NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
26 C
70

Digitized by Google

13.26.C.40

NAZION
1

Digitized by Google

TRACTATVS DIVERSORVM

DE SPOLIIS ECCLESIASTICIS

IN QVIBVS ITA COPIOSE OMNES SPECIES BONORVM per Pręlatos occaſione Eccleſię comparatorum, poſt mortem relictorum, Spolia nuncupatorum tractantur, ac ſubtiliter diſcutiuntur, vt nihil amplius eorum, quæ ad hanc materiam ſpectant, deſiderari poſſit.

AVCTORIBVS

Gulielmo Redoano, Martino Nauarro, Io. Azorio, & Hieronymo Mainatia I. Conſultis.

Cum Bullis & Conſtitutionibus Summorum Pontificum, ac Sacræ Rotæ Romanæ Deciſionibus, quæ ad hanc materiam pertinent.

A IVLIO CAESARE LVTIO CALLIENSI I.V.D. SELECTI.

NVNC PRIMVM VNA IN LVCEM EDITI.

Cum duobus Indicibus, vno Rerum & Verborum, ac altero Quæſtionum, & Capitum.

ROMAE, Ex Typographia Andreæ Phæi. MDCXIX.

SVPERIORVM PERMISSV.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D.

MARSILIO PERVTIO

ARCHIEPISCOPO THEATHINO.

ANDREAS PHAEVS TYPOGRAPHVS F.

CVM expreſſiſſem ex Iulio Cæſare
Lutio, vt de Spolijs Eccleſiaſticis,
quos collegerat euulgari tractatus
ſineret, nihil dubitationis fuit, quin
editos nomini tuo dedicare debe-
rem. Tuum enim cum ſe ille peni-
tus profiteatur, ad te pertinere re-
rum eius ſiue ius, ſiue patrocinium in aperto eſt. Acce
dit quod, vt cuiq; præberi ſolent ea, quibus maxime
delectatur, quod ita, & vſum, & gratiam dona habeant,
tibi tanto ſtudio in libris, & in omni ſapientiæ genere,
ac potiſſimum in iurium ſacrorum cognitione verſan-
ti deberi hoc munuſculum videbatur. Præter hęc cum
ad me pertineret, tanto ornatius volumen emittere,
quanto ab autore humanius impetraram, ita ornamen
tum ei maximum acceſſurum duxi, ſi tuum nomen ad
didiſſem. Videmus enim quam breui tempore, quan-
ta cum luce velut nouum ſydus in alios, atq; alios al-
tiores gradus euectus ſis. Vt facile ſit intelligi, qui his
gradibus euolas, quo peruenturus ſis. Poſtremo cum,
& ipſe cuperem aditum mihi in tuam clientelam ape-

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D.

MARSILIO PERVTIO

ARCHIEPISCOPO THEATHINO.

ANDREAS PHAEVS TYPOGRAPHVS F.

CVM expreſſiſſem ex Iulio Cæſare Lutio, vt de Spolijs Eccleſiaſticis, quos collegerat euulgari tractatus ſineret, nihil dubitationis fuit, quin editos nomini tuo dedicare deberem. Tuum enim cum ſe ille penitus profiteatur, ad te pertinere rerum eius ſiue ius, ſiue patrocinium in aperto eſt. Accedit quod, vt cuiq; præberi ſolent ea, quibus maxime delectatur, quod ita, & vſum, & gratiam dona habeant, tibi tanto ſtudio in libris, & in omni ſapientiæ genere, ac potiſſimum in iurium ſacrorum cognitione verſanti deberi hoc munuſculum videbatur. Præter hęc cum ad me pertineret, tanto ornatius volumen emittere, quanto ab autore humanius impetraram, ita ornamentum ei maximum acceſſurum duxi, ſi tuum nomen addidiſſem. Videmus enim quam breui tempore, quanta cum luce velut nouum ſydus in alios, atq; alios altiores gradus euectus ſis. Vt facile ſit intelligi, qui his gradibus euolas, quo peruenturus ſis. Poſtremo cum, & ipſe cuperem aditum mihi in tuam clientelam aperire,

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D.

MARSILIO PERVTIO

ARCHIEPISCOPO THEATHINO.

ANDREAS PHAEVS TYPOGRAPHVS F.

CVM expreſſiſſem ex Iulio Cæſare Lutio, vt de Spolijs Eccleſiaſticis, quos collegerat euulgari tractatus ſineret, nihil dubitationis fuit, quin editos nomini tuo dedicare deberem. Tuum enim cum ſe ille penitus profiteatur, ad te pertinere rerum eius ſiue ius, ſiue patrocinium in aperto eſt. Accedit quod, vt cuiq; præberi ſolent ea, quibus maxime delectatur, quod ita, & vſum, & gratiam dona habeant, tibi tanto ſtudio in libris, & in omni ſapientiæ genere, ac potiſſimum in iurium ſacrorum cognitione verſanti deberi hoc munuſculum videbatur. Præter hęc cum ad me pertineret, tanto ornatius volumen emittere, quanto ab autore humanius impetraram, ita ornamentum ei maximum acceſſurum duxi, ſi tuum nomen addidiſſem. Videmus enim quam breui tempore, quanta cum luce velut nouum ſydus in alios, atq; alios altiores gradus euectus ſis. Vt facile ſit intelligi, qui his gradibus euolas, quo peruenturus ſis. Poſtremo cum, & ipſe cuperem aditum mihi in tuam clientelam ape-

rire,libenter hac opportunitate ſum vſus,per quâm de ditiſſimi tibi, & vt certum habeo gratiſſimi viri opus dedicans, ad te, quamuis vltro ſis humaniſſimus, acceſſum gratiorem haberem. Accipe igitur quicquid eſt muneris ingenti tua benignitate, perſeq; vtiliſſimum laborem tuo nomine, tuo patrocinio tua commendatione illuſtrem quoque effice,& iucundum.

Typho-

Typographus Lectori.

NVPER apud Iulium Cęſarem Lutium cum eſſem in Bibliotheca, volumen conſpexi in quod ille diſputationes complures, & Romanæ Rotæ Deciſiones nonnullas ad Eccleſiaſtica Spolia ſpectãtes accurate redegerat:ſtatimq. laborem ratus publicè vtilem fore vulgandũ typis popoſci. Cũq. negaret eo conſilio confectum opus, vt ederetur in lucem, ſed ſuos tãtum ad vſus congeſtũ diceret, multis oſtendi, non recte inuideri humanæ ſocietati, quod ei (quacumque tandem occaſione natum eſſet) opportunum fore iudicaretur: præſertim quod laborũ hoc genus in publicos vſus communicatum, nihilo minus propriis inſeruiret. Poſtremo domeſticis preſſi, incitauiq; multis exẽplis recordaretur, viros magnos deque republica optime meritos Callienſes omnes, de eius Lutiorum familia; Bonum Lutium veterem Callienſium Epiſcopum; Santum Lutium Archiuis præpoſitum Imperatoris Henrici, cuius monumentum cum titulo in Arçæli templo annis iam plus trecentis extaret; Horatium Lutium, qui ab S. Carolo propter eximias virtutes Modoetiæ Eccleſiæ Archipresbyter factus, multos, qui noti ſunt omnibus, ad communem vtilitatem libros reliquit; Robertum Lutium, cuius apud Sanſouinũ in familia Brancaleonia ælogium poſſet videre. Nec omiſi Bernardinum Lutium, qui dato nomine in Societatem Ieſu, in eo ordine, qui totum ſe ad proximorũ adiumenta confert ea caritate, eoq; ſtudio iuuandi omnes excelluit, vt viri laudes intermoritura nunquam ſint. Denique etiam ſuperſtitũ exempla propoſui, ac nominatim proxima ei neceſſitudine coniunctum Fulgentium Lutium, cuius in rem chriſtianam merita, & in Belgio, & in Gallia olim ſub Magno Alexandro Farneſio, & poſtea ſub Rainutio digno parente filio Parmę, & Placentię Duce, apud quos munus Auditoris, & Conſiliarij tanta cum laude obiuit, atq; obit, late per Italiam claruerunt, indieſque cumulantur magis, & illuſtrantur. Quid multa? Perpuli tandem, vt & tantorum virorum ſequens veſtigia (vt eſt natura humaniſſimus, & ingenio perbenignus) non grauate cederet. Itaque accipe, inquit, & arbitratu tuo euulga; quamuis opera per me in hoc impenſa fuerit minima, & labor exiguus. Faxit Deus Optimus Maximus, vt perinde ac loqueris vtilia euadant. A me certe alia mente non habes. Et res eſt plane Sacrorum hominum cognitione digna, vt antequam mors occupet, ita de facultatibus ſtatuant, vt nec dicenda cauſa ſit ipſis apud cęleſte forum, nec lites in humano relinquant. Habes, optime Lector, cauſam quare ab auctore quare a me peruulgetur hoc opus eodem tu animo accipe, & vtere. Vale. Romæ die 25. Martij 1619.

INDEX

INDEX QVAESTIONVM, & Capitum in Opere Tractatarum.

Quæ ſint ſpolia eccleſiaſtica,& ex quibus proueniant.Quæſtio prima. fol.3
Quæ negocia ſint permiſſa,aut etiam interdicta Clericis. Quæſtio ſecunda. fol.31
De poteſtate circa fructus, & res eccleſiæ, Clericis, vel Prælatis conceſſa. Quęſtio tertia. fol.80
De conſuetudine teſtandi vel diſponendi de fructibus, & rebus eccleſiaſticis. Quæſtio iiij. fol. 164
An in fructibus inexactis,relictis per Clericum defunctum ſuccedat Camera Apoſtolica, ſucceſſor in beneficio, an hæres defuncti. Quęſtio v. fol.173
An Clericus de fructibus beneficij non conſumptis, poſſit pro libito decedendo diſponere. Quæſtio vj. fol.188
De licentia, vel diſpenſatione teſtandi, Clericis, vel Prælatis conceſſa. Quæſtio vij. fol.199
De ſucceſſione Clerici ab inteſtato,Regularis,vel Secularis. Quæſtio viij. fol.240
Ex quibus præſumatur Clericum acquiſiuiſſe.Quæſtio ix. fol.276
De debitis Clerici, vel Prælati ſoluendis, ex fructibus eccleſiæ,& ſpolijs. Quæſtio x. fol.308
De modo procedendi in cauſis ſpoliorum.Quęſtio xj. fol. 335
Quæ Actio competat Cameræ Apoſtolicę ad ſpolia. Quæſtio xij. fol.343
De exceptionibus in cauſis ſpoliorum opponendis, & de præſcriptione. Quæſtio xiij. fol.349
De exceptione præſcriptionis. Quæſtio xiiij. fol. 363
De probationibus, ſeu præſumptionibus pro capienda poſſeſſione, ſpoliorum faciendis. Quæſtio xv. fol.384
An quis præſumatur potius ſacerdos,quam Clericus. Quæſtio xvj. fol.399
De priuilegijs Cameræ Apoſtolicæ circa ſpolia. Quæſtio xvij. fol. 406
Commentarius de Spolijs Clericorum, ſuper cap.Non liceat Papæ 12.quæſt.

12. quæſt. 2. in 19. §§. diſtributus, & A DOCTORE NAVARRO compoſitus. fol.489
Quæſtiones IO. AZORII LORCITANI de Spolijs Clericorum.
I. Quo iure Spolia Clericorum Romani Pontifici debeantur. fol.599
II. De Spolijs Clericorum ex negociatione contra Canones acquiſitis. fol.604
III. De Spolijs Clericorum, quę ſunt bona ex beneficiorum fructibus poſt obitum relictis. fol.611
IV. An conſuetudine fieri queat, vt Spolia Fiſco Apoſtolico minime debeantur. fol.626
Conſultatio HIERONYMI MAINATIAE BRIXIENSI de Spolijs, ſeu de Fructibus Beneficiorum inexactis, & de extantibus tempore mortis beneficiariorum, iuxta quam extat res iudicata. fol.631
Notabilia diuerſi generis. fol.684
Bulla S. D. N. PAVLI QVINTI De Spolijs. fol.688
Deciſiones RR. PP. DD.
SERAPHINO,
LVDOVISIO,
BLANCHETTO, &
PVTEO, fol.692

Imprimatur,

Si videbitur R. P. M. Sacri Palatij Apoſtolici.

Cæſar Fidelis Viceſger.

Ego Angelus Lucianus I.V.D.& in Gymnaſio Almæ Vrbis Pontificij iuris profeſſor ordinarius, de mandato Reuerendiſs. P. M. Sacri Palatij Apoſtolici vidi, & diligenter perlegi opera Gulielmi Redoani, Martini Nauarri, Ioannis Azzorij, & Hieronymi Mainatij de Spolijs Eccleſiaſticis, cum quibuſdam Bullis, & Deciſionibus Rotæ Romanæ ad materiam facientibus, & nihil reperi, quod vel bonis moribus, vel religioni aduerſetur. In quorum fidem Romæ die 19. Martij 1619.

Ita eſt Angelus Lucianus manu propria.

Imprimatur,

Fr. Gregorius Donatus Mag. & Reuerendiſs. P. F. Hyacinti Petronij Sacri Palatij Apoſtolici Magiſtri, Socius; Ordinis Prædicatorum.

ELEGANS TRACTATVS DE BONIS PER PERSONAS ECCLESIASTICAS Intuitu Eccleſiæ acquiſitis POST MORTEM RELICTIS VVLGO SPOLIA NONCVPATIS.

AVCTORE EXCELLENTISSIMO I. V. D.

GVLIELMO REDOANO.

SVMMARIVM.

1 *In etymologia vocabuli conſiſtit ſubſtantia.*
2 *A diffinitione eſt ſumendum principium.*
3 *Quid ſit diffinitio.*
4 *Vnde dicatur verbum ſpolium.*
5 *Spolia ſunt exuuiæ.*
6 *Quid ſit ſpolium numero ſingulari prolatum.*
7 *Diffinitio ſpoliorum Eccleſiaſticorum.*
8 *In materia ſpoliorum ſtrictè eſt, non latè interpretandum.*
9 *Applicatio ſpoliorum facta Cameræ Apoſtolicæ, eſt contra Ius.*
10 *Exemptio conceſſa Curialibus a ſpolijs per Sixtum, Alex. & alios.*
11 *Bona acquiſita per Clericum defunctum, ſpectant regulariter ad ſucceſſorem in beneficio.*
12 *Verba reſcripti ſunt improprianda, vt alteri non præiudicetur, etiam ſi reſcriptum ſit in fauorem piæ cauſæ.*
13 *Prædium emptum de pecunia Eccleſiæ, efficitur Eccleſiæ.*
14 *Fructus pro penſione aſſignati, non percepti tempore mortis penſionarij, remanent ad Eccleſiam grauatam.*
15 *In hæredibus præſumitur continuari dominium.*
16 *Dominium rei legatæ tranſit recta via in legatarium.*
17 *Fructus percepti debentur hæredibus vſufructuarij.*
18 *Fructus percepti ex præbenda clerici tranſeunt ad hæredes.*

19 *Fructus penſionum lucrati donari poſſunt.*
20 *Clericus poteſt teſtari de fructibus penſionum.*
21 *In beneficialibus Papa poteſt præiudicare ſine cauſa.*
22 *Papa poteſt ſine cauſa imponere penſionem in beneficijs.*
23 *In redditibus Eccleſiaſticis Clerici habent illud ius, quod eſt ſibi a Papa, & Canone conceſſum.*
24 *De redditibus Eccleſiæ Clerici diſponunt pro victu tantum.*
25 *Decima fructuum datur pro alendis Clericis, & pauperibus.*
26 *Clericus expendens male fructus Eccleſiæ tenetur reſtituere de ſuo.*
27 *Diſtributiones quotidianæ acquiruntur percipientibus etiam quoad dominium.*
28 *Diſtributiones quotidianæ in aliquibus locis diſtribuuntur in potu, in pane, & pecunia, & bladis.*
29 *In diſtributionibus quotidianis bene poſſunt ſuccedere hæredes.*
30 *De diſtributionibus quotidianis diſponit Clericus, veluti laborator diſponit de operis diurni denario.*
31 *Fructus penſionũ, etiã non exactarũ tranſmitti poſſunt ad hæredes.*
32 *Eſt ſãcitũ a Papa de quãta parte fructuũ Eccleſiæ diſponat Cleric⁹.*
33 *Clericus in teſtamento non poteſt diſponere de rebus occaſione Eccleſiæ acquiſitis.*
34 *Res empta de pecunia aliena nomine ſuo eſt ementis.*
35 *Papa eſt dominus omnium beneficiorum.*
36 *Diffinitio penſionis.*
37 *Papa pro neceſſitatibus Sed. apoſt ſolet reſeruare fructus beneficiorum.*
38 *Papa vtitur prouentibus beneficialibus, vti vult.*
39 *Dominium rerum Eccleſiæ eſt proprie apud Chriſtum.*
40 *Papa Chriſti Vicarius cum omnimoda poteſtate.*
41 *De fructibus Eccleſiæ fiunt quatuor partes.*
42 *Papa poteſt tollere ius quæſitum ex lege ſua.*
43 *Papa concedit, & concedere ſolet monachis licentiam teſtandi de fructibus Eccleſiarum.*
44 *Clauſula Motu proprio facit præſumi Principem velle.*
45 *Clauſula ex certa ſcientia idem operatur.*
Item facit præſumi, vti abſoluta poteſtate.
Item ſupplet defectum ſolemnitatum.
Item æquiparatur clauſulæ de plenitudine poteſtatis.
Item ſupplet defectus inductos a iure poſitiuo.
Item plus operatur, quam clauſula Motu proprio.
46 *Clauſula de plenitudine poteſtatis includit defectum ſolemnitatis, & æquiparatur Clauſulæ ex certa ſcientia.*
47 *Clauſula nõ obſtan. facit præſumi velle prout in reſcripto cõtinetur.*

Item

Item ſi ſit omiſſa facit præſumi de contrario.
Item facit præſumi contra Ius commune.
Item facit valere reſcriptum contra teſtamentum.
Item tollit Ius tertij.
Romani Curiales exempti a ſpolijs.
Papa poteſt reuocare gratiam poſt Ius alteri quæſitum.
Clericus in diſtributionibus quotidianis, & penſionibus acquirit dominium.
Iura prohibentia Clericum teſtari de fructibus beneficij loquuntur indiſtincte.
Reprobatio gloſæ in c. præſenti de off. ordin. quæ diſtinguit inter fructus ſimplicis beneficij, & habentis adminiſtrationem.
Papa ſolet eximere a nexu ſpoliorum etiam collegia, etiam vniuerſitates, imo Ciuitates & regna.
Bulla Pij Quinti edita ſuper ſpolijs.

Quæ ſint ſpolia eccleſiaſtica & ex quibus proueniant.
QVAESTIO I.

CVM ſuperioribus annis in Regno & Ciuitate Neapolit. apud Illuſt. & R. D. Nicolaum Fliſcum bonæ mem. Epiſcopum Sauonen. Sedis Apoſtolicæ Nuntium, & ſpoliorum, decimarũ, ac Iurium Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ Collectorem, cauſas ſpoliorũ eccleſiaſticorum cognoſcerem, & iudicarem: a doctiſſimis cauſarũ patronis ſummis precibus rogatus fui, vt quæ in eo genere actionis collegiſſem, in communẽ omnium vtilitatem diſſerere, & certo quodam ordine diſponere vellem. Qua in re & ſi præclare intelligebam id opus, tamquam ab alijs, quos tamen viderim non tactum, difficile fore: ſpe tamen auxilij diuini quod iunctis manibus precor, amicorum preces, ac deſiderium cõmunis vtilitatis difficultatem omnem, quæ mihi offerebatur, tandem vicerunt: meque ad iſtas quæſtiones paucas pertractãdas abſque vlla inanis gloriæ ſpe, vel intentione quodammodo compulerunt, in quibus, ſi cui forſan prolixior, quam par erat videbor, boni amabo cõſulat, cum enim materia noua ſit vt dicebã, operæpretium eſſe putaui, rem ipſam altè repetendo, quæcũque in vtramque partem dici poſſent proponerem ſequendo Baldum dicentem, Ferro viam aperit, qui per contraria tranſit: vt ex multis hinc inde deductis res ipſa patefacta, & illuſtrata legentium oculis proponeretur.
...re opus ipſum aggrediendo, vnde nomen iſtud ſpolia traxerint, quæ

vere ſint,ex quibus rebus proueniant,primum diſcutiam cum in ety-
1 mologia vocabuli ſubſtantia conſiſtat vt ait Bar.& Paul. de Caſtr. in
principio.ff.de Inſt.& Iur.vbi Bart. quia in etymologia vocabuli ait
Paul.de Caſt.ibi:conſiſtit ſubſtãtia,per tex.quem allegat.in l.tugurij
de verb ſig.& pro intelligentia illius,de quo tractatur,ſemper ad diſ
finitionem illius deueniri ſolet, à qua eſt ſemper ſumendum princi-
2 piũ,vt inquit Cicero in principio officiorum, vt quid ſit illud, de quo
diſputatur intelligamus,quia diffinitio eſt,quæ ipſius rei,quæ diffini-
tur,qualitatem,& eſſentiam demonſtrat.Iaſ.in l. nemo poteſt de leg.
3 1.ſec. lect.nu.17.Idem in l.ſiquis pro emptore,mihi num.88.ff.de vſu
cap.vbi dicit quòd bona diffinitio habet ponere ſubſtantiam diffiniti.
4 Videtur igitur quòd nomen ſpolij ſit dictum,ſeu denominatum a ver-
bo ſpolio,quod ſignificat exuere,vt ſpoliare ſe;pro exuere ſe bonis,vt
in l.1.ff.de donat.inter vir.& vxor.§.fin.Inſtit.de actio.& l. fin. ff. de
5 his,quæ in fraudem.Et ſpolia ſunt exuuiæ,dicit Cicero pater proprie
tatis vocabulorum,&latini ſermonis,in oratione pro Sexto Roſcio,ſi
ſpoliorũ cauſa vis hominẽ occidere &c.& ibi cruenta ſpolia cuipiam
detrahere.Idem pro Pomp.cum hunc locũ nobis maiores noſtri exu-
uijs nauticis,& Claſſium ſpolijs ornatum reliquerint.Idem in officijs
aliorum ſpolijs ſuas opes augere &c.Idẽ pro Curione,an ne de nobis
trahere ſpolia fœderatis licebit,de hoſtibus non licebit? Idem in Tu-
ſculanis quæſtionibus,nec quiſque è nobis ſpolia cepit laudibus.Idem
in officijs Salmacida ſpolia ſine ſanguine,& ſudore.

Vnde ſpolia poſſunt dici veſtimenta,& indumenta,quibus quis veſtitur,
induitur,& contegitur. Guido Papa Deciſ. Gratianopolitan. q. 110.
6 dicit,quod eſt aduertendũ circa iſtam materiã,quia de iſto verbo ſpo
lium,prout vulgariter mortuis Prælatis accipitur,nõ reperitur in Iu-
re ciuili,nec Canonico,ſed bene reperitur in Iure diuino. Pſalm.138.
ver. lætabor ſuper eloqnia tua: ſicut qui inuenit ſpolia multa: addo
item in Pſalmo incip. exurgat Deus,verſ.Rex virtutum dilecti,& ſpe-
ciei domus diuidere ſpolia.Ita dicit dñs Petrus in ſuis notabilibus,&
ſuper facto ſpolij de quo loquitur dudũ de anno 1423.fuit facta tranſa
ctio inter Priores,& Vicarios perpetuos diœceſis Gratianopolitan.cir
ca modũ vtẽdi dicto ſpolio,vt cõſtat Inſtrumẽto &c.Sed id quod dicit
Guid.Pap.non videtur verũ,quinimo id habetur in tex. in c. ſicut di-
gnum,§.cos.ibi. poſt mortem eius ſpolia occupaſſe &c.de homic. Itẽ
tex.in l.diuus ff.de bo.damn.Idem habetur in gl.in c.fi.extra de pact.
in ver. Cæſare. ibi ſi ſolus hominem ſpoliare non poſſit, inueniat ſo-
cium,cum quo paciſcatur,& ſimul id faciant,& diuidant ſpolia.

Verũ eſt quod apud canones,vel leges in ſignificatu noſtro, verbũ iſtud
non reperi,vnde difficillimum eſſet eiuſdem veram tradere diffinitio-

nem,

iem, quæ de ſui natura in iure ſatis periculoſa eſſe ſolet. l. omnis diffinitio. ff. de reg. iur.

rum non diffiniendo, ſed deſcribendo potius, ſpolia dici poſſunt bona quæcunq; a quibuſuis perſonis eccleſiaſticis, etiam regularibus, intuitu eccleſiæ acquiſita: iuraq; & actiones, ac fructus inexacti, tempore obitus eorundem relicta: a Ro. Pon. Cameræ Apoſt. reſeruata.

nc deſcriptionem ſupponunt veram domini de Rota dec. 856. de probat. in antiq. & deciſ. mihi 37. in vltimis. de ſolutio. ambæ incipiunt. Cum Camera Apoſtolica, vbi habetur, quod per Papæ ſpecialem reſeruationem, Camera recipit ſpolia decedentium prælatorum, ac in bonis, & ſpolijs per prælatos relictis, Camera in locum ſucceſſoris ſuccedit, & debita ſoluit prædeceſſoris.

iam deſcriptionem etiam ſequi & approbare videtur Bertran. in cõſ. 21. vol. 3. viſo caſu, vbi in caſu ſpolij Archiepiſcopi Ebredunenſis, diſputando quid veniat appellatione, & nomine ſpolij, dicit: de ſpolio eſſe videntur quæcunque bona, quæ ſuperfuerunt tempore mortis Archiepiſcopi de bonis eccleſiæ Ebredunenſis, & intuitu illius acquiſita, etiam debita, & quæ peti poterant tempore huiuſmodi, vt fructus percepti, & alia bona intuitu eccleſiæ, & bona acquiſita ex his vel de pecunijs inde redactis, vt ibi per eum.

tempore Pauli iij. ſuper ſpolijs eſt facta quædam extrauagans, antiquas memorans reſeruationes, & conſuetudines ſuper ſpoliis. Sub Dat. Romæ anno 1541. 3. Non. Ianuarii Pontific. anno viij. quæ eſt in fine deſcripta, & loquitur de bonis, & rebus ſpolijs nuncupatis, & ſic per verba, quæ omnia comprehendunt.

quoad fructus inexactos, comprobatur deſcriptio, per conſtitutionẽ Iulij iij. publicatam die 18. menſis Iulij ann. 1551. pont. ann. ij. Incip. Regula ſiue conſtitutio perpetua &c.

æterum ius ſpoliorum fuit ab antiquiſſimo tempore introductum, & pro exactione, & perceptione ſpoliorum, in varijs prouincijs, & locis nomine Cameræ Apoſtolicæ, varij fuere deputati collectores per Rō. Pont. vt idem Paulus iij. in d. ſua extrauag. atteſtatur, variæ diuerſorũ Ro. Pontif. deſuper emanarunt literæ, & nomine Camer. Apoſtol. ab antiquiſſimo tempore citra, ad omnimodã Ro. Pontif. diſpoſitionem fuerunt collecta, & exacta, vt affirmat Cardinalis in c. niſi cum pridem, §. intueri de renunciat. vbi dicit, quod mos ſpoliorum prælatorum decedentium, eſt ab antiquo ſeruatus. Sequitur Sarnen. in tract. orcuium, §. facultas, num. 17. affirmatur per Rotæ deciſ. allegatas, & per ſcripta Io. Calder. in d. ſuo conſ. 1. de pecul. cler. qui ſcripſit ante Concilium Viennen. vti refert D. Anto. Maſſe. in libello de Annatis, vbi dicit, quod vſus ſpoliorum eſt antiquiſſimus, & quod pro

ſpolijs exigendis habuerunt Ro.Pontifices in prouincijs Collectores, prout adhuc habent, Et habetur in deciſ.Egid.deciſ.755.Et per dicta illius in c.non liceat xij.q.ij.ibi Papa recipit ſpolia decedentium prælatorum &c.facit deciſ.Boer.224.vbi diſputat ad quam peruenire debent ſpolia Monachorum morientium, propter auctoritatem quam in rebus eccleſiarum & in beneficialibus, Rom.Sedes ſeu Pontifex habet maximam, cũ bona & fructus eccleſiarum cuiuſmodi ſunt ſpolia, ſint omnino ad Papæ diſpenſationem & diſpenſationem & in illis Papa ſit principalis diſpenſator.per verba S.Thom.2.2.q.100.per Gaetan.ibid.per Turre crem.in ſumm.eccleſiaſt.lib.2.c.113.per eundem ſanctum doctorem.4.d.25.q.3.3.ad ſecundum ibi bona eccleſiæ ſunt Papæ aliquo modo &c.Et dicit Bernardus (ſecundum quod refert Gemin.c.fideli de reſcrip.in vj.) quod Papa eſt diſpenſator, & adminiſtrator bonorum eccleſiæ, & illius ſunt vti diſpenſatoris & adminiſtratoris, Et idem Bernardus dicit quod bona eccleſiæ ſunt Papæ vt adminiſtratoris principalis, vt refert Abb.in c.conſtitutus 3.col.n.13.de relig.dom.habetur etiam in concil.Lateran.nouiſſimo ſeſſ.9.c.de refor. curiæ, quod fructuum beneficiorum & eccleſiarum plenaria adminiſtratio & diſpoſitio pertinet ad Rom.Pontificem.

Hinc eſt quod Papa fructus beneficiorum, pro tẽpore vacantium concedere ſolet cuilibet pro libito voluntatis, c.tua.de verb.ſig.vbi pro releuatione onerum & debitorum.Honorius Papa iij.cõcedit Epiſcopo Tolonen.fructus beneficiorũ quæ in ſua diœceſi per biennij ſpatiũ vacare cõtinget: Et Tex.in c.ſi propter.de reſcrip.in vj.vbi propter debita ſoluenda Bonifac.viij.conceſſerat fructus primi anni beneficiorũ qui vacaſſent per quinquennium per quam tex.ponderatum apparet quod tales fructus poſſunt deberi etiam per ſtatutum, conſuetudinẽ vel priuilegium vt ibi, vbi Pet.de Anchar.not.quod fructus beneficiorum vacantium poſſunt concedi ex priuilegio Papæ alicui & non futuris ſucceſſoribus ſeruari, vbi etiam per Doct.& per Io.cop.in tract. de fruct.c.iij.de fruc.ſacerdotiorum tit.iij.nu.ij.

Item & Papa concedit licentiam & facultatem teſtandi & diſponendi de rebus & fructibus eccleſiæ, ſaltim ex fructibus acquiſitis fac tex. c.relatum el ſecundo de teſta.per Dec.conſ.512.vbi dicit, an Papa id poſſit non eſſe diſputandum, quia quod poteſt eſt communis opinio communiter approbata, per eundem conſ.157. vbi late per Hoſtien. in ſnmma.de pænit.& remiſ.§.cui confitend.ver.cui Cardinalis per Angel.& Imol.in l.ſi ſeruus.ff.de ſtip.ſer.Bal.in l.ſi quando.C.de inof.teſta.& in auten.niſi rogati.C.ad Trebel.

Et rurſus mos vel conſuetudo Ro.Pont.dandi & concedendi tales.teſtandi & diſponendi indulgentias eſt, vſque ab antiquiſſimo tempore ſeruata,

ıata, vt colligitur ex licentia epiſcopi Portuen. tēpore Innoc. iij. conceſſa, ex regiſtris eiuſdem Innoc. quæ eſt in quęſt. de licentia teſtandi, cæterum Innocen. electus fuit anno Domini, 1198.

m Papa cuilibet quotidie ſuper fructibus quorumcunq. beneficiorū reſeruat penſionem, pro ſuæ libito voluntatis, id quod poteſt auctoritate quam habet in beneficiorum fructibus & in beneficialibus, in quibus tantum poteſt quantum vult. d. clem. vt lit. pend. Doct. in c. quæ in eccleſiarum de conſtit. Dec. conſ. 436. vbi dicit quod Papa etiam ſine cauſa ſed ſola ſua voluntate ſuper fructibus beneficiorum penſionem imponit, quia (inquit) in beneficialibus ſtat papę pro ratione voluntas. late per Gig. Caccialup. & Paul. de Ro. in eorum tractatibus penſio. Vnde ſi de fructibus & bonis eccleſiarum, omnibus iſtis narratis modis diſtribuit & diſpenſat Papa, ad commodum & vtilitatem perſonarum, videtur dicendum quod in ſui quoq; ſubſtentationem, ſuarumq; ac ſanctę ſedis Apoſtolicæ & Rom. eccleſiæ neceſſitatum ſubuentionem, diſponere & diſtribuere poſſit, per doctrinam fratris Auguſt. de Anchona theologi eximij ſecunda q. ar. 8. in fi. dicentis quod Papa habet poteſtatem rerum temporalium eccleſiarum, quantum ad ſui & miniſtrorum eccleſiæ ſubſtentationem, neceſſitatibus, etiam vnius eccleſiæ ſubuenit & ſubuenire poteſt Papa de redditibus alterius, per S. Tho. 2. Corin. c. xj. lect. ij. in fi. vbi dicit quod papa pro neceſſitate vnius patriæ poteſt accipere ſubſidiū ab alijs partibus mundi, & eſt (inquit) ratio quia eccleſia eſt ſicut vnum corpus, videmus enim quod in corpore naturali, quando virtus deficit in vno membro, natura accipiens ab alijs membris, ſubminiſtrat eidem honores & virtutes, vt ibi & per eundē clarius ad Philipen. c. 4. lect. 2. circa fi. vbi & hoc inquit eſt arg. quod Papa poteſt ab vna eccleſia accipere in ſubſidium aliarum, & per Gaet. 2. 2 q. 187. 4. art. ad primum ex Aug. auctoritate dicentis, omnium chriſtianorum, vnam rempublicam eſſe, vbi dicit quod Papa a quantumcunq. remotiſſimis partibus eccleſiæ auferre poteſt & diſtribuere in alias eccleſiæ partes remotiſſimas, & dicit Butr. in d. c. conſtitutus quem ſequitur Abb. ibi n. 15. verſ. aut quæritur, quod de rebus vnius eccleſiæ poteſt Papa alteri eccleſiæ cōcedere etiam cum graui præiudicio, & etiam ſine cauſa, & Epiſcopus de fructibus beneficij vacantis & antequam conferatur, poteſt diſponere, vt per tex. in c. vnico vt eccleſ. benefic. & c. vbi Abb. dicit quod id poteſt ex cauſa rationabili puta pro ſoluendis debitis pro eccleſia contractis, & habetur per eundem Doct. q. c. art. 4. ad primū in fi. vbi dicit quod Epiſcopus poteſt ex aliqua cauſa aliquid ſubtrahere de fructibus beneficij conferendi, vnde ſi Epiſcopus, multo magis Papa qui princeps & in beneficialibus dominus. vbi Gaetan. dicit quod Pa-

pa vel per viam vnionis vel charitatiui ſubſidij poteſt prouentus vacantis eccleſiæ ſibi applicare,& poſt alienare,prout opus fuerit & ratio ſua fuerit eccleſiaſticæ pietatis.

Præterea Romana eccleſia mater eſt aliarum eccleſiarum & aliæ dicuntur eius filiæ c.1.2.3.12.diſt.& pro vtilitate illarũ inuigilat, laborat, noctes in ſomnes ducit,eiſq; in earum neceſſitatibus ſubuenit tanquã mater filiabus,de poſtul.præl.c.ſeq. quo fit vt ita illæ tanquam filiæ matri cum opus habet,ei debent ſubuenire.l.cum nõ ſolum,§.ipſum. C. de bon.quæ lib. quia vt caput ſubuenit membris ita membra ſubuenire debent capiti quando indiget, per doctrinam Paul. de Caſt. qui hoc dicit conſ.414. j.vol. vbi etiam dicit, quod Papa poteſt obligare & alienare bona inferiorum eccleſiarum pro vtilitate & neceſſitate Ro.eccleſiæ.Idem tenet Bal.in c.1.in prin.nu.5.qui feud.da.poſſ. ſequitur Prob.ad Io.monach.in additio.c.ſi eo tempore de reſcrip. in 6.Pariſ.conſ.103.lib.4.pro eodem facit,quia princeps ſæcularis, poteſt rem priuati auferre ex cauſa,& alienare l.Lutius.ff.de euictio.ergo multo magis Papa,qui diſponendo de re eccleſiæ particularis,potius dicitur diſponere ſuper vſu,quam ſuper dominio, vt per Paul. d. conſ.vbi ſubdit,quod ſi Papa contractum factum per prælatum ſuper rebus eccleſiæ, ſua auctoritate validat, multo fortius hoc dici debet quando per ſeipſum,& pro ſeipſo contrahit.

Adde etiam quod ſi vult Papa,bona occaſione eccleſiæ acquiſita, (quæ ſunt ſpolia)ad ſe pertinere,poteſt, alias non, quia liberam habet in beneficialibus auctoritatem c.2.in fi.de præben. Clem. 1. in fi.vt lit. penden.Anton.de Butr.Abb.& alij in d.c. conſtitutus. de relig. dom. ſunt verba Dec.conſ.157.

Pro ſubuentionibus,etiam ſedis Apoſt.Sanctæq.Rom.Eccl. & ſuis, Papa ſibi reſeruat ius percipiẽdi fructus aliarum eccleſiarum pro tempore vacantiũ,extrau.poſtulaſti.& Cũ nonnullæ,la j.& la ij.extrau.comm. de præb.dicit gl.Cle.vnic.de ſupplen.in ver.reuocari.dec. Egid. 755. idem in c.non liceat.12.q.2.ſequitur Bellenc.in trac.de charit. ſubſid. q.107.& id propter auctoritatem,& præeminentiã quam ſecundũ omnes cõiter,habet in fructibus,& bonis eccleſiarum per But.& alios in c.conſtitutus.alleg.per Arch.in trac.de hære.quod in reb.eccleſiar.& fructibus,tantam Papa habet præeminentiam,quod in talibus eſt dominus quantũ ad vſum,quia eis vti poteſt ſicut placet,& decet ſuã potentiam,& ſtatũ 12.q.ij.bone.c.per priuilegiũ 9.q.3.per Bellamer.24 q.1.26.quæritur,vbi dicit,quod Papa rerum temporalium eccleſiarũ & clericorũ eſt dominus,& illis vtitur vti decet ſuum ſtatũ,& potentiã:& vlterius ſecund.Innoc.c.vt ſup.de cauſ.poſſ.& propr.dominium rerũ eccleſiarũ proprie loquẽdo,nõ eſt apud aliquã eccleſiã,ſed apud

Chri-

Chriſtũ; cuius Papa eſt Vicarius, cũ omnimoda poteſtate in terris, vnde cum Papa aufert rem alicui particulari eccleſiæ; dicitur potius auferre adminiſtrationem, quàm dominium c. 2. de donat. quia ipsũ dominiũ eſt potius penes Papã cum ſit apud Chriſtũ, cuius ipſe eſt Vicarius, vel apud ipſam eccleſiam catholicam, quæ eſt vnica, cuius ipſe eſt princeps, per Fel. in c. quæ in eccleſiarum de conſt. col. 13. nu. 40. verſ. prima gl. & doct. d. c. conſtitutus. Dec. d. conſ. 414. Et per Petrum de Anchar. conſ. 305. ꝙ licet Papa ſuper rebus & bonis eccleſiæ, habet pleniſſimã poteſtatem, tamen eſt verum, vbi apparet quod vult ea vti, per Fel. c. quæ in eccleſiarum de conſt. Bal. conſ. 175. quod Papa vendendo rem eccleſiæ, non alienam ſed ſuam vendit, quia res eccleſiæ ſunt, quoad liberam diſpoſitionem, per Abb. c. cum veniſſent. de Iud. quod Papa quam diu viuit, Dominus eſt rerũ eccleſiarũ, ſecũdum Hoſt. ibidẽ, & poteſt omnia diſponere tanquam Dominus. Fac. quod dicit Paul. de Caſt. d. cõſ. 414. 1. vol. quod conſilium fecit in cauſa caſtri Berbentanæ eccleſiæ Auinionen. quod Papa obligauit cuidã d. Georg. pro expenſis factis pro Ro. eccleſia, quod dominium rerum eccleſiarum eſt penes Chriſtum, cuius Immediatus vicarius eſt Papa, & quod ipſe facit, ab ipſo Domino factum videtur, quia ipſe dominus ſolus fundauit Eccleſiam Roman. aliæ eccleſiæ particulares fuerunt fundatæ nõ a Chriſto, ſed a Petro, & eius ſucceſſoribus, & omnẽ quam habent auctoritatẽ Epiſcopi in alienatione rerũ eccleſiæ, habuerũt a Papa, ſubdẽs, ſi d. Georg. expendiſſet pro eccleſia Auinion. Epiſcopus Auinion. potuiſſet obligare. d. Caſtr. & illud totaliter alienare, Ergo multo fortius Papa pro debitis Ro. Eccleſiæ, quia dominiũ eſt penes Chriſtum, & Papa eſt illius Immediatus vicarius, & Papa maiorẽ ſibi auctoritatẽ retinuit, quã Epiſcopis cõceſſit, per iura quæ ibi late adducit, quia dicit Bar. Soc. conſ. 163. viſa bulla quod Papæ voluntati non eſt reſiſtendum, cum de factis ipſius dubitare ſit ſacrilegium, & eſt (inquit) vnicus ſol fori iuſtitiæ, fugans tenebras, & in eo præſumuntur illa tria concurrere, quæ in actibus hominum conſiderantur, ſcilicet bona voluntas, modi congruitas, conceſſa poteſtas. Merito igitur ex prædictis negari non poteſt, quomodo poſſit Papa fructus, & bona (ſpolia nuncupata) decedentium, clericorum, ſiue prælatorum ſuæ diſpenſationi & diſpoſitioni reſeruare.

Notandũ eſt præterea ꝙ acquiſita per Clericos illicite & contra formã ſacrorum Canonum; vti ſpolia, nomine Cameræ Apoſtolicæ per collectorem poſt eorum obitum percipiuntur per Conſtitutionem Pij Papæ iiij. ad deterrendos clericos ab illicite negotiando, & contrahendo editam, ſub datum Romæ Anno 1560. non. Nouembris Pont. anno primo incip. Decens. in ſeq. quæſt. deſcripta.

Eiuſ-

Eiuſdemq;Pij iiij.conſtitut.edita Anno 1564.17.Kal.Nou.Anno v.contra quoſcunq;beneficia, & eccleſias in confidentiam recipientes, & retinentes in execrationem,& deteſtationẽ,criminis ſymonię, & confidentiæ, per eoſdẽ Collectores Cameræ colligũtur,& percipiũtur,nomine eiuſdẽ Cameræ omnes fructus,iure prohibitarũ confidentiarũ, in quibus beneficia in confidentiã,ſeu eorum fructus retinentes ſunt cõdemnati,vel declarati:prout etiã nomine eiuſdẽ Cameræ,colligũtur, & percipiuntur fructus vacantes beneficiorum reſeruatorum, a die vacationis,vſque ad prouiſionem,vel collationem de illis factam, per conſtit.eiuſdem Pij ſub dat.die 7.Decemb.1560.Pontif.anno pri. eidem Cameræ pro eius ſubleuandis neceſſitatibus applicati,Iuxta antiquam Roman.Pontificũ de huiuſmodi fructibus conſuetudinem, vt in extrauag.poſtulaſti.cum nonnullæ.la prima,& la ſecunda gl. in Cle.vnica de ſupplen.negl.in ver.reuocari.& per Egid.in alleg.deciſ. 755.ſi rector.& in c.non liceat 12.q.2.Ex quibus omnibus manifeſte apparet,ſpolia prædicta,ex fructibus beneficiorum, ac ex acquiſitis ex eis naſci,ac prouenire.

Sed res,& bona qualia ſunt Calices,Cruces,paramenta,ornamẽta,quæ quis vel in vita,vel in morte deſtinauit, aut aſſignauit cultui diuino, vel bona mobilia, aut immobilia,quæ quis vel dedit, aut aſſignauit Eccleſiæ, vel loco pio,licet prouenerint de rebus,quæ faciunt ſpolia, tamen ſemper obſeruaui quod talia non colligerentur vti ſpolia, nec vti ad Cameram ſpectantia,ſed vidi illa remanere ſemper loco pio, prout pie fuerant diſpoſita.Sed hodie eſt per Bullam S.D.Pij PP.V.expreſſe declaratum,vt per eam,quæ eſt edita anno 1567. 3.Septemb. quæ incip.Pius &c.Romani Pontificis &c.quæ eſt in calce deſcripta
8 &c.fac.quod habetur per Ioan.Calder.in conſ.1.de pecul.Cler.vbi dicit,quod verba reſeruationis Papæ in materia ſpoliorum ſunt ſtrictè non large interpretanda,quia reſeruatio talis apoſtolica etiam
9 contra Ius,& omnia bona Eccleſiæ dicitur,quæ intuitu Eccleſiæ, aut
10 de facultatibus Eccleſiæ acquiſiuit defũctus,vt in c.1.de teſt.in tex.& in gl.a qua reſeruatione ſunt exempti curiales.Ro.cu. a Xiſto & Ale. & alij etiam vt in fi.præſentis quæſtionis.& in bulla Pij iiij.fol.459.

Sed opponi poteſt,quod iſta ſpolia debent de iure peruenire ad ſucceſſorem in beneficio vel Eccleſia, non ad Cameram, quia fructus beneficiorum etiam collecti,non tamen conſumpti,ac bona per eum intuitu Eccleſiæ acquiſita,mortuo clerico beneficiato tranſeunt in ſucceſſorem in beneficio nam ſucceſſor in beneficio eſt quaſi hæres mortui
11 c.conuenior.23.q.8.ita dicit gl.1.de ſolut.& gl.in cap. hæc 12. q.2.in verſ.conſeruari.vbi dicit quod omnia conſeruanda ſunt ſucceſſori a morte prædeceſſoris, & quod mobilia prædeceſſoris pertinet ad ſuc-

ceſ-

eſſorem,& gl.in c.illud eodem in ver.ſucceſſor.Spe.in tract. de mod. ieneralis Concilij 2.p.& ſucceſſor in beneficio ſuccedit etiã in ac- uiſitis intuitu Eccleſiæ,vt habet in c.relatũ per tex. & Doct. de teſt. icit enim tex.Ibi aũt loco defuncti vnus tantum eſt ordinandus,&ea ona ſicut & alia ipſius Eccleſiæ in Dei timore diſpenſet. Hinc eſt ꝙ lericus de his teſtari non poteſt d.c.relatum vbi not.Abb.poſt alios ol. 2.ver.nota,& tenementi ſecũda lect.vbi dicit quod acquiſita per Canonicum intuitu,Eccleſiæ,vel præbendæ non cædunt ſucceſſori in ꝓræbenda,ſed capitulo ipſius Eccleſiæ, & decimas debitas Canonico ꝓrædeceſſori non poteſt exigere Canonicus ſucceſſor, quia non dici- ur proprie ſucceſſor,ſed habebit illas Capitulum.Fel.c. quoniã Ab- ꝓas.nu.6.de off.deleg.Idem habetur in gl.in c.illud.12.q.2. vbi autẽ ꝓeneficiatus non eſt de congregatione aliqua, ſed habet beneficium ꝓmnino ſeparatum,puta quia eſt Rector Eccleſiæ parochialis,vel Prę ꝓoſitus,vel Archidiaconus non beneficiatus a cap.tunc bona acqui- ita intuitu beneficij cædunt ſucceſſori,non capitulo, vbi etiam ponit ationem diuerſitatis,ad idem eſt tex.in c.cum vos.de off.ord.in fi.cũ bi gl.& optima gl.cum quæ iura allegat in c.1.extra de ſolutio. in verſ.prædeceſſoris ibi eſt enim quaſi hæres ipſius & c.optimus tex in c.præſenti de off.ordin.in 6.vbi cauetur, quod morientibus rectori- ꝓus Eccleſiarum, vel miniſtris, bona in ipſis Eccleſijs dignitatibus, ꝓerſonatibus,prioratibus inuenta, ſiue vacationis ipſorum tempore ꝓbuenientia,ex quo in vtilitatem ipſarum Eccleſiarum expendi de- ꝓent,vel futuris reſeruari ſucceſſoribus,nemo ſuperiorum occupare ꝓræſumat,aut in ſuos vſus conuertere quoquomodo, niſi de ſpeciali ꝓriuilegio,& moriente Epiſcopo vel Sacerdote ſucceſſori bona reſer ꝓantur,& res decedentium Clericorum ponuntur in manu Iconomi, i adſit,ſi non adſit, erunt in poteſtate maiorum Eccleſiæ, ſi illi non ſunt idonei,erunt in poteſtate aliorum Clericorũ, omnibus deficien- ibus in manu Metropolitani,niſi adſit viſitator,quia ſi adſit,habebit lle,Mat.de afflictis,deciſ.Neapol.390.& ſi in cathedralibus,regula- ibus,ac collegiatis Eccleſijs vacantibus,ſi collegia conuentus, aut ingularis perſona occupat bona relicta,vel tempore vacationis ob- ꝓenientia ſunt ſuſpenſi ab off.& benef.vſque ad reſtitutionẽ,quia de- ꝓent reſeruari ſucceſſori c.quia ſæpe de electio.in 6. late Rui. conſil. 56.lib.4.&c.ergo nec etiam a Camera apoſtolica occupari,vel per- cipi debent,quando iure ſtet cautũ in quos vſus cõuerti, & ad quos ꝓeruenire habeant,eſt Cõſ.Bar.Cep.conſ.51.inci.in Chriſti nomine, quia ius acquiſitũ nemini auferri,debet,vel tolli,nec etiã Iudæo, vel nfideli per Papã,nec tolli præſumitur per Abb.in c.quę in Eccleſiarũ le conſt.poſt Inn.In c.quod ſuper his. de voto,& ſi cõtingeret aliquo

ca-

caſu Papā Ius tollere præſumitur hoc per Circūuentionē, & Importu
12 nitatē potius quā ꝑ volūtatē feciſſe per Fel.in c.cū olim 3.&4.col.de re.Iud.adeo quod tali caſu verba reſcripti potius ſunt Impropriãda,quā proprie intelligēda,ne alteri præiudicēt trad.Rom.q.334.circa primū Dec.cōſ.11.col.5.Iaſ.in l.ex facto 4. not.ff.de vulg. & pupil. Immo potius debēt interpretari,ꝙ nihil operētur, quā quod indebite quis dānum patiatur,vt not.Iaſ.poſt gl.Bar.& alios in l.fi.§.In cōputatione col.fi.C.de iur.delib.& hoc procedit,etiā ſi reſcriptū Papę emanaret in fauorē piæ cauſæ,vt in caſu noſtro in fauorem Cameræ Apoſtolicæ,vt probat Iaſ.in l.fi.col.6.ff.de Conſt.princip.poſt Alex.in l.pactū quod dotali col.2.C.de pact.nam licet viduis pupillis,ac alijs pijs cauſis multū debeamus,non tamen adeo,vt alijs præiudiciū inferamus.d.tex.in c.ex tenore de for.cōpet.& in c.nuper de dona. inter vir.& vxor.Et adeo eſt verū,quod acquiſita per prælatū de bonis ac
13 facultatibus Eccleſiæ vadunt ad eccleſiā,vel in ea ſucceſſorem,quod procedit,ſiue emat res nomine proprio,vel fraudulenter nomine alieno per Abb.in c.1.de teſt.verſ.not.4.quia prædiū emptū de pecunia præbendæ,vel Eccleſiæ,adeo efficitur.Eccleſiæ,vel ſucceſſoris in ea
14 quod amplius nō poteſt illud prædiū dari per emptorē alicui,etiā intuitu pietatis,licet pecunia potuiſſet dari,quià ſtatim fit Eccleſiæ,licet emerit nomine Eccleſiæ,ſiue ſuo,ſiue alieno,Ang.in ſum.in 5.emptio.§.vtrum emptū per tex.in c.1.& c.inquirendū de pecul.cler.fac. quia Iulius PP.III.ſanctæ memo.per ſuā cōſtitutionē, quā ad dirimēdas lites,tollēdaſq; controuerſias inter hæredes prælatorū defunctorum,ac ſucceſſores in beneficijs edidit diſpoſitioni Iuris communis adhærendo,& ex mēte Canonum ſanciēdo, ſtatuit fructus in exactos per prelatos defunctos nō ad hęredes,ſed ad ſucceſſores in Eccleſijs, aut beneficijs peruenire aut pertinere debere.id quod fuerat ꝑ prius ſancitū per teſt.in c.quia ſæpe & c. ſtatutū de electio..in 6. Et allegatur c.præſenti de off.ord.d.lib.6.dicit Io.Copus in ſuo tract. de fruc. lib.4.tit.3.c.2. & ſi fructus beneficij ſuper quibus fuit aſſignata, aut reſeruata penſio,non ſint percepti tempore mortis penſionarij, imo penderent,remanent apud Eccleſiam tali penſione grauatā,& ſic ad
15 ſucceſſorē per Alex.conſ.157.2.vol.incip.Reuerendiſſ.Dom. per ea quæ volunt Abb.& Ant.de Butr.in c.fi.ne præl.vic. ſuas. vbi concludunt,quod ſi moriatur Prælatus,qui beneficiū locauerat fructus percepti poſt obitum locatoris,& penſio debita ratione fructum poſt obitū perceptorū,debeantur ſucceſſori in prælatura, de quo etiā per Doct.in d.c.pręſēti Caccial.in trac.de penſ.q.25.& Gig.eo.q.53.Sec. loco poteſt opponi de alio:quod fructus beneficiorū recollecti tamē, ac ſpolia huiuſmodi vadant non ad Camerā apoſtolicā,nec ad ſucceſ

ſo-

ſores in beneficijs, ſed ad hæredes defuncti:maxime ſi beneficiatus decedat teſtatus,quia fructus beneficij Prælatus,vel beneficiatus videtur facere ſuos,dicit optima gl.in c. præſenti de off. ord. in 6. in ver.reſeruari:vbi diſtinguit,quod vel beneficium habet adminiſtratione͂,vel quis eſt ſimpliciter,& perſonaliter beneficiatus : quia pri. caſu de illius fructibus quamdiu viuit,& ſanus eſt, poteſt aliquid dare,moderate tamen:quia comparatur vſufructuario,cuius ius morte finit;vnde viuens poteſt ſuam voluntatem facere moderate. Incipie͂s vero infirmari co͂paratur vſurario:& tu͂c nihil habet niſi vſum , & dicuntur Clerici no͂ habere adminiſtratione͂,quando no͂ habent beneficium cui ſit aſſignata dos: vt per Gemin.d. c. præſenti:& ſimpliciter beneficiati dicuntur, vt ſu͂t Canonici,& ſimiles,quibus id quod habent obuenit ſibi ratione perſonæ, non quod habeant præbendam in Eccleſia diſtinctam,quia ſic haberent adminiſtrationem .

vero Clericus ſit no͂ habe͂s adminiſtrationem,ſed perſonaliter,& ſimpliciter beneficiatus,in morte comparatur vſufructuario, qua͂tu͂ ad faciendum fructus ſuos,& vſufructuarius fructus ia͂ quæſitos ad hæredes tra͂ſmittit,per tex.in l.defuncta.ff.de vſufruct. & de ipſis poteſt teſtari;Eccleſia tamen ſuccedet ei in iſtis, ſi decedet ſine teſtame͂to , & hæc eſt quaſi co͂munis conſuetudo,ſubiungens ibidem d.gl.& quod dictum eſt:quod clericus ſimpliciter beneficiatus, faciat fructus ſuos intellige,inquit,de fructibus perceptis,& reconditis,alij vero per iura allegata,pertinent ad eccleſia͂: vnde ſi in fructibus acquiritur dominiu͂,ſi Prælatus illos facit ſuos,tranſmittuntur iſti ad hæredes, in quibus præſumitur continuatu͂ dominiu͂ l.ſiue poſſidetis,& ibi Bal.ff. de acquirenda poſſ.l.ſi ſorori,& ibi Alex.C.de Iure delibera͂di,aut in legatarium,in quem pariter ſtatim recta via rei legatæ tranſit dominiu͂.l.a Titio.ff.de fur.l.vnica.§.in nouiſſimo.C.de caduc. Tol. cu͂ ſimilibus,& hære dibus vſufructuarij,cu͂ diximus Prælatu͂ co͂parari,debentur fructus.ſi erant percepti tenet Ale.co͂ſ.157.2.vol. per tex. in l.defuncta præalleg.& l.Iul.§.ſi fructus,& ibi Bal ff.de act. emp. Gig. in trac.de penſ.q.53.Et habere adminiſtrationem dicitur,qui habet beneficium etia͂ ſimplex quod habeat dote͂:adminiſtratione͂ habere dicitur Papatus,Patriar.,Archiep.Epiſcopus,Abatia ſecularis,& parochialis:ſine adminiſtratione dicitur canonicus, & alij Rebuff. in tract.in verbo ſeculare quotuplex .

.optimus tex.in c.vn.de Cler.non reſ.li.6. vbi beneficiatus in fructibus beneficioru͂ acquirit dominiu͂,& facit illos ſuos.ibi reru͂ ſic receptaru͂ dominiu͂ non acquirat nec faciat eas ſuas.Facit,quod dicit Bar. in l. diu.ff.ſol.matr.verſ.opp.vt ſup.de vſufr. vbi dicit quod Canonicus fructus perceptos, & percipie͂dos tranſmittit ad hæredes pro ra

ta anni,quo ſtetit in beneficio Canonicatus.nō enim, inquit , perci-
pit fructus,tanquã ſimplex fructuarius, ſed propter onera Eccleſiæ ,
quæ ſuſtinet.Idem dicit Imol Ibid.& gl.ac Bar.in l.1.C. de ann. ciuil.
vbi dicit gl.quod ille tex.& adducta ibid.ſunt arg. quod fructus per-
cepti ex præbenda Clerici,trãſeunt ad hæredes dicunt Doct.in c.ſta
tut.§.aſſeſſorē de reſcr.in 6.Arch in c. conſuetudinē in fine de Cler.
nō reſ.dicit,quod ille tex.benefacit pro ſētētia illorū, qui dicūt quòd
Clericus facit fructus beneficij ſuos.Sed ipſe credit, quòd non faciat
ſuos,ſed bene habeat eos,quoad vſum, & diſpenſationem. Fac.quod
dicit Spec.in tit.de act.§.1.verſ.Rector.& de fructib. & intereſ. verſ.
pone Prælatus,& in tit.de ſtat.Mon.ver.58.quæritur vbi dicit,quòd
fructus beneficij à ſolo ſeparati tempore mortis Prælati debentur
eius hæredibus,vel legatario,& ſufficit fructus eſſe à ſolo ſeparatos,
non reconditos,ad hoc quod debeantur mortuo,eſt cōmunis opinio
Doc.in d.c.præſenti de of.or.per Fran.in c.ſi propter nu. 5. de reſcr.
Tir.de retrac.tit.11.§.5.gl.4.nu.1.Fac.quia fructus penſionum ſuper
aliqua Eccleſia , vel beneficio reſeruatorum maturati, & non exacti
per penſionariū,cui debebatur pēſio trāſmittūtur ad hæredes, qui-
bus Ius exigēdi præteritas penſiones nō ſolutas cōpetit, per ea quæ
dicit Ale.cōſ.ſuo 4.Inci.perſpectis his in fi.3.vol.Paul.de Ro.in trac.
19 penſ.8.q.verſ.1.eccleſiaſtica vbi dixit,quòd penſionis fructus lucra-
ti per penſionarium dicuntur proprij,& in illius dominium tranſeūt,
& ab eo donari poſſunt:per tex. in l.ædibus.§.vltimo ff.de don. po-
nit Gig.in ſuo trac.de penſ. q. 52.vbi ad id probandum multa addu-
cit.Subdens,quòd acquiſitum ex penſione non dicitur acquiſitum ex
beneficio Eccleſiaſtico,& de penſionibus decurſis Clericus teſtari po
20 terit,de quo nil mirum,quia fructus Eccleſiæ poſſunt vendi,& alie-
nari:vnde etiam ad hæredes tranſmitti c.ſi. ne Prælatus Vic.ſuas &
Clem.prima.§.fin.de rebus eccleſ.non alien. Feder. de Senis. conſil.
133.quæritur an Conſtitutio.in Specul.de hæretic.in principio.

Item fructus contingentes,& obuenientes tempore Sedis vacantis de-
bentur Eccleſiæ vel futuro ſucceſſori per verba tex.c.præſenti de of.
ord.in 6.ſiue vacationis tempore obuenientia,idem in c.cui vos.eo.
& c.quia ſæpe de elect.in 6.& Clem.ſtat.eo.tit.& dicit.Phil. Fran. ex
mēte Doct.in d.c.præſenti,quod ſi beneficiū habet bona diſtincta,tūc
in illis ac in fructibus ſuccedit ſucceſſor,ſecus ſi nō habet bona diſtin
cta,licet ratione dignitatis plus percipiat,quàm alij Canonici tūc.n.
ſuccedit capitulū, & ſi ſit Canonicatus ſuccedit in bonis capitulum,
& fructus interim capit per d.Phil.Fran.eſt dec.Boer.deciſ. 340.

Et videtur adeo verū,quod fructus pendentes ſpectāt ad ſucceſſores in
Eccleſia,quod ſi Sede vacante capitulum,aut Cathedralis, vel colle-
giatæ,

atæ, aut regularis Eccleſiæ illos occupat, eſt capitulum, & alij oc-
ıpantes excommunicati, quouſque reſtituant. d. c. quia ſæpe in quo
x. & ibi gl. apparet quod fructus, & emolumenta iuriſdictionis ob-
:nientes tempore Sedis Vacantis non pertinent ad capitulum, licet
l ipſum ſpectet iuriſdictio, ſed ad ſucceſſorem.
ſi hæredes Prælati defuncti recollegiſſent fructus immaturos, ne ad
cceſſorē peruenirēt Prælatū, tenentur ei ad intereſſe not. per Doc.
l. pen. ff. de vſufr. legat. fac. Tiraquel. 2. tit. gl. 4. nu. 15. de retract.
t Calder. conſ. 3. de pecul. Cler. vbi poſita quæſtione de fructibus di
t, quòd in fructibus contingentibus poſt mortem, puta quando de-
:dit clericus ante fructus recollectos, ſuccedit Eccleſia.
icit Io. Copus in trac. de fructibus lib. 4. tit. 3. c. 2. quòd tam fructus
Prælato percepti, qui in bonis eius eſſe ceperunt, quam etiā ij, qui
:mpore vacationis obuenerint, debent futuro reſeruari ſucceſſori.
icit Ruin. in conſ. 156. lib. 4. nu. 3. quòd non licet nec legato de latere
ec Archiepiſcopo accipere fructus, vel bona Sedis vacantis, quę de
ent futuro reſeruari ſucceſſori.
ı pro rata tēporis fructus tranſmittūtur à Canonico ad ſucceſſores
ar. in l. diuor. in fin. principij ſol. mat. vbi Alber. dicit cōmunē, quòd
:ruatur idē, quòd in vſufructuario ſcilicet, quòd collecti fiant defun-
i & hæredis, pendentes remanent ſucceſſori per Did. Cou. var. reſol.
b. 1. c. 15. nu. 12. licet ipſe à dicta communi opinione recedat. Vt e-
o habui, & collegi, ex doctiſſime notatis, & reportatis per Reuerēd.
d. d. Fileſium de citadinis nobilē ciuitatis Interānatis, Epiſcopū Mu
ınū multæ lectionis, ſummæ doctrinæ, & iuditij, ac ſingularis probi
ıtis virū præclariſſimū mihi vinculo amicitiæ antiquitus cōiunctū.
um oppoſitis non obſtantibus, deſcriptio ſpoliorū, ſeu diffinitio, eſt
:ra, & firma remanet, quia ad Cameram ſpectāt, non ad ſucceſſorē,
on ad hæredes, niſi in caſibus, & per ea, quę dicuntur infra, nā iſta: cū
nt beneficialia à beneficialibus dependentia, & introducta de Iure
oſitiuo sūt oīno ad Papæ diſpoſitionē liberè & ei manualia per Abb.
ı c. conſt. de rel. dom. per eundē in ſua diſputatione, quæ incipit Epi-
:opus col. 2. in quibus Papa poteſt attenta poteſtate ſua magna ſine
ıuſa præiudicare per Doctor. in c. quæ in Eccleſiar. de Conſt. ſequi-
ır Cacial. in ſuo tract. penſ. q. 19. col. 3. nu. 17. quia Papa concedit be
:ficialia ad nutum, ad tempus, & ſub conditione c. ſi gratioſe de re-
rip. in 6. c. veniens de filijs presb. c. quamuis c. petijſti. 7. q. 1. dictum
ob. notabile. c. inter quatuor de maior. & obed. vbi dicit: quòd licet
:pa non poſſit procedere, & ſententiare contra non citatum, & cō-
a non vocatum, eſt ſecus in beneficialibus, in quibus habet plena-
am poteſtatem. ita etiam notatur in c. cum olim de re. Iud. quæ

cum

cum ſint introducta à iure poſitiuo, & ſupra tale ius ſit Papa, merito ſuo modo de illis habet poſſe diſponere: quia Papa vti Dominus beneficiorum poteſt etiam ſine cauſa imponere penſionem ſu-
22 per fructibus beneficiorum, cum de talibus fructibus poſſit ad beneplacitum ſuæ voluntatis diſponere per Doctor. in cap. quæ in Eccleſiarum. de conſtitut. Sequitur Decius conſ. 436. col. 2. 3. vol. & in his redditibus Eccleſiaſticis id iuris habent, & habere debent Cle-
23 rici, quòd à Papa, & à Canonibus expreſſim eſt ſibi conceſſum, & conceditur. Innocen. in cap. indecorum. de ætat. & qualitat. gl. in cap. res Eccleſiæ 12.quæſt.1.Archid.in c.ſtatutum.§.aſſeſſorem de reſcript. in 6. pulchrè Card. conſil. 110. col. 2. & quidem res Eccleſiarũ ſubiacent adminiſtrationi Rom. Pontif.& Prælatorũ, à quibus ipſa Catholica Eccleſia regitur,ſic &Canonibus Eccleſiaſticis ipſum Eccleſiæ patrimoniũ commiſſum eſt, quia bonorũ Eccleſiaſtico-
24 rũ adminiſtratio Rom.Pontif.& eius Canonicis cõſtitutionibus cõmiſſa eſſe videtur.cap.videntes c.præcipimus 12.q.1.quibus quidem Canonibus ſeparatim ab Eccleſiæ Aerario conceditur Epiſcopis, & Clericis Eccleſiarũ miniſtris certa portio ex redditibus Eccleſiaſticis,c.de redditibus.c.cognouimus,c.mos eſt,c.ſãcimus,12.q.2.S.Th. 2.2.q.185.ar.7.& quolibet.6.artic.12.refert Couar. in cap. cum in officijs de teſtam.verſ.vltimo hinc poteſt. Quia Canonibus diligenter conſideratis colligitur clericos beneficia habentes, ex eorum redditibus eos tantum expendere poſſe, quantum ad eorum victũ, veſtitum,cæteroſque vſus congruos,& neceſſarios ſufficiat. cap. fin. 12. quæſt.1. & cap.videntes ead.cauſ.& quæſt.& in principio 44.diſt. tibi ò Sacerdos, inquit Hieronymus, viuere de Altari permittitur, non luxuriari, bona etenim Eccleſiarum ſunt proprie Chriſti patrimonium cap. cum ex eo de elect. in 6. notat. Fel. & Decius in cap. conſtitutus de reſcrip. Hinc Diuus Bernardus epiſtola ſecunda ſcribit.denique quicquid præter neceſſarium victum, ac ſimplicem veſtitum de altario retines, tuum non eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt. Secundo Clericis omnino permiſſum eſt antiquis Canonibus,redditus Eccleſiaſticos,qui ad præfatam congruam ſubſtentationem neceſſarij non ſint, in optima,vel aduerſa valetudine,in pios erogare vſus,iuxta illud Luce primo,quod ſupereſt date pauperibus.cap. fin. 16.q.1.cap.Caſellas.cap.Epiſcopi 10.q.2.noua etenim lex de dandis decimis Eccleſiæ miniſtris ex eo iuſtitiam præſefert, quod pro con-
25 grua Miniſtrorum ſuſtentatione, & pro pauperibus alendis datur ipſa decima fructuum pars.Gaetan. 2.2.q.87.artic.primo & q. 185. artic.7.cap.decimæ & cap.fin.16. q. 1.Tertio Clericus habens beneficium poteſt liberè diſponere de illis redditibus, qui ſunt neceſſarij

ad

id eius honeſtum ſumptum inſpecta cuiuſque qualitate, ſi eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum, & neceſſaria ſibi miniſtrauit, deſt, quòd licet aliunde puta ex patrimonialibus victum habeat, poteſt nihilominus de fructibus beneficij pro rata ſui victus iuxta ſuam qualitatem ſibi conceſſam diſponere. Hæc etenim pars bonorũ eccleſiaſticorum miniſtris per Canones antiquos conſtituitur cap. Eccleſias. 13. q. 1. tex. & ibi Abb. in ca. de his de Eccleſijs ædificand. vel reparand. Sanct. Thom. 2. 2. q. 185. artic. 7. in reſp. ad 2. Io. maior in quarto ſent. diſt. 24. q. 17. & q. 20. & idem ipſe dicerem in his redditibus Eccleſiæ, & beneficij, quos digniſſima mercede induſtriæ, & laboris impenſi in Eccleſiæ regimine recipit ipſe, qui Eccleſiæ curam geſſit ex Bolognino in Anan. cóſ. 87. vbi ipſe Ananias hoc ipsũ probat. non deſunt, qui opinentur Clericum habentem beneficium vltra ſibi neceſſaria, de redditibus illius in profanos, & voluptuoſos vſus expendentem, mortale peccatum committere, & ad illorum reddituũ, ita expenſorum, & conſumptorum reſtitutionem teneri: ex verbis Hieronymi dicentis, aliena rapere conuincitur, qui vltra neceſſaria ſibi retinere probatur. §. ordinandus 42. diſt. ſenſit hanc opinionem S. Thom. q. 43. artic. 8. aſſent. Alex. Haleſ. 3. q. 36. membros. Ricard. à Mediavilla in 4. ſent. diſt. 45. artic. 3. q. 1. Io. maior diſt. 24. q. 17. dicit hanc opinionem eſſe communem, quam tandem probat Palud. in 4. diſt. 24. q. 3. artic. vltimo, quibus ſuffragatur tex. optimus in c. Epiſc. 12. q. 1. & tex. in c. 1. 12. q. 3. pulchre diuus Bernardus epiſtol. 42. col. 3. clamant, inquit, pauperes noſtrum eſt, quod effunditis nobis crudeliter ſubtrahitur, quod inaniter expenditis, huic opinioni accedunt Abb. in c. cum ſecundum de prǽb. 1. col. Archid. & Dominic. de Sancto Gimin. in ſumma. 44. diſt. Fel. in c. poſtulaſti de reſcr. Butr. cap. 1. num. 28. de emptio. Sed hæc, atque alia à dictis Doctor. adducta eo tendunt frequentius: vt ſit illicita hæc eccleſiaſticorum redditũum in profanos vſus diſtributio, non tamen, vt ſit reſtitutio neceſſario facienda. Præterea redditus Eccleſiaſtici, qui ſuperſunt vltra miniſtrorum victum, alieni dicuntur, non proprij, ſed ex quadam metaphora: eò quod eſſent pauperibus erogandi, quod auctoritate Hieronymi comprobatur; is etenim ſcribit bona Eccleſiarum dici bona pauperum, quoad debitum, quia eis debentur, non quoad dominium, neque quoad proprietatem: per Card. à Turre Crem. in capit. videntes nu. 2. 12. q. 1. Et licet Canon. primus 12. q. 3. probet: quod acquiſita ex fructibus, & redditibus beneficiorum ſpectent ad Eccleſiam, id quod nemo negat, non tamen ex eo ſequitur, ergò Prælatus fructus ſibi deſignatos malè conſumens, tenetur reſtituere, quia licet Thom. & Gaet. 2. 2. q. 185. art. 7. dicant hanc conſumptionem non poſſe fieri

abſque peccato mortali,negant tamen reſtituendi obligationẽ,Pręp. in ſumma.44.diſt.col.5.S.Tho.in ſeſto quolibet.art.12.Syluester in ſumma in ver.Clericus quarto 20.quæritur vbi poſt diſtinctiones idẽ tenere videtur:& in verbo reſtitutio 3.q.5.Adrianus.in 4.ſent.c.incipientem pro clariori 4.concl. Quorum ſententia licet benignior ſit, & noſtris hiſce temporibus admittenda, ex totius orbis Chriſtiani conſuetudine,qua plurimum iuuatur,vide tamen,& cogita non ne alia opinio forſan eſſet magis ſalubris animæ, & corpori,Clericis noſtri temporis:quia Abb.in d.c.cum ſecundum.nimis affirmatiue dicit quod Clerici tenentur reſtituere de ſuo Eccleſiæ illud,quod male expenderunt de illius redditibus:& propterea cogita bene,quia anima eſt cunctis rebus præferenda.

Vlterius Canones permittunt, quod diſtributiones quotidianæ, quæ dantur miniſtris Eccleſiæ ob laborem,& ob illud ſeruitium,& miniſterium,quod diuino cultui,ac diuinis officijs impendunt, acquiran-
27 tur:& acquiſitę ſint,percipientibus,etiam quoad dominium per tex. qui dicit in cap.vnico de cler. non reſid. in 6.ad fi. dicunt Domin. à Sancto Gemin.& Franc.ibidem,idem dicit Barba.in cap. fin. col. fi. de pecul.cler. vbi, dicit illum tex. eſſe ſingularem. notat glo. Gulielmi in extrauagan.prima ne ſede vacante in extrauagan. cõmunibus in uerbo cõſueuerit,idem dicit Decius conſ.280.col. prima. quorum opinio eſt communis, quam ſequitur Pariſ. conſ. 33. vol. 4. col. 2. cõceduntur enim iſtæ diſtributiones à Canon.Clericis ob illud miniſterium quod exhibent altari, & diuino cultui. id quod etiam notatur per Bolognin.in anan.conſ.87. quia dictę diſtributiones aliquan-
28 do,& in aliquibus Eccleſijs conſiſtunt, & diſtribuuntur in potu, in pane, in pecunia, & in bladis extrauag. poſtulaſti. & cum nonnullæ de præben. & dignit. extrauag. commun. vnde ſic perceptas, & acquiſitas,poteſt Clericus ad libitum ſuæ voluntatis diſtribuere, ac de eis diſponere, & ad hæredes tranſmittere, quia conſanguinei ipſius Canonici bene ſuccedunt,in iſtis diſtributionibus, nam quotidianæ
29 diſtributiones non augent Corpus prębendæ.Sed debentur propter operam perſonæ arg.l.1.ſec.reſp.ſi mens.falſ.mod.dix.l.ſi duobus. ff. pro ſoc. §.ſi in coheunda, & in cap. licet nobis. de præben. videtur tenere lau.in Clem. fin. de præben. dicens: quod talis ſeruiens fide-
30 liter diuino officio facit fructus ſuos:& poteſt ſicut laborator de diurno denario diſponere:prout refert dominus Florian. ibi, faciunt adducta per Oldra.conſ.118.incipit ex virtute gratia dicit Domin.in d. Clem. quod Clericus poteſt teſtari de quotidianis diſtributionibus. Ita dicit tenere Guliel.in extrau.Io.22. Incipit ſuſcepti maxime glo. in ver. conſueuit quæ dicit ꝙ diſtributiones quotidiane de Iure ſunt

fructus

ructus liberi à decimis, & ita aſſignantur vt lucrantur, & de iſtis te-
are poteſt Clericus, vltra prædicta faciunt omnia Iura: quæ dicunt
Clericum, maxime non habentem dignitatem, adminiſtrationem, vel
uram, prout eſt prębendatus, ęquiparari fructuario: de quibus habe
ur in cap. fin. de pignor. in cap. requiſiſti de teſtamentis: ſed clarum
ſt, quod fructuarius efficitur dominus fructuum iam recollectorum
. quibus mod. vſuf. amit. l. ſi vſufructuarius, & eò mortuo non
pectant ad proprietarium, ſed ad hæredes fructuarij vt ibi not. Ergò
dem videretur de fructibus præbendarum, & multò magis de quoti
ianis diſtributionibus: in quibus præbendatus habet maius Ius, vt
patet ex Iuribus ſupra allegatis, refert Nicol. de Vbal. in tract. de ſuc
eſ. cler. ab inteſtato. §. finita tandem verſ. ſexto quæro. vbi multa in
ontrarium adducit: quod videlicet in diſtributionibus quotidianis
Clerici vel ſacerdotis, ſuccedere habet Eccleſia, nõ heredes defuncti
ed dicit quod adducta in contrarium, ſunt adducta cauſa diſputatio
nis, non cauſa deciſionis, quia ſententia illorum, qui dicunt in diſtri
butionibus, & huiuſmodi ſuccedere conſanguineos, non Eccleſiam
n via Iudicij magis præualet, & tenetur, ſed de his dicimus infra in
q. de facultate prælati in rebus Eccleſiaſticis, & facientibus ſpolia. &
n q. de ſucceſſione Clericorum ab inteſtato. ſed de diſtributionibus
vide quæ dico in q. de poteſtate Cleric. & in q. de ſucceſſio. Cleric. ſe-
cula. ſuis locis.

m etiam videtur in fructibus penſionum decurſarum, etiam non exa
ctarum. vt in eis acquiratur dominium, & tranſmitti poſſint ad hæ
edes, immo quod Ius exigendi præteritas penſiones, nõ ſolutas, com
petat hæredibus Clerici defuncti: cui dicta penſio erat reſeruata, per
a quæ late adducit Gig. in ſuo tracta. de penſio. q. 52. & 53. vbi quæ-
tionem ponit, & examinat latè.

n videtur etiam ſancitum, & conſtitutum a Pontificibus, & Canon.
quantum, & in quanta quãtitate, poſſint Clerici diſponere de bonis
c redditibus Eccleſiæ, quia probatur in cap. ad hæc, de teſta. quòd
Clericus in ægritudine conſtitutus, poteſt cauſa donationis inter vi-
os, redditus Eccleſiæ in piam erogare cauſam modo in donatione
tatur moderamine, ſi ex ea infirmitate decedat, ſed ſi eſt ſanus, &
n bona valetudine, ſi in pios vſus velit aliquid expendere de bonis
nobilibus Eccleſiæ, id poteſt libere facere, nulla perfinita, vel taxata
uantitate, id, quod probatur, in cap. quia Io. vbi glo. 12. q. 5. di-
unt, & notant Abb. Anchar. Imola, & Barba. d. c. ad hæc, & ſecundum
undem Barba. ibi ſec. col. oportet, quod ſequatur traditio rei dona-
e viuente ipſo Clerico, qui donat.

quod Clericus beneficium Eccleſiaſticum habẽs, proprio teſtamẽto

non poſſit diſponere de rebus occaſione Eccleſię acquiſitis,eſt tex.apertus in cap.cũ in officijs de teſtamen.idque procedit etiã ſi illa bo
33 na acquiſierit occaſione redditus ipſius beneficij per tex.in ca.relatum,vbi Abb. & alij, ſed melius per eundem Abb. & latius in cap.cũ eſſes in ſecunda lect. nu. 23.cuius opinio eſt communiter recepta, & omnium conſenſu approbata: licet Palud.in 4.ſent.diſt. 15.q. 3.arg. 6.permittere videatur Clericis libere teſtari de redditibus beneficiorum, quod manifeſte conuincitur per dicta iura, & communem ſententiam,quæ procedit nõ ſolum in redditibus, & fructibus collectis ex beneficio:ſed & in rebus emptis de pecunia redacta ex eiſdẽ fructibus,per Barba.in cap.inquirendũ de pecul.Cler.nu.7.Bertran. conſ. 258.vol.ſec.id quod probatur in dicto cap.relatum,& d. c. cũ in officijs, vbi paſſim Doctores: idem dicere videtur Angel. in ſumma in ver.emptio verſ.vtrum emptum, vbi poſita q. vtrum emptum pecu-
34 nia aliena ſit ementis: reſpondit,quod ſit,ſi nomine ſuo emit l.ſi ex ea C.de rei vend.fallit in empto de pecunia Eccleſiæ cap.pri.12.q.3. & ſec.q.ver.fixum:quod adeo eſt verum,inquit, quod ſi Clericus habens pecuniam de præbenda, emerit prædium, amplius non poterit illud dare,etiam intuitu pietatis,licet pecuniam potuiſſet dare:quia ſtatim prædium fit Eccleſiæ, ſiue emerit nomine Eccleſiæ, ſiue ſuo, ſiue alieno c.1.de pecul.cler.& c.inquirendum.

Per quæ ſatis conſtat, quod Prælati, & Clerici, ſiue ſint defuncti, vel ſucceſſores in beneficijs,quam habent, aut habuerunt poteſtatem, & facultatem in bonis, ac redditibus Eccleſiæ, vel beneficiorum, eam habent a Papa conditore Canonum, & a Canon. & eo modo, forma,qualitate, & conditione,integre,vel limitate,qua Papa, & Canones conceſſerunt,& concedunt,& nõ alias,vel alio modo eadem facultate,ſeu poteſtate,vti debent. Vnde nihil mirum,ſi Papa, qui fructus beneficiorum,ac redditus, concedit Prælatis, ac Clericis,ad ſui & ſuorum ſuſtentationem, & deducto victu reliqua de fructibus ſecundum canones diſtribuere, & diſpenſare eorum vita durante acquiſita, & relicta per eoſdem ex dictis fructibus, remanſa canonice non diſpenſata, aut, vt ius erat,non diſtributa, veluti eorum ſpolia, ac fructus inexactos, vel pro aliquo tempore decurrendos, Cameræ apoſtolicæ,vel pro ſupplenda negligentia prælatorum in diſtribuendo,& diſpenſando, aut pro ſeruanda canonum ordinatione, aut pro ſanctæ Sedis apoſtolicæ, ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ſubuentionibus reſeruat, cui beneficia totius mundi illorumque fructus
35 ſunt manualia,& ei obedientialia,cap.conſtitutus de relig.dom qui illa ad nutum, & ſub conditione concedit cap. ſi gratioſe de reſcrip. in 6.in quibus poteſt Papa,vt in re ſua eſſe moderator,& arbiter. ca.

de his

de his de ſepult. & qui potuit concedere totum, partem bene reſeruare potuit: quia, qui potuit illud, quod eſt plus, eſt etiam dicendum quod poſſit illud, ꝙ eſt minus l. Claudius Fœlix. ff. qui pot. in pign. hab. Bal. in l. conuenticula C. de Epiſcopis, & cler. Et ſi poteſt reſeruare partem alicui de fructibus beneficij, veluti eſt reſeruare penſionē, quæ eſt portio certa dependens a fructibus beneficij, a quo extrahitur, inuenta a Romanis Pontificibus ex rationabili cauſa: vt per Cacialup. & Gig. in eorum tracta. de penſio. in principio. Item, & partem quoque dictorum fructuū reſeruare poteſt Cameræ apoſtolicæ pro neceſſitatibus Eccleſiæ Romanæ, & Sedis apoſtolicæ: extrauag. cum nonnullæ de præben. & dignitatibus extrauag. commu. la prima, & la ſecunda & extrauag. poſtulaſti eo. vbi Papa pro neceſſitatibus Rom. Eccleſię, & Sedis apoſtolicæ applicat fructus beneficiorum vacatorum, & vacaturorum ad certum temporis ſpacium, Cameræ apoſtolicę, qua Papa fructus Sedis vacantis concedit Epiſcopo diœceſis pro exhonorando Epiſcopatu debitis. cap. ſi propter debita de reſcrip. & ibi glo. quia dicit Archid. in tracta. de hæreſi. incip. ſanc. in Chriſto Patri. verſ. & quia tanta, quod in talibus Papa eſt dominus quantū ad vſum, quia eis vti poteſt, ſicut placet, & decet ſuā potentiā ſiue ſtatum, per tex. in c. bonæ rei. 12. q. ij. c. per principalem. 9. q. iij. &c. nunc vero eadē cau. & q. quia dominiū rerū eccleſiarū proprie loquendo non eſt apud aliam eccleſiam: ſed apud Chriſtum, ſecundū Innocen. in ca. cū ſuper de cauſa poſſ. & proprie. cuius Papa eſt Vicarius cū omnimoda poteſtate in terris, vel apud Eccleſiam catholicā, quæ eſt vnica cap. loquitur 24. q. 1. cuius ipſe eſt Princeps. glo. & Doctor. in cap. conſtitutus de relig. dom. vbi dominus Anto. dicit quod de rebus Eccleſiaſticis poteſt diſponere Papa vt vult, etiam ſine cauſa, & Papa de fructibus beneficiorum diſponit aliquando, vt debeantur, etiā perſonæ non habenti in eis titulum cap. ſi propter de reſcrip. in 6. cap. ſi tibi de conceſſ. præben. in 6. extrauag. Io. 22. ſuſcepti cum ſimilibus, & ſecundum antiquos Canones de fructibus beneficiorum fiebāt quatuor partes, vna Epiſcopo, alia fabricæ, tertia pauperibus, quarta ſacerdoti, facit illud quod dicit Io. And. in inter cætera extra de off. ordinarij, quem refert Abb. vbi ꝙ optaret: ꝙ Eccleſia Romana perciperet vigeſimam partem redituum Clericorum, ad ſuſtentationem Papæ, & Cardinalium, & abſtineret a communibus ſeruitijs, & a fructibus primi anni, quos recipit a prælatis promouēdis. Et neſcit, ꝙ de hoc alijs fuit factus Sermo in Concilio Viennenſi & Papa pro ſuis neceſſitatibus aplicat fructus ſedium vacantium Cameræ apoſtolicæ per extrauag. nōnullæ la prima, & la ſeconda de pręben. extrauag. com. glo. quæ dicit in clem. vnica de ſupplen. negligen.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Facit:quia ſiue habeas beneficium a Sede apoſtolica immediate:ſiue ab ordinario:omnino a Papa habes: quando authoritate,quam ſibi con cedit Papa ordinarius confert.cap.vt animarum,de conſtit. in ſexto, clem. ne Romani eo. 27. q. ij. inſtitutiones. Et quando Princeps ex voluntate ſua fuit cauſa vt quis acquireret aliquid,ipſe illud idem ac quiſitum poteſt ſola authoritate auferre, ſecundum Angel. in l. Antiochenſiū. ff. de priuil. cred. vbi dicit: quod princeps ſine cauſa poteſt alicui auferre rem,quam ipſe illi donauit, quia per eundem Angel.in l.lutius. ff.de edilitio.Imperator poteſt ſine cauſa auferre rem quæſitam ex præſcriptione, vel vſucapione,quia talis modus acquirendi fuit inductus ab eo,et ab eo auferri poteſt ſine cauſa:per Felin. vbi multa allegat cap.quæ in Eccleſiarum de conſtit. col.16. verſ. v. declaratio, et Papa poteſt tollere ius quæſitum ex lege ſua Paul. de
42 Caſt.conſ.216.incipit quomodo Felin. in cap.nouit. viij. col. de iud. facit,quia Papa ſolet concedere quotidie ius teſtandi: etiam monachis de rebus, ac fructibus, per eccleſiam acquiſitis Staſil.de litteris gratiæ & Iuſt. col. j. poteſt enim Papa licentiam Teſtandi religioſis concedere arg.l.ſi quando in principio C.de inoff. teſta.Socinus cōſ.
43 13.vol.j.Franc.in rubrica de teſtamentis in vj. col. Iaſ. & alij in autentica ingreſſi ſec.col.de ſacr.ſan. Eccle. C. Baldus in d. l. ſi quando Barba.in cap.cum in officijs de teſta.col.penul. Cacialup. de penſio. q.19.in fi. Idem Barba.in tracta. de præſtan. Card. prima parte q. 4. vbi dicit licentiam hanc teſtandi,a Papa cōceſſam clericis,de redditibus beneficiorum teſtandi,eſſe intelligendam ad pios vſus:non alios Dec.conſ.512.ſec. col.vbi dicit hanc opinionem eſſe communem: & Paulus Tertius in ſua conſtitutione, in materia ſpoliorum facta, de qua ſupra atteſtatur ſpolia ab antiquiſſimo tempore citra, nomine Cameræ apoſtolicæ exacta fuiſſe. & inter iura ipſius cam.cōnumerata,& præ deceſſores Ro. Pontifices,ac ipſum prælibatum Paulum,de ſpolijs diſpoſuiſſe donando, tranſigendo,& alias diuerſimode contractando,ac collectores in varijs prouincijs,& exactores,pro illis colligendis conſtituiſſe,& deputaſſe,ac multas litteras ſui,ac prædeceſſorum, ſuper exactione ſpoliorum emanatas, in quibus continebatur ſpolia ad cameram apoſtolicam ſpectare, & pertinere.

Per quæ:cum late cōſtet:quod Papa in caſu noſtro optime potuerit iſta acquiſita,iſta relicta,iſta ſpolia,& iſtos fructus,Cameræ apoſtolicæ reſeruare,appropriare,incorporare, & applicare eſt etiam dicendum quod id voluerit,& expreſſe mandauerit,vt cum de poteſtate dixerimus,dicamus de voluntate,quia iſta duo perficiunt omnes actus, & ſi alterum deſit,nihil dicitur actum per Bal.in l.omne verbum C.cōmunia de lega. Alex.conſ.52.nu. 27. lib. 4. Nec de Papæ voluntate

in hoc

in hoc eſt in aliquo dubitandum, tum quia Conſtitutiones, & leges deſuper factæ, id clare dicunt, vt ex illorum inſpectione cuilibet conſtare poteſt intuenti, tum etiam: quia in dictis conſtitutionibus ſtat clauſula motu proprio &c. Quæ de ſui natura importat, quod facit principem præſumi velle: per ea quæ notat Bal. in l. omnes in princi
4 pio C. de quadrien. præſcrip. Item facit præſumi rite factum a Papa Card. in clem. 2. q. 4. de off. ordin. Item ſtant conſtitutiones ſignatæ, cum clauſula ex certa ſcientia, quæ facit præſumi Principem velle,
5 etiam ſi deficiat clauſula non obſtante tali lege, ſecundum Bal. in l. omnes præallegata. Itē facit præſumi, vti abſoluta poteſtate, per glo. in cap. ad hoc in ver. elegerint in fin. de reſcrip. Item ſupplet defectū ſolemnitatum Rot. deciſ. 234. Papæ in nonis. Item æquiparatur clauſulæ de plenitudine poteſtatis: per Innocen. in cap. innotuit de electio. Bal. in l. eos in principio C. de appell. Barba. in conſ. 103. & clauſula ex certa ſcientia tollit omnes defectus inductos a Iure poſiti uo, & plus operatur, quam clauſula Motu proprio, vt per Fel. in ca. cauſam quæ el ij. in quarta col. verſ. quinto nota. de teſtibus. Item conſtitutiones ſtant tum clauſula, de Sedis apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, quæ includit defectus ſolemnitatis Specul. in tit. delega. §.
46 nunc oſtendendum eſt verſ. & nota quod ſi clauſula. Et ibi Bal. in additionibus verſ. clauſula ſupplentes: per Alex. conſ. 16. col. penul. vol. v. Dec. conſ. 116. col. ij.

Itē ſtāt cum clauſula non obſtan. quę operatur, quod Princeps pręſuma
47 tur ſic velle, vt in reſcripto continetur: quæ omiſſa faceret præſumi de contrario: per Bar. in d. l. omnes in principio C. de quadrien. præſcrip. & in l. Idem Vlpianus §. ſunt & alij. in princip. ff. de excuſat. Tuto. per glo. in l. fin. verſ. quod ſi dixit Imperator C. ſi contra Ius. Item contra Ius cōmune facit præſumi Principem facere de plenitudine poteſtatis, & facit valere reſcriptum contra teſtamētum l. ſi non ſpeciali per Bal. in ij. col. verſ. Item dixit Oldra. C. de teſtam. Itē tollit iſta clauſula ius tertij, & operatur, quòd clauſula de plenitudine poteſtatis, & ex certa ſcientia per Alex. conſ. 101. vol. primo 6. col.

Sed ab huiuſmodi generali Canonū diſpoſitione, ac particulari extrauagātiū conſtitutione, ſuper ſpolijs clericorum, vel Prælatorum æditarum per Romanos Pontifices, Iulius ſanctæ mem. Papa iij. per ſuam quam deſuper edidit conſtitutionem, omnes incolas, & Curiales Vrbis Romæ exceptuauit, ac non comprehendi, nec comprehenſos eſſe declarauit. Et ante eum Sixtus iiij. Alex. vj. Leo x. Idque fuit confir-
48 matum, & approbatum a Pio iiij. per ſuam quam fecit conſtitutionem, ſub tali rubrica Bulla cōfirmationis, & Innouationis, priuilegiorum incolarum, & curialium Vrbis, ſuper libera facultate diſpenſan

di de bonis ſuis, edita Anno MDLXI. nonis Februarij: per quam Curiales, & incolæ Vrbis, ſine aliquo timore, & ſecure uiuunt, quia de illorũ bonis quomodocũq; acquiſitis libere in teſtamento, aut alia ſibi bene viſa voluntate, contractu, aut diſpoſitione, poſſunt pro libito diſponere omni tempore, & in euentum etiam quod ſine diſpoſitione decedant, ad hæredes ab inteſtato venientes tranſmittunt. In qua etiam conſtitutione Pius Papa iiij. declarat eoſdem Incolas, & Curiales non ligari nec comprehendi, à conſtitutione per eum ædita, ſuper bonis ex illicita negotiatione, aut alias cõtra ſacros Canones acquiſita, cuius tenor ad cautelã erit in calce præsẽtis tractatus deſcriptus.

Et ad contraria pri. & ſec. loco adducta deuenio: quia non obſtant pri. adducta de ſucceſſore in beneficio: qui ſuccedit in fructibus non recolectis, non exactis, & pendentibus, ac in acquiſitis per defunctum occaſione Eccleſiæ, ſunt vera, & regulariter procedunt ex diſpoſitione iuris communis, ſed ceſſant in caſu noſtro, in quo ſunt factæ conſtitutiones, & extrauagantes in contrarium, per Romanos Pontifices, iuris antiqui in caſu præſenti derogatorie, quia quotidie cernimus oculis, quòd Papa beneficium concedit vni, alteri vero ſpolia defuncti: per cuius obitum beneficiũ vacauit, & ſucceſſor gratia beneficij ſibi conceſſi contentus, ſuper Iure ſibi vti ſucceſſori ad ſpolia cõpetenti, cõquieſcit, vnde noua Iura debẽt attendi, in eo maximè in quo corrigunt, limitãt, reformant, & tollunt ius antiquum l. ideò ff. de legibus.

Nec obſtat illud pari modo, quòd diximus: quòd Papa non præſumitur tollere Ius tertio acquiſitum: quia illud procedit: quando eſſemus in dubio de mente, & voluntate Papæ: quo caſu ſemper fit interpretatio vt non lędat: vt non præiudicet: aut lædat, vel præiudicet minus quàm fieri poſſit, toto titulo ſi contra ius: vel vtilitatem publicam l. digna vox C. de legibus. Sed quando ſumus in caſu, in quo Papa ſcribit expreſſe cum intentione præiudicandi, & ius quæſitum tollendi: prout in caſu præſenti: tunc eſt ſecus per Corn. conſ. 83. col. penultima in lib. 4. vbi multa allegat: quia bene id Papa poteſt: ſi vult cum ſimus in beneficialibus: in quibus habet abſolutam poteſtatem vulga. cap. ſec. de præben. lib. 6. Cald. conſ. 12. Alex. conſ. 101. lib. pri. v. col. quia in beneficialibus tanta eſt potentia Papæ, quod poteſt Epiſcopum pro libito volũtatis de ſuo Epiſcopatu ad alium transferre: quia omnia beneficia mundi ſunt, manualia, & obedientialia reſpectu Papalis poteſtatis dicit Bal. in l. reſcripta col. ij. & ſequen. C. de precibus Imperatori offeren. & ideo poteſt gratiam reuocare poſt Ius alteri quæſitũ, vt dicit idem Bal. in l. qui ſe patris col. penul. C. vnde liber. Socin. con. 156. pro fundamento in ſec. col. & cõſ. 164. viſa bulla in vij. col. nec obſtat pariter cõſtitutio Iulij, quia

vt diximus

vt diximus ipſemet illam reformando corrigendo,& tollendo declarauit nolle habere locum in locis. vbi adeſſent ſpoliorum, & iurium R.Cameræ,collectores,vt per conſtitutionem illius publicatam ſub die octaua Iulij 1551.Anno ſui Pontificatus Secundo.

Ad contraria vero ſec.loco adducta:quòd fructus in exacti,& ſpolia relicta per defunctum vadunt ad hæredes ſuos:non autem ad ſucceſſorem in beneficio : neque ad Cameram , reſpondetur,quod id eſt verum,& procedit in illis caſibus.in quibus Clericus facit fructus ſuos, & quorum dominium acquirit , & in quibus , & quando habet vſufructum , veluti diximus in diſtributionibus quotidianis , in fructibus penſionum , & huiuſmodi : in quibus diximus clericum æquiparari vſufructuario , & acquirere dominium in illis, de quibus habe-
49 tur in c.fin.de pignor.in fin.in cap. requiſiſti de teſtamen. per Hieronymum Gig. in tracta. de penſio. q. 52. & 53.Item de bonis acquiſitis ex fructibus ſimplicis beneficij:de quo per glo.in cap.præſenti de off.ordin.in vj.in verbo reſeruari : quæ dixit Clericum poſſe libere teſtari de bonis ex ſimplici beneficio acquiſitis:cuius opinionem tenuit Oſtien. in cap. fin.de pecul. Cler. ex cap.requiſiſti in fine de teſta.hanc opinionem dicunt eſſe receptam , & approbatam in practica Anto. & Imol. d. c. fin. quod verò non ſit bona opinio , & quod non ſit vera illa glo. videtur eſſe tex.in cap. Epiſcopus 14. q. 1. vbi probatur Canonicos, qui ſimplex habent beneficium,non habere bona Eccleſię , vti propria: ſed habere potius ad diſpenſandum. Item Iura quę prohibent Clericum teſtari de fructibus beneficij , loquun-
50 tur generaliter , & indiſtinctè, nec obſtat tex. in cap. requiſiſti de teſtamentis , vbi ſolum probatur ; quòd relictum Canonico alicuius Eccleſiæ acquiritur Canonico, nec præſumitur ei legatũ factum fuiſſe ex cauſa Eccleſiæ,ex quibus non videtur, quod glo. opinio procedat,& ita eam reprobat Abb.in cap. cum eſſes nu. 23. in repetitione & cap.cum in off.de teſta. Idem in cap. ſec. de deci. & cap. fin. de pecul.Cler.Archid.in cap.ſtatutum.§.aſſeſſorem de reſcrip. in vij. Inn. in cap. indecorum de ætat. & qualit. Dom. de S. Gimin. & Franc.in d.cap.præſent col. v.Barba.in tractatu de præſt. Card. parte 1. q. iij nu. 80. Idem Barba. in cap. requiſiſti nu. 34. de teſta. Idem in cap. fin. nu. 14. de pecul. cler. Et hanc opinionem dicunt eſſe veriorem Imol. in d. cap.fin. Beltran. conſ. 288. Iaſ.conſ.75.vol.iij. Sequitur Didacus Couaruuias in cap.cũ in off.de teſta.ſuper quo cogita: quia dicit Abb. in cap. fin. præallegat. de pecul. cler. quod illa glo. nun-
51 quam ſibi placuit,nec eſt fundata in aliquo Iure,vbi etiam reſpõdet ad iura per eãdem adducta , & dicit Cardinalis Zabarella in cap.fin. de pecul.cler.ꝙ tales diſtinctiones glo.Iure non probantur. Ideò di-

xi

xi,cogita,quia Gemin. in d. c. præſenti de off.ordin.in vj.dicit quod Clericus non habens adminiſtrationem: ſed ſimpliciter, & perſonaliter beneficiatus,in vita,& in morte comparatur vſufructuario,quã tum ad faciendum fructus ſuos, & de ipſis perceptis teſtari poteſt,& ei Eccleſia ſuccedit,quantum ad hos, ab inteſtato. quam glo. inquit quidam ſic intelligunt, quod quilibet habens beneficium ſimplex teſtari poſſit,quod dicunt falſam eſſe, & cõtra Capitulum relatũ quod loquitur in Canonico, & conſequenter in habenti beneficium ſimplex, qui tamen vt ibi patet,teſtari non poteſt. & hoc inquit fateor. ſed glo.recte intellecta eſt veriſſima,& id non dixit.Sed ad hoc; quod beneficiatus poſſit teſtari,tria requirit,primo quod nõ habeat admi niſtrationem, ſecundo, quod beneficium ſit ſimplex, tertio, quod illud obueniat ſibi perſonaliter tantum, & conſequẽter tales fructus ſint conceſſi ratione ſtipendij perſonalis,quibus concurrentibus poteſt teſtari, & alias vt ibi per eum.Sed hodie in fructibus,& in acqui ſitis ex ſimplici beneficio,teſtari non valet Prȩlatus,niſi obtẽto priui legio apoſtolico,ſeu ex cõſuetudine loci,legitime præſcripta,per breue Pij iiij.directum Franc. Odeſcalſco ſub Datum Romæ die 6.Martij 1560.anno primo.& per aliud eiuſdem Pij directum Mattheo minali ſub die xxx. Iulij eiuſdem Anni 1560. Anno primo: ſed ego ex, quo iura allegata pro glo.diſtinctionem probare non videntur,adhærerem opinioni abbatis, & aliorum ſequacium, quia magis æqua, & fauorabilis Eccleſiæ videtur, pro qua in dubio ſemper eſt facienda interpretatio ad not.in cap.in præſentia de probatio. Felin. in cap. fin.de Iudic. huius opinionis eſſe videtur Did.Couaru. variarum reſolutio. cap. xv. verſi. prius tamen.Iſthæc mihi occurrunt dicere ad diffinitionem vel deſcriptionem ſpoliorum Eccleſiaſticorum, ſed ad quæ conſtitutiones in hac materia editæ, ſe non extendant, & quænam ſint perſonæ, quæ illis non comprehendantur, aut ligentur, dico in quæſtione de poteſtate Clerici.&in quæſtione de licentia teſtandi, & de ſucceſſio. Clerici ab inteſta. ſecula. vbi in multis locis videbis,tã perſonas particulares,quã Collegia officialiũ Rom.Cu.&
52 vniuerſitates,quæ ſint exemptæ,priuilegijs, & cõceſſione Papȩ,à debitis, & ſolutione ſpoliorum, quia Romani Pontifices, quæ eorum ſolet eſſe erga fideles, & Sedis apoſtolicæ deuotos liberalitas, ſeu benignitas, ſoliti ſunt, & ſolent, ab huiuſmodi nexibus, & debitorum ſolutionibus multos, etiam vniuerſitates, immo Ciuitates, & regna in totum, vel in partem abſoluere,& liberare,prout in præallegatis locis videre eſt,& meis temporibus vidi motum propriũ Iulij iij. conceſſionis gratiæ factȩ Regno Neapolis: per quẽ mandatur, in regno Neapolitano ſpolia exigi ab heredibus prȩlatorum, &
Clericorum

Clericorum defunctorum: ſi quidem Clerici, vel prælati habuerint in annuis redditibus Eccleſiaſticis, computatis etiam diſtributionibus quotidianis, annuum valorem ducat. centum auri de Camera; Et ſi ſpolia, & bona per defunctum relicta, aſcenderint ad ſummam, & valorem ducatorum mille ſimilium. declarando, quod qui non habuerint in beneficijs, & bonis prædictũ annum valorẽ, non comprehendantur, nec comprehenſi intelligantur, in conſtitutionibus ſuper ſpolijs editis, nec eorum hæredes occaſione ſpoliorum, per Collectores Cameræ apoſtolicæ moleſtari poſſe, cũ expreſſa addita declaratione, quod in conſtitutionibus ſpoliorum, cõprehenſi intelligantur omnino Clerici, vel Prælati prædicti, modo per triẽnium continuum, vel interpellatum, habuerint in eorum vita, vltra annuum valorẽ ducatorum centum ſimilium, licet tempore obitus talem redditum nõ obtiuuerint, prout ego ſępe vidi in copijs, & ſimplicibus ſcripturis, licet non in autentica, aut forma probante mihi preſentatis, Sub Datum Romę apud Sanctum Petrum ſub anulo piſcatoris Die x. Auguſti anni 1550. Pontific. ſui Anno primo. Et alium ſimilem motum vidi felicis recordationis Pauli iiij. eidem Regno, quo mandatur, tantummodo ſpolia exigi, ſi Clerici defuncti in redditibus Eccleſiaſticis habuerint valorem annuum ſcutorum quinquaginta auri, & reliquerint in bonis tẽpore obitus, ſcuta ſimilia ducenta, ſub Datum Romę ſub eodem anulo die xvj. Martij anni 1558. ſui Põtificatus anno iij. eodem modo, & forma in cauſis ſpoliorum exibitum mihi, & præſentatum, quibus gratijs, & conceſſionibus per obitum prædictorum Pontificum expiratis, vigore breuium Pij iiij. cum clauſulis derogatoriarum derogatorijs ſignatorum, & expeditorum, meis tẽporibus ſpolia indiſtincte abſque præfatis limitationibus exacta, & recollecta indiſtincte fuerunt ſemper, & vbique in dicto Regno, dictis conceſſionibus in aliquo non obſtantibus. Et id parimodo fuit generaliter ſtatutum per S. D. Pium PP. V. per ſuam bullam hoc præſenti anno
53 1567. mẽſe Septembris eitam, per quam declarat, & ſtatuit, ꝙ bona beneficiati relicta, qui in beneficijs, aut in pẽſionibus nõ habuerit excedẽtẽ valorem XXX. annuorũ ducat. auri de cam. nõ cõpræhẽdãtur ſub ſpolijs, nec in eis aliquid nomine ſpoliorũ prætendi poſſit, quę incip. Rom. Põtificis. &c. quæ eſt in calce præſentis laboris deſcripta.

SVMMARIVM.

1 *Clericum negociatorem, veluti peſtem fuge.*
2 *Clericus Mercator Deo placere non poteſt.*
3 *Clericis eſt conſilium exercere manualia.*
4 *Clericis agricultura permiſſa.*

Clericis

5 *Clericus artificiolo,& agricultura ſibi victum paret.*
6 *Quæ venatio ſit permiſſa,& interdicta Clericis.*
7 *In Scripturis ſanctis piſcatores inueniuntnr ſancti,non venatores.*
8 *Artificia ſunt licita Clericis pro ſui ſuſtentatione.*
9 *Clericus poteſt incũbere artificijs,dũmodo nõ ſe ſubtrahat a diuinis.*
10 *Quando liceat Monachis conducere terras, & habere ad firmam.*
11 *Ratio quare Clerici ſeculares poſſunt neceſſitate inſtante habere res conductas,eorum nomine,monachi verò non.*
12 *Licet Clerici non poſſint conducere; poſſunt tamen in conducta, in qua ſuccedunt remanere.*
13 *Clerici poſſunt conducere poſſeſſiones recolendas ad ſui ſuſtẽtationẽ.*
14 *Clericus poteſt locare animalia, & emere eadem,ad depaſcendum paſcula:quæ ipſe habet,ad ſui ſuſtentationem.*
15 *Clericus poteſt emere æquum pullum nutriendum, & rem,vt melio ratam vendat carius.*
16 *In caſu neceſſitatis eſt licitum Clerico negociari.*
17 *Clerico iniuſta tantum negocia ſunt interdicta.*
18 *Ratio quare non liceat Epiſcopis aduocare.*
19 *Sacerdotes in multis caſibus licite aduocant.*
20 *Quæ ſint perſonæ miſerabiles.*
21 *Clerici ſæculares de cõſuetudine Eccle.poſſũt exigere pro patrocinijs.*
22 *Hodie ſacerdotes per cõtrariã conſuetudinẽ poſſunt petere ſalariũ.*
23 *Clericus habens beneficia ad ſui ſuſtentationem,prohibetur aduocare:ſecus ſi non habeat.*
24 *Clerici in minoribus;ſi non habent beneficia ad victum, indiſtincte aduocare poſſunt.*
25 *Clerici in minoribus poſſunt aduocare: ne dum ad ſui ſuſtentationem:ſed & ad lucrandum.*
26 *Cleric⁹ de acquiſitis ex aduocatione diſponit,vti de patrimonialib⁹.*
27 *Quæ cõcurrere habeãt,vt Religioſus,vel monachus aduocare poſſit.*
28 *Clericus poteſt eſſe Iudex, etiam in cauſa criminali, licet generalis officialis eſſe non poteſt.*
29 *Tabellionatus officium vile.*
30 *Clericus:ſiue in minoribus: ſiue in ſacris conſtitutus; ſi non habet beneficia ad ſufficientiam,poteſt eſſe Tabellio.*
31 *Clericus habet cauere a negociatione de qua in cap.fin.de vſur.*
32 *Clericus negociator peſtis.*
33 *Dominus eiecit mercatores de templo.*
34 *Clericis eſt interdicta negociatio ſub anathemate.*
35 *Clericus tertio monitus, vt a negocijs abſtineat, perdit priuilegium Clericale, quoad bona, ſi non deſiſtat.*

Differentia

36 *Differentia inter negociationem, & artificium.*
37 *Quid ſit artificium.*
38 *Quid ſit proprie negociatio.*
39 *Licet Clericus poſſit facere artificium, tamen non poteſt, ſi Eccleſia ei ſufficit ad victum.*
40 *Quid ſit mercator.*
41 *Clerici nõ indigentes, nõ poſsũt exercere etiã honeſtas negociationes.*
42 *Vide, quæ honeſtæ, & inhoneſtæ negociationes.*
43 *Negocia cauſa lucri, vel cupiditatis, sũt Interdicta monachis, & Clericis.*
44 *Religioſus non habet neque velle, neque nolle.*
45 *Negociatio, quæ non fit lucri cauſa, non eſt prohibita.*
46 *In caſu neceſſitatis, eſt licitum negociari.*
47 *Clericus poteſt vendi facere vinum in domo, dummodo ipſemet non exerceat Tabernam, aut vendat vinum, ſed alter.*
48 *Clericus poteſt emere victualia pro abundantia tempore famis, pro ſe, & aliĳs.*
49 *Emens pro ſuo vſu, poteſt vendere propter aliquam neceſſitatem, pro maiori pretio.*
50 *Quicquid plus iuſto pretio appetit homo, turpe lucrum eſt.*
51 *Quibus modis negociatio licita, fit illicita.*
52 *Negocium ſeculare non poteſt diffiniri, quia multiplex.*
53 *Peccatum tale eſt qualis eſt finis; per quem fit.*
54 *Negociãs, intẽdẽs principaliter ad lucrũ, eĳcitur de tẽplo paradiſi.*
55 *Vide multas circunſtantias quæ faciunt negociationem illicitam.*
56 *Vide caſus. quibus licet vendere carius.*
57 *Quatuor requiſita ad validitatem contractus emptionis.*
58 *Perſonæ quib⁹ creditur: quod leuitate: potius quã liberalitate vẽdãt.*
59 *Negocia ſæcularia, prouenictia ex carnis cõcupiſcẽtia, sũt prohibita.*
60 *Clericis in minoribus, non beneficiatis, nõ prohibẽtur negocia licita.*
61 *Clerici in minoribus poſsũt redire ad ſaculũ, & apoſtaſiã nõ faciũt.*
62 *Clericus in minoribus habens beneficium, eſt apoſtata, ſi dimittat habitum & tonſuram.*
63 *Bulla Pĳ IIII. ſuper illicitis negociationibus cõprehendit Clericos, etiam in minoribus.*
64 *Quilibet præſumitur negociari cauſa cupiditatis, nõ cauſa neceſſitatis.*
65 *Vita hominis eſt prona ad malum.*
66 *Pœna Clerici negociatoris.*
67 *Omne peccatum, quod eſt contra preceptum legis naturalis, & diuinæ, mortale eſt.*
68 *Non eſt curandum de verbis, quia accomodanda materiæ.*
69 *Nullus niſi pro peccato mortali excommunicatur.*

An,

70 *An, & quando contrafaciens legi, incurrat peccatum mortale.*
71 *Cum mortali peccato, nemo introibit in gloriam Dei.*
72 *Clerici eo ipſo; quod contrahunt matrimonium, ſunt priuati priuilegio Clericis circa bona conceſſo.*
73 *Clerici ordinati ſine beneficio, poſſunt agere contra promouentem pro victu.*
74 *Clericus negocians monitus, non ceſſans, ſpoliatur clericatu, & beneficio, & traditur curiæ ſeculari.*
75 *Peccatum mortale notorium inducit ſuſpenſionem, vt quis non exerceat officium ſuum.*
76 *Paria iudicantur non fieri, & non recte fieri.*
77 *Occultus peccator non tenetur reſtituere fructus medij temporis.*
78 *Male acquiſita prudenter facimus ſi in eleemoſinã damus.*
79 *Acquiſita ex illicita negociatione tenemur in pauperes, & pios vſus (erogare.*
80 *Nihil, tã naturale, quã rẽ acquirere, de voluntate domini tradẽtis.*
81 *Licet clericus, non reſidens priuetur beneficio, non tamen tenetur reſtituere fructus.*
82 *Verbum, alias, eſt aduerbium qualitatis, & ibi vide, quod habet plura ſignificata.*
83 *Contra illud: quod lex iubet, aut prohibet, nihil eſt faciendum.*
84 *Canon. multipliciter ſumitur.*
85 *Bulla Pij iiij. in præſenti materia edita, eſt iuris antiqui declarati-(ua.*
86 *Negociationes ſunt interdicte clericis omni iure.*
87 *Illicite acquiſitum dicitur tripliciter.*
88 *Datum ex cauſa Simoniæ non reſtituitur danti: ſed in eleemoſinam erogari poteſt.*
89 *Mulier acquiſitum ex meretricio, retinere poteſt.*
90 *In quibus caſibus tenetur ludo lucrans reſtituere.*
91 *Tractus ad ludum lucrans, non tenetur reſtituere lucrum.*
92 *Vide remiſſiue, quomodo, & quando illicite acquiſitum reſtituatur.*
93 *Bulla non comprehendit acquiſita: quæ ſunt parti reſtituenda.*
94 *Verba reſcripti ſunt potius improprianda: quàm intelligenda in præiudicium tertij.*
95 *In reſcriptis Papæ ſemper intelligitur appoſita clauſula, dummodo non ſit alteri Ius quæſitum.*
96 *Lex debet conuenire tempori.*
97 *Fiſcus, ſaccus male ablatorum.*
98 *Turpia, & illicita lucra fiſcus aufert.*
99 *Bulla auferens male acquiſita clericis, eos punit in eo, in quo delin-(qunt.*
100 *Verba Bullæ, viamq; contra ſacros canones, ſunt ſublata per aliam bullam Pij quarti.*

Intentio

101 *Intentio papæ non præſumitur de eo: quod verba non important.*
102 *Papa, & Imperator non poteſt diſponere: quòd ſtetur dicto vnius Teſtis in præiudicium tertij.*
103 *Conſtitutio contra ius naturale non ſeruatur.*
104 *Vide caſus; in quibus illicite acquiſitorum, fit reſtitutio.*
105 *Illicite acquiſita reſtituenda, non comprehenduntur in bulla.*
106 *Bulla comprehendit clericos cuiuſuis ordinis.*
107 *Vide quod veniat appellatione clericorum.*
108 *Bulla eſt malæ vitæ correctiua, & excitatiua virtutis.*
109 *Bulla comprehendit acquiſita cuiuſuis temporis.*
110 *Bulla impedit clericum teſtari de illicite acquiſitis.*
111 *Licentia teſtandi a Sede apoſtolica obtenta, habet clauſulam de licite acquiſitis.*
112 *Quod illicite acquiſita ſpectent ad Cameram; id declarat Bulla Pauli iiij.*
113 *Bulla Pij iiij. quæ eximit curiales, Cardinales, prælatos, & officiales, & habentes facultatem teſtandi a generalitate bullæ æditæ ſuper illicitis negociationibus.*

Quæ negotia ſint permiſſa, aut etiam interdicta Clericis.

QVAESTIO II.

SANCTISSIMVS D. D. Pius diuina prouidentia Papa Quartus, curam habens gregis dominici ſibi commiſſi, & præſertim clericorum, & Eccleſiaſticarum perſonarum, quæ vti perſonę ad aliorum regimen, & gubernium deputatę, magis quàm alij, a ſcandalis cauere, & à peccatis, & delictis magis abſtinere debẽt: quia religioſi, qui nomen ſanctitatis habẽt, peruersè agẽdo, plus nocent in Eccleſia Dei, quàm alij, 83. diſt. nemo, & clerici deprehenſi in aliquo crimine, plus peccãt, quàm laici, per Archid. cap. Arrianus. 1. q. 1. n. 33. qualitas enim perſonæ auget atrocitatẽ delicti. Arbitrãs eſſe valdè malum, ac ſcandaloſum, quod clerici cauſa acquirendi, vel lucrandi, ſeſe implicarent mercaturis, mercimonijs, ac ſæcularibus negocijs, de quibus ſcriptũ eſt, nunquàm de manu tua, vel oculis tuis liber pſalterij diſcedat, dicatur ad verbũ oratio tua ſine intermiſſione &c. c. nunquàm de conſec. diſt. v. & uita clericorũ debet verſari circa vitã contẽplatiuã, non autem de rebus mundanis habere curã, niſi quatenus ſunt neceſſaria ad corporalem vitam 1. q. iij. ſi quis obiecerit. quia dicit tex. in cap. negociatorem. 88. diſt. negociatorem clericum, & ex inope diuitem, ex ignobili glorioſum, quaſi quandam peſtem

peſtem fuge,quia teſte Cicerone officium mercatoris non eſt officiũ
1 apti, non ſimplicis, non ingenui, non iuſti, non boni viri: ſed verſuti, obſcuri, aſtuti, fallacis, & callidi, & vt ait Auguſtinus,nullus mercator ſine fraude diteſcit,& lucrum habere non poterit:niſi fraudem fecerit. Et Carthaginenſes, Mercatoribus diſtincta ſtatuerunt diuerſoria,nec ea illis cum ciuibus volebant eſſe communia,nec aſpectus quidem,concedebatur eis ad ſecretiora vrbis loca.Græci autem nequaquam eos intra vrbes recipiebant. Plato vituperat Mercatores: qui optimos coinquinent mores, apud pleraſque reſpub. antiquas lexerat,ne quis mercator Magiſtratum gereret, nec in ſenatũ,
2 nec in conſiliũ admitteretur.Et ait Chryſoſtomus,clericus Mercator Deo placere non poteſt.Aug.quoque ait,Mercatores,pariter,ac Milites,veram pœnitentiam agere,non poſſe.Quòd tamen eſt intelligendum,quandiu hanc artem iniuſte voluerint exercere, quia legitime & canonice mercaturam facere, nõ eſt interdictum,idque eo eſt deterius in clerico: de quo ſcribit Apoſtolus, nemo militans Deo implicat ſe negotijs ſęcularibus,id eſt temporalibus, & mundanis, quantuncunque illa laicis liceant, per Abb.in rub.ne cler. vel monac. ratus in quam pręlibatus,ſanctisſimus,malum eſſe,& ſcandaloſum,perſonas Eccleſiaſticas,quæ alijs exemplum probitatis, & religionis, & ſanctitatis præbere habent, in hoc vitium prolabi. Simulq; ad officium ſuum ſpectare:qui gregis,& paſtorum curam habet, vniuerſali malo huic prouidere.Sanctiſſimam ſuper hoc ſub Datum Romæ Nonis menſis Nouemb.anni 1560. Anno ſui Pontifi. 1. Conſtitutionem edidit,qua decreuit, & declarauit quæcunq.acquiſita per Clericos, & perſonas Eccleſiaſticas,ex illicita negotiatione,vel alias cõtra formam ſacrorum Canonum,eſſe,& intelligi debere ſpolia, & vti ſpolia Reu. Cameræ apoſtolicæ applicanda, & incorporanda,ac applicari, & incorporari recolligi, & percipi debere, accomodatum profectò morbi, & mali qualitati medicamen, & remedium, quia abſtinebunt omnino a negotiaturis cauſa lucri, vel acquiſitionis clerici: quando ſciant,ꝙ illa quæ ſuo labore in huiuſmodi, & induſtria parauerint,poſt obitum non ad commodum, & beneficium ſuorum conſanguineorum,& hæredum,pro quibus libenter laborant, ſed in Cameræ apoſtolicæ beneficium, & vtilitatem cedent, & erunt pro futura alijs, potius quam ſuis, cuius conſtitutionis tenor ſubſequitur in hunc modum videlicet,Pius &c.

Bulla

Bulla Sanctiſſimi D.N.D. Pij diuina prouidentia Papæ IIII. ſuper declaratione Spoliorum.

Pius Epiſcopus Seruus Seruorum Dei ad perpetuam Rei memoriã.

DECENS eſſe cenſentes, & æquum, vt nos, qui alios in ſua iuſtitia confouemus, Cameræ Apoſtolicæ iura non negligamus, quinimo, ne prætextu incertitudinis, illa ab aliquibus vſurpari, aut ſuper eis, dubia aliqua oriri contingat, ita noſtræ declarationis remedium prouideamus, quod a nemine deſuper dubium aliquod deduci poſſit. Cum itaque, ſicut accepimus, a nonnullis vertatur in dubium, an res, & bona, per clericos, etiam in ſacris ordinibus conſtitutos, ex negociatione illicita, aut alias contra ſacros canones, acquiſita, vti ſpolia, vel alias ad Cameram præfatam iure legitimo ſpectare, & pertinere debeant. Nos omnem deſuper hæſitationi materiam ſubmouere, ac cauillationibus, & altercationibus, ac litibus viam præcludere, & denique malitijs eorum, qui iura dicta Cameræ vſurpare ſatagunt, obuiare, aliaſque in præmiſſis opportune prouidere volentes: Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, decernimus, & declaramus, omnia, & ſingula, res, & bona, cuiuſcunque qualitatis, & quantitatis exiſtentia, ac in quibuſuis rebus, & Regnis, ac dominijs, tam citra, quam vltra Montes, & maria conſiſtentia, per quoſuis Clericos, tam ſeculares, quam quorumuis, etiam mendicantium ordinum, ac militiarum regulares, etiam in ſacris ordinibus conſtitutos, cuiuſcunque ſtatus, ordinis, & conditionis fuerint, ac Archiepiſcopali, Epiſcopali, vel alia maiori dignitate, præfulgeant, ex negociatione illicita, aut alias contra ſacros Canones, quomodolibet acquiſita, quæ pro tempore, poſt obitum eorum, qui etiam ex facultate, quam habuerint teſtandi, condito teſtamento, vbiuis locorum deceſſerint, & decedent, aut quibus illos, etiam eis viuentibus, priuari, & eis deſtitui, contingerit, & præſertim quondam Andreæ Iapiro de Sancto Ioanne Rotundo Presbyteri, ſeu religioſi, extra Rom. Curiam, ad illam forſan veniendo defuncti, hactenus, remanſerunt, remanent, & remanebunt, ad eandem Cameram, & non alios, etiam in quibuſuis Cathedralibus, etiam Metropolitan. & Collegiatis, ac alijs Eccleſijs, Monaſterijs, Hoſpitalibus, militijs, cæteriſque beneficijs Eccleſiaſticis, cum cura, & ſine cura Sæcularibus, & quorumuis ordinum regularibus, qualitercunque qualificatis, ſucceſſores illa in titulum, commendam, adminiſtrationem, commiſſionem, ac a-

lias quomodolibet pro tempore obtinentes, etiam ſi ad illa, vigore prioris tituli, ius regrediendi, ſeu accedendi, & ingrediendi, aliquibus conceſſum fuerit, ſpectaſſe, & ſpectare, ac ſub nomine Spoliorum venire, illaque, vti ſpolia ad Cameram ipſam pertinentia, perpetuo colligi, & recuperari potuiſſe, & poſſe, ac debere, & ita per quoſcunque Iudices quauis auctoritate fulgentes, in quacunque inſtantia, ſublata eis, quauis, aliter iudicandi & interpretandi, facultate, & auctoritate, iudicari, & deffiniri debere. Necnon irritum & inane, quicquid, ſecus ſuper his a quoquam, quauis auctoritate ſciẽter, vel ignoranter contingerit attemptari. Mandantes dilecto filio noſtro Guidoni Aſcanio, Sanctæ Mariæ in via lata, Diacono Cardinali, de Sancta Flora nuncupato Camerario noſtro, & eius in Camerariatus officio ſucceſſoribus, Quatenus ſpolia ipſa, prout alia ipſius Cameræ iura, exigi, & recuperari, ac præſentes inuiolabiliter obſeruari faciat, nec permittat Cameram ipſam, vel pro eo, ea Agentes, de ſuper, modo aliquo, moleſtari, perturbari, aut inquietari. Contradictores quoslibet, & rebelles, per cenſuras, & pœnas eccleſiaſticas, appellatione poſtpoſita compeſcendo. Necnon legitimis, ſuper his, habendis, ſeruatis proceſſibus, cenſuras, & pœnas ipſas, etiam iteratis vicibus, aggrauando. Inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſecularis. Non obſtantibus fe. rec. Bonifacij Papæ viij. prędeceſſoris noſtri de vna, & Concilij, generalis, de duabus dietis, & alijs conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, nec non eccleſiarum, monaſteriorum, ordinum, militiarum, & beneficiorum prædictorum, iuramento, confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis apoſtolicis, illis, & dilectis filijs illorum capitulis, conuentibus, ſuperioribus, & perſonis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis, etiam Motu, & ſcientia ſimilibus, conceſſis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, illorum tenores, præſentibus pro ſufficienter expræſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dũtaxat, ſpecialiter, & expreſſe derogamus, contrarijs quibuſcunque. Aut, ſi aliquibus, communiter, vel diuiſim, ab apoſtolica ſit ſede indultum. quod interdici, ſuſpendi, vel excomunicari non poſſint, per literas apoſtolicas, non facientes plenã, & expreſſam, ac de verbo, ad verbum, de indulto huiuſmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtri decreti, declarationis, mandati, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario, contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli, apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

curſurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ 1560. 9. Nouembris, Pontificatus noſtri Anno j.

Fed. Cardinalis Cæſius. Cæ. Glorierius

Barengus

Vnde pro intelligẽtia materię, iudicaui facere ad propoſitum, aliqua in medium adducere, per quę apparere poſſet: circa quæ licitè clerici, & perſonæ eccleſiaſticæ ſeſe poſſent exercere, & à quibus abſtinere, ſicque de negotijs permiſſis eis, & interdictis eiſdem quæſtionem facere, circa quod per contraria procedendo dico nulla, vel pauca eſſe negotia, quæ ſint clericis, vel perſonis Eccleſiaſticis interdicta, immo videri ea eſſe conceſſa clericis: quæ laici facere poſſunt.

Nā primo videtur, quod perſonis Eccleſiaſticis ſit licitum quæcunque negocia, & artificia etiam manualia facere, etiam quæ perſonis viliſſimis liceant, ac manibus proprijs operari, imò non ſolum videtur eis licitum, vel permiſſum, ſed præceptum ac præcepto iniunctum per tex. in cap. nunquàm de conſec. diſt. 5. ibi enim legitur facito aliquid operis, vt ſemper te diabolus inueniat occupatum, exemplo
3 Apoſtolorum, qui manib. laborabant, & victum manu quærebant. Fiſcellam texe iunco, vel caniſtrum lentis plecte niminibus, ſeratur humus, areole æquo limite diuidantur, in quibus cum olerum iactata fuerint ſemina, vel plante per ordinem poſitæ, aquæ ducantur irrigue. Sic pulcherrimorum verſuum ſpectator aſſiſtas, Ecce ſupercilio cliuoſi tramitis vndam Elicit, illa cadens raucum per leuia murmur Saxaciet, ſcatebriſq; arentia temperat arua. inſerantur fructuoſi
4 arbores, vel gemmis, uel ſurculis, vt paruo poſt tempore, laboris tui dulcia poma decerpas. apum, fabrica aluearia, ad quas te mittunt Salomonis prouerbia, dicentis, vade ad apem, & diſce: quo modo operatrix ſit, & caſtum opus faciat, texantur, & lina capiendis piſcibus. Scribantur, & libri, vt & manus operetur cibum, & anima ſaturetur lectione, & ibi dicit gl. quod in Aegypto non recipitur Monachus in monaſterium, niſi in aliquo opere ſit peritus.

Et operari manibus eſt in præcepto clericis, & religioſis, prime ad Theſſalonicenſ. operemini manibus veſtris, ſicut præcepimus vobis, & Aug. lib. de operibus Monachorum, cæterum quis ferat homines contumaces, ideſt religioſos, non operantes, de quibus ibi loquitur ſaluberrimis Apoſtoli monitis reſiſtentes, non ſicut infirmiores tollerari, ſed ſicut fortiores prędicare. Et Apoſtolus 3. ad Theſſalo. ſi quis non vult operari, nec manducet, & infra vult ſeruos Dei corporaliter operari, vnde viuant, & dicit Aug. præalleg. loco quid agant: qui operari corporaliter nolunt, ſcire deſidero, orationibus inquiunt

uacamus, & pſalmis, & lectionibus, & verbo Dei, & dicit glo. Luce 12. ſuper illud vendite quæ poſſidetis; non tantum cibos veſtros communicate pauperibus. Sed etiam vendite, quæ poſſidetis, non tantum cibos veſtros communicate pauperibus. Sed etiam vendite poſſeſſiones veſtras, vt omnibus veſtris ſimul pro domino ſpretis, poſtea labore manuum operemini, vnde viuatis, vel eleemoſinam faciatis, & ad Corint. 4. laboramus operantes manibus noſtris, Ergo videtur: quod ne dum ſit licitum, & permiſſum clericis, & Religioſis manibus operari. Sed & quod eis ſit in præcepto commiſſum. Et eſt tex. in cap. clericus el primo & il ſecondo 91. diſt. ibi legitur Clericus victum, & veſtitum ſibi artificiolo, vel agricoltura abſque offi-
5 cij ſui duntaxat detrimento paret. Clericus quilibet verbo Dei eruditus artificiolo victum quærat. Item omnes clerici, qui ad operandum ualidi ſunt artificiola, & literas diſcant &c. eſt glo. in cap. ad reatum 81. diſt. vbi ſanctimoniales otioſe eſſe non debent, & debent facere calatos &c. ſequitur glo. in cap. qui venatoribus lo primo 86. diſt. quæ dicit, ꝙ venatio oppreſſiua, & venatio arenoſa eſt illicita. Item venatio ſaltuoſa quæ fit in ſyluis, non eſt licita clerico, etiam ſi pauper ſit ſecundum quoſdam vt 34. diſt. quorundam: quia, inquit, poteſt alias victum quęrere. 91. diſt. clericus: nam inquit faciat ciſtas,
6 calatos, & retia de conſe. di. 5. nunquam: ponere autem laqueum, vel retē ſine ſtrepitu, & clamore, & canibus licet etiã clericis, cum liceat Monachis etiam texere linum pro capiendis piſcibus, quia dicit tex. & ibi glo. in cap. Eſau. ea. diſtinc. quod in ſanctis ſcripturis Inueni-
7 mus piſcatores ſanctos, venatores non, & dicit glo. in cap. Canonum 14. q. 4. quod clerici poſſunt emere, rudem materiam, corium, & cartas, & inde facere ſotulares, & libros, & huiuſmodi vt ſic lucrentur victum: quod eis eſt licitum, allegat tex. in capit. primo 21. q. 1. & 91. diſt. quia artificia ſunt licita clericis pro ſui ſuſtenta-
8 tione, & legitur in cap. presbyter, 91. diſt. quod presbyter peractis horis, Infirmis viſitatis, ſi voluerit ad opus rurale exeat ieiunus, vt iterum neceſſitatibus peregrinorum, & infirmorũ ſuccurrere poſſit. Fac. quod dicit Abb. in capitulo clerici officia. de vit. & honeſt. cler. vbi dicit: quod clericus poteſt neceſſaria ſibi ad victum quærere ex honeſto artificiolo fac. tex. capitulo primo de celebratione miſſarum, & hoc verum per glo. in ſumma 91. diſt. dummodo per hoc
9 clericus, aut ſacerdos non ſe ſubtrahat a diuinis officijs, & dicit eleganter glo. in cap. fin. 86. diſt. quod monachi non reprobantur conducere, & habere terras ad firmam cap. dilecti extra de decimis. Sed id eis licitum, quando eis ſua non ſufficiunt, vt leg. & not. cap. ſec:
10 ne cler. vel monach. & 21. q. 3. placuit, vel cum ipſimet excolunt

non

non vt inde plus lucrentur, ſed vt de fructibus viuant, & dicit Abb. in cap. cum ſecundum ne Cler. vel Mon. quod clerici ſeculares, poſ-
11 ſunt ſuo nomine neceſſitate inſtante, res conductas habere, Monachi verò nomine proprio non poſſunt, & eſt ratio, quia clerici ſæculares poſſunt habere propria, Monachi verò non, nomine vero Monaſterij, poſſunt habere pro eorum neceſſitatibus, ſicut clerici, vt in glo. & probatur cap. dilecti de decimis, cum ſimilibus, ſubdens paulò poſt idem: quod clerico poſſunt locari omnes obuentiones Eccleſiæ, vbi etiam aſſignat rationem, quare eadem locatio non poſſit pari modo fieri laico, dicit enim laico autem non poteſt huiuſmodi locatio fieri ratione ſpiritualium obuentionum, ne Eccleſia ſubijciatur regimini, vel diſpoſitioni laicorum, inſtante tamen magna neceſſitate poſſet fieri talis, vel conſimilis conceſſio laico, non tamen, vt ipſam regat Eccleſiam, ſed vt per alium eam faciat gubernari.

Et dicit glo. in cap. primo ne cler. vel mon. in verbo conductores, quod
12 licet clerici non poſſint conducere: tamen ſi ſuccedunt conductori in re conducta, poſſunt remanere in conductione, & conductam exercere vſque ad præfinitum tempus, arg. l. de Curia, ff. de decur. vbi tex. not. quod ſi decurio, qui conducere prohibebatur quædam Iure ſucceſſit in conductione, remanet in ea: quod etiam eſt in omnibus ſimilibus ſeruandum, quòd eſt bene notandum ad ſimilia bon. tex. in l. 2. verſ. ſed ſi iure. ff. de Fal. conductio enim prædiorum prohibetur clericis propter cupiditatem.

Et dicit Silueſter in ſua ſumma in verbo clericus 3. nu. 2. quod Clericus poſt recipere poſſeſſiones excolendas ad quartam, vel quintam partem, & huiuſmodi, ſeu ipſas conducere ad ſuſtentationem ſui, & ſuorũ
13 arg. d. c. peruenit vbi hoc idem ſentit glo. in verbo auaritiæ cauſa & in cap. clericus 91. diſt. & ſatis concordat Hoſtien. & Abb. in c. ſecundum ne Cler. vel Monac. poteſt etiã clericus locare animalia, vt oues, & boues ſcilicet ſi habet ex decimis, vel ſucceſſione, aut alias ſibi da-
14 ta, aut ſi habens paſcua multa, emit eadem animalia, vt illa depaſcerent ad ſuſtentationem ſui, & ſuorum, & pauperum, non autem ſi emit, vt traderet ad incrementium, vel aliud ageret in fraudem negociationis ſecundum glo. Ray. & ſumm. conſt.

Imò poteſt etiam emere rem clericus: vt eam melioratam, vendat carius, puta, equum, pullum nutriendum, vel tabulam, vt imaginem fa-
15 ciat, quia in talibus non eſt negociatio, ſed artificium not. 14. 4. q. Canonum, cap. nunquàm de conſec. diſt. 5. & de his ſumma conſtit. lib. 2. tit. 7. q. 41. & tit. 8. q. 2.

Et dicit notabiliter glo. in ſumma 14. q. 3. quod clericis in caſu neceſſi-
16 tatis eſt permiſſum negociari: vt extra ne cler. vel monac. cap. 1. lici-

tum tamen eſt clericis emere aliquam rem,& rudem materiam,&inde aliquod artificium facere,ſi eis ſua non ſufficiunt.vt 91.diſt.cler.victum & 21.q.1.c.1.& tunc non acquiritur lucrum eis ex negotiatione ſed ex artificio,talia enim lucra licita erant Apoſtolis 21.q.1.c.1.

Et dicit tex.in cap.1.ne cler.vel Monach.quod clericis tantum iniuſta,
17 non iuſta negotia ſunt interdicta,ibi enim habetur, nec tamen eſt iuſtum negotium eis interdictum,propter neceſſitates diuerſas: quia legimus ſanctos Apoſtolos negotiatos fuiſſe,& in regula Beati Benedicti præcipitur prouideri per quorum manus negotia Monaſterij procurentur.

Et licet Epiſcopi, & alij ſuperiores non poſſint aduocare, & in cauſis pro alijs aduocationem exercere,neque coram Eccleſiaſtico, neque coram ſeculari Iudice 11.q.1.te quidem 88.diſt.perlatum ca. Epiſco-
18 pus el 1. 14. q.5.denique 21.q. iij. per totum,& ratio poteſt eſſe,ne perſona Epiſcopi vilis reddatur coram alijs,d.cap. perlatum, & ne verbum Dei:ad quod Epiſcopus tenetur, impediatur, & quia aduocatus proponit ſtando l.quiſquis C.de poſtulando, & id eſſet parum conueniens Epiſcopo,tamen ſacerdotes in multis caſibus licite,& iure non repugnante aduocant:in cauſis pro ſe ipſis, pro ſua Eccleſia,
19 pro perſonis ſibi coniunctis,quando non poſſunt habere alium Aduocatum,vel non æque bonum cap.fin.de poſtulando cap. ſacerdotibus 15.q.2.cap.vnico,& glo.14.q.5.in c.denique.Innoc.in cap. 1.de poſtulando:& perſonæ coniunctę,pro quibus poſſunt aduocare, intelliguntur vſque ad quartum gradum autentica licentia. C.de Epiſcopis & cler.l.petitionem C.de Aduoca. diuer Iud.& dicit Abb. in d. c. fin. 2.col.de poſtulan.quod pro ſtricte coniunctis, & miſerabilibus perſonis poterit clericus contra Eccleſiam, a qua habuit beneficium, aduocare,quia magis tenetur quis adiuuare coniunctum:quàm eum, a quo habuit beneficium.

Item poteſt aduocare ſacerdos,etiam pro perſonis miſerabilibus,intel-
20 ligendo miſerabiles perſonas,omnes illas,quæ per ſe proprias cauſas non poſſunt miniſtrare, vel Eccleſiaſtico auxilio indigentes 86. diſt. cap.fin.in fi.& 87.diſt.defenſionis & C.quando Imper.inter pu.& vid per totum.

Et non ſufficit,quod miſerabilitas ſit in habitu,ſed eſt opus quod ſit in actu, per tex. cap. primo de poſtulan. qui permittit non indiſtincte pro miſerabilibus perſonis: ſed pro illis: qui cauſam adminiſtrare non poſſunt:vt quia ſunt viduæ pauperes, orfani, & pupilli, ad quorum defenſionem Eccleſia tenetur. 87. diſt. per totum per Abb. in cap. primo & cap.ſignificantibus de off.deleg.Diaconi vero,etiam in iudicio ſæculari poſſunt aduocare pro cauſa ſua,vel Eccleſiæ ſuæ, vel miſera-

miſerabilium perſonarum,d. cap. primo de poſtulan. per ſpeculatorem in tit.de aduo. vbi allegat d. capitulum primum vnde apparet, quod in omni caſu poſſunt aduocare, in quo poſſunt Sacerdotes coram merò Iudice Eccleſiaſtico, quod videtur eis indiſtinctè permiſſum, per Innocen. in d. c. primo de poſtulan. vbi dicit in ſacris autem ordinibus conſtituti: & beneficiati non prohibentur coram Eccleſiaſtico Iudice litigare,nihil tamen quærent pro ſalario. Sed obla-
21 tum ſponte recipient 15.q.2.c.vnic. vbi glo. dicit quod ſeculares clerici de conſuetudine Eccleſiæ pro impenſis patrocinijs,munera exigere poſſunt. Fac. quia nemo militat ſtipendijs ſuis. cap. cum ex officij de præſcrip.facit cap.dilectus de Simonia, & cap. non licet. 11. q. 3.vbi habetur quod aduocatus poteſt vendere ſuum iuſtum patrocinium: pro quo vide glo.in ſumma 15.quæſt.2.in verbo impenſis,quæ dicit poſt multa in materia,quod Epiſcopi: & ſacerdotes non debent indifferenter aduocare, ne vileſcat dignitas ipſorum. 88. diſt. perlatum & 14.q.5. denique:ſed coram Eccleſiaſtico Iudice, licitè poſſunt
22 omnes aduocare,ſed non poſſunt petere ſalarium:ſi ſunt in ſacris ordinibus conſtituti,vt infra eodem cap. primo: derogatum tamen eſt huic Canoni per contrariam conſuetudinem, nemo enim cogitur de ſuo facere beneficium,10.q.2.precarie. Item dignum eſt, eum recipere emolumentum qui preſtat obſequium cap. caritatem.12. quæſt.2. Item nemo cogitur ſtipendijs ſuis militare d. cap. dilectus de Simonia cum ſit in parte deciſa, imo eſt expreſſum extra de preſcrip. cum ex officijs, religioſi verò,& Monachi, vel regulares, non niſi pro ſua Eccleſia debent aduocare,& ſuperiore ſuo precipiente 16. q. 1. monachi. Ioan.quod dicit de ſacerdote hodie corrigitur extra de poſtulan. cap. vltimo. Et quia dicimus, quod coram ſæculari Iudice poſſunt aduocare pro cauſa Eccleſiæ, & Eccleſiaſtica,eſt ſciendum: quod res,& cauſa Eccleſiaſtica, poteſt dici altero de tribus modis, aut ratione perſonæ,vt quia perſona eccleſiaſtica ſequendo forum rei litigat coram ſæculari,aut ratione delicti,vt quia pro ſacrilegio Eccleſia voluit conuenire laicum coram Iudice ſeculari, id quod poteſt cap.cum ſit generale de for.compet.aut ratione rei de qua agitur: vt quia res eſt Eccleſiæ per Abb.in cap.1.de poſtulan.

Et dicit Abb. in d. c. primo de poſtulan. quòd clericus poteſt eſſe Aduocatus in iudicio ſæculari pro perſona Eccleſiaſtica ibi litigante de delicto, ſeu de rebus Eccleſiaſticis,vbi ergo litigantes negocia ſæcularia ſunt debet exiſtens in ſacris tunc omninò abſtinere: niſi in caſibus ibi exceptis, & hoc procedit: ſi conſtitutus in ſacris habet beneficia, ex quibus poſſit ſuſtentari, ſi non habet licet glo. dicat: quod non poteſt aduocare,ſed habet agere contra Epiſcopum qui eum pro

 mouit,

23 mouit, vt ſibi prouideat : dicit Hoſtien. & melius : quod ſi iſte clericus de facto egeret, quod ſibi licet ex tali aduocatione victum quærere arg. cap. clericus victum 91. diſt. Et ſi dicas quomodo poteſt egere, cum teneatur Epiſcopus ei prouidere : reſpondetur : quòd fortè hoc ab Epiſcopo obtinere non poteſt, vel propter impotentiam, vel propter indigentiam Epiſcopi, vel aliam cauſam, nam ſi propter indigentiam clericus licitè exercet opus rurale cap. primo de celebr. miſſar. Et licitè emit materiam aliquam rudem, vt illam redigat in formam arg. eorum: quæ notat gl. in c. Canonum 14. q. 4. quæ glo. dicit quod poteſt emere corium, & inde facere ſotulares, fortius debet ſibi licere, aduocationis officium exercere : cum magis conueniat dignitati: & aduocati dicuntur defendere Rempublicam, ſicut milites armatæ militiæ l. aduocat. C. de aduoc. diuerſ. Iud. faciunt verba Abb. in cap. conquerente extra de cleric. non reſiden. verſ. ſed quæro quare, vbi dicit: quod imputandum eſt ſibi, ſi clericus acceptauit beneficium: tunc ſubdens quærat ergo ſibi victum aliqua induſtria 91. diſt. clericus victum.

In minoribus vero conſtituti: ſi ſunt beneficiati, non poſſunt aduocare:
24 niſi ſunt coram Eccleſiaſtico Iudice, quod limita, ſecundum Abb. & Hoſtien. quando habent beneficium ſufficiens ad eorum ſuſtentationem, quia ſi non habent, poſſunt per aduocationem acquirere ſibi, etiam ſi ſunt Diaconi, vel Subdiaconi. Si vero non ſint beneficiati poſſunt indiſtinctè, tam coram Eccleſiaſtico, quam ſæculari in cauſa ciuili aduocare, vt per Abb. d. c. 1. de poſtul. vbi dicit ſi clericus eſt in minoribus: & habet beneficia ſufficientia idem dicendum, quod de conſtituto in ſacris, quia iſti æquiparantur; vt in tex. aut non habet ſtipendia ſufficientia, & poteſt licitè in vtroque foro aduocare, & dicit Abb. in c. ſicut te. ne cler. vel Monac. n. 4. quod clericus in minori-
25 bus, non perdit clericatum ſuſcipiendo aduocationis, vel procurationis officium, & non ſolū videtur clerico licitum aduocare, & procurare ad ſui, ſuorumq. ſuſtentationem: ſed etiam ad lucrandum; per ea quæ dicunt Abb. & alij in c. vt vnus de pecul. Cler. vbi ad acquiſita per clericum habetur conſideratio ad lucra: quæ facere potuit ex doctrina : puta cum clericus eſſet Doctor. & ex doctrina multum lucraretur, in legendo, aduocando, & iudicando. Vbi de taliter acquiſi-
26 tis clericus diſponit: vti de patrimonialibus, vt per eoſdem ibidem; faciunt quæ diximus in hac materia in quæſt. ex quibus præſumatur clericus acquiſiſſe, & dicit Abb. in capitulo ſacerdotibus ne cleric. vel monac. quod clericus poteſt, & procurare negotia laicorum: ſi redundant in vtilitatem Eccleſiæ; & ſi clericus negotia laicorum exercet, valet iudicium: ſi non excipiatur, per eundem ibi num. 3.

In

In cauſis vero criminalibus, nullo modo poſſunt clerici aduocare corā Iudice ſæculari cap. ſententiam ne cler. vel monach. 23. q. 8. his a quibus ſi diſt. aliquantos, quidam tamen dicunt eos poſſe pro reis poſtulare, & appellare, & appellationem proſequi arg. 23. q. 5. cap. eos ſed eſt tutius in totum abſtinere quia dicit in d. cap. primo de poſtulan. quod in cauſis criminalibus, vbi venit imponenda pœna ſanguinis, debet clericus omninò abſtinere, vt in d. cap. ſententiam, & not. in cap. primo ſi diſt.

Et hoc indubitanter, cum vult eſſe aduocatus ex parte actoris: quia non poſſet petere reum puniri ſine metu ac periculo irregularitatis, ex quo agit ad pœnam ſanguinis quia præſtaret auxilium cap. ſi quis viduam, 50. diſt. Sed dubium eſt: nunquid poſſit eſſe aduocatus ex parte rei, & videtur primo quod ſic, quia etiam Eccleſia defendit reos, & pro eis ſupplicat, ne mortis pœnam patiantur, vel membri abſciſſionem, vt cap. nouimus de verb. ſig. In contrarium facit, quia fortè propter imperitiam ſuam accuſatus poſſet ſuccumbere, vel propter aſtutiam; ſeu malitiam poſſet reus iniuſtè abſolui, & ſic condemnaretur actor ad pœnam Talionis. vnde quia lingua eſt nimis facilis &c. l. famoſi ff. ad l. Iul. maieſtat. tutius eſt vt clericus abſtineat, etiam pro parte rei &c. & alias vt ibi per eum. Religioſus etiam poteſt aduocare; & procurare duobus concurrentibus, videlicet ſi vtilitas
27 monaſterij expoſcat; Et ſi Abbas mandet, vel imperet per Abb. in c. ex parte extra de poſtulan. vbi dicit Abb. ex ſolo ergo imperio Abbatis; vel ex ſola vtilitate Monaſterij, non poteſt Monachus exercere officium aduocati, vel procuratoris, ſed requiruntur iſta duo coniunctim, & intelligo quod illis concurrentibus poterit eſſe aduocatus; nedum in foro Eccleſiaſtico, ſed etiam ſæculari, & ſubiungit ibi Abbas; quod vtilitas Monaſterij intelligitur; ſi cauſa quæ aduocatur, vel procuratur ſit Monaſterij; ſi vero cauſa quæ aduocatur, non ſit monaſterij, ſed cauſa ſit alterius, & eam procuret, vel aduocet Monachus cauſa lucrandi; & lucrum in vtilitatem monaſterij conuertendi, puta in ſoluendo debita Monaſterij ære alieno grauati, tenet ſecundum Io. And. quod non ſit licitum, tamen Abb. contrarium ſeruauit Et pro hoc contrario facit notabile dictum Innocentij in cap. cum 1. & 2. de re. iud. quod monachus poteſt eſſe aduocatus; & procurator in cauſa vnius amici monaſterij, & pro amico monaſterij Abbate mandante, quia in conſequentiam tractatur de vtilitate Monaſterij quia per amicos Monaſterij, promouetur vtilitas ipſius, primum tamen dictum, quod videlicet non ſit licitum in tali caſu aduocare monacho, videtur honeſtius, & ſecurius. vnde crederem, inquit, quod pro amicis Monaſterij poſſet religioſus eſſe aduocatus ſuperiore imperante,

perante,per dictum Innocen. Sequitur Idem Abb. in cap. ſacerdotibus ne cler.vel monac.vbi dicit,quòd monachus de licentia Abbatis poteſt procurare negotia laicorum amicorum Monaſterij: & in cõſequentiam poteſt redundare in vtilitatem,& beneficium Monaſterij, quia bene etiam Clericus ſecularis, poteſt eſſe procurator vel aduocatus in cauſis laicorum, ſi redundat in vtilitatem Eccleſiæ, per eundem ibidem.

Et ne dum clericus poteſt eſſe aduocatus: vel procurator in cauſis, ſed
28 etiam Iudex:& Iudex deputatus a Principe ſæculari, etiam in cauſa criminali,videlicet ad vnam cauſam tantum, per ea quæ dicit Abb. in cap.ſed nec:ne cler.vel monac. vbi pro caſu allegat tex. in cap. in Archiepiſcopatu de rapto.vbi Clericus, vel Prælatus poteſt eſſe delegatus Principis ſæcularis etiam in cauſa criminali:licet generalis officialis eſſe non poteſt. Et dicit idem Abb.in c. clericus: quòd ſi prælati ſint in conſilijs principum,& quæritur ab eis de imponenda pæna in delicto grauiſſimo pro quo fortè venit imponenda pæna mortis, aut membrorum detruncatio, quod ſi reus eſt in cauſa abſolutionis, poſſunt conſulere illum abſoluendum,ſi autem in cauſa dãnationis nullo modo conſulant, ex quo caſus imminet de præſenti: niſi venire imponenda pæna corporalis leuis. ſi autem non imminet caſus,tunc benè poſſunt Prælati de iure reſpondere,per Iura quæ ibi adducit.Subiungens ibidem, nota: quòd Prælatus poteſt eſſe conſiliarius Principis ſæcularis, licet non debeat eſſe officialis iuſtitiæ exercendæ,vt ibi per eum:nec Prælatus:vel Clericus incurrit irregularitatem,ſi ſuus officialis, cui iuriſdictionem demandauit, inflixerit pænam ſanguinis iuſtitiam exequendo,vt per Abb.in cap.clericis ne cler.vel monac.vbi dicit: quòd Prælatus, qui habet iuriſdictionem, debet alicui facere commiſſionem vt faciat iuſtitiam, immò: quod etiam poſſit caſum occurrentem delegare:vt inquirat: & iuſtitiam faciat: vbi vide num.13.

Item quod videtur plus;clericus,licet officium tabellionatus ſit viliſſimum in ſe, & ſit officium extraneum ab officio clericorum, cum ſit
29 quoddã genus negociationis, & cum tabellio ſeruus publicus dicatur, ſeruiendo omnibus, quòd videtur officium ſæculare, à quo officio debet clericus abſtinere, qui debet intendere circa rempublicã Eccleſiaſticam,& ſpiritualem,non circa mundanam,tamen ſiue clerici ſint in ſacris conſtituti, ſiue in minoribus, ſi non habent compe-
30 tentia beneficia,aut indigent,poſſunt exercere officium tabellionis, & tabelliones fieri: tam coram Papa: quam in alia curia:per eundem Abb. in cap.ſicut te ne cler. vel monac.col. 3. & Zabarel. ibidem vbi vide per Abb. etiam in num. 7. an omnes clerici dicantur
eſſe

ſe in ſacris, & per eundem Abb. in cap. clericis num. 7.
erici admittuntur etiam ad officia, & munera publica, puta ad mu
:ra tutelæ cap. peruenit 86. diſt. vbi glo. opponit de tex. in authen.
e ſanctiſſ. Epiſcopis. §. Deo amabiles: vbi prohibetur Epiſcopo,
c Monacho, etiam volenti, ſuſcipere onus tutelæ: cui authenticè eſt
præiudicatum per illum Canonem, vnde hodie non ſtatur diſpoſitio
ii illius, & concludit: quòd licet perſonæ Eccleſiaſticæ, non admittã-
tur ad datiuam tutelam, & teſtamentariam, tamen admittũtur ad le-
gitimam: & ad tutelam miſerabilium perſonarum omnes Clerici, ſi-
ue monachi tenentur. 88. diſt. cap. primo & cap. Epiſcopus guber-
nationẽ. vnde cũ per ſupradicta appareat: quod Clerici poſſint exer-
cere artificia, opus rurale, facere conductas, aduocare, procurare, iu
dicare, tabellionatum exercere, onus tutelæ ſuſcipere, & alia nego
cia pro ſuo vſu facere, & gerere, videtur clericis indiſtinctè conceſ-
ſum libere poſſe negociari, & quæcunque negocia, tam publica, quã
priuata exercere. Id quod videtur innuere Io. And. cap. 1. ne cler.
31 vel monac. per illa verba: caueat ergo clericus à negociatione de
qua in cap. fin. de vſur. quæ negociatio eſt vſuraria vt ibi: vnde vide-
tur: quod ſi cauere tantum habet ab illa ſpecie negotiationis, quod
ab alijs abſtinere non debeat: immò quòd aliæ ei ſint permiſſæ, quia
qui in vno prohibetur: in alio videtur permiſſus, & habilitatus l. ait
prætor vbi Bart. ff. de iud.

Verùm cõtrarium eſſe videtur, quòd immò ſit interdictũ Clericis quod
nullo modo, & nullo quæſito colore poſſint negociari: & negotia ali-
cuius generis exercere, quia dicit tex. in cap. fornicari diſt. 88. ne-
gociari antequam quis ſit Eccleſiaſticus, licet, facto autẽ Eccleſiaſti-
co iam non licet, quia id dicunt Apoſtolica verba, nemo militãs Deo
implicat ſe negocijs ſæcularibus, & cantat pſalmiſta Dauid: quoniã
non cognoui negociationes: introibo in potentias domini, & ſubiun
git tex. in cap. 2. 88. diſt. proinde huiuſmodi, aut ab indignis poſt
hæc quæſtibus nouerint abſtinendum, & ab omni cuiuslibet nego-
ciationis ingenio, cupiditateque ceſſandum, aut in quocunque gra-
du ſint poſiti, mox a Clericalibus officijs cogantur abſtinere, quo-
niam domus Dei, domus orationis, & eſſe, & dici debet, ne per offi
cia negociationis potius ſit ſpelunca latronum, & dicit tex. cap. Epi
ſcopus. Ead. diſt. Epiſcopus, ſacerdos, aut Diaconus nequaquàm ſæ-
culi curas aſſumant, ſin aliter deijciantur. Et in cap. Epiſcopus el 2.
eod. Epiſcopus nullam rei familiaris curam ad ſe reuocet, ſed lectio-
ni, & orationi, & verbo prædicationis tantummodo vacet. Et Cle-
ricus negociator, eſt veluti peſtis fugiendus. per tex. in c. negociato-
32 rem eod. ibi enim legitur negociatorem clericum, & ex inope diui-
tem,

tem, & ex ignobili glorioſum, quaſi quandam peſtem fuge, & dicit tex. in cap. eijciens eod. quod dominus eijciens vendentes: & ementes de templo: ſignificauit quia mercator nunquàm Deo placere po-
33 teſt. Et Ideò nullus Chriſtianus debet eſſe mercator, aut ſi eſſe voluerit, proijciatur ab Eccleſia, dicente propheta: quia non cognoui negotiationes: introibo in potentias Domini: hoc tamen cum moderamine intellige, vt dico ſupra, quia mercatores Chriſtiani noſtri tẽporis legitime, & Canonice negotiãtes, non debẽt iſtis notis appellari. Subiungens ibi tex. ſed ſubſtantia talium ſtabilis eſſe non poteſt, neque ad bonum proficit, quod de malo congregatur. Quemadmodũ enim, ſi triticum, aut aliud tale cernas in cribro, dum, huc, & illuc iactatur, omnia grana paulatim deorſum cadunt, & tandem in cribro nihil remanet, niſi ſtercus, ſic de ſubſtantia negociatorum, nouiſſime nil remanet, niſi ſolum peccatum. fac. tex. in cap. primo ne cler. vel Monach. vbi multa negocia ſæcularia enumerãtur: à quibus Clericos abſtinere præcipitur. Et in c. ſacerdotibus eod. interdicitur Clericis, ne laicorum res miniſtrent, vel procurent, cum interminatione quòd ſi ſecus faxint, eis non ſubuenietur ab Eccleſia, & in c. ſecũdũ eod. ſub interminatione anathematis prohibetur Clericis, ne
34 negociẽtur. Et in cap. ſicut te eod. dicit quòd clerici in ſacris, cõpelli debent per ſubtractionem beneficiorum, vt deſiſtant ab officio Tabellionatus, veluti ab officio ſæculari, & in tex. in cap. fin. de vit. & honeſt. cler. dicitur, quod ſi clericus tertio monitus, à negocijs ſæ-
35 cularibus non abſtinet, quoad bona perdit priuilegium clericale, facit cap. 1. 2. & 3. 21. q. 3. cap. mollicijs cap. hi qui ead. cauſ. & quæſt. vbi dicitur hi, qui in Eccleſia Domini ad ordinationem Clericorum promouentur, in nullo ab adminiſtratione diuina aduocentur, nec moleſtijs, & ſæcularibus negocijs alligentur. & dicit tex. in cap. Canonum. 14. q. 4. canonum ſtatutis firmatum eſt, vt quicunque in clero eſſe voluerit, emendi vilius, & vendendi carius ſtudio non vtatur, quod ſi exercere voluerit, cohibeatur a clero, & notat Abb. in cap. primo ne cler. vel Monac. quod clerici non debent exercere negociationem aliquam, etiam iuſtam, per Iura quæ ibi adducit.

Quid dicendum ergo in tanta varietate, & diuerſitate iurium pro concordatione cõtrariorũ, & intelligentia eorum in materia: dicit Innocen. quem ſequitur Io. And. in rub. ne cler. vel Monac. quod tribus modis ſæculare negotium ſumitur: primo. n. ſæculare negocium ſumitur pro quolibet actu rerum ſæcularium, prout in enumeratis cap. 1. eod. à quibus actibus turpibus eſt abſtinendum ſecundo pro iudicio de rebus ſæcularibus, quòd clericis non licet, niſi inter clericos tantum: tertio dicitur ſæculare negotium, quod eſt inter ſęculares homines,

mines, quòd non licet clericis niſi de his, quæ pertinent ad iudiciũ
clesiæ, puta de cauſis decimarum, iuriſpatron. & ſimilium. g!o. in
mma 21. q. 3. aliter diſtinguit, tripliciter, inquit, quis dicitur
ercere negocia ſæcularia, vno modo, ſi aliquid ematur, vt carius
ndatur, Et hoc non licet, & hæc eſt materia diſt. 88. per totum,
uandoque idem eſt: quod exercere cauſas ſæculares, & illud etiam
on licet clericis: niſi pro certis perſonis cap. primo extra de poſtu
an. quãdoque idẽ eſt quod eſſe procurator rerũ ſæculariũ, ſiue admi
iſtrator, nec illud licet clericis cap. 2. ne cler. vel Monac. Quando-
que idem eſt: quòd conducere poſſeſſiones a laicis, hoc non eſt inter
dictum clericis: quando indigent, quia hoc etiam licet Monachis
cap. dilecti extra de decim. Hoſtien. diſtinguit aliter, quia ſæculare
negocium tertio modo eſt hominum ſæcularium, & inter ſæculares:
& horum aliqua ſunt ciuilia, aliqua criminalia: vbi agitur de ſangui-
ne, ſunt clericis interdicta: in quibus nec etiam vti aduocati pro par
te rei comparere poſſunt. Ciuilia, aliqua ſpectant ad forum Eccleſiæ
tantum, ſicut cauſa matrimonij, legitimationis, iuriſpatr. & talia tra
ctãt clerici iudicãdo, & nõ alij, aliqua ſunt fori principaliter ſæcula-
ris de his ſe nõ intromittunt clerici, niſi in caſibus: vt not. ſup. de fo-
ro comp. cum ſit generale & cap. ex tenore & quæ notat. in cap. pri-
mo cauſa exempli. Abb. in rubrica ne cler. vel Mon. diſtinguit: quòd
negotium ſæculare, poteſt ſumi ſtricte, & large: quia poteſt dici quic
quid peruenit ex carnali concupiſcentia, nõ ſubiecta freno rationis,
& dicitur tunc ſæculare, quia per illa omninò videtur ſeculare, ideſt
ſecundum ſæculum, mundum, ſeu carnem, non ſecundum Deum,
& ſpiritum, agere, & tunc prohibetur etiam laicis: & multò fortius
clericis: ſecundo poteſt ſumi magis ſtrictè, vt cõprehendat negociũ
pertinens ad rempub. mundanam, & ſæculares homines: quod li-
cet ſit permiſſum laicis: tamen clericis eſt interdictum, vt negociari.
88. diſt. fornicari & l. placet. C. de Epiſcopis, & cler. vbi dicitur quòd
clerici nihil debent habere commune cum publicis actibus, quia de-
bent clerici attendere circa rempub. ſpiritualem, & vita clericorũ de
bet verſari circa vitã contemplatiuã, nõ autem de rebus mundanis
habere curã, niſi quatenus ſunt neceſſaria ad corporalem vitam &c.
Ego vltra iſtas diſt. doctorũ, puto quòd in hac materia pro faciliori in
telligentia ſit aduertendum ad terminos, quibus vtuntur Doctor. in
materia iſta, vt videlicet conſideretur, illud quod agit clericus: an ſit
artificium, an negociatio, an cauſa lucri faciat, an cauſa neceſſitatis,
an ſit clericus in ſacris; an in minoribus tantum, an beneficiatus: an
ſine beneficio competenti, & iſtis conſideratis: credo quòd materia
melius

melius intelligetur, & procedit magis de plano. Nam dicit Abb. in cap.fin. de vit.& honeſt. cler. in fin. quòd eſt differentia inter negocitationem,& artificium,quia artificium non eſt prohibitum clericis
36 negociatio ſic,per ea quæ habentur 88.diſt.per totum, & maxime in c. eijciens. & cap. quoniam non cognoui. quia artificio clericus poteſt, & debet ſibi victum, & ſuſtentationem quærere cap. clericus 91. diſt. cap. nunquam de conſec.diſt. 5. dummodo non ſe ſubtrahat per hoc a diuinis, & diuinorum celebratione, per glo. quæ hoc dicit 91.diſtin.in ſumma:dicit enim ibi: vbi autem clerico non ſufficit Ecclesia,proprijs manibus ſibi quærere victum debet. Iuxta apoſtolum non tamen,quod ſubtrahatur ab eccleſiaſticis officijs, quia cleric us non poteſt per totum diem operam ſuam locare, cum non debeat officio de eſſe 54. diſt. ſi ſeruus, & ſecundum Abb. dicto loco artificium eſt: quando quis emit aliquam materiam: & per artificium reducit ad aliquam formam, vt ſi forte emat vimina, vt faciat cani-
37 ſtra,vel emat cartas, & ſcribat libros, vel emat aliquod lignum, vt faciat aliquam domum: vel emat filum,vt faciat retia: corium, vt faciat ſotularia,nam ſecundum d.Antonium tales non dicuntur mercatores,vel negociatores.Sed potius artifices ſtricte ſumpto vocabulo:quia negociari proprie dicitur in commercijs,cap.forus de verb. ſig.Id quod clericis eſt licitum deficiente ſtipendio Eccleſiæ,vt per dictam glo.declarat hoc tex.in cap.eijciens 98. diſt. per illa verba quicunque rem comparat:non vt illam integram, & immutatam vendat, ſed vt materia ſibi ſit aliquid inde operando, ille non eſt negociator,& per Barba. in additio. ad Bar.in l.legatus de leg.tertio vbi dicit, ꝙ differentia eſt inter negociatorem,& artificem, quia nego-
38 ciator eſt ille,qui emit vnam rem,& non mutata forma illam vẽdit, vt lucretur: artifex,eſt ille,qui rem emit, & mutata forma vendit, vt qui emit ferrum, & facit enſes, cap. paratum 88. diſt. & not. ad ſtatuta loquentia de mercatoribus: quia iſti appellatione mercatorũ non continentur,quia mercatores proprie dicuntur à merce,& ideo emptores ſeruorum, & aliarum rerum,quæ non veniunt appellatione mercis non dicuntur mercatores,vbi vide ad longum pro iſta materia, vbi dicit mutuans pecuniam quandoque dicitur negociator, not.Bal.in l.prima C.de exercit.ſubdens Barbatia, & de differentia inter mercatorem,negociatorem,& artificem vide per Feder. de ſen. in conſ.197.incipit In Chriſti nomine,& de artifice vide,quod ſcripſi inquit poſt Bart. infra eo. l. ornatricibus, & an appellatione artificum veniat notarius vide Ang. conſ.33. & quis dicatur mercator vide Bar.in tractatu de teſt.in ver. de mercatore. Idem in l. mariti. C.

ad

. Iul. de adulter. & in proœmio digeſtorum Paul.de Caſtr. conſ. viſo puncto ſup. ſequitur ſpecul. in tit. de cler. coniuga. verſic. quam dices: vbi ponit negocia quæ ſint permiſſa, & licita cleri-, & Bar. in l. ſeruis legatis de leg. 3. & licet clericus Iure permit- ite poſſit vti artificio,& artificiũ facere,debet hoc facere, ſi Eccle- ei non ſufficiat,& non propter lucrum principaliter Clem.pri. de nſi.& cap.quanquam eo tit.lib.6.fac.quod dicit Abb.in cap. cleri- officia.de vit.& honeſt.cler.tex.in cap. primo de celeb. miſſa. pul- a glo.in cap.Canonum 14.q.3.

;ociari vero eſt,quando res empta non mutata materia alteri vẽdi ır,hęc negociatio appellatur,& videtur prohibita clericis per Abb. ı d.cap. fin. de vit. & honeſtate cler. probat optime tex. in cap. eij- iens,88.diſt.per verba tex.Qui vero rem comparat, vt integram, c immutatam vendendo lucretur, ille eſt mercator, qui de templo Dei eijcitur &c.Item per tex.in cap. pen. eod. ubi quid eſt aliud ne- gocium: niſi quæ poſſint vilius comparari, carius velle deſtrahere, negociatores vero illi abhominabiles exiſtimantur, qui iuſtitiã Dei minime conſiderantes,per immoderatum pecuniæ ambitum:polluũt merces ſuas plus periurijs onerando quam precijs,tales eiecit domi nus de templo dicens,nolite facere domum patris mei domum nego ciationis,facit lectura tex.in cap.quoniam non cognoui eod.& hic di cit Abb d.loco negociari proprie dicitur in cõmercijs, cap. forus de verb.ſigni. A quibus habent cauere:quia dicit tex. in cap. clerici of- ficia de vit.& honeſt.cler.clerici officia vel commercia ſæcularia nõ exerceant vbi Abb.tertio not.dicit: quod clerici non debẽt exercere negociationes,maxime inhoneſtas. Idem Abb. conſ. vj. ij. lib. Alex. conſ.62.quarto lib.& inquit Abb.d.cap. clerici per illud verbum, maxime: videtur quod etiã honeſtas negociationes,nõ poſſunt exer cere,& intellige hoc:quando clerici non indigent, ſi vero indigeant,

41 bene poſſunt vti honeſtis negociationibus, & quærere inde victum manibus 91. diſt. clericus victum & cap. primo de celeb. miſſarum. Et quis proprie dicatur negociator honeſtus: ſeu inhoneſtus: vide pul- chrum tex.in cap.eijciens 88. diſt. & contra clericum negociatorem vide tex.elegantem in cap.negociatorem clericum ead. diſt.vbi dici tur:quod eſt fugiendus: tamquam peſtis, eſt etiam tex. in cap. pro- uenit 86.diſt.vbi dicitur:ꝙ cauſa lucri non debent conducere poſſeſ ſiones aliorum.Et dicit in materia ſpecul. §. ſed quam dices de cler. coniuga. ſed quam dices honeſtam, vel inhoneſtam negociationem reſpon.inhoneſtum, & interdictum eis eſt publicas tabernas tenere. vt 44.diſt.nulli licet,ſed contra C.de Epiſcopis, & cler. l. 2. ſed illud

poteſt

poteſt intelligi: & concedi propter neceſſariam, & honeſtam negociationem, vt per glo. in cap. negociatorem 88. diſt. quæ dicit. Sed dicimus: quod licet lex concedat clericis tenere tabernam, Canon tamen non permittit 15. q. 3. §. Cum autem, vel dic: quod poteſt habere tabernam propter neceſſariam, & honeſtam negociationem, ex qua etiam cauſa poſſunt clerici præeſſe ergaſterijs, ſeu agaſtarijs, ſeu ſtationibus operarum, vt in eiſdem iuribus. Item eſt eis interdictum
42 vſuras exercere, vt 46. diſt. ſeditionarios, & cap. ſeq. extra de vſuris. Item inhoneſtum reputo ſi ſit dilanio, ſeu carnifex, vel publicus faber, vel ſi pelles, vel coria parat, & huiuſmodi vilia, & immunda exercet. Clerici autem ſordida tractare non debent, quę dedecent Eccleſiæ in prophanis extra de cuſtod. Euchariſt. cap. 2. in fin. vel ſi publice locat operas ſuas ad arandum, fodiendum, nauigandum, & ſimilia ſordida, vt in pred. §. nouarum. Quæ autem munera ſordida dicantur: habes multa ff. de mun. & hon. l. numerum vſque ad patrimoniorum. Veruntamen non prohibeo ipſos vineas proprias putare, vel fodere, vel domos ſuas reficere, & quod libet iuſtum negocium decens eum exercere, propter diuerſas eorum neceſſitates, nam legimus apoſtolos negociatos fuiſſe, & manibus proprijs victui neceſſaria quæſiuiſſe. cap. primo ne cler. vel monac. 11. q. 3. cauendum, & 91. diſt. §. primo cap. nunquam de conſec. diſt. 5. poteſt caniſtros facere, ſeminare, plantare, rigare, arbores inſerere, apũ aluearia fabricare, retia texere, libros ſcribere, & ſimilia in dicto cap. nunquam, licet ibi monachi non clerici inſtruantur, vt ibi patet in fin. poſſunt etiam honeſtam mercaturam exercere. C. de Epiſcopis & Cler. l. 2. i. reſp. & emere honeſte, & vendere, dum tamen Eccleſias non negligant 91. diſt. clericus 2. & ex artificio honeſto victum quærere ca. 2. eod. diſt. inhoneſtum ergo negocium, & turpe lucrum eis inhibetur. 88. diſt. cap. 2. 91. diſt. §. primo 23. diſt. his igitur, honeſtum vero negocium conceditur, vt patet ex præmiſſis: & dicit Cardinalis Zabarela in cap. fin. de vita & honeſta. Cler. quod illæ negociationes ſunt prohibitę Clericis: quę ſunt conuenientes laicis tantum, pro quo vide Io. de Anan. in c. 3. 2. col. de rap.

Cauſa ergo lucri: aut cupiditatis: nec monachis, nec Clericis negotia ſæcularia gerere licet, cauſa verò charitatis ſe negotijs ſæcularibus cum debita moderatione ingerere poſſunt, ſecundum ſuperioris
43 licentiam in miniſtrando, & dirigendo. Secundum Sanctum Thomam ſecunda ſecundæ q. 187. §. ad ſecundum: vnde, inquit, dicitur in decretis, decreuit ſancta Synodus nullum deinceps Clericum: aut poſſeſſiones conducere, aut negocijs ſæcularibus ſe permiſcere,

niſi

ī propter curam pupillorum,aut orphanorum, aut viduarum, aut :orte Epiſcopus Ciuitatis Eccleſiaſticarum rerum ſolicitudinem .m habere præcipiat,eadem autem eſt ratio de religioſis, & Cleri-s , quia vtriſque ſimiliter negocia ſæcularia interdicuntur , ibi ₄ect interpretando tex.S.Thomæ dicit.Sed diligenter aduerte ad a-:us licitos,ad cōditiones quatuor in littera appoſitas; prima condi :o eſt quòd non ex cupiditate , ideſt propter lucrum , aut emolu-nentum aliquod temporale, pro ſe, vel pro alio hoc faciat , & ratio ıuius eſt , quia ſic ſunt prohibita clericis.ſecunda conditio eſt , quia :x charitate,hoc eſt propter amorē , quo proximus in Deo diligitur hoc fiat , & ratio eſt : quia ſic ſpectat huiuſmodi opus ad finem Religionis : quæ eſt perfectio charitatis . tertia eſt: quod licentia ſuperio - ris hoc fiat,Et eſt ratio,quia Religioſus nō habet neque velle neque nolle, & ſic inuenitur ſtatutum ab Eccleſia quo ad actum miniſtrandi.quarta eſt : ꝙ cum debita moderatione hoc fiat, non enim omnis modus miniſtrandi,aut dirigēdi decet Religioſos , nō enim decet Religioſos ſic dirigere proximorum negocia,aut eis inſeruire,vt perſonaliter ſint exactores , & quaſi negociorum geſtores ſæcularibus tu-multibus ſeſe immiſceant , ſed ita oportet dum neceſſitas charitatis vrget , vt & ipſi non ſe implicent ſæcularibus negocijs,quamuis tractent illa , & nomen Domini in Religioſis non blaſphemetur , &c. Quia negotiatio , quæ fit ex cupiditate , & non ex neceſſitate non eſt licita,& lucrum quod prouenit ex ea , turpe lucrum appellatur bonus tex.in c.quicumque 14.q.iiij.quicumque tempore meſſis,vel vindemiæ,non neceſſitate,ſed propter cupiditatem comparat annonam, vel vinum,verbi gra.de duobus nummis comparat modium vini , & ſeruat vſque dum vendatur denarij quattuor, aut amplius hoc turpe lucrum eſt . Et dicit Barbat. in apoſtil. ad Bar.l.legatis de leg. iij. ꝙ qui emit poſſeſſiones vt fructus vendat,dicitur negociator per d.Anto. in cap. fin. de vita. & honeſt. cler. pro quo dicit eſſe tex. in l. ſi cum villico de inſtito.Quia dicit Innocen. in cap.magnus in fin. de oblig. ad ratioci. quod clerici non poſſunt eſſe conductores 21. q. 3. cap. ij. inquit publicorum vectigalium , vel vbi conducunt vilius , vt locent carius , ꝙ non licet.C.loca.milites.alias vnam poſſeſſionem pro opere manum ſuarum licitum eſt conducere miſerabilibus perſonis , ſubdens ſed non credo : ꝙ poſſint conducere villarum redditus,ſed ſolummodo ꝙ pro ſuis manibus operetur , alias autem cadit in vitium cupiditatis,& quæſtus,ab Eccleſia tamen dicit non eſt prohibitum conducere.Et vidi ſepe in bannimentis , & ordinationibus Cardinalis Vicarij Papæ & præſertim in editis per Illuſtriſſ.Car-

dinalem de Sabellis modernũ Vicarium ſub die xxx. Octobris 1566. ſtatutum: clerici mercaturam non exerceant, predia ne conducant, non aduocent, non procurent, artem medendi, & maxime chirurgiam non exerceant. Et alia vt in bulla dictorum bannimentorum, ſub die 30. Octobris 1566. incip. Iacobus. in calce deſcripta, & licet poſſit op poni, ꝙ non ſit ſanctio generalis quæ vbiq; liget, vtpote quia facultas Vicarij papę ſit ſub certis finibus reſtricta, tamen actio eſt Ro. Cur. quæ eſſe habet vniuerſalis inſtructio, quia actus Ro. Cur. eſt vniuerſalis inſtructio. Quia dicit Abb. in cap. ſecundum ne cler. vel monac.
45 quod negociatio quæ non fit lucri cauſa non eſt prohibita clericis, poſſunt enim vendere, & emere, vt eorum neceſſitas exigit, non tamen principaliter propter lucrum, ad hoc Clem. præſenti de cenſi. & cap. quamquam eo. tit. lib. vj. & dicit ibidem Innocen. quod etiam lucrum non eſt clericis prohibitum: quando prouenit ex opera ſeu rebus clericorum. Et Hoſtien. ibidem ſubdit: ſi lucrum proueniat, quaſi mercimonium exercendo, non licet, niſi ex cauſa, ſecus ſi neceſſitas immineret, quia tunc liceret, quia dicit Abb. ibidem intelligo inquit verum, quod lucrum prouenienſ, vel ex opera, vel rebus clerici non ſit clerico prohibitum, quãdo clericus operatur propter lucrum ſuadente neceſſitate, alias autem non debet clericus, vel monachus taliter negociari, & ſic inquit in cauſa neceſſitatis intelligo loqui glo. in ſumma 14. q. 3. quæ dicit: ꝙ clerici in quantum poſſunt debent abſtinere ab emptione, & venditione, quia illud non facile fit ſine pecca-
46 to, tamen in caſu neceſſitatis permiſſum eſt clericis negociari, licitum tamen eſt clericis aliquam rudem materiam emere, & inde aliquod artificium facere, ſi eis ſua non ſufficiunt, & tunc non acquiritur lucrum ex negotiatione, ſed ex artificio, talia enim lucra licita
47 erant Apoſtolis cap. primo 21. q. 1. & per alia iura, quæ ibi adducit, quia Io. Andræ. Domin. Et Philipp. Frap. in cap. vnico de vit. & honeſta. cler. in vj. volunt clericos poſſe tenere tabernas, & etiam vendi facere vinum in domo, dummodo ipſimet non exerceant tabernam, aut vendant vinum, ſed alter, & per Doctor. in cap. indecorum & in cap. clerici de vit. & honeſt. cler. etiam refert, & ſequitur Lamber. de Iure patro. lib. ſecũdo. 26. arti. ix. q. principali pri. partis, Et dicit Bernard. Diaz de Luco Hiſpanus in practica crimi. Cano. in ca. 50. quod negociari clericis cauſa lucri eſt prohibitum cap. ſecundum ne cler. vel monac. vnde in Concilio Cartaginen. 6. Cap. 17. ſancitum eſt quod clericus aliquid excogitans turpis lucri gratia. abijciatur a Clero, ac a communione alienus ſit.

Et dicit Abb. ſecundum Innocen. in cap. primo ne cler. vel monach.

quòd

quòd clericus poteſt licite emere victualia. vt abundet tempore fa-
48 mis, exemplo Ioſeph. Gen. 41. vbi emit frumenta pro abundantia multorum annorum, quia ei licitum eſt, id quod procedit etiam, ſi emat non pro ſe ſolum: ſed vt tempore famis alijs quoque vende re poſſit eo pretio, quo tunc venditur ab alijs, quod intellige dum modo faciat bono animo, puta, ne homines terræ ſuæ, & terra ſua deficerent in victualibus, puta quia videbat homines propter abundantiam illa victualia, conſumere, vel ad exteaneos deferre, vel non habere circa illa debitam curam, & diligentiam, ſi autem nulla vtilitate penſata emat, vt carius vendat, dicit eum peccare, & grauius clericus, quam laicus. 14. q. iiij. quicunque, & cap. primo de empt. & vendit. Colligo inquit ex prædictis concluſionem, quod non eſt licitum emere rem, vt alio tempore illa carius vẽdatur, ſi hoc principaliter fit propter lucrum, ſecus ſi emptio fit principaliter propter publicam vtilitatem: ſubdens, ſed ego hunc articulum latius exordiendo: dico, reſpectu clericorum indubitanter non eſt licitum emere rem cauſa negociationis, vt integra vendatur cap. negociatorem cap. fornicari 88. diſt. bona glo. in cap. ſi quis clericus 14. q. 4. ſecundum vero Hugo. & Pau. 14. q. 4. ſi quis clericus, ſi laicus emit vilius: vt carius vendat, non ex cupiditate, ſed vt ſuis neceſſitatibus prouideat, licitum eſt, vnde etiam ſi emit ſine propoſito vendendi, & poſtea articulus neceſſitatis vendendi occurrat, poterit vendere pro maiori pretio, ſi tantum valet arg. d. cap. quicunque 14. q. iiij. quaſi voluerit dicere quod ille tex. prohibet rem emi, vt carius vendatur propter cupiditatem, ſecus ſi fiat propter aliquam honeſtã cauſam, dicit clare tex. in cap. Canonum 14. q. iiij. quòd Canonum ſtatutis firmatum eſt, vt qui in clero eſſe noluit emendi vilius: & vendendi carius ſtudio nõ vtatur, quod ſi exercere voluerit cohibeatur a clero, faciunt dicta ſancti Thomæ ſecunda ſecundæ q. vij. art. iiij. vbi dicit quod ſi negociatio: quæ fit propter lucrum, ordinatur ad aliquem effectum neceſſarium, & honeſtum, puta ad domus ſuæ ſuſtentationem, vel ad ſubueniendum indigentibus, aut ad publicam vtilitatem: eſt licita, quia capit lucrum pro ſui laboris ſtipendio. Idem dicit, ſi emit rem, non vt vendat, ſed ad ſui vſum, ſi poſtea propter aliquam neceſſitatem illam vendere vult, non prohibetur vendere pro
49 maiori pretio, ſi tantum nunc valet, quia iſta non eſt negociatio, nam poteſt contingere illam rem plus valere nunc, vel quia in aliquo meliorauit rem illam, vel quia pretium rei eſt mutatum ſecundum diuerſitatem loci, vel temporis, vel propter periculum, cui ſe expoſuit transferendi de loco ad locum. Sed illicitum eſt vbi finem princi

paliter conſtituit in lucro,quando emit rem,vt eam immutatam ven dat carius, ad quod faciunt dicta Bart.in l.cætera.§. fin. de leg primo. vbi dicit, quòd ſi ſtatutum imponit crimen,ementi frumentum, vt vendat, non habet locum in illo, qui emit pro ſuo vſu, & poſtea vendidit, quia eò poſtea non indiguit, vt refert, & ſequitur Paul.de Caſt. l. ij. in prin. ff. ſi cer. pet. & de hac quæſtione vide Dominum Anto.& Doctor. in cap. in Ciuitate de vſur. & Io.de Lignan.cap.fin. eo.tit.per Abb.in cap. nauiganti vltima col. eo. tit. & Lud.de Rodul phis in tracta.de vſur.q.33.

Et concludit Abb. d. cap. primo ne cler. vel monac. quod aut quis emit rem, vt carius illam vendat propter cupiditatem, & non licet, ratio, quia quicquid plus iuſto pretio appetit homo, turpe lucrum eſt,aut non facit propter cupiditatem, ſed ob honeſtam cauſam,pu
50 ta propter ſuſtentationem familiæ,vel quid ſimile, & tunc ſi vendit rem illam omnino pro maiori pretio,non eſt licitũ cap. eijciens 88 diſtinc.ratio eſt, quia aut a principio emit minus iuſtõ pretio, aut nunc vendit plus debito, & ſic fuit iniuſtitia, aut tempore emptionis, vel venditionis, quod non licet cap. primo de emptio. & vend. non enim licet ex propoſito vendere, vel emere rem minus,vel plus quam valet, not.glo.x.q.1. hoc ius porrectum, ſi autem non eſt omnino integra, ſed immutata, tunc benè licet vendere pro pretio currenti & reperibili, licet ſit maius. Mutatio autem rei poteſt contingere multis modis:vt puta quando eſt trãſlata in aliam formam,vel propter mutationem loci,& alias vt ibi per eum, vnde tex. in d.cap. eijciens debet intelligi multis modis, & in hoc caſu procedunt dicta ſancti Doctoris, & Lau. & Hugo. hoc enim caſu ceſſat omnis cupiditas, & iniuſtitia, & videtur lucrari propter induſtriam ſuam, & ob honeſtam cauſam, negociatio autem, licet in ſe aliquando ſit licita, tamen ex cauſa efficitur quãdoque inhoneſta, & iniuſta per Anchar. in repetitione reg. peccatum in vlt. q. verſ. ſubiungit & verſ. quid de negociationibus lib.vj.vt puta propter cupiditatem 14.q. 4. cap.
51 quicumque:item fit illicita negociatio ex tempore,puta quãdo ſit facta die feriato de ferijs cap. primo in fin.item ex loco cap. primo de immunit.eccleſ.item fit illicita ex perſona puta, quia clerici toto tit. ne cler. vel monac.item ex re,vt per Abb.d.loco.

Et in materia dicunt iſti ſummiſtæ, & maxime Angel. in ver.negocium ꝙ negocium ſæculare eſt multiplex,& propterea non poteſt diffiniri. Sed ex aliquorum enumeratione poſſumus alia ſimilia iudicare,ſicut
52 fit. 25. diſt. §. criminis appellatio & cap. de liguribus 23. q. 5. & cap. primo ne cler. vel monach. dicitur ergo ſæculare, primò cum

quid

ſiet plus iuſto appetitur, quod turpe lucrum eſt.
1 ; & munera iniuſta accipere, vel dare, & vniuerſaliter omnia, per quæ viuit homo ſæculariter in peccato, dicitur negocium ſæculare d. cap. 1. item dicitur ſæculare negocium mercantia, ſeu negociatio, item omne quod fit pro lucrando. Sicut artes procurationis cauſarum, & negociorum factiones, & huiuſmodi, vnde dicitur negocium, quaſi negans otium cap. forus de verb. ſign §. conſtat. & ſæculare, quia ſæcularibus rebus impenditur, vel ſecundum glo. 21. quæſt. 3. in ſumma: primo pro mercantia, ideſt, quod emitur aliquid, vt vendatur carius, vel etiam dicitur, quando quis conducit poſſeſſiones cauſa cupiditatis vel lucri, quia, vt refert Bernardinus Diaz de Luco Hiſpanus in pract. crim. Cano. in ver. negociatores, ac alienæ rei conductores c. 50. quod in concil. Arelaten. habetur 2. c. 14. quod ſi clericus voluerit eſſe conductor alienæ rei, aut turpis lucri gratia aliquod genus negotiationis exerceat, depoſitus a clero, & a communione habeatur: ſecundo pro cauſis ſæcularibus tractandis: tertio pro adminiſtratione rerum ſæcularium. Negotia ſæcularia ſæcularibus hominibus prohibentur illa; quæ ſine mortali peccato fieri non poſſunt. ſed clericis, & Religioſis ſunt interdicta multa cap. 1. ne Cler. vel Monach. Et negociatio, quæ conſiſtit in emendo, & vendendo quæ alio modo vſitatiori dicitur mercantia, de ſe non eſt mala, nec illicita ſecundum Alex. 3. parte ſummæ tract. de iudicialibus, cum quæſt. concord. Innocen. cap. primo, ne cler. vel Monach. Io. And. in rubrica, Abb. d. cap. 1. ſed poteſt fieri illicita ratione circumſtantiæ, cauſæ, perſonæ, modi, temporis, loci, & commercij, ex circumſtantia cauſæ ſcilicet quando propter cupiditatem, vel aliquod aliud malum fit, &
53 ſic tale peccatum eſt, qualis finis per quẽ fit. Vnde ille, qui negociando intendit lucrum, tanquam vltimum finem, & cupit ſine labore, & ſollicitudine ex auaritia diuitias congregare; eijcietur de templo paradiſi ſecundum Alex. negociari autem propter propriam neceſſitatem: vel pietatem ſcilicet ad diſpenſandum in pios vſus lucrum: vel
54 propter Reip. vtilitatem, vel proximi eſt cauſa legitima: quæ facit, vt fiat ſine peccato aliter non. Circunſtantia perſonæ facit illicitam ſcilicet ſi eſt clericus, vel religioſus, oportet ergo ſit ſæcularis, qui negociator eſſe debet, Circunſtantia modi fit illicita, ſcilicet quando exercetur cum dolo, & cum mendacijs, vel alijs pactis, ſeu periurijs
55 cap. quoniam non cognoui 88. diſt. et ſi ſunt peccata mortalia, ſicut mendacium, quod dicitur intentione decipiendi proximum, etiam in magna re ſi poſſet, vel periurium, ſic negotiatio eſt peccatum mortale. Item ex circũſtantia temporis ſcilicet feſtiui, ab Eccleſia præcepti.

Item ex circunſtantia loci ſcilicet diuino cultui deputati, vt eſt Eccleſia, vel cimiterium. In Eccleſia enim non poteſt fieri ſine peccato mortali, niſi magna neceſſitas excuſet cap. decet domum Dei, de immun. Eccleſ. lib. 6. iuncto cap. relinqui volumus, de cuſtod. Euchariſt. & hoc intellige de actuali cōtractatione rerum: quæ ſine ſtrepitu fieri nō poteſt: ſecus eſſet in venditione candelarum, quæ ſine verbis fit, aut in conuentione alicuius rei emendæ, vel vendendæ poſtea, quia non eſſet mortale peccatum. Item ex circunſtantia commercij, quod quidem eſt damnoſum Reipub. ſicut cum quis emit vilius, vt carius vendat, & cum damno Reipub. ſicut faciunt illi, qui totum granum emūt, vel omnes merces, & huiuſmodi, vt poſteà vendant modo ſuo. Si vero commercium eſt vtile Reip. ſicut illud; quando merces portantur de terra, vbi abundant ad terram; vbi deficiunt, vel illud; quod de vna re fit alia, ſicut faciunt artifices de lana pannum, de cera candelas, & illud, quo quis conſeruat res, quas emit, vt vendat tempore debito, eo quia quilibet non poteſt ſtatim emere, & ſic iſtis eſt licitum negociari, & aliæ circunſtantiæ adſunt alijs, vt eſt damnationis, & de eis loquitur tex. in cap. eijciens 88. diſt. Scot. in 4. 15. diſt. q. 2. art. 1. Tho. 2. 2. quæſt. 77.

Et ille, qui carius vendit, quam emit; ſi quidem fecit emptionem pro ſe, & poſtea proceſſu tēporis non indiget; licite poteſt vendere pro precio occurrenti, quamuis ſit carius; quam quando emit; quia non ad hoc emit, & lucrum aduenit ratione tempore. Si verò emit, vt venderet tempore, quo carius erit, eſt licitum, ſi fecit pro vtilitate terræ ſuæ, ſcilicet ne homines poſtea indigerent, & non inuenirent. Et ipſe aliquid lucraretur pro ſua, & ſuæ familiæ ſuſtentatione.

Vel ſi a caſu aliquod emit pro bono foro, & poſtea inuenit; qui illud vult
56 emere pro cariori, & concurrant quattuor illa, videlicet quòd primo ſit ſcientia ab utraque parte, ſcilicet quod nulla ſit deceptio ex parte alicuius, & quilibet ipſorum agnoſcat rem, & eius qualitatem, & voluntatem glo. penultima in l. mortis cauſa. §. fin. ff. de donat. cauſa mort. ſecundo, quod adſit libertas voluntatis, quod non faciat ex tali
57 neceſſitate, quæ excludat rationem voluntarij, id quod quomodo poſſit perpendi, vel intelligi, vide per Angel. in ſua ſumma in ver. emptio. §. 7. Tertio, quod ſit prudens quia magna mentis leuitas redderet contractum illicitum, vt mulier ruſticus, & iuuenis, & ſimiles, quibus non creditur quod ex liberalitate vendant, ſed impu-
58 tatur magis leuitati. Et ideo eſſet reſtituendum eis, quod minus iuſto precio a talibus emptum eſt, vel plus iuſto precio venditum, ita firmat Imol. in cap. cum contingat de iur. iur. quod limita, niſi

tamen

ımen iſte perſonæ eſſent ſagaces: quia tunc non præſumitur in eis onatio: Bal. in l. 2. C. de reſcin. vend. Abb. in cap. quia plerique de immunit. Eccleſ. 9. q.

ıarto quod ille: qui vendit, vel emit plus debito, poſſit donare argum. :. 2. de donat. quia ſi iſta quattuor non concurrant, non poteſt vendi: niſi iuſto precio res, nec poteſt vendi res: quantum emptorem inuenis, interuenientibus iſtis circumſtantijs cum alijs antedictis hoc licet laicis, non autem clericis per Ang. in ſumma in ver. negotium, verſ. vtrum.

i autem fecit emptionem, vt lucraretur tantum ſine aliqua vtilitate Reip. imò potius, cum damno, ſic peccat mortaliter, vt c. eijciens allegato, & de iſtis intellige illud in c. quicunque tempore. 14. q. 4. vbi turpe lucrum dicitur tempore vindemiæ vilius emere, vt carius vendatur. concord. S. Thom. 2. 2. q. 77. non tamen tenetur ad reſtitutionẽ talis turpis lucri de neceſſitate, ſed de conſilio ſic, niſi forte fuiſſet cauſa talis excreſcentiæ, puta, quia totum emit: vt carius poſtea poſſet vendere, quo caſu teneretur ad recompenſam, & ſatisfactionem damnificatis: ſi tale damnum incurriſſent.

Nec prælatus in vendendis prælaturæ fructibus debet expectare cariorem venditionem ſi id faciat cauſa lucrandi ſibi & ſuis: quia id videtur eſſe negocium ſęculare, & mercantia, cum ſęculare negocium mercantia ſeu negociatio dicatur omne illud, quod fit pro lucrando vt de duco ſup. eo. verſ. item & munera, per Angel. in ſumma in ver. negocium. Item turpe lucrum, & ſæculare id videtur eſſe negocium quia iſto caſu prælatus videtur quid plus iuſto appetere. Ang. ibidem, non enim eſt contentus iuſto precio, qui non vendit pro currenti pretio, & pro pretio, quod princeps, vel magiſtratus mercibus ſtatuit, ſed expectat quod tempus venditioni augumentum afferat, vnde turpe lucrum. Abb. c. 1. ne cler. vel. Quia non licet emere victualia vt carius vendantur, quia peccatum eſt & grauius quidem in clerico quam ſit in laico, Innocen. in cap. 1. ne cler. vel mon.

Quia conſeruando, & non vendendo fructus, & victualia prælatus, ex quo facit forum carum, quia quanto magis abundant victualia, tanto minus venduntur, Et quanto minus abundant, tanto carius venduntur, videtur pauperes emptores damnificare, quibus ſubſidium afferre ex officij debito tenetur, quia prælatus pater pauperum.

Et licet cõſeruando prælatus, nõ poteſt dici quod emat, vt vendat: tamẽ mercatoris, & venditoris conditionem inducit, cuius eſt cariorem expectare venditionem, & cum det occa ſionem carius mercandi, & carius vendendi, videtur idem ac ſi ipſe carius uenderet, cum paria ſint

D 4 facere

facere,& faciendi occaſionem dare.glo.in l.ſi ita.§.ea.in ver.intereſt. ff.de verb. oblig. Et videtur ſaltim modo indirecto ſeſe ſecularibus negocijs implicare,quod non licet,quia quod directo non eſt licitum non debet indirecto licere.c.cum quid vna via.de reg.iur.in 6.

Et iſta cum ſit ſolicitudo in prælato nõ neceſſaria,ex quo eſt cauſa lucri faciendi,videtur improbanda,per dict.Henrici quolibet.8.q.27.

Si vero expectat cariorem venditionem prælatus,non pro lucrando, ſed pro bono publico pauperum,vel pro ſui ipſius commodiori ſuſtentatione cum ſit pauper, & ei non ſufficiunt fructus eccleſiæ pro victu, tunc videtur nedum eſſe licitum expectare cariorem venditionem, ſed etiam emere exemplo Ioſeph.Gen.41.per Innocen.& Abb.in cap. 1.ne cler.vel mon.modo tamen non vendat pauperibus, ne pauperibus pauperum ſanguine prouidere videatur,vt per Henric. d. quolib. 8.q.27.vbi dicit quod ſolicitudo præter neceſſaria,ſi habet finem non vtilitatis proprie ſui,& ſuorum,ſed finem pauperum, & boni publici; & ſui ipſius in quantum pauper eſt,& forte fructus illi non ſufficiunt; quod non eſt ſollicitudo improbanda,quia hæc eſt neceſſitas,in cuius caſu eſt permiſſum clerico negociatio c.1.ne cler.vel mon.& ſi clerico eccleſia non ſufficiat,eſt illi licitum vti artificio, non tamen propter lucrum,vel ſi ſufficiat illi eccleſia ſua.clem.1.de cenſ.cap.quamquam eo.tit.lib.6.glo.c.Canonum 14.q.3.

Nec parimodo iſtud precij augumentum,quod fructibus attulit iſta expectatio,& dilatio eſt effectum prælati, nã ſi prælatus in fructibus ac rebus eccleſiæ habet tantum vſum,& tantum percipit, quantum pro ſui ſuſtentatione,ſecundum gradus ſui decentiam conſumit,ſi non habet in eiſdem dominium,adeo quod etiam in morte de eis pro libito diſponere poſſit,niſi moderate,ſi habet in vita tantum auctoritatem canonice diſpenſandi, ſi de fructibus non poteſt ſibi, vel ſuis emere, aut acquirere, vt dico infra.in q.de poteſtate circa fructus &c.& in q. an clericus de fructibus &c.eſt dicendum quod idemmet ius eandem met auctoritatem habeat in iſto augumento precij,& non plus,quod habet in fructibus, quum plus iuris non debeat habere in acceſſorio & dependenti,quam in principali.

Imo tale augumentum accreſcit fructibus,quibus eſt vel acceſſoriũ vel dependens.l.Item ſi fundi, §. huic vicinus,ff.de vſufr. glo. pri. circa med. in l.de quibus & ibi Bar. in rep. in ſecunda col. ff. de leg. & ibi Iaſ.4. col. inſtit. §. ſed & ſi poſt. vnde eſt qualitatis, & naturæ cuius ſunt fructus,quia augumẽtum imitatur naturam eius cui acreſcit Socin.cõſ.153.incip.pulchra.& conſ.254.viſa,vbi ponit quod debet eſſe naturæ ſui principalis.Et quod idẽ de vtroq;iudicari debet,& augu

mentum

mentum iſtud eſt pars pretij, & pretium eodem iure cum re ipſa cenſetur, & loco rei ſuccedit. l. ſed & ſi rem. ff. de pet. hæred. & pars cum ſit portio totius, eodem iure, quo totum cenſeri debet, & iudicabitur, & quod de toto iudicatur, de parte quoque illius iudicari debet.

Et in iſta prohibitione negociandi, non videntur includi omnes clerici,
59 ſed illi tantum, qui ſunt in ſacris ordinibus conſtituti, & beneficiati, non autem omnes clerici ſimpliciter: quia in minoribus cõſtituti nõ videntur comprehendi a conſtitutione, quia vidẽtur poſſe exercere quæcunque negocia ſæcularia. Subiungit enim idẽ Abb. ibidẽ, ego dicerẽ, quod negocia ſæcularia prouenientia ex carnis concupiſcẽtia, ſunt prohibita omnibus clericis, & etiã laicis, ſed maxime clericis, nã appetere plus iuſto precio, hæc & ſimilia, indubitanter omnibus ſunt prohibita, negocia vero ſæcularia ſtricte ſumpta ideſt, quæ licẽt laicis, cũ ſint mundana, prohibentur miniſtris altaris, & etiã beneficiatis, vt voluit Hoſt. & ex his nota inquit d. c. 1. ne cler. vel Mon. ꝙ
60 clericis in minoribus non beneficiatis, minime prohibentur negocia ſæcularia alias licita, quod tenementi, diligenter: & credo quod ſit ratio, quod clericus exiſtens in minoribus id facere poſſit: quia poteſt
61 impunere redire ad ſæculum, & laicare; quia apoſtaſia non conuenit clerico in minoribus, quia impune poteſt ſæculariter viuere, & renuntiare in totum ordini clericali, & ſi non verbo: ſaltim facto, exercẽdo actũ omnino contrariũ, vt docetur per Abb. in c. tuæ de apoſta.
62 fallit tamen ſecundũ Inn. ibid. ſi habet beneficiũ, quia eſt apoſtata, ſi dimittat habitum, & tonſuram, & cogi poteſt habitum reaſſumere, vt ibi per eundẽ Inn. quem refert, Abb. ibid. ſed dic quod immo ex ſui generalitate bulla comprehẽdit omnem clericum, vt dico infra in fi-
63 ne quæſtionis, ſic ergo habemus, quod negociatio ex cupiditate, & cauſa cupiditatis, non cauſa neceſſitatis, vel alterius vtilitatis, & honeſtatis prohibetur, & non eſt licita. Et ſemper cupiditas ipſa præſumitur, & cauſa cupiditatis negociari quilibet exiſtimatur, niſi ipſa neceſſitas probetur per glo. quæ eleganter dicit in cap. 1. 88. diſt. in ver. conducere, ſemper inquit intellige cauſa cupiditatis hoc fieri,
64 niſi neceſſitas probetur: arg. 12. quæſt. 1. cap. 1. vbi probatur, vitam
65 hominis eſſe pronam ad malum, vt ibi dicitur. Et pro pręſenti materia vide ea quæ eleganter deducit Bar. in l. legatis ſeruis. de leg. 3. vbi habetur: quod negociatores dicũtur eſſe illi: qui cum alijs contrahunt, non qui exercent aliquod officium: vbi contractus non immineret, & quod locatores roncinorum, vel equorum dicantur, & dici poſſint mercatores, ſeu negociatores, & mutator dicitur mercator,

&

& negociator,ſi interuenit contractus, vltro citroque obligatorius: quia tunc illa eſt proprie negociatio,& mercatura: vbi tenet, ꝙ ille, qui nihil aliud facit,niſi quia locat poſſeſſiones ſuas,& conducit poſſeſſiones aliorũ,quod nõ eſt neq; mercator,neq; negociator per tex. in l.ſi cum villico de inſtit.quia oportet,vt quis dicatur mercator,vel negociator,quod faciat negociationem quæſtuariam;ex qua aliquid quæratur.Sed percipere fructus de ſua poſſeſſione non dicitur aliquid de nouo quærere:vbi ſubdit quæſtionem: an mercator, vel negociator dicatur ille qui ſemel tantum in vita ſua fuit negociatus,vnam, vel vnicam tantum ſemel fecit negociationem,vel mercaturam, aut negocium:puta ſi ſemel emit pannos,& vendidit pannos: & non obſtantibus deductis in oppoſitum per eum,dicit,quod non dicitur mercator,qui ſemel mercatur,vel negociator,qui ſemel negociatur, ſed requiritur,quod exercuerit,& ſæpius fecerit per tex.in l.1.in d.princ. & ibi glo.de tributor.vt ibi per eum:ſequitur.Anchar.in c. Canonum ſtatuta in ver.quis dicatur mercator,& idem Bar.in rubr.de nauicularijs lib. 11. ibi negociatores vero non proprie dicuntur artifices, quia de iure gentium quilibet ſcit emere,& vendere, licet vnus cautius,quam alius,& appellantur negociatores ex frequentia d.l. legatis in princ.niſi conſuetudo regionis aliud inducat. Alex.tamen in d. l.legatis in princ.dicit quod ille dicitur mercator, qui ſolum vnam negociationem fecit.Idem Bal.in rubr.C.de conſtit.pecun. in fin. qui ſub dubio forte videtur tenere,quod mercator,ita demum ſit, ſi profeſſus eſt matriculam,& Bal.in proœmio digeſtorum verſ.item fallit in mercatore,vbi videtur dicere,quod ille dicatur mercator, qui ſolam vnam negociationem facit,& idem in artifice: & idem Bald.in tract.de conſtit.in fin.refert Alex.in additio ad Bar.in rubric. C. de nauicul.lib.11.Corſet.in repertorio in ver.mercator:Hæc in laico,& de iure ciuili procedunt.

Sed in caſu noſtro: quia eſt interdictum clericis negociari,& negociari clerico eſt delictum perpetrare de iure Canonico,toto titulo ne cler. vel monac.ſunt attendenda ſuperius dicta,& an faciat cauſa lucri, vel cupiditatis,& auaritiæ, an ex alia cauſa, & in caſu bullæ noſtræ, quæ generaliter loquitur de illicite acquiſitis,veniunt etiam comprehenſa acquiſita ex vno,& ſemel facto negocio,ex vna,& ſemel tantum facta negociatura,& mercatura,modo fuerit illicita in clerico,& damnata negociatio.

Pœna autem qua clerici negociatores puniri debeant, videtur eſſe primo peccatum mortale;quia negociari clericis prohibetur ſub præcepto cap.fornicari 88.diſt. ibi clerico facto iam non licet c. Epiſco-
66

pus

pus eo.Ibi Epiſcopus,ſacerdos,Diaconus nequaquã ſæculi curas aſſumant cap.Epiſcopus eo.el. 2. Epiſcopus nullam rei familiaris curam ad ſe reuocet.cap. negociatorem eod. negociatorem Clericum, veluti peſtem fuge cap.eijciens.nullus Chriſtianus debet eſſe mercator, & ſi eſſe voluerit proijci de Eccleſia debet,& eſt præceptum per verba Domini,nolite facere domũ patris mei domum negociationis cap.pen.ead. diſt. & per illud, nemo militans Deo implicat ſe negociatoribus ſæcularibus in tex.in cap.primo ne cler.vel Monac.ibi talia miniſtris altaris Domini,omnino contradicimus,& cap.ſecundo. Sacerdotibus,& Clericis tuis publicæ denuncies,ne miniſtri laicorũ fiant,nec iuribus eorum procuratores exiſtant.Idem legitur cap. ſed nec eod.tit.ibi Clericorum quiſquam exercere præſumat. Idẽ in c. ſicut eod.& fere per totum, & non ſolum eſt prohibitum cum præcepto, & per verba præceptiua, ſed cum appoſitione, & interminatione pœnæ excommunicationis ca.ſecundo eo tit.& tranſgrediens præcepta legis diuinæ, vel naturalis, & nonnunquam humanæ liga

67 tur mortali peccato,quia tranſgreſſio præcepti,diuini,naturalis,vel humani mortale peccatum eſt.vt per Abb.in cap.clerici de vit.& honeſt.Cler.vbi vide,& ſecundum glo. Gemin. etiam in cap. vt animarum de conſt.lib. 6. & Io. And. in cap. relatum ne cler. vel Monach. et rurſus Gem.in cap. perpetuæ de electio.lib.6. quomodo cognoſci poſſit aliquam legem humanam eſſe præceptiuam, vbi dicunt: quod ſi conſtat materiam eſſe pręceptiuam.vt quia eſt de neceſſarijs ad iuſtitiam,aut charitatem,aut diuinam reuerentiam,ſic eſt pręceptum, et quod non fiant matrimonia clandeſtina, vel corrigatur frater,vel non communicetur pleno ſtomacho, nec eſt de verbis curandum; quia ſunt accomodanda materiæ tex. eſt cum gloſ. in cap. Rogo xj.

68 q.3.et tex.in Clem.exiui de paradiſo de ver. ſig.ſi vero non conſtet, de materia, et conſtet de intentione ſtatuentis,quod fuerit præceptiua,eſt pręceptum,quia intentio prępõderat verbis:ſi vero nec de materia,nec de mente ſic conſtet,eſt reſpiciendum ad pænam:quæ contrafacientibus,et tranſgredientibus imponitur,quia ſi imponitur pęna ſpiritualis vt excõmnnicationis latę ſententiæ,ſec. omnes eſt præceptum, et contrafacere eſt mortale peccatum,velut eſt in c.ſecun-

69 dum ne cler. vel Monach. quia nullus niſi pro mortali peccato excommunicatur 11.q.3.nullus et cap.nemo Epiſcoporum et cap. primo lib. 6. de ſenten. excom. et ſimiliter ſi imponatur pæna excommunicationis cõminatoriæ,ideſt non latæ,ſed ferendæ ſentẽtiæ: quia licet aliqui dicant, hoc non eſſe clarum,tamen vt refert Io.de neap. quidã hoc tenẽt,et bene, quod tales cõtrafacientes merentur excõ-

muni-

municari,& ſic mortaliter peccauerũt,& hoc etiam ſi ab homine: & ſimiliter ſi imponitur pæna ſuſpenſionis,depoſitionis, vel interdicti, & ſi imponitur pæna maledictionis æternæ, vel indignationis omnipotentis Dei cap.vnico de ſtat.reg.& ſimiliter quoad pęnas corporales,eſt præceptũ,ſi imponitur pæna mortalis,vel mutilationis prout fit per leges, aut ſtatuta ciuitatum: quæ ſecundum S. Thomam obligant etiam in foro conſcientiæ,quia non infertur talis pæna,niſi pro eo quod eſt valde læſiuum iuſtitiæ,& ſimiliter, ſi imponitur pæna grauioris culpæ,vt fit in religionibus:idem autem dico per omnia eſſe iudicandum de prçceptis ab homine, refert Silueſter in cap. præceptũ in fi. ſed vide Abb. in cap. nam concupiſcentiam de conſtit. vbi facit quæſtionem,an & quando faciens contra legem, vel regulã incurrat peccatum mortale,& puto ego negociatorem clericum committere peccatum mortale, non ex eo ſolũ, quod conſtitutiones Canonicæ ſu
70 per negociationibus ſtant præceptiue:ſed quia ſtat prohibitũ lege diuina, vt deduximus ſupra, & quicquid eſt contra præceptum legis Dei,mortale peccatum eſt S.Thoma ſecunda ſecundę q.35.§.ad tertium:et per illud maxime Pſalmiſtæ, quia non cognoui negociationes introibo in potentias Domini:quaſi innuatur, quod per negociationes incurratur in peccatum mortale,& quia abſtinuit,non incurrit,merito introibit,quia cum peccato mortali nemo introibit in gloriam Dei.

Et vltra peccatũ mortale,ſi Clericus tertio monitus,non deſtiterit ab
71 illicite negociando,perdit priuilegium clericale cap.fin.de vit.& honeſt.cler.& ſecundum aliquos, dico, quod ſi clericus in minoribus negociatur, negocium ſæculare non prohibitum laicis, non peccat mortaliter:vel ſit coniugatus, vel non: ſed ſi non eſt coniugatus,poteſt compelli ad deſiſtẽdum negociari per priuationem priuilegij clericalis,non quidem illius de quo in cap.ſi quis ſuadente Diabolo 16. q.4.ſed illo priuilegio: quo non poſſunt vexari ab impoſitionibus, & exactionibus in perſona, vel in bonis proprijs l.2. C.de Epiſcopis & cler. coniugati verò clerici negociantes non perdunt per negociationem, quia illud non habent, quia ipſo facto, quo matrimonium
72 contraxere, eo ſunt priuati cap. vno de cler. coniug. lib. 6. & cap. Ioannes eo.religioſi verò,& clerici, qui ſunt in ſacris, peccant mortaliter cap.ſecundum ne cler. vel monac.& ſimiliter poſſunt compelli per priuationem priuilegij clericalis, id quod tãtò magis eſt dicẽdum,quia fecerunt ſibi præiudicium:quando permiſerunt ſe promoueri ad ſacros ordines, vel ſine beneficio, vel ſine ſufficienti beneficio, per ea quæ dicit glo.in cap.clericus victum 91.diſt.& in hoc caſu

ſu habent etiam actionem contra promouentem, qui habet eis proui dere, & ſupplere neceſſaria victui: quoad eis de competenti benefi-cio prouideatur cap. cum ſecundum de præben. cap. ſi quis cum ibi
73 glo. de ſim. & quando eis ſunt data plura remedia, eo minus eis eſt li citum ſe negocijs immiſcere, vnde magis peccant. Quod vero clerici in minoribus, vel coniugati, vel non, nō perdant per negociationem priuilegium dicti Canonis, ſi quis ſuadente, vt videlicet ſit excommunicatus illa excommunicatione qui eos percutit, nec etiam fori, vt poſſint pro criminibus, & exceſſibus puniri, ſeu condemnari criminaliter, aut ciuiliter per iudicem ſæcularem, id ex eo clare conſtat, quia clerici coniugati, quos oportet intendere negotijs mundanis & ſæcularibus cap. Ioannes præallegato, ſi in habitu, & tonſura incedunt, illo gaudent: id quod eſt multo fortius dicendum de clericis in minoribus non coniugatis, quod per negociationem illud non amittant, quando illud retinetur a clericis coniugatis, qui in negocijs intendunt, & intendere debent.

Et dicit Innocen. in d. cap. fin. de vit. & honeſt. cler. quod clerici primo monendi ſunt, vt negociationes clericis non conuenientes dimittant & ſi eas non dimiſerint, cum eas forte ſine peccato facere poſſent, clericatu dimiſſo, ſpoliabuntur beneficio, & Eccleſijs, ſi habent, & dimittentur Domino ſæculari, hoc modo: ꝙ eccleſia non defendat eos, quia perdunt priuilegum: quoad iudicium, vel forum, & functiones municipales cap. pen. de cler. coniug. ſequitur Io. And. ibidem, qui dicit, ſi vero non ſunt coniugati monentur vt negociationes clericis non conuenientes dimittant, ſi non dimiſerunt, quia forte ſine peccato facere poſſunt clericatu dimiſſo, ſpoliabuntur beneficio, & dimittentur Domino ſeculari, hoc modo: quod Eccleſia eos non defendat, & ſecundum Hoſtien. hanc eſſe veritatem, quod ſi moniti non obediunt, nudati ſunt omni priuilegio clericali, & etiam curiæ
74 ſeculari finaliter ſunt tradendi: tamen poſt pęnitentiam, & reconciliationem priuilegium a miſſum recuperant. Satis credo, ꝙ clericus incedens in habitu, & tonſura, negociationes exercens, & de hoc monitus non deſiſtens, perdit priuilegium ſolum quoad illa: illis autem negociationibus dimiſſis, vti poteſt priuilegio clericali, ſed intellige, vt per Abb. ibidē, qui recitat, & dat plures intellectus ad tex.

Item alia pæna videtur puniendus clericus, illicite negocians, quia videtur teneri ad reſtitutionē ex talibus negociationibus acquiſitorum, ex quo exiſtit in peccato mortali, quod de ſui natura, ſi ſit notorium, inducit præciſionem, & ſeu ſuſpenſionem a Canone, ne exerceat quis officium ſuum per d. Anto. in cap. veſtra de cohabit. mulier & cler.

75 nec valet dicere,vt quidam opponunt, quod ille tex. loquitur in for
nicatore tantum , quia loquitur etiam ſi eſſet aliud crimen , vt per
Innocen.ibi: vel etiam ſi eſſet aliud crimen quam fornicatio. Et pau
lo poſt:ſi crimina,pro quibus eos ſuſpendit, ſint notoria per facti eui
dentiam:idem exponendo tex.dicit Ioan.Andre.ibidem,quia conſti-
tutio pænalis, etiam quoad pænam extenditur ad caſum ſimilem ex
identitate rationis,ſi ratio in ea conſtitutione eſt expreſſa.vt in l.his
ſolis. C.de reuocan.donat.& tex.in l. ſecunda. §. quod ſi curatores,
& §. quid ſi deciſerant.ff. ad Tertul.refert Angel.in ſumma in ver. cle
ricus.ſettimo circa finem:vbi dicit,quod clericus indubitanter obli-
gatus eſt reſtituere fructus,quos percepit exiſtẽs in peccato mortali
ſi peccatum ſit notorium , quia cum ſit ſuſpenſus, perinde eſt, ac ſi
non reſideret,quia nullum, & inutile idem eſt cap. inter corporalia
de transla.prel.ſicut paria iudicantur non fieri,& non rite fieri c.ve-
niens de presb.non baptizat.

Facit:quia quando clericus committit cauſam,propter quam meretur
76 priuari beneficio eccleſiaſtico,licet non ſit priuatus ipſo iure: ante-
quam feratur ſententia ſecundum Innocen.cap. cum noſtris de con-
ceſ.præben.cap.ex parte.de Feud.per Bal.in cap.quæ in Eccleſiarum
de conſtit.tamen quamprimum commiſit cauſam efficitur indignus,
& ſic male fidei poſſeſſor:& ſic a tempore commiſſæ cauſæ,tenetur ad
omnes fructus reſtituendos; ita probat tex. ſecundum Angel. Paul.
de Caſt.in l. prima. C. de his quib. vt indig. licet contrarium videa-
tur probari ex glo.not.in auten.de inceſt.nupti. in principio in ver.
imminere in fine, quę vult, quod ipſo iure perdantur bona a ſcienter
contrahentibus inceſtas nuptias, & licet requirant ſententiam decla
ratoriam,tamen fructus medij temporis perduntur,de cuius glo.ve-
ritate dic: vt in auten. inceſtas.C.de inceſt. nup. per Angel. & Bal.
ibidem:de occulto vero peccatore ſubiungit Angel. in ſua ſumma d.
77 loco,credo quod non teneatur reſtituere, quamuis tutius eſſet reſti-
tuere:quia & ſi inutiliter ſeruiat:quoad ſe: non tamen quoad alios:
aut quoad Eccleſiam.

Et dicit in terminis Innocen.in cap.quia plerique de immunit. Eccleſ.
quod vbicunque aliquid male quæritur,vel ex negociatione, vel ex-
torſione,ex qua tamen reſtituere non tenetur: prudenter facit,ſi om
nia acquiſita in elemoſinas dat 14. q. 5. qui habentis & cap. vltimo
78 non tamen damnamus eos, ſi hæredibus relinquant: ſi autem illici-
tas negociationes faciant, vel alias iniuſte aliquid quærant ſine ca-
lumnia alicui facta, ſacerdos debet eis iniungere, vt in bonos vſus
ſic acquiſita expendant,puta erogando pauperibus,vel Eccleſijs, vel

alijs arg. 24. q. 3. ſi quis c. de vot. & vot. redēp. c. magnæ. c. quod ſuper his, ſequitur Hoſtien. & alij vbi Abb. col. antepen. verſ. tertia concluſio ibi dicit: quod exercēs illicitas negociationes, vel alias iniuſtę acquirēs aliquid ſine calumnia alieni facta: tenetur in foro animæ quicquid fuerit inde lucratus in pauperes, vel alios pios vſus erogare,
79 arg. 17. q. 4. ſi quis contumax & in cap. magnæ. Et in cap. quod ſuper his de vot. fac. cap. cum Tū. in fin. de vſur. de hoc quærit Mathe. in Clem. prima de vit. & honeſt. cler. vbi tenet quod acquiſita, & lucrata ex illicitis, & prohibitis negociationibus, tenentur acquirētes in foro animæ dare pauperibus cap. qui habetur prællegato Abb. in cap. cum ſit de Iudæis, tenet quod illud ſit de conſilio, & non de neceſſitate, quod reſtituatur taliter acquiſitū idē tenet Archid. in d. c. qui habentis 14. q. 5. dicas ergo: quod vbicunque aliquod male quæritur, vel de negociatione, vel extorſione, ex qua inde tamen reſtituere, quis non tenetur, prout de acquiſitis ex contractibus per eum celebratis illicite negociando, ex quorum forma ſibi acquirit, & illi cum quo contrahat, tenetur reſtituere, prudenter facit, ſi omnia det in eleemoſinam cap. pænale c. non ſanè 14. q. 5. non tamen ſunt damnandi ſi hæredibus relinquant, per Innocen. d. cap. quia plerique vnde cum nullo iure probetur, licet ſit bonum conſilium, vt in pauperes erogetur, vt ſic ſatisfiat in quo fuit delictum, & peccatum, tamen non eſt de neceſſitate ſalutis. Et hoc tenet Cardinalis d. cap. quia plerique & glo. & Ray. in tit. de rapto. §. ſed quid de iocarijs: & iudicio meo idem tenet Innocen. d. cap. quia plerique licet communiter Doctores, qui tenent contrarium pro ſe adducant, & male, quia, ſi intelligeretur, quod dicit ipſe Innocen. foret neceſſarium ꝙ ipſe ſacerdos debeat ei iniungere, vt in pios vſus expendat, quod acquiſiuit faciendo illicitas negociationes, aut quod alias iniuſte acquiſiuit ſine calūnia alicui facta, certe ſibi contradiceret, quia ſuperius ibidem pręmiſit, quod vbicunque aliquid male quæritur, vel ex negociatione, vel extorſione, ex qua tamen reſtituere non tenetur, nec damnat eum ſi hæredibus relinquat: ſed ideo oportet intelligatur, quod ſacerdos debet ei iniungere, vt reſtituat pauperibus de bono, & æquo, non tamen de neceſſitate, & ſic tene quod tali fauet Ius naturale in retentione, propter conſenſum domini tradentis, nam nihil, tam naturale, vt acquiſitio fiat ſecundum voluntatem domini tradentis l. nihil tā naturale de reg. iur. §. per traditionem inſtit. de rer. diuiſio: fac. quod
80 habetur in cap. fin de ſim. & glo. in ſumma 14. quæſt. 5. & prima q. 1. non eſt putanda, & in c. ex tranſmiſſa de decim. dicunt enim illæ glo. quod poteſt eleemoſyna fieri de illicite acquiſitis, vbi nō datur reſti

tutio

tutio per quæ videtur dicere Abb.in cap.relatum de teſtam.quod illicite acquiſita per artificium inhoneſtum, & illicitum, quod ſi poſitis clamoribus apparent repetentes:ꝙ eis debet fieri reſtitutio.alias fieret diſtributio per Epiſcopum inter pauperes arg. in l.nulli.C.de Epiſcopis, & clericis: quod tamen dictum limita, inquit, procedere,vbi talia illicita acquiſita ſubiacent reſtitutioni,ſed vbi non ſubiacent reſtitutioni,licet illicite eſſent acquiſita,cũ poſſit alias clericus pænitere de peccato ſine reſtitutione, non impeditur, quo minus de his clericus faciat voluntatem ſuam,Sequitur Nicol.de Vbal.in tracta.de ſucceſ.cle.ab inteſta.verſ.de acquiſitis vere per artificium. Et ad tex.in cap. cum ſit de iudæis, vbi dicitur quod aſſumptus ad officium contra iuris diſpoſitionem, tenetur dimittere officium cum pudore, & acquiſita reſtituere, ad id quod adducit Hoſtien. dici poteſt, quod illud eſt ſtatutum in pænam, quia aſſumpſit iure prohibente: & non excedit caſum ſuum:nec obſtat ſimiliter tex.in cap. non hanc 14.q.5.quia loquitur conſultiue,ſecundum Abb.d. c. quia plerique nec eſt obligatiuum ad peccatũ mortale, vel veniale per Abb. in cap. primo de conſtitut. numero 4. vbi vide, quando conſtitutio quæ continet conſilium, non præceptum liget contrauenientes: nec facit contra tex.in capito. contumax 17. q. 4. loquitur enim de eo qui ex contumacia, vel ſuperbia Eccleſiæ immunitatem violauerit,extrahendo ſeruum ſuum ab ea,qui tenetur ſoluere Epiſcopo 90. ſolidos:nec pari modo obſtare videntur tex.in cap.magnæ & cap.ſuper his de vot.quæ iura allegat Innocen.quia non videntur probare dictum ſuum. Et ſic intelligatur, vt teneatur de neceſſitate,quia loquuntur de illis, qui vouent: quod ſi adimplere nequeunt, commutantur vota:adde,quæ adducit Archiep.Floren.ſecunda parte ſecundi tit.cap.primo.§.19. dicit Angel. in ſumma in ver. clericus 9. verſ. vtrum clerici & in ver. reſtitutio primo verſ. turpe lucrum: ſuper quo cogita: pro eo quod dixi de peccato mortali, in quo exiſtit clericus negociator, & quia etiam clerico eſt prohibita negociatio ſub interminatione Anathematis. cap. ſecundum ne cler. vel monach. quamuis Silueſter in ver. clericus quarto. teneat contrarium ſecundum ſummam Roſel. quia inquit iſta forte etiam poſſent non habere locũ in fornicatore notorio,qui indubitanter eſt ſuſpenſus arg.eius quod not.glo.in cap.paſtoralis de appella. vbi habetur,quod excommunicato nõ ſubtrahitur redditus,niſi hoc ſit expreſſum in ſententia vbi ſubiungit,quod non reſidens, non tenetur reſtituere fructus: niſi condemnetur:quia licet clericus non reſidens priuetur beneficio,nõ tamen reperitur arctari,vt fructus reſtituere teneatur cap. ex parte

de

de cler. non reſid. patet de eo, qui per annum non reſedit, & occa-
81 ſione tituli quem habet, donec priuetur percipit fructus, & ſi non ſeruiuit iſte, dicendo officiũ tamen ſeruiuit Eccleſiæ vniuerſali in ordine clericatus, vbi etiam ponit, in euentum quod clericus ſit obnoxius reſtitutioni, quomodo, & de quibus bonis habeat fieri reſtitutio.

Verba bullæ ſunt prægnantia, & generaliſſima, & comprehendunt, non ſolum caſum, quando clericus acquirit illicite negociando, verum etiam, quando turpiter, iniuſto, & male, aliter, & alio modo, quam ex negociatione: id quod aperte demonſtrãt verba in bulla, ex illicita negociatione, aut alias contra ſacros Canones, quomodolibet acquiſita, quæ comprehendunt caſum acquiſitorum ex illicita negociatione, & quemcumque alium, factum præter, & contra Canonum diſpoſitionem, nam verbum alias, licet habeat diuerſa ſignificata. tamen in caſu bullæ, ſtat aduerbium qualitatis, & ponitur alias, ideſt aliter, vel alio modo. l. denique §. vtrum ff. de pec. & ff. de acqui. quoti. eſtiu. l. prima §. illud: vel ponitur alias, ideſt alio caſu. vt l. qui in
82 teſtamento §. mulier ff. de teſta. per magiſtralem doctrinam Bar. in l. prima ff. de cond. & demonſtra. vbi dicit, quod ſignificatio talis dictionis, alias, deprehenditur facile ex natura orationis, in qua hæc dictio ponitur. Id importat etiam dictio alternatiua, aut, poſita ante dictionem alias, quæ cum de ſui natura tribuit actum cuilibet inſolidum, eſt dicendum, quòd importet etiam acquiſita quomodolibet, pari modo, vel vt ex negociatione acquiſita dicit Iaſ. in l. ſi ex toto. § ſi ita ſcriptum de leg. primo num. 1. Et intellige contra Canones ideſt contra mentem, & verba Canonis, vt per Iaſ. in l. non dubium. C. de leg. vbi dicit, quod facere contra Canonem, & contra leges, eſt contra mentem, & verba legis facere exemplo poſito per eum ibi numero primo: vbi etiam dicit quod facere, fraudem legi. eſt quando quis non venit contra verba legis, ſed cõtra mentem, exemplo poſito per eum ibidem numero 2. vbi ſubiungit, quod committere in legem, vel Canones eſt quando quis facit de directo contra legem, vel Canones, ſiue quando facit contra mentem ſolum Canonis, vel legis, vtroque caſu eſt committere in Canonem vel legem, exemplo per eũ numero 3. & per Doctor. in cap. quæ contra de reg. iur. in vj. tex. & Doctor. in l. contra legis ff. de leg. Et illud dicitur fieri contra Canones, vel leges, quod non fit ſecundum formam legis, vel Canonis exemplo, quod minor contrahit ſine conſenſu tutoris, vel filius ſine conſenſu patris, dicuntur facere contra leges, vel Canones, glo. not. in leg non intelligitur. §. diuus Hadrianus, & ibi Doctor. ff. de

iur. ſiſ. Paul. de Caſtro. in d. l. non dubium numero 8. tex. in l. contra.ff.de pact. quia contra illud, quod lex iubet, aut prohibet, nihil
83 eſt faciendum,late per glo.in l.paciſci. ff.de pactis, vbi ponit de dictione contra. Nec intellige verbũ,Canones,ſtricto modo,pro conſtitutione quæ fit in vniuerſali concilio,per glo. cap. Canon. diſt. 3. quaſi cõſtitutio videatur pęnalis:quia aufert acquiſita,ab hæredibus acquirentium, vnde tanquam odioſa ſit reſtringenda: quia iudicio meo videtur potius large ſumendum, vt appellatione Canonis, hic
84 veniat omnis conſtitutio eccleſiaſtica, vt per Abb. in cap.primo de conſtitut.vt videlicet contineat,etiam ſub ſe quatuor ſpecies,videlicet decretum,decretalem Epiſtolam,dogmata,ſanctionem, interdictum, & mandatum, contra quorum formam, & tenorem aliquid male acquiſitum fuerit, quæ enumerantur 25.q.ij.ſi quis dogmata, vt ſic comprehendantur, non ſolum acquiſita contra formam conſtitutionis conciliaris, quæ Canon proprie dicitur,ſed etiam acquiſita contra formam cuiuſcunque eccleſiaſticæ conſtitutionis,id quod patet ex eo:quia præſens cõſtitutio eſt iuris antiqui declaratoria:patet ex inſcriptione bullæ,per illa verba,nos omnem deſuper hæſitationis materiam ſubmouere &c. decernimus, & declaramus, quod verbum declaramus videtur iuris antiqui declaratiuum, non noui editiuum arg.ff.de acqui.rer.do.l.ſicut.§. ſed ſi quæratur glo. extrauag.
85 Io.12.cum inter de verb.ſig.in ver.Deinceps, & deinde per illa verba ſpectaſſe,& ſpectare, ac ſub nomine ſpoliorum venire &c. Et per illa verba principij,ne prætextu incertitudinis illa ab aliquibus vſurpari, aut ſuper eis dubia aliqua oriri contingat, &c. quæ verba demonſtrant Papam velle tollere dubia, & hæſitationes, ac materiam ſpoliorum,quomodo intelligatur declarare: vnde non videtur inductiua alicuius pœnæ de nouo,& ſic nec vt odioſa reſtringibilis,quamuis etiam lex pœnalis recipiat aliquãdo interpretationem extenſiuã vt per Abb.cap.translato.de conſtit.extra eo:ꝙ magis dicendum videtur,quia negociationes ſunt interdictæ clericis omni iure in decreto.88.diſt.& 91.14.q. 4. 21. q. 3. capit. primo & ſecundo capit.nol-
86 licijs cap. hi qui: & in decretal. eſt factus titulus ne cler. vel Mona. tex. in cap. ſi. de vit. & honeſt. cler. & titulus iſte eſt repetitus in 6. Vnde bulla,quouis modo illicite,& contra Canones acquiſita comprehendit, & illicite acquiſitum dicitur tripliciter, per Sanctum Thomam q.32.articulo 7. §. ad ſeptimum: uno modo id quod illicite ab aliquo acquiritur: quod debetur ei,a quo eſt acquiſitum, nec poteſt
87 ab eo retineri, qui acquiſiuit, veluti eſt rapina, furtum, & vſuræ, de quibus homo tenetur ad reſtitutionem. Et propterea de eis inquit

quit eleemoſyna fieri non poteſt.

Alio modo illicite acquiſitum dicitur, quod ille, qui acquiſiuit retinere non poteſt, quod tamen non debetur ei: a quo fuit acquiſitum, quia accipiens contra iuſtitiam accepit, & dans contra iuſtitiam dedit: Sicut contingit in ſimonia, quod non debet reſtitui danti, ſed in eleemoſynas erogari poteſt. Et eadē ratio eſt in ſimilibus, in quibus
88 datio, & acceptatio eſt contra legē. Tertio modo eſt illicite acquiſitum, non quidem, quod ipſa acquiſitio ſit illicita, ſed quia id, ex quo acquiritur eſt illicitum, ſicut patet de eo, quod mulier acquirit per meretricium, lenocinium, & huiuſmodi, vt per Gaetan. ibidem, Et hoc proprie vocatur turpe lucrum: quia licet mulier agendo meretricium turpiter agat, & contra legem Dei, in eo tamen quod accipit
89 non iniuſte agit, nec contra legem, vnde ſic acquiſitum poteſt retinere, nec de eo eleemoſyna fieri debet, iuxta illud Deute. 23. non offeres mercedem proſtibuli in domo Dei tui. Ludo etiam illicite acquiritur, & per aleas aliqua acquiruntur illicite de iure diuino: puta quando aliquid lucraris ab his, qui rem ſuam alienare non poſſunt: veluti ſunt minores, furioſi, & huiuſmodi, & quando aliquis trahit alium ad ludendum ex cupiditate lucrandi, & fraudulenter ab eo lu-
90 cretur, in quibus caſibus tenetur ad reſtitutionem lucrans, & de eo inquit non poteſt eleemoſynam facere, & dicit Io. de Imol. in cap. primo de pecul. cler. in fin. ꝙ quis acquiſita ex induſtria in baraterijs, tenetur ad reſtituendum illis, a quibus extorſit, vt ibi per eum.

Aliud videtur eſſe illicite acquiſitum ex iure poſitiuo ciuili: quod prohibet vniuerſaliter tale lucrum: de quo lucro ſic facto, tenentur ad reſtitutionem illi, qui ſunt tali iure obſtricti: niſi forte contraria conſuetudo præualeat, aut niſi tractus ad ludum lucratus ſit aliquid ab eo, qui traxit, quo caſu non tenetur ad reſtitutionem, quia ille, qui amiſit, non eſt dignus recipere. Item turpiſſime etiam acquiritur il-
91 lud, quod acquiritur per Symoniam, per quam acquirens Spiritui ſancto iniuriam facit, de quo inquit, poteſt fieri eleemoſyna pauperibus, vel Eccleſiæ, quia non eſt debitum ei, qui dedit, quia ex quo dedit contra iuſtitiam, meretur illud amittere, & cui & quomodo debeat tale acceptum reſtitui, vide per eundem ſanctum Doctorem q. c. eadem ſecunda ſecundæ artic. vltimo verſ. ad quartum: ſed de hoc vide quod diximus in tracta. noſtro de Simonia in tit. de dat. & accept. ſimoniace reſtitutione. Gaetan. in ſuis Cōmentarijs ſuper d. q. 32. d. loco, facit aliquas diſtinctiones, quomodo intelligi debeat quando aliquid illicite acquiritur, vbi pro intelligentia & perceptio-
92 ne materiæ dat regulas. Sed vide materiam tractari per Innoc. Abb

& alios in cap. quia plerique de immunit. Eccleſ. vbi ponunt, quomodo, quando, & quibus perſonis debeat de illicite, & turpiter acquiſitis fieri reſtitutio.

Item ſciẽdum eſt, quod clericis in ſacris, & in minoribus ordinibus competenter beneficiatis eſt interdictum medicari: niſi gratis, & pro miſerabilibus perſonis, vel conſanguineis, in phiſica medicina, nec tunc vbi poſſet eſſe periculum, id ꝙ etiam in clauſtralibus eſt diſtricte obſeruandum cap. multa ne cler. vel mona. officium vero chirurgi eſt interdictum omnibus clericis, quia id officium inciſionẽ, & aduſtionem requirit. cap. ſententiam d. titulo. et cap. tua nos. de homici. in quibus locis, licet non videatur dici niſi de exiſtentibus in ſacris, tamen idem poteſt intelligi de exiſtentibus in minoribus ſufficienter beneficiatis, per Abb. d. cap. ſententiam. arg. cap. 1. de poſtul. & contrahit talis clericus irregularitatem: vbi eam laicus non contraheret, quia dat operam rei illicitæ, vt per ſummiſtas in ver. medicus. Vnde ex medicina acquiſita per clericum, illicite acquiſita cenſeri poterunt.

Sed eſt videndum: an comprehendantur in bulla acquiſita turpiter, vel illicite de quibus parti leſæ, vel damnificatæ competat repetitio, vel per viam actionis, vel officium iudicis, quod non videtur pro nunc dicendum, quia de hoc nihil apparet expreſſum in bulla, & in dubio numquam Papa cenſetur tollere ius partis, per ſuam quamcumq. cõmiſſionem, niſi id expreſſe manifeſtet, late per Abb. in c. quæ in eccleſiarum de conſt. poſt Inno. in cap. quòd ſuper his de voto &c. id quod eſt adeo verum inquit Abb. ibidem, quòd procedit etiam, ſi ille, de cuius iure agitur eſſet infidelis, vel Iudæus, & hinc euenit, ꝙ ſi aliquo caſu contingeret Papã ius tollere, præſumitur hoc per circumuentionem, & importunitatem potius, quam per volũtatem feciſſe, late per Fel. in cap. cum olim. iij. & iiij. col. de re. iud. adeo quòd tali caſu, verba reſcripti ſunt impropriãda potius, quàm proprie intelligenda, vt
94 alteri præiudicent tradit Roman. conſ. 334. circa primum. Decius conſ. xi. col. 5. Iaſ. in l. ex facto 4. not. ff. de vulg. & pupil. immò potius debent interpretari quod nihil operentur, quam quod indebite quis damnum patiatur, vt Iaſ. not. in l. fin. poſt glo. Bar. & alios. §. in computatione col. fin. C. de iur. deliberan. id quod procedit etiam ſi reſcriptum emanaret in fauorem piæ cauſæ, probat Iaſ. in l. fi. col. vij. ff. de conſtit. princip. poſt Alex. in l. pactum quod dotali col. ij. C. de pact. nam licet viduis, pupillis, ac alijs pijs cauſis multum debeamus, non tamen adeo debemus, vt alijs præiudicium inferamus, dicit tex. in cap. ex tenore de for. compet. & cap. nuper de donat.

inter vir.& vxor. & in reſcriptis Papæ licet non apponatur, vel ex-
95 primatur, tamen ſemper cenſetur appoſita, vel expreſſa clauſula, dū modo nō ſit alteri ius quæſitum, tradit Fel. in cap. Capitulum col. 17. verſ. de duabus. de reſcrip. fac. tex. in cap. ex tuarum de auctorit. & vſu pal. cap. ex parte el tertio & ibi Abb. in ſecundo nota. de decim. vnde licet ſit ommiſſa illa clauſula in noſtra conſtitutione, vt poſſet opponi, tamen nihil refert, quia expreſſio eorum, quæ tacitæ inſunt, nihil operatur. l. conditiones. ff. de cond. & demonſtra.

Quamuis poſſit dici contrarium per verba illa generalia, alias contra ſacros Canones quomodolibet acquiſita &c. & per illa: quę hactenus remanſerunt, remanent, & remanebunt, ad eandem Cameram, & non ad alios ſpectare & pertinere. &c. quæ importare videntur omnem acquiſitionem quomodolibet factam contra Canones, eſſe Cameræ Apoſtolicæ, & omnem alium excludere, ita, vt legis antiquæ diſpoſitio, tollatur per hanc conſtitutionem cōtrariam, id quod poteſt per ea: quæ dicit Abb. in cap. cum acceſſiſſent 2. col. verſ. vltimo adduco, de conſtit. Bart. 10. col. verſ. circa ſecundum. poſt Cin. in l. omnes populi. ff. de iuſt. & iur. etiam abſque facta mentione de prima lege, niſi tamen prima lex haberet clauſulam derogatoriam, ad ſecundam, quia tunc eſſet opus facere mentionem de prima arg. l. ſi quis in principio ff. de leg. tertio & in cap. nonnulli de reſcrip. aliqui tamen in d. l. ſi quis dicunt, quod ſi loquamur de priuilegio, vel reſcripto, vel teſtamento, quæ ſunt priuata lex, ſic oportet, quod fiat mentio quando habent clauſulam derogatoriam ad ſecundam, ſi autem loquamur de legibus vel ſtatutis, vti eſt in caſu noſtro, non oportet, quod fiat mentio, etiam ſi habent clauſulam derogatoriam ad ſe-
96 cundam, per Clem. dudum de ſepult. quia cum Papa vel princeps prę-
ſumatur omnia ſcire, videtur ſcienter velle reuocare ſtatuendo in cō-
trarium. Nec eſt propterea mirabilis hæc conſtitutio, cum ſecundum
97 varietatem temporum debeant ſtatuta humana mutari: quia lex de-
bet conuenire tempori 4. diſt. erit. nec pari modo eſſet mirabile, ſi e-
98 tiam in iſtis fiſcus Apoſtolicus ſuccederet, cum omnia lucra turpia,
& illicita fiſcus auferat, & recipiat, quia fiſcus eſt ſaccus male ablato-
99 rum, & quod Chriſtus non capit, fiſcus rapit, per Abb. in cap. cum
ſit de iud. per text. in l. latius ff. de iure fiſci. Et Papa ita ſtatuendo vi-
100 detur Clericos delinquentes in eo puniſſe, in quo deliquerunt, quod
agere debet.

Sed poſt hæc ſcripta, legens Bullam Pij iiij. ſuper confirmatione priuilegiorum incolarum vrbis, necnon declarationis literarum, ſuper bonis ex illicita negociatione acquiſitis, vidi quod illa verba cōtra Sa-

101 cros Canones in Bulla poſita remouentur,& per eundem Pium declarando ſtatuitur, quod Bulla ſuper illicite acquiſitis facta ſit,& intelligatur ſine dictis verbis,ac ſi non eſſent in Bulla poſita, vnde in illis nullas vis fieri habet quoad Curiales,& incolas,in quorum fauorē Bullam reformat.Sed pro nunc non recedo a prima opinione,vt per hanc conſtitutionem Papa non voluerit tollere iura, & actiones tertio competentia,quia primo Papa nihil videtur dicere in Bulla,vnde intentio eius non præſumitur de eo,quod verba non important.l.
102 quod conſtitutum . ff. de teſta.milit.tradunt moderni Papien. in l. prima in 3.col.verſ tertio fac.ff.ſi quis in ius voc. non.Hier. Gomes in reg.de infir.reſig. q.13.num. 3.quia Imperator,& Papa non aufert rem ſuam alicui ſine cauſa:quia Imperator licet habeat iuriſdictionem in vniuerſo,non tamen habet dominium rerum priuatarum, quæ ab olim fuerunt conceſſæ occupantibus , inſtit. de rer. diuiſio. quaſi per totum : id quod etiam procedit reſpectu bonorum infidelium,& Iudæorum,nam ſine cauſa Papa, nec Imperator aufert bona eis : de quo plene per Innocen. in cap. quod ſuper his de vot. licet poſſit princeps modicam læſionem afferræ,vt puta dare debitori dilationem,vt non poſſit interim conueniri a creditoribus.l. quoties. C.de præci. imper.offer.ſecus ſi in totum vellet concedere , vt non poſſit conueniri aliquo tempore: quia ſine cauſa hoc non poteſt , vt not.ibi glo. & Innocen.in cap.quæ in Eccleſiarum de conſtitut.licet enim ſecundum Innocen.ibidem,poſſit Imperator mihi tollere actionem,quæ eſt de iure Ciuili per l.2.ff.de orig.iur.non tamen poteſt facere , quod iuſtitia mihi non reddatur , vnde redditur ad primeuum ius, in quo non erant actiones , ſed manu regia adminiſtrabant iuſtitiam. Et dicit Bal.in rubrica extra de iudic.in 4.col.& in l.prima.ff. de conſtit.princip. quod ſi princeps excedit iuſtitiam,nunquam præſumitur velle excedere,niſi in modico, non in totum . Et dicit Rom. in ſing.ſuis quod in cap.iudicas humanum.13.q.9.eſt caſus , ſingularis , quod Papa , vel Imperator non diſponit quod ſtetur dicto vnius teſtis in præiudicium partis , vide per Abb.d.cap quæ in Eccle
103 ſiarum de conſtit.col.4.facit in hoc caſu quia ille,cui eſt facienda reſtitutio,poteſt eſſe de alieno territorio,& iuriſdictione,& non ſubditus Papæ,quo caſu non debet eſſe comprehenſus , vel ligatus conſtitutione Papę:qui non eſt ei Dominus.Innocen. in cap. inquiſitioni de ſent.excom.vbi vide illum refert etiam Abb.d.cap. quæ in Eccleſiarum col.4.Item poteſt eſſe pauper pari modo cui auferre non eſt de mente Papæ : qui eſt pater pauerum , quorum cauſa ſpiritualiter ſpectat ad illum extra de prec. cap. nihil.

Item

Item videtur: quod iſto caſu conſtitutio eſſet contra ius naturale: quia transferret dominia rerum de vno in alium: quæ non eſt ſeruanda ſecundum Innocen. quem ſequitur Abb. ibi col. pen. cap. plerique de immunit. eccleſ. verſ. tertia decima.

Item ſi ſit verum, quod acquiſita reſtituenda comprehenduntur in bul-
104 la, & ſint debita Cameræ apoſtolicæ, naſcitur vnum abſurdũ, quod ille erit obligatus pro eadem re duobus, illi videlicet cui abſtulit, cui ius auferre non poteſt per reg. quod meum eſt ſine facto meo &c. Et Cameræ apoſtolicę, cui per conſtitutionem applicatur, quod eſſe non debet, quia ex verbis bullæ non apparet, quod debitor ſit a prima obligatione liberatus. Et peccatum violentiæ, & furti non purgatur, per quaſcunque manus res furtiua ambulauerit, niſi reſtituatur domino, cui fuerit ſubtracta. l. ſequitur. §. quod autem. ff. de vſuca. nec eſt purgatum vicium, niſi facta reſtitutione, latę glo. in reg. peccatum de reg. iur. in vj. Et iuſtitiæ partes ſunt, alterum non lędere, ius ſuum cuique tribuere. §. iuris inſtit. de iuſt. & iure, & iuſtitia eſt ius ſuum vnicuique tribuens eo. vbi glo. dicit quod ne dum non lędere: ſed alteri poficere debemus.

Et pro cognitione iſtorum reſtituẽdorum, vide quæ dicit Innocen. in c. quia plerique de immunit. Eccleſ. vbi magiſtraliter dicit: quod reſtitutio, tunc eſt ſemper facienda, vbicumque ſit commiſſum furtum, rapina, oppreſſio, dolus, vel calumnia. 14. q. 5. c. ſi. Et per hæc inquit,
105 comprehenduntur omnes caſus, in quibus competit repetitio, ſiue per viam actionis puta metus cauſa, vel de dolo, vel conſimiles, ſiue Iudicijs officio. Idem dicimus, quod tenetur reſtituere, ſiue iure naturali tantum, quale eſt illud, quod debetur ſeruo. Et ideo inquit de eo non faciat eleemoſynam, ſed illud reſtituat obligatus. Item tenetur reſtituere illi: qui eſt tutus præſcriptione odioſa bona fide, vel etiam exceptione tantum; vbi tamen non fuerit crimen. Item habens exceptionẽ odioſam, puta macedoniani tenetur reſtituere, quia illa exceptio, & illud ius, nõ eſt tantum factum in odium creditoris, ſed etiam propter bonum publicum, vt vitentur mortes parentum. l. 1. in principio. ff. ad maced. Item tenetur reſtituere habens aliquid ex donatione minoris, vel ex alio contractu inito, qui non tenet ipſo iure: puta, ſi in alienatione minoris abſit autoritas Tutoris, vel decretum iudicijs ad hoc enim, inquit, vt quis reſtituere nõ teneatur, oportet, quod adſit bona fides, & iuſtus titulus. Item videtur reſtituendũ eſſe, quando aliquid eſt vltra debitum exactum, in tãtum quod iudex ex officio ſuo deberet cogere ad reſtituendum, & tunc etiam in foro pęnitẽtiali reſtituere præcipitur. Item maiores officiales reſtituere tenẽtur, ſi

quid indebitum recipiant. 14.q.5.c.vlt.Item tenetur reſtituere, qui aliquid eſt lucratus in ludo, ſi trahẽs lucratus eſt,nõ ſi tractus, quia nihil tunc dolo feciſſe videtur,& de quæſitis in bello remittit ſe idem Innocen. ad dicta per eum in c.ſicut extra de homicid.Item hypocrita acquiſita per hypocriſim tenetur reſtituere,quia ſub nomine boni chriſtiani,& per fraudem acquiſiuit,quamuis forte non debeat reſtituere illi qui dedit d.c.fin. 14.q.5.quia conſecutus fuit mercedẽ ſuã. ſubdens ibidem Innocen.quod ſi princeps facit aliquam conſtitutionem contra ius naturale, ſine cauſa:puta quod dominia rerũ de vno in alium transferantur,quod non eſt ſeruanda,nec in foro animę,nec in foro iudiciali,vbi etiam dicit,quod conſtitutiones, quæ ſunt contra ſalutem animæ,vt de vſuris,& de iuramento non ſeruandis, ſeruari non debent &c.pro quo vide Abb.ibidem qui pulchre Innocentium interpretando materiam declarat in verſ.decima quæſtio,& vndecima quæſtio,duodecima,ac tertio decima, & per totum vſque ad finem, merito iſta indebite acquiſita, quæ ſunt reſtituenda, non debent in bulla intelligi comprehenſa,nec Cameræ debentur, quia dicit Abb.in cap.relatum ſecunda lect.de teſtam.in fine,quod ſi Cleri-
106 cus aliqua acquiſiuit ex illicita aduocatione, negociatione inhoneſta, vel ex ludo ſecundum Hoſtien. quod primo ſedandi ſunt clamores ſi qui apparent,quaſi velit dicere quod ſi apparent repetẽtes, eis primo eſt indulgendum, alias autem fieret diſtributio per Epiſcopũ inter pauperes, ſed hæc inquit conſideratio eſt indiſtincte vera, vbi illicitæ acquiſitum ſubiacet reſtitutioni, &c.vt ibi per eum,& refert Bernard. Diaz in pract. crim. Canon. c. 50. quod quæſita per Clericum ex illicita negociatione danda ſunt pauperibus,vt not. Matthe. quem refert Card.in Clem.prima in fi.de vit.& honeſt. Cler. & alij, quos refert Imol.ibi 2.col. & per eos ibi, ſi totum non reddiderint, non ſunt in ſtatu damnationis. Et per Archi. Flor.in ſumma in 3. parte tit. 13. cap. 2. §.fin. habetur quod hoc ſit in foro pænitentiali, vbi dicit,quod in foro pænitentiali debet clericis iniungi, vel ſaltim conſuli,quod ea,quæ taliter lucrati ſunt ſtudeant pauperibus erogare cap.qui habetis 14.q.5.

Et ex ſui generalitate bulla videtur etiã comprehẽdere Clericos cuiuſuis ordinis,etiam Clericos ſæculares,in minoribus tantum conſtitutos, etiam non beneficiatos,quibus dicebat Abb. minime prohiben-
107 tur negocia ſæcularia alias licita,vt per eundem cap. primo in fine cler.vel Monac. maxime per verba illa Bullæ, primo, per Clericos, etiam in ſacris ordinibus conſtitutos,& paulo poſt per illa verba per quoſuis Clericos,tam ſæculares,quam quorumuis ordinum

etiam

etiam mendicantium &c.etiam in ſacris ordinibus conſtitutos cuiuſ cunque ſtatus ordinis &c.vbi verbum,etiam in ſacris ordinibus con ſtitutos.Et paulo poſt per illa verba per quoſuis clericos,tam ſæcula res,quam quorumuis ordinum, etiam mendicantium &c. etiam in ſacris ordinibus conſtitutos cuiuſcunque ſtatus ordinis &c. vbi verbum etiam in ſacris, videtur additum ad denotandum, quod etiam clerici non exiſtentes in ſacris ſunt comprehenſi,per naturam ſuã co pulandi,& coniungendi,& dictio quoſuis,& dictio cuiuſcunq; ſtatus, ordinis,ſunt dictiones generales,Siue vniuerſales,quę generaliter intelligi debẽt l.de precio de publician.in rẽ actio: quç,vt generaliter intelligãtur,debent comprehendere quamcumq;perſonam clericali caractere inſignitam, ac demum quemcumque clericũ,quia alias ni hil operarentur,facit,quia ab huiuſmodi negocijs videntur prohibiti de iure omnes Epiſcopi,omnes ſacerdotes,omnes Diaconi c.Epiſco- pus 88. diſt.fac. rubrica decretorum ne cler.vel monac.vbi Abb. dicit, ꝙ appellatione clericorum,veniunt omnes in quacunque dignitate ſint poſiti,ex quo ſunt electi ad ſeruitium Dei. Vnde inquit, omnes qui non ſunt laici dicuntur clerici, cum duo ſint genera Chriſtia
108 norum vnum clericorum, aliud laicorum. 12. q. 1. duo ſunt genera,eo ꝙ magis debent intelligi comprehendi a conſtitutione,quia eſt male vitæ, & malorum morum correctiua, & reformatiua, boni
109 inductiua,& excitatiua virtutis, & malos mores prohibens, a quibus magis clerici abſtinere habent,quia clerici deprehẽſi in crimine plus peccant,quam laici,late per Archid.in cap.arrianos. 1.q.1.quia religioſi,qui nomen ſanctitatis habent,peruerſe agendo,plus nocent in Eccleſia Dei,quam alij 83.diſt.nemo.

Et videtur etiam comprehendere acquiſita cuiuſuis temporis,quamuis regulariter noua conſtitutio nouiter edita recipiatur,& operetur cir ca futura tempora tantum, ne afficiat aliquos ſine culpa not. Abb.
110 per illum tex.cap.cognoſcentes de conſtit.glo. eſt extrauag. cum inter col. 4. ver. deinceps extrauag. fo. 22. de verb. ſig. quia in ea ſunt expreſſa tempora per illa verba.videlicet remanent, remanſerunt,& remanebunt,quod tollit dubietatem quia illud: quod conſtitutio nouiter edita comprehendat, & concernat tempora futura tan tũ,intelligitur, niſi aliter caueatur expreſſe in lege vt extendatur ad præterita,vt per Abb.d. loco.Fel.c.fin.de conſtit.Bart.& Bal. in. l.de vſuris.C.de vſur.

Et taliter acquiſita applicat,& incorporat Cameræ,ꝙ etiam per teſtamentarium,aut alium modum impedit clerico diſpoſitionẽ, per illa
111 verba in Bulla: quæ etiam ex facultate, quam habuerint teſtandi

condito

cōdito teſtamento, aut quibus illos etiam eis viuentibus priuari, & etiam eis deſtitui contigeret &c. Idque ex vſu comprobari videtur, quia in facultatibus teſtandi a Romana Curia venientibus, vel per viam breuis ſub Anulo Piſcatoris expeditis, vel per Bullam in forma Cancellariæ ſub plumbo, vel per viam literarum ſacræ pæniten tiariæ expeditis, de quacunque ſumma pecuniæ, rerum, vel bonorum
112 ſemper ineſt, & apponitur clauſula, licite tamen acquiſitis, nec hactenus vidi facultatem ſine dicta clauſula: & quod acquiſita maxime ex induſtria, mercatura, & commercio clericorum, ſpectent ad Cameram, ſeu fiſcum Apoſtolicũ, ante videtur declaraſſe Paulus quartus, in ſua quam edidit conſtitutione contra apoſtatas, vbi vt facilius apoſtatæ reciperentur a Monaſterijs, vnde exierãt, acquiſita per eos etiam ex mercatura, induſtria, vel commercio, amouet a Camera Apoſtolica, vel fiſco Apoſtolico, & illa eiſdẽ monaſterijs applicat quæ conſtitutio fuit reformata a Pio quarto: vt in Bulla reformationis Sub Datum Romæ 1560. tertio Non. Aprilis Pontificatus ſui Anno primo, & ab iſtius conſtitutionis generalitate, Pius quartus confirmando, & innouando priuilegia curialibus, & incolis vrbis, eoſdem incolas, & Curiales, ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, Prælatos, officiales, ac alios clericos, tam ſęculares, quam regulares, ac om nes alios teſtandi facultatem, vel codicillandi a Sede Apoſtolica ha-
113 bentes exemit, ac non comprehendi aut comprehenſos eſſe declarauit, per ſuam, quam deſuper factam conſtitutionem edidit, Nonis Februarij Anni 1561. quæ eſt inſerta in calce tractatus, quæ eſt cum rubrica ſeu intitulatione, Bulla Confirmationis, & Innouationis priuilegiorum incolarum, & Curialium Vrbis, ſuper libera facultate di ſponendi de bonis ſuis, necnon declarationis literarum, ſuper bonis ex illicita negociatione acquiſitis editarum, ex quibus ſit abſolutum
114 pro nunc quod dicere volumus ſuper iſta quæſtione.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus poteſt alienare mobilia Eccleſiæ: quæ ſeruando, ſeruari non poſſunt.*
2 *Quod in vno eſt prohibitum: in cæteris videtur eſſe permiſſum.*
3 *Prælatus habet liberam diſpenſationem in fructibus.*
4 *Hæres licet ſit Dominus rei fidei commiſſæ, non poteſt alienare.*
5 *Clericus de fructibus ſuæ præbendæ, poteſt dare cui vult.*
6 *Clericus de fructibus remunerat ſeruitia.*
7 *Abbas ſtante conſuetudine, poteſt dare etiam puellæ maritandæ.*

8 *Præ-*

8 *Prælatus in diſponendo de rebus Eccleſiæ, debet habere Deum ante oculos.*
9 *Elemoſynam debet facere Prælatus de rebus Eccleſiæ.*
10 *Prælatus tenetur de redditibus Eccleſiæ alere conſanguineos.*
11 *Frater de iure ciuili tenetur dare dotem ſorori non habenti. Item & alere.*
12 *Frater clericus poteſt dotare ſororem, vel aliam conſanguineam de fructibus Eccleſiæ.*
13 *Clericus poteſt paſcere filios de fructibus Eccleſiæ.*
14 *Minus eſt peccatum dare conſanguineis: quam extraneis.*
15 *Quantitas rei facit donatum licitum, & illicitum.*
16 *Rex poteſt donare de rebus regni moderate.*
17 *Quid ſit beneficium habens adminiſtrationem.*
18 *Qui ſint perſonaliter, & ſimpliciter beneficiati.*
19 *Practica quam debet ſeruare dans aliquid de rebus Eccleſiæ.*
20 *Si decedat clericus poſt menſem Auguſti, & ante Cal. Martij fructus Anni ſequentis ſunt Eccleſiæ.*
21 *Item ſi decedit poſt Calendas Martij ante menſem Auguſti ſunt clerici.*
Fructus pendentes ſunt Eccleſiæ, ſeparati vero a ſolo ſunt clerici.
22 *Fructus ſeparati, & reconditi ſunt clerici.*
Qui non ſunt ſeparati, aut reconditi ſpectant ad Eccleſiam.
23 *Non reperitur in iure: quod clericus ſatisdet.*
24 *Clericus ita acquirit diſtributiones quotidianas; quòd de illis diſponit, vti Ruſticus de diurni operis denario.*
25 *Fructus recollecti mortuo vſufructuario, vadunt ad illius hæredes, non ad proprietarium.*
26 *Diſtributiones quotidianæ dantur propter ſeruitium Altaris.*
27 *Fructus penſionum exacti, vel decurſi acquiruntur taliter clerico: quod illos in teſtamento, vel ab inteſtato tranſmittit ad hæredes.*
28 *Fructus penſionum lucrati dicuntur proprij, & poſſunt donari.*
29 *Curia ſeruat: quòd clericus cedit fructus beneficij creditoribus, deductis ſibi neceſſarijs.*
30 *Camera Apoſtolica ſuccedens in ſpolijs clerici defuncti, tenetur ſoluere illius debita.*
31 *Fructus beneficij poſſunt dari creditoribus in cauſam iudicati.*
32 *Clericus, quæ acquiſiuit in ſeruiendo pro Capellano, ſibi acquirit.*
33 *Fructus Eccleſiæ poſſunt locari, vendi, & obligari.*
34 *Vendere fructus, & locare idem eſt.*
35 *Res, quæ proueniunt de fructibus Eccleſiæ, vendi non poſſunt.*

Non

36 *Non eſt prohibitum vendere fructus decimarum, & oblationum.*
37 *Clericus poteſt vendere, & obligare fructus præbendæ ad modicum tempus ſine conſenſu Epiſcopi.*
38 *Vide quando, & in quibus caſibus prælatus diſponat de fructibus Eccleſiæ.*
39 *Fructuum Eccleſiæ male, & voluptuoſe conſumptorum reſtitutio non eſt neceſſaria.*

§. Verum quia.

1 *Clericus non debet habere de fructibus beneficij vltra neceſſaria.*
2 *Nihil debet ab Eccleſia accipere, qui habet aliunde: vt viuat.*
3 *De redditibus Eccleſiæ, illud tantum eſt clericorum, quod probabili ratione conſumunt.*
4 *Equus emptus de pecunia Eccleſiæ, Eccleſiæ eſt.*
5 *Clericus de fructibus Eccleſiæ non poteſt vendere, nec teſtari, nec donare.*
6 *Nullus clericus dicitur habere dominium ſui beneficij.*
7 *Clericus poteſt facere donationem de rebus Eccleſiæ in remunerationem accepti ſeruitij.*
8 *Vanæ, & delicatæ expenſæ factæ per clericum, non deducuntur de fructibus Eccleſiæ.*
9 *Quæ expenſæ deducantur de fructibus Eccleſiæ.*
10 *Clericus capiens de bonis Eccleſiæ vltra neceſſaria, aliena capit.*
11 *Clericus tenetur ad reſtitutionem fructuum Eccleſiæ voluptuoſe conſumptorum.*
12 *Clericus expendẽs de rebus Eccleſiæ vltra debitũ, tenetur reſtituere.*
13 *De fructibus Eccleſiæ habet viuere prælatus: & qui illi ſeruiunt.*
14 *Victus melior, vel peior datur ſecundum qualitatem perſonæ,*
15 *Nomine cibariorum non veniunt veſtimenta.*
16 *Nomine alimentorum veniunt veſtes, & habitatio.*
17 *De fructibus Eccleſiæ, datur victus clerico commode.*
18 *Clericus debet habere beneficium, quod ſufficiat ſibi, & ſuis.*
19 *Ecce, quòd in victu clerico ſubminiſtrando, attenditur nobilitas, dignitas, ſcientia, &c.*
20 *Clerico Doctori conuenit habere famulum.*
21 *Hodie clerici non debent viuere ita ſtricte, ſicut olim.*
Et dos hodie magis ampla aſſignatur clericis, quam olim.
22 *Hodie eſt difficile dicere, quot fructus ſufficiant beneficiato; quia plus vni, & minus alteri ſufficit.*

Cle-

23 *Clericus non facit fructus beneficij ſuos.*
24 *Clericus de fructibus Eccleſiæ ſibi non acquirit.*
25 *Clericus in fructibus beneficij, habet ſolum ius Canonice diſpēſandi.*
26 *Clericus pōt diſpēſare ad libitum de fructibus, ſibi pro victu debitis.*
27 *Clericus diſponens de fructibus contra ius, punitur.*
28 *Clericus non pōt vſurpare ſibi fructus eccleſiæ, quamuis eoſdem in alios, diſpenſare poſſit; alioqui committeret furtum, & ſacrilegium.*
29 *Quæſita de rebus eccleſiæ, ipſa eccleſia vendicat.*
30 *Si ædificas de rebus eccleſiæ in ſolo tuo, ſolum cædit ædificio.*
31 *Si Prælatus res eccleſiæ conferat in conſanguineos, fur eſt, & latro.*
32 *Longa interpretatio doctorum non eſt mutanda.*
33 *Clericus non bene adminiſtrans res eccleſiæ habetur loco prædonis.*
34 *Acquiſita per clericum ex iniūctione pœnitentiarum, ſunt Eccleſiæ.*
35 *Clericus de meliorationibus factis per eum in rebus eccleſiæ, non poteſt pro libito diſponere.*
36 *Nullus eſt proximior clerico, quam eccleſia.*
37 *Melioramenta facta in rebus eccleſiæ de ſuo patrimonio, clericus repetit.*

§. Sed in contrarium.

1 *Quæ interuenire debeant in alienatione rerum Eccleſiæ.*
2 *Ratio quare in rebus Eccleſiæ alienandis non requiritur ſubſcriptio; niſi in caſibus expreſſis.*
3 *Vide, vbi requiratur ſubſcriptio.*
4 *Cauſæ legitimæ alienationum rerum eccleſiæ.*
5 *Quæ ſint illa, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt.*
6 *Conſuetudo loci dat iuriſdictionem.*
7 *Quæ dicatur minima, vel modica quantitas.*
8 *Quatuor caſus: in quibus clericus diſponit de rebus eccleſiæ.*
9 *Verbum aliquid importat modicitatem.*
10 *Clerici legantes nepotibus, & conſanguineis cōmittunt ſæpe fraudes.*
11 *Oportet fieri traditionem a viuente illarū rerū, quas donat Clericus.*
12 *Caſus, in quo donatio facta de fructibus Eccleſiæ reuocatur.*
13 *Fructus clerico pro victu debiti ſunt ſui: ſi in vſum ſuum conuertet.*
14 *Fructus pro victu debentur clerico: licet aliunde victum habeat.*
15 *Multis modis: quid poteſt dici ſuum, & proprium.*
16 *Si clericus diſtrahit fructus beneficij, & donat pecuniam amico, valet donatio.*
17 *Beneficiorum genus multiplex.*
18 *Clericus non poteſt ſibi fructus conſeruare, nec ex eis ſibi acquirere.*

Vide

19 *Vide tres opiniones diuerſas Doctorum, de poteſtate clericorum circa fructus & res eccleſiæ.*
20 *Ad quem peruenit res eccleſiæ, ille tenetur reſtituere.*
21 *Rei vendicatio competit eccleſiæ contra quemcunque.*
22 *Ad recuperandum bona eccleſiæ, competunt plures actiones.*

§. Quid dicendum.

1 *Fructuum eccleſiæ plura genera.*
2 *Pro eccleſia ſemper benigna fit interpretatio.*
3 *Communis vſus inualuit: quod hodie clerici approprient ſibi omnes redditus.*
4 *Bulla Pij iv. contra facientes legata in fraudem Cameræ.*
5 *Diſtributiones quotidianæ, non computantur in valore beneficij, nec ſunt de corpore beneficij.*
6 *Capellanus ad nutum amouibilis, poteſt diſponere de fructibus Capellaniæ.*
7 *De fructibus penſionum clericus videtur pro libito poſſe diſponere.*
8 *Penſio eſt quid prophanum.*
9 *Penſiones, etiam laico aſſignari poſſunt.*
10 *Penſio aſſignatur in cauſa alimentorum.*
11 *Alimenta in vita non ſoluta ſoluuntur hæredibus.*
12 *Penſiones decurſæ, non ſolutæ in vita, tranſmittuntur ad hæredes etiam ab inteſtato,*
13 *Clerici ſunt Domini fructuũ perceptorum: quo ad diſpenſationẽ debitam.*
14 *Meliorationes factæ per prælatum in rebus eccleſiæ, ſunt eccleſiæ.*
15 *Emptum de pecunia aliena acquiritur ementi.*
16 *Caſus; in quibus res empta efficitur non ementis, ſed illius, cuius fuit pecunia.*
17 *Non eſt aliquod dominium, vel poſſeſſio clericorum in rebus eccleſiæ.*
18 *Oblata eccleſiæ Deo oblata dicuntur.*
19 *Res eccleſiæ ſunt prælatorum, quoad gubernationem, pauperum quoad ſuſtentationem.*
20 *Bona ſunt diuiſa eccleſijs diuerſorum locorũ, pro cõmuni vtilitate.*
21 *Bonorum eccleſiæ adminiſtratio auctoritate Papæ cõceſſa prælatis.*
22 *Xiſtus, & alij Pontifices concedunt curialibus poſſe diſponere de acquiſitis ex fructibus eccleſiæ.*
23 *Caſus enumerati; in quibus clericus prohibetur diſponere de rebus eccleſiæ.*
24 *Prælatus tenetur de culpa per eum in rebus eccleſiæ commiſſa.*
25 *Clericus de iure antiquo non poterat habere bona particularia.*
26 *Clerici poſſunt aliqua in elemoſynam erogare, non ratione teſtamẽti.*

Cle-

27 *Clerici poſſunt pro ſeruitio recepto moderate donare.*
28 *Clericus poteſt tantundem de bonis Eccleſiæ relinquere: quantum de ſuo contulit Eccleſiæ.*
29 *Clericus poteſt teſtari de expenſis factis per eum cauſa Eccleſiæ.*
30 *Clericus poteſt teſtari de bonis Eccleſiæ; ſi hoc habet conſuetudo.*
31 *Vide, an condemnato Clerico poſſit fieri executio in fructibus pro victu debitis.*
32 *Quando permiſtim eſt facta acquiſitio per Clericum, iudicis eſt arbitrium: quantum de patrimonialibus, de artificio, vel doctrina, & de Eccleſiaſticis ſit acquiſitum.*
33 *Præſumitur eſſe Eccleſiæ illud, quod poſſidet prælatus poſt adeptam prælaturam.*
34 *Conſuetudo attenditur in diſpoſitione fructuum Eccleſiæ.*
35 *Intellectus ad glo. in cap. præſenti de off. ordin. in 6.*
Clericus teſtari poteſt de diſtributionibus quotidianis.
36 *Clericus teſtari poteſt de ſtipendio Capellaniæ ad nutũ amouibilis.*

§. Et in hac materia.

1 *De quibus fructibus Eccleſiæ poſſit teſtari clericus.*
2 *Clericus fructus Eccleſiæ, quos potuit, & noluit conſumere, non poteſt legare, etiam terræ ſanctæ.*
3 *Vſuarius tantum facit ſuum, quantum conſumit.*
4 *In adminiſtratoribus quales ſunt clerici, potentius eſt ius in vita, quam in morte.*
5 *Ratio: quare clericus magis poſſit donare: quam legare.*
6 *Penſionarius tranſmittit terminos penſionis non exactos ad hæredes ex Teſtamento, nec non ab inteſtato.*
7 *Clerici de acquiſitis, ex litteratura, vel alias licite, libere diſponunt in teſtamento, & ab inteſtato.*
8 *De illicite quæſitis non diſponet clericus; quia ſunt ſpolia.*
9 *Clericus ex ſua induſtria acquirit ſibi, non ſuæ Eccleſiæ.*
10 *Datum ſacerdoti pro miſſis dicendis acquiritur Eccleſiæ; ſi intuitu Eccleſiæ datum fuerit.*
11 *Cardinales reges appellantur; quia cum Papa regunt totum orbem.*
12 *Epiſcopi poſſunt teſtari de illis; quæ ſibi offerũtur pro ordinationib.*
13 *Acquiſitum ex cauſa Simoniæ, turpiſſime acquiſitum.*
14 *Epiſcopus regularis non poteſt diſponere de rebus poſt Epiſcopatum acquiſitis, etiam intuitu perſonæ.*
15 *Prælatus regularis non poteſt teſtari, etiam ſi ſit Cardinalis.*

16 *Diſpenſatio*

16 *Diſpenſatio de rebus Eccleſiæ eſt conceſſa magis lata Clericis ſæcularibus;quam regularibus.*

17 *Prælatus ſæcularis intuitu perſonæ acquirens ſibi acquirit. Regularis vero acquirit Eccleſiæ.*

18 *Religioſus profitens tria ſubſtantialia probibetur teſtari: ſecus ſi non profitetur.*

19 *Licentia Teſtādi ſolet impetrari ab epiſcopis,non a clericis,quia clerici ſecundum aliquos libere diſponunt de fructibus eccleſiæ,ſine licentia.*

§. Et ex his.

DE POTESTATE CIRCA FRVCTVS, & res Eccleſiæ Clericis, vel Prælatis conceſſa.

QVAESTIO III.

§. VERVM quia ſæpe occurrit,quod mortuo Clerico,Collectori Cameræ ſpolia recuperare procuranti offeruntur eidem teſtamenta,donationes, ac aliæ diſpoſitiones factæ per defunctum,quibus hæres nititur iura Cameræ occupare, & impedire,vnde dubium naſci ſolet,nūquid potuerit facere talē diſpoſitionem.Ideo hanc de facultate Clerici, vel Prælati quæſtionē facere,iudicaui ad propoſitum: vt conſtito quid poſſit, vel non poſſit ſuper his Clericus,conſtet etiam,quid efficaciter,vel effectualiter Camera Apoſtolica,quid hæres,vel donatarius,ſeu alius ſuper ſic diſpoſitis prætendere,vel obtinere poſſit.

Et videtur,quòd Clericus, vel Prælatus de fructibus beneficiorum, ac de alijs acquiſitis,quæ faciunt ſpolia, poſſit libere pro libito ſuæ voluntatis,tā inter viuos diſponere donādo,& contractando,quā in vltima voluntate teſtando,& codicillando.In hac materia ſcribūt Doctores varie,& diuerſis modis laborant.Conabor ego hinc inde collecta ordinare,& quęſtionē clarius,quā potero,diſputare,vt facilius, quam fieri poſſit,materia pro ſui difficultate legentibus exponatur.

Et primo(inquam)videtur quòd Clericus,ſeu Prælatus in redditibus, ac fructibus beneficiorum, & Eccleſiæ habeat omnimodā facultatē, ac de illis poſſit pro ſuæ voluntatis libito diſponere, quia in huiuſmodi æquiparatur Clericus, vel Prælatus vſufructuario, quia vſumfructum in illis habet,vt dicit glo.in c.ex literis.extra de probat.vbi

inquit,

inquit, licet prędia Eccleſię nō ſint proprie Clericorum, agere tamen poſſunt Clerici finium regundorum cum habeant ius in illis, ſcilicet vſumfructum. ff. fini. reg. l. iij. ꝭ. finium. Item glo. in c. fin de pecul. cler. in verbo obitus. ibi, quod beneficiati in Eccleſijs, vſufructuarijs comparātur &c. videtur dicere tex. ibi vſq; ad diem obitu s ſui poſſideat. Item in tex. in c. relatum il ij. de teſta. ibi per Eccleſiam acquiſita ad eam in Clericorum obitum deuoluantur.

Item glo. in cap. nulli de reb. eccleſ. non alien. in ver. immobilem. ibi, mobilia vero, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, poteſt Prælatus alienare inſtar Tutoris. l. lex. C. de adminiſt. tuto. & l. vltima. C. quan.
1 Decreto op. non eſt, & vſufructuarius fructus perceptos, immo ſeparatos a ſolo, & reconditos facit ſuos: taliter quod illos etiam ad hæredes tranſmittit. tex. videtur notabilis in l. defuncta. ff. de vſufruc. Bar. in l. fi. §. frui. ff. de iur. fiſci, & Doctor. in l. Iulianus. §. fructibus. ff. de actio. empt. Salic. in l. fructus. C. de actio empt. l. arboribus. ꝭ. Iulianus, alias, ſi fur. ff. de vſufr. & quibus modis vſufr. amit. ſi vſufructuarius, & dicit Zabarella in cap. Cęterum. extra de donatio. verſ. tertio nota, quod Prælatus poteſt de fructibus libere conferre, etiam ceſſante conſuetudine, per tex. iuncta glo. in cap. nulli, de rebus eccleſ. non alien. vbi fit prohibitio, quòd per clericum non alienentur res immobiles ſuæ Eccleſiæ, & per glo. ibi dicitur, quòd mobilia, quæ non poſſunt ſeruari; poſſunt alienari, quia ſi ſunt prohibita alienari immobilia tantum,
2 poteſt dici, quod mobilium ſit permiſſa alienatio, quia quod in vno eſt prohibitum, in ceteris eſſe videtur permiſſum, & e contra. l. cum prætor. & ibi Bar. ff. de iud. Et per eundem Cardinalem Zabarellam ibidem verſ. & dic. quòd aut loquimur de fructibus eccleſiæ, aut de alijs. Et primo caſu videtur tenere donatio in quan-
3 tacunque quantitate facta, quia Prælatus habet liberam diſpenſationem in iſtis. Et paulo poſt, dic vt prædixi, quia tenet donatio etiam immodica; quoniam præiudicatur ſoli donanti, qui omnes fructus, poterat in ſuos vſus conuertere, idem in cap. inquirendum de pecul. cler. ibi. Sed ſi Prælatus vendit fructus, quos libere poteſt diſtrahere &c. Idem refert in cap. fin. eo. quod Io. & Laur. xij. q. 1. duo. dicunt credendum, videlicet quod clericus ſit dominus fructuum collectorum, & de eis pro libito diſponere poſſit, ita quod proprietas ſit ipſius, vbi glo. in ver. proprietatem dicit, tamen bene concedendum eſt, quod clericus ſit dominus fructuum collectorum. Sed licet proprietas fructuum ſua ſit, tamen non poteſt eam, cùm moritur, alicui largiri, ratione teſtamenti. Sed intuitu eleemoſynæ ſic quemadmodum hæres: qui licet ſit dominus re-

rum, quas tenetur reſtituere alij per fideicommiſſum, tamen nihil
4 poteſt alienare. l. deducta. §. vltimo. ff. ad trebel. & l. quidam. §. ſi quis. Item Dicit etiam Bar. in l. ſacroſanctæ. C. de epiſcopis, & cler. quod clericus de fructibus ſuę præbēdæ, poteſt dare cui vult, modo ſit clericus ſæcularis. Item poteſt clericus donare de fructibus, vel rebus eccleſiæ in remunerationem, ſeu compenſationem recepti ſerui
5 tij, cap. relatum ij. §. licet, de teſtam. item de fructibus poteſt erogare in pauperes. 1. quæſt. ij. paſtor. & cap. clericos. 16. quæſt. 1. quo-
6 niam 32. quæſt. 4. ſicut non ſunt, Archid. cap. ſtatutum de reſcrip. §. aſſeſſorem lib. vj. per Abb. in cap. ad hæc de teſtam. in principio, & in fine, Et tales erogationes facere conſiderata conſuetudine, & facultate eccleſiæ. Daturq; exemplum, vt ſi eſt conſuetudo in terra: vbi eſt Abbatia, quòd Abbas det viginti, vel centum ſolidos, aut
7 rem mobilem de bonis eccleſiæ pauperi, vel egenti nobili, vel puellæ maritandæ. Imo dicit Io. And. in cap. cæterum de donatio. quòd ſi eſſet conſuetudo loci, quòd epiſcopus cauſa pietatis, faceret vnum, vel duos milites, & pro eis militandis expenderet, talis conſuetudo minime improbaretur, dummodo non grauetur eccleſia: quia nec militare eſt peccatum. 23. quæſt. 1. militare. Et cum prædicta (inquit) liceant ſine conſuetudine ſpeciali, putat Hoſtien. quòd ratione conſuetudinis valebit. donatio ſimpliciter facta, ſi forſan donatarius non nimis egeat. Conſulit vero Hoſtien. quod Prælatus in iſtis faciendis, ſemper habeat Deum ante oculos, Et quòd Dona-
8 tarius caueat a vitio ingratitudinis. Et quod licet Prælatus hoc poſſit facere de fructibus ſuperfluentibus non tamen cauſa iſtorum habet obligare eccleſiam, vel habet parentes ditare, vt ibi per eundem Io. Andre.

Et hæc erogatio ſiue donatio valet: ſiue in vita ſit facta, cap. ad hoc de teſtam. ſiue in morte cap. relatum ij. eo. vbi dicit tex. quòd licet de iure, clericus mobilia, eccleſiæ acquiſita, nō poſſit pro libito voluntatis in alium transferre, conſuetudinis tamen non eſt improbandæ, vt pauperibus, & religioſis locis, & illis qui viuenti ſeruierant, vel fuerint conſanguinei, vel extranei, iuxta ſeruitij meritum, aliquid de his conferatur, per Card. Zabarellam d. cap. cæterum. Et Abb. ibidem dicit. quod non eſt neceſſaria conſuetudo, quia eleemoſinam debet facere Prælatus de reb. eccleſiæ 16. q. 1. cap. quoniam & ideo
9 datur inquit illi tex. ſecundus intellectus, vt intelligatur de vera donatione, quam facit Prælatus alicui nō pauperi, puta amico, vel conſanguineo, tunc etiam valet donatio: ſi concurrit conſuetudo &c. ſubiungens ibidem: quod Prælatus poteſt donare fructus beneficij: quos facit ſuos, & rem mobilem eccleſiæ minimam, etiam ſine

con-

conſuetudine , & conſenſu capituli .

Item clericus non ſolum debet : ſed & tenetur de redditibus Eccleſiæ alere ſuos conſanguineos per tex. in cap. primo de cohabit. cler. & mulier : per text. in cap. omni, iuncta gloſſ. 31. diſtinct. bonus tex. in capitulo non ſatis 86. diſtinct. vbi habetur : quod quis prius tenetur ſuis conſanguineis ſubuenire quam extraneis, voluit Ancharan.
10 conſil. 437. vbi dicit, quod ſunt laudandi exequutores teſtamenti, qui in propinquos pauperes teſtatoris, vel defuncti, bona diſtribuunt. Et dicit Abb. in capitulo peruenit . extrà de arbitr. quod quemadmodum iure ciuili, frater laicus tenetur dotare ſororem : quæ do-
11 tem non habeat, quæ ſit ei coniuncta ex parte patris, vt per glo. in l. cum plures, & ibi doctor. §. penul. ff. de adminiſtrat. Tut. & in l. non omni. C. eod. tit. & ſicut eam tenetur alere in caſu neceſſitatis: ita & dotare, cum longe ſit fauorabilior cauſa dotis : quam cauſa alimentorum. Ita ſimiliter eſt dicendum, quod frater clericus teneatur ad ſororem dotandam, cum clericus teneatur magis actum huma-
12 nitatis exercere, & charitatis, quam laicus, cap. primo & quod ibi not. de empt. & vend. ſubdens ibidem, & credo ; quòd cum bona conſcientia: ſi clericus non habet bona patrimonialia, poterit dotare ſororem, vel aliam conſanguineam de fructibus eccleſiaſticis, ac redditibus beneficiorum. Et dicit glo. in capitulo omnino 31. diſtinct. quod clericus habens vxorem, & filios poteſt eos paſcere de redditibus eccleſiæ ; ergo a fortiori, etiam dotare, quia dicit gloſſ. in cap. peruenit 1. quæſt. 3. quòd minus eſt peccatum dare conſanguineis,
13 quam extraneis. 86. diſt. non ſatis: & hæc eſt ordinata charitas, quam-
14 uis grauius puniatur, quia propter affectionem magis læditur eccleſia. Quia dicit Abb. in cap. inquirendum de pecul. cler. quòd Prælatus debet, immo tenetur de redditibus eccleſiæ, competens ſubſidium conferre ſuis conſanguineis, immo potius tenetur ſuis, & amicis, quàm alienis.

Item eſt tex. apertus in cap. vnico. de cler. non reſid. in 6. vbi clericus fructus beneficij facit ſuos, & in eis dominium acquirit, per verba, tex. qui ſic dicit ad literam.

Item dicit Hoſtien. in cap. fin. de pecul. cler. quòd ſi clericus, vel Prælatus habet adminiſtrationem: quam diu viuit, & eſt ſanus, æquiparatur in fructibus beneficij vſufructuario : Vnde poteſt de fructibus donare, moderate tamen, notatur extra de donat. cap. cæterum, vbi gl. Bernar. dicit, nota, quod quantitas rei facit donatum licitum, & illicitum. Et glo. in ver. ratum d. cap. cæterum, dando intellectus ad tex.
15 dicit, quòd Prælatus poteſt facere erogationẽ in pauperes de rebus eccleſiæ, dummodo non proroget illam ad nimiam quantitatem,

conſiderata conſuetudine,& facultate eccleſiæ,facit, quid dicit Petr. de Ancharan. not. in cap. intellecto. de iureiur. vbi dicit, quod rex poteſt donare de rebus regni moderate, non obſtante iuramento de non alienando præſtito, quia iuramentum intelligitur de graui donatione, non de modica. Et poteſt facere donationem, ſi ſit ita loci conſuetudo,cum conſuetudo loci tribuat iuriſdictionem, & libe-
16 riorem adminiſtrationem. Ita tamen, vt eccleſia non enormiter grauetur. vt ibi per eam glo. Quando vero non eſt ſanus, ſed ægrotari incipit, tunc non eſt amplius vſufructuarius. Sed ex vſufructuario fit vſuarius, & vſum tantum habet, & aliquantulum etiam plus, quia poteſt aliquid in eleemoſynam erogare cap. ad hæc de teſtam. Et ita intelligi debet tex. in cap. cum in officijs, & omnia ſimilia iura ſecundum Hoſtien.

Si vero clericus non habet adminiſtrationem, ſed habet tantum ſimplex, vel perſonale beneficium, veluti Canonicatum, quantum ad fructus faciendos ſuos, æquiparatur vſufructuario: quia ſemper facit fructus ſuos vſque ad diem mortis, & de ipſis etiam teſtari poteſt, arg. cap. requiſiſti, §. illud de teſtam. extat deciſ. Rotæ 330. in antiquis. incip. Nota cum quod clericus. Alia deciſ. ſimiliter in antiq. 855. incip. cur camera. Et hoc, inquit, Hoſtien. ſeruat conſuetudo generaliter vbique: ſubdens ibidem, quod Canonici, etiam fructus lucratos ex præbendis faciunt ſuos, & de eis teſtantur, ſi tamen decedunt ſine teſtamento, in eis ſuccedit eccleſia de æquitate c. relatum. §. nomine, & §. fin. & hæc eſt communis opinio ſecundum Nicol. de Vbal. in ſuo tract. de ſucceſ. ab inteſt. cler. ſecunda ſpetie, §. nõ obſtan. Et pro intelligentia: non habere adminiſtrationem dicitur clericus:
17 quando non habet beneficium, cui ſit aſſignata dos, vt per Gemin. in cap. præſenti de off. ord. in 6. Et dicit Innocen. in cap. requiſiſti de teſtam quod qui poteſt abſoluere, dicitur habere adminiſtrationem, & adminiſtratio verificatur in eo, qui habet aliquam dignitatem, ſeu miniſterium in eccleſia ſeparatum a congregatione, & Vicarius temporalis alicuius eccleſiæ, vel commendatarius dicitur habere adminiſtrationem temporalem per Abb. in cap. 2. de iud.

Simpliciter vero, & perſonaliter beneficiati ſunt, & intelliguntur, ve-
18 luti ſunt Canonici, & ſimiles, quibus id, quod habent, obuenit intuitu, ac ratione perſonæ, non quòd habeant præbendam in eccleſia diſtinctam, quia ſic haberent adminiſtrationem, hanc diſtinctionem, & opinionem Hoſtien. videtur approbare Io. Andr. qui nihil dicendo tranſit, & eam ſequitur glo. in cap. præſenti in ver. reſeruari de off. ordin. in 6.

Et epiſcopus: dum viuit, poteſt dare centeſimam, vel quinquageſimam

Eccleſiæ

eccleſiæ per eum conſtructę, vel conſtruendæ. cap. quia 12. q. 5. not. Doct. in cap. apoſtolicæ de donat. extra quod tamen, non poteſt in morte, vt per Abb. in cap. ad hæc de teſtam. vbi rationem diuerſitatis
19 aſſignat, & dat practicam, quam debet ſeruare clericus, ſi de rebus eccleſiæ vult aliquid dare intuitu eleemoſynę, vel per remunerationem ſeruitij, vt videlicet, actualiter donet, dum viuit, non autem relinquat poſt mortem dandum.

Item pro declaratione, ac pro cognitione materiæ, idem Hoſtien. in d. cap. fin. de pecul. cler. quærit: qui nam ſint fructus, qui pertinent ad eccleſiam: de quibus non poteſt teſtari clericus, & reſpondet; quod eſt aduertendum ad tempus, quo moritur clericus: quia ſi moritur
20 poſt finitum menſem Auguſti, & ante calendas Martij, omnes fructus anni proxime ſequentis pertinent ad eccleſiam, ſi vero decedat poſt calendas menſis Martij, & ante menſem Auguſti, ideſt, inquit, ante meſſes, fructus pertinent ad clericum, vel dic alio modo, quod fru-
21 ctus pendentes pertinent ad Eccleſiam, ſeparati vero a ſolo ad clericum, vel dic, quod inter exequutores clerici defuncti, & eccleſiam fructus habent diuidi, ſicut fit inter virum, & vxorem facto diuortio. Sed eſt verius, vt intelligamus illos fructus tantum pertinere ad
22 clericum, qui ſunt ſeparati a ſolo, & reconditi, quos clericus vti vſufructuarius facit ſuos, cui clericum comparari debere diximus, alij autem, qui non ſunt ſeparati, aut reconditi, non ſunt clerici, nec clericus facit illos ſuos, immo ſpectant ad eccleſiam: & hæc procedunt. niſi obſtet aliqua ſpecialis conſuetudo in contrarium, cui eſt ſtãdum, niſi eccleſia ob eam nimis grauetur, Et dicit Zabarella in d. cap. fin. de pecul. cler. quòd in iſto caſu, clericus eſt potius comparandus bonæ fidei poſſeſſori, quam vſufructuario, quia poſſeſſor bonæ fidei facit fructus ſuos ſtatim, cum ſunt ſeparati, etiam non reconditi, & fiunt illius, a quocunq; ſint a ſolo ſeparati, per ipſum, vel alium eius nomine. Vnde congruentius videtur comparari clericus bonæ fidei poſſeſſori, quia licet in aliquo poſſit æquiparari vſufructuario (facit enim fructus ſuos, vti vſufructuarius, & ſicut ius illius finitur morte, ita ius clerici defuncti finitur in beneficio) tamen in plurimis differt ab eo, quia dicit glo. ibidem in ver. obitus, quia clericus de terra aratoria poteſt facere vineam, quod non poteſt vſufructuarius. Item vſufructuarius, poteſt facere fructus ſuos taliter, quòd poteſt de illis teſtari, quod non poteſt clericus; niſi cum moderamine, de quo habetur in cap. ad hoc, & cap. relatum, §. licet extra de teſtam. & vſufructuarius ſatiſdat, ſatisdatione de qua habetur in cap. fin. de pignor. de vtendo, & fruendo immobilibus ſalua rerum ſubſtantia, de pe-

cunia vero, ac mobilibus, de reſtituendo tempore mortis. Cæterum Prelatus ad hoc non cogitur, quia iure expreſſum non reperitur, vt per Cardinalem Zabarellam ibidem. Item clericus diſtributiones quotidianas, acquirit taliter: quod facit illas ſuas, & quod de eis pro libito ſuo teſtari poteſt, videtur tex. in cap. vnico de cler. non reſid. in 6. ibi rerum ſic receptarum dominium non acquirat, nec faciat eas ſuas, videtur tenere Laur. in clem. fin. de præben. dicens, quod talis ſeruiens fideliter diuino officio facit fructus ſuos. Et poteſt ſicut laborator de denario diurno diſponere prout Dom. & Florian. ibi. fa-
24 ciunt ea, quæ adducit Oldrad. conſ. 118. quod incip. ex virtute gratiæ & fac. & quod voluit Dominic. in cap. vnico, vbi dixit, quòd clericus poteſt teſtari de quotidianis diſtributionibus. Et hoc dicit tenere Guliel. in extrauag. ſuſcepti, extrauag. Ioan. 22. vltra prædicta ad hoc faciunt omnia iura, quæ dicunt clericum, maxime non habentem dignitatem, adminiſtrationem, vel curam prout præbendatus clericus vel ille, qui habet diſtributiones æquiparari fructuario: qui eſt clarum, quod efficitur dominus fructuum, iam recollectorum. Et eo mortuo non ſpectant ad proprietarium, ſed ad hæredes fructuarij. Ergo
25 idem eſt dicendum de fructibus præbendarum. Et multo magis de fructibus ipſarum diſtributionum quotidianarum, in quibus præbendatus habet maius ius, vt per prædicta patet, & maxime per adducta per Oldrad. d. ſuo conſil. ſequitur Franc. d. c. vnico & Barbatia, dicens illum tex. eſſe ſingularem in c. fin. de pecul. cler. notat gl. in extrauag. Ioan. ne ſed. vacan. inter communes, in ver. conſueuerit. Decius conſ. 280. col. 1. quorum opinio communis eſt, & eam ſequitur Pariſ. conſ. 33. vol. 4. col. 2. quia conſtat, quod iſtæ diſtributiones conceduntur
26 ex Canon. diſpoſitione miniſtris eccleſiæ ob ſeruitium, ſeu miniſterium quod impendunt: vel exhibent altari, aut diuino cultui. Idem notat Bolognin. ad Anan. conſ. 87.

Item fructus penſionum eccleſiaſticarum ſunt, & fiunt ipſorum penſionariorum, & taliter eis acquiruntur, quod eos exactos, & non exactos, tranſmittunt clerici ad hæredes eorum, ſiue teſtamentum condant, ſiue ab inteſtato decedant, per ea, quæ adducit late Gig. in ſua quæſtione 52. de penſio. vbi dicit: quod ius exigendi penſiones de-
27 curſas, & penſionario eius vita durante non ſolutas, competit hæredibus clerici defuncti, cui dicta penſio erat reſeruata, per multa quæ ibidem adducit, vnde inquit, clericus de penſionibus decurſis teſtari poterit, allegat Alex. conſ. quarto incip. perſpectis his in fin. in tertio volum. vbi concludit, quod penſiones decurſæ, perceptis fructibus in vita vſufructuarij ſpectent ad illius hæredes. Subdens ibidem

Gig.

Gig. erit ergo firmata concluſio, quod penſiones decurſæ in vita penſionarij non exactæ tranſeunt in eius hæredes: ſiue ab inteſtato deceſſerit, ſiue teſtamentum condiderit, vnde tales fructus exacti, & non exacti efficiuntur penſionarij omnino, & in eis acquirere videtur dominium, quando de eis poteſt teſtari, & ab inteſtato decedens ad hæredes, & conſanguineos eos tranſmittere. Et ita inquit ſæpe conſului, & Rotã iudicaſſe intellexi, ita etiam dixit ſenſiſſe Paulum de Roma in ſuo tracta. de penſionibus q. 8. verſ. primo eccleſiaſtica penſio, vbi dixit: quod fructus lucrati per penſionarium, dicuntur propij, & in illius dominium tranſeunt, & ab eo donari poſſunt, per tex. in l. ædibus. §. vlti. ff. de donat. idem Gig. in q. 53. vbi tenet: quod pen-
28 ſio debetur hæredibus penſionarij, ſi tempore, quo moritur, fructus ſunt percepti. Et paulo poſt ibidem tenet, ꝙ penſio erit hæredum pro rata fructuum perceptorum, & ante illum tenuit Io. Bap. Cacial. qui id refert in tract. penſio.

Item de fructibus ſuorum beneficiorum clericus debet, imo tenetur ſatisfacere ſuis creditoribus, etiam ſi ſint creditores illius de debito ſuo, etiam priuato, nec intuitu eccleſiæ, facto, vt in cap. peruenit de fideiuſſor. & ibi Abb. & Card. Et ibi quoque Io. de Imola col. vij. per hoc dicit poſſe colligi, quod clerici faciunt fructus ſuos, ſed redditus beneficiorum &c. & Butri. in cap. cum olim de reſtit. ſpoliat. 2. & collect. & Doct. in cap. Odoardus de ſoluti. dicit, ꝙ vidit in curia ſeruari, quòd clericus nil habens in bonis, admittitur cedens creditoribus ſuis fructus beneficiorum, deducto eo, ꝙ ſufficiat pro admini-
29 ſtratione diuinorum, de quo per Cald. in conſ. 111. id quod ego quoque poſſum teſtari vidiſſe ſeruari in curia, coram multis iudicibus, pro tempore xij. annorum, quo in ea verſor. Et quamuis Abb. in rep. cap. cum eſſes. de teſtam. & in ſua diſputatione: quæ incip. clericus, & Archid. in cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem de reſcript. in vj. teneant contrarium, quia volunt: ꝙ clericus de redditibus beneficij non poſſit ſoluere debita propria: Sed tantum ratione, ac intuitu eccleſiæ facta, tamen dicit Gig. tracta. de penſio. in q. 39. numero 3. quod illi, qui contrariam opinionem tenent, ſunt plures quorum opinio, vti plurium voto vallata, magis eſt attendenda, facit Rotæ deciſio 855. incip. cum Camera, in antiquis. vbi Camera apoſtolica ſuccendes in ſpolijs, ac bonis relictis per clericum defunctum, tenetur ſoluere il-
30 lius debita, vt late ibidem.

Item videtur, ꝙ fructus beneficiorum poſſint aſſignari, & dari creditoribus clerici in cauſam iudicati, per d. Antonium in cap. peruenit de fideiuſſor. ij. col. & per eundem in cap. reprehenſibilis in prima col.

de appella.glo.& Bar.in l.ſtipendia.C.de exequutio. rei iud. quem ſe
31 quitur Imol.in cap.primo in fi.4.col.de cler.egro.

Item facit: quia quicquid acquirit clericus cauſa, & ratione ſui officij vel ſuæ dignitatis clericalis,puta quia fuit cappellanus,& in ſeruitio Cappellani inſeruiuit alicui principi,qui ei multa donauit,illud omne ſibi acquirit. Et taliter quod de illo, etiam poteſt pro libito ſuæ
32 voluntatis teſtari,& diſponere, dicit Innocen. in cap. quia nos, de teſtam. quem ſequitur Hoſtien. in illis verbis, idem dicimus, ſi ratione officij,vel ſeruitij aliqua acquiſiuit, puta Cappellanus fuit alicuius principis,qui ei multa donauit, ſequitur Io. Andr. & Abb. in cap.cum in officijs, eo, qui declarando materiam dicit, quod licet Petrus,vt refert Cyn.in auten.licentiam. C. de epiſcopis, & cler.dicat.quod ſi clericus lucratur eſt multa in miſſis dicendis, puta, ſint ei relicta centum pro miſſis dicendis poſſit de eis teſtari libere,tamē non videtur ſimpliciter id tenendum: quia ſi relinquens habuit in relinquendo reſpectum ad Eccleſiam, quia forte legauit centum ſuo parochiali præſtitero pro miſſis dicendis, quæ non reliquiſſet,ſi non fuiſſet relinquenti proprius ſacerdos Parrochialis, cum iſta videantur relicta potius intuitu,& contemplatione eccleſiæ,quam perſonæ, de ſic acquiſitis non diſponet,nec teſtabitur. Secus vbi nulla qualitas ſuggerit eccleſiæ rationem habitam fuiſſe,ſed perſonæ tātum.vnde ad coniecturas eſt recurrendum. ſecundum eum, & in dubio, ſi ſint relicta centum clerico non habenti adminiſtrationem, curam, vel prælationem,intuitu perſonę relicta præſumētur, ſecus ſi habeat adminiſtrationem,curam,prælationem, vel dignitatem, vt per eundem Abb. in cap. requiſiſti, de teſta.ſecunda col. verſ. ſi aliqua verſ. primo nota. & verſ. nota ver. & col. fin. verſ. in glo. in ver.nec, numero 23. Idem Abb. in cap. cum eſſes, in ſecunda lec. xj. col. de teſta.negat Innoc. hoc dicere: ex quo facit gloſellam ſuam ſuper ver. conſiderationem. Hoſtien. & Io. Andre. id dicunt ex mente Innocentij, & refert Card. Zabarella in d. cap. quia nos, quod Abb. dicit, quod per illum tex.præcedens Magiſter ſuus cōſuluit cuidam epiſcopo,quod concederet clericis, vt poſſint diſponere de rebus, & fructibus eccleſiæ,ſi ſtatim in vita vellent dare,vſque ad certam ſummam, dimiſſa tamen in ea eccleſia,ea quantitate,quæ ſufficiat vſque ad nouos redditus.

Et quid vlterius in hoc laborandum, & ſicut dicitur, eundū per mendicata ſuffragia,teſtes habemus omni exceptione maiores: imo teſtibus non egemus. non ne fructus Eccleſiæ, & beneficiorum poſſunt
33 per prælatum locari,vendi,& obligari? certe negari non poteſt,quia

id

id dicunt tex.in cap.fin.ne Præla.vices ſuas tex.in cap. veſtra. ex loca,qui ad hoc ſemper allegatur, vendere enim fructus,& locare idem eſt, Clem. prima. §.fin. & ibi Io. de Imol.de reb. eccleſ. non alien. & hoc caſu venditio æquiparatur locationi, per Cardinalē ibi, dicit
34 glo.in d.cap.veſtra,quòd poſſunt locari,vendi, & obligari,licet res, ex quibus prouentus tales veniunt, alienari non poſſint,dicit glo.in extrauag.Io.22.ſuſcepti.in ver.nulla ſubhaſtatione, quæ dicit, quod id eſt intelligendum eſſe permiſſum, ex quo non reperitur prohibitum, nonne Prælatus vendens transfert talium fructuum venditorum dominium,& poſſeſſionem, ſequuta traditione, certe ſic, quia id eſt de natura contractus venditionis, cuius diffinitio eſt quædam alienatio,qua dominium,& poſſeſſio rei venditæ transfertur per traditionem ipſius domini, & dicit glo. in cap. hæc huius.xij.q.ij.quod vendere fructus decimarum, & oblationum,licet non ſit honeſtum, non reperitur tamen prohibitum,& tenet,ꝙ clericus poteſt vendere fructus præbēdæ,& illos etiā obligare,maxime ad modicum tempus, etiā ſine cōſenſu Epiſcopi, vel eius auctoritate.Et quod decimæ,ideſt decimarum fructus vendi poſſint, pignorari, & obligari, eſt tex.in c. veſtra.loca. per ſpecul. in tit.de pignor.§. primo col. vltima verſi. quid de decima.per Alber.poſt Iacob.Are.in l.in ædibus.§. primo.ff. de dona.per eundem Alber.in l.monumēta. C. de leg.& quod fructus eccleſiarum,poſſint alienari per Prælatum in præiudicium ſui ipſius, non autem ſucceſſoris,tenet Card.in Clem.prima de reb.Eccleſ.non alien. q. 27. per tex. in cap. fi. ne præla. notat glo. in c.ij.de his,quæ fi. a præla. Innocen. cap. vnico, vt eccleſ.benef.Feder. de ſen. conſ.
35 52.incip. quidam Prælatus. Quid plus? nonne Prælatus taliter facit fuctus eccleſiæ ſuos, & taliter acquirit in eis dominium, & poſſeſſionem,quod poteſt illos, ſi velit,etiam porcis, quod aiunt, dares certe ſic, quia id dicit glo. in ſumma 1.q. 1. ait enim, de fructibus nulla eſt quæſtio,quia etiam porcis dari poſſunt, & vendi, extra ne Prælat.vic.ſuas cap.fin.hoc ſequitur Florentinus, ſecundum quod dicit Imol.in cap.fin.de pecul.cler.col.antepenult.vbi dicit,quod ſi clericus,vel prælatus vult diſponere de fructibus eccleſiæ, poteſt indiſtincte id facere,etiam donando, quia clericus beneficiatus efficitur dominus fructuum, quos percipit vt cap. vn. de cler. non reſiden. nam comparatur vſufructuario, qui facit fructus ſuos, quando percepti, & reconditi ſunt in horreo, ſeu granario, non prius l. vſufructuarius. ff. quibus mod. vſufr. amit. immo comparatur, bonæ fidei poſſeſſori, qui facit fructus ſuos ſtatim qnod ſunt, nedum reconditi, ſed ſeparati a ſolo. Item facit ſuos: ſi per quemcunque ſeparati ſint.

Vſu-

Vſufructuarius vero ita demum, ſi per ſeipſum, vel eius nomine ſint
39 ſeparati. cum ergo habeat talem, & tantam auctoritatem Prælatus,
vel clericus in fructibus eccleſiæ ſuæ, vel beneficij, quare non eſt intrepide dicendum, quòd de eis poſſit, tam in morte, quam in vita per modum teſtamenti, & quemcunque alium contractum ſibi bene viſum diſponere, & contractare, & quod acquiſita ex eis ſibi, ſuisq; hæredibus acquirat per dominium poſſeſſionem, & quemcunque
37 alium modum, qui de iure melior, & firmior reperiatur. De hoc certe dubitari nihil poteſt, eo potiſſimum funda. quia, licet clericus, vel prælatus fructus, redditus, vel prouentus eccleſiæ vltra ſibi ne-
39 ceſſaria in prophanos vſus male, & voluptuoſe expendens, mortale committat peccatum, non tamen tenetur ad reſtitutionem illorum, ſecundum Didacum Couaruuias Doctorem Hiſpan. in cap. cum in officijs, verſ. quantum. de teſtam. vbi dicit: ꝙ adducta per Abb. Sanctum Thomam, Archid. & Dominic. quos ibi in ſuis locis allegat qui contrariam opinionẽ tenent, eo potius tendunt, vt ſit illicita hęc eccleſiaſticorum redditum conſumptio quam, vt ſit reſtitutio conſumptorum neceſſario facienda, quia redditus tales victui prælati ſuperfluentes, non dicuntur alieni proprie, ſed per quandam me-
39 taphoram, quaſi ſint pauperibus erogandi, id quod probatur auctoritate Hieronymi dicentis, bona eccleſiarum dici bona pauperum, quoad debitum, quia eis debentur, non quoad dominium, nec quoad proprietatem. Cardinalis a Turre Cremata in cap. videntes 12. q. 1. qui licet, inquit, dicunt talem conſumptionem fieri cum peccato mortali, negant tamen reſtituendi obligationem. Thom. & Gaetan. ſecunda ſecundæ q. 185. art. 7. Præpoſitus in ſumma 44. diſt. col. 5. S. Thom. quolibet. vij. art. 12. Silueſter, ver. clericus quarto q. 20. & in ver. reſtitutio, iij. q. v. & alij qui late ab eo allegantur.

§. SED in contrarium faciunt multa, quia de redditibus eccleſiæ videtur, quod Clericus, vel prælatus habeat tãtũ ſumere neceſſaria ad victum, & veſtitum, & de neceſſarijs contentus eſſe, per dictum Apoſtoli ſancti, victu, & tegumento, his contenti ſumus cap. Epiſcopus x. q. ij. vbi dicitur, habeat Epiſcopus poteſtatem in rebus eccleſiæ, vt diſpenſet in neceſſitatem habentibus cum omni reuerentia, & timore Dei: participare eum etiam oportet, quæ neceſſaria ſunt, ſubdens tex. quod ſi Epiſcopus res eccleſiæ in ſuas proprias voluntates vſurpare voluerit, vel fratribus, filijs, vel quibuſcunque proprin quis poteſtatem dederit, vt per eos lędantur res eccleſiaſticę, epiſcopus ſit concilio obnoxius, & ſi epiſcopus, vel presbyteri, aut Diaconi cum eo exiſtentes in ſuos vſus colligunt ea, quæ ex redditu, vel ex

quo-

quolibet actu Eccleſiæ obueniunt,& pauperes fraudant,ac famæ con ficiunt,oportet eos corripi, ſecundum quod fuit a Sancto Concilio ordinatum, ex quo textu colligo etiam vnum, quod ſi Epiſcopus habeat aliunde neceſſaria victui,quod non habet illa habere,vel percipere ab Eccleſiæ redditibus.per illa verba,quæ id clare dicunt,ſi tamen ipſe,aut,qui cum eo ſunt fratres. indiguerint aliquo, vt neceſſitatem nulló modo patiantur,&c.id,quod concordat cum eo, quod habetur in cap. clericos 1. q. 2. vbi habetur: quòd clerici, qui habent aliunde,vnde viuant,nihil debent ab Eccleſia accipere, imo ſi accipiunt,tanquam de rebus, quæ ſunt pauperum,accipientes com-
2 mittant ſacrilegium, & per tex.in cap. ſeq. vbi illi, quibus ſua ſufficiunt, non debent Eccleſiæ alimentis ſuſtineri, nec redditus Eccleſiaſtici,vel res Eccleſiæ ſunt Epiſcoporum,ſeu prælatorum,aut clericorum proprie,ſed communes.cap.expedit in primo 12.q.1.quia cum antea bona, hæreditates, prædia, & poſſeſſiones, quæ offerebantur a confluentibus ad Chriſti fidem,& ſanctam fidem Catholicam,venderentur pro ſuſtentandis Chriſti fidelibus ad fidem confluentibus, & in communione viuentibus,iudicarunt ſummi ſacerdotes, , leuite,atque alij fideles,eſſe melius,quod prædia,poſſeſſiones,& alia oblata non venderentur amplius,ſed matricibus Eccleſijs applicarentur, vt ex eorum ſumptibus neceſſaria victui præſentibus, & futuris temporibus,fidelibus communem vitam ducentibus, elegantius ſub miniſtrarentur.cap.videntes ead.cauſa, & q.vbi legitur, quòd ipſæres erant, & ſunt vſque adhuc, & futuris ſemper debent eſſe temporibus in ditione Epiſcoporum ſingularum parrochiarum, E quibus Epiſcopi, & fideles diſpenſatores eorum, omnibus communi vita degere volentibus, miniſtrare cuncta neceſſaria debent, prout melius potuerint,vt nemo in eis egens inueniatur,facit tex.in cap. res eccleſię,vbi res Eccleſiæ non ſunt propriæ, ſed cõmunes,& domino oblatę debent fideliter diſpẽſari,per quæ iura apparet, quod bona eccleſiarum ſunt oblationes diſpoſitione ad ſubuentionẽ fideliũ,ne egeant inſtitute, & ordinatæ,non ad proprios vſus Prælatorum tantum,quia dicit glo.d.c.res Eccleſiæ:quod de redditibus,ac rebus Eccleſię illud ſolum eſt clericorũ,quod probabili ratione conſumunt,per iura,quæ
3 allegat,quia inquit,ſi emiſti equum,vel aliud de rebus Eccleſiæ,illud non eſt tuum,quicquid enim habes ſupra illud quod ſufficit tibi, il-
4 lud violenter detines. cap. ſicut diſt. 47. Quia non videtur verum eſſe, quod Prælatus, vel clericus in rebus, ac fructibus beneficij ſit vſufructuarius, vel vſufructuario comparetur. Quia immò eſt vſuarius, & vſuario comparatur, cui ad vſum quotidianum tantum vti

licet

licet inſtit.de vſu, & habit. §. primo. quod dicit glo. in cap. fin. de
pig. in ver.fruatur, quod clerici poſſunt dici vſuarij, quia, nec poſ-
5 ſunt vendere, nec teſtari, nec donare, ſed victu tantum, & veſtitu
contenti eſſe debent.præalleg.cap.Epiſcopus x.q.2. Item gloſ. in c.
cum olim de rerum permut. in ver.diffinitum, quod nullus dominiũ
dicitur habere ſui beneficij,cum quaſi vſuario clerici comparantur.
6 Item gl.in cap.quia vos. de teſta.in ver.teſtamentũ, quod clerici de
rebus Eccleſiæ nullum poſſunt facere teſtamentum,cum eorum pro-
prietas non ſit ſua, ſed ſolum vſum habeant, & tantum victu, & ve-
ſtitu debeant eſſe contenti & 12.quæſt. 1. cap.clericus qui,cap.duo,
& d. cap. Epiſcopus, & totum ſuperfluum, deducto victu, & veſti-
tu eſt erogandum pauperibus cap.vltimo 12.q.1.elegans tex.in cap.
ſine exceptione. 12.q.2.vbi Epiſcopus rebus Eccleſiæ,tanquam com
mendatis, non tanquam proprijs vtatur,moderate tamen cauſa re-
munerationis ſeruitij recepti donationem facere poſſunt cap. rela-
tum,de teſta.cum quaſi filio Famil.comparentur, qui non poteſt fa-
cere teſtamentum:niſi de Caſtrenſi pecul.C. de aduocat. diuerſ. iud.
l.Fori,glo.in cap.fin.de pecul. cler. Imol. in Clem. gratiæ de rer. per
mut.in 4.col.in fi.idem in Clem.gratiæ de reſcrip. Bal. in authen. li-
centiam. C. de Epiſcopis & cler. tex. in cap. cum M. Ferrarien. de
conſtit.faciunt late adducta, & diſputata per Gaſparem Calder. fi-
lium Ioannis Calder. in conſil.2.de pecul.cler. vbi poſita quæſtione,
quis ſuccedere debeat in fructibus præbendæ Canonici defuncti, vi-
detur indiſtincte tenere, quod Eccleſia nõ alius ſuccedere debeat, &
addit: quod ſi clericus decedat ante fructus recollectos, in his ſuc-
7 cedit Eccleſia,non autem hæredes ex teſtamento: vel ab inteſtato:
ſiue æquiparemus clericum vſufructuario: ſiue vſuario. Si decedit
poſt fructus ſeparatos a ſolo, diſtinguit. quinque caſus: primus eſt:
ſi decedit fructibus a ſolo ſeparatis, ſed in area,vel in campo iacen
tibus. Secundus, ſi reconditi ſint a Colono, ſed nondum Clerico
traditis. Tertius, ſi aſſignati ſint fructus Canonico, nondum tamen
conſumpti. Quartus, quando certi fructus, vel pretium deben-
tur Canonico poſt ſeparationem,per vnum,duos,vel tres menſes, &
interim Canonicus moritur. Quintus, quando Canonicus mori-
tur poſt dictum terminum, tamen nondum dicta ſpecies, vel pecu-
nia erat ſoluta, vbi dicit,quod in primo & ſecundo caſu ſpectant ad
Eccleſiam. Tertio caſu de fructibus aſſignatis non conſumptis,teſta
ri non poteſt Canonicus niſi adſit conſuetudo, quæ hoc caſu, in-
quit, ſeruanda eſt, in alijs duobus caſibus ſuccedit Eccleſia, non
hæres.

Item

Item per Innocen.in cap.cum in officijs,vbi videtur dicere : quod clericus de fructibus beneficij poteſt tantum expendere neceſſaria,& neceſſarias expēſas facere,quia aliæ vltra neceſſarias,habent deduci de bonis ipſius clerici , & eccleſiæ , vel ſucceſſori reſtitui . ibi item om-
8 nes vanas delicatas expenſas ; prius deducet de bonis clerici , ſolas autem expenſas approbabit iudex de bonis,quæ factæ fuerint in alimoniam ſuam , & pauperum , aut in redemptionem captiuorum ,
9 hoſpitalitatemve, ſeu alias pias cauſas,& ſacerdoti viuere licet de altari, ſed non luxuriari 44. diſt. in principio vbi glo. dicit , ſufficere debet ergo clerico, quod viuat, ideſt ſola neceſſaria habeat,& arctatur,inquit, illa neceſſitas ad victum & veſtitum , quia clericus , qui vltra neceſſaria de redditibus eccleſiaſticis capit,aliena capit, & reſtituere tenetur,dicente Hieronymo aliena rapere cōuincitur,qui vl-
10 tra neceſſaria ſibi retinere probatur.§.ordinandus 44.diſtinct.huius opinionis eſt ſanctus Thomas ſecunda ſecundæ q. 43.art.8.Alex.de Aleſ. 3.par. q. 36. membro quinto. Ricar.in quarto ſententiarum diſt.45.Io.maior in diſt. 24. q. 17.dicens hanc opinionem eſſe communem , quam probat Palud. in quarto diſt. 24. q. 3. artic. vltimo quibus ſuffragatur tex.in cap. primo 12. q. 3. & pulchre Bernardus in Epiſtola 42.col. 3. clamant, inquit, pauperes , noſtrum eſt , quod effunditis , nobis crudeliter ſubtrahitur, quod inaniter expenditis , in quibus locis tenent doctores, quod quæcunque clericus de fructibus eccleſiæ vltra neceſſaria cæpit,voluptuoſeq; , ſeu male,& inaniter expendit,aut conſumpſit , ex quo pauperibus abſtuliſſe videtur , vltra quod peccauit,teneatur reſtituere,idem tenet Abb. in cap.cum ſecundum de præben.Dominic.in ſumma.44.diſt.Felin. in capit. po-
11 ſtulaſti numero 6.de reſcrip. idem in cap. de quarta numero 33. de præſcrip. Anto. Butri. cap. primo numero 28. de emptio. Idem dicit Archid.diſt.44.in principio quem ſequitur Io.de Ligna. in Clem. gratiæ de reſcrip. quòd ſi clericus vltra debitum aliquid expendit de rebus eccleſiæ,tenetur ad reſtitutionem , & pro prædictis optime videtur facere tex.in cap.Epiſcopi.12.q. 1. vbi dicitur , quod quicquid
12 de prouiſione fuerit, ſiue de agris,ſiue de fructibus , ſiue de oblationibus , quod omnia debent conſeruari eccleſiæ, ſi Epiſcopus aliter præſumpſerit poterit deponi , facit tex. in capit. duo 12. quæſt. 1. vbi loquendo de clericis dicit , illi enim victu , & veſtitu contenti nullam inter ſe proprietatem habentes, debent habere omnia communia .

Item dicit Abb.in cap.fin.de pecul. cler. per tex.quem dicit expreſſum in.§.fin.cum cap.ſeq. 12. q. 1. quod præbendæ non dantur Canonicis ſimpliciter , vt de redditibus illarum faciant , quicquid velint ,

ſed

ſed vt primo neceſſaria accipiant pro ſe, & ſi quid ſupereſt, eo deducto, expendant in vtilitatem eccleſiæ, quia res eccleſiæ, ſunt diuiſæ per præbendas. vt commodius percipiantur neceſſaria. Idem dicit Abb. in cap. cum eſſes in repet. col. 8. circa finem de teſtam. Innocen. in cap. indecorum. de ætat. & qualitat. vbi dicit: quod Prælatus, vel clericus de fructibus beneficij, habet diſpenſare in ſuas neceſſitates, & illorum, qui ſibi inſeruiunt, idem habetur deciſum in Canon. Apoſtolorum Canon. 40. vbi præcipimus. (inquit, tex.) vt Epiſcopus res eccleſiæ habeat in poteſtate, nam ſi pretioſæ homini animæ fidei eius committendæ ſunt, multo magis oportet & de pecunijs mandatum dare, vt illius arbitratu diſpenſentur, necnon cum timore Dei ſummaq; ſolicitudine per præsbyteros, ac diaconos erogentur in pauperes, percipiat autem & ipſe (ſi modo indiget.) quantum ad neceſſarios vſus ſuos, & hoſpitio exceptorum fratruum vſus opus eſt ne quomodo ipſe poſteriori loco habeatur, quam ceteri, ordinauit enim lex Dei, vt qui altari ſeruit, de altari nutriatur, quando nec milites vnquam ſuis annonis arma hoſtibus inferunt.

Per quæ deducta: apparet, quod clericus poteſt tantum ſumere neceſ-
13 ſaria de fructibus eccleſiæ, pro ſe, & ſuis, quia reliqua, quæ ſuperfluunt: ſunt iuris Canonici diſpoſitione deſtinata, & ordinata pauperibus, & in vtilitatem eccleſiæ. Et iſta neceſſaria ſunt arctata ad victum, & veſtitum tantum. per glo. 44. diſt. in principio glo. in cap. Epiſcopus 10. q. 2. in ver. indiguerint, & vide glo. ſeq. quæ dicit, quòd victus melior, vel peior dandus eſt ſecũdum qualitatem perſonæ, & nomine cibariorum non intelliguntur veſtimenta, ſed nomi-
14 ne alimentorum intelliguntur veſtes, & habitatio per Socin. conſ.
15 32. col. 2. numero 4. primo vol.

Imo videtur, ꝙ clerici habere debeant plus quam neceſſaria ad victum,
16 & veſtitum, & vltra quam neceſſitas exigat, quia imo tantum habent percipere de redditibus eccleſiæ, quantum eis ſufficiat ad victum eorum commode, & illorum, qui ſibi inſeruiunt, iuxta qualitatem, & dignitatem perſonæ, per tex. in cap. primo de ſtat. reg. §. ſane vbi glo. in ver. ſine penuria dicit: quod multa non poſſum facere commode quæ facere poſſum ſine penuria, facit tex. in cap. poſtulaſti, ibi, valeat commode ſuſtentari vbi Abb. declarat verbum com-
17 mode, & tex. in cap. cum adeo, de reſcript. extra, ibi ſufficientem, per quem tex. & ibi glo. videtur, quod clericus debeat habere eccleſiam, aut beneficium, quod ſibi, & ſuis ſufficiat. 50. diſt. ſtudeat. in fin. & quòd aduenientes poſſit recipere, & iura Epiſcopalia perſoluere.
18 cap. de monachis, de præben. & cap. ſicut de ſupplen. neglig. præ-

lat.

lat. & dicit gloſ. Bernardi in d. capit. de monachis, quòd Clericus debet competenter beneficiari, ita quòd poſſit commodius ſuſtentari, & dicit tex. cum ibi gloſ. in capit. primo de inſtitut. quod tot ſunt ponendi, & inſtituendi in Monaſterio, quot poſſint in eo commodè ſuſtentari, & quod poſſint iura Epiſcopalia, & hoſpitalitatis perſoluere: per quæ manifeſte apparet: quod de fructibus beneficij, & red ditibus Eccleſiæ, Clericus debet tantum habere, quòd commodè viuere poſſit, nec ſufficit, quòd viuat ſine penuria, puta habendo neceſſaria, quia multum inter ſe differunt viuere commode, & viuere ſine penuria, quia ſæpe poteſt quis ſine penuria viuere cum quadraginta florenis: Sed non commode, quia dicit gloſ. in capit. primo §. ſane, in ver. abſque penuria de ſtat. reg. in 6. quod Canonicus Bononienſis non poſſet de centum florenis commode ſuſtentari, qui tamen de 25. ſuſtentaretur abſque penuria. Sequitur Decius conſ. 555. numero 14. Cardin. in Clem. prima. §. ſane. de iure patron. vbi exponit illum text. in ver. ſatisfactione ſufficienti, & congrua in victu, non de tali per quam non periret famæ. Fel. in cap. poſtulaſti. 3. col. de reſcrip. nam in illa commoditate, inquit gloſ. in d. §. ſane, inſpicitur conſuetudo regionis, & qualitas perſonæ: quam gloſ. vide quia docet actum in practica, & modum articulandi.

Atque in tali ſuſtentatione, vel victu commode ſubminiſtrando Clericis de redditibus Eccleſiæ, eſt habenda ratio nobilitatis perſonæ 41. diſt. non cogantur. Item ſcientiæ. cap. de multa, de præben. Item di gnitatis. ff. de varijs, & extraordin. cogn. l. prima. §. in honorarijs,
19 & l. ſed & ſi quid §. 1. ff. de vſufr. quia alijs cibis veſcuntur nobiles, alijs viles, & pauperes. & alio modo viuunt nobiles, alio pauperes. Innocen. in cap. dudum 2. ad fin. de electio gloſ. in cap. conſtitutus. in ver. impotentia. de appell. Philip. poſt alios in cap. de mul ta in fin. de præben. 5. col. verſ. ſublimes, & literatas, S. Thom. in 6. quolibet 6. art. 10. tex. in cap. de multa in fin. de præben. & alias, vt latius dicturi ſumus in quæſtione, ex quibus præſumatur cler. acq. Et quatenus dicit gloſ. quòd debet ſufficere ſibi, & ſuis, intellige de ſuis, quos ſecum neceſſario debet habere, nam ſi eſt Doctor, vel nobilis, vel habens dignitatem Eccleſiaſticam, non debet eſſe ſolus,
20 nec ſine miniſtro. Sed illud dic procedere ſecundum iura moderna, quia ſecundum antiqua ſufficiebat dare tantum, quod eſſet ſatis ad neceſſaria, hodie vero cum auxerit Deus Eccleſias, atque ipſum decus Eccleſiarum, non ſatis eſt dare Clerico, quantũ ſit ſatis ad neceſſaria: ſed quantum ſit ſatis ad viuendum commode, iuxta perſonæ qualitatem, gradum, & conditionem, per gloſ. in cap. primo 21. q. 1.

in

in ver.neceſſitatem in fin.per tex.cap.vaſa de conſec.diſt.prima.per glo.in cap.cum adeo de reſcript.aliquod enim ſufficit vni: quod non ſufficit alij, & minus ſufficit manenti extra vias communes:quam in vijs &c. Et melior victus, vel peior dandus eſt ſecundum qualitatem perſonarum, & nomine cibariorum,non intelliguntur veſtimenta,nomine vero alimentorum veniunt veſtes, & habitatio per glo. in ver. victu cap. Epiſcopus 10. quæſt. 2. ſupra allegat. quia hodie Clerici non debent viuere ita ſtricte, ſicut olim, & dos eſt aſſignanda magis ampla beneficiatis hodie, quam alio tempore fiebat per
21 glo. in cap. Epiſcopus. 41.diſt.Et non debent hodie Epiſcopi habere vitam ita ſtrictam in viſitationibus, & procurationibus, quia hodie creuit decus Eccleſiæ, cap. vaſa præalleg.per Io. de Sylua in tractat. de beneficio, prima parte quæſt.1. num.228. & ſeq. vbi vide pro eo etiam quod hodie eſt difficile dicere, quot fructus ſufficiant beneficiato, quia plus vni, & minus alteri ſufficit ſecundum qualita-
22 tes, & conditiones illorum. Et per hæc ſatis apparet,quòd Clerici ſecundum iura antiqua, debent e fructibus Eccleſiæ habere tantum neceſſaria:hodie vero aucto decore Eccleſiæ, debent habere, quantum ſufficiat eis ad viuendum commode, & ſic de neceſſitate res, videtur extenſa ad commoditatem, & non vlterius, merito eſt dicendum.quòd non ſit verum illud, quod dicunt aliqui, quod Clericus habeat vſufructum in bonis Eccleſiæ,& quod illud ſit veriſſimum, quòd ſit vſuarius tantum, cum ad vſum quotidianum vti liceat, & quòd nullo modo faciat fructus ſuos, dicit Abb.in rubrica de pecul. cler. in fin.verbis ibi, & hoc eſſet verum tenendo opinionem, quòd Clericus faciat fructus ſuos. Sed tenendo contrariam opinionem quæ mihi plus placet &c. Idem in cap. Inquirendum. eod. ibi nota. primo quod Rector Eccleſiæ, nec redditus, nec oblationes, nec data prætextu voti facit ſua. Sed cedunt vtilitatibus Eccleſiæ, & cap.
23 presbyter. vbi Abb. not. quòd Prælatus non eſt Dominus fructuum beneficij ſui, nam ſi efficeretur Dominus, poſſet acquirere ſibi ex redditibus ſecundum libitum, cuius contrarium hic deciditur. I-
24 dem Abb. in cap. cum eſſes. in ſecunda lect. 8.col. ibi, nam ſi Clericus faceret fructus ſuos, non video, quare de illis fructibus non poſſet ſibi emere prædia. Et paulo poſt ibidem, quod non eſſet, ſi Canonicus faceret fructus ſuos. Et ibidē paulo poſt,reſpondeo,quod Clericus recipiendo fructus ſui beneficij, dicitur illos facere ſuos, quoad hoc,vt ſibi prouideat,primo quaſi innuens,quòd illos tantum faciat ſuos, qui de omni maſſa fructuum beneficij obueniunt ei pro victu.idem ibidem col. antepen. verſ. quarto principaliter, in fin. per illa verba, ex quo infertur, quod beneficiatus fructus non facit

ſuos,

ſuos, ſed tãtum in eis ius obtinet Canonice diſpenſandi. Sequitur Gig. in tracta. de penſio. quæſt. 12. paulò poſt principium. Idem dicit
25 Cardinalis Zabarella capit. fin. col. fin. de pecul. cler. circa fin. per illa verba, ſecundo caſu indiſtinctè poteſt etiam donando, quia dominus, eſt fructuum. d. Clem. de cler. non reſid. capit. vno. ſubiungens & æquum eſſet ſtatuere, quòd de omnibus fructibus, quaſi pariter innuat, quod pro parte ſibi tangente tantum pro victu, non autem totos fructus faciat ſuos, quinimo dicit Archid. in capit. ſtatutum. §. aſſeſſorem, de reſcrip. lib. vj. quem refert Zabarella in capit. fin. de pecul. cler. quòd hæreticum eſt de iure Canonico dicere, quòd clericus faciat fructus beneficij ſuos; ſed ſecundum eum eſt dominus eorum, quoad diſpenſationem. 31. diſt. omnino. ſubiungens ibidem Zabarella, quòd fructus beneficij quos conſumeret clericus in victu, & veſtitu, facit illos ſuos, qui habent eſſe plus, & minus iuxta clerici, vel prælati conditionem, & qualitatem.

Didacus Couarruuias Doctor Hiſpanus in ca. cum in officijs, de teſtam. verſ. tertio. dicit, quòd clericus beneficiatus poteſt libere diſponere de illis fructibus, qui ſunt neceſſarij ad eius honeſtum ſumptum, in-
26 ſpecta qualitate, ſi eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum ſibi miniſtrauit, hęc etenim pars bonorum eccleſiaſticorum miniſtris per Canones antiquos conſtituitur. cap. eccleſias. 13. quæſt. 1. tex. & ibi Abb. in cap. de his, de eccleſijs ædificand. vel reparan. Thomas ſecunda ſecunde q. 185. art. 7. reſpon. ad ſecundum & quicquid ſuper eſt illis deductis, debet erogari pauperibus, vt per eundem Zabarellam paulo ante, quia fructus: qui ſuperſunt clericis, non ſunt ipſorum: Sed ſunt eſurientium, vt habetur in cap. ficut hi. 47. diſt. immo ſi quid vltra victum, & veſtitum capit clericus, tenetur reſtituere, vti non ſuum, vt diximus ſupra, quia Canones diſtribuerunt redditus beneficiorum in quotas, aliam partem fabricæ, aliam Epiſcopo, aliam pauperibus, aliam ſacerdoti aſſignando, cap. quatuor cap. cognouimus conſequen. 12. quæſt. 1. quamuis, ſecundum Abb. in cap. primo de eccleſijs ædifican. quoad quartam Epiſcopi, & quartam fabricæ ſit ſtandum conſuetudini, quæ in huiuſmodi valet derogare iuribus &c.

Vnde deducta portione ſibi debita, clericus fructus eccleſiæ, nec pro ſe, nec pro alio ſubtrahere debet, immo in vſus ordinatos, & deſtinatos debet diſpenſare, quia ſi extra modos licitos diſpenſat, peccat, & poteſt puniri, adeo ꝙ poteſt quandoque ab eccleſia remoueri, cap. ſecũdo de pecul. cler. Zabarella cap. fin. col. antepen. vbi ſubiungit per tex. in cap. inquirendum, ꝙ licet clericus poſſit diſpenſare fructus ec-

27 cleſiæ in alios, non tamen poteſt diſpenſare in ſe ipſum, quia iſta non erit diſpenſatio, ſed ſubtractio, & ſubtrahendo ſic fructus, committit clericus non ſolum furtum, ſed & ſacrilegium, per tex. in cap.
28 qui oblationes 13. quæſt. ij. notat. in d. cap. inquirendum. in tertio nota. vbi etiam dicit, quod empta per Prælatum ex emolumentis eccleſiæ, efficiuntur, & cedunt eccleſiæ, licet Prælatus emerit nomine alieno, immo per tex. vbi Abb. in capit. presbyter, de pecul. cler. Prælatus aliquid emens de bonis eccleſiæ, debet facere cantare inſtrumentum nomine eccleſiæ, & ſi faciat aliter, adminiſtratione eccleſiaſticarum rerum priuatur. Et paulo poſt ibidem, nota, inquit, quòd Prælatus non eſt dominus fructuum beneficij ſui, nam ſi efficeretur Dominus poſſet acquirere ſibi ex redditibus ſecundum libitum, cuius contrarium hic deciditur. dicit optima glo. in capit. apoſtolicos. xij. quæſt. ij. in ver. conſtruxiſſe, quod ad acquiſita de rebus eccleſiæ, poteſt eccleſia vendicationem ha-
29 bere. Et ſi clericus de peculio eccleſiæ, in proprio ſolo ædificat,
30 ædificio cedit ſolum in fauorem eccleſiæ, quod eſt ſpeciale in eccleſia, vt res empta de ſua pecunia ſtatim fiat eccleſiæ, optimus tex. in capit. fixum 12. quæſt. 5. Et dicit Angel. in ſumma in ver. emptio numero 12. §. vtrum emptum; quòd ſi clericus habens pecuniam de præbenda, emerit prædium de ea pecunia, amplius non poterit illud prædium alicui dare, etiam intuitu Pietatis, licet pecuniam potiuſſet dare, quia ſtatim prædium ita emptum fit eccleſiæ, ſiue emerit nomine eccleſiæ; ſiue ſuo, ſiue alieno, quia Prælatus acquirendo alijs, puta conſanguineis, vel amicis de rebus eccleſiæ, committit furtum & ſacrilegium. Vnde ſi conſtitutio remitteret pœnam furti, non
31 videtur remittere pœnam tali clerico, vel prælato, eo quia tale eſt furtum qualificatum, faciunt notata, per Petr. de Anchar. in cap. cum ab homine de iud. idem dicit Abb. in cap. inquirendum. in quarto nota. vbi Prælatus committit ſacrilegium, & grauiſſimum crimen acquirendo conſanguineis, vel ſibi de redditibus eccleſiæ, quia fratribus, filijs, & amicis non ſunt danda bona eccleſiaſtica, per tex. in cap. Epiſcopus. x. q. ij. & inquit glo. ibidem, quod dando talibus, præſumitur quod carnali amore faciat, & legitur in Concilio Triden. Seſſione 25. cap. primo. ſub rubrica de reformatio. omnino vero Prelatis Sinodus interdicit, ne ex redditibus eccleſiæ conſanguineos, familiareſve ſuos augere ſtudeant, cum & apoſtolorũ Canones prohibeāt, ne res eccleſiaſticas quæ Dei ſunt, conſanguineis donent: Sed ſi pauperes ſint: his tanquam pauperibus diſtribuant; eas autem non diſtrahant, nec diſſipent illorum cauſa. Immo quam maxime poteſt, Sancta Synodus monet, vt omnem humanum hunc erga fratres, nepotes,

potes, propinquosq; carnis affectum, quę plurium malorum in Eccleſia Dei ſunt ſeminarium, prorſus deponant. vt etiam legere eſt in Canone apoſtolorum Canon. 37. incip. omnium rerum eccleſiaſticarum curam Epiſcopus gerito. Per hoc tamen non intelligas inquit glo. prçlatum non poſſe competens ſubſidium de rebus eccleſię conferre ſuis, imo potius tenetur ſuis, & amicis, quam exteris, & alienis, capit. non ſatis 85. diſtinct. capit. primo de cohabit. cleric. & mulier. ſed non debet eis tradere tantum, vt faciat eos diuites, ſed vt ſubueniat indigentibus. 12. quæſt. 2. monemus. Imo ſi clericus, vel prælatus in aliquem transfert, vel alicui det bona eccleſiæ, competit eccleſiæ contra illum rei vendicatio, quia acquiſita de bonis eccleſiæ, poteſt eccleſia vendicare. xii. quæſt. 4. Sacerdos, & quæſt. vlt. fixum. arg. ea. cauſ. quæſt. ij. apoſtolicos. in fine, vbi de hoc. facit, quod legitur, & notatur in tex. in d. capit. inquirendum, de pecul. cler. vbi glo. in ver. comparauit, quod clericus taliter emens, puniendus eſt, & competit eccleſiæ rei vendicatio, licet ſuæ res non ſint, & eſt ſpeciale in eccleſia, vbi dicit Hoſtien. quod hoc non probatur per illum tex. tamen pro hoc facit longa interpretatio magiſtrorum, quæ non eſt mutanda l. minime. ff. de legi. & caſus
32 in glo. notati, cum in eccleſia ſit maior ratio, aut ſaltem eadem. Item quia ſi aliquid de meo peruenit ad te, bonum, & æquum eſt, vt illud mihi reddas, vt not. in cap. vt vnus, de pecul. cler. vt per Io. Andre. in d. cap. inquirendum, & facit, quod idem Io. And. dicit in cap. primo. de voto. & cap. primo de off. deleg. & facit cap. clericus. cap. duo ſunt genera. 12. q. 1. & capit. quia tua, in fin. eandem opinionem tenet Archid. in cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem, de reſcrip. in lib. 6. Io. de Lignan. in Clem. gratię eo. tit. quia dicit glo. in cap. res Eccleſiæ 12. q. 1. quod ſi emiſti equum de rebus eccleſiæ, ille non eſt tuus, quia illud ſolum eſt clericorum: quod probabili ratione conſumunt, quicquid enim habes vltra illud, quod ſufficit tibi, violenter detines, & in tex. in cap. primo 12. q. 3. habetur indiſtincte de quolibet clerico, quòd quæcunque acquiſiuerit de bonis eccleſiæ, debet conferre eccleſiæ, alias punitur, vt ibi not. idem in capit. Pontifices, ibidem faciunt adducta per Innocen. in cap. indecorum. de ætat. & qualitat. vbi dicit, quod clericus in rebus eccleſiaſticis nec per ſucceſſionem, nec alio modo commercium habebit, quia non poteſt de eis teſtari, ſed omnia debet eccleſię remanere, & dicit Abb. in præallegat. cap. cum eſſes. in ſecunda lec. de teſta. col. 8. prope fi. quod pro prædictis facit tex. in §. fin. cum cap. ſeq. 12. q. prima vbi dicitur, quod prębenda aſſignatur Canonico, vt ipſe ſibi ex illa neceſſaria percipiat, & ſi quæ ſuis neceſſitatibus ſuperſunt, in communes

vſus eccleſiæ expendat, ſimilis tex. habetur in. §. his ita reſpondetur 14. quæſt. prima. vbi dicitur aperte, quod Canonicus vtitur rebus eccleſiæ, non tanquam ſuis, ſed tanquam ad diſpenſandum ſibi creditis, quoniam ipſe in rebus eccleſiæ eſt procurator, & alia per eundem Abbatem ibi adducta, vbi concludendo dicit, quod, ſiue clericus habens beneficium, cum adminiſtratione, vel ſine, non poteſt vllo modo res eccleſiæ vendere, ſed ex ſumptibus earum communem vitam cum fidelibus ducere, nec debet ad alium vſum, vel ad alium modum, niſi ad quem ſunt inſtitutę, res eccleſiæ diſpenſare, vel diſtribuere. Et ſi contrarium facit, talis diſpenſatio reuocatur. capit. ſi quis de ſeruis. 12. quæſt. 2. cap. monemus capit. diaconi, 12. quęſt. 1. & clericus non bene adminiſtrans res eccleſię, habetur loco prædonis, & non dicitur diſpenſator, ſed diſſipator.
33 per tex. in l. qui fundum. §. ſed tutor. ff. pro emptor. notatur per glo. in capit. fin. 12. quęſt. 1. vbi dicit etiam, quod Pręlati aliquando dicuntur procuratores rerum eccleſiaſticarum, vt ibi & 14. quęſt. 1. §. 1. Quandoque dicuntur domini, 16. quæſt. 1. & temporis, Quandoque appellantur defenſores. 16. q. 1. Canonicus, quandoque patres 88. diſt. quorum vices. non tamen habent liberam, & generalem adminiſtrationem, ſicut procurator Cæſaris, vt. ff. de off. proc. Cæſar. l. prima modicum tamen donare poſſunt, capit. cæterum extra de donat. & loco quidem domini habentur, cum bene adminiſtrant, ſed loco prædonis cum male. id quod puto procedere, & intelligi, tam in fructibus, & redditibus eccleſiæ, nec non in acquiſitis ex eis, quam in quibuſcunque alijs emolumentis occaſione eccleſiæ obuenientibus, & illius occaſione accquiſitis, puta ex iniunctione pœnitentiæ: aut alias quouiſmodo, vt per Innocen. in ca. cum inter. de verb. ſig. vbi dicit: quod ea, quæ acquirit ſacerdos iniungendo pęnitentias per parrochiam, debent eſſe eccleſię, ſubdens,
34 quod arg. eſt, quod quæcunque acquiruntur intuitu eccleſię, ſunt eccleſiæ. 12. q. 3. Pontifices. cap. requiſiſti de teſta. & alias, vt ibi per illum faciunt verba tex. in cap. Epiſcopis. 10. q. 3. ibi ſin autem Epiſcopus, vel qui cum eo ſunt, pręsbyteri, aut diaconi accuſentur, quia ea, quę, vel ex redditu, vel quolibet actu ab Eccleſia veniunt, in vſus ſuos colligunt, &c. Nec id propterea mirâbile videtur, quia dominium rerum eccleſię non eſt penes Pręlatum, vel clericum: ſed eſt penes Eccleſiam, dicit glo. in cap. hoc conſultiſſimo. de rebus eccleſię alien. in 6. in ver. ipſarum, vbi Io. And. dicit: ꝙ eccleſia eſt congregatio fidelium. cuius caput eſt Chriſtus, qui habet dominium bonorum. Sed bona pauperum ſunt, quoad ſuſtentationem: clericorum, quoad adminiſtrationem. Et ita dicit concordari cõtraria Quinimo

clericus

Clericus ſi ex induſtria ſua fecit aliquas meliorationes in rebus Ec-
35 ſiæ, non poteſt de talibus melioramentis, ſicut de re ſua diſponere, quia cedunt Eccleſiæ, ſecundum Abb. in cap. fin. de pecul. cler. ſecundum not. vbi Zabarella dicit, quòd eſt ſecus in extraneo, quia factam meliorationem extraneus, vel eius hæres repetit, & dicit, quod ratio eſt propter coniunctionem: quam habet Clericus cum
36 Eccleſia, quia alibi dicitur: quod nullus eſt proximior Clerico, quam Eccleſia, vt ibi per eum. Si verò melioratio ſit facta per Clericum de patrimonio ſuo, non contemplatione ſua, ſed Eccleſiæ: po-
37 teſt ille Clericus, vel hæres eius repetere illud, quod in tali melioratione de ſuis patrimonialibus impendit, per tex. cum glo. in cap. ſecundo 12. quæſt. 4.

§. STANTIBVS iſtis Repugnantijs: & tot in contrarium, pro concordatione contrariorum, & repugnantium, credo, quod erit bonum dicere, quòd aut quærimus de poteſtate Clerici in rebus Eccleſiæ, aut in illius fructibus, aut in acquiſitis ex fructibus, item quam poteſtatem habet, inter viuos, vt quam in vltima voluntate, vel quam poteſtatem Epiſcopus habeat, quam inferior regularis, ſiue ſecularis.

Et quoad primum videtur, quòd Clericus, ſiue Prælatus in rebus eccleſiæ, maxime in immobilibus nullam habeat diſpoſitionem, vel poteſtatem, niſi in caſibus a iure expreſſis, ac niſi ſeruatis ſolemnitatibus, & modis a iure traditis, de quibus per Abb. in cap. cum Apoſtolica, de his: quæ fiunt a præla. videlicet, vt primo tractetur, an expediat,
1 vel non, ſecundo interueniat conſenſus capituli, tertio fiat diſpoſitio, vel alienatio pro vtilitate, vel beneficio Eccleſiæ vel alia cauſa; quarto interueniat auctoritas ſuperioris; quinto ſubſcriptio, per Abb. in c. primo. tua c. de his, quæ fiunt a præla. & c. primo eo. & cap. nulli de reb. eccleſ. alien. de qua ſubſcriptione idem Abb. dicit in cap. primo, de his, quæ quòd Innocen. dat vnam regulam, quòd nunquam re-
2 quiratur ſubſcriptio, niſi in caſibus a iure expreſſis, ratio eſt, quia regulariter in qualibet diſpoſitione ſufficit conſenſus, nec requiritur ſcriptura. l. pactum. C. de pact. glo. in cap. primo de cenſib. lib. 6. & ideo venditionem, permutationem, & donationem Prælatus non poteſt facere: niſi de conſenſu capituli, & ſubſcriptione Canonicorum. Alber. vero in authen. hoc ius porrectum, de Sac. San. Eccl. tenet, quòd ſubſcriptio in alienatione rei Eccleſiaſticæ regulariter non ſit neceſſaria: niſi in tribus caſibus prædictis, ſcilicet venditione, permutatione, & donatione, vt d. cap. tua, & in caſibus not. per Archid. in cap. ſine exceptione 12. q. 2. & cauſæ legitimæ alienationis
3 rei Eccleſiaſticæ, numerantur quattuor, per Abb. in d. cap. nulli: prima eſt neceſſitas, ſi debita vrgent, & Eccleſia non poteſt ſatisfacere

4 de fructibus. Secunda vtilitas, ſcilicet, vt habeat rem meliorem. d. authen. hoc ius. de Sacr. Sanct. Eccl. & 10. quæſt. 2. cap. hoc ius. Tertia pietas 12. quæſt. 2. aurum, & cap. Sacrorum. Quarta, incommoditas, vt quia res ſit magis damnoſa, quam vtilis Eccleſiæ, cap. terrulas 12. quæſt. 2. & per glo. in ſumma, hodie ex quo prælati iurant non alienare res Eccleſiæ ſine conſenſu Papæ, videtur quod Papæ auctoritas in alienationibus, & diſpoſitionibus requiratur, de quo iuramento, quomodo intelligatur, & de multis ſpeciebus dicti iuramenti, vide per Abb. in cap. vt ſuper, de rebus Eccleſiæ non alie. vbi Abb. ponit, & diſputat quæſtionem, an poſſit prælatus alienare, ſeu concedere conſanguineis rem Eccleſiæ, concludens ibidem; quòd prælatus poteſt concedere rem Eccleſiæ, etiam ſine vtilitate Eccleſiæ, propter priuilegium quod habet, ſatis eſt enim, quòd Eccleſia non deterioretur. Id quod poteſt etiam prælatus in fauorem conſanguineorum facere: pro qua materia, vide etiam Archid. in cap. ſine exceptione. 12. quæſt. 2. Hodie prouiſum eſt per extrauag. Pauli ij. in extrau. com. de rebus Eccleſiæ non alienan. vbi excommunicantur alienantes res eccleſiaſticas, ſiue facientes pactum, per quod ipſarum dominium transferatur, ac omnes cõcedentes, hypothecantes, infeudantes, aut in emphiteoſim dantes, ſiue locantes: niſi in caſibus a iure conceſſis, exceptis fructibus, & bonis, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, & hodie habemus extrau. Pauli Quarti, editam temporibus meis, in confirmationem cõſtitutionũ d. Pauli ij. & etiam Papæ Simmachi, cuius vigore fuit reſciſſa locatio dohanarum, pecudum, & paſcuorum vrbis, facta dominis de Saulis, propter quã fuerunt damnificati vltra centum milia ſcuta. Idem dicit glo. in d. cap. nulli, in ver. immobilium, Ibi, mobilia vero, quæ ſeruando ſeruari nõ poſſunt, poteſt prælatus alienare inſtar tutoris. l. lex quæ. C. de adminiſt. tutor. Abb. vero dicit in d. capit. nulli, quòd mobilia, quæ commode ſeruari non poſſunt, etiam alienantur ſine ſolemnitate, veluti veſtes, quæ quotidie magis veteraſcunt. Item fructus, & ſimilia, & dicit Ang. in §. & quia parum. in authen. de nuptijs, quod omne illud, quod corrumpitur triennio, computatur in-
5 ter illa: quæ ſeruãdo ſeruari non poſſunt, eſt glo. ſing. in l. vnic. C. ſi ad verſ. vſu. & ſic quæ vſu conſumuntur, non ſunt de illis: quæ ſeruando ſeruari poſſunt: pro qua materia vide glo. fi. in cap. Cæterum de don. quæ dicit, quod Prælatus poteſt donationem facere de reb. eccleſ. ſi adſit conſuetudo loci: quia cõſuetudo loci dat iuriſdictionem, & libe-
6 riorem tribuit adminiſtrationem. ff quod vi, aut clam. l. prohibere. §. non tantum. Ita tamen, vt Eccleſia enormiter non grauetur. cap. Fraternitatem. §. accepimus, extra de donatio. vbi dicit Io. Andr.

quem

quem etiam ibi refert Imola, quod ſi in loco, vbi eſt ſita Abbatia, adſit conſuetudo, quod Abb. poſſit dare xx. ſolid. vel centum, vel rem mobilem, quæ ſuperſit ipſi eccleſiæ, alicui pauperi, vel nobili indigenti, vel puellæ maritandæ, vel ſi ſit conſuetudo, quod Epiſcopus faciat aliquos milites, & eis aliquid donetur, in iſtis caſibus valebit datio, & donatio: ſiue in vita ſit facta: ſiue in morte: & ibi dicit Hoſtien. quod forte valebit donatio facta in cõſuetudinarijs, ſi fiat egẽti, licet non nimis, non tamen poterit obligare eccleſiam, & ſic inquit, Imola reſidet Ioan. And. Sed addit, quod per prædicta non habetur plena veritas. Ideo dicit quod ſi Prælatus vult immobilia donare, vel mobilia precioſa, non poterit: ſiue ſit conſuetudo, ſiue non, niſi interueniãt ſollennitates requiſite in alienatione rerum eccleſ. At Flor. inquit tenet contrarium: quia tex. loquitur indiſtincte, & ideo videtur intelligi poſſe de immobilibus, & per hoc dicit, quod licet non valeat donatio, quæ fiat per prælatũ, de bonis immobilibus ſine debita ſolennitate, tamen non videtur verum: niſi hoc habeat conſuetudo, quia tunc valebit, dum tamen ſit moderata, & idem dicit de mobilibus precioſis: quia de illis iudicatur idẽ, quod de immobilibus. l. lex quæ tutores. C. de admi. tut. & pro iſta opinione inquit Imola, poſſet adduci quod habetur in cap. terrulas. xij. q. ij. per quem tex. videtur, quod hæc opinio poſſit ſatis ſuſtẽtari, ſi eſſet res modici valoris, tamen tutius eſſet abſtinere propter opiniones vitandas.

De fructibus, & in fructibus eccleſiæ, dicit Hoſtien. in capit. fin. de pecul. cler. quod clericus, vel prælatus poteſt in vita, pro ſuo libito diſponere, & diſtinguit ibidem inter clericum habentem eccleſiam, vel beneficium cum adminiſtratione, vel quia ſi habet cum adminiſtratione, quandiu viuit, & ſanus eſt, æquiparatur vſufructuario qui facit fructus ſuos, vnde donare poteſt, ſed tamen moderate, cap. Ceterum de donatio. quòd ſi ægrotet, tunc non eſt amplius vſufructuarius, ſed æquiparatur vſuario, aliquid tamen plus habet, quam vſuarius: quia eleemoſynas facere poteſt cap. ad hæc de teſtam.

Si abſque adminiſtratione ſimpliciter, & perſonaliter ſit beneficiatus, habet omnimodam in fructibus poteſtatem, & diſpoſitionem, quia quantum ad fructus ſuos faciendum, æquiparatur vſufructuario, & facit illos ſuos vſque ad obitum, ac de eis etiã teſtari poteſt, cap. Requiſiſti. §. illud. de teſtam. & ita dicit Hoſtien. ſeruari de conſuetudine, quę quaſi vbique viget generalis, hanc opinionem ſequitur, & approbat glo. in cap. præſenti, in ver. Reſeruari de off. ordin. in vj. quæ glo. multum inualuit apud omnes, vt dicit Abb. in capit. fin. de pecul. cler. verſ. in glo. ij. & idem in capit. cum in officijs. de teſtam. ibi.

ſed aliæ opinio multum inualuit de conſuetudine, & illam approbare videtur Rota in antiquis deciſ. 855. incip. cum Camera apoſtolica, & eadem Rota in antiquis in rubrica de obliga. & ſolutio deciſio. 330. incip. nota quod clericus, & ita communiter teneri dicit Butr. in capit. peruenit, de fideiuſſor. Corne. conſil. 314. Butr. capit. primo de cauſa poſſeſ. & propr. Imola. capit. fi. de pecul. cler. vbi Calder. Imola. capit. relatum ij. de teſta. & capit. requiſiſti & capit. quia nos, vbi dicit quod eſt communis opinio, idem dicit in d. cap. peruenit, Bellon. conſil. iij. numero ij. & dicit Boer. conſil. 48. quod illam glo. ſequuntur omnes ſcribentes. Sed Abb. ſubijcit, illa glo. mihi nunquam placuit, quia per Capitulum requiſiſti, quod allegat, & in quo ſe fundat, in nihilo probatur in iure eius intentio, quinimo potius ille tex. facit contra, quia in tex. ſolum dicitur: quòd relictum clerico non habenti adminiſtrationem, ſed tantum ſimplex beneficium, præſumitur relictum non intuitu eccleſiæ: ſed perſonæ, & ſic acquiritur perſonæ, non eccleſiæ, &c. vt ibi per eum, facit optimus tex. in cap. Epiſcopus. 14. q. 1. vbi probatur: quod Canonici: qui ſimplex habere dicuntur beneficiũ, nõ habent bona ſui Canonicatus, & eccleſiæ, vti propria, ſed vti ad diſpenſandum, & præbendæ cum procedant de rebus eccleſiæ, non dantur Canonicis ſimpliciter, vt de eis faciant quicquid velint ex redditibus. Sed vt primo neceſſaria percipiant pro ſe, & ſi quid ſupereſt, expendant in vtilitates eccleſiæ, quia inquit Abb. in cap. relatum. ij. bona præbendarum ſunt Eccleſiæ: quamquam ſint diuiſa per præbendas, vnde per hanc diuiſionem non perdunt bona naturam ſuam, quia bona Eccleſiæ cedunt pijs vſibus, non autem, vt Canonicus de eis poſſit teſtari ad libitum. Vnde bona iſtorum ſimpliciter beneficiatorum, ita ſunt, & debent dici res eccleſiæ, ſicut bona habentis adminiſtrationem, ſunt autem diuiſa per præbendas, vt commodius percipiantur neceſſaria. Etiam in acquiſitis de ſimplicibus beneficijs, ſtatuit Pius Quartus, quod clerici non poſſint diſponere, niſi habeãt ad hoc ſpeciale apoſtolicum priuilegium, vel adſit conſuetudo in loco legitime præſcripta, vt per breue ſuum Franciſco Odeſcalco ſub die ſexto Martij 1560. Anno Pontificatus primo. per ea verba, quoad beneficia ſimplicia, niſi ex priuilegio apoſtolico, ſeu ex conſuetudine legitime præſcripta &c. Idem, & in breui Donato Matthæo Minali theſ. ſub die xxx. Iulij eiuſdem anni 1560. fac glo. in cap. res, quæ xij. q. j. quæ dicit, quod ſi clericus emit equum de redditibus eccleſiæ, eſt eccleſiæ, non proprius, & redditus poteſt eſſe tã beneficij adminiſtrationem habentis, quam ſimplicis, ex quo eſt verbum generaliter prolatum, non ſpecialiter, & generaliter, idcirco dicit intelligi. l. de

precio

precio, de publici. in rem actio. faciunt, quæ leguntur, & notantur 44. diſt. in principio. vbi dicit glo. quod de rebus eccleſiæ ſufficere debet clerico, quod habeat neceſſaria tantum, & illa neceſſaria arctantur ad victum, & veſtitum, & tex. ibidem habet, quod ſacerdos viuere debet de altari, non luxuriari; nec ibidem fit diſtinctio qualitatis beneficij, an habeat adminiſtrationem, nec ne, & in terminis dicit Angel. in ſumma in ver. emptio. verſ. vtrum emptum, de aliena. quòd ſi clericus habens pecuniam de præbenda, de illa emat prædium, non poterit illud dare, etiam intuitu pietatis, licet pecuniam potuiſſet dare, quia ſtatim prædium ſic emptum, fit Eccleſiæ: eandem glo. reprobat Abb. in cap. cum eſſes. numero 23. idem in cap. cum in officijs, de teſtam. item in cap. ſecunda. de deci. nec illa glo. placet Archid. in cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem de reſcrip. in vj. idem tenet Innocen. in cap. indecorum, de ætat. & qualitat. qui dicit indiſtincte, quòd clericus non debet diſpenſare res eccleſiæ, niſi in ſua neceſſitate, & illorum qui ſibi inſeruiunt, & poteſt donare pro remuneratione ſeruitij, vbi Innocen. nullam facit differentiam, an bona, & res ſint beneficiati ſimplicis, vel alterius generis. Idem tenet Dominic. de ſancto Gemi. & Franc. in d. capit. præſenti, de off. ordin. col. 5. Barba. in tract. de præſtan. Card. prima quæſt. 3. numero 80. Idem in capit. requiſiſti, de teſtam. numero 34. Idem in cap. fin. num. 14. de pecul. cler. vbi Imol. Bertrand. in conſ. 158. 2. volum. Iaſ. conſ. 75. vol. 3.

Quia clericus de rebus eccleſiaſticis mobilibus, ac fructibus eccleſiæ poteſt in ægritudine conſtitutus, ſi ſit compos mentis, dare, & diſponere pauperibus, locis religioſis, & his, qui ſibi honeſta exhibuerint ſeruitia: etiam ſi tales fuerint ſibi ſanguine, vel affinitate coniuncti, cap. ad hæc, cap. relatum. de teſtam. & idem poteſt donare, dum ſanus eſt, ex iuſta cauſa, dummodo moderate donet, cap. cæterum, de donat. & cap. ad apoſtolicæ: ſed dicit Io. de Imola d. Cap. Cæterum ſecundum d. Ant. quod ſi Prælatus velit rem mobilem pretioſam alienare, aut vult facere donationem de redditibus quos facit ſuos, quod quando fit, notatur per glo. in cap. præſenti de off. ordin. lib. 6. §. porro. & tunc poteſt donationem facere, in quantacunque quantitate voluerit, etiam ſine conſenſu capituli, vel ſuperioris, ex quo ſunt ſui: nec obſtat (inquit) quod habetur in cap. cum olim 2. de priuileg. quia ibi non loquitur de fructibus: ſed de mobilibus acquiſitis eccleſiæ, nempe de pecunia: quam epiſcopus, qui erat religioſus, acquiſierat, nam illa cedit epiſcopatui cap. 1. 18. q. 1. ideo non poterat de illa diſponere in quantitate immoderata, ſed quando eſſet moderata ſic, in fructibus autem agitur tunc de præiudicio ſolius prelati, ideo

poteſt

poteſt donare in quantacunque vult, cum prælatus de illis poſſit libere diſponere. Si vero vult donare de redditibus: quos nõ facit ſuos, tunc ſi vult donare aliquid minimum benemerenti, poteſt, etiam ſine conſenſu capituli, etiam non ſubſiſtente aliqua conſuetudine: &
7 quid dicatur minimum, vel non, ſtabitur determinationi conſuetudinis, ſi de illa apparet, alias videtur, quod arbitrio ſuperioris hoc poterit determinari, arg. cap. de cauſis, de off. deleg. qui habet conſiderare quantitatem, ſeu valorem rei, vide per D. Imol. in d. cap. Ceterum quæ dicatur minima, ſeu modica quantitas.

Si autem vult donare aliquid, quod non ſit minimum, non tamen læderet Eccleſiam enormiter, & tunc ſine conſenſu capituli non poterit, niſi hoc habeat conſuetudo, ſed cum conſenſu capituli hoc poſſet: ſi autem vellet immoderate donare, tunc non poſſet etiam cum conſenſu capituli, etiam ſi conſuetudo hoc haberet, quia talis conſuetudo, veluti oneroſa Eccleſijs, non valeret; Subdens idem Imola, tamen Floren. hic dicit, quod ſi Prælatus donet rem mobilem, non præcioſam, ſi moderate donat, valebit donatio, etiam ceſſante conſuetudine, quod, inquit, tene menti, tamen propter vitandas opiniones tutius videtur, quod fiat cum conſenſu capituli, niſi conſuetudo aliud haberet, ſed inquit Bald. in conſ. 298. primo volum. quod ſecundum quoſdam Prælatus poteſt donare conſanguineis ex generali conſuetudine; quam Papa ſcit, & tolerat arg. l. filius. ff. de donation. alij dicunt, quod iſta conſuetudo eſt abuſiua, & inualida: per quam Papa dicitur pati, non facere: alij dicunt, quod cauſa pietatis, vel meritorum poteſt vſque ad competentem modum, non enim intelligitur iactari, quod propter benemerita Eccleſiæ, vel prælati erogatur: alij dicunt, quod donare nullo modo poteſt: niſi forte, quod potuiſſet nugatori expendere, puta in equis, domicellis, & conuiuijs, nam ſi ab ijs abſtinuit, vt poſſet prouidere conſanguineis, Eccleſia non eſt facta pauperior ex tali donatione: De redditibus ergo appropriandis ipſi prælato poteſt facere, quicquid vult, dum viuit, in morte autem non, not. in cap. præſenti. de off. ordin. vt ibi per eum, quia eſt Dominus, ſed hoc Abb. intelligit, ſi vtatur, fruatur, vel quod idem eſt, ſi in vita de illo legitime diſponat, per eum in cap. reprehenſibilis, de appella. & dicit Abb. in cap. cum in officijs. de teſtam. quod Clericus de bonis intuitu Eccleſiæ, vel de facultatibus Eccleſiæ acquiſitis, non poteſt teſtari, vel aliter de ipſis bonis in alios diſponere regulariter, ni-
8 ſi in quattuor caſibus: primo ſi Clericus tantundem de ſuo Eccleſiæ contulerit, quantum vult relinquere, vel diſponere. 12. q. 2. ſi quis quilibet, ead. cauſ. quæſt. 5. cap. ſi Epiſcopus. ſecundo de rebus mobilibus,

libus, & modicis ſi adſit conſuetudo: tertio poteſt donare intuitu eleemoſynæ, quam Clericus poteſt facere in infirmitate conſtitutus: quarto quando clericus vult remunerare ſeruitia honeſta recepta, tam a conſanguineis, quam ab extraneis. §. licet d. cap. relatum, & per eundem Abb. in cap. relatum. 2. verſ. nota in verbo. vbi dicit, quod Clericus in ægritudine, de qua poſt modum deceſſit, poteſt aliqua mobilia Eccleſiæ, conferre religioſis locis, & pauperibus item his, qui ſibi ſeruiunt, ſiue conſanguinei ſint, ſiue extranei, ſecundum ſeruitij meritum: ex quibus verbis infertur, quod in pauperibus, & locis Religioſis, ſufficit ad erogationem faciendam ſola charitas, ſed in alijs qui non ſunt pauperes, vel non ſunt loca religioſa, requiritur quod præcedat aliquod ſeruitium. Et ex hoc infero ſecundo, quod conſanguineo diuiti, qui non ſeruiuit Eccleſiæ, vel prælato, non poteſt prælatus aliquid conferre, etiam de mobilibus Eccleſiæ, & pondera ibi verbum aliquid, quod deno-
9 tat quandam moderationem, non enim debet omnia mobilia Eccleſiæ diſpenſare in ægritudine, quia dicit Specul. in tit. de ſtat. Monach. verſ. 57. quæritur, quod Epiſcopus, & presbyter, non tamen Religioſus, de fructibus Eccleſiæ ſuæ, & mobilibus ſibi ratione Eccleſiæ acquiſitis, poterit ſeruitoribus mercedes relinquere, & donare, & remunerare: l. iubemus. C. de Sac. San. Eccleſ. dum tamen non fiat in fraudem, prout quidam faciunt, legantes nepoti-
10 bus, & conſanguineis ſuis maximas, & diuerſas pecuniæ quantitates ſub nomine remunerationis receptorum ab illis ſeruitiorum, contra iura vt. 65. diſt. non ſatis. prope princ. melius eſt quod dicit Did. Couarruuias in cap. cum in off. de teſtam. verſ. & his: quod per tex. in cap. ad hæc de teſtam. probatur, videlicet quòd clericus in ægritudine conſtitutus, cauſa donationis inter viuos, poteſt redditus Eccleſiæ in piam erogare cauſam, modo in donatione moderamine vtatur, ſi ex ea ægritudine decedat, ſed ſi in bona exiſtens valetudine velit in pios vſus erogare aliquid de bonis mobilibus, id agere poterit libere nulla præfinita quantitate: id quod probatur etiam in c. quia Ioannes, iuncta glo. 12. q. 5. notat. Abb. & maxime per finalia verba, Anchar. Imol. Barba. in d. cap. ad hęc, vnde oportet a viuente fieri traditionem horum bonorum, quę ſic donantur Barba. in di-
11 cto loco 2. col. & iſti ſunt modi, vel caſus per Abb. enumerati, in quibus videtur licita, & permiſſa clerico diſpoſitio in fructibus, & rebus eccleſię, nec vltra hos, alios enumerat; nec in eis iura allegata diſtinguunt magis in fructibus, ac rebus eccleſię habentis adminiſtrationem, quam ſimplex beneficium: quia inquit Abb. in cap. cum eſſes, in repetiti. de teſta. col. 8. ante numerum 22, quod indiſtinctę

qui-

quilibet clericus, quæcunque acquirit de bonis eccleſiæ, debet conferre, eccleſiæ, alias punitur, per tex. in cap. primo 12. quæſt. 3. & in hac materia eſt in terminis (inquit) tex. §. fin. cum capit. ſeq. 12. quæſt. 1. vbi expreſſe habetur de clerico non habente adminiſtrationem, & dicitur ibi, quod præbenda pro neceſſitatibus datur canonico, & ſi quid deductis neceſſitatibus ſupereſt, illud in communes vſus eccleſiæ expendat, eundem tex. allegat idem Abb. in capit. fin. de pecul. cler. in confutatione dictæ glo. & ſimilis tex. habetur, vt diximus, in §. his ita reſpondetur. capit. epiſcopus 14. quæſt. 1. vbi habetur expreſſum, quod canonicus non vtitur rebus eccleſiæ tanquam rebus ſuis: ſed tanquam ad diſpenſandum ſibi creditis, & commiſſis: quia ipſe in rebus eccleſiæ eſt procurator, pro hac parte eſt tex. in capit. videntes 12. quæſt. 1. vbi habetur, quod ideo fuit ordinatum, quod bona, quæ offerebantur eccleſiæ per Chriſti fideles ad fidem confluentes, reſeruarentur eccleſiæ, & non amplius venderentur, prout, a principio fiebat: vt ex ſumptibus eorum neceſſaria tribuerentur egentibus, & communem vitam ducentibus: quia non eſt vera ſecundum Abb. in d. cap. cum eſſes, in repetit. eadem col. octaua, & nona, & per eundem in rubrica de pecul. cler. in fi. eorum opinio, qui dicunt, ꝙ clericus ſiue prælatus faciat fructus beneficij ſuos, niſi ad hoc, vt de illis ſibi prouideat primo, & de ſuperfluis deducta ſua prouiſione, diſpenſet in vſus pios, non vt de illis poſſit, vel teſtari, vel pro libito ſuæ voluntatis facere: quia eſt de hoc bonus tex. in cap. ſi quos deſeruis 12. q. 2. vbi
12 donatio facta de fructibus reuocatur, & pro nõ facta habetur: & per eundem Abb. in cap. ceterum, de donatio. verſ. ſed dubium, vbi dicit, ꝙ clericus de redditibus eccleſiæ poteſt dare illos redditus, & fructus, quos facit ſuos puta quales ſunt quotidianæ diſtributiones, & huiuſmodi, vt habetur in cap. vnico. de cler. non reſid. in 6. item de fructibus beneficij illam partem, quæ eſt ſibi pro neceſſitatibus ſuis, & ſuorum ex canonis diſpoſitione aſſignata: ſed illam clericum facere ſuam, tamen intelligit Abb. ſi in vſum, & alimoniam ſuam
13 conuertat, vt per eundem in cap. reprehenſibilis, extra de appella. & dico infra in ſeq. quęſtione, fac. tex. in cap. iudicatum. 89. diſt. vbi dicitur, ꝙ epiſcopatus eſt patrimonium epiſcopi, & debet intelligi quantum ad diſpenſationem, quia clerici ſunt diſpenſatores, & habent poteſtatẽ diſpẽſandi res eccleſiæ: & per præfata, ac per alia, quę ibi adducit Abb. nulla eſt differentia inter habentem adminiſtrationem, & non habentem: innuans, quod tam ſunt eccleſiæ bona ex ſimplici beneficio prouenta: quam ex beneficio adminiſtrationis acquiſita, quia talis diſtinctio iure non probatur. Id quod ſentit Cardinalis

Zaba-

Zabarella in cap. fin. de pecul. cler. col. fin. circa finem, per illa verba, ſecundo caſu, licet vt prædixi, quidam diſtinguant inter beneficia ſimplicia, vel non ſimplicia. Item alij diſtinguant inter Clericos ſæculares, & regulares: tamen tales diſtinctiones iure non probantur: & per illa verba paulo inferius, ſecundo caſu indiſtinctæ poteſt, etiam donando, quia Dominus eſt fructuum, & æquum eſſet ſtatuere, quòd de omnibus fructibus &c. per quæ, concludit, Abb. id, quod etiam videtur tenere Zabarella, quòd clericus, vel Prælatus non habet in fructibus, ac prouentibus Eccleſiæ, niſi victum pro ſe, & ſuis: & illo deducto, ius in Eccleſia, & in pauperes illos fructus Canonicæ diſpenſandi: & iura dicentia, quod Clericus facit fructus ſuos, ac quod in illis acquirit dominium, loqui, & intelligi in illam partem fructuum, quæ ſibi pro neceſſitatibus eſt aſſignata, quæ eſt omnino ſua, quia Clerico omnino debetur, licet aliunde habeat victum, alimenta, vel ſuſtentationem, per Didacum Couarruuias in cap. cum in officijs de teſtam. verſ. tertio. vbi
14 dicit, quòd Clericus habens beneficium Eccleſiaſticum, poteſt libere diſponere de illis redditibus, qui ſunt neceſſarij ad eius honeſtũ ſumptum, inſpecta cuiuſque qualitate, ſi eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum, & neceſſaria ſibi miniſtrauit, hæc etenim pars bonorum Eccleſiaſticorum miniſtris Eccleſiæ, per Canones antiquos conſtituitur cap. Eccleſias 13. quæſt. 1. tex. & ibi Abb. in cap. de his, de Eccleſ. ædific. vel repar. S. Thom. ſecunda ſecundæ quæſt. 185. art. 7. reſpon. ad 2. quod intelligit Abb. ſi vtatur vt dico ſupra, & hoc intellige de quocunque beneficio Eccleſiaſtico nulla habita diſtinctione ſimplicis, curati, vel habentis, aut non habentis adminiſtrationem. Super qua materia vide, quæ dicit Gemin. in cap. præſenti de officio ordin. ſuper illa glo. vbi dicit, quod quidam intelligunt glo. illam, vt loquatur de ſimplicici beneficio, vt quilibet habens beneficium ſimplex teſtari poſſit, quod dicunt falſum, & contra tex. in cap. relatum, quod loquitur in Canonico, & ſic conſequenter in habenti ſimplex beneficium, qui tamen non poteſt teſtari, atque hoc (inquit) etiam ego fateor. At glo. recte intellecta eſt veriſſima, & id non dixit, ſed bene dixit, quod ad hoc, vt beneficiatus poſſit teſtari, tria requiruntur: Primum quod non habeat adminiſtrationem: Secundum quòd beneficium ſit ſimplex: Tertium quod illud obueniat ſibi perſonaliter tantum, & conſequenter tales fructus conceſſi ratione ſtipendij perſonalis: quibus concurrentibus poterit diſponere, & teſtari, & alias, vt ibi per eum: quia ſic intelligendo bene procedit id, quod dicit glo. & ea, quæ dicuntur per Abb. qui intelligit, quod glo. loquatur in ſimplici beneficio tantum, non autem

in fructibus, qui obueniunt ratione ſeruitij perſonalis, quia diſtribu
tiones quotidianæ, & alia huiuſmodi, quę dantur, & diſtribuuntur
Clericis ratione laboris, & exercitij perſonalis, acquiruntur Cleri-
cis, quo ad liberam eorum diſpoſitionem, per Didacum Couarru-
uias in d. cap. cum in officijs, de teſtam. num. 4. tex. in cap. vnico
de cler. non reſiden. in 6.

Id, quod etiam procedit in commendatario, ſecundum Nicol. de Vbal.
in tractat. de ſucceſſ. Cler. ab inteſtat. verſ. ſecundo quæro, vbi pro-
poſita quęſtione: An fructus commendatarij reſeruentur futuro ſuc-
ceſſori, an vero commendatarius faciat eos ſuos, ita quod veniant
poſt mortem commendatarij ad eius hæredes, dicit, quòd Lud. Pon-
tan. in conſ. 352. incip. omnipotentis Dei poſtulato ſuffragio, in
caſu propoſitæ conſulationis, diſtinguit, quòd aut commenda eſt fa
cta ad vtilitatem Eccleſię, & tunc fructus reſeruantur ſucceſſori,
quia in tali caſu commendatarius non facit illos ſuos. 61. diſt. quo-
niam feſtus: ſed bene verum eſt, quòd ex redditibus tantum po-
teſt detrahere, quantum ſibi ac ſuorum victui ſufficiat, 12. quæſt.
2. charitatem. cap. vnico de clerico ęgrotante. §. primo libro ſex-
to de quo nihil mirum, quia commenda in tali caſu, nihil aliud eſt,
quam depoſitum, quod poteſt ad libitum deponentis reuocari, e-
tiam ſi dictum fuiſſet, quod depoſitum vſque ad obitum depoſitarij
duraret. l. prima. §. ſi depoſuero. ff. depoſit. cap. primo extra eo.
Et tali caſu poteſt commendatarius ad libitum remoueri, Et bene-
ficium commendatum, tamquam vacans conferri, per Lud. Go-
mes. reg. de publican. reſign. quęſt. 4. vbi vide, eo quod commenda
fit duobus modis, & quando commendatarius ęquiparatur titula-
ri, aut commenda fit non in fauorem, vel vtilitatem Eccleſię, ſed cō-
mendatarij tantum, & eo caſu commendatarius facit fructus ſuos, &
eos lucri facit, inſtar depoſitarij, ad cuius gratiam factum eſt depoſi
tū, quoniā illos redditus ex re depoſita perceptos, ſibi depoſitarius
acquirit, & lucratur ſemper, niſi eos percipiat poſt moram, quia per-
ceptos poſt moram, & a die moræ debet reſtituere deponenti, cuius
fuit res depoſita l. dies ſpoliorum. §. pecuniam. ff. depoſ. & ita debet
(inquit) intelligi glo. in cap. nemo deinceps, de elect. in 6. ſed in-
quit idem D. Nicol. quicquid ipſe D. Pontan. dicat, mihi videtur,
quòd non ſit magis priuilegiatus, commendatarius in aliqua com-
menda, quam intitulatus in aliqua Eccleſia, vel beneficio, qui vt ſu
pra dicit, in morte potius cenſetur vſuarius, quam Dominus &c. Et
Card. Zabarella in prææallegato loco col. antepen. declarando mate
riam dicit, quòd multis modis quid poteſt dici ſuum, & proprium:
15 ſed ſecundo modo poteſt dici propriam id de quo quis habet liber-

ram

ram diſpenſationem, tamen ſi male diſpenſet poteſt puniri, non tamen reuocabitur diſpenſatio, & hoc modo dico (inquit) habere clericos proprietatem in fructibus beneficiorum, & ſic loquuntur omnia iura, quæ dicunt clericos debere eſſe contentos victu, & veſtitu, ſi enim extra modos licitos diſpenſant, peccant, vt in allegatis iuribus per eum, & poſſunt puniri, adeo, quod quandoque poſſunt ab eccleſia remoueri: ſubiungit idem, quin ſi clericus diſtraxit fructus beneficij, & donauit pecuniam amico, non valet donatio, nec id
16 quod acquiret ille ex illa pecunia, ſed erit eccleſiæ, idem dicit in cap. peruenit, de fideiuſſ. idem dicit gloſſ fin. capit. fin. in fin. duodecima quæſtione prima, gloſſ. & Archidiac. cap. fin. quinta quæſt. 3. ſubiungens Cardinal. Zabarell. dict. capit. final. de pecul. cler. licet autem ſecundum prædicta teneat diſpenſatio qualitercumque facta per clericum in vita, ſecus videtur in vltima voluntate, per quę verba videtur innuere, quod poteſt clericus qualitercunque diſpenſare fructus ſuæ eccleſiæ, & idem circa finem, per illa verba, dic ergo, quòd aut loquimur in adminiſtrationibus, quæ non ſunt propriæ beneficia, aut in illis, quæ ſunt beneficia, vel in beneficijs ſimplicibus.
17 primo caſu exemplum poni poteſt in hoſpitalibus, quæ non ſunt beneficia. clem. per litteras de præben. & clem. quia contingit, de religio. dom. & inſtitutus in talibus non facit fructus ſuos. ſecundo caſu, licet quidam diſtinguant inter ſimplicia beneficia, & non ſimplicia, & inter clericos regulares, vel ſeculares, tamen hæc diſtinctio iure non probatur. Vel quæritur, an beneficiatus faciat fructus ſuos, ita quòd libere diſponere poſſit, ſicut dominus, adeo quod, etiam ſi male diſpenſet, non poſſit puniri, & dic, quòd non poteſt, vt cap. ſecundo de pecul. cler. aut an faciat ſuos in tantum, quod poſſit ſibi conſeruare, vel ex eis aliquid acquirere, quod ſuum ſit, & adhuc idem, quod non poteſt cap. tertio eo. aut an faciat ſuos, adeo quod de eis poſſit diſponere, ita quod non reuocetur, quod fecerit, & hoc, aut in vltima voluntate, aut inter viuos, & primo caſu non poteſt cap. ad hæc cap. relatum, de teſtam. ſecundo caſu indiſtincte poteſt, etiam donando, quia dominus eſt fructuum cap. vnico de cleric. non reſid. in 6. & æquum eſſet ſtatuere quod de omnibus fructibus, idem dicit Imola ibidem per eadem verba. Subdens idem Zabarella, item eſſet æquum, quod clericus poſſet libere diſponere in vita, & in morte de omnibus acquiſitis eccleſiæ mobilibus, ſiue immobilibus, & hoc, ſi ſint acquiſita tempore ſuo, niſi conſtaret manifeſte, quod eſſent acquiſita intuitu eccleſiæ, per hoc enim clerici eſſent promptiores ad bene agendum, & bene acquirendum, & multi magni viri, qui abſtinent a clericatu, non abſtinerent, nec facerent clerici fraudes, quas

faciunt

faciunt,in faciendo cantare inſtrumenta emptionum,& aliorum con tractuum in alterius perſona,prout quotidie faciunt : & ibidem paulo ante, valde abſurdum eſt ita reſtringere poteſtatem clericorum, vt videantur nudi miniſtri, nam per hoc ſurgerent lites , & multi retraherentur a beneficijs,& a clero,ſi putarent non poſſe aliquid in amicos,vel propinquos ex fructibus beneficij erogare:qui tamẽ alias ſunt vtiles beneficijs,& beneficia magnificant;& ita inquit ſeruatur: vnde etiam in foro conſcientiæ videtur beneficiatus tuto poſſe largiri de fructibus beneficij,dummodo per hoc non omittat hoſpitalitatem eleemoſynas condecentes,& alia,ad quæ de iure tenetur : Dom. vero Flor.ſecundum quod refert Imol.in c.fin.de pecul.cler. tenet indiſtincte,quod clericus ſit dominus fructuum beneficij perceptorum, & quod de illis poſſit quoquomodo,& pro quantacunque quantitate inuita diſponere libere,& ſine aliqua difficultate,vt per eundem Imo
18 lam d. loco col.antepen.

Et ex prædictis habes tres principales opiniones : vnam , quæ multum reſtringit,poteſtatem clericorum circa fructus beneficij,quæ fuit opinio Innocen.cap.Indecorum de ætat. & qualit. Archid. in cap. ſtatutum,§. aſſeſſorem præallegato. Ioan. Calder. cap. fin. de pecul. cler. Abb in cap. cum eſſes , in repet. & alijs locis ſupra adductis , & quam etiam de iure ſequitur Dom.Ant.c.fi.3 cauſa. de cauſ. poſſeſſ. & proprie. Secunda opinio principalis eſt D. Flo. de qua vltimo dixi ; quæ dat magnam , & largam poteſtatem clericis circa fructus , & redditus beneficiorum:qui voluit,quod clericus beneficiatus non diſtinguendo , an habeat adminiſtrationem : vel non , faciat fructus ſuos,& de illis habeat in vita plenam adminiſtrationem , & poteſtatem,adeo quod poſſit etiam alteri donare,ſi velit : & non reuocetur donatio.

Tertia eſt opinio Hoſtien.in cap fin. de pecul.cler. & gl.in c.præſenti de off. ord.quæ mediam viam eligendo,diſtinguit inter clericum ſimpliciter,& perſonaliter beneficiatum,& habentem adminiſtrationem: quia in primo caſu eſt dominus fructuum beneficij , & de illis habet plenam diſpoſitionem in vita,& in morte : ſecundo caſu in vita dicitur facere fructus ſuos,& poteſt de eis diſponere.etiam donando aliquid de eis,dummodo moderate hoc faciat : & in hac materia ſtantibus iſtis opinionibus reſoluit Io.de Imol.in d. cap.fin.de pecul. clericorum , quod opinio Innocent.Abb.Archid.& ſequentium ſit vera de iure,&quod clericus poſſet moderate aliquid donare de fructibus ſaltim ſi adeſſet conſuetudo:& quod dicitur,quod dicit Hoſtien.quod ſeruatur de conſuetudine , & vbique obtinet conſuetudo , videtur , quod conſuetudo illa poſſit tolerari,per illud quod habetur in cap. ſi

propter

propter tua debita, de reſcrip. in 6. & in extrauag. Io. 22. ſuſcepti. ꝙ fructus beneficij vltimi anni, in quo clericus decedit, etiam ſi nondum ſint percepti, ſpectant ad hæredem ipſius clerici; vnde videtur ꝙ valeat conſuetudo, ꝙ clericus perſonaliter, & ſimpliciter beneficiatus, faciat fructus ſuos: ſi vero habeat adminiſtrationem, ꝙ non poſſit donare in magna quantitate alteri, ſed moderate: id, quod inquit Imol. puto verius de iure.

Et in hac materia pro declaratione veritatis, eſt meo iudicio bonũ ſub diſtinguere, inter qualitates fructuum, redditũum, & prouentuum, qui percipiuntur ab eccleſia, & inter eos qui percipiuntur occaſione eccleſiæ: quia iudico, ꝙ de omnibus indiſtincte non ſit habenda eadem ratio: vt videlicet aliqui fructus ſunt, qui obueniunt beneficiato regulariter ratione tituli tantũ, nõ ratione, alicuius, vel reſidẽtię, vel ſeruitij, vel perſonalis intereſſentię, vel ſit beneficiũ habẽs, vel nõ habens adminiſtrationem, quia nihil refert, per Abb. in rep. cap. cum eſſes, de teſtam. & c. fin. de pecul. cler. puta redditus, qui veniunt ex prædijs, domibus, cenſibus, terris, locis, aut alias ex rebus eccleſiæ, quia ei debentur ex eo, quia eſt in beneficio inſtitutus, aut intitulatus: & de iſtis eſt ſatis dictum ſupra, vbi deduxi, ꝙ ſunt tres opiniones, vna Innocen. & ſequac. alia Floren. alia Hoſtien. quæ mediam viam elegit &c. pro qua eſt deciſ. Rot. 855. in antiquis. incip. cum camera apoſtolica. item alia deciſ. eiuſdem Rot. deciſ. 37. in vltimis incip. pariter cum camera apoſtolica. fac. pro ea vſus communis; & communis conſuetudo, quæ illa approbat, vt per Abb. capit. peruenit, de fideiuſſo. numero 12. circa finem. & per eundem in capit. reprehenſibilis. de appella. in additio. numero 20. vbi dicit, eſſe conſuetudinem generalem apud omnes, quod perſonaliter beneficiati faciunt fructus ſuos. Et per eundem in capit. nouum genus. 3. col. in fin. extra de decim. quod vtrum canonici, & ſic perſonaliter beneficiati, faciant fructus ſuos, nec ne, ſtandum eſt (inquit) conſuetudini.

Alij vero fructus ſunt, qui obueniunt beneficiato, non ratione tituli tantum, neque ex eo, quia eſt in beneficio inſtitutus tantum, vel intitulatus: ſed quia in eccleſia, in diuinis horis, & laudibus Dei deſeruit, veluti ſunt illi fructus, vel prouentus, qui debentur tantum ſeruienti, & qui non ſeruit, illos non percipit: veluti ſunt diſtributiones quotidianæ, quę dantur pro ſeruitio in diuinis perſonaliter impenſo, & huiuſmodi: de quibus habetur cap. vnico de cler. non reſid. in 6. & in c. licet, de pręb.

Alij demum fructus ſunt, qui non debentur habenti titulum, nec deſeruienti in eccleſia in diuinis, ſed quia ſunt tertio auctoritate apoſtoli-

ca, vel alia; ex fructibus, vel emolumentis alicuius Eccleſiæ Canonice reſeruati, ex aliqua cauſa, vel arbitrio ſuperioris regulariter, vel conceſſi, prout ſunt fructus in aliqua Eccleſia alicui ſpecialiter reſeruati, & prout ſunt fructus penſionum,& penſiones, quæ non debentur nec ratione tituli, nec ſeruitij, ſed ſola Papæ, aut alterius ſuperioris ordinatione, aut conceſſione, obligantes in id, habentem beneficium, ſiue eccleſiam, de quibus habetur per Caccialup. Gig. Paulum de Roma. in eorum tracta. de penſio. in principio, & per totum: Et de his duobus videtur res aliter ſeſe habere, quia in huiuſmodi multo maiorem poteſtatem clericus, vel prælatus habere videtur: & primo videntur vera eſſe, quæ diximus ſupra de diſtributionibus quotidianis, videlicet quod acquiruntur etiam ratione dominij recipienti, & canonicus, ſiue clericus, facit illas ſuas adeo, quod pro libito ſuæ voluntatis poteſt de illis receptis diſponere. d. cap. vnico de cler. non reſid. quia diſtributiones quotidianæ, dantur pro labore impenſo, & in multis locis, vt diximus ſupra, dantur in pane, vino, & huiuſmodi, nec augent corpus præbendæ, ſeu beneficij fructus, nec inter fructus beneficij numerantur, nec veniunt appellatione fructuum beneficij, per probum qui multos enumerat in capit. primo col. fi. de cleric. reſid. eſt deciſ. Rot. deciſio Achil. incip. penſionem tit. de penſio. in manuſcript. & dicit ſumma Tabiena in ver. reſtitutio. §. 19. ꝙ de bonis ſibi deputatis, & de diſtributionibus ſimplicis beneficij non habentis adminiſtrationem idem eſt iudicium, quod de bonis proprijs, pro quo etiã pondera, ꝙ aliud eſſet in diſtributionibus beneficij curati, dignitatis, & adminiſtrationem habentis, aliud in ſimplicibus diſtributionibus, quæ debentur propter operam perſonæ, arg. l. 1. ſecundo reſpon. ff. ſi menſ. Fal. mod. dixit. ff. pro Soc. l. ſi duobus. §. ſi in coeunda, & in cap. licet vobis, de præbend. optimus tex. in extrauag. communi poſtulaſti. de præben. vbi diſtributiones, quæ dantur illis, qui horis inter ſunt diuinis, ſunt excluſæ ab impoſitione collectæ fructuum primi anni, & ſi impetratur beneficium certi valoris, diſtributiones non ſunt computandæ in valorem fructuum, quia illæ dantur ratione certi miniſterij, puta clericis intereſſentibus diuinis & non ſunt de corpore beneficij, nec ſub illo comprehenduntur prout legitur & notatur in cap. licet de præben. & per Ioan. And. in cap. vnico de cler. non reſid. in 6. in nouella, & per eundem in additione ad ſpeculator. titulo de conceſſ. præben. §. in illis, fac. cap. fin. de conceſ. præbend. §. in illis vero. in 6. vbi diſtributiones quotidianæ ſunt aliud, quam illud, quod datur ratione præbendæ, Rota deciſ. 134. in nouis. Eadem Rota deciſio. 406. in antiquis eſt deciſio. Boeri deciſio 340.

in

incip. Chriſti benedicti . vbi condemnatus reſtituere fructus, non reſtituit diſtributiones quotidianas diſtributas pro intereſſentia in diuinis horis, ſequitur Nicol. de Vbal. in ſuo tractatu de ſucceſſor. cleric. ab inteſta. §. ſexto quæro. vbi multa adducit in contrarium, ſed id dicit facere diſputationis gratia, de quibus clericus videtur poſſe ad libitum donare, diſponere, diſpenſare. & contractare, cum ei obueniant in præmium & ſolutionem laboris, & miniſterij ſui perſonalis, vt per Didac. Couaruuias capit. cum in officiis de teſta. §. tertio ex eadem. & §. quinto ex principali quia licite clericus poteſt locare operas ſuas, quamuis ſpirituales, ac etiam eas vendere per Innocen. capit. quoniam de prelat. vic. ſuas.

Subdens idem de Vbalbis ibidem, verſi. quæro primo, de fructibus præbendæ: ſi præbenda non eſt diſtincta, vel ſeparata; ſed canonicatui, aut beneficio annexa; dicendum eſſe quòd vadunt ad ſucceſſorem: ſi vero eſt diſtincta, aut ſeparata, sine dubio in locum defuncti alius eſt ordinandus, ex notat. in cap. dilecto. de præben. in cap. cum M. de conſtit. tamen dicendum eſt, ꝙ dicti fructus prouenientes, etiam ex præbenda diſtincta, referuentur capitulo: nec eſt verum, ꝙ canonicus proprie habeat ſucceſſorem, niſi tantũ, quoad corpus antiquæ præbendæ, ad hoc glo. & quod ibi not. in cap. quod sicut, de electio. quapropter de fructibus præbendæ, idem eſt cenſendũ quod de fructibus beneficij, nec præbendæ in hoc aliquid habere videntur commune cum diſtributionibus: in quibus præbendatus non videtur habere tantum iuris, quantum in diſtributionibus, vt per dictum D. de Vbal. verſ. 6. quæro ibi, & multo magis de quotidianis diſtributionibus, in quibus præbendatus habet maius iùs, &c. de quibus clericus poteſt diſponere, sicut mercenarius, & ruſticus de lucro operis diurni: quia canonicus, habens præbendam diſtinctam, non poteſt de illis fructibus, nec teſtari, nec diſponere, ex quo dicitur habere adminiſtrationem, per Innocen. in cap. nouum genus de decimis, & eſt caſus in cap. relatum de teſtam. ſecus ſi præbendæ non sint diſtinctæ, ſed quia omnia veniunt in communi, & poſtea diſtribuuntur, singulariter tantũ pro quolibet, quia de iſtis bene poteſt diſponere & teſtari. Idem videtur dicendum de eis, qui habent capellanias
5 in eccleſijs ad nutum ammouibiles, quæ non dantur eis in titulum, ſed datur eis certum ſtipendium in anno in pecunia, de tali ſtipendio poſſunt, diſponere: quia datur eis intuitu perſonæ, & pro labore. Si vero diſtributiones quotidianę sint quæ non dentur, vel ſoluantur illis qui horis interſunt ſed & illis qui ſunt præsẽtes in ciuitate vel loco, licet non interſint horis, crederem ꝙ iſtę non ſunt naturę & quali

tatis prout ſunt quæ dantur pro ſeruitio,quia videntur valde ab iſtis differre,quia illæ ſunt exemptę ab impoſitione collecte,iſtę vero non per extrauag poſtulaſti.& extrauag.cum nonnulle. de pręben.extra. com. vbi etiam vide de capellanijs quæ ſunt inſtitute pro miſſis pro anima decedentiũ celebrandis:quæ gaudent priuilegio diſtributionũ ſi non exedant ſummam xx.librarum: vnde intellige hic de diſtributionibus quotidianis proprijs, & proprie ſumptis, quæ actu diſtribuuntur,de quibus, per glo. in extrauag.ſuſcepti.ne ſed. Vacan.in glo.priuilegio.inquit enim, diſtributiones enim proprie dicũtur quę actu diſtribuuntur ita intelligit Deci. conſ. 280. in caſu propoſito vbi tenet,quod diſtributiones quotidianæ ſunt,quæ ipſo actu diſtribuuntur,& quod ab actu diſtribuendi ſunt denominatæ,per not.per Domin.cap. primo de cler.non reſid. in 6.vbi dicit, quod in talibus diſtributionibus quotidianis, plus habent iuris clerici, quam in alijs fructibus, & bonis eccleſiæ, quia in illis conſequuntur dominium & de illis poſſunt teſtari,de quo late perDidac.Couarruuias.varia.reſolut. lib. 3. cap. 13. per Pariſ. conſ. 33. lib. 4. & conſ. 32. optime Boe deciſ.340.ad fi.vbi dicit quod diſtributiones pro intereſſentia in diuinis horis ſunt priuilegiate ab alijs diſtributionibus:& in materia diſtributionum quotidianarũ, an clericus poſſit de illis teſtari,videtur ꝙ varię ſint opiniones doct. ſecundum Iul.Clar. lib. 3. §. teſtamentum.verſi.quinto dixi.& quod diſtributiones efficiãtur clericorũ proprię,tenet Guliel.de mõte Lau. & hanc eſſe communem affirmat Pariſ. conſ.33. num.8.lib.4.& hæc in via iudicij obtinet,licet enim videantur acquiſitæ intuitu eccleſiæ,tamẽ principaliter dantur intuitu perſonæ propter diurnam operam,merito clerici eas faciunt proprias,& de eis ad libitũ poſſunt diſponere,& ita obſeruatur in practica,maxime in exactis, ſecundum Iul.Clar.lib.3. §. teſtamentum. d. loco.

Idem venit dicendum, etiam de penſionibus, ac penſionum fructibus,
6 de quibus clericus, vel penſionarius videtur poſſe pro libito diſponere, adeo ꝙ penſiones decurſas, & non exactas per penſionarium,eius hæredes exigere,& recuperare poſſunt, quia penſio non eſt eccleſiaſticum beneficiũ proprię,ſed eſt aliquod prophanum,in mæra tempo
7 ralitate conſiſtens,vt per Fel.& alios doct.in c.ad audientia.2. de reſcrip.& in Clem. prima, vbi Card. Imola, & alij.de ſupplen. neglig.
8 præla intelligendo:non de penſione,quæ conſueuit aſſignari pro beneficio eccleſiaſtico, quæ reputatur vti beneficium eccleſiaſticum: ſed de penſione quæ eſt certa portio ex aliqua menſa, vel beneficio, ex cauſa ad tempus, non perpetuo ſeparata, per Lauren. in clem. præallegata & Gig. in principio ſui tractatus de penſio. quales ſunt

hodie

hodie regulariter penſiones, quæ etiam laico aſsignari poſſunt, vt
9 per doctor. cap. quamuis vbi Archid. & Franc. 2. not. de præbend. in 6. per Imol. dicta clemen. prima, columna ſexta, verſiculo quærit Gulielmus, de reb. eccleſ. non alienan. Bald. & poſt eum Fel. in dict. capitulo ad audientiam. Item quia penſionarius videtur æquiparari vſufructuario, quia penſio extinguitur morte, ſicut vſufructus morte vſufructuarij. §. finitur autem. inſtit. de vſufruct. & vſufructuarius facit fructus ſuos, adeò quòd illos etiam tranſmittit ad hæredes, per tex. in l. defuncta, ff. de vſufruct. per Ioan. de Imol. in clemen. prima, §. primo, columna tertia, de ſupplen. negligen. prælat. Gig. in tractat. penſion. quæſt. prima, num. 2. q. 25. num. 4. Paul. de Roma. in tractat. penſ. q. 8. & Gig. q. 52. Item quia penſio aſſignatur penſionario, vt commodius ſuſtentari valeat: & ſic vide-
10 tur aſſignari in cauſam alimentorum, vt per Gig. in tract. de penſion. q. 51. num. 12. per Roma. conſ. 388. incip. in caſu propoſiti thematis. Et ille, qui habet legatum pro alimentis, taliter ius habet in eo, quod decedent tranſmittit ius exigendi præterita alimenta non ſoluta ad ſuos hæredes, l. vti frui, §. fin. ff. ſi vſufru. pet. l. fructus, in
11 fi. cum. l. ſeq. ff. de rei vendicat. l. qui vſufructum, §. fin. & l. quæſitum, l. defuncta, ff. de vſufr. faciunt adducta per Alex. conſ. 4. in fin. incip.
12 perſpectis his, tertio volum. per Gig. in ſuo tract. penſion. quæſt. 52. Accedit ad prædicta, quod in iſta opinione inclinant domini de Rota, ſicut poſt meum in vrbem reditum, inueni concluſum in vna Turritana penſionis. 31 Ianuarij 1567 coram R.P. de Gratis Rotæ Auditore & domino meo, in hęc verba concluſionis, videlicet, ſtricte ad dubium, ſecluſis conſtitutionibus, & bullis Pauli iij. & Iulij iij. ac etiam vſu cameræ, fuit concluſum quod penſiones decurſę, & non ſolutæ, nō computentur inter ſpolia, ſed magis tranſeant ad hæredes, quia penſio non eſt beneficium eccleſiaſticum, ſed conſiſtit in mæra temporalitate, c. quamuis vbi doct. de præb. 6. Fel. c. ad audientiam, 2. 1. col. de reſcrip. & c. vt in d. concl.

Sed in contrarium vidi breue Pauli iij. ſub dat Romæ apud ſanctum Petrum die 3. Martij 1544. anno 10. cuius tenor ſequitur videlicet. Venerabili fratri Hieronymo Epiſcopo Caſtren. Prælato domeſtico, & dilecto filio Tyberio Palello phyſico noſtris.

Venerabilis frater & dilecte fili ſalutem &c. Cum ſicut accepimus venerabilis frater Saluator Allepucius Archiepiſcopus Turritan. bon. me. Franciſci olim Archiepiſcopi Turritan. & Epiſcopi Aretin. in ſumma octingentorum ducat. auri de Camera, ratione annuæ penſionis eidem Franciſco Archiepiſcopo, & Epiſcopo ſuper fructibus menſæ Archiepiſcopalis Turritan. apoſtolica auctoritate reſerua

tæ, debitor remanſerit, & dicta ſumma octingentorum ducatis, tamquam eiuſdem Franciſci Archiepiſcopi, & Epiſcopi ſpolia, ad cameram noſtram apoſtolicam deuoluta ſit, & ad ipſam cameram pertineat. Nos ſingularibus meritis, & antiquis, & recentibus ſeruitijs erga nos veſtris attentis, ſummam octingentorum ducatorum prædictam, vobis æquis portionibus inter vos diuidendam, auctoritate apoſtolica gratioſę donamus, & liberaliter elargimur per pręſentes: mandantes dilecto filio curiæ cauſarum cameræ apoſtolicæ generali Auditori, vt ſummam prædictam vobis, per ipſum Saluatorem Archiepiſcopum, iuxta tenorem præſentium tradi, & conſignari faciat, eum per cenſuras eccleſiaſticas, & alia opportuna iuris remedia, appellatione poſtpoſita ad id cogendo, & compellendo inuocato etiam ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis, non obſtan. conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis contrarijs quibuſcunque: ſeu ſi eidem Saluatori Archiepiſcopo ab apoſtolica ſit ſede indultum quod interdici ſuſpendi, vel excommunicari non poſſit per literas apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Datum Romæ apud Sanctum Petrum &c. die 3. Martij 1544. Anno decimo.

Per quod breue videtur declarari penſiones, & penſionum terminos eſſe ſpolia, ac venire appellatione ſpoliorum, & illas, vel illos, vti ſpolia per collectorem colligi, tanquam ad Cameram apoſtolicam ſpectātia. Vnde tenore talis declarationis, ſeu breuis attento, & attento, ꝙ Deciſio Rotæ eſt facta, dicto breui, & vſu cameræ ſecluſis, & attento, ꝙ Pius quartus in breui Mattheo Minali Theſaurario declarat fructus redditus, & prouentus eccleſiarum ſpolia, & illos, vti ſpolia colligi, & non ſolum fructus, ſed & omnia, quæ ex fructibus empta, reædificata, refecta, reſtaurata, ſeu, quæ ex fructibus quomodolibet prouenerint, attento etiam, ꝙ penſio eſt de fructibus eccleſię, quia penſio eſt portio &c. per Gig. Caccialup. & Paul. de Roma in eorum tractatibus in principio. nec non attento ꝙ penſio, quam tibi ſoluo de fructibus mei beneficij, ita videt eſſe fructus eccleſiæ, vti ſunt fructus, qui mihi remanent ea ſoluta, attento inſuper ꝙ penſio regulariter reſeruatur, & reſeruari ſolet clerico non laico: quia in ſupplica. reſeruationis pēſionis factæ ſcholari poni ſolet clauſula, ſi & poſt quam clericali charactere fuerit inſignitus, præterea attento, ꝙ penſio aliquando datur in titulum beneficij, & conſiderato, ꝙ penſio non confertur niſi a Papa, vel ab ordinario in caſibus ei permiſſis, non ab alijs perſonis, per d. Doctor. d. locis, atque itē attento, ꝙ penſio non exigitur a paſionario regulariter, niſi bullis expeditis, aut ſaltim ſupplicatione

tione cum obligatione in forma Cameræ Apoſtolicæ, vt per Hieronymum Paul. in practica Cancellariæ, vbi dicit quod aliter exigens incidit in excommunicationem, & tenetur ad reſtitutionem videtur (inquam) his attentis quod penſio ſit ius eccleſiaſticum non autem quicquam mære temporale. Et attento, quod adducta per Gig. & alios, vt ſupra non præſeferunt caſum ſucceſſionis, vel quod in fructibus penſionum ſuccedatur per hæredes, niſi a ſimili, ſimilitudinario, vel illatiuo modo, ſine caſu canonis, vel legis expreſſo faciendas illationem penſio eſt quid meræ prophanum nihil eccleſiaſtici vel ſpiritualis in ſe habens, ergo in ea, vel eius terminis non ſolutis per hæredes ſucceditur &c. Et attento quod iura adducta per eos loquuntur in penſionibus ac vſufructibus mæri prophani, non eccleſiaſticis inter quæ, vti diuerſa non bene infertur, & attento etiam quod Pius quartus in bulla ſua ſuper reſidentia prælati edita ſettimo Calendis Decembris 1564. decreuit, quod non reſidentes non gaudeant priuilegio teſtandi de fructibus, ac de penſionibus, per quod infertur, quod de penſionibus non diſponitur ſine obtenta licentia, iſtis dico attentis putarem quod ſi quis inclinaret quod penſiones, & penſionum termini comprehendantur inter ſpolia, & quod tam in penſionibus exactis, & non exactis quam in acquiſitis ex penſionibus Camera Apoſtolica ſuccederet, & ſuccedere haberet, vt in ſpolijs forſan quod inclinatio poſſet eſſe non ſine aliquot fundamento, veruntamen communis vſus, & ſtylus Curiæ eſt (vt dico) in contrarium, a quo non eſt recedendum ſed poſt hæc ſcripta vidi Bullam Sanctiſſimi D.N. Pij Papæ quinti, per quam declarauit, quod bona relicta per beneficiatum xxx. ducati auri de camera valorem annuum in beneficijs, aut penſionem ſimilis valoris non habentem, non comprehendantur, nec appellatione ſpoliorum venire poſſint, per quod aperto ore (vti mihi videtur) eſt declaratum penſionum fructus facere ſpolia, iuxta quam Bullam regulabitur quicquid per me in toto hoc labore in qualibet parte fuit dictum de penſionum, fructibus ac de quæſitis ex penſionibus, vt per eundem Bullam, quæ eſt in calce deſcripta edita Anno 1567. 3. Kalen. Septembris incipit Romani &c.

In acquiſitis vero de fructibus beneficiorum, vel Eccleſiæ: vt ad aliud caput diſtinctionis veniamus, parimodo videtur. quod non poſſit diſponi pro libito voluntatis in vita ſeu inter viuos quia ſtãte, quod clericus, vel Prælatus non facit fructus eccleſiæ ſuos, qui ſuperſunt, deductis expenſis, vt per Archid. in capitulo ſtatutum de reſcript. libro 6. vt refert Dominic. a Sancto Geminiano in capitul. præſenti de off. ordin. eod. libro 6. per text. in capitul. primo. 12. queſt. 3. & ita intellexit Bartolus Brixien. illum tex. patet, quòd res acqui-

ſitæ de bonis eccleſię non ſunt clericorum:quia clerici debent ea quæ ſuperſunt deductis neceſſarijs,pauperibus erogare,alias inique agũt.
13 Vnde empta,vel acquiſita ex fructibus eccl eſiæ,ſunt eccleſię, c.Epiſcopi duodecimo quæſtione prima & conſequenter ſolus vſus competit clerico,licet Archid. eo loco fateatur,quòd clerici ſunt perceptorum fructuum domini, & habent eorum proprietatem; quantum ad fidem, & debitam diſpenſationem faciendam: & iſtam partem Archidiac.veram credit Gemin.in dict.loco,quia illam optime probant iura,quæ allegantur, quia clericus non dicitur dominus,ſed procurator: fac. optime tex. in capitulo clericus duodecima quæſtione prima per totum illum tex. & maxime in illis verbis, ſi autem ego pars domini ſum, & funiculus hæreditatis eius, non accipio partes inter cæteras tribus, ſed quaſi leuita; & ſacerdos viuo de decimis,& altari ſeruiens, altaris oblatione ſubſtentor, habens victum, & veſtitum his contentus ero,& nudam crucem,nudus ſequor:&per illa verba paulo ante,pars mea dominus, nihil extra dominum habere poteſt,quod ſi quippiam habuerit,puta aurum, argentum, poſſeſſiones, ſeu variam ſuppellectilem, pars eius non erit dominus, optima gloſſ. in capitulo quia nos. de teſtamen. in gloſſ. prima, ibid. Item nota, quod de bonis ratione eccleſiæ acquiſitis, teſtari non poſſunt, optimus tex.in capitulo placuit 12. q. 3. vbi glo. in verbo ſuo. dicit quod ſpeciale eſt pro eccleſia: quod licet ſacerdos aliquid ſuo emat nomine,de pecunia eccleſiæ, quod res illa ſtatim facta eſt eccleſiæ Abb. in capitulo primo, verſ. nota ibi. de pecul. cler. quod res empta ex fructibus, aut pecunia eccleſiæ, licet emptio ſit nomine ementis, efficitur eccleſiæ,& acquiſitum eccleſiæ,debet remanere eccleſiæ, nec de eo poteſt clericus diſponere. Abb. in capitulo final. in principio, de pecul. cleric. Lud. Roma. conſil. 159. incip. ſuper eo quod, quia vt dicit idem Abb. in capitulo presbyter eo, verſ. Item nota. Prælatus non eſt dominus fructuum beneficij ſui: nam ſi efficeretur dominus, poſſet acquirere ſibi de redditibus ſecundum libitum; cuius contrarium,inquit,hic deciditur. Subdens ibidem, quod quemadmodum prælatus alienans rem acquiſitam per eccleſiam,debet a gubernio amoueri,& adminiſtratione priuari, ita pari modo ſi fraudant eccleſiam in acquirendo,vtí quia acquiſita ex redditibus eccleſię appropriat ſibi,vel alteri,eſt conſilium Bald. in conſ. 298. cum conſ.ſeq. 1.vol.vbi dicit,quod vbi duo cõcurrunt,quod ſcilicet ſit adminiſtrator eccleſię,& quod emat de pecunia eccleſię,quocunque nomine emat,efficitur eccleſiæ. Vbi ſubdit,conclude ergo quatuor caſus, nam, aut quis adminiſtrat negocia eccleſiæ tantum, & acquirit eccleſiæ, aut gerit negotia propria tantum, & acquirit ſibi, aut ſimul

mul, & ſemel gerit negocia ſua; & Eccleſiæ, & acquirit communiter, aut ſeorſum negociatur quandoque ſibi & Eccleſiæ: & tunc, ſi conſtat, quod ipſa pecunia ſit Eccleſiæ, in dubio pro ipſa Eccleſia negociari præſumitur: quia realiter negocium pertinet ad Eccleſiam propter precium. Sed ſi hoc non conſtat, acquirit ſibi, quia licite potuit negociari. Sed ſi negociator ſit Clericus, ego hodie aliter puto, per ea quæ dico ſup. in 2. conſ. & Paulo poſt idem Bald. d. conſ. 299. in additio. vbi dicit in emptis de pecunia vel re Eccleſiæ quod Eccleſiæ acquiritur aliquando directum dominium, ſi prælatus ſe nominat in contractu, ſi vero nominet amicum, aut conſanguineum, vtilem rei vendicationem, & eſt in electione Eccleſiæ, vtrum velit rem, vel pretium: & ſi Eccleſiæ contractus non placet, poteſt repudiare rem, & pecuniam ſuam repetere, & alias, vt ibi per eundem Bal. Item Abb. in cap. inquirendum. eo. optima glo. in cap. res Eccleſiæ 12. quæſt. 1. quod ſi Clericus emit equum de redditibus eccleſiæ, equus eſt eccleſiæ, bona glo. in cap. cum in officijs, quæ multa allegat de teſtam. dicit, quod quicquid acquirit ſacerdos, vel quilibet alius Clericus, intuitu Eccleſiæ ad eccleſiam pertinet. idem tenet Floren. ſecundum quod refert Io. de Imol. cap. fin. de pec. cler. col. antepen. verſ. quia reſpondet, vbi dicit, quod allegata capitula probant ſolum, quod ſi emitur res de redditibus Eccleſiæ, debet inſtrumentum confici nomine Eccleſiæ. Si tamen aliquid acquirit ex eis, debet acquirere Eccleſiæ, vti in dictis iuribus, & dicit Angel. in ſumma in ver. emptio verſ. vtrum emptum quod ſi Clericus habens pecuniam de prębenda, & de illa emat prediũ, non poterit clericus illud predium dare, etiam intuitu pietatis, licet pecuniam præbendæ potuiſſet dare: quia ſtatim predium ſic emptum fit Eccleſiæ. Imo dicit glo. in cap. Apoſtolicos in ver. contraxiſſe 12. q. 2. quod ſi clericus de pecunia eccleſiæ in proprio ſolo ædificet, quod tunc non ædificium ſolo cedit, ſed in fauorem eccleſiæ ſolũ ipſum cedit ædificio, per tex. quem allegat 17. q. 3. cap. conqueſt. & hoc eſt inquit ſpeciale in Eccleſia, quod ſi res comparatur de bonis eccleſiæ, ſtatim eſt facta eccleſiæ &c. & Paulo ante, eadẽ gl. quod acquiſita de rebus eccleſiæ poteſt eccleſia vendicare. Idem gl. in ver. acquiſiſſe cap. 1. de teſt. Imo quod videtur plus meliorationes factę per pręlatum, ſeu clericum in eccleſia vel rebus eccleſiæ, ſunt acquiſitę eccleſię adeo, quod clericus non poteſt diſponere in eius morte, & ſi ex ſua induſtria rem eccleſiæ fecerit meliorem, repetere non poteſt, per Abb. in cap. ſi quis de pe-
14 cul. cler. vbi dicit, quod meliorationes, ſiue expenſæ factæ in meliorationibus eccleſię de patrimonio prælati, vel clerici, repetit ipſe vel ſuus hæres, ſecus ſi ſint factæ ex induſtria, & in hęrede fortius

hoc

hoc procedit, ſi clericus ſpecifice decreuit illas eſſe repetendas, ad not. per eundem in cap. de multa. 4. col. verſ. ſecundo fallit, de præben. Immo beneficiatus, qui in primo beneficio de ſuo patrimonio fecit expenſas, non cogitur dimittere illud accipiendo incompatibile, niſi ſibi ſatisfiat de dictis expenſis, arg. 12. quæſt. 2. cap. quicunque, ex quo nota, quod retentio pro expenſis habet locum in beneficijs Corſetus in Repertorio in ver. beneficiatus, & dicit Abb. in cap cum eſſes col. 8. in repet. de teſtam. quod dici conſueuit: quod acquita de bonis Eccleſiæ, poteſt eccleſia vendicare. 12. quæſt. 4. ſacerdos. & quæſt. vltima fixum arg. ea. cauſ. quęſt. 2. Apoſtolicos. in fi. vbi etiam dicit quod, in tex. in cap. 1. 12. quęſt. 3. dicitur de quolibet Clerico indiſtincte, quod quęcunque acquiſierit de bonis Eccleſiæ, debet conferre Eccleſiæ, alias punitur, vt ibi, nam ſi faceret fructus ſuos non video: quare de illis fructibus non poſſent Clerici ſibi emere prædia, eſt tex. in cap. relatum. de teſtam. vbi dicitur: quod acquiſita per eccleſiam, debent remanere pœnes ipſam Eccleſiam: ſiue clerici decedant teſtati, ſiue ab inteſtato vbi idem Abb ſecundo notat. dicit, quod si clericus de redditibus Ecclesiæ emat equum, vel prædium, hæc poſſunt dici acquisita per Ecclesiam, vnde ſunt Eccleſiæ, non clerici, bona glo. cap. res 12. quęſt. 1, tex. in cap. fixum. eadem cauſ. q. 5. immo dicit Couarruuias in cap. primo. de teſta. verſ. 3. ex vltimis: quod res emptę a prælato de pecunia Eccleſiæ dominio Eccleſiæ, acquiruntur a die emptionis, etiam ſi proprio prælati nomine fiat emptio, & hæc eſt communis opinio, & id colligitur optime in autem licentiam. C. de Epiſcopis, & Clericis: nec obſtat regula in contrarium, quod emptum de pecunia aliena, emen-
16 ti acquiritur, non illi cuius eſt pecunia l. ex ea. C. de rei vendic. quia in rebus eccleſiæ eſt ſpeciale, vt emptum de rebus eccleſiæ, dominio acquiratur eccleſiæ, non ementi, glo. quam omnes ſequuntur in cap. inquirendum. de pecul. cler. & maxime Card. & Barba. ibi col. prima. glo. in cap. Apoſtolicos 12. quęſt. 2. Corſetus in ſingul. in ver. emptio. Roman. in authen. ſimiliter. C. ad l. Falc. col. 6. Bal. in l. ſi quis presbyter, C. de Epiſcopis, & Clericis, Aretinus in l. cum hęredes in principio. ff. de acquiren. poſſeſſ. glo. in l. vxor marito. ff. de donat. inter vir. & vxor. & in l. 2. ff. quando ex facto. & in l. vt proprius. C. de rei vendic. vbi dicitur in re empta ex pecunia militis, ſicut in re empta ex pecunia populi, aut minoris, l. 2. quan. ex facto tut. l. 3. C. arbit. tutel. eſt & in Eccleſia, glo. in l. 1. C. ſi quis alteri vel ſibi, cuius opinionem aſſerit communem Rip. in l. ſenatus conſulto, num. 16. ff. in quibus caſibus pig. vel hypothec. contrah. vbi etiam quærit an idem ſit dicendum, quando res pecunia Eccleſiæ

emitur

emitur expreſſo nomine eccleſiæ, ab eo, qui non eſt prælatus eccleſiæ, nec eccleſiæ adminiſtrationem habet: & eſt ex argumento minoris ad eccleſiam capit. primo. capit. auditis. de in integ. reſti. l. orphanotrophos. C. de epiſcopis. & cler. & C. in Bar. Alber. Bal. Salic. & Paul. de Caſtro aſſerunt non eſſe idem: nec valere argumentum imo rem ex pecunia eccleſiæ, ab eo qui rerum eccleſiæ, adminiſtrationem non gerit. effici ementis, non eccleſiæ, nec vindicari ab eccleſia, poſſe, niſi in ſubſidium, ſicuti in re empta pecunia minoris, idem eſt. in. l. iij. ff. de rebus eorum. in principio. l. filiæ & ibi Bar. ff. de ſolut. Pariſ. conſ. 80. lib. primo. num. 19. licet in pecunia militis abſque vlla diſtinctione ſit ſecus, quia res ex ea empta, etiam ab eo, qui res militis non adminiſtrauit, ipſius militis efficitur, idque Cin. Bar. & alij exceptis Bal. & Guliel. de cuneo ad not. in d. l. ſicut vt proponis. C. de rei vendic. vbi tenent, quod res empta ex pecunia eccleſię, ſi eſt empta per clericum rectorem expreſſe, vel tacite, ſcilicet per interpoſitam perſonã, poteſt vendicari ab eccleſia, ſed si per aliũ eſt empta, habet rem obligatam pro precio, per eundem Bal. in. l. iij. C. ſi quis alteri vel ſibi, & idem in l. cum ipſe. C. de contrahen. emptio. per Bal. in conſ. 299. primo volum. & quamuis in prædictis locis Bernard. & Accurſ. amilite ad ecclesiam faciant argumentum, id tamen argumentum ita recipiendum eſt, vt nimium a regulis iuris non recedamus, vt ibi per eundem Didacum Couarruuias: & hæc opinio, vt res acquisita de fructibus ecclesiæ sit ecclesiæ eſt adeo vera, ꝙ ecclesia ędificata de fructibus ecclesiaſticis, eſt ſubijcienda per epiſcopum illi ecclesiæ, de cuius fructibus eſt cõſtructa. xij. q. ij. apoſtolicos. & ibi glo. ſed in hoc omne dubiũ si quod eſſet, an res emptæ de prouentibus ecclesiæ, sint ecclesiæ, & per conſequens hodie Camerę apoſtolicæ in locum ecclesię ſuffectæ, vel ſucceſſoris potius eſt penitus ſublatũ per breue Pij quarti Mattheo minali, collectori generali deputato, ſub Datum 30 Iulij 1560. in illis verbis: Et etiam illa, quę ex fructibus redditibus, & prouentibus eccleſiaſticis empta, reædificata, refecta, & reſtaurata fuerint, ſeu alias ex eiſdem fructibus redditibus, & prouentibus quo modolibet prouenerũt &c. & quod dicitur res empta de pecunia eccleſię eſt in eccleſia, id nõ intelligitur, ſi pecunia eccleſię ſit alicui mutuata, & de illa quis prædium emit, quia taliter emens, ſibi nõ eccleſiæ emit, quia ſecus eſt, ſi emit de pecunia eccleſiæ non mutuata, per Bal. in l. etiam. C. de fideicom. quia ſi Cardinalis mutuat pecuniam nepoti ad emendum poſſeſſiones, emens ex tali pecunia ſibi acquirit. Bal. in cap. eccleſia. vt lit. penden. refert Io. Bertachin. in tracta. de epiſcopis 4. parte 44. quęro, quod dicit: niſi cõſtet de fraude. l. fraus.

de leg.

de leg. facit pro hoc, quod dicit Bal. in conſ. 298 volum. primo. vbi dicit, quod ſi prælatus pecuniam mutuat conſanguineo, quod res empta ex tali pecunia non eſt eccleſiæ, quia dominium pecuniȩ tranſiuit in accipientem mutuum: vnde pecunia non erit eccleſiæ ſed, ſibi debita actione perſonali, & quia pretium non erat eccleſiæ, ideo non acquiritur eccleſiȩ, quia ſic eccleſia haberet rem, & pretium, immo prælatus poteſt ſibi ipſi mutuare pecuniam, & ſe dominum pecuniȩ facere, vt ibi per eum, pulchre Bal. d. capit. eccleſia. quod naturȩ mutui eſt, quod proprietas pecuniȩ acquiritur ipſi debitori. l. ij. §. appellata. ff. ſi. cer. pet. & contrahitur obligatio non ad eoſdem nummos in ſpetie, ſed in genere: igitur dictȩ res ſunt empte pecunia debitoris, non eccleſiȩ, nec etiam eidem eccleſiȩ hipothecatæ, ideo non ſunt eccleſiȩ, quia nullibi cauetur quod contractu mutui pupillus aut ciuitas habeat tacitã hipotecã, ergo nec eccleſia, quia iſte tres perſonȩ equiparantur. l. ſi. C. de fac. ſan. eccleſ. ſequitur ergo quod eccleſia habet ſolum certi conditionem ex mutuo, & quod nepos Cardinalis prȩdictus poteſt pro libito has res alienare. porro ſicut tutor pupilli ita prȩlatus eccleſiȩ pecuniam mutuat, vbi etiam Bal. dicit quod ſi quis de pecunia eccleſiȩ facit mercantiam nomine proprio, quod cõmodum eſt ſuum, non eccleſiȩ ſubdens idem Bal. quod ſi prȩlatus iſtam pecuniam donauit nepoti, ſicut de conſuetudine generali faciunt prælati dicit inquit Frat. Io. in ſum. confeſſ. ſi ponis donationem valere quia eſt moderata, dominium rerum ex tali pecunia emptarũ, acquiritur ipſi nepoti, quia ſi eccleſia abũdat, & quotidie etiã extraneis largitur, poterit etiam & ſuis, vnde ſequitur quod, id, quod ex pecunia poſſibiliter donata emitur, poteſt alteri libere vendere. Subdens pariter, quod ſi non apparet, an fuerit mutuata, vel donata ſi eſt magnȩ quantitatis prȩſumitur mutuata, ſi parue aut mediocris ex affectione perſonarum prȩſumitur donum. l. verum. ff. de dona. inter vir. & vxo. glo l. cum quid. ff ſi cer. pet Bal. ibidem, pro quo vide Abb. in c. & ſi quæſtiones. de ſimo. quando præſumatur donatio, mutuum, aut depoſitum, quod debet attendi ad. circunſtantias qualitatẽ dantis, & recipientis quãtitatem rei, tempus, quia ſi ſit dictum alicui tolle hanc pecuniam, ex coniecturis poteſt aliquãdo donatio, aliquãdo mutuum, aliquãdo depoſitum præſumi, ceſſantibus illis in dubio debet præſumi mutuum, vel depoſitum: quia nemo præſumitur iacta re ſuum, vt ibi per eum: & ſolet in Romanà curia; cuius ſtilus attendi debet, quia fundatur in iure, per Specul. in tit. de reſcrip. præſentatione. §. ratione forma. Fel. in cap. ex parte. de reſcrip. in licentia teſtãdi, quæ expeditur per viam ſacræ pȩnitẽtiariæ, poni clauſula quod

de

de immobilibus ex fructibus eccleſiæ acquiſitis,& acquirendis, parce vtendo,per clericum poſſit in remunerationem ſeruitiorum,& funeris impenſas diſponi: pro quo non eſſet nec eſſe obtinere diſponendi licentiam, ſi taliter acquiſita eſſent effecta clericorum, non eccleſiæ.

Per quæ videtur cõſtare,quod acquiſita de redditibus,& fructibus eccleſiæ sũt ipſius eccleſiæ,& ipſius eccleſiæ effecta,& sũt ad libitũ clericorũ,vel prælatorum,vt de illis prout ſibi placet canonice diſponant,&
17 diſpenſent, quoad canonicam diſpenſationem, quia dicit Innoc. in cap.cum ſuper.de cauſ.poſſeſ.& propriet. quod quæcunque homines
18 eccleſijs offerunt,oblata Deo dicuntur xij.q.ij.nulli.&ſecundũ aliam opinionẽ dicit,quod eccleſia,ideſt fidelium congregatio,habet huiuſmodi rerum poſſeſſionem, & proprietatem. Vnde per eundem Innoc. ſi inueniantur aliquando hæc bona Deo oblata, eſſe Epiſcoporum, vel prælatorum, vel capellanorum, debet intelligi, quod ſunt eorum,quo ad gubernationem, dicuntur etiam eſſe illa pauperum
19 quoad ſuſtentationem. quia de eis ſuſtẽtari habẽt pauperes.vt 16. q.j. cap.quoniam.ſubdens idem Innoc. quod hæc bona propter vti-
20 litatem communem,diuiſa ſunt in eccleſijs diuerſorum locorum,auctoritate Pontificum,& epiſcopis,& alijs prælatis conceſſa extitit ad
21 miniſtratio eorũ.xij.q.j videntes,& cap.præcipimus. ſequitur Abb. d.cap.cũ eſſes col.13.vbi dicit,quod illa opinio eſt præſtãtior, quod dominium rerum eccleſiæ eſt pænes Deum, pro quo inquit eſt optimus tex. in capit. cum ex eo. de electio. lib. 6. ibi de Chriſti patrimonio ſublimatis. Item, quia homines offerentes eccleſiæ, habent reſpectum ad Deum,&c.& de huiuſmodi acquiſitis idem dicendum puto, quod dicimus ſup. de rebus eccleſiæ, & iſta procedunt in acquiſitis ex fructibus beneficiorum, in quibus clerici, vel prælati habent limitatã poteſtatem,quia ſecus eſt in acquiſitis ex fructibus penſionum, vel diſtributionum quotidianarum, quæ acquiruntur etiam per dominium clericis, & in quibus diximus ſupra clericos habere omnimodam, & ad libitum ſuæ voluntatis poteſtatem, ac poſſe diſponere de illis veluti ruſticus poteſt de lucro diurni operis,vel labo-
22 ris,pro hoc facit,quia Sixtus Papa quartus, & Alexãder Papa ſextus vt in bulla dicti Alexandri. ſub Datum Romæ. 1494. pridie Nonis Octobris. ſui pontificatus anno tertio.per ſuam, quam edidit conſtitutionem determinauit quod curiales, & perſonæ degentes in vrbe &ab vrbe ad.x. miliaria, poſſent diſponere pro libito in vita ipſorũ, & mortis articulo & etiam ab inteſtato relinquere de palatijs, edificijs,ac bonis immobilibus quibuſcunque cenſibus,bonis emphiteoticis,& alijs quibuſcunque iuribus de officiorum, ac beneficiorum eccleſiaſti-

eccleſiaſticorum fructibus acquiſitis,& acquirendis,dummodo non pertineant ad eccleſiam alia via, quam ex fructibus, & quam, vt ex fructibus acquiſita: quam conſtitutionem confirmat, & innouat Iulius Papa ſec. anno. 1507. 13.Kal. Ianuarij. anno quinto: propter quod dico,quod ſi de acquiſitis ex fructibus, conceditur curialibus per ſpecialem conceſſionem, & gratiam poſſe diſponere, quod regula videtur eſſe in contrariū,quod ſint de iure diſponi prohibita. quia limitatio,& exceptio firmat regulam incontrarium, quia limitatio præſupponit regulam.

Idem firmat Pius quartus in fauorem curialium,& incolarum vrbis, per ſuam conſtitutionem, quæ,incipit bulla confirmationis. Nonis Februarij 1560. anno ſecundo. Et quãuis clericus poſſit de aliqui-
23 bus diſponere ad libitum, hoc tamen non poteſt in multis caſibus in quibus, tenetur, & eſt obligatus eccleſiæ: puta ſi dolo, vel culpa eccleſiam læſit, intelligendo tamen vt per Innoc. in capit. cum in officijs. de teſta. de culpa non leuij quamuis ipſum teneri etiam de culpa leui ſit tex. apertus in l. quicquid C. arbit. tutel. fac. tex.in l. ſi res. ff. de adminiſtra. tutor. & glo. in cap. ea quę.
24 de off. ordin. tamen eadem glo. dicit quod non tenetur de negligentia: niſi craſſa, ideſt lata, quæ tamen negligentia eſt culpa: vnde videtur, quod teneatur de leui culpa, ſi deliquit ſcienter, & ſolum de non leui, ſi ignoranter, ſiue ex negligentia. Item videtur non poſſe diſponere, ſi de bonis eccleſiæ alciui fecit gratiam, per Innocen. dicto loco, vbi allegat. l. oſtendimus. ff. de fideiuſſor. tutor. &. C. eodem. l. ij.& vltima, Tertio ſi paſſus eſt rē eccleſiæ propter negligentiam ſuam pręſcribi, ſecundum Abb. in capit.ex pręſentium de pignor.per tex.quem allegat in cap. placuit el. ij. 16. q. 3. Quarto ſi fructus, & redditus eccl.conuertit in vſus in honeſtos q.4.cap.primo. Quinto in caſibus, in quibus dicitur, quod clericus tenetur ad reſtitutionem, in iſtis enim caſibus primo tenetur ad ſatisfaciendum eccleſiæ, antequam aliud diſponat, quoniam prius ſunt ſoluenda debita,quam beneficia ſit pręſtanda,ſicuti magis tenetur homo ſoluere creditori cæteris paribus, quam amicis benefacere:ſed eſt aduertendū,quod ſi fructus diſtributionum quotidianarum & huiuſmodi ſunt clerici quo ad dominium, & quo ad ominimodam diſpoſitionē in vita,& in morte,eſt quoque neceſſario dicendū, quod quęcunque quę de talibus acquirūt clerici,quod omnino pari modo faciant ſua,ac de eis pro libito, vt de ſuis bonis proprijs poſſint diſponere arg.eorū quę dicta ſunt ſupra a cōtrario ſenſu,quod vt acquiſita de eccleſię fructibus, quę non ſunt clericorum,efficiuntur eccleſiæ; non clericorum, ita acquiſita de fructibus: qui ſunt proprii clericorum,

ricorum, non eccleſiæ, efficiantur clericorum,& ſint ad eorum libe-
rum arbitrium, & diſpoſitionem &c. acquiſita vero de penſionibus
& penſionum fructibus, per Bullam Sanctiſſimi Pii quinti, videntur
non acquiſita clericis penſionarijs ſed nomine appellatione ſpolio-
rum vt per eandem bullam editam anno 1567. 3. Kalendis Septem-
bris quæ incip. Pius &c. Romani Pontificis &c.

Omitto dicere de rebus patrimonialibus,& alijs aliunde, quam ab ec-
cleſia licite tamen acquiſitis, de quibus clericus poteſt pro ſuo libito
diſponere cap. primo cap. quia nos cap. relatum el. 2. §. cęterum &
per Abb. in capit. cum in officijs de teſtam. xij. quæſt. v. capit. primo
& capit. epiſcopus & quaſi per totum, & per Bal. conſ. 80. volum.
5. incip. ad euidentiam, & conſil. 313. vol. 2. Cępol. conſil. ſi incip.
In Chriſti nomine. licet videatur contra, per tex. in capit. clericus
25 12. quæſt. 1. vbi uidetur prohibitum clerico habere propria, & bo
na particularia ſed id eſt ſecundum iura antiqua: ſed ſi clericus vel
pręlatus non habet filios vel conſanguineos, videtur quod omnino
teneatur eccleſiam inſtituere, & quod Eccleſiæ extraneum præfer-
re non poſſit capit. epiſcopus qui 12. q. 2. ibi alium quam eccleſiam
non relinquat hęredem: ſed dic quod ille tex. loquitur de conſilio nō
de præcepto. vt glo. ibidem vnde poteſt libere diſponere, & iſta eſt
communis opinio, Barba. in tracta. de pręſtan. Card. 3. q. baſilica pri-
mę partis verſi. nunc nemo Iul. Clar. lib. 3. §. teſtamentum verſic. cir-
ca bona.

Deuenio ad aliud caput principalis diſtinctionis; & videtur, quod in te
ſtamento, vel alia vltima voluntate clericus, ſiue prælatus non ha-
beat liberã auctoritatem in fructibus eccleſiæ, vel rebus alias eccle-
ſiæ acquiſitis, vel illius contemplatione comparatis cap. fixum 12. q.
5. cap. cum in officiis. cap. ad hæc. de teſtam. per Innocen. in capit.
cum in officijs. de teſta. immo ſecundum eum, nec etiam in rebus em
ptis de redditibus eccleſiæ, quem refert, & ſequitur ibidem Card. Za-
bar. item ibi Hoſtien. per illa verba, idem dicendum eſt de rebus:
quas emerunt de redditibus ſuæ eccleſiæ, ꝙ de ipſis non poſſet teſta-
ri: nam, vt ſupra dictum fuit, multæ auctoritates glo. ſunt quod
clerici in huiuſmodi comparantur, & comparari debent vſuarijs,
aliquæ vero vſufructuarijs, & glo. in cap. duo ſunt xii. quæſt. 1. dicit
quod clerici ſunt domini fructuum collectorum, & licet habeant in
illis proprietatem, tamen illos non poſſunt in morte alicui largiri ra
tione teſtamenti, licet aliquid poſſint facere intuitu eleemoſinæ cap.
quia nos. cap. ad hæc. de teſta. ſicut dicitur dominus rerum, hæres per
fideicommiſſum reſtituere obligatus: qui tamen nihil alienare poteſt
l. deductum. §. vltimo. ff. ad trebel. & l. quidam in. §. ſi quis, eſt
tex,

Digitized by Google

tex. in cap. primo de teſtam. in fi. ibi. quicquid vero Eccleſiæ ante
ipſius conſecrationem fuiſſe cognoueris, vel prædictum Epiſcopum
in Epiſcopatus ordine acquiſiſſe, eiuſdem Eccleſiæ dominio conſer-
uetur. Vbi glo. in ver. acquiſiuiſſe tex. in d.cap. cum in officijs in
fine, ibi ſiue inteſtati deceſſerunt, ſiue alijs conferre voluerint &c.
Vbi neque per viam teſtamenti; nec alio modo poſſunt Clerici de
acquiſitis intuitu Eccleſiæ diſponere. tex. in cap. ad hæc. ibidem,
de mobilibus per Eccleſiam adeptis non poſſunt Clerici de iure te-
ſtari, poſſunt tamen aliqua, eleemoſynæ intuitu, non ratione teſta
menti erogare, tex. in cap. quia. ibi. de his tamen, quæ conſidera-
tione Eccleſiæ perceperunt, nullum de iure poſſunt facere teſtamen
tum. vbi glo. dicit, quod Clerici de rebus eccleſiæ nullum poſſunt fa
cere teſtamentum, cum eorum proprietas non ſit ſua; cum ſolum
vſum habeant, & tantum victu, & veſtitu contenti eſſe debeant, &
totum ſuperfluum erogandum eſt pauperibus, moderatam tamen
donationem cauſa ſeruitij recepti facere poſſunt, cum Clericus, qua-
ſi filio familias comparetur: qui non poteſt facere teſtamentum:
niſi de caſtrenſi peculio, per iura, quæ allegat. eſt conſilium Bal. in
conſ. 313. incip. præmittendum. vol. ſecundo. vbi dicit: quod bo-
na acquiſita per clericum intuitu Eccleſiæ non tranſeunt ad conſan-
guineos, nec ex teſtamento, nec ab inteſtato eſt tex. in cap. rela-
tum el ſecundo. de teſta. vbi bona mobilia, & immobilia per Eccle-
ſiam acquiſita, poſt Clerici defuncti obitum, ad Eccleſiam deuolui
26 debent, & in §. licet, habetur: quod licet Clericus de mobilibus de
27 iure diſponere non poſſit, tamen de his poteſt aliquid conferre pau
peribus, locis religioſis, & illis: qui honeſta ſeruitia Clerico viuen-
ti impenderint, vel fuerint conſanguinei, vel extranei, iuxta ſeruitij
meritum, eſt tex. in cap. 1. 2. 3. 12. q. vltima. vide Abb. in cap. cum
in officijs. vbi dicit quod de bonis intuitu Eccleſiæ: vel de illius fa-
cultatibus acquiſitis, nō poteſt teſtari Clericus, nec aliter de ipſis bo
nis diſponere, niſi in caſibus per eum ibidem enumeratis, puta ſi cle
28 ricus, vel prælatus tantundem de ſuo eccleſiæ contulerit, quantum
ipſe velit relinquere de eccleſiæ facultatibus, & etiam in ſimili dici-
29 tur per Soci. conſ. 13. primo vol. num. 39. quod rector eccleſiæ po-
teſt teſtari de expenſis factis per eum cauſa eccleſiæ, & quod dici-
tur: quod clericus poſſit teſtari de rebus eccleſiæ, ſi tantumdem de
ſuo confert eccleſiæ. Intellige, ſi confert tantundem ante alienatio-
nem, non ſi poſt, quia tunc videtur facere ad euitandam pœnam de-
poſitionis, & talis damni reſtauratio, vel compenſatio ſibi non pro-
derit, per Abb. in cap. cum eſſes, verſ. 5. principaliter. circa fi. col.
antepen. de teſta. in repet. ſecundo loco per eundem Abb. poteſt te-
ſtari

ſtari ſi hoc habet cõſuetudo. tertio in donatione intuitu eleemoſynæ
30 quar. quando clericus vult remunerare ſeruitia; vt ibi per eum: quia dicit Abb. in capit. relatum. el ſecondo 4. colum. quod bona præbendarum ſunt eccleſiæ, & quanquam ſint diuiſa per præbendas. per hanc diuiſionem non perdunt naturam ſuam; quia bona eccleſiæ cedunt pijs vſibus, non autem; vt canonicus poſſit de eis teſtari ad libitum, pro quo vide Imol. in capit. fin. de præben. 4. col. verſic. an Canonicus: Archid. 12. q. 5. in ſumma. vbi diſputat an valeat conſuetudo quod clericus poſſit teſtari de fructibus perceptis, & quid de percipiendis, Specul. de ſtatu. mona. verſic. 63. & de illa conſuetudine, quæ dicat dominus Anto. in cap. relatum. tertia col. eod tit. de teſt. & per Cardinalem q. 79. & ibi quid ſi clericus habeat patrem &c.

Curiales vero, & incolæ Romanæ Curiæ, & vrbis Romæ, poſſunt de quibuſcunque bonis per eos acquiſitis, etiam ex prouentibus beneficiorum, & officiorum eccleſiaſticorum, ac etiam ex illicite acquiſitis in vrbe, & diſtrictu exiſtentibus, tam in teſtamento, quam ab inteſtato diſponere, & relinquere reſpectiue, conceſſione generali per præallegatam bullam Alex. 6. ſub Dat. anno 1494. Non. Octobris, & per bullam Pij Quarti ſub titulatione Bulla confirmationis & innouationis priuilegiorum incolarum; & curialium vrbis. Non. Februarij. 1560. & Iulij. 3. 1549. ſexto idus Martij. quarum tenor videlicet Iulij, & Pij eſt infra deſcriptus: ſed iſtud priuilegium diſponendi de huiuſmodi, & reliquendi, hodie non habent incolæ, & diſtrictuales vrbis: ſi fuerint beneficiati beneficijs perſonalem reſidentiã requirentibus, ſi extra reſidentiam decedunt, per conſtitutionem eiuſdem Pij Quarti ſub Dat. Romæ anno 1564. ſeptimo Kalend. Decembris contra non reſidentes editam: quorum bona ex eccleſiaſticis fructibus acquiſita, applicat Cameræ apoſtolicæ, reſciſſa, & ſublata eiſdem licentia generali eis conceſſa, & ſpeciali ſi quam obtinuerint: quam eis ſaluam reſeruat, ſi reſideant: prout in bulla prædicta in qua etiam irritat, & annullat teſtamenta, & alias diſpoſitiones, quæ iam factæ forent, cuius tenor eſt infra deſcriptus in quęſt. de licentia teſtandi; de acquiſitis vero ex iniunctione pænitentiarum per ſacerdotem iniunctarum, ex quo eccleſiæ acquiruntur per Innoc. in cap. cum inter. de verb. ſig. non poteſt clericus teſtari, vel alias diſponere, pulchre Abb. in cap. repræhenſibilis col. 3. numero 18. de appellat. vbi dicit quod ipſe ſemper tenuit illam opinionem: quod clerici non faciunt fructus beneficiorum ſuos, ita quod poſſint de il-
31 lis teſtari, vbi vide pro eo, an condemnato clerico pro aliquo debito, poſſit fieri executio in illa parte fructuum beneficij, quæ ſtat pro

victu, & veſtitu illius: & vide Bal. conſ. 374. ſecundo vol. quod intellige tamen, quando ſacerdos eſſet principalis curatus, qui intuitu eccleſiæ, ex pænitentijs iniunctis acquireret: ſed vbi eſſet capellanus vel canonicus, tunc bene poteſt de taliter quæſitis diſponere, & teſtari ſecundum Do. Anto. de Butr. ſecundum quod refert Imola in cap. requiſiſti. de teſtam. refert Nicol. de Vbal. in tracta. de ſucceſſio. ab inteſta. cler. §. finita. verſ. videretur: & in materia vide eundem Bal. in authen. licentiam. C. de epiſcopis & cler. vbi diſtinguit, quod, aut bona prælati propria, & eccleſiaſtica ſunt diſtincta, & tunc de proprijs poteſt teſtari, de eccleſiaſticis autem non, xij q. 2. ſunt manifeſtæ: aut ſunt communia & ſunt communiter acquiſita ex redditibus proprijs, & redditibus eccleſiæ, & tunc dicit Innocen. quod quia difficiles, & quaſi impoſſibiles ſunt probationes teſtium, vel inſtru-
32 mentorum, ſcilicet quid, & quantum de redditibus eccleſiæ, & quantum de ſuo proprio emerit: ideo iudex in hoc facto multum ex præſumptionibus procedet, & arbitrabitur, quid ſit patrimonium ſuum, & quid ſit redditus eccleſiæ: item quid lucratur de artificio, ſeu doctrina, & alia ſimilia: & ſic videtur dicere tex. in capitulo ſacerdotes. 12. quæſt. iiij. cum ergo apparet per ſubtilitatem iudicis, quid ſit proprium, & quid eccleſiaſticum: ergo ſequitur de neceſſitate, quod in proprijs iudicabitur teſtamentum valere, ſed in eccleſiaſticis non valere, ſecundum Innocen. d. capit. in officijs: aut bona non ſunt diſtincta, nec communia, ſed ſunt omnino incerta ad quem pertineant, & vnde proueniant, & tunc ſtamus (inquit) pręſumptioni huius authen. nam quicquid prælatus reperitur poſſidere poſt prælaturam: & non conſtat de titulo, vel poſſeſſio-
33 ne antiquiori, præſumitur eſſe eccleſiæ, & nomine eccleſiæ poſſidere. Vnde prælatus de his teſtari non poteſt, nec aliquis alius adminiſtrator eccleſiæ, nec etiam Rector hoſpitalium: vt ibi per eundem Bald. quia ſi nihil e contra probetur, in dubio eſt pręſumptio quod ſint eccleſiæ acquiſita, per Io. And. in capit. 3. de teſtam. quem ſequuntur communiter Doctor. vt per Socin. conſ. 91. lib. tertio. Corne. conſ. 88. dicit hanc eſſe communem opinionem libr. 2. & conſil. 314. & conſil. 288. libr. iiij. bene verum eſt, quod ſi probetur quod clericus habebat patrimonium, vel officium, vel exercitium aliquod, vel aliquid aliud ex quo potuerit illa acquirere, præſumitur acquiſiuiſſe ſecundum quod magis veriſimile eſt, & in hoc concordant communiter omnes, per Cornel. conſil. 83. libro 2. & ideo hoc caſu eſſet bonum habere iudicem fauorabilem: ſed hoc non videtur ita indiſtincte tenendum, quia id dicendum videtur tantum de fructibus, & acquiſitis de beneficio adminiſtrationem habente, non

te, non alio quia glo. in capit. præſenti. de off. ordin. in vj. & Hoſtien. in capit. fi. de pecul. cler. diſtinguunt; quòd videlicet, aliud ſit in clerico habente adminiſtrationem, & aliud in non habente, & ſimpliciter, ac perſonaliter beneficiato; quia habens adminiſtrationem quam diu viuit, & ſanus eſt comparatur vſufructuario, vnde donare poteſt, ſed moderate, not. in cap. cæterum de donat. & habet plus etiam quam habeat vſufructuarius, quia qualitatem terræ mutare poteſt, puta de aratoria, vineatam facere, nec tenetur ſatis dare datis fideiuſſoribus, vti tenetur vſufructuarius vt not. in capit. fi. de pignor. & ex quo incipit infirmari comparatur vſuario, licet hoc plus habeat, quod poteſt eleemoſynam facere: ſi vero non habet clericus adminiſtrationem, ſed eſt ſimpliciter, & perſonaliter tantum beneficiatus, quantum ad fructus ſuos faciendos, omnino videtur comparari vſufructuario, vnde & quamuis infirmus ſit, ſemper facit fructus ſuos vſque ad diem obitus ſui, & de ipſis teſtari poteſt, arg. capit. requiſiti. §. illud. de teſtã. & hoc ſeruat (inquit) conſuetudo, quæ quaſi vbique obtinet generalis: ſubdens Hoſtien. quod etiam canonici fructus perceptos de præben. ſuos faciunt, & inde teſtantur: in quibus tamen ſi decedat clericus ſine teſtamento, æquum eſt, quod ei eccleſia ſuccedat. Vbi poſita quæſtione: qui nam fructus eccleſiæ ſint, de quibus clericus teſtari nõ poſſit, poſt multa cõcludit, quod clericus ſeparatos tantum, & reconditos fructus facit ſuos, quia præter iſtos alij omnes pertinent ad eccleſiam, ſic enim eſt in vſufructuario: cui talem clericum duximus comparandum, id quod inquit procedit, niſi aliud ſit de ſpeciali ſtatuto, vel conſuetudine, quæ debet attendi, ni-
34 ſi per eam nimis grauetur eccleſia, ſi de ea appareat: hanc diſtinctionem videtur approbare Io. And. qui nihil contra dicendo ibi pertranſit, & eam ſequitur Rot. deciſ. 855. in antiquis incip. cũ Camera apoſtolica. ibi: quia talis beneficiatus, non habens adminiſtrationẽ omnes illos fructus, & prouentus perceptos in vita; adeo facit ſuos, quod poteſt de illis teſtari, & niſi teſtetur de illis, ab inteſtato ei ſuccedit eccleſia: hanc opinionem Anton. & Imola in d. capit. fin. dicunt eſſe in practica receptam. Abb. in capit. reprehẽſibilis de appella. in additio. num. 20. & in capit. fin. de pecul. cler. in capit. peruenit de fideiuſſor. videtur atteſtari ita eſſe de communi conſuetudine, licet ipſe aliter teneat: Sequitur Guido Papa conſ. 110. vbi quærit, an clericus poſſit teſtari de fructibus ſuorum beneficiorum, & ſpolio. ibi: Et hæc vera ſunt in ſimplici clerico, vel ſacerdote adminiſtrationem, vel curam animarum non habente, epiſcopus vero, vel Abbas, vel alius habens curam animarum teſtari non poſſunt, niſi de

I 2 his

his, quæ ante eis obuenerunt iure conſanguinitatis, vt authen. licentiam. C. de epiſcopis & cler. Ita dicit in deciſio. Gratianopolitan. d. loco, & ita eſſe de conſuetudine communiter obſeruata dicit Butrius in capit. peruenit. de fideiuſſor. Corne. conſ. 314. lib. iij. Imol. capit. fin. de pecul. cler. vbi etiam Calder. Imola. cap. relatum. el ſecundo in fin. de teſta. & capit. requiſiſti. num. 45. in fin. & capit. quia nos. vbi dicit quod ita communiter ſeruatur, & tenetur hanc eſſe communem opinionem idem Imola. d. capit. peruenit de fideiuſſor. & Boer. conſ. 48. dicit quod illam glo. ſequuntur communiter omnes ſcribentes.

Iſta diſtinctio gloſſ. & Hoſtien. non placet Abb. in cap. fin. de pecul. cler. & in cap. cum eſſes. in repet. de teſta. verſ. ſecundo principaliter. vbi nullam facit differentiam, an fructus, vel acquiſita ſint intuitu beneficij habentis adminiſtrationem, vel beneficij ſimplicis adminiſtrationem non habentis, quia talis diſtinctio non probatur iure: quia Canonicus qui eſt ſimpliciter beneficiatus, habet præbendam: vt ex illa primo neceſſaria victui percipiat, & quæ ſuperſunt ſuis neceſſitatibus deductis, in communi vſu eccleſiæ expendat: nec iura in quibus (inquit) fundatur iſta diſtinctio, maxime in cap. requiſiuiſti. probant illam, cum loquantur de Canonico, & ſic de ſimpliciter beneficiato, per multa, quæ adducit in d. cap. fi. de pecul. cler. & d. cap. cum eſſes, vbi examinat iſtam quæſtionem late per multa contraria: eãdem reprobat idem in d. cap. cum in officijs. de teſta. & in cap ſecundo. de decimis. eandem reprobat Archid. in cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem de reſcrip. in ſexto. Innocen. in cap. indecorum. de ætat. & qualitat. Domin. & Franc. in d. cap. præſenti. Barba. in tracta. de præſtan. Cardin. prima parte q. iij. num. 80. idem in cap. requiſiſti. de teſta. idem in cap. fi. de pecul. cler. Card. Zabarel. in d. cap. fin. circa finem, ibi, tamen tales diſtinctiones iure non probantur: eandem opinionem dicunt eſſe veriorem Imol. d. capit. fi. & Bertran. in conſil. 258. vol. ij. Iaſ. conſ. 75. vol. iij. quos refert Didac. Couarruuias in cap. cum in officijs. de teſta. & quod clericus non poſſit de fructibus ſui beneficijs teſtari: tenet ſimpliciter glo. in cap. fi. de pecul cler. in ver. obitus. & hãc opinionem dicit cõmuniter teneri Card. ibidẽ. refert Bolognin. in additio ad conſ. Io. de Anan. 87. Nicol. de Vbal. de ſucceſſ. ab inteſta. vltima particula. poſt num. 19. verſi. non obſtant. quod in quibuſcunque redditibus beneficiorum, clerici in morte æquiparantur vſuario potius, quam vſufructuario, & quod hæc videtur magis communis ſententia doctorum. Et Iaſ. d. conſ. 75. quod eſt magis communis opinio, quod clericus ſiue habet adminiſtrationem, ſiue non, indiſtincte prohibetur teſtari, ſiue illi ſuccedat eccleſia, vel ſucceſſor.

Et dicit

Et dicit Gemin. in c. prçſenti. de off. ordin. lib. 6. quod Archid. in capit. ſtatutum de reſcrip. eo. lib. tenet, quod clerici non faciunt fructus ſuos qui ſuperſunt deductis expenſis, per tex. in capit. primo 12. quæſt. 3. & ita intellexit Bartol. Brixien. illum canonem, & ſic patet, quod res acquiſitæ de bonis eccleſiæ non ſunt clericorum, quia clerici debent, ea quæ ſuperſunt deductis neceſſarijs, in pauperes erogare, alias iniquę agunt, & quod acquiſita ſint in prouiſione eccleſiæ, patet per tex. xii. quæſt. i. epiſcopi. & conſequenter de acquiſitis ſolus vſus competit eis, licet fateatur quod clerici ſint domini fructuum perceptorum, & habent eorum proprietatem, quantum ad fidem, & debitam diſpenſationem, ſibi, & ſuis faciendam, id quod verum credit Gem. quia clerici non dicuntur domini, ſed procuratores, pro quo optimus tex. xij. quæſt. prima. cap. clericus, tenet glo. in cap. quia nos. de teſta. & dicit, quod clericus non habens adminiſtrationem, ſed ſimpliciter, & perſonaliter beneficiatus, in vita, & in morte comparatur vſufructuario, quantum ad faciendum fructus ſuos & de ipſis perceptis teſtari poteſt, & ei eccleſia ſuccedit quantum ad hos ab inteſtato, ſecundum glo. d. cap. prçſenti. de off. ordin. in vj. gloſam (inquit idem Gem.) qui
35 dam ſic intelligunt, quòd quilibet, habens beneficium ſimplex teſtari poſſit, quod dicunt falſum eſſe, & contra tex. in capit. relatum, qui loquitur in canonico, & conſequenter in habente ſimplex beneficium, qui tamen, vt ibi patet, teſtari non poteſt, ſed hoc (inquit idem) & ego fateor, ſed glo. recte intellecta eſt veriſſima, & id non dixit: Sed dicit, ad hoc, quòd beneficiatus poſſit teſtari, tria requiruntur: primo quod non habeat adminiſtrationem: ſecundo quod beneficium, quod habet ſit ſimplex: tertio quod illud, quod obuenit, obueniat ſibi perſonaliter tantum, & conſequenter, quòd fructus, quos ex beneficio, vel occaſione beneficii percipit, ſint ei conceſſi ratione ſtipendij perſonalis tantum, quibus tribus concurrentibus poterit teſtari. Et ex his infertur, Primo, quòd canonicus habens præbendam diſtinctam in eccleſia, de fructibus eius teſtari nõ poteſt, cum habeat adminiſtrationem, id, quòd voluit expreſſe Innocen. in cap. nouum genus. de decim. & eſt caſus in d. capit. relatum. Secundo, quòd canonicus teſtari poteſt de quotidianis diſtributionibus: quia dantur propter ſtipendium perſonale, & pro diurno labore vt in c. primo. de cler. non reſid. lib. ſexto. vnde de hoc teſtari poteſt: ſicut mercenarius, & ruſticus de lucro operis diurni, & ita intelligi poterit iſta glo. quia talis quoad iſtas diſtributiones, eſt beneficiatus ſimpliciter, & perſonaliter: quia dantur pro ſtipendio perſonali tantum: nec habet rerum adminiſtrationem. Vnde tales. diſtributiones ſol-

uuntur per capitulum ſingulis,& hanc partem videtur tenere Abb.dicens,quod ea,quæ recipit clericus intuitu ſeruitij perſonalis tantum, tranſmittit ad ſucceſſores.Et tertio quòd ſi præbendę non ſunt diſtinctæ in eccleſia, quia omnia veniunt in communi, & poſtea diſtribuuntur ſingulariter tantum pro quolibet.quod etiam de iſtis poſſit de iure teſtari. Et quarto,quòd habens capellanias in eccleſia ad nutum amouibiles, quæ non dantur in titulum, ſed datur certum ſtipendium in anno in pecunia, de tali ſtipendio teſtari poſſunt. cap.quia nos.cap.relatum.de teſtam.quia datur eis intuitu perſonæ pro ſuo labore: & ſic alio modo intelligi poteſt dicta gloſſ.quia tales ſunt ſimpliciter, & perſonaliter beneficiati, abſque alia adminiſtratione.Et quinto infertur, quod ſacerdotes, qui ſunt in conſortijs ciuitatum, ſicut Bononiæ: vbi habentes beneficium in ciuitate, ponuntur in quibuſdam conſortijs,& vniuerſitatibus, & conueniunt in certis eccleſijs, ad certam miſſam celebrandam, habentes poſſeſſiones illi conſortio deputatas, de quarum fructibus datur tantum venienti ad illam miſſam, de talibus poſſunt teſtari, quia dantur ratione ſeruitij perſonalis,&non principaliter intuitu eccleſiæ,vt per eundem Gemi. in d.cap præſenti:&diximus nos ſupra per totam præſentem quæſtionem,vbi dicimus,quod diſtributiones quotidianæ acquiruntur recipienti, etiam quoad dominium, & recipiens taliter acquirit, quod eas facit ſuas,qualiter vſufructuarius qui fructus perceptos donat,ac ad hæredes,tam per viam teſtamenti,quam ab inteſtato tranſmittit, merito etiam poterit dici idem de iſtis diſtributionibus, quod illas perceptas, & lucratas licet non perceptas,ac ex illis acquiſita,ad hæredes tranſmittere poſſit ex teſtamento: ſed vt dico per breue Pauli iv. Epiſcopo Torcellano Theſaurario octaua Februarij 1556. & Pij iv.Matthæo Minali die 30. Iulij 1560. bona quæcunque ex beneficijs adminiſtrationem habentibus peruenta, & ex ſimplicibus beneficijs non diſpoſita ob facultatem teſtandi ex priuilegio apoſtolico,vel conſuetudine in loco vigente habente,colliguntur,& colligi mandantur, vt ſpolia: & eſt eiuſdem Pij Quarti conſtitutio anno 1560. 26. Maij, quod teſtamenta, & donationes, ſeu aliæ diſpoſitiones per perſonas eccleſiaſticas, etiam in fauorem piorum locorum factæ, non valeant.

Et ex his cum alijs ſupra adductis videtur quo modo clericus, ſiue prælatus poteſt, vel non poteſt de fructibus ſuæ eccleſiæ teſtari, aut alia voluntate diſponere,& quod poſſit omnino de illis,quæ ſibi dantur ratione ſeruitij, ac eius operæ perſonalis,ac de illis,quæ ex redditibus eccleſiæ ſibi obueniunt pro ſuo, & ſuorum victu, quam partem facit ſuam taliter, quod poteſt diſponere libere ſecundum Didac. Co-

1 uarruuias

uarruuias in ſępe d.cap.cum in officijs. de teſtam. ſed intelligit Abb. quòd poſſit diſponere de illa parte pro libito, vtendo tamen, & fruendo, & ſi vtatur, vel fruatur: quia ſi non vtatur, & fruatur, videtur ſecus, per d. Abb. in cap. reprehenſibilis col. 3. num. 18. de appella. per eundem in cap. cum eſſes. 2. lectura. 9. col. verſ. ad adducta. ibi. ad cap. Vnicum &c. per Ioan. And. in cap. peruenit. de fideiuſſor. ibi redditus beneficiorum ſcilicet, & præbendarum, quos ſuos faciunt, de alijs enim non fieręt ſolutio, cum nec illos obligare potuiſſet &c. pro qua etiam materia vide Bal. in authen. licentiam. C. de
2 epiſcopis, & cler. in fi. vbi ponit quæſtionem, ſi rector eccleſiæ percepit fructus, & potuit conſumere plus quam conſumpſit, donec viuit, an poteſt diſponere illos fructus ad pias cauſas, & nunquid moriens poſſit relinquere de eis in teſtamento pauperibus, vel in ſubſidium terræ ſanctæ, dicunt Canoniſtæ quòd non, quia viuens æquiparatur vſufructuario, & ideo habet liberam adminiſtrationem fru-
3 ctuum: ſed in morte aſſimilatur vſuario, qui ſuum facit, quantum conſumit non vltra: & ideo dę talibus non poteſt teſtari, ſecundum Canoniſtas, qui (inquit) bene dicunt: quia in adminiſtratoribus,
4 quales ſunt clerici in rebus eccleſiæ, potentius eſt ius in vita, quam in morte: quia, quòd clericus aliqua donare poſſit, non legare, eſt ratio ſecundum Abb. in cap. ad hæc, de teſta. quia teſtamentum morte confirmatur, cap. cum morte. de celebr. miſ. & conſequenter effe-
5 ctus confertur in tempus, quo clericus non eſt futurus prælatus, ideo non poteſt de aliquo diſponere in teſtamento, ex facultatibus eccleſiæ: quando autem vult diſponere, dum viuit, modo faciat ſecundum canones, non prohibetur: quia hoc facit, tanquam adminiſtrator eccleſiæ: pro quo vide infra quæſtionem an clericus de fructibus &c. Et quod dictum fuit de diſtributionibus, illud idem poteſt dici de penſionibus, vel de acquiſitis de pecunijs penſionum, vt penſionarius poſſit proprio teſtamento diſponere, dę redditibus ex pen-
6 ſione eccleſiaſtica perceptis, ac de penſionum terminis maturatis decurſis, licet non exactis: ac etiam ab inteſtato ad legitimos hæredes, vel ſucceſſores tranſmittere per Gig. in quæſtione 52. ſuo tractat. de penſion. Couarruuias in cap. cum in officiis de teſtam. verſ. octauo poteſt in fin. Faciunt adducta per eundem in capitulo primo, §. cæterum. eo. tit. ſed vide quæ adduxi contra ſupra ſuo loco hac ead. quæſt.

Idem venit dicendum de acquiſitis per clericum, vel prælatum ex propria induſtria, aut labore, etiã ſi presbyter, vel prælatus ea bona fuerit conſequutus ratione ordinis ſacri, nullo tamen prætextu beneficii, vel bonorum eccleſiæ, nempe pro celebrandis miſſarum ſolem-

nibus, aut ex ſtipendio alicuius prælati, vel alicuius principis, cum presbyter vti cappellanus ſeruierit: Item etiam, ſi ſeruierit, vti cantor, magiſter domus, vel a ſecretis ſeruiens ſcribendo, vel lector, diſcipulorum magiſter & huiuſmodi, honeſte ſeruiendo: de
7 quibus dicimus in quæſtione, Quæ negoc. ſint permiſſa, & interdic. cler. quia de acquiſitis ex huiuſmodi, vt licite acquiſitis, libere clericus poteſt teſtari, & ſuam vltimam voluntatem condere pro libito, quia ſunt ei non ab eccleſia acquiſita, per Cyn. & Docto. in authen. licentiam. C. de epiſcopis & cler. vbi Bal. dicit, ex hoc etiam apparet, quòd ſimplices clerici, qui lucrantur ex proprijs laboribus, & nullam habent adminiſtrationem eccleſiarum, non pertinent ad iſtam authenticam, ſed ad authenticam presbyteros. C. eo. vbi habetur: quod clerici poſſunt libere diſponere de acquiſitis per eos eorum induſtria, vel labore, vel alias, vt ibi, etiam donando, & teſtando, & per Hoſtienſ. Anto. Cardinal. & Imol. in capitul. quia nos. Abb. in capitul. cum in officijs, verſ. nota quòd clerici, vbi dicit, quod clerici de bonis acquiſitis intuitu perſonæ, puta ex ſucceſſione cognatorum, donatione amicorum, induſtria clericorum, de his poſſunt (inquit) clerici libere teſtari: & intellige de induſtria licita; qualiter diximus ſupra:
8 quia ſi ſit acquiſitum de illicita induſtria prohibita, & non permiſſa clerico, vltra diſpoſitionem iuris communis, non poteſt hodie clericus de illo diſponere, quia facit ſpolium, & vti ſpolium eſt applicatum Reuerendæ Cameræ, per extrauag. Pij Quarti ſuper hoc expreſſe, & particulariter factam; de qua diximus in quæſtione:
9 Quæ negocia ſint permiſſa & interdic. cler. vbi eſt tenor extrauagantis inſertus. Et ſubdit Abb. ibidem: Nota, quòd clericus etiam habens eccleſiam, ſibi, & non eccleſiæ ſuæ, ex ſua induſtria lucratur. Et in hoc differt a coniuge carnali, quę operatur, & acquirit ad vtilitatẽ mariti. l. ſicut. de oper. liber. & quod de acquiſitis ratione clericalis dignitatis, poſſit teſtari clericus, dicit, & tenet idem Abb. in ca. cum eſſes. de teſtam. col. xj. verſ quid autem, qui (inquit) hoc donatur ſibi, vt ſit ſuum, & non contemplatione eccleſiæ, item hoc videtur ſibi datum in recompenſationem damnorum, quæ ſubſtinuit in trahendo ibi moram, nam interim ex aliquo artificio potuiſſet tantundem acquirere, per ea, quæ ponit Innocen. in cap. quoniam. ne præla. vic. ſuas. Barba. in d. cap. cum in officijs col. 4. Boer. deciſio. ſecunda. Domin. in capit. præſenti. de off. ordin. in 6. Bolognin. in addi. ad Anan. conſ. 87. Barba. fatetur hanc eſſe communem opinionem in c. quia nos. col. fin. de teſta. Corne. conſ. 314. col. 3. vol. tertio. Socin. conſil. 91. 3. vol. pro quo vide glo. ordin. in cap. præſenti de off. ord. in vj.

glo.

glo. in l. vxor marito, ff. de donat. inter vir. & vxor. quam ponderat Bart. in l. mancipia. C. ſi quis alteri, vel ſibi. illud tamen, quod clericus, ſiue ſacerdos acquirit pro miſſis celebrandis, limitat, & intelligit Abb. in cap. cum in officijs, de teſta. niſi, qui dedit, tanquam parrochiali ſacerdoti dedit, quo caſu cum eſſet datum intuitu eccleſiæ eſſet acquiſitum, vnde diſponere non poteſt: per quæ videtur, quod clericus in illis, quę ſua induſtria, vel labore, aut alias intuitu perſonæ ſuæ comparauit, habeat liberam teſtamenti factionem, & hæc in clericis inferioribus: ſed quid in epiſcopis, vt ad alia capita diſtinctione deueniamus. Et in epiſcopis videtur eſſe ſecus, quia quæſita per epiſcopum, poſt epiſcopatum adeptum, ex propria induſtria non videntur ſibi, ſed eccleſiæ ſuæ acquiſita, adeo quod non poteſt de illis nec diſponere, nec teſtari, ſecundum Petrum, quem refert Cyn. in authen. licentiam. C. de epiſcopis & cler. per quem tex. ſolum conceditur quod poſſint diſponere de acquiſitis ante epiſcopatum, vel prælationem, & de acquiſitis per ſucceſſionem tantum cognatorum vſque ad quartum gradum. de reliquis vero qualitercunque acquiſitis, non poſſunt diſponere, ſed acquirunt eccleſiæ, idem videtur tenere Iacob. Butrigar. in l. ſacroſanctæ. C. de epiſcopis, & clericis, vbi dicit, quod epiſcopi teſtari non poſſunt de bonis poſt epiſcopatum, etiam ex propria induſtria perſonæ vtcunque acquiſitis, cui opinioni videtur ſuffragari tex. in dict. authen. licentiam, vbi omnia bona acquiſita epiſcopo poſt epiſcopatum ſunt acquiſita eccleſiæ præter bona: quæ ſibi obueniunt a cognatorum ſucceſſione, quæ ſibi non eccleſiæ acquiruntur; facit pro hac opinione etiam tex. in capitulo primo de teſtamen. & in capitulo primo, duodecima quæſtione vndecima, vbi permittitur epiſcopis teſtari de bonis ſolum, quæ habuerunt ante dignitatem epiſcopalem, non de acquiſitis poſt: niſi taliter acquiſita obuenerint ex cauſa, vel iure ſanguinis: Eandem opinionem ſequitur Barbat. & illam defendit ab oppugnationibus in cap. primo de teſtam. & latius idem in ſuo tractat. de præſtantia cardin. parte prima, quæſt. tertia, contrarium tenet Abb. in cap. cum in officijs. ibi Petrus tamen, vt refert Cyn. dixit hoc procedere in clericis inferioribus, epiſcopus autem ſecundum eum lucratur eccleſiæ ex induſtria perſonæ; ſed inquit mihi placet primum dictum indiſtincte in clericis ſecularibus cuiuſcunque gradus, quia eadem ratio videtur in epiſcopo; quæ in alijs, tenet glo. in cap. primo, de teſtam. in 6. acquiſiuiſſe, vbi dicit, quòd quicquid acquirit epiſcopus de rebus eccleſiæ, eccleſiæ acquirit, ſecus eſt de alijs rebus, ideſt aliunde; quam ab eccleſia acquiſitis, & Abb. ibidem in finalibus verbis, vbi nota quòd etiam epiſcopus acquirit ſibi quicquid adipiſcitur.

ſcitur intuitu perſonæ: ſicut dicimus in ſimplicibus Clericis, & dicit hoc notandum: quia iura aperte hoc non dicunt de Epiſcopo, ſed potius contrarium innuere videntur authen. licentiam. &c. Sed tene (inquit) primum dictum tenet Cornel. in conſ. 314. col. 3. vol. 3. vbi dicit, quòd talis opinio Butrij eſt communiter reprobata, idem dicit Soci.conſ. 91. tertio vol.ex qua opinione infert Socin. quod Cardinalis teſtari poteſt de illo ſtipendio: quod a Romano Pontifice datur cuilibet Cardinali ratione Cardinalitij galeri, quod vulgo a Romana Curia appellatur Le diſtributioni del capello, quia id non datur Cardinali, reſpectu alicuius Eccleſiæ, ſed reſpectu perſonæ ipſius Cardinalis, qui ipſum Romanum Pontificem in regimine Eccleſiæ conſilio, & induſtria coadiuuat, quia Cardinales, ideo reges appellantur, quia cum Papa regunt totum mundum, vt per Hoſtienſ. in capitulo dilecti el primo de præben. & quia Cardinales Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ præſunt curæ Eccleſiæ vniuerſalis capitulo bona de poſtuland. prælat. & illius caput ſunt Fabia. de monte in tractat.de emptio. quarta parte principali num. 28. Martin. Lauden. in tract. de Cardinal. quæſt. 31. Et ex hoc etiam aliqui inferunt:
11 quod Epiſcopi poſſunt teſtari de illis, quæ acquirunt, ex illis, quæ offeruntur ipſis, & dantur ab his, qui ſacris ordinibus initiantur, & inſigniuntur: ſed cum Epiſcopus pro ordinando nihil licite recipiat. cap. primo de ſimonia videtur, quod de taliter oblatis, & receptis non poſſit teſtari, ſi ſunt illicitæ acquiſita, quia ſimoniace datum, & receptum, turpiter & illicite acquiritur, per ſanctum Thomam 4. cap. articulo vltimo, verſ. ad quartum ſuper quarto co-
12 gita. Et hæc opinio videtur eſſe melior, & præualere opinioni Petri, & Iac. Butr. quia ad tex. in authen. licentiam, & tex. & in cap. primo de teſta. qui in contrarium, & pro Butrigario adducitur, reſpondetur, quia ſi rationem dictorum Canonum conſideremus, & perpendamus, idem eſt dicendum in Epiſcopis, quod in cæteris Clericis, ea etenim quæ poſt dignitatem Epiſcopalem acquiruntur a Prȩlatis, ideo per illa iura adiudicantur Eccleſiȩ, & Eccleſiȩ eſſe cenſentur, quia de bonis Eccleſiȩ, & de redditibus Eccleſiȩ acquiſita cenſentur per tex. iuncta gloſ. in cap. primo. de pecul. cler. quæ ratio probatur efficaciter in cap. fixum 12. quæſt. 5. vbi ſtatuitur, quòd Epiſcopus res de facultatibus Eccleſiæ comparatas, ſiue ſuo, ſiue alieno nomine non tranſmittat ad propinquos, ſed ad Eccleſiam deueniant, de cæteris vero pro libito ſuȩ voluntatis diſponat, ſiue ante epiſcopatū eius fuerint, ſiue per eum in Epiſcopatu acquiſitȩ: vnde tex. in d. authen. licentiam & in c. 1. de teſtam. ita eſt intelligendus, vt idem dicatur de rebus quas epiſcopus propria induſtria acquiſiuit

quod

quod dicitur de rebus, quæ manifeſte ei iure ſanguinis obuenerunt, vt per Abb. & alios in d. locis. Nec ideſt intelligendum in omni Epiſcopo, nec de omni Epiſcopo: quia ſecus videtur, ſi Epiſcopus ſit regularis, qui non poteſt diſponere, nec teſtari modo aliquo de rebus, per eum poſt Epiſcopatum acquiſitis, cum talis acquiſitio in Epiſcopo regulari cædat Epiſcopatui, dicit glo. in cap. primo. de teſt. in 6. quam ſequitur Io. And. licet contra Hoſtien ibidem, dicit enim quicquid dicat Hoſtien. etiam, quod acquirit intuitu perſonæ epiſcopus regularis acquirit epiſcopatui &c. quem ſequitur Abb. vbi dicit Ioan. And. tamen tenet cum glo. & melius, quia quicquid religio-
13 ſus promotus ad prælaturam acquirit, prælaturæ acquiritur, vt eſt tex. in cap. vnico 18. queſt. 1. vbi habetur, quòd acquiſita per Monachum ſiue religioſum ante illius promotionem ad Epiſcopatum, cædunt acquiſita Monaſterio per Abb. in cap. reprehenſibilis, ex de ap-
14 pell. num. 19. quæ vero ei obuenerunt poſt adeptam Epiſcopalem dignitatem, cædunt in acquiſitione illius Eccleſię, & altaris, ad quod intitulatur, & ſanctificatur: idem voluit Feder. de Sen. in conſ. ſiue queſt. 20. & Calder. in conſ. primo de pecul. cler. ſequitur Bald. authen. licentiam. C. de Epiſcopis & cler. ibi concluſiue autem loquendo de teſtamento eorum clericorum, vel prælatorum ſic diſtingue, aut eſt prælatus regularis, & non poteſt teſtari, & ſi eſſet Cardinalis, nam nulla dignitas liberat Monachum a ſubſtantialibus regulæ & eſt ratio, quia dignitas facit quem aſcendere, ſed liberari a ſubſtantialibus regulæ eſſet deſcendere in deteriorem ſtatum, vt hic aperte probatur &c. Idem ſenſit Barbar. ad Bal. ibi nota quòd præ-
15 latus regularis non poteſt teſtari, etiam ſi eſſet Cardinalis, vide tex. in cap. quia ingredientibus te teſtam. & ibi Dom. Anto. limitat, niſi de licentia Papæ, & quid operetur illa licentia vide Bal. in l. ſi quando. C. de in offic. teſta l. ab Anaſtaſio. C. mand. Bal. in cap. primo in fi. de cler. qui inueſt. fac. & dicit Zabarella in c. fin. de pecul. cler col. antepen. quòd non eſt ita lata conceſſa diſpenſatio reli-
16 gioſis de rebus Eccleſiæ, ſicuti Clericis ſæcularibus, tamen non eis puto, quòd valeat ſi ſint prælati, quia de fructibus habent liberam diſpenſationem. capitulo cæterum de donat. quia Clericus ſæcularis, & religioſus, habens adminiſtrationem æquiparatur, quoad diſpenſandi poteſtatem capitulo fin. verſ. ſed & talis. de vit. & honeſt. cler. vbi optime probat. Idem Zabarella in cap. peruenit. de fideiuſſor. dixit illud cap. procedere in regulari, ſed in alio differunt, quia prælatus ſæcularis quicquid acquirit intuitu perſonæ, acquirit ſibi,
17 & ei ſuccedunt in hoc propinqui. d. cap. cum in officijs. prælatus vero regularis acquirit Eccleſiæ cap. 2. de teſtam. 18. quæſt. 1. cap. pri

mo &

glo. in l. vxor marito, ff. de donat. inter vir. & vxor. quam ponderat Bart. in l. mancipia. C. ſi quis alteri, vel ſibi. illud tamen, quod clericus, ſiue ſacerdos acquirit pro miſſis celebrandis, limitat, & intelligit Abb. in cap. cum in officijs, de teſta. niſi, qui dedit, tanquam parrochiali ſacerdoti dedit, quo caſu cum eſſet datum intuitu eccleſiæ eſſet acquiſitum, vnde diſponere non poteſt: per quæ videtur, quod clericus in illis, quę ſua induſtria, vel labore, aut alias intuitu perſonæ ſuæ comparauit, habeat liberam teſtamenti factionem, & hæc in clericis inferioribus: ſed quid in epiſcopis, vt ad alia capita diſtinctione deueniamus. Et in epiſcopis videtur eſſe ſecus, quia quæſita per epiſcopum, poſt epiſcopatum adeptum, ex propria induſtria non videntur ſibi, ſed eccleſiæ ſuæ acquiſita, adeo quod non poteſt de illis nec diſponere, nec teſtari, ſecundum Petrum, quem refert Cyn. in authen. licentiam. C. de epiſcopis & cler. per quem tex. ſolum conceditur quod poſſint diſponere de acquiſitis ante epiſcopatum, vel prælationem, & de acquiſitis per ſucceſſionem tantum cognatorum vſque ad quartum gradum. de reliquis vero qualitercunque acquiſitis, non poſſunt diſponere, ſed acquirunt eccleſiæ, idem videtur tenere Iacob. Butrigar. in l. ſacroſanctæ. C. de epiſcopis, & clericis, vbi dicit, quod epiſcopi teſtari non poſſunt de bonis poſt epiſcopatum, etiam ex propria induſtria perſonæ vtcunque acquiſitis, cui opinioni videtur ſuffragari tex. in dict. authen. licentiam, vbi omnia bona acquiſita epiſcopo poſt epiſcopatum ſunt acquiſita eccleſiæ præter bona: quæ ſibi obueniunt a cognatorum ſucceſſione, quæ ſibi non eccleſiæ acquiruntur; facit pro hac opinione etiam tex. in capitulo primo de teſtamen. & in capitulo primo, duodecima quæſtione vndecima, vbi permittitur epiſcopis teſtari de bonis ſolum, quæ habuerunt ante dignitatem epiſcopalem, non de acquiſitis poſt: niſi taliter acquiſita obuenerint ex cauſa, vel iure ſanguinis: Eandem opinionem ſequitur Barbat. & illam defendit ab oppugnationibus in cap. primo de teſtam. & latius idem in ſuo tractat. de præſtantia cardin. parte prima, quæſt. tertia, contrarium tenet Abb. in cap. cum in officijs. ibi Petrus tamen, vt refert Cyn. dixit hoc procedere in clericis inferioribus, epiſcopus autem ſecundum eum lucratur eccleſiæ ex induſtria perſonæ; ſed inquit mihi placet primum dictum indiſtincte in clericis ſecularibus cuiuſcunque gradus, quia eadem ratio videtur in epiſcopo; quæ in alijs, tenet glo. in cap. primo, de teſtam. in 6. acquiſiuiſſe, vbi dicit, quòd quicquid acquirit epiſcopus de rebus eccleſiæ, eccleſiæ acquirit, ſecus eſt de alijs rebus, ideſt aliunde; quam ab eccleſia acquiſitis, & Abb. ibidem in finalibus verbis, vbi nota quòd etiam epiſcopus acquirit ſibi quicquid adipiſcitur.

ſcitur intuitu perſonæ: ſicut dicimus in ſimplicibus Clericis,& dicit hoc notandum: quia iura aperte hoc non dicunt de Epiſcopo, ſed potius contrarium innuere videntur authen. licentiam. &c. Sed tene (inquit) primum dictum tenet Cornel. in conſ. 314, col. 3. vol. 3. vbi dicit, quòd talis opinio Butrij eſt communiter reprobata, idem dicit Soci.conſ. 91. tertio vol.ex qua opinione infert Socin. quod Cardinalis teſtari poteſt de illo ſtipendio: quod a Romano Pontifice datur cuilibet Cardinali ratione Cardinalitij galeri, quod vulgo a Romana Curia appellatur Le diſtributioni del capello, quia id non datur Cardinali, reſpectu alicuius Eccleſiæ, ſed reſpectu perſonæ ipſius Cardinalis, qui ipſum Romanum Pontificem in regimine Eccleſiæ conſilio, & induſtria coadiuuat, quia Cardinales, ideo reges appellantur, quia cum Papa regunt totum mundum, vt per Hoſtienſ. in capitulo dilecti el primo de præben. & quia Cardinales Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ præſunt curæ Eccleſiæ vniuerſalis capitulo bona de poſtuland. prælat. & illius caput ſunt Fabia. de monte in tractat.de emptio. quarta parte principali num. 28. Martin. Lauden. in tract. de Cardinal. quæſt. 31. Et ex hoc etiam aliqui inferunt:
11 quod Epiſcopi poſſunt teſtari de illis, quæ acquirunt, ex illis, quæ offeruntur ipſis, & dantur ab his, qui ſacris ordinibus initiantur, & inſigniuntur: ſed cum Epiſcopus pro ordinando nihil licite recipiat. cap. primo de ſimonia videtur, quod de taliter oblatis, & receptis non poſſit teſtari, ſi ſunt illicitæ acquiſita, quia ſimoniace datum, & receptum, turpiter & illicite acquiritur, per ſanctum Thomam 4. cap. articulo vltimo, verſ. ad quartum ſuper quarto co-
12 gita. Et hæc opinio videtur eſſe melior, & præualere opinioni Petri, & Iac. Butr. quia ad tex. in authen. licentiam, & tex. & in cap. primo de teſta. qui in contrarium, & pro Butrigario adducitur, reſpondetur, quia ſi rationem dictorum Canonum conſideremus, & perpendamus, idem eſt dicendum in Epiſcopis, quod in cæteris Clericis, ea etenim quæ poſt dignitatem Epiſcopalem acquiruntur a Prelatis, ideo per illa iura adiudicantur Eccleſię, & Eccleſię eſſe cenſentur, quia de bonis Eccleſię, & de redditibus Eccleſię acquiſita cenſentur per tex. iuncta gloſ. in cap. primo. de pecul. cler. quæ ratio probatur efficaciter in cap. fixum 12. quæſt. 5. vbi ſtatuitur, quòd Epiſcopus res de facultatibus Eccleſiæ comparatas, ſiue ſuo, ſiue alieno nomine non tranſmittat ad propinquos, ſed ad Eccleſiam deueniant, de cæteris vero pro libito ſuę voluntatis diſponat, ſiue ante epiſcopatū eius fuerint, ſiue per eum in Epiſcopatu acquiſitę: vnde tex. in d. authen. licentiam & in c. 1. de teſtam. ita eſt intelligendus, vt idem dicatur de rebus quas epiſcopus propria induſtria acquiſiuit

quod

quod dicitur de rebus, quæ manifeſte ei iure ſanguinis obuenerunt, vt per Abb. & alios in d. locis. Nec ideſt intelligendum in omni Epiſcopo, nec de omni Epiſcopo: quia ſecus videtur, ſi Epiſcopus ſit regularis, qui non poteſt diſponere, nec teſtari modo aliquo de rebus, per eum poſt Epiſcopatum acquiſitis, cum talis acquiſitio in Epiſcopo regulari cædat Epiſcopatui, dicit glo. in cap. primo. de teſt. in 6. quam ſequitur Io. And. licet contra Hoſtien ibidem, dicit enim quicquid dicat Hoſtien. etiam, quod acquirit intuitu perſonæ epiſcopus regularis acquirit epiſcopatui &c. quem ſequitur Abb. vbi dicit Ioan. And. tamen tenet cum glo. & melius, quia quicquid religio
13 ſus promotus ad prælaturam acquirit, prælaturæ acquiritur, vt eſt tex. in cap. vnico 18. quæſt. 1. vbi habetur, quòd acquiſita per Monachum ſiue religioſum ante illius promotionem ad Epiſcopatum, cædunt acquiſita Monaſterio per Abb. in cap. reprehenſibilis, ex de ap-
14 pell. num. 19. quæ vero ei obuenerunt poſt adeptam Epiſcopalem dignitatem, cædunt in acquiſitione illius Eccleſiæ, & altaris, ad quod intitulatur, & ſanctificatur: idem voluit Feder. de Sen. in conſ. ſiue quæſt. 20. & Calder. in conſ. primo de pecul. cler. ſequitur Bald. authen. licentiam. C. de Epiſcopis & cler. ibi concluſiue autem loquendo de teſtamento eorum clericorum, vel prælatorum ſic diſtingue, aut eſt prælatus regularis, & non poteſt teſtari, & ſi eſſet Cardinalis; nam nulla dignitas liberat Monachum a ſubſtantialibus regulæ & eſt ratio, quia dignitas facit quem aſcendere, ſed liberari a ſubſtantialibus regulæ eſſet deſcendere in deteriorem ſtatum, vt hic aperte probatur &c. Idem ſentit Barbar. ad Bal. ibi nota quòd præ-
15 latus regularis non poteſt teſtari, etiam ſi eſſet Cardinalis, vide tex. in cap. quia ingredientibus te teſtam. & ibi Dom. Anto. limitat, niſi de licentia Papæ, & quid operetur illa licentia vide Bal. in l. ſi quando. C. de in offic. teſta. l. ab Anaſtaſio. C. mand. Bal. in cap. primo in fi. de cler. qui inueſt. fac. & dicit Zabarella in c. fin. de pecul. cler. col. antepen. quòd non eſt ita lata conceſſa diſpenſatio reli-
16 gioſis de rebus Eccleſiæ, ſicuti Clericis ſæcularibus, tamen non eis puto, quòd valeat ſi ſint prælati, quia de fructibus habent liberam diſpenſationem. capitulo cæterum de donat. quia Clericus ſæcularis, & religioſus, habens adminiſtrationem æquiparatur, quoad diſpenſandi poteſtatem capitulo fin. verſ. ſed & talis. de vit. & honeſt. cler. vbi optime probat. Idem Zabarella in cap. peruenit. de fideiuſſor. dixit illud cap. procedere in regulari, ſed in alio differunt, quia prælatus ſæcularis quicquid acquirit intuitu perſonæ, acquirit ſibi,
17 & ei ſuccedunt in hoc propinqui. d. cap. cum in officijs. prælatus vero regularis acquirit Eccleſiæ cap. 2. de teſtam. 18. quæſt. 1. cap. primo &

mo &

mo & not. cap. primo. de inſtit. in glo. pen. cap. olim. de priuileg. el 2. & alijs vt ibi per eundem Zabarel. d. cap. fin. vbi multa pro & contra adducit: & intellige de religioſo; qui profitetur tria ſubſtantialia regulæ: qui teſtamentum facere prohibetur cap. ſecundo. de teſta.
18 12. quæſt. prima. non dicatis. ſecus eſt de religioſo largo modo, qui iſta tria non profiteatur, vt per Abb. in rub. de teſtam. num. 6. idem dicit Zabarella in d. cap. cum in officijs. ibi, procedunt hæc in Clerico ſæculari ſecus eſt in regulari, qui de nullis teſtari poteſt: & in materia dicit Did. Couarruuias in cap. cum in offic. de teſta. § vltimo hinc poteſt: quod moribus receptum eſt, vt licentia quoad facultatem teſtandi de fructibus Eccleſiæ ſit tantum neceſſaria Epiſco-
19 pis, non alijs Eccleſiaſticis, vnde epiſcopi magis aſtricti videntur ad res Eccleſiæ cuſtodiendum; & conſeruandum, ex quo alij Clerici etiam ſine licentia poſſunt diſponere, & teſtari pro ſuo libito, vt dixit eſſe conſuetudinem in Francia, & in Regnis Hiſpaniarum, ac fere in toto orbe terrarum ab immemorabili tempore introductam, imo talem conſuetudinem vel bonam, & laudabilem, eſſe pragmaticis ſanctionibus Caroli Cæſaris Hiſpaniarum Regis confirmatam, ac illam ſeruari iuſſam anno 1523. comitijs totius Regni habitis Pintiæ cap. 47. idem atteſtare videtur Petrus Duenas in ſuis regulis regula 366. verſ. porro circa. vbi etiam dicit, quod hodie per extrauag. Iulij tertij eſt deciſum quod omnes clerici poſſint de quibuſcunque bonis, etiam intuitu Eccleſiæ acquiſitis in teſtamento diſponere; quam extrauagantem ego nunquam vidi, nec in cauſis ſpoliorum ab aliquo vnquam vidi illam adduci, aut allegari, immo contrarium ſemper ſeruari. Sed credo, quod dicat, & intelligat de motu proprio eiuſdem Iulij facto in fauorem incolarum, & curialium vrbis, cuius tenor eſt inſertus in bulla confirmationis innouationis priuilegiorum incolarum, & Curialium Vrbis a Pio iiij. edita Anno 1561. quæ eſt in fine præſentis noſtri laboris edita, vel quod intelligat de conſtitutione aliqua, quam ego non vidi: ſed vide eum dict. loco: vbi facit quæſtionem, an Clericus poſſit donare nurui, iam quod non poteſt inſtituere, vel donare filio. Sed quod dicunt iſti docti viri de iſta conſuetudine ego valde dubito, quia contrarium vidi ſeruari in Vrbe Roma in cauſis ſpoliorum Clericorum extra Vrbem decedentium, pro tempore, quo ego fui in Vrbe in huiuſmodi cauſis Auditor Reuerend. Theſaurarij, & in Ciuitate, ac Regno Neapolis Auditor Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. Domini Nicolai fiſci Epiſcopi Sauonenſis Sedis Apoſtolicæ in dicto Regno Neapolis Nuntij & iurium Cameræ Apoſtolicæ collectoris a Pio iiij. deputati, pro quo tempore ſemper collegimus iura Cameræ nec talis conſue-

conſuetudo, nedum ab aliquo vnquam fuit deducta, ſed nec allegata quidem; nec fuit vnquam aliqua habita differentia; vel conſideratio, quo ad huiuſmodi ſpolia inter Epiſcopos, aut alios Clericos: quia omnium ſpolia paſſim, & indiſtinctę Camera colligit niſi decedens, vel fuit Epiſcopus, vel Clericus, obtinuerit licentiam a Sede Apoſtolica de bonis diſponendi, id, quod ego & audio ſeruari in Regnis Hiſpaniarum vt mihi fuit dictum a Reuerendiſſimo D. domino meo Leonardo de Marinis nobili Ianuen. Archiepiſcopo Lancien. qui fuit in Hiſpaniarum Regnis Sedis Apoſtolicę Nuntius, ac Cameræ Apoſtolicæ iurium collector a pręlibato ſanctę memoriæ Iulio Tertio deputatus, ſed bene audiui: quod in Regnis Hiſpaniarum per collectores, & commiſſarios Apoſtolicos colliguntur tantummodo ſpolia Epiſcoporum, & Archiepiſcoporum magnorumque Prælatorum, non aliorum inferiorum Clericorum aut preſbyterorum. Sed id etiam poteſt bene euenire conniuentia etiam collectoris, & commiſſarij, aut illorum tolerantia; ſuper quo me remitto veritati. Sed de hac conſuetudine, ac conſuetudine teſtandi vel diſponendi de fructibus beneficiorum aliqua dicemus infra ſuo loco.

Credo quod per hæc ſit dictum aliquid, quomodo Epiſcopus, vel Clericus ſæcularis, vel regularis debeat, vel poſſit inter viuos, vel in teſtamento diſponere de fructibus beneficij, de diſtributionibus quotidianis, de fructibus penſionum, de acquiſitis opera, vel intuitu ſuæ perſonæ, ac de alijs, quæ alijs obuenire poſſint Eccleſiaſticis perſonis ab Eccleſia, vel aliunde: aut ſaltim quòd ſit demonſtratum vbi, & in quibus locis materia per Doctores pertractetur, ad quos pro caſus contingentia recurri poterit, & quod etiam materiam ſic intelligendo, & ſic diſtinguendo, multa repugnantia ſint concordata.

Vnde pro reconciliandis cõtrarijs pauca erũt dicẽda: quia per eas quæ late dicit Abb. in c. cum eſſes. verſ. 2. principaliter, & per ea quæ diximus ſupra Clericus non eſt vſufructuarius, ſed vſuarius; quia de fructibus non habet niſi pro ſuo victu, vnde illud quod dicitur: quod habet vſufructum, vel dominium intelligitur, quo ad Canonicam diſpenſationem, quia cæteros fructus ſuperfluentes, deducto victu, habet Canonicæ diſpenſare; quia quando malæ, & non Canonicæ clerici diſpenſant ſunt prædones glo. in cap. fi. 12. q. 1. in glo. fi. de quibus etiam poteſt Clericus alere filios, parentes, conſanguineos, ſi egeant, & ſorores, ac filias maritare, non poteſt tamen eos diteſcere per Abb. in cap. inquirendum. de pecul. cler. & quòd dicitur quod Clericus de redditibus poteſt donare, intellige vt dictum fuit moderate, & in caſibus a iure expreſſis, & iura loquentia quod beneficiatus

habens

habens adminiſtrationem ſit vſufructuarius, & vſufructuario æquiparetur, intelliguntur quoad hoc quòd finiatur morte, & quoad fidelẽ adminiſtrationẽ per Rebuff. in praxi ſub verbo ſeculare quotuplex.

De diſtributionibus quotidianis, ac de illis quæ Clericus ſuo labore acquirit, etiam ratione ſui officij, dummodo ei non detur vti Parochiali, dictum fuit quod vti de ſibi acquiſitis habet liberam adminiſtrationem. Quod vero dicitur, quòd de fructibus Eccleſiæ poteſt Clericus ſoluere debita particularia, licet Abb. teneat contrarium, tamen Gig. in tract. de penſio. quæſt. 39. dicit quod illi, qui hanc opinionem tenent ſunt plures; quorum habet opinio præualere. Sed de hoc dicimus in Quæſtione de debitis ſoluendis de fructibus Eccleſiæ & ſpolio. Et quod dicimus: quod prælatus poteſt Eccleſiæ fructus locare, vendere, & hypothecare credimus verum ſi faciat, tanquam adminiſtrator, ſed non ſequitur propterea, quin pecunias ex tali venditione redactas, deductis pro ſe neceſſarijs, non habeat Canonicæ, vt tenetur diſpenſare: & pro recuperandis rebus eccleſię poteſt agere finium reg. omnemque aliam actionem intentare, per Abb. in cap. cum ſuper de cauſ. poſſeſ. & proprietat. & quod dicit gl. in ſumma. 1. quæſt. 1. quod Clericus poteſt fructus Eccleſiæ dare etiam porcis, non intelligas fructus illos, qui habent in pauperes, & in vtilitatem Eccleſiæ erogari, aut in alios pios, & legitimos vſus a iure expreſſos diſpenſari. Sed hos intellige: quos clericus ſibi acquirit, & quos facit ſuos vere, vt diximus de his, quos de diſtributionibus quotidianis & de his, quos ſuo labore ratione ſui officij Clericus acquirit: & quos pro ſuæ voluntatis arbitrio poteſt etiam proijcere, vt rem ſuam in qua poteſt eſſe moderator, & arbiter: niſi forte glo. intelligat de fructibus putrefactis, vel marcidis, qui bene porcis, & alijs beſtijs dari, & proijci poſſunt. Et ad illud quod dicimus quod Clericus de fructibus beneficij ſoluit ſua debita, dici pariter poſt, de illis fructibus, quos facit ſuos, quia ſecus eſt in fructibus, qui ſunt conuertendi in vtilitatem Eccleſiæ, vt per Abb. d. cap. peruenit. de fideiuſſor. verſicul. in gloſ. in verbo. vbi dicit: quod hoc dictum quotidie allegatur in practica, vbi concludit: quòd ex quo communis opinio inualuit, quòd Clerici hodie appropriant ſibi omnes redditus: viſum fuit Curiæ, & iudicibus, melius eſſe, vt Clerici darent fructus ſuos creditoribus, quam vt diſpergant in aliam cauſam. Et ad illud: quod dicit Couarruuias, quòd Clericus voluptuoſe expendens redditus Eccleſiaſticos, non tenetur ad reſtitutionem reſpondeo, quod opinio Abbatis eſt in contrarium, quod immo tenetur reſtituere de ſuo patrimonio, ſi habet, vt per eundem in capitulo cum ſecundum de præben. & in cap. fin. de pecul. cler. in fi.

in fi.vbi dicit:quòd vt clericus non teneatur,fuit opinio Archid.quæ eſt opinio periculoſa : ex quibus ſit abſolutum pro nunc quod volumus dicere in præſenti quæſtione de poteſtate clerici circa fructus beneficiorum,& circa acquiſita de fructibus.

Circa vero alia ex quibus hodie fiunt ſpolia,qualia ſunt acquiſita ex illicita negociatione per clericos,idem erit dicendum, quod diximus de fructibus eccleſiaſticis data paritate terminorum quia per extrauag. Pij iv.ſuper declaratione ſpoliorum ęditam anno 1560.ſui Pontificatus anno j.Nonis Nouemb.fuit declaratum taliter acquiſita,fuiſſe & eſſe ſpolia,& vti ſpolia ſpectaſſe,ac ſpectare ad Reuer.Cameram, vnde cum ſit de eis eadem ratio:quæ & de acquiſitis ab eccleſia, in eis debet eadem eſſe iuris diſpoſitio.l.ſi ſocer.ff.ſolut. mat. immo in illis arctius,& magis ſtricta procedendum eſſe,quam in eccleſiaſticis, in quibus clerici habent liberam adminiſtrationem, & diſpenſationem fructuum in bene diſpenſando,quia ex forma Bullæ,non ſolum non videtur aliqua clericis diſpenſandi de eis,& diſponendi relicta facultas,ſed omnino eis, tam in vita, quam in morte diſponere interdictũ expreſſe,& penitus prohibitum;ſuper quo vide, quæ dicimus in quæſtione:quæ negocia ſint permiſſa, & interdicta clericis:vbi tenor bullæ eſt deſcriptus,ac ſuper illius intelligentia aliqua dicimus, ex quibus ad laudem Omnipotentis Dei,& illius beatę Matris,ſit impoſitus finis præſenti quęſtioni.

SVMMARIVM.

1 *Eſt ſtandum conſuetudini in diſpoſitione fructuum eccleſiaſticorum.*
2 *Tenere non debent quæ fiunt contra ius habens perpetuam prohibitionis cauſam.*
3 *Conſuetudo irrationabilis non eſt attendenda.*
4 *Improbatur conſuetudo:per quam diſtributiones quotidianæ dantur non intereſſentibus diuinis.*
5 *Non valet ſtatutum:per quod minuitur cultus diuinus.*
6 *Fructus eccleſiarum debent diſtribui in ſtipendia miniſtrorum.*
7 *Clerici fructus eccleſiæ,vltra neceſſaria, non poſſunt in ſeipſos conuertere.*
8 *Conſuetudo ſacris obuians canonibus non debet attendi.*
9 *Valet conſuetudo:quod clericus diſponat de fructibus eccleſiæ, & de acquiſitis de fructibus.*
10 *Valet conſuetudo:quod propinqui ſuccedant clerico ab inteſtato in rebus per eccleſiam acquiſitis.*
11 *Canonicus abſens percipiens,percipit contra ius.*

Con-

12 *Conſuetudo dat iuriſdictionem non habenti.*

13 *De conſuetudine clerici diſponerent de acquiſitis per eccleſiam, ſine licentia.*

14 *Prohibitio teſtandi eſt de jure poſitiuo.*

15 *Conſuetudinem clericorum diſponendi de rebus eccleſiæ approbat rex Carolus.*

16 *Valet conſuetudo: quod fructus pertineant ad defunctum per aliquod tempus.*

17 *Conſuetudo immemorabilis idem effecit: quod Principis licentia.*

18 *Conſuetudo diſponendi de rebus eccleſiæ intelligitur ad modica, nec ſe extendit ad magna.*

19 *Conſuetudo diſponendi de rebus eccleſiæ nõ ſe extẽdit ad immobilia.*

20 *Valet conſuetudo, quod canonicus poſſit teſtari de fructibus percipiendis anno ſequenti.*

21 *Conſuetudo non debet afferre grauamen eccleſiæ.*

22 *Conſuetudo de fructibus percipiendis videtur approbata per extrauagan. ſuſcepti.*

23 *Conſuetudo in aliquibus eccleſiis Regni Neapolis.*

24 *In redditibus eccleſiaſticis tantum habent iuris clerici, quantum ſibi a canone permittitur.*

25 *Principes ſeculares non poſſunt conſtituere legem in rebus eccleſiæ.*

De conſuetudine teſtandi; vel diſponendi de fructibus & rebus eccleſiaſticis.

QVAESTIO IV.

VERVM quia in materia teſtandi de fructibus eccleſię perceptis, & percipiendis, dicunt quidam quòd debet maxime attendi illud, quod eſt in conſuetudine, cui quoties de ipſa appareat eſt ſtandum, vt per Hoſtien. in c. fi. de pecul. cler.
1 duxi eſſe ad propoſitum hic annectere quæ ſparſim ex dictis doctorũ in hac materia colligere potui. Quæ conſuetudo videtur primo quod in huiuſmodi non ſit aliquo modo attendenda; quia cum ſit prohibitum exprẹſſe a iure, quod clerici de rebus eccleſiæ non teſtentur 12.
2 q. 5. §. 1. c. 1. 2. & 3. c. cum in officijs, & c. ad hæc de teſtam. & illa quæ fiunt contra ius habens perpetuam prohibitionis cauſam tenere non debent, 10. diſt. iudex, c. ſi diligenti, de for. comp. & l. non, C. de leg. ergo teſtamentum prætextu illius conſuetudinis, quæ eſt contra iuris formam expreſſam valere non poteſt, quia talis conſuetudo grauamen inducit eccleſiæ c. 1, de conſuet. quæ cum ſit irrationalis, & ſic imprę-

ſcri-

ſcriptibilis eod. titul. capitulo fin. non eſt attendenda. ſecundo lo-
3 co talis conſuetudo eſt omni iuri contraria ideo valere non debet, per tex. in capit. clerici. de iudic. & capit. noſtram. de probat. cum ſimilibus. Facit pro hac opinione, quòd clerici non poſſunt dare in morte, ſeu relinquere ſuis parentibus omnia mobilia, licet de hoc ſit, & obtineat generalis conſuetudo, quæ illos propterea non excuſat, facit illud: quod dicitur clericos in rebus eccleſię non habere, niſi vſum, & vſuario comparari, not. in capit. fin. de pecul. cleric. & 12. quęſt. 1. epiſcopi de rebus. Facit illud quod habetur in tex. in capit. vnico de cleric. non reſid. in 6. vbi improbatur conſuetudo; per quam fuerat inductum, vt quotidianæ diſtributiones quæ dantur tantum diuinis officijs intereſſentibus, darentur etiam non intereſſentibus: facit quia, ſi adſit conſuetudo, quod cle-
4 rici de rebus eccleſiæ poſſint teſtari, per hoc videtur aperta via ad minuendum Chriſti patrimonium, & ad minuendum cultum diuinum, & cum in iure non valeat ſtatutum, per quod minuitur cul-
5 tus diuinus per tex. in cap. pen. de conſtit. ita pari modo non debet valere conſuetudo, quia iſtorum duorum de vno ad aliud, valet argumentum, imo ambo ęquiparantur cap. primo. de conſtit. & capit. primo. de iure iur. Facit tex. in c. paſtoralis. in principio de ijs quę fi. a præla. vbi dicitur: quod prouentus eccleſiarum habent conuerti,
6 & diſtribui in ſtipendia miniſtrorum, quod non erit vigore conſuetudinis, ſi clerici ad hæredes illos teſtati vel ab inteſtato tranſmittāt quia miniſtri non ſunt, qui non ſeruiunt, prout poſſunt eſſe hęredes clerici defuncti cap. propoſuit. de fil. presbyt. facit quod diximus ſupra, quod clerici fructus eccleſię non poſſunt pro ſe ipſis vltra victus ſui neceſſaria percipere, nec in ſuos vſus conuertere, vel appro-
7 priare, quia iſtud eſſet ſubtrahere per Zabarel. cap. fin. col. pen. de pecul. cler. ergo multo minus in heredes tranſmittere per tex. in reg. nemo plus iuris. de reg. iuris. facit, quod conſuetudo, quę ſacris canonibus obuiat, & aduerſatur, non eſt attendenda per tex. in cap. cę-
8 terum. extra de donatio. facit, quod quicquid acquirit ſacerdos, ſiue clericus acquirit eccleſię, & eccleſiæ efficitur, ac ſtatim illius dominio aggregatur, dicit glo. in cap. cum in officijs. de teſta. ergo de eo clericus diſponere non poteſt, per aliquam conſuetudinem imo ſi in alium transfert, competit ad illud repetendum eccleſiæ remedium rei vendicationis, & alia quæ late diximus ſupra in multis locis in præcedenti quæſtione, per totam &c.

In contrarium multa facere videntur, quod imo valeat, & admittatur conſuetudo, quę permittat clericis teſtari de fructibus eccleſiæ; tam perceptis, quam percipiendis poſt mortem, per aliquod tempus,

K quia

quia id videtur apparere per ea, quæ dicit Hoſtien. in cap. cum in officijs de teſta. vbi dicit, nemo prælatus, ſiue clericus, ſiue laicus de rebus eccleſiæ, etiam mobilibus teſtari poteſt, & pari modo de rebus, quas de redditibus eccleſiæ emerunt: niſi incompenſationem relicti tantumdem darent, vel aliud obtineat de conſuetudine: idem
9 dicunt: & tenent per eadem verba ibi Innocen. Io. Andr. & Zabarella allegantes quòd talis opinio fuit Hugo. per tex. in cap. ſi epiſcopus. 12. q. 5. dicit in terminis Abb. in cap. cum tibi. de verb. ſigni. ibi nota ex tex. precedentem intellectum. quod valet conſuetudo quod clerici poſſint diſponere de bonis acquiſitis intuitu eccleſiæ, & quod propinqui ſuccedant eis ab inteſtato in huiuſmodi rebus, & tene inquit hoc menti. Idem dicit, & tenet Gaſpar. Calderin. conſ. ſecun-
10 do de pecul. cler. circa. finem, ibi puto concludendum, quod ſi loci conſuetudo ſpecialia, vel eccleſię ſit, quod conſanguinei ſuccedant in fructibus perceptis, & ſeparatis a ſolo: illa ſeruetur alias dico, quod de iure eccleſia ſuccedit ab inteſtato, & ex teſtamento &c. nam conſuetudo poteſt diſponere, quod conſanguinei ſuccedant ab inteſtato clericis, nõ ſolum in bonis intuitu perſonæ acquiſitis, ſed etiam, ſi ſint acquiſita intuitu eccleſiæ, vt not. in capit. cum tibi. de verb. ſign. in capit. ſi propter ſua. de reſcrip. libro ſexto. in capit. præſenti. de offic. ordin. eod. libro in extrauag. ſuſcepti. Io. 22. de electio. ſequitur Nicol. de Vbal. in ſuo tracta. de ſucceſſor. cler. ab inteſta. in finalibus verbis. fac. tex. in capit. præſenti de offic. ordin. in 6. vbi epiſcopi vel eorum ſuperiores, vel quiuis alij prælati prohibentur occupare, vel in ſuos vſus conuertere vel auferre bona inuenta in eccleſijs vacantibus earum rectoribus morientibus ſiue vacationis tempore obuenientibus, niſi hoc ſit de ſpeciali priuilegio, vel de conſuetudine legitime præſcripta &c. facit quia canonicus abſens poteſt percipere fructus præben-
11 dæ ſuæ ſi de hoc adſit conſuetudo, vt nota. in cap. dudum el. 2. de electio. in glo. pen & glo. in cap. conquerenti. extra de cler. non reſid. in ver. deſeruiat, quod tamen eſt contra ius: quia ſi vult percipere. de iure debet eſſe præſens, & deſeruire, non autem abeſſe d. cap. conquerente. & cap. inter. de appell. cap. peruenerit. facit, quia conſuetudo dat iuriſdictionem non habenti, & liberiorem adminiſtrationem cap. cum contingat. de for. compet. fac. quod dicunt quidam quod cum clerici perſonis priuilegiatis cõparẽtur, tollerari debet in eis cõſuetudo ad inſtar aduocati fiſci; qui reſiduum ſalarij non exactum & non maturum tranſmittit ad hæredes. l. poſt. duo. C. de aduoc. diuerſ. iud. fac. tex. in cap. ſi propter. de reſcrip. vbi patet, quod fructus primi anni poſſunt debere, etiam ſingulari perſonę, & quod

eccleſiarum

eccleſiarum conſuetudo, etiam in eccleſijs ſit ſeruanda, habetur in tex. 12. diſt. illa. & cap. ex parte. de conceſſ. præb. in fin. imo dicit Did. Couarruias in capit. cum in officijs. de teſtam. quod moribus receptum eſt, quòd epiſcopis tantum eſt neceſſarium obtinere a ſummo pontifice vel a ſede apoſtolica licentiam teſtandi: ſiquidem omnes alij clerici ſine licentia, & libere teſtantur, & teſtari poſſunt, & in vltima voluntate pro libito ſuæ voluntatis diſponunt de omnibus bonis, quæ ex redditibus eccleſiarũ ſunt adepti, & in eiſdem inteſtati decedẽtes ſucceſſores habent parentes, fratres, cæteroſque ab inteſtato venientes: & hæc conſuetudo a pleriſque damnatũr, ex eo, quia
12 per tex. in capit. relatum el ſecundo. probatur conſuetudo tantum, quæ permittit clericis teſtari in pios vſus, in præmium ſeruitij exhibiti clerico viuenti: generaliter autem conſuetudo non recipitur; id
13 quod videtur approbari communiter per ſcribentes in capit. cum in officijs. & dicto capit. relatum. & licet inquit hæc ſit magis communis opinio, tamen quando animaduerto, quòd iſti redditus eccleſiaſtici, de quibus agitur, aſſignantur ex diſpoſitione canon. miniſtris eccleſiarum ſeparatim ab alijs bonis, quæ in eccleſijs concedũtur ad veſtes, paramenta, ædificia, aliaque neceſſaria; quoties video, quod hæc prohibitio eſt inducta non de iure diuino, ſed humano, ego (in-
14 quit) non poſſum conſuetudinem præfatam damnare: quippe qui certo ſciam, quod Romanus Pontifex eccleſiæ Principes totiuſque orbis chriſtiani conſenſus eam applauſu ſaltim tacite probant, & Carolus Cæſar Hiſpaniarum Rex anno 1523. comitijs totius Regni Pyntie habitis cap. 27. eandem conſuetudinem vti bonam, laudabilem, ac legitime inductam ſeruari mandauit: idem apud Gallos communi vſu receptum, & obſeruatum eſſe, præter alios teſtatur glo. in prag. ſanctio. tit. de annatis. §. item quod. in ver acquiſitos, id quod placet Io. Fabro. inſtit. de rer. diuiſio. §. his vero. Guido. Papæ deciſio. 115. Guliel. benedic. in capit. Rainutius. de teſta. in ver. & vxorem. Io. Andr. in reg. nemo plus. de reg. iuris. & alijs qui allegantur per Philip. Probum in cap. præſenti. de offi. ordin. in ſexto. facit pulcherrimus tex. in extrauag. ſuſcepti. de electio. extrauag. Io. 22. vbi habetur quod valet conſuetudo, quæ
15 inducitur, vt fructus beneficij vacantis per aliquod tempus pertineant ad defunctum, ergo (inquit) de illis clericus de conſuetudine potuit teſtari, ac illos conſanguineis alijsque hæredibus relinquere: ſubdens, quòd hæc conſuetudo, cuius initij memoria hominum
16 non eſt, idem efficit, quod principis licentia, & priuilegium. l. iij. §. ductus aquæ. ff. de acqua quot. & æſt. & alias vt ibi per eum: vbi multa. allegat.

Sed hoc videtur meo iuditio ſatis magnum dictu,& auditu, quia ſtat communis opinio ſcribentium in contrarium, vt ipſe Couarruias aſſerit, Abb.in cap.cum in officijs,quem omnes ſequuntur hoc ita indiſtincte non intelligit, nam,inquit,nota, quod valet conſuetudo: quòd clericus poſſit teſtari de bonis per eccleſiam acquiſitis, quòd ego non admitto indiſtincte,ſed reſtringo ad bona mobilia, & modica: qualiter etiam valet conſuetudo, vt modica poſſit donare
17 capit. cæterum. de donat. ita dicendum eſt reſpectu facultatis teſtandi, nam ſi conſuetudo haberet de magnis illa eſſet onerosa eccleſiæ, & per conſequens non valeret c.primo ſi de conſuetudine
18 reſpectu vero bonorum immobilium, puto non ſufficere conſuetudinem: quia illa non poſſunt alienari: niſi cum ſolemnitate: de qua in capit. ſine exceptione. xij. q. ij. nec illam ſolemnitatem remouere poteſt irrationabilis conſuetudo, vt communiter per Doctor. in capit. nulli. de rebus eccleſiæ non alienan. valet tamen conſuetudo, vt canonicus teſtari poſſit de fructibus eccleſiæ percipiendis anno ſeq. poſt mortem: quia potius præiudicat canonico ſucceſſori: quam eccleſiæ vt per Io. Andr. in reg. nemo plus.in mercurial. vbi ponit de hoc quæſtionem de canonicis Mutinen. an de fructibns præbendarum ſuarum poſt mortem ad annum percipiendis de conſuetudine illius eccleſiæ teſtari poſſint, vbi in vtramque partē materia diſputata concludit pro affirmatiua
19 ſcilicet: quod valeat conſuetudo quod poſſint canonici de fructibus ſuarum præbendarum percipiendis teſtari,potiſſimum ratione, quia per hanc conſuetudinem in his fructibus percipiendis principaliter non præiudicatur eccleſiæ, ſed ſucceſſori: qui habet de fructibus viuere,qui habet ſibi imputare,& quod talem canoniam cum tali onere aſſumpſit, vnde (inquit) viuat,quo reſpectu videtur facilius conſuetudinem permittere de percipiendis, quam de perceptis de illis
20 (inquit)dico in quibus ſuccederet eccleſia cui grauamē cōſuetudo afferre non debet cap. primo de conſuet. nec talis conſuetudo canonico ſucceſſori propterea luctum afferre debet, quia eadem lege ſibi ſucceſſorem ligat, quia eoſdem fructus ipſe ſucceſſori auſert, quos ei abſtulit ſuus anteceſſor, & talis conſuetudo de percipiendis videtur approbata hodie per dictā extrauag.ſuſcepti.Ioannis 22. de electio.ſed melius per tex.in cap.præſenti. de off. ordin. ibi ſiue vacationis tempore obuenientia, & paulo poſt. niſi, de ſpeciali priuilegio, aut conſuetudine iam præſcripta legitime,&c. vbi Pet. de Anchara n. iij.not.dicit ꝙ valet conſuetudo præſcripta ſuper iſtis bonis obueniētibus, aut dimiſſis, alteri quam futuro prælato applicādis.& dicit Bellon.conſ.4.n.10.quod eſt communis opinio,quod valeat conſuetudo,

quod

quod hæredes beneficiati habeant fructus illius anni, quo beneficiatus, moritur, ſequitur Zabar. in capit. fin. de pecul cler. ſecunda col. ibi modicam erogationem poteſt facere clericus, vbi hoc habet conſuetudo, quæ valet etiam in morte, etiam, quoad fructus
21 percipiendos, vt extrauag. ſuſcepti, vbi approbatur conſuetudo, per quam fructus applicantur defuncto, quod non probabiliter intelligitur vbi relinquit pro anima, tunc (inquit) enim, proprie applicatur defuncto: ſequitur Io. de Imola. in d. capit. fi. de pecul. cler. circa fi. vbi tenet, quod clericus poſſet de redditibus eccleſiæ aliquid moderate donare. ſaltim, ſi adſit conſuetudo, & videt, quod illa conſuetudo poſſit tolerari per tex. in c. ſi propter tua debita. de reſcrip. in 6. & d. extrauag. ſuſcepti, in quibus patet quod valet conſuetudo, quod fructus beneficij vltimi anni, in quo clericus decedit. etiam ſi nondum ſint percepti, ſpectent ad hæredem ipſius cler. & ſic breuiter conſuetudo in talibus multum poſſet operari & ſic videtur, quod valeat conſuetudo, quod cler. & ſimpliciter perſonaliter beneficiatus faciat fructus ſuos, & alias, vt ibi per eundem Imolam. Idem Imola in capit. peruenit. de fideiuſſor. col. 8. verſ. quæ autem. vbi dicit ſecundum aliquos, quos allegat: quod illud, quod dicit glo. in capit. præſenti. de off. ordin. in vj. & per Hoſtien. in capit. fin. de pecul. cler. quod clerici ſunt vſuarij & vſufructuarij in fructibus beneficiorum, poteſt tolerari propter conſuetudinem, per tex. in cap. dilectus. de conſuetu. vbi conſuetudo habet poteſtatem interprætandi ius vt ibi per eum & vide Abb. in cap. nouum genus ex. de decimis col. iij. quod hodie eſt ſtandum conſuetudini, an clericus faciat fructus beneficij ſuos, id quod etiam dicit Io. Andr. in præallegata reg. nemo plus. tenet Tancred. per illud quod in ſimile dicitur de Vaſſallo, qui decedit poſt calend. martij ante Kal. Octobris. in tit. lex. regni capit. ſi Vaſallus. & per tex. & quod ibi notatur in. l. defuncta. ff. de vſufr. & audiui poſt quam ſum. Neapoli hanc conſuetudinem vigere in aliquibus eccleſijs Apuliæ, quod clerici decedentes, etiam ab inteſtato tranſmittunt ad hæredes fructus ex præbendis per aliquod tempus poſt eorum obitum recolligendos, id quod etiam atteſtatur Io. Andr. in regula nemo poteſt, in fin. vbi dicit, quod in multis eccleſijs viget hæc conſuetudo, in quibus minime eſt immutandum, & dicit Andr. de Iſernia in vſibus Feud. lib. iij. conſuetudines &c. §. his conſequenter, quod Neapoli circa fructus decedentis clerici habent conſuetudinẽ cęteram præſcriptionẽ &c. vti vidi ego in Codice dicti Andreæ apud magnificum D. Fabritium Sanmarcum, aduocatum primarium in ciuitate Neapolis mihi amiciſſimum: cum quo al-
22 loquutus ſum ſuper iſta quæſtione: quem reperi apoſtillatum manu.

d.magnifici iuri de iſta conſuetudine Neapolitana vide Innoc.ca.relatum de teſtam. & capit.fin.de pecul. cler. Gemin. in cap.præſenti, de off.ordin.in vj.& pro iſta conſuetudine eſt bulla, quæ reſeruatur per canonicos de capitulo eccleſiæ cathedralis Neapolitanę & reperies illam præſentatam in quodam proceſſu inter Carolum della Gatta & donum Marcum Salernum in ſacro Conſilio, & Lofre. d. conſ. 40. pro vt eſt videre in codice dicti excellentis aduocati.

Et quod dicitur de conſuetudine,ſecundum eundem Io. Andr. eſt intelligendum de conſuetudine legitime præſcripta c. iij de conſuet. & de off. ordin. cap. præſenti. nam verbum conſuetudo ſimpliciter prolatum intelligitur, de præſcripta. c. cumana de electio. & multo fortius,ſi tanto tempore ſeruata eſſet,quod ipſius contrarij non eſſet memoria de verb.ſig.ſuper quibuſdam.& cap.primo.de præſcrip.cum concordantijs facit etiam, quia Pius Papa Quartus in ſuis breuibus deputationis Franciſci Odeſcalci & Matthæi Minalis videtur velle, quod de bonis peruentis ex beneficio ſimplici,poſſit clericus diſponere in locis vbi vigeat cõſuetudo teſtandi legitime præſcripta,in illis verbis,& quoad beneficia ſimplicia,niſi ex priuilegio &c. vt in dictis breuibus in fine deſcriptis: ego quoad fructus perceptos nõ diſcedo ab opinione Abbatis,quod reſtringatur conſuetudo ad modica, quæ mihi videtur magis ratione ſuffulta,per ea,quæ late ſunt dicta ſupra per totam precedẽtẽ quæſtionem,vbi dixi pro quot a parte,& de quibus clericus de redditibus eccleſiæ poſſit pro libito diſponere, & quomodo reliquos habeat diſpenſare,& quod eius opinio magis amica eccleſiæ videtur, quia,ſi ad magna conſuetudo eſſet,oneroſa eſſet eccleſiæ, & per conſequens admitti non habere cap. primo. de conſuetudine.& immobilia nõ alienãtur ſine ſollemnitate.& quod ſolemnitas remoueri nõ poſſit prætextu forſan irrationãbilis cõſuetudinis, ſequitur Silueſt.in ver. clericus quarto vbi dicit quod clerici alicubi de cõſuetudine teſtãtur de fructibus, ac rebus mobilibus eccleſiæ acquiſitis,& ſecundum aliquos valet conſuet.quia de his teſtari non eſt illicitũ,niſi quia in fauorem eccleſiæ prohibitum,& hæc inquit ſi ſint modica,quia alioquin eſſet oneroſa.ſubdens limita ſi pie in foro animæ diſponat,nõ ſe extẽdat ad vaſa ſacra diuino cultui deputata, niſi vaſa eſſent ſuperflua,& tranſirent ad aliam eccleſiam &c.pro quo facit, quod dixi ſupra,quod ſi de pecunia præbendæ ematur prædium, vel fundus, non poteſt amplius clericus de illo diſponere, nec etiam intuitu pietatis dare, licet ante potuiſſet de pecunia diſponere,quia ſtatim ſic emptum fit eccleſiæ,vt per Doctor.in cap.primo. de pecul. cler.& capit.inquirendum. refert etiam Angel. in ver. emptio. verſ. vtrum emptum, & per illud etiam:quod ipſe Couarruuias dicit in d.

capit.

cap. cum in officijs in fin. vbi dicit quod in redditibus Eccleſiaſticis
23 tantum ius habet Clerici, quantum expreſſe ſibi a Canonibus conceditur: quia Canones expreſſe tantum concedunt Clerico neceſſaria victui, & reliqua diſponere in caſibus prænarratis tantum. Item quod ipſe dixit in fi. verſ. prædicti denique quicquid præter neceſſarium victum ac ſimplicem veſtitum de altari retines, tuum non eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt: & quod ipſe in verſ. ſecundo. vbi Clericis permiſſum eſt redditus, qui ad eorum congruam ſubſtentationem neceſſarij non ſint, in pios erogare vſus, iuxta illud quod ſupereſt date pauperibus: & quod dicit in verſ. 3. vbi dicit, clericum poſſe diſponere de illis fructibus pro ſuo libito, qui ſunt neceſſarij ad eius honeſtum ſumptum iuxta ſui qualitatem, & quod dicit in c. 7. vbi Clericus non poteſt diſponere in teſtamento de rebus occaſione eccleſię acquiſitis, nec de rebus emptis de pecunia de redditibus eccleſiæ collecta: per quæ deducta optime apparet, quod non poteſt eſſe locus allegatæ cõſuetudini; Facit quia per hanc conſuetudinem videretur quodammodo introduci ſucceſſio in rebus Eccleſiæ, quod non eſt à Canone permiſſum, imo expreſſe prohibitum, cap. Michael. de fil. presbyterorum, Nec video, quod hæc ſit conſuetudo totius orbis, vt ipſe, Couarruuias aſſerit, quia in Vrbe Roma pro tempore, quo fui Auditor Reuerendiſſ. Theſaurarij in cauſis ſpoliorum Cameræ, & in Regno Neapolis pro tempore, quo iam per triennium eaſdem cauſas audio apud Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Nicolaum Fliſcum Epiſcopum Sauonenſ. Sedis Apoſtolicæ Nuncium in eodem Regno a Pio IIII. deputatum, contrarium ſeruari vidi, nec de tali quidem conſuetudine, verbum audiui: facit in contrarium vſus quotidianus, qui videtur oculis ab immemorabili tempore citra inductus, quia quotidie pro Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, ac cuiuſuis gradus, & dignitatis Prælatis, & Clericis quibuſcunque a Sede Apoſtolica, & Romano Pontifice pro tempore exiſtenti, procurantur, conceduntur, & expediuntur, licentię, & facultates teſtandi pro ſumma, quæ petitur, per litteras Apoſtolicas ſub plumbo, vel per Breue ſub anulo Piſcatoris, vel per litteras Sacræ pænitentiariæ, quod non accideret, ſi allegata conſuetudine ſe tutos fore Clerici putarent: facit in contrarium illud, quod habetur in extrauaganti Pauli III. edita ſuper ſpolijs in principio, vbi atteſtatur res, & bona ſpolia nuncupata Prælatorum etiam Pontificali, vel alia maiori dignitate fulgentium cæterarumque perſonarum Eccleſiaſticarum ſæcularium, & regularium tempore obitus ipſorum remanentia, ſemper vti ſpolia ad Cameram Apoſtolicam pertinuiſſe, & ſpectaſſe, prædeceſſores quę ſuos, ac ſe ipſum in varijs mundi prouin-

cijs pro illis recolligendis collectores, & exactores conſtituiſſe,& deputaſſe, ac ab antiquiſſimo tempore citra nomine Cameræ Apoſtolicæ exacta,ac inter iura ipſius cameræ annotata,& annumerata fuiſſe. nec valet dicere, quod conſuetudinem hanc atteſtatur Carolus Cæſar, & quod illam mandauerit ſeruari, & quod etiam dicat ita obſeruatum glo. in pragmat.ſanctionibus, quia Paulus Tertius (vt vidimus) atteſtatur de contrario, cui maior venit adhibenda fides, vt dico in prima quæſt.

Nec refert,quod Carolus Cæſar prædictus ita ſeruari mandauerit, quia eius conſtitutio,& lex ciuilis de ſe non erit regulariter ſeruanda tanquam Eccleſiæ præiudicialis & oneroſa. Neque enim principes ſæculares habent diſponere ſuper rebus Eccleſiæ,vel in rebus Eccleſiaſticis ſe intromittere,& ſi ſecus faxint;illorum conſtitutio,& ordinatio, nullius eſt auctoritatis.96.diſt.in principio.Et ibi glo.cap. bene qui-
24 dem cap. vbi nam. cum ſimilibus. Eadem diſt.dicit glo.cap.ſicut epiſcopum. 1.quæſt.2.in glo.magna in ſi.

SVMMARIVM.

1 *In fructibus maturatis a die mortis vſque ad apprehenſam poſſeſſionem beneficiorum reſeruatorum ſuccedit Camera.*
2 *Diſtinctio, ad quem ſpectent fructus Eccleſiæ.*
3 *Seruatur conſuetudo, quæ non eſt grauis Cameræ.*
4 *Fructus ſolo cohærentes ſunt pars fundi.*
5 *Conſuetudo in Regno Neapolis, quòd fructus in exacti pertinent ad capitulum &c.*
6 *Conſtitutio Iulij ij.applicat fructus in exactos Cameræ.*
7 *Priuilegio dubio inſpicitur intentio concedentis.*
8 *Intentio apparet ex coniecturis.*
9 *Contrariorum incluſio vnius, eſt excluſio alterius.*
10 *Quando ſit ſumendum argumentum a contrario ſenſu.*
11 *Illa,præſumitur cauſa finalis, quæ eſt poſita in lege.*
12 *Vbi ratio legis reddi poteſt vnica habetur pro expreſſa.*
13 *Verba dubia interpratantur ſecundum quod expedit proferenti.*
14 *Inſpicimus ſemper illud, quod eſt magis veriſimile.*
15 *Digniora ſemper ſunt præferenda.*
16 *Vide quid importet dictio, &c.*
17 *Verba debent aliquid operari.*
18 *Lex non debet habere ſuperfluam ſillabam.*

An

An in fructibus inexactis relictis per Clericum defunctum ſuccedat Camera Apoſtolica ſucceſſor in beneficio, vel hæres defuncti.

QVAESTIO V.

NIHIL dicemus hic de fructibus inexactis penſionum, vel alias reſeruatis, vel diſtributionum quotidianarum quæ dantur inſeruienti horis diuinis, quia illos diximus peruenire ad hæreds ex teſtamento, vel ab inteſtato ſecundum aliquorum opinionem pro quãto tempore decurrerint vſque ad mortem Clerici: prout in quæſtione, quam fecimus de ſucceſſio Clerici ſæcularis ab inteſt. & etiam in q. de poteſtate Clerici circa fructus &c. quia non ſunt præſentis quæſtionis, vnde dicemus tantum de illis fructibus, qui obueniunt prælato ratione tituli prælaturę, vel Clerico beneficiato, ratione tituli ſui beneficij, ex eo, quia eſt in beneficio intitulatus, vel inſtitutus, qui decurrerunt & maturarunt in vita prælati, vel Clerici, & remanſerunt inexacti, vt puta quia per ſuperuenientiam obitus illos exigere Clericus, vel exactionem inchoatam ad finem perducere aliquo caſu non potuit.

Quia de illis, qui decurrunt, obueniunt, & maturant a die obitus, vſque ad diem appręhenſæ poſſeſſionis beneficij reſeruati, vel prælaturæ, per nouum ſucceſſorem nihil attinet dicere: quia de illis nihil eſt dubitandum, vel diſputandum cum per extrauagantem Pij. iiij. ſub Dat. Romæ apud Sanctum Petrum die Septimo Decemb. 1560. ſit
1 clare prouiſum, quod in illis ſuccedat Camera Apoſtolica, ſi beneficium dico ſit reſeruatum, quia ſi non reſeruatum ſit, dico ſecus. Vnde per contraria procedendo, quia iſto modo magis habetur, & magis apparet veritas, non videtur, quod fructus, prouentus, redditus, obuentiones, & emolumenta, quæ obuenerunt ante obitum, vel tempore obitus, & quæ per mortem Clerici, vel prælati, qui illa exigere non potuit, remanſerunt, inexacta perueniant, aut peruenire poſſint, aut debeant ad Cameram Apoſtolicam, capitulum, conuentum, collegia, aut ad ſingulares perſonas, ſed potius ad ſucceſſorem in prælatura, vel beneficio, vel quòd potius conuerti debent in vtilitatem Eccleſiæ ſui paſtoris obitu deſolatæ: quia id videtur per ius nouum hodie aperte deciſum per tex. in cap. quia ſepæ, de electione. in 6. vbi determinatur, quòd tam bona dimiſſa per prælatum, quam obuenientia tempore vacationis Eccleſiæ, & mortis

mortis prælati, non vſurpentur modo aliquo per capitula, conuentus collegia, vel ſingulares perſonas earundem, ſed reſeruentur fideliter futuris ſucceſſoribus: item per tex. in capit. præſenti. de offic. ordin. eod. libro ibi ſiue vacationis tempore obuenientia, quæ in vtilitatem earundem, vel futuris ſucceſſoribus fideliter reſeruari. &c.

Nec hoc habet locum tantum in fructibus, ſed in omni alio emolumento, quod peruenit ex iuriſdictione, & ſigillo curiæ eccleſiaſticæ, vel ſecularis, aut alias vndecunque iux. tex. in clem. ſtatutum. de electio. Et hoc etiam fuerat ante prouiſum per ius antiquum. per tex. in cap. illud. & cap. non liceat. xij. q. 2. cum ibi glo. vbi habetur quod bona epiſcoporum, & prælatorum decedentium debent ſub cuſtodia fideli, futuro ſucceſſori conſeruari: & quamuis dicta iura videantur loqui de bonis dimiſſis per defunctum tempore obitus illius, intelliguntur etiam de bonis obuenientibus tempore vacationis, & poſt per generalitatem, quæ habetur ibi, quod bona decedentium epiſcoporum res ſuæ aut eccleſiæ ſuæ debent conſeruari, & illibata futuro ſucceſſori qui epiſcopus ordinabitur reddi. vbi glo. tradit quis debeat deputari ad illarum cuſtodiam, & conſeruationem, & perceptionem. Clarius id videtur dicere glo. in cap. hæc huius. eiſdem cauſ. & q. vbi dicit. quod omnia a morte prædeceſſoris ſunt ſeruanda ſucceſſori, in glo. conſeruari. Idem tenet Hoſtien. in cap. fin. de pecul. cler. vbi poſita quæſtione qui nam ſint fructus qui pertineant ad eccleſiam, de quibus non poteſt teſtari clericus, reſpondet, quod eſt aduertendū ad tempus quo moritur clericus, quia ſi moritur poſt finitum menſem Auguſti & ante Kalend. Martij omnes fructus anni proximi ſequentis pertinēt ad eccleſiam, vel dic inquit alio modo, quod fructus pendentes pertinent ad eccleſiam, ſeparati vero a ſolo ad
2 clericum: vel dic alio modo, quod inter exequutores clerici defuncti, & eccleſiam fructus habent diuidi, ſicut fit inter virum, & vxorem, facto diuortio: ſubdens, ſed eſt verius, vt intelligamus illos fructus tantum pertinere ad clericum, qui ſunt ſeparati à ſolo, & reconditi, quos clericus, vti vſufructuarius facit ſuos, cui clericum (inquit) comparari debere diximus, alij autem: qui non ſunt ſeparati a ſolo, nec reconditi, prout eſt in caſu noſtræ præſentis quæſtionis, non ſunt clerici, nec clericus facit illos ſuos, quia ſpectant ad eccleſiam, & hæc procedunt: niſi obſtet aliqua ſpecialis conſuetudo in contra-
3 rium, cui ſtandum erit, niſi eccleſia, ob illam nimis grauetur.

Idem dicit, & tenet Gaſpar. Calder. conſ. 2. de pecul. cler. vbi poſita quæſtione, quis ſuccedere habeat in fructibus præbendæ canonico defuncto, dicit indiſtincte, quod eccleſia, maxime, ſi decedat clericus

ante

ante fructus recollectos: quia in illis ſuccedit eccleſia non hæredes ex teſtamento, vel ab inteſtato: ſiue æquiparemus clericum vſufructuario, ſiue vſuario; ſi vero decedit poſt fructus a ſolo ſeparatos, tunc diſtinguit quinque caſus, vt ibi late per eum videri poteſt. Et dicit Io. Copus in tracta. de fructibus lib. 4. tit. 3. cap. 2. quod tam fructus a prælato percepti, qui in bonis eius eſſe cæperunt, & mortis tempore extant, quam etiam 2. qui tempore vacationis obuenerunt, debent futuro ſucceſſori reſeruari. Idem videtur tenere Specul. in tit. de fructibus & intereſſe. verſ. ſed pone prelatus. vbi dicit, quod quidam decedens talem fecit ordinationem, volo quod de omni mobili meo, quod nunc habeo fiant tres partes, ſic diſtribuendæ: quæritur, qui fructus pertineant ad defunctum, & reſpondet, quod omnes fructus a ſolo ſeparati tempore mortis ſuæ, quia quamdiu ſolo

4 cohærent ſunt pars fundi. l. fructus. ff. de rei vend. Vnde in caſu noſtro fructus inexacti cum non ſint, & cum non poſſint dici a fundo ſeparati ſunt eccleſiæ, cuius eſt fundus, & per conſequens ſucceſſoris in beneficio. Item eſt bulla ſiue motus proprius ſuper hoc factus per Iulium. 3. qui incipit Motu proprio. &c. Cum ſicut nobis nuper innotuit. &c. de qua ſit mentio in alia regula, vel bulla eiuſdem ædita pari modo ſuper fructibus in exactis relictis, quæ eſt deſcripta in fine, in qua expreſſe huic caſui prouidetur, & determinatur, quod tales fructus inexacti, nō vadant modo aliquo ad hæredes defuncti, ſed ad ſucceſſores in beneficio, vt in dicta conſtitutione.

In contrarium videtur opinio Bar. in l. diuortio. §. e contrario. ff. ſolu. mat. vbi dicit, canonicus decedens tranſmittit ad hæredes ſuos fructus perceptos, & percipiendos pro rata temporis, etiam pro rata anni, quo ſtetit in canonicatu.

Itē facit in contrarium pari modo illud; quod tenet Io. And. in regula nemo plus. de reg. Iur. vbi diſputando quæſtionem de canonicis Mutinenſibus, tenet, quod canonicus, ſtante conſuetudine, poteſt diſponere in teſtamento de fructibus ſui canonicatus, etiam percipiendis pro tempore poſt mortem, & quod valeat diſpoſitio.

Item audiui eſſe multas eccleſias in regno Neapolitano: in quibus ineſt

5 conſuetudo quò fructus inexacti per clericum, ſeu beneficiatum defunctum, & illi etiam qui obueniunt, & decurrint poſt eius obitum vſque ad nouam prouiſionem accreſcunt capitulo, collegio, vel canonicis, ſeu conclericis dictæ eccleſię.

Quid tenendum ergo in caſu iſto? ego puto in iſtis fructibus inexactis, quod non ſuccedant nec hæres defuncti nec ſucceſſor in beneficio, nec alius, qui alias de iure communi poſſet ſuccedere, quandoquidem

dem fuit expreſſe determinatum per prelibatum Iulium 3. quod iſto caſu ſuccedat camera apoſtolica, in locis, vai ſunt collectores cameræ apoſtolicæ: prout per ipſius Iulij conſtitutionem æditam, vel publicatam ſub anno Domini. 1551. die decima octaua menſis Iunij. in qua Papa declarat, quod conſtitutio, quam alias fecit, quod in fructicus inexactis, relictis per defunctum clericum, nõ haberent ſuccedere hæredes defuncti, ſed ſucceſſores in beneficio, comprehendebat tantum loca, vbi non ſunt collectores ſpoliorum, & iurium cameræ apoſtolicæ: & quod in dictis locis ſuum effectum ſortiri haberet tantum, non autem in locis vbi eſſent & eſſe conſueuerunt collectores, & in locis, vbi eſſent collectores, voluit quod circa iſtos fructus inexactos, haberent locum conſuetudo, priuilegia, & iura particularia, quæ iubet ſeruari: per quam conſtitutionem Iulius 3. adimendo illos fructus inexactos a ſucceſſoribus in beneficijs, in locis, in quibus adſunt collectores ſpoliorum, & iurium reuerendæ cameræ, vt de ſe patet, voluit, & intellexit illos applicare iuribus cameræ, ac vt bona cameræ per collectores colligi in dictis locis.

Verum quia ego ita dictam conſtitutionem intelligo, & ſimul audiui,
6 quendam magnum doctorem in ciuitate Neapolis aliter intelligere, & aliter ſentire, in cuius opinionem, & ſententiam licet pro eius auctoritate, quæ apud omnes magna, & apud me maxima ego iuuenis deſcendere deberem, tamen hic adducam rationes, & fundamenta, quibus moueor ad dictam conſtitutionem, ita interpretandam, & eam ita intelligendam, prout aliter intelligi recte non poſſe puto.

Et pro euidentia præmitto, quod ſenſus bullæ talis eſt videlicet conſtitutio, quam fecimus, quod fructus inexacti relicti per clericum defunctum, non vadant ad illius hæredes, ſed ad ſucceſſores in beneficio, quos ſolutis primo certis debitis, & legatis defuncti, in ſuos vſus conuerterent, habet locum in locis tantum, vbi non ſunt collectores iurium cameræ apoſtolice, circa quæ loca ſeruari habet ius commune, nec comprehendit loca, vbi ſunt, vel eſſe conſueuerunt collectores, & in locis collectorum, valeant conſuetudo, priuilegia, & iura particularia quæ vigeant. Credo quod iſte ſit germanus eius intellectus, & verus ſenſus bullæ.

Præmitto ſecundo & aliud ꝙ cum per conſtitutiones, de nouo factas, per Romanos Põtifices, hodie camera apoſtolica ſit ſubrogata, & ſuffecta in bonis acquiſitis de fructibus beneficiorum, ac in acquiſitis, occaſione eccleſiæ, & in fructibus relictis per clericum defunctum in locum, ac in vicem ſucceſſoris, prout per bullas, & conſtitutiones extrauag. in materia ſpoliorum editas, de quibus in prima queſtione

per

per deciſ. Rotæ 855. in antiquis. Camera Apoſtolica, ſucceſſor in beneficio habent ſe, vti contraria, & incompatibilia.

Et vbi ſit vnum de iſtis, ibi aliud eſſe non poſſit de iure, quia, vbi colligit Camera ibi colligere non poſſit ſucceſſor, & vti contraria, alterum excludatur ab altero.

Item præmitto etiam, quod de iure intentio legem condentis eſt conſideranda Clem. ſecunda. ſ. final. vbi Cardinal. de religion. dom.
7 quia cum priuilegium eſt dubium, concedentis intentio inſpicitur, per text. in l. neratius. ff. de regul. iur. capitulo cum veniſſent. ex. de iudic. per Specul. in titulo de inſtrumen. æditio. ſ. vndecimo
8 incip. nunc autem verſiculo ſi autem dubium eſt. & intentio apparet ex coniecturis. l. ſi quis intentione. ff. de iudic. per Specul. in titulo de libelli conceptio. §. iam nunc verſiculo ſed cum ex his.

Iſtis ita præſuppoſitis, ego iudico, quod principale intentum Papæ in hac conſtitutione fuit prouidere de iſtis fructibus, ac rebus inexactis Cameræ Apoſtolicæ, in locis, vbi ſunt collectores, ſi nulla adſit conſuetudo, priuilegium, aut ius particulare in contrarium, & quod cauſa finalis, quæ illum ad ſic ſtatuendum induxit, fuit ipſa Camera, & ita intelligi debet, licet per verba expreſſa non appareat, id quod ego deduco hoc modo.

Et primo, quia reformatio conſtitutionis, vt non habeat locum, vbi ſint collectores iurium Cameræ Apoſtolicæ, videtur facta pro camera apoſtolica, & reſpectu cameræ, per illa verba in bulla ſæpius repetita prouidere intelleximus ſolum eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs in locis in quibus collectores fructuum, & prouentuum cameræ apoſtolicæ debitorum deputari, ſeu eſſe non conſueuerunt &c. Vnde, ſi reſpectu Cameræ ſit facta, ad illius vtilitatem, commodum, & beneficium facta interpretari debet, quia in locis collectorum excluduntur a perceptione talium fructuum ſucceſſores in beneficijs, ad quos tales fructus regulariter de iure communi ſpectant, vt iuribus primo allegatis, ergo ipſis excluſis incluſa intelligitur Camera Apoſtolica quæ eſt ſucceſſoribus in materia ſpoliorum contraria, per regulam contrariorum, quod incluſio vnius eſt excluſio alterius, & electo vno de con
9 trarijs alterum perpetuo eſt extinctum. Nota Bal. per illum tex. in l. prima. C. de fur. & ſer. corrup. notat & dicit Specul. in tit. de exceptio. §. 4. verſ. illud autem, quod contrariorum electo vno, videtur alteri renunciatum.

Item ex eo, quia in prima conſtitutione, vel motu proprio a talibus fructibus, vti a rebus Eccleſiaſticis in alienationibus excluduntur omnino hæredes, & illi conceduntur ſucceſſoribus in beneficio, ad quos

ſpectant

ſpectant de iure,cum facultate illos in ſuos proprios vſus conuerten di ſolutis certis debitis,& legatis factis ad pias cauſas defunctorum, in ſecunda conſtitutione adimuntur a ſucceſſoribus,in locis vbi ſunt collectores cameræ, in quibus locis eſt ſeruanda conſuetudo, & priuilegium:& ſi nulla adſit conſuetudo,vel priuilegium, vel ius particulare,prout euenire poteſt, de neceſſitate eſt dicendum, quod tunc iſti fructus ſint Cameræ Apoſtolicæ cuius,reſpectu limitatur conſtitutio generalis,in locis vbi ſunt collectores:quia ſi non intelligerentur eſſe cameræ iſta noua conſtitutio reformatiua primæ,nihil operaretur, quæ operari debet etiam vltra ius commune,per Bartol.& alios in l. 4. §. prætor ait, ff. de damno infec. per Felin. in cap. de cauſis, de offic.deleg. in ver. in glo.ibi & per tex. in l. re coniuncti, ff. de legat. 3. vbi dicit: quod quando verba ſtatuti in ſenſu directo nihil ope-
10 rantur, tunc de neceſſitate ſumi debet argumentatio a contrario ſenſu, etiam ad correctionem iuris communis: immo illa verba bullæ, in locis in quibus collectores, ſeruirent deuento, & eſſent eluſoria, & ſtatuta ſemper debent intelligi, ne reddantur eluſoria, l. prima, §. pecunia, ff. de calumniat. gloſſ. in cap. quamquam de vſur.in 6.

Item ſi dicamus iſtos fructus,& res inexactas non ſpectare ad cameram apoſtolicam in locis collectorum,ſi veniat caſus,quod per conſuetudinem,priuilegium,aut ius particulare ad neminem ſpectent, naſcitur inconueniens,videlicet quod nullius erunt, & in dominio incerto permanebunt,quod eſſe non debet.

Vnde ad euitandum inconueniens,cum non ſint hæredum, non ſint ſucceſſorum,nec per aliquam conſuetudinem, priuilegium, aut ius particulare ab aliquo vendicentur:eſt de neceſſitate dicendum, quod ad Cameram Apoſtolicam pertineant,cuius intuitu, & contemplatione videtur emanaſſe iſta noua reformatiua conſtitutio,argumento a ſufficienti partium enumeratione,quod valet in iure,l.obligatione fere. §.placet.ff.de actio.& oblig.l.filius,§.filius,de leg.1.& §. in bonæ fidei inſtit.de actio.

Item cum in bulla dicatur,quod ſucceſſores habent ceſſare percipere fructus,& res inexactas in locis vbi ſunt collectores iurium Cameræ Apoſtolicæ,niſi adſit conſuetudo,priuilegia,vel aliquod ius particulare,ipſa camera,& reſpectus ipſius cameræ,videtur fuiſſe cauſa finalis, quæ ad ſic ſtatuendum,& diſponendum Papam mouit, quia iſta
11 cauſa eſt poſita,& expreſſa in lege,vt per Bar.in l.metum autem, §. ſed licet. in primo not. ff. quod metus cauſ.per Bal. in l.generaliter. 5.col. verſ. ſecundo principaliter, C.de epiſc. & cleric.& cauſæ, quæ cohærent ipſi diſpoſitioni inſpecta iuris diſpoſitione inducunt, & arctant

ſtant ad ita diſponendum, dicuntur eſſe cauſæ finales, per Bartol. Socin. conſ. 159. & conſ. 245. quia cauſa finalis videtur eſſe mens legis, quæ inſpici debet, per Specul. in tit. de aduocat. §. 4. verſ. vel tale. Item cum hic non poſſit dici, quod ratio, quæ mouit Papam principaliter fuerint hæredes defuncti, a quibus tales fructus omnino ademit per primam conſtitutionem. Item nec ſucceſſores, a quibus adimit in terris collectorum. Item, nec conſuetudo, vel priuilegia, cuius, clauſula (ſi inſpicitur bulla) eſt poſit a poſt determinationem principaliter factam de intereſſe cameræ, per iſta verba, Et omnino ea non obſtante, quæ præſupponunt, vt eorum eſt ſenſus, aliam determinationem præcedere, eſt de neceſſitate dicendum, quod fuerit ratio Cameræ Apoſtolicæ, quia præter iſtam, nulla alia apparet, & nulla
12 alia reddi poteſt, quæ debet haberi in caſu noſtro pro expreſſa, late per Felin. in cap. ſi quando, ext. de reſcrip. 2. colum. verſ. circa reddendum &c.

Accedit quod non videtur in veriſimile, quod Papa qui pro ſubueniendis neceſſitatibus Sedis Apoſtolicæ pro regimine Vrbis, totiuſq; ſtatus eccleſiaſtici, ac manutentione Pontificalis dignitatis in vniuerſo orbe terrarum, applicauit Cameræ Apoſtolicæ bona quæcunque de fructibus eccleſiaſticis acquiſita, relicta per clericos defunctos, quæ ſpolia hodie vocamus.

Item fructus obuenientes a die vacationis, vſque ad apprehenſam beneficij vacati poſſeſſionem, quod voluerit etiam in ſubuentionem onerum dictæ Sedis, & Cameræ dictos fructus, & res inexactas conuertere, charitate, & dilectione adductus Romanæ eccleſiæ, & Sedis ſuæ præfatæ, quæ charitas, & dilectio eſt vna de coniecturis ad mentem coniecturandum, per tex. vbi Iaſ. in l. ſeruus plurium, §. ſi numerus de legat. primo, id, quod videtur tanto magis dicendum, cum attenta eius abſoluta, & quam habet ampla poteſtate in beneficialibus, ac fructibus beneficiorum, id facere poſſit pro libito, & ſolet, per extrauag. cum nonnullæ, la prima & la 2. in tit. de præben. vbi fructus beneficiorum vacantium pro eccleſiæ Romanæ neceſſitatibus releuandis, Cameræ Apoſtolicæ applicantur, vbi vide in extrauag. communibus, idem vide in extrauag. antecedenti, quæ parimodo incip. nonnullæ, & in extrauag. poſtulaſti. eod. & dicit gloſſ. in clem. vnica, de ſupplen. negli. in ver. reuocari, quæ dicit quod hodie Papa recipit fructus vacantium &c.

Et cum in hoc non præiudicet niſi clericis, qui in dictis fructibus ſuccedere poſſent, quibus præiudicare poteſt de iure, ſecundum libitum voluntatis ſuæ, & cum verba dubia debeant interpretari, ſecun-
13 dum quod expedit proferenti, per Paul. de Caſt. & alios in l. ſi quis inten-

intentione.ff.de iudic.& in obſcuris inſpicimus ſemper illud, quod eſt
14 magis veriſimile cap. inſpicimus.de reg.iur.in 6.

Item cum verba dubia, regulariter interpraetantur in fauorem proferentis.l.habemus & d.l.ſi quis intentione.de iudic.tamen fauore Eccleſiæ verba dubia interpraetantur in eius fauorem etiam contra eius intentionem, per glo. in ver. dubium. ex. de probatio. cap. in præſentium.

Per hæc ego dicebam, quod mens Papæ in dict. regula, vel conſtitutione reformatiua fuit, quod fructus, & alia inexacta, quæ adimuntur ſucceſſori in beneficio, peruenirent ad Cameram Apoſtolicam in locis, vbi eſſent collectores iurium Cameræ, ſi tamen aliqua conſuetudo, priuilegium, vel ius particulare non adeſſet in contrarium, & quod collectores, vti bona, & iura Cameræ colligere poſſent.

Nec iudico verum illud: quod dicebat ille magnus Doctor, quod cauſam præbuit conſtitutioni conſuetudo, & quod illa fuit cauſa finalis, & impulſiua conſtitutionis quia, ſi bene inſpiciamus bullam, non loquitur de conſuetudine, niſi ſecundo loco, ſiue inſpiciamus in narratiua parte, ſiue indiſpoſitiua, & niſi poſtquam eſt loquutus Papa, reſpectu collectorum Cameræ, nec de conſuetudine ſtatuit, niſi poſtquam determinauit de cauſa, & loco collectorum iurium Cameræ Apoſtolicæ, quam cauſam reputauit, & habuit Papa pro digniori, quia de illa primo loco tractauit, quia digniora habent ſemper præcedere. vnde
15 de conſuetudine ſtatuitur ſecundo loco, vnde cauſa conſuetudinis non videtur fuiſſe cauſa principalis, neque principale intentum, quòd mouit Papam ad ſtatuendum.

Item ſtatuit de conſuetudine per illa verba, videlicet, & omnino eadem conſtitutione non obſtante &c.

Per quæ videtur, quod conſtitutio fuit iam facta ſuper alio penitus diuerſo a conſuetudine, vnde illam limitat, vt non habeat locum, vbi ſit conſuetudo in contrarium, priuilegia, vel ius particulare.

Item ſtatuit de conſuetudine, addendo ad principalem conſtitutionem, iam factam per dictionem, & quæ eſt dictio copulatiua copulans ſem
16 per aliquid alicui. l. titiæ. textores. §. nihil. ff. delega. primo. l. ſi quis inquilinos. eo tit. quę dictio aliquando importat ordinem ſucceſſiuum, l. gallus §. quędam. ff. de lib. & poſth. & de ſui natura implicat caſum minus dubitabilem Raphael. Fulgo. & Lud. Rom. in l. qui ſe patris.C.vnd.lib.Iaſ.in l.prima.§.municipes 2.col.verſ.reſpondetur not.de acqui.poſſ.& per Bar.in l.ſicut & in l.3.ff.de Fund. inſtr. vbi dicit quod dictio, & coniungit ęque principaliter, per Felyn. in c. quanto.de iudic.col. antepen.verſ.ſed poſito.

Item

Item dicat mihi ille magnus doctor, ſi conſuetudo ſola fuit. quæ prebuit Papæ cauſam ſtatuendi, ad quid ponere in bulla illa verba, ſæpe repetita, conſtitutionem eandem ſolum comprehendere eccle ſias, & monaſteria, in quibus collectores iurium cameræ non eſſent, vel eſſe non conſueuerint, quid operantur illa verba? Nam verba debent ali-
17 quid operari. vt diximus, & ſuperfluitas debet euitari per Specul. in tit. de teſte. §. iam de interrogatorijs. prima col. in fin. verſ. habita.

Quid accidebat: niſi dicere, regula quòd ſucceſſores percipiant fructus inexactos, nõ habeat locum vbi ſit conſuetudo in contrarium, & profecto ſi conſuetudo ſola fuit: quæ Papam mouit, & non camera apoſtolica, illa verba ſufficiebant.

Profecto illa verba in locis, in quibus collectores eſſe non conſueuerunt fuerunt ſuperfluo addita, quòd eſſe non debet, maxime in lege, quæ nedum verba ſuperabundantia, ſed ſuperfluam ſillabam habere non
18 debet. per glo. in. l. j. ff. quod met. cauſ. & in capit. ſolitæ. de maiori t. & obedient.

Ego ſalua pace tanti uiri bullam intelligo, quod Papa principaliter ſit motus ad ſtatuendum pro intereſſe cameræ apoſtolicæ, & quòd collectores cameræ tales inexactos fructus nomine cameræ perciperent, & ſi adeſſet aliqua conſuetudo, priuilegium, vel ius particulare in contrarium, quod vigeret, quòd conſtitutione non obſtante ſeruaretur, & ſeruari haberet.

Nec obſtant, quæ primo loco deduximus in contrarium. de tex. in capit. quia ſepe. de electio. in vj. & de tex. in capit. præſenti. de off. ordin. eo. lib. & de tex. in cap. illud, cum alijs adductis. xij. q. ij. vbi apparet: quòd fructus, & emolumenta, obuenientia, quo vis tempore relicta per defunctum deberet futuro ſucceſſori fideliter reſeruari: nec minus illud, quod adduxi de Hoſtien. in capit. fin. de pecul. cler. de Calder. & Specul. & de Io. Copo.

Quia iſta haberent locum de iure antiquo, & quando nihil ſtatutum eſſet in contrarium per ius nouum, prout determinatur de fructibus obuenientibus a die vacationis vſque ad apprehenſam poſſeſſionem beneficij per de nouo prouiſum per Bullam Pij iiij.

Item de fructibus inexactis, relictis per defunctum per dictam conſtitutionem, Iulij iij. quæ, vt iura noua attendi debent vulgatis Iuribus.

Non obſtat, quod pari modo adduxi. de Bartòl. in. l. diuortio. ff. ſolut. mat. quod clericus decedens tranſmittit ad hæredes ſuos fructus perceptos, & percipiendos pro rata anni, vel temporis quo ſtetit in canonicatu, quia ipſemet Bar. non firmat ibi eam opinionem, ſed dicit, ꝙ contrariũ tenent canoniſtæ, quibus in hoc eſt ſtandũ, vt ibi per eũ.

L Nec

Nec eſt aliquid, quod dixi. de Io. And. qui diſputat quæſtionem de canonicis Mutinenſibus, qui ſtante conſuetudine poſſunt diſponere de fructibus canonicatus percipiendis: quia non dico: quod in huiuſmodi fructibus non habeat attendi cõſuetudo: quia imo eſt attendẽda,& obſeruãda, prout latius dixi ſupra in quæſt.de conſuetudine.

Et aduerte,quod fructus inexacti: de quibus in Præfatis bullis, habent intelligi,ſi ſunt maturi,& in ſtatu, quod decedens ipſe illos decerpere,& colligere potuiſſet.

Sed nunquid collectores poterunt tẽpore ſedis vacãtis, ſcindere nemora non cędua, vel alia,vel pulchras arbores:ſeu exaurire,aut euacuare ſtagna de groſſis piſcibus per multos annos nutritis:& licet videatur, quod ſic, quia quicquid fructuum nomine vtiliter ſuo tempore euenit,totũ ſuum eſt oneribus ſupportatis cap. præſenti.de off.ordin.lib. vj. tamen, quia iſta ſunt talia, ſine quibus deterioratur proprietas,videtur de iure contrariũ, quia iſta non cadunt ſub fructuum nomine, nec appellatione fructuum venire poſſunt. l. arboribus. &.l. pridem. ff. de vſufr. & cap. forma. de cenſi. vnde videtur dicendum, quod magna nemora, & arbores non cæduas non vaſtabunt nec cædua,vel ſtagna, niſi quatenus augumentum, ſeu emolumentum eorum tempore iſtis competenti poterunt adæquari, ad inſtar mariti fructus dotis lucrantis. l. diuortio. §.non ſolum. ff. ſol.mat.per glo.in ver.collectores extrauag.ſuſcepti. extrauag. com. ne ſed. vacan.

Regula ſiue conſtitutio perpetua Sanctiſſimi Domini Iulij diuina prouidentia Papæ iij. in qua declaratur, quod fructus beneficiatorum, tempore obitus beneficiatorum inexacti, debeantur ſucceſſoribus in beneficijs, & non hæredibus dictorum beneficiatorum, ac quod ducati 500.& reliqua per mortem reuerendiſſimorum S. R. E. Cardinalium Cameræ, & Cappellæ apoſtolicæ debita ſolui debeantur, nec de eiſdem per præfatos Cardinales teſtari poſſit.

MOTV PROPRIO &c. Cum ſicut nobis nuper innotuit diuerſi diuerſorum beneficiatorum, etiam Epiſcoporum, Patriarcharum, & aliorum prælatorum, ac S.R.E. Cardinalium pro tempore decedentium hæredes,non ſolum bona relicta ſpolia nuncupata ſic decedentium beneficiatorum,Epiſcoporum Archiepiſcoporum, Patriarcharum, & aliorum prælatorum, ac etiam Cardinalium verum etiam fructus &c.eccleſiaſticos, ac pecunias, & res alias per ipſos beneficiatos,Epiſcopos,Archiepiſcopos,Patriarchas,& alios prælatos, ac etiam Cardinales ante eorum obitum non exactos, etiam ſi eorum ſolutionis dies ante obitum ipſorum non aduenerit, ſub eo forſan prætextu: quod pro tempore ante obitum huiuſmodi decurſo, debeantur

beantur exigere, & quandoque ſolutionem debitorum per ipſos beneficiatos, & Cardinales, dum viuerent contractorum, & legatorum per eos in ſua vltima voluntate, etiam ad pias cauſas factorum ſubterfugere, & hæredes Cardinalium huiuſmodi paramenta, & ornamenta cappellæ ipſorum Cardinalium, quæ iam tanto tempore, quod eius initij hominum memoria non habetur capellæ apoſtolicæ, in qua miſſæ papales celebrantur, & ex qua pauperibus prælatis ad Romanam Curiam pro tempore confluentibus & paramenta eccleſiaſtica, cum quibus proceſſionibus, & & alijs ſolemnitatibus per Romanum Pontificem fieri ſolitis incedere poſſint non habentibus ſubuenitur, deuolui conſueuerunt occupare, ac ſolutionem quingentorum ducatorum auri de Camera, qui poſt obitum ſingulorum Cardinalium, pro prætio anuli, eis in eorum ad Cardinalatus aſſumptione exhiberi ſoliti, Cameræ apoſtolicæ perſoluuntur declinare contendant, & ſatagant. Nos attendentes fructus &c. & pecunias, ac res alias, occaſione eccleſiarum, monaſteriorum, & beneficiorum eccleſiaſticorum pro tempore prouenientium, licet poſtquam ad manus beneficiatorum peruenerũt, & cum alijs ipſorum beneficiatorum fructibus &c. pecunijs, & rebus, ſeu ipſis beneficiatis incorporatæ ſunt, non vlterius in eccleſiaſticis ſed potius ipſorum beneficiatorum proprijs, & ab eis acquiſitis bonis iudican. & propterea, quod modo pro ſecularibus, & prophanis haberi, & de eis teſtamento, aut alias diſponen. facultas eiſdem beneficiatis per ſedem apoſtolicam concedi conſueuerunt: nihilominus, donec in manibus eorum, qui illos, tanquam eccleſiaſticos ſeu ex eccleſiis, monaſterijs, & beneficijs prædictis prouenien. & pro talibus conſeruant, aut, vt tales detinent, ipſique beneficiati pecunias huiuſmodi realiter non exegerint, & fructus &c. non perceperint, nec non alijs eorum bonis commiſcuerint, & ſibi incorporauerint ſemper ipſarum eccleſiarum, quarum ipſi beneficiati ſunt, ac vere eccleſiaſticos eſſe, & cenſeri debere: & propterea iuri non congruere, vt ipſi beneficiati de rebus certis ipſarum eccleſiarum, quæ omni iure alienari prohibentur diſponere, etiam in eorum vltima voluntate poſſint, nec ipſis beneficiatis, etiam epiſcopis, Archiepiſcopis, Patriarchis, & alijs, ac Cardinalibus pro tempore defunctis, eorum hæredes, qui, vt plurimum ſunt laici, in prȩiudicium ſucceſſorum beneficiatorum fructus etc. ac res, et pecunias inexactos huiuſmodi, os boui trituranti alligando exigunt, et hæredes Cardinalium mala malis addendo, bona capellȩ apoſtolicȩ debita occupant, ſeu quod Cameræ, et creditoribus, ac legatarijs debent pro ſe retineant. Volentes in præmiſſis oportune prouidere.

L 2 Motu

Motu ſimili &c. declaramus noſtræ intentionis nunquam fuiſſe, nec eſſe, quod quiuis quorumcumque beneficiatorum, etiam, vt preſertur Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Patriarcharum & aliorum prælatorum, etiam Cardinalium vbilibet, etiam in Romana Curia, aut diſtrictu pro tempore decedentium, ſiue ex teſtamento per eoſdem beneficiatos, etiam vigore facultatem quoruncunque eis in ſpecie, vel in genere, etiam prætextu quoruncunque capitulorum, ac ſtatutorum, & ordinationum, etiam noſtrorum ſub quibuſuis tenoribus, & formis ac alias quomodolibet conceſſorũ condit, ſiue ab inteſtato hæredes fructus &c. ac pecunias, & res alias per ipſos ſic defunctos beneficiatos, etiam Epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriarchas, & alios prælatos, ac Cardinales, ante eorum obitum non exactos, etiam ſi pro tempore ante obitum huiuſmodi decurſo debeantur, ac eorum ſolutionis dies beneficiatis & Cardinalibus viuentibus aduenerit, & per ipſos beneficiatos, & Cardinales non ſteterit, quominus illos exigerint, quinimo omnium pro illorum exactione neceſſariam diligentiam, etiam iudicialiter agendo fecerint, quoquomodo exigere aut etiam ſponte oblatos percipere, aut cruces, candelabra, imagines, patenas, calices, & alia cuiuſuis ſortis, tam aurea quam argentea vaſa, & iocalia, ac quæuis ornamenta, paramenta, & alia vtenſilia, cappellæ ſingulorum Cardinalium, pro tempore decedentium, ceteraque, tam ad ipſam cappellam, quam eius miniſtros circa altaris miniſterium, celebrationem miſſe pertinen. pro ſe retinere, aut ſolutionem quingentorum ducatorum huiuſmodi euitare poſſint, ſed quod de cætero perpetuis futuris temporibus fructus &c. ac pecuniæ & res, vt præfertur inexacti huiuſmodi, ac ipſorum ſic defunctorum beneficiatorum etiam Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Patriarcharum, & aliorum Prælatorum, & Cardinalium in eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs prædictis ſucceſſores: qui ex illis quorum ſolutionis dies ante obitum beneficiatorum huiuſmodi aduenerit, omnia ipſorum beneficiatorum, etiam, vt præfertur Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Patriarcharum & aliorum prælatorum, etiam Cardinaliũ debita & ad pias cauſas facta legata, ſi aliũde ex alijs ipſorum beneficiatorum bonis ſolui non poſſint, ſoluere teneantur libere deuenire, & inpoſterum deueniant, ac per eos, & non hæredes prædictos exigi poſſent, & impoſterũ poſſint, necnon cruces cãdelabra, imagines, patenas. calices, & vaſa iocalia, ornamẽta, paramenta, vtenſilia, & alia ad cappellam ſingulorũ Cardinalium, & eius miniſtros, vt præfertur pertinen. & ad eãdem cappellam apoſtolicam pertinerent, & ſpectarent, ac in poſterum pertineant, & ſpectent,

& per

& per agentes pro ea realiter, & cum effectu capi, & apprehendi poſſent, & deberent, ac impoſterum poſſint, & debeant, ac hæredes Cardinalium, tam hactenus defunctorum, quam pro tempore decedentium quingentos ducatos huiuſmodi eidem Cameræ perſoluere tenerentur, & in poſterum teneantur, & propterea ſucceſſores in Eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs huiuſmodi fructus &c. ac pecunias, & res per eorum anteceſſores non exactos, libere, & licite percipere exigere, & leuare, ac ſolutis ſi aliunde, vnde ſoluant non erit (vt præfertur) debitis, & legatis prædictis, quod reſiduum fuerit in ſuos vſus, & vtilitatem conuertere, necnon agentes pro cappella, Apoſtolica, Cruces, Candelabra, imagines patenas, calices: vaſa, iocalia, ornamenta, paramenta, vtenſilia, & alia prædicta, propria auctoritate libere capere, & apprehendere poſſe, ac hæredes Cardinalium, tam hactenus defunctorum, quam aliorum pro tẽpore decedentium ad Cruces, Candelabra, & alia prædicta agen. pro dicta Cappella Apoſtolica realiter, & cum effectu conſignandi, & eoſdem quingentos duc. agentibus pro eadem Camera, vt præfertur ſol uend. teneri, & obligatos eſſe, ac ad id omnibus iuris. & facti remedijs cogi, & compelli poſſe. Sicq; in præmiſſis omnibus, & ſingulis caſibus ad præſens occurrentibus, ſeu penden. per quoſcunque &c. in quauis cauſa, & inſtan. ſublata &c. iudicari, & diffiniri debere, ac irritum &c. decernimus. Non obſtan. præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis ſtatutis &c. priuilegijs quoque indultis, ac teſtandi, & alias de dictis rebus, & bonis diſponendi facultatibus capitulis, & literis Apoſtolicis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis, etiam per modum ſtatuti, & ordinationis perpetuorum Motu proprio &c. aut alias quomodolibet etiam per nos ad dictam ſedem conceſſis, & emanatis: quibus omnibus, etiam ſi de illis &c. eorum tenores &c. hac vice duntaxat ſpecialiter & expreſſe derogamus, & ſufficienter derogatum eſſe decernimus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem hæredes ipſorum beneficiatorum, qui iam ante præſentium publicationem pecunias, ac fructus per ipſos beneficiatos inexactos huiuſmodi exegerint, per ſucceſſores in beneficijs huiuſmodi amplius præſentium vigore moleſtari non poſſe, nec non pręſentes in Cancellaria Apoſtolica, vt moris eſt publicari, & illius quinterno inter alias conſtitutiones perpetuas ad perpetuam rei memoriam deſcribi.

Regula S. D. N. Iulij Diuina prouidentia Papæ tertij: per quam declaratur, quod conſtitutio perpetua, alias ſuper fructibus beneficiorum tempore obitus beneficiatorum inexactis ędita, locum non habeat

 in locis:

in locis: in quibus collectores cameræ apoſtolicæ, eſſe conſueuerunt.

Motu proprio &c. Dudum ex certis tũc expreſſis rationabilibus cauſis per quandam conſtitutionem noſtram perpetuo duraturã, inter alia motu ſimili declaramus noſtræ intentionis nunquam fuiſſe, nec eſſe, quod quiuis quoruncunque beneficiatorum, etiam Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Patriarcharum, & aliorum Prælatorum, ac S.R.E. Cardinalium, vbi libet, etiam in Rom. Cur. aut eius diſtrictu pro tempore decedentium, ſiue ex teſtamento per ipſos beneficiatos, etiam vigore quarumcunq; facultatum eis in ſpecie, vel in genere, etiam prætextu quoruncunque capitulorum, ac ſtatutorum, & ordinationum, etiam noſtrorum ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac alias quomodolibet conceſſorum condito, ſiue ab inteſtato hæredes fructus &c. ac pecunias, & res alias per ipſos defunctos beneficiatos, etiam Epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriarchas, & alios prælatos, ac Cardinales ante eorum obitum non exactos, etiam, ſi pro tẽpore ante obitum huiuſmodi decurſo deberentur, ac eorum ſolutionis dies beneficiatis, & Cardinalibus viuentibus aduenisſet, ac per ipſos beneficiatos, & Cardinales nõ ſtetiſſet, quominus illos exegiſſent, quinimo omnem pro illorum exactione neceſſariam diligentiam, etiam iudicialiter agendo feciſſent, quoquomodo exigere, aut etiam ſponte oblatos percipere tunc, vel in poſterum poſſent: ſed quod ex tũc de cętero perpetuis futuris temporibus fructus &c. ac pecuniæ, & res, vt præfertur in exacti huiuſmodi, ad ipſorum ſic defunctorum beneficiatorum, etiam Epiſcoporum, Archiepiſcoporum Patriarcarum, Prælatorum, & Cardinalium in eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs eccleſiaſticis, quorum fructus &c. ac pecuniæ, & res huiuſmodi eſſent ſucceſſores, qui ex illis, quorum ſolutionis dies ante obitum beneficiatorum huiuſmodi aduenisſet omnia ipſorum beneficiatorum, etiam Epiſcoporum Archiepiſcoporum, Patriarcharum, Prælatorum, & Cardinalium debita ad pias cauſas facta legata, ſi ex alijs ipſorum beneficiatorum bonis ſolui non poſſent ſoluere tenerentur, libere deuenirent, ac per eos, & non hæredes prædictos exigi poſſent; & propterea ſucceſſores in eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs huiuſmodi fructus &c. ac pecunias, & res per eorum prædeceſſores non exactos libere, & licite percipere exigere, & leuare ac ſolutis, ſi aliunde vnde ſoluerentur non eſſet debitis, & legatis prædictis: quod reſiduum foret in ſuos vſus, & vtilitatem conuertere poſſe. Sicque in præmiſſis caſibus, etiam tunc occurentibus, ſeu pendentibus iudicari, & diffiniri debere, ac irritum &c. decreuimus prout in eadem conſtitutione: quam in cancellaria apoſtolica publicari, & in illius quin-

terno

terno inter alias conſtitutiones perpetuas ad perpetuam rei memoriam deſcribi voluimus plenius continetur. Cum autem, ſicut nobis nuper innotuit: licet nos per conſtitutionem noſtram prædictam ſolum eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs, in locis in quibus collectores fructuũ, & prouentuum Cameræ apoſtolicæ debitorum deputati, ſeu eſſe non conſueuerant conſiſtentibus, & circa quæ ius commune ſeruari debet, prouidere intellexerimus: nihilominus diuerſæ perſonæ eandem conſtitutionem noſtram ad eccleſias monaſteria, & beneficia, etiam in locis, in quibus collectores huiuſmodi deputari ſeu eſſe conſueuerunt conſiſtentia: & in quibus diuerſæ conſuetudines, diuerſaque particularia iura, ſeu priuilegia vigent trahere, & extendere conentur contra mentem, & intentionem noſtras, ac in fraudem, & detrimentum quamplurimum. Nos fraudibus, & figmentis huiuſmodi occurrere, mentem, & intentionem noſtram in præmiſſis declarare volentes Motu ſimili &c. conſtitutionem eandem ſolum eccleſias, monaſteria, ac beneficia eccleſiaſtica in locis: in quibus collectores prædicti deputari, ſeu eſſe non conſueuerant comprehendere, & ad ea tãtum extẽdi, Nec in eccleſiis, monaſterijs, & beneficijs in locis: in quibus ijdem collectores deputari ſeu eſſe conſueuerunt conſiſtentibus locum habere, aut effectum aliquem ſortiri poſſe, aut debere. Et omnino ea non obſtante conſuetudines, & particularia iura, ſeu priuilegia cuiuslibet loci: in quo collectores huiuſmodi deputari, ſeu eſſe conſueuerunt in præmiſſis vigentia obſeruari, & exequutioni demandari. Sicque in præmiſſis omnibus, & ſingulis, etiam ad præſens occurrentibus caſibus: ſeu pendentibus cauſis per quoſcunque &c. Sublata &c. iudicari, & diffiniri debere, ac irritum &c. decernimus, & declaramus. Non obſtantibus omnibus quæ in eadem conſtitutione noſtra volumus non obſtare pręſentes in pręfata Cancellaria, vt pręmittitur publicari deſcribi debere decernentes.

Placet, & ita declaramus.

SVMMARIVM.

1 *De fructibus eccleſiæ certa portio eſt aſſignata pro victu clerici.*
2 *Competit actio clerico pro victu contra eum, qui illum ordinauit ad Eccleſiam non ſufficientem.*
3 *Clericus fructus ſibi pro victu aſſignatos facere ſuos.*
4 *Clericus fructus eccleſiæ videtur poſſe proijcere, & etiã porcis dare.*

5 *Suum videtur illud, quod poteſt vendicari.*
6 *De fructibus eccleſiæ poſſumus alere, & dotare conſanguineas, & filias ſeu ſorores.*
7 *Hodie inoleuit quòd clerici appropriant ſibi omnes fructus eccleſiæ.*
8 *Poteſt clericus dare conſanguineis ad ſubueniendum, non ad illos ditandum.*
9 *Clericus de fructibus eccleſiæ participat, quatenus indiget.*
10 *Non poteſt fieri exequutio pro debitis clerici in fructibus pro victu aſſignatis.*
11 *Clericus fructus pro victu debitos facit ſuos, ſi vtatur.*
12 *Non conſumpta per clericum reſeruantur eccleſiæ.*
13 *In fructibus non conſumptis ſuccedit eccleſia.*
14 *In fructibus non conſumptis ſuccedit conſanguineus ſi adſit conſuetudo.*
15 *Papa concedit licentiam teſtandi de acquiſitis parce viuendo.*
16 *Acquiſita parce viuendo ſunt eccleſiæ.*
17 *Camera Apoſtolica eſt hodie loco ſucceſſoris.*
18 *Diſtributiones quotidianæ acquiruntur clerico, etiam quo ad dominium.*
19 *Non reperitur iure cautum, quòd clericus ſibi præſeruet portionem ſibi pro victu aſſignatam non conſumptam.*

An Clericus de fructibus beneficii non conſumptis poſſit pro libito decedendo diſponere.

QVAESTIO VI.

QVIA clerici beneficiati aſſiſtunt aliquando in ſeruitijs alicuius, a quo aluntur, &, nutriuntur. Vnde taliter viuendo, nihil de fructibus ſuorum beneficiorum, expendunt vel cōſumunt pro victu eorum, vel veſtitu, quales ſunt clerici aſſiſtentes ſeruitio Sanctiſſimi Papæ, Cardinalium, vel aliorum Prælatorum, ſeu alicuius Principis, vel Domini ſæcularis, a quibus non ſolum victum, & veſtitum, ſed & ſalaria prouiſiones, & recompenſationes magnas capiunt, & eueniente caſu obitus iſtorum, ſolent naſci quæſtiones, ac ſuboriri dubia, an potuerint, vel poſſint in vita & in morte diſponere de fructibus, ac redditibus ſuorum beneficiorum, ſaltem pro illa portione, vel parte, quæ de dictis redditibus ſibi ex diſpoſitione canonum pro victu, & veſtitu ſui; ac ſuorum obueniebat, ideo, & quia etiam quæſtio mihi de facto ab amico propoſita fuit, iudicaui non eſſe ab re, de hoc quæſtionem præſentem formare, quia, quanto ma-

magis ſingula diſcutiuntur, vel declarantur, tanto magis mihi videtur, quod materia aperitur, & apparet.

Pro quo, more ſolito procedendo per contraria, quo modo magis ſpl endeſcit veritas, l. munerum, ʃ. mixta, ff. de mun. & honor. dico quod clerici, vel ſacerdotes de portione ſibi pro victu ſuo & ſuorum de fructibus beneficij debitam faciũt acquiſitionem, & quod eſt eis taliter acquiſita, quod in vita pro libito de ea diſponere poſsint, & in morte, & tam ad hæredes ex teſtamento, quam ab inteſtato illa tranſmittere: quia talis portio bonorum, & fructuum eccleſiaſticorum eſt miniſtris
1 eccleſię per canones, & ab antiquo conſtituta; & aſsignata, vt per tex. in c. quatuor, c. de redditibus, c. cognouimus, c. mos, 12. q. 2. c. eccleſias 13. q. 1. per tex. & ibi Abbatem in c. de his, de eccleſijs ædifican. vel repara. & per Abb. in c. 1. eo. vbi clerico de iure certa portio de omnibus redditibus debetur, & aſsignatur, & vltra illam partem: nihil expectet clericus, vt ibi.

Et in tantum eſſe verum videtur, quod de redditibus eccleſiæ eſt portio aſſignata clerico pro eius victu; quòd pro illa, & ad illam conſequendam datur actio clerico contra obligatum, vtpùta contra Epiſcopũ, vel eum qui illum ordinauit ad eccleſiã minus ſufficientem, & a qua clericus non habeat integre; & ſufficienter iuxta ſuam qualitatem, &
2 conditionem victu pro ſe, & ſuis per tex. in c. cum ſecundum apoſtolũ de præb. & per tex. & ibi gl. in c. pen. de ſimo. per quæ iura apparet, & probatur, quòd portio victus debetur clerico de fructibus eccleſiæ ex iuris diſpoſitione, quia ad illam petendam ius competit clerico.

Quia clericus, ſiue ſacerdos poteſt etiam de iure ſubtrahere, & denegare ſacramentorum exhibitionem populo, ſi ei non tribuat neceſſaria pro victu.

De quo nihil videtur dubitandum, maxime per illa quæ tradit Abb. in c. cum eſſes in repet. de teſtamen. columna nona, verſic. ad inducta. vbi dicit quod clericus fructus pro ſua prouiſione aſſignatos facit
3 ſuos, ibi dicitur illos facere ſuos quoad hoc, vt ſibi prouideat, &c. & in tex. in capit. vnico, de cleric. non reſiden. in ſexto, dicitur quod clericus fructus beneficiorum facit ſuos, & in eis acquirit dominium, de quibus poteſt taliter diſponere, & in illis talem, & tantam habet auctoritatem quod de illis poteſt pro libito ſuæ voluntatis diſponere,
4 ac etiam proijcere, & porcis dare, vt vtar verbis glo. in ſumma, prima quæſtione prima, & verbum ſuos, importet dominium, l. non ſolum, ʃ. meum, de rei vendic. Bar. in l. cum res, 2. colum. verſ. quid dicemus, C.
5 ſi res alien. pig. data. & per Card in clem. fi. de procura. & ſuum dicitur, quod vendicari poteſt l. quintas, ʃ. argento & ibi Bar. in princip. ff. de aur. & arg. leg.

Et

Et non ſolum clericus poteſt pro ſuo victu diſponere,ſed etiam parentes, amicos, filias, & ſorores ſi ægeant,& non habeant aliunde,ale-
6 re, & dotare, & eis competens ſubſidium conferre.per Abb.in cap. inquirendum,de pecul.cler.

Dicit in terminis Io.Andr.in capit.peruenit.de fideiuſſor.vbi aſſerere videtur,quod clericus poteſt ſoluere ſua debita de illis redditibus ec-
7 cleſiæ quos facit ſuos, ibi redditus beneficiorum, ſcilicet & præbendarum, quos facit ſuos, de alijs autem non fieret ſolutio, cum nec illos obligare poteſt id quod tanto magis videtur dicendum, & te-
8 nendum, quia hodie inoleuit vſus, quod clerici omnes fructus beneficiorum, & eccleſiarum approprıant ſibi, nedum quod non poſſint de portione ſibi tangente per victum pro libito diſponere,per doctrinam Abb.in cap. peruenit de fideiuſſor.verſ.in glo.in ver.

Et in hoc videtur omnis ſublata dubitatio per dicta Didaci Couarruuias doctoris Hiſpani in cap.cum in officij. de teſta. verſ. tertio ex eadem. vbi de hoc poſita quæſtione, tenet quod poſſit clericus omnino diſponere,dicit enim ex eadē ratione apertum fit, clericū habentem eccleſiaſticum beneficium poſſe libere diſponere de illis redditibus, qui eſſent neceſſarij ad eius honeſtum ſumptum, inſpecta cuiuſcunque qualitate, ſi eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum, & neceſſaria ſibi miniſtrauit, hæc etenim pars bonorum eccleſiaſticorum, miniſtris eccleſiæ per canones antiquos conſtituitur per iura quæ adducit. & maxime per dicta per ſanctum Thomam. q. 155. art. 7. verſ. ad ſeptimum.vbi dicit, quod bona eccleſiarum non ſolum ſunt expendenda in vſus pauperum,ſed etiā in alios vſus, & ideo ſi de eo, quod vſui epiſcopi, vel alicuius clerici deputatum eſt,velit aliquis ſibi ſubtrahere,& conſanguineis vel alijs,dare,non peccat, dummodo illud faciat moderate, ideſt vt non indigeant non autem, vt ditiores inde faciat.Vnde Ambroſ. dicit in lib. de officijs, & eſt approbanda libertas,vt proximos ſeminis tui, ne deſpicias, ſi egere cognoſcas, non tamen,vt illos ditiores fieri velis,ex eo quod tu potes conferre inopibus,vbi ſequitur Caietan.in ſuis cōmentarijs ibidem & in d. verſ ad ſeptimum. dicit quod clerici de his prouentibus qui ſunt vſui ſuo deputati, videtur eſſe eadem ratio, quæ eſt de proprijs eorum bonis, de quibus habent liberam diſpoſitionem ſequitur Bal.in conſ. 298. primo vol. vbi dicit, quod de redditibus clerico,vel prælato appropriandis, poteſt facere prælatus quicquid vult, dum viuit, in morte autem non, Andreas Iſernia in conſtit. regni tit.de decimis præſtan.verſ. quantum ad partem fructuum deputatam pro victu epiſcopi poteſt prælatus facere, quod vult, ſicut de ſuo pro ſe deputato, nec cenſetur ſicut res eccleſiæ illud, quod

pro ſuo

pro ſuo vſu eſt deputatum, ſequitur de Soto lib.10.de iuſtit.& iure.q. 4.art.7.vbi dicit, quod fructuum ex poſſeſſionibus prouenientium quæ ratione alicuius obſequij clericalis ſunt annexæ Eccleſiæ,nempe anniuerſarij,aut capellaniæ,clerici pro ſua quiſq; portione,ſunt vere domini, exemplo pauperum,qui largitarum eleemoſynarum, & magiſtratus ciuilis qui ſtipendiorum pro ſuis laboribus dominiũ acquirunt.idem tenet ſumma Tabiena verbo reſtitutio.vbi dicit,quod de bonis ſibi deputatis,& de diſtributionibus ſimplicis beneficij idem eſt iudicium ſicut de bonis proprijs facit ad hoc Abb. in cap.ſecundo de his quæ fi.a præla.2.col.verſ. limita: vbi dicit, quod bona diſtincta a capitulo poteſt prælatus ſine capitulo alienare ad ſui vitam, quia ſolum agitur de ſui præiudicio.

Sed in contrarium videtur eſſe veritas,quia dicit glo.in cap.fi. de pecul. cler.quod clerici in fructibus,ac rebus eccleſiæ habent tantum vſum, & vſuario comparantur, idem glo.in cap.cum olim.de rer.permut.in cap.fin.de pignor.& cap.quia nos.de teſtam. huius opinionis eſt Ricard. quarto ſen. diſt. 45.artic. 3. q. 1. vbi dicit quod in fructibus eccleſiæ clerici non acquirunt dominium merito non poſſunt teſtari, ſequitur Alex.de Ales 3.parte. q. 36. memb. 5. art.2. Thom. Valdenſ. tom.1. lib.4.cap. 42. affirmat Henri. quolibet 8. q. 27. vnde ſi habet clericus vſum tantum,& ſi ſint iſta ſibi data ad vſum tantum, & non aliter, videtur quod ſi non vtatur,habere non poſſit, quia data ad vnum effectum non debemus habere aut vti ad alium cap.ratio. ex de præben.quia debemus vti conceſſione iuris, modo & forma a iure, tradita: clem.ſæpe de re iud.

Quia Eccleſia alit clericos ad ſui decorem, & dat Clericis in fructibus beneficiorum vſum in alimoniam, ac alimenta,vnde ſi clericus non venit alendus, non tenetur Eccleſia ei in aliquo contribuere, puta ſi ſibi aliunde victus,vel alimẽta ſubminiſtrẽtur,quia clericus debet par
9 ticipare de fructibus,ac bonis eccleſiæ,quatenus indiget,ad neceſsitatem ſui victus,& non aliter,vt in cap.epiſcopus.12.q.2.12.q.1.§.fi.& cap.ſeq.& hæc eſt doctrina Abb.in cap. reprehenſibilis, de appellation.in additio.in col.fin.vbi ad literam,vbi dicit etiam, quod ipſe ſemper tenuit illam opinionem, quod clericus non facit fructus beneficiorum ſuos,& quod pro debitis clerici, non poſsit ad inſtantiam creditorum fieri exequutio in redditibus,etiam in illa parte fructuũ,
10 qui debent conuerti in vtilitatem perſonæ clericorum,& qui ſunt clerico pro ſuo victu,& veſtitu aſsignati,quia illam partem Clericus vi
11 detur facere ſuam,ſi pro ſuo vſu, & neceſsitate expendat, vel conſumat,& quatenus vtatur,non ſi præſeruet.

Quia non conſumpta per clericum præſeruantur eccleſiæ, cuius eſt dominium

12 minium,& proprietas, vt per Abb. in cap. cum eſſes in repet. de teſtam. verſ. quinto principaliter: quia dicit Archid. in cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem. de reſcrip. in 6. hæreticum eſſe in iure quod eccleſiaſticus acquirat ius dominij fructuum præbendæ vel eccleſiæ. Fac. quia prælatus prælaturam accipiens profitetur ſe pater pauperum, vnde ſi diſponeret, eſſet ponere manum ad aratrum & reſpicere retro, quod euangelicæ repugnat diſciplinæ.

Vnde cum potuiſſet Clericus vti, & noluit de talibus in vita diſponere, vt per Bal. præallegato conſ. 298. primo vol. vbi dicit, quod de redditibus ſibi appropriandis, poteſt prælatus facere quicquid vult: dum viuit, ſi noluit, dico videtur voluiſſe eccleſiæ rem præſeruaſſe, vt ſic interpretatio benigna fiat in fauorem eccleſiæ not. in cap. in præſentia. de probatio. Fel. cap. fin. de iudic. nec eſt quod ille quicquam vlterius quærat, quia quod potuit noluit &c. & dicit lex, qui ſemel noluit petere bonorum poſſeſſionem, perdit ius eius, vbi enim noluit, cepit ius eius pertinere ad alios. l. 1. §. tutor. ff. de ſuc. edict. etiam quando ſemel potuit noluit, & quando voluit adimplere nequiuit cap. cum ſuper: de off. deleg. optima glo. cap. eccleſia veſtra el ſecundo extra. de electio. in ver. adijcere &c. Fac. quia iſta portio, & iſti fructus ſunt & poſſunt dici fructus non conſumpti, quo caſu ſuccedit, quod dicit Gaſpar. Calder. in ſuo conſ. ſecundo. de pecul. cler. vbi poſita quæſtione, quis ſuccedat, vel ſuccedere habeat in fructibus Canonici defuncti, poſt multas diſtinctiones tenet, quod in fructibus non conſumptis, ſi non adſit conſuetudo quod ſuccedant in illis conſangui-
13 nei, ſuccedit eccleſia, in teſtamento, vel ab inteſtato, vt ibi per eum, facit quod habetur per Bal. in ſuo conſ. 313. 2. volum. incip. præmittendum eſt.

Fac. pro hac opinione, quod dicit Bal. in authen. licentiam. C. de Epiſcopis & cler. in fi. vbi ponit quæſtionem ſi Rector Eccleſiæ percepit fructus, & potuit conſumere pluſquam conſumpſit, donec ipſe viuit, poteſt diſponere illos fructus ad pias cauſas, nunquid moriens poſſit relinquere de eis in teſtō pauperibus, vel in ſubſidium terræ ſanctæ, dicunt, Canoniſtæ, inquit, quod non: quia viuens æquiparatur vſufructuario, & ideo habet liberam adminiſtrationem fructuum, ſed in morte aſſimilatur vſuario, qui ſuum tantum facit de fructibus, quantum conſumit, non vltra. Et ideo de talibus non poteſt teſtari ſecundum canoniſtas: qui bene dicunt ſecundum eum ibi.

Facit quia ita eſſe interprætatur & intelligit Ro. curia per illud quod notatur in practica in licentia, ſeu indulgentia teſtandi: quæ conceditur per Papā Clericis in Rom. Curia, maxime per viam ſacræ Pœnitentiariæ, quòd Papa concedendo talem licentiam clericis: concedit etiā

de

de fructibus beneficij acquiſitis parce vtendo, & parce viuendo: id eſt de illa parte, quam de iure potuiſſent pro victu ſuo conſumere, quã
15 parce viuendo non conſumpſerunt, de quo nihil eſſet, quod partes ſupplicarent, & quod Papa concederet, ſi pars aſſignata Clerico pro victu de redditibus eccleſiæ, conſumpta, vel non conſumpta eſſet in effectu ſua, id quod declarat Abb. in cap. cum eſſes. in repet. de teſta. verſ. quarto principaliter, vbi dicit: quod de fructibus beneficij, etiam parce viuendo acquiſitis, per clericum non debent ſatisfieri debita clericorum, dixi aliqua in quæſtione de licentia teſtandi.

Per quæ puto poſſe dici, quod portio de redditibus eccleſię aſſignata clerico pro victu, eſt ſua ipſius clerici, ſi ea vtatur, & non aliter, quia ſibi ad talem vſum aſſignata videtur, vnde ſi per eum non expendatur, vel alias pręſeruetur, non intelligitur per ſupradicta ſibi, vel hæredibus reſeruata, vel acquiſita: ſed eccleſiæ, cuius eſt proprietas fructuum ac rerum eccleſiaſticarum acquiſita, & erit cenſenda, vti de fructibus non conſumptis cenſetur, vnde in huiuſmodi relictis ſuccedit eccleſia, & loco illius Camera Apoſtolica hodie in locũ eccleſię, vel ſucceſſoris ſuffecta quia ſi bene cõſideres, omnes, & toti fructus eccleſię ſũt
17 aſſignati diſtincti, & deſtinati, quia videlicet alia pars clericis, alia epiſcopo, alia fabricę, alia pauperibus. d. c. quatuor. c. de redditibus. c. cognouimus. 12. q. 2. & ſicut aliæ partes ſi non diſpenſentur, aut diſtribuantur locis, & perſonis deſignatis, vel deputatis, debentur ſucceſſori eccleſiæ, & hodie Cameræ Apoſtolicę, quare non idem eſt dicendum de portione Clerico aſſignata? quare non idem ius in ea ſtatui debet, in qua eſt eadem non diuerſa ratio. l. ſi Socer. ff. ſol. mat. l. hoc amplius. ff. de dam. infert.

Et ad contraria reſpõdendo, dico, quòd nõ obſtat illud quod primo loco dictum fuit, quod portio aſſignata clerico pro victu, fuit aſſignata per antiquos canones, & eis debetur de iure, quia id ego non nego, ſed dico, quod debet intelligi, quod ſit aſſignata pro vſu, ſi vtatur, non autẽ aliter, quia talis portio fuit aſſignata pro neceſſitatibus: & in caſu quo illa clericus vtatur, vt per Abb. in d. cap. reprehenſibilis. quia ſi non conſumetur tali vſu debet illa portio ſequi naturam, & conditionem reliquorum fructuum, in quibus regulariter eccleſia, vel ſucceſſor ſuccedit, & hodie camera apoſtolica iuribus allegatis. Et de ſe patet, quod non ſunt contraria ſeu pro contrarijs cenſenda, dicere quòd pro ſuo victu, vel ſua ſubſtentatione competat actio clerico contra illum: qui ad eccleſiam non ſufficientem inſtituit, vel quod poſſit clericus ſubtrahere populo ſacramenta ſi ſibi de neceſſarijs nõ cõtribuat, & ad illud Abb. in repet. cap. cum eſſes. de teſta. quòd clericus dicitur facere fructus ſuos, quoad hoc, vt ſibi prouideat, & diſpen-

ſet,

ſet, dic verum ſi ſibi prouideat, & de prouiſis vtatur, aut prouiſus vſu conſumat, vt diximus ſupra: quia eſt verum,quod clericus dicitur dominus fructuum,ac illos fructus ſuos facit, qui ſunt pro ſua prouiſione deputati, quia dicti fructus ſunt ſui proprij quoad vſum, quia illis vti poteſt,veluti proprium dicitur ſecundo modo,id de quo quis habet liberam diſpenſationem,vt per Card.Zabarel.in cap.ſi.de pecul.cler. 3.col.verſ. ſed ſecundo.

Illud vero d.cap.vni.de cler.non reſid.eſt verum in caſu in quo tex.loquitur in diſtributionibus quotidianis, quæ cum dentur Clerico ſeruienti pro miniſterio, & ſeruitio perſonali acquiruntur clerico,etiã quoad dominium, & facit Clericus illas omnino ſuas d. cap. de quibus
18 poteſt diſponere clericus, veluti ruſticus de denario diurni operis, prout ſuo loco diximus in q. de pot.cler.& in q.de ſucceſſ.Cler.ſæcul. ab inteſta.modo tamen ſint diſtributiones quotidianæ,quę diſtribuãtur inſeruientibus horis diuinis,non quæ dentur vel ſoluantur præſentibus in ciuitate, vel loco, non tamen ſeruientibus iuxta diſtinctionem tex.in extrau.poſtulaſti. de præben.extrauag.commun.quia in talibus non cadit exemptio quæ cadit in alijs. vt d.tex.

Nec minus obſtat illud:quod Clericus de fructibus,ac rebus Eccleſiæ poteſt alere parentes,amicos,filias,& ſorores dotare, quia id eſt ei permiſſum in caſu quo aliunde non habeant, quia Clericus eſt diſpenſator nõ Dominus rerum,ac fructuum eccleſiæ. Vnde bene tenet diſpenſatio facta per eum in tales perſonas,& in tali caſu, nec ex hoc infertur ergo portionem,& fructus non conſumptos facit ſuos, quia ſi di-
19 ſpenſare in alios permittitur, non valet,ergo portionem ſibi præſeruare poteſt,quia id iure cautum non reperitur.

Nec obſtat dictum Io. Andreæ,& aliorum dicentium, quod clericus poteſt ſoluere ſua debita de fructibus beneficiorum,quos facit ſuos,quia contrarium ad illud tenet Abb. in præallegata repet. in c. cum eſſes. vbi tenet, quòd nedum etiam poteſt ſoluere de portione, ac de fructibus ſibi pro victu aſſignatis, & quod clericus nullos omnino fructus beneficij facit ſuos,quæ opinio mihi magis in æquo, & bono fundata videtur,& ſi vſus inoleuit,quod Clerici appropriant ſibi fructus,id eſt ex vſu non ex iuris diſpoſitione, quia fructus, & redditus beneficiorum habent expendi, vt Canones determinant, & iura ſuper quibus fundatur dictum Didaci Couarruuias,qui de hoc quæſtionem facit, & tenet affirmatiue,probant tantum,quod pars certa, & portio aſsignatur de redditibus eccleſiaſticis clerico pro victu,quod non negamus, ſed habet intelligi, ſi vtatur, vel fruatur, expendat, vel conſumet vſu, non aliter vt per Abb.in cap.repræhenſibilis.allegato. de appella.vbi decidit caſum, & præſentem quæſtionem, dictum vero-

ſancti

ſancti Doctoris facit in caſu in quo loquitur, ne egeant conſanguinei, & vt loquitur vt per verba illius moderate ideſt vt non indigeant &c.

SVMMARIVM.

1 *Licentia teſtandi conceditur per viam iuſtitiæ, & per viam gratiæ.*
2 *Quare licentia conceſſa per viam pœnitentiariæ dicatur per viam iuſtitiæ.*
3 *Vide de clauſulis, quæ ponuntur in licentia ſacræ Pœnitentiariæ.*
4 *Labores, & ſeruitia debent recompenſari.*
5 *Seruitium, impenſum prælato, dicitur impenſum eccleſiæ.*
6 *Prælatus habet viuere cum ſuis famulis de bonis eccleſiæ.*
7 *Prælatus licite remunerat de bonis eccleſiæ illum; qui inſeruiuit eccleſiæ.*
8 *Pro remuneratione ſeruitij eccleſiæ impenſi, poſſunt alienari res eccleſiæ.*
9 *Clericus partem fructuum, quam potuit, & noluit conſumere facit ſuam ſecundum aliquos.*
10 *Videtur verius, quòd faciat ſuam, ſi vtatur.*
11 *Eccleſia non tenetur ſoluere condemnationes clericorum.*
12 *Eccleſia tenetur contribuere in alimonia clericorum, non in aliam cauſam.*
13 *Quare in licentia ponitur clauſula; parce viuendo acquiſitis.*
14 *In adminiſtratoribus quales ſunt clerici, eſt potentius ius in vita: quam in morte.*
15 *Licentiam teſtandi per viam gratiæ.*
16 *Per canones antiquos non poterat clericus habere propria.*
17 *Acquiſita de fructibus eccleſiæ ſunt ſucceſſoris.*
18 *Clericus de fructibus eccleſiæ non poteſt donare.*
19 *Licentia teſtandi eſt indultum odioſum;*
20 *Habens licentiam teſtandi non videtur poſſe codicillari.*
21 *Qui poteſt teſtari, poteſt codicillari.*
22 *In licentia teſtandi habet clericus, quod poteſt teſtari, & codicillari.*
23 *Clericus non poteſt erogare conſanguineis, niſi in ſubuentionem;*
24 *Perſonæ incapaci regulariter legari non poteſt.*
25 *Licentia ſolet concedi in forma, etiam ſuccedenti ab inteſtato.*
26 *Tres opiniones diuerſæ, penes quem ſit dominium rerum eccleſiæ.*
27 *Dominium rerum vniuerſitatis eſt apud ciues.*
38 *Hæreditas vacans obtinet vicem perſonæ.*
29 *Chriſtus habet dominium, & poſſeſſionem rerum eccleſiæ.*
30 *Eccleſia fidelium congregatio.*

Bona

31 *Bona eccleſiæ ſunt prælati, quoad gubernationem, pauperum, quo ad ſuſtentationem.*
32 *Quare bona eccleſiarum ſunt diuiſa ecclesijs diuerſorum locorum.*
33 *Patrimonium eccleſiæ eſt commune, & propterea nullus ſibi appropriet.*
34 *Quare bonorum eccleſiæ gubernatio ſit prælatis conceſſa.*
35 *Moriente Prælato proprietas, & poſſeſſio eccleſiæ remanet penes Chriſtum.*
36 *Vniuerſalis eccleſia nunquam moritur.*
37 *Licet eccleſia vacat, eius poſſeſſio non vacat.*
38 *Dominium & poſſeſſio rerum eccleſiæ eſt apud quamlibet eccleſiam.*
39 *Homines offerentes eccleſiæ, habent reſpectum ad Deum.*
40 *Secundum Abb. licentia teſtandi non datur ſine magna cauſa.*
41 *Bona eccleſiæ ſunt bona Dei.*
42 *Dimittens debita Dei ſine cauſa, Deum offendit.*
43 *Papa Vicarius Chriſti non habet diſſipare bona Dei.*
44 *Pro communi vtilitate datum, vſibus particularibus non eſt applicandum.*
45 *Subtrahens bona eccleſiæ videtur necare pauperes.*
46 *Deus peccare non poteſt.*
47 *Expreſſe cauetur quòd Papa non alienet bona eccleſiæ.*
48 *Quòd clericus poſſit alienare de rebus eccleſiæ, ſi tantundem contulerit intellige ſi contulit ante alienationem.*
49 *Ex quibus cauſis alienentur res eccleſiæ.*
50 *Alienatio bonorum eccleſiæ, videtur penitus interdicta ſine cauſa.*
51 *Papa in beneficialibus, & in bonis beneficiorum eſt dominus.*
52 *Papa in beneficialibus poteſt quem ſuo iure ſine cauſa priuare.*

§. occurrit.

1 *Beneficialia ſunt de iure poſitiuo introducta.*
2 *In illis quæ ſunt de iure poſitiuo, Papa poteſt omnia.*
3 *In beneficialibus Papa eſt dominus, quantum ad vſum.*
4 *Dominium rerum eccleſiæ eſt penes Chriſtum, & Papam eius Vicarium.*
5 *Papa Vicarius Chriſti cum omnimoda poteſtate.*
6 *Papa habet plenitudinem poteſtatis.*
7 *Non poteſt Papa auferre ab vna eccleſia, & dare alteri ſine cauſa.*
8 *Papa in bonis beneficiorum, habet omnimodam poteſtatem.*
9 *Papa poteſt ſubijcere eccleſiam alteri, & iura vnius alteri dare.*
10 *Papa facit monacum profeſſum teſtabilem.*

Cle-

11 *Clerici ſeculares magis poßunt diſponere de rebus, quam regulares.*
11 *Monaci non habent velle, nec nolle.*
13 *Monaci non poſſident, ſed poſſidentur.*
14 *Licentia teſtandi conceditur a Papa ſine cauſa expreßa.*
15 *Quòd in licentia teſtandi apponitur clauſula in pios, & non pios vſus.*
16 *Quotidie per quemlibet obtinetur licentia pro qualibet ſumma teſtandi a Papa.*
17 *Licentia teſtandi conceßa Cardinali Saripando.*
18 *Licentia teſtandi ſeruatur inuiolabiliter a collectoribus ſpoliorum.*
19 *Odioſa conceſſio reſpicit primum actum tantum.*
20 *Licentia teſtandi eſt indultum odioſum.*
21 *Quomodo intelligatur regula, qui poteſt teſtari, poteſt codicillari.*
22 *Licentia teſtandi non extenditur ad codicillandum.*
23 *Actus odioſus extinguitur, morte concedentis.*
24 *Secundum Abb. licentia teſtandi non conceditur a Papa; niſi cum magna cauſa.*
15 *Non valet diſpoſitio, niſi facta mentione de licentia ſecundum aliquos.*
26 *Non ſufficit habere poteſtatem gerendi, niſi quis gerat eo modo, quo poteſt.*
27 *Valet diſpoſitio, licet non ſit facta mentio de licentia.*
28 *Præſumitur teſtator voluiſſe vti facultate; quam habet.*
29 *In dubio quis videtur vti priuilegio.*
30 *Paria ſunt non teſtari, & inutiliter teſtari.*
31 *Præſumitur quis facere actum ex capite, quo ſibi eſt vtile.*
32 *In forma licentiæ ponitur clauſula toties, quoties.*
Item clauſula per plura teſtamenta.
Item per codicillos, item quandocumque tibi placuerit.
33 *Vide quid importet verbum quandocunque.*
34 *Gratia Papæ numquam expirat.*
35 *Verbum prolatum a Papa, interpretatur ſecundum ius canonicum.*
36 *Licentia teſtandi non amittitur, etiam, ſi quis non teſtetur per decennium.*
37 *Priuilegium teſtandi, eſt priuilegium aliquid faciendi.*
38 *Priuilegium faciendi, numquam perditur.*
39 *Non valet diſpoſitio Papæ contra legem, niſi de lege faciat mentionem.*
40 *De fructibus eccleſiarum diſponit Papa pro libito voluntatis.*
41 *Papa quotidie concedit licentiam teſtandi, etiam collegijs officialium Romanæ Curiæ.*

M *Papa,*

42 *Papa,ſi non poſſet concedere de iure licentiam teſtandi, non concederet.*
43 *Geſta a Papa,ſanctæ geſta præſumuntur.*
44 *Clericus de fructibus poteſt alere conſanguineos.*
45 *Papa præſumitur motus cauſa rationabili.*
46 *Papa faciens ad ſupplicationem ſi non apparet cauſa præſumitur motus ad importunitatem.*
47 *Papa concedit licentiam ex certa ſcientia.*
48 *Certa ſcientia facit præſumi principem velle.*
49 *Certa ſcientia facit præſumi,quod vtatur abſoluta poteſtate.*
50 *Actus Papæ in bonam ſemper partem interpretantur.*
51 *Non poſſumus de actis Papæ iudicare.*
52 *Ad Deum ſolum ſpectat iudicare de Papa.*
53 *Facta Papæ excuſantur,etiam ſi videantur iniuſta.*
54 *Factum Papæ eſt iuſtum,licet videatur iniuſtum.*
55 *Papa poteſt facere de vno aliud.*
56 *Papa Chriſti Vicarius,& Dei Locumtenens.*
57 *Papa omnia diſponit,& iudicat.*
58 *Papa non eſt,qui dicat,cur ita facis?*
59 *Papa diſpenſat in omnibus,in quibus expreſſe non prohibetur.*
60 *Eſt inhærendum ſemper opinioni,quæ fauet Papæ,*
61 *Papa poteſt aſſignare penſionem,etiam laico,etiam ſine cauſa.*
62 *Papa in beneficialibus dominus.*
63 *Papa ſanctus reputatur.*
64 *Probibitio teſtandi clericis eſt de iure poſitiuo.*
65 *Papa regulariter non diſpenſat ſupra ius diuinum.*
66 *Papa in licentia teſtandi diſpenſat ſine cauſa.*
67 *In illis,quæ ſunt iuris poſitiui Papa poteſt præiudicare ſine cauſa tertio,& non citato,etiam non audito.*
68 *Papa quotidie concedit monacis poteſtatem teſtandi.*
69 *Monaci in ipſo ingreſſu dedicant ſe,& ſua Deo.*
70 *Sufficit licentiam ſuperuenire monaco poſt conditum teſtamentum.*

§. his.

1 *Forma licentiæ teſtandi per viam pœnitentiariæ.*
2 *Forma per viam bullæ.*
3 *Forma per viam breuis.*

De

De licentia, vel diſpenſatione teſtandi Clericis, vel prælatis conceſſa.

QVAESTIO VII.

OCCVRRIT ſæpe, quòd mortuo Clerico pro defenſione ſpoliorum, ac rerum relictarum per defunctum, exhibent hæredes teſtamenta & indulgentiam, diſpenſationem, ſeu licentiam teſtandi de bonis occaſione eccl. acquiſitis per defunctum a Rom. Pont. pro tempore exiſtenti obtentam. Super quo ſæpe numero oritur controuerſia inter agentes pro Camera, & venientes pro parte defuncti: puta quia non ſit ſeruata forma litterarum Apoſtolicarum dictæ licentiæ in teſtamento, vel in diſpoſitione, quam fecit teſtator: vel quia modum, formam, & ſummam exceſſerit, aut alias ea vti debebat non vſus fuit. Vnde, quæ mihi occurrerunt, & quæ inueni in hac materia dicta, & diſputata a Doctoribus in mediũ deducere propoſui, vt quoties occurreret haberemus loca ſaltim recollecta Doctorum, ad quos recurrere ſtatim poſſemus. Et omiſſo dicere de bonis acquiſitis ex hæreditate, artificio, vel doctrina, de quibus. libere Clericus teſtari poteſt ſine licentia, & diſponere. cap. 1. & ſecundo 12. quæſt. 3. cap. quia nos. cap. relatum el ſecundo verſ. cæterum, quæ ex hæreditate c. requiſiſti. ante fin. extra de teſtam. per Bal. in conſ. 313. volum. ſecundo incip. præmittendum eſt. dicemus de bonis acquiſitis per Eccleſiam ſeu intuitu Eccleſiæ, de quibus ideo conceditur licentia, vel diſpenſatio teſtandi de illis, & diſponendi Clerico: quia de iure de illis teſtari non poteſt. cap. 1. cap. cum in officijs. cap. quia nos & præalleg. cap. relatum. de teſtam.

Vnde animaduerti indulgentias, vel licentias teſtandi concedi Clericis
1 a Sede Apoſtolica duplici via, & ſeu duplici forma: vna ſcilicet, quæ poteſt dici iuſtitiæ, qualis eſt illa, quæ conceditur per viam ſacræ pænitentiariæ, quæ in Ro. Curia appellatur ex forma quinterni Cancellariæ cuius tenor pro forma erit deſcriptus in calce pręſẽtis laboris, alia via eſt gratię, qualis eſt illa, quę conceditur per viam literarũ Apoſtolicarum per viam Cancellariæ, ſub plumbo expeditarum: vel in forma breuis ſub anulo Piſcatoris, quarum ibidem tenor deſcribitur, & dico formam Sacræ Pœnitentiariæ poſſe dici per viam iuſtitię, ex eo, quia per illam conceditur Clerico, vel cõcedi ſolet primo, vt de
3 ſuis mobilibus, aut de immobilibus iuribus, actionibus per eum proprijs laboribus, induſtria parẽtum, vel aliorũ ſucceſſione, aut alias,

non per Eccleſiam licite acquiſitis, & acquirendis libere teſtari valeat quia id videtur poſſe facere Clericus ex iuris diſpoſitione, abſq; aliqua ſpeciali, vel particulari diſpenſatione deſuper, vel licentia obtinenda, quia id habetur expreſſum in tex. in cap. quia nos. & cap. relatum. de teſta. per quæ iura videtur ei permiſſum poſſe diſponere quocunque modo de acquiſitis ex hæreditaria parentum, vel aliorum ſucceſſione, artificio, vel doctrina, ac de illis, quæ proueniunt dono parentum, vel amicorum per doctores ibi, & per Alex. conſil. 101. 7. vol. in princ. ſecundo loco conceditur poſſe teſtari de bonis Eccleſiaſticis mobilibus, ac de immobilibus quæ non fuerint altari, aut diuino cultui deputata, & hoc pro impenſa funeris Clerici, in remuneratione ſeruitiorum, ac in pios, & licitos vſus moderate tamen ære deducto alieno, in quibus caſibus, maxime de bonis mobilibus, & ſi adſit conſuetudo, videtur de iure Clerico permiſſum d. cap. relatum. §. licet ibi improbandæ conſuetudinis. Id quod omne
3 videtur extractum ex tex. in d. cap. relatum el 2. de teſtam. vbi fere ſunt eadem verba tex. quibus vtitur ſacra pœnitentiaria in forma prædictæ licentiæ.

Item ex eo videtur ex forma iuſtitiæ, quia de iure labores, & ſeruitia ac-
4 cepta debent recompenſari præmio, vel præcio cap. charitatem. & c. Eccleſiaſticus. 12. quæſt. 2. glo. in cap. ad noſtram. in ver. ſufficere. de reb. Eccl. non alienan. & notat Abb. in cap. relatum. verſ. item not. de teſtam. ex quo ſeruitium impenſum, vel præſtitum prælato viuenti, videtur Eccleſiæ impenſum, ex quo de bonis Eccleſiæ talis ſeruitij po-
5 teſt fieri remuneratio cap. per tuas. vbi idem Abb. de donat. quia clericus habet viuere de bonis Eccleſiæ ipſe cum ſuis famulis, quibus habent ſolui ſalaria, ob ſeruitia Clerico præſtita, dicimus infra quæſtione ex quibus cler. præſumatur acquiſiſſe. Idem Abb. in cap. conſenſus de reb. Eccleſ. nõ alie. vbi dicit, quod prælatus licite remunerat de bonis Eccleſiæ eos, qui exhibuerũt obſequia Eccleſiæ, & in margine ad Abb. ibi allegatur Alex. conſ. 101. primo lib. & Oldr. conſ. 278. Imo dicit Bart. in l. iubemus. la ſecunda verſ. quæro vtrum: & quod pro remuneratione illorum, qui exhibuerunt ſeruitia, poſſunt alienari res Eccleſiæ, vt ibi per eum, vbi vide glo. in ver. permiſſum, quæ dicit, quod etiã de immobilibus bonis Eccleſiæ habet fieri remuneratio, & Prælatus poteſt donare in remunerationem ſeruitij ſuæ Eccleſiæ collati, etiam in præiudicium ſucceſſoris. 16. q. 5. illud: Alex. conſ. 55. prima parte vbi dicit verum, ſi de ſeruitijs conſtat aliter, quam per confeſſionem. Io. Andre. in additio. ad Specul. in rub. de reb. eccleſ. non alien. id quod nota pro eo, ꝙ qui talia accipiunt a prelatis, vel rectoribus pro ſeruitijs impenſis, ꝙ habent probare ſeruitia nec eis ſufficit ſola prælati,

lati vel Clerici confeſſio, aſſerentis ſe id legare, vel dare pro ſeruitijs impenſis.

Item videtur ex forma iuris, quod pauperibus, & locis pijs, & religioſis fiat erogatio, & eleemoſyna id quod habetur cap. ad hæc. in fi. de teſtam. vbi tex. vtitur verbo moderatæ, quia de fructibus, & redditi-
6 bus Eccleſiæ, deductis neceſſarijs pro victu clerici, aut prælati, reliquorum ſuperfluentium debet per eum fieri diſpenſatio cap. videntes 12. q. 1. & per Abb. in cap. cum eſſes. in repet. de teſt. verſ. ſecundo principaliter. per totum, in caſibus, etiam prænarratis dat licentiam cle-
7 rico, diſponendi, & teſtandi de immobilibus acquiſitis per eum de fructibus beneficij parce vtendo, de acquiſitis ex illa parte fructuum: quam licite conſumere poterat, ſi voluiſſet, puta potuiſſet pro ſui gradus qualitate conſumere mille, conſumpſit tantum ſeptingenta,
8 vnde parſimonia trecentum perſeruauit, ac de illis immobilia acquiſiuit, quam partem fructuum Clericus facit omnino ſua, cum eſ-
9 ſet pro ſuo victu, ac ſuorum, ac pro ſuis neceſſarijs deſtinata a Canone & conſtituta, de qua debuit poſſe pro libito diſponere, vt per Abb. in c. cum eſſes. in repet. col. 9. verſ. ad inducta ibi reſpõdet, quod Clericus fructus beneficij dicitur illos facere ſuos, quoad hoc, vt ſibi prouideat, per eundem. melius in c. cæterum de donat. vbi dicit: quod prælatus poteſt donare pro libito fructus, quos facit ſuos per Didac. Couar. in cap. cum in officijs. de teſtam. verſ. tertio ex eadem. ibi clericum habentem beneficium Eccleſiaſticum poſſe libere diſponere de illis redditibus, qui eſſent neceſſarij ad eius honeſtum ſumptum, inſpecta cuiuſque qualitate, ſi eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum & neceſſaria ſibi miniſtrauit, hæc etenim pars bonorum Eccleſiaſticorum miniſtris per Canones antiquos conſtituitur. &c. Sed videtur intelligi, quod faciat ſuos conſumendo, non præſeruando, & quatenus vtatur, & fruatur, quia Eccleſia Clericis dat tantum vſum, & in caſu, quo ſibi prouideat pro victu, per ea, quæ dicit Abb. in cap. cum eſſes. verſ. quarto principaliter. verſ. aut non
10 pro ſui ſuſtentatione, ibi: tunc dico indiſtinctæ, quod de fructibus beneficij ſatisfieri non debet, etiam parce vtendo, nam Clerici habent ſolum vſum, melius per eundem in cap. reprehenſibilis. de appellat. vbi dicit: quod pro debito Clerici non poteſt fieri exequutio in fructibus beneficij, neque etiam in illa parte fructuum, qui habent conuerti in vtilitatem perſonæ Clericorum, quia ad tales redditus non debent extendi manus, & eſt ratio quia Eccleſia tenetur Clericos alere ad ſui decorem, nec tenetur ſuas condemnationes ſoluere, vnde ſi Clericus non alitur, non tenetur Eccleſia in aliquo contribuere, & Eccleſia vult contribuere in alimoniam Clerico-

 rum,

12 rum,non aliam cauſam,ideſt vult eccleſia teneri ad ſupplendum de
victu neceſſario,quatenus cædant, vadant, & conuertantur vere in
victum,vt per Abb.d.loco,& cum talia parce viuendo ſint acquiſita
eccleſiæ: quæ tamen potuiſſet clericus non parce viuendo in victu
conſumere,merito apponitur in licentia clauſula parce viuendo, ad
tollendum dubium, quod forſan oriri potuiſſet,quod pars fructuum
13 deſtinata pro victu clerici,eam faceret clericus ſuam in totum, vel
in parte parce viuendo: quia immo ſi illam victu non conſumit in
totum,vel in parte eſt eccleſiæ, pro parte non conſumpta, declarat
optime Bal. in authen.licentiam,C.de epiſcopis,& cler.in fi.vbi poſi-
ta quæſtione ſi Rector eccleſiæ percepit fructus, & potuit conſumere
pluſquam conſumpſit donec ipſe viuit,poteſt diſponere illos fructus
ad pias cauſas,nunquid moriens potuit relinquere de eis teſtamento
pauperibus, vel in ſubſidium terræ ſanctę, dicunt Canoniſtæ (inquit)
quod non, quia viuens æquiparatur vſufructuario,& ideo habet libe
ram adminiſtrationem fructuum, ſed in morte aſſimilatur vſuario,
qui ſuum tantum facit quantum conſumit,non vltra, & ideo de tali-
bus non poteſt teſtari ſecundum Canoniſtas, qui (inquit) bene dicũt,
quia in adminiſtratoribus, quales ſunt clerici in rebus eccleſiæ po-
14 tentius eſt ius in vita,quam in morte, & de hoc vide in quæſtione
an clericus de fructibus beneficij, vbi aliqua, & per eundem Bald.
in conſ.298. primo volumine,vbi dicit, quod de redditibus appro-
priandis prælato,poteſt prælatus diſponere, vt vult, dum viuit in
morte autem non,vidi tamen aliquam formam huius licentiæ pœni-
tentiariæ ſub nomine,Laurentius,in forma gratioſa, vt de bonis ec-
cleſiaſticis in amicos,cognatos,& affines diſponi poſſit.

Aliam formam per viam litterarum Apoſtolicarum, & breuium dixi
eſſe per viam gratiæ,ex quo per eam conceditur clerico teſtari, pri-
mo de quibuſcunque bonis ex patrimonio quarumcunque perſo-
15 narum ſucceſſione, ac etiam ex induſtria, proſpera fortuna, & alias
quomodolicet,non per eccleſiam licite tamen acquiſitis, per eun-
dem obtentis, & obtinendis, ſeu ad illum quomodolicet tunc, &
pro tempore ſpectantibus, quod per antiquos canones non conce-
debatur, per quos non licebat clerico habere hæreditaria bona,
vel propria capitulo clericus, & ibi gloſſ. duodecima quæſtione pri-
ma, cum ſimilibus, licet per tex. in capitulo relatum, capitulo
quia nos,cum ſimil.de teſta. ſit ſecus, tamen ideſt ad tollendum du-
bietatẽ iuris antiqui:ſecundo loco conceditur clerico poſſe teſtari de
fructibus, ac redditibus beneficiorum, ac ex fructibus, ſeu redditi-
16 bus acquiſitis,pro ſumma petita & conceſſa, quæ ſunt eccleſiæ, vel
ſucceſſoris in euentum mortis illius cap.præſenti,de off. ord.in ſexto

cap.

capitulo quia ſæpe, de electio. eod. lib. capitulo illud, capitulo non liceat duodecima quæſtione ſecunda, cum ibi gloſſ. de quibus regulariter clericus non habet teſtamenti factionem capitulo cum in offi-
17 cijs, cap. ad hæc. capitulo, quia nos, de teſtam. cum ibi nota. Franc. in rub. de teſtamen. in ſexto, num. 54. item, & poſſe donare ſummam conceſſam, quod regulariter non poteſt clericus capitulo cæterum,
18 de donat. Item conceditur etiam de eis bonis diſponere per viam codicillorum, & toties: quoties, &c. quod regulariter cum tali licentia teſtandi, vel diſponendi non poteſt, nec poſſe habet clericus, quia indultum quo quis habilitatur ad teſtandum de bonis eccleſiæ, vel ſpectantibus ad eccleſiam eſt odioſum, & ſic ſtricte non late interpre-
19 tandum, aut intelligendum, vnde habens tale priuilegium debet intelligi, quod poſſit teſtari tantum non autem codicillari: & quod vnũ
20 poſſit facere teſtamentum, non plura. vt gratia ſit euacuata, & conſumata omnis in primo actu. arg. l. boues, §. hoc ſermone, ff. de verb. ſign. l. dotis promiſſio. ff. de iure dot. Marian. Socin. in conſil. 13. præſens conſultatio: vbi in col. 5. dicit quòd Cardinalis ex tali priuilegio poteſt teſtari, & non codicillari, non obſtante reg. quæ dicit.
21 quod qui teſtari poteſt, poteſt & codicillari, quæ eſt in, l. 2. ff. de lega. primo, & l. conficiuntur, §. primo, ff. de iure codicill. quæ procedit & habet locum in eo, qui regulariter habet de iure communi teſtamenti factionem, & teſtari poteſt per dec. conſ. 512. col. 2. poſt princ. ſecus eſt de iure ſpeciali, vnde ad gratiandum clericum ſupplicantẽ, Papa ad tollendum iſtas iuris difficultates, ſolet apponere in litteris talis formæ clauſulam huiuſmodi, etiam donationis inter viuos, aut teſtamenti, ſeu cuiuslibet vltimæ voluntatis, vel codicillorum ſeu
22 alio modo, de quo tibi videbitur pro libito tuæ voluntatis ordinare, diſponere, & erogare, ſimul vel ſucceſſiue, ac quoties tibi videbitur libere, & licite valeas plenam, & liberam auctoritate apoſtolica tenore præſentium licentiam, & facultatem concedimus, pariter, & indulgemus. Item ſolet apponi clauſula in pias, & non pias cauſas, id quod eſt gratia, quia de iure tantum in pias cauſas concedi ſolet erogatio, & diſpenſatio cap. relatum, de teſtam. §. licet per Barba. in tract. de præſtan. Cardi. prima parte q. 4. ubi limitat priuilegium teſtandi, & reſtringit ad pios vſus tantum. Item clauſula parentum, conſanguineorum, et affinium, nepotum, ac etiam propriorum filiorum, quibus regulariter clericus de rebus eccleſiæ diſpenſare, vel erogare non poteſt, niſi in illorum ſubuentionem, et quatenus indigeant, non autem poteſt illis relinquere ad illos diuites faciendum, per Abb. in cap. inquirendum, de pecul. cler. Item apponi ſolet clauſula, aut ſeruitiorum, etiam vltra ſeruitij meritum, quod eſt gratia,

quia id habent ſecundum verba.textus videlicet iuxta ſeruitij meritum, non autem vltra per tex.d.cap.relatum.§.licet in fine.§.Item apponi ſolet clauſula perſonarum etiam pænitus extranearum, & in
23 capacium, quibus perſonis in capacibus regulariter nihil relinqui poteſt, vel debet, neque per viam inſtitutionis, neque per viam legati per tex.in §.legari.vbi glo.in ver.teſtamenti factio. inſti. de leg. Item quod plus eſt, Papa ſolet gratiare ſupplicantem, vt de ſum-
24 ma petita,& conceſſa,nedum in quos voluerit diſponat in teſtamento, aut alia voluntate, ſed etiam ſi deceſſerit ab inteſtato ad hæredes ſibi ab inteſtato venientes tranſmittat, qualis eſt forma, quæ eſt in calce deſcripta,per hęc & alia,quæ in eiſdem literis euidenter in for-
25 ma gratiæ conceſſa videntur, dicebam hanc formam eſſe, & videri formam,ſeu licentiam teſtandi,vel diſponendi in forma gratiæ,& in forma,vt appellatur gratioſa.

De qua licentia, ſeu indulgentia reperio varie ſcribere Doctores, quia Abb.in cap. fin. de pecul.cler.in fin. dicit hanc eſſe quæſtionem quo-
26 tidianam, nunquid Papa poſſit dare Clerico poteſtatem teſtandi de rebus intuitu beneficij acquiſitis, & illam ſe tractare pleniſſime in cap. cum eſſes. in repetit. de teſtamen. in verſ. quinto principaliter quæro. Iaſ. in authen. ingreſſi. C. de Sacr. San. Eccleſ. num. 11. glo. in pragmat. ſanctio. de num.& qualitat.Card.§.ſint viri. in ver. mouebat. Alex. conſilio 101. libr. 7. & dicto loco Abb. pro faciliori ſolutione quæſtionis præſupponit, pœnes quem ſit dominium rerum Eccleſiaſticarum, & inquit glo. in cap. expedit. duodecima quæſt.1. de hoc ponit tres opiniones, prima quòd dominium ſit pœnes Eccleſiam, ſecunda quod ſit pœnes Deum, tertia quod dominium eſt apud Clericos, ſicut dominium rerum vniuerſitatis eſt apud ciues. §. vniuerſitatis. inſtit. de rer. diuiſion. glo. in cap. cau-
27 ſa.de verb. ſignif.in ver. ſolis Eccleſiarum, tenet, quod iſta bona ſunt Dei, cuius licet omnia ſint, tamen ſunt iſta ſpecialius,& hoc te-
28 net illa glo.licet ante dixerit, quòd ipſa ſunt ſecundum Alber. loci concluſi muro ad inſtar hæreditatis vacantis, quæ obtinet vicem perſonæ. l.hæreditas.ff.de acq.rer.dom.ſecundum alios, quod ſunt vniuerſitatis illius loci, alij, vt Innocen. & Hoſtien. in cap. cum ſuper. de cauſa poſſeſſ.& propriet.quòd Chriſtus eſt,non prælatus, qui habet dominium & poſſeſſionem rerum Eccleſiaſticarum, vnde obla-
29 ta per homines Eccleſijs Deo oblata dicuntur 12.q.2.nulli liceat, & 12.q 1.res.& cap.videntes:alia opinio eorumdem Innoc. & Hoſtien. quod Eccleſia id eſt fidelium congregatio ſit, quæ habeat proprieta-
30 tem,& poſſeſſionem, vbi dicit Innocen. quòd ſi aliquando inueniantur hæc bona Deo oblata eſſe Epiſcoporum, aut prælatorum,aut capitulorum

31 pitulorum, debet intelligi quod ſunt eorum, quoad gubernationem & adminiſtrationem, & dicuntur etiam pauperum, quod ſubſtentationem. 16. quæſt. j. capit. quoniam. ad quod vltimum fac. quod dicit Did. Couarruias in capit. cum in officijs. de teſta. verſ. quantum quoad, ibi: præterea redditus eccleſiaſtici, qui ſuperſunt vltra miniſtrorum victum, alieni dicuntur, non proprij, ſed ex quadam methaphora, eo quòd pauperibus eſſent erogandi, quod auctoritate Hieronymi comprobatur, is etenim ſcribit, bona eccleſiarum dicit bona pauperum, quoad debitum, quia eis debentur, non quoad dominium, nec quoad proprietatem, ſicut refert Card. a Turre Crema. in capit. videntes. num. 2, 12. quæſt. j. ſubdẽs ibidem Innoc. in. d. c. cum ſuper, quod iſta bona eccleſiarum ſunt diuiſa in eccleſijs diuerſorum locorum, auctoritate ſummorũ Põtificum, propter communẽ vtilitatem, & Epiſcopis & alijs prælatis,
32 conceſſa fuit adminiſtratio earũ. c. videntes. & c præcipimus xij. q. j. quia vt legitur d. c. quoniam 16. q. j. quicquid hẽnt clerici pauperũ eſt, dicũtur. n. habere clerici quoad adminiſtrationẽ, pauperes. quoad ſubſtentationẽ, patrimonium enim eccleſiæ eſt commune, vnde nullus de
33 bet ſibi appropriare. c. tertio. de præben. ex. & propterea fuerunt diuiſa, & limitata bona eccleſiarum, & ipſorum adminiſtratio Epiſcopis, & alijs prælatis conceſſa, vt nullus in clero penuriam patiatur, &
34 per ſupradicta infert Innocen. quod quantumcumque moriatur præ-
35 latus, & omnes clerici alicuius eccleſiæ, tamen proprietas, & poſſeſſio remanet penes Chriſtum, qui viuit in æternum, vel penes vniuerſalem, & ſingularem eccleſiam, quæ nunquam moritur, nec vn-
36 quam eſt nulla, & per hoc dicit Specul. in tit. de pet. & poſſ. §. primo. verſ. ſed pone. quod vacante eccleſia, ſiquis ingrediatur poſſeſſionem eccleſiæ, quod prælatus de eccleſia prouiſus, poteſt, agere contra talem ingredientem, tamquam contra inuaſorem, & ratio eſt quia
37 poſſeſſio non erat vacans, licet eccleſia vacaret, imo eccleſia poſſidere cenſetur & habes (inquit,) Abb. in d. capit. cum ſuper. de cauſ. poſſ. & propri. duas opiniones, vna quòd dominium, & poſſeſſio ſit apud Chriſtum, alia, quòd apud eccleſiam: alij dicunt, quod eſt tertia opinio, quod dominiũ & poſſeſſio eſt apud quamlibet eccleſiam
38 particularem, & quod ipſa bona eccleſiarum ſunt quoad dominium, & poſſeſſionem ipſarum eccleſiarum particularium, quæ habent illa loco Dei. glo. in capit. fi. de reb. eccle. alien. in 6. in ver. ipſarum. & inquit Abb. in d. cap. cum eſſes ego puto quod inter iſtas opiniones illa ſit præſtantior, quæ habet, quod dominium rerum eccleſiæ ſit penes Deum, per tex. in c. cum ex. eo. de electio. in ſexto. ibi de Chiriſti patrimonio ſublimatis, & not. ibi glo. in ver. Chriſti fac. cap. qui

Chriſti

Chriſti & cap. qui abſtulerit.xij.q. ij. Item teneo hanc opinionem, 39 quia inquit (vt dixi) offerentes homines eccleſiæ, in oblatione habent reſpectum ad Deum d. c.nulli 12.quęſt.ij.&c.res eccleſiæ 12.q.j. ibi Domino oblatis &c.

His præmiſſis per Abb. & præſuppoſitis, deueniendo ſolutionem dubij & quæſtionis,putat ille quod licentiam hanc teſtandi de rebus eccle-
40 ſiæ, non poſſit concedere Papa niſi cum magna cauſa, quia hęc
41 bona ſunt Dei,& ſine facto noſtro, quod noſtrum eſt a nobis euelli non poteſt capit. ab eo. de electio. lib. ſexto, & qui dimittit debita Dei ſine cauſa, profecto Deum offendit.capit. ſi is quoniam 23.
42 quæſt. iiij. quia ſi prælatus debitori dominico culpam impune dimittit, non mediocriter profecto offendit. per Spec. in tit. de diſpenſat. §. qualiter & quando in princip. & licet Papa ſit vicarius
43 Chriſti, et in terris Dei locum tenens cap. vnic. vt eccleſias.beneficia ſiue dimi. confer. tamen debet legitime adminiſtraret et conſeruare bona Dei, non diſſipare, quia ex officio ſuſcepto non licentiam peccandi, ſed neceſſitatem bene viuendi fuit aſſecutus. §. primo. quarta diſt. Item de fructibus rerum eccleſiæ debet ſubueniri
44 egentibus. capit. videntes. xij. quæſt.j. & eſt ſine ratione, vt quod communi vtilitate datum eſſe dignoſcatur, vſibus cuiuslibet particularis perſonæ applicetur, de præb. capit. ratio. Item qui ſubtra-
45 hit bona eccleſiæ dicitur homicida, quia videtur necare illos pauperes, qui ex huiuſmodi ſubtractis, & alienatis fuiſſent alendi, vel ſubſtentandi. Item vicarius non habet maiorem poteſtatem, & dignitatem pontificatus, quam habet ipſe Deus, ſed Deus peccare
46 non poteſt diſt.ij.de pæn.§.ſic.ergo nec vicarius debet hoc poſſe imo expreſſe iure canetur,quod non licet Papæ bona eccleſiæ alienare ca.
47 non liceat. 12.q.ij.ergo, nec poteſtatem teſtandi alicui dare, quia per hoc videtur alienare,fac.quia licet clericus nō habeat à iure conceſſum,quòd poſſit de rebus eccleſiæ teſtari, ſi tamen de ſuo proprio tantum contulerit eccleſiæ, quantum vult alienare, vel teſtari, hoc
48 bene licebit.capit.ſi epiſcopus 12.q.v.& q.ij.capit.ſiquis quilibet,id quod intellige verum,ſi contulit ante alienationem,ſeu teſtamentum quia eſt ſecus ſi poſt, quia tunc videtur dare in fraudem ad euitandū pœnam depoſitionis,quā incurrit de qua in capit.nouimus. xij. q. ii. quia talis reſtauratio damni,ſeu recompenſatio ſibi non proderit ad euitandam depoſitionem not.in cap.quod ſicut.de electio, facit quia clericus res eccleſiaſticas,alienare non poteſt niſi cauſa pietatis, ne-
49 ceſsitatis, commoditatis, vel vtilitatis, in iſto caſu nulla ſubeſt iſtarum cauſarū merito &c.poteſt addi quod dicit Archid.cap.hoc conſultiſsimo,de reb.eccle. in ver. quod bona eccleſiaſtica dicuntur eſſe

eccleſiæ,

eccleſiæ, ita quod eccleſia habet dominiũ per multa quæ ibi adducit.

Per hoc dicit Abb. teneo quod Papa licentiam teſtãdi de rebus eccleſię clerico ſine cauſa indulgere non poteſt. Clericus tamen, ſi tantundem de ſuis patrimonialibus contulerit eccleſiæ, de rebus eccleſiæ teſtari poterit. Idem videtur tenere Barba. 5. col. in cap. cum in officijs de teſtam. Franc. in rub. eod. tit. 6. col. & mouetur Abb. & alij, qui eius opinionẽ ſequũtur ex eo, quia pænitus videtur interdicta aliena
50 tio bonorum eccleſiæ ſine cauſa, vt per Abb. in cap. cum in eccleſiarum col. 2. verſ. nota vltimo, de conſt. & dicimus in. q. de poteſta. cler. vel præla. verſ. quid dicendum. vbi aliqua diximus de cauſis, quæ a iure requiruntur in alienatione rei eccleſiaſticæ, potes ad plenum videre in meo tracta. de rebus eccleſiæ non alienan. propediem diuino auxilio ædendo, facit quod dicit Rebuf. in practica beneficia. in rubrica de breui apoſtolico num. 38. vbi loquendo de iſta facultate teſtandi, quæ conceditur in forma gratiæ dicit, quod facultas teſtandi conceditur per breue ad certam ſummam modicam tamen, nec inquit eſt componenda, ſi de modico, quia de modico romani, & mulieres non currant. l. ſcio ff. de reſt. in integ. ſecus inquit, ſi de magno.

Sed meo iudicio in Papa aliter dicendum videtur, & opinio cõmunis in hoc videtur cõtra Abb. quia dicit Nic. de Vba. in ſuo tract. de ſuc. cl. ab inteſt. §. finita. verſ. non obſtant motiua Old. quod illud quod dicit Abb. quod Papa non poteſt dare licentiam, &c. quod illud eſt verũ de honeſtate, ſed non de potentia, per ea quæ habentur in c. cum ad monaſteria de ſtat. regular. & per alia quæ copioſe idẽ Nic. ibi adducit.

Et antequam ad alia deueniamus præſupponimus duo, vnum, quòd in huiuſmodi licentia Papæ teſtari conceditur de fructibus eccleſiæ, vel de ex eiſdem fructibus, aut occaſione eccleſiæ tantum acquiſitis per clericum ſupplicantem, quia non videbis licentiam, vel in forma ſacræ pænitentiariæ literarum apoſtolicarũ, vel breuium, ſine illa clauſula per te tamen acquiſitis, & acquirendis, per te obtentis, & obtinendis, id quod videtur non ſolum quod facere poſſit Papa & debeat, imo ſine licentia aliqua clerici a ſe ipſis deberent poſſe teſtari, & diſponere de huiuſmodi, quia dicit Zabarella cap. fi. de pecul. cler. col. pen. quod eſſet bonum ſtatuere, quod clericus poſſet diſponere de omnibus fructibus, item etiam de acquiſitis omnibus eccleſiæ ſiue mobilibus ſiue immobilibus libere, & in vita, & in morte, & hoc ſi ſint acquiſita tempore ſuo. Aliud quod præſupponendum puto,
51 eſt poteſtas maxima quam habet Papa in beneficialibus, ac in bonis beneficiorum, in quibus eſt valde potens clem. prima & ibi Doctores vt lit. pendent. in quibus tantam habet auctoritatem, & poten-

tiam,

2 tiam quod poteſt etiam, quem iure ſuo priuare ſine cauſam, & pro
ſuæ libito voluntatis.vt per Archid.in ſuo tracta.de hæreſi incip.San
ctiſſ.in Chriſto Patri.fo.15.verſ. & quia tanta eſt præheminẽtia. vbi
dicit, quod Papa in huiuſmodi eſt dominus,cum alijs ſimilibus quæ
in infinitum adduci poſſent.

§.HIS præſuppoſitis eſt indubitanter dicendum, quod Papa poſſit
concedere clerico licentiam teſtandi, de huiuſmodi, & quouis mo-
do diſponendi: quia huiuſmodi beneficialia ſunt introducta de iure
1 poſitiuo, per Abb.in cap. conſtitutus. de relig. dom. Et per eundem
magis ample in ſua diſputatione quæ incipit Epiſcopus col.2.& in il
lis,quæ ſunt de iure poſitiuo Papa habet omnimodam poteſtatem;
2 & quæ vult,omnia poteſt,quia ſupra ius diſpenſare poteſt.cap. pro-
poſuit.de conceſſ.præben.per Doctor. in cap.quæ in eccleſiarum. de
conſt. quia licet Papa nõ poſſit quem regulariter iure ſuo priuare ſi-
ne cauſa,tamẽ in beneficialibus,quæ ſũt inducta iure poſitiuo,poteſt
quem priuare pro libito voluntatis ſuæ,vt per Archid in d. tract. de
3 hęreſi.d.loco.vbi dicit quod Papa in talibus eſt dominus. quantũ ad
vſum,quia eis vti poteſt,ſicut placet,& decet,ſuã potentiã ſiue ſtatũ,
alleg. 12.q.2.bonę rei.& c.per princip.9.q.3. cap. 2. de prębẽn. in 6.
clem. 1. ad fi. vt lit.penden.Paul.de Caſt. conſ. 281. in. 3. col. quia
dominiũ rerũ eccleſiaſticarũ. proprie loquendo nõ eſt apud aliquam
4 eccleſiã, ſed apud Chriſtũ ſecundũ ꝙ dicit Inno.in præallegato cap.
5 cum ſuper.de cauſ. poſſ. & propriet. cuius Papa eſt vicarius cũ omni-
moda poteſtate in terris,vnde ſi aufert rẽ alicui particulari eccleſię,
potius dicitur auferre adminiſtrationẽ quam dom.iuxta tex. in c. 2.
de donat.quia dominium eſt potius apud ipſum Papam cum ſit apud
Chriſtum, cuius ipſe eſt vicarius,vel apud ipſam eccleſiam catho-
licam quæ eſt vnica.24. q.1. capit. loquitur. cuius ipſe eſt princeps:
quia dicit S. Thomas. q. 88. verſ. ad tertium, quod ſum. Pont gerit
6 plenarie vicem Chriſti in tota eccl. & ipſe habet plenitudinem po-
teſtatis diſpenſandi in omnibus diſpenſabilibus, & dicit dominus
Anto.in c.conſtit.de religio. dom. quod.de rebus. eccleſiæ Papa po-
teſt diſponere. prout vult, etiam ſine cauſa remouendo vnum a
beneficio ſuo per d tex.in.2.c.de præben.in 6.& hinc eſt, quod in tali
bus multo magis poteſt auctoritas Papæ,quam in alijs,vt dicit Abb.
in c.cum a nobis.2.col.verſ.ego credo de teſt. in clem. 1. in verſ. ego
limitarem.de prob.ſi dicatur quod quãuis reſpectu beneficiorum la-
tiſſima ſit poteſtas Papæ,tamen reſpectu bonorum ipſarum eccleſia-
rũ eſt ſecus,quia nõ poteſt Papa auferre bona vnius eccleſiæ & dare
alteri ſine cauſa vt not. glo. Archid.& Dom.ca.1.x.diſ.& glo.in ca.1.
in ver.in iuſtitia.22.diſt.Archid. in ca.1.12. di. Et ideo dixit Archid.
in c.

in c. nō liceat Papæ. 12. q. 2. poſt. Hugo. ꝙ Papa peccat. ſi vult res eccleſiaſticas conſumere in turpes vſus, vel dare conſanguineis, vt eos diuites præ alijs faciat, vel vt ipſi conſtruant palatia, & huiuſmodi.

Eſt dicendum in caſu præſentis quæſtionis, vt dicit Socin. in conſ. 13. primo vol. ibi, nec quiſpiam dicat ꝙ Papa non poſſit præiudicare eccleſiis, vel monaſterijs ſuper huiuſmodi bonis, hoc enim eſt manifeſte falſum, quoniam Papa in beneficijs, & in ipſorũ bonis habet omnimo
8 dam, & abſolutam poteſtatem cap. ſecundo. in princip. de conceſſ. præben. lib. 6. in clem. prima. vt lit. penden. not. glo. 9. quæſt. 3. capit. per principalem. & probatur 78. diſt. cap. oportebat. & 97. diſt. eccleſiæ. tenet Io. Andr. in cap. primo. de ſumma trinit. 19. diſt. cap. in memoriam, & poſito quod verum dominium non ſit ſuum, ſecundum ꝙ aliqui voluerunt, tamen ipſe Papa habet omnimodam, & abſolutam diſpoſitionem, adminiſtrationem, & diſpenſationem, & poteſt
9 vnire eccleſias, & ſupprimere dignitates, & alteram alteri ſubijcere, & iura vnius alteri dare, 16. q. 1. ca. & temporis. cap. ſunt duo. de exceſſ. Prælat. &c. & dicit Bal. in conſil. 175. volum. ſecundo quod Papa quando vendit rem eccleſiæ, non vendit rem alienam, ſed ſuam, nam omnes res eccleſiarum ſuæ ſunt, quoad plenam, & liberam diſpoſitionē, & nullus prælatus mundi poteſt aliquid facere, ſine auctoritate ſaltem tacita Papæ, qui tanquam pater patrum cum omni prę lato in iuriſdictione concurrit vt not. in c. ſi eo tempore. de electio. lib. 6. vt per Bal. d. conſ. 175. incip. Papa.

Per quæ concluditur dicit Socin. præallegato conſil. clariſſime, ꝙ Papa
10 poteſt facere etiam Monachum profeſſum teſtabilem, & poteſt ei cōcedere poteſtatem teſtandi, & donandi de bonis monaſterio acquiſitis: & dicit Rebuf. in ſua pratica beneficiali, ꝙ quando hæc facultas datur religioſis, ſtatuitur ſumma arbitrio Papę taxãda, & quod teſtetur de licentia ſui ſuperioris cap. ad monaſterium. de ſtat. monac. clem. religioſi. de procur. & Egid. Bellamer. deciſ. 247. ſi ergo prædicta concluſio procedit in veris monachis profeſſis, quanto magis id eſt dicendum, quod poſſit Papa in clericis ſecularibus, aut alijs religioſis, qui poſſent habere proprium, quia facultas ſiue poteſtas diſponendi de rebus eccleſiæ eſt cōceſſa regulariter magis lata clericis ſecularibus, quam regularibus, Gard. Zabarel. in c. fin. de pecul. cler. in col. antepen. Rot. Bellamer. 247. frater minor. quia religioſis datur cum clauſula, & de licentia ſuperioris. & dicit D. Quintilianus Mandoſius in ſua practica, in rubrica licentia teſtandi, verſ. aduertendum, ꝙ hodie monacis, ſeu religioſis nullo modo teſtandi facultas huiuſmodi conceditur: quod non videtur verum quod ſit pace tanti viri dictum, quia quotidie religoſis cuiuſcunque religionis ſint, licentiam

centiam concedi videmus, vel iuxta forma quinterni Cancellariæ
per ſatis ſtandi extra cum beneficijs, & in talibus habentibus pro-
prium, ſeu tria omnino ſubſtantialia regulæ non profitentibus non
11 videtur eſſe tanta difficultas, quanta in veris monachis profeſſis:
qui ex quo tria ſubſtantialia regulæ ſunt profeſſi, vt de ſe manife-
ſtum eſt, non poſſunt teſtari reſpectu inhabilitatis perſonæ, quia
12 nec habent velle, nec nolle 12. q. 2. cap. non dicatis. Item defectu
bonorum, quia cum omnia eorum ſint monaſterij, & cum ipſi nil
13 poſſideant ſed poſſidentur, nihil habent, tam in habitu; quam in
actu capit. ad monaſterium. de ſtat.monac. tum etiam, quia ſunt
in poteſtate alterius. 16.q.1.cap.de præſentium, & dicta authen. in-
greſſi. in quibus ſi licentia teſtandi a Papa conceſſa tenet, fortius in
clericis ſecularibus, aut alijs illa tria non profitentibus, in quibus
ſola remanet difficultas reſpectu teſtandi de bonis ad eccleſiam,
ſeu religionem pertinentibus, quia manifeſtum eſt, quod de eis,
quæ ſumunt de dignitate eccleſiæ, ſeu beneficio ſuo, non poſſunt teſta
mentum conficere. 12. quæſt. vltima capit. 1. 2. iij. & quaſi per to-
tum, niſi ad id accedat ſummi Pontificis licentia. Ita tenet Bartol.
Socin. in d.conſ. 13. primo volum. per totum quod eſt in materia
factum. Marian. Socin. conſil. 89. per totum, & maxime numero
29. vbi dicit quod contrarium ſeruatur de conſuetudine, quòd iſta
13 licentia conceditur a Papa ſine cauſa expreſſa, ſequitur Deci. in
conſ. 512. vbi dicit hanc eſſe opinionem communem, & communi-
ter approbatam, melius idem Dec.conſ.157. vbi dicit non eſſe diſpu-
tandum in hoc an Papa poſſit, quia id tenetur ab omnibus cõmuni-
ter per Hoſtien. in ſumma. de pænit.& remiſſ.§.cui confitendum. An-
gel.& Imola. in. l. ſi ſeruus communis. ff. de ſtip. ſeruo. Bal. in l. ſi
quando. C. de inof.teſta. in authen. niſi rogati. col. fi. C. ad Trebel.
ſequitur Couarruuias Doctor Hiſpanus in cap.cum in officijs. de te
ſta. verſ. vltimo hinc poteſt, vbi dicit, quòd vſus Chriſtiani orbis
hanc opinionem recipit. Idem tenet Barba. in ſuo tracta. de præſtan.
Cardin. 1.par.q.iiij. vbi dicit licentiam teſtandi a Romano Pontifice
clericis de bonis eccleſiæ eſſe intelligendam, & habere intelligi ad
pios vſus, & pias cauſas, & non alias? Sed ego video, quod in for-
mula teſtandi maxime litterarum apoſtolicarum, ſub plumbo, forſan
ad tollẽdum iſtud motiuum, aut dubium doctorum, adeſt clauſula in
15 pias, & non pias cauſas, in pios, & non pios vſus, & ſic habes meo
iudicio per communiter ſcribentes communem opinionem contra
Abb. quòd Papa poteſt pro libito cum cauſa, & ſine cauſa, quando
ſibi videtur teſtandi facultatem clericis religioſis, & prælatis, & cleri
cis beneficiatis pro ſumma quæ ſibi videtur concedere, & indulgere,

de

de quo inualuit vſus, & conſuetudo ab immemorabili tempore citra, qui hodie eſt quotidianus in Romana Curia, tam Sanctæ Ro. Eccleſiæ Cardinalium, quam Patriarcharum Archiepiſcoporum ipſorum, vel aliorum quorumcunque prælatorum clericorum, & religio-
16 ſarum perſonarum, quæ quotidie a Papa licentias, & ſeu indulgentias teſtandi, pro ſumma quam volunt, petunt, & obtinent ſine vllo labore, & eas, vel per viam ſacræ pænitentiariæ, vel per ſignaturam ſanctiſſimi per viam litterarum apoſtolicarum, vel breuium, vt melius ſibi videtur expediunt, qualis mihi hodie 10. Kal. Aprilis fuit præſentata licentia conceſſa per Pium quartum Illuſtriſſimo, & Reuerendiſsimo D. Hieronymo Seripando Neapolitano Sanctæ Ro. eccleſiæ Card. in œcumenico cōcilio Tridentino Sanctiſsimi Pij quarti, &
17 ſanctę ſedis apoſtolicæ legato a latere, defuncto in ampliſsima forma de quibuſcunque bonis ſuis ex fructibus beneficiorum, & alias quomodolibet acquiſitis, in morte, & in vita pro ſuo libito diſponendi, & teſtandi ad quamcunque ſummam aſcenden. ac iuxta dictæ diſpenſationis formam de ſummis pecuniarum, ac rebus obtentis diſponunt, & teſtantur, nec eorum taliter factæ diſpenſationes ſi ſit in eis ſeruata forma per collectores ſpoliorū ac iurium Cameræ, in totum vel parte aliqua violantur, imo vti factum proueniens a ſanctiſsimo vel ſancta ſede apoſtolica omni cum reuerētia obſeruantur, ac obſer-
18 uari per collectores mandantur inuiolabiliter & indiſtinctæ. Et hunc pium vſum dandi, & concedendi licentias teſtandi, & diſponendi de bonis huius modi, ſemper approbarūt Ro. Pontifices vt videre eſt per breues huiuſmodi gratiarum vſque a tempore Innocentij. iij. vt in calce præſentis quæſt. & eſt hodie in viridiſsima conſuetudine in curia & ſtilo qui debet ſeruari quia ius facit & pro lege ſeruatur Specul. in tit. de teſti. §. publicatis. rota in antiq. deciſio. 710. & authoritas Papæ in hoc operatur plenam ſecuritatem etiam in foro conſcientiæ, quia ſit eſſe aliter Ro. Pontifices iſta non tolleraſſent nec eis formam dediſſent. per Felin. in capit. ad audientiam ij. de reſcrip. Cacialup. de penſio. quæſt. 9. & pie & ſanctæ factum cenſeri debet, ex quo factum a Ro. Pontificibus quorum geſta, ſancte geſta reputantur quia a Papa geſtum, a ſancto geſta haberi debent. Car. in clem. prima. de præben. l. 1. in fin. C. de ſum. trinit. & fid. cathol.

Et iſta gratia, ſeu licentia teſtandi de bonis eccleſiæ, ſecundum doctor. eſt intelligenda conceſſa in 1. teſtamento & pro primo teſtamēto ſeu pro prima diſpoſitione non pro ſecunda. argumento. l. boues. §. hoc ſermone. ff. de verb. ſig. l. dotis promiſsio. ff. de iure dotiu. capit. non poteſt. §. primo de præben. in ſexto. probatur ex pluribus quæ adducit

cit

cit Alcia. in d. §. hoc ſermone. Hyppolitus in rub. ff. de fid. inſt. num. 97. Iaſ. in l. diuortio. §. quod in anno. ff. ſolut. matri. Alex. conſil. 16. 4. vol. per totum. in his enim, quæ odioſa ſunt, ſimplex conceſſio primum actum tantum reſpicit, & idem eſt in onerоſis d. capit. non poteſt not. in. l. placet. ff. de lib. & poſtu. Fely. in capit. ſecundo. de treug. & pace, quia dicit Dec. quod non poteſt negari quin indultum ſeu conceſſio, in quo quis habilitatur ad teſtandum
20 de bonis eccleſiæ, vel ſpectantibus ad eccleſiam, non ſit odioſa, & ideo merito reſtrigenda vt per eundem Dec. conſ. 512. & propterea dixit Bar. Soci. in conſil. 13. col. 5. verſ. 17. quod Cardinalis qui ex tali priuilegio poteſt teſtari, non poteſt codicillari, quia regula illa iuris conſulti, de qua in. l. conficiuntur. ff. de iure codicill. & in. l. ij. de leg. primo. quod qui poteſt teſtari, habet
21 etiam poſſe codicillari, habet locum, & intelligitur, in his, qui poſſunt teſtari de iure communi, ſecus eſt ſi ex priuilegio conceſſo per principem viuentem, ſequitur Soci. Iun. in conſil. 89. col. 5. verſ. nec in hac licentia: ibi & huic eſt, quod clericus, qui hoc modo habet licentiam teſtandi, non poterit facere ſimplices codicillos, licet pro regula ſoleat dici: quod qui poteſt teſtari poteſt codicillari. imo
22 minus eſſe videtur codicillari quã teſtari, & ideo videretur licere debere c. cui licet de reg. iu. lib. 6. vbi vide quod etiã nititur probare licentiã teſtandi a Papa alicui clerico conceſſa, morte Rom. Pont. re integra ceſſare, vt nõ habeat locũ niſi: viuente Pontifice cõcedẽte, adeo,
24 vt ſi inuita concedentis priuilegiatus nõ ceperit vti priuilegio, poſt modum euaneſcat, quia actus odioſus reſtringitur, & morte concedẽtis vel auctoris extinguitur, per glo. in capit. a nobis de ſenten. excom. ibi recepta. l. fin. ff. de pen. notat. Abb. & Fely. in capit. ex litteris de conſtit. Martin. ab Alzpicueta in cap. placuit. de pænit. diſtin. 6. num. 161. Did. Couarruuias in cap. cum in officijs. de teſtam. faciunt adducta per Abb. in capit. cum eſſes. de teſtam. verſ. 5. quæro. vbi diſputat, & concludit, quod licentia teſtandi nõ poteſt cõcedi a Papa ni
24 ſi cum magna cauſa, & ea quæ accumulat Dec. præallegato conſ. 512
25 & ſecundum aliquos teſtatoris diſpoſitio non valet, niſi in ea ſit facta expreſſa mẽtio de priuilegio vel licẽtia, quia alias videtur noluiſ-
26 ſe vti iure ſibi conceſſo, quia non ſufficit aliquem habere poteſtatem actum gerendi, niſi eo animo, & effectu gerat, quo poteſt, & aliter nihil valet vt. l. quare. ff. de eo qui pro tutor. per Anchar. conſ. primo prima col. per Corn. conſ. 304. num. xj. lib. 3. vbi de prælato qui habebat talem licentiam teſtandi de eccleſiaſticis nõ fuerat vſus &c. ſed ſecundum aliquos, licet expreſſe non ſit dictum, præſumitur teſtator,
27 quod voluerit teſtari, ſecundum facultatẽ quam habet, quia in dubio

videtur

videtur quis vti priuilegio, quando diſpoſitio de iure communi non
28 valet. l.miles qui deſtinauerat. ff. de militari teſtam. Dec. cap.inter
cætera.col. 3.verſ.& hoc tantum procedat.de appell.cum debeat con
29 ſiderari effectus diſponens. non modus conficiendi, quia paria ſunt
teſtamentum non fuiſſe factum, & in vtile eſſe cap.inter corporalia.
30 §.ſicut.de translat.Epiſc.glo.in l.ſin.C.de pignor.Bar.in l.gerit. ff. de
acquir.hæred.Alex.conſ.55.col.prima.vol.5. Aymo.conſ.116. ſub nu.
31 9.vbi,qui facit actum præſumitur facere ex illo capite quo poteſt, &
quo ſibi eſt vtilius: Facit quia actus, ſi non valet, vt agitur valet, vt
valere poteſt. Bart. & Alex.in l.prima.§.ſi quis ita.ff.de verb. oblig.
per Felyn.in cap.cum ſuper 3. col.de off.legati.

Sed aduerte quod in forma priuilegiorum, ſeu licentiarum teſtandi,ſo-
32 lent apponi clauſule, quæ videntur tollere dubietates narratas, nam
conceditur teſtari, nedum per vnum teſtamentum, ſed per plura, &
toties quoties: & nedum per teſtamentum, ſed etiam per codicillos
vt videre eſt in formis in calce deſcriptis,& nedum in vita Papæ con-
cedentis, ſed omni tempore, per appoſitionem illius clauſulæ, vi-
33 delicet quandocunque tibi placuerit &c. vbi verbum quandocun-
que, quod eſt verbum, diſtributiuum temporis, & multiplicatum
ſignificat, & dicit infinitatem, per Alex. in l. tertia. ff. qui ſatisd.
cogan.Bal.in l.ſi quis ad declinan.11. col.verſ. reſtat dubium, C. de
Epiſcop. & Cler. licet etiam poteſt dici,quod gratia Papæ etiam re
34 integra, & non mandata executioni, nunquam expirat eo mortuo.
cap. ſi ſuper gratia. de off. deleg. in 6.cap.ſi cui nulla. de præben. &
ibi per Franc. tertio nota. Rot.deciſ.12.in no.de offic.deleg.Dec.con
ſil.407.id quod videtur factum ad tollenda hæc dubia quæ forſan ori
ri poſſent, pro qua materia vide Socin. d. conſ. 13. & Socin. Iun. d.
conſ. 89. & etiam d.conſil.512.& Bal. in præalleg. locis, & maxime
in l.ſi quando. C. de in offi. teſtam. vbi dicit quod conceſſio teſtandi
libere,intelligitur iuris ordine, & ſolemnitate ſeruata, vnde ſi licen-
tia ſit conceſſa a Papa alicui teſtandi, ille in teſtamento vti habet ſo-
lemnitate iuris Canonici, quia verbum prolatum a Papa interpræ-
35 tari debet & intelligi ſecundum ius Canonicum, non ſecundum ius
commune ciuile, vt extra de teſtam. cap. cum eſſes. vt per eundem
Bal. ibidem, & per Socin. Iun. in d. conſil. 89. Bar.in l.prima quæſt.
5. principali. C. de Sacr. San. Eccleſ. idem Bal. in addit. ad Specul.
de libel.concep. verſ.licet.Felyn.in cap.quam ſit. de iudæis, nec cre-
do etiam verum illud quod vidi allegari in caſu iſto,quod ſi a die con
ceſſionis licentiæ,vel priuilegij teſtandi effluxerit ſpatium 10. anno-
rum abſque vſu illius, quod ſit amiſſa facultas priuilegij, per dicta.
Bar. in l.prima.de nundin. Abb. & Felyn.in cap.cum acceſſiſſent.de

N con-

36 conſtit. quia cum priuilegium teſtandi, ſit priuilegium aliquid fa-
37 ciendi, tale priuilegium nunquam perditur glo. penultima in fin. c.
38 vt priuilegium. de priuil. Felyn. & Dec. in cap. cum acceſsiſſent. de conſtit.

Et dixit Petrus de Anchar. conſ 305. incip. tres Domini. quod licet Papa ſuper bonis, & rebus Eccleſiaſticis habeat pleniſsimam poteſtatem,
39 tamen hoc eſt verum, cum apparet quod vult ea vti, ſed vbi præcedit lex derogatoria voluntati ſuæ, prout in caſu. d. c. non liceat. non valet eius diſpoſitio contra illam legem, niſi de ipſa faciat mentionem, ad not. in l. reſcripta. & in l. vniuerſa. C. de precib. imper. offer. quia tunc præſumitur moueri Papa cum cauſa ſecundum D. Anto. in d. cap. conſtitutus: quem ſequitur Abb. col. 3. mihi num. 15. Domin. in cap primo. diſt. 10. refert Felyn. in cap. cum in Eccleſiarum. de conſtit. col 13. Facit quod dicit Gig de penſio. in q. 6. mihi num. 7. vbi dicit per Doctor. in cap. cum in Eccleſiarum. de conſtit. & per ea quæ dicit Dec. in conſ. 436. col. 10. in 3. vol. quod Papa de fructibus bene
40 ficiorum poteſt ſine aliqua cauſa, imo pro libito ſuæ voluntatis diſponere, quia Papa habet dominium rerum Eccleſiæ ſicut Chriſtus, cuius ipſe eſt vicarius Felyn. in cap. quæ in Eccleſiarum. num. 60. de conſtit. Paul. de Caſtr. conſ. 414. primo vol. & licentiam teſtandi de huiuſmodi, pro quantitate certa quotidie Papa concedit, non ſolum
41 particularibus perſonis, ſed etiam Collegijs militum ſiue officialium Rom. Curiæ: puta militibus Lauretanis, de Lilio, Sancti Petri, & Sancti Pauli, & ſimilibus, vt eſt videre in eorum officiorum erectionis Bullis. Item ex ſpeciali priuilegio & conceſsione Rom. Pont. omnes Curiales, ac incolæ vrbis poſſunt de omnibus per eos acquiſitis pro libito diſponere, & illa etiam ab inteſtato relinquere per Bullã Alex. vj. ſub datum. 1494. Non. Octobr. & Iulij iij. ſub datum 1549. 6. Idus Martij Anno primo. ſub rubrica de reuocatione & caſſatione gabellarum, confirmatam, ac innouatam per Pium 4. per ſuam conſtitutionem Non. Februarij 1560. incip. Bulla confirmationis, & Bulla Alex. 6. necnon Sixti Quarti, Leonis x. Iulij iij. prædicti loquuntur de bonis tantum exiſtentibus Romæ, & in diſtrictu Vrbis. Sed Pius Quartus, in dicta ſua conſtitutione videtur extendere ad bona in quibuſuis prouincijs extra Vrbem vltra montes, & maria exiſtentia, in illis verbis Bullæ declaran. eiſdem Motu &c. tam ſtatuta Iulij &c. ſuper quo cogita quia ſenſus videtur perplexus, & credo quod textus ſit deprauatus, tamen verba videntur habere talem ſenſum, ſed audio, quod in Roman. Curiæ in practica ſeruatur, quod Bulla non extendatur ad bona extra vrbem, & districtum exiſtentia, & verba illa Bullæ, de bonis vbiuis locorum &c. intelligi non in deceden-

dentibus in Curia, ſed in alijs priuilegiatis,& habentibus ius teſtan di per priuilegium a Sede Apoſtolica, vt officialibus Rom. Cur. aut de illis, quæ ſpecialiter licentiam teſtandi, vel diſponendi obtinuerunt, & dicit d. Quintilianus Mandoſius in ſua praxi ſignaturæ gratiæ in rubr. Licentia teſtandi & ſpoliorum conceſſio, quod ſi bona ſint per Eccleſiam, vel intuitu Eccleſiæ acquiſita, de illis prælatus teſtari non poteſt niſi ſit in caſu Bullæ Sixti,& Leonis,quę ſunt in 6 lib. ſtatutorum vrbis,ſub Bulla poteſtatis teſtandi, & ædificandi, vel niſi ſit ex officialibus Ro. Cur. quorum ratione officiorum ſuorum, habent licentiam teſtandi, cæteri facultatem teſtandi impetrare debent, quæ indifferenter conceditur: ſubdens idem Quintilianus, Cardinales an teſtari poſſint licentia non obtenta, & quid in Card. religioſis, & quid in ſæcularibus, vide per Hoſtien. in ſumma de pænit. & remiſſio. §. cui confiten. verſ. cui Card. vbi dicit quod ſine licentia a Papa obtenta teſtari non poſſunt Cardinales per Bal. in l. ſi quãdo. C. de inoff. teſta. Alex. conſ. 101. Domini. vol. 7. per Hier. Alber. in tract. Cardin. quæſtione 48. per glo. prag. rubr. de num. & qualit. Card. §. ſint viri. verſ. moribus. vide de hoc late per Barbat. in tract. de præſtan. Card. quæſtione tertia & quarta baſilica, per Hyer. Manfredi in tract. Cardinal. deciſ. 128. Et Martin. Lauden. in eod. tract. quæſt. 52. ſed quid ſi Cardinalis teſtatus ſit de bonis ab Eccleſia quæſitis & ſpolijs, an præſumatur in tali teſtamento quod Papæ interuenit auctoritas,& ſi adſit diuturnitas temporis in teſtamento, videtur præſumi Aretin. conſ. 36. Dec. conſ. 409. Aymo. Crauet. de antiq. temp. 3. parte. §. vidimus verſic. 7. num. 31. & quod Card. regularis non poteſt teſtari, niſi obtenta licentia a Papa Bal. in authen. licentiam. C. de Epiſcopis & Cler. Bertachin. de Epiſcopis. quarta parte §. ſupereſt. & Cardinalis ex bonis ex Cardinalatu acquiſitis poteſt ædificia in ſolo proprio conſtruere dicit glo. ſingularis in cap. Apoſtolicos 12. quæſt. 2. Barbat. d. tract. de praſtan. Cardin. quæſt. 3. num. 14. Manfredus. eo tractat. deciſ. 135. conclauiſtæ quoque poſſunt de omnibus ſuis bonis, etiam ex fructibus beneficiorum, aut alias per eos licite acquiſitis mobilibus, & immobilibus, ad quamcunque ſummam, & inter viuos quomodolicet diſponere, beneficio Bullæ Pij Quarti eiſdem conceſſo. 1559. 8. Idus Ianuarij, nec
42 eſt dicendum, quod Papa faceret, ſi facere non poſſet, quia a Pa-
43 pa geſta a ſancto geſto reputantur per Cardin. in Clem. prima. de probatio.

Et quia dicit Abb. d. cap. cum eſſes. de teſt. quod hoc non concedit, ſiue nõ poteſt concedere Papa ſine cauſa, eſt dicen. quod Papa huiuſmodi gratiã cõcedendo motus ſit, vel propter merita Clerici, cuius intuitu

N 2 facit

facit gratiam, vel propter ſubuentionem parentum, aut conſanguineorum, vel hæredum Clerici in quorum fauorem, vel beneficium gratia cædit,& aut redundat,aut redundare poteſt, quos Clericus in vita de fructibus beneficij alere, & ſuſtentare poterat, per Abb. &
44 alios in c.inquirendum.de pecul.cler.aut alia iuſta, & bona cauſa ex quo concedit,& facit gratiam ſcienter,& de certa ſcientia, prout ex forma gratiæ apparet, vbi de ſumma & quantitate, pro qua diſpenſat, & concedit apparet clare, licet de ea cauſa non appareat:quia dicit Cyn. in l. fin. C. ſi contra ius, vel vtil. & in l. reſcripta. C. de præcib. Imper. off. quod ſemper præſumitur,quod Papa ſit motus ex cauſa rationabili, eſto quod de illa non appareat, quem ſequitur
45 Abb. in cap. quanto col. 5.verſic. ſi tamen Papa. de iureiur. & in cap.cum in cauſ. ſecundo nota. de re iud. & per eundem in cap.conſtitutus. de religion. domib. col. 11. num. 15. per Felyn. in capitulo quæ in Eccſeſiarum. de conſtitut. col. vigeſima. verſiculo quinta concluſio.

Et licet iſtud procedit, quando Papa aliquid motu proprio diſponit, & ſit ſecus, quando aliquid facit ad inſtantiam partis, prout eſſe videtur in caſu licentiæ teſtandi, vbi Papa mouetur ad præces porrectas,
46 & concedit ſupplicationibus inclinatus, vt ex forma apparet,quia tunc,ſi non apparet cauſa præſumitur potius ad importunitatem petentis, quam ex iuſta cauſa reſcribere per ea,quæ adducit Lud.Ro.in conſ.437.incip.quod indultum Petri col.6.idem in l.ſi vero. ſ. de viro.ff.ſolut.matr.& Felyn.cap.quæ in Eccleſiarum.præalleg.col.22.verſic.limita quinto.tamen in caſu licentiæ teſtandi,licet non adſint verba motu proprio &c.nihil obſtat, quia Papa loquitur bene informatus,& ex certa ſcientia,quod facit præſumi Papã velle ita vti reſcrip-
47 ſit,& diſponit,ſecundum Bal.in l.omnes.in prin.C.de quadrien.præſcrip.& quando Papa vel princeps loquitur de certa ſcientia, præſu-
48 mitur,quòd vtatur abſoluta poteſtate.per glo.in cap. ad hoc. in ver. elegerint.in fin.de reſcrip. Item ita diſponendo videtur ſupplere omnem defectum ſolemnitatum.Rota deciſ. 234. incip. Papæ. in nou. & quando facit de certa ſcientia, videtur Papa facere de plenitudine poteſtatis per Inn.in cap.cum innotuit.de electio.Bal.in l.eos.in prin.
49 C.de appell.Bar.conſ.103.imo plus eſſe videtur,quod Papa faciat,& diſponat de certa ſcientia,& ſcienter,quam ſi faciat cum clauſula motu proprio per Fel.in cap.cauſamque el 2.4.col. verſ. 5. nota de teſt. dando ergo licentiam teſtandi Clerico de rebus Eccleſiæ,feciſſe cum
50 cauſa bona & rationabili Papam arbitrari debemus, quia animus & actus Papæ ſemper in bonam, & non malam partem ſumi, & interpætari debet per Felyn.in cap.ex parte de off.& pot.iud. deleg. Gaſpar

ſpar de peruſ. in tracta.de reſeru.ben .col.tertia.& nos de Papa , ſiue
51 de eius mente, vel intentione , vel facto iudicare non debemus,cu-
ius ad Deum ſolum ſpectat iudicium cap.cum nunc autem.21.diſtin.
cap.auditu. ſecunda quæſt.5. capit. nemo.& capit. ſequ. 9. quæſt. 3.
quia non habet in terris hominem qui illum iudicare poſſit , niſi
in crimine hæreſis cum deprehenditur a fide deuius cap. ſi Papa. 41.
52 diſt.imo facta Papæ excuſantur , etiam ſi videantur iniuſta capitulo
primo , 12. diſtin. quia licet Papa aliquid faciat , quod nobis videa-
53 tur iniuſtum , nihilominus eſt iuſtum 23.quæſt. 5. de liguribus, imo
54 ipſe ſolus poteſt facere, de aliquo ; aliud , argumen.de conſe. di-
55 ſtin. 11. capit. re uera. not. glo. in capit. venienti . de tranſactio. &
de non iure Papa , facit ius , & naturam rei immutare poteſt iij.
quæſt. 6. hoc quippe . l. prima in prin. C. de rei vxor. actio. & dicit
Specul.in titulo de lega. §. nunc oſtendendum. verſ. ſecundus . quod
56 Papa eſt vicarius Chriſti non puri hominis, ſed veri Dei locum-
gerens in terris.ca.inter corporalia.de tranſlat.prælat. in primo re-
ſpon.c.quinto. 1.reſpon.& c.licet &.c.vnico.§.1.verſ. porro. vt eccl.
benef.21.diſt.cap.primo c.pro hum.de homic.lib. ſexto.vnde omnia
57 regit & diſponit, & iudicat,prout ſibi placet,q. 3.c.cuncta per mun
dum . & cap. per principalem. & habet plenitudinem poteſtatis , ad
quam vocatus cap.ad honorem. de autho. & vſu pal.xj.q. ſexta cap.
decreto.& cap.qui ſi ſcit.& dummodo contra fidē non veniat,in om-
nibus & per omnia poteſt dicere , quicquid placet, auferendo etiam
58 ius ſuum cui vult , quia non eſt qui ei dicat , cur ita facis ? 19. diſt.
in memoriam.de pænit.diſt.3.§.ex perſona.alias in c. quamuis. nam
apud eū eſt pro ratione volūtas,& quod ei placet legis habet vigorē
inſtit.de iur.nat.gen.& ciuili.§.Sed quod principi , idem Specul. po-
nit in tit.de diſpenſa.§. nunc breuiter : quod Papa poteſt in omnibus
59 caſibus diſpenſare: in quibus non reperitur a iure expreſſe diſpoſitū
contrarium, item tenet Hoſtien.in cap. rurſus , qui cler. vel vouen.
& Io. Andr. ibi dicit , quod ſemper eſt inhæren. opinioni quæ fauet,
60 & non quæ detrahit ſummo Pontifici : ex quibus clariſſima ſequitur
concluſio , quod clerici de redditibus eccleſiæ, ac de acquiſitis eccle-
ſiæ ex conceſſione,vel licentia Papæ poſſunt teſtari,& diſponere:quia
Papa attenta eius maxima auctoritate,vel poteſtate, quam habet in
beneficijs, & beneficiorum fructibus,poteſt pro libito ſuæ voluntatis
61 in fructibus , cuiuslibet beneficij aſſignare penſionem alicui , etiam
ſine cauſa,etiam laico,& alias incapaci per not.in clem.prima.vt lit.
pend.& per ea quæ tradunt doct.in c.cum in eccleſiarum coſtit.quia
de fructibus beneficiorum poteſt ad libitum diſponere.ſequitur Dec.
conſ.436.col.xj. tertio vol.quia in huiuſmodi beneficialibus , eſt do-

62 minus, & illius ſtat pro ratione voluntas per glo.in cap.ſi gratioſe. de reſcrip.vbi Dominic. in verb. ad Rom. & in beneficialibus Pontifici omnia ſtant ad nutum amouibilia per Bal.in.l.reſcrip. C.de præcib.imperat.offe.Gig.in tractat.de penſion.quæſtione 6. Facit quia
63 geſta a Papa a ſancto geſta reputari debent : quia Papa ſanctus reputatur, & præſumitur Cardinal.in clem. prima. de probatio.lege prima in fin.C.de ſumma trinit.& fid.catholica : & eſt Chriſti non puri hominis : ſed veri Dei Vicarius : Facit quia prohibitio teſtandi indicta clericis, videtur indicta de iure poſitiuo, vt apparet capitulo ad hæc.capitulo quia nos ; capitulo relatum . de teſtamen. ſuper quo iure habet plenariam poteſtatem. Papa imo ſtat pro ratione voluntas, ſecus eſſet, ſi eſſet, de iure diuino, ſupra quod Papa regulariter videtur non poſſe diſpenſare, late per Abb. in cap. extirpandæ. §. qui vero. de præben. vnde Papa hanc licentiam teſtandi diſpenſare poteſt etiam ſine cauſa, quia in introductis a tali
64 iure, Papa ſine cauſa diſpenſat, nec in eo cauſa requiritur, quia ſola
65 eius voluntas pro cauſa habetur, imo poteſt tertio etiam non citato nec audito, in iſtis ſine cauſa præiudicare, per Fely.Abb. & alios in d.
66 cap.quæ in eccleſiarum.de conſtit.late per Caccia ſup. in tracta. de penſio. q. 29. & q. 30. ſed in hoc non eſt eundem per argumenta & mendicata ſuffragia, quia quotidie Papa monacis concedit facultatẽ teſtandi, quod videtur eſſe profecto multo plus, quia monachi maxime profeſſi in ipſo ingreſſu in monaſterium, ſe, & ſua dedicant Deo, de quibus dixit tex.in authen.ingreſſi.C.de ſacr.ſanc. eccleſi. ingreſſi monaſteria ipſo ingreſſu ſe, & ſua dedicant Deo, nec ergo de his teſtantur, vt pote, nec domini rerum . quia etiam ſi adeſſet conſuetudo monachus teſtari non poteſt, quamuis videatur, ꝙ filius familias ſtante conſuetudine teſtari potuit argument.cap.Raynucius, de teſta.& quod ibi notatur per Innoc. quia repugnat ratio & regula, & non poteſt teſtari monachus de iure reſpectu perſonæ, quia non habet velle, nec nolle 12.q.11.cap.non dicatis : item defectu bonorum : tam in habitu, quam in actu. ca. cum monaſterium . de ſtat. monachorum, tum etiam reſpectu, quia monachi non ſunt ſui iuris, ſed ſunt in poteſtate alterius. 16.q.1.de præſentium. & d.ca.non
67 dicatis.& qui eſt in poteſtate alterius, non habet teſtamenti factionẽ actiuam. l.qui in. ff.de teſtam. 19.q.3.cap.quia ingredientibus, tamen iſtis non obſt. Papa iſtas habilitates tollendo, monachis licentiam teſtandi concedit, vt dicimus ſupra, & pluribus auctoritatibus probari poteſt adductis per Bal.in .l. ſi quando. C.de in off.teſta.poſt prin.ibi dum dicit ex iſta lege habes, quod ſi Papa concedit monacho per eundem in authen.niſi.C. ad trebel. prope finem verſ. quæro, ꝙ

ſi mo-

68 ſi monachis. vbi firmat Papam poſſe concedere monacho profeſſo poteſtatem teſtandi, & quamuis non exprimat ſpecifice de profeſſo, tamen de neceſſitate ita eſt intelligen. quia ante profeſſionem abſque aliqua Papæ conceſſione poteſt teſtari. l. generaliter. C. de Sacr. San. Eccleſ. traditur in cap. benef. de reg. iur. lib. ſexto. vbi per Io. Andr. in nouel. & per Iac. de Bel. in authen. de Monachis. §. ſi quis autem. Item probatur per eundem Bal. in l. certum. C. vnde legit. vbi dicit
69 illud non eſt dubium quod Papa poteſt concedere Monacho teſtandi licentiam per not. in authen. ſi quā mulier. C. de Sacr. Sanct. Eccleſ. probatur auctoritate Angel. & Io. de Imol. in l. ſi ſeruus communis. ff. de ſtipen. ſeruor. qui prædictam opinionem videntur approbare, in quantum dicunt, quod ſi Cardinali, qui prius fuit regularis, qui non poteſt teſtari, a Summo Pontifice teſtamenti factio conceditur, quod tale teſtamentum, ſi ex omiſſione alicuius ſolemnitatis non valet iure teſtamenti, nec etiam valere iure codicillorum, quamuis in eo eſſet appoſita clauſula codicillaris, videlicet quod ſi non valet iure teſtamenti valere debeat iure codicillorum, quia regula iuris conſulti de qua in l. conficiuntur. ff. de iure codicillorum & in l. ſecunda ff. de leg. prim. quæ vult quod qui poteſt teſtari, poteſt codicillari, habet locum in his: qui poſſunt teſtari de iure communi, ſecus ex priuilegio conceſſo per Principem viuentem. & ſic tacite ſentiunt quod Papa poteſt ex poteſtate teſtandi licentiam concedere regularibus idem tenet Franc. in rub. de teſtam. ſexta col. Iaſ. & alij per eū adducti in authen. ingreſſi. C. de ſacr. Sanct. Eccleſ. 12. col. Barbat. in cap. cum in officijs. eod. de teſtam. col. penultima Io. Baptiſta Caccialup. in tract. de penſion. quæſt. 19 in fin. imo quod fortius videtur, ſufficit licentiam Papæ de teſtando Monacho conceſſa ſuperuenire poſt teſtamentum conditum ſecundum Bal. in l. fi. nona col. C. vnde legi.

Sed in hoc ſi teſtamentum factum ſit ante licentiam obtentam, an ſubſi-
70 ſtat, & conualiditur per ſuperuenientem licentiam, plura pro vtraque parte adduci poſſent. & inter alia diſcutien. veniret an habilitas ſuperueniens reſpectu alicuius actus, vel effectus producendi, ita operetur cum ſuperuenit, ſicuti ſi a principio ad fuiſſet, ſed tenendum eſt conceſſionem, licentiam, vel indultum tale reſpicere ſeu validare teſtamentum iam factum, prout in terminis noſtris voluit Ale. poſt Paul. de Caſtr. in l. vt militibus. in principio. C. de milit. teſta. voluit in ſimili Gem. in cap. vni. col. ſecunda in principio de exceſſ. prælat. in ſexto. indultum conceſſum fratribus de obſeruantia Bononiæ, vt poſſent ædificare Eccleſias in monte, extendi ad Eccleſiam iā ædificatam, & dixit Bal. in l. fin. C. de ſenten. quæ ſine cert. quantit. quod

ſi teſtator legat centum Bertæ maritandæ, & ipſa iam maritata erat tempore teſtamenti: quod ſibi debentur illa centum per l. ſi iam facta.ff. de cond.& demonſtr. Paul. de Caſtr. in l. ſi quis filio. §. irritum ff. de in off. teſt. vbi concludit, quòd ſi data ſit licentia alicui quod faciat molendinum in flumine publico, ſi ille habebat iam factum, poteſt illud retinere virtute illius conceſſionis, pro quibus vide Barba. c. conſtitutus. penultima col. de reſcrip. Fel. in c. quoniam. col. 12. de conſt. Hyppolit. de Marſ. qui loquitur in proprijs terminis noſtris in l. quæſtionis habendæ num. 45. & ſeq. ff. de quæſtio. refert Quintilian. Mandoſ. in pract. ſignaturæ licentia teſtandi.

Et licentia teſtandi ſolet peti & apponi hæc derogatio, videlicet non obſtan. fæ. recor. Alex. Papa vj. etiam prædeceſſoris noſtri conſtit. diſponente, tertiam partem bonorum de quibus per quaſcunque perſonas vigore quarumcunque facultatum conceſſarum teſtari, vel alias diſponi contigerit, Cameræ Apoſtolicæ pro illius neceſſitatibus applicare debere, & quibuſuis alijs conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis &c. vnde poſſet dici, quod ſi reperiatur licentia ſine derogatione talis Alex. vj. conſtitutionis, quod tertia pars talium bonorum poſſet ab hæredibus teſtatoris per Cameram peti, verum meis temporibus iſte caſus non accidit, ideo, in hoc conſulo, quod aduertatur quid in hoc practicetur in Romana Curia ſed non vidi breue, vel bullam ſine dicta derogatione, vel ſub anulo, vel ſub plumbo, de alijs clauſulis, & formulis dictæ licentiæ teſtandi, vide Quintilianum d. loco, & per Staſil. in tract. ſignaturæ fol. 187. verſ. ſolet etiam per breue, & per Sarn. in tract. breuium. verſ. facultas etiam teſtandi.

Sed huiuſmodi licentia teſtandi obtenta non gaudent hodie prælati, vel Clerici non reſiden. in beneficijs eorum, reſidentiam perſonalē requirentia, etiam quoad teſtamenta condita, vel diſpoſitiones factas, quia tali obtenta gratia eos priuauit Pius IIII. per ſuam, quam ædidit, Bullam contra non reſiden. & in eorum odium, ſub dat. Romæ 1564. ſeptimo Kalen. Decembris Anno quinto. cuius tenor eſt infra deſcriptus. Did. etiam Couarruuias Doctor Hiſpanus vir doctiſſimus, in c. cum in officijs. de teſtam. dicit, quod moribus receptum eſt, quod licentia teſtandi ſit tantum neceſſaria Epiſcopis, non autem alijs Clericis, quia alij Clerici poſſunt teſtari, & diſponere ſine licentia, id quod forte dicit dictus excellens vir Hiſpanus, quia vt audio a collectoribus Hyſpaniarum, in illis partibus non colliguntur pro parte Reuerendæ Cameræ ſpolia per obitum Clericorum, vel prælatorum inferiorum ab Epiſcopo.

Et licentia accipitur & intelligitur, etiam paſſiuo modo, puta, nō quando te-

do teſtator aut diſponens habet facultatem diſponendi, ſed quando diſponitur in fauorẽ alicuius loci, vel perſonæ quæ per gratiam, vel priuilegium apoſtolicum fuit effectus habilis,& talis cui bona eccleſiæ, quæ alias eſſent ſpolia & Cameræ Apoſtolicæ debita, valide poſſunt legari, & donari, qui valide poteſt talia acceptare, & ſua facere, veluti eſt Neapoli venerabile hoſpitale beatæ Mariæ Annũciatæ, & beatę Mariæ Incurabilium, quibus per priuilegium apoſtolicum diuerſorum Rom. Pont. conceditur quod clerici, & prælati poſſint in eorum fauorem, diſponere de bonis a beneficijs, & ab eccleſijs prouentis: prout ego vidi bullas in forma Rom. Cu. expeditas coram me pro parte dictorum venerabilium hoſpitalium ſæpe præſentatas in Curia Reuerendiſſ. Collectoris ſpoliorum eſſe in viridi obſeruantia.

Licentia teſtandi in forma ſacræ Pœnitentiariæ.

RAYNVTIVS miſeratione diuina tituli ſancti Angeli presbyter Cardinalis. Dilecto in Chriſto Marco de Caluacantibus Archidiacono Cuſentino ſalutẽ in Domino. Quia præſentis vitæ conditio ſtatum habet inſtabilem, & quæ viſibilem habent eſſentiam, tendunt inuiſibiliter ad non eſſe. Cum igitur ſalubri cogitatione præmeditans, diem peregrinationis extremũ diſpoſitione teſtamentaria preuenire deſideras: hinc eſt quod nos tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, auctoritate domini noſtri Papæ, cuius Pænitentiariæ curam gerimus, & de eius ſpeciali mandato ſuper hoc viuæ vocis oraculo nobis facto, tibi, vt de quibuſcunque bonis tuis mobilibus, & immobilibus, iuribus, actionibus, obuentionibus, & emolumentis per te tuis proprijs labore, & induſtria, aut ex parentum, vel aliorum quoruncunque ſucceſſoribus, aut alias vndecunque licite tamen acquiſitis, ac acquirendis, quæ ad te omnino pertinere dignoſcuntur libere teſtari valeas, ac de bonis mobilibus eccleſiaſticis tuæ diſpoſitioni, ſeu adminiſtrationi commiſſis, quæ tamen non fuerint altaris, ſeu altarium tibi commiſſorum miniſterio, ſeu alicui ſpirituali earumdem eccleſiarum diuino cultui, vel vſui ſpecialiter deputata, Necnon de quibuscunque bonis ad te per eccleſiam, vel eccleſias tibi commiſſas, ac etiam immobilibus ex fructibus redditibus, & prouentibus eccleſiæ, ſeu eccleſiarum ipſarum illis parce vtendo pro tempore acquiſitis, ac acquirendis pro decentibus, & honeſtis tui funeris impenſis, ac remuneratione illorum, qui tibi viuenti ſeruierint, ſiue ſint conſanguinei, ſiue alij, iuxta ſeruitij meritum, moderate tamen, ac in quoſcunque pios, & licitos vſus, etiam in extremis exiſtens,

ſtens, & vltimam condendo voluntatem, ac quotieſcunque tibi videbitur illam mutando, reuocando, & corrigendo diſponere, conuertere, & erogare, ac cauſa mortis donationes facere, libere, & licite poſſis, & valeas, prius tamen de redditibus, & rebus, præfatis ære alieno, & his, quæ pro reparandis domibus, ſiue ædificijs conſiſtentibus in locis dictarum eccleſiarum, ſeu beneficiorum deperditis ex culpa vel negligentia tua, vel procuratorum tuorum deſtructis, ſeu deterioratis, nec non reſtaurandis alijs iuribus earumdem eccleſiarum, vel beneficiorum deperditis ex culpa, vel negligentia præfatis deductis, plenam, & liberam tenore præſentium concedimus facultatem. Quocirca diſcretis viris Decano, & Cantori eccleſiæ Cuſentinæ, & eorum quilibet eiſdem auctoritate, & mandato committimus, & mandamus, quatenus per ſe, vel alium, ſeu alios tibi in præmiſſis efficacis defenſionis auxilio aſſiſtentes, faciant te facultate, & conceſſione huiuſmodi pacifice frui, & gaudere, non permittentes de & ſuper per loci ordinarium, aut alios quoſcunque tam eccleſiaſticos quam ſeculares iudices, & perſonas, etiam Cam. apoſtolicæ Commiſſarios quacunque, & apoſtolica auctoritate fungentes publice, vel occulte directe vel indirecte, quouis quæſito colore, vel ingenio, contra præſentium tenorem quomodolibet indebite moleſtari, impediri, aut alias inquietari, contradictores quoslibet, & rebelles per cenſuram eccleſiaſticam, & alia iuris opportuna remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo: Inuocato, etiam ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, etiam prouincialibus Synodalibus, nec non eccleſiarum in quibus beneficia prædicta forſan fuerint ſtatutis, & conſuetudinibus cæteriſque contrarijs quibuſcunque, volumus autem quod in earumdem eccleſiarum bonorum diſpoſitione, iuxta quantitatem reſidui, ac alias eccleſias ex quibus eadē perceperis taliter te exhibeas; prout conſcientia tibi dictauerit, & animæ tuæ ſaluti videris expediri. Dat. Romæ &c. Præcedens forma licentiæ videtur reſtricta ad viam iuris, & iuſtitiæ, tamen ego vidi dari licentiam per viam ſacræ Pænitentiariȩ in ampla forma gratiæ, prout vidi vnam expeditam ſub nomine Laurentius Card. Sanctorum Quatuor, qui tunc erat ſummus Pænitentiarius, quæ fuit mihi oſtenſa vti pulchra, & quæ ſibi fuit viſa præter ſolitum mirabilis, ab Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. D. Antonio Scarampo Epiſcopo Nolano ſedis, & Cameræ apoſtolicæ Nuntio, & Collectori in Regno Neapolis ſub Pio iiij. viro ſummi ingenij, eximiæ ingenuitatis, & bonitatis, ac denique omnium virtutum præclaro, ſub iſtis diſpoſitiuis verbis, videlicet: tibi vt de quibuſcunque,

tam

tam mobilibus, quam immobilibus bonis, per te ex induſtria tua, aut ſucceſſione vel alias licite acquiſitis, & in poſterum acquirendis, etiam ſi de fructibus redditibus & prouentibus beneficiorum eccleſiaſticorum huiuſmodi per te pro tempore obtentorum, & obtinendorum exiſtant, dummodo eccleſijs, vel beneficijs ipſis, vel alias diuino cultui deputata non ſint, in conſanguineos, vel affines, & amicos tuos, ac tibi inſeruientes etiam in mortis articulo diſponere, relinquere, & teſtari libere, & licite poſſis, & valeas, tenore præſentium indulgemus plenam, & liberam concedimus facultatem, non obſtan.

Licentia teſtandi ex forma literarum Apoſtolicarum.

PAVLVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. filio Antonio Amabile Canonico Neapolitano ſalutem, & apoſtolicam benedictionem. quia præſentis vitæ conditio ſtatum habet inſtabilem, & quæ viſibilem habent eſſentiam, tendunt inuiſibiliter, ad nõ eſſe cumque hoc ſalubri meditatione præmeditans, diemque peregrinationis extremũ diſpoſitione teſtamentaria deſideras preuenire, nos te a quibuſuis excõmunicationis ſuſpen. interdicti, alijſq; eccleſiaſticis ſententijs cen. & pęnis a iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis; ſi quibus qnomodolibet, innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequen. parum ſerie abſoluen. & abſolutum fore cenſentes, tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, tibi vt vltra pecunias, res, & bona quæcunque per te ex ſucceſſione parentum, vel conſanguineorum, aut induſtria tua per te hactenus quomodolibet acquiſita, & impoſterum acquirenda, ac etiam præter illa omnia, & ſingula, de quibus, tam de iure communi, quam vigore quarumcunque facultatum, priuilegiorum, & indultorum apoſtolicorum tibi pro tempore conceſſorum, & alias abſque infraſcripta facultate legitime diſponere potes, & poteris in futurum, de quibuſcunque alijs mobilibus, & immobilibus bonis, iuribus, actionibus, & alijs rebus quantumcunque præcioſis, & quouis nomine nuncupatis, ac vbilibet conſtitutis, & quocunque iure modo, via, forma, cauſa, & occaſione ad te nunc, & pro tẽpore ſpectãtibus & pertinentibus cuiuſcunque qualitatis, ſeu conditionis fuerint, & in quibuſcunque rebus conſiſtãt etiã ſi illa, ſeu eorum pars ex prouẽtibus eccleſiaſticis cathedralium, etiam metropolitan. eccleſiarum, & monaſteriorum quorumcunque, aliorumq; ſimilium, vel diſſimilium beneficiorum eccleſiaſticorum cum cura, vel ſine cura ſecularium, & quorumuis ordinum regularium quomodocunque, & qualitercunque qualificatorum per

te in

te in titulum, vel commendam, ac alias hactenus obtentorum, & impoſterum obtinendorum, aut alia quauis occaſione, cauſa, vel contemplatione ad te peruenerint, & impoſterum peruenient, & qualitercunque, quomodocunque, & vndecunque per te, acquiſita fuerint, & acquirentur, ac quæ ad te pertinent, & in futurum, quomodolibet pertinebunt, etiam ſi prouentus, & alia præmiſſa tempore diſpoſitionis per te vigore præſentium faciendæ, aut die obitus tui exacta nondum fuerint, ſed penes illorum debitores, aut detentores reperientur, quorum omnium qualitates, quantitates, & denotationes, ac cauſas præſentibus pro ſufficien. expreſſis, & ſpecificatis haberi volumus. etiam ſi talia forent, quæ in generali appellatione bonorum ſuppellectilium non venirent, vſque ad ſummam videlicet mille ſcutorum auri in auro per viam teſtamenti nuncupatiui, ſeu inſcriptis codicillorum, vel epiſtolæ, aut alio quouiſmodo pro libito tuæ voluntatis teſtari, ſeu donationis, tam inter viuos, quam cauſa mortis in quoſuis pios, & non pios ac tibi quomodolibet viſos vſus, & inter quaſcunque perſonas, etiam fratres, nepotes, filios naturales, ſpurios, inceſtuoſos, ac alios legitimos etiam ex tuis proprijs lumbis procreatos, & procreandos, ac conſanguineos, affines familiares, ſeruitores, amicos, & beneuolos tuos, & alias quaſcunque perſonas, collegia, communitates, & vniuerſitates, ac alias quomodolibet in capaces quotiens, & quando tibi placuerit, & videbitur tam vnico contextu, quam ſucceſſiue, & diuerſis temporibus, ac alias, prout de bonis patrimonialibus diſponere, & erogare libere, & licite valeas, liberam, & omnimodam licentiam, & facultatem auctoritate apoſtolica earumdem tenore præſentium concedimus: ac de pecunijs rebus bonis per te, & pro tempore acquiſitis prædictis libere teſtari, ac tam inter viuos, quam cauſa mortis, prout tibi placuerit diſponere poſſe, necnon teſtamentum diſpoſitionem erogationem, & quicquid per te ſuper præmiſſis fieri, & ordinari contigerit, vel iam forſam ordinatum fuit, ac omnia, & ſingula inde quomodolibet ſequuta, & quæ infuturum ſequentur, etiam ex nunc, prout ex tunc, & econtra cum primum, & quoties ſic vt profertur facta fuerunt, dicta auctoritate confirmamus, & approbamus, illaque valida & efficacia fore, & perpetua roboris firmitate ſubſiſtere necnon hæredes legatarios, & perſonas, etiam ſi ſpurij, vel filij tui illegitimi, inceſtuoſi, aut alias quomodolibet incapaces fuerint, alioſque p̄dictos quibus bona, iura, res, & actiones huiuſmodi, quouiſmodo hactenus reliquiſti, aut in futurum relinques, ac executores, & alios, quibus negocium exequutionis vltimæ voluntatis tuæ, iam forſan

commiſiſti

commiſiſti,& impoſterum committes, ad tertiam, vel quamuis aliã partem per te relictorum, nobis aut Rom. Pontifi. pro tempore exiſtenti, vel eccleſijs, monaſterijs, alijſque beneficijs, eccleſiaſticis prædictis per te pro tempore obtentis, ſeu eorum prælatis, & rectoribus, quomodocunque nuncupatis, etiam pro quibuſuis pijs vſibus, & vrgentiſſimis cauſis, etiam contra infideles, aut fabrica baſilicæ Principis Apoſtolorum de vrbe, ſeu eccleſiarum a quibuſuis relicta per te quomodolibet obtinuerint ſoluen. & prȩſentanda minime teneri, ac eaſdem prȩſentes literas ſub quibuſuis reuocationibus, limitationibus, ſeu modificationibus ſpecialibus, vel generalibus, etiam per conſtitutiones per nos, & Roma. Pontific. tam prædeceſſores, quam ſucceſſores noſtros, aut ſedem apoſtolicam nunc, & pro tempore factas, nullo modo comprehendi, ſed ſemper ab illis exceptas fore, & eſſe, ac quoties ille reuocari, aut modificari viderentur, toties in priſtinum ſtatum ex nunc, prout ex tunc, & e contra reſtitutas, & re integratas fore, & eſſe perpetuo ſtatuimus, omneſque alios, & ſingulos, tam iuris, quam facti, ac quorumcunque qualitatum, & ſolemnitatum tunc forſan ommiſſarum defectus, etiam ſi tales fuerint, de quibus ſpecialis expreſſio ſpecifica, & expreſſa mentio habenda eſſet & qui forſan interuenerint in eiſdem, ſupplentes, & quatenus te ab humanis nullo per te condito teſtamento decedere contingat, hæredes tuos, qui erunt tibi magis conſanguinei tunc exſtabunt, alioquin affinitate coniunctos in omnibus, & ſingulis rebus iuribus actionibus pecunijs, & bonis tuis vſque ad ſummã prædictã mille ſcutorũ auri in auro huiuſmodi ſuccedere eaque adipiſcere ſic ab inteſtato, eo ipſo peruenire poſſe, & debere, ac eaſdem præſentes ſurreptionis, vel obreptionis, nullitatis, vel alio vitio, ſeu intentionis defectu notari, vel impũgnari nullatenus poſſe, ſed validas, & efficaces exiſtere, ac ſuos plenarios effectus ſortiri, & ſic in præmiſſis omnibus, & ſingulis, per quoſcunq; iudices, & cõmiſſarios quauis authoritate fungen. etiã cameræ apoſtolicæ clericos ſublata eis, & eorũ cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, in quauis inſt. iudicari, & diffiniri debere, ac quicquid ſecus a quoquã quauis auct. ſcienter, vel ignoranter attemptari contigerit, irritum, & mane decernimus, & declaramus: non obſtan. quod fructus beneficiorũ huiuſmodi inexacti, perſonarum in ipſis beneficijs ſuccedentium ſunt, & eſſe debeant, ac alijs cancellariæ apoſtolicæ regulis æditis, & ædendis, nec non fe. rec. Alexandri Papa 6. prædeceſſoris noſtri, tertiam parte bonorũ eorum, quibus huiuſmodi facultates teſtandi pro tempore conceduntur, & de quibus ipſi teſtati fuerint, ipſi cameræ applicatam eſſe, &

censeri

cenſeri debere diſponen. litteris, ac quibuſuis illarum innouationibus, ac etiam ſimul facultatum reuocationibus, & limitationibus etiam per quoſcunque Ro Pont. prædeceſſores noſtros, ac nos, & ſedem prædictam forſan factis, necnon alijs apoſtolicis, ac prouinciali bus, & ſynodalibus conciliis æditis generalibus, vel ſpecialibus conſtitutionibus, & ordinationibus ac eccleſiarũ, & monaſteriorum, ſeu aliorum regularium locorum: in quibus regularia beneficia huiuſmo di exiſtunt, vel erunt, & ordinum quorum illa extiterint iuramento, cõfirmatione apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatu tis, & conſuetudinibus, vſibus, & naturis, priuilegijs, quoque indultis, & litteris apoſtolicis illis illorumque ſuperioribus, & perſonis alijs, ſub quibuſcumque tenoribus, et formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarũ derogatorijs, alijsq; efficacioribus clauſulis ac irritantibus, & alijs decretis, etiam motu proprio, ex certa ſcientia, ac de apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam conciſtorialiter, etiam iteratis vicibus, conceſſis, approbatis, innouatis quibus omnibus etiam ſi pro ſufficiẽti illorum derogatione, de illis eorumque totis te noribus, ſpecialis, ſpecifica, indiuidua, et expreſſa mentio haben. aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruãda foret, tenores huiuſmodi. ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, et forma in illis tradi ta obſeruata, inſerti forẽt præſẽtibus pro ſufficiẽter expreſſis haben. illis, alias in ſuo robore permãſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, et expreſſe derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Datum Romæ apud Sanctum Marcum. anno Incarnationis dominicæ milleſi mo quingenteſimo quinto. tertio decimo Kal. Septembris Pontificatus noſtri anno primo.

Alia forma Teſtandi litterarum Apoſtolicarum.

PIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Hieronymo titulo ſanctæ Suſannæ Presbytero Card. Seripando nũcupato ſalutem, et apoſtolicã benedictionẽ. Quia pręſẽtis vitæ cõditio ſtatũ habet inſtabilem, et ea, quæ viſibilem habent eſſentiam, tendunt inuiſibiliter ad non eſſe, tuque hæc ſalubri meditatione pręmeditans, diem tuę pe regrinationis extremum, diſpoſitione teſtamentaria deſideras præue nire. Hinc eſt quod nos te, qui etiam ordinis fratrum Eremitarum Sancti Auguſtini profeſſo eccleſiæ Salernitanæ: ex conceſſione, et diſpenſatione apoſtolica pręeſſe dignoſceris, ſpecialis gratię fauore proſequi volẽ. tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati circumſpe ctioni tuæ, vt de quibuſcunque mobilibus, ac immobilibus bonis

nec-

necnon pecunijs iuribus, & actionibus per te, tam ex tuis induſtria, & labore ac ſanctæ Suſannæ, quæ titulus tui Cardinalatus exiſtit, & Salernitan. prædictę aliarumque quarumuis Cathedraliũ, & Metropolitan. eccleſiarum necnon quorumcũque monaſteriorum & aliorum beneficiorum eccleſiaſticorum cum cura, & ſine cura ſecularium, & quorumuis ordinum regularium quæ ex quibuſuis conceſſionibus & diſpen. apoſtolicis in titulum commendum, & adminiſtrationem ac alias, quomodolibet in poſterum obtinebis, necnon quorumcunque fructuum reddituum, & prouen. eccleſiaſticorum et penſionum annuarum ſuper ſimilibus fructibus redditibus, ac prouen. tibi etiam in poſterum reſeruan. et ſignandorum ratione, quam alias quomodolibet, et qualitercunque licite habitis et acquiſitis, ac in poſterum haben. et acquirendis ſeu alias tibi pro tempore donatis, vel quomodolibet conceſſis, et in poſterum donandis, et conceden. vbicunque conſiſtant, et eſſe reperiantur, ac cuiuſcunque qualitatis, quantitatis, etiam ſi iocalia quantumlibet præcioſa, ac alias talia, quæ ſub generali bonorum pecuniarum iurium, et actionum appoſitione non comprehendanturque omnia, et ſingula ac ſi ſpecifice exprimerentur præſentibus pro expreſſis haberi volumus vſque ad quamcunque ſummam, et valorem, etiam ſi ſpeciali nota digna et neceſſario propter ſui magnitudinem, et importantia præſentibus exprimi debuiſſe cenſerentur, tam donatione inter viuos, et cauſa mortis: quam teſta. codicillis, fidei commiſſis, legatis, et quibuſuis aljis vltimis voluntatibus, ſeu titulis ſemel, vel pluries ſimul, aut ſucceſſiue prout volueris, et tibi placuerit diſponere illaque quibuſuis conſanguineis, et affinibus, ac alijs etiã a iure prohibitis, et alijs incapacibus perſonis. necnon collegijs vniuerſitatibus eccleſijs, et pijs locis, ac in quoſuis pios, et non pios. alias tum licitos vſus donare, concedere, relinquere, legare, erogare, obligare, et hypotecare libere, et licite valeas plenam, et liberam auct. apoſtolica tenore præſentium concedimus facultatem. Ac ex nunc donationes, teſtamenta, codicillos, fideicommiſſa legata, & relicta conceſſiones, erogationes, et obligationes, et hypothecas huiuſmodi, necnon quamcunque aliam, etiam vltimã tui voluntatem, et diſpoſitionem, ac quicquid ſuper præmiſſis per te fieri donari, teſtari, codicillari, fideicommiſſi, legari, concedi, erogari, obligari, hypothecari, relinqui, et alias quouiſmodo ordinari contigerit, ex nunc, prout ex tũc ex certa ſciẽtia, ac de apoſtolice poteſtatis plenitudine confirmamus, et approbamus omneſque et ſingulis iuris, et facti, ac quarumcunque ſolemnitatum, tunc forte omiſſarum defectus, ſi qui forſan interuenerint in eiſdem etiam

ſi ta-

ſi tales fuerint,de quibus ſpecialis.& ſpecifica mentio habenda eſſet eiſdem ,auctoritate, & tenore ſupplemus, ac ille perpetua roboris firmitate ſubſiſtere, ſuosque plenarios effectus ſortiri, necnon tuos donatarios hæredes, & ſucceſſores,ac alios, quibus negocium exequutionis tuæ vltimæ voluntatis commiſeris, ad ſoluen.tertiam, vel aliam partem bonorum,aut aliorum per te relictorum Cameræ Apoſtolicę aut nobis, vel alio Rom.Pont.ſucceſſori noſtro pro tempore exiſten.forſan pertinentem, ſeu in pios, vel alios uſus, etiam forſan contra infideles conuertendam minime teneri,nec ſuper rebus bonis & iuribus per te,vt prefertur, vel alias quomodolibet pro tempore donatis conceſſis, relictis, legatis,& erogatis per dicti ordinis ſuperiores, & perſonas, aut tuos dictis ſic obtinen. eccleſiis monaſterijs, & alijs beneficijs ſucceſſores, vel alios quoſcunque quouiſmodo directe, vel indirecte moleſtari,vel inquietari,neque pręſentes litteras de ſubreptionis,vel obreptionis, aut nullitatis vitio,ſeu intentionis defectu notari vel impugnari poſſe: ſed illas validas,& efficaces exiſtere, ſuosque plenarios effectus ſortiri, nec ſub quibuſuis ſpecialibus, vel generalibus ſimilium, vel diſſimilium facultatum, & gratiarum reuocationibus, ſuſpenſionibus,modificationibus,limitationibus, & derogationibus a nobis, & ſucceſſoribus noſtris Rom. Pont. pro tempore exiſten. ac ſede apoſtolica pro tempore emanatis comprehendi, ſed ſemper ab illis exceptas exiſtere, & quoties illæ emanabunt, toties in priſtinum ſtatum reſtitutas, & etiam eo ipſo de nouo ſub data per te eligen. conceſſas fore, ſicque in præmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcunque iudices, & commiſſarios etiam cauſarum Palatij apoſtolici Auditores in quauis cauſa, & inſtantia ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, et interpratandi facultate, et authoritate iudicari, et diffiniri debere: ac quicquid ſecus ſuper his a quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter attemptari contigerit irritum, et inane decernimus. Non obſtan. litteris fæ.rec. Alexandri Sexti per quas inter alia ſtatuit,et ordinauit,quod tertia pars bonorum eorum, quibus huiuſmodi facultates teſtandi,pro tempore concederētur,et de quibus ipſi teſtarentur, dictæ Cameræ applicaretur, Ac piæ memor. Iulij tertij Roman. Pontific. prædeceſſorum noſtrorum,qua voluit,vt fructus redditus,et prouentus menſarum eccleſiarū cathedralium etiam metropolitan.ac monaſteriorum,necnon canonicatuum,et præben.ac dignitatū,perſonatuum,adminiſtrationū, et officiorum,ac aliorum quorumcunque beneficiorū, eccleſiaſticorum qui tempore obitus illa obtinen. non exacti eſſent, ſucceſſorum in eccleſijs,monaſterijs,canonicatibus,et præben.dignitatibus,perſonatibus

natibus

natibus adminiſtrationibus officijs alijsque beneficijs huiuſmodi fierent, ac quibuſuis alijs conſtitutionibus et ordinationibus apoſtolicis ac Salernitan. prædicte aliarumque etiam in quibus beneficia huiuſmodi forſan fuerint eccleſiarum necnon monaſteriorum et aliorum, etiam regularium locorum per te, vt præfertur pro tempore obtinendorum, ac ordinum quorum illa fuerint iuramento, confirmatione apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, et cōſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, et litteris, apoſtolicis illis eorumque ſuperioribus capitulis, conuentibus, et perſonis ſub quibuſcunque tenoribus, et formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, et inſolitis clauſulis, ac irritantibus, et alijs decretis in genere, vel in ſpecie, etiā quod tales facultates, quomodolibet cōceſſas approbari, et innouari &c. Quibus omnibus, et ſingulis, etiam ſi pro ſufficienti illorum derogatione de illis earumq; totis tenoribus ſpecialis ſpecifica expreſſa et indiuidua mētio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma, ad hoc ſeruanda foret illorum tenores, formas, et decreta, ac dat. ac ſi de verbo, ad verbum, nihil penitus omiſſo, et forma in eis tradita, obſeruata, inſerti forent præſentibus pro ſufficien. expreſſis haben. ac illis alias in ſuo robore permanſuris hac vice duntaxat ſpecialiter, et expreſſe derogamus, cęterisque contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, confirmationis approbationis, ſuppletionis, decreti, et derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire ſi quis autem hoc attemptare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ Apud Sanctum Petrū Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo Tertio, decimo Kal. Aprilis. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

PAVLVS PAPA TERTIVS

Licentia teſtandi in forma breuis.

VENERABILIS Frater Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Quia præſentis vitæ conditio ſtatum habet inſtabilem, & ea quæ viſibilem habent eſſentiam, tendunt viſibiliter ad non eſſe, tu hęc ſalubri meditatione præmeditans diem tuę peregrinationis extremum diſpoſitione teſtamentaria deſideras præuenire. Nos itaque tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, fraternitati tuę vt de quibuſcunque bonis mobilibus, & immobilibus, ac ſe mouentibus, & pecuniarum ſummis, ac rebus quibuſcunque ad te: tam ex patrimonio: quam quarumcunque perſonarum ſucceſſione, ac etiam in-

duſtria, & proſpera fortuna, & alias quomodolibet non per eccleſiam licite acquiſitis per te obtentis, & obtinendis, ſeu ad te quomodolibet nunc, & pro tempore ſpectantibus: quam etiam ex menſa epiſcopali eccleſiæ Boianen. cui præeſſe dignoſceris, & quibuſuis beneficijs eccleſiaſticis cum cura, & ſine cura ſecularibus, & quorumuis ordinum, regularibus, quæ ex quibuſuis conceſſionibus, & diſpenſationibus apoſtolicis in titulum, & commendam, ac alias quomodolibet obtinuiſti obtines, & obtinebis, ac penſionibus annuis ſuper quibuſuis fructibus redditibus, & prouentibus, eccleſiaſticis tibi aſſignatis, & aſſignãdis, ac ſimilibus fructibus redditibus, & prouentibus, etiã loco penſionibus tibi cõceſſis, & cõcedẽdis, ac alijs quomodolibet habitis, & acquiſitis, ac habẽdis & acquirẽdis, aut tibi donãdis vbicunque exiſtentibus, & cuiuſcunque quãtitatis fuerint, dũ modo per eccleſiã acquiſita huiuſmodi ſummam quingentorum duca torũ auri de Camerã nõ excedãt, quandocunque tibi placuerit libere teſtari, & de illis in pias, & non pias cauſas, etiam in parentum con ſanguineorum, & affinium nepotum, ac etiam propriorum filiorum, aut ſeruitorum, etiam vltra ſeruitij meritum, & aliarum quarumcunque perſonarum, etiam penitus extraneorum, & incapacium, ac operum, & locorum quorumcunque: de quibus tibi videbitur, & placuerit commodum, & fauorem, etiam cauſa donationis inter viuos, aut teſtamenti, ſeu cuiuslibet vltimæ voluntatis, vel codicillorum, ſeu alio modo, de quo tibi videbitur pro libito tuæ voluntatis ordinare, diſpenſare, & erogare, ſimul, vel ſucceſſiue, ac quoties tibi videbitur libere, & licite valeas plenam, & liberam authoritate apoſtolica tenore præſentium, licentiam, & facultatem concedimus, & pariter indulgemus: diſtrictius inhibentes quibuſuis locorum ordinarijs, ac Cameræ Apoſtolicæ Collectoribus, Subcollecto ribus, necnon ſedis apoſtolicæ Officialibus, ac qnibuſcunque alijs quauis facultate, & authoritate, etiam apoſtolica fungentibus, ne perſonas, opera, & loca huiuſmodi deſuper directe, vel indirecte quouis quæſito colore moleſtare impedire, aut inquietare quoquomodo præſumãt: ac decernentes teſtamenta codicillos donationes, & quaſuis alias diſpoſitiones huiuſmodi, poſtquam facta fuerint plenam roboris firmitatem, obtinere, ac plenum affectum ſortiri, & inuiolabiliter obſeruari, & ſic per quoſcunque iudices, & commiſſarios quauis auctoritate fungẽ. ſublata eis quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere, necnon irrritum, & inane quicquid ſecus ſuper his, a quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attemptari, ſupplentesque omnes, & ſingulos iuris, & facti defectus ſi qui forſan interuenerint

teruenerint in eiſdem . Quocirca venerabilibus fratribus Caſertan. & Iſernien. ac Allarinen. Epiſcopis, ſiue eorum in ſpiritualibus vicarijs generalibus per præſentes committimus & mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut vnus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios executoribus a te ſuper premiſſis pro tempore deputatis, tuiſque hæredibus, & alijs, quorum intererit in premiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, non permittant eos, vel eorum aliquem deſuper contra teſtamentum, diſpoſitionem, erogationem, & legata, ac alia inſtrumentis deſuper conficien. contenta vel eorum aliqua per locorum ordinarios, ſeu Collectores, vel Subcollectores præfatos, aut quoſcunque alios, quauis authoritate directe, vel indirecte, quomodolibet, impediri ſeu moleſtari, contradictores quoslibet, & rebelles per cenſuras, & pænas eccleſiaſticas, ac alio apportuna iuris remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo, ac cenſuras, & pænas ipſas iteratis vicibus aggrauando, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit auxilio brachij ſecularis Non obſtantibus quibuſuis apoſtolicis, ac in prouincialibus, & Synodalibus Concilijs æditis generalibus, vel ſpecialibus conſtitutionibus & ordinationibus, ac prædictæ Boianen. & aliarum eccleſiarum in quibus ſecularia, necnon regulariũ locorũ, in quibus regularia beneficia huiuſmodi forſan, ſeu a quibus ipſa regularia beneficia dependere cõtingerit, & ordinum, quorũ illa extiterint ſtatutis, & conſuetudinibus ipſorũque beneficiorũ fundationibus, etiã iuramento confirmatione apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis, necnõ quibuſuis priuigelijs, & indultis, & literis apoſtolicis & quod tertia, vel alia pars bonorũ, de quibus vigore ſimiliũ facultatũ diſponi contigerit, eo ipſo Camerę apoſtolicę pro eius neceſſitatibus applicata ſit diſponẽtibus, quibus oĩbus tenores illorum, ac ſi de verbo ad verbũ inſererẽtur præsẽtibus pro ſufficiẽter expreſſis habẽtes: quo ad premiſſa ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cõtrarijs quibuſcũque, aut ſi ordinarijs Collectoribus, & Subcollectoribus, & officialibus prædictis, vel quibuſuis alijs cõmuniter, vel diuiſim ab eadem ſit ſede indultũ, quod interdicis ſuſpendi, vel excõmunicari non poſſint, per litteras apoſtolicas non facientes plenã & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem Datum Romæ Apud Sanctum Petrum ſub anulo Piſcatoris die 38. Octobris M.D.XXX VIII. Pontificatus noſtri anno Quarto.

V. Regien. F. de Torres.

Licentia Teſtandi ex Regiſtris Innocentij iij.

Innocentius &c. P. Epiſcopo Portuen. &c.

CVM prouida deliberatione diſponas de rebus tuis condere teſtamentum, a nobis humiliter poſtulaſti vt ſuper hoc tibi licentiam

O 2 conce-

concedere dignaremur. Nos igitur tuo ſalubri propoſito benignum impertientes aſſenſum, præſentium tibi auctoritate concedimus, vt de rebus tuis liberam ſecundum Deum facultatem habeas diſponendi. Datum Romæ apud Sanctũ Petrum. II. Non. Aprilis Anno Nono.

Bulla S.D.N. Pij Diuina prouidentia Papæ Quarti. Super Reſidentia Prælatorum, Parochialium, & aliorum curam animarum habentium, & reſidere debentium.

Pius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

IN Suprema militantis Eccleſiæ ſpecula meritis licet inſufficientibus Diuina diſpoſitione conſtituti, cunctos non ſolum vigilantiæ noſtræ commiſſos Dominicos greges; ſed etiam ſingulorum paſtorum ſuorum actus intenſa noſtræ mentis acie colluſtrantes, ſtudium efficax, operamq; ſedulam ad hoc omnino ſtatuimus adhibere: vt quemadmodum operoſum Sacri Concilij Tridentini. progreſſum, fœlicemque exitum Domino cooperante præſtitimus; ita Sanctiſſima illius decreta, ipſorum præſertim qui in Apoſtolicæ ſolicitudinis partem vocati ſunt, Paſtorum officium concernentia, non tepidę, neque diſsimulanter exequamur. Sane licet in Concilio præfato ſaluberrima fuerit ordinatione decretum, quod omnes, & ſinguli venerabiles fratres noſtri, Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & alij beneficiati, apud Eccleſias ſponſas ſuas reſidere teneantur; Nonnulli tamen, quod non ſine animi noſtri mœrore referimus adeo ſui, gregiumque quos olim deperditos, Saluator noſter proprio ſanguine redimere dignatus eſt, ſibi creditorum obliti ſunt, vt etiam nunc in Alma Vrbe, vel alibi commorantes, & Sacroſancta ſpiritualis matrimonij inter eos ſuaſque Eccleſias ſolemniter contracti iura confundentes, ſponſas ſuas in longa quaſi viduitate relictas, ac prædictas Eccleſias quomodocunque ſibi conceſſas inuiſere, & apud illas, vt probos, & prouidos patres familias decet, reſidere non curent, in perditionem animarum ſuarum, & ſubditorum ſuorum, ac pernicioſum exemplum & ſcandalum plurimorum. Nos hanc illorum contumaciam alicuius, etiam temporalis pœnæ metu frangendam, ſeu conuincendam eſſe cenſentes. Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnibus, & ſingulis, Patriarchis, Primatibus Archiepiſcopis, & Epiſcopis præfatis, ac alijs quibuſcunque, etiam quauis authoritate, dignitate, gradu, vel præeminentia præfulgentibus, prædictas Eccleſias in commendam, vel adminiſtrationem, aut

aut alio quouis nomine obtinentibus, & alijs quibuſcunque beneficiatis curam animarum habentibus, qui iuxta decreti ſuper reſidentia in Concilio prędicto promulgati tenorem, perſonalem in ſuis ecclesijs reſidentiam facere tenentur, in virtute Sanctæ obedientiæ, & vltra pœnas in dicto decreto Concilij contentas, etiam ſub priuationis eorum a regimine, & adminiſtratione eccleſiarū ſuarum, ac alijs noſtro, & pro tempore exiſtentis Rom. Pontificis ſucceſſoris noſtri arbritrio imponēdis pœnis, diſtricte præcipiēdo per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus omni mora ceſſante, in eiſdem ſuis eccleſiis iuxta formam, et tenorem dicti concilij perſonaliter reſideant. Et nihilominus ſi quos mandato noſtro huiuſmodi, quod abſit, non parere contigerit, ne etiam tales abſentes melioris in hac parte conditionis quam cæteri in ſuis eccleſijs reſidentes exiſtant, hac noſtra perpetuo valitura ſanctione per præſentes ſtatuimus, et ordinamus, quod deinceps omnia, et ſingula mobilia, immobilia, etiam in vrbe, vel eius diſtrictu exiſtentia, et ſe mouentia, res, et bona, iura, et actiones cuiuſcunque qualitatis, quantitatis, & valoris, ac vbicunque locorum, conſiſtant, ad Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcopos, et alios quoſcunque, etiam quauis auctoritate, dignitate, gradu, et præeminentia præfulgentes, eccleſias prædictas in titulum; vel commendam; ſiue adminiſtrationem, aut alio quouis nomine obtinentes, et alios quoſcunque beneficiatos curam animarum habentes, qui extra prædictas Eccleſias, et diœceſes, etiam in Roman. Curia, aut alibi degentes, et iuxta decretum, et formam Concilij huiuſmodi non reſidentes deceſſerint pertinentia, et per illos ſuarum eccleſiarum, ac quorumcunque Monaſteriorum, prioratuum præpoſiturarum, & aliorum beneficiorum eccleſiaſticorum, cum cura, & ſine cura ſæcularium, & regularium quæ illi quomodolibet obtinuerint, ac fructuum, redditũum, & prouentum eccleſiaſticorum; nec non penſionum annuarum ſibi ſuper ſimilibus fructibus, redditibus, & prouentibus reſeruatarum, & aſſignatarum occaſione quæſita; etiam ſi facultatem ſpecialem de illis, aut eorum parte teſtandi, & alias libere diſponendi a nobis, & quibuſuis alijs Roman. Pontificibus prædeceſſoribus, & ſucceſſoribus noſtris, etiam cum clauſulis quod facultates huiuſmodi reuocari nequeant, alijſque irritantibus decretis obtinuerint, & in vim illarum litterarum deſuper confectarum de rebus, & bonis huiuſmodi iamque diſpoſuerint, tanquam ſpolia ad Cameram Apoſtolicam legitime pertineant, liceatque dilectis filijs moderno, & pro tempore exiſtenti Commiſſario noſtro Generali, & ſuis, dictæque Cameræ deputatis, in euentum deceſſus huiuſmodi, ſolitum inuentarium ſuper rebus, & bonis præfatis con-

ficere, illaque prout de reliquis clericorum ſpolijs fieri ſolet,ad dilecti filij noſtri moderni,& pro tempore exiſtentis Generalis Theſaurarij manus redigere,dictæque Cameræ applicare,cuiuſuis licentia deſuper minime requiſita.Ac facultates,& deſuper cōfectas,literas prędictas,etiam motu, & ſcientia ſimilibus,etiam in recompenſam laborum, & obſequiorum,etiam nobis, & Eccleſiæ Roman. dictæque ſedi impenſorum,quomodolibet conceſſas, & etiam iteratis vicibus approbatas,illarum omnium tenores præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, in euentum obitus huiuſmodi, etiam ſi vrbe, aut eius diſtrictu, vel alibi extra ſuas eccleſias, vt præfertur, contigerit, ex nunc prout ex tunc,& e contra,in dictæ contumacię pœnam eiſdem poteſtatis plenitudine,& tenore reuocamus, caſſamus, & annullamus. Ac tam eas,quam earum prętextu quomodolibet pro tempore cōdita factaque teſtamenta, codicillos,legata,donationes, & alias diſpoſitiones quaslibet, etiam ad pias cauſas,vel in remunerationem ſeruitiorum nulla, & inualida, nulliusque roboris, vel momenti fore, neque quicquam contra pręſentium tenorem ſuffragari. Et ſic per quoſcunque Iudices, & Commiſſarios quauis auctoritate fungentes,etiam S.R. E Cardinales in quauis inſtantia, ſublata eis,& eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari, & diffiniri debere. Ac quicquid ſecus a quoquam quauis auctoritate ſcienter,vel ignoranter attemptari contigerit irritum, & inane decernimus. Per hoc autem noſtris,& Romano. Pontificum prædeceſſorum, noſtrorum, ordinationibus, reſeruationibus,& decretis quo ad prælatorum,et aliorum beneficiatorum, etiam in ſuis eccleſiis, aut diœc.reſidentium, et ibi decedentium, quæ etiam ampliamus, et extendimus ad habentes eccleſias in vrbis diſtrictu, ibique reſidentes,et decedentes, ſpolia Cameræ Apoſtolicæ applicata, hactenus emanatis,nullatenus præiudicare, neque quicquam in eis alterare intendimus, ſed ea in ſuo robore,vt antea manere,volumus, præterquam, quo ad eos qui in ſuis Eccleſijs iuxta formam prædicti Concilij reſederint, et ſpecialem licentia teſtandi habuerint, hanc enim tantum ſaluam eis eſſe volumus, ita vt generalis licentia teſtandi eis, quamquam reſidentibus minime ſuffragetur, ſed ſola ſpeciali, ſi quam habuerint,tueri ſe poſſint. Cæterum,vt præceptum, mandatum, ſtatutum, ordinatio, reuocatio,caſſatio, decretum, & alia præmiſſa, præſentesque literæ ad eorum quorum intereſt notitiam deducantur, nulluſque poſſit aliquam illorum ignorantiam prætendere, vel excuſationem allegare, ſed illa perpetuo firma,et illibata permaneant,volumus,et mandamus,quod eędem præſentes in Baſilicæ principis Apoſtolorum de

vrbe,

vrbe, & Cancellariæ noſtræ valuis, ac Acie campi Floræ per aliquẽ ex Curſoribus noſtris affixe, copia illarum ibi dimiſſa, ab ea die omnes perinde arctent, ac ſi illis perſonaliter intimatæ fuiſſent, Non obſtan. præmiſſis, ac in fauorem curialium per fœ.re Sixtum IIII. Leonem X. Iulium III. & quoſcunque alios Ro. Pont. prædeceſſores noſtros, ac etiam per nos editis & approbatis: Necnon alijs litteris, conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cæterisque contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtri præcepti, mandati, ſtatuti, ordinationis, reuocationis; caſſationis, annullationis, decreti, ampliationis: extenſionis, intentionis, & voluntatis infringere: vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationẽ omnipotentis Dei: ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurũ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno incarnationis Dominicę Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo Quarto. Septimo. Kal. Decemb. Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

Cæ. Glorierius.

Viſa de curia M. de Enciſo.

H. Cumin.

SVMMARIVM.

1 *Clericorum alij ſeculares alij regulares.*
2 *Regularium, alij mendicantes, alij non mendicantes.*
3 *Regularibus mendicantibus habere propria regula prohibet.*
4 *Qui & quales ſine mendicantes.*
5 *Fratres ſeruorũ ſanctæ Mariæ nõ connumerantur inter mẽdicãtes. Religio clericorum ſocietatis Ieſu, inter mendicantes computatur.*
6 *Qui ſint regulares non mendicantes.*
7 *Monaci ſunt dicti ab vnitate.*
8 *Monaci regulariter intelliguntur Sancti Benedicti.*
9 *Regula fratrum minorum eſt fundata in arctiſſima paupertate.*
10 *Minores non poſſunt acquirere, nec in communi, nec in particulari.*
11 *Frater minor habetur pro mortuo.*
12 *Statutum excludens fæminas, non excludit ſi maſculus ſit de ordine minorum.*
13 *Frater minor eſt ſucceſſionis incapax, ſicut damnatus in metallum.*
14 *Fratres minores poſſunt capere legata pro alimentis.*
15 *Fratres minores non poſſunt eſſe pro aliqua re in iudicio.*
16 *Fratres minores non poſſunt accipere legatum annuum, quia habet aliquid proprietatis:*

17 *Frater minor poteſt accipere legatum annuum pro expenſis ſtudij.*
18 *Frater minor non eſt capax acquiſitionis, etiam ſi promoueatur ad epiſcopatum aut alias dignitates.*
19 *Dignitas non liberat a ſubſtantialibus regulæ.*
20 *Frater minor aſſumptus acquirit eccleſiæ, ad quam eſt aſſumptus,*
21 *Frater minor aſſumptus ad Cardinalatum ſibi non acquirit.*
22 *Frater minor ſibi non acquirit, etiam tranſlatus ad monaſterium capax.*
23 *Aſſumptio non liberat quem a voto.*
24 *Frater minor ſibi non acquirere ex priuilegio Papæ.*
25 *Vbi eadem ratio: ibi idem ius ſtatuitur.*
26 *Frater minor bene poteſt diſpenſari ad ſuccedendum.*
27 *Diſpenſatus ad ſuccedendum videtur capax: tam ex teſtamento, quam ab inteſtato.*
27 *Nihil habens, nihil dare poteſt.*
29 *Fratri minori ſuccedunt conſanguinei ſtatim facta profeſſione non expectata morte.*
30 *Regula fratrum minorum non poteſt gloſſari.*
31 *Legata, & hæreditates relicta fratribus minorum, ſoluuntur officio iudicis.*
42 *Duplex ratio, quare ad relicta fratrum minorum ſubuenitur tali officio,*
33 *Anima eſt cunctis rebus præferenda.*
34 *Pium eſt illius adimplere voluntatem, qui loqui non poteſt.*
35 *Quilibet de populo agere poteſt ad legata ad pias cauſas.*
36 *Fratres conuentuales, & fratres de obſeruantia, habent ſe diuerſimode.*
37 *Conuentuales poſſunt habere propria.*
38 *Si frater de obſeruantia tranſeat ad Conuentuales, non gaudet priuilegio conuentualium.*
39 *Fratres Prædicatores ſunt incapaces ad acquirēdū, itē ad retinēdū.*
40 *Fratres Prædicatores ſunt mendicantes.*
41 *Fratres Prædicatores de cōſuetudine poſsūt acquirere, nō vt retineāt*
42 *Forma profeſſionis fratrum Prædicatorum.*
43 *Fratres Prædicatorum poſſunt habere bona in communi ex conſuetudine, & etiam ex priuilegio.*
44 *Vſus precij, non vſus prædijs, ſtat cum mendicitate.*
45 *Precium non prædium vſu conſumitur.*
46 *Eſſe non dicitur quod non durat.*
47 *Monaſterium ſuccedit profeſſo.*
48 *Fratres Prædicatores non habent actionem: ſed imploratur officiū iudicis*

49 *Rei*

49 *Rei vendicatio competit dominium habenti.*
50 *Vbi eadem ratio ibi eidem ius.*
51 *Fratres Prædicatores poſſunt ſuccedere in bonis temporalibus priuilegio Clementis Quarti.*
52 *Fratres hæremitani ſunt mendicantes, ſed priuilegio Alex. 4. poſſunt acquirere in communi.*
53 *Fratres hæremitani non poſſunt ſuccedere in feudalibus.*
54 *Conſuetudo obuians canoni, eſt irrationabilis,*
55 *Secundum canones omnes profeſſi habent ſeruare, vel regulam Sancti Benedicti vel Sancti Auguſtini.*
56 *Non valet conſuetudo contra canones preceptiuos, vel prohibitiuos.*
57 *Fratres Carmelitæ habẽt idem priuilegiũ, quod fratres hæremitani.*
58 *Non mendicantes non poſſunt, acquirere ſibi in particulari.*
59 *Monaci poſſunt, acquirere in communi.*
60 *In feudalibus religioſi non ſuccedunt.*
61 *Religioſi non ſuccedunt in illis, quæ non poſſunt pertinere: niſi ad hæredes ſanguinis.*
62 *Monaſterium poteſt ſuccedere in illis: quæ poſſunt teneri extra ſanguinem.*
63 *Hæreditas delata, monaco, aditur per monaſterium inuito monaco,*
64 *Hæreditas non delata, nec repudiata, tranſmittitur per monacum morientem ad monaſterium.*
65 *Monaſterium habetur loco filij.*
66 *An ciſterſienſes poſſint poſſidere.*
67 *Conuerſi poſſunt ſibi acquirere.*
68 *Monaſteria ſuccedunt in bonis delatis conuerſis.*
69 *Hæremitæ poſſunt ſibi acquirere.*
70 *Vide an moniales poſſint acquirere.*
71 *Monacho non tacite, nec expreſſe profeſſo, ſuccedunt conſanguinei.*
72 *Vide quomodo iſtud limitatur, vel intelligatur per plure: caſus enumeratos.*
73 *Profeſſo habenti filios ab inteſtato ſuccedit monaſterium filijs legitima remanente.*
74 *Item eadem legitima remanet parentibus.*
75 *Legitima per patrẽ, vel filium profeſſum, debetur emiſſa profeſſione.*
76 *Monachus vagans apoſtatando, non recuperat bona monaſterio acquiſita.*
77 *Quæ vagans acquirit monacus, acquirit monaſterio.*
78 *Monaſterium debet reuocare vagantem.*
79 *Si monaſterium negligit reuocare vagantem, interim acquiſita per eum, non cadunt monaſterio.*

Tranſ-

80 *Tranſlato monaco ad aliud monaſterium;quando acquiſita remaneant ad primum & quando vadunt ad ſecundum monaſterium.*

81 *In acquiſitis ex beneficijs, & ex illicite negociatis per quemuis regularem ſuccedit Camera apoſtolica.*

§. ad maiorem.

1 *Clerici poſſunt habere bona multiplici modo.*
2 *Clerici de iure antiquo non poterant,habere bona particularia.*
3 *Poſtea autem conſtitutum fuit, vt haberent.*
4 *Non valet ſtatutum excludens clericos a ſucceſſione.*
5 *Species bonorum: quas poſſunt habere clerici.*
6 *Concubinatus magis prohibitus clericis; quam laicis.*
7 *Filij ex concubina non ſuccedunt clericis in illis duobus vncijs de iure ciuili inductis.*
8 *Clerici poſſunt contrahere matrimoniū ante & poſt ordines minores.*
9 *Conſtitutis in ſacris eſt interdictum matrimonium.*
10 *Non exiſtētibus deſcendentibus ſuccedūt aſcēdentes & collaterales.*
11 *Deficientibus deſcendentibus aſcendentibus & collateralibus ad decimum gradum clerico ſuccedit eccleſia.*
12 *Genera,& qualitates fructuum eccleſiaſticorum.*
13 *In fructibus eccleſiæ, vel in acquiſitis de fructibus, non ſuccedunt conſanguinei, ſed ſucceſſor in beneficio.*
14 *In locum ſucceſſoris,& eccleſiæ in ſpolijs,hodie eſt ſuffecta Camera.*
15 *Clerici habent bona triplicis generis.*
16 *In fructibus non recollectis ſuccedit eccleſia.* (*ratos.*
17 *Vide per quinque caſus;quis ſuccedat clerico poſt fructus a ſolo ſepa*
18 *Vide conſtitutionem Iulij ſuper fructibus inexactis.*
19 *Vide quis ſuccedat in fructibus commendæ.*
20 *Camera apoſtolica eſt ſubrogata in locum ſucceſſoris:*
21 *Vide quis ſuccedat in diſtributionibus quotidianis.* (*ab inteſtato.*
22 *In diſtributionibus quotidianis videtur ſuccedere cōſanguinei etiā*
23 *Vide multa circa hoc in contrarium.*
24 *In fructibus pēſionū,& in fructibus reſeruatis ſuccedūt cōſāguinei.*
25 *Acquiſitum ex penſione non dicitur acquiſitum ex beneficio.*
26 *Penſio poteſt aſſignari, etiam laico.*
27 *Penſionarius non tenetur dicere officium.*
28 *Vſufructuarius fructus quæſitos ad hæredes tranſmittit.*
29 *Penſio videtur aſſignata pro alimentis.*
30 *Decedens tranſmittit ad hæredes ius exigendi alimenta non ſoluta.*

31 *Termini*

31 *Termini penſionũ non exacti exiguntur ab hæredibus ab inteſtato.*
32 *Fructus lucrati per penſionarium ſunt proprij.*
33 *Acquiſita ex artificio tranſmittuntur ad hæredes ab inteſtato.*
34 *Per artificium clericus licitè ſibi victum parat.*
35 *Quare clericus non poteſt locare operam ſuam per totum diem.*
36 *Habens beneficium licitè exercet etiam aliquod artificium.*
37 *Vide quid ſit artificium.*
38 *Non eſt licitum artificium clerico, quando ei eccleſia ſufficit.*
39 *Clericus egens iuſtas negociationes facere poteſt.*
40 *Quis dicatur honeſte, vel inhoneſte negociari.*
41 *Cauſa lucri, cupiditatis, & auaritiæ negotiari non licet.*
42 *Negociatio quæ non ſit lucri cauſa, non eſt prohibita.*
43 *Non eſt prohibitum lucrum, quod prouenit ex opera, aut rebus clericorum.*
44 *Eſt licitum negociari clerico neceſſitate ſuadente.*
45 *Quandò ſit licitum clerico negociari.*
46 *In acquiſitis ex doctrina, ſucceditur clerico ab inteſtato.*
47 *Acquiſita ex doctrina, & patrimonialia, quoad ſucceſſionem, æquiparantur.*
48 *Clericus in minoribus non habens beneficium ſufficiens, poteſt per aduocationem ſibi acquirere.*
49 *Idem poteſt, & diaconus.*
50 *Clericus in minoribus beneficiatus, æquiparatur clerico in ſacris.*
51 *Clericus poteſt aduocare nedum prò victu, ſed pro lucro.*
52 *Clericus habens beneficium, licitè exercet etiam artificium, & doctrinam.*
53 *Clerici non ſufficienter beneficiati, poſſunt eſſe tabelliones.*
54 *Religioſi non aduocant, nec procurant.*
55 *Acquiſita ex ſeruitijs, & officijs vadunt ad hæredes ab inteſtato.*
56 *Acquiſita ex ſeruitijs ſunt acquiſita intuitu perſonæ.*
57 *Clericus vti Cappellanus, & pro miſſis dicendis ſibi acquirit.*
58 *Ratio quare clericus acquiſitum pro miſſis faciat ſuum.*
59 *Quando relictum clerico, vel parrochiali intelligatur relictum intuitu eccleſiæ, vel perſonæ.*
60 *Acquiſita ex officijs per clericum, ſunt quaſi caſtrenſia, & vadunt ad conſanguineos.*
61 *Quæcunque acquiſita ex officijs, vadunt ad conſanguineos.*
62 *Non ſunt mutanda, quæ certam habuerunt ſemper conſuetudinem.*
63 *De conſuetudine poſſumus ſuccedere clerico in acquiſitis intuitu eccleſiæ.*
64 *In acquiſitis ex illicitè negociatis ſuccedit Camera.*

§. deueniendo.

De

De ſucceſsione Clerici ab inteſtato regularis, vel ſæcularis.

QVAESTIO VIII.

AD maiorem declarationem, & intelligentiam materiæ, voluí annectere quæſtionem de ſucceſſione Clerici ab inteſtato, quia id non fore extra propoſitum putaui, vt defectus qui forſan in antedictis interuenerint, poſſit aliqualiter per infradicenda ſuppleri.

Et omiſſo de ſucceſſione actiua, ideſt, quomodo Clerici, alijs ſuccedant, quia non eſt ad rem noſtram, de paſſiua tantum dicam ſucceſſione, videlicet quomodo Clericis ſuccedatur, quia eſt materia noſtra.

1 Et quia Clericorum duo ſunt genera, quia alij videlicet ſunt Clerici regulares, alij vero ſunt Clerici ſæculares, cum dictum fuerit de regularibus, deueniemus ſecundo loco ad dicendum de ſæcularibus.

Et primo eſt dicendum quod Clericorum regularium duo ſunt genera,
2 quia videlicet, alij ſunt regulares mendicantes, alij regulares non mendicantes, & regulares mendicantes ſunt illi, quibus ad congruã
3 ſubſtentationem redditus, aut poſſeſſiones habere profeſſio, ſiue regula qualibet interdicunt: ſed per quæſtum tribuere victum ſolet incerta mendicitas cap. vnico. de relig. dom. lib. ſexto. quales ſunt fratres Prædicatores, Minores, Hæremitani, & fratres Carmelitæ, licet de Carmelitis dubitet Lap. alleg. ſua 45. & alleg. quarta. fratres autem Seruorum Sanctæ Mariæ, Io. And. in d. cap. vnic. dicit, quod non connumerantur inter mendicantes quia per Benedictum Vndecimum fuit anno ſui Pontificatus primo declaratum, eos non comprehendi inter mendicantes, & dicit quod ſibi conſtitit de dicta declara
5 tione: Et merito ita debuit declarari, quia nec regula, nec conſtitutiones arctant eos ad mendicandum, licet aliquando de facto mendicent, id quod ſequitur Gaſpar de Calder. in conſ. ſuo. 17. quod incipit an ordo. Hodie tamen prout teſtimonio fide digno accepi, a ſummo Pontifice noſtro ſanctiſſimo & religioſiſſimo Pio Quinto declaratum eſt, ipſos eſſe mendicantes, & ea propter ad contribuendum pro Seminariorum expenſis in Regno Portugaliæ non teneri, ſimulat quę declarauit, conceſſionem a ſua Sanctitate nuper factam in fauorem ordinis mendicantium, ſuper interpretatione aliquot capitum concilij Tridentini, & ſuper exemptione ſubſidiorum & contributionis etiam Semi-

Seminarijs, ipſos ſeruitas comprehendere.

Et inſuper ſilentio prætermittendum non putaui, quod religio clericorũ Societatis Ieſu etiam ipſa inter ordines mendicantium cenſeri debet & annumerari, id quod aptiſſime cum ex eius, tum inſtituto, tum etiã conſtitutionibus quæ in publica & authentica forma vidi, mihi per admodum R.P.D. Ferdinandum Solieres iur. vtr. Doctorem excellentiſſimũ, virum candidis moribus, & ſummæ deſteritatis in tractãdis negocijs dicti ordinis procuratorem generalem oſtenſa; neque priuatim neque in cõmuni poſſunt pro ſocietatis ſuſtentatione, aut vſu, ad bona aliqua ſtabilia, prouentus, vel introitus aliquos, ius aliquod ciuile acquirere, ſed contẽti eſſe debent vſu tantum rerum ſibi ex eleemoſina donatarum, quamuis poſſint pro ſtudentiũ cõmoditatibus collegia habere, bonis etiam ſtabilibus dotata, quibus tamen bonis ipſi ſtudentes ipſisque inſeruientes, non tamen ipſius ſocietatis profeſſi ſubſtentari poſſunt. Quod quidem veriſſimum eſt de iure, cum, vt ſupra diximus, mendicantes ſunt illi qui redditus vllos, neque in particulari, nec in communi habere poſſunt, ſed ex incertis eleemoſinis viuunt. cap. primo. de relig. domib. lib. vj. vbi omnes doctor.

Alia ſpecies clericorum regularium non mendicantium, ſunt veluti re-
6 gulariter omnes monachi, & omnes canonici regulares, & monachi vocabulo proprie ſumpto, poſſunt dici illi, qui virtute regulæ, ſtant ſolitario in monaſterio, nec immiſcent ſe prædicationibus, niſi habeant adminiſtrationem, dicuntur enim monachi a ſolitudi-
7 ne & vnitate, & ſecundum communem vſum loquendi, appellamus
8 communiter monacos illos, qui ſunt de ordine ſancti Benedicti habentes bona in communi, alios vero appellamus fratres mendicantes, per Abb. in. cap. cauſam quæ. extra. de iud. verſ. additio. Nicolai.

De ſucceſſione fratrum minorum nihil eſt quod dicamus, nam cum ip-
9 ſorum regula, ordo, conſtitutio, & profeſſio, ſint fundate in arctiſſima paupertate per tex. in cap. exijt qui ſeminat. §. ad hæc. de uer. ſig. in 6. in clem. exiui de paradiſo. §. quia ergo, & §. cumque annui redditus, & per tex. in extraua. ad conditorem canonum. de ver. ſig. Io. 22. ibi nihil ſibi approprient, neque domum, neque locum, neque rem aliquam aliam, ſui ordinis profeſſores &c. non videntur
10 quicquam poſſe acquirere nec in communi nec in particulari, nec per viam ſucceſſionis qua alteri ſuccedant, nec alias quouiſmodo, quia ei videtur interdictum habere propria, quia eo ipſo quod profitentur, renuntiant omnibus rebus mundi, & eſt magis præciſa renunciato, quæ poſſit inueniri, qui habentur pænitus pro mortuis vt

per

11 per Bal.in authen.ingreſſi. C. de ſac. ſan. eccleſ. in fi. vbi dicit quod
ſtante ſtatuto,quod maſculus excludat fæminam a ſucceſſione, quod
fæmina non excluditur, ſi maſculus ſit de fratribus minoribus, quia
12 eſt ſublatus de medio: quia dicit Socin. in .l.ſi cognatus . ſecundum
Io. de Imola : quod frater minor efficitur omnino incapax ad ſucce-
13 dendum, ſicut damnatus in metallum,& dicit Bar. in .l.legatum . ff.
de cap. dimi. quod fratres minores non poſſunt habere in proprio,
vel in communi tamen legata eis pro alimentis poſſunt capere, quia
14 potius in facto,quam in iure conſiſtunt . Sed cum iſti pro nulla re
15 temporali in iudicio eſſe poſſunt , quis petit (inquit) iſtud lega-
tum, dixi in libello minoricarum, legatum tamen in annos ſingu-
los, ſeu legatum annuum habere non poſſunt , quia aliquid pro-
16 prietatis habet. Abb. tamen in conſilio 46. tenet quod frater mi-
nor eſt capax annui legati pro expenſis ſtudij , & quod pro alimen-
tis poſſint capere , tenet Bart. in lege ſeruos ad cuſtodiam . ff. de
17 alim. & cibi lega. Bal. in lege prima . ff. de his qui ad liber. prouen.
Imol.& Lud.in .l. ſticum.§.ſtipulatio.in principio.ff.de verb. obliga.
Imo non videtur frater minor capax alicuius acquiſitionis, aut ſuc-
18 ceſſionis , etiam ſi promoueatur ad Epiſcopatum , Archiepiſco-
patum . aut alias dignitates, vt not. in clem. fin. de electio. in ca-
pitulo quorundam. eod.tit.lib. ſexto. quia dignitas non liberat eum
a ſubſtantialibus regulæ, per gloſſ. dict. capit. quorumdam. in
19 ver. mendicantium . quia bona , quæ obuenirent ipſi fratri mino-
rum iam aſſumpto,non acquirerentur ipſi,ſed eccleſiæ, adquam fuit
20 aſſumptus.
Idem dicendum,ſi aſſumatur,ad Cardinalatum iuxta doctrinam Bal.in
21 authen. licentiam. C.de epiſcopis, & clerici. & idem ſi eſſet transla-
tus ad monaſterium capax ad habendum proprium,quale eſt mona-
22 ſterium monachorum, & canonicorum regularium, de quibus in.c.
cum ad monaſterium, de ſtat.regul.vt monaſterium ſuccedat, adeo,
quod ſi ante aſſumptionem, vel translationem prædictas fuiſſet ſibi
delata hæreditas, quam non adiuit,poſſet hodie eccleſia, vel mona-
ſterium adire,dummodo res ſit integra,hoc eſt:quod non fuerit agni
ta per conſanguineos ſequentes in gradu.per Bar. in authen. ingreſ-
ſi.C. de ſac.ſanc. eccle. per Bal. in.l. Deo nobis. C. de epiſcopis. &
23 cle.quia aſſumptio nõ liberat eum a voto,vel continentia pauperta
tis,per glo.cap.tertio. 16.q.1.nec ab habitu, ſiue profeſſione. 16. q.
ſi. cap. noua actio , qualiter hodie tempeſtate noſtra videmus Illu-
ſtriſſimum & Reuerendiſſimum D.Clementem Dolera Monelianum
S. R. E. Cardinalem ſub titulo Sanctæ Mariæ in Aracæli nuncupa-
tum patriæ meæ ſplendorem, & patronum meum,incedere in habi-
tu,

tu, & colore ſuæ Religionis fratrum Minorum, de quorum gremio ob præclaras eius virtutes fuit ad apicem Cardinalatus tempore felicis record. Pauli Quarti aſſumptus, & promotus, & Illuſtriſſimum & Reuerendiſſimum D. Michaelem Chiſilerium, tunc vulgo dictum Cardinalem Alexandrinum, nunc vero Papam Pium Quintum ad Apoſtolatus apicem vere diuina non humana prouidentia, pro bono totius mundi regimine aſſumptum, retinuiſſe habitum ſuæ religionis fratrum Prædicatorum: niſi tamen ad acquirendum, vel ſuc-
24 cedendum fuerit capax frater minor ſic aſſumptus ex priuilegio Apoſtolico, Cuius tenor, & verba tunc eſſent attendenda. cap. porro. de priuileg. & cap. recepimus. qualiter aſſumptis, & promotis ad Cardinalatum euenire puto, quia tunc ſecundum eorum tenorem eſſet iudicandum. cap. cum & plantare & cap. petitis de priuilegijs, & cap. accepimus. de fid. inſtrumen. & ſi eis priuilegium daret, quod ſibi poſſet acquirere, vel alijs ſuccedere, tunc de eo dicendum erit, ſeruata forma ſui priuilegij, quod dicemus infra in fructibus beneficiorum, & alijs rebus pro Clerico ſæculari ſuo loco, quamuis regulariter, ſi ex priuilegio poſſent acquirere, vel poſſidere, ſuccederet eis Monaſterium, ſicut ſuccedit Religioſis non mendicantibus, in
25 quibus eſt eadem ratio, ergo idem ius venit ſtatuendum. l. ſi ſo-
26 cer. ff. ſolut. mat. & de damno infe. l. hoc amplius. quia bene po-
27 teſt diſpenſari frater minor ad ſuccedendum, vt per Socin. in l. ſi cognatus. de rebus dub. col. quarta. §. ſexta concluſio, verſ. ex quo infertur. vbi videtur dicere quod capax factus ad ſuccedendum ex diſpenſatione Papæ, videtur capax, tam ex teſtamento, quam ab inteſtato, vnde cum nihil ſibi acquirat, aut acquirere poſſit regulariter frater minor, nec per viam beneficiorum, vel dignitatum per eum adeptarum, aut per viam ſucceſſionis, nihil eſt, quod dicamus, aut quæramus de illius ſucceſſione. quia qui nihil poteſt acqui-
28 rere, nihil poteſt relinquere, & qui nihil habet, nihil dare poteſt cap. Daibertum. 1. q. 7. quia in bonis eius patrimonialibus: quę ingrediens ad religionem relinquit mundo ſuccedunt ei conſanguinei, qui ei ſuccederent, ſi nunquam eſſet religionem ingreſſus. d. c. exit qui ſeminat. & authen. ingreſsi. & extrau. Io. Vigeſimi ſecundi ad conditorem. de verb. ſignif. vbi renunciatur reſeruationi iuris quam fecerat Nicolaus Papa quartus in bonis oblatis, aut qualitercunque ipſis fratribus Minoribus obuenientibus in fauorem Romanæ Eccleſiæ, vt per Gaſpar. Cald. in cap. in præſentia. de probatio. & ſuccedunt eis conſanguinei ſtatim facta profeſsione, non autem expectata morte naturali per nota. cap. beneficium. de reg. iur. in ſexto. & dicit Bal. in authen. ſi qua mulier. C. de Sac. San. Eccl. quod regula fratrum minorum

eſt prohibita gloſſari, quia ſicut prolata, ſic fideliter exponatur ad
29 literam,& ſuper ipſam gloſſæ non fiant,niſi forte per quas verbum,
ſenſus, ſeu conſtructio grammaticaliter ad litteram intelligibilius ex
ponatur,ſed circa materiam hæreditatum,legatorum,ſeu relictorum
eſt aduertendum,& notandum, quod licet fratres minores non ſint
30 capaces hæreditatum,& relictorum in teſtamentis, vt patet in Cle-
mentina exiui. §.cum igitur. de verbor. ſignif.& per Bar.in l.nequa-
quam.§.ſi.ff.proconſul.& in l.prima.col.quarta.de legat.primo.atta-
men relicta exiguntur, & eis conſulitur duobus modis ſecundum
Doctores.

Nam primo eis ſubuenitur officio iudicis, poteſt namque iudex ex ſuo
31 officio mero nomine, etiam ad hoc agente, compellere hæredem,
vel illum,qui ad hoc tenetur ex teſtamento, vel alias, quatenus re-
licta monaſterio, vel fratribus minoribus adimpleant, & exoluant,
per Specul. in tit.de inſtrum.ædit. §. nunc vero aliqua & Bar. in d. l.
nequaquam & per Io. Andr. in cap. ſi hæredes de teſtam. & Bal. in l.
nulli. C.de Epiſcopis & Cleric. & de hoc poteſt aſſignari duplex ra-
tio, quia intereſt reipublicæ, ne quis re ſua male vtatur. §. ſed hoc
tempore. inſtit. de his qui ſunt ſui. & ſi commodo rei priuatæ proui-
detur. l. ſi quis. C. de præſcriptio. fortius circa voluntates defun-
33 ctorum prouidendum eſt per Barba. in rub. de teſtam. & gloſ. in l.
Iulianus. ff. de actio empt. facit etiam quia anima cunctis rebus de
mundo eſt præferenda. l. Sancimus. C.de Sacr. Sanct. Eccl. alia ratio
eſt, quia ſi ita cautum non eſſet, accideret nonnunquam quod pium
propoſitum defunctorum improba fraudantium calliditate cælare-
33 tur d.l. nulli. C.de Epiſcopis & Cler. & quia magna eſt pietas vo-
luntatem illius adimpleri, qui nec ſe iuuare nec iam loqui poteſt,id-
circo voluntati defunctorum ita conſultum iri opportet, & hæc quo-
ad primum modum, & primum remedium, quo fratribus minori-
bus, & alijs pauperibus non valentibus agere in iudicio ſubuentum
eſt officio iudicis.

Alio modo, & alio remedio dictis fratribus minoribus ſubuenitur,quia
35 ad talia legata, ſiue relicta fratribus minoribns cuilibet de populo
cōpetit actio,& quilibet de populo poteſt agere,vt legata,& relicta
ad pias cauſas,puta monaſterio,hoſpitali,fratribus,pauperibus & ſi-
milibus adimpleãtur,& ſoluãtur,per ipſũ qui grauatus eſt a teſtato-
re,vel qui alias,ad hoc tenetur in auth.de eccl.tit.§.ſi autẽ,colla.no-
na.tenet Lud.Rom.in auth.ſimiliter.C. ad l.falc. & fuit dictum Angel.
de Peruſ.in d.§.ſin autem. tenet Bar. in l.nequaquam, quæ allegat. l.
hæreditas.ff.de petit.hær.fac.l.nulli.C.de Epiſc. & Cler. in fin. refert
author compendij priuilegiorum fratrũ minorum in ver. hæreditas.

Sed

Sed iſta habent locum, & intelliguntur in fratribus minoribus: qui ſunt
36 & appellantur de obſeruantia, non autem habent intelligi de fratribus minoribus qui appellantur conuentuales, qui ſe in huiuſmodi
37 habent diuerſo modo, quia conceſſione Clementis quinti poſſunt libere ſuccedere in bonis temporalibus, in quibus ſuccederent, ſi in ſeculo exiſterent, ac bonorũ ipſorum poſſeſſionem apprehendere, & vendere libere bona ipſa, eorumque precia in vtilitatẽ ſuam conuertere, prout præfectis ordini melius viſum fuerit expedire. Item idem fuit eis pari modo conceſſum per Sixtum quartum per quaſdam ſub pridie Kal. Septembris incipien. Vniuerſalis eccleſiæ. Mare magnum nuncupatum, & Leonem decimum per alias ſuper electione magiſtri generalis eiuſdem ordinis, vniuerſalique vnione & concordia inter fratres dicti ordinis minorum de obſeruantia & conuentualium, ſub pridie Idus Iunij datas eorum Pontificatus anno quarto & quinto reſpectiue deſuper confectas ſub plumbo litteras, & per literas Pauli tertij ſub datum Romæ Die 27. Octobris 1540. Pontificatus ſui anno ſexto, ſub anulo Piſcatoris expeditas, directas Dilectis filijs generali, ac Prouincialibus magiſtris vniuerſiſq; fratribus ordinis minor. Conuentualium nuncupatorum. Paulus Papa III. Dilecti filij ſalutem &c. Quorum Tenor inſeritur in fine præſentis quæſtionis, vnde Conuentales habere bona, ſuccedere, in hæreditate, vendere, & in ſuos vſus conuertere poſſunt, per priuilegia, & reſcripta, ſeu conceſſiones particulares & ſpeciales &c.

Sed hoc non eſt ſimpliciter verum in omnibus fratribus minoribus con-
38 uentualibus, quia ſi aliquis frater minor de obſeruantia, tranſeat ad cõuẽtuales, nõ habet, nec habere poteſt iſta priuilegia, quia Alex. ſextus decreuit, quod nullus profeſſor ordinis minorum de obſeruantia, ſi illum egrediatur, & ad conuentuales eiuſdem ordinis tranſeat, poſſit ſuccedere parentibus, propinquis, aut affinibus ſuis quouiſmodo, nec aliquo indulto prædictis fratribus Conuentualibus ad hoc conceſſo gaudere valeat, nec etiam conuentus aliquis occaſione fratris ſic egredientis, ius aliquod in hæreditate, vel quauis alia ſucceſſione propinquorum acquirere, & conſequi poſſit, &c. & idem Alex. iterum decreuit, & prohibuit, ne fratres obſeruantes tranſeuntes ad conuentuales, ſuccedere propinquis valeant vllo modo, prout habetur in authentico, ad literam refert idem author in d. compendio d. ver. hęreditas vbi vide.

De fratribus Prædicatoribus per Hoſtien. in cap. in præſentia. de proba.
39 Feder. de ſen. in conſ. 12. inc. fratrẽs prædicatores, tenetur quod ſint incapaces, nedum ad retinendum, ſed etiam ad acquirendum, & ſe-

cundum conſtitutiones iuratas,& a ſede apoſtolica confirmatas fratres Prædicatores ſunt mendicantes cap.vnico. de relig. dom. quia ſubdit ipſe Feder.ibi quod ſi fiat eis relictum annuũ ad longũ tempus quod non valeat, quia per indirectum videtur ſublata incerta men-
40 dicitas,& idem eſſet in effectu, prout etiam tenet Bald. in authen. ſi qua mulier.C.de ſac.ſan. eccl. tertia col. qui dicit quod ſibi videtur,
41 quod hoc acquirere, & mendicare implicat contradictionem, ſed ſubdit ibi,quòd eſt ſeruãda cõſuetudo,quæ habet quod poſſint acquirere, non vt retineant, ſed vt vendant, quia forma profeſſionis fratrum prædicatorum eſt,vt ſubſcribitur videlicet, ego. N. facio pro-
42 feſſionem, & promitto obedientiam Deo,& Beatæ Mariæ, & beato Dominico,& tibi patri Magiſtro fratrum Prædicatorum,& ſucceſſoribus tuis ſecundum regulam beati Auguſtini, & inſtitutiones fratrũ Prædicatorum,quod ero obediens tibi, tuiſque ſucceſſoribus vſque ad mortem:& ſecundum regulam Beati Auguſtini,fratres Prædicato-
43 res poſſunt acquirere,& habere bona ſaltem in cõmuni, quia regula Beati Auguſtini habet proprium in communi.xij.q.j. non dicatis.vnde ſecundum regulam de eis iudicare deberemus, ſicuti de fratribus non mendicantibus,merito ſaltim reſpectu communis, eſſet aliqua habenda conſideratio de illorum ſucceſſione, quia poſſunt ſuccedere & acquirere,non vt bona, & hæreditates retineant, ſed vt vendant, per communiter ſcriben. in d. c. vni. & per Spec. in tit. de ſtat. monac. §. primo. verſ. 3. & verſ. 4. ſequitur Gaſpar Cal. q.46. de teſta.
44 vbi dicit quod id tenent omnes doctores,ſubdens ibi quod vſus præ-
45 cij ſtat cum medicitate, ſed vſus prædij non, quia per vſum præcij conſumitur ipſum præcium, prædium vero non, & ſic habere præ-
46 cium poſſeſſionum, ſtat cum ipſa mendicitate, cum eſſe non dicatur quod non durat de pęnit. diſt. prima. diuortium. & de verb. ſig. nam & ego. hodie tamen ipſi fratres prędicatores, ex priuilegio Sixti quarti ſub dat. apud ſanctum Petrum anno Incarnan. 1475. Kalen. Iunij An.Pont. quarto. bona ſtabilia in communi poſſidere & retinere poſſunt perpetuo,non enim ex hoc deſinunt eſſe medicantes vt per ſcriben. & maxime domin. & Franc. in capit. primo. de relig. dom. lib. ſexto.

Vnde, ſi tenemus, prout tenendum eſt, quod ipſi fratres Prædicatores poſſint capere bona, & vendere in illis, quæ ipſi acquirent, ſuccedet eis monaſterium,non autem conſanguinei venientes ab inteſtato. quia iura indiſtincte dicunt,quod monaſterium ſuccedit profeſſo,
47 ſiue in bonis quæ habeat in tempore ingreſſus,ſiue poſtea obuenientibus xij.quęſt.ij.nolo.& cap. non dicatis.19.q.ij.quia ingrediẽtibus. authen.ſi qua mulier.C.de ſac.ſanc. eccl. authen. ingreſsi. & de proba.capit.

ba.cap.in præſentia.quia iſta permiſſio extenditur ad quolibet monaſterium niſi prohibitum reperiatur. cap. ſtatutum. de electio. lib. ſexto. conſuluit Gaſpar. Calder. in conſ. ſuo 46. de teſtam. incip. an bona ingreſſi. & ad ipſa bona obuenta, vel acquiſita conſequendum non habent actionem, nec poſſent intentare rei vendicationem, ſed
48 bene poſſunt implorare officium iudicis, vt dicit Nicol. de Vbal. in ſuo quem conſcripſit tractat. de ſucceſſ. Cler. ab inteſtato. §. reſtat, ſecundum Gaſpar. Calder. præallegato conſ. ſed Gaſpar id non dicit, quia ad hoc ego legi totum conſilium, & ſi promouerentur ad Epiſcopatus, Archiepiſcopatus, vel alia beneficia Eccleſiaſtica, & ex
49 eorum fructibus, vel ex negociationibus interdictis Clerici facerent acquiſitionem, dic de eis in iſto caſum, prout dicimus infra
50 de Clerico ſæculari: ſed Clemens Quartus conceſſit fratribus ordinis Prædicatorum, & minorum, quod poſſint libere ſuccedere in bonis temporalibus, in quibus ſuccederent, ſi in ſæculo exiſterent, ac bonorum ipſorum poſſeſſionem apprehendere, & vendere libere bona ipſa, eorumque præcium, vel bona in eorum vtilitatem conuertere, prout prælatis dictorum ordinum melius viſum fuerit expedire, præallegato compendio d. loco in principio.

De fratribus hæremitanis, non eſt aliquod dubium, quia licet ipſi ſint de mendicantibus, tamen ex priuilegio eiſdem conceſſo per Alex.
51 Quartum poſſunt in communi, & acquirere & retinere, quæcunque bona mobilia aut immobilia, quæ potuiſſent acquirere & retinere, ſi remanſiſſent in ſeculo, exceptis bonis feudalibus, ſed in
52 particulari nihil acquirunt, vel retinent, & ſi conſuetudo aliqua habeat, vt acquirant, vel retineant pœnes ſe particulariter, bona, vel bonorum adminiſtrationem ſibi relictorum per conſanguineos, vel alios, vel prouenientium ex ſua induſtria, aut artificio, licet etiam talis conſuetudo ſit communiter vbique obſeruata, non tamen eſt dicendum, quod valeat, quia eſt irrationabilis, merito non toleranda, ſed extirpanda. octaua diſt. mala. & capitulo ſeq. & hæc conſuetudo eſt irrationabilis quia obuiat Canonicis inſtitutio-
53 nibus. 11. diſt. capitulo 2. quia Canones mandant quibuſcunque
54 profeſſis, vt ſeruent regulam, vel Beati Auguſtini, vel Beati Benedicti, vel aliam, quæ tria ſubſtantialia profitentur, & contrariam conſuetudinem deteſtantur quia præcipiunt illa omnino ſeruari, & Prælatis in hoc prohibetur diſpenſatio. cap. cum ad monaſterium. de ſtat. regul. quia contra Canones præceptiuos, vel prohibitiuos non valet conſuetudo. 4. diſt. §. hæc & alias. vt per Gaſpar. Cald. in conſ.
55 primo incip. an ſit licitum de regular. de ſtatu regular. vbi dicit quod talis conſuetudo obuiaret obedientiæ, & ſic alteri de ſubſtantialibus

P 2 regu-

regulæ, item iuri naturali quod in lege, & in euangelio continetur, item inducit peccatum mortale, vt ibi per eum, quod conſilium fecit, in caſum, an ſit licitum fratribus hæremitanis Sancti Auguſtini retinere pœnes ſe adminiſtrationem bonorum ſibi relictorum, vel ſua induſtria, aut artificio prouenientium, ſtante de hoc conſuetudine communiter approbata.

Simile priuilegium eſt credendum quod habeant & fratres Carmelitæ,
56 alioquin eſt iudicandum de illis: prout de cæteris mendicantibus, ſecundum ius commune, & de his omnibus idem videtur dicendum: prout diximus de prædicatoribus, quia ſi ex priuilegio poſſunt acquirere, ſuccedit eis in acquiſitis etiam & monaſterium, ſicut religioſis non mendicantibus, quia eadem eſt ratio: ſi vero habuerint beneficia Eccleſiaſtica, vel ſeſe exercuerint in induſtrijs, ac negociationibus non permiſſis, dic de eis prout infra de Clericis ſecularibus, quandoquidem conſtitutiones in materia ſpoliorum æditæ, in ſua generalitate comprehendunt omnes ordines etiam mendicantes.

Alij vero Clerici regulares nō mendicantes, monachi, & omnes Canonici regulares, non poſſunt habere, & acquirerere ſibi bona in particulari, quia eſt vnum prohibitum in ſubſtantialibus regulæ, in quo Papa
57 non diſpenſat not. in cap. cum ad monaſteria. & cap. quod Dei timorem. de ſtatu reg. & ſi Canonicus regularis aliquid proprium tenet in vita, & illud in morte non reſignat monaſterio, tamquam excommunicatus exhumatur cap. 4. de ſtat. monach.

In cōmuni vero bene poſſunt acquirere, & habere bona, iuxta illud Bea-
58 ti Auguſtini in c. nō dicatis. 12. q. 1. auth. ingreſſi, & authen. ſi qua mu
59 lier. C. de Sacr. Sanct. Eccl. In bonis vero feudalibus non poſſunt, nec habere ſucceſſionem, nec facere acquiſitionem, quia in illis religioſi non ſuccedunt, per tex. in cap. ſi Clericus. ſi de feud. fuerit controuerſia in vſib. feud. Item non ſuccedunt, nec acquirunt alia bona, quæ de ſui natura non poſſunt pertinere niſi ad hæredes ſanguinis, vti Regnum, Ducatus, Marchionatus, vel ſimilia, in iſtis non ſuccedit Mo-
60 naſterium, quia remanent generi in ſanguine Spec. in tit. de ſtat. Monac. §. primo. verſ. 11. dicit ita ſeruari de facto. Si vero bona ſint, quæ poſſint teneri extra ſanguinem, & extra ius ſanguinis, tunc monaſterium ſuccederet, per Cyn. d. authen. ingreſſi. per Io. And. & alios d.
61 c. in præſentia. de proba. Monachi vero albi Sancti Benedicti, habent in prouincia Calabriç vnum feudum, in caſtro vulgo dicto, lo citraro, vbi per Iudices, ſeu Gubernatores per eos deputatos, exercēt iuriſdictionem, & credo etiam ſanguinis, ſed credo, quod id ius ſibi indultum ſit, vel conceſſum a ſede Apoſtolica, & in d. cap. in præſentia. de

pro-

probat. Io. Andreæ inter alia diſputat, an monachus ſtipulatus pro ſe, & filijs rem emphiteoticam ante ingreſſum monaſterij, nunquid poſt profeſſionem emiſſam, res reuertatur ad dominum, an remaneat ad monaſterium pro quo vide Specul. in tit. de loca. §. nunc aliqua. verſic. 116. vbi tenet, quòd non remaneat ad monaſterium, ſtante maxime quod hodie apponitur pactum, quòd non transferatur in potentiorem, vel in cauſam duriorem per Bar. in d. authen. ingreſſi. Imo intantum acquiritur per monachum in communi, & Monaſterio, quòd hæreditas delata monacho nolenti illam adire, eo
62 inuito aditur per monaſterium per late diſputata, & adducta per Soccin. in. l. hæredes. ff. de Vulgar. & pupil. verſ. circa tertiam. & verſic. circa primum. per totum, quia monaſterium, vt inquit ibi, acquirit mediante perſona monachi, ſequitur Nicol. de Vbal. in tracta. de ſucceſſ. cler. ab inteſta. verſic. ſecundo fallit. vbi dicit, quod licet de hoc ſint diuerſæ opiniones communiter tamen opinio eſt, quod monaſterium poſſit adire inſcio, & inuito monacho, vide Bar. in l. ciuibus. in fin. ff. de reb. dub. vbi dicit quòd in his qui ſunt regulares, & non poſſunt habere proprium, quicquid legatur, vel quicquid eis acquiritur, eccleſiæ acquiritur, vt ibi per eum, immo ſecundum D. Nicol. de Vbald. d. loco. ſi delata ſit
63 hæreditas ſuorum aſcendentium monacho, & ea non adita, nec repudiata moritur, illam tranſmittit ad monaſterium ex beneficio ſcilicet l. vnicæ. C. de his, qui ante apertas tabulas. quia monaſterium,
64 quoad hoc loco filij habetur, Et idem eſt dicendum, quod fortius, videtur in hereditate extraneorum, ſecundum Io. de Imol. d. l. prima, & Abb. in d. c. in præſentia. Item fallit ſecundo, quia Ciſtercienſes non poſſunt poſſidere villas fidelitates hominias, iuſtitiarios, tributarios,
65 eccleſias, & altaria, & ſi acquiſierint illas debent vendere, vel ea cum alijs bonis commutare, aut ſi non poſſunt aliter alienare, faciant ex eis elemoſinam, aut abijciant, de ſtat. monac. per tex ibi glo.
66 & Doctor. in cap. recolentes. Conuerſi etiam ſi ipſi non renunciant ſeculo, nec profitentur aliquam religionem, acquirunt ſibi, & ſuccedunt conſanguineis, perinde ac ſi non eſſent oblati, Si vero renunciant ſeculo, & profiteantur aliquam religionem, approbatam, ſi monaſteria ſunt capacia ad acquirendum, qualia diximus ſupra omnia monaſteria præterquam fratrum minorum, quæ ſunt omnino incapacia, & arctiſſima degunt paupertate, ipſa monaſteria ſuccedent in he-
67 reditatibus, & bonis ſuis conuerſis delatis, ad notata per glo. & Doctor. capit. vt lex continentiæ 27. quæſt. 1. per Bal. in. l. generaliter. C. de ſac. ſanct. eccleſ. authen. ingreſſi. C. eo. per Io. de Imol. in capit. ij. de Teſtam.

Hæremitæ etiam poſſunt ſibi acquirere, quia poſſunt ſuccedere in hære
68 ditatibus ſuorum conſanguineorum, ac in bonis etiam ſibi quomodolibet delatis, & oblatis, ſicut meri laici, & hoc verum, niſi profiteantur aliquam regulam approbatam, quia ſi profiteantur, ſuccedit regula ſine monaſterium, ſi ſit capax, notatur 19. q. 3. §. eo. de fid. inſtrum. cum Ioannes.

De monialibus vero dico, quod aut profitentur regulam Beati Benedicti aut Beati Auguſtini, vel aliam regulam, quæ poteſt habere proprium, & acquirere, & de eis tunc dicendum eſt, prout dicimus de maſculis religioſis, ad nota. in cap. vnico, de relig. domib. in Clem. vt profeſſores de regular. in capitulo generali, de elec. lib. ſexto. Aut pro
69 fitentur regulam mendicantium, quas vulgus appellat ſorores, licet iſta vocabula ſint ſinonima, dicit Io. And. in cap. cauſam, de elect. & in hoc eſt maius dubium, nam dicit Gulielmus de monte Laud. in clem. vt profeſſores, quod omnes ordines mulierum ſunt in ſtatu non mendicantium, & ita refert, & ſequitur ibi Dom. Floren. octaua quæſtione, la p. Abb. dicit, quod ſorores Prædicatorum, & minorum ſunt mendicantes, per tex. in capitulo periculoſo, §. ſane, de ſtatu regul. & licet habeant priuilegium vt poſſint habere proprium, quod dicit ſe vidiſſe, & legiſſe, tamen per illud priuilegium non tolluntur alia, quæ requiruntur in ordine mendicantium, & propterea ſorores Prædicatorum, & ſanctæ Claræ comprehenduntur diſpoſitione, capitulo non ſolum, de regular. lib. 6. & ita dicit ſe de facto conſuluiſſe, videtur ſentire Io. And. in dict. clem. vt profeſſores, vt per lap. allegat. 4. Tamen ex quo habent priuilegium vt poſſint habere poſſeſſiones & alia bona in communi, habet locum in iſtis mulieribus illud: quod dictum fuit de fratribus non mendicantibus, ſiue profiteantur regulam mendicantium, ſiue non mendicantium, per rationem in dicto capitulo periculoſo: in principio ne ſcilicet occaſione quæſtus habeant vagari, quam vagationem iura abhorruerunt in mulieribus religioſis maxime, & etiam in mulieribus ſecularibus, vt in capitulo mulieres, de iud. libro ſexto, merito attento priuilegio poſſunt ſuccedere, & acquirere.

Clericis regularibus non mendicantibus ſucceditur hoc modo, videlicet, ſi monachus non ſit tacite, vel expreſſe profeſſus, & decedat in monaſterio ab inteſtato, ei ſuccedunt conſanguinei, vel venientes ab
70 inteſtato in monaſterio eſt tex. in cap. cum ſimus, de regular. & cap. beneficium, eo. tit. lib. 6. per Bal. in authen. ingreſſi. Id quod procedit ſi ſimpliciter ſit ingreſſus: Item ſi ſe obtulit non facta mentione de bonis: Item ſi ſe obtulit cum bonis, vel ſe & bona obtulit, quia vi-
71 detur ſe obtuliſſe, & feciſſe omnia ſub iſta tacita conditione, ſi ſequatur

tur profeſſio,& non aliter: fallit tamen hoc, ſi antequam ingreſſus eſſet, longe ante bona ſua monaſterio obtuliſſet, quia tunc bona remanent monaſterio, & monaſterium ſuccedit, non autem conſanguinei quia in dubio videtur obtuliſſe non contemplatione ingreſſus, ſed monaſterij, quo caſu bona non recuperat.

Secundo fallit, ſi conſtat, quod ingrediens voluit mutare vitam, vt d. cap. beneficium. qui a tunc pari modo ſuccedit illi monaſterium, non conſanguinei.

Tertio fallit ſi ingrediens obtulit expreſſe bona monaſterio tempore ingreſſionis, declarans velle illius eſſe, quia tunc pari modo ei nō ſuccedunt conſanguinei ſecus ſe intendebat, quod bona venirent monaſterio conſequutiue, ideſt, quod ipſo ingreſſo, & profeſſo bona item ad monaſterium venirent, prout eſt veriſimile, quia tunc monaſterium non capit bona, niſi emiſſa & ſequta profeſſione. ad not. in authen. ingreſſi, & cap. cum ſimus. præallegatis.

Quarto fallit: niſi monachus fuiſſet intruſus coacta per delictum in monaſterium, vt per Specul. in tit. de ſtatu monach. §. primo. verſ. ad præmiſſorum.

Quinto limitatur regula, vt ſi non tota ſubſtantia, quæ ſpectabat ad ingredientem nondum profeſſum perueniat ad monaſterium, tamen perueniat tantum, quantum poſſunt eſſe alimenta, pro tempore quo permanſit in monaſterio, quia non debuit eſſe oneroſus domui. 16. quæſtio. 6. de lapſis, & qui ſentit onus, & commodum quoque ſentire debet. reg. qui ſentit. de reg. iur. in 6. per Pet. de Anchar. in capitulo beneficium. de regul. in 6. licet caſus in quo ipſe loquitur ſit, non de nouitio mortuo in monaſterio, ſed de exeunte monaſterium, & communis opinio eſt Doctorum ibi, quod monaſterium nihil capiat.

Si vero monachus ſit profeſſus, vel tacite, vel expreſſe, ita quod conſtet
72 eum voluiſſe vitam mutare, ſi habet filios, & decedat ab inteſtato, bona perueniunt ad monaſterium, ſola legitima filijs remanente, authen. ſi qua mulier. C. de ſacr. ſanct. eccle. quæ eſt canonizata 19. q. vltima. ſi qua mulier. etſi filij non ſint legitimi, ſed ſpurij, & naturales, authen. in eis non habet locum, ſecundum Specul. in tit. de ſtat. Monac. verſ. 53. Bar. in d. authen. vltima col.

Item ipſa legitima, reſeruatur etiã parentibus ſicuti filijs, ſi eos profeſ-
73 ſus habeat, per rationem. l. nam & ſi parentibus. ff. de inof. teſta. Specul. in tit. de ſtat. monac. §. primo. verſ. 54. videtur tenere quod ſic: in verſ. vero ad Præmiſſorũ, qui eſt in fine illius. §. videtur cōcludere quod monaſterium ſuccedat in vniuerſo, & ita tenet glo. prout Ant. in d. authen. ſi qua mulier, quæ opinio non placet Nicol. de

Vbal.in tract.de ſucceſſ.ab inteſta. cler. verſ. ſecunda concluſio.in fi-
ne, quia dicit quod eſt opinio minus rigoroſa, vnde dicit quod ſi
parentes non habent vnde ſe alant, quod apud eos debet aliquid re-
manere pro alimentis, ad quæ filius ſibi tenetur ratione naturali.
l. ſi quis a liberis. ff.de lib.agnoſc. §. parens. & in authen. de inceſt.
nuptij. § ſi vero. & legitima quæ debetur filijs per patrem profeſ-
ſum, videtur debita ſtatim emiſſa profeſſione, non aliter expecta-
74 ta morte naturali patris per tex.in cap.cum ſimus. de regul. præal-
legato, quem caſum dicit ſingularem Bald.in d.authen.ſi qua mulier,
& id tenent communiter omnes canoniſtæ, refert idem de Vbal. d.
loco.

Et in materia, ſi monachus recedit a monaſterio illicite, & illicentiatus
75 vt vagetur apoſtatando, & tunc bona acquiſita monaſterio non re-
cuperat, dicit glo.in c. quod ante.de cler. coniug.in ver. redire, ibi
aliud eſt cum quis ſua ſponte recedit, & tunc nihil ei reſtituitur, imo
quicquid interim vagando, & apoſtatãdo, acquirit monaſterio acqui-
76 rit 18.q.2.ſi abbates.& 27.q.1.ſi quis rapuerit, ſed intellige hoc di-
77 ſtincte videlicet, quod monaſterium debet illum vagantem reuoca-
78 re, quia ſi id facere negligit, interim acquiſitum non erit monaſterij
& pari modo non recuperabitur, ſi recedet a monaſterio, vt abſque
licentia ingrediatur aliud monaſterium, quia cum non teneat ingreſ-
ſus ſecundi, bona non poterunt auferri a primo.

Si vero monachus licite transfertur de vno monaſterio ad aliud, & tũc
bona acquiſita ante ingreſſum primi monaſterij, vel tempore ipſius
79 ingreſſus, ſi ipſi monaſterio ſint collata non ratione ipſius ingreſſus,
ſed ex alia cauſa, puta ex deuotione quam habuit erga monaſterium,
quod remaneant monaſterio Lap.allegat 62. Secus ſi contemplatio-
ne ingreſſus, quia eo exeunte monaſterium, perſonam eius ſequun-
tur. notat.in cap.beneficium. de regul.dicit glo.d.cap. quod autem
80 de cler. coniugat. ibi propter hoc dicunt quidam, quod omnis do-
natio facta eccleſię, vel monaſterio tempore ingreſſus, tacitam habet
conditionem, vt duret eo ibidem perſeuerante. ad inſtar dotis.l. vni-
ca. C.de vxor. actio. Et idem inquit in monacho, vt illa transferat
ſecum in ſecundo monaſterio ad quod trãſit, quam pro hac materia
vide, ſi bona ſint acquiſita poſt ingreſſum monaſterij, & ante quam
exeat, & ea remanent monaſterio, in quo illa acquiſiuit 18.q. prima.
ſtatutum, & hoc verum ſi bona ſint acquiſita effectualiter, vt quia
hęreditas delata monacho in primo monaſterio exiſtẽti, ſit adita per
monaſterium, ſecus ſi non fuiſſet adita, quia illam poſſet ſecundum
monaſterium adire.d.cap. ſtatutum. not. in. l. Deo nobis. C. de epi-
ſcopis. & cler. Bona vero acquiſita poſt translationem ſine dubio vi-

detur

detur dicendum, quod ſint acquiſita ſecundo monaſterio, cum a primo ſit abſolutus 21.q.5. ſi quis autem de Monachis. §. ſi vero.

Sed cuiuſuis generis, vel ordinis fuerint Clerici regulares, ſi acquiſita ex fructibus beneficiorum, vel ex illicitis negociationibus relinque-
81 rint, in taliter acquiſitis vti ſuccederet eccl. c. præſenti. de off. ordin. ita ſuccedit illis Camera Apoſtolica, hodie in locum Eccleſiæ ſuffecta Rota decif. 855. quia & ipſi quoque veniunt comprehenſi in generalitate conſtitutionum, ſeu bullarum in materia ſpoliorum æditarum, in quibus comprehenduntur, & clerici regulares, etiam cuiuſuis ordinis mendicantium, vt videre eſt in bullis, & meo tempore taliter acquiſita relicta, ſemper Camera Apoſtolica collegit, in alijs vero bonis aliunde prouenientibus, quomodo & per quem ſuccedatur Monacho, vel fratribus decedentibus, vltra prædicta, habes late per Boer. decif. 224 incip. Chriſti benedicti & primo. vbi concludit, quod per monaſterium & Abbatem capiuntur ſpolia, & bona Monachorum decedentium.

Dilectis filijs Generali, ac Prouincialibus Magiſtris Vniuerſiſque Fratribus Ordinis minorum Conuentualium nuncupatorum.

PAVLVS PAPA TERTIVS.

DILECTI Fili ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Exhibita nobis nup r pro parte veſtra petitio continebat, quod licet quã plura priuilegia, exemptiones, immunitates, libertates, gratiæ, & indulta vobis, & ordini veſtro per diuerſos Romanos Pontifices, & præſertim Sixtum quartum, per quaſdam ſub pridie Kalendas Septembris Incipiendo Vniuerſalis Eccleſiæ Maremagnum nuncupatũ, & Leonem Decimum prædeceſſores noſtros, per alias ſuper electione magiſtri Generalis eiuſdem ordinis, Vniuerſalique vnione & concordia inter vos & fratres dicti ordinis minorum de obſeruantia nuncupatorum initis ſub pridie Idus Iunij datis eorum pontificatus quarto, & quinto, reſpectiue annis deſuper confectas ſub plumbo litteras bullam concordiæ nuncupatas conceſſa fuerint, & inter cetera vobis per Sedem Apoſtolicam indultum fuerit, quod in temporalibus bonis in quibus de Iure ſuccederetis ſi in ſeculo maneretis, ſuccedere, Necnon legata, relicta, eleemoſynas, & quamcunque pecuniarũ ſummam, aliaque bona quæ vobis in futurum relinqui vel elargiri contingeret recipere, tenere, & habere, Ac in veſtros vſus conuertere. Omnibuſque ſingulis alijs priuilegijs exemptionibus immunitatibus

liber-

libertatibus gratijs & indultis fratribus dicti ordinis minorum de obſeruantia nuncupatis & illorum ordini prædictis quomodolibet conceſſis vti frui, & gaudere libere & licite poſſetis, prout in ſingulis prædictis & alijs deſuper confectis literis plenius continetur. Ipſaque priuilegia exemptiones immunitates & libertates gratiæ indulta & conceſſiones in viridi ſint obſeruantia, cupitis tamen pro maiori animi veſtri ſatisfactione priuilegia exemptiones immunitates libertates gratias indulta & conceſſiones huiuſmodi auctoritate noſtra roborari. Quare nobis humiliter ſupplicari feciſtis, Vt votis veſtris huiuſmodi annuere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur qui quorumlibet Chriſti fidelium præſertim religioſorum qui ſalutiferos fructus in agro dominico continua eorum cultura producunt. votis quantum nobis cum Deo licet annuimus. Eaque fauoribus proſequimur, opportunis, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, omnia & ſingula priuilegia, exemptiones, immunitates, libertates, gratias, indulta, & conceſſiones huiuſmodi & deſuper confectas litteras quarum omnium tenores hic pro ſufficienter expreſſis haberi volumus, authoritate Apoſtolica tenore præſentium approbamus & confirmamus Ac præſentis ſcripti patrocinio communimus. decernentes ea ita tamen quod temporalia bona vobis per prædeceſſores noſtros conceſſa de ſuperioris veſtri licentia tantum in veſtros vſus particulares conuertere poſſitis inuiolabiliter obſeruari & vobis ſuffragari debere. Sicque per quoſcunque Iudices & commiſſarios quacunque authoritate fungentes ſublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interprætandi facultate iudicari & diffiniri debere. Irritum tamen & in hanc ſi ſecus ſuper his a quocunque quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter contingerit attemptari. Eaque quatenus opus ſit innouamus & de nouo concedimus. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis. Necnon dictorum ordinum, etiam iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus. Priuilegijs quoque indultis & litteris Apoſtolicis quibuſuis in contrarium forſan conceſſis, vel concedendis. Quibus etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de eis eorum quæ totis tenoribus ſpecialis ſpecifica & expreſſa ac de verbo ad verbum mentio, ſeu quæuis alia expreſſo habenda foret. Tenores huiuſmodi pro ſufficienter expreſſis, ac de verbo ad verbum inſertis habentes, ac vice dumtaxat illis alias in ſuo robore permanſuris ſpecialiter & expreſſe derogamus cæteriſque contrarijs quibuſcunq; Volumus et quod præſentium tranſumptis manotarij publici ſubſcriptis. Et ſigillo alicuius perſonæ in digni-

tate

tate Eccleſiaſtica cõſtitutæ munitis eadem prorſus fides adhibeatur, quæ originalibus liiteris adhiberetur ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Dat. Rom. apud ſanctum Petrum ſub anulo piſcatoris, die 27. Octob. M. D. XL. Pontificatus noſtri Anno ſexto. Bloſius.

De ſucceſſ. Cler. ſecularis ab inteſtato.

§. DEVENIENDO ad clericos ſeculares, dicimus, quod poſſunt acquirere ſibi, & habere bona particularia multiplici modo, licet ſecundum antiqua iura, id eis non erat permiſſum, imo videban-
1 tur excluſi ab hęreditatibus, & ſucceſſionibus quibuſcunque, quia deuteronomij 18. ſcriptum eſt de eis, Non habebunt ſacerdotes & leuitæ, & omnes, qui de eadem tribu ſunt partem, & hæreditatem cum reliquo Iſrael, quia ſacrificia Domini, & oblationes eius comædent, & nihil aliud accipient de poſſeſſione fratrum ſuorum, Dominus enim ipſe, eſt hæreditas eorum, ſicut loquutus eſt illis: & Hieronymus ad Nepotianum ſcribens, non accipio partes inter cæteras tribus, ſed quaſi leuita, & ſacerdos viuo de decimis, & altari ſeruiens, altaris oblatione ſuſtentor, habens victum, & veſtitum his contentus ero, & nudam crucem, nudus ſequar. duodecima quæſtione prima, Clerici, &
2 cap. duo ſunt genera, id quod, vt dixi procedit de iure antiquo, conſiderato tempore legis, imo etiam conſiderato tempore gratiæ in primitiua eccleſia, quo tempore etiam, non ſolum clerici, ſed & omnes, qui primo crediderunt, nihil proprij poſſidebant cap. 4. in actibus Apoſtolorum, vbi omnes, qui poſſidebant agros illos vendebant, & prætia ante pedes Apoſtolorum offerebant, 12. q. 1. videntes. Deinde
3 cæperunt habere propria, 12. q. 1. certe, ibi. qui volunt aliquid proprium habere, quibus non ſufficit Deus, & eccleſia, maneant vbi volunt, & vbi poſſunt, non igitur aufero eis clericatum, &c. Fac. c. ſicut. cap. ſint manifeſte. ea. cauſ. & q. vnde clerici poſſunt hodie acquirere tam ſucceſſionem aſcendentium, & deſcendentium, quam etiam collateralium in omnibus, & per omnia, ſicut laici l. ſacroſanctæ & l. Deo nobis. C. de epiſcopis, & cler. cap. quia nos, cap. relatum el 2. verſiculo cæterum, extra de teſtam. vnde non valet ſtatutum excludens cle-
4 ricos, vel monachos a ſucceſſione parentum, agnatorum, ſeu cognatorum, quia eſt contra libertatem eccleſiaſticam, ad not. in authen. caſſa. de epiſcopis & cler. & in l. prima, C. de ſumm. trinit. & fid. cathol. per Bal. d. l. Deo nobis. Vnde cum bona habere poſſint, & acquirere & poſſidere, iure optimo poſſumus de illorum ſucceſſione paſſiua tractare, & quomodo, & per quem illis ſuccedi poſſit aliquid dicere.

Pro

Pro cuius rei intelligentia,credo,quòd ſint attendendæ ſpecies bonorū: in quibus, iſti clerici ſucceſſionem, vel ſucceſſorem relinquere poſſunt, nam vna eſt ſpecies bonorum, quæ patrimonialia appellantur, quæ illis ex hæreditatibus,legatis, donationibus, aut huiuſmodi largiſſime ſumpto vocabulo obueniunt:alia ſpecies bonorum ſit,quæ ei proueniunt de fructibus eccleſiæ vel occaſione eccleſiæ: Tertia vero ſpecies bonorum ſit,quæ illis proueniunt ex artificio, doctrina, officijs,& ſeruitijs.

5 Et in prima ſpecie bonorum patrimonialium, quæ acquirit clericus ex hæreditate,legato, vel donatione ſibi factis, aut bonis ſibi ab inteſtato venientibus,videtur,quod ſuccedant clerico ſeculari deſcendentes,aſcendentes,vel collaterales,qui ei ſint in gradu proximiores per tex.qui dicit, in cap. fin. duodecima quæſtione vltima, & cap. primo,quæſt.3.& cap.quicunque,vbi gl.in ver.vendicabit.in authen. de eccleſ.tit.§.ſi quis Epiſcopus,col.9.& ita intelligit glo.per illum tex.in capitulo primo extra de ſucceſſ. ab inteſtat. in ver.tradantur, quia in huiuſmodi ſucceditur clerico,prout laico ex diſpoſitione iuris ciuilis,per tenentes primum gradum in ſucceſſione,inſti.de hære. quæ ab inteſtat.§.primo,in authen.in ſucceſſio. C. de legit. hær. per Bal.in conſ.313.ſecundo volum.verſ.certum eſt igitur,& per totum conſilium, quod eſt in materia factum, an bona relicta per clericos poſſint pertinere ad conſanguineos, tam ex teſtamento, quam ab inteſtato. Et quid de fructibus perceptis,tam ex patrimonio, quam de beneficijs eſt conſilium Bar.Cæpol.conſ.51.incip.in Chriſti nomi-
6 ne,ſed de deſcendentibus intellige,dummodo ſint legitimi,& ſit ſoboles legitima, quia concubinatus eſt magis prohibitus clericis, quam laicis, adeo quod filij in concubinatu nati,non ſuccedunt clerico etiā in illis duobus vncijs, in quibus de iure ciuili ſuccedunt filij natura-
7 les, cum eorum matre in bonis patris, authen. de trien. & ſemiſ. §. conſideremus,per Bal. qui ita ſentit in l. quique litigandi, ff. de in ius vocand. dicens ita diſputando tenuiſſe Ricard. Malumbræ, pro quo aduerte in materia, quia deſcendentes clericorum ſimplicium in minoribus ordinibus conſtitutorum ſiue,ipſi ſint ante ipſum clericatum procreati,ſiue poſt adeptum clericatum ex matrimonio legitimo,ſunt legitimi,poſſunt enim,& ante ſuſceptionem ordinum,& poſt
8 ordines minores ſuſceptos, contrahere matrimonium toto tit. de cler. coniugat. quia ſi loquimur de deſcendentibus, & filijs clericorum, qui non ſunt tantum in minoribus ordinibus conſtitutis, ſed in ſacris, tunc intelligemus de conceptis ante ſuſceptionem ſacro-
9 rum ordinum,quia alias eſſent ſpurij, quia conſtitutis in ſacris regulariter eſt interdictum matrimonium not.in cap. a nobis.de biga.ex.

prima

10 prima gloſſ. Deſcendentibus vero non exiſtentibus, veniunt aſcendentes, & collaterales exiſtentes reſpectiue vſque ad decimum gradum, illis vero deficientibus, ſuccedit clerico defuncto in iſtis bonis, 11 eccleſia, vt habetur 12. q. 3. capit. primo. de ſucceſſ. ab inteſtat. vbi glo. pulchre diſtinguit in ver. morięntiũ, quod ſi clericus decedat inteſtatus: in acquiſitis intuitu perſonæ, ſi res ſint diſtinctæ ſuccedũt ei cõſanguinei, ſi ſint per mixtæ cum rebus eccleſiæ, tunc diſtingue, quia aut dubitatur, an habuit proprium, aut certum eſt, quod habuit, ſi dubitetur, ſemper pro eccleſia præſumetur, & totum vẽdicabit eccleſia, arg. 12. q. 3. quicunque. ff. de reb. dub. ciuibus. ſi vero certum eſt, quod aliquod habuit, ſed neſcitur, quantum, obtinet, tunc diſtinctio de qua in tex. ſubdens glo. nec immerito, quia nullus hæres nobis proximior eſt quam, qui nos eo ſociauit, &c. vbi concludit, quod in talibus acquiſitis ſuccedit clerico eccleſia tantum, ſi non habet conſanguineos 12. quæſtione vltima capitulo vltimo & capitulo fin. eodem tit. per Innocen. in capitulo cum tibi, de ver. ſig. not. in authen. de eccleſiaſt. tit. §. presbyteros. col. vndecima, & in authen. licentiam, de epiſcopis, & cleric. Eſt optima deciſio Rotæ in antiquis deciſio. 864. incip. mortuo. vbi dicit quod etiam eccleſia habet fiſcum cap quia diuerſitati. de conceſſ. præben. in glo. antepen. & loco eccleſiæ hodie ſuccedit camera apoſtolica, in locum eccleſię ſubrogata Rota dec. 855. ſed an in iſtis bonis hodie poſſit ſuccedere camera, poſſet dubitari, quia hunc caſum non compręhendũt bullæ ſpoliorum, vnde dic ſi non ſuccedet vigore bullæ, ſuccedet ex diſpoſitione iuris communis, & in Concilio Romano ſub ſancto Silueſtro Papa cap. 4. clerici bona decedentis ſine hærede ſanguinis, in partes diuidebantur, vna videlicet epiſcopo, vna reparationi eccleſiæ, altera clerico, altera pauperibus, in ſumma concilio. fol. 36. & alias vt ibi: vbi Abb. dicit, quod bona clericorũ decedentiũ ab inteſtato ſine eccleſia, pertinẽt ad prælatũ eorum. Secunda ſpecies eſt bonorũ, quæ proueniunt clerico de fructibus, & prouentibus eccleſiæ, & occaſione eccleſiæ, quorum bonorũ ego feci tres ſpecies ſupra in quæſtione de poteſtate clerici, vel prælati circa fructus &c. verſ. ſi in hac materia, vt videlicet aliqui fructus, & emolumenta ſint quæ obueniunt beneficiato ratione tituli tantum, nõ ratione alicuius reſidentiæ, vel 12 ſeruitij, aut perſonalis intereſſentiæ, quæ poſſunt dici, vt vulgo dicitur deportatis, qualia ſunt redditus, qui obueniunt ex prædijs, domibus, cenſibus, terris, locis, aut alias ex rebus, aut contemplatione, vel occaſione eccleſiæ, aut oblationibus, quæ ei debentur: quia eſt in beneficio inſtitutus, vel intitulatus.

Alij vero fructus ſint, quæ obueniunt beneficiato, non ratione tituli tantum

tantum, neque ex eo, quia eſt in beneficio inſtitutus tantum, aut intitulatus, ſed quia in eccleſia in diuinis horis, ac Dei laudibus deſeruit, veluti ſunt illi fructus, vel prouentus, qui dantur tantum ſeruienti, quos qui non ſeruit, non percipit, ſed alijs conſeruientibus accreſcunt, veluti ſunt diſtributiones quotidianæ, quæ dantur pro ſeruitio in diuinis perſonaliter impenſo, & huiuſmodi de quibus habetur in capitulo vnico, de cler. non reſiden. in ſexto, & in capitulo licet, de præben. in quorum numero poſſunt etiam computari fructus: qui dantur Cappellano amouibili, vel ſalaria, quæ dantur Cappellano, vel alicui ſacerdoti ſeruienti in diuinis de quibus in dicta quæſtione.

Alij vero fructus ſunt, qui non debentur habenti titulum, neque deſeruienti in eccleſia in diuinis, ſed quia ſunt Clerico auctoritate Apoſtolica, vel alia, ex fructibus, aut emolumentis eccleſiæ reſeruati, aut ex aliqua cauſa regulariter conceſſi, veluti ſunt fructus ſpecialiter reſeruati, vel fructus penſionum, & penſiones, quæ non debentur, nec ratione tituli, nec ſeruitij, ſed ſola Papæ, vel alterius ſuperioris ordinatione, vel conceſſione ad id beneficium, vel eccleſiam ius habentem, obligantis, de quibus habetur per Io. Baptiſtam Cacialup. & per Hieronym. Gig. & Paul. de Rom. in eorum tractat. de penſion. in princip. & per totum.

Et in prima ſpecie, ex quo clericus fructus beneficij, aut eccleſiæ non facit ſuos, nec de eis vltra neceſſaria pro victu, & veſtitu ſui, & ſuorum poteſt diſponere, imo illos habet diſpenſare, prout in iure fuit ordinatum, per late deducta, & diſputata per Abb. in cap. cum eſſes, de teſtam. in repetit. non ſuccedunt in illis, aut in acquiſitis ex illis modo aliquo conſanguinei, ſed ſucceſſor in beneficio per tex. in cap.
13 relatum el 2. verſ. vbi autem, de teſta. & per tex. in c. præſenti de off. ordin. in ſexto, per Bald. in conſ. 313. ſecundo volum. incip. præmittendum eſt in ver. certum eſt, & melius, niſi hoc intelligo, vbi dicit quod bona acquiſita per clericum, ratione eccleſiæ, non tranſeunt ad conſanguineos, nec ex teſtamento, nec ab inteſtato, idem puto poſſe dici etiam ſi beneficium ſit ſimplex, dummodo extra congregationem, veluti ſunt vicarij perpetui, cappellani, & ſimiles, vt per Io. André. in cap. requiſiſti. de teſtamen. 4. col. ibi prælationem large &c. vbi dicit per eum acquiri eccleſiæ vel cappellæ cuius curam gerit. Sed in locũ ſucceſſoris eccleſiæ, vel cappellæ in huiuſmodi acquiſitis relictis per clericum, vel prælatum per conſtitutiones, & extrauagantes æditas per Romanos Pontifices in materia ſpoliorum eſt hodie ſuffecta, & ſubrogata Camera Apoſtolica, vt per dictas conſtitutiones ac Rotæ deciſ. 855. cum camera, de probation. in antiquis, prout late diximus ſupra

ſupra in quæſtione quid ſint ſpolia &c. vbi bullas notauimus, vnde ſi clerici de huiuſmodi acquiſitis, obtenta licentia a ſede apoſtolica non diſponunt. (aliter enim diſponere non poſſunt, vt late diximus in quæſtio. de poteſtate cler. circa fructus &c.) per extrauag. Pauli iij. ibi vel abſq; ſufficienti facultate &c. in eis vti ſpolijs ſuccedit camera: cui talia ſunt applicata ex forma extrauagantium deſuper promulgatarum, id quod etiam eſt intelligendum, vt procedat ſi fructus iſti prouenerint ex beneficij ſimplicibus, & perſonalibus, ac adminiſtrationem non habentibus, quia de huiuſmodi, ac acquiſitis ex eis, ſi decedat clericus abſque diſpoſitione in illis, ſuccedit eccleſia ei ab inteſtato, & per conſequens hodie camera apoſtolica per glo. quæ id dicit in capitulo præſenti. de offic. ordin. in 6. & per Hoſtien. ante illam in capitulo fin. de pecul. cleric. ſubdens ibi quod hoc ſeruat conſuetudo, quæ quaſi vbique obtinet generalis, quia inquit canonici fructus perceptos de præbendis ſuos faciunt, & inde teſtantur, de quibus tamen, ſi decedat clericus nullo facto teſtamento, & ab inteſtato, æquum eſt in iſtis ei eccleſia ſuccedat, ſed Abb. in repetit. in capitulo cum eſſes. de teſta. & in capitulo fin. de pecul. cleri. vbi etiam Cardinalis Zabarella indiſtincte tenet cum bona ratione, quod de fructibus cuiuſcunque beneficij, ac ex quocunque beneficio acquiſitis, non poſſint etiam teſtari, nec in teſtamento diſponere aliquo modo, reprobando glo. d. capit. præſenti multis rationibus, & euacuando fundamenta, quibus ſe fundat, vt ibi, vt diximus in præalleg. q. de poteſtate cler. circa fructus & res eccleſiæ: dicit in caſu noſtro Nicol. de Vbal. in ſuo tracta. de ſucceſſ. ab inteſt. cler. §. finita. verſiculo tertio eſt videndum: vbi dicit ſecundum Iac. Butri. in. l. ſacroſancte. C. de epiſcopis & cler. quod clerici habent bona triplicis generis, quædam enim ſunt acquiſita non contemplatione eccleſiæ mediate, vel immediate, & in iſtis ſunt clerici

15 veluti cæteri priuati. Quædam ſunt acquiſita contemplatione eccleſiæ immediate, vt ſi relinquitur eccleſiæ vel de acquiſitis ex bonis eccleſiæ, & de iſtis non teſtantur clerici, & multo minus (inquit) ſuccedunt eis conſanguinei venientes ab inteſtato. Et idem dicas ſi non relinquantur eccleſię, ſed relinquantur eis cōtēplatione eccleſiæ, iuxta nota in c. requiſiſti. de teſt. in qua materia vide deducta per Gaſp. de Cald. in ſuo cōſ. 2. de pecul. cler. vbi poſita quæſt. quis ſuccedat in fructibus canonici defuncti dicit, quod ſi canonicus decedit ante fructus collectos; quia de iure cōmuni non facit canonicus tūc fructus ſuos, nec poteſt de eis diſponere, non ſuccedunt illi conſanguinei, nec ex

16 teſtamento, nec ab inteſtato, ſed eccleſia cuius eſt proprietas, illos percepit, ſi vero decedit canonicus poſt fructus ſeparatos a ſolo, &

tunc

tunc diſtinguit, quinque caſus, quia ſi moritur fructibus ſeparatis, ſed adhuc in area, & campo iacentibus: vel fructibus reconditis a colono, ſed nondum canonico traditis: & iſtis caſibus, quando non ſunt reconditi in domo coloni ad inſtātiam canonici, ſuccedit in illis eccleſia. cum ante traditionem non ſint effecti canonici. inſtit. de rer.
17 diuiſio. §. per traditionem. Si vero decedit canonicus fructibus ſibi aſſignatis, nondum tamen ipſis conſumptis, & tunc licet, inquit, caſus ſit dubitabilis, quia alij, non diſtinguentes inter clericum habentem adminiſtrationem, & non habentem, volunt clericos eſſe dominos fructuum beneficiorum perceptorum, alij vero æquiparant illos vſuarijs, quibus ad vſum quotidianum, vti licet. §. primo. inſtit. de vſu, & habuit. Et ſecundum Hoſtien. debet diſtingui inter habentem
18 adminiſtrationem, & ſimpliciter & perſonaliter beneficiatum, tamen concludit, quod ſi adſit conſuetudo loci ſpecialis, vel eccleſiæ quod conſanguinei ſuccedant in fructibus perceptis, & ſeparatis a ſolo, illa debet ſeruari, & tunc ei in illis conſanguineos ſuccedere, alias dicit, quod eccleſia de iure ſuccedet illi ab inteſtato, & ex teſtaméto. Si vero certi fructus, aut prǽcia debentur canonico poſt ſeparationem, per vnum, duos, vel tres menſes, & interim canonicus moritur, vel & ſic quinto loco, canonicus moritur poſt dictum terminum, tamen nondum dicta ſpecies, vel pecunia erat ſoluta, & his duobus caſibus, pari modo eccleſia ei ab inteſtato ſuccedit, ſubdens ibidem ſimiliter ſi penſione non ſoluta, vel affictu canonicus moriatur, qui tamen fructus debebant ſolui tempore vitæ ipſius, etiam eccleſia ſuccedit, quia iſto caſu apparet quod non ſunt conſumpti, vt ibi per eum, Sed hoc hodie fuit deciſum per conſtitutionem Iulij tertij de qua dico in prima quæſtione, & quod diſputo in quæſtione an in fructibus inexactis. &c. relictis. &c. vbi vide veritatem.

Commendatarius vero, ſi commenda ſit facta illi in vtilitatem eccleſiæ, non facit fructus ſuos, vnde in illis eo decedente habet ſuccedere ſuc-
19 ceſſor in beneficio 61. diſt. in cap. quoniā feſtus. Si vero commenda ſit facta in vtilitatem cōmendatarij, tunc ipſe lucratur fructus ad inſtar depoſitarij, ad cuius gratiam, & vtilitatem eſt factum depoſitum, quia redditus ex depoſito prouenientes ſibi lucri facit. lege dies ſponſaliorum. §. qui pecuniam, ff. depoſit. & hæc fuit opinio Ludo. Pontan. conſ. 352. incip. omnipotentis Dei poſtulato. ſed quare debet (inquit) idem Nicol. de Vbal. dicto loco, eſſe magis priuilegiatus commendatarius, quam ſit titularis, qui in morte æquiparatur vſuario, & ceuſeatur magis vſuarius, quam dominus, vnde in fructibus, & ex eis acquiſitis ſuccedet ab inteſtato eccleſia, vel ſucceſ-

ſor, &

ſor,& hodie in locum eccleſiæ,& ſucceſſoris Camera Apoſtolica, pro quo vide gloſſ. in cap. nemo, de elect. in 6. in ver. commendare, quæ tenet quod commendatarius non facit fructus ſuos. Capic. deci. 8. dubitat & alios refert.

In fructibus præbendæ diſtinctæ, qui tempore mortis remanſerunt, & qui euenient, ac decurrent a die vacationis beneficij, vſque ad diem apprehenſe poſſeſſionis, vel ſpectarent ad ſucceſſorem in canonicatu, aut beneficio ſecundum aliquorum opinionem, per tex. in capitulo relatum el ſecondo de teſtamen. ibi vbi autem in locum defuncti vnus tantum eſt ordinandus, is ea bona &c. nam vbi præbenda eſt diſtincta, ſine dubio in locum defuncti, alius eſt ordinandus ad notata in cap. dilecto. de præben. & cap. cum M. de conſtit. vel ſpectet ad capitulum eccleſiæ, vbi defunctus erat præbendatus, aut ad epiſcopum, ſi ab ipſo præbendam habuiſſet, per ea, quæ volunt Io. And. & d. Pet. Ancharan. in cap. cum in officijs de teſta. aut haberet ab epiſcopo ſimul, & a capitulo, quo caſu haberet diuidi ſucceſſio inter eos ſecundum Imo. d. capitulo relatum, in huiuſmodi fructibus relictis ſuccedit Ca-
20 mera per extrauagan. Pauli tertij, & breue Pij Quarti ſub dat. 30. Iulij 1560. & in decurrendis vſque ad apprehenſam poſſeſſionem noui prouiſi per breue eiuſdem Pij Quarti ſub die 7. 1560. ſi quidem beneficia ſic vacantia ſint Papæ, vel ſedis apoſtolicę reſeruata, quia alias ſecus, quia in locum capituli, aut alterius ſucceſſoris, eſt ſuffecta, ac ſubrogata Camera Apoſtolica, vt diximus ſupra in queſtione prima.

In ſecunda ſpecie in fructibus, qui obueniunt clerico non ratione tituli, ſed ſeruitij & reſidentiæ, veluti in diſtributionibus quotidianis, & eiuſmodi, ego puto quod ſuccedant conſanguinei clerico decedente ab inteſtato, quia taliter acquirit clericus, quod illas facit ſuas, imo in eis acquirit clericus dominium per tex. cap. vnico, de cler. non reſid. in ſexto, ibi rerum ſic receptarum dominium non acquirat, nec fa-
21 cit eas ſuas cap. licet. de præben. vnde de illis videtur poſſe facere clericus, quæ vult, videtur tenere Laur. in clemen. fin. de præben. dicens quòd talis ſeruiens fideliter diuino officio, facit fructus ſuos, & poteſt de eis ſicut laborator de denario diurno diſponere, prout per Domi. Flor. ibi. facit Oldrad. in conſ. ſuo 118. incip. ex virtute gratiæ, & facit quod voluit Dominic. ibi. Sequitur Fran. in d. c. vnico. & Barba. dicens illum tex. eſſe ſingularem in cap. ſi. de pecul. cler. not. glo. in extrauag. prima, ne ſed. vacan. inter communes in ver. conſueuerint,
22 Decius conſ. 280. col prima, ſequitur Paris conſ. 33. volum. quarto, colum. ſecunda, quia conſtat quòd iſtæ diſtributiones conceduntur ex canonis diſpoſitione miniſtris eccleſiæ ob ſeruitium, ſeu miniſte-

rium,quod impendunt,vel exhibent altari,vel diuinis: Idem notatur Bolognin.in Anan.conſ.87.& tenet Nicol.de Vbal.in ſuo tractat.de ſucceſſ.ab inteſtat.cleric.§.finita,verſic.ſexto quęro,& verſ. non obſtant motiua Oldra.vbi multa in contrarium adducit,quod in huiuſmodi diſtributionibus non ſucceditur clerico per conſanguineos ab inteſtato, ſed dicit, quod dicta adducit cauſa diſputationis, quia in via iudicij contraria ſententia eſt tenenda,vt per eundem in verſ.hís tamen.Sed inter alia fundamenta,quæ adducit contra illud, mihi videtur conſiderabile,quod tenet glo.in cap.præſenti de offic. ordin. & Hoſtien.in cap.fi.de pecul.cler.quod in fructibus eccleſiaſticis acquiſitis de beneficio ſimplici,& perſonali ab inteſtato ſuccedit eccleſia, non conſanguinei,ſuper quo conſidera,quia talis videtur eſſe diffinitio diſtributionum quotidianarum, & tales fructus eſſe diſtributiones quotidianę, quę ex ſimplici, & perſonali beneficio percipiuntur regulariter,prout ex canonicatu, licet ego viderim in materia ſpoliorum in multis locis regni Neapolis, multos Archipresbyteros, & alios inſtitutas in beneficijs non ſimplicibus, ſed curatis habere etiam diſtributiones quotidianas,ſi inſeruiunt, imo pręter diſtributiones nihil, niſi gallinam, quę ſibi datur in benedictionibus nubentium,pro benedictionibus,quod vulgó vocant,in gaudiare,vnde illud Hoſtien.& gloſſ. quatenus intelligetur in diſtributionibus quotidianis, poſſet intelligi in diſtributionibus, quę ex ſimplici, & perſonali tantum,in quibus terminis loquitur,non in beneficijs adminiſtrationem habentibus, vel alias diuerſis ſed videtur quod in diſtributionibus quotidianis non ſuccedatur per conſanguineos niſi ex teſtamento,quia talia veniunt ratione,& contemplatione eccleſię,licet dentur pro labore perſonali,per ea,quæ ſecundum Anton. de Butr. dicit in capitulo requiſiſti. de teſtam. Nicol.de Vbal. in dict.loco, §. finita verſic. videretur ſuper quo cogita,& diſtributiones quotidianę dic eſſe duplicis generis, ſcilicet, quę dantur horis intereſſentibus diuinis, & quæ dantur non intereſſentibus horis, vt extrauagan. commun. poſtulaſti, de præben. & extrauagan. ſequen. primo caſu videntur priuilegiatę ſecundo vero caſu videntur ſuppoſitæ impoſitioni collectæ, vt cęteri fructus eccleſiaſtici, & primo caſu videntur eſſe propriæ diſtributiones, quia proprię diſtributiones dicuntur quę actu diſtribuuntur gloſſ.in extrauagan.ſuſcepti ne ſed.vacan. in gloſſ. priuilegio.

In tertia ſpecie, in illis fructibus beneficiorum, qui non debentur clerico, ex eo, quia habet titulum, vel quia ſeruiat ſed ſunt ei apoſtolica authoritate, vel alia conceſſi, vel reſeruati,quales ſunt penſiones, & penſionum fructus, vel quando fructus beneficij alicui reſeruantur,

24 uantur, alteri titulo beneficij aſſignato, in illis non ſuccedit eccleſia, vel ſucceſſor, vel in locum eius Camera, ſed in illis ex teſtamento vel abinteſtato ſuccedunt conſanguinei, & moueor primo, quia penſio non eſt beneficium eccleſiaſticum proprie, ſed quid prophanum in mera temporalitate exiſtens, vt per Fely.& alios in capitulo
25 ad audientia el ſecundo de reſcrip. & in clem. prima. vbi Cardinal. Imol. & alij de ſupplen.neglig. præla.vnde acquiſitum ex penſione, non dicitur acquiſitum ex beneficio. facit quia penſio, quæ non
26 conſueuit reputari pro beneficio eccleſiaſtico, prout ſunt hodie regulariter penſiones, poteſt etiam laico aſſignari, & illius laicus capax eſſe poteſt, per Doctor. in capitulo quamuis, vbi Archid. & Franc.in 2. not. de præben.in vj. Imol. in clem. 1. col. 6. verſiculo quærit Guliel. de rebus eccleſiæ. non alien. per Bal. & Fel. d. capit. ad audientiam. & quod penſio non ſit beneficium eccleſiaſticum, vel aliquid ſpiritualitatis habens, id ex eo patet, quia Penſionarius
27 non tenetur dicere officium, licet percipiat penſionem vt tenet ille antiquus doctor practicus Hiſpanus in libello, quod vulgo appellatur practica Cancellariæ fol.51. ſequitur Iacob. de ferrarijs in tracta. de horis canonicis. Io Baptiſta Cacialup. in tracta. de penſio. quæſt.fi Petr. Andr.Gamar.in tracta.de off.legat.vbi aſſignat rationem. Item penſionarius æquiparatur vſufructuario, extinguitur enim penſio morte penſionarij, ſicuti vſufructus morte vſufructuarij. §. finitur autem. inſtit. de vſufru. vſufructuarius autem fructus
28 iam quęſitos ad hęredes trāſmittit, tex. eſt notabilis in.l.defuncta.ff. de vſufru. ideo pariter dicendum, quod penſiones exactæ, & decurſæ non exactæ, & iam quæſita penſionario defuncto, tranſibunt ad
29 eius hæredes. Item penſio aſſignatur penſionario vt commodius ſuſtentari valeat, & ſic videtur aſſignata pro alimentis vt per Rom. conſ.388. in caſu propoſiti thematis. & is, cui eſt factum legatum
30 pro alimentis, decedens tranſmittit ius exigendi præterita alimenta non ſoluta ad ſuos hæredes. l. vti frui. §.fi. ff. ſi vſufru. per. l. fructus in fi.cū.l.ſeq.ff.de rei vend.faciunt adducta per Alex in conſ. ſuo. 40. perſpectis his fi. 3. vol. vbi concludit quod penſiones decurſæ perceptis fructibus in vita vſufructuarij, ſpectant ad illius hæredes, vn-
31 de penſiones, etiam non exactę, & decurſæ in vita penſionarij, tranſeunt in eius hæredes, ſiue abinteſtato, ſiue ex teſtamento, ſunt verba Hyero.Gig.in q.52.de penſio.vbi dicit ſe ita conſuluiſſe ſæpe, & Rota iudicaſſe, ſequitur Didac. Couarruuias Doctor Hiſpanus in capit. cum in officijs. de teſta.verſ.octauo poteſt.in fi & hanc opinionem ſequitur Paul. de Roma in tracta. ſuo de penſio. in viij. q. in verſ. primo eccleſiaſtica pēſio, vbi dicit quod penſiones & fructus lucrati

32 per penſionarium, dicuntur proprij, & in illius dominium trãſeunt, & ab eo donari poſſunt. l. in ædibus. §. vltimo. ff. de dona. facit idem Gig. in q. 53. vbi tenet, quod penſio debetur hæredibus penſionarii, ſi tempore quo moritur, fructus ſunt percepti, & paulo poſt ibidem, quod penſio erit hæredum, pro rata fructuum perceptorum, & ante illum tenuit Io. Bap. Cacialup. quem refert: iſta ſunt valde vrgẽtia, vt vides, & valde rationibus fundata, ſed mihi videtur magnum, quod in huiuſmodi ſuccedant, & ſuccedere habeant conſanguinei penſionario decedente ab inteſtato, quia id non videtur permiſſum, vel conceſſum in diſtributionibus quotidianis ſecundum aliquos, quæ ex ſimplici, & perſonali beneficio adminiſtrationẽ non habente percipiuntur, in quibus non ſuccedunt conſanguinei clerico decedente ab inteſtato, per ea quæ dicimus in præcedenti quæſtione, in quibus maior videtur eſſe ratio, quã in penſionibus, propter laborem, & ſeruitium, quod impendunt in diuinis, & diuino cultu, id quod ceſſat in penſionibus, pro quibus nullus labor, nullum ſeruitium, nullum onus penſionario imponitur, qui nec etiam ad dicendum officium obligatur, vt dicimus ſupra, ſuper quo puto cogitandum in foro poli, quia licet allegata, & adducta ſint vera, & ſubſiſtant in iure, tamen negari non poteſt, quin penſiones non ſint prouentus, & fructus, qui proueniant a beneficijs eccleſiaſticis, & rebus beneficij, & per conſequens redditus eccleſiaſtici, de quibus non habet poſſe diſponere clericus in teſtamento, vel ab inteſtato, niſi per modos a iure traditos per ea, quæ dicit Abb. in capitulo fin. de pecul. cler. & in capitulo cum eſſes, in repet. de teſta. dum allegat ad reprobationem, & confutationem glo. in capitulo præſenti. de offic. ordin. in 6. & ad reprobandum Hoſtien. in capitulo fin. de pecul. cler. quæ multum veritati, canonicæque ſanctitati, & & puritati conſona videntur, pro quo vide, quæ deduco in quæſt. de poteſtate clerici ſuo loco, vbi facio mentionem de bulla Pij quinti, nuper ædita in materia ſpoliorum, per quam videtur ore aperto declarari, quod penſiones, ac penſionum fructus, ac de eis acquiſita faciunt ſpolia.

In tertia vero ſpecie principali bonorum, quæ obueniunt clerico, ex artificio, doctrina, officij, & ſeruitijs dico prout infra. Et primo quoad artificium, videtur quod inde quæſita ſint ad liberam diſpoſitio-
33 nem clerici, & quod eo non diſponente in taliter acquiſitis, ſuccedant ei ab inteſtato venientes, quia artificium non reperitur prohibitum clericis, per ea quæ dicit Abb. in capit. fi. de vit. & honeſt. cler. & 88. diſt. per totum, & maxime per tex. in cap. eijciens. & cap. quo-
34 niam non cognoui. quia artificio poteſt clericus ſibi victum, & ſub-

ſtentationem

ſtentationem quærere cap. Clericus.91. diſt. cap. nunquam. de con-
ſecr.diſt.5.dummodo non ſe ſubtrahat per hoc a diuinis, ac diuino-
rum celebratione per gloſ.in ſumma. 91. diſt.quia Clericus non po-
35 teſt per totum diem locare operam ſuam, quia non debet deeſſe
officio 54. diſtinct.ſi ſeruus.fac.quod dicit Abb.in cap.relatum.verſ.
nota.in 5. cæterum quod ibi eſt textus apertus, quod habens benefi-
36 cium, licite exercet aliquod artificium, vel doctrinam in docen-
do alios, & lucrum inde proueniens, cædit ſibi, non autem Eccle-
ſiæ.

Et artificium intelligitur, quando quis emit aliquam rem, aut mate-
37 riam, & per artem,ſeu artificium reducit quis illam ad aliquam for-
mam, vt ſi forte emit lignum, vel marmor, & inde ſtatuam, vas,
vel quid aliud faciat,& non recedendo ab exemplis Doctorum,ſi quis
emit vimina, vt faciat caniſtra, vel emit cartam,vt faciat,vel vt ſcri
bat libros,vel e mit ligna, vt fa ciat, vel fabricet domum, vel filum,
vt faciat retia, vel corium vt faciat ſotularia, & licet Clericus iure
permittente,vti poſſit artificio,vel artificium facere,tamen id non
eſt intelligendum ſimpliciter, quia non ſemper hoc eidem facere li-
cet,quia non eſt licitum artificium facere Clerico,niſi in caſu, quãdo
38 non habet ſubſtentationem,& victum ſufficienter ab Eccleſia, & in
caſu:in quo eccleſia ſibi non ſufficiat,non autem propter lucrum prin
cipaliter Clem. præſenti.de cenſ. & c. quanquam. eo. tit.lib. 6.facit
quod dicit Abb. in cap.clerici officia.de vit. & honeſt. cler. tex. in c.
primo.de celebr.miſſarum pulchra glo.in cap. Canonum 14. q. 3. li-
cet dicat Nicol.de Vbald.in tract.de ſucceſſ.cler.ab inteſt.verſ. vide-
retur dicendum. §. finita. quod Clericus tempus, quod ſupereſt ſibi
a ſeruitio eccleſiæ in diuinis, operetur in aliquo ſeruitio, vel officio
honeſto,& quod exinde quærit,quærit ſibi,& de eo diſponit,prout di-
ſponeret de ſuis bonis patrimonialibus, quia lex tantum excipit de
39 bonis acquiſitis contemplatione eccleſiæ,non aliunde. Quia ſi æget
Clericus,vti poteſt iuſtis negociationibus,& iuſtas negociationes fa
cere,& inde ſibi ſubſtentationem pro ſe,& ſuis parare d.cap. clericus
91.diſt.& cap.primo. de celeb. miſſarum. & quis dicatur iuſte, hone-
40 ſte, vel inhoneſte negociari, habes pulchre per tex. cap. eijciens
88.diſtin.ſed melius per Specul.in tit.de cleri.coniung.§. ſed quia di-
ces.& poteſt Clericus honeſtam mercaturam exercere. l.2.primo re-
ſpon.C.de Epiſcopis & Cleric.& emere honeſte, & vendere, dumta-
men Eccleſias non negligat d.diſt.91.Clericus el 2.pro ſe ſubſtentan
do,quia cauſa cupiditatis,lucri,vel auaritiæ negotiare non licet,ſecũ-
41 dum. S. Thomam, ſecunda ſecundæ q. 187. §. ad ſecundum, ſequi-
tur Abb.in cap.ſecundum.ne cler.vel monac.vbi dicit quod negocia-

42 tio quæ non ſit lucri cauſa, non eſt prohibita clericis, poſſunt enim vendere clerici, & emere,vt eorum neceſſitas exigit,non tamen prin cipaliter propter lucrum d.clem.præsenti. de cenſi.& cap.quamquã. eo.tit.lib.6.& dicit ibidem Innocen. quod etiam lucrum non eſt prohibitum clericis, quando prouenit ex opera, aut rebus clericorum,
43 & intellige inquit Abb.ibidem, quod lucrum proueniens ex opera,
44 aut rebus clericorum ſit licitum,quando clericus operatur neceſſita te ſuadente: quia alias clericus non debet negociare.

Imo clericus poteſt negociari etiam propter lucrum principaliter,ſi ta lis negociatio eſt licita, & honeſta, dummodo negociatio, quæ fit propter lucrum ordinetur ad aliquem effectum neceſſarium,& hone ſtum,puta ad domus ſuæ ſubſtentationem, aut ad ſubueniendum indi gentibus, vel propter publicam vtilitatem, quia tunc clericus capit
45 lucrum pro ſui laboris ſtipendio,per Sanctum Thom.ſecunda ſecunde quæſt.77. articulo quarto. Idem dicit ſi emit rem, non vt vendat, ſed ad ſui vſum, ſi poſtea propter aliquam neceſſitatem illam vendere vult,non prohibetur vendere maiori pretio, ſi tantum nunc valet.

Per quæ clare conſtat iudicio meo,quod clericus acquiſita ex artificio, & ex negociatione etiam, quæ non fit cauſa lucri cupiditatis,vel aua ritiæ,& in caſibus prænarratis,quod ſibi acquiſita tranſmittit,& trãſ mittere poteſt ad quoſcunque hæredes,etiam abinteſtato venientes, pro quo vide quæ diximus ſupra in quæſtione, quæ negocia ſint permiſſa, vel interdicta clericis.

Id quod parimodo dicendum venit de acquiſitis per clericum ex doctri na,quia ſunt ſibi acquiſita, & de eis diſponit pro libito, & in talibus
46 ſucceditur illi peruenientes abinteſtato, per tex. qui dicit ad litterã in ca.relatum el 2.§.cęterum. de teſta.quia clericus doctor poteſt ha bere officium lucroſum, & acquirere multa,vt quia ſit deputatus ad legendum cum ſalario, vel ex induſtria aduocationis, aut conſultationis, & pro conſulendo, vel ſimilium, quia taliter acquiſita ſunt ſibi acquiſita, nec ius aliquod in talibus eccleſia, & hodie Camera apoſtolica prætendit,per Abb.in cap. vt vnus. de pecul. cler. vbi di-
47 cit talia non præſumi acquiſita de bonis eccleſiæ,nec eccleſiæ, ſed in caſu talis induſtriæ eſt idem de huiuſmodi acquiſitis præſumendum, quod de patrimonialibus bonis clerici,vt ibi per eum,& per eundem in cap.primo.de poſtulan.vbi dicit,quod clericus in minoribus con-
48 ſtitutus licite poteſt aduocare, & procurare, & per aduocationem, vel procurationem ſibi acquirere,ſi tamen non habet beneficium ſuf ficiens, quia ſi ei eccleſia ſufficit, aliter videtur dicendum, Item id poteſt etiam ſi ſit diaconus, vel ſubdiaconus, & tam in cauſis pen-

49 dentibus coram eccleſiaſticis iudicibus, quam coram ſecularibus
in cauſis tamen ciuilibus, ſed ſi habeat beneficium ſufficiens, tunc
50 non poteſt:quia in tali caſu æquiparatur clericus beneficiatus,cleri-
co in ſacris conſtituto,cui id non videtur permiſſum, vt per eundem
ibi,& non ſolum videtur licitum clerico procurare,& aduocare, pro
ſui, & ſuorum ſubſtentatione, ſed etiam ad lucrum, per ea quæ di-
cit Abb.in cap.vt vnus. de pecul. cler. vbi ad acquiſita per clericum
51 habetur conſideratio ad lucra quæ facere potuit ex doctrina.cum cle
ricus eſſet doctor & ex doctrina multum lucraretur, in legendo, ad-
uocando, iudicando. Idem in cap.relatum. verſ. nota.in ver. cæterũ
de teſta.quod ibi eſt tex.apertus quod clericus habens beneficium,li
52 cite exercet aliquod artificium, vel doctrinam in docendo alios,
& lucrum inde proueniens, cædit ſibi non eccleſiæ, ex hoc etiam
tex. colligo, inquit, quòd clericus poteſt eſſe artifex, & licite ſu-
mere officium docendi alios &c. Et clerici, ſiue ſint in ſacris, ſiue
non, ſi non habent beneficia ſufficientia, vel indigent poſſunt
53 exercere officium, tabellionatus, & tam in curia Papæ,quam alia,
per Abb. in capit. ſicut te.ne cler. vel monac. col. 3. & Card. Zaba-
rell. ibidem.

De religioſis vero clericis, nihil attinet dicere, quia non poſſunt, nec
procurare nec aduocare, & alia huiuſmodi facere, niſi duobus con-
currentibus,ſi videlicet monaſterij vtilitas id expoſcit, vnde pro mo
54 naſterio,& non pro ſe ipſis,& ſi Abbas, vel ſuperior id ſibi mandet,
aut imperet,vt per Abb.in cap.ex parte.de poſtulan.

Acquiſita ex ſeruitijs,& officijs videntur pari modo, quod per cleri-
55 cum decedentem abinteſtato tranſmittãtur ad conſanguineos, licet
Innocen.contrarium videatur tenere in cap.quia nos.de teſta.in ver.
conſideratione,& in c.primo.eo.in ver. acquiſiſſe. ibi idem dicimus,
ſi ratione officij, puta quia cappellanus alicuius principis,qui multa
ei donauit. Sed contra Innocent. tenet Iacob.Butrig in. l. ſacroſan
ctæ.C.de epiſcopis & cler.vbi dicit,quod bona clericorum ſunt tripli-
cis generis, vbi tertio ſunt bona, quæ conferuntur ipſis non imme-
diate contemplatione eccleſiæ, ſed dignitatis, quam habent, veluti
eſt pro miſſis dicendis, pro orationibus,pro anima alicuius,& ea ac
quiruntur clericis, & de eis poſſunt diſponere, & teſtari ſecundum
ipſum Iacob. Idem tenet Petr. de Ancharan. D. Anto. D. Floren. d.
cap.quia nos,vbi dicunt quod taliter acquiſita,eſt verius, quod cen-
ſeantur acquiſita intuitu perſonæ,& ſic non contemplatione eccleſię,
56 quod dicitur ſignanter notãdum vt per Io.de Imol.ibidem.Sequitur
Abb. in capit.cum eſſes. in repetit. col. xi.qui dicit, quod ſibi placet
iſtorum opinio,vt videlicet clericus poſſit diſponere de iſtis,quæ ac-

quiſiuit non ratione beneficij,nec omnino ratione perſonæ, ſed ratio ne dignitatis clericalis,vt quia promiſsis dicendis fuerunt ſibi lega-
57 ta centum, vel quia fuit cappellanus alicuius domini,& ex hoc mul ta acquiſiuit,quia hoc donatur ſibi, vt ſit ſuum, & non contemplatione eccleſiæ,cum nullam habeat. Item quia hoc videtur ſibi datum in recompenſationem damnorum,quæ ſubſtinuit in trahendo ibi mo ram,nam interim ex aliquo artificio potuiſſet ſibi tantundem acquirere, per Innocen.in capit. quoniam ne. Præl.vic.ſuas,& idem Abb.
58 in cap.cum in officijs.in hac materia diſtinguit,vbi dicit attendēdas eſſe coniecturas,vtrum ſcilicet relinquens, aut donans habuit, reſpectum ad perſonam, vel ad eccleſiam,quia forte relinquens centum ſuo parochiali presbytero pro miſsis dicendis,non reliquiſſet ei ſi nō fuiſſet ſuus proprius ſacerdos,quia tunc contemplatione eccleſiæ do-
59 natum, datum, vel relictum cenſeri debet,ſecus videtur,vbi nulla qualitas ſuggerit eccleſiam contemplatam eſſe,ſed perſonam duntaxat,quo caſu non eccleſiæ, ſed perſonæ acquiritur, vt per Abb. ibidem, & in capit.primo de teſta.in finalibus verbis. Nicol. tamen de Vbald. in tracta. de ſucceſ. cler. abinteſta. tenet, quod opinio Butrig. Ancha. Anto. & Floren. & Imol. non ſit tuta in foro poli, vbi etiam tenet, quod ſi officia, ſiue ſeruitia, quæ exercuit clericus, ſint officia, aut ſeruitia quæ conueniunt, tam clericis, quam laicis, & tam per clericos, quam per laicos exerceri, & fieri conſueta, veluti ſunt gubernationes, legationes, item aliæ admi-
60 niſtrationes ſimiles, veluti ſunt theſaurariæ, caſtellaniæ, ad quæ officia obtinenda, nullus reperitur ordo eccleſiaſticus neceſſarios, & de his inquit, quæ quęrunt clerici poſſunt ad libitum diſponere & ſi non diſpoſuerint veniunt ad conſanguineos, ſicut bona caſtrenſia, nam iſta appellantur bona, quaſi caſtrenſia. l. ſi. C. de inoff. teſta.

Item, ſi ſint officia,vel ſeruitia,quæ conueniunt clericis tantum,non laicis,quale eſt officium maioris pęnitentiarij,quod ſolet exerceri per Cardinalem glo.in clem.ne Romani.de electio. item quale eſt officiū Camerarij,& Vicecancellarij,quæ ſimiliter per Cardinales exercentur,pro vt de facto videmus,quæ non poſſunt exerceri, niſi per clericos,vel diaconos,notat.glo.in clem.vt hi qui,de ætat. & qualit.& quales ſunt Protonotarij, Scriptores, minores Pænitentiarij,& alij in Romana Curia officia exercentes,quæ ex conſtitutionibus,& cōſuetudine regulariter non poſſunt exercere,niſi per exiſtentes in ordine clericali, item quales ſunt vicarij, & officiales in ſpiritualibus epiſcoporum,& aliorum prælatorum: qui debent eſſe in ordinibus ſaltim minoribus conſtituti.per.not. in cap. quia nos. de teſta. ſuccedunt con

ſangui-

ſanguinei clerico ab inteſtato decedente, pro quorũ opinione faciunt notata in cap. ſignificatum, de præben. & in cap. 3. ne prælat. vic. ſuas, & cap. cum ſecundum, de præben. facit etiam, quia clericus, tempus quod ei ſupereſt, ab eo, quod impendit in diuinis, poteſt collocare in aliquo opere, vel ſeruitio honeſto, & quòd exinde quærit, quærit ſibi de quo diſponit, prout de bonis patrimonialibus, quia lex tantum excipit bona acquiſita contemplatione eccleſię, non aliunde, & iſta non poſſunt dici taliter acquiſita, quia ſunt ſtipendia perſonalia dicit Innoc. Petrus de Ancharan. in cap. cum in officijs, de teſtamen. Iacob. Butr. & Bal. in authen. licentiam, C. de epiſcopis & cler. & ſi lex
61 permittit clericis talia operari, videtur etiam per conſequens permiſiſſe, quod ex talibus acquiſita ſint eis acquiſita, & quod ad quoſcunque ſuos hæredes etiam ab inteſtato venientes tranſmittere poſſint, & habet communis obſeruantia, & conſuetudo, vt in huiuſmodi ſuc-
62 cedant conſanguinei, non eccleſia, quia non ſunt mutanda quæ certam ſemper habuerunt conſuetudinem, l. minime, ff. de leg. & conſue-
63 tudo poteſt operari, vt conſanguinei ſuccedant clericis ab inteſtato, non ſolum in bonis intuitu perſonæ acquiſitis, ſed etiam, ſi ſint acquiſita intuitu eccleſiæ not. in capitulo cum ibi, de verbor. ſig. in cap. ſi propter tua, de reſcrip. in ſexto, &c. In acquiſitis vero per clericum
64 ex illicita negociatione, vſura, mercatura, & huiuſmodi via clericis interdicta, dicimus ſupra quod ſuccedit Camera Apoſtolica, vt per Bullam Pij Quarti deſuper æditam, de quo dico in quæſtione quæ negocia ſint permiſſa, & interdicta cler. & in quæſtione quid ſint ſpolia ad longum.

Curialibus vero clericis Romanæ Curiæ, & alijs incolis Vrbiș, & diſtrictus, tam ex teſtamento, quam ab inteſtato ſucceditur per ſuos hæredes in omnibus bonis, per eos tam ex beneficijs, officijs eccleſiaſticis, quam alias quomodolibet etiam illicite acquiſitis, conceſſione, & priuilegio ſpeciali ſibi a Roman. Pont. conceſſo per bullam Alex. 6. ſub Dat. ann. 1494. non. Octobris, & aliorum Pontificum, ſpecialiter Iulij tertij ſub Dat. Rom. 1549. ſexto idus Martij anno 1. & Pij Quarti anno 1560. nona Februarij incip. Bulla confirmationis priuilegiorum incolarum vrbis, & curialium, quarum bullarum tenor eſt in calce laboris iſtius inſertus, per quam conſtitutionem Pius Quartus innouat, & de nouo concedit priuilegia curialibus, & incolis vrbis, & diſtrictus, conceſſa circa diſpoſitionem bonorum ſuorum, tam ex teſtamento, quam ab inteſtato, de quibus bullis ego dico ſupra in præcedenti quæſtione, & eoſdem curiales eximit, & declarat, non comprę hendi in generalitate conſtitutionis per eum factæ, ſuper illicite acquiſitis, de qua in quæſtione, quæ negocia ſint permiſſa, & interdicta

cler.

Cler. a qua diſpoſitione etiam eximit milites ſacroſanctæ militiæ ordinis Hieroſolymitani, declarando bona illicite per eoſdem milites acquiſita, relicta poſt mortem, non comprehendi in bulla per eum ædita.

Bona vero, quę eiſdem militibus ex beneficijs, commendis, & eccleſijs obuenerunt, recta via ad ordinem eius militiæ, & ſeu religionem, quæ in eis dominum habent, & proprietatem ſpectant, vnde moriente milite talis militiæ, in ſpolijs, & bonis relictis ſuccedit religio, prout in capitulis ſtabilimentorum dictę hieroſolymitanę Religionis legitur, quæ inſeruntur, & præſertim in capitulo cum bona, & facultates, cap. conſuetudo laudabilis, & cap. omnia bona, quæ capitula, & ſtabilimenta ſunt confirmata a fel. rec. Paulo Tertio, prout ego vidi confirmationem mihi exibitam Neapolis, in cauſa ſpoliorum cuiuſdam Guiſcardi Marcheti militis eius militiæ coram me tunc vertente, ſub dat. 4. non. Iunij 1539. & a Pio Quarto Kalen. Iunij, anno Pontificatus primo 1560.

Capitula in ſtabilimentis ſacræ Hieroſolymitanæ religionis.

CVM bona & facultates, quæ ordo noſter poſſidet piorum hominum liberalitate collata ſint, ad ſubſtinendas hoſpitalitatis impenſas, & propulſando Chriſtiani nominis hoſtes, certum, eſt fratres noſtros proprij in eis, aut priuati iuris nihil habere, ſed eorum verum dominium, ac proprietatem, & poſſeſſionem ad ſolum ipſum ordinem noſtrum ſpectare, verum cum in communi recte adminiſtrari non poſſent propter locorum diſtantiam, & diſſidentiam nationum, maiores noſtri ea viritim fratribus per partes regenda commendarunt, vnde nomen commendarum ſumpſerunt, impoſitis annuis penſionibus, quæ augerentur & minuerentur, prout, & rei, & tempori, hoc eſt neceſſitati conuenire viſum eſt, etenim, vt minimum quinta, ſæpe quarta fructuum pars penditur, & in commune ærarium inferri iubetur, nonnunquam etiam dimidia. vel omnes etiam fructus, ſi ita a capitulo generali fuerit ſtatutum, penes quod vnum imponendarum, & aſſignandarum penſionum, & collationum huiuſmodi (quas reſponſiones & impoſitiones vocamus) ius eſt. Id autem, quid a quoque ſit pendendum, & ſoluendum decernit, & publice declarat. Decretum, & declarationem ſuam Prioribus Caſtellano empoſtæ, & capitulis prouincialibus per litteras ſuas ſignificat, mandatque, vt penſiones a ſe impoſitas exigi, & perſolui ab adminiſtratoribus procurent, ſi qui fratrum noſtrorum eius mandatis, & ſcriptis non paruerint, habitu priuentur.

Conſue-

Conſuetudo laudabilis, & inueterata in noſtro ordine inoleuit, aut per obitum Priorum Caſtellani Empoſticæ Bauiliuorum, Commendatariorum, & aliorum adminiſtratorum bonorum noſtri ordinis, commune noſtrum ærarium percipiat iura mortuarij, & vacantis, ideſt pro mortuario, fructus prioratus, Bauiluiatus, & commendæ, & adminiſtrationis a die obitus prioris Bauiliui, aut Commendatarij vſq; ad feſtum natiuitatis S. Ioannis Baptiſtæ proxime ſequens, & pro vacante, ab eo die vſque ad alium feſtum Sancti Ioannis Baptiſtæ, proxime futurum peracto anno, præter, & vltra iura ſpoliorum, quæ ad idem cõmune ęrarium ſpectant, quam conſuetudinem, hac lege, & ſtatuto confirmamus, & pro lege haberi volumus, & obſeruari mandamus.

Omnia bona mobilia, ac ſe mouentia quorumcunque fratrum noſtrorum, tam in conuentu, quàm extra decedentium cuiuſcunque conditionis, & qualitatis fuerint, quæ ſpolia vocamus, ad commune noſtrum ærarium pleno iure pertinent, exceptis fratribus Capellanis obedientiæ, & ſeruientibus officij, quorum ſpolia peruenient ad illos, in quorum prioratibus, Bauiluiatibus, aut commendis reſidentiam, & ſtagium habuerint.

SVMMARIVM.

1 *Clericus diuerſimode facultates acquirere poteſt.*
2 *Quale ſit peculium aduentitium Clericorum.*
3 *Quod in laico dicitur peculiũ aduẽtitiũ, in clerico eſt quaſi caſtrenſe.*
4 *Clericus manibus acquirere poteſt, & de acquiſitis teſtari.*
5 *De fructibus beneficiorum non diſponit Clericus: niſi pro neceſſarijs.*
6 *Bona Eccleſiarum, ſunt Chriſti patrimonium.*
7 *Clericus in prophanos vſus redditus Eccleſiæ expendens, peccat mortaliter & tenetur ad reſtitutionem.*
8 *Clericus de altari debet viuere non luxuriari.*
9 *Quid ſit luxuria.*
10 *Quicquid habent Clerici, ſunt bona pauperum.*
11 *Pars ſuperabundans, debet erogari in pauperes.*
12 *Decima datur pro miniſtris Eccleſiæ, & pauperibus alendis.*
13 *Fructus Eccleſiæ in quatuor partes diuiduntur.*
14 *Conſuetudo valet derogare iuribus.*
15 *Conſuetudo non efficit, quin pars debita pauperibus ſoluatur.*
16 *Detractis neceſſarijs cæteri fructus debentur pauperibus.*
17 *Clericus eſt pars Domini.*
18 *An, & quomodo Clericus habens ſufficiens patrimonium poſſit, habere beneficium.*

19 *Fru-*

19 *Fructus beneficiorum non habent inſeruire pro Theſaurizando.*
20 *Tutor præſumitur acquiſiſſe ex propria induſtria, nõ ex bonis pupilli*
21 *Tutor, & Prælatus regulariter æquiparantur.*
22 *In dubio de acquiſitis per Clericum, æqualis fit diuiſio inter Eccleſiam & hæredem.*
23 *Clericus in bonis Eccleſiæ, habet vſum tantum.*
24 *Relictum Clerico adminiſtrationem non habenti, videtur relictum intuitu perſonæ.*
25 *Relictum intuitu perſonæ non acquiritur Eccleſiæ.*
26 *Beneficiatus non eſt Dominus in rebus Eccleſiæ, ſed procurator.*
27 *Præbendæ ad quid dentur Canonicis.*
28 *Nihil habens dare non poteſt.*
29 *Luxuriantes in bonis Eccleſiæ tenentur ad reſtitutionem.*
30 *Dominium rerum Eccleſiæ, pertinet ad Deum.*
31 *Acquiſita per clericũ beneficiatũ, acquiſita Eccleſiæ præſumuntur.*
32 *Eccleſia habet intentionem fundatam ſuper bonis poſſeſſis a clerico defuncto.*
33 *Bona acquiſita per vxorem, præſumũtur acquiſita de bonis mariti.*
34 *Bona acquiſita per prælatũ, præſumũtur acquiſita de bonis eccleſiæ.*
35 *Suſpicio turpis quæſtus eſt euitanda, tam in vxore, quam in pælato.*
36 *Mulieribus non conueniunt negociationes.*
37 *Quando mulier præſumatur acquiſiſſe de bonis ſuis.*
38 *Clerico eſt delictum negociari.*
39 *Res de quibus dubitari poteſt, an ſint Eccleſiæ, occupabit Eccleſia.*
40 *Bona ante Epiſcopatum, & tempore Epiſcopatus ratione ſanguinis, acquiſita ſunt hæredum.*
41 *Res empta de pecunia Eccleſiæ fit Eccleſiæ.*
42 *Fructus Eccleſiæ poſſunt dare porcis, ſecundum glo.*
43 *Diſtributiones quotidianæ efficiuntur Clerici.*
44 *Clericus poteſt diſponere tantundem de fructibus, quantum de ſuo impendit in Eccleſia.*
45 *In quibus caſibus poſſit clericus diſponere de fructibus eccleſiæ.*
46 *Hodie inualuit, quod clerici appropriant ſibi fructus eccleſiæ.*
47 *Clericus fructus recollectos videtur facere ſuos.*
48 *Ad quem pertineant fructus Eccleſiæ, ſtari ſolet conſuetudini.*
49 *Tenet alienatio tutoris in illis quæ ſeruari non poſſunt.*
50 *Punitur Clericus, male diſpenſans.*
51 *Non poteſt clericus de fructibus Eccleſiæ, ſibi acquirere.*
52 *Clericus poteſt in vita donare ſecundum aliquos.*
53 *Vſufructuarius fructus, reconditos facit ſuos.*
54 *Bonæ fidei poſſeſſor, fructus ſeparatos a ſolo fecit ſuos.*

55 *Differentia inter bonæ fidei poſſeſſorem, & uſufructuarium quoad fructus.*

§. Et quia

1 *Acquiſita poſt conſecrationem, præſumuntur acquiſita Eccleſiæ.*

2 *Vel Eccleſia, vel hæres poſſideat, tuenda eſt poſſeſſio poſſidenti.*

3 *Quicunque poſſideat, præſumptio eſt pro Eccleſia.*

4 *Actor probat intentionem ſuam, niſi ſit pro eo præſumptio.*

5 *In rebus mobilibus poſſeſſor eſt tuendus in poſſeſſione.*

6 *Diſtinctio pro facienda præſumptione.*

7 *Præſumitur contra prælatum: qui non fecit inuentarium.*

8 *Præſumitur ſemper pro Eccleſia; niſi hæres probauerit.*

9 *Triplex diſtinctio præſumptionis circa bona relicta per clericum.*

10 *Hæredes poſſidentes, res mobiles modicas, ſunt tuendi in poſſeſſione.*

11 *Vide de bonis clerici quæ vadũt ad Eccleſiã, & quæ vadũt ad hæredes.*

12 *Clerici, non prælati præſumuntur acquirere intuitu perſonæ.*

13 *Hæres Clerici, licite occupat bona poſt mortem.*

14 *In præſumptionibus faciendis circa acquiſita per Clericum, iudex arbitrabitur.*

15 *Iudex in præſumptione, & computatione facienda circa bona acquiſita, deducet expenſas victus, ſemper de bonis Eccleſiæ.*

16 *Iudex vanas, & delicatas expenſas, deducet de bonis Clerici.*

17 *Quas expenſas factas per Clericum approbet iudex.*

18 *Quando præſumatur pro Eccleſia.*

19 *Eccleſia ſuccedit Clerico decedenti ſine hærede ad 7. gradum.*

20 *Quæ bona defuncti Clerici occupet Eccleſia, & quæ hæres.*

21 *In rem: quam poſſidet Eccleſia per clericum defunctum, ſibi ius dicit.*

22 *Res relictas per clericum, non petit eccleſia. vti hæres, ſed vti domina.*

23 *Si res relictæ per clericum ſint in alium translatæ, competit Eccleſiæ rei vendicatio,*

24 *Debeo potius præſumere, quod quis fecerit, quod ius præcipit, quam contra ius.*

25 *Diſtinctio Abb. ex quibus præſumitur Clericus acquiſiſſe.*

26 *Si Patrimonium eſt ſufficiens ad acquiſita, eccleſia vero non, nec in totum, nec in parte, tunc præſumitur pro hærede ſecus contra.*

27 *Si Patrimonium & eccleſia eſt ſufficiens in totum, vel in parte, tunc acquiſita diuiduntur inter eccleſiam, & patrimonium, ſecundum quantitatem vtriuſque.*

28 *Detrahitur primo quantum veriſimiliter potuit expendere Clericus de bonis Eccleſiæ.*

29 *Non eſt facienda præſumptio captioſa alicui.*

30 *Pariſi-*

30 Parificantur in acquiſitis per Clericum, patrimonium, & induſtria.
31 Vide quando adminiſtrator præſumatur acquiſiſſe ex induſtria, & & quando ex adminiſtratione.
32 Si dubium ſit vtrum bona ante, vel poſt ſint acquiſita, defenditur poſſeſſor, in poſſeſſione.
33 Quando conſtat clericum ante beneficia habuiſſe patrimonium, agens probet.
34 Hæres repertus in poſſeſſione, ſtat quouſque de coniecturis dignoſcatur.
35 Tollitur præſumptio pro Eccleſia, ſi probetur patrimonium, induſtria, vel artificium.
36 In ſingulis Clericis præſumitur pro Eccleſia, ſed magis in prælatis.
37 Nullus, niſi ſit Prælatus habet officium acquirendi pro Eccleſia.
38 Vna præſumptio edidit aliam.
39 Ex coniecturis coniicitur per arbitrium iudicis, an acquiſierit Clericus intuitu Eccleſiæ vel perſonæ.
40 Semper præſumitur pro Eccleſia.
41 Præſumitur contra prælatum ommittente facere inuentarium.
42 Propter culpam prælati, defertur eccleſiæ iuramentum in litem.
43 Vbi non apparet de tempore, & titulo acquiſitionis, præſumitur pro Eccleſia.
44 Quando hæres inſtitutus occupans relicta per Clericum incidat in pœnam.
45 Succedens, vel iure inſtitutionis, vel ab inteſtato, licite occupat, quod a nemine eſt poſſeſſum.
46 Quando vicarius Eccleſiæ præſumatur acquiſiſſe de bonis Eccleſiæ vel non.
47 Quãdo rector eccleſiæ præſumatur acquiſiſſe de bonis eccleſiæ vel nõ.
48 Non arctatur hæres ad probandum bona eſſe ex induſtria acquiſita, ſed ſufficit probare Clericum ex induſtria multum lucratum.
49 Prælatus, emens nomine Eccleſiæ, acquirit Eccleſiæ Dominium, & poſſeſſionem.
50 Hæres capiat poſſeſſionem hæreditatis Clerici ſaluo iure eccleſiæ.
51 Clericus præſumitur feciſſe mutuum de pecunia Eccleſiæ, niſi probetur, quod erat talis, qui tale mutuum potuit acquirere.
52 Vide quando legatum factum Titio Epiſcopo, intelligitur factum contemplatione Eccleſiæ vel perſonæ.
53 Quid ſit adminiſtrationem habere in Eccleſia.
54 Quid ſit prælationem habere in Eccleſia.
55 Vide quando legatum Clerico adminiſtrationem non habenti, eſt factum intuitu perſonæ, vel Eccleſiæ.

56 Ca-

56 *Canonici non habent adminiſtrationem in Eccleſia.*
57 *Religioſus regulariter non dicitur poſſe habere propria.*
58 *Legatum factum religioſo, præſumitur intuitu monaſterij factum.*
59 *Quando legatum factum canonicis præſumitur factum eccleſiæ, vel ſingulis.*
Item vide delegato facto ciuibus, & ciuitati.
Item quando legatum filio famil. præſumatur factum contemplatione patris.
60 *Quod dicitur, quod acquiſita per prælatum præſumuntur eccleſiæ acquiſita, intellige quando contentio eſt cum eccleſia, ſecus, ſi cum alia perſona.*
61 *Quando officialis præſumitur acquiſiſſe de bonis reip.*
62 *Quando tutor præſumatur acquiſiſſe de bonis pupilli.*
63 *Circa quæ tenetur operari Rector.*
64 *An Epiſcopus ex induſtria acquirat ſibi.*

§. quod dicendum.

1 *Sacerdos habet ſemper viuere de redditibus beneficijs.*
2 *Verbum victus etiam veſtimenta comprehendit.*
3 *Id ſolum eſt Clericorum: quod probabili ratione conſumunt.*
4 *Clericus, qui non intereſt diuinis, non facit ſuas quotidianas diſtributiones.*
5 *Clerici habent viuere de patrimonio Ieſu Chriſti.*
6 *Epiſcopus tenetur prouidere Clerico, quouſque ei detur beneficium.*
7 *Ad quid apoſtolus manibus victum quærebat.*
8 *Hodie bona eccleſiarũ sũt deputata principaliter ad vſũ miniſtrorũ.*
9 *Habens patrimonium, non poteſt petere aliquid ab eccleſia vniuerſali, ſed bene a particulari cui clericus deſeruit.*
10 *Hodie clerici ſine penuria, & commode habent viuere.*
11 *Non poſſum facere commode, quæ poſſum facere ſine penuria.*
12 *Quomodo intelligatur beneficium ſufficiens Clerico.*
13 *Competenter quis debet beneficiari, vt poſſit commode ſuſtentari.*
14 *In hoſpitalitate exercenda, habetur reſpectus ad ſitum beneficij.*
15 *Multum differunt viuere commode, & ſine penuria.*
16 *Hodie Clerici non debent viuere ita ſtricte.*
17 *Hodie eſt difficile dicere, quot fructus ſufficiunt beneficiato quia plus vni, & minus alteri.*
18 *In ſubminiſtratione victus clerico, habetur conſideratio ad qualitatem perſonæ.*
19 *Alijs cibis veſcuntur nobiles, alijs pauperes.*
20 *Sine ſcientia mundus regi non poteſt.*
21 *Ecclesia Vniuerſalis indiget viris litteratis.*

22 *Per-*

22 *Perſona litterata prodeſt Eccleſiæ vniuerſali.*
23 *Quomodo intelligatur illud, quod eccleſia habet ſufficere clerico, & ſuis.*
24 *Quomodo iudicatur ſufficientia beneficij.*
25 *Scientia requiritur, ſecundum locum, dignitatem, & ordinem, ad quem quis ſumitur.*
26 *Quæ ſcientia requiritur in Epiſcopo, & quæ in alijs inferioribus.*
27 *Expenſæ quæ fiunt in recolligẽdis fructibus in primis deduci debẽt.*
28 *Quid continetur appellatione fructuum.*
29 *Habens patrimonium poteſt viuere de beneficio.*
30 *Nulla Eccleſia poteſt ædificari ſine dote.*
31 *Hodie bona eccleſiarum, ſunt principaliter deputata ad vſum miniſtrorum.*
32 *Nemo debet proprijs expenſis militare.*
33 *Hodie beneficia ſunt principaliter deputata pro clericis.*
34 *Stipendiũ datur clerico non propter indigentiã; ſed propter ſeruitiũ.*
35 *Clerici diuites licite ſtipendia ab eccleſia accipiunt.*
36 *Decimæ ſoluuntur clericis; ſiue ſint diuites ſiue pauperes.*
37 *Hodie Clericus licite viuit de beneficio, & conſeruat patrimonium hæredibus.*

§. fiet ergo.

Ex quibus præſumatur Clericus acquiſiſſe.

QVAESTIO LX.

§. ET quia plerumque dubitatur, vnde prouenerint acquiſita per clericum beneficiatum, an ſcilicet ex fructibus, ſeu prouentibus beneficij, an vero aliunde, puta ex patrimonio, vel induſtria, ideo ad propoſitum eſſe iudicauimus præſentem quæſtionem facere.

Et primo non videtur, quod poſſit præſumi ex prouentibus Eccleſiæ acquiſita ex infra dicendis, ſtante quia Clericus diuerſimode faculta-
1 tes, ſubſtantias, & peculium acquirere, & habere poteſt, quia poteſt habere peculiũ aduentitiũ, caſtrenſe, & quaſi, quia quod artificio, vel induſtria, paterna ſucceſſione, vel materna, vel intuitu cognationis, vel dono conſanguineorũ, aut amicorũ intuitu perſonæ, nõ eccle-
2 ſiæ, clericis acquiritur, aduentitium dicitur peculiũ clericorum, quod dici poteſt eſſe quaſi caſtrenſe, quia quod in filio familias laico dicitur aduentitiũ, in clerico quaſi caſtrenſe peculium appellatur, quia de iſto teſtari poteſt clericus, & diſponere per tex. in c. tua nobis extra

de

3 de teſt.l.vltima C.de in off.teſt.auth. presbyteros. C. de epiſcopis & cler.91.diſtinct.cler.x.q.3.cauendum in fi.cap.primo 21.q.1.in fi.per quæ iura probatur clericum honeſte proprijs laboribus, & manibus
4 ſibi acquirere, & de talibus teſtari poſſunt clerici,etiam ſi ſint in poteſtate.C.de epiſcopis & cler.l.ſacroſan C.de aſſeſ.velut caſtrenſe.

Secundo conſideratis canonibus colligitur,quod clerici beneficiati habentes,ex eorum redditibus non poſſunt diſponere, nec expendere, niſi tantum,quantum ſufficiat ad eorum honeſtum victũ & veſtitum
5 cæterosque vſus neceſſarios,aut congruos.cap.fin.12.q.prima.c.vidẽtes ea.q.in princip.44.diſt.tibi,o ſacerdos viuere de altari permittitur non luxuriari, bona etenim eccleſiarum ſunt proprium Chriſti
6 patrimonium cap.cum ex eo.de electioni in 6.notant. Fely.& Deci.in cap.conſtitutus. de reſcrip.& diuus Bernar. in epiſtola ſecũda ſcribit. Denique quicquid preter neceſſarium victum,ac ſimplicem veſtitum de altari retines, tuum non eſt,rapina eſt,ſacrilegium eſt.

Imo non deſunt, qui opinantur, clericum habentem beneficium vltra ſibi neceſſariã in prophanos vſus redditus illius expẽdentẽ, mortale crimen committere, & teneri ad reſtitutionem illorum redditrum a
7 quos ita expendit, dicente Hieronymo, aliena rapere conuincitur, qui vltra neceſſaria ſibi retinere probatur.§.ordinandus 42.diſt.huius opinionis eſt ſanc. Tho.2.2.q.43.art.viij.ſequitur Alex.Hales. tertia parte quæſtione 36. membro quinto Ricard. in quarto ſent. diſt.45.artic.3.q.prima. hanc opinionẽ probat Palud. in quarta diſt. 24.q.3.artic.vltimo. ſuffragatur tex. in cap.epiſcopus 12.q. prima & in capit. primo. 12.q. 3. & inquit diuus Bernard.epiſtola 42.col.3. Clamant pauperes, noſtrum eſt, quod effunditis, nobis crudeliter ſubtrahitur,quod inaniter expẽditis, ſequi videtur Abb. in cap. cum ſecundum. de præb. col. iij. Archid.& Dominic.in ſumma 44. diſtin. Fely in cap.poſtulãte.de reſcrip.num.6.& in cap.de quarta num. 33.
8 de præſcrip.quia de altari debet viuere non luxuriari,& accipitur luxuria, pro omni luxu,ſeu illicita concupiſcentia. 43. diſt. in princip. & dicit Aug. in ſumma in v. clericus 3. quod talis contractat rem
9 alienam inuito domino, quia quicquid habent clerici ſunt bona pau-
10 perum 12. q. 2. aurum, & 16.q.prima col. fi. ſubiungens, quod etiam recipientes,tenẽtur ad reſtitutionem,niſi in caſu conceſſo. 14. q.vj.ſi res.quod verum dicit quoad forum conſcientiæ.

Et detracta portione,pro congrua,& neceſſaria ſubſtentatione clerici, vel beneficiati, pars ſuper abundans de redditibus, in pios vſus, & in
11 pauperes erogari debet,iuxta illud Luce primo. Quod ſupereſt,date pauperibus 16.quæſtione prima.c. caſellas. cap.epiſcopi.x.q.2.Abb. in cap.de his. de eccleſiæ ædifican. vel reparand. noua etenim lex de

R dandis

dandis decimis eccleſiæ miniſtris,ex eo iuſtitiam præſefert,quod ipſa
12 decima datur,pro congrua miniſtrorum in eccleſia Dei ſeruientium ſubſtentatione,& pro pauperibus alendis datur ipſa decima fructuū pars,Gaietan.in 2.2.q.87.art.j.& quæſtione 188. art.7. capit.decim. & cap.fin.16.quæſtione prima.

Et clericus præbendatus per antiqua iura de redditibus eccleſię,& oblationibus fidelium,tenetur facere quatuor partes, videlicet epiſcopo,
13 pauperibus ſibi ipſi ſacerdoti,& fabricæ cap.quatuor.cap.cognouimus.& cap.ſeq.xij.q j.vbi vltra quartam ſibi debitam,nihil vltra expectet ſacerdos, quamuis ſecundum Abb.in capit.primo, de eccleſi. ędif.quoad quartam epiſcopi,& quartam fabricæ,eſt ſtandum conſue
14 tudini, quæ in huiuſmodi valet derogare iuribus, niſi tamen fabrica remaneret derelicta; quia tunc talis conſuetudo eſſet irrationabilis,& non valeret,& ſic tali conſuetudine non obſtante, beneficiatus
15 tenetur dare quartam fabricæ arg.d.cap.cognouimus. Quoad vero quartam debitam pauperibus,nō valet aliqua conſuetudo in contrarium, quin teneatur eam beneficiatus ſoluere: imo ſecundum quoſ-
61 dam,non ſolum quartam partē, ſed & omnia,quæ ſuperſunt eius neceſſitatibus detractis,pauperibus erogare tenetur, niſi fabrica ęgeat reparatione,vel niſi vellet conuertere talia,ad ampliandum cultum Dei in eccleſia,nulla extrema neceſſitate in aliquo occurrēte,in quibus duobus caſibus licite,deſiſtit ab erogatione in pauperes,alias nō ſine mortali peccato arg.eorum quæ not.in cap.dubium el ij. de electio.& in cap.cum ſecundum.de præben.facit cap.clericus qui.capit. duo.cap.vltimo.xij.q.j.& x.q.ij. epiſcopus. quia dicit tex.in d.capit.
17 clericus.quod cū clericus ſit ſors,ideſt pars Domini, debet ſe talem exhibere,vt ſit domini pars:ſi vero aurum, argentum, ſuppellectiles varias habet, cum iſtis partibus Dominus non dignatur fieri pars eius: vnde ſtante diuiſione fructuum beneficij facta a iure in quatuor partes,ſtante, quod clericus vltra ratam ſibi tangentem, nihil debeat accipere,ſtante quod clericus aliunde acquirere,& habere facultates poteſt, non videtur poſſe præſumi acquiſitionem eſſe factam de fructibus,& prouentibus beneficij, quia eſſet iſta præſumptio contra iura diſponentia contrarium,quod eſſe non debet.

Nec ſecundum Innocen. & Hoſtien. relatis per Abb.in capit. poſtulaſti. de reſcrip. clericus habens bona patrimonialia, de quibus poſſit viuere, poteſt ſimpliciter licite beneficium eccleſiaſticum ſuſcipere, quia ſecundum Ricard.etiam in quolibet 3.quęſt.21.ſi bona patrimonialia ſufficiunt ad neceſſitatem naturæ, poteſt beneficium ſuſcipere in tantum, quantum exigit neceſſitas ſtatus, & perſonę, & pro ſup-
18 plendo tali neceſſitati. Si vero tantum habet de patrimonio, quantum

tum requirat neceſſitas ſtatus naturæ , & perſonę , in tantum , quot
multa etiam poſſet erogare pauperibus,ſi vltra accipit beneficium ec
cleſiaſticum non intendens eccleſiæ deſeruire,peccat mortaliter facit
c.clericos,1.q.2.& c.ſeq.per quod apparet quod fructus beneficiorũ
habent tantum ſeruire in neceſſitatibus beneficiati,non vltra,nec ha
19 bent inſeruire pro theſaurizando,& acquirendo rem: facit pro iſta
opinione quod habetur in tex.in l.ſi defunctum,C.arbitrium tutel.vbi
habetur quod curator,ſeu tutor præſumitur acquiſiſſe non ex bonis
20 pupilli,ſeu minoris,ſed ex propria induſtria ſeu proſperitate fortu-
næ,ergo idem dicendum in clerico,quia prælatus , & tutor regulari-
21 ter comparantur not.de in integ.reſtit.c.auditis, in 4. gl. Item facit
tex.& ibi glo.in ver.compenſatione, 12.q.4.c.1. vbi de acquiſitis per
22 clericum,tam de rebus eccleſiæ,quam ſuis,exiſtente dubio , æquali-
ter fit diuiſio,inter eccleſiam,& hæredes,nec propterea ex quo cleri
cus ſit beneficiatus,aut præbendatus,præſumitur acquiſitum de bo-
nis eccleſiæ,vlterius,non poteſt etiam alia ratione præſumi,acquiſita
23 per clericum,eſſe acquiſita de bonis eccleſiæ , quia in eis non habet
clericus niſi vſum,& vſuario comparatur dicit glo.in c.cum olim.ex-
tra de rer.permut.glo.in c.fi.de pigno.in cap.quia nos,de teſta.Inno-
cen.in c.indecorum,circa fi.de ætat.& qual.Imol.in clem.gratiæ,de
rer.permut.4.col.in fi.per Abb.in c.cum eſſet,de teſta.Bal.in authen.
licentia,C.de epiſcopis,& cler.& tex.in cap.cum M.Ferrarienſis, de
24 conſt. Item facit,quia ſi aliquid relinquitur clerico prælationem , vel
adminiſtrationem non habenti a propinquo , vel ab extraneo , illud
non præſumitur ei relictum ratione,& reſpectu eccleſiæ , ſed bene re-
25 ſpectu perſonæ,& ſic non acquiſitum eccleſiæ præſumi debet, eſt tex.
in cap.reliquiſti in fi.de teſt.& glo.ibi dicit ſiue habeat beneficium
eccleſiaſticum,ſiue non,ſequitur Abb.qui illum tex. declarat in c. fin.
26 de pecul.cler.quia prelatus, vel beneficiatus non eſt dominus in re-
bus eccleſiaſticis, ſed procurator 12. quæſt. 1. ſi priuatum, per Abb.
in cap.fraternitatem,de donatio.ex.& ibi dom. Anto. & idem in cap.
27 petitio.in 2.col.poſt Innocen de procurat.Item facit,quia cum præ-
bendę procedant ex rebus eccleſię,non dantur canonicis ſimpliciter,
vt faciant quicquid velint ex redditibus,ſed vt primo neceſſaria acci
piant pro ſe,& ſi quid ſupereſt debent expendere in vtilitatem eccle-
ſiæ Abb.cap.fin.de pecul.cler. ergo nihil habet, ergo non acquirere
poteſt de illis,nec diſponere,quia qui nihil habet donare non poteſt.
1.q.7.daybertum.54.diſt.abbati. glo.in cap. cæterum , ex. de donat.
28 facit quod dicit Abb.in cap.cum ſecundum , ex. de præben. quod eſt
licitum viuere de fructibus beneficij,non luxuriari, ex quo nota con-
tra beneficiatos,conuertentes redditus in vſus inhoneſtos , & inquit

29 Abb.credere,quod ſi haberent patrimonium,tenerentur de ſuo reddere eccleſiæ, quod male expenderunt 12.q.4.capit. primo.& ſecundo & paulò poſt idem Abb. dicit bona eccleſiarum non ſunt prælato
30 rum, ſed patrimonium Ieſu Chriſti ſuo ſanguine acquiſitum, dominium ergo rerũ eccleſiaſticarũ pertinet ad Deum, & eſt inquit Abb. contra præfatos,reputantes ſe dominos.quia dicit glo.in cap.ad aures 12.quæſt.j.de fructibus eccleſiæ illud ſolum eſt clericorum, quod probabili ratione conſumunt, ſequitur Zabarel.in capit.ſi. de pecul. cler.ſequitur Soci.conſ. 32. vol.primo num. 4. vbi dicit ſecundũ Archid & Io. de ligna.in clem. gratiæ.quod ſi clericus vltra neceſſitatem aliquid expendit de bonis eccleſię tenetur ad reſtitutionem. 12. q 2.cap.epiſcopi.

Contrarium videtur per tex.in cap primo.de pecul.cler.vbi eſt tex.ro
31 tundus,quod acquiſita per clericum beneficiatum,præſumuntur acquiſita de fructibus beneficij,non aliunde, & ibi notãt omnes,& maxime Abb.verſ.& nota ſic vbi dicit quod eccleſia habet intẽtionẽ fundatam de iure communi,ſuper omnibus bonis poſſeſſis a prælato de-
32 functo,vnde omnia præſumũtur eſſe eccleſię,niſi probetur exaduerſo illa eſſe patrimonialia,& videtur iſte tex.inquit,probare quod etiam contra hæredem poſſeſſorem, eccleſia habeat intentionem ſuam fundatã,vt colligitur,ibi,quicquid ipſum habuiſſe potuerit &c. Et quod clericus præſumatur acquiſiſſe de bonis eccleſiæ,vide per glo. in l. etiam.in ver. credidiſſent. C. de donat. inter vir.& vxor. per Specul. de teſta. monac. verſ. 53. & capit.primo.& fin.de pecul.cler.Bal. in capit.primo.ad fin.verſ.quæro quid in dubio.de cler. qui inueſtit. fecit.Bar.in.l.facultas.in fin.C.de iure fiſci.lib. 10. Specul de locat. §. 6.verſ. 76.Cardinal. in clem. gratię 19. q. verſ. ad 5. de reſcript. & dicit Zabarel.d. ca. primo. de pecul. cler. quod ſicut pręſumitur pro marito carnali, quòd acquiſita per vxorem, ſint de bonis ſuis acqui-
33 ſita,ſic pręſumi deberet pro marito ſpirituali,ſcilicet pro pręlato cõtra eccleſiã,ꝙ acquiſita per eum ſint acquiſita de bonis eccleſię quia dicit Hoſtien.cap.primo.de teſta.quod in vtroque caſu, tam vxoris
34 quam pręlati, eſt eadem ratio præſumptionis, vt euitetur ſuſpicio turpis quæſtus,mulieres enim raro negociantur, quia negociationes non conueniunt mulieribus, quia non debent ſe immiſcere cætibus virorum. l. aliena. C. de procurat. Et ſi negocia faciunt de bonis mariti faciunt: dicit tamen Io.de Imol.ſecundum d. Pet. d. capit. de pecul.cler.quod ſi in vxore poneretur in facto,quod ipſa fuiſſet diues,& maritus,nihil habens,tunc illud,quod vxor quæſiuiſſet,non debet præſumi de bonis viri quæſitum,qui nihil habebat,quia ex bonis, quæ non apparent lucrũ aliquod proficiſci non poteſt,facit quod ha

bet

35 betur in.l.pri.ff.de contrahen.emptio.per Imol. d. capit. primo. de pecul. cler.col.ſecunda.ſic & in prælatis,& clericis beneficiatis ſi ne-
36 gociantur eſt turpis quæſtus, ideo præſumitur non ex negociationibus acquirere, quia non præſumitur prælatus negociatus fuiſſe, cui
37 negociari eſt a canone interdictum, quia clerico hoc facere eſt delictum toto tit. ne cleric. vel Monac. ſæcular. neg. ſe aſtr. & dicit In-
38 nocen.quem ſequitur Zabarell. in cap. cum in officijs. extra de teſt.
39 quod de rebus, de quibus dubitari poteſt, an ſint acquiſitæ eccleſiæ & an ſint eccleſiæ, nec ne, quod etiam illas occupabit eccleſia,quia pro ipſa præſumitur,alias vero de quibus eſt certum,quod fuerunt teſtatoris,occupabit hæres.eſt tex.in terminis in authen. licentiam. C. de epiſcopis. vbi epiſcopus, quæcunque fuit probatum habuiſſe ante epiſcopatum, & quæ ratione cognationis acquiſiuit poſt epiſcopatũ,
40 poteſt ad quẽ voluerit tranſmittere vbi glo.notat, quod ſi habet probari,ergo præſumitur pro eccleſia,& eccleſiæ acquiſitũ,facit in terminis,in cap.primo.12 q.3.vbi clerici nihil habentes ante ordinationẽ ſuam,poſtea acquirendo agros, & prædia, ac alia quæcunque ſuo nomine comparata,de bonis eccleſiæ acquiſiſſe præſumũtur,& tanquam rerum dominicarum inuaſores tenentur, niſi admoniti, eccleſiæ eadem acquiſita contulerint,vbi dicit glo.quod ſpeciale eſt in eccleſia, quod res empta de eccleſiæ pecunia, ſtatim fit eccleſiæ, licet clericus
41 emerit nomine proprio, id quod eſt ſecus in rebus priuatorum: & prælatus,vel beneficiatus, attẽto,quod habet liberam adminiſtrationem in rebus eccleſiæ, & facit fructus beneficij ſuos, ſecundum aliquos,poteſt diſponere de eis per tex.vbi glo. Abb.& alij in capit.cæterum.de donatio. extra. & æquiparatur vſufructuario in vita, per ea, quæ dicit Abb. in cap. fin.de pecul.cleric.verſ.in glo. ſecunda, vbi videtur dicere quod clericus in vita,& in bona valetudine cõparatur vſufructuario,in infirmitate vero,æquiparatur vſuario,quia nõ poteſt donare aliquid: niſi intuitu eleemoſinæ,capit.quia.capit.relatum el ij.extra.de teſta.Abb.in capit.cum in offi. eo tit. glo. eſt multum notabilis.in cap præſenti.de off.ordinar.lib. 6. Item facit quia
42 videtur, quod clericus habeat omnimodã diſpoſitionẽ pro libito ſuæ voluntatis,circa fructus beneficiorum, & quod quouiſmodo expendere poteſt, quia etiam poteſt illos dare porcis eſt. glo. eſt notabilis in ſumma 1.q.1.quæ dicit de fructibus nulla quæſtio, qui etiam vendi, & dare porcis poſſunt per text. in capitulo final. ne prælat. vic. ſuas.

Facit,quod habetur in tex. in c. vnico de cler.non reſid.in fin.vbi videtur,ꝙ fructus ideſt diſtributiones quotidianas clericus faciat ſuas &
43 illarum dominiũ acquirat,Dec.conſ.280.Pariſ.conſ.33. vol. quarto.

Facit vlterius, quia clericus licite diſponit de fructibus, ac rebus eccleſię in quantum expendit de ſuo in vtilitatem eccleſiæ, & de eis teſta-
44 ri poteſt capit. ſi quis quilibet. xij. q. ij. & cap. ſi epiſcopis. q. v. imo. ſi non teſtaretur hæres poſſet petere, facit capit. de multa. de preben. & quod not. Abb. ibidē in quarta col. & .l. quæ omnia. in fin ff. de procura. glo. in. l. ſi non ſortem. §. ſi centum. ff. de condit. indeb.

Item poteſt diſponere de rebus, & fructibus eccleſiæ, ſtante conſuetudine. Item poteſt diſponere in eleemoſinam, quam clericus poteſt fa-
45 cere etiam in ægritudine conſtitutus. cap. ad hęc. & capit. relatum el ij. extra de teſtam. Item poteſt diſponere, & donare de fructibus beneficij in remunerationem ſeruitiorum honeſte receptorum, tam a conſanguineis, quam ab extraneis. d. cap relatum. de teſtam. §. licet. Item poteſt diſponere clericus de fructibus eccleſię in dando locis religioſis. d. cap. relatum. & Abb. in d. cap. ad hæc dat practicam, quod ſi clericus vult diſponere aliquo de iſtis modis valide, & efficaciter det, donet, diſponat, & faciat dum ipſe viuit, & in vita, & non relinquat quia non valet.

Et dicit apoſtilla ad Ang in ſumma in ver. cler. tertio verſ. vtrum prælatus. in ver. de fructibus. loquendo an prelatus poſſit ſoluere debita perſonalia de fructibus beneficij, quod ſic, quia hodie inualuit
46 communis opinio, quod hodie clerici appropriant ſibi fructus eccleſiæ, vnde, melius viſum eſt curiæ, vt ſatisfaciant creditoribus: & dicit Cardinalis Zabarella in capit. inquirendum de pecul. cler. quod de fructibus clericus libere diſponit, ait enim, ſed ſi prælatus vendit fructus, quos libere poteſt diſtrahere &c. facit, quod dicit Couarruias Doctor Hiſpanus in capit. cum in officijs. de teſtam. vbi tenet, quod prælati, licet in prophanos vſus expendant redditus, & fructus beneficiorrum, propter quod crimen mortale committunt, non tamen tenentur reſtituere, neque ad reſtitutionem aliquo modo, quia dicta Doctorum circa hoc adducta, eo tendunt frequentius, vt ſit illicita hæc eccleſiaſticorum redditutum diſtributio, non tamen, vt ſit reſtitutio neceſſario facienda: præterea redditus eccleſiaſtici qui ſuperſunt vltra miniſtrorum victum, alieni dicuntur, non proprij, ſed ex quadam metaphora, eo quod pauperibus eſſent erogandi, quod auctoritate Hieronymi comprobatur, is etenim ſcribit bona eccleſiarum dici bona pauperum, quoad debitum, quia eis debentur, non quoad dominium, nec quoad proprietatem, ſicut refert Cardinalis a Turre Cremata cap. videntes nu mer. 2. 12. q. 1. per multa quæ allegat ibidem d. Couarruuias, & per multorum Doctorum opiniones, quorum opinio inquit, & ſententia benignior eſt, & noſtris hiſcet emporibus admittenda, ex totius

Chri-

Chriſti an i orbis conſuetudine, qua plurimum adiuuatur &c. Quia nemo videtur teneri ad reſtitutionem ſuæ rei, quia clericus bene-
47 ficiatus, & prælatus facit fructus ex beneficio recollectos ſuos, late per Hoſtien. in capitulo fi. de pecul. cler. vbi poſt longam diſtinctionem concludendo dicit: ſed eſt verius, quod clericus fructus ſeparatos, & reconditos ſolummodo facit ſuos, alij autem omnes ad eccleſiam pertinebunt, ſic enim eſt, & in vſufructuario, cui talem clericum beneficiatum diximus comparandum, & quod ſit in vſu-
48 fructuario habetur in. l. arboribus. §. Iulianus ff. de vſufruct. id quod inquit eſt verum, niſi de ſpeciali ſtatuto, vel conſuetudine eccleſię, in contrarium appareat, quia tunc tali ſtatuto, & conſuetudini ſtandum erit, ſequitur ibidem Io. Andre. ibi poſſeſſio reſtituitur, non fructus, quos facit ſuos. Sed vltra omnes pulchrius ibidem per Zabarellam, vbi dicit. quod quicquid diſponit clericus de fructibus beneficij in vita, tenet, ſicut valet alie-
49 natio tutoris in illis, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, ſubiungens ſic in ſimili dico, quod prælati habent liberam diſpoſitionem de fructibus beneficij, & plus dico, quod ſunt domini fructuum capitulo vnico de cler. non reſiden. in fin. lib. 6. & diſtinguit in fin. quod aut quęritur, an beneficiatus faciat fructus ſuos, ita quod libere diſponere poſſit, ſicut Dominus, adeo quod etiam, ſi male diſpenſet, non poſſit puniri, & dic quod non cap. 2. de pecul. cler. aut quæ-
50 ritur, an faciat ſuos in tantum, quod poſſit ſibi conſeruare, vel ex eis aliquid acquirere, quod ſuum ſit, & ad huc idem: quia non poteſt
51 capit. 3. eodem tit. de pecul. cler. aut, an faciat ſuos, ita quod de eis poſſit diſponere, adeo quod non reuocetur, quod fecerit, & tunc, aut in vltima voluntate, aut inter viuos, primo caſu non poteſt cap. ad hæc de teſtam. & cap. relatum. licet in hoc poſſit, aliter dici, vt prædixi, ſed hoc communis, ſecundo caſu indiſtincte poteſt, etiam do-
52 nando, quia dominus eſt fructuum cap. vnico de cler. non reſid. in fi. lib. 6. & æquum eſſet ſtatuere, quod de omnibus fructibus, item etiam de omnibus acquiſitis eccleſiæ: ſiue mobilibus, ſiue imobilibus, poſſet clericus libere diſponere, & in vita, & in morte, & hoc ſi ſint acquiſita intuitu eccleſiæ, per hoc enim clerici eſſent promptiores ad bene agendum, & bene acquirendum, & multi magni viri, qui abſtinent a clericatu, non abſtinerent, nec facerēt clerici fraudes quas faciunt, in faciendo inſtrumēta cantare in alio, hæc quæ dixi beneficiatum poſſe diſponere in vita de fructibus, procedunt, quando diſpoſuit de eis ſed ſi moritur diſpoſitione non facta, fructus reſeruantur eccleſiæ, & remanent futuro ſucceſſori cap. præſenti, præallegato in principio libro ſexto, in eo autem, quod dictum eſt de fructi-

bus, quod fiunt clerici, intelligunt communiter omnes, verum eſſe cùm ſunt percepti, ſeparati a ſolo, & reconditi, comparando in hoc clericos vſufructuario, qui facit fructus ſuos, tunc cum ſunt recon-
53 diti non ante. ff. quibus mod. vſuf. amittat. ſi fructus. alias & vſufructuarius, quæ tamen lex hoc non dicit ſecundum verum intellectum: imo, inquit, verius dic, quod ſicut bonæ fidei poſſeſſor facit fructus ſuos ſtatim cum ſunt a ſolo ſeparati, etiam non reconditi d. lege ſic, & vſufructuarius, ſed in hoc eſt differentia, quia bonæ fi-
54 dei poſſeſſores faciunt fructus ſuos, a quocunque ſint a ſolo ſeparati, vſufructuarij vero, tunc tantum, quando per ipſum ſunt ſeparati, vel per alium eius nomine d l. quod tenet Cyn. in. l. certum. C. de rei vend. in clerico autem videtur magis conueniens, comparare ipſum bonæ fidei poſſeſſori potius, quam vſufructuario, quia
55 differt ab vſufructuario, & quando clerici faciunt fructus ſuos, ſe remittit idem Zabarel. ad eius ſcripta in clem. gratiæ. vltima q. de reſcrip. Et per hæc cum clariſſime conſtet, quod clericus de fructibus beneficij poſſit omnimodo diſponere, eoſque faciat ſuos, & quod inoleuit quod hodie clerici appropriant ſibi omnes fructus beneficiorum per ſupradicta, poteſt indubitanter dici, quod de eis acquiſitionem facere, & acquirere poſſit, & quod beneficiatus, acquirendo faciat præſumptionem, acquiſita eſſe de fructibus beneficiorum.

§5. Quid dicendum, in tanta contrarietate, de hac materia habetur 12. q. 3. & 12. queſt. 4. & eſt in hac materia diſtinguendum, & intelligendum, prout per doctores in cap. vt vnus, de pecul. cler. vbi dicit Hoſtien. quod acquiſita per epiſcopum poſt conſecrationem, debent præſumi acquiſita eccleſiæ, & de rebus eccleſiæ, niſi probetur, quod non occaſione eccleſię acquiſiuit. per tex. in cap. quia nos. de te-
1 ſtam. authen. licentiam C. de epiſcopis, & cler. & ſic incumbit ſemper probatio hæredibus epiſcopi, quod quidam intelligunt, ſi eccleſia eſt in poſſeſſione rerum acquiſitarum, & de quibus controuertitur, quia, ſi non eccleſia ſed hæres poſſidet, tuenda eſt ei ſua poſſeſſio
2 l. fi. C. de rei vend. cap. primo, xii. q. v. in fi. ſed contrarium eſt verius, ſecundum eum, quia quicunque poſſideat, præſumptio eſt pro
3 eccleſia, vnde poſſidens habet probare intentionem ſuam, & ſi non probet, ſuccumbit per tex. in cap. primo. de teſtam. per illa verba detineri nullatenus patiaris. nec obſtant iura, quæ volunt, quod actor probet intentionem ſuam, quia intelliguntur, & vera ſunt, niſi præ-
4 ſumptio ſit pro actore, vbi enim præſumptio eſt pro actore, ſuccumbit reus niſi probet, ſubiungens ibi Hoſtien. porro, ſi conſtat, quod nihil habens promotus fuerit, nec probatur, quod aliunde acquiſierit

rit pro Eccleſia iudicabo, & hoc in rebus immobilibus, porro in-
mobilibus modicis, quilibet poſſeſſor tuendus eſt in poſſeſſione, in-
quantum dari potuerunt, ſequitur Io. Andreæ ibidem, dicens vltra
5 Hoſtien. quod quidam diſtinguunt, an prælatus promiſcue, vtatur
rebus eccleſiæ, & ſuis, nec ne: alij an conſtet, prælatum habuiſſe
proprium ante promotionem, nec ne: Tertij quis poſſideat, & quis
petat, vt probet contra poſſidentem: aliqui, an prælatus fecerit in-
uentarium, nec ne, vt primo caſu, vltra expreſſa in inuentario præ-
6 ſumatur pro hærede, ſecundo caſu, præſumatur pro Eccleſia, fuit
enim in culpa prælatus non faciendo inuentarium, quia ſegregare
debuit res ſuas a rebus Eccleſiæ. 12. quæſt. 1. ſint. & habetur id in
Canone Apoſtolorum Canon. 35. incip. manifeſte ſumpto res priua-
7 tę Epiſcopi. &c. & multum contra eum in tali caſu præſumitur, ſi o-
miſerit, & ſæpe poteſt propter culpam eius, deferri iuramentum Ec-
cleſiæ arg. 2. quæſt. 1. in primis. & maxime, vbi lata, & manifeſta
depræhenderetur culpa prælati, per eundem Io. And. in cap. cum
8 in officijs. de teſtam. vbi etiam ſubiungit, quod ſemper pro Eccleſia
præſumitur: niſi hæres Clerici defuncti probauerit, ante Clerica-
tum defunctum Clericum habuiſſe aliquid, vel aliunde ſuo intuitu ob-
tenuiſſe, addens idem Io. And. d. cap. vt vnus. aut conſtat Clericum
habuiſſe proprium tempore promotionis, aut conſtat non habuiſſe,
aut dubitatur. primo caſu, vera ſit opinio, vt probet agens contra
9 poſſidentem, ſecundo caſu, vt præſumatur pro Eccleſia idem in ter-
tio, maxime ſi defunctus Clericus non fecit inuentarium, ſed in ſecun
do caſu, licet præſumptio ſit pro Eccleſia, tamen hæres acquiſitum
intuitu perſonæ probabit, in tertio probet etiam eum habuiſſe ali-
quid promotionis tempore, quia hoc probato, elidetur præſumptio,
ſequitur Cardinalis Zabarella ibi: quæro inquit, an in dubio, cum
non apparet, an occaſione Eccleſiæ acquiſierit Clericus, vel Præla-
tus præſumendum eſt pro Eccleſia, niſi probetur, quod non acquiſi-
uit intuitu Eccleſiæ, ſed aliunde, vt ſic ſemper incumbat probatio hæ-
redibus, etiam ſi poſſideant, vt ſemper præſumptio ſit pro Eccleſia, e-
tiam, ſi non poſsideat, niſi hæredes poſſederint res modicas mobiles,
quia in illis eſt eis tuenda ſua poſſeſsio, & ſi prælatus promiſcue ſit v-
10 ſus rebus eccleſię, & ſuis, quod ſit pręſumendum pro eccleſia, ſecus, ſi
ſeparatim, & ſi conſtat prçlatum aliquid habuiſſe ante promotionē,
quod tunc non præſumatur pro Eccleſia, ſecus ſi non conſtet, & de-
mum ſequendo diſtinctionem Io. Andr. quod ſi conſtat habuiſſe il-
lum ante promotionem, quod non ſit pręſumptio pro Eccleſia, quin
agens probet contra poſsidentem, ſi non conſtet, præſumptio eſt pro
Eccleſia, & incumbit hæredi probare, quod non acquiſiuit, ratione

Eccle-

Eccleſiæ, ſed intuitu perſonæ: ſecundo caſu etiam præſumitur pro
Eccleſia, maxime ſi prælatus non fecit inuentarium, ſed ſi probabit
hæres, eum aliquid habuiſſe tempore promotionis, tollitur hæc præ-
ſumptio, & eſt locus primo caſui. Et ante omnes dixit Innocen. in
cap. cum in officijs. de teſtam. quod ea veniunt ad hæredes inſtitu-
11 tos, vel ab inteſtato, quæ Clericus habuit ante Clericatum, vel
ea quæ poſtea obueniunt ex ſucceſſione, vel donatione, vel artifi-
cio, ſeu doctrina capitulo relatum. de teſtam. §. cæterum eo. ea ve-
ro, quæ acquiſiuit poſt Clericatum, prima facie præſumitur, quod
intuitu Eccleſiæ ſint acquiſita, & de redditibus illius capitulo pri-
mo. eo. 12. quæſt. 3. capitulo primo hoc pręſumitur in ſingulis Cle-
ricis, & maxime in prælatis. duodecima quæſt. tertia quæcunque,
& quæſt. 4. ſacerdotes, & in tantum valet iſta præſumptio, quod pro-
nunciatur pro Eccleſia, niſi probetur, vel pręſumatur in contra-
rium: aliquorum eſt opinio, & non male ſecundum eundem, quod
Clerici non prælati, præſumuntur acquirere intuitu perſonæ, non
12 autem Eccleſiæ, cum ad quærendum nomine Eccleſiæ, nullum ha-
beant officium, onus, vel obligationem, ideo ſuo eorum nomine
videntur quærere, ſi aliunde habent bona, quam ab Eccleſia, vnde hæ
13 res ſuus licite poſt mortem bona occupabit: ſed quia difficiles, &
fere impoſſibiles ſunt probationes, vel teſtium, vel inſtrumentorum,
quantum de redditibus, & quantum de patrimonio ſuo proprio ac-
quiſierit, vel emere potuerit, idcirco iudex multum ex præſumptio-
nibus procedet: & quia contingit aliquando, quod vna præſumptio
14 aliæ cedit, & vna aliam elidit, iudex arbitrari debet, quantum fuit
patrimonium, quanti ſint redditus eccleſiaſtici: Item quid lucratur,
vel lucrari potuerit de artificio, vel doctrina, & ſic multa alia. late
per Alex. conſ. 101. in principio. ſeptimo vol. & ſemper in computa-
tione, deducet prius expenſas victus, & veſtitus ſuper eccleſia, & de
redditibus illius, de quibus ſemper primo habent deduci, quia debet
15 de altari viuere, qui altari ſeruit, & quia prælatus tenetur tenere ſe
gregatas res eccleſiæ, magna eſt præſumptio contra eum, ſi id facere
omittit, & ſæpe poſſet propter culpam illius deferri iuramentum ec-
16 cleſiæ, Item iudex omnes vanas, & delicatas expenſas prius dedu-
cet de bonis Clerici, ſolas autem expenſas approbabit iudex de bonis
17 eccleſiæ quæ factæ fuerint in alimoniam ſuam, pauperum, in redem-
ptione captiuorum, hoſpitalitatem, aut alias pias cauſas, nec ex eo
credimus eſſe melioris conditionis quoad probationem hæredes, eo
quia poſſident, quantum ad hoc, quod onus probandi alij incumbat,
18 quia ſemper pro eccleſia præſumitur, niſi hæres defuncti clerici pro-
bauerit ante clericatū clericum aliquid habuiſſe, vel aliunde bona ſui

intuitu

iutuitu,eccleſiæ obueniſſe, vel, niſi ſit probatum quod fructus erant adeo tenues,vt ex illis viuere non poſſet,aut vix ad ſubſtentationem ſufficerent,quia tunc non eſt dicendum,vel præſumendum, quod bona quæ reliquit,ſint acquiſitã ex prouentibus eccleſiæ,& quod eidem debeantur,cum pro vſu,& neceſſario victu,& veſtitu tales fructus ſint ipſius clerici capitulo cum ſecundum,de præben. Archid. in capitulo ſtatutum,colum.penul.de reſcrip.lib.6.Gemin.in capitulo præſenti, ſub num.duodecimo,de off.ordin. eo.lib.& in dubio,eſt præſumptio, tales tenues fructus eſſe integros conſumptos, & proprios ex patrimonio præſeruatos,per Bald.conſ.313.vol.ſecundo,incip.præmitten dum, ſi plures quis eccleſias habuerit,æqua diſtributione inter eas, bona clerici diuidentur, & ſi clericus nullum habet hæredem vſque
19 in ſeptimum gradum,ſuccedit ei eccleſia cap. pen. duodecima quæſtione quinta,ſecundum aliquos vero,vſque ad decimum gradum, dicimus ſupra,in præcedenti quæſt.de ſucceſſ.cler. ſecular. ab inteſtat. verſ.deſcendentibus vero in bonis eccleſiæ bona relicta per clericum occupabit eccleſia,quia non habet hæredem,ſed ſucceſſorem, illa vero de quibus certum eſt,quod fuerint clerici teſtatoris,occupabit hæres illius,ea de quibus eſt dubium occupabit eccleſia, quia pro illa
20 præſumitur, & ſi forte hæres illa occupauerit propria auctoritate, competit contra eum actio,& remedium ex conſtitutione. Si quis in
21 tantam &c.Item,quia in rem,quam poſſidet eccleſia per clericum defunctum ſibi ius dixit,vel edictum diui Marci,vel furti,vi bon.rap.vel ad exhiben.actio autem expilatæ hęreditatis,vel edictum Diui Adriani, non competunt eccleſiæ, quia prædicta non petit,tamquam hæres, ſed,vti Dominus, ſi in alium ſint bona translata, competit rei vendicatio,vel ad exhiben.ſi in teſtamento relicta,videtur, quod hæ-
22 res inſtitutus,non habeat formidare pœnam conſtitutionis, ſiquis in
23 in tantam,aut aliarum conſtitutionum,& alias,vt ibi per eundem Innocen.

Subdens ibidem:quod ſi eccleſia ignoranter occupaſſet rem, quam ſuo nomine poſſidebat prælatus,non teneretur prędicta pœna,quia iuſtã cauſam habuit ignorantiæ,& contrarię pręſumptionis, cum enim præſumatur,vt dictum eſt,omnia acquiſita de bonis eccleſiæ. Item cum quid emit prælatus pręſumatur emptum nomine eccleſię,aut nomine eccleſię emere debeat,vt 12.q.3. epiſcopus, ſi aliud non appa-
24 reat,debeo eum pręſumere potius feciſſe, quod ius pręcipit, quam contra ius,&c.

Sed Abb. in d.cap.vt vnus,amplectendo totam materiam, melius diſtinguit,& clarius,dicit enim,aut conſtat pręlatum habuiſſe patrimoniũ, aut non conſtat,aut dubitatur,& hoc vltimo caſu diſtinguo,quod aut dubita-

25 dubitatur, vtrum habuit bona ex quibus potuerit acquirere illa, de quibus eſt contentio, aut non habuerat illa bona tempore ſuę promotionis, de quibus eſt contentio: primo membro principali, ſi conſtat ex quibus emit illa bona, tunc non eſt quęſtio, quia illius erunt, ex cuius redditibus acquiſita fuerunt, vt capitulo inquirendum, aut dubitatur, quia promiſcue vtebatur rebus eccleſię, cum ſuo patrimonio, & tunc, ſi patrimonium erat ſufficiens ad acquiſitionem illorum bo-
26 norum, eccleſia vero non, nec in totum, nec in parte, & tunc prȩſumitur pro hærede, quia ceſſat hoc caſu præſumptio tex. in capitulo primo, eod. titul. & capitulo primo, duodecima quæſtione quarta, aut e
27 contra, quia eccleſia ſolum erat ſufficiens, patrimonium vero tenue, ſeu induſtria perſonæ, & tunc præſumendum eſt pro eccleſia dicto capitulo primo, eo. Si vero vtrumque erat ſufficiens in totum, vel in partem, tunc fiet diuiſio inter hæredem, & eccleſiam, ſecundum quantitatem patrimonij, & rerum eccleſiæ, & pone in terminis, quod ab eccleſia habebat trecenta, & ex patrimonio ducenta, debet prius de-
28 trahi, quod veriſimiliter Prȩlatus expendit in perſonam ſuam prouictu, veſtitu, & ad ſubſtentationem ſui, & nomine eccleſiæ, nec debent deduci expenſæ nimis delicatæ, ſi fingas, quod huiuſmodi ſumptus aſcendat ad centum aureos, præſumptio inſurgit, quod tunc de bonis eccleſię expendit in acquiſitionem bonorum ducentum aureos, & ex patrimonio alios ducentum, ex quo tantum percipiebat, fiet ergo æqualis diuiſio inter eccleſiam, & hæredem, & ſi minus percepiſſet de patrimonio, minorem partem percipiet ex acquiſitis, ita videtur velle lex. in d. capitulo primo, duodecima quęſtione quarta, & expreſſius ibi gloſſ. ſentit Innocen. capitulo cum in officijs, extra de teſtamen. Anton. de Butr. Abb. Didac. Couarruuias, & alij communiter ibi, Bal. conſ. 313. prȩmittendũ eſt ad euidentiam, ad fi. lib. 2. Corn. conſ. 81. in caſu præmiſſo, & eſt ſatis rationabile, vt ex quo non conficiebat rationem de redditibus eccleſiæ, ſed promiſcue vtebatur cum patrimonio, vt fiat præſumptio non captioſa alicui, & hoc intelligo,
29 etiam, ſi prælatus emerat nomine proprio, quia non eſt ſibi credendum, ex quo facultates eccleſiæ exuberant, & non apparent in quem vſum fuerint conuerſæ, & idem per omnia dicendum quando non
30 habet patrimonium, ſed induſtriam æquiualentem, eadem ratione, puta ſi Doctor, qui ex aduocationis, vel munerum, ac officiorum functione, & huiuſmodi multa lucraretur, ſed ſi non habet patrimonium, nec induſtriam, prȩſumitur pro eccleſia. Et vide Cyn. in authen. licentiam, C. de epiſcopis, & cler. vbi idem ſentit in adminiſtratoribus ſecularium rerum, nam dicit, quod ſi adminiſtrator erat
31 perpetuus, & nihil habebat, præſumitur acquiſiſſe ex adminiſtratione,

ne: Si vero temporalis erat, & ad tempus, & reddebat rationem, tunc non ex adminiſtratione, ſed ex induſtria acquiſiſſe præſumitur, ſcilicet defunctus. C. arbit. tutel. vltimo membro. ſi dubitatur, vtrũ bona fuerint acquiſita, vel an illa habuerit prælatus, tempore quo fuit promotus, vel beneficiatus, dico ſic, ſi dubitatur, an aliquid habuerit, procedit opinio Ioan. And. vt videlicet præſumatur pro Eccleſia, poterit tamen probare hæres, prælatum, vel mortuum, illa, vel alia bona habuiſſe tempore promotionis, ſed ſi dubitatur, vtrum illa bona, de quibus eſt quæſtio acquiſierit ante promotio-
32 nem, aut poſt, tunc defendam poſſeſſorem in poſſeſsione ſua, ſiue hæredes, ſiue Eccleſiam, & ſic inquit Abb. loquitur tex. cum gloſ. ſi bene intelligatur. in capitulo primo. 12. quæſt. 4. hæc diſtinctio Abbatis placet d. Quintiliano Mandoſio in ſua praxi ſignaturę gratiæ in rub. licentiam teſtandi, & ſpoliorum conceſſio. pro qua adducit conſil. 20. Benedicti de Bene. qui vulgo Capra nuncupatur incip. punctus quidam Franciſcus. in primo quæſito. ſequitur Didacus Couarruuias Doctor Hiſpanus in ſuis commentarijs cap. primo. de teſtam. per multas columnas, & Alexan. conſil. 101. ſeptimo volum. circa princip. vbi optime. ſequitur pulcherrime hanc opinionem Zabarella. in capitulo cum in officijs. de teſtam. in fin. vbi ponit quęſtionem de Domino Franciſco Petrarcha Archidiacono Parmæ, qui acquiſiuerat ante Archidiaconatum quaſdam Domos, ſuper quibus fuit poſt mortem eius lis inter ſucceſſorem in Archidiaconatu, & hæredes eius, quia illa concluſio, vt pro eo, qui eſt in poſſeſsione bonorum præſumatur, & dicenti incumbat probare, vi-
33 detur vera per glo. cap. nulli 12. quæſt. 5. Bar. cum additio ad eum in l. ſi inter. ff. de rebus. dub. præſertim, quando conſtat Clericum ante beneficia habuiſſe patrimonium, tunc enim agens contra poſſidentem probat, Lap. allegat. 113. pro declaratione. & probatur expreſſe d. cap. primo. de pecul. cler. a contrario ſenſu, vbi præſumitur pro Eccleſia eo caſu, quo Clericus nihil, habens patrimonij, fuit promotus: ita punctualiter conſulit Cardin. conſ. 79. Thema. in morte Illuſtriſſ. Vatis D. Franciſci Petrarcæ. vbi ſubdit magiſtraliter, eſſe in hoc conſiderandas coniecturas, & præſumptiones, quia vna aliam elidit, & ſic quantum eſſet patrimonium ſuum, quot redditus Eccleſię, quantum lucratus ex doctrina, vel artificio ſuo, vel aliter, cap. relatum. el ſecundo verſ. cæterum. de teſtam. & ſi hæres reperitur in poſſeſſione, donec de dictis coniecturis dignoſcitur, non excluditur a poſ-
34 ſeſſione, d. cap. nulli. & per allegata per Cardin. d. loco addo adducta per Corn. conſ. 314. videtur. lib. 3. 2. col. & ſequenti. Vbi tenet conſulendo in hac materia, quod communis opinio eſt, quod ſi nihil probatur,

batur, prǽſumitur pro Eccleſia, ſed ſi probatur induſtria, patrimo-
nium, officia, artificia, vel doctrina, vel aliquid aliud, vnde veriſimi-
35 liter potuit quǽrere tollitur dicta præſumptio, dato etiam, quod
formaliter non probaretur, quod dicta bona, de quibus agitur fue-
rint empta deſuper lucratis pecunijs, & in hoc omnes communi-
ter concordant, præſertim ſi apparet, quod tempore promotionis
aliquid patrimonij habuerit, tunc enim poſtea quæſita, ſi non ap-
paret vnde, in dubio præſumptio eſt pro poſſeſſore, ita quod ſucceſ-
ſore defuncti vniuerſali vel particulari poſſidente, incumbat onus
probandi Eccleſiæ, aut Cameræ, pro quo vide Imolam in capitulo
vt vnus. de pecul. cler. vbi quærit, quid ſi reperitur rector Eccleſiæ,
mutuaſſe pecuniam nomine proprio, an poſt mortem eius, præſume-
tur dictā pecuniam fuiſſe quæſitam de bonis Eccleſiæ, & dicit Dom.
Anton. quod non, ſi probetur, quod habuit bona tempore promo-
tionis, & idem dicit, ſi probetur, quod erat perſona talis, quæ lici-
te potuit acquirere dictam pecuniam, puta ratione aduocationis, vel
lecturæ, nam dicit, quod ſatis præſumeretur tunc dictam pecuniam
mutuatam fuiſſe quæſitam de proprio ipſius prælati, pro hoc vide-
tur, quod actio quæſita contra extraneum per prælatum nomine
proprio, acquiratur hæredi Prælati, ſi probetur, quod tempore
promotionis habuit bona propria, vel quod habuit officium aduo-
cationis, aut lecturæ, vel aliud, ex quo potuit, lucrari &c. & an-
te omnes, has diſtinctiones, & regulas tradit in hac materia Inno-
cen. vbi dicit, quod ea, quæ ſunt acquiſita poſt Clericatum, prima
facie præſumuntur acquiſita intuitu Eccleſiæ, & de redditibus Eccle-
ſiæ, & licet in ſingulis Clericis præſumatur pro Eccleſia, maxime
præſumitur pro prælatis, quidam tamen ſecundum Innocen. dicunt,
& forte non male, quod ſi non ſunt prælati, creditur acquiri intuitu
36 perſonæ, non Eccleſiæ, cum ad acquirendum nomine Eccleſiæ, nul-
37 lus niſi ſit prælatus, habeat officium, ideo ſuo nomine acquirere
videatur, ſi aliunde habeant bona, & tunc hæres ſuus licite taliter ac-
quiſita, poſt mortem occupabit, argum. cap. requiſiſti, de teſtamen. &
dicit Innocen. quia in is difficiles, & quaſi impoſſibiles ſunt proba-
tiones teſtium, vel inſtrumentorum, ſcilicet quid, & quantum de red-
ditibus eccleſiæ, & quantum de ſuo proprio emerit, ideo iudex in hoc
multum ex præſumptionibus procedet, & quia contingit aliquando,
vnam præſumptionem, aliam elidere de præſum. cap. illud. & capitulo
38 litteras, de electio. cum inter iudex arbitrabitur, quantum ſit patri-
monium eius, & quot ſint redditus eccleſiæ, item quid lucretur de ar-
tificio, ſeu doctrina, tex. cap. ſacerdotes, 12. q. 4. ex hoc enim habes,
39 quod ex coniecturis conijcitur per arbitrium iudicis, an clericus ac-
qui-

quiſierit intuitu eccleſiæ, an perſonæ, & hoc intelligo, quando ali-
quæ coniecturæ ſunt, quod clericus acquiſierit aliqua intuitu perſo-
næ, quibus ceſſantibus, videtur procedere illud, vt prima facie præſu-
matur quod intuitu eccleſiæ: & in hoc dicit Innocen. ſe non credere,
quod melioris conditionis ſit is, qui poſſidet, ſiue hæres ſiue eccleſia,
quoad probationem faciendam, vt ex eo, quod poſſidet, alteri in-
40 cumbat probatio, quia ſemper præſumitur pro eccleſia, niſi hæres
clerici defuncti, probauerit defunctum habuiſſe aliquid ante cleri-
catum, vel aliunde ſuo intuitu obueniſſe, & probet ſecundum eum
vere, vel præſumptiue, capitulo requiſiſti. de teſtam. dicit etiam
Innocen. quod ex alio præſumitur contra clericum, quia cum
prælatus debeat ſegregare res ſuas, a rebus eccleſiæ, xii. quæſtio.
prima. capitulo ſint. multum contra eum præſumitur, ſi hoc face-
re omiſit, & ſæpe poſſet propter culpam eius deferri iuramentum
42 eccleſiæ arg. 2. quæſtio. 1. in primis. maxime vbi manifeſta, & la-
ta deprehenditur culpa, refert, & ſequitur Zabarell. capitulo cum
in officijs. de teſtam. hanc opinionem ſequitur Bal. in authen licen-
tiam. C. de epiſcopis, & cler. vbi dicit, aut bona non ſunt diſtincta,
nec communia, ſed ſunt omnino incerta ad quem pertineant, & vn-
de prouenerint, & tunc ſtamus præſumptioni d. authenticę, nam
quicquid prçlatus reperitur poſſidere poſt prçlaturam, ſi nõ conſtat
de titulo, vel poſſeſſione anteriori, vel antiquiori, prçſumitur eſſe
eccleſię, & nomine eccleſię poſſidere; Vnde de his prçlatus teſtari nõ
poteſt, nec aliquis alius adminiſtrator eccleſię, nec etiam rectores
hoſpitaliũ, vt expreſſe apparet in corpore huius authenticę: quod eſt
notatu dignum, vbi idem Bal. reddit rationem, quare ſit, quod
43 vbi non apparet de tempore acquiſitionis, prçſumatur pro eccleſia,
& quod, vbi non apparet cuius contemplatione, prçſumatur itidem
pro eccleſia, quia inquit ſecundum Innocen. primum contingit pro
pter culpam prçlati, quia debuit inuentarium facere, & res ſuas ſe-
gregare a rebus eccleſię, & omnia agere cum conſilio ſuorum clerico
rum, vnde ſi omittit hoc, multum contra eum prçſumitur, ſicut con-
tra tutorem, ſi ergo eſſet factum ſolemne inuentarium, poſſet diſcre-
tio bonorum per ipſum probari. l. cum de lege. ff. de probat. Secun-
da ratio eſt, quia ex quo prçlatus reperitur in poſſeſſione, p rçſumitur
poſſidere nomine eccleſię, quia ad officium ſuum pertinet acquirere
eccleſię, & per hoc dicit idem Innocen. quod ſi ille, cui prælatus relin
quit talem poſſeſſionem, etiam iure inſtitutionis, eam occupat pro-
pria authoritate, quod ipſe incidit in penam in. l. ſi quis in tãtam, nec
excuſatur etiam obtentu teſtamenti, & eſt ratio, quia cum ciuilis
poſſeſſio ſit penes eccleſiam per Abb. in ca. cum eſſes, de teſta. in re-
petit.

petit. verſ. quinto principaliter. dixi in quæſtione, quæ actio com petat ad ſpolia, neque hæres, neque teſtator poteſt eam interuertere, ſequitur Bart. in. l. cum ipſe. verſ. quæro lex. C. de contrahen. emptio. vbi firmat. quod res emptæ per prælatum, præſumuntur emptæ nomine eccleſiæ, ſi autem bona occupata, reuera pertinent ad occupantem tunc quia nemo erat ante in corporali poſſeſſione,
44 conſiderata veritate licita eſt occupatio & præuentio in poſſidendo, ſcilicet, quod omnis, qui recta via ſuccedit in titulo inſtitutionis vel ab inteſtato habet hanc poteſtatem occupandi, quod reuera
45 pertinet ad ſe, & a nemine, eſt poſſeſſum. quod eſt valde notabile. Sequitur Alexand. in ſuo conſilio 116. volumin. ſeptimo. quod conſilium fuit factum in pręſenti materia, vbi examinando quæſtionem Ioan. Andre. an ſi quis eſt vicarius in eccleſia, præſumatur illud, quod habet acquiſiuiſſe de bonis eccleſiæ, diſtinguit, aut eſt vicarius temporalis, qui forte habet certam portionem pro ſeruitio, quod præſtat, & tunc non pręſumitur acquiſitum de bo-
46 nis eccleſiæ acquiſitum per eum, quia talis non dicitur habere adminiſtrationem eccleſiæ, capitulo conſtitutus. de filijs presbyterorum, ſi autem eſſet vicarius non temporalis, ſed perpetuus, tunc dicit, quod ex qualitate vicariæ, & quantitate patrimonij, ſeu ex his, quæ ex proſpera fortuna probatur eum acquiſiuiſſe, bonus iudex iudicabit, an præſumatur eum acquiſiuiſſe de bonis eccleſię, an non, & in totum, an in parte arg. capitulo fi. de tranſac. & eadem ratione idem dicendum eſt, nedum in vicario, ſed etiam in rectore, & pręlato, quid enim, ſi aliquis eſt rector eccleſiæ, ex qua modicum, vel nihil percipit, & habet officium lucroſum, vt quia for-
47 te eſt doctor deputatus ad legendum cum ſalario, vel etiam ex induſtria aduocationis, vel ſimili multa acquirit, certe non pręſumetur tunc, quod quęſitum per eum ſit de bonis eccleſię acquiſitum, per eundem etiam Alex. in conſ. 101. eodem vol. in princip. quia dicit Abb. d. cap. vt unus. de pecul cler. in caſu talis induſtrię eſt idem pręſumendum, quod & quando habet patrimonium, quia tunc non pręſumitur pro eccleſia, cum ſępe longe maior ſit induſtria, quam ſit facultas patrimonij, quia non debet hęres onerari ad probandũ,
48 quod bona fuerint acquiſita ex induſtria perſonę, ſed ſufficit probare quod pręlatus multa lucrabatur ex induſtria perſonę, & tunc idem pręſumendum eſt, ſicut in caſu, quando habebat patrimonium, quia ſimilium eadem debet eſſe ratio. cap. cum dilecta. de confir. vtil. vel inutili. & per Io. de Imola. d. capitulo primo. de pecul. cler. vbi ad dubium ibi propoſitum reſpondendo, dicit, quod ſi reſpectu eius, quod quis reperitur habere, induſtria eſt non parua, vt ponit exemplum

ibi de quodam qui adminiſtrauerat negocia cuiuſdam maximi domi ni,qui demum redijt ad ciuitatem cum centum millibus ducatorum, quod non præſumitur acquiſiſſe ex adminiſtratione, & cum induſtria fuerit parua,præſumitur acquiſiſſe ex induſtria in Baratarijs, extorquendo ab hoc,& ab illo ſuffultus fauore domini, & hoc ſecundum opinionem Petri,quem ibidem Imola adducit:ipſe vero dicit,quod ſi ille talis reddidit rationem ſuæ adminiſtrationis, non præſumitur tunc ex bonis domini quæſiuiſſe, alias ſi non reddidit, videretur ſecus,& in materia dic, quod clericus regularis emens, acquirit eccleſiæ,ſed clericus ſecularis emens nomine proprio acquirit ſibi, & hæredibus ſuis, ſed ſi emat de bonis eccleſiæ,debet eccleſiam conſeruare indemnem,alias eccleſia in ſubſidium vendicat rem emptam, in quacunque cauſa cantat inſtrumentum,ſed ſi emit nomine eccleſiæ,
49 acquirit eccleſiæ dominium,& poſſeſſionem, in dubio autem præſumitur emiſſe nomine eccleſiæ,& ipſo mortuo poteſt eccleſia capere poſſeſſionem rei propria auctoritate,niſi hæres prius ſit ingreſſus eã, quo caſu debet conueniri via ordinaria,non autem ſibi poſſeſſio auferri de facto,ſed ſi clericus relinquit hæredem nominatum,poteſt hæres propria auctoritate occupare impune, nec dicitur in mala fide
50 verſari,nec eccleſiam voluiſſe ſpoliare, ſed cautius erit, quòd hæres poſſeſſionem capiat ſaluo, & reſeruato iure eccleſiæ, quia tunc nihil ſibi poteſt impingi. ita Bald.in l.cum ipſe,ſecunda columna, verſiculo tertio caſu, C. de contrahen.emptio. & clericus emens equum de bonis eccleſię, non eſt dominus equi.decimatertia quæſtione prima, res eccleſiæ 44. diſtinct. in principio,verſiculo ſacerdos,& clericus emens fundum de pecunia eccleſiæ, ſi in inſtrumento faciat poni nomen alterius,præſumitur facere in fraudem,Bald.in l.mancipia,C. ſi quis alteri vel ſibi,poſt Innocen. in capitulo cum in officijs. de teſtamen.in glo.ſua magna. & dicit Bal.in conſ.298.vol.1. incip. Chriſti nomine,in hac materia, quod prælatus, aut celebrat contractum per ſeſe,interdum per interpoſitam perſonam,interdum eſt dubium, ſi per ſe, & tunc, aut nomine eccleſiæ, & acquiritur eccleſiæ,quia ſiue moriatur, ſiue remoueatur, vel recedat, remanet acquiſitum fixum eccleſiæ: ſi nomine proprio,etiam tunc ſi ſit prælatus,qui non poſſit habere proprium,vt quia monachus, vel canonicus regularis, & acquirit eccleſiæ: ſi vero ſit, qui poſſit habere proprium,& tunc, ſi ex re eccleſiæ, acquirit eccleſiæ ſi ex re patrimonij: acquirit ſibi, & hæredibus: ſi dubitatur ex qua re, & tunc, ſi eſt epiſcopus & præſumitur, quod ex rebus epiſcopatus, ſi tempore quo fuit factus epiſcopus,non habebat patrimonium,niſi probetur, quod ex alia cauſa acquiſiuit:ſi autem dubitatur,ex quibus bonis, tunc agenti incumbit

S pro-

probatio, quia in dubio poſſeſſor abſoluitur, ſubdens,interdum præ-
latus emit pro ſuis conſanguineis,vel amicis, & tunc ſi de pecunia
eccleſiæ, indubitanter eſt eccleſiæ & præſumitur pecunia eccleſiæ, ſi
eccleſia erat in poſſeſſione pecuniæ,quia in rebus, quæ vſu conſumun
tur, præſumitur ex poſſeſſione dominium,nam quia eſt facilis tranſi-
tus per conſumptionem,merito facilius præſumitur: ſi prȩlatus mu-
51 tuat pecuniam conſanguineo,res ex tali pecunia empta,non dicetur
empta eccleſiæ,& dicit,quod ratio eſt,quia dominium pecuniæ tran-
ſiuit in accipientem mutuum,quia hoc modo eccleſia haberet pecu-
niam,& rem,vt per Bal.d.conſ.298.ſed ſi prælatus emit per interpoſi-
tam perſonam, & eadem inquit Bal.ibidem dicenda ſunt,vt.ff.de au-
thor. tut.l.pupillus,§.per interpoſitam,C.quod met.cauſ.l.ſi per im-
preſſionem, C. de ſecundis nupt. l. hac edictali, ſed in dubio non
præſumitur fraus, ſed aut donatio, aut mandatum,l.quæ dotis, ff.ſol.
mat. præterea videndum eſt, quomodo cantet inſtrumentum, niſi
concipiens inſtrumentum aliud fateatur,vel per teſtes aliud probe-
tur, l.quarta,§.ſi ab ignoto,ff.de manum. nam quod non dicit inſtru
mentum, nec nos dicere debemus,niſi contrariam probationem ha-
beamus.l.fideiuſſores magiſtratum,§.primo,de fideiuſſor. & per eun-
dem conſ. 299.dicto volumine,ibi & conclude quatuor caſus; nam,
aut quis adminiſtrat res eccleſiæ tantum,& acquirit eccleſiæ,aut ge-
rit propria negocia tantum,& acquirit ſibi,aut propria & eccleſiæ,&
acquirit communiter,aut ſeorſum negociatur,quandoque ſibi,quan-
doque eccleſiæ, & ſi conſtat quod de pecunia eccleſiæ,& eccleſiȩ ac-
quirit,ſed ſi non conſtat,acquirit ſibi,quia licite potuit per ſe nego-
ciari, hæc per Bald. dicto loco, ſed hoc locum non habebit, ſi cleri-
cus fuit, qui negociatus fuit, quia poſt eius mortem, acquiſita
ſunt applicata eccleſiæ per Bullam Pij Quarti, de qua in ſecunda
quæſtione iſtius laboris, & clerico eſt interdictum negociari, toto
titulo ne cleric.vel monac. vnde merito in dubio acquiret eccleſiæ,
ex quo clerico eſt peccatum & delictum negociari, idem Bal. in ad-
ditio. ibidem quod adminiſtrator,qui a principio, & ex poſt facto eſt
neceſſarius, vt prælatus, acquirit eccleſiæ,de pecunia eccleſiæ, ve-
lit, nolit, & acquirit directum dominium, ſi ſe nominet in inſtru-
mento, ſi nominat conſanguineum, vel amicum, cui vult acquirere,
ſi venditor hoc agit, vt non quæratur eccleſiæ, acquirit vtilem
rei vendicationem, ſi hoc eligat eccleſia, quæ poteſt de duobus v-
num eligere, quod ſibi placet, vel rem, vel precium, & magis
intereſt eccleſiȩ habere pecuniam, quam rem, tunc non videtur ac-
ceptare contractum, ſed ſi magis rem, videtur acceptare eo ipſo,
quod non contradicit, quia, vbi de lucro agitur, facile quis
con-

conſentit, ſed vbi de damno, diſſentit, & alias, vt vbi per eundem Bal.
Et ſecundum Innocent. dicit idem Alexand. dict. loco, quod iudex in his diſcernendis, & dijudicandis habet arbitrari ex coniecturis, inſpecta qualitate, & quantitate reddituum eccleſiæ, & inſpecta qualitate induſtriæ, ſeu artificij, vel doctrinę, ex quibus lucrari potuit, quantum præſumendum ſit eum acquiſiuiſſe ex bonis eccleſiæ, & quantum aliunde, per id, quod habetur in capitulo ſacerdotes, duodecima quæſtione quarta in qua computatione, iudex prius deducet de redditibus, & bonis eccleſiæ quantum expendere oportuit prælatum, vel clericum in victu, & veſtitu, quia qui altari ſeruit, de altari viuere debet, duodecima quæſtione prima, ex his & cap. epiſcopus, eadem cauſ. quæſtione ſecunda, capitulo charitatem habetur per Bal. in ſuo conſ. 313. vol. 1. ibi per ſubtilitatem igitur iudicis, iſta ſunt determinanda, & reddenda ſingula ſingulis &c. Bartol. Cæpol. conſ. 51. incip. in Chriſti nomine, quod eſt conſilium in materia noſtra factum. Item debet deduci in dicta computatione illud, quod fuit expenſum in expenſis factis in alimentis pauperum, vel in hoſpitalitatem, vel in redemptionem captiuorum, aut alias pias cauſas 12. q. 2. aurum, & ceſſantibus iſtis coniecturis, præſumeretur in dubio pro eccleſia, pro qua iura præſumunt, niſi probetur clericum, ante clericatum quid habuiſſe, vel aliunde interim ſibi obueniſſe, per Bald. conſ. 80. volum. 5. Roman. conſil. 159. Vero. conſ. 51. col. penul. Corn. conſ. 314. lib. 3. & conſ. 79. colum. prima, lib. 4. Franc. in Rub. de teſtam. col. 3. lib. 6. Alexand. conſ. 101. col. 1. num. 4. conſ. 116. colum. 2. numero tertio, lib. ſeptimo, per iura, & doctores quos allegat ibi idem Alexan. ſecundum quos, & maxime Io. de Imol. dicit, quod ſi rector eccleſiæ reperitur mutuaſſe pecuniam nomine proprio, an poſt eius mortem præſumetur acquiſita de bonis eccleſiæ, & dicit quod ſic, niſi probaretur quod talis erat perſona, quę licite potuiſſet dictam pecuniam quærere, puta ratione aduocationis, vel lecturæ, vel ſimilis exercitij, quia tunc præſumetur acquiſita aliunde, potius quam de bonis eccleſiæ, prout ſonat actus geſtus a prælato, qui proprio nomine dictam pecuniam tanquam ſuam mutuauit, facit quæſtio poſita per Abb. in cap. requiſiſti, de teſtam. vtrum legatum factum epiſcopo, præſumatur fa-
52 ctum contemplatione eccleſiæ, vbi dicit, quod in dubio eſt recurrendum ad coniecturas, vt ſi eſt factum a perſona conuincta, non pręſumatur, quamuis dixerit relinquo hoc epiſcopo: idem ſi longam amicitiam ſimul habuiſſent: ſimiliter ſi diceret relinquo Domino Titio, non expreſſo epiſcopo, & ſic erit ſuum, & ſuccedunt propinqui
53 ab inteſtato cap. quia nos, de teſtam. ſi vero ab extraneo legetur prę-
S 2 ſumitur

ſumitur factum,& legatum contemplatione eccleſiæ per tex. in l. annuum,ſecundum vnum intellectum,ff.d.annuis leg.& glo. ſing. in capitulo requiſiſti,vide gloſſ.nota.in capitulo ſecundo,de teſtamen. lib. ſexto. Idem dicendum eſt, non ſolum de epiſcopo, ſed de quocunque habente adminiſtrationem, ſeu prælationem in eccleſia, accipiendo adminiſtrationem pro dignitate, ſeu miniſterio in eccleſia ſeparato a congregatione,vt quia eſt vicarius temporalis alicuius eccleſiæ, ſeu commendatarius ſecundum Abb. in capitulo ſecun
54 do de iud.prælationem vero intellige, quando habet adminiſtrationem perpetuam,& large accipiendo,vt comprehendat etiam habentem eccleſiam curatam ſecundum Innocen.in dicto capitulo requiſiſti.qui dicit, quod qui poteſt abſoluere, dicitur habere adminiſtrationem, & extraneus in caſu iſto accipitur,qui non eſt ei coniunctus, in quarto gradu conſanguinitatis,vel affinitatis,vt eſt tex.in authen. licentiam,C.de epiſcopis & cler.glo.duodecima,quæſtione tertia,capitulo pontifices.

Si vero legatum ſit factum clerico, non habenti adminiſtrationem in
55 eccleſia,dicit idem Abb. d.cap. requiſiſti. quod in dubio præſumetur factum intuitu perſonæ, non eccleſiæ, exemplum poſſet poni in canonicis, quia ipſi non habent adminiſtrationem in eccleſia,quod ta-
56 men,intellige ſi talis cui legatur,ſit perſona, quæ poſſit habere propria, ſecus ſi non poſſit habere, puta quia religioſus, quia tunc præ-
57 ſumitur legatum factum,intuitu monaſterij,vel eccleſiæ facit tex. in
58 l.Deo nobis,C.de epiſcopis & cleric.cap.vnico,18.q.1.& ſic quando eſt factum intuitu eccleſiæ,non poterit diſponere, niſi, ſicut de rebus eccleſiæ, idem tenet Bar.in l.ciuibus,ff. de reb. dub. & ſecundum Abb. in capitulo Raynutius,de teſta. legatum factum canonicis omnibus talis eccleſiæ,prçſumitur eccleſiæ contemplatione factum,etiã ſi per legantem exprimantur nomina cuiuslibet canonici,per tex. in l.ciuibus,ff.de rebus dub. vbi dicit tex. ciuibus ciuitatis legatum, vel fidei commiſſum datum,ciuitati relictum videtur, quod verum eſt ſecundum gl.niſi ſit datum vti ſingulis, quia non acquiritur tunc
59 ciuitati, ſed ipſis ciuibus.Bar. in dict.l.ciuibus, gloſſ. in l. titius,la ſeconda,§.ciuibus,ff.de leg. ſecundo, licet gloſſ.in l.non plures, C.de ſac.ſan.eccleſ.aliter dicat, ſed intellige, & declara, vt per Bart. ſupra allegato loco facit l.annua,§.a titia, ff. de ann. leg quando vero legatum factum filio familias prçſumatur factum intuitu, & contemplatione patris,vide per Bar. in l. cum aliquis, C. de iure delib. & per Abb. in cap. Raynutius,extra de teſta. pro qua materia vide Alex. dict.conſ.100.vbi tenet quod præſumptio quæ ſit, quod aliquis
60 acquiſierit de bonis eccleſię habet locum,quando contentio eſt cum

eccleſia

eccleſia, ſecus, quando contentio eſt cum alia perſona, ſicut quando contenditur inter virum, & vxorem, quia tunc præſumitur acquiſiſſe
61 de bonis mariti, ſecus quando contenditur cum extraneo, per Doct. Bal. in l. ſi vxorem, C. de condit. inſer. in 3. col. & per eundem Alex. d. conſ. in princ.

Vide in hac materia Lud. Rom. conſil. 159. vbi inter alia dicit, quod ad propoſitum præſentis materiæ facit illud, quod dicitur officialem præſumi ex bonis reipub. quæſiuiſſe, quando tempore promotionis ad officium, non apparet eum aliquod habuiſſe patrimonium, vt in gloſſ. ſingulari in l. facultas, C. de iure fiſci, libro decimo, de cuius veritate vide per Guliel. de Cun. in l. præſentibus, ff. ſi cert. pet. & per Bald. in authen. licentiam, C. de epiſcopis, & clericis, nec obſtat text. in l. ſi defunctus, C. arbitr. tutel. vbi non præſumitur tutor acquiſiuiſſe ex bonis pupilli, poſito, quod tempore ſuſceptionis tutelæ nihil haberet tutor in patrimonio, quia eſt diuerſa ratio in tutore, & in clerico, quia tutori, ſi fuit laicus, licitum fuit negocia-
62 ri, vnde eſſe potuit, quod quæſita, ex propria negociatione acquiſierit, quod eſt magis præſumendum, quam præſumendum ſit eum ex bonis pupilli quæſiuiſſe, clerico autem non licet aliquo modo negociari, capitulo primo, extra ne cler. vel monac. & ideo, vbi patrimonium, vel artificium non habet, præſumitur ex bonis eccleſiæ quæſiuiſſe, ne alias dicendo pręſumamus criminem commiſiſſe negociationis & alias, vt ibi per d. Lud. dicto conſilio centeſimo quinquageſimo nono.

Et quicquid acquirunt clerici ratione officij, vel ſeruitij, vel pro miſſis dicendis, vel orationibus, aut ſimilibus, ſibi acquirunt, ac de eis poſſunt libere diſponere, nec intelligitur acquiſitum ratione eccleſiæ, vel illius contemplatione, ſed intuitu perſonæ, quicquid dixerit Iac. Butr. in authen. licentiam, C. de ſac. ſanct. eccleſ. vbi dixit, quod rector eccleſiæ debet operari eccleſiæ, & pro eccleſia, a qua recipit alimenta arg. l. quod in vxorem, C. de neg. geſt. l. quod ſi nulla. ff. de relig. & ſump. funer. & per hoc velit, quod de quęſitis ex induſtria non poſſit diſponere, tamen non mouetur bona ratione, quia clericus operari non debet eccleſię, & pro eccleſia, niſi circa diuinum of-
63 ficium, & conſeruationem ſuorum iurium, & bonorum, l. qui ſub prętextu, C. de ſac. ſanct. eccleſ. & propter hoc alimenta percipit ab eccleſia, & non ſimpliciter, vt alimenta, ſed vt fructus, & redditus ſibi conceſſos, ſed vide quæ dicit Abb. in cap. cum eſſes. in repet. de teſta. vbi indiſtincte tenet, quod clericus de fructibus eccleſiæ habet habere tantum ſolummodo, quod ſufficiat ad victum, & veſtitum. Item nō ſemper quis, ex eo quod alimētatur tenetur operare, vt pro-

batur in lege ſcio. in princi. & in lege meuia. ff. de an. legat. & ſic concludit, quod de quæſitis ex opera ſua, clericus poteſt diſponere, ſequuntur Abb. Petr. de Anchar. & Ioan. de Imol. in ca-
64 pitulo cum in officijs. de teſtam. Quidam tamen dicunt, quod eſt ſecus in epiſcopo, qui de ſua induſtria, & labore acquiſitis, non poteſt diſponere, nec in aliquos conferre, ſed hanc opinionem non iudicat veram Alex. in d. conſ. 116. in fin. ſeptimo vol. per iura, quæ ibi adducit, quia illud, quod habetur in authen. licentiam præallegatam, non ſeruatur de iure canonico, & per alia ibi per eum adducta.

§. Fiet ergo in computatione acquiſitorum deductio expenſarum, victus primo, de fructibus beneficij, de quibus habet ſemper viuere ſacerdos, vel clericus, per ea, quæ dicit Fel. in cap. ad audientiam. de
1 præſcriptionibus 1. col. vbi dicit, quod Papa Vrbanus v. dixit Io. de Lignano, qui reſpuebat fieri, Cardinalis, quia nolebat bibere ſanguinem martyrum, quod poterat viuere de redditibus eccleſię, etiam habens patrimonium. per glo. Innoc. in cap. epiſcopis, de præben. dicit etiam Bal. in conſ. 313. ſecundo vol. incip. præmittendum eſt. quod ſi fructus reperiuntur conſumpti, potius videntur conſumpti de fructibus eccleſiæ, quam de patrimonio, quia de eccleſiaſticis viuere debet &c. quia qui altari ſeruit, de altari debet viuere. 12. q. 1. ex his. & ca. epiſcopus. & ead. cauſ. q. 2. ca. charitatem. ca. cum ſecundum: de præben. idem tenet Io. Dil. de arte teſtan. tit. primo cauſ. tertia in fi. vbi dicit quod in dubio cenſetur quis potius fructus eccleſię, quam proprios conſumpſiſſe, & in verbo victus, & clerici
2 veſtimenta compręhenduntur. ff. de verb. ſig. l. verbo victus. Lud. Rom. in conſ. 440 quod conſilium eſt factum in materia ſpolij cuiuſdam hoſpitalarij, Innocen. in ca. indecorum. extra de ętat. & qualitat. vbi dicit, quod de fructibus, & rebus eccleſię, clericus habet diſponere in ſuas neceſſitates, & eorum, qui ſibi inſeruiunt: dicit glo. in cap. fi. de pecul. cler. quod clericus de redditibus eccleſię, habet habere victum, & veſtitum glo. in ca. fi. de pigno. & ca. quia nos, extra de teſtam. pro hoc. xii. q. 1. duo. & cap. res eccleſiæ. vbi Io. dicit, quod illud ſolum eſt clericorum de fructibus eccleſiæ, quod probabili ratione conſumunt ea. cauſ. q. 1. capit. fi. & q. v. per totum. facit: quia clericus fructuum, & redituum eccleſiæ eſt in bona valetudine vſufructuarius, per tex. & glo. ibi in cap. fi. de pecul. cler. ali-
3 quando eſt vſuarius, quia ei vti licet fructibus, & redditibus ad vſum quotidianum, et ſuum facit, quantum conſumit Bal. in authen. licentiam. C. de epiſcopis et cler. Cardinalis Zabarella, et alij in d. cap. fi. vbi in 3. col. dicit, exponat clericus fructus beneficij pro uictu, &

ctu, & veſtitu ſuo, plus,& minus, habita conſideratione ſuæ conditionis, & quicquid ſupereſt, debet erogari pauperibus, & paulo poſt, idem de fructibus, quos conſumeret clericus in victu, & veſtitu, quos facit ſuos:

Et paulo inferius ſecundum Io. Cal. idem Zabarel. quod clericus, qui
4 non intereſt diuinis,quotidianas diſtributiones non facit ſuas, etiam propter victum, & veſtitum, ſiue probabilem conſumptionem, vbi eum vide, dicit Alex.conſ. 116. ij. col. verſ. benefaciunt, ponit, & diſputat Abb.in ſua diſputatione, quæ incipit titius clericus, quia dicit tex.in cap.cum ſecundum.extra de præben. quod clerici debent viuere de patrimonio Ieſu Chriſti, cuius obſequio ſunt deputati, &
5 facit quod colligitur,& notatur in eo tex quod in tantum eſt verum, quod clericus habet viuere de fructibus beneficij, quod ſi epiſcopus ordinat clericum ad ſacros ordines ſine aliquo titulo,vel beneficio ei
6 collato, tenetur, imo compellitur ei de neceſſarijs prouidere,quouſque ei prouideatur de titulo, vel beneficio. vbi Abb. dicit, quod licitum eſt clerico ſecundum Apoſtolum, viuere de redditibus eccleſiæ,licet enim ipſe apoſtolus abſtinuerit,quærendo ſibi victum mani-
7 bus,vt non daret locum falſis apoſtolis,ſeu materiam exercendi quæſtum,non tamen per hoc impoſuit alijs, vt ſic teneantur facere, imo expreſſe permiſit,vt hic:& Hyero. ponderauit illud verbum viuere: quaſi licitum ſit,de beneficio percipere neceſſaria vitæ, vnde dicit, quod ſacerdoti licitum eſt de altari viuere, non luxuriari,facit quod habetur in tex.in clem. prima. de iure patronat. & quod dicit Abb. in cap.de monachis.verſ.in glo.prima.Idem Abb. in capit.poſtulaſti. verſi.nemo. de reſcrip. vbi dicit, quod habens patrimonium non ſuſcipit indigne beneficium, dummodo bene expendat, & hodie bo-
8 na eccleſiarum,ſunt deputata principaliter ad vſum miniſtrorum,vt in cap. paſtoralis. de his quę fiunt a præla.& capit.ſi.19 quæſt. ij. vbi indifferenter permittitur clericis, vt poſſint viuere de redditibus, & fructibus beneficij, ex quo ei deſeruiunt, & licet habentes patrimonium, nihil poſſint petere ab eccleſia vniuerſali, tamen ab eccle-
9 ſijs particularibus, qui deſeruiunt licite poſſunt capere, vt ibi late per eum.

Per quæ loca clare videtur conſtare, quod clericus de fructibus beneficij poteſt ſumere ſibi neceſſaria pro ſe, & ſuis,& iſta neceſſitas arctatur ad victum,& veſtitum tantum, vt.xij. q.j. epiſcopus.gloſſ.in cap. primo.21.quæſt. j.quæ dicit,quod hoc obtinuit ſecundum tempora illorum iurium. 41. diſt. epiſcopus vilem. hodie vero creuit decus eccleſiæ,auxitque Deus eccleſias,de conſec.diſt.j. vaſa. quia hodie ſi-
10 ne penuria, & commode viuere debent clerici de redditibus eccle-

ſiæ, per tex.in capitulo primo,de ſtat.regul.§.ſane,& ibi gloſſ.in v.ſine penuria,vbi dicit quod multa non poſſum facere commode, quæ facere poſſum, ſine penuria optima glo.in extrauag. ſuſcepti,ne ſed. vacan. in gloſſ. in totum quæ dicit quod commode habent viuere clerici de fructibus eccleſiæ, & commode dicitur quod ſit conſidera-
11 tis nobilitate, ſcientia, & dignitate cap.cum adeo, de reſcrip. facit tex.in cap. poſtulaſti. ibi valeat commode ſubſtentari, vbi Abb. declarat verbum commode & tex.in cap.cum adeo.de reſcrip. ibi ſufficientem,per quem tex.& ibi gloſſ.videtur, quod clericus debeat habere eccleſiam aut beneficium ſibi ſuiſque ſufficiens,& ſufficiens intelligit gloſſ.ibi,quod ſufficiat ſibi & ſuis 50.diſt.ſtudeat.in fin.&quod aduenientes poſſit recipere,& iura epiſcopalia perſoluere cap. ſicut.
12 de ſupplen. neglig. prælat. tex. capitulo de monacis, extra de præben.vbi dicit.glo.Bernardi,nota quod clerici tenentur ad hoſpitali-
13 tatem.Item competenter quis debet beneficiari,ita quod poſſit commode ſuſtentari,& iura epiſcopalia perſoluere dicit tex.& ibi glo. in capitulo primo de inſtitut.vbi dicit,quod tot ſunt ponendi, & inſtituendi in monaſterio,vel eccleſia,quot poſſint in eo, aut in ea commode ſuſtentari, & quod poſſint iura epiſcopalia, & hoſpitalitatis perſolui,& notat Abb.in capitulo de monachis,quòd etiam clerici ſeculares tenentur ad hoſpitalitatem, & intellige ſecundum Innoc. ad ſolitam,iuxta vires facultatum,non enim tenetur omnes recipere, & poſtea mendicare,ſed primo ſubueniendum eſt ſeruitoribus in capitulo his, de eccleſ. edif. Item reparanda eſt prius eccleſia, capitulo paſtoralis, de his quę ſi.a prędat. & ex alijs redditibus poterit teneri hoſpitalitas, & intellige, niſi eſſet tanta neceſſitas proximi,quod fame moreretur, tunc eidem eſt ſubueniendum, nam tunc eccleſia tenetur etiam vendere bona mobilia,& etiam vaſa eccleſiæ, duodecima quęſtione ſecunda,aurum, & hoc caſu, etiam quoad laicos eleemoſina eſt in pręcepto: & in aſſignanda portione victus huic clerico rectori, vel vicario, inquit, Abb. & in tenenda hoſpitalitate, habe-
14 bitur reſpectus ad ſitum eccleſię, nam magis indiget quando eſt extra vias communes, item conſiderabitur conſuetudo loci, & vbi religioſi omnia onera ſubirent, ceſſaret hęc prouiſio in eccleſijs inferioribus: per quę manifeſte apparet, quod de beneficij fructibus, & redditibus clericus debet tantum habere, quod commode viuere poſſit, nec ſufficit, quod viuat ſine penuria, quia multum intereſt
15 viuere commode, & viuere ſine penuria, quia ſepe poteſt quis ſine penuria viuere cum quadraginta florenis, ſed non commode, quia dicit gloſſ. in capitulo primo, §.ſane in v. abſque penuria de ſtat.regul.in 6. quod canonicus Bononienſis non poſſet de centum florenis

florenis commode ſubſtentari, & tamen de vigintiquinque ſubſtentaretur abſque penuria, ſequitur Dec. in conſ. 555. num. 14. & Cardinalis in clem. prima. §. ſane. de iur. patro. vbi exponit illum tex. in v. ſatisfactione ſufficienti, & congrua, in victu, non de tali per quam non periret famæ Fel. in capitulo poſtulaſti. 3. colum. de reſcrip.
16 Quia hodie clerici non debent viuere ita ſtricte, ſicut olim, & dos eſt aſſignanda magis ampla beneficiatis hodie, quam olim, per glo. in capitulo epiſcopus 41. diſtinct. & non debent hodie epiſcopi habere vitam, ita ſtrictam in viſitationibus, & procurationibus, quia hodie creuit decus eccleſiæ capitulo vaſa, de conſec. diſtinct. prima. per Io. de Silua in tractat. de beneficio, prima parte, quæ-
17 ſtio. 1. nu. 227. & 228. vbi vide pro eo etiam, quod hodie eſt difficile dicere, quot fructus ſufficiant beneficiato, quia plus vni, & minus alteri ſufficit, ſecundum qualitates, & conditiones illorum, nam in illa commoditate inquit glo. inſpicitur conſuetudo regionis, qualitas perſonæ, vnde licet non poſſum commode ſuſtentari, tamen poſſum ſine penuria, quam glo. vide quæ docet actum in practica in modo articulandi.

Et in tali ſubſtentatione, vel victu ſubminiſtrando clericis, de reddit-
18 bus eccleſiæ, eſt habenda ratio nobilitatis perſonæ. 41 diſt. nõ cogãtur. item ſcientiæ cap. de multa. de præben. item dignitatis. ff. de uarijs & extraord. cog. l. 1. §. in honorarijs. & l. ſed & ſi quid. §. primo, ff. de vſufr. quia alijs cibis veſcuntur nobiles, alijs viles, & pauperes, & alio modo viuunt nobiles, alio pauperes. Innoc. in capit.
19 dudum el. 2. ad. fi. de electio. glo. in capit. conſtitutus. in v. impotentiam. de appe. Philip. poſt alios in cap. de multa. in fi. de præben. 5. col. verſ. ſublimes, & litteras Sanct. Thom. in quilib. vi. art. 9. tex. in cap. de multa. in fi. de præben. & dicit Abb. in cap. cum adeo. de reſcrip. & ſi diceres quare in rebus Dei, habetur reſpectus ad iſtas qualitates extrinſecas, cum poſſit illud allegari, quod apud Deum non eſt acceptio perſonarum reſpondetur, quod per has qualitates pro-
20 uidetur bono vniuerſali, nam ſine ſcientia mundus regi non poteſt, vnde eccleſia vniuerſalis indiget viris litteratis, vt per Io. Mon. in cap. ſuper eo. de hære. lib. ſexto vbi dicit, quod eccleſia indiget viris
21 litteratis, non aſinis ferratis, & dicit Abb. in cap. de multa. de præb. 3. col. num. 8 quod ſi diſpenſatur cum ſublimibus perſonis, ſeu lit-
22 teratis, habetur cõſideratio ad bonum publicum, quod per iſtos prouenit vniuerſis, nam perſona litterata prodeſt eccleſiæ vniuerſali, & cum maximo labore inſiſtit in exercitio ſcientiæ, merito debet recõpenſari, vt ibi per eum facit cap. cum ex eo. de electio. lib. ſexto. & in cap. fi. de magi. facit authen. habita. C. ne. fil. pro pat. & quatenus glo. dicit,

23 dicit,quod debet ſufficere ſibi,& ſuis,intellige de ſuis, quos ſecum neceſſario debet habere, nam ſi eſt doctor, vel nobilis, vel habens dignitatem eccleſiaſticam,non debet eſſe ſolus, nec ſine miniſtro, & dicit Corſetus in repertorio in v.beneficia.quod redditus beneficiorum debent eſſe ſufficientes, nedum clerico, ſed ſuis, & d.capit.ſtudeat.50. diſt. & intellige (inquit) de ſuis: qui quaſi neceſſario trahunt moram cum clerico, nam ſecundum qualitatem perſonæ, debet habere ſeruitores, non enim debet ſibi coquinare, ſi ſit doctor, vel nobilis, vel notabilis perſona, nam oportet, quod habeat famulos, ideo dicit glo. in capitulo extirpandæ. de præben. quod minus ſufficit pauperi, quam diuiti, nam pauper qui alias non eſt nobilis, vel literatus, non indiget tanto apparatu: de diuite autem, qui non eſt ſublimis, vel litteratus, non debet haberi talis reſpectus, vt not.in d. capit. de multa in fin.xi. quæſt.1.cap. primo. & in ſumma, & not. in capitulo cum adeo. de reſcript. not. Abb. in capitulo.extirpandæ. §. primo.de præben. & quod debet recipere aduenientes, intellige hoc ſecundum ſitum eccleſiæ, nam poteſt eſſe, quod eccleſia ſit extra ciuitatem, etiam in itinere frequentato, ita quod non poteſt cum honeſtate, quin ſeruet hoſpitalitatem, ſecus autem ſi eſſet in ciuitate, vbi beneficium eſſet ſimplex, ita quod hoſpitalitas non ſeruatur, in ſumma conclude ſecundum eundem Abb. quod ſecundum qualitatem perſonæ, & ſecundum ſitum
24 eccleſiæ, iudicabitur ſufficientia beneficij: dicit idem glo. in capitulo primo.21.quæſtio.1.in v.neceſſitatem.in fi.vbi. dicit, quod hodie non datur victus clericis ad neceſſitatem tantum, ſed commodius, quia hodie creuit decus eccleſiæ, & Deus auxit eccleſias,vt de conſe. diſt. prima. vaſa. & hæc omnia conſideranda ſunt ſecundum qualitatem perſonæ, & ſitum eccleſiæ, aliquid enim ſufficit vni, quod non ſufficit alteri d. cap. non cogantur, xli. diſt. & minus ſufficit manenti extra vias communes, quam in vijs, & conſuetudo prouinciæ in hoc ſeruanda eſt, diſt. 4. erit. & 29. diſt. ſciendum. & dicit glo.in cap.ſtatuimus. de maior. & obed. in v. potiorem, quod conſideranda eſt nobilitas, ſiue ſcientia,vt etiam maioribus, & pluribus beneficijs honorentur ab illis, qui eos promouent, ſequitur Hoſtien. & Cardinalis Zabarella in cap. de multa. præalleg. de præben. vbi Io. And. & de qualitate huiuſmodi ſcientiæ, & quæ, &
25 qualis ſcientia requiratur, vide late per Innocen.in cap.cum in cunctis.de electio. quod ſcientia eſt requirenda ſecundum locum,dignitatem, & ordinem,ad quem aſſumitur cap.eccleſia veſtra. el. 2.de electio. qui enim aſſumitur ad epiſcopatum debet habere ſcientiam noui,& veteris teſtamenti,cum ſit iudex animarum, & iuris, & cum

ius

26 ius dicere debeat: presbytero, ſufficit quod ſciat canones pœnitentiales communes, de quibus 37. diſt. quæ ipſis, cantor. debet ſcire cantum, & ſic de omnibus ordinibus, quod talis colligitur ex his, quæ dantur in ordinatione 23. diſt. per totum: & ex poteſtate, & officio, quod habent exercere. iſtæ ſunt qualitates ſcientiæ quæ requiruntur in deſignatis ordinibus; ſed in caſu materiæ noſtræ, intelligitur de quolibet literato, in qualibet facultate, & ſcientia, cuius qualitati debet circa victum haberi ratio.

Et ex fructibus eccleſiæ, in iſtis ſupputationibus faciendis, habēt deduci ſumptus, & expenſæ quæ fiunt, in illis recolligendis, & reconden-
27 dis, vt vera fiat omnium computatio, nam fructus ſunt illi, & eſſe intelliguntur, qui ſuperſunt deductis expenſis, quæ fiunt gratia fructuum quærendorum, congregandorum, & conſeruandorum. l. ſi
28 a domino vel patre. ff. de pet. hæred. §. fructus. &. l. plane in fi. eo. & l. prima C. de fructibus & litis expenſ. vbi dicitur, quod fructuum nomine continetur, quod iuſtis ſumptibus deductis ſupereſt, nam nullus caſus interuenire poteſt, qui hoc genus expenſarum deductionis impedire poſſit. l. fundus. ff. famil. herciſ. primo reſpon. l. fructus. ff. ſol. mat. vnde dicit tex. in d. §. fructus. fructus intelliguntur deductis expenſis, quæ quærendorum, colligendorum, & conſeruandorum eorum gratia fiunt, & non ſolum in bonæ fidei poſſeſſoribus naturalis ratio expoſtulat, verum etiam in prædonibus.

Et in tantum videtur verum, quod clericus prælatus, vel ſacerdos habet viuere de fructibus, & redditibus eccleſiæ, quod clericus habens patrimonium ſufficiens ſibi ad victum, poteſt cum bona conſcientia recipere beneficium, ac de illius fructibus viuere, ſibique, ac ſuis
29 hæredibus patrimonium, ac fructus patrimoniales reſeruare, tenet Abb. poſt Innocen. & alios in cap. poſtulaſti. de reſcrip. dicit enim, & ſecundum illa tempora emanarunt multa iura, in quibus dicitur quod clerici habentes propria, nō debēt participare de rebus eccle-
30 ſiæ, ſed poſt modum, & tertio fuit ſtatutum, vt nulla eccleſia ædificetur ſine dote pro miniſtris, & alijs neceſſarijs eccleſiæ, & clerici ſine ſcandalo inceperunt poſſidere bona eccleſiæ, ad hoc. xij. q. j. certe, & de conſec. diſt. prima. nemo. & ſecundum hæc tempora procedunt
31 iura: quæ videntur velle, quod clerici poſſunt, & habent viuere de redditibus eccleſiæ, nec ponderatur patrimonium, quia hodie bona eccleſiarum, principaliter ſunt deputata ad vſum miniſtrorum. cap. paſtoralis. de his, quæ fiunt a præla. & vide bonum tex. j. q. ij. capit. ſi. vbi indifferenter permittitur clericis, vt poſſit viuere de beneficijs, ex quo eis, & in eis deſeruiunt, conclude ergo dicit Abb. ibi, quod

ab eccleſia vniuerſali, clerici habentes patrimonium, nihil poſſunt petere, ſed ab eccleſijs particularibus, quibus ſeruiunt licite poſſunt capere, ex quo honeſte viuant, hinc emanarunt iura hodierna, quibus diſponitur, quod habens beneficium, & patrimonium, poſſunt libere teſtari de bonis patrimonialibus xij. quæſt. v. per totum, tenet glo. in capit. illi. 12. q. j. quæ ibi allegat multas rationes, quare clericus habeat, & poſſit viuere de beneficijs, ac reſeruare patrimonium; quia debet viuere de altari, cui ſeruit,
32 quia nemo debet proprijs expenſis, & ſtipendijs militare &c. tenet Innoc. in capit. ſtatutum. de reſcrip. lib ſexto. nec obſtat. tex. in capit. paſtor. j. quæſt. ij. quia ſecundum Innoc. loquitur, quando clericus vellet viuere de beneficijs, & auare theuſaurizare de patrimonio, ſecus autem, ſi vult conſeruare patrimonium pro ſuis hæredibus. Item ſecundum Hoſtien. poteſt intelligi contrarium, quando non deſeruit beneficio, & vult viuere de redditibus beneficij, augendo proprium patrimonium, & quia iura in hoc vario modo loquuntur, quædam enim videntur innuere, quod clericus peccat, tenendo beneficium, & patrimonium, quædam vero, quod poteſt tenere patrimonium, ſed non debet viuere de redditibus beneficij, quædam vero iura ſimpliciter permitunt clerico viuere de bonis beneficij: pro concluſiua deciſione, eſt aduertendum, quod in primitiua eccleſia vnuſquiſque conuerſus ad fidem vendebat, proprium patrimonium, & ponebat precium ante pedes Apoſtolorum demum ſtatutum fuit, vt bona non venderentur, ſed relinquerentur eccleſijs cathedralibus, vt ex eorum redditibus, ſubueniretur indigentibus. cap. videntes. xij. quęſt. j. Item, & quieſcente illo magno feruore fidei, laici chriſtiani inceperunt poſſidere propria, clerici occulte poſſidebant, quapropter, vt euitaretur hipocryſis ſtatutum fuit, vt quiſque clericus poſſet poſſidere propria. cap. certe xij. quęſt. j. vnde pro concordantia iurium eſt dicendum, quod iura quæ dicunt clericos poſſidere non poſſe propria, loquuntur ſecundum tempus primitiuæ eccleſiæ, item, antequam clerici haberent beneficia, ſeparata, non poterant viuere de redditibus eccleſiæ, ex quo habebant ſufficiens patrimonium, quia illa bona erant deputata ſolum, pro indigentibus, & ſecundum hoc tempus procedunt iura, quæ dicunt, habentem patrimonium, non debere viuere de redditibus eccleſiæ: Sed cum hodie beneficia ſint principaliter deputata pro clericis
33 de conſe. diſt. prima. nouo. nec ſit horridum, quod clericus poſſideat propria bona, emanarunt alia iura nouiſſima, quæ volunt, vt clericus poſſit viuere de redditibus beneficij, ex quo ſeruit beneficio, vnde pondera tex. in cap. ſi. i. q. ij. vbi datur clerico ſtipendium, non propter

pter indigentiam, ſed propter ſeruitium, non enim tenetur de ſuo
34 patrimonio militare, ſed inquit Abb. ſimpliciter cócludo, quod hodie licite clericus ſecularis, viuit de fructibus beneficij, & conſeruat patrimonium ſuis hæredibus, dummodo honeſte viuat, ſequitur Cardinalis in cap. poſtulaſti. de reſcrip. col. fi. vbi Feli. num. vj. Socin. conſ. 91. vol. tertio Bal. conſil. 313. ſecundo vol. incip. præmittendum. Gaietan. ſecunda ſecundæ q. 185. arti. vij. rep. ad iij. & hanc eſſe communem opi. fatentur in cap. Epiſcopus: de præben. Fel. & Barba. in col. penu. in cap. poſtulaſti. de reſcrip. licet ab hac opinione recedunt, firmat Couarruuias Doctor Hiſpanus in ca. primo. extra de teſta. vbi reſpondet ad obiecta, & tenet pro iſta opinione, pro quo vide Innocen. & Doctor. d. cap. epiſcopus. de præben. Innoc. in capit. quoniam. in fine ne prælat. vic. ſuas. Abb. in ſua diſputatione, quæ incip. titius clericus. quarto dubio, idem Abb in capit. iij. de pignor. tex. in capit. cum ſecundum. de præben qui aſſignat rationem quia videlicet ille: qui eſt aſſumptus ad onus, emolumentum habere debet: & repelli non debet a mercede, quia clerici debent viuere de patrimonio Ieſu Chriſti, cuius obſequio ſunt deputati, & dicitur ad Chorintios: quis militat ſuis ſtipendijs vmquam; quis paſcit gregem, & de lacte gregis non manducat? S. Thom. quæſt. c. de Simonia. verſ. quis militat §. ad tertium tenet Io. Dil. in tract. de arte teſtan. tit. de his qui in hab. teſtam. facti. cautel. iij. in fi. Corn. conſ. 88. col. fi. vol. ſecundo. Ro. conſil. 159. col. fin. Alex. conſil. 116. col. ij. num. 3 lib. vij.

Nec obſtat contrariũ, quod opponi poſſet de tex. in cap. clericos. i. q ij. vbi probatur, quod clerici qui habent aliunde, vnde viuant, nihil debent ab eccleſia accipere, imo ſi accipiunt, tamquam accipientes de rebus, quæ ſunt pauperum, ſacrilegium committant, per tex. in cap. ſeq. vbi, quod illi: quibus ſua ſufficiunt, non debent eccleſiæ alimentis ſubſtineri, quia poteſt reſponderi, vt diximus ſupra, quia loquuntur illa iura, ſecundum tempora antiqua, quibus non licebat clerico patrimonium habenti, viuere de eccleſiæ redditibus, vel intellige ſcilicet quando accipiunt, & in malos vſus conuertunt, ac male diſpenſant, vt per glo. d. cap. clericos. qui varios dat ad tex. intellectus, & in d. capit. ſeq. in ver. priuilegium. ſecundum quos intellectus tex. intelligendo ceſſat omnis repugnantia, quia poteſt intelligi, vt ſi potius dictum ad exhortandum, quam ad præceptum: quia nemo ſuis ſtipendijs militare cogitur, vide Didac. Couarruuias d. loco qui ad obiecta hæc reſpõdet, & reconciliat. Et clerici diuites licite ab eccle-
35 ſia ſua ſtipendia accipiũt. Archid. in cap. clerici. q. ij. facit quod habetur in glo. in cap. decimæ. 16. q. i. in ver. tributa, vbi dicit quod deci-

mæ

36 mæ ſoluuntur clericis : ſiue ſint diuites , ſiue ſint pauperes, quia non ſoluuntur eccleſiæ intuitu perſonarum , facit quod dicit idem Archid. in capit. ſicut. ea. cauſ. & quæſt. vbi habetur quod diuites non debent ſumere partes de bonis eccleſiæ , niſi corporaliter inſeruiant eccleſiæ. Ex quibus ſatis late deductis , credo , quod ſatis conſtet quæ , & quomodo acquiſita per clericum , vel prælatum præſumantur , vel præſumi poſſint , & quod in coniecturatione facienda per iudicem circa talem præſumptionem , habet haberi ratio expenſarum victus clerici , qui habet viuere de beneficijs , iuxta ſtatum qualitatem , & conditionem ſuam , ita , & taliter , quod poteſt viuere de eccleſia , & ſuum præſeruare patrimonium , nec contraria, primo , & ſecundo loco in principio ſupra adducta , obſtant , quia ex diſtinctionibus ſuprafactis , & declarando, & intelligendo , vt ſupra , apparet , quod inter ſe non repugnant, imo ſe ad inuicem compatiuntur,nam quod dicitur,quod de fructibus beneficij habet tantum clericus percipere ad victū neceſſaria,& quod de fructibus eccleſiæ , & beneficij habent fieri quatuor partes, procedit & intelligitur ſecundum iura antiqua,quæ ſemper ſtare , & manere intellinguntur,niſi vbi alia conſtitutione,vſu, vel conſuetudine quæ attendi debent per Abb.cap. primo de eccleſ. ædificand. vel reparan.eſſe correcta,& mutata reperiantur. l. conficiuntur. C. de codicil. Quod vero clericus in bonis beneficij ſit aliquando vſufructuarius,aliquando vero vſuarius , id intellige in caſibus, in quibus iura adducta loquuntur , pro quo vide Bal. in l. omnis. C. de epiſcopis & cler. vbi dicit ſecundum Iac. Butrig. vtrum clerici qui percipiunt fructus beneficiorum ſuorum , dicantur vſuarij, vel vſufructuarij,nam ſi dicis , quod debeant habere ſolū id , quod eſt eis neceſſe , ſunt vſuarij , ſi vero,quod habeāt totum,& diſtribuant reſiduum,ſunt vſufructuarij: ſecundum Iac.ego,(inquit)dicerem per hanc legē, quod tenent mediū inter vſuarium , & vſufructuarium , nam in percipiendo ſunt vſufructuarij , ſed in diſponendo, & diſtribuendo redigantur ad inſtar vſuarij ſecundum Iac.per hunc tex.ſed vide nonne opinio Abb.in capit. ſi na.de pecul.cler. in cap. cum eſſes. in repe. de teſta. & alijs locis tenentis,quod clericus in fructibus eccleſiæ habeat tantū victum, & veſtitum,& quod de illis tantum ſuum facit,quantum conſumit, ſit magis canon. ſanctio.& veritati amica: ad cætera contraria primo loco deducta non accidit reſpondere,quia non obſtant, intelligendo ea in caſibus, in quibus loquuntur , ſecundo vero loco deducta , intellige pariter ea in ſuis caſibus : in quibus loquuntur , & in terminis , & videbis illa non eſſe repugnantia,ſed ſeſe, ad inuicem cum diſtinctionibus ſupra factis compati , & concordare , vnde ex iſtis pro nunc erit

expeditum ,

expeditum, quod circa hanc quæſtionem dicere, & deducere volumus &c.

SVMMARIVM.

1 *Succedens in bonis tenetur ad debita.*
2 *Prælatus tenetur ſoluere omnia debita ſui prædeceſſoris, ſi nõ fecit inuentariũ, ſi fecit tenetur pro viribus hæreditatis ſecundũ aliquos.*
3 *Hæreditas delata eccleſiæ intelligitur, in quantum non ſit oneroſa.*
4 *Debita contracta pro ſubſtentatione prælati, debent ſolui.*
5 *Item debita facta cauſa eccleſiæ.*
6 *Prælatus poteſt pro ſua ſubſtentatione pignorare rem eccleſiæ; quam ſucceſſor tenetur reluere.*
7 *Licet fructus eccleſiæ non poſſunt obligari per clericum, poſſunt tamen obligari per iudicem.*
8 *Iudicium redditur inuitum.*
9 *Miles ſeculi, & miles cæleſtis æquiparantur, vel aſſimilantur.*
10 *Poteſt fieri alienatio de rebus eccleſiæ pro ſolutione debitorum.*
11 *Redditus futuri beneficiorum pro eccleſia obligantur.*
12 *Communis opinio, quod hodie clerici ſibi appropriant fructus.*
13 *Ad damnum illatum eccleſiæ per clericum, tenetur hæres.*
14 *Caſus in quibus prælatus, vel hæres, tenetur eccleſiæ.*
15 *Sunt prius ſoluenda debita; quam beneficia præſtanda.*
16 *Datum ad communem vſum non trahitur ad particularem.*
17 *Alteri per alterum iniqua conditio afferri non debet.*
18 *Eccleſia alit clericos ad ſui decorem.*
19 *Quando eccleſia teneatur ad expenſas litis factæ pro ipſa.*
20 *Pro ſubſtentatione clerici, non poſſunt vendi res eccleſiæ.*
21 *Imputetur ſacerdoti: qui acceptauit eccleſiam minus potentem.*
22 *Tenetur clericus reſtituere expenſum de fructibus eccleſiæ vltra debitum.*
23 *In quot partes diuidi habent fructus eccleſiæ.*
24 *Clericus non conuenitur vltra quam facere poteſt.*
25 *Clericus ſuſpenſus habet habere moderatam ſubſtentationem.*
26 *Clericus habens patrimonium, habet viuere ab eccleſia.*
27 *Quando clericus habet ſatisfacere debita de patrimonio.*
28 *Quotidianæ diſtributiones acquirũtur clerico, etiã quoad dominiũ.*
29 *Penſiones ſunt quid Prophanum.*
30 *Penſiones non exactæ tranſmittuntur ad hæredes ab inteſtato.*
31 *Acquiſita per clericum per laborem ſunt ſua.*
32 *Seruat curia, quod clerici cedunt fructus creditoribus.*

33 *Ad*

33 *Ad debita contracta pro ſubſtentatione tenetur ſucceſſor.*
34 *Tenemur alere, & veſtire illum, cuius opera vtimur.*
35 *Caſus in quibus tenemur eſſe ſolliciti, vt res vertatur in vtilitatem eccleſiæ.*
36 *Expenſas per prælatum de ſuo patrimonio pro eccleſia, repetit hæres.*
37 *Expenſas pro expeditione bullarum beneficij repetit hæres.*
38 *Expenſæ funeris concernentes animam fiunt a Camera, concernen. ſolatium viuorum fiunt ab hæredibus.*
39 *Si clericus non habet eccleſiam ſufficientem, ſupplet epiſcopus eidem.*

De debitis clerici, vel prælati ſoluendis, ex fructibus eccleſiæ & ſpolijs.

QVAESTIO X.

OBITV clerici, vel prælati occurrente, inſurgunt creditores, qui diuerſimode credita prætendentes, uarijs prætenſionibus hæreeditatem, bona defuncti ac totum ſpolium inuoluere, ac abſumere tentant, & quia de huiuſmodi debitis, video aliqua, quæ debent ſolui ab hærede defuncti, alia a ſucceſſore, & eccleſia, vnde non omnia de ſpolio a Camera, quæ in locum eſt ſuffecta ſucceſſoris, vel eccleſiæ (diximus ſupra in prima quæſtione) duxi q͏ꝫ ſit ad propoſitum pro diſcernendo, & liquidando, quæ & qualia debita hodie debeant ſolui de ſpolijs per Cameram, quod ſit facienda de hoc quæſtio, yt ſuper hoc diſcuſſo, & veritate perſpecta ſciant creditores ſuper quibus agere, & quæ debita poſſint ſine calumnia petere, & ad quæ illis camera: quæ ſuccedit in ſpolio teneatur, vel ſit obligata.

Et per contraria procedendo, quo modo magis eluceſcit veritas, iuxta tex. in l. munerum. §. mixta. ff. de muner. & honor. & per contraria & oppoſitiones procedere hoc vnum illuſtrauit ingenium Bartoli, quia veritas diſputatione diſcuſſa magis ſplendeſcit, Ludo. Gom. ſecunda q. prohemij. In reg. Cancell. videtur, quod ſuper bonis ſpolij prælati, dari debeat curator bonis ex officio curię, contra quem experiantur creditores lite pendente, ſaltem ſede vacante, & donec venerit futurus paſtor, ſicut dicitur in ſimili de iacente hæreditate. l. prima, ſecũda, & tertia, cum ibi not. per glo. & Bart. ff. de cur. bon. dan. nam & ſede vacante debet deputari, æconomus ad regendum, & defendendum bona, & iura eccleſiæ cap. 1. & 2. cum ibi not. ne ſede Vacan. ca. primo de rebus eccleſiæ non alienan. lib. 6. per glo. cap. iudicatum

89. diſt. Innocen. capit. primo vt eccleſ. benef. ſine dimi. confer. & pendēte cauſa inuentarij diſcuſſionis, & declarationis datur curator bonis, ſeu hæreditati, contra quem quis poteſt experiri, ne iura ſua confundantur, per Bald. in l. fin. §. in computatione. C. de iur. delib. habetur in deciſio. Delphina. quæſt. iij. vbi dicitur, quod de ſtilo curiæ Delfinalis, ex quo bona ſpolij ſunt redacta ſub ſequeſtro, fiſcus ſubſtinet vicem æconomi, ſeu curatoris contra quem experiuntur creditores, & tradunt eorum ſummarias petitiones, & petunt ſe allocari in eorum gradu ſecundum antiquitatem temporis, & potioritatem hypotecarum, & iſtud etiam facit inquit deciſio illa, pro cauſa bonorum ſpolij dicti domini Ioannis Leſpinai epiſcopi Valen. &c.

Sed hodie nō deputatur Aeconomus, vel curator, quia videtur, quod camera, quæ hodie ſuccedit in ſpolijs, teneatur ad ſoluendum omnia debita defuncti, ex quo ſuccedit in fructibus beneficiorum relictis, ac in ius vniuerſum acquiſitorū per clericum, vel prælatum, per ea, quæ diximus ſupra in quæſtione quid ſint ſpolia &c. quia ſuccedendo, efficitur quaſi hæres mortui, vnde ſuccedendo in bonis, & adeundo hæreditatem, videtur quod teneatur ad perſoluenda debita hæreditatis, vel defuncti. l. prima & ibi Bar. C. ſi cert. pet. not. in. l. pro hæreditarijs C. de hær. actio. l. in controuerſia C. de tranſac. glo. in. l. ſi cum dotem. §. penu. ff. ſol. mat. Bal. in l. quemadmodum de inofficio. teſtam. not. in l. ſi curatoris. C. de iur. delib. ſpec. in tit. de actio. ſeu petit. §. ij. verſ. ſed quando. & eſt in materia factus, optimus tex. in capit. primo. de ſolut. vbi dicitur, quod ſicut filius tenetur ſoluere debita patris, ita prælatus tenetur ſoluere debita per ſuum prædeceſſorem contracta, vbi dicit Hoſtien. quod ſicut filius, & hæres ſuc-
1
cedit in vniuerſum ius defuncti. l. hæreditas. de reg. iur. ſic & prælatus ſuccedit prælato, & ideo ſicut filius tenetur de omnibus, de quibus tenebatur pater, cui ſuccedit, ita, & ſucceſſor tenetur de omnibus, de quibus prælatus tenebatur, in quantum prælatus, & ſic eſt bona ſimilitudo, vbi glo. dicit, eſſe intelligendum, quod ſit obligatus ad omnia debita, ſi non fecerit, inuentarium, ſed ſi fecerit quod teneatur ſolum in tantum, in quantū ſe vires hæreditariæ extēdunt. l. ſcimus. C. de iure delib. facit quod habetur in deciſio. Delfinat. 95. & 105. vbi dicitur, quod non tenetur ſoluere ſucceſſor in beneficio, niſi in quantum ſe vires ſpolij extendunt, etiam ſi non fecerit inuentarium, id quod procedit, ſi debita ſint ex contractu, vel quaſi contractu, quia ſi debita ex delicto procedant, vel quaſi, non tenetur ſucceſſor, niſi quatenus peruenerit ad illum, vel niſi fuerit cum defuncto lis conteſtata, ſubdens, quamuis ſecundum Alan. per canones

videtur, quod hæres tenetur ex delicto defuncti, per iura, quę allegat, vbi Abb. in fi.dicit, quod ecclesiâ hæres inſtituta non tenetur vltra vires hæreditarias, licet non fecerit inuentarium, ſecundum Bal. l. fi. C. de iur. de liber. & Bar. in l. prima. C. de ſac.
3 ſanct. eccle. contra gloſ. in capit. primo. de teſtam quia hæreditas delata eccleſiæ, intelligitur delata, in quantum non ſit onerosa, ne indirecte alienentur bona eccleſiæ vt ibi, & per Abb. in conſil. 102. primo vol.

Et ibidem Abbas notat, quod prælatus pro ſe ſubſtentando, poteſt contrahere debita, & ad illa ſoluenda tenetur ſucceſſor, quia pro neceſſitate eccleſiæ contraxiſſe videtur, ex quo eccleſia illum tenetur ali-
4 mentare, quia vt per eundem in capit. ſecundo. de ſolut. prælatus poteſt obligare eccleſiam pro ſua ſubſtentatione, & ita (inquit) ego pluries in facto reſpondi in iſtis rectoribus eccleſiarum, qui in infirmitate, de qua decedunt multa contrahunt debita, quia ſucceſſor tenetur illa ſoluere.

Item tenetur ſucceſſor ad ſoluendum debita defuncti, ſi pecunia, vel
5 debitum ſit contractum per eum ex cauſa neceſſitatis eccleſiæ, vt per Hoſtien. d. capit. primo. de ſolutio. & per Innocen. ibidem dicitur, quod tenetur ſucceſſor, ſi debitum contractum ſit verſum in vtilitatem eccleſiæ.

Faciunt adducta per Abb. in cap. ex præſentium de pign. vbi dicit quod ex quo ſacerdos debet viuere de redditibus eccleſiæ cap. cum ſecundum apoſtolum. de præben. & per Innocen. in capit. epiſcopus. eo. vbi dicit, quod beneficiatus habens patrimonium, licet debeat viuere de illo, tamen cum bona conſcientia, poteſt viuere de redditibus eccleſiæ, tamen ſacerdos, vel prælatus poteſt pro ſua ſubſtentatione, &
6 pro ſua neceſſitate pignorare rem eccleſię, & debitum pignorationis ſoluet ſucceſſor, & pignus redimet ipſe, non hæres defuncti, ſubdens ibidem, & ex hoc poteſt notari ſingulariter, quod ſi beneficiatus tempore infirmitatis ſuæ, contraxit multa debita pro ſua neceſſitate corporali, tenetur ſucceſſor illa ſoluere: & paulo poſt ibidem in uerſ. ij. caſu. quod ſi eccleſia ſit potens, & ſacerdos non habeat vnde ſe ſubſtentet, & contrahat debita ſub ſpe ſoluendi, illa de fructibus percipiendis, ſed morte præuentus non poteſt hoc facere, tūc eſt æquum, quod teneatur ſucceſſor, & ita procedit dictum Io. Andreæ ibidem dicentis, quod licet beneficiatus habeat patrimonium, tamen ſoluere debita contracta pro ſua ſubſtentatione, incumbat eccleſiæ, & non hęredi.

Facit tex. in cap. peruenit. de fideiuſſor. vbi mandantur debita ſolui de redditibus clericorum, & redditus ipſos pro ſolutione debitorum, ac reſar-

ac reſarcimento damnorum aſſignari, vbi notat. glo. quod pro debitis poſſuut clericis interdici quotidiana ſtipendia in cauſam iudicati,
7 licet ſpeciali conuentione non poſſunt obligari, per iura, quæ allegat in ver. redditibus. vbi dicit Hoſtien. quod clerici ſoluunt debita de redditibus beneficiorum præbendalium, quos faciunt ſuos, idem dicit Abb. ſecundum eum in cap. cum eſſes. de teſta. verſ. quarto principaliter.

Imo dicit dominus Anto. in cap. peruenit. de fideiuſſor. quod hoc procedit indiſtincte in quibuslibet fructibus beneficiorum, quia prælatus tenetur pro debito contracto pro ſe & non intuitu eccleſiæ, ſatisfacere de redditibus beneficiorum, nec per hoc præiudicat eccleſiæ, quia per ſe viuendo poterit ſatisfacere, etiam ſi ſit prælatus regularis, habens redditus diſtinctos, habet enim liberam adminiſtrationem in eis.

Facit, quia contraria opinio ſaperet iniquitatem, quia fraudarentur creditores qui mutuarent, vel clerici non inuenirent, qui ſibi crederent & eſſent, vt iudei inter chriſtianos, vt per Abb. d. cap. cum eſſes. verſ. quarto quæro.

Facit, quod dicit Specul. in tit. de ſent. excom. §. ſequitur. verſ. quid ſi debitor, quod aut clericus non habet alia bona vnde poſſit ſoluere debita, & eo caſu poſſunt aſſignari redditus eccleſiæ, aut habet alia bona & tunc ſecus.

Idem tenet Barba. in additio. ad Abb. in cap. olim nobis. de reſtit. ſpolia. vbi dicit, quod de fructibus epiſcopatus pro debito perſonali poſſunt capi redditus.

Secundo inquit hoc eſt verum, quia id dicit glo. formalis in lege ſtipendia C. de exequut. rei iudic. quæ dicit idem in præbendis clericorum: facit, quod dicit Ioan. de Imola in capitulo fin. de pecul. cleric. in finalibus verbis, vbi dicit quod propter debitum clerici factum ex alia cauſa, quam cauſa donationis, poterunt capi fructus beneficij in cauſam iudicati, etiam ſi ſit debitum non modicæ quantitatis, quia talis alienatio, videtur eſſe alienatio neceſſaria, cum fiat iudicium, quod redditur, & reddi ſolet in inuitum lege inter ſtipulantem. §. 1. ff. de verb. oblig. & per eundem in capitulo peruenit. ex. de fideiuſſor. tertio hoc inquit decidit ratio, quia miles ſeculi, & miles cæleſtis æquiparantur glo. in lege miles. ff. de re iud. & in lege miles C. locat. ſed miles ſeculi tenetur pro debito de ſtipendijs ſuis in ſubſidium, ita & clericus debet teneri in ſubſidium tantum, ideſt quando non habet alias, vnde ſoluat. idem tenet dominus Pet. in capitulo peruenit. de fideiuſſor. ſecundum Io. de Imola ibidem colum. antepen. ibi, ſi autem haberet alia bona &c.

Facit deciſio Rotæ cum Camera apoſtolica deci.855.in antiquis.in prima parte.ibi aliud eſſet prælato viuente, vel beneficiato, quia tunc, cum fructuario comparetur, fructus, & prouentus beneficij facit ſuos, & ideo cum perſona ſua ſit ad huiuſmodi debita obligata, nimirum,ſi etiam de fructibus ſuorum beneficiorum, quos facit ſuos ſatisfacere teneatur.

Item, quod dicit in vltima parte,aut loquimur de clerico non habente adminiſtrationem,& tunc tenetur Camera ad omnia debita, quatenus ſufficerent fructus, & prouentus, quos ante mortem fecerat ſuos, quia talis beneficiatus non habens adminiſtrationem, omnes illos fructus, & prouentus perceptos in vita, adeo facit ſuos, quod poteſt teſtari de illis,facit quod bene poteſt fieri alienatio de rebus eccleſiæ pro ſatisfactione creditorum per ea, quæ tradit Soci. con-
10 ſil.15.primo.vol num.14.col.5.

Facit pro hac opinione illud quod habetur in glo.in cap.duo ſunt genera.12.q.1.quæ dicit,quod clerici ſunt domini fructuũ perceptorum, & late adducta per Cardinalem Zabarella, & alios in cap. ſi.de pecul. cler. quod clericus habet omnimodam fructuum diſpenſationem, & adminiſtrationem. item quod habetur,& legitur in cap.cæterum ex.de donatio.vbi clericus poteſt ex permiſſione canonum donare.Item,quod habetur in cap.relatum el.2.de teſta.cum ſimilibus, vbi clericus poteſt erogare in piã cauſam de fructibus, & rebus eccleſiæ,ac ſua debita illis,qui ſibi ſeruierũt ſoluere,facit quia ſtãte cõſuetudine quod clerici faciunt fructus ſuos, videntur de illis licite poſſe ſoluere ſua debita,additio ad capell. Toloſan. q. 303. dummodo eccleſia non patiatur, eſt bulla Iulij tertij quod ſucceſſor de fructibus inexactis ſoluat legata,& debita.

Subdit & Hoſtien. d. capitulo peruenit. ſi canonicus fideiubeat, de præbenda ſua ſatisfiet, ſi vero ſit rector eccleſiæ fideiuſſor, de redditibus eccleſiæ creditoribus non ſoluetur in eccleſiæ læſionem, ideſt non ſoluetur de illis fructibus, qui ſunt conuertendi in vtilitatem eccleſiæ, vt per Abb.ibi, & paulo poſt ibidem Hoſtien. & ſic habes hic, quod clericis, ob ſolutionem debitorum per eos contractorum poſſunt interdici redditus eccleſiaſtici, & capi in cauſam iudicati.

Idem tenet Specul.in tit. de ſent. excom. §. ſequitur. verſ. quid ſi debitor. vbi dicit,hoc procedere in defectum bonorum patrimonialium, & not. Abb.dicto cap.peruenit. quod pro debitis pro vtilitate eccleſiæ contractis, poſſunt bene obligari per clericum redditus futuri be-
11 neficiorum, ibi not. glo. quod clericus non poteſt obligare redditus futuros ſui beneficij, quod intellige, niſi contraheret pro vtilitate eccle-

eccleſiæ arg.cap.nulli de rebus eccleſiæ non alien.

Item dicit,quod Collectaneus refert in cap.Odoardus. de ſolutio. ſe vidiſſe ſeruare in curia, quod clerici admittuntur ad beneficium capituli, cædentes fructus ſuorum beneficiorum creditoribus in ſolutionem, & ſatisfactionem ſuorum debitorum, quia communis opinio
12 inualuit inquit Abb. quod hodie clerici approprianṫ ſibi omnes fructus beneficiorum, & diſponunt de illis ad libitum, vnde viſum fuit curiæ, quod ſit melius, vt clerici dent fructus ſuorum beneficiorum ſuis creditoribus, quam, vt diſperdant illos in aliam cauſam.

Item, ſi clericus litigando condemnetur in expenſas, ſoluet debitum dictarum expenſarum de redditibus beneficij, per ea, quæ dicit Abb. in cap. reprehenſibilis. in additio. verſ.ſed circa.ibi.dicunt enim hoc caſu,& principaliter Hoſtien.quod condēnatus ſatisfaciet de redditibus beneficij, dummodo eccleſia enormiter non lædatur, nec debet ſecundum eum haberi ratio confuſionis, & inopiæ ipſius delinquentis, quaſi velit dicere, quod non dimittetur ſibi, vnde viuat,ſed ſimpliciter debet ſatisfieri,dicens ibi, quod tales expenſas clericus ſatisfaciet,de illis fructibus & redditibus beneficij, quos clericus facit ſuos, ſecus, de illis, quos non facit ſuos, ſecundum opinionem Hoſtien.

Item fac.quia d.Anto.in cap. olim nobis de reſt. ſpolia. vt refert Abb. ibi tenet ex illo tex.quod prælatus pro debito perſonali,poteſt ſatisfacere & ſoluere debitum de fructibus eccleſiæ, patet in c. peruenit. de fideiuſ.& poſſunt fructus capi in cauſam iudicati.

Item facit optimus tex.in cap.præſenti.de off. ordin. in 6. vbi habetur, quod bona relicta per clericum defunctum debent eccleſiæ, & ſucceſſori reſeruari,ſed in primis debent ſolui debita, facit in materia, quia clericus debet ſoluere de ſuo debita, in quibus eccleſiæ tenetur ipſe,quia potēs alias diſponere de rebus,ac fructibus eccleſiæ,hoc nō poteſt in caſibus,quando tenetur eccleſię, niſi prius illo debito ſoluto, quia omne damnum, quod facit clericus eccleſię, ipſe, & eius
13 hęres ſoluere,& compenſare tenetur. 12.quæſt.2. epiſcopus. & cap. qui filios. & hoc ſi dolo, vel culpa, intelligendo de culpa non leui, vt per Innocen.in cap.cum in officijs.de teſta.quamuis ipſum etiam de culpa leui teneri ſit tex.apertus.C.arbit.tutel.l.quidquid. facit gl. in c.ea quę. de off. ordin. tamen eadem gloſa dicit, quod non tenetur de negligentia,niſi craſſa.i. lata.quæ tamen negligentia eſt culpa & culpæ aſſimilatur.

Vnde videtur quod tenetur de leui culpa ſi delinquit ſcienter, & ſolum de non leui, ſi ignoranter, ſiue ex negligentia: ſecundo loco tene-
14 tur ſoluere debitum eccleſię, & recompenſationem facere, ſi de re-

T 3 bus

bus eccleſiæ alicui gratiam fecit per Innoc. præallegato loco in fina libus verbis ibi.

Item, ſi prælatus aliquid fecit dolo, vel culpa, & etiam ſi prælatus de bonis eccleſiæ alicui gratiam fecit l.cum oſtendimus.ff.de hær.inſtit. &c. col.2.& vltima: tertio tenetur reſarcire,& ſoluere damnum clericus, quod fuit per eum cauſatum ex mala adminiſtratione, ſed deſinente clerico, tenentur, & compelluntur hæredes ad reddendam eccleſiam indemnem, not. glo. xvi. q. 3. placuit. & l. 2. qui dicit,quod ſi rector ob negligentiā ſuā, paſſus eſt rē eccleſiæ præſcribi tenetur de proprio patrimonio ſatisfacere eccleſiæ, per Abb.in cap. ex præſentium. de pignor. ver.nota. 3. ibi nam per iſtum tex. dico, quod hæres ſuus,poteſt compelli ad ſatiſfaciendum, idem dic vbi potuit acquirere eccleſiæ aliquid,& neglexit, vide tex. bonum cum glo. 12.q.4.cap.quicumq;ad inſtar tutoris,qui in hoc tenetur.l.quicquid. C.arbitrium tutel.

Quarto, ſi redditus eccleſiaſticos conuertit in alios vſus 12. q. 4.cap. primo per illum tex.videtur teneri ad reſarciēdum,& recompenſandum, vbi pulchre glo. ver. in caſibus, quibus dicitur quod clericus tenetur ad reſtitutionem,in iſtis enim caſibus primo tenetur eccleſię ſatisfacere debitum,antiquam aliud diſponat,quia prius ſunt ſoluenda debita,quam beneficia præſtanda, ſicut homo magis tenetur ſatiſ
15 facere debitori, cæteris paribus, quam amicis benefacere, ſequitur Sylueſter in ver. clericus quarto.num.4. ver. clericus autem, & bene debent prius ipſius eccleſiæ ſolui debita, quia agris eius ſitientibus, alij rigandi non ſunt. l. profeſ. C.de ſeruit glo. in cap.præſenti de off. ordin. in 6. facit, quod habetur per Abb. in cap.ꝙ quibuſdam de fideiuſſor. vbi dicit debitum mutui, ſiue receptum a prælato, & capitulo,ſiue a ſolo prælato, poteſt ſolui bene de fructibus eccleſiæ, quia prælatus habet liberam in fructibus eccleſiæ adminiſtrationem, & ſi ſit factum ſoli prælato, ſi petitur ſolutio in vita illius, non habet probari verſum in vtilitatem, quia poteſt de fructibus ſatisfacere, quia habet liberam adminiſtrationem fructuum, & omnia adminiſtrat excepta alienatione immobilium, capitulo is cui de elect. in 6.& cap.cum nobis.extra de electio.

Merito per ſupradicta videtur dicendum, quod ſua debita clericus ipſe in vita,& poſt mortem Camera ſuccedens in eius ſpolijs,poſſit imo teneatur ſoluere, & ſatisfacere.

Sed incontrarium faciunt multa: per quæ videtur,quod de fructibus,ac redditibus eccleſiæ non debent ſolui debita clerici,vel prælati,vt per Arc hi.in c.ſtatutū.in 6.quo de reſcrip.dicit,& tenet indiſtincte, quod ſiue clericus habeat adminiſtrationem,ſiue non, quod non poteſt de

fru-

fructibus ſui beneficij ſatisfacere ſuis creditoribus,quia ipſe de dictis fructibus non habet aliud, quam purum vſum: quia id ſolum eſt clericorum, quod probabili ratione conſumunt. ponit Io. And. capitulo præſenti. de offic. ordin. in 6. & de illis habet tantum ſumere necesſaria ad victum, & veſtitum,& vltra illa in talibus redditibus, non debet manus extendere, per dictum Apoſtoli ſancti, victu tantum & tegumento his contenti ſumus, capitulo epiſcopus. x. quæſtio.2. vbi dicitur, habeat Epiſcopus poteſtatem in rebus eccleſiæ in neceſſitatem habentibus cum omni reuerentia,& timore Dei,participare eum etiam oportet quæ neceſſaria ſunt, ſubdens text. quod ſi epiſcopus res eccleſiæ in ſuam propriam voluntatem vſurpare voluerit, vel fratribus, filijs, vel quibuſcunque propinquis poteſtatem dederit, vt per eos ledantur res eccleſiæ, epiſcopus ſit concilio obnoxius, & ſi epiſcopus presbyter, aut diaconus cum eo exiſtentes in ſuos vſus colligunt ea, quæ ex redditu, vel ex quomodolibet actu eccleſiæ obueniunt, & pauperes fraudantur, ac fame conficiuntur, oportet,eos corripi ſecundum quod fuit a Sancto Concilio ordinatum &c.

Facit:quia redditus eccleſiaſtici,vel res eccleſiæ,non ſunt epiſcoporum ſeu prælatorum, aut clericorum propriæ, ſed communes cap.expedit.in principio 12. q. 1. quia per epiſcopos debent diſpenſari communiter, cum omnibus communem vitam degentibus, vt nemo in eis egens inueniatur, vnde ſi redditus eccleſiaſtici ſunt inſtituti ad communem vſum,communem vitam degentium, & ad vtilitatem eccleſiæ,non poſſunt,nec debent in alium vſum particularem, & proprium, & in ſolutionem debitorum clerici conuerti, quia eſt ſine ratione, vt quod communi vtilitati datum eſſe dignoſcitur,vſi-
16 bus cuiuslibet perſonæ particularis applicetur,de præben.ca.ratio. & inquit Abb.in cap.cum eſſes. de teſta. in repet. verſ.quarto principaliter quæro. quod ſi clericus de redditibus eccleſiæ poſſet ſoluere ſua debita, ſequeretur vnum, quod eſſet iniquum, quod eccleſia, ſiue pauperes damnificarentur ex facto illius clerici,contra illud, quod habetur in cap.venerabilis.de exceptio.nam alteri per alterum
17 iniqua conditio afferri non debet, quia fructus eccleſiæ, qui ſuper ſunt deductis neceſſarijs pro victu clerici, vel prælati,non ſunt clericorum,ſed eſurientium, vt habetur in cap.ſicut.47. diſt. Et per eundem Abb.in cap.peruenit.de fideiuſſor. ibi, & credo firmiter, quod de rigore iuris inſpecto ſtatu beneficiorum, & deputatione,non habet aliquo modo de redditibus beneficii ſatisfieri creditoribus, quia de redditibus eccleſiaſticis, id ſolum,eſt clericorum, quod probabili ratione conſumunt,ergo(inquit)non debent accipi fructus, qui ſunt

conuertendi in cauſam piam, pro vtilitate clerici, quia ſi iſto modo clericus ſubtrahet fructus, & bona eccleſiæ, dicitur homicida: quia videtur necare illos pauperes. qui ex huiuſmodi ſubtractis, & alienatis eſſent alendi, vel ſubſtentandi, Facit quia Bal. in conſ. 71. lib. primo. conſuluit per multa, quæ ibi adduxit, quòd epiſcopus qui ante adeptum epiſcopatum iurauerat ſe ſoluturum ſua debita creditoribus, ſi & quando deueniſſet ad meliorem, & pinguiorem fortunam, quod non tenetur ſoluere de fructibus epiſcopatus poſtea adepti, rationibus, argumentis, & alijs ibidem adductis per eum, refert, & ſequitur Barbat. in additio. ad Abb. in capit. olim nobis. de reſtitut. ſpoliato.

Facit quod habetur in tex. in cap. præſenti. de off. ordin. in vj. vbi dicitur quod bona per clericum defunctum relicta, debent eccleſiæ, vel ſucceſſori reſeruari ſolutis debitis, vbi glo. intelligit, debita eccleſiæ, ideſt quod illa debita ſolum debent ſolui, quibus eſt obligata eccleſia vnde non debita clerici, vel ſolum reſpectu clerici contracta.

Facit quod habetur in cap. de multa. de præben. quod ille qui duo incõpatibilia beneficia obtinuerit, cogitur reſtituere de prouentibus ſuis, non de prouentibus eccleſiæ illud totum, quod perceperit de fructibus primo loco obtentis, vbi glo. (inquit) bene dicit de ſuis, quia de rebus eccleſiæ, vel alijs, obſtaret regula delictum perſonale &c. ſic debita clerici debent ſolui de bonis clerici, & non de bonis eccleſiæ.

Faciunt late diſputata, & adducta per Abb. in cap. repræhenſibilis. de appellatio. in additio. vbi ſi clericus litigans in cauſa propria, condẽnatur in expenſis, pro dictis expenſis, non poteſt, nec debet fieri exequutio, niſi in bonis patrimonialibus, & ſuis, non eccleſiæ, non etiam in illa parte reddituum, eccleſiæ quæ debet conuerti in vtilitatem, & beneficium perſonæ clerici, puta in ſui ſubſtentationem. imo, id quod plus videtur idem dicit, ſi litigauit nomine eccleſiæ quod habet ſoluere expenſas in quibus erit condemnatus de ſuo, quod videtur durum, licet etiam clericus iniuſte litem mouerit, quia expenſas litis, in quibus condemnatus exiſtit nomine eccleſiæ, non deberet ſoluere de ſuo, ſed de bonis illius eccleſiæ, cuius nomine litem fecerit, dicit enim quod hoc caſu clerici condemnantur in expẽſis, in cauſa propria, aut in cauſa quam agitarent nomine eccleſiæ, primo caſu indubie condemnatio expenſarum mandatur exequutioni in bonis patrimonialibus ſi habet, ſi vero non habet patrimonialia bona, ſed beneficia, tunc non poteſt fieri exequutio reſpectu eorum reddituum, etiam in illa parte reddituum nomine eccleſiæ, pro eccleſia, quæ debet in vtilitatem eccleſiæ conuerti, per regulam delictum

ctum perſonæ de reg. iuris in ſexto, ſed reſpectu illorum redditũum, qui debent conuerti in vtilitatem perſonæ clericorum, eſt dubium: & credo (inquit) quod ad tales redditus non debent manus extendi,
18 & eſt ratio; quia eccleſia tenetur clericos alere ad ſui decorem: nec niſi alimenta, vel ſubſtentationem clerico præbet, vnde non tenentur eius condemnationes ſoluere: quia ſi clericus non venit alendus, non tenetur eccleſia in aliquo contribuere, quia eccleſia vult teneri, & eſſe obligata in alimoniam clericorum, & in cauſam ſubſtentationis, & alimoniæ eorum, non in aliam cauſam, debet enim clericus participare de bonis eccleſię, quatenus indiget, ad neceſſitatem ſui victus, & non aliter capitulo epiſcopus, duodecima quæſtione ſecunda, & duodecima quæſtione prima, §. final. & capitulo ſequenti, aut clericus litigauit, nomine eccleſiæ, & tunc, ſi collegialiter, mandatur fieri exequutio in bonis eccleſiæ, quia delictum prælati communicato conſilio, nocet, & præiudicat eccleſiæ, præſertim in iudicio in hac con-
19 demnatione ſaltem, pro quo allegat Abb. ibidem tex. in cap. 1. de dol. & contumac. vbi probatur etiam in religioſis. Aut non collegialiter, ſed ſolus prælatus, vel de per ſe litigauit, & tunc ipſe habet ſoluere expenſas, & condemnationes de ſuo per tex. iuncta gloſſ. in l. non eſt incognitum, C. de admin. tutel.

Faciunt dicta per Abb. in cap. præſentium, de pignorib. quod pro debito
20 contracto pro ſubſtentatione clerici, vel prælati, non poſſunt vendi, vel pignorari res eccleſiæ, quia dicit, quod vel eccleſia erat impotens ad ſubſtentandum rectorem, vel potens, & primo caſu, ſi impotens fuit a principio, tempore quo acceptauit eccleſiam; & dico indubiæ quod debita incumbunt ſibi, & hæredi, & non eccleſiæ, quia habet ſibi imputare: qui acceptauit eccleſiam minus potentem, nam hoc caſu
21 tenetur viuere ex induſtria; & ſic fortius ex patrimonio, non autem pro huiuſmodi debitorum ſolutione, vendere debet bona eccleſiæ, vel pignorari, vel obligare. per tex. in cap. primo, 21. q. 1. cum ibi gloſſ. ſi vero eccleſia ex poſt facto, eſt facta impotens, adhuc dico idem, vt non debeant bona eccleſiæ vendi, vel pignorari pro ſubſtentatione ſacerdotis, ſed debet agere ſacerdos contra parochianos, qui ab eo percipiunt ſacramenta, & diuina, vt præſtent ei neceſſaria, ex quo eis ſeruit in diuinis, & eis præſtat ſacramenta, per dictum Apoſt. ſi vobis ſpiritualia impendimus, non erit magnum, ſi a vobis carnalia metamus, & ſi ceſſent in hoc parrochiani ſubuenire ei, eſt cauſa licita ſubſtrahendi eis diuina eſt bo. glo. in cap. omnis chriſtianus, de conſecratione diſt. prima.

Facit quicquid capit, vel expendit clericus de fructibus eccleſiæ, vltra debitum, tenetur clericus reſtituere, per ea, quæ dicit Abb. in capitulo

cum

cum ſecundum.de præben.Domi. de ſancto Gemin.& Archid.in ſumma 44.diſt.Fel.in capit.poſtulandi.num.60.de reſcrip.idem.in capit. de quarta.num.33.de præſcript. Ant. Butr. in capit. primo.num.28. emptio.Item dicit Abb.in capit. fi. de pecul. cler. per tex.quem dicit expreſſum in. §. fi.cum capit. ſeq. 12. q. j. quod præbendæ non dantur canonicis ſimpliciter, vt faciant quicquid velint ex redditibus, ſed vt primo neceſſaria accipiant pro ſe, & ſi quid ſuper eſt,eo deducto,debent expendere in vtilitatem eccleſiæ.

Facit, quia per canones redditus, & fructus beneficiorum ſunt diſtincti,& diſtributi,quia de illis aliam partem fabricæ, aliam epiſcopo, aliam pauperibus,aliam ſacerdoti aſſignant,per tex.in cap. quatuor 23 cap. cognouimus.& cap.ſequenti xij.q.j.per Abb. in cap.j.de eccleſ. ædif. aut reparan. vnde clericus ſubtrahere non debet, nec pro ſe, nec pro alio fructus eccleſiæ ,ſed in vſus ordinatos, & deſtinatos debet eos diſpenſare,quia ſi extra modos licitos diſpenſat,peccat,& poteſt puniri,adeo quod quãdoque ab eccleſia poteſt remoueri.ca. ij.de pecul. cler. quia dicit Cardinalis Zabarella in capit.fi.de pecul.cler. per tex.in cap.inquirendum. quod licet clericus poſſit diſpenſare fructus eccleſiæ in alios, non tamen poteſt diſpenſare in ſe ipſum, nec pro cauſa ſua, quia iſta non erit diſpenſatio, ſed ſubſtractio, & ſubſtrahendo ſic fructus, clericus committit non ſolum furtum, ſed & ſacrilegium.per tex.in capit.qui oblationes.13.q.ij. notatur in d.cap. inquirendum.

Faciunt, quæ late deduximus ſupra in quæſtione de poteſtate clerici, vel prælati. §.ſed in contrarium. per totum. quæ videre potes ad longum, & per hæc ego credo, quod ſit ſatis, clarum, quod de fructibus, aut de rebus eccleſiæ,non poſſunt clerici, aut prælati ſoluere ſua debita, ex aliqua ſua neceſſitate,vel facto contracta:quia de rebus eccleſiæ non debet clericus diſpenſare, aut diſponere, niſi prout ab eccleſia, aut canonibus fuit ſtatutum, & ordinatum ex quo clericus, vel prælatus in illis non habet omnimodam auctoritatem, vel poteſtatem abſolutam, ſed reſtrictam, & limitatam, cuius fines, non tranſgredi ſed ſeruare, & cuſtodire debet, & per conſequens quod debita clerici defuncti, non habent ſolui de ſpolijs per cameram.

Stantibus iſtis repugnantijs,& contrarijs pro intelligentia materiæ, & pro concordatione contrariorum, quia quæſtio eſt difficilis, puto quod ſit bonum habere conſiderationem, & reſpectum ad qualitatem debiti contracti,puta ex qua cauſa,& pro qua re ſit contractum. Item ad tempus quo ſolutio debiti petitur, an videlicet, in vita clerici, an poſt mortem &c. Quia dicit Abbas in capit.cum eſſes in re-

pet.

pet. de teſta.verſ. quarto principaliter.declarando, & diſtinguendo, materiam,quod aut clericus contraxit debita pro ſua ſubſtētatione, vt ſe aleret, & tunc dico, quod nedum in eius vita, ſed etiam poſt mortem, de fructibus ſui beneficij debet ſatisfieri ſuis creditoribus, per doctr. Io. And.quem omnes ſequuntur ibi communiter in capit. ex præſentium. de pignori. pro quo inquit Abb. eſt caſus in cap.cum olim. de reſtitutio. ſpoliat. vbi epiſcopus ſpoliatus ſuo epiſcopatu, non habens, vnde viueret, contraxerat debita pro ſua ſubſtentatione, & victu, ſequitur Calderin. in conſ. 20. de pecul. cler. in fine. ibi tamen æquum eſt dicere, quod ſi contingiſſet ipſum canonicum dum viuebat habuiſſe tales fructus, penſionem, aut affictum, & ipſum expendiſſe in ſuis neceſſitatibus, & quia non habuit, contraxit debita, quod de dictis fructibus, vel penſionibus ſoluantur: vel non contraxit debitum pro ſuo victu, vel ſubſtentatione, ſed pro alia ſui ipſius neceſſitate, veluti eſſet pro reparandis ſuis domibus, vel vt vtar verbis Io. Andreæ. ſua neceſſitate, puta refectione domus propriæ quæ minabatur ruinam, vel pro vineis patrimonialibus putandis, aut pro alio caſu conſimili, & tunc dico indiſtincte, quod de fructibus beneficij ſatisfieri non debet, etiam parce viuendo, quia clerici habent ſolum vſum, ergo ſi debita ſunt contracta non pro ſuo vſu, eccleſia non tenetur capit. primo. de ſolu. vbi patet, quod tunc tantum tenetur ſucceſſor ſoluere debita prædeceſſoris, quando pro neceſſitate eccleſiæ ſunt contracta, vnde nec camera apoſtolica in locum eccleſiæ ſuffecta, probatur ex litera d. capit. ex præſentium. vbi calice in pignoratum per prælatum, pro ſui, non eccleſiæ neceſſitate, hæres de hæreditate ex patrimonio defuncti, non ſucceſſor, nec eccleſia, tenetur ſoluere, & eccleſiæ reſtituere. Nec eſt (inquit) bona ratio d. Anton. dicentis, quod ex quo clericus habet adminiſtrationem in rebus eccleſiæ, quod poteſt de illis rebus, & redditibus ſatisfacere, quia licet habeat adminiſtrationem,debet tamen diſpenſare ad eum vſum, ad quem tales redditus ſunt inſtituti, & ſi talis diſpenſator contrarium facit, reuocatur cap.ſi quis de ſeruit.xij.quæſt. ij. capit. monemus.capit. diaconi.xij. q.j.poteſt addi quod dicit Zabarella in capit.ſi.de pecul.cler.per tex. in cap.inquirendum.eo quod licet clericus poſſit diſpenſare fructus, & res eccleſiæ in alios, non tamen poteſt diſpenſare in ſe ipſum, nec pro ſua cauſa, quia iſta non eſſet diſpenſatio, ſed ſubtractio, & ſubtrahendo ſic fructus eccleſiæ, non ſolum committit furtum, ſed & ſacrilegium.

Nec valet dicere, poteſt modicum donare, eleemoſynam facere de rebus eccleſiæ,ergo ſua debita ſoluere,quia dico,quod illud facit,tam-

quam

quam adminiſtrator eccleſiæ diſpenſando bona in pias cauſas,ſed ſua debita ſoluendo, non eſſet diſpenſator, ſed diſſipator, & vti prædo, vt per glo.in cap.ſi.12.q.1.Nec minus valet illud quod ad minus debet poſſe ſatisfacere debita de fructibus de quibus viuebat,quia fieri non poteſt,nam primo clericus habet priuilegium, ne conueniatur
24 vltra quam facere poteſt,ſicuti habet miles armatæ militiæ,cui comparatur.ff.de re iud.miles. vbi glo. & l. milites. C. loca. ſecundo eccleſia tenetur clericos alere ad ſui decorem, vnde ſi clericus non alitur, non tenetur eccleſia in aliquo ei contribuere, quia eccleſia vult contribuere in alimoniam clericorum, & ſi cædat vere in alimoniam non in aliam cauſam per Abb. in capitulo reprænhenſibilis. de appellat. tertio non debent cogi clerici mendicare in opprobrium clericorum, quia eſto quod clericus propter crimen ſit ſuſpenſus a beneficio,inde tamen habere debet moderatam ſubſtentationem.per gloſſ.in capitulo vintonien.de electio.in cap. ſtudeat, 50. diſtinct.per quod apparet,quod non etiam poteſt clericus ſoluere de bita de illis fructibus,de quibus habet viuere, ex quibus inquit idem
25 Abb. concludo, quod clericus etiam ſi ſit perſonaliter & ſimpliciter beneficiatus,de fructibus ſui beneficij, ſuis creditoribus ſatisfacere nequit, niſi debita eſſent facta pro ſubſtentatione, pro quo optimus tex. in capitulo peruenit.de arbitr.vbi caſus, ſic, Abb.in repet. dicto capitulo cum eſſes,de teſtamen.dicto loco,& Abb. in capitulo ex præſentium,de pignor.dicit quod ſacerdos debet viuere de fructibus beneficij, per dictum Innocent. capitulo epiſcopus, de præben. vbi di-
26 cit,quod beneficiatus habens patrimonium,debet viuere de illo,tamen cum bona conſcientia poteſt viuere de redditibus eccleſiæ, cum ergo gratia illius pignorauit bona eccleſiæ,pro ſua ſubſtentatione, & pro ſua neceſſitate,non habet compelli hæres ad pignorata redimenda,ſed habet compelli ſucceſſor in beneficio: ſecus quando contraxit debita,non pro ſua neceſſitate,aut pro ſua ſubſtentatione, ſed pro neceſſitate ſui patrimonij conſeruandi, puta pro reparatione ſuæ domus paternæ ruinam minantis, vel pro ſua vinea, quæ erat inculta cultiuanda, & ſimilibus, quia eo caſu non tenetur eccleſia, vel ſucceſſor. Ita intellexit & tenuit Hoſtien. d. capitulo primo, ibi ſed eccleſia non tenetur niſi de cõtractibus ob neceſſitatem eccleſiæ. Innocen. ibidem,idem tenet,ſi debitum contractum ob neceſſitatem ſit verſum in vtilitatem eccleſiæ, alias non, vnde dictum Innocen. videtur exigere quod probetur verſum in vtilitatem, & quod creditores teneantur probare debita conuerſa in vtilitatem eccleſiæ,dicit glo.in authen. hoc Iuſ. canonizata in ver. in ſolutum. 10. q. 2. quod ſic, vbi Archid. per Hoſtien. & doctores cap. grauis extra. de depoſit.

ſit.ſuper verb. vtilitatem, capitulo quòd quibuſdam. vbi Innocen. & alij de fideiuſſor. Et per Hoſtien. in ſumma de fidiuſſor. & de teſtam. capitulo cum in officijs. Rota deciſione 37. incip. cum camera apoſtolica, deciſione vltim. in fine, ſed Abb. magis placet dictum Hoſtien. in dict. capitulo vt probare ſufficiat, quod debitum contractum fuit pro eccleſiæ neceſſitate, vt per eum vbi, & nota, ex hoc, & ex tex. quod in debito, contracto per prælatum, eccleſia obligatur, etiam poſt mortem contrahentis, dummodo probetur, quod pro neceſſitate eccleſiæ debitum fuit contractum, & bene pondera text. quod non exigit probationem verſionis in vtilitatem eccleſiæ, ſed ſolum requirit, quod pro neceſſitate eccleſiæ fuit contractum debitum.

Aliorum opinio, veluti glo. in l. ſtipendia, C. de exequut. rei iud. Bart. in l. commodis, ff. de re iudic. & Specul. de ſenten. excomm. §. ſequitur, eſt quod fiat executio in fructibus beneficiorum in ſubſidium, nullis alijs exiſtentibus bonis, vt per Io. de Imola, d. capitulo peruenit de fideiuſſor. circa finem, vbi etiam tenet ſecundum Flor. per illum tex. quod indiſtincte poſſit fieri exequutio in redditibus beneficij, pro debito clerici, etiam nulla facta diſcuſſione, & etiam, ſi ſit beneficium, habens adminiſtrationem, opinio vero aliorum, vt Hoſtien. & Ioan. Andreæ d. cap. peruenit, de fideiuſſor. eſt, quod ſi clericus habeat be-
27 neficium, quod habeat adminiſtrationem, puta, ſi ſit rector, vel prælatus quod tūc tenetur ſatisfacere debita de patrimonio, per id, quod habetur in cap. repræhenſibilis, de appellat. vt per eundem Io. de Imola in d. cap. peruenit, colum. antepen. & quod indiſtincte poſſint ſolui quæcunque debita clerici, vel prælati, de illis fructibus beneficiorum, quos facit ſuos, quia de alijs, vt dico non fieret ſolutio, cum nec illos clericus obligare poſſit, veluti eſt in clerico adminiſtrationem nō habenti, & ſimpliciter, & perſonaliter beneficiato, qui etiam fructus facit ſuos in morte, quia de illis teſtari poteſt glo. in cap. præſenti, de off. ord. Hoſtien. in cap. fin. de pecul. cler. qualiter diximus ſupra in quæſt. de poteſtat. cler. vel prælat. de diſtributionibus quotidianis, quæ acquiruntur clerico etiam quoad dominium cap. vnico. de cler.
28 non reſid. in 6. quas clericus facit omnino ſuas, quia dantur propter ſeruitium, & corporale miniſterium, & in recompenſam, laboris perſonalis, de quibus clericus, ita poteſt diſponere, veluti ruſticus de diurni operis denario.

Item de penſionibus, ac penſionum fructibus, quæ cum ſint quid non eccleſiaſticum, ſed prophanum, ſunt ad omnimodam poteſtatem, & diſpoſitionē penſionarij, adeo quod poteſt de illis pro libito diſponere, teſtari de illis, ac etiā ab inteſtato terminos maturos, nō exactos,

ad

29 ad ſuccedentes tranſmittere, per Gigan. in q. 52. tractat. penſio ibi, erit ex præmiſſis firmata concluſio, quod penſiones decurſæ in vita penſionarij, non exactæ, tranſeunt in eius hæredes ſiue ab inteſtato,
30 ſiue ex teſtamento ſuccedant; ſed in contrarium vide quæ deduco ſupra in quæſtione de poteſtate clerici, ſuo loco maxime per bullam Pij V. nouiſſime editam.

Item qualiter diximus, de illis, quæ lucratur ſacerdos ratione ſuæ dignitatis clericalis, vel ſacerdotalis officij, puta pro miſſis dicendis, vel pro alijs horis canonicis, diuinis laudibus celebrandis, aut decantandis, dummodo non ſint ei, veluti proprio parochiali data, nec re-
31 ſpectu, ſeu contemplatione eccleſiæ, ſed reſpectu perſonæ tantum clerici, vel ſacerdotis, & pro recompenſatione ſuorum laborum, quia talia clericus acquirendo, facit ſua, & de eis omnimode poteſt diſponere, per Abb. in cap. cum in officijs, de teſta. Et hæc opinio Ioan. And. & Hoſtien. quòd de fructibus, quos facit ſuos clericus, poſſit ſatisfacere creditoribus, dicit Abb. in capitulo repræhenſibilis. de appellat. poteſt admitti, ſtante generali conſuetudine, quæ inoleuit apud omnes, quòd clerici perſonaliter beneficiati faciunt fructus ſuos, dummodo clerici non mendicarent, quia hoc redundaret in opprobrium eccleſiæ, quia iſto modo per indirectum puniretur eccleſia, in perſona clericorum, quod eſſe non debet, arg. reg. delictum perſonale, de reg. iur. in ſexto.

Sed in iſto caſu, quando petitur ſolutio debiti a clerico in vita, dicit Collectaneus in capitulo Odoardus, de ſolutio. vt refert Abb. in capitulo peruenit de fideiuſſor. quod vidit in curia ſeruari, quod clericus poteſt cædere fructus ſuorum beneficiorum, loquendo indiſtincte, &
32 nullam faciendo differentiam, inter fructus, & fructus in ſatisfactionem ſuorum creditorum pro eius debitis, & idem dicit d. Anton. in capitulo cum olim, de reſtitut. ſpoliat. vbi dicit eſſe caſum, id quod approbat Abb. ibi quia inquit communis opinio inualuit, quod hodie clerici appropriant ſibi omnes fructus, ac redditus beneficiorum, & diſponunt ad libitum, vnde viſum fuit curię, & iudicibus, quòd melius ſit, vt clerici darent redditus ſuis creditoribus, quam, vt diſperdant illos in aliam cauſam, ſed ſi facerent, vt deberent, non deberent extendi manus ad redditus beneficiorum, quamuis (inquit) firmiter credo, quòd de rigore iuris inſpecto ſtatu beneficiorum, & deputatione, non debet aliquo modo de redditibus beneficij ſatisfieri creditoribus, quia de redditibus beneficiorum, id ſolum eſt clericorum, quod probabili ratione conſumunt; ergo non debent fructus appræhendi, cum ſint conuertendi in cauſam piam. Idem videtur dici in allegata deciſione 855. in antiquis incip. cum camera, in prima parte.

parte. ibi aliud eſſe in prælato viuente, vel beneficiato, quia tunc cum fructuario comparetur, fructus, & prouentus beneficij facit ſuos, & ideo cùm perſona ſua ſit ad huiuſmodi debita obligata, nimirum ſi etiam de fructibus beneficiorum quos facit ſuos, ſatisfacere tenetur, & loquitur deciſio generaliter de quibuſcunque fructibus, quia non diſtinguit, prout facit in ſecunda diſtinctione; & habetur in Rotæ deciſione 330. in antiquis. rubrica de obligation. & ſolution. incip. nota quòd clericus, quod licet clericus ſe ſimpliciter obligando, non obligat fructus beneficiorum, ad hoc quòd ratione obligationis fructus debeant creditoribus applicari, niſi debitum eſſet conuerſum in vtilitatem eccleſię, tamen Auditor Cameræ tenet contra, quia pro debito fructus beneficiati ſequeſtrabitur, & concludit Rota, quod ſi clericus habet adminiſtrationem, quòd tunc fructus poteſt obligare in vita, ſi ſit ſimplex beneficiatus, etiam id poteſt poſt mortem vt ibi.

Quando vero petitur ſolutio debiti contracti per clericum poſt mortem, quæ eſt materia noſtra, tunc ſi debitum ſit contractum pro neceſſitate eccleſiæ, ſucceſſor vel Camera Apoſtolica, quæ loco ſucceſſoris habetur in ſpolijs, & cum eo quantum ad ſpolia vnum & idem cenſetur, per ſpeciale Papæ reſcriptum dict. Rotæ deciſion. 855. ad illius ſolutionem tenetur, per tex. in capitulo primo, de ſolution. qui dicit ad literam, vbi Hoſtien. Ioan. And. Abb. & alij, quia ſucceſſori, & camerę nunc reſeruantur bona relicta per defunctum, ſolutis tamen debitis per tex. in capitulo præſenti, de offic. ordinar. in ſexto, vbi glo. intelligit debita ad quæ eccleſia, & ſucceſſor remanet obligata.

Et pro eccleſiæ neceſſitate contractum videtur debitum, ſi ſit contractū pro ſubſtentatione clerici, vel prælati, quia dicit Abb. ibi, quod ſi prælatus contraxit debita pro ſua ſubſtentatione, tenetur ſucceſſor ad il-
33 lorum ſolutionem, quia pro neceſſitate eccleſiæ videtur contraxiſſe, quia eccleſia tenetur illum alimentare: expenſæ etiam, ſalaria ſeruitorum, vel ſeruitiorum, debent ſolui de ſpolijs, quia clericus habet viuere, & ſubſtentare ſe bonis eccleſiæ, iuxta conditionem ſuam, quia ſi ſit nobilis, vel doctor, non habet ſtare ſine famulo, per ea, quæ adduco ſupra in quæſtione ex quibus præſumatur clericus acquiſiſſe, verſ. & in tali ſubſtentatione, & ſeruitia præſtita prælato, videntur præſtita eccleſiæ, dico ſupra in quæſtione de licentia, vel diſpenſatio. teſtandi, in princ. verſ. Item ex eo. eſt deciſio Rotæ deciſio. Fabij Peregrini de ſolutio. in manuſcrip. quòd ſucceſſor teneatur ſoluere ſalarium aduocato, qui patrocinatus fuit pro mortuo epiſcopo, dum eſſet carceratus, quæ fuit facta in vna Zamoren. vbi doctor præſtiterat

patro-

patrocinium,& mutuauerat pecunias, & pro eius neceſſitatibus expenderat, & cum iſta fuerint debita contracta pro neceſſitate perſonæ epiſcopi, fuit dictum, quòd ſucceſſor teneatur, per Abb. in capitulo præſentium, & capitulo per tuas,de donat.& ſalarium etiam aduocati propter ſeruitium, & operam præſtitum,per Abb. in capitulo relatum,el ſecondo de teſtamen.Iaſ.conſ.222.libro ſecundo, ſed ſalaria famulorum quæ famuli in vita prælati petere, & conſequi diſtulerunt, non debent ſolui poſt mortem, per cameram de bonis,&, ſeu ſpolijs prælati meo iudicio indiſtinctè, quia ſuper hoc emanauit motus proprius Pauli tertij, quo determinatur, quòd ſalaria, quæ famuli non habuerunt in vita prælati, niſi pro biennio petantur, & poſt mortem infra annum petantur, & alias quod ſoluta præſumantur, vt eſt videre, in dicto motu proprio, qui in cauſis ſpoliorum ſæpe fuit exhibitus, eſt in lib. Bullarum Pontificum in Bullis Pauli tertij mihi folio 102.incip.Motu proprio,Cum ſicut nobis &c.publicatum Romæ in Cancellaria anno 1545. die vigeſima prima Aprilis Pontificatus eiuſdem Pauli anno vndecimo. Sed cum diſpoſitio iſtius motus ſit exorbitans,& contra iuris communis diſpoſitionem,crederem, quòd non deberet extendi vltra perſonas in ea ſpecificatas, & nominatas, cum in iſtis ſtricte, & non large ſit facienda interpretatio, & inquit Abb. dicto loco, pluries ego in facto reſpondi, in iſtis maxime rectoribus eccleſiarum qui in firmitate ſua, de qua decedunt,multa debita contrahunt, nam ſucceſſor tenetur illa ſoluere facit Ludou.Roman. conſ. 440. quod conſilium eſt factum in cauſa cuiuſdam hoſpitalarij, qui contraxerat certa debita in vita pro ſuis veſtimentis, vnde quærebatur, an talia debita deberent ſolui per ſucceſſorem in hoſpitali, an verò per hæredem hoſpitalarij, vbi dicit, quòd hoſpitale tenetur alere, & conſequenter veſtire hoſpitalarium
34 cuius opera, & ſeruitio vtitur tribus fundamentis: Primo, quia eſt regula quod tenetur alimentare,& veſtire illum,cuius opera vtitur, l. in rebus, §. poteſt, ff. commod. cum alijs ibi allegatis. Secundo quia ſcriptum eſt, qui eccleſiæ ſeruit,debet de eccleſia viuere,capitulo cum ſecundum,de præben.Tertio appellatione victus comprahenduntur etiam veſtimenta,adeo quod eccleſia dans victum,intelligitur etiam dare veſtimenta, l.legata,ff.de alimen. & cib. leg. ſubdens ibi, ex his ergo concludo, quòd pro pretio, quòd titulo emptionis ille hoſpitalarius pro ſuis veſtimentis, atque alimentatione percepit, tenetur ſucceſſor in hoſpitali, non hæres defuncti hoſpitalarij, cum ſucceſſor præcedentis rectoris, debita expedientia eccleſiæ, vel hoſpitali contracta ſoluere teneatur, quod eſt verum etiam, ſi non probent creditores iſta talia venditionis titulo, in expedientia

hoſpitalis conuerſa fore in vtilitatem per dictum Innocen. in capitulo grauis. extra. depoſit. vbi allegat. glo. in l. prima. C. de venden. reb. ciuitat. lib. xij. qui dicit, quod contrahens cum eccleſia, vel hoſpitali debet eſſe ſollicitus, vt res conuertatur in vtilitatem, in tribus caſibus, qui ſunt a iure expreſſi; primus eſt in mutuo. l. ciuitas. C. de loca. capitulo quod quibuſdam. extra. de fideiuſſor. ſecundus caſus eſt in depoſito d. capitulo grauis. extra. depoſit. tertius caſus, cum res eccleſiæ pro debito venduntur authen. hoc ius. 12. quæſtio. ſecunda in alijs autem caſibus licet verſio non probetur in expedientiam eccleſiæ, vel hoſpitalis, ſi in hoc datum ſit, ipſa eccleſia tenetur, idem videtur, ſi debitum contractum per clericum, ſit verſum in vtilitatem eccleſiæ, quo caſu debet fieri ſolutio per ſucceſſorem per d. tex. in capitulo primo. de ſolut. capitulo præſenti. de offic. ordin. in 6. in fine. d. tex. capitulo quod quibuſdam. de fideiuſſor. cap. primo. de depoſit. vbi glo. in verſ. vtilitatem. per Abb. in d. cap. peruenit. de fideiuſſ. ibi dicit nota. glo. quod clericus non poteſt obligare redditus futuros ſui beneficij, quod inquit, intelligo, niſi contraheret pro vtilitate eccleſiæ. arg. cap. nulli, de reb. eccleſiæ non alien. videtur dicere Innocen. Abb. & alij. in d. cap. primo. de ſolut. & hoc dummodo verſum in vtilitatem, non prouenerit ex induſtria clerici, vel prælati per Abb. in conſ. 102. ſecũda parte. ſequitur Hoſtien. in ca. cum in off §. hoc igitur. de teſtam. ibi ſolas autem expenſas deducet de bonis eccleſiæ, quæ factæ ſunt in alimonia Prælati, pauperum, redemptionem captiuorum, hoſpitalitatem, & alias pias cauſas, vel pro oneribus eccleſiæ ſupportandis, dicit Abb. in cap. ſi quis. de pec. cler. circa princip. ibi nota ij. quod ſi prælatus ex induſtria perſonæ ſuæ, facit rem meliorem eccleſiæ, nõ poteſt repetere illud, quod impendit ex induſtria, ſed cædit eccleſiæ: credo tamen, quod ſi prælatus ex ſuis patrimonialibus impẽdit eccleſiæ aliquid, non ſua contemplatione, ſed eccleſiæ, poterit ipſe, aut
36 ſuus hæres repetere id quod impendit de ſuo, per tex. nota. cum glo. 12. q. 4. capit. ſecundo. idem dicit Rota d. deciſio. 855. ibi, vel poſſit fieri diſtinctio inter habentem adminiſtrationem, & tunc tenetur ſucceſſor, vel Camera, etiam de fructibus acceptis in vita prædeceſſoris, niſi ad debita conuerſa in vtilitatem eccleſiæ, ad quæ ſolum tenetur eccleſia d. cap. 1. de ſolut. ad alia debita contracta per clericum, puta pro reparandis ſuis domibus patrimonialibus, pro putandis vineis, vel pro aptandis prædijs, & locis paternis, & conſimilibus extra ab eccleſia indiſtincte dicendum, quod Camera non teneatur per ea, quæ dicit Abb d. cap. cum eſſes. verſ. quarto principaliter, & habetur in d. deciſio. in tertia parte primæ diſtinctionis ibi, ſed ſecus,

V cum

cum moritur, quia tunc vſuario comparatur, & poſt mortem omnia bona ſua, quæ ab eccleſia acquiſiuit, tamquam bona eccleſiæ remanent eccleſiæ, & futuro ſucceſſori reſeruantur, vt d. capitulo præſenti, de offic. ordin. in ſexto. in cuius præiudicium bona illa non potuit obligare, maxime, quia non habet cauſam ab illo, nec cenſetur habere ius, ad not. per Innocent. in capitulo quanta. de iud. & ideo non mirum, ſi ſucceſſor ad debita illa non tenetur, ex quo ad illa, eccleſia non cenſetur obligata. & in eius ſucceſſoris locum hodie Camera apoſtolica per ſpecialem Papæ reſeruationem ſuccedit in iſtis ſpolijs, ſeu bonis ad eccleſiam pertinentibus, & eius occaſione per ipſum acquiſitis, quia in alijs bonis patrimonialibus ſuccedit hæres ſuus, qui ad omnia alia eius debita tenetur authen. licentiam. C. de epiſcopis & cleri.

Dicta deciſio facit aliam diſtincti onem an Camera apoſtolica, quæ hodie ſuccedit in ſpolijs, ac bonis relictis per defunctum clericum, teneatur ad ſolutionem debitorũ creditoribus, & an creditores teneantur probare debita cõuerſa eſſe in vtilitatem eccleſiæ. Facit dico aliã diſtinctionem, cum qua, vti vltima loco facta, videtur tranſire, vel (inquit) poſſet fieri diſtinctio inter habentem adminiſtrationem, & tunc tenetur ſucceſſor, vel Camera, etiã de fructibus acceptis in vita prædeceſſoris, niſi ad debita conuerſa in vtilitatem eccleſiæ, ad quæ ſolum tenetur eccleſia d. cap. primo. de ſolut. aut non habuit adminiſtrationem, & tunc ad omnia tenetur, quatenus ſufficerent fructus, & prouentus, quos ante mortem fecerat ſuos, quia talis beneficiatus, non habens adminiſtrationem, omnes illos fructus, & prouentus perceptos in vita, adeo facit ſuos, quod poteſt de illis teſtari. Idem habetur deciſio 330. in antiq. incip. nota quod clericus. rubr. de obligat. & ſolutio. & ſi non teſtetur de illis, ab inteſtato clerico decedenti ſuccedit eccleſia, glo. d. cap. præſenti. de off. ordin. lib. ſexto. & probatur. de teſta. cap. relatum. el ſecundo, per Hoſtien. cap. fi. de pecul. cler. id quod eſt intelligendum in caſu, in quo Camera ſuccedit clerico, decedenti ab inteſtato, quia, ſi non habens adminiſtrationem, de illis teſtetur, non ſuccedit ei Camera, ſed hæres qui teneretur ipſe ad debita, quatenus ſufficerent prouentus, & ideſt ex eo, quia clericus tales fructus videtur facere ſuos, & hanc eſſe generalem conſuetudinem, atteſtatur Abb. in cap. reprehenſibilis. de appella. in additio. num. ſecundo in cap. fi. de pecul. cler. in cap. peruenit. de fideiuſſor. licet ipſe in dictis locis fateatur ſe tenere contrarium, maxime in cap. cum eſſes. de teſta. in verſ. ſecundo principaliter in repet. & hanc opinionem vltra alios tenet Ionocen. & d. Anto. in d. cap.

d. capit. ſi. ſed tamen iſta diſtinctio nunquam placuit Abb. vt late dicimus in quæſtione de poteſtate cler. vel. vbi ad longum per rationes quas adducit Abb as ad confutationem glo. in capit. præſenti. de off. ordin. in ſexto, & dixi, prout etiam dico, quod eius opinio mihi magis amplexanda videtur, quia eſt magis amica, & magis fauorabilis eccleſiæ, ſed hodie talis ſimplex beneficiatus, non habens adminiſtrationem, non pooteſt teſtari de fructibus talis beneficij, niſi obtento priuilegio apoſtolico, vel niſi de conſuetudine legitime perſcripta per breue ſanctiſſimi Pij quarti ſub dat. die ſexto Martij anni 1660. directum Franciſco Odeſcalc generali Collectori, & per aliud eiuſdem Pij quarti ſub Latum Romæ die 30. Iulij dicti anni 1560. anno primo directum Mattheo Minali.

Vnde habetur ex præmiſſis concluſum, ſecundum doctrinam Abb. quod debita contracta per clericum pro ſua ſubſtentatione, vel pro neceſſitate, & vtilitate eccleſiæ tantum, ſolui debent a ſucceſſore, vel a Camera de illis fructibus in quibus ſuccedit, & de peruentis in eam.

Et ſecundum doctrinam Hoſtien. Io. And. & eandem deciſionem, nedum, ita contracta, ſed omnia indiſtrincte debent ſolui, de illis tamen fructibus, quos clericus facit ſuos puta de illis, quando clericus non habet adminiſtrationem, ſed eſt perſonaliter, & ſimpliciter beneficiatus, & ratio iſtius diſtinctionis Rotæ poteſt eſſe, quod cum clericus iſtos fructus faciat ſuos, ſuccedendo Camera in illis, prout ſuccedit ab inteſtato d. glo. in cap. præſenti. de off. ordin. in ſexto. efficitur hæres, & vti hæres clerici, merito ad illius debita ſoluenda, pro eo quod de illis ad cameram peruenerit tenetur, & obligata eſſe debet, quia etiam hęres ſuus, ſi clericus decedit de his teſtatus, tenetur debita ſoluere, doctrina Abb. indiſtincte loquitur cuius opinio videtur magis de iure ſubſiſtere, & magis amica eccleſiæ, & Cameræ, quia diſtinctio iſta, quod clericus de beneficijs non habentibus adminiſtrationem, & ſimpliciter, & perſonaliter, faciat fructus ſuos, ſibi nunquam placuit, imo illam in capit. ſi. de pecul. cler. & in cap. cum eſſes in repet. de teſtam. pluribus rationibus reprobauit, tamen in dictis locis, & alijs quos notauimus paulo ante, atteſtatur ita ſeruari de conſuetudine generali apud omnes, & maxime in capit. reprehenſibilis. de appella. vbi dicit, quod veritas quæſtionis, de ſoluendis debitis, dependet ab illa, nunquid clerici faciunt fructus beneficij ſuos, & pro hac concluſione faciunt ea quæ habentur, per Socin. conſil. 13. prima parte. num. 39. vbi dicit, quod ſi debita fuerunt contracta pro neceſſitate, aut vtilitate eccleſiæ, prædictarum dignitatũ

præceptoriarum, ſeu commendatoriarum, dignitas, & eccleſia eſſet obligata, ſecundum ea quæ traduntur in capitulo primo, de depoſito. nec eſt obligatus aliquo iure hæres ipſius beneficiati, etiam, ſi fuiſſet prælatus ſecularis, ſiue eſſet hæres ex teſtamento, vel ab inteſtato, vt traditur in d. cap. primo. imo, ſi prælatus, vel rector ſecularis expoſuiſſet de proprio patrimonio pro vtilitate, aut neceſſitate eccleſiæ, ſeu dignitatis, ſuus hæres qui ſuccedet ex teſtamento, vel ab inteſtato repeteret, & poteſt ipſe rector: quas fecit pro neceſſitate aut vtilitate eccleſiæ de ſuo expenſas, in alium teſtari, tex. & ibi Abb. in capit. cum pro cauſa. de procurat. Facit tex. cum glo. xij quæſt. iiij. capit ij. tenet Abb. in capit. fin de pecul. cler. idem tenet in capit. de multa. de præben. facit quod not. in. §. ſi Vaſallus. hic finitur lex Corradi. in vſibus Feud. tenet etiam Abb. in ſua diſputatione late diſputando, quæ incipit Sempronius quæ eſt ſecunda, vbi vult, quod hæres prælati poſſit repetere omnes expenſas, quas fecit pro impetratione, & prouiſione dignitatis prælatu-
37 ræ, vel beneficij, etiam, ſi ſint factæ pro literis ſuper prouiſione confectis, vel propter aliam ſimilem cauſam, ad quod etiam faciunt notata per glo.& docto.in cap. fin.de electio.lib.vj.facit, quia expenſæ factæ in negotio electionis indiſtincte debent, & poſſunt per capitulum recipi de bonis Prælaturæ, etiam ſi fecerit illas de proprijs bonis, poterit eas repetere a ſucceſſore, ſiue fuerint pro electione fienda, puta pro conuocandis canonicis abſentibus, vel pro notario, ſcribente proceſſum electionis, vel pro conſulendo iuris peritis, & ſimiles, pro obtinenda confirmatione electionis, iam factæ, vel pro habendo conſenſu electi abſentis, & ſimiles, per compoſtel. in d. capitu. vt præteritæ. quem ſequitur Archid. capit. fin. 64. diſt. ne officium capituli in eligendo, habeat ſibi eſſe damnoſum. capit. cum expedita. de electio. lib. vj. cap. cum pro cauſa de procur. capit. cum ſit romana. de ſimonia. cap. cum ex offic. de præſcriptio. vt per Ioan. Franciſcum Pauin in tracta. de off. & pot. capit. ſed vacan. q. viij. ſecundæ partis ad fi. cuius verba refero infra, & illud quod mutuatur pro proſequutione electionis factę de prelato, abſque aliqua probatione præſumitur verſum in vtilitatem eccleſię Alber. in authen. hoc ius. C. de ſacroſan. eccleſ. ſequitur Bald. conſil. 298. primo volum. verſi. alij dicunt, vbi tenet, quod expenſum in promotione Prelati, vel in cauſis prælaturæ, poteſt ſolui de fructibus eccleſiæ. gl. ad Capell. Tholoſ. deciſ. 497. Si vero debita fuiſſent contracta per prælatum, vel rectorem abſque neceſſitate, vel vtilitate, eccleſiæ, non eſt dubium, quod eccleſia, vel dignitas ad expenſas reſtituendas non tenetur, per not. in d. capit. primo. de depoſito. & in authen. hoc ius porrectam. C. de

ſac.

ſac. ſan. eccle. canonizata xij. quæſt. ij. hoc ius porrectum. quia ſucceſſor & ſeu camera, non ſunt nec habentur loco vniuerſalis hæredis clerici qui ſuccedit in vniuerſum ius defuncti, & in omnibus bonis illius, quia imo in bonis proprijs ſuccedunt agnati. Iac. de Beluis. in authen. vt nulli iud. §. & hoc. per ea, quæ habentur in capit. cum in officijs. de teſta. capit. j. de ſucceſ. ab inteſta. quia ſucceſſor in beneficio, & ſeu camera apoſtolica tenetur tantum ad debita pro vtilitate & neceſſitate contracta capit. j. & ſecundo. de ſolutio. hæres vero tenetur ad debita quæcunque defuncti regulariter. l. fin. §. & ſi poteſtate C. de iur. delib. Alex. conſil. 160. lib. vj. Rota in no. 232. de rebus eccleſ. non alien. incip. ſi prælatus. ideo eſt quod iudex eueniente caſu bene animaduertat ad qualitatem debiti contracti, & cuius contemplatione vel intuitu ſit contractum, quia ſi ratione patrimonij ſit contractum, non erit iuſtum quod ſoluatur a Camera de fructibus beneficiorum, & ſi ſit taliter contractum, quod veniat ſoluendum de acquiſitis ab eccleſia, relictis per defunctum, quæ defunctus fecerat, vel facere poterat ſua: erit etiam conſiderandum meo iudicio quantum de huiuſmodi peruenit ad hæredes, & quantum ad Cameram, & pro rata ſucceſſionis erit meo iudicio ſoluendum, quia bene eſt æquum, quòd qui commodum habet, ſentiat etiam de incommodo pro rata commodi, & ſuccedens in hæreditate ſoluat debita pro portione hæreditaria. l. prima & ibi Bar. C. ſi cert. pet. per not. in l. pro hæreditarijs. C. de hæred. actio. quia expenſæ funeris, & funeralia pertinent ad hæredes bonorum, non ad ſucceſſores in beneficijs, nec ad Cameram, ita conſuluit Dec. in conſil. 157. verum tradit Abba. in capit. vt præteritæ col. pen. verſ. & ex prædictis de electio. quod expenſæ concernentes
38 ſolatium, vel remedium animæ defuncti, debent fieri ex bonis prælaturæ, & ſic ex ſpolijs, quantumcunque prælatus defunctus habuerit proprium, expenſę vero, quę fiunt ad conſolationem, & pompam viuorum, vt magnus apparatus funerum in veſtibus, & alijs ſimilibus, non ſunt ſoluendę a Camera, nec ex bonis Pręlaturę, ſed ſolui debent ab hęredibus, & de iſtis intelligit Decius, Ita Petr. Rebuff. in ſuo enchiridion. iud. eccleſ. not. 159. quia licet alias ſponſa teneatur ad funeris impenſas, quando inſtituitur hęres, vel quando eſt diues, ex quo afficeretur iniuria, ſi ſponſus inſepultus remaneret, & pater eſt impotens. l. cenſus & l. quod ſi nulla: de relig. & ſump. fun. tamen eccleſia, & hodie Camera, non tenetur ad impenſam funeris rectoris, quę ſit ad ſolatium viuorum: puta ad longam pompam, & veſtes lugubres, licet teneatur ad illam, quę ſit ſolatio animę, puta pro candelis, & aliquibus venientibus ad illud fumus, ita Abb. in

diſputatione quæ incip. Sempronius clericus. in primo dubio. refert Benedictus Canophilus in expoſitione conſtitutionis paulinæ, ſecundo tracta. tit. de ſepulturis. eſt deciſio Antonij Capitij in terminis noſtris facta 84. quam vide pro præſenti materia, an videlicet cultra ſerica, ſepulchrum marmoreum, veſtes lugubres, & aliæ impenſæ funerales debeantur de ſpolijs, an vero de hæreditate, vbi concludit, quod Camera, & eccleſia tenetur tantum ad impenſas, quæ tendunt ad remedium animæ defuncti, veluti ſunt impenſæ, quæ fiunt circa clericos confluentes ad officium ſepulturæ, in quibus, inquit, tenetur eccleſia, etiam ſi defunctus alium hæredem habeat in patrimonialibus, non ad impenſas, quæ tendunt ad viuorum ſolatia, veluti eſt apparatus funeris, conſtructio ſepulturæ, præcioſa exequiorum pompa, quod multi induantur veſtibus luctuoſis, allegat pari modo Abb. d. diſputatione. Item per Ioan. Franciſcum Pauinum in ſuo tracta. de officio & pot. capit. Sede Vacan. quæſt. viij. ſecundæ partis ad fin. ibi ſimiliter, & expenſæ, quæ fiunt pro exequijs prælati defuncti, debent fieri de bonis prælaturæ, ſecundum Cardin. Floren. qui ita pluries conſuluit per tex. in capit. bonæ. el ſecundo de electio. Calder. conſil. primo. & ſecundo. de ſolutio. Abb. in diſputatione Sempronius. in expenſis concernentibus ſolatium ſeu remedium animæ defuncti. arg. capit. ad apoſtolicæ. de donatio. capit. bonæ rei. xij. quæſt. ij. capit. vbi periculum. de electio. lib. vj. ſecus in expenſis concernen. pompam viuorum, & magnus apparatus veſtium, & ſimilia arg. 13. quæſt. ij. animæ defunctorum &c. & dicit Bertachinus in tracta. de epiſcopis. quarta parte. quinquageſimo quarto quęro. verſi. vltimo. quod pręlatus ſucceſſor tenetur ad funeralia ſui prędeceſſoris, quia eccleſia arctatur ad id onus, cum ex bonis eccleſię, ſit alendus pręlatus. xij. quęſt. prima. illi autem qui 16. quęſt. 1. quoniam quicqud. 1. quęſt. ij. clericos. item debet de eiſdem curari infirmus. capit. j. & capit. de rectoribus. de cleri. ęgrot. facit l. verbo victus, de verb. ſigni. & quod not. in. l. alimenta. C. de neg. geſt. item, & debet ſepeliri pręlatus, vel rector ſumptibus eccleſię, etiam ſi velit epiſcopus, vel pręlatus ipſe pro hoc largiri centeſimam bonorum eccleſię xii. quęſt. ii. bone rei. de donatio. capit. apoſtolicę, quod intellige ſcilicet in vita, quia id non poteſt in teſtamento diſponere pro magnificando ſepulchro ſecundum Ioan. & Do t. d. capit. apoſtolicę. & intellige ſepeliri debere ſumptibus menſę, ſuę etiam ſeparatis a menſa capituli ſecũdum Petrum de Peruſio in tracta. canon. parochi. capit. viii. vbi plene, vide quid de Papa, quid de Cardinali, quid de Abbate, quid de aliis clericis, cuius ſumptibus, ſint ſepeliendi, & idem habetur per dominum Bartol.

Cę-

Cępol.in conſ.ſuo 51.incip.in Chriſti nomine.verſi. circa ſecundum. & debita,quæ fuerint contracta aut contrahentur, ſedè vacante, vel per ſucceſſorem,pro oneribus eccleſiæ,circa diuinum cultum, fabricam,hoſpitalitatem, vel ſimilia neceſſaria ſupportanda, credo quod debent ſolui de prouentibus ſedis vacantis: qui ſi nulli ſint, vel non extent,puta quia Camera collegerit ſpolia, & fructus futuri temporis, credo quod Camera, vel ſpolia tenebuntur, pro ea rata fructuum,qui in ſpolia,& in cameram peruenerunt,vt ſi collegerint collectores fructus, aut redditus tantos, qui ſint fructus trium menſium,ad ratam fructuum vnius integri anni,ſpolia,& camera ad onera trium menſium ſupportanda teneantur, vt ſinguli fructus ſingula onera ſua pro rata æqua lance ſupportent per tex. qui dicit in terminis cap.pręſenti.§.porro. de off.ordin.in ſexto.ibi & his, quę fuerint neceſſaria pro ſeruitoribus, miniſtris, ac incumbentibus oneribus vſque ad nouos redditus &c. quia ſi integri anni fructus, integra onera totius anni ſupportant, ſucceſſor non debet teneri ad onera: niſi pro rata fructuum per ſe, non per cameram perceptorum ita videtur intelligere Did.Couuar.variar. reſolut. capit. 15. verſi.prius tamen. in fine.

Ad obiecta deuenio, & dico, quod licet per ſupradicta videantur contraria ſatis concordata,volo nihilominus hic ſubiungere,quę occurrit particulariter & ſpecialius reſpondere.

Et primo ad illud in cap. peruenit, de fideiuſſor. quod mandantur ſolui debita clerici de redditibus beneficiorũ, & quod fructus beneficiorũ obligari poſſunt in cauſam iudicati, eſt intelligendum de illis fructibus, quos clericus facit ſuos, vt per Hoſtien. Io. And. ibi, ſecus eſt de fructibus qui ſunt conuertendi vtilitatem eccleſiæ, id quod non placet Abbati,& propterea dicit id procedere, quia communis opinio inualuit, quod hodie clerici approprient ſibi omnes fructus, & redditus eccleſiæ,quia de rigore iuris,inſpecto ſtatu beneficiorum, & deputatione, & ſi clerici facerent quod deberent, non extenderent manus ad redditus beneficiorum, vel ſecundum eum, ille tex. deberet intelligi de redditibus propriis patrimonialibus, vt exponit glo. in ſimilibus terminis in capit. de multa. de pręben. in verſ. de ſuis prouentibus,vel fuit,inquit ſpecialis prouiſio Papæ per rationem, de qua ibi &c.

Ad illud, quod dicitur clericus litigans condemnatus, ſoluet expenſas de redditibus beneficij quos facit ſuos,ſecundum Hoſtien.dicit Abb. ibi quod illa opinio attenta conſuetudine generali, ſecundum quam clericus perſonaliter beneficiatus facit fructus ſuos, iuxta diſtinctionem glo.in capit.pręſenti.de off. ordin. in vj. poſſet admitti,dummo-

do, clerici non mendicarent, ideſt, quod ſolutis debitis, tantum remaneret clerico, quod viueret, quia hoc redundaret in opprobrium eccleſiæ.

Illud, quod dicit d. Anto. in c. olim de reſtit. ſpol. quod prælatus debitum perſonale poteſt ſoluere de fructibus eccleſiæ, intelligitur procedere, per illud quod diximus ſupra, quod appropriant ſibi clerici omnes redditus, quod facere non debent.

Nec obſtat illud, quod dicitur in cap. præſenti, de off. ordin. quod relicta per defunctum, reſeruantur futuro ſucceſſori ſolutis debitis, quia intelligitur de debitis, pro quibus eccleſia remanet obligata, non de alijs debitis, puta quæ cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis eccleſiæ, eſſent contracta, vt per glo. ibidem.

Nec obſtat, quod clericus, qui damnum eccleſiæ ob negligentiam, aut prauam adminiſtrationem intulit, ſoluet debitum eccleſiæ, quia illud procedit in caſibus enumeratis: in quibus expreſſe a iure, eſt obligatus ad reſarciendum damnum illatum eccleſiæ, quia ſi debita habent ſolui de acquiſitis ab eccleſia alijs perſonis, debent etiam ſolui eccleſiæ, quia agris eccleſiæ ſitientibus, alij rigandi non ſunt.

Nec valet dicere, quod ſi non ſoluerent clerici de redditibus eccleſiæ, quod fraudarentur creditores, vel quod clerici eſſent, veluti iudæi inter Chriſtianos, qui non inuenirent, qui eis crederet, quia dico primo, quia creditores ſibi habent imputare, cum debeant non ignorare conditionem contrahentis.

Item clerici debent habere pro ſuo victu ſufficientem eccleſiam, alias
39 epiſcopus eis prouidere tenetur capitulo cum ſecundum, de præben. text. & gloſſ. in capitulo ſi quis ordinauerit, de ſimonia. in ver. per triennium, & ſibi imputet clericus, ſi minus ſufficientem eccleſiam acceptauit, per Abb. in capitulo ex præſentium, de pignor. verſ. ſed aduerte quod Ioan. Andr. vnde merito non haberent contrahere debita, & ſi contrahunt videtur clericus habere priuilegium, quod non poteſt conueniri, vltra quam facere poteſt, dicit Abb. in capitulo cum eſſes. in repetit. verſiculo quarto principaliter. in verſ. nec obſtat ſi diceretur: quod ad minus: quæ omnia debent eſſe non incognita contrahentibus.

Et illud Specul. quod prius clericus ſoluet debita de ſuo, ſi habet, deinde de redditibus eccleſiæ, intelligi debet, de illis redditibus eccleſiæ quos facit ſuos, & de illis etiam ſibi tantum retinebit, ne mendicet vt dixi ſupra per Abb. id quod pari modo dici poteſt ad illud, quod clerico conuenit ſoluere debita de ſtipendijs in ſubſidium, ſicut militi, ex quo clericus, & miles æquiparantur.

Ad quod dicitur: ꝙ poteſt fieri alienatio rerum eccleſiæ in ſatisfactionē cre-

creditorum intelligi, in caſibus, modis, & formis a iure expreſſis, & non aliter.

Et quod clerici ſint domini fructuum, intellige ad bene & canonice diſpenſandum, non autem ad illos in malum, vel alium vſum, quam ſit a iure ſtatutum, conuertendum, quia clericus non vtitur rebus, & fructibus eccleſiæ, tanquam ſuis, ſed tanquam ad diſpenſandum ſibi creditis, per ea quæ tradit Abb. in cap. cum eſſes. in repet. de teſta. verſ. ſecundo principaliter. Zabarella in capitulo fin. de pecul. cler.

Quod vero clericus poſſit donare, & eleemoſinam facere &c. intelligitur in caſibus, & pro cauſis a iure expreſſis, & permiſſis, vt in iuribus allegat.

Et ad doctrinam Abb. in cap. quod quibuſdam, de fideiuſſor. reſponde quod Abb. loquitur ibi, & intelligit de contractu facto nomine eccleſiæ, & pro eccleſia, non autem quod illud eſſet debitum ſpectans ad prelatum particulariter, vnde nimirum ſi poteſt illud prælatus ſoluere de redditibus eccleſiæ, quos libere adminiſtrat canonice diſpenſando.

SVMMARIVM.

1 *Quod non mutatur ſtare non prohibetur.*
2 *Figura iudicij, & verum iudicium, quid ſit.*
3 *Quid ſit, quaſi figura iudicij.*
4 *Subſtantialia iudicij.*
5 *Citatio eſt de ſubſtantia circa abſentem.*
6 *Subſtanlialibus iudicij non poteſt renunciari.*
7 *In ſpolijs fuit datus certus modus procedendi.*
8 *In cauſis ſpoliorum, quomodo procedatur.*
9 *In cauſis ſpoliorum verbum ſummariæ reijcit ſolemnitates.*
10 *Clauſula ſummarie in cauſis magni præiuditij admittit probationes plene in cauſis non magni præiudicij ſemiplene.*
11 *Item importat, quod libellus ſubſtinetur etiam ſine die, & ſine loco.*
12 *Item, quod tolluntur dilationes.*
13 *Item facit agentem ex vna cauſa, obtinere ex alia.*
14 *Item, quod poſſit peti debitum naturaliter.*
15 *Item, quod debetur ex nudo pacto.*
Item, quod credatur vni teſti cum fama.
16 *Clauſula ſimpliciter remouet omnes ſubtilitates.*
Difficultates.
Duplicitates, ambiguitates &c.

17 *Clau-*

17 *Clauſula de plano importat, quod poteſt procedi ſine proceſſu.*
Et ſine cauſa cognitione.
Item ſine libello in cauſis modicis.
In cauſis vilibus proceditur ſine libello.
Sufficit, quod petitio deſcribatur apud acta.
18 *Libello, euidenter inepto, non eſt reſpondendum.*
19 *Iudex poteſt procedere in domo.*
Item reiectis exceptionibus, appellationibus, dilatorijs per verbum ſine ſtrepitu.
Quod importat, quod poſſunt poſtponi feria non in honorem Dei.
20 *Quid ſit ſtrepitus iudicij.*
21 *Vide quid importet clauſula ſine figura iudicij.*
22 *Importat, quod iudex pronunciat, incognita veritate per indaginē.*
Non citatur pars ad videndum iurare teſtes.
Admittitur libellus generalis.
Admittitur libellus ſine ſollemnitate.
Pars poteſt incipere ab articulis.
Probatis articulis poteſt cauſa terminari.
23 *Clauſula inſpecta veritate importat.*
Quod proceditur ſine apicibus iuris.
Caſus in quo valet probatio perſuaſiua etiam non concludens.
Aequipollet clauſulæ ſecundum meram voluntatem.
Item facit, quod ſeruatur lex fori, non lex poli.
24 *In cauſis ſpoliorum poteſt procedi etiam criminaliter.*
25 *In cauſis appellationis ſpoliorū proceditur, prout in prima inſtātia.*
Theſaurarius eſt collector generalis ſpoliorum.
26 *Cauſæ ſpoliorum non poſſunt cognoſci ab alio; quam a Theſaurario regulariter.*
27 *Cauſa appellationis eſt vna cum principali.*
28 *Eſt vtendum contra impetrantem iure, quod impetrauit.*
29 *Legitima ſemper admittitur exceptio: licet Papa mandet aliquid preciſe fieri.*
30 *Illa forma nunquam debet omitti: ſine qua negotium non poteſt expediri.*
31 *Quid importet clauſula, vocatis vocandis.*
32 *In cauſis ſpoliorum admittitur appellatio facto depoſito.*
33 *Item proceditur appellatione poſtpoſita friuola tamen.*
34 *Quid importat clauſula appellatione remota.*

De

De modo procedendi in cauſis Spoliorum.

QVAESTIO XI.

MVLTI, etiam aduocati, in foro cauſarum huiuſmodi Cameralium non verſati hæſitare, dubitare, ea petere ſolent, quomodo, ac per quos terminos in cauſis ſpoliorum procedi habeat. vnde ad tollendum illis hæſitationem, & dubietatem, ac ad ſatisfaciendum illorum petitioni, ac deſiderio, neceſſarium eſſe exiſtimaui aliqua dicere de modo in cauſis huiuſmodi procedendi, ratus etiam meo iudicio non eſſe bonum, nec integre ſatisfactionem patronis cauſarum huiuſmodi me afferre, ſi poſito quid ſint ſpolia, quomodo diſcernantur, cognoſcantur, & iudicantur, non poneretur etiam modus, quo pro patrocinio cauſarum, auxilio ſuorum clientulorum & veritatis aſſiſti poſſit, & procedi, tam per aduocatum cameræ, quam per alium.

Et quia in cauſis iſtis poſſet dici, quod ſpecialis modus procedendi non ſit traditus, vel alius, vel diuerſus a reliquis cauſis ordinarijs, videtur dicendum meo iudicio primo loco, quod in cauſis ſpoliorum procedi habeat per eoſdem modos, ac terminos, per quos regulariter, & ordinarie procedi ſolet in omnibus cauſis & iidem proceſſus fieri, & formari, qui fieri & formari ſolent in cauſis ordinarijs, quia quod regulariter eſt traditum, regulariter, & ſemper ſeruari debet, & in omnibus, & quod non eſt immutatum ſtare ſemper non prohi-
1 betur vbique, & in omnibus. l. præcipimus. C. de appellat.

Vnde in hoc iudicio illa habent interuenire, & eſſe, quę regulariter eſſe, & interuenire ſolent, & debent in iudicijs ordinariis aliarum cauſarum, vt videlicet in cauſis huiuſmodi ſit vera, & ſolita figura iudicii,
2 & iudicium verum, quod eſt actus trium perſonarum, iudicis videlicet, actoris, & rei, inſtit. de interdi. §. retinendæ: & l. in tribus. ff. de iudic. in l. inter litigantes. & ibi Bar. eo. tit. cuius forma, & figura conſiſtit in his principaliter, & altero iſtorum deficiente, non dici-
3 tur figura, ſed quaſi figura. Item habent interuenire alia ſubſtantialia iudicii, & veluti ſunt citatio, libelli oblatio, litis conteſtatio, iu-
4 ramentũ de calumnia, & quod ſententia feratur in ſcriptis, congruo loco, & tempore ſeruatis ſolemnitatibus, debitis, quamuis citatio ſit
5 tantum de ſubſtantia circa abſentem 3. q. 8. caueant. non contra prę-ſentem per notat. per Inno. in cap. fi. de elect. per Bart. in. l. prolata C. de ſent. per Bal. in authen. ſi omnes. C. ſi vt ab hære. & alias vt

late

late per Abb.in c.cum I.& A.extra,de ſent.& re iud.col.3. & ſubſtantialia iſta appellantur,quia ſine iſtis iudicium eſſe non poteſt l.precia ff.de contrahen.empt.& §.precium,inſtit. de empt. & vend. & huiuſmodi ſolemnitates iudiciorum,adeo videntur neceſſarie, quod non
6 poſſunt per partes relaxari,nec illis modo aliquo poteſt per conſenſum renuntiari per ea quæ dicit Bar.in l.quoties.verſ.vltimo nota.C. de priuileg.ſcholarium,lib.12.cap.de cauſis.de off.deleg. Bart.in l.1. §.1.in verſ.quid de alijs ſolemnitatibus,ff.de ferijs,Bart.in l.ſi ſocietatem,§.arbitrorum,3.col.in fin.ver.dices tu iſtud falſum, ff. pro ſocio,quod eſt verum,quando litigatur coram iudice, ſecus ſi coram arbitro,vt per eundem ibidem,& eundem in authen.offeratur, in fi.cap. de litis conteſta.

Verum rem aliter ſeſe habere:puto:quia in cauſis ſpoliorum non venit aliquo modo ſeruanda,figura iudicij ordinarij, tam circa ſolemnitates,quam circa ſubſtantialia, quia quomodo in talibus procedi habeat, & qui proceſſus fieri, & quæ iudicij forma, vel figura ſeruari debeat, fuit expreſſe per Sanctiſſimorum Pontificum conſtitutiones in materia ſpoliorum æditas ſtatutum, & ſpecialiter ordinatum, & præſertim per litteras Pij Quarti in forma breuis ſub anulo piſcato-
7 ris expeditas Matthæo Minali Collectori ſpoliorum generali Theſaurario, directas,ſub Dat.Romæ trigeſima Iulij 1560. Anno ſui Pontificatus primo. In quibus datur expreſſa, & ſpecifica forma in talibus cauſis procedendi:Mandat enim ibi Papa procedi ſummarie,ſim
8 pliciter de plano,ſine ſtrepitu,& figura iudicij, ſola facti veritate inſpecta &c.

Per quæ verba,nedum videtur datus modus procedendi alius, & diuerſis ab alijs cauſis ordinarijs,ſed & ordo iudiciarius, qui in cauſis ordinarie ſeruatur, penitus in cauſis ſpoliorum remotus,& ſublatus videtur:iſtud enim videntur importare iſtæ clauſulæ, & iſtud illa verba ſignificare.Quia nullæ ſolemnitates ſeruari debent in cauſis ſpolio-
9 rum,ita enim importat verbum ſummarie,per ea quæ dicit Bar. in l. iudicis,ſecunda oppo.C.de iudic.interpræt atur enim ſummarie,i.remotis ſolemnitatibus; ſed tamen, ſi cauſa ſit magni præiudicij, non excludit iſta clauſula quin recipi,ac fieri non debeant plene probatio
10 nes: ſi vero ſit cauſa non magni præiudicij ſemiplene ſufficiunt, vt ibi per eum.

Id quod in tantum videtur verum,quod ſi in libello ſit omiſſus dies, vel
11 locus,nihilominus virtute talis clauſulæ ſubſtinetur, & ſufficit: vel agatur in cauſa ciuiliter, vel criminaliter, quia etiam in cauſis ſpoliorum poteſt agi criminaliter,per extrauagantem Pij quarti deſuper æditam,vel melius per breue S.Sanctitatis directum Matthæo Mina-

li

li Theſaurario die 20. Aprilis 1561. per ea, quæ tradit Alex. in ſuo con
11 ſil. 6. in 3. vol. & tolluntur dilationes per Bar. in extrauag. ad reprimendum, verſ. ſummarie, per Alex. in l. in ſumma, de condit. indebit. & ſeruantur, vel ſeruari habent tantummodo termini, de quibus in clem. ſæpe, de verb. ſign. vigore iſtius clauſulæ, per dominos de Rota deciſ. 35. incipien. quando committatur. in nouis, qui etiam abbreuiari poſſunt, vt per eoſdem dominos deciſione quæ incip. quando cauſa, num. 488. quia dicit Bal. quod clauſula, ſiue verbum ſummarie, importat idem, & eſt eiuſdem qualitatis, & naturæ, cuius eſt clauſula ſecundum æquitatem, vel de æquitate, per ea, quæ idem Bal. in l. obſeruari, §. proficiſci, ff. de off. pro conſul. quæ clauſula importat, quod intelliguntur reiectæ ſubtilitates, & ſolemnitates iuris, quæ veritatem negocij non tangunt, vt per Bal. in l. ſi pro ea. vltima colum. verſ. vnde facit ad quæſtio. C. mandat. Bar. in l. ſi fideiuſſor. §. quædam, ff. eo. Bar. in l. quintus, ff. mandati, quæ etiam operatur, quia facit agentem ex vna cauſa, obtinere ex alia, vt per Alex. l. ſi ita, §. Griſogonus 9. col.
13 verſ. ſequitur, de verb. obligat per Felin. in cap. ſi cautio. de fid. inſtr. per Fran. de Aret. d. §. Griſogonus, 7. colum. per Butr. conſ. viſo dicto puncto.

Item operatur, quod poteſt peti illud, quod eſt debitum naturaliter, vt
14 per Bal. d. l. ſi pro ea. C. mand.

Item illud, quod ſolo pacto nudo debetur, vt per eundem Bal. in l. nemo in fi. C. de ſenten. item etiam operatur, quod creditur vni teſti cum fama, ſicut in arbitro, qui credit teſti reddenti rationem veriſimilem, licet non concludentem, vt per Aretin. conſ. 60. ſed hoc intellige, ſi ſit æquitas legibus approbata, vt per Bal. dict. l. nemo, quia alias ſecus, item in cauſis ſpoliorum debent reijci, & remoueri omnes rigoroſæ ſubtilitates, difficultates, duplicitates, ambiguitates, obſcuritates, ſcrupuloſitates, doloſæ machinationes, rigor ordinarij iudicij, & de æquitate procedi, Ita enim importare dicitur clauſula, vel verbum ſimpliciter, vt per Bar. in extrauagan. ad reprimen. in verſiculo ſummarie, in fin. exponit enim ibi ſimpliciter, j. ſine rigoroſa ſubtilitate, capitulo dilectus extra. de iud. reiectis difficultatibus, duplicitatibus, ambiguitatibus, obſcuritatibus, & doloſis machinationibus ſequitur Angel, in l. prima, §. ſi quis, de verb. ſign. vbi allegat d. Anto. d. cap. dilectus.

Et propter clauſulam de plano, poteſt procedi in cauſis ſpoliorum ſine
17 proceſſu, & cauſæ cognitione, per ea, quæ dicit glo. & Bart. in l. nequicquam verſ. de plano, ff. de off. proconſul. Item ſine libello, ſi cauſa ſit parua, quia in modicis & vilibus cauſis, vbi ſcriptura non requiritur, non requiritur libelli oblatio. per gloſſ. in capit. primo de libelli

belli

belli oblat. verſiculo libelli, quia non eſt neceſſarius libellus per Bar. dicto loco, ſed ſufficit, quod petitio deſcribatur apud acta, quod etiã fieri debet propter iudicem, vt pronunciationem petitioni conformet, & propter actorem, ne fruſtra fatigetur, & vt videat ſuper quo articulos, & poſitiones formet, & vt ſibi ex alia cauſa agenti non obſtet exceptio rei iudicatæ. Item expedit reo, vt poſſit ſuas defenſiones formare, ita vt ex ineptitudine abſoluatur ab inſtantia, & abſolutus in principali non poſſit iterum conueniri. Credo tamen, quod ſit intelligendum de ineptitudine euidenti: propter quam libello non eſt aliquo modo reſpondendum, nec ſuper eo lis conteſtanda, & de qua
18 Rota deciſione trigeſimaquinta in nouis. in additio. incip. ſi quis in cauſa; quia libellus alia ineptitudine conceptus ſubſtinetur, & valet. Item iſta clauſula operatur, quod ſi quis agit inepte, propoſita actione obtinere poteſt, vt per Alex. in l. vinum, ff. ſi cer. pet. & in l. ſi filio, ff. de lib. & poſthu. nec in libello requiritur locus, neque etiam dies, ſi criminaliter agatur, aut procedatur, per Alexand. conſilio ſexto, tertio volumine, per Aretin. conſil. 61. colum. final. poteſt procedi ferijs in fauorem, & vtilitatem hominum, non in honorem Dei, vel ſanctorum indictis non obſtantibus. Item iudex poteſt procedere
19 in domo, de plano, non pro tribunali ſedendo per glo. dict. Clemen. ſæpe, in verſ. feriarum, abbreuiat dilationes, & excludit exceptiones, quæ requirunt, altiorem indaginem, per gloſſ. dict. clemen. ſæpe, & per Iacob. Butr. in l. ſi certo, §. cuſtodiam, ff. commoda, & hic ſufficit vna citatio alias trina requireretur, gloſſ. in dict. clemen. in ver. citationem, nec requiritur aliqua litis conteſtatio, quam tollit iſta clauſula de plano, quia dicit gloſſ. in l. pro eadem, la ſeconda, ff. ad l. aquil. quod iudicium debet ſolemniter incipere per litis conteſtationem, & finire per ſententiam in omnibus cauſis, niſi quando proceditur de plano. Item proceditur in iſtis cauſis reiectis exceptionibus, & appellationibus dilatorijs, quæ fruſtratorie, & ad differendum iudicij proceſſum malitioſe opponuntur, quia iſtud importat verbum ſine ſtrepitu in conſtitutionibus poſitum, talia enim per quendam conuocum clamorem, & tumultum ſolent examen obſtrepere, & veritati habendæ obſtaculum præbere, vnde dicitur: quod cultum ſuum iuſtitia perdit, quando ſilentia iudicij obſtrepentium turba perfundit, quinta quæſtione quarta in loco. refert gloſſ. in allegat. clemen. ſæpe, in verſiculo exceptiones, quia inquit Innocen. in capitulo olim de accuſat. quod exceptio excommunicationis contra impetrantem inquiſitionem, vel ob aliam cauſam oppoſitam, propter quam repelleretur a proſequutione inquiſitionis, quod non admittitur quia nihilominus habet procedi ad teſtium receptionem, & ad

& ad ſententiandum,& poteſt iudex refrenare teſtium multitudinem, & reprobationem,etiam in omnibus alijs,tam partium,quam aduocatorum probationes,exceptiones,& allegationes compeſcere.Item poſtponere ferias indictas,non in honorem Dei , etiam partibus reclamantibus,vel contradicentibus vigore talis clauſulæ . Item ſententiam ferre etiam ſine ſcriptis,& ſine libello,quia ſecundum quoſ-
20 dam appellatur ſtrepitus iudicij,ille totus proceſſus, qui non pertinet ad rem petitam,nec principaliter,nec acceſſorie , & alias , vt ibi per eum . Subdens ibidem , quod ſi adſit clauſula ſine figura iudicij in reſcripto commiſſionis cauſæ , prout eſt in materia noſtra , quod
21 nullus tunc ordo iudiciarius requiritur ſeruari,nec per indaginem
22 cognita veritate pronunciabit,ſed mandata ſibi iniuncta iudex exequutioni mandabit,veluti exẽplum dat ſi Papa mandat alicui , quod de plano,ſine ſtrepitu,& figura iudicij,ſi ei conſtiterit eccleſiam tanto tempore vacaſſe,quod eius collatio ſit ad ſedem apoſtolicam deuoluta , tamdem eccleſiam enim clerico conferat,amoto quocunque illicito detentore,quia tunc non citabuntur aliqui,non fiet litis conteſtatio,non iurabitur de veritate dicenda,teſtes tamen recipientur, nec citabitur aliquis ad iurare videndum,nec admittetur aliquis ad dicendum contra teſtes, vel eorum dicta , nec fiet aliqua publicatio : ſed ſi ex dictis teſtium conſtiterit de præmiſſis,nulla interiectione ſententiæ , eccleſiam conferet,detentorem amouendo , & ſi de falſitate litterarum,aut alias excipiatur , quod iudicem moueat , non cognoſcet de hoc iudex,ſed ſicut merus exequutor ſuperſedebit,& ipſas exceptiones ad ſedem apoſtolicam deferet capitulo de cætero,de re iudic. Item cum tali clauſula poteſt admitti libellus generalis,qui alias parte opponente non eſſet admittendus, vt per Alex. conſilio 186. ſecunda parte , & per Bart.in extrauagan.ad reprimendum, verſiculo figura , idem Alexan. conſilio trigeſimo primo , prima parte . Item libellus ſufficit in tali iudicio , licet careat ſolemnitatibus regulariter requiſitis per Alexan.in l.ſi ita , §. Criſogonus 8. colum. de verb,obligat.

Item poteſt pars incipere ab articulis,quibus probatis poteſt cauſa terminari per Io Mon.in c.ſi.de hæret.quia cum per iſtam clauſulam ſit ſublata figura iudicij,iudex non videtur aſtrictus ad aliquas formas, rimulas,vel figuras iudiciorum,vnde merito dici poteſt , quod collector,vel iudex in cauſis ſpoliorum,tali cum clauſula,iuriſdictionem habens,non teneatur ſeruare formam iudicij.

Vnde nimirum , ſi etiam tribus ſolitis perſonis non interuenientibus , ideſt actore,iudice,& reo,cauſas expedit , quod facere videtur virtute, dict. clauſulæ ſine figura iudicij , quia cum figura iudicij dicatur ,

quando

quando contradictor comparet, & ſic tres perſonæ ſunt in iudicio, ſcilicet iudex, actor, & reus, per Bal. Alex. & Doct. in l. prima. C. qui admitti, & ibi Salic. Bal. in l. ne quiſquam ver. de plano. de off. proconſul. & Io. And. in nouella, in cap. de indemnitatibus de electio. in 6. poteſt iudicium, & cauſas terminare, etiã non interueniẽte actore, etiam non interueniente reo, &c. non tollit tamen iſta clauſula defenſiones, & probationes, per Dominos de Rota deciſ. 33. in nouis per Bald. in l. nemo. C. de ſenten. & in l. iuſtitia de inſt. & iur. & in cap. fin. de not. for. fidelit.

Et per clauſulam inſpecta veritate, maxime quia, non eſt de per ſe po-
23 ſita ſed adiuncta clauſula ſiue figura proceditur in cauſis ſpoliorum: ſiue apicibus iuris, qui non habentur in conſideratione imo per talem clauſulam tollitur etiam iuris ordo, dicit Aret. conſ. 84. col. 3. imo licet probatio ſit perſuaſiua, & non concludens tamen in iuditio vbi eſt talis clauſula valet, & tenet, vt per eundem conſ. 61. imo poteſt iudex cum tali clauſula procedere, vt vult, quia æquipollet clauſulæ ſecundum meram voluntatem, vt per Imol. in cap. dilecti. de iudic. Lanfran. in ſæpe allegata clem. ſæpe, facit agentem ex vna cauſa, & probantem ex alia obtinere. per Felin. in cap. ſi cautio. de fid. inſtrum. Item facit, quod in contingentia caſus non ſeruatur lex poli, ſed lex fori.

Inſuper vltra prædicta in cauſis ſpoliorum poteſt etiam agi criminaliter contra occupatores vſurpatores illorum vigore litterarum Sãtiſſimi Pij 4. in forma breuis ſub anulo piſcatoris Matthæo Mi-
24 nali generali ſpoliorum collectori ſub die 20. aprilis 1561. expeditarum pro faciliori ſpoliorum recuperatione, & recollectione æditarum, quarum tenor in calce præſentis laboris deſcribitur, & Paulus quartus in breui deputationis Hieronymi epiſcopi torcellani, dat quod poſſit cogere quoſcunque ad coram ſe comparendum ad ſeſe exanimi ſubijciendum, expedita ſub die viij. feb. 1556.

Per quæ habes meo iuditio, quod cauſæ ſpoliorum omiſſis ſolemnitatibus, & paucis etiã ſeruatis ſubſtantialibus iudiciarijs, non tamen illis omiſſis, ſine quibus non poteſt negocium expediri, ſed illis tantum prætermiſſis. per quæ poſſit expeditio negocii prærogari, vel impediri, & quali, quali petitione, articulis, vel partis intentioné probatis in ſtatuto partibus termino, parte citata, vel præſente, non citata, expediuntur in prima inſtantia.

In cauſis vero appellationũ in hac materia proceditur pari modo ſine
25 figura iudicii. & cum præallegatis clauſulis, & modis in reſcripto primæ inſtantię contentis. per iudicem: qui de appellatione cognoſcit

ſcit,qui eſt regulariter collector generalis, qui eſt in Romana Curia pro tẽpore Reuerend. Theſaurarius generalis,cui cauſæ omnes ſpoliorum facta auocatione, a quibuſcunque iudicibus in Italia committuntur,cum expreſſo decreto, quod cauſæ ſpoliorum non poſſint ab alio iudice cognoſci, vel terminari:niſi ſint ſpecialiter a Papa cõ-
26 miſſæ,commiſſione Sanctiſſimi manu ſignata,vt per bullas Iulij tertij ſub Datum Romæ die decima Ianuarij 1553.& Pauli quarti datum die 21. Octobris 1557. anno tertio, quę ſunt in calce præſentis laboris deſcriptæ, ad quem a grauaminibus commiſſariorum, vel ſubcollectorum appellatur in locis vel terris eccleſiæ,quia in Regno Neapolis, vbi eſt collector generalis ſpecialiter deputatus. appellatur a ſubcollectoribus ad collectorem regulariter, prout ego ſeruari vidi, ſed ego conſulerem ad tollendas dubietates,quod appellaretur ad Santiſſimum Papam, vel Sedem Apoſtolicam, vel ad cameram Apoſtolicam,a quibus ego poſſem valide obtinere,vel cauſam committi per reſcriptum vel per decretum,vel Reuerend. Theſaurario vel alteri:quia non vidi breue aliquod collectoris in Regno Neapolis cum tali facultate, & in cauſis appellationum proceditur pari modo ſine figura iudicij,& cum clauſulis primę inſtantiæ, niſi ex for-
27 ma litterarum appellationis aliter appareat,quia cauſa appellationis eſt vna cum principali, & quaſi vnus articulus, vt. C.ne in vna eademque cauſa tertio prouocetur, & eſt vtendum contra impetrantem iure, quod impetrauit,l.ſi quis,ff.quod quiſque iur. vt per Inno-
28 cen dict.capitulo cum olim.de accuſa.vbi dicit, quod ſi iudex cum clauſula ſine ſtrepitu,& figura iudicij deputatus,eccleſiam conferendo voluerit illicitum detentorem amouere,prout illi ex forma commiſſionis iniungitur,& ob hoc appellari contingat, quod iudex appellationis pari modo, ſine figura iudicij de appellatione cognoſcat, quia cauſa appellationis eſt vna cum principali,& quaſi vnus articulus,& ibi facto quæſito,quomodo iudex appellationis, qui habet recenſere acta prioris iudicij,& cauſæ,vt cognoſcat an bene,aut male ſit appellatum,cum nulla acta per iudicem primum facta inuenit procedere debeat,reſpondendo dicit,quod iudex appellationis quærit a iudice,qui ita pronunciauit,quid eum ad ſic procedendum mouit,& teſtes ab eo receptos repetet & ſi tam ex reſponſo iudicis, quam ex dictis teſtium,reperiet illum perperam proceſſiſſe,reuocabit non pro tribunali ſedendo,nec in ſcriptis,quod male fuit per primum iudicem factum.

Quia licet Papa mandet ſine figura iudicij procedi, inquit idem, iuriſdictionis eſt, teſtes recipere, & eos ad perhibendum teſtimonium

cohercere,& quod non prouide factum eſt in prim a inſtantia,iuriſdi-
ctionis ſit,& quantumcunque Papa mandet aliquod præciſe fieri,ſem
29 per tamen intelligitur,quod legitimę exceptiones admit tantur c.ex
parte,de off. deleg.

Et licet Papa mandet ad celerem expeditionem negocij deueniri,& pro
cedi ſine forma iudicij,non tamen in telligitur,illud de iudicij forma
debere omitti,ſine quo non poteſt negocium expediri,quia illud tan-
30 tum vult Papa prætermitti,per qnod poteſt expeditio negocij proro
gari,vel impediri. Si vero litterę appellationis ſint diuerſe,& diuerſã
contineant formam,ſecundum illarum formam eſt procedendum, &
forma ſeruanda: ſicut eſt, ſi in concluſione ipſarum litterarum, eſſet
clauſula vocatis illis,qui fuerint euocandi 8.q.vlt.nouit.quæ clauſu-
la importat,vt iudex teneatur ſeruare ordinem iudiciarium, per ea
quæ habentur per Deci.conſ.173.& conſ.275. quæ clauſula poſita in
litteris Papæ,operatur quod exequutor non poteſt ſubdelegare alte-
ri, Rot.deciſ.375.in nouis.ſi in forma,& dec.385.in antiq.

Sed a ſententijs in cauſis ſpoliorum latis non licet appellare,nec execu-
tio ſententiæ differri,vel ſuſpendi poteſt,niſi facto prius per condem-
natos rerum,de quibus condemnati fuerint, in manibus collectoris,
32 ſeu miniſtrorum ſuorum actuali depoſito,quo facto videntur poſſe au
diri in ſecunda inſtantia,& in cauſa appellationis, per verba breuis
Sant.Pij iv.Matthæo Minali directo,ſub Dat.Rom.Ann.1560.die 30.
Iulij ſui Pont.Anno 1.cuius tenor deſcriptus erit in fine.

Et licet breue deputationis Illuſtriſs.& Reuerendiſs.D.Nicolai Fliſci E-
piſcopi Sauonen.collectoris in regno Neapolitan.deputati d.mei,ha
33 beat,quod cognoſcat cauſas,& terminet cum clauſula omni appella
tione poſtpoſita,per quæ verba generaliter prolata,& per ſignum,
ſeu terminum,omni,quod eſt vniuerſale,quod omnia comprꝏhendit,
& nihil excipit per Specu.in tit.de Sind.verſ.quid ſi in aliquo,l.a pro-
cura.C.mandatore,poſſit intelligi,quod ſit ſublata appellatio,&quod
exequutio per appellantem retardari,aut impediri non poſſit, quia
verba generaliter prolata,habent generaliter intelligi.l.de pretio.de
publi.in rem actio. tamen facto depoſito, vidi ſeruari ſemper, quod
appellanti defertur,& appellationes in forma admittuntur: licet poſ
ſit dici,quod iudex a quo,non deberet appellationem admittere,ſtan
te dicta clauſula,appellatione remota,quæ operatur,quoad iudicem
a quo,vt non teneatur deferre appellationi,vt per Felin.in c.nonnul-
34 li,de reſcr.col.25.Bal.in addit.ad Specul.de appell.verſ.clauſula ap-
pellatione remota.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Actio rei perſequutoria competit ad ſpolia.*
2 *Dominium eſt cauſa directa actionis.*
3 *Fructus eccleſiæ, & inde acquiſita, ſpectant ad eccleſiā iure dominij.*
4 *Clericus ſubtrahendo, vel donando, non poteſt diſponere de rebus eccleſiæ.*
5 *Clericus expendens fructus luxurioſe, tenetur ad reſtitutionem.*
6 *Eccleſia in fructibus eccleſiæ, habet poſſeſſionem, & proprietatem.*
7 *Acquiſita de bonis eccleſiæ, eccleſia vendicat.*
Etiam ſi ſint empta non nomine eccleſiæ.
8 *Sex caſus: in quibus res empta de pecunia alterius, fit illius cuius fuit pecunia.*
9 *Emptum de pecunia aliena; ementi acquiritur regulariter.*
10 *Distinctio doctorum circa occupationem bonorum Clerici defuncti.*
11 *Eccleſia vel camera petit ſpolia, non vt hæres, ſed vt domina.*
12 *Prælatus poſſidet nomine eccleſiæ, & vti commodatarius.*
13 *Agitur contra hæredem prælati, pro eo, quòd prælatus gratiam fecit de bonis eccleſiæ.*
14 *Quilibet laicus poteſt agere pro recuperatione ſpoliorum nomine Cameræ.*
15 *Item poſſeſſor ſemper eſt conueniendus, licet exhibeat authorem ſuum.*
16 *Acquiſita de illicite negociatis, pari modo ſunt ſpolia.*

Quæ actio competat Cameræ Apoſtolicæ ad Spolia.

QVAESTIO. XII.

1 REMEDIVM, vel actio, quæ competat Cameræ ad conſequendā, vel recuperanda ſpolia ab hæredibus clerici, vel ſacerdotis defuncti, vel alijs detentoribus ciuiliter agendo, mihi videtur eſſe rei proſecutoria, vel actio directa in rem, quæ competit eccleſiæ, vel ſucceſſori in eccleſia, ratione directi dominii, quod habet eccleſia in fructibus eccleſiæ, ac in rebus, vel ex fructibus, vel occaſione eccleſiæ acquiſitis: in cuius locum hodie Camera a Papa fuit poſita, & ſuffecta in ſpolijs Rot. dec. 855. in ant. per ea, quæ dicimus in j. q. quia directum dominiū eſt cauſa directæ actio-
2 nis in rem l. in rem, ff. de rei vend. gl in §. namq. inſt. de act. in ver. directum. Quia quòd fructus eccleſię, vel prouentus, redditus, aut emolu-

menta,& ex eis prouenientia vel indc acquiſita per clericum,ſpectent ad eccleſiam,etiam iure dominij,videtur clarum per tex. in c. videntes,12.q.1.vbi inquit tex.ratione maioris vtilitatis,agri,hęreditates, prædia,& alia bona quæ antea vendebantur,matricibus eccleſijs tradita fuerunt per ſummos ſacerdotes, & leuitas, vt de redditibus illorum,elegantius communem vitam degentibus ſubminiſtraretur.

Quorum adminiſtratio, & diſpenſatio ſpectaret in omni tempore, ad epiſcopos Apoſtolorum locotenentes,eſt text. in c.Epiſcopi, eiſdem cauſ. & q. vbi dicitur; quod quicquid de prouiſione fuerit, ſiue de agris, ſiue de fructibus,ſiue de oblationibus,quæ omnia debent conſeruari eccleſiæ, & quod ſi epiſcopus aliter præſumpſerit, poterit deponi.

Similiter habetur in tex.c.epiſcopus,12.q.2.vbi clericus,vel epiſcopus
4 non poteſt diſponere,vel ſubtrahendo,vel donando de rebus eccleſię, quia non ſunt eius:ſed eccleſiæ,& ſi aliter facit,factum irritum,& inane cenſetur,quia clericus in fructibus beneficij,& eccleſiæ habet tantum vſum,& vſuarius tantummodo reputatur,eſt gl.in c.ſi de pign.c. quia nos,de teſt.c.ſi quis ſane,de pecul.cler.quia debet victu, & veſtitu eſſe contentus,quia de rebus eccleſiæ ſolummodo eſt clericorum, quantum probabili ratione conſumunt gl.eſt in c.res eccleſiæ, 12.q. 1.& clerici tantum neceſſaria habere debent ab eccleſia, & talis neceſſitas arctatur ad victum,& veſtitum:imo dicit Io.de Lignan.in clemen.gratiæ,quod ſi clericus vltra debitum expendit aliquod,luxurioſe viuendo de rebus eccleſiæ,tenetur ad reſtitutionem eccleſiæ, idem
5 dicit Abb.in c.ſi.de pecul.cler.in ſi.& dicit Abb.in c.inquirendum,in primo not.de pecul.cler.quod rector eccleſiæ,nec redditus,nec oblationes,nec data eccleſię prætextu voti,facit illa ſua,ſed cædunt eccleſiæ vtilitatibus.

Quia eccleſia in fructibus,& rebus eccleſiæ habet poſſeſſionem, & pro-
6 prietatem per Abb.in c.cum eſſes.in repet.de teſt.verſ.5. principaliter,vnde ſecundum eum dicit Innocen.quod ſi aliquando inuenietur, hæc bona Deo oblata,eſſe epiſcoporum,prælatorum,aut capitulorũ, debet intelligi,quod ſunt eorum,quoad gubernationem, ſubijciendo ibi:quod hæc bona propter vtilitatem communem,diuiſa ſunt in eccleſijs diuerſorum locorum,auctoritate ſummorum Pontificum,&epiſcopis,& alijs prælatis conceſſa extitit adminiſtratio eorum c.videntes,12.q.1.& cap.præcipimus.

Et dicit Abb.in repet.c.cum eſſes,de teſtam.verſ.ſecundo principaliter, quod dici conſueuit,quod acquiſita de bonis eccleſiæ,poteſt eccleſia
7 vendicare,12.quæſt.4.ſacerdotes,& c.fin.12.quæſt.vltima,quia quicquid acquirit prælatus de rebus eccleſiæ,vel occaſione eccleſiæ, poſt ſuam

ſuam inſtitutionem, eccleſiæ eſt. glo. in capit. vt vnus. de pecul. cler. & gloſſ. in capit. res eccleſię. xij. quæſt. j. dicit, quod de bonis eccleſię, illud tantum eſt clericorum, quod probabili ratione conſumunt, vbi infert quod ſi clericus emit equum de bonis eccleſię, clerici non eſt, ſed eccleſię, eſt bona glo. in capit. cum in officijs. de teſtam. quę multa allegat, quæ dicit, quod quicquid acquirit ſacerdos. vel quilibet alius clericus intuitu eccleſię, ad eccleſiam pertinet. Idem glo. in capit. primo. eo. in verb. acquiſiſſe. & habetur in tex. in cap. primo. xij. quæſt. iij. de quolibet clerico indiſtincte, quod quęcunque acquiſierit de eccleſię bonis, debet conferre eccleſiæ, alias punitur, quia dicit Abb. pręalleg. loco in capit. cum eſſes ſi faceret clericus fructus ſuos, non video, quare de illis non poſſet clericus ſibi emere prædia.

Habetur in tex. in capit. relatum. el. ſecundo de teſta. quod acquiſita per eccleſiam debent remanere penes eccleſiam, vbi Abb. ſecundo not. dicit, quod ſi clericus de redditibus eccleſiæ emat equum, vel prædium, hęc poſſunt dici acquiſita per eccleſiam, vnde ſunt eccleſię, non autem clerici bonus, tex. in cap. placuit. 12. quæſt. 3. vbi gloſſ. in verb. ſuo. quod licet clericus de pecunia eccleſię aliquid ſuo nomine emat, quod res illa ſtatim facta eſt eccleſiæ. Idem inquit Abb. in cap. primo. verſ. nota ibi. de pecul. cler. id quod eſt ſpeciale in eccleſia per d. glo. optima glo. in cap. inquirendum. de pecul. cler. in verſ. comparauit, quod ſi clericus nomine alieno prædia comparauit, puniendus eſt, & eccleſia taliter empta vendicare poteſt, licet ſua non ſint, & eſt ſpeciale inquit in eccleſia, vbi Hoſtien. enumerat ſex caſus ſpeciales, in quibus res empta de pecunia alterius efficitur illius, cuius eſt pecunia, quod eſt contra regulam, quia licet res ematur de pecunia alterius, tamen ementi acquiritur, non domino pecunię, & primus caſus in eccleſia, inquit, ſecundum magiſtros, vt ſcilicet res empta de pe-
8 cunia eccleſię, ipſi eccleſiæ acquiratur, & vendicari poſſit. ſecundus in re empta pecunia militis: tertius in pecunia pupilli: quartus in re empta a marito de pecunia ſibi data ab vxore. quintus in re empta a liberto de pecunia domini, vel patroni. ſextus in re empta de pecunia funebri. Et ſi aliquid de meo peruenit ad te bonum, & æquum eſt, vt illud mihi reddas, vt per Io. And. de capit. inquirendum. & dicit glo. in cap. vt vnus, de pecul. cler. quod clericus acquiſita occaſione eccleſiæ, habet eccleſiæ reſtituere, quemadmodum quis tenetur, quando occaſione rei tuę, aliquid ad eum peruenit. cap. ad noſtram de iure iur.

Sequitur Couarruias doctor Hiſpanus in cap. primo. de teſta. verſ. tertio ex vltimis. quod res empta a prælato de pecunia eccleſiæ, dominio

eccleſiæ quæruntur a die emptionis, etiam ſi proprio prælati nomine fiat emptio, & hæc eſt inquit communis opinio, licet in contrarium ſit opinio Hoſtien. & id colligitur optime in authen. licentia. C. de epiſcopis & cler. nec obſtat regula in contrarium, quod emptū
6 de pecunia aliena, ementi acquiritur, non illi cuius eſt pecunia. l. ex ea. C. de rei vend. quia in rebus eccleſiæ, eſt ſpeciale, vt emptum de rebus eccleſiæ, acquiratur dominium eccleſiæ, non ementi. Barbat. & Cardinalis d. cap. inquirendum glo. in capit. apoſtolicos. xij. q. ij. Corſet. in ſing. in verſ. emptio. Roman. in authen. ſimiliter. C. ad l. fal. col. ſexta Bal. in l. ſi quis presbiter. C. de epiſcopis & cler. dixi late in quæſt. de poteſtate clerici vel prælati. & maxime in verſ. imo dicit Couarruias.

Per quæ meo iudicio manifeſte apparet, quod tam fructus eccleſiæ, quam prouenientia ex fructibus, ac occaſione eccleſiæ acquiſita per clericum, & relicta poſt eum, vti ſpolia ſunt eccleſiæ & per conſequens cameræ apoſtolicæ in loco ſucceſſoris, & eccleſiæ ſuffectæ, ſepe allegata Deciſio. Rotæ in antiquis 855. incip. cum camera apoſtolica. & ad illam ſpectant ratione dominij, merito ſi dici poteſt, quod ad illa conſequenda, vel recuperanda, competat actio rei vendicationis, cum eccleſia, cuius loco ſuccedit Camera, habeat in talibus dominium per Abb. in repet. in capit. cum eſſes. de teſta. verſ. quinto ſecundum vnam opinionem. & glo. in. § & quoniam. in authen. de alien. & emphi. vbi eccleſiæ ad res eccleſiaſticas, competit rei vendicatio, ſed Innoc. in capit. cum officijs. de teſta. poſita quæſtione
10 quis occupabit bona clerici defuncti abinteſtato, diſtinguit quod, vel ſunt bona eccleſię, & talia occupabit eccleſia, vel ſunt bona defuncti, & de eis eſt certum, quod fuerunt illius, & illa occupabit hæres ſanguinis, vel ſunt bona de quibus dubitari poteſt, ſint ne eccleſiæ, vel defuncti, & tunc quia pro eccleſia, præſumitur, occupabit eccleſia, & ſi forſan illa occupet hæres ſua auctoritate, habet actionem eccleſia, vel camera ex conſtitutione. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi.

Item quia in rem, quam poſſidebat eccleſia, per clericum defunctum, ſibi & a ſe ipſa ius dicit, competit edictum diui Marci, vel furti, aut vi. bon. rapto. vel ad exhibendum, vt in ſingulis notare poteris, actio autem expilatæ hæreditatis, vel edictum diui Adriani non competunt eccleſiæ, quia prædicta non petit vt hæres, ſed vt domina, ſi autem prælatus in alium transferret, tunc ad recuperandum non habet eccleſia, niſi rei vendicationem, vel ad exhibendum. Idem di-
11 cūt Hoſtien. Io. And. Zabarella, vbi vide per eos vniformiter loquentes, quid ſit in caſu, in quo hæres inſtitutus, occupat bona clerici de-

functi

functi ſibi relicta, an formidare habeat pęnam conſtitutionis d. l. ſi quis in tantam. ſubdens ibidem Innocen. quod ſi clericus ſolummodo dimittat rem poſt mortem ſuam inter alias res ſuas proprias, ciuilem poſſeſſionem retinet eccleſia, cum prælatus non poſſideat nomine ſuo, ſed eccleſiæ, ſicut commendatarius. ff. de acqui. poſſeſſ. ſi colonus cap. ſine exceptione. x. q. 2. quo loco etiam habetur per In-
12 nocen. Hoſtien. Io. And. quod pro damno illato eccleſiæ per prælatum, ad ſatisfaciendum ageturcontra hæredem prælati. 12. q. 2. epiſcopus qui filios ſi tamen ante mortem prælati lis ſit conteſtata, & lite non conteſtata, de illis quæ peruenerunt ad illum, & quatenus ad illum peruenerit, quia hęres tenetur de dolo, & culpa prælati, ſi tamen non ſit leuis culpa, reficiendo, & recompenſando eccleſię.

Item poteſt agi contra eum, ſi prælatus de rebus eccleſiæ alicui gratiam facit, allegant. l. cum oſtendimus. ff. de fideiuſſor. pro quo vide
13 Franc. Mar. in deciſ. Delfin. deciſ. 117. vbi dicit, quod ſucceſſor in beneficio, tenetur remota adminiſtratione prælati, iuxta vires ſpolij quę ad illum prouenerint, id quod hodie eſt dicendum de camera apoſtolica, vel de illo ad quem ſpolia vadunt, & deciſ. 105. habetur, quod bona clericorum habent inuētariari per iudicem eccleſiaſticum &c. vt ibi late quam deciſio. vide pro hac materia: & pro recuperatione rerum eccleſiæ, & ſpolii nō ſolum camera apoſtolica poteſt agere, ſed & quilibet laicus poteſt intentare rei vendicationem nomine cameræ. per tex. in cap. ſi quis preſbyterorum. de reb. eccleſ. non alien. vbi
14 Abb. Sicul. & per Doctor. in l. iubemus. la ſecunda. verſ. iconomus. C. de ſac. ſan. eccleſ. contra quemcumque detentorem, & ſeu poſſeſſorem rerum eccleſię, quia poſſeſſor eſt ſemper conueniendus, licet exhibeat auctorem ſuum per glo. cap. quicumque. 12. q. 2. quam vide, quæ diſtinguit an res ſit mobilis vel immobilis, & an poſſideat nomine ſuo, an alieno, pro quo vide etiam glo. in cap. ſi quis. de reb. eccleſ. non alien. in glo. fin.

Et hæc pro nunc ſufficiant, pro eo quod mihi occurrit dicere in hac materia ſpoliorum, prouenientium ratione fructuum eccleſiæ, vel occa-
15 ſione eccleſiæ. Ad illa vero ſpolia, quæ non veniunt cauſa eccleſiæ, ſed occaſione illicitarum negociationū, vel alias contra ſacros canones acquiſitorum, quę itidem ſunt effecta, & declarata ſpolia, per bullam Sanctiſſimi Pij quarti ædita ſub anno 1560. Anno ſui Pontificatus primo. quæ eſt inſerta in quæſtione quæ negocia ſint permiſſa, aut interdicta cler. Credo quod poſſit pari modo dici, quod competant actiones illę, quæ competunt pro ſpolijs eccleſiaſticis, quia parimodo ſunt ſpolia, & parimodo applicata, & incorporata cameræ

parique modo committitur illorum exactio, veluti fit aliorum ſpoliorum, vel ſaltim poſſet dici, quod ad illa competat conditio ex lege, ex noua obligatione, quæ datur ſi non caueatur de nomine actionis, l. idem. §. primo ff. naut. caupo. ſtab. glo. in. §. namque. in ver. deficiente inſtit. de actio. pignor.

Vlterius eſt facta conſtitutio per Paulum iv. contra occupatores bonorum camerę apoſtolicæ, debitoreſque illius &c. ædita anno 1556. viii. Kalen. Nouembris. in qua renouata bulla Gregorii xii. & pænis in ea contentis, contra inuaſores, & occupatores talium bonorum, ac conſtitutionibus aliorum prædeceſſorum pontificum. ſententiiſque Reuerendiſſimorum camerę apoſtolicę clericorum. deſuper latis, ac proteſtationem Alexādri Palanterii cameræ apoſtolicæ procuratoris fiſcalis, de nouo ſtatuit, & mandat, quod pro recuperatione talium bonorum, contra detentores, & occupatores procedat. & procedi poſſit ad varias atroces pænas, cuius conſtitutionis vigore poterit procedi contra occupatores, & detentores ſpoliorum ad pænas in d. conſtitutione contentas, modo, & forma in eadem conſtitutione traditis, & expreſſis, cuius tenor eſt in fine deſcriptus.

SVMMARIVM.

1 *Contra agentem datur conuento exceptio.*
2 *Exceptiones ſunt comparatæ gratia reorum defendendorum.*
3 *In cauſis ſpoliorum, proceditur ex forma reſcriptorum.*
4 *Quid Importet verbum ſine ſtrepitu.*
5 *Iuſtitia perdit cultum ſuum, per turbam obſtrepentium.*
6 *Quid importet clauſula, ſola facti veritate inſpecta.*
7 *In cauſis ſpoliorum, admittuntur exceptiones releuantes.*
8 *Exceptiones ſunt de iure naturali.*
9 *Exceptio habuit ortum in paradiſo ab Adam peccante.*
10 *Defenſio, nec per reſcriptum, nec per ſtatutum tolli poteſt.*
11 *Princeps nō poteſt tollere illa: quæ ſunt de iure naturali, vel gētiū.*
12 *Iudex non poteſt aliquid immutare; vbi ius eſt alteri quæſitum.*
13 *Exceptio peremptoria non tollitur, per reſcriptum de certa ſcientia.*
14 *Ius præſcriptionis, fuit inductum auctoritate Principis.*
15 *Durum eſt coram ſuſpecto litigare.*
Et lites habent procedere ſine ſuſpitione.
16 *Ex leui cauſa remouetur, iudex ſuſpectus.*
17 *Delegatus a Principe ſuſpectus recuſatur de iure ciuili, & canonico.*
18 *Iudex delegatus impetratus a procuratore non recuſatur a domino.*

19 Exce-

19 *Exceptio ſuſpicionis, tollitur per conſenſum procuratoris.*
20 *Quando iudex delegatus poſſit recuſari.*
21 *Quando de iure ciuili, vel canonico ordinarius poſſit recuſari.*
22 *Allegans iudicem ſuſpectum, proponat in ſcriptis cauſam ſuſpicionis.*
23 *Exceptio ſuſpicionis propoſita impedit procedi in cauſa.*
24 *In notorijs non eſt locus ſuſpicioni.*
25 *Vide de cauſis ſuſpicionum num. 70.*
26 *Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum æquiparatur ordinario.*
27 *Quæ ſit exceptio litis finitæ.*
28 *Omnis lis finitur iuramento.*
29 *Iuramentum & tranſactio a pari procedunt.*
30 *Pactis & conuentionibus eſt ſtandum.*
31 *Quid ſit tranſactio.*
32 *Vide de effectu tranſactionis.*
33 *Quid ſit res iudicata.*
34 *Exceptio ſolutionis elidit actionem.*
35 *Iudex ſupplet pro reo non opponente exceptionem ſolutionis, de qua conſtat.*
36 *Exceptio compenſationis tollit obligationem naturalem, & ciuilem.*
37 *Vide effectu exceptionis compenſationis.*
38 *Decimæ ſunt integre ſoluendæ, & portandæ ſumptibus ſoluentis.*
39 *Exempti non veniunt in generali ſermone comprahenſi.*
40 *Exempti non tenentur ad collectas Papæ.*
41 *Pauper non tenetur vltra quam facere poteſt.*
42 *Per paupertatem actum redditur inane.*
43 *Vide de effectu, ac de priuilegijs paupertatis.*
44 *Pauperes cancellantur de libro extimi.*

De exceptionibus in cauſis ſpoliorum opponendis, & de præſcriptione.

QVAESTIO XIII.

VT in cauſis, & litibus aliarum rerum euenire ſolet, quod licet actio intentata in ſui ſubſtantia ſit efficax, puta quæ intentatur contra ciuiliter, & naturaliter obligatum, qui prima facie videtur condemnandus, ſed tamen non eſt efficax quantum ad opem exactionis, ſæpe enim accidit, vt licet ipſe proſecutio, qua actor experitur iuxta ſit, tamen iniqua ſit aduerſus eum, cũ quo agitur, ideoq; contra agentem datur cõuento exceptio. §. primo

mo inſtit. de exceptio. ita pari modo credo, quod in cauſis ſpolio-
1 rum accidere ſolet, vt actio intentata per Cameram contra hæredes
defuncti, & ſeu ſpoliorum detentorem, aut alium obligatum, clypeo
exceptionis oppoſitæ ſubmoueatur, & inefficax reddatur, quia
exceptiones ſunt comparatæ gratia defendēdorum eorum, cum qui-
2 bus agitur, inſtit. eo. in principio, vnde meo iudicio non erit factum
ſine aliqua ratione, ſi hic ſubnectam, an, & quæ, & quando compe-
tant, vel opponi poſſint exceptiones in cauſis ſpoliorum a reis con-
uentis, ad impugnandam actionem contra eos intentatam, & more
ſolito per contraria procedendo, quomodo magis elicitur, & habe-
tur veritas. l. munerum. §. mixta. ff. de mun. & honor. & Bartoli in-
genium illuſtrauit procedere per contraria per Lud. Com. quæſt. ſe-
cunda prohem. ij. in reg. Cancellariæ. Dico, quod in cauſis ſpolio-
rum non videntur admitti debere, nec poſſe aliquæ exceptiones,
vel dilatoriæ, vel peremptoriæ, vel ſubreptionis, aut nullitatis,
contra reſcriptum: vel recuſationis contra iudicem, aut alias cu-
iuslibet generis exceptiones: quia in cauſis huiuſmodi non proce-
ditur, nec procedi habet, niſi ex forma reſcriptorum, a Romanis
3 Pontificibus deſuper æditorum, ſecundum quorum formam, pro-
pter cauſas in eis appoſitas, & maxime propter clauſulam ſine
ſtrepitu, & figura iudicij, proceditur ſemotis omnibus exceptioni-
bus, per tex. & ibi glo. in clem. ſæpe. de verb. ſignif. quia verbum
ſine ſtrepitu, importat, quod procedatur reiectis exceptionibus,
& appellationibus dilatorijs, quæ fruſtratorie, & ad differendum
iudicis proceſſum malitioſe opponuntur, talia enim per quendam
conuocum clamorem, & tumultum, ſolent examen obſtrepere, &
veritati habendæ obſtaculum præbere, vnde dicitur, quod cultum
ſuum iuſtitia perdit, quando ſilentia iudicij obſtrepentium turba
perfunduntur, ſexta quæſt. iiij. in loco. glo. in dicta clem. ſæpe. in
5 verbo exceptiones, quia, inquit Innocen. in cap. olim. de accuſa. quod
exceptio excommunicationis contra impetrātem inquiſitionem, vel
ob aliam cauſam oppoſita, propter quam repelletur a proſequutione
inquiſitionis, non ædmittitur, quia nihilominus habet procedi ad
teſtium receptionem, & ad ſententiandum, quia poteſt iudex magis
refrenare teſtium multitudinem, & reprobationem, & in omnibus
alijs, tam partium, quam aduocatorum probationes, exceptiones, &
allegationes compeſcere: item poſtponere ferias indictas, non in ho-
norem Dei, etiam partibus reclamantibus, vel contradicentibus, &
alias, vt ibi per eum: Item per clauſulam ſola facti veritate inſpecta
adiuncta clauſula, ſine figura in reſcriptis appoſita, proceditur in cau-
6 ſis ſpoliorum, ſine apicibus iuris, & vt vult iudex, quia talis clauſula
æqui-

æquipollet, clauſulæ ſecundum meram voluntatem, & per Io de Imo. in c.dilecti.de iudi.& per tales clauſulas tollitur ordo iuris, per Aret. conſil. 84. colum. 3.per quæ,& per ea, quæ deducimus in.q. de modo procedendi in cau.ſpolio.vbi diximus de clauſulis, & de virtute clauſularum, in reſcriptis ſuper ſpolijs, & materia ſpoliorum, factis appoſitarum, videtur, quod nullę exceptiones in cauſis huiuſmodi admitti debeant, imo quod quibuſuis exceptionibus remotis, & reiectis, procedere habeat iudex ad expeditionem, & ſeu terminationem cauſarum.

Verum his non obſtan.ego credo, quod exceptiones maxime, quæ ſint releuantes, & quæ non calumnioſe, & malitioſe ad differendum,
7 & quæ fruſtratorie, non opponantur, admitti debeant, nec poſſit in cauſis ſpoliorum reijci per iudicem, aut ſubmoueri: quia exceptiones proueniunt a iure naturali, per Abb.in rubr.de excep.extra.cum
8 exceptiones ſint defenſiones.l. ſiquidem.l. defenſiones. C. de exceptio. capitulo dilecti ex.eod. tit. ſed defenſio eſt de iure naturali. l. prima §. arietes. ff. ſi quad. paup. fec. dic. l. vt vim. ff. de iuſt. & iu. & dicit Abb. in rub. de exceptio. quod exceptio. habuit ortum in paradiſo, Adam excepiente, quod deceptus ab Eua peccauerat,
9 per Spec. in §. ſane. in prohæmio, ſubdens Abb. ego credo quod proceſſit ab ipſa natura, quia exceptio eſt quædam defenſio. quæ eſt de iure naturali, quæ defenſio, nec per reſcriptum, nec per ſta-
10 tutum tolli poteſt, per Bal.in d. l. vt vim. merito exceptiones tales, non poſſunt, non admitti, & per Fel. in capitulo cauſam quæ. de reſcrip. extra. verſic.ſimiliter dicit Car. vbi dicit, quod ſtatutum tollens exceptionem, intelligitur de iniuſta exceptione, non de iuſta, quia illa quæ ſunt de iure naturali, vel gentium, princeps non poteſt tollere, niſi ſubſiſtente cauſa, iuſta, & rationabili.
11 glo. & doctor. in l. fin. C. ſi contra ius, vel vtil. public. imo quæcumque clauſula ponatur in commiſſione, ſub quacumque verborum forma, nunque prætextu talis amplæ commiſſionis, poterit iudex reijcere exceptionem acquiſitam parti, quantumcunque ſit talis exceptio, de rigore iuris inducta, veluti eſt dare exemplum in exceptione præſcriptionis, quia in his, quæ ipſe iudex habet facere, verum eſt, quod non tenetur ſequi regulas iuris, ſed in his, quæ iam facta ſunt, ex quibus eſt ius alteri quæſitum, iudex non poteſt aliquid
12 immutare, ſed tantum illud ſequi. l. bona fides. ff. depoſ. alias eſſet auferre ius alterius, quod eſt contra naturalem æquitatem, per Bar. ſolemniter in extrauag. ad reprimen. in verſ. videtur in fin. id, quod dicit Iaſ. ſemper eſt cordi tenendum, & nunquam obliuioni mandandum, vt per eum in. l. ſi ſit legatum in principio. de leg. primo col. 6.

mihi

mihi num. 29. & dicit idem Iaſ. in. l. ſi quis iniquum. §. ſi is pæna. 2. col. ff. quod quiſque iur. quod exceptio peremptoria. non tollitur licet in reſcripto adſit clauſula de certa ſcientia, & clauſula non obſtan. niſi expreſſe ſit dictum, & expreſſe facta mentio quia niſi de eo fieret mentio, princeps nullo modo intelligeretur peremptoriam exceptionem tollere, cum ſit nimis grauis præiudicij, not. Anton. de Butr. in capitulo ex parte, de for. competen. primo not. per Innocen. in capitulo ſuper litteris, de reſcrip. & quod princeps ſi expreſſe dicat, poſſit tollere exceptionem peremptoriam tertio competentem, credo quod ſit intelligendum de exceptione, quæ ſit acquiſita tertio iure poſitiuo, & iure ſupra quod eſt princeps, puta ſi mihi competat exceptio acquiſita iure præſcriptionis, quod eſt ius inductum auctoritate principis, in quo princeps poteſt mihi ſuo mo-
14 do præiudicare, etiam ſine cauſa, l. digna vox. C. de leg. ſecus ſi alio iure, puta iure naturali ſit mihi acquiſita illa exceptio, quia cum non poſſit tollere princeps iura naturalia, ego credo, quod non poſſit præiudicare in inductis, & mihi acquiſitis a iure naturali, vt dixi ſupra.

Nec obſtant in aliquo in cõtrarium ſupra adducta, & primo illud, quod clauſula ſine ſtrepitu &c. in reſcriptis, importat quod procedatur reiectis exceptionibus, & appellationibus dilatorijs, quia intelligitur de exceptionibus, quæ fruſtatorie etiam ad differendum iudicis proceſſum malitioſe opponuntur, non autem, quando vere, & cum cauſa opponuntur, vt per gloſſ. dict. clem. ſæpe, loco ſupra allegato. Item non obſtat, quod vigore clauſulæ, ſola facti veritate inſpecta, importetur, quod iudex poſſit procedere ſine ordine iudiciario, & ſine apicibus iuris, & vt vult, quia per hoc non intelligitur, quod habeat procedere demptis ſubſtantialibus, tam pro parte rei, quam pro parte actoris, nec quod per hoc auferatur, vel ablata intelligatur facultas alicui ex partibus faciendi ſuas defenſiones, quæ per iſtam clauſulam non tolluntur, per dominos, de Rot. deciſ. 33. in nouis. per Bald. in l. nemo, C. de ſenten. & in l. iuſtitia, de iuſtit. & iur. & in cap. final. de no. for. fidel. vnde merito poſſet dici, quod in cauſis ſpoliorum poſſunt admitti exceptiones, quæ in alijs cauſis venirent admittendæ, quia illud quod expreſſe non reperiatur prohibitum, regulariter in omnibus permiſſum eſſe intelligitur, vulgatis iuribus, qualiter poſſet dici de exceptione ſuſpitionis, vel recuſationis iudicis ſuſpecti, quæ ex multis cauſis poteſt coram quolibet iudice, tam ordinario, quam delegato opponi, nec vllo modo videtur poſſe reijci, vel non admitti, quia lites habent procedere ſine ſuſpicione, quia
15 durum eſt litigare coram iudice ſuſpecto, & a quo quis non ſperat

poſſe

poſſe conſequi iuſticiæ complementum 3. q. v. ſuſpecti. & l. apertiſſimi. C. de iudic. glo. in cap. accedens. il ſecondo. vt lite non conteſta.
16 imo ex leui cauſa remouetur iudex ſuſpectus per d glo. in c. accedēs il ſecondo vt lit. non conteſ. & per glo. in cap. poſtremo. de appella. & ego poſſum atteſtari eſſe de ſtilo ſignaturę, & Romanæ curiæ, quod præſtito ſolum per partem iuramento perhorreſcentiæ, cauſæ auocantur, & alteri comittuntur, prout ſeruari vidi, & practicaui, maxime ſi ſit Iudex delegatus, & inſtantiā partis procuratus, quem in curia iudicem affectatum vocant: Quia iudex delegatus etiam a principe, de iure ciuili, vt ſuſpectus recuſatur, & multo fortius de iure canonico, non tamen ab illa parte, ad cuius inſtantiam eſſet de-
17 legatus, ex quo ſemel in eum conſenſit authén. offeratur. C. de litis conteſta. per Iaſ. in .l. apertiſſimi. C. de iud. imo ſi procurator in ſpecie delegatum impetrat, non poteſt dominus eum recuſare, per glo. quæ eſt notabilis. in cap. cum olim. in glo. 2. de cauſ. poſſeſſ. &
18 propriet. quod tamen intelligitur, niſi noua cauſa ſuperuenerit, per Iaſ. dicto loco, quia exceptio ſuſpectionis, tollitur per conſenſum procuratoris in iudicem. per Bal. in additione ad Spec. in tit. de reſcrip.
19 præſenta. verſ. conſenſus. ſi vero eſſet delegatus ad inſtantiam partium, & de conſenſu vtriuſque partis, puta data liſta confidentium, & ſuſpectorum, vel viua voce eum partes elegiſſent, tunc a neutro
20 poſſet, vt ſuſpectus recuſari, quia recuſatio tunc eſſet temeraria propter interuentum conſenſus ab vtraque parte, & licet de iure ciuili poſſet fieri, tamen eo caſu non fit, niſi cum iuſta cauſa per not. per Angel. in. l. quia poterat. ff. ad trebel.

Iudex etiam ordinarius poteſt allegari ſuſpectus, & recuſari de iure canonico cap. cum ſpeciali. vbi glo. & Doctor. de appella. capit. ſi quis contra. de for. compet. ca. ſuſpitionis. de off. delega. & de iure canonico eliguntur arbitri iuris, qui de cauſis ſuſpitionis cognoſcunt.
21 ca. ſecundo requiris. §. fin. de appella. & ca. cauſam quæ. de offic. deleg. de iure vero ciuili, an ordinarius poſſit vt ſuſpectus recuſari, diſputat glo. ſecunda. in. l. apertiſſime. C. de iud. idem facit in. l. quia poterat. ff. ad trebel. ſed tamen communis concluſio Doctorum videtur eſſe, quod de iure ciuili non poſſit recuſari, vt remoueatur, tamquam ſuſpectus a cauſa, ſed ſi eſt ſuſpectus, poteſt peti ſibi dari aliquem adiunctum, cum quo procedat in cauſa authen. ſi vero contigerit. C. de iudic. per Iaſ. in præallegata. l. apertiſſimi. prima. colum. verſic. nunquid. fallit tamen in caſibus enumeratis per eundem Iaſ. ibi.

Et in caſu noſtro, cum cauſæ ſpoliorum ſint cauſæ camerales cameræ apoſtolicæ, & cauſæ eccleſiaſticæ, videtur quod in eis habeat ſeruari diſpo-

diſpoſitio iuris canonici, non ciuilis, tamquam magis propitia, & magis fauorabilis glo. 3. in capitulo fin. de conſuet. not. in capitulo illud. de præſcrip. & in capitulo ſanctorum. eo. Cardin. Flo. in d. capitulo fin. de conſuet. capitulo lege. c. ſi in adiutorium. 10. diſtinct. refert Alex. conſ. 5. vol. 5. col. 3. rep. in clem. prima. de off. ordin. & eſt argumento a minori ad maius, quia ſi ſecundum Bartol. in l. quia poterat. ff. ad trebel. in terris imperij ſeruatur, & ſeruari habet ius ciuile indiſtincte, in terris vero eccleſiæ ius canonicum, multo fortius id videtur dicendum in cauſis vt ſcilicet in cauſis eccleſiaſticis ſeruetur dictamen canonum potiuſquam cenſura legum ciuilium glo. 3. c. fi. de conſuet. not. in cap. illud. cap. ſanctorum. de præſcriptioni.

Et qui iudicem recuſare intendit, debet cauſam iuſtæ recuſationis alle-
22 gare coram ipſo, & taliter cauſam alleget, quæ ſi eſſet probata deberet legitima reputari, c. cum ſpeciali. de appella. & cap. vt debitus. & iſta recuſatio, ſiue ſuſpecti allegatio, non eſt oretenus facienda, ſed eſt danda in ſcriptis. c. quoniam. de probatio, & ſemel quod fuit propoſita iſta exceptio, impedit procedi in cauſa, quouſque ſit probata, per glo. in cap. quoniam. de probation. in verſ. recuſationis. & in
23 glo. ſequenti. quia eſt exceptio dilatoria. 3. q. 3. afferatur. & probari debet corã arbitris a partibus electis. c. ſuſpitionis. de off. deleg. qua probata ſuperſedere habet iudex, nec in cauſa habet ſe aliquo modo intromittere, quia apparet ipſum non habere iuriſdictionem, poſt pronunciationem arbitrorum: ſi vero non ſit probata, delegatus in cauſa procedit.

Item habet proponi ante litem conteſtatam, vt exceptio dilatoria ca. intra monaſterium. de re iud. l. apertiſſimi. C. de iudi. & iij. q. iij. afferatur, aut ſaltem infra terminum ſtatutum a lege ad proponendas dilatorias c. paſtoralis. extra de exceptio. & poſt litem conteſtatam non opponitur, niſi ex noua cauſa cap. inſinuante. de off. deleg. non tamẽ opponitur. ſi ſuperueniat poſt concluſum in cauſa per Io. And. in cap. dilect. de ordin. cogni. per tex. in cap. de auditis. de procura. quia iudex in notoriis non allegatur ſuſpectus, & concluſio in cauſa
24 facit notorium. per glo. in cap. ſignificauerunt. de teſti. Ludo. in ſingu. verſ. exceptio dilatoria.

Secundum tamen leges habent proponi vſque ad viginti dies d. §. afferatur. & authen. conſeq. C. de ſent. & interlocutorijs. per glo. in. ca. ſecundo requiris. in verbo coram eo. de appella.

De cauſis vero ſuſpitionis, quæ allegari poſſint contra iudicem, vide per glo. in cap. cauſam quæ. de off. deleg. vbi multas enumerat, puta ſi iudex ſit vaſſallus aduerſarij: ſi ſuffraganeus impetrantis: ſi conſanguineus,

guineus: ſi extitit aduocatus in eadem cauſa: ſi habet conſimilem caſum in cauſa propria, vbi ponit verſum, quatuor iſta, timor, odium dilectio cenſus. ſæpe ſolent hominum rectos peruertere ſenſus, & glo. in capit. ſuper. eodem tit. allegat alias cauſas, puta quia habet litem, vel cauſam cum ſuo monaſterio, quia illum redeuntem a Romana curia non admiſit ad oſculum pacis, Item quia ei dixit, quod ſi poſſet ei noceret in illa cauſa.

Itẽ maxima amicitia aduerſarij cũ iudice, non enim omnis amicitia eſt cauſa ſuſpitionis. l. late. §. amicos. de verb. ſignif. per glo. in capit. accedens. el ſecundo vt lit. non conteſt. vide cauſas iſtas numeratas ad lõgum per Dec. in cap. proſtremo. de appella. Item per Spec. in tit. de iud. delegat. in. §. ſuper eſt videre, & per Io. And. & alios in capit. legitima. de appella. in 6. per Abb. in capit. ſecundo. vt lit. non conteſt. per Iaſo. d. l. apertiſſimi. C. de iud. vbi late, ſed vltra omnes vide Card. Alex. in d. capit. poſtremo. de appella. vbi in cauſa ſuſpitionis

25 enumerat ſeptuaginta caſus.

Sed quæque ſint, & quot cauſæ ſuſpitionum, quæ contra iudicem allegari poſſint, non videntur poſſe allegari, neq; contra generalem Collectorem, nec contra eius ſubdelegatos commiſſarios in cauſis ſpoliorum, quia tam collector generalis, quam ſubſtituti, ſeu ab eo ſubdelegati commiſſarij, ſunt delegati regulariter ad vniuerſitatem cauſarum. ſubdelegantur enim commiſſarij ad omnes, & ſingulas cauſas quoruncunque ſpoliorum occurſorum, & occurrendorum in diœceſibus. in quibus deputantur, & ſubdelegantur, quia delegatus ad vniuerſitatem cauſarum dicitur, quando fit delegatio ſub nomine territorij, puta delego omnes cauſas talis caſtri. glo. eſt in l. prim. & ibi Bart. Bald. Saly. ff. quis & a quo. per Iaſ. in l. a iudice. ij. col. C. de iudic. vnde contra eos non videtur quod poſſit allegari ſuſpitio, quia deputati, & delegati ad vniuerſitatem

26 cauſarum de iure ciuili non poſſunt recuſari, per glo. quæ ſingulariter dicit. in l. final. in gloſſ. prima. C. de iudic. quia delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, æquiparatur ordinario, per ea, quæ dicit Iaſ. in l. a iudice. C. de iudic. quia regula, quod poteſt iudex delegatus allegari ſuſpectus, intelligitur ſi ſit delegatus in cauſa particulari, per d. glo. ſed d. glo. vti non bonam, nec approbatam reprobant Iac. Butr. Bal. Saly. & Rapha. Fulgo. vnde forſan poſſet dici, quod talis exceptio poſſet admitti contra commiſſarios cameræ, aliqua iuſta, & legitima cauſa ſuſpicionis ſubſiſtente, licet videantur & ſint delegati ad vniuerſitatem cauſarum, vt per d. doctores, quia lites, & cauſæ habent procedere, ſine ſuſpicione per glo. in cap. accedens. el ſecundo vt lit. non conteſta. & cum non re-

pe-

periantur expreſſe excluſæ in cauſis ſpoliorum ; merito in illis quoque, prout in alijs tales exceptiones admitti debent, quia illud, quod non reperitur prohibitum, permiſſum regulariter, & conceſſum videtur, & illud, quod non eſt immutatum ſtare ſemper non prohibetur. l. conficiuntur. C. de codicil.

Item videtur, quod poſſit opponi quæcunque exceptio, quæ eſt indu-
27 cta, vt ſit finis litium, qualis eſt exceptio litis finitæ, quæ eſt ſcilicet iuramenti, tranſactionis, rei iudicate, & etiam præſcriptionis. l. j. & ij. vbi Bar. ff. de iureiur. l. fin. C. de exceptionibus. enumerantur, per Bart. in l. fratris. C. de tranſac. quæ impediunt litis conteſta. & proceſſum, vt per Bar. d. l. fratris. & per Bal. in l. poſtquam liti. C. de pact. ſi tamen non requirat exceptio, quę opponitur altiorem indaginem, quia tunc non impedit, ſed reſeruatur poſt litem conteſtatam diſcutienda. not. in l. nam, & poſtea. vbi Alex. & Doct. ff. de iureiur. & dicit Bar. in d. l. fratris. de exceptione tranſactionis probatur ibi. de exceptione iuris iurandi probatur. in. l. prima. de iureiur. de exceptione rei iudicatæ probatur. l. fin. ff. de re iud. & de præſcriptione probatur in. l. ſi pro ſuo de præſcrip. long. temp. Quia omnis controuerſia dirimitur, & finitur iuramento per tex.
28 in capit. ſi Chriſtus. de iureiur. quia (inquit ibi glo. in ver. omnis controuerſia) poſt iuramentum delatum, & præſtitum nihil amplius eſt quærendum. l. non erit. §. delatum. ff. de iureiur. & iuramentum parem habet auctoritatem cum tranſactione, & maiorem quam habeat res iudicata. l. ſecunda. ff. de iureiur. quod eſt verum
29 de iuramento delato a parte parti, iſtud enim retractari non poteſt. l. admonendi. ff. eo. tit. debet etiam eſſe delatum cum approbatione iudicis, per Bar. in l. manifeſte. ff. eo. & dicit Abb. d. capit. & ſi Chriſtus. ſecunda col. verſ. nota. quarto. quod licite iuratur vt recedatur a lite, & infertur ex hoc, quod exceptio iſta, quod cauſa fuit iuramento finita, impedit litis conteſtationem, ſicut quælibet aliqua exceptio litis finitæ, cum iuramentum debeat eſſe finis controuerſiæ glo. in capit. primo de lit. conteſt. lib. 6. vt per eũdem Abb. d. loco. Et parimodo per tranſactionem ſequutam inter partes, videtur finitum & terminatum, litigium ſuper re, ſuper quà fuit tranſactum, vnde ſi ſemel fuit ſuper ſpolijs facta concordatio, vel tranſactio, Cameræ apoſtolicæ de nouo agenti, habet obſtare tranſactionis
30 exceptio, quia pactis, & conuentionibus eſt ſtandum. l. ait prætor. ff. de pact. quia per tranſactionem quælibet pars videtur a lite receſſiſſe, quia tranſigere eſt ab actione tranſire, & a lite recedere. l. eius
31 vj. ff. de rei vend. Bar. in. l. prima. ff. de tranſac. quia tranſactio licite facta, impedit ſequens iudicium per Specul. in tit. de reſcrip. præſen-

ſenta.§.4.verſ.item ſi quid,& ſi ſit facta tranſactio poſt ſententiam, impedit ſententiæ exequutionem,idem Specul.de exequut. ſenten. §. poſtremo,verſiculo 12.ſi obijcitur.vide tamen Bar.in l.eleganter, ff. de condit.indeb.vbi dicit,quod non poteſt fieri tranſactio poſt ſententiam,vbi rationem aſſignat,videlicet quod tranſactio fit ſuper re dubia,& lite incerta, ſed poſtquam eſt iudicatum, non eſt dubia, ergo, ſed ego intelligo iudicatum,ideſt in caſu rei iudicatę,quoniam poteſt vere dici res iudicata,non quando eſt ſententiatum,vt per eundem Bar. in l.litigatoribus,C.de appella.vbi ponit differentiam inter ſententiam,& rem iudicatam,quia cum res iudicata pro veritate habeatur,tunc non poteſt dici res dubia,imo exceptio tranſactionis impedit fieri accuſationem de crimine, de quo non potuit tranſigi. per Alex.in l.ſi maritus,§.ſi negauerit ad l.iul.de adul.per Bal.in l. ſi accuſationis, C. de accuſat. & exceptio tranſactionis, impedit petitionem reſidui l. poſt deciſionem, vbi Bald.in principio, C. de fur. imo tranſactio,maxime ſi ſit facta cauſa a lite recedendi,nõ poteſt reſcindi etiam ex capite, vel prætextu enormis læſionis, per Alex. in conſ. 42.columna quarta,libro primo, quia magnum commodum ſentit, qui a lite recedit.Lud.Gomeſ.in reg.de annali,quæſtione ſecunda, mihi numero quarto,& pactum de non petendo, quod eſt in tranſactione,parit duas exceptiones,ſcilicet declinatoriam, & peremptoriam Bal.in margarita,verſ.pactum,verſ.primo,& debet allegari talis pacti exceptio,quia non repellit agentem, niſi per eum allegetur, Bar.
32 in l.ſi vnus,§.pactus 6.colum.ff.de pact.& exceptio pacti de non petendo,eſt de iure naturali,vel gentium,l.prima, ff.de pac. & exceptio tranſactionis, admittitur etiam poſt litem conteſt. in Specul. de exceptio,§.3.verſ. ſed pone quod in cauſa appell. & verſ. ſequen. & per Bart.in l. eleganter, §. ſi quis poſt, ff. de conditione indeb. vbi dicit quod iſta exceptio poteſt opponi in quacunque parte iudicij,vbi vide pro iſta materia.

Item rei iudicatæ exceptio,opponitur contra agentem in cauſis ſpoliorum, quæ tunc competit, quando non fuit appellatum infra decennium,quo caſu fecit ſententia tranſitum in iudicatum,aut quando ap
33 pellatio non fuit legitime proſequuta,vel quando ſunt latæ tres ſententiæ conformes,quia tunc eſt res iudicata per Abb. extra. de ſent. & re iudic.in rubrica,& per Bar.in l. litigatoribus, C. de appellat. & per eundem in l. prima,ff.de re iud.quæſt.1. & per Paul. de Caſt. in conſil. 38. quod incip. in caſu præſenti, quæ exceptio poteſt opponi etiam ſtante ſtatuto,quod nullæ exceptiones opponantur, vt per Doct.in l.prima, ff.de re iud. & impedit litis conteſt.per eundem Bart. in l. fratris. C. de tranſac. & per eundem in l. eleganter, §. ſi quis, ff.

de condi. indeb.

Item poteſt opponi exceptio rei conceſſæ, gratiæ factæ, & ſeu ſpoliorum condonatorum. puta quando a ſede, vel camera apoſtolica eſſet facta gratia conceſſionis, ſeu condonationis ſpoliorum alicui, qualiter quotidie, quæ eſt eius benignitas, & liberalitas ſolet facere Sanctiſſim. Pius Quintus, quia talis exceptio oppoſita, excludit agentem, vt per glo. in c. cauſam in verbo detinere. de præſcriptio. in fi. glo.

Item quando eſſet per alia tempora ſolutum, & ſatisfactum cameræ pro ſpolijs, tunc etiam poteſt opponi exceptio ſolutionis, quæ de ſui natura actionem elidit. per Bal. in l. iuſiurandi. ff. de iureiuran. Paul.
34 de Caſt. conſ. 405. quia ſolutione illius quod debetur, tollitur omnis actio. inſtit. quib. mod. tol. oblig. vbi glo. ſiue re, ſiue verbis, ſiue conſenſu ſit obligatio: Item ſiue ex delicto, vel quaſi, Item ſiue ex ciuili, ſiue naturali, vt ibi per eam, quia exceptio ſolutionis dicitur exceptio litis finitæ, de quaſi conſtet in actis, licet de ea non oppona
35 tur iudex poteſt ſupplere pro reo non opponente exceptionem, quãdo ſibi maxime conſtat ex actis, actorem actione carere, per ea quæ dicit Bar. in. l. ſi vnus. §. pactus 6. col. & ibi Bal. ff. de pac. & exceptiones ſolutionis, præſcriptionis, iuramenti, & rei iudicatę æquiparantur ad effectum liberationis per glo. in l. vbicunque in principio. ff. de fideiuſſ.

Item ſi ex alia cauſa liquida quis eſſet creditor cameræ apoſtolicæ, qui pro ſpolijs tenetur, ſi petat compenſationem admitti pro ſuo credito, ego credo, quod liquidatò pariter ſpolio, eo caſu poſſet admitti exceptio compenſationis contra cameram agẽtem, quæ regulariter admitti ſolet de liquido ad liquidum. per Fel. in c. cum Io. hęremita extra de fide inſtrum. quia exceptio cõpenſationis, tollit obligationem naturalem, & ciuilem, per Bal. in l. reiudicatæ. §. heredi. ff. ſol.
36 mat. & quia exceptio cõpẽſationis, eſt exceptio peremptoria, quæ non venit ad impugnandum ſententiam, ſed venit ad limitandum, vel moderandum exequutionem, ſi non fuit oppoſita ante ſententiã poteſt nihilominus opponi poſt ad impediendum exequutionem, quia ſe conpatitur cum ſententia. l. ſecunda & ibi Bald. C. de compenſa. per Iaſ. in l. prima. C. de iur. & fac. ignor. ſecunda col. per Felin. in cap. Io. hæremita. de fid. inſtru. vbi dicit, quod etiam poſt ſententiam, quæ trãſiuit in rem iudicatã poteſt opponi talis exceptio, &
37 fieri poſſent poſitiones de cõpenſatione, & tenetur pars reſpondere, non obſtante iudicato, quia ſecundum Bal. in l. iulianus. ff. de condi. & demonſt. exceptio compenſationis, dicitur ficte exceptio ſolutionis, & ſic vides, quod poteſt opponi exceptio compenſationis, ſed

poſſet

poſſet inſtari de vno contrario, quod non poſſit opponi talis exceptio in ſpolijs, quemadmodum non poteſt admitti, vel opponi in decimis, & in tributo, per Abb. in capit. tua nos. ſecunda col. de decimis. num. 50. in fin. quod dicit ibi tenere omnes doctor. Sed poteſt reſponderi, quod illud eſt ſpeciale in decimis, quæ habent ſemper ſolui ſub præcepto integræ eccleſiæ ſine diminutione, & ſunt portandæ vſque in horreum eccleſiæ a debentibus illas ſoluere.

Item ſumptibus ſoluentis per Abb. in cap. ex parte & cap. peruenit. de
38 decimis. & cap. tua nos. vbi dicit, quod debentur decimæ non facta deductione ſeminis, & ſumptuum.

Item ſi quis haberet priuilegium, aut conceſſionem exemptionis a ſpolijs a ſede apoſtolica, propter quod non poſſet pro ſpolijs conueniri per cameram, qualiter ego vidi per aliquos exemptos prætendi, ego pari modo in iſto caſu puto debere admitti exceptionẽ exemptionis, vel priuilegij conceſſi, & per iſtam impediri actionem per cameram intentatam, quia licet conſtitutiones, & extrauagãtes in materia ſpoliorum editæ ſint generales, & generaliter formatæ, adeo, quod comprehendant, & comprehendere intelligantur clericos cuiuſuis ſtatus, & conditionis exiſtentes. l. de precio. de public. in rem actio: tamen per illas non arctantur exemptæ perſonæ; quin ſaltem exceptionis clypeo a generalitate legis non ſe defendant, quia exempti non ve-
39 niunt in generali ſermone comprehenſi, per Bal. in l. prima. pen. col. C. de furt. per l. legatorum. §. qui plures. de leg. ij. quia exempti non tenẽtur ad collectas, pro quibus exigendis miſſus eſt per prouinciam Collector Papæ, Angel. in l. fin. C. ſine conſ. vel. rel. ſed exemptio allegata debet probari ante omnia, veluti quando excommunicatus allegat ſe exemptum per Innocen. in capit. ſolet. de ſenten. excommun. in ſexto.

Item quando fuiſſet mandatum Collectori, ſeu Commiſſarijs ſubdelegatis per ſuperiores, quod in exactione ſuperſederetur, prout meis tẽporibus fuit de ordine Sanctiſſ. Pij quarti iniunctum domino meo generali collectori, vt in certis ciuitatibus & diœceſibus regni Neapolis ſuperſederet pro tunc in exactione certorum ſpoliorum, propter deuaſtationes, & ſeu direptiones locorum in dictis diœceſibus ab infidelibus per annos antea factas, a quibus magnas plagas homines prædictorum locorum receperant. Ego & in iſto caſu exceptionem quoque competere, & admitti debere puto, ad inſtar pacti de non petendo, vel pacti prærogatiui in vim dilatoriæ ad impediendũ proceſſum, & pacto durante ad impediendum ſententiam, inſtit. de exceptio. §. perpetuæ, & glo. ibi & per Bal. in l. lecta. ff. ſi cer. pet. per Iaſ. in. l.

creditori tuo,C.de pactis,vbi dicit,quod tale pactum eſt ad impediendum litis ingreſſum,quod poteſt opponi etiam poſt litem conteſtatã etiam per iudicem,ſi ſibi de eo conſtet ante,per Innoc.in c.præterea, de dilat.extra Angel.in l.ſi.de pet.hær.Bar.d.l.lecta Io.And.in nouel. in c.exceptiones,2.col.de for.comp.

Sed quid dicendum in caſu, quando mortuo prælato per multos annos hæredes, ad quos ſpolia peruenerunt abliguriarunt, & conſumpſerunt omnia bona, tam ſpoliorum,quam ſua,& ſunt in effectu pauperes, an clypeo exceptionis paupertatis ſe defendant a Camera, contra eos actionem ſpoliorum intentantem, & videtur quod ſic, quia debitori pauperi,datur exceptio,ne teneatur vltra quam facere poſ-
41 ſit glo.& Abb.in capitulo cum tu de vſur.id quod procedit ſecundum Abb.ibi in foro contentioſo ſi debitor ceſſit bonis,quia tunc habetur ratio,ne egeat,quia per Abb in capitulo cum, extra de decimis, ad inopiam debitoris non habetur reſpectus,niſi poſt ceſſionem,dixi,inquit,in capitulo ſecundo de pignor. Imo per paupertatem redditur inanis actio,quæ intentatur contra pauperem,quia inanis eſt actio,
42 quam in copia excludit debitoris capitulo olim,el ſecondo,de reſtitut.ſpoliator.l.nam is,ff.depoſit.gloſſ.in capitulo ea neſcitur, in verſiculo iuxta,extra de ſenten.excommunicat.gloſſ.in capitulo cum tu, in ver.euidenter extra.de vſur.Item pauperes in foro conſcientiæ abſoluuntur ab excommunicatione,non facta ſatisfactione, ob paupertatem,capitulo a nobis, el ſecondo, de ſenten.excommun.extra.& in clemen.prima,§.verum,& clemen.ſecunda, §. primo, de hæret. pro hoc facit,quod dicit Abb.in capitulo cum homines,de decim. vbi dicit, quod ſi quis tanto tempore non ſoluerit decimas eccleſiæ, quod ſi vellet integre ſatisfacere,oporteret vendere omnia bona ſua,quod licet teneatur hoc facere,eccleſia tamen debet ſibi remittere, vnde poſſit viuere,ſubdens ibi credo etiam, quod vbi eſſet tanta inopia, quod fame periret, ſi decimam ſolueret, quod non teneatur ad ſolutionem, quia in tali neceſſitate omnia ſunt communia, vnde licite ſine vitio furti poteſt ſubtrahere de bonis alterius,vt not. in capitulo ſicut 47.diſtinct.& in capit.ſi quis per neceſſitatem, de fur. id, quod tanto magis videtur facere in caſu noſtro, quia decimæ ſunt debitæ de iure diuino,vt per Abb.in cap.parrochianos,de decim.facit, quia pauperes non tenentur ad ſolutionem collectarum,l.indictiones, C. de annuis tribu. lib. decimo, l.final.C.de his qui num. fil. imo in caſu
43 paupertatis adminiſtrator reipub.poteſt remittere impoſitam collectam pauperi,& illum a collecta liberare,per Bar.in l.omnes, C. de ann. tribu.lib.x.refert & ſequitur Fel.in cap.ſignificantibus, de offic. deleg.Item dicit Angel.in l.non facile,ff.ſi cui pluſquam per l. falcid.

quod

quod pauperi propter paupertatem, remmittitur onus cautionis prę ſtandę, & dicit Bal. in cap. ſedes. de reſcr. quod per clauſulam quoſdam alios, non poſſunt conueniri pauperes, & ſi pauper, propter paupertatem non proſequitur cauſam appellationis, eſt iuſta cauſa dandi ſibi biennium, per Bar. in l. ij. §. ſi quis in ff. ſiquis cautio. id quod dixit Innocen. in cap. ex ratione. de appellat. ex. per Fel. in cap. ſignificantibus. de off. deleg. vbi enumerat ſex priuilegia paupertatis, facit, quia debitor pauper non poteſt excommunicari, nec interdici: ſed carcerari, niſi cędat bonis, per Innocen. in capit. P. & G. de off. deleg. de hac materia vide Abb. in cap. Odoardus. extra de fideiuſ. verſ in glo. quę eſt in verbo non valente, & pauperes non tenetur ad ſolutionem collectę, & debent cancellari de libro eſtimi. per Bal. in authen. defun. tertia col. ad Tertulia. ibi: ad quam pręſtandam non tenentur pauperes, quorum opera vix ſufficiat alimentis, & ſi tales ſcripti ſunt in ęſtimo, debent cancellari de ipſo per habentes officium ad hoc eis ſupplicatione porrecta &c. & exceptio, ne quis conueniatur vltra quam facere poſſit, videtur dilatoria, &
44 peremptoria ſecundum quod not. glo. & Alb. in l. prima. C. de iur. & fac. ignoran. vbi vide Iaſ. col. quarta. qui tenet, quod ſit tantum dilatoria per glo. in §. appellant. inſtit. de exceptio. quę id dicit & Iaſ. mouetur per rationes adductas a dicta glo.

SVMMARIVM.

1 *Exceptione præſcriptionis, tollitur ciuilis, & eliditur naturalis obligatio.*
2 *Tutus præſcriptione 30. annorum, ſoluens repetit.*
3 *Tempus non eſt cauſa entis, nec priuationis.*
4 *Præſcriptio operatur vti decretum.*
5 *Præſcriptio eſt ſimili ſolutioni.*
6 *Præſcriptio prodeſt fideiuſſori.*
7 *Præſcriptione firmatur, quod alias eſt inualidum.*
8 *Vſucapio, & præſcriptio ſunt inductæ in fauorem publicum.*
9 *An ſpolia poſſint præſcribi.*
10 *Spolia ſunt bona temporalia.*
11 *Contra Rom. eccleſiam præſcribitur centum annis.*
12 *Quæ, & quot requiruntur ad ſubſtantiam præſcriptionis.*
13 *Quid ſint ſpolia.*
14 *Spolia non ſunt res ſacræ, nec ſacris annexæ.*
15 *Fructus eccleſiæ non ſunt ſpiritualitati annexi.*
16 *Rector eccleſiæ rem patiens præſcribi, tenetur eccleſiæ de damno.*

17 *Res eccleſiæ, vel principaliter, vel ſecundario ad Papam ſpectantes, omnes præſcribuntur.*
18 *Spolia ſunt de pertinentibus ad Papam principaliter, non ſecũdario.*
19 *Verbum ſpectare importat principaliter.*
20 *Eccleſia inferior, præſcribit contra Papam.*
21 *Res fiſci, tam vacantes, quam denuntiate præſcribuntur.*
22 *Illa quæ ſiunt pro vſu publico: nunquam præſcribuntur.*
23 *Præſcribuntur etiam patrimonialia Cæſaris.*
24 *Etiam dos eccleſiæ poteſt præſcribi.*
25 *Spiritualibus annexa præſcribuntur.*
26 *Rei eccleſiæ poſſeſſio nunquam vacat, nec etiam per mortem prælati.*
27 *Chriſtus, & eccleſia ſemper poſſidet res eccleſiæ.*
28 *Relictum Eccleſiæ, Deo relictum cenſetur.*
29 *Oblata eccleſiæ, Deo ſunt oblata.*
30 *Parietes eccleſiæ, mortuo prælato poſſident vendicant &c.*
31 *Dominis non currit præſcriptio.*
32 *Vnius rei poſſeſſio, penes duos inſolidum eſſe non poteſt.*
33 *Tempus non eſt modus perdendæ poſſeſſionis.*
34 *Verbum pertinere, & ſpectare eſt vnius ſignificati.*
35 *Verbum pertinere, importat dominium, & poſſeſſionem.*
36 *Item in libello poſitum importat petitorium, & poſſeſſorium.*
37 *Probibitum alienari, eſt prohibitum vſucapi.*
38 *Verbum alienationis, continet vſucapionem.*
39 *Detentores ſpoliorum, ſunt excommunicati.*
40 *In illis in quibus tractatur de animæ periculo, non currit præſcriptio.*
41 *Semel Deo dicatum, non reuertitur, ad vſus prophanos.*
42 *Ignoranti, & abſenti non currit præſcriptio.*
43 *Ignorantiæ eſt ſubueniendum.*
44 *Nulla antiqua poſſeſſio iuuat mala fide poſſidentem.*
45 *In inuaſis non currit præſcriptio.*
46 *Quæ actiones competant contra inuadentem ſpolia.*
47 *Quod non eſt ex fide, peccatum eſt.*
48 *Quomodo intelligatur bona fides.*
49 *Bona fides ſemper præſumitur.*
50 *Semper præſumitur ignorantia: niſi probetur ſcientia.*
51 *Res eccleſiæ non poſſunt præſcribi ſine titulo, & bona fide.*
52 *Succeſſor vniuerſalis non præſcribit mala fide ſui auctoris.*
53 *Perſona hæredis cenſetur vna cum perſona defuncti.*
54 *Spolia bene poſſunt præſcribi.*
55 *Requiritur centenaria in rebus vicariorum rem eccleſiæ.*

In

56 *In illis, quæ poſſunt poſſideri iure communi, ſufficit ſola bona fides ſine titulo.*
57 *Laicus percipiens decimas, ſi ſpoliatur a rectore eccleſiæ, non intentat ſpolium.*
58 *Res eccleſiæ poſſunt alienari cum ſolemnitatibus.*
59 *Spolia præſcribuntur centenaria præſcriptione.*
60 *Verbum pertinet importat principaliter.*
61 *In ſpectantibus ad Papam principaliter, currit centenaria.*
62 *Eccleſia ſuccedens in re priuati, vtitur ſuo, non priuati priuilegio.*
63 *Tempus finitum, importat canonem latæ.*
64 *Quæ eccleſiæ gaudeant hodie centenaria.*
65 *Quomodo probetur centenaria.*
66 *Fiſcus eſt vbique præſens.*

De exceptione præſcriptionis.

QVAESTIO XIV.

ET SI cum bona fide, ac iuſto titulo per tempus a iure ſtatutum ſint poſſeſſæ res ſpoliorum ab aliquo, interuenientibus alijs concomitantijs a iure expreſſis, adeo quod incurrerit præſcriptio, eo caſu debitorem tempore liberatum eſſe puto, taliter, quod ſi Camera, aut eccleſia contra eum pro ſpolijs agat, quod ſit præſcriptione tutus, & contra actionem intentatam, poſſit per eum opponi de exceptione præſcriptionis, per quam tollitur obligatio ciuilis, & illiditur naturalis, quæ tolli non poteſt tempore, l.ſi.
1 §.1.& ibi gl. in verbo conditio, ff. rem rat. haberi vbi gl. & Bar. quod tutus præſcriptione triginta annorum, ſi ſoluat repetere poteſt arg. l.ſi pupillus, de adminiſt. tut. vbi dicit, quod præſcribens eſt ſimilis ſol
2 uenti, & licet liberatus tempore, adhuc remaneat obligatus naturaliter, quia tempore non tollitur naturalis obligatio, quia tempus ſolum, cum non ſit cauſa entis, non poteſt eſſe cauſa priuationis, tamen
3 tollitur omnis eius effectus, vt ibi per eundem Bar. & per Bal. in auth. ad hæc, verſ. Item dubitatur, C. de vſur. per Abb. in c. ad aures, de præſcrip. verſ. not. vlt. vbi per Fel. pulchre, imo præſcriptio etiam cum mala fide, acquirit pręſcribenti iſtam exceptionem, licet non dominium, videtur dicere tex. in l. quis emptionis, §. quid ſi quis, in fi. C. de pręſcr. 30. vel 40. an. & præſcriptio operatur vti decretum, & habet vim de-
4 creti, in illis, quę non poſſunt alienari, niſi ſub certa forma, puta cum decreto, l. poſt mortem, ff. de adopt. & l.1. C. qui admitti idem per Bar.

in l. fin. C. in quibus cauſis in integ. reſt. non eſt neceſſ. col. fin. ibi quod rei minoris, non eſt prohibita ſimpliciter alienatio, ſed eſt permiſſa cum decreto, merito præſcribi poteſt, &c. videtur dicere tex. in l. cum de rem verſo. ff. de vſur. ſecundum Barba. in additio. ad Bal. in l. prima. C. de ſeruis fugit. vbi dicit; idem in conſuetudine, tantoque magis videtur poſſe excipi de iſta exceptione præſcriptionis, quia præſcriptio, eſt ſimilis ſolutioni, & qui præſcripſit, videtur ſoluiſſe, per verba Bal. in l. tam mandatori. C. de non nume. pecun. colum. tertia. ibi item dubitatur, an præſcriptio rei proſit fideiuſſori, & videtur quod ſic, quia præſcriptionis exceptio eſt rei cohærens, ergo tranſit ad fideiuſ-
6 ſores, & quod ſit rei cohærens, patet quia eſt ſimilis ſolutioni. l. ſi. pupilli. ff. de adminiſtratione tutorum. & præſcriptio, & abſolutio procedunt a pari, vnde qui præſcripſit, videtur ſatisfeciſſe, & debitam ſatisfactionem impendiſſe, per tex. in l. ſed ſi vnus. §. ſi autem. in fin. ff. de iniur. & quod alias eſſet ipſo iure irritum, & non validum, per præſcriptionem firmatur. per Bal. in l. prima. C. ne de ſtat. defun. &c. imo exceptio pręſcriptionis, non poteſt per par
7 tes pacto renunciari, quia vſucapio, & præſcriptio ſunt inductæ in fauorē publicum, ne dominia ſint incerta per Bar. in l. nemo poteſt. de leg. primo. Abb. in rub. extra de pręſcript. ergo de neceſſitate ex-
8 ceptio pręſcriptionis debet admitti, quia finem litibus imponit, & punit negligentes, prout per eundem Abb. ibidem dicitur in diffinitione præſcriptionis.

Sed an ſpolia pręſcribantur, vel pręſcribi poſſint, videamus, pro quo videtur eſſe reſpondendum affirmatiue, quia conſiderato verbo ſpolia quod importet bona acquiſita de fructibus eccleſiæ, aut occaſio-
9 ne eccleſiæ elicta per clericum, vel fructibus eccleſiæ, vel bona acquiſita ex negociationibus, & illicitis factis per clericum ſua vita durante, prout dicimus ſupra in prima q. vbi de diffinitione ſpoliorum dicimus, ſpolia omnino videntur eſſe bona temporalia eccleſiæ, vel eccleſiæ debita, in quibus ſi ſint mobilia nō ſacra, præſcriptio currit trium annorum. glo. in. §. res fiſci. verſ. non poteſt. inſtit. de vſucapio. & long. temp. pręſcri. Abb. in c. placuit. de pręſcriptio. & etiam triennio vſucapitur res Romanæ eccleſię. per Ang. in authen. vt eccleſia Romana. in principio. Abb. in capitulo 1. de reſtit. in integ. tertia col. ſi immobilia corporalia, veluti fundus, ager domus, aut incorporalia, veluti ſunt iura, actiones & huiuſmodi, ſpatio annorum quadraginta pręſcribuntur, per tex. in authen. de eccle. tit. §. pro temporalibus autem, tex. glo. & Abb. in c. de quarta. de præſcriptio. extra. glo. in d. §. res fiſci, quia tanto tempore bona immobilia iura

&

& actiones præſcribuntur, niſi tamen contra Romanam eccleſiam,
11 contra quam non præſcribitur, niſi ſpatio centum annorum. l. fin. & authen. quas actiones. C. de ſac. ſanc. eccle. per glo. in l. vniuerſus. C. ne rei dom. vel templo. Item per Dynum in reg. poſſeſſor. de reg. iur. verſ. in præſcriptione autem. vſque ad ver. Itē nunquid. vbi dicit, quod in præſcriptione quadraginta annorum in rebus eccleſię, requiritur titulus, & bona fides, aut ſaltim bona fides, ſecundum diſtinctionem: quam ipſe dicit rationabilem de iure nouiſſimo, in illis rebus eccleſiaſticis, quæ de iure communi poſſunt poſſideri, nec præſumptio eſt cōtra poſſeſſores, in quibus ſufficit bonam fidem habere, ſed in his rebus eccleſiaſticis: quę de iure communi nequeunt poſſideri, vel contra poſſeſſorem eſt pręſumptio. non ſufficit bona fides, ſed eſt neceſſarium etiam habere vltra bonam fidem titulum, qui poſſeſſori cauſam tribuat præſcribendi, niſi tanti temporis allegetur pręſcriptio, cuius contrarij memoria non exiſtat, vt ibidem per eundem Dynum, idem habetur ad literam in tex. in cap. primo, & ibi glo. de pręſcrip. in ſexto, bona glo. in cap. cum eccleſia ſutrina. de cauſ. poſſ. extra in glo. antepen. pro quo vide, quæ dicit Abb. in capit. illud. extra. de pręſcrip. col. ſecunda verſ. ad cuius. vbi dicit, quod ad ſubſtantiam præſcriptionis, quandoque requiruntur tria, quandoque
12 duo, quandoque, vnum dumtaxat. ſecundum naturam præſcriptionis tria requiruntur, quando præſcriptio eſt talis, quę deſiderat titulum bonā fidem, & poſſeſſionem, vt in præſcriptione contra ius commune, vt capit. primo. eo. lib. ſexto vel in præſcriptione decem, vel viginti annorum, contra prælatum: duo requiruntur, vbi non eſt titulus neceſſarius, vt regulariter contingit in præſcrip. 40. annorum iure communi non refragante, vt d. capitulo illud. & capitulo de quarta. ſcilicet poſſeſſio, & bona fides: vnum requiritur in præſcriptione, inducta in odium negligentis, vt in actionibus præſcribendis, ſcilicet curſus temporis, vt l. ſi quis emptionis. C. de præſcrip. 30. ann. ſubdens ibidem, quod vbi alterum de requiſitis perit, naturaliter præſcriptio interrumpitur, quia deficiente altero ſubſtantialiter requiſito ad confectionem actus, naturaliter deficit actus. c. ſi. de cond. appoſ. & ca. cum ſuper abbatiam. de offic. deleg.

Per quæ videtur, quod res eccleſiæ, & ad eccleſiam pertinentes, vel ſint mobiles, vel immobiles, vel incorporales poſſunt præſcriptione, vel vſucapione emitti, vel acquiri reſpectiue, per quemlibet, & appellatione iſtorum bonorum, veniunt omnia bona, quæ ſunt in mundo l. bonorum, ff. de verb. ſignif. vnde etiam & ſpolia, quia ſpolia, vel ſunt bona mobilia, ſe mouentia, vel immobilia, vel iura, vel actiones.

nes de fructibus eccleſiæ,vel occaſione eccleſiæ,vel de illicitis negociationibus prouenientia, vel fructus ipſius eccleſiæ percepti, vel percipiendi,vt dicimus in prima q.& ſunt inſertæ bullæ extrauagantes, a Pontificibus Roman.factæ in materia ſpoliorum in fine, vnde ſpolia, vel conſideres ea quatenus fructus, vel quatenus de fructibus acquiſita,vel ſint ab illicitis negociationibus deſcendentia, ſunt res
14 temporales,non ſacræ,nec rei ſacræ aliquam adhærentiam habẽtes imo res prophanæ,& in mera temporalitate cõſiſtentes,contractabiles per cuiuſuis nominis contractum, per tex.in c. fin. ne prælati uices ſuas. vbi fructus beneficiorum & eccleſiarum precio venduntur ad ſeptennium, clem. 1.§.fin.& ibi glo. in verb. vt tempus. de reb.eccleſiæ non alienan.per Feder.de Sen. conſ.123.incip. quæritur an conſtitutio, Item fructus eccleſiaſtici, nedum venduntur pretio ad ſeptennium, vt in d.cap. fin.ſed.& pro toto tempore vitæ beneficiati venduntur, etiam abſque ſimonia, per Præpoſit. in capit. ſed adhuc. 1. quæſt. 1. & nedum fructus percepti, & in aliquam acquiſitionẽ cõuerſi,qualia sũt ſpolia acquiſita de fructibus,ſed etiã fructus percipiẽdi,id quod videtur plus in caſu noſtro,vt per Præpoſitũ d.loco.dicit enim,quod percipiendos fructus etiam ex præbenda, & beneficio emere licet,quia non ſunt ſacris adiuncti officijs, cum etiam a laicis haberi poſſint, quia fructus beneficij, aut eccleſiæ non ſunt, nec poſſunt dici ſpiritualitati annexi, vt per Archid. in c. ſed adhuc.
15 prima.q.prima.vnde ſi fructus emi,vel contractari poſſunt,ergo multo magis ſpolia de fructibus acquiſita, & a fructibus prouenientia, quia ſunt temporalia, & emere, vel contractare temporalia,non eſt de genere prohibitorum, vt de ſe patet. ſecundum Hieron. Gig. qui ita refert in ſuo tracta. de penſio. q. 87.per totum. facit quod dicit Bar. in. l. Paulus. ff. de acquir. hæred. in fi. verb. quod ſi res eccleſiæ tranſeunt ad priuatum, perdunt priuilegium, & efficiuntur vſucapibiles.

Facit quia, ſi Rector eccleſiæ ob negligentiam ſuam patiatur res eccle
16 ſiaſticas præſcribi,tenetur de ſuo proprio patrimonio ſatisfacere eccleſiæ.per glo.in cap.placuit. el ſecondo 16.q. 3. in ver. pertineant, per Abbat.in cap.ex præſentium. de pignor. ver. not. 3. ibi nam per iſtum tex.dicit,quod hæres ſuus poteſt compelli ad ſatisfactionem faciendam, per Abb.in cap.auditis. de præſumptio.col.x. numero 34. ibi taciturnitas prælati nocet eccleſiæ in præſcribendo,tenetur tamẽ prælatus de ſuo ſatisfacere eccleſiæ,in quo læſit eccleſiam,permittendo præſcriptionem contra eam currere, &c. & quod ſpolia poſſint præſcribi, videtur eſſe ex eo ſolum manifeſtum, quia ſpolia ſpectant ad camerã apoſtolicam Papæ,& ad Papam ipſum principaliter, per extrauag.

extrauag. de quibus in. j. quæſt. & in ſecunda, quæ inſeruntur in fine præſen tis tractatus, & illa quæ ſpectant ad Papam principaliter, vel ſecundario omnia præſcribuntur, & præſcribi poſſunt, per ea,
17 quæ dicit Abb. in capit. audientiam extra. de præſcriptio. in 3. col. verſic. quæro, quare. vbi diſtinguit Abb. inter illa, quæ ſpectant, principaliter, & illa quæ ſpectant ſecundario, illa enim, quæ principaliter ſpectant, inquit requirunt centenariam præſcriptionem, quæ vero ſecundario lx. an. tantum præſcribuntur, vt ibi per eum, & quod ſpolia ſint de pertinentibus ad Papam principaliter, non
18 ſecundario, id ex eo apparet, quia in bullis, vel in conſtitutionibus æditis in materia ſpoliorum, dum Papa declarat, quod ſpolia ad ſe ſpectant, vel ad eius Cameram apoſtolicam, vtitur verbo ſpectare, pertinere, ſpectaſſe, vel pertinuiſſe, vt eſt videre, in bulla Pauli tertij in principio, quæ eſt inſerta, quod verbum, de ſui natura importat principaliter, non ſecundario. l. non ſolum. §. quæritur. ff. de procur. l. qui liberis. §. hæc verba. C. de vulgar. & pupill. per Bal. in l. licet. C. de pact. vbi dicit, quod verbum pertinet, eſt verbum directum.

Item facit, quia in rebus incorporatis eccleſiæ Romanæ, qualia ſunt ſpolia, currit præſcriptio centum annorum, in delatis vero rebus, currit tantum quadraginta annorum, in rebus vero aliarum eccleſiarum, vel ſint delatæ, vel ſint incorporatæ ſpatio quadraginta annorum præ
19 ſcribuntur, per Abb. in cap. cum nobis 3. col. ver. & ex poc pone. de præſcriptio. vbi dicit pone vnum ſingulare dictum, quod licet in iuribus principis, ſeu fiſci fiat diſtinctio in caſu præſcriptionis, in bona fiſco incorporata, & bona delata, nondum incorporata, tamen reſpectu eccleſiæ non videtur differentia fienda ſed ſemper vniformis eſt præſcriptio, requirit enim tempus quadraginta annorum, vt probatur in d. cap. ſecundo. quatenus loquatur de eccleſijs citra Romanam eccleſiam, ſed in eccleſia Roman. eſt differentia ſaltim, quoad illum caſum, quia in incorporatis requiritur curſus centum annorum, in delatis vero ſufficit tempus quadraginta annorum, ſicut in alijs eccleſijs.

Item facit, quia eccleſia inferior poteſt præſcribere bona, & iura ad Pa
20 pam ſpectantia not. Abb. per illum tex. in capit. ſi diligenti, de præſcriptio. 3. col. verſ. ex prædictis, & col. ſecunda, ibidem, quod contra Romanam eccleſiam poteſt præſcribi, de rebus, de ciuitatibus, & regnis, ad eam pleno iure pertinenti bus, ſed requiritur præſcriptio, non minor centenaria.

Facit quia res fiſci, tam vacantes, quam initiatæ, ſeu denunciatæ, & incorporatæ præſcribuntur, inſt. de vſucap. §. res fiſci, quia ſi ſint

bona

21 bona vacantia, præſcribuntur viginti an. ante denunciationem fiſco factam, ſed poſt quadriennio, glo. in l. penult. C. communia. de vſucap. vbi dicit, quod res fiſci vacantes, vſucapiuntur omni titulo iure communi, & ſine titulo tunc xx. ann. computandis a tempore, quo cæperunt bona eſſe vacantia, ſi vero vellet computare ab eo tempore, quo fuit initiatum, tunc ſufficit quadriennium. idem glo. in. l. prima. C. de quadrien. præſcrip. ſed melius per Bal. ibi, vbi dicit, quod illa, quæ ſunt in vſu publico, nunquam præſcribuntur. l. viam pu-
22 blicam. ff. de via pub. alia vero, ſi ſunt incorporata in fiſcum, non vſucapiuntur, niſi an. quadraginta l. omnes. de præſcrip. 30. anno. ſi vero non ſunt incorporata, titulo & bona fide vſucapiuntur, quia mobiles triennio, immobiles longo tempore. x. ann. &c. per Bal. in. l. iam pridem. C. communia. de vſucap. vbi dicit etiam, quod res cæſaris præſcribuntur, & quod ad illorum præſcriptionem, hodie requiritur ſpatium centum annorum.

Item præſcribuntur patrimonialia cæſaris, vel principis. l. prima. C.
23 ne rei dom. vel templo. Bald. in d. l. iam pridem. C. communia de vſucap.

Item præſcribuntur res ciuitatum, vel caſtri. l. ſi. C. de ſac. ſan. eccleſ. glo. in d. §. res fiſci. quia dicit glo. quam ſequitur Abb. ibi in capit. cum nobis. extra de præſcriptio. quod contra eccleſiam Roman. reſpectu prælationis, & ſupremæ poteſtatis non currit præſcriptio, ſed in rebus, & poſſeſſionibus, & iuribus, eccleſię ipſius bene currit Abb. prima col. ibi.

Facit argumen. a maiori, ad minus: quia contra eccleſiam præſcribuntur etiam iura ſpiritualia c. ad aures. extra de præſcriptio. vbi Abb. primo nota. quod iura ſpiritualia ſunt præſcriptibilia &c. & ibidem
24 Fely. in principio, vbi dicit, quod etiam dos eccleſiæ poteſt præſcribi, vt per Bal. Nouellum, quem allegat in tractatu dotis
25 primo fol. Item, & ſpiritualibus annexa præſcribuntur, veluti eſt ius patronatus, quod eſt ſpirituali annexum præſcribitur, venditur, donatur, ad hæredes tranſmittitur, per Fel. in capit. quanto. de iudi. propter quod multo magis videtur dicendum, quod pręſcribi poſſunt ſpolia, quę ſunt temporalia, nec ſunt de genere prohibitorum pręſcribi, per Gigantem quæſt. 87. per totum in tract. de penſio. argumento a maiori ad minus, quod in iure eſt validum. glo. in clem. prima. in verb. profecto. de reliquijs, & vene. ſancto. authen. multo magis C. de ſac. ſanc. eccleſ.

In contrarium multa faciunt, per quæ videtur, quod ſpolia cum ſint res eccleſiæ, & templorum dicimus ſupra in quæſt. 1. ad longum, non poſſint alia vſucapione, aut ſpatio temporis pręſcribi, quia id videtur

in

prohibere titulus qui videtur in materiam factus. C. ne rei dominicæ, vel templorum vendicatio, temporis exceptione ſubmoueatur; per quam inſcriptionem res eccleſiaſticæ videntur eſſe tutæ, & defenſæ, a cuiuslibet temporis curriculo, & voracitate, ſemper enim videntur, & a quocunq; detentore poſſe vendicari, temporis lapſu non obſtante. Item facit in contrarium vnum, quod vrgere videtur, quia ſpolia, quatenus bona acquiſita de fructibus eccleſiæ, vel eccleſiæ occaſione relicta, per clericum defunctum, de ſupra in diffinitione ſpoliorum in prima q. ſunt, & poſſunt dici res eccleſiæ, quarum
26 poſſeſſio nunquam dicitur vacare, nec etiam, per mortem Prælati, quia vniuerſalis eccleſia, vel melius Chriſtus habet illarum dominium, & poſſeſſionem, & ſemper Chriſtus, & eccleſia illas poſſidet, per
27 Bar. in l. ſicut. §. fi. ff. quod cuiuſque vniuer. per eundem in l. prima. §. municipes. ff. de acquir. poſſ. vbi Pau. de Caſt. dicit, quod quicquid re-
28 linquitur eccleſiæ, Deo relictum cenſetur, in authen. de eccleſ. tit. §. ſi quis innominatus. colla. ix. late per Abba. in repet. c. cum eſſes. de teſta. & licet Rector eccleſiæ mortuus ſit, poſſeſſio tamen non perditur, ſed remanet apud eccleſiam, ideſt apud Deum, & apoſtilla ad eundem Paulum ibidem dicit, quod Rota voluit in deciſio. ibidem adductis. quod Prælatus confirmatus, qui nondum eſt adeptus poſſeſſionem ſuæ dignitatis, poteſt agere interdicto vnde vi, quia licet vacet dignitas non vacat poſſeſſio bonorum eccleſiæ, & eccleſia eſt in anima viuentis, quod ſecus eſt in hæreditate iacenti, de quo per Oldradum conſil. 172. vt per dictam apoſtillam, quia dicit Inno. quem dicti doctores adducunt in cap. cum ſuper. de cauſa poſſeſſ. & propriet. prope finem, quod non prælatus, ſed eccleſia, & Chriſtus dominium, & poſſeſſionem rerum eccleſiæ habet, vnde quæcunque homines offerunt eccleſijs, dicuntur eſſe oblata Deo, & aliquando inueniantur
29 hęc bona Deo oblata, eſſe epiſcoporum, vel prælatorum, vel capitulorum, dic, inquit, eſſe eorum, quoad gubernationem, propter quod dicimus, quod quantuncunque moriatur prętatus, & omnes clerici, tamen proprietas & poſſeſſio remanet penes Chriſtum, qui viuit in æternum, vel penes vniuerſalem, vel ſingularem eccleſiam, quæ nunquam moritur, nec eſt vnquam nulla, & etiam ſi ſpolietur eccleſia aliquibus rebus, antequam earum poſſeſſio obtineatur, veluti poſſet dici, quando hæredes pręlati, vel alij mortuo prælato immiſcent ſeſe in ſpolijs, ac bonis illius de beneficijs acquiſitis, in quorum poſſeſſione eſt eccleſia, vel Chriſtus, vti erat prętatus ante, ita hodie Camera, quæ locum prælati obtinet, habet interdictum vnde vi. ſicut tutor nomine pupilli, vel quilibet adminiſtrator nomine eccleſiæ, per iura per eundem Inno. ibidem adducta.

Immo

Immo parietes ipſius eccleſiæ, vel ipſa eccleſia parietibus circundata,&
cõſecrata,& hodie Camera apoſtolica in ſpolijs loco eccleſiæ,vel prę
30 lati ſuffecta, & ſubrogata, videtur ius habere, & poſſidere, & vendi
care etiam mortuo prȩlato,vel collegio ſecundum opinionem Moyſis
Archiep. quem refert glo. in fin. in d. l. ſicut ff. quod cuiuſque vni-
uerſitatis nomine.

Facit id, quod habetur per eundem Inno.in cap.ex parte de arbitr. pri-
ma col. & per eundem capit. in præſentia. ex. de probatio. vbi
dicit, quod licet præbendæ ius vacet, res tamen, & iura per-
tinentia ad præbendam non vacant,imo poſſidentur ab eccleſia,
etiam dum viuit præbendarius, quia poſſidet illa nomine eccle-
ſiæ, vt not. in capit. ex litteris. de probatio. facit Bald.in mar-
garita. in ver.mortuo. idem Bal.in l. minus. ff. de hæredibus inſtit.
ſequitur Abb. d. capit. cum eſſes. verſic. quarto principaliter. de
teſtam. idem Abb. in capit. cum ſuper. de cau. poſſ. & proprie.
quarta col.quia dominis non currit præſcriptio, tex. cum glo. in l.
31 male agitur. C. de præſcription. 30. anno. in gloſſ. ibi eſt autem ra-
tio prædictorum,quare non præſcribitur a dominis, quia ipſi habent
poſſeſſionem, & poſſidenti non currit præſcriptio, per Abb. in
c.vigilanti.prima col.ibi addo tamen ad prædicta notabile dictum
extra de præſcriptio.

Vnde ſi poſſeſſio rerum eccleſiæ, & ſpoliorum, vt vides per mortem
clerici,vel prælati non vacat, quia ſemper eſt penes Chriſtum, penes
eccleſiam, penes parietes eccleſiæ, & hodie penes Cameram, non
poſſunt ab aliquo præſcribi, quia non poſſunt ab aliquo poſſideri,
quia vnius rei poſſeſsio, nec ciuilis, nec naturalis penes duos in ſoli-
32 dum eſſe poteſt. l. 3. §. ex contrario. ff. de acquir. poſſeſſ.Dynus in
reg. ſine poſſeſsione. de reg. iur. ver. præterea autem & in fin. vbi
pulchre. l. ſi vt certo. §. ſi duobus. ff. commoda. cum glo. ibi in
ver.dominium.Spec.in tit.de reſti.ſpoliat.§. primo. verſ. item circa.
& quia tempus non eſt modus perdendæ poſſeſsionis.l. ſi mulieri. ff.
33 quibus mo.vſufruct.

Vnde, nec prȩſcribi poſſunt, quia ſine poſſeſsione non procedit prȩſcri-
ptio capit. ſine de reg. iur. in 6. quia poſſeſsio eſt ſubſtantia præſcri-
ptionis,qua deficiente deficit actus præſcriptionis.per Abb. capit. il-
lud ſecunda col.verſ.ad cuius declarationem.in fi. ex. de præſcriptio.

Item quia,quãdo Papa declarat,bona relicta per clericum,acquiſita de
beneficijs,eſſe ſpolia,& eſſe,ac fuiſſe Camerȩ apoſtolicæ,vtitur modo
verbo ſpectaſſe, ſpectare ; modo pertinuiſſe, vel pertinere, vt videre
eſt in bulla Pauli tertij ædita ſuper ſpolijs ann. 1541. nonis Ianuarij
ibi ſpectaſſe,& ſpectare,illaque tanquam ad ipſam cameram ſpectan-
tia,

tia, &c. & in breui Pij 4. ſub Dat. Romę die tertia Iulij 1560. ibi ad cameram apoſtolicam ſpectare,& pertinere,decreuit. & declarauit,& paulo poſt,ibidem,ad ipſam cameram pertinentium, & in bulla eiuſdem Pij quarti ædita anno 1560.nonis Februarij, quæ incipit bulla confirmationis, & innouationis priuilegiorum &c.ibi ad eandem cameram, & non alios ſpectaſſe,& ſpectare, ac ſub nomine ſpoliorum venire, illaque, tamquam ſpolia ad eandem camera pertinentia &c.quæ bullæ ſunt in fine huius laboris inſertæ. item in bulla eiuſdem Pij quarti ędita ſuper declaratione ſpoliorum anno 1563. nonis Nouembris, quæ eſt inſerta in ſecunda quæſtio. quæ verba pertinere, & ſpectare unius, & eiuſdem ſignificati, & promiſcue,
34 vnum pro altero ponitur, vt videre eſt in bullis, & affirmat Marius Nizola locutionum latinarum Ciceronis magnus enucleator, in ſuo repertorio in verbo ſpecto, vbi declarando ſignificatum verbi ſpectat,exponit ideſt pertinet, attingit &c. quibus verbis vtendo Papa, denotat & intendit, quod ſpolia ſpectent, & pertineant ad Cameram apoſtolicam pleno iure, tam quoad proprietatem, & dominium, & quam quoad poſſeſſionem, quod camera in illis habeat dominium, & poſſeſſionem, quia id uidetur importare verbum pertinere, de ſui natura, quod latiſſimum eſt, & importat, tam illa, quæ ſunt noſtri dominij, quam illa, quæ alio aliquo iure poſſidemus. l. verbum pertinere. ff. de verb. ſig. per Inno. in capitulo cum eccleſia ſutrina. de cauſ. poſſeſſ. & proprie. vbi dicit, quod per verbum pertinere, poſitum in commiſſione, vel in libello,cenſetur, & intelligitur deductum omne ius in iudicio,tam quoad proprietatē,quam quoad poſſeſſionem,quā etiam alias quouiſmodo parti competens,& intentatum iudicium, tam quoad petitorium, quam quoad poſſeſſorium.per tex.in l.ſi quis intentione ambigua. ff. de iudic. & ibi glo. per Abb. in c. primo. de ſequeſt. poſſ. & fruct. tertia colum.verſ.ſed circa.idem Abb.c.cum contingat ex.de decim. 1. not. ſequitur Alex. in conſil. 42. 4. vol. vbi dicit, quod tale verbum poſitum in libello,importet petitorium, & poſſeſſorium ſecun-
36 dum Feder.de Senis.conſ.283.incip.conſilium latum.in glo. & Abb. in c. inter dilectos. de fide inſtru. Rota.decifio. 396. in nouis incip. ſi committatur cauſa. vbi propter verbum pertinere poſitum in commiſſione, inclinat Rota,quod intelligatur commiſſa cauſa,tam quoad proprietatem, quam quoad poſſeſſionem, & tam in poſſeſſorio, quam in petitorio, vnde ſi ſpolia ſpectant ad cameram, tam quoad dominium, quam quoad poſſeſſionem, & ſi dominium, & poſſeſſio eſt cameræ apoſtolicæ,nō videtur quod in illis procedat præſcriptio, quia præſcribens non habet in illis dominium, titulum, vel poſſeſ-

ſionem

ſionem, quæ ſunt penes alium, vnde penes eum eſſe non poſſunt, quia dominium, & poſſeſſio inſolidum non eſt reperiri penes plures, ſed penes vnum tantum. l. ſi vt certo. §. ſi duobus. & ibi gl. in verb. dominium. ff. commoda, & quod noſtrum eſt ad alios ſiue facto noſtro transferri non poteſt. l. id quod noſtrum de reg. iur.

Item poteſt dici alia ratione, & alio fundamento, quod ſpolia non poſſunt per quenquam præſcribi, quia negari non poteſt, quin ſpolia, quatenus a fructibus beneficiorum, non ab illicitis negociationibus prouenientia, non ſint bona eccleſiaſtica de fructibus eccleſiæ, vel occaſione eccleſiæ acquiſita, quæ debent eccleſiæ, vel in ea ſucceſſoribus reſeruari cap. præſenti. de off. ordin. in ſexto. quæ nullo modo poſſunt alienari, vel ſunt alienari prohibita. 12. q. 2. ſine exceptione. & tota illa cau. & q. & toto tit. de rebus eccleſię non alien. ac d. c. pręſenti. & res prohibita alienari, eſt prohibita vſucapi, & præſcribi. not. gl. in l. vbi lex: de vſucap. tex. in l. alienationis verbũ. de verb. ſignific.
37 vbi dicitur, quod alienationis verbum continet vſuca. merito ſpolia
38 non vſucapiuntur, aut præſcribuntur, quia qui cõtra iura mercatur, bonam fidem præſumit non habere c. qui contra de reg. iur. in 6. & l. qui ius. de reg. iur.

Item, & alia ratione, quia detentores ſpoliorum, vel occupatores ſunt occupatores, & detentores rerum Cameræ, & ſedis apoſtolicæ, quia ſpolia ſunt applicata camerę, vt per extrauagantes per Pontifices factas in materia ſpoliorum, & detentores huiuſmodi ſunt excommunicati etiam excommunicatione maiori, c. ſi quis. de rebus eccleſię
39 non alien. c. indignum, 12. q. 2. & prout in annuali proceſſu, vel Bulla in cœna domini nũcupata in ſingulo anno in hebdomada ſãcta coram Papa legi ſolita, & in Bulla Pauli iiij. contra occupatores bonorum cameræ apoſtolicæ ſub Datum Romæ 1556. Kal. nouembris anno ſecundo. vnde in huiuſmodi tractatur de periculo animæ, & in illis, in quibus tractatur de animæ periculo, non currit aliqua
40 præſcriptio, per Spec. in tit. de ſent. §. 2. verſ. & not. merito per aliquem ſpolia præſcribi non poſſunt, quouis temporis ſpatio interueniente.

Item, & alia ratione, quia ſpolia eccleſiaſtica ſunt de prouentibus bonorum eccleſiæ, & Deo dicatorum acquiſita, vt de ſe patet, & ſemel dicata Deo, nec in totum, nec in partem ad vſus humanos, aut prophanos reuerti poſſunt, reg. ſemel Deo dicatum. de reg. iur. in ſexto. me-
31 rito, nec etiam per viam præſcriptionis, quia illud quod vna via, & directo prohibetur, non debet alia via cenſeri permiſſum, per regulas iuris.

Item Camera apoſtolica: ad quam hodie ſpectãt ſpolia relicta per cleri

cos

cos decedentes, reſpectu clericorum decedentium in quibuſcunque locis remotis, longinquis in qualibet mundi parte, de quorum obitu nullam habet notitiam, vel habere poteſt dicitur ignorans, & abſens, & ignoranti, & abſenti, qui habet dominium, & poſſeſſionem in re, veluti habet Camera apoſtolica in ſpolijs, quæ ſuccedit hodie loco ec
42 cleſiæ, prout dicimus ſupra, non currit præſcriptio aliqua per tex. in l. male agitur. C. de præſcrip. xxx. anno. & glo. ibi in ver. poſsidentibus. per Abb. in capit. vigilanti. de præſcriptio. ibi addo tamen notabile dictum, quod præſcriptio currit contra abſentem, & ignorantem, niſi abſens, & ignorans poſsideat ciuiliter, quia ſi poſsidet ciuiliter, non currit contra eum præſcriptio. dicta. l. male agitur, &c. glo eſt notab. in. §. ſed aliquando inſtit. de vſucap. in ver. ſeruum, imo & ignorantię, ſi ſit iuſta, & probabilis, licet non impediat pręſcriptionem, regulariter eſt ſubueniendum
43 argumen. capit. cum illorum. de ſent. excommunicationis. ver. circa per Abb. d. loco.

Merito poteſt dici, quod Cameræ apoſtolicę in ſpolijs nō currat pręſcriptio, ex quo in illis ſemper retinet dominium, & poſſeſsionem, & in iſto caſu propter impedimentum ignorantię, ęquiparatur, ac ęquiparari poteſt non valenti agere, cui non currit pręſcriptio. l. ſed & ſi per Prętorem. ff. ex quibus cau. maior. late per Abb. vbi diſputat regulam in cap. ex tranſmiſſa. extra. de pręſcriptio.

Stantibus tot contrarijs in hac materia, quæ eſt multum difficilis, puto diſtinguendum eſſe, an videlicet ſpolia poſsideantur ab aliquo, qui ſciat illa eſſe ſpolia eccleſiaſtica, & ad Camerā apoſtolicam, vel eccleſiam ſpectare, & pertinere, puta ab hęrede clerici defuncti, vel alio eius immediato ſucceſſore, aut ab alio, qui id neſciat, ſed bona fide accipiat, putans tradentem dominum eſſe, & qui de mala fide, etiam ex poſt ſuperueniente redargui non poſsit.

Et primo caſu puto dicendum, quod ſpolia non poſſunt vllo, quantumuis longiſsimo tempore ab illo vſucapi, vel pręſcribi, attento eius animo, & mala fidę, cum qua fuit ingreſſus, & cum qua detinet poſſeſsionem rei alienę, quoniam nulla antiqua dierum poſſeſsio iuuat mala fide poſsidentem cap. vigilanti. extra. dę præſcriptio, quia
44 mala fides illius, indiſtincte vitiat pręſcriptionem. vbi pręſcriptio cauſatur facto poſsidentis. per Abb. ibidem verſ. an autem. ſecunda col. quia dicit Bal. in. l. res creditoris. C. de pignor. actio. ſecunda q. quod pręſcriptio impeditur per ſcientiam rei alienę, quam habet etiam bone fidei poſſeſſor, exemplum dat in creditore poſsidente pignus, qui habet bonam fidem, cum habeat pignus a domino, ideſt a debitore; tamen, quia ſcit pignus alienum, nullo tempore pręſcri-

bit ipſe, nec hæres, quia in d. primo caſu, talis hęres ſucceſſor, vel
occupator, poteſt dici inuaſor rerum eccleſię, & inuaſis non currit
45 præſcriptio, notatur, & ſummatur in capit. nihil. de præſcriptio. vbi
Abb.verſ.venio ad glo.per tex.in capit.licet. in reg. 16.quæſt. 3.& 93.
diſt.illud glo d.cap.nihil.& contra talem ſcienter inuadentem ſpo-
lia,& bona ad eccleſiam, vel Cameram ſpectantia, competunt Ca-
46 merę interdictum vnde vi, actio furti, remedium legis. ſi quis in
tantam, & alia, de quibus per Innocen. in capit. cum in off. de teſta.
quia mala fides, tam a principio, quam poſt ſuperueniens, ſemper
impedit pręſcriptionem d.cap.vigilanti.cap. ſi diligenti. cap. fin.ex-
tra de pręſcriptio.vbi glo.in ver.tam canonica.dicit ſecundum vnum
intellectum ad illum tex. quod omnia iura ciuilia, quę tractant de
præſcriptione triginta, vel quadraginta annorum, quę procedũt etiã
cum mala fide, in odium rei ſuæ negligentis, in male fidei poſſeſſori-
bus non tenent hodie, per illum tex.attenta cauſa peccati, quia, quod
47 non eſt ex fide, peccatum eſt, d. capit. fin. & per glo. d. capit. ſi
diligenti extra eo. in verſic. bona fides, quæ dicit illud generaliter
verum eſt, quod ſecundum canones bona fides præſcribentis neceſ-
ſaria eſt, ſiue de re ſpirituali, ſiue ciuili: ſubdens ibidem,& fides bona
intelligitur, cum accipiens credit tradentem eſſe dominum, vel habe-
48 re ius diſtrahendi, licet erret in facto.l. bona fides. ff. de verb.ſignif.
& hæc bona fides ſemper præſumitur, niſi probetur contrarium,
49 cum lex dicat præſumi ignorantiam, niſi probetur ſcientia. ff. de
probatio. verius, & alias vt ibi per eandem glo. nec etiam iſte talis
50 ſucceſſor habet titulum, qui pari modo, de iure ciuili in præſcriptio-
ne rerum eccleſiæ requiritur, & eſt neceſſarius, quia non poſſunt
pręſcribi res eccleſiæ ſine titulo, & bona fide, etiam in præſcriptio.
51 xl.an.& etiam de iure canonico veteri vt per Dyn. in reg. poſſeſſor.
de reg. iur.

Secundo vero caſu, quando accipit bona fide putans tradentem domi-
num eſſe, & habere ius diſtrahendi: qui rei veritate non fuerit domi-
nus: ſed fuerit in mala fide, ego puto ſubdiſtinguendum eſſe, quod,
vel ille eſt ſucceſſor ſingularis, vel vniuerſalis: quia ſi ſuccedit in rem
ſingularem vſucapit, & præſcribit, etiam cum mala fide ſui auctoris.
quæ ei in nihilo nocet glo.eſt notab. in §.furtiuæ. inſtit. de vſucapio.
in ver.competat.per Abb. in capit.nihil. ſecunda col.de præſcrip. ibi
ſecus in præſcrip. longiſſimi temporis.xxx.vel xl. an. nam illa proce-
dit etiam in inuaſis,& violentis, ſi ſucceſſor ſit ſingularis, & fuit bo-
næ fidei poſſeſſor, & velit a ſe incipere præſcriptionem, vt not. glo.
d.§.furtiuę quoque res.pro hoc facit tex.in l.ſicut.& l.omnes.C. de
præſcriptio. 30.anno. ad quam glo. eſt additio in fine, ſed hodie vi-

tium

tiam perſonæ, nocet ſingulari ſucceſſori. per authen. male fidei. C. de præſcrip. long. temp. propter quam additionem, videtur peruerti ſenſus omnium, quę ſuperius glo. dicit: ſed illa authen. loquitur, & intelligitur in pręſcri. x. vel. 20. an. vt Felin. in c. ſi diligenti. quinta col. in fi. verſ. dum glo. bona fides.

Si vero non ſit ſingularis ſucceſſor, ſed vniuerſalis in omnibus ſpolijs, dicit Dyn. in reg. poſſeſſor. circa fin. quod talis ſucceſſor, ſi habuit bonam fidem præſcribit, non obſtante quod eius actor, & defunctus malam fidem habuerit, ſi tamen velit a ſeipſo præſcriptionem inchoare de æquitate canonica: ſed imo videtur contrarium verius, quod ſi iſte vniuerſalis ſucceſſor, habuit auctorem male fidei, eius mala fides ei noceat, quia ſucceſſor vniuerſalis non præſcribit de iure ciuili, ſi
52 defunctus habuit malam fidem, etiam ſine violentia. l. cum hæres. ff. de diuerſ. & tempo. præſcrip. quia cenſetur eadem perſona cum defuncto, vt in authen. de iureiur. a mori. præſtan. per ea quę dicit Abb. in capitulo nihil. de pręſcrip. tertia colum. vbi reſpondendo ad iura adducta per Dyn. reprobat talem illius opinionem, & tenet indiſtincte, quod hęres vniuerſalis, non poteſt præſcribere cum mala fide ſui authoris defuncti, quia hæres, cum ius ſuam cauſat a defuncto, cenſetur eadem perſona cum
53 defuncto, idem Abb. in d. capitulo ſi diligenti. & ibi Felin. colum. quinta. verſi. contra opinionem famoſam, Dyn. vbi recitat, qui teneant opinionem Dyni, & qui teneant opinionem contrariam Dyno, affirmat tamen, quod opinio contraria eſt magis communis, vt ibi per totam vnam col. vbi dicit ſaluando, & declarando Dynum, quod oportet quod mala fides fuerit authoris immediati, non autem mediati. ſecundum Alex. in l. pomponius. ff. de acqui. poſſeſſ. Item quod opinio Dyni habet locum in terris eccleſiæ, vbi ſeruatur ius canonicum, non in terris imperij, vbi ſeruatur ius ciuile, per Angel. in l. ſi ego. §. ſi pactus. ff. de publi. in rem actio. Item opinio Dyni habet locum in terris imperij, ſi hæres non vult vti adminiculo defuncti, quia tunc præſcribit cum bona fide, non obſtante, quod probetur mala fides defuncti. per Marian. in rub. de cau. poſſeſſ. & proprie. Item ſaluatur opinio Dyni, in hærede, qui adiuit hæreditatem cum beneficio inuentarij, quia non tenetur reſtituere illam, quam cum bona fide præſcripſit, cum eam habeat ex alia cauſa, quam hæreditaria, nec vult vti titulo defuncti, neque quoad dominium, neque quoad poſſeſſionem, per Alex. in d. l. pompo. Item ſaluatur etiam Dynus, quando defunctus non fuiſſet in mala fide vera, ſed præſumpta, puta cauſata ab errore iuris, quia illa non nocet hæredi, per Paul. de caſt. in l. nunquam. ff. de vſucap. per glo. quam

ad hoc extollit in l.tutor rerum. in glo. magna. in fi. ff. de adminiſt. tuto.

Sed ſi non adſit mala fides ab aliqua parte,ſi adſint, concomitantiæ iu-
54 ris, & canonum requiſita. ego puto, quod ſpolia, & res ſpoliorum poſſint bene præſcribi, quia mobilia, immobilia, iura, & actiones, caſtra, ciuitates, & regna, etiam ſpectantia ad Papam, & Romanam eccleſiam ſpatio temporis pręſcribuntur, per Abb. in cap. ſi diligenti. & glo. & Abb. in cap. cum nobis. de pręſcriptio. per Felin. in c. ad audientiam. col. nona. de pręſcriptio. ibi per iſtum tex. habes, quod requiritur pręſcriptio centenaria ad pręſcribendum bona, &
55 iura vicariorum Romanę Eccleſię, adduximus ſupra in contrarijs, quia iudicio meo, licet ſpolia ſint, & poſſint dici res eccleſiæ, & eccleſiaſtica, tamen ſunt res eccleſię, quę poſſunt poſſideri iure communi, nec in illis pręſumptio contra poſſeſſores habetur, vnde ſola bona fides. etiam ſine titulo, ſufficit in illorum pręſcriptione, vt per tex. & ibi glo. in c. 1. de pręſcriptio. lib. ſexto. vbi ſecundum Dynum in reg. poſſeſſor. de reg. iuris. rationabiliter diſtinguitur, quia in rebus eccleſiaſticis, quæ poſſunt poſſideri iure communi, nec pręſumptio habetur contra poſſeſſores ad pręſcribendum, ſola bona
56 fides ſufficit, etiam ſine titulo, ſecus eſt in illis, quę de iure communi nequeunt poſſideri, vel eſt pręſumptio contra poſſeſſorem, quia tunc non ſufficit bona fides, ſed eſt neceſſarius titulus, qui poſſeſſori cauſam tribuat pręſcribendi, niſi tanti temporis allegetur pręſcriptio, cuius, contrarij memoria non exiſtat, vt etiam per Abb. in c. ſi diligenti. de pręſcriptio. extra, exemplum ego darem in rebus ſacris, vel ſpiritualibus, quę non poſſunt poſſideri a laicis, merito etiam nec pręſcribi, niſi cum titulo, velut dicit glo. in cap. ad decimas, de reſtit. ſpol. quod licet perſona ſit capax iuris decimarum, tamen non poteſt decimas pręſcribere: niſi mediante titulo, nec etiam poſſidere quod plus eſt, niſi cum titulo, & titulus legitimus poterit eſſe donatio epiſcopi de conſenſu capituli, vel legitima pręſcriptio, pro. 40. an. tam de iure ciuili, quam de iure canonico; de iure ciuili per tex. in authen. quas actiones, C. de ſac. ſan. eccl. de iure canonico in cap. de quarta. de pręſcrip. & ideo dicit glo. quod laicus quantocunque tempore percipit decimas in aliqua eccleſia parrochiali, ſi rector illius eccleſię ſpoliauerit illum, non poteſt laicus contra rectorem intentare interdictum vnde vi, niſi allegat titulum
57 ideſt infeudationem ante concilium Lateranen. non autem ante auditur, ſi allegat pręſcriptionem, quia non poteſt pręſcribere, cum non poſſit poſſidere, cum ſi poſſideat, poſſideat contra formam iuris. ſubdens Dynus paulo poſt ibidem, quęro vtrum bona fides requiratur

tempore

tempore contractus, & tempore traditionis, & tempore continuatæ poſſeſſionis, dicens, quod de iure ciuili in titulo emptionis, & venditionis requiritur bona fides, vel probabilis error: qui bonæ fidei præſumptionem inducat tempore contractus, & tempore traditionis, in cæteris vero requiritur tempore traditionis tantum. ff. de vſucap. ſi his qui pro tempore. §. fin. ſed de iure canonico non requiretur tempore contractus in his, quæ de iure communi poſſunt poſſideri cum ſine titulo præſcribuntur, ſed tempore traditionis, & continuatæ poſſeſſionis, vſque in finem completæ præſcriptionis, ſed in his, quæ de iure communi non poſſunt poſſideri: in quibus præſcribendis requiritur titulus: eſt dicendū, quod bona fides non requiritur tempore contractus, & tempore traditionis, & tempore continuatæ poſſeſſionis, ſecus in cæteris, niſi poſt tempus contractus mala fide celebrati error facti probabilis interueneniat, qui malæ fidei præcedentis ſuſpicionem remoueat, vt ibi per eum: vbi vide, quando fuit erratum in iure, & quando in facto, etiam quando in iure, & in facto, quæ fides bona, ne, an mala fides arguatur &c. vbi magiſtraliter per eum.

Nec valet, quod poſſet allegari, quod ſpolia vti res eccleſiæ non poſſunt poſſideri iure communi, quia res eccleſiæ, iure cōmuni in tertiam perſonam alienari prohibentur, vnde videntur non poſſe poſſideri regu-
58 lariter de iure communi, ſtante iuris communis prohibitione, ſuper alienatione, totis titulis de reb. eccle. alienand. Quia reſponderi poteſt, quod non eſt verum obiectum, quod res eccleſiæ ſint prohibitæ, a iure communi alienari, ſed bene ſunt prohibitæ ſine ſolemnitate, & ſine cauſa, quia cū cauſa, & ſeruata ſolemnitate a iure tradita, quotidie alienantur, & alienari poſſunt, totis dictis titulis de rebus eccleſiaſticis alienan. vnde illæ poſſidentur, & poſſideri poſſunt de iure cōmuni, vt per Abb. in cap. cum non liceat. de præſcriptio. col. 3. verſic. & circa. vbi dicit, quod res eccleſię non prohibētur alienari ſimpliciter, & indiſtincte, ſed bene prohibentur ſine certa ſolemnitate: & data bona fide, & excluſo iuris errore, in illis procedit præſcriptio, ſi habet concomitantiam ſuam, vnde ego puto per ſupradicta, quod ſpolia præſcribantur, & præſcribi poſſint in præiudicium eccleſiæ, & cameræ apoſtolicæ.

Sed ego credo, quod ſpolia, dato quod præſcribantur, non pręſcribuntur, nec præſcribi poſſunt, niſi centenaria præſcriptione, quia ſunt
59 applicata Cameræ apoſtolicæ, & Papæ, vt bona Papæ, & Cameræ, & vti bona ad Papam, & Cameram apoſtolicam ſpectantia, vt per Bullas, & maxime per extrauagantem Pauli iij. in materia æditas: in quibus Papa vtitur verbo ſpectaſſe, & ſpectare, pertinuiſſe, & per-

tinere, quod verbum de ſui natura importat principaliter, non ſecun dario per tex. in. l. non ſolum. §. quæritur. ff. de procura. facit. l. qui liberis. §. hæc verba. ff. de vulga. & pupil. & per Bal. in. l. licet. C. de pact. vnde ſi ſpolia ſunt principaliter applicata Cameræ, & Papæ & principaliter ad Papam ſpectãt, ſuccedit illud quod regulariter di- cit Abb. in c. ad audientiam. extra de præſcrip. quod in ſpectantibus
61 principaliter ad Papam, non currit prę́ſcriptio: niſi centum annorũ quia tanti temporis, & non minoris currit præſcriptio contra Papã, & Roman. eccleſiam cap. ad audientiam, c. cum nobis extra de præ- ſcriptio.

Nec valet illud, quod poſſet obijci, quod cũ Camera apoſtolica capiat ſpolia per obitum Prælatorum quarumcunque eccleſiarum de mun- do, in quarum locum eſt ſuffecta, & ſubrogata Camera apoſtolica in ſpolijs, Rota deciſio 855. in antiquis: incipit. cum Camera. quod propterea iure, & priuilegio illarum eccleſiarum, in qua- rum iuribus ſuccedit, vti debeat, non ſuo, & ſic gaudere præ- ſcriptione 40. an. non centum, prout quęlibet eccleſia gaudet: Quia reſpondetur, quod imo Papa, licet ſuccedat in loco, & iu- re priuati, tamen debet habere ſuum priuilegium, & habet vti e- tiam in illa re ſuo priuilegio, ſaltim in futurum, & a tempore quo ſuccedit, quia ſi præſcriptio incipit contra priuatum, & ec-
62 cleſia illi ſuccedit, præſcriptione pendente, præſcriptio habet com- pleri, tanquam contra eccleſiam, non tanquam contra priuatum, licet in priuati iuribus ſuccedat eccleſia, quia eccleſia, vtetur iu- re ſui priuilegij. per glo. in authen. quas actiones. C. de ſac. ſan. eccleſ. vbi Bal. ſecunda col. verſ. 7. & vltimo quæritur. vbi poſita quæſtio. an priuilegiatus, qui ſuccedit non priuilegiato vtatur ſuo priuilegio quantum ad prę́ſcriptionem. & tenet quod a tempore, quo ſuccedit in futurum, & pro tempore futuro, priuilegiatus habere de- beat ſuum priuilegium, etiam in re priuati, in qua ſuccedit. Idem tenet Abb. in cap. de quarta 6. col. verſ. ſed quæritur. vbi dicit, quod glo. in d. authen. tangit. q. ſed non firmat pedem. idem dicit Io. And. in cap. primo. de iure patronat. And. de Iſern. in conſtit. regni. in titu lo de purgatio. præſcrip. circa principium. Idem tenet Abb. in cap. ad aures. extra de præſcript. Idem Bar. in d. authen. quas actiones. vbi ponit & diſputat, an priuilegiatus vtatur priuilegio ſuo contra priui legiatum, licet videatur de iure regulariter contrarium, cum ille, qui in ius ſuccedit alterius, eo iure vti debet, quo ille, cui ſuccedit, cap. is qui. de reg. iur. in 6. & ſubrogatus ſapere debet naturam, & condi- tionem ſubrogantis in re ſubrogata. §. fuerat inſtit. de actio. & ceſſio narius plus iuris in receſſa &c. ſed Papa debet habere à die obitus

Prælati

Prælati ſuum priuilegiũ centenariæ præſcriptionis, quia ſtatim, quod moritur clericus, rector, vel Prælatus, ſpolia decedẽtis ſunt applicata Cameræ, vt per extrauagãtes in materia æditas, & maxime in extrauag. Pauli tertij, vbi declarat ſpolia a die mortis sẽper ſpectaſſe, & pertinuiſſe ad Cameram apoſtolicã, vtendo verbo ſpectaſſe, quod eſt finiti, & perfecti temporis, quod importat canonem latę, non ferendę ſentẽtiæ, per ea quæ late adducimus, in q. de priuilegijs Camerę, &c.
63 primo priuilegio. ante vero obitum Prælati, & in eius vita, ſi quis incipit præſcribere pro illo tempore, vſque ad diem mortis, non currit præſcriptio Cameræ ad rationem cẽtenarię præſcriptionis, ſed ad rationem præſcriptionis 40. annorũ cuilibet eccleſiæ currentis, vt per glo. Bal. Abb. Io. And. in dictis locis, vnde videtur concludendũ, quod ſpolia, ex quo ſunt de ſpectantibus ad Papam principaliter, non prę ſcribuntur, niſi centenaria præſcriptione Papæ, & Romanæ eccleſiæ conceſſa, quia etiam tanto tempore præſcribitur vſusfructus ciuitati relictus per glo in c. nemo 16. q. 3. quæ dicit, quod hæc præſcriptio cẽ
64 tum annorum habebat locum olim in qualibet eccleſia, ſed hodie tã tum Romonæ eccleſiæ eſt appropriata, iſtud etiam habet locũ in eccleſia Nonantulana glo. in authen. quas actiones. C. de ſac. ſan. eccleſ. & in omnibus eccleſijs, quæ ſunt de patrimonio Roma. eccleſiæ, Fely. in c. ad audientiam. de reſcrip.

Sed quomodo iſta præſcriptio centenaria probetur, vide per Bal. in. l. fin. C. de ſac. ſanc. eccleſijs per Abb. in c. ſi diligenti. de præſcrip. capitulo cum vobis 2. colum. verſ. 2. principaliter eo. vbi ponit multos
65 modos, primo per inſtrumenta, & viam conſtituti, & ſecundum Bal. quod in pręſcriptione centenaria ſufficiat probatio per præſumptiones, quia directa probatio eſt difficilis, & per Fely. d. c. cum nobis. præallegato.

Et ad reſponſionem, ſeu concordationem contrariorum deuenio: & primo non obſtat illud, quod adduxi in contrariũ de titulo, ne rei domini. vel templo. quia tẽpus indefinitum illius rubricæ, per quod videbatur excludi omnis præſcriptio, fuit per ſubſequẽtia tempora determinatum, & generalitas illius declarata, & limitata per titulos ſubſequentes, quia poſt illam rubricam factus eſt titulus d præſcriptione. 30. vel 40. an. per quem videtur excluſa, & adempta facultas vendicandi cuique rem præſcriptam, vel poteſt dici, quod illa rubrica loquatur de pręſcriptione. x. & xx. anno non de alijs præſcriptionibus 30. 40. & centum anno. quæ currunt in rebus eccleſiæ, etiam de iure ciuili. l. fin. & authen. quas actiones. C. de ſac. ſan. eccle. quia tali rubrica non obſtante, præſcribuntur res eccleſiæ, & templorum, vt dictis iuribus, vel quod generalitas illius rubricę, intelligatur genera

liter loqui in caſibus in nigro contentis.

Nec obſtat pari modo illud, quod rerum eccleſiæ poſſeſſio, & dominium nunquam vacet, nec etiam per mortem prælati, quia illarum poſſeſſio, & dominium eſt penes Chriſtum, & eccleſiam vniuerſalem, vel particularem, vel quod parietes eccleſiæ, vel eccleſia ipſa conſecrata ſemper poſſideat, vendicet, & ius habeat, & quod ſpolia per verbum pertinere poſitum in bullis, ſpectent, tam quoad dominium, quam quoad poſſeſsionem ad Cameram apoſtolicam, vnde cum ſint in poſſeſsione, & dominio Cameræ, non videntur poſſe ab aliquo poſsideri, ne ſequatur abſurdum quod inſolidum duo poſsideant, & duo præſcribant, vnde nec etiam preſcribi. Quia reſpondetur, quod etiam illa, quæ ſunt in dominio, & poſſeſsione alterius, concurrentibus, & concomitantibus concomitantiijs præſcribi poſſunt, & præſcribuntur, & per præſcribentem rei præſcriptæ, vel vſucapte acquiritur dominium, & poſſeſsio, & etiam dominium, nedum vtile, ſed & directum, per tex. in l. 3. ff. de vſucapio. vbi diffiniendo vſucapionem dicit, quod vſucapio eſt acquiſitio dominij per continuationem poſſeſſionis temporis lege diffiniti. Idem videtur dicere tex. in l. traditionibus. C de pact. id quod intelligi debet, etiam de directo dominio, per Dyn. in reg. poſſeſſor. de reg. iur. quia appellatione dominij intelligitur de directo. l. prima. & ſecunda. ff. ſi aget. vectigal. vel emphiteo. & hæc in vſucapione fauore poſsidentis, in præſcriptione vero x. & xx. anno. acquiritur vtile dominium poſsidenti bona fide, propter bonam fidem, quam habet: in præſcriptione vero longiſsimi temporis. 30. vel 40. ann. quando cum bona fide, vel contra eccleſiam, vel contra priuatum, ſine titulo, quod vtile dominium acquiritur, ſicut in præſcriptione longi temporis, & etiam directum per glo. in. l. ſi quis emptionis. C. de præſcriptio. 30. ann. per Io. Andre. in regu. poſſeſſor. ver. quartum præponebatur, vbi concludit, quod quoad modum vtendi, præſcribens acquirit omne dominium, quia poteſt illa re vti vt vult, & ſicut poteſt quilibet dominus diſponere de re ſua, & per Innocen. in cap. cæterum. de iudic. extra quod per preſcriptionem acquiritur directum, & vtile dominium. Idem dicit glo. in authen. niſi. C. de bon. mater. per Archid. in cap. 1. de præſcrip. lib. 6. per Abb. in cap. ad aures. ver. item facit vbi dicit, quod ille tex. Facit pro eo, quod per preſcriptionem de iure canonico acquiritur dominium vtile & directum, &c. & per eundem in rubrica extra de præſcrip.

Et per præſcriptionem perditur, & acquiritur reſpectiue poſſeſsio rerũ, quia licet contra ciuiliter poſsidentem non currat præſcriptio. l. male

agi.

agi. C. de præſcr. xxx. anno. tamen, ſi ſcio poſſeſſionem meam naturalem vacantem, ab alio eſſe occupatam, perdita eſt naturalis poſſeſſio, & ſi negligo per modicum tempus illam recuperare. perdo etiam ciuilem, quia videor ſuſpicari me poſſe repelli. l. clam. poſſidere. in fin. cum l. ſequenti. ff. de acquir. poſſeſſ. vbi ſi volo ad fundum reuerti, quia vim maiorem timeo, amitto ciuilem poſſeſſionem, non ex facto illius poſſidentis, ſed ex voluntate mea, fac. l. 3. §. ſi quis nunciat. eod. tit. vbi ſi ego audiens domum meam a latronibus occupatam timore conterritus nolui accedere, amitto ciuilem, etiam ſi timor eſſet falſus, vt ibi in glo. per Bar. & Angel. in l. ſi de eo. §. 1. eo. tit.

Item perditur ciuilis poſſeſſio, quando ignoro rem meam ab alio occupatam, & negligo tanta negligentia, quod res quaſi perijt. per Bar. d. l. ſi de eo. §. 1. de acquir. poſſeſſione. Item quando ignoro rem meam ab alio occupatã, nec perijt, tunc perditur ciuilis tanto tempore, quo præſumor de ea oblitus, vt per Bar d. loco. per Abb. in capit. vigilanti. vbi Fel. enumerat caſus, quibus perditur ciuilis poſſeſſio, extra. de præſcriptio quia. dicit Dynus in reg. poſſeſſor. circa finem, quod licet tempus non ſit modus perdendę poſſeſſionis, & contra ciuiliter poſſidentem præſcribi non poſſit, tamen iure cauetur, quod tempus eſt modus inducendi obliuionem, & obliuio eſt modus inducendi diſpoſitionem animi, & diſpoſitio animi eſt modus perdendi poſſeſſionem, vt legitur & not. in l. furtum. §. fundi. C. de vſucapi. ſubdẽs idem Dynus, & propterea dico, quod ſi ciuiliter poſſidens neglexerit naturalem poſſeſſionem per decem annos, vel vltra, quod illa negligentia circa poſſeſſionem naturalẽ, priuat eundem poſſeſſionem ciuili, ſicut alias cauetur in iure, quod negligentia commiſſa in adipiſcenda, vel recuperanda poſſeſſione naturali, inducit amiſſionem ciuilis. l. ſi ideo. § ſi forte. ff. de acquir. poſſeſſ. & alias, vt ibi per eum: vnde per hæc non videntur obſtare argumenta in contrarium adducta, quia ad illa, vt vides reſpondetur.

Nec obſtat pari modo illud, quod ex quo ſpolia, vt res eccleſiæ ſunt prohibitæ alienari, quod non poſſunt etiam præſcribi, vel vſucapi, quia quod prohibetur alienari, & præſcribi, &. vſucapi prohibetur quia non eſt verum, quod res eccleſiæ prohibeantur alienari indiſtincte, ſed bene non ſeruata ſolemnitate, & ſine cauſa, per Abb. in cap. cũm non liceat. de præſcrip. col. 3. ver. & circa præſcriptionẽ &c. & quod dicit glo. in l. vt lex. ff. de vſucap. quod non poteſt alienari, non poteſt vſucapi, vel præſcribi, intelligitur verum in terminis, quibus loquitur: quia ſi res minorum, durante minoritate, non poſſunt alienari, nec etiam poſſunt præſcribi, quia præſcriptio venit appellatione

ne,& vocabulo alienationis,&c.vnde contrarium non obſtat.

Ad illud etiam:quod adducebamus pro contrario, quod detentores, & occupatores rerum ſedis, vel Cameræ apoſtolicæ ſunt excommunicati bulla in cœna domini, & alijs iuribus, reſpondetur, quia bulla cum iuribus loquitur in ſcienter occupante, & ſcienter detinente res Cameræ,& talem etiam dicimus ſupra, quod attenta eius mala fide non præſcribit.

Nec minus facit,contra quod ſemel dicata Deo non poſſunt ad prophanos vſus remeare,ergo non poſſunt præſcribi,quia res eccleſiæ, & etiam ſpiritualia de iure canonico,& ciuili præſcribuntur,totis titulis. de præſcriptio,& regula quod ſemel,debet intelligi in illis, quæ omnino ſunt prohibita, vel præterquam per viam a iure permiſſam, & conceſſam.

Nec facit contra illud,quod vltimo adducimus, quod Camera apoſtolica, cum non habeat notitiam de morte clericorum, qui in qualibet parte mundi decedunt,equiparatur ignoranti, & abſenti, cui ſi retinet ciuilem poſſeſſionem,non currit præſcriptio, & æquiparatur pari modo non valenti agere,qui præſcriptione rem non amittit: quia reſpondetur per Dynum in reg.poſſeſſor.in fin. quod quandiu abſens retinet poſſeſſionem ciuilem,nunquam inchoatur præſcriptio contra illum duplici ratione:primo quia contra poſſidentem ciuiliter non præſcribitur,l.ſecunda,C.de præſcriptio.ſecundo, qui aqui poſſidet ciuiliter preſcribit,ergo alius non preſcribit eodem tempore,ne plures inſimul inſolidum quærerent, ſed ſi ſcio poſſeſſionem meam naturalem vacantem,ab alio eſſe occupatam,ſi eam negligo per modicum tempus recuperare perdita eſt naturalis,& perditur ciuilis, quia videor ſuſpicari poſſe me repelli,l.clam poſſidere.in fine cum l.ſequen. ff.acquir.poſſeſſ.& alias,vt dixi paulo ante,per quod eſt etiam reſponſum ad regulam non valenti agere,pro qua vide Abb.in cap. ex tranſmiſſa,de præſcrip.vbi illam regulam diſputat,declarat,limitat,& ampliat,multis modis.

Item poteſt reſponderi etiam alio modo,quia videtur,quod ignorantia, vel abſentia Cameræ apoſtolicæ,non ſit modo aliquo in ſpolijs conſiderabilis, etiam in quacunque mundi parte decedant clerici,quia eccleſia Roman.ad quam ſpectant ſpolia, vel Camera apoſtolica habet ſuum fiſcum,per Felin.in capitulo ad audientiam,de præſcript.& per tex.in clemen.ſecunda,§.primo,de hæretic.vbi Cardin.not. & fi-
66 ſcus regulariter vbique eſſe præſumitur, & ſemper, & vbique præſens gl.not.in l.prima,C.de quadrien.præſc. vnde non poteſt dici abſens,merito non obſtat obiectum.Has exceptiones,puto poſſe opponi & admitti in cauſis ſpoliorum per reos conuentos, contra actionem

ad-

aduerſus eos intentatam. Item puto poſſe opponi omnes alias exceptiones, vel ſint dilatoriæ, vel ſint peremptoriæ, aut cuiuſuis generis ad differendum, impediendum proceſſum, litis conteſtationem, ſententiam executionem, limitandum, moderandum, ſeu quouiſmodo impugnandum, & maxime, quæ non cauilloſe, calumnioſe, malitioſe, & fruſtratorie opponantur, prout diximus ſupra in principio quæſtionis: ſi non reperiantur expreſſe prohibitæ. Et ex his pro nunc ſit abſolutum: quod volumus dicere in præſenti quæſtione ad laudem omnipotentis Dei, & eius glorioſiſsimæ Virginis Matris.

SVMMARIVM.

1 *Duobus modis Camera facit ſpolia.*
2 *Acquiſita tempore Epiſcopatus, vel beneficij præſumuntur Eccleſiæ.*
3 *Prælatus tenetur acquirere eccleſiæ.*
4 *Acquiſita poſt beneficium adeptum, eccleſiæ acquiſita præſumuntur.*
5 *In dubio prælatus præſumitur acquirere eccleſiæ.*
6 *Immobilia acquiſita per clericum, præſumuntur eccleſiæ acquiſita. Nec prodeſt alteri poſſeſſio.*
7 *Quilibet ordinari debet ad beneficium.*
8 *Eſt bona ſimilitudo de vxore ad eccleſiam.*
9 *Negociator celricus, vt peſtis vitandus.*
10 *Spoliorum, & rerum acquiſitarum de eccleſia, poſſeſſio eſt penes eccleſiam.*
11 *Prælatus habet interdictum vnde vi ad bona eccleſiæ occupata.*
12 *Præbendarius poſſidet bona nomine eccleſiæ.*
13 *Hæredes habent probare, ſi eccleſia ſit in poſſeſſione. Et econtra.*
14 *Clerici ſimplices, non præſumuntur acquirere niſi intuitu perſonæ.*
15 *Clerici in minoribus, poſſunt exercere qualibet nogocia licita.*
16 *Præſumere negocium in clerico eſt præſumere delictum in eo.*
17 *Etiam clericus in minoribus prohibetur hodie negociari.*
18 *Sacerdos factus præſumitur beneficiatus.*
19 *Quolibet beneficium præſumitur habere redditũ pro victu duorũ.*
20 *Aliquando quis ordinatur ad titulum patrimonij.*
21 *Acquiſita ob ſeruitia ſunt clerici propria.*
22 *Diſtinctio Doctorum pro præſumptionibus faciendis circa ſpolia.*
23 *Induſtria æquiparatur patrimonio clerici.*

24 *Adminiſtrator perpetuus præſumitur acquiſiſſe ex adminiſtratione.*
25 *Spolia capiuntur a Camera legitime, & per actus ſolemnes.*
26 *An Camera ſcienter occupans bona hæredis, incidat in conſtitutio. l. ſi quis in tantam.*
27 *Prælatus non præiudicat eccleſiæ, ſi poſſeſſionem rei eccleſiæ tegat alteri, vel dimittat.*
28 *Non eſt præſumendum hæredem velle alio modo poſſidere, quam vt defunctus.*
29 *Cautela pro hærede ſeſe immiſcente in bonis clerici defuncti.*
30 *In illicite per clericum acquiſitis, non eſt præſumptio pro Camera.*
31 *Acquiſita per clericum, numquam præſumuntur ex negociatione.*
32 *Negocia ſunt prohibita tantum beneficiatis.*
33 *Probet Camera, ſi prætendat acquiſita eſſe ex negociatione.*

De probationibus & ſeu præſumptionibus pro capienda poſſeſſione ſpoliorum faciendis.

QVAESTIO XV.

MORTVO clerico, vel prælato, hæredes omnia bona illius, vti propria ſimpliciter, & temere nulla habita diſtinctione occupant, illorumque poſſeſſionem indiſtincte in damnum eccleſiæ, & hodie Cameræ apoſtolicæ, quæ illius loco ſuccedit inuadunt, & in illa ſe confouent, allegantes vel defuncti omnia bona, ſibi fuiſſe in teſtamento a defuncto relicta, vel illa clerico ex patrimonio, vel alio modo obueniſſe, vt in illis ſucceſſionem ab inteſtato etiam de iure habeant, ita & taliter, quod ſi eccleſia, vel Camera apoſtolica contrarium prætendat, illorum ob temerariam occupationem, inuaſionem, ſeu detentionem neceſſe habeat probare de ſuis iuribus, contra iuris debitum. Et quia in tali cauſa ſæpæ ſuboriuntur dubia, Cameræ ne, an vero hæredibus incumbat probatio, tam in Petitorio, quam in poſſeſſorio, merito mihi viſum fuit, non eſſe extra propoſitum hanc de præſumptionibus, & probationibus faciendis in cauſis ſpoliorum quæſtionem ponere, vt conſtito pro qua parte ſit præſumptio, & Cameræ ne, an vero hæredi onus probandi incumbat, & vter bona clerici, vel illorum poſſeſſionem illo defuncto, licite capere, vel apprehendere poſſint, abſtinere habeant hæredes ab occupando, vel vſurpando res, quæ ad eos non ſpectant, & bona clerici defuncti detentando, ad onus ſuperfluæ probationis Cameram reuerendam indebite non aſtringant.

Et

Et cum duobus modis hodie Camera faciat ſpolia, per viã videlicet ac-
1 quiſitorum de beneficijs eccleſiaſticis, & per viam negociationum, & alias illicite acquiſitorum, prout diximus in prima quæſtione præſentis materię: primo loco attingẽdo relicta per clericos, acquiſita de eccleſijs, & bonis beneficiorum. Videtur, quod quomodocumque relicta, vel remanſa poſt mortem clerici, acquiſita per eum, ſint, & eſſe intelliguntur eccleſiæ, & eccleſiæ, vel Cameræ acquiſita. per tex. qui dicit ad litteram in cap. primo xij. q. iij. vbi habetur, quod epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, vel quicunque clerici quæcunque cõparauerint, vel acquiſierint poſt adeptum ordinem, vel tempore ſui epiſcopatus, presbyteratus, vel clericatus, debent eccleſiæ conferre,
2 alioquin tenentur crimine, tamquam inuaſores rerum dominicarũ.
Et in cap. quicunque ſeq. q. habetur, quod clericus, vel ſacerdos tene-
3 tur acquirere ſuę eccleſię, quia ſi prelatus negligit acquirere eccleſię, & maluit ſibi quam eccleſiæ, imputatur ei, & de hoc tenetur ad inſtar tutoris, quia non debet præponere vtilitatem ſuam, vtilitati eccleſiæ vt per tex. & glo. ibidem.

Idem videtur dicere Abb. in capit. presbyter. de pecul. cler. in finalibus verbis & in capit. ſacerdotes. ead. xij. q. iiij. habetur. quod ſi clericus aliquid emit de pecunijs, ſuis, & eccleſiæ, quod de eo debet conficere inſtrumentum, vt ſciat, quantum de ſuo impedit, & quantum de rebus eccleſiæ, quia aliter præſumitur de rebus eccleſiæ, & pro eccleſia, vt ibi. facit quod habetur in tex. cap. pontifices. xij. q. iij. vbi datum pontifici, datum eccleſię cenſetur, vnde illud Pontifices computabunt inter res, & bona eccleſiæ facit. tex. in. cap. presbyter. d. q. iiij. vbi presbyter: qui diœceſim tenet, de omnibus quæ comparat ad eccleſiæ nomen ſcripturam facere debet, alias remouetur, ab eccleſiæ adminiſtratione. eſt bonus tex. in cap. primo. de pecul. cler. vbi acquiſita per presbyterum poſt presbyteratus ordinem adeptum, iuris eccleſiæ cenſetur.

Et acquiſita per clericum poſt clericatum, de quibus ex ſui natura, & qualitate in vita poterat diſponere, & ordinare, ſi decedat non diſpoſito, vel ordinato de illis, vadunt illa ad eccleſiam, cui prefuit, vel vbi fuit clericus, aut miniſter. tex. eſt in cap. quicunque. xij. q. iij. facit quod habetur in authen. de eccleſiaſt. tit. §. interdicimus. vbi interdicitur epiſcopis, & perſonis eccleſiaſticis ſimpliciter diſponere in cognatos, vel alio modo, de bonis poſt epiſcopatum, vel ordinem adeptum, quouiſmodo acquiſitis, quia ſunt, & intelliguntur eſſe eccleſiæ, & eccleſiæ per eum acquiſita.

Hoc idem dicit Io. And. per dicta iura in cap. cum in officijs. de teſtam. ibi de his: quæ acquiſiuit poſt clericatum, præſumitur quod intuitu

eccleſiæ

4 eccleſiæ, & de redditibus eccleſiæ acquiſierit, hoc autem licet præſumatur in ſingulis clericis, vt in præallegatis iuribus, in prælatis tamen, maxime præſumitur, ſubdens quod in tantum valet iſta præſumptio, & in tantum eſt ſtandum huic præſumptioni, quod per eam ſententia fertur pro eccleſia, niſi exaduerſo probetur, vel præſumatur de cōtrario, vt in præalleg. §. interdicimus. præalleg. authentico. Idem dicit Inno. & Hoſtien. per eadem verba d. cap. cum in officijs, quos ſequitur Card. Zabarella ibidem, idem videtur dicere Bal. in l. cum ipſe. C. de contrahen. emptio. & vend. ibi tertio caſu ſcilicet quando dubitatur, quod in dubio videtur emiſſe nomine eccleſiæ. & eſt ratio, quia tenetur acquirere eccleſiæ, & ideo præſumitur pro eccleſia, quando dubitatur vtrum clericus, vel prælatus, quo nomine emerit, eccleſiæ ne, an vero ſuo proprio, quia præſumitur feciſſe il-
5 lud, quod facere debuit, & illud, ad quod tenebatur. Idem Bal. in authen. licentiam. C. de epiſcopis & cler. ibi ſecunda ratio eſt, quia ex quo prælatus repetitur in poſſeſſione, præſumitur poſſidere nomine eccleſiæ, quia ad officium ſuum pertinet acquirere eccleſiæ &c.

Quia prælatus in dubio videtur emiſſe, & comparaſſe rem nomine eccleſiæ, merito in caſu iſto pro eccleſia, & Camera eſt pręſumendum, quia dicit Hoſtien. d. cap. cum in officijs. quod ex quo clericus debet inire contractum nomine eccleſiæ. 12. q. iiij. epiſcopus. & capit. presbyter. de pecul. cler. in dubio debeo magis præſumere, quod contractum inierit nomine eccleſiæ, quod eſt ſecundum ius, quam nomine ſuo: quod eſt contra ius.

Idem videtur dicere Hoſtien. in cap. 1. §. hortamur. de teſtam. vbi dicit, quod in acquiſitis per clericum eſt præſumptio pro eccleſia, ſal-
6 tem quoad bona immobilia, ibi & ſic patet quod quoad bona immobilia, eſt præſumtio pro eccleſia, nec prodeſt alteri poſſeſſio, niſi aliud probet.

Facit, quia nemo ordinari debet, niſi habeat beneficium, alioquin vi-
7 detur quod epiſcopus ei teneatur ſupplere de victu, cap. non liceat extra de præben. & dignita. facit quia ſponſa & vxor quicquid acquirit matrimonio conſtante, matrimonio acquirit, & de illius bonis acquirere præſumitur. l. etiam. C. de donat. inter vir. & vxor. & ff. eo. quintus. Abb. in cap. primo. de pecul. cler. per Hoſtien. Io. And. & Inno. & alios d. cap. cum in officijs. de teſta. quia bene infertur de
8 vxore ad eccleſiam, & eſt bona ſimilitudo, prout dicit Bal. in. l. cum ipſe. C. de contrahen. emptio. quia inquit prælatus dicitur ſponſus, & eccleſia dicitur ſponſa. l. vxor. marito. ff. de donat. inter virum & vxorem.

Idem

Idem dicit Hoſtien. in cap. primo. §. quicquid. de teſta. vbi reddendo rationem talis præſumptionis, ideo eſt, quod ſponſa, & vxor præſumitur acquirere de rebus mariti, & marito, quia vix de alijs mercimonijs ſe intromittunt mulieres, quam de rebus mariti, & ſi hoc faciunt, faciunt de rebus mariti, vnde bene eſt, quod ſit præſumptio pro marito: & hac etiam ratione præſumitur pro ſponſa ſpirituali ideſt eccleſia, vt videlicet clericus, vel prælatus præſumatur de rebus eccleſiæ acquirere, Quia videlicet omnia mercimonia ſunt illicita ſponſis ſpiritualibus, & ſi exerceant ipſa, turpis eſt quæſtus,
9 quia negociator clericus, eſt vt peſtis vitandus. 85. diſtinc. negociatorem. ſed ſi talis negociator hoc conſueuit facere de rebus eccleſiæ, ergo bene eſt, vt eadem ratione pro ſponſa ſpirituali contra ſponſum ſpiritualem præſumatur, quamuis in multis differat, vt per Doct. ibidem. vnde per hæc videtur, quod præſumptio eſt pro eccleſia, & in tantum valet iſta præſumptio, quod pro eccleſia ſententia eſt ferenda, niſi aliud exaduerſo probatur, vel præſumatur, vt ſupra fuit dictum, Imo Santiſſ. D. N. Pius Papa iiij. per ſuam, quam edidit conſtitutionem ſub Datum Romæ anno 1560. die 26. Maij, qua ordinat, quod de rebus eccleſiaſticis, vel occaſione eccleſiæ acquiſitis non poſſit fieri donatio, vel diſpoſitio, vult, quod rerum donatarum huiuſmodi, contra dictam conſtitutionem relictarum capi poſſit poſſeſſio per Cameram, ſine vitio ſpolij.

Et ſpoliorum, ac rerum per clericum relictarum, acquiſitarum de eccleſia, poſſeſſio ſemper eſt penes eccleſiam, & penes Chriſtum per Inno.
10 cap. cum ſupra. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. vbi dicit, quod quantuncunque moriatur prælatus, & omnes clerici, tamen proprietas, & poſſeſſio remanet penes Chriſtum, & eccleſiam, quæ nunquam moritur, & non eſt vnquam nulla, per Archid. cap. hoc conſultiſſimo. de reb. eccleſ. in 6. in ver. ipſarum. ad hoc 16. q. 3. inter mem. leg. & not. 12. q. 2. expedit. & capit. cauſa. de verb. ſig. late Ruin. conſil. 156. incip. primo videndum. vol. quarto. Et ſi ſpolietur eccleſia aliquibus bonis, antequam illius poſſeſſio apprehendatur, prælatus ſuc-
11 ceſſor habet interdictum vnde vi, vt per Bar. in l. prima, §. municipes. de acquir. poſſeſſio. vbi Paul. de Caſtro, quod licet rector eccleſiæ mortuus ſit, poſſeſſio tamen non perditur, ſed remanet apud eccleſiam. i. apud Deum, & Apoſtilla ibidem ad eundem Paulum, quod prælatus confirmatus: qui nondum eſt adeptus poſſeſſionem ſuæ dignitatis, poteſt agere interdicto vnde vi, Quia licet vacet dignitas, non vacat poſſeſſio bonorum eccleſiæ, & eccleſia eſt in anima viuentis, & per Bart. in l. ſicut. §. fin. ff. quod cuiuſque vniuerſitatis

tis

tris nomine.

Merito videtur ſemper præſumendum pro eccleſia,& agentes Cameræ poſſunt capere poſſeſſionem relictorum, per clericum, quia non videntur alienam poſſeſſionem capere, ſed ſuam continuare, quia clericus etiam viuens illa poſſidet,nomine eccleſiæ,non ſuo, vt per Innocen. in cap.in pręſentia.extra de probatio.vbi dicit,quod licet ius præbendæ vacet,non tamen vacant res,& iura pertinentia ad præbē
12 dam, imo etiam poſſidentur ab eccleſia, etiam dum viuit præbendarius, quia poſſidet illa nomine eccleſiæ not.in cap.ex litteris, de probatio. tex.ad literam in cap.ſine exceptione. 12. q. 2.vbi habet. quod clericus vtitur rebus eccleſiæ,non vti proprijs,ſed vti ſibi commendatis: ergo in iſtis taliter per clericum,acquiſitis, probabit hæres, ſi de contrariæ prætendet, vnde ſeſe non intromittet poſſeſſionem, vel proprietatem præoccupando, vel inuadendo, ſtante præſumptione, quouſque de meliori iure ſuo contra Cameram non docuerit,quia dicit Hoſtien. in c.vnico.vt eccleſia beneficia. &c. quem refert ibi Io.de Imol.quod quando eccleſia petit bona, quæ clericus tempore mortis poſſidebat, videtur quod hæres conuentus habet probare quod non ſunt bona eccleſiæ,&c.

Sed videtur, quod non præſumatur, neque pro eccleſia, neque pro hærede in bonis per clericum, vel prælatum acquiſitis, & poſt mortem relictis, ſed pro eo qui eſt, vel reperitur in poſſeſſione bonorum,vel ſit hæres, vel eccleſia,vnde non poſſidenti, vel extra poſſeſſionem exiſtenti incūbit probatio,eſt bona glo.in c.quicunque.12. q. iij. vbi
13 habetur,quod ſi eccleſia ſit in poſſeſſione,hæredes habent probare. ſed ſi hęredes eſſent in poſſeſſione,oporteret eccleſiam probare de iure ſuo, ead. cau. q. 5.c. 1. in fin. & eadem cauſa quæſtio.1. ſint manifeſti.ibi, Vel dic, quod ſi poſt mortem epiſcopi eccleſia inuenitur eſſe in poſſeſſione rerum per clericum relictarum, hæredibus incumbit onus probandi,ſed ſi hæredes ſunt in poſſeſſione,tunc eccleſia probabit 12.q.5.in fi.

Idem ſentit glo.in capitulo.primo.12.quæſtio.5.in glo.fin. ibi ideo epiſcopo incumbit onus probationis, quia illa erat in poſſeſſione, & ibi in margine allegatur Bal.in authen. ex teſtamento. 7. colum. 11. verſ. C. de collat. & quod notat Bart. in l. ſi inter. ff. de rebus dub. Ioan. And. in addit. ad Specul. tit. de act. §. primo. verſ. ſed quid ſi dubitatur. moderni legiſtæ. in l.cum fundus. §.ſeruum. in fin. ff. ſi cer. pet.

Sed pro intelligentia materię, & pro concordatione contrariorum iſtorum, ego puto dicendum, quod aut defunctum fuit clericus ſimplex, nullum officium habens, vel beneficium, aut fuit beneficiatus præ-

ſumptiue

ſumptiue, veluti ſi in ſacris, aut ad ſacerdotalem ordinem promotus: aut beneficiatus apparenter, veluti prælatus: & primo caſu videtur, quod in bonis relictis, ſit præſumendum, & ſit præſumptio facienda pro hæredibus, quia iſte cum non fuerit prçlatus, ſed clericus ſimpliciter, creditur acquirere intuitu perſonę, non eccleſię, quando ad hoc quærendum, ſcilicet nomine eccleſię nullum habuit officium, ideo ſuo nomine quærere videtur, ſi aliunde habet bona, quam de eccleſia: vnde eius hæres legitimus, licite poſt eius mortem, bona relicta occupabit, dicunt Io. And. Innocen. & Hoſtien. d. capit. cum in officijs. de teſtam. ſecundum aliquorum opinionem, quam omnes atteſtantur eſſe nõ malam, & eam ſequuntur: clerici. n. inquiunt, ſimplices, qui nullum in eccleſia habent certum officium, ſiue dignitatẽ
14 non prçſumuntur acquirere intuitu eccleſię, ſed perſonę, vnde & hæres ſuus legitimus ſuccedit eis ab inteſtato, argumen. cap. requiſiſti. §. fin. de teſtam. ex quia clerici in minoribus conſtituti non be-
15 neficiati, minime prohibentur exercere quælibet negocia ſecularia, alias licita, vt per Abb. in cap. primo, ne cler. vel monac. vnde ob hoc poſſet dici, quod pro tali clerico eſſet præſumendum, quod potuiſſet acquirere ex negociationibus, & ex negociando, ſi negociari poteſt. quod videtur contra regulam, quam facit Abb. in cap. primo. de pecul. cler. & cap. cum eſſes. de teſta 11 col. num. 26. vbi dicit, quod clericis eſt indiſtincte prohibitum negociari, & prçſumere quod clericus acquiſierit ex negociationibus, eſt præſumere in eo crimen,
16 & delictum, ſed intellige pro concordatione de alio clerico, quam de ſimplici, puta de in ſacris conſtituto, de miniſtro altaris, & de beneficiato, vt per eundem Abb. ibidem.

Et poteſt clericus in minoribus impune redire ad ſeculum, & laicare, quia apoſtaſia in eo non conſideratur, quia impune poteſt ſeculariter viuere, & renunciare in totum ordini clericali, & ſi non verbo,
17 ſaltem facto, exercendo actum omnino contrarium, vt docetur per Abb. in capitulo tuæ. de apoſta. ex. Sed negociari, & negocia ſecularia exercere, prohibetur clericos toto tit. ne cler. vel monac. & etiam tacito modo conſtitutione Pij quarti. de qua diximus ad longum in quæſtione, quę negocia ſint prçmiſſa, aut interdicta clericis, vbi inſeritur copia dictę conſtitutionis. Sed de præſumptione in clericos, quoad negociationes, dicemus infra in præſenti quæſtione.

Si vero ſit beneficiatus præſumptiue, puta, quia defunctus fuerit in ſacris ordinibus, vel ad ſacerdotium promotus, videtur quod circa acquiſitá relicta per eum, ſit præſumendum pro eccleſia, & Camera, & quod ſi hæredes aliquid prætendant ipſi de eorum iuribus probare

habeant, vnde nec bona occupare, nec in illis ſe intromittere debent, quia talis defunctus, ex quo fuit ad ſacros ordines promotus, vel ſacerdos factus, fuit præſumptiue beneficiatus, &
18 illum habuiſſe beneficia præſumitur, quia ad tales ordines regulariter, & de iure ordinario promoueri non debet, nec poteſt ſine titulo beneficij, de quo neceſſaria vitæ percipiat, per tex. ad literam in d. capit. epiſcopus. idem dicit tex. in capit. cum ſecundum apoſtolum. §. licet autem capit. de monac. capit. ſuis quæſtionibus
19 extra. de præben. capit. accipimus. de ætat. & qualitat. & beneficium præſumitur habere redditum ſaltim pro vita duorum capit. vt quiſquis. de vit. & honeſt. cler. Card. in conſil. decimo & Card. in capit. fin. col. ij. de præſumpt. Fel. in capit. conſtitutus. col. j. verſ. & ſubdit. Hier. Gig. in tracta. de penſio. quæſt. 9. in fin.

Sed quia non ſemper intitulatur ad beneficium eccleſiaſticum d. capit. accepimus, cum ſimilibus, quia etiam aliquando promouetur ad ordines ſacros ſine titulo beneficij, puta quando ordinatus habet in bonis ſuis patrimonialibus ſubſidium vitæ, vt per tex. in cap. epiſcopus. de præben. vbi notat. glo. in verb. ſubſidium, quod poteſt ordinari ad titulum patrimonij. Et quia etiam ſi non habet ex patrimonio, vnde viuat, debent ei, de ſuo neceſſaria victui ſubminiſtrari per epiſcopum, vel per eum, qui ordinauit eum, quouſque ei in aliqua eccleſia conueniētia ſtipendia militiæ clericalis aſſignet, cap. non licet, & d. cap. epiſcopus de præben. & d. cap. cum ſecundum apoſtolum. §. licet. vbi glo. in verb. donec. d. cap. accepimus. de ætat. & qualitat. & melior glo. in cap. tuis quæſtionibus. eo in verb. patrimonialibus. vbi dicit, quod ſi patrimonium, ad cuius titulum fuit clericus promotus periret cauſmate, vel alluuione, quod epiſcopus ei tenetur prouidere de beneficio eccleſiaſtico, quia cum iſte ad ſeculum redire non poſſit, redundaret in opprobrium ordinis clericalis arg. 93. diſt. Diaconi. & cap Ioannes. de cler. coniugat. habetur in glo. in cap. ſi quis ex. de ſimonia. in verb. per triennium. Iſtis attentis, non videtur quod præſumptio circa bona relicta per taliter promotū ſit talis, quod non poſſit admitti probatio in contrarium, & quod hæredes ſi iſta probare intendant; non debeant audiri, & illorum probationes admitti. imo ſtante, quod non ſemper ad titulum beneficij, ſed etiam quotidie ſit promotio ad titulum patrimonij, non videtur præſumendum pro eccleſia, & Camera, cum non probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe. l. quod attinet. C. de probatio. Et maxime, quia etiā ratione clericalis dignitatis, potuit talis ſacerdos multa ſibi acquirere, puta, vt cum pro miſſis dicendis fuerint ſibi legata centum, vel ducenta contemplatione ſui ipſius, non autem eccleſiæ,

iuxta diſtinctionem quam facit Abb. in hoc articulo in capit. cum in off. de teſta. vel cum fuerit capellanus alicuius principis, qui & ex hoc multa acquiſiſſet, vt per eundem Abb. in capit. cum eſſes. in repet. de teſta. col. xj. §. ſed contra. verſ. quid autem in acquiſitis. quia de taliter acquiſitis, quia ſunt ſibi data in recompenſationem laboris, & ſui ſeruitij, & ſunt ſibi proprie acquiſita, poteſt pro libito in
21 vita, & teſtamento diſponere, & in illis etiam ab inteſtato decedente, ſuos hæredes ſuccedere. vt per Abb. d. locis, facit deciſio. Rotæ in antiquis 263. incip. nota, quod qui rubricatur clericus qualiter probetur &c. Vbi ſecundum Io. And. in capit. licet. de ſent. excom. lib. ſexto. habetur quod licet poſſeſſio clericatus, ſine alia probatione tituli, inducat præſumptionem, tamen in beneficialibus præſumptio non eſt ſufficiens ad adiudicandum beneficium, niſi verus titulus probaretur, ſuper quo cogita pro hoc membro diſtinctionis.

Sed ſi fuit beneficiatus apparenter, puta epiſcopus, vel prælatus. Abb. in capit. vt vnus. de pecul. cler. vbi ponit & diſputat, an bona, quæ emit beneficiatus nomine proprio, intelligātur acquiſita hæredibus, an vero eccleſiæ, & in capit. cum eſſes. in repe. de teſta. col. x. verſ. vnde, complectendo omnia &c. bonis rationibus reprobata diſtinctionem, quam in hoc caſu faciunt Io. And. & Hoſtien. ipſe ſic diſtinguit: quod aut conſtat prælatum habuiſſe patrimonium: aut non conſtat: aut dubitatur, & ſi dubitatur ſubdiſtinguit: quod aut dubitatur an habuerit vnde potuerit acquirere illa bona, de quibus eſt lis, & contentio: aut nō habuit illa bona, de quibus eſt contentio, tempore ſuæ
22 promotionis ad prælaturam, vel beneficium.

Et quoad primum membrum diſtinctionis præſentis, ſcilicet quando certum eſt, quod habuit patrimonium tempore promotionis ad prælaturam: & tunc poteſt conſtare, ex quibus redditibus illa bona acquiſierit, de quibus eſt contentio: aut non poteſt vel dubitatur.

Et primo caſu, ſi poteſt, bona erunt illius, ex quibus redditibus erunt acquiſita. xij. q. iij. capit. quicunque. cap. inquirendum. extra. de pecul. cler. cap. ſint manifeſte. xij. quæſt. 1. ſi non poteſt, quia dubitatur, ex eo quia ſacerdos, aut prælatus fuit permixtim, & promiſcue vſus patrimonio, & rebus eccleſiæ, quod facere non debuit, quia debuit res ſuas tenere ſegregatas a rebus eccleſiæ; & de eis ſingulariter inuentarium facere cap. ſint manifeſtæ. debet primo deduci, quantum ueriſimiliter prælatus potuit expendere, in victu ſuo, & ſuorum, & pro eccleſia deinde præſumptio eſt, quod illa bona ſint acquiſita tam ex redditibus proprijs, quam ex redditibus eccleſiæ: & ideo cum debeant in rei veritate inter hæredem, & eccleſiam æqualiter

Aa 2 diuidi

diuidi,ita etiam pari modo pro vtroque erit in caſu iſto præſumendum. Vnde vterque poterit ſine aliquo periculo occupare, cum tam pro Camera, quam pro hęrede, tunc pręſumatur, & hęc poſſunt intelligi habere locum,quando facultas patrimonij,& beneficij bonorum illam acquiſitionem patiebatur ęqualiter, iuxta not. Inno. in. c. cum in officijs. de teſta. & facit quod in ſimili not. glo. in l. cum oportet. C. de bon. quę lib.

Et dico æqualiter, quia vnum in hoc non debet præualere alteri, ad hoc, vt ſit ęqualis pręſumptio, quia ſi patrimonium ſit ſufficiens ad acquirendum,illa bona in totum, vel in partem,eccleſia vero nõ,nec in totum, vel in partem,tunc eſt pręſumptio pro hęrede, & eccleſia vel Camera habet tunc probare,quia ceſſat pręſumptio capit.primo. de pecul.cler.& cap.primo. xij. q.iiij.

Vel eſt contrarium, quia eccleſia erat opulenta, & ſufficiens ad acquirendum, patrimonium vero,vel induſtria perſonæ erat tenue, & tũc eſt pręſumendum pro eccleſia,& habet locum pręſumptio. capit.primo pręallegato.quia tunc, ſi prætendat aliquid hæres, probare habet,quia omnis pręſumptio eſt pro eccleſia, & Camera: facienda, ſi vero vterque erat ſufficiens, puta eccleſia,& patrimonium, & induſtria perſonę, quę hoc caſu ęquiparatur patrimonio, & eſt vt pa-
23 trimonium,& ſuccedit in locum patrimonij: & tunc ſecundum plus & minus erit facienda diuiſionis, ponderationis, & præſumptionis conſideratio: & diuiſio, & pręſumptio fiet ſecundum qualitatem vtriuſque. ſecundum qualitatem patrimonij, vel induſtrię, & rerum eccleſię: & patrimonij, & induſtrię, & rerum eccleſię, ſi omnia iſta inſimul concurrerint, & ponit exemplum Abb. eccleſia habebat in redditibus trecentum, patrimonium ducentum, poteſt addi ex induſtria ducentum lucrabatur, pręlatus, detrahatur de redditibus tantum, quantum potuit expendere pro ſuo victu, & ſuorum defunctus. Sed non facias expenſas, nimis delicatas, quia de redditibus eccleſię habet expendere clericus pro ſuo victu, & patrimonium, & alia ſua pręſeruare, prout late fuit dictum ſupra in quęſtione ex quibus præſumatur cler. acquiſiſſe, & pone quod iſta expenſa aſcendant ad centum pręſumptio, tunc inſurgit, quod de bonis eccleſiæ in acquiſitione impenderit ducenta de patrimonio alia ducenta, de induſtria, alia ducenta, ſic fiet æqualis præſumptio, & æqualis diuiſio, & ſi minus percepiſſet de patrimonio, minus de induſtria, minorem partem de acquiſitis haberet, & minus etiam præſumetur.

Et hoc,inquit,intelligo in caſu,quo prælatus emiſſet, vel acquiſiſſet,nomine ſuo,quia non eſt ſibi credendum,ex quo facultates eccleſiæ exu-

berant,

berant,& non apparet,in quem vſum ſint conuerſe, ſed ſi non habet, neque patrimonium, nec induſtriam, prȩſumitur tunc pro eccleſia, vt perCyn. in authen.licentiam. C. de epiſcopis & cler. vbi idẽ ſentit in adminiſtratoribus rerum ſecularium, nam dicit quod ſi ad miniſtrator erat perpetuus, & nihil habebat, ex adminiſtratione acquiſiſſe præſumitur: ſi vero temporalis erat,& reddebat cõputum ad

24 miniſtrationis, tunc non præſumitur acquiſiſſe ex adminiſtratione, ſed potius ex ſua induſtria: ſecundo caſu principali, ſcilicet, quando non cõſtat,& certum eſt,quod nihil in patrimonio habebat;& eo caſu eſt videndum,an habuerit aliquod artificium, vel ſcientiam,vel doctrinam, ex quibus potuiſſet acquirere,& tunc idẽ dicendũ, prout diximus de patrimonio: quia per omnia idem eſt dicendum de induſtria in iſto caſu, quod dictum fuit de patrimonio,vt per Abb. d. c.vt vnus, de pecul.cler.Aut non habebat induſtriam,ſiue doctrinam,vel artificium aliquod, & tunc ſit omnis præſumptio pro eccleſia,ſecundum diſpoſitionem capitul. prim. de pecul. cler. & capitulo prim. 12. quæſtio.iij. Aut dubitatur, an aliquid habebat defunctus, tempore quo fuit promotus, & ſumus in tertio membro principali: & tunc, aut dubitatur, vtrum habuerit aliqua bona. ex quibus potuit iſta acquiſita comparare, & præſumitur. pro eccleſia, vel dubitatur, an acquiſierit iſta bona, de quibus eſt contentio, antequam promoueretur, vel poſt promotionem, & tunc pro nemine eſt præſumendum, ſed ille, qui erit in poſſeſſione, erit tuendus, & defendendus quouſque per alium de contrario probetur, hæc Abb. d. repetit. in capitulo cum eſſes. de teſtamen. & capitulo vt vnus de pecul.cler. ſubdens paulo poſt Abb. in d. repetit. ex iſtis tales elicio concluſiones: prima eſt,bona per clericum beneficiatum, & patrimonium habentem acquiſita, in dubio acquiſita præſumuntur, tam de redditibus proprijs, quam de eccleſiæ bonis. Alia concluſio eſt, ſi dubitatur, an bona clerico decedente dimiſſa, ſint acquiſita ante promotionem ad beneficiũ,vel poſt, hæres clerici in poſſeſſione defendatur,quouſque de iure eccleſiæ cõſtiterit,vel Camerȩ. Idem dicitur de eccleſia, vel camera,ſi ſit in poſſeſſione, quia ex quo parimodo eſt pro ea,vel eſſe poteſt prȩſumptio,in eadem poſſeſſione venit tuenda,& manutenenda. quia verba Abbatis, quod hæres eſt defendendus in poſſeſſione, intelliguntur: ſi hæres in poſſeſſione reperiatur,& ideo ita præſumendum in iſtis caſibus eſſe dicit Abb. ne fiat captioſa præſumptio, tam contra hæredem, quam contra eccleſiam, aut cameram in hac materia: ſi opponatur, quod beneficium fuit tenue, vel quod fructus ſunt diminuti, debet opponens hoc probare,quia præſumitur de contrario per tex. in authen.de æqualitate

dot.§.ſin autem fortuita.per Ang.in conſ.270. incip. Bonifacius. in vltima col.Calder.in tit.de probatio.conſ.10. Card. in capit. fin. de præſumptio. in 2. col. per Andre. Mocenigum in additio. ad Felin. in capitulo propoſuiſti. de probatio. ſed quia hodie hominum laicorum, & ſecularium multum exercuit malitia, & temeritas, qui etiam vſque ab antiquis temporibus ſemper clericis infeſti, & moleſti fuerunt. capitulo clericis, de eccleſ. immunitat. qui non habito reſpectu, quem debent ad religionem, & ſanctimoniam, nullo iure res eccleſiæ occupant, inuadunt modis quibus poſſunt eccleſiam, & Cameram defraudantes, & quia etiam quidam clerici contra canonum diſpoſitionem, & eorum conſcientiam, quotidie eccleſiam defraudantes res illius cognatis, & conſanguineis ſuis applicant, & appropriant, facientes cantare inſtrumenta, & contractus emptionum factarum de rebus eccleſiæ, in perſonam patris, fratris, vel conſanguineorum, vt per Cardin. Zabarellam in capitulo fin. de pecul. cler. circa fin. videtur ob hoc eſſet melius, & æquius in cauſis dubijs dictæ diſtinctionis, præſumere ſemper pro eccleſia, & Camera tantum non autem, pro hærede.

Et eccleſiam, vel cameram apprehendere debere poſſeſſionem ſpoliorum, & in illa manuteneri potius, quam hæredem, vt per glo.in c. ſecundo.de ſucceſ.ab inteſta.in ver.morientium. vbi tenet, quod in rebus acquiſitis intuitu perſonæ, ſi ſint diſtinctæ, ſuccedunt conſanguinei decedentis clerici ab inteſtato, ſi vero ſint permiſtæ cũ rebus eccleſiæ diſtinguit., quod aut dubitatur, an habuit proprium, vel certum eſt, quod habuit, ſi dubitatur ſemper pro eccleſia eſt præſumendum, & totum ſemper vendicabit eccleſia, &c. & per doctrinam, vel regulam generalem Innoc. in cap. cum in officijs.de teſta.vbi in fine primæ col.dicit, quod relicta per clericũ, de quibus poteſt dubitari ſint ne hæredum, vel eccleſiæ, debent occupari ab eccleſia, quia pro illa præſumitur, Quæ doctrina, & illius verba, videtur generalia quoquomodo dubitetur, vel dubitari poſſit, vnde videntur etiam poſſe extendi ad caſus diſtinctionis Abbatis, & etiam doctrinam Io. And. & Hoſtien. d. loco. Dicunt enim ibi Innoc. Io. Andre. & Hoſtien.generaliter, quod ſi clericus inteſtatus decedat, bona relicta occupãtur hoc modo, videlicet, bona eccleſiæ occupat eccleſia, illa de quibus eſt certũ quod fuerunt teſtatoris occupat hæres, ea de quibus dubitari poteſt, cum pro eccleſia præſumatur occupabit eccleſia. Id quod ſentire, & ſequi videtur Bal. in. l. cum ipſe. C. de contrahen. emptio.vbi dicit, quod clericus, aut emit nomine eccleſiæ, aut nomine ſuo, aut dubitatur; primo caſu acquirit eccleſiæ poſſeſſionem,

&

& proprietatem: ſecundo caſu acquirit ſibi,& hæredibus ſuis,tamen ſi de bonis eccleſiæ emit, debet eccleſia cōſeruari indemnis,alioquin in ſubſidium vendicat rem emptā de pecunia ſua, in quacunque perſona cantet inſtrumentum. Tertio caſu ſcilicet, quando dubitatur, dicit Innocentius,inquit idem Bal.valde eleganter,quod in dubio videtur emiſſe nomine eccleſiæ,& eſt ratio, quia tenetur acquirere eccleſiæ, & ideo in dubio præſumitur feciſſe, quod debuit facere,intelligendo maxime de prælato, cuius ad hoc eſt officium,dicimus in q. ex quib. præſum. & ſi bona aut pecuniæ de quibus agitur, tempore mortis epiſcopi, vel prælati erant intra domus epiſcopatus, in quibus habitabat epiſcopus, quamuis poſt mortem fuerint aſportatæ, præſumendę ſunt eccleſiæ. Ruin. conſ. 156. primo videndum lib. 4.

Quia per eundē Innoc.& alios,eccleſia prælato mortuo,ſi occupat bona,ipſius pręlati nomine empta,ignoranter non incidit in pænā conſtit. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. quia iuſtam cauſam habet ignorantiæ, & contrariæ præſumptionis, cum enim præſumantur, inquit, idem omnia acquiſita de bonis eccleſiæ. Item, cum quicquid emit prælatus,præſumatur emiſſe nomine eccleſiæ, vel nomine eccleſiæ emere debeat,ſi aliud non appareat, debeo potius præſumere feciſſe, illud quod ius præcipit,quam contra ius,ſcilicet quod emerit, & poſſederit nomine eccleſiæ.

Id quod non eſt dicendum in hærede clerici defuncti, qui occupando incidit in pænam. d. l. ſi quis. qui occupans non excuſaretur, vti eccleſia, quia pro eo non facit præſumptio, ſicut facit pro eccleſia, de cuius bonis ſemper præſumitur prælatus acquirere; vide per glo. in l. etiam. in verbo merito crediderint. C. de donat. inter vir. & vxor. & in authen. licentiam in ver. probatum. C. de epiſcopis & cler. in Spec. de ſtat. monac. cum alijs ſimilibus. & dicit D. Quintilianus Mandoſius vir doctiſſimus, & rerum Rom. Curiæ peritiſſimus, in ſua praxi ſignaturæ gratiæ, in rubrica licentia teſtandi & ſpoliorū cōceſſio: quod in cauſis ſpoliorum, commiſſarius apoſtolicus poſſeſſionem bonorum mobilium, & immobilium aſſequi ſolet non expectata declaratione, an defunctus teſtamentum condiderit, & an illud facere potuerit, vel ſuper quibus bonis facere potuerit, & conſanguineos, ſiue clerici defuncti hæredes, ſi quid prætendunt contra Cameram agere, ſeu experiri neceſſe eſt, eius opinio mihi placet per ſupradicta.

Pro quo cogita, quia eccleſia, & Camera legalius, & magis legitime ſe 25 intromittit in rebus ſpoliorum, quam faciant hæredes mortui, quia Camera apprehendit ſpolia auctoritate iudicis commiſſarij deſcribē

do in inuentario particulariter omnia bona,& per eã conſeruantur, percipiuntur itidem fructus, redditus, & prouentus eorum,& pari modo conſeruantur omnia legaliter manu notarij publici cum ſolemnitatibus in forma requiſitis faciendo.

Vnde magis, quod ſuum eſt poteſt conſequi hæres, & integrius obtinere a Camera apoſtolica, quam poſſit Camera ab hæredibus, qui de facto nullo ordine iuris, vel ſolemnitate ſeruata, pauca cum religione, & reuerentia, vt ita dicam, ſeſe intrudunt in bonis, & ſpolijs, occupando, inuadendo, occultando, aſſumendo, & defraudando, vt vidi ſæpe fieri poſtquam cauſas ſpoliorum audio: ſed tamen, quando hæres occupando bona, & ſpolia per clericum relicta incidat in pænam. d. l. ſi quis in tantam. ex cuius diſpoſitione eſt, quod violenter inuadens poſſeſſionem rei ſuæ apud alium conſtitutæ, illam tenetur reſtituere,& dominio eius priuatur, & vbi res ſit aliena illam reſtituet, & in eius extimationem condemnatur, omnino vide per eoſdem Innocen. Hoſtien. Ioan. Andream vbi dicunt, quod tunc demum incurrit hæres dictæ conſtitutionis pænam, quando rem, quam quoquomodo eccleſia incępit poſſidere ſcienter, & violenter occupat, vltraque etiam tenetur interdicto vnde vi, puta, quia eſſet empta per clericum nomine eccleſiæ, vel alias nomine eccleſiæ per clericum poſſeſſa,imo nedum ſcienter & violenter,ſed & ſi clandeſtine eſt deciſio.Rotæ quæ.l.ſi quis. ita interpretatur deciſ. Putei 33.incip.diſpoſitio.de reſtitut.ſpoliat. in manuſcriptis.

Si vero clericus teſtator hæredi relinquat rem quam emiſſet, non nomine eccleſiæ, ſed ſuo: vel ſi alij dictæ res poſſeſſionem tradidiſſet, vel ipſe, vel alius inuitus de illa fuiſſet expulſus, tunc hæres ab eo inſtitutus,cum poſſeſſio fuerit penes clericum teſtatorem non nomine eccleſiæ, ſed ſuo, rem illam occupando, non incurrit pænam. d. conſtitutionis, quia tunc bene poteſt occupare abſque aliqua ſuſpitione pene.

Idem quoque videretur dicendum de eccleſia,vel hodie de Camera apoſtolica,quod ſi prælatus emit rem ſuo nomine, ſi ſucceſſor, eccleſia, vel camera ipſam ſciẽter occupat, quod tenetur pena d.conſtitutio
26 nis,ſi leges ſeculares Cameram ligare poſſent apoſtolicam,vel conditione ex illo canone 16.q.6. placuit.

Si vero ignoranter non quia iuſtam cauſam habet ignorantiæ, & contrarię præſumptionis, tum quia clericus quicquid acquirit,prima facie eccleſię acquirere præſumitur,tũ quia nomine eccleſiæ debet prę latus inire contractum, & in dubio debeo potius præſumere, quod inierit contractum nomine eccleſiæ quod eſt ſecundum ius, quam

nomine

nomine ſuo, quod eſt contra Ius.

Si vero prælatus dimittat rem eccleſiæ, inter alias res ſuas proprias, eſto quod poſt mortẽ ſuam inter eas inueniatur, nihilominus eccleſia eiuſdem rei ciuilem poſſeſſionem retinet, cum ipſam
27 prælatus nomine ſuo, non nomine eccleſiæ poſſederit, vnde non præiudicat eccleſiæ ſi illius poſſeſſionem dimittat, vel eam alteri leget.

Vnde eccleſia, vel Camera bene illa occupare poterit, & e cõtra ſi illam occupat hæres, incidet in conſtitutionem, & tenebitur vnde vi, quia ad hoc ſufficit, quod eccleſia quoquomodo poſſidere incipiat, & hoc verum eſt, quando prǫlatus relinquit, vel dimittit res, quas conſtat eſſe eccleſiæ.

Si vero relinquat illa, de quibus poteſt eſſe dubium, tunc bene ratione dubij, poterit illam occupare hǫres, abſque periculo incurſionis alicuius in pænam, puta quando illam acquiſiuit prælatus poſt ſuam promotionem, cum in optione ſua fuerit, quando acquiſiuit, vtrum illam nomine ſuo receperit, an vero nomine eccleſiæ, quia quamuis male faceret, ſi ius eccleſiæ peruerteret, non tamen hoc eſt præſumendum arg. 1. q. 7. ſancimus.

Facit etiam, quia ad hæredem veniunt, & per eundem occupari poſſunt, non ſolum ea omnia, quæ poſſedit teſtator, ſed etiam ea, quæ nõ poſſedit, puta commendata, depoſitata, dummodo in hæreditate inueniantur.

Ideoque non incidit occupando illa in pænam aliquam, vel etiam dictæ
28 conſtitutionis, cũ non debeat præſumi ipſum hæredem aliter ea velle poſſidere, quam teſtator poſſederit, & per conſequens, nec proprietate, nec poſſeſſione eccleſiam ſpoliat.

Sed ſi vult eſſe tutus hæres in huiuſmodi ſe immiſcendo, vel illo occupando, faciat proteſtationem ante actum occupationis, vel in ipſo
29 actu, quod talia occupat, vel apprehendit, ſaluo iure eccleſiæ, tam in proprietate, quam in poſſeſſione, vt ibi per eoſdem Hoſtien. Io. And. & Inno. vbi etiam ponunt, quæ actio competat hæredi contra eccleſiam occupantem, vel detinentem res prælati defuncti, & econtra, quǫ competat eccleſiæ contra hǫredem, vel alium detentorem, vbi videre, & recurrere ſemper potes.

Ita materia intellecta, & diſtincta, non habet, vt videmus difficultatem, quia tam primo, quam ſecundo loco adducta in contrarium, ſunt conciliata per diſtinctionem Abb. d. cap. vt vnus, prææallegato, intelligendo, prout ipſe intelligit, & per eundem d. cap. cum eſſes. col. x. in repetit. vnde remanet ſine aliqua repugnantia, vel difficultate. circa quorum concordationem non inſiſto, quia eſſet labor ſine fructu ali-

quo,

quo, & penitus inanis: & iſta ſufficiant pro nunc quantum ad præ-
ſumptionem circa ſpolia prouenientia ab eccleſia, vel a beneficijs ec
cleſiaſticis.

Quia quantum ad illa ſpolia, quæ facit clericus illicite negociando, &
30 ex illicitis negociationibus deſcendentia, ego credo, quod nulla poſ
ſit eſſe, vel fieri præſumptio pro Camera cõtra clericum defunctum,
imo quod ſi camera aliqua ſpolia ex huiuſmodi prętendat, quod pro
bare ipſa habeat, quia negociari, vel quod quis negocietur, eſt quid
facti, quod regulariter non præſumitur, quia facta non præſumun-
tur per Doctor. in l. ſciendum, ff. de verb. obliga. imo clericis eſt pe-
nitus interdicta, & prohibita negociatio c. fornicari. 88. diſtinc. vbi
antequam quis ſit eccleſiaſticus negociari licet, facto autem iam ec-
cleſiaſtico non licet, quia id dicunt apoſtolica verba, nemo mili-
tans Deo, implicat ſe negociis ſæcularibus, & cantat pſalmiſta Da-
uid, quoniam non cognoui negociationem, introibo in potentia
Domini.

Et clericum negociatorem veluti quaſi peſtem fuge, diximus late ſupra
in q. illa quæ negocia ſint permiſſa, aut interdicta clericis in ſecunda
parte diſputationis. §. vtrum contrarium. imo nullo modo debet fie-
ri præſumptio, quod clericus ex negocijs acquiſierit, quia dicit Abb.
in cap. cum eſſes. de teſta. in rep. col. 11. num. 26. quod acquiſita per
clericum nunquam præſumuntur acquiſita ex negociationibus, quia
31 clerico non eſt licitum aliquo modo negociari. cap. fi. ne cler. vel mo
nac. & plene 24. quæſtio. 3. in ſumma. & ideo inquit eſt præſumen-
dum, quod acquiſita per eum, ſint acquiſita ex redditibus beneficio-
rum, non ex negociationibus: quia ſi ex negociationibus, præſumere
tur crimen in clerico, quod eſſe non debet, vt ibi per eum.

Idem Abb. in cap. primo. de pecul. cler. vbi dicit, quod prælatus non
præſumitur, acquiſiſſe ex negociatione, quia ſi præſumeremus in eo
negociationem, præſumeremus delictum, id quod non eſt fiendum.
Idem per Lud. Rom. conſ. 159. vbi dicit, quod quæſiſſe prę̨ſumitur cle-
ricus ex fructibus beneficiorum, ne alias dicendo præſumeremus in
eo crimen commiſiſſe negociationis, vt ibi per eum.

Id, quod non eſt intelligendum ſimpliciter, & indiſtincte, quia non
32 omnibus clericis eſt interdictum negociari, & negociationem face-
re: ſed beneficiatis tantum, & miniſtris altaris, quos iura prohibent
exercere negocia ſecularia, quia in clerico in minoribus conſtituto
eſt ſecus, quia ei non eſt interdictum negociari, vel negocia ſecularia
exercere, ſecundum ius commune per doct. Abb. in cap. primo. ne
cler. vel monac. in finalibus verbis. Vnde in clerico in minoribus con
ſtituto, ceſſat ratio præſumptionis ex prohibitione, vel interdictio-
ne,

ne, quia ex diſpoſitione iuris, poteſt quæuis negocia facere, quamuis ſecus ſit ex diſpoſitione bullæ Pij quarti, quæ generaliter loquendo complectitur, & comprehendit clericos cu iuſuis generis, de qua in quæſtione, quæ neg. ſint permiſſa & interdicta clericis. Sed qualitercunque ſit, ego credo pro nunc, quod ſi Camera prætendat relicta, & per clericum fuiſſe ex negociatione acquiſita, quia negociari
33 eſt facti, quod non præſumitur pro ipſa, imo, quod probare habeat intentionem ſuam, & ſibi incumbentia.

SVMMARIVM.

1 *Intereſt Cameræ, quod quis potius præſumatur ſacerdos, quam clericus.*
2 *Sacerdos ordinatur ad titulum eccleſiaſticum.*
3 *Quis eſſe præſumitur talis, qualem eſſe requirit beneficij qualitas.*
4 *Regulariter currit annus ad faciendam ſe promoueri.*
5 *Quilibet præſumitur eſſe talis, qualem habitum portat.*
6 *Habitus non facit monacum.*
7 *Maius bonum eſt in ſacerdotio, quam in alij ordinibus.*
8 *Bonum eſt obiectum voluntatis.*
9 *Magis lucroſa, magis deſiderabilia.*
10 *Effici ſacerdotem eſt quid facti.*
11 *Illud quod facti eſt, non præſumitur.*
12 *Seruitus eſt contraria naturæ.*
13 *In Sacerdotio plura requiruntur.*
14 *In beneficialibus præſumptio non eſt ſufficiens ad iudicandum.*
15 *Arcta eſt via, quæ ducit ad vitam æternam, & lata eſt via, quæ ducit ad perditionem.*
16 *Cogitatio cordis prona ad malum.*

An quis præſumatur potius ſacerdos, quam clericus.

QVAESTIO XVI.

His volo annectere, quæ mihi ſuccurrerunt tunc, & quę reſpondi ad quæſtionem mihi propoſitam de quodam clerico defuncto, an eſſet pręſumendum, quod eſſet clericus tantum, an ſacerdos.

Quæ etiam ad materiam præſumptionum in cauſis ſpoliorum faciunt, quia multum intereſt pro camera, quod potius presbyter & in ſacerdo-

cerdotali ordine quis fuiſſe præſumatur, quàm ſimplex clericus, quia ſi presbyter, aut ſacerdos, erit dicẽdũ ſemper, quod fuit beneficiatus,
1 vel apparenter, vel præſumptiue, prout dicimus ſupra, cum ſacerdos non promoueatur, niſi ad titulum eccleſiaſticum de iure ordinario,
2 vnde circa bona per eum relicta, erit pręſumptio pro camera.

Et pro ſolutione iſtius quæſtionis querebã ego, an talis clericus fuiſſet prælatus, vel alias apparenter beneficiatus, & etiam quærebam de qualitate prælature, vel beneficij, quia ſi beneficium, dignitas, vel pręlatura illius fuiſſet talis, quod de ſui natura requireret altaris adminiſtrationẽ, & ordinis ſacerdotalis exequutionem, & quod non poſſet conſiſtere in perſona, quæ non eſſet presbyter, vel quæ non haberet ordinis ſacerdotalis gradum puta beneficium curatum parochia, & huiuſmodi.

Quia tunc indiſtincte tenendum putabam, eſſe præſumendum, quod ille fuiſſet presbyter, & talis qualem eſſe requirebat beneficij qualitas
3 c. præterea. & cap. eam te. de ætat. & qualit. cap. extirpande. §, qui vero. de præben. ſi tamen a die quo beneficium obtinuit, cucurrerit an-
4 nus datus ad faciendum ſe promoueri capitulo cum ex eo. de electio in ſexto.

Item quærebam de alio, an ne incederet talis in habitu ſacerdotali, vel incedere viſus fuerit, quo caſu ſtante, quod quilibet debet præſumi eſſe illius ordinis, ſtatus, & profeſſionis, cuius habitum gerit, & eſſe
5 talis qualem habitum portat, l. moueor. & ibi Bar. C. ſi ſerui export. veni. videretur pro ſacerdotio pręſumendum, quamuis propter multa, & frequentem facti contingentiam, in cõtrarium de hoc eſt valde dubitandum, quia quotidie videmus canonicos cathedralium, & aliarum eccleſiarum, & etiam clericos, incedere in habitu ſacerdotali veſtes vſque ad talos protenſas portantes.

Item in monaſterijs videmus regulares indiſtincte habitum ferre, nulla facta differentia inter ſacerdotes, & non ſacerdotes, pariformiter vnum, & eundem habitum geſtantes monachalem, quia habitus non facit monachum. glo. in cap. ex parte. da conuerſ. con-
6 iugato.

Item quia Matthæi 6. legitur: cauete a fermento phariſeorum, quod eſt hypocriſis, qui veniunt ad vos in veſtimentis ouium, intrinſecus autẽ ſunt lupi rapaces, & diuus Paulus: Sathanas ſe transfigurauit in Angelum lucis: & lucifer in forma ſerpentia, Euamque decepit, vnde meo iuditio non eſt in hoc vis aliqua facienda.

Et pro præſumptione ſacerdotij, recordor, quod reſpondendo vtebar iſtis argumẽtis, quod videlicet vita ſacerdotis, & ſtatus vitæ ſacerdotalis, eſt vita qualitatis magis perfectę, & gradus, ſeu conditionis melioris,

7 lioris, quia maius bonum in ſacerdotio eſt, quam in alijs ordinibus, habetur in cap. cleros. 21. diſtinc. & ibi per Doct. ad cuius officium ſpectat ſacramentum corporis, & ſanguinis domini conficere, orationes dicere, & Dei dona benedicere. cap. perlectis. 25. diſt. ergo vita magis appetibilis, magisque deſiderabilis propter ſui perfectionem, & bonitatem, cum quilibet magis appetere debeat illud, quod eſt magis bonum, quam illud, quod eſt minus, ſic Luc. quinto; Chriſtus magis laudauit vitam contemplatiuam Magdalenæ, quã vitam Marthæ, quia eſt vita nobilior ratione finis, & ratione obiecti vt habetur Ariſt. in ſecundo Meth. 4. & primo de anima. probat. Sanctus Bonauentura in primo ſenten. diſt. prima, vtens hoc argumento bonum eſt amabile, magis bonum magis amabile, ergo ſummum bonum, ſummum amabile, quia bonum eſt obiectum voluntatis, & hæc
8 rationes fuerunt Platonis in libello de pulchro, & huius ſententiæ eſt Sanctus Thomas in prima parte ſummæ ergo magis ineſſe, & adeſſe in appetente præſumitur, vel præſumi debet, maxime, ſi appetens fuit ætatis habilis ad ſacerdotium.

Item illa, quæ maius lucrum, & maiorem commoditatem afferunt, ex quo ſunt magis appetibilia, & magis deſiderabilia hominibus, pari
9 modo magis in homine ineſſe pręſumi debent quale eſt ſacerdotium, & presbyteratus, quæ in eccleſia debent habere de iure cõmoda pro penſius, & largiori manu propinata, quam clerici, diaconi, & alij ordines inferiores per tex. in cap. conſuluit. quod eſt cap. vltimum 79. diſt.

Quia ad ſimilitudinem, & exemplum graduum, & dignitatum ſæcularium, ſingulis maioribus gradibus eccleſiaſticis, maiores dignitates, & maiora premia debentur. tex. & glo. in c. ſi off. 59. diſt.

Quia inter alios ordines, ordini ſacerdotali maxime datur beneficium vel titulus, quia ad illũ regulariter iure ordinario promoueri nemo debet, niſi titulũ habeat, vel beneficium. vt ſupra diximus, ergo &c. Hæc recordor, quod adduxi pro præſumptione ſacerdotis.

Sed rem ſeſe aliter habere, de iure tenui: quia imo non pro ſacerdotio, ſed pro clerico, & clericatu tantum eſt pręſumendum, quia cum effi-
10 ci ſacerdotem ſit quid facti, vti de ſe patet, & quod facti eſt nunquã præſumitur. per Doct. in l ſciendum. ff. de verb. oblig. merito non poteſt dici, quod ſit pro ſacerdotio pręſumendum.

Item quãto magis eſt facti in aliquo negocio, tanto minus præſumitur,
11 & ſi minus facti negocium habet, magis pręſumitur, nam aucto ſubiecto, augetur qualitas, & diminuto diminuitur qualitas, vt per Doct. in cap. ſimiliter. 6. de manſoli de in uelt. feu. l. fuer. & in l. 4. ff. de cond. & dem. Sed magis, & plus facti habet ſacerdotalis ordo, quam clerica-

clericatus,nam ſacerdotalis prꝗſupponit alios precedentes per ſpecul.in tit.de ætat. & qualit. ergo.&c.

Item natura fecit homines magis procliues appetētes,& inclinatos ad ſtatum liberum,quam ad obligatum, magis ad vitam liberam,& la-
12 xiorem,quam ad vitam ſtrictam facit.l.arianus. ff.de actio.& oblig. quia vita ſubiecta,eſt contraria naturæ, quia ſeruitus eſt contra naturam.§.ius autem.de iur.nat.gen.& ciuil.inſt.

Merito non videtur prꝗſumendum pro ſacerdotio, quod requirit ordinarie vitam multis regulis & ordinationibus ſubiectam, quod repugnat naturæ, quæ regulariter libertatem appetit, & ſubiectionem abhorret.

Item ex eo etiam non eſt præſumendum pro ſacerdotio, quia ad illud
13 obtinendum plura requiruntur, quæ de facili non reperiuntur in homine: idoneitas videlicet in ætate, in moribus, in ſcientia litterarum cap.eam te.& toto tit. de ætat. & qualitat. per quæ putaui quod non eſſet in dubio præſumendum pro ſacerdotio, imo quod quis potius eſſet præſumendus clericus,quam ſacerdos.

Pro quo in hac materia facit Deciſio Rotæ 263. in antiquis quꝗ eſt rubricata. clericus qualiter probetur. vbi habetur quod Rotæ opinio eſt, vbi clericus fuit in poſſeſſione per aliqua tempora, & vixit vt clericus,ſufficit probare poſſeſſionem clericatus,licet alias per literas, & teſtes non probetur titulus: contrarium videtur in deciſio. eiuſdem Rotæ in antiquis 864. in cap. mortuo. de teſta.vbi clericatus habet plene probari, ſed intellige hoc,vt in fine dictæ deciſionis.

Et licet poſſeſſio clericatus ſecundum Io. And. ibi allegatum, ſine alia probatione tituli inducat præſumptionem, tamen in beneficialibus præſumptio non eſt ſufficiens ad iudicandum beneficium, niſi verus
14 titulus probaretur. Nec obſtat illud: quod vita magis perfecta, eſt magis appetibilis,& magis deſiderari debeat,ſecundum dogmata religionis chriſtianæ: quia non valet conſequentia, eſt appetibilis,vel magis appeti debet, ergo ineſſe magis præſumitur. Quia imo videtur contrarium,quia ex quo eſt magis perfecta,magis difficilis videtur, per illud Matthæi 7. Arcta eſt via quæ ducit ad vitam æternam, & pauci ſunt,qui ingrediuntur per eam,lata eſt, quæ ducit ad perdi-
15 tionem,& multi ſunt, qui ingrediuntur per eam. ergo minus ineſſe in homine præſumitur,quia ſepties in die cadit iuſtus.

Et multo difficilius inueniuntur homines ſancti,& vitæ ſanctæ, quam peccatores,quia homines magis ad malum,quam ad bonum natura inclinat, ſenſus. n. & humani cordis cogitatio, in malum prona ſunt
16 ab adoloſcentia, viij. gen. & in authen. de monac. §. ſi vero. ibi humana,n.natura labitur quodammodo ad delicta, merito dici poteſt

quod

quod contrarium non obſtat. Nec minus obſtat illud, quod ſecundo loco adduxi, quod ex quo gradus ſacerdotalis magis honoribus, & premijs honoratur, quam cęteri ordines, magis deſiderari, vel appeti debet, quia ex hoc non infertur pari modo ergo magis in homine ineſſe præſumitur: quia multa bene deſiderantur, quæ tamen a deſiderantibus, vel appetentibus non obtinentur, vel habentur, diuitiæ, honores, dignitates, non habentur, quandoque tamen cum difficultate obtinentur, niſi alicui ſit proſpera fortuna. Quia ad obtinendum ſacerdotium non requiritur ſolum, quod quis velit fieri ſacerdos, ſed multa alia, de quibus ſupra. Quæ regulariter in quolibet homine non reperiuntur, aut ineſſe præſumuntur, quia cum illis homo non naſcitur, puta morum, litterarum & ætatis idoneitas, quod ſit legitimus: item aliorum procedentium ordinum in eo exiſtentia, merito illud in aliquo non contrariatur.

SVMMARIVM.

1 Spolia ſunt res eccleſiæ.
2 Camera apoſtolica ſubrogata eſt in ſpolijs, loco eccleſiæ.
3 Eccleſia habet fiſcum.
4 Fiſcus Papæ eſt Camera apoſtolica.
5 Verbum ſpectaſſe importat canonem latæ ſententiæ.
6 Lex promulgata per tempus præteritum importat canonem latæ.
7 Verbum præſentis temporis in dubio eſt canon latæ.
8 Spolia ſunt applicata Cameræ ipſo iure.
9 In cauſis ſpoliorũ: nõ requiritur ſentẽtia diffinitiua: ſed declaratoria.
10 In cauſis ſpoliorum, admittitur appellatio facto depoſito.
11 Fructus percepti de rebus ſpoliorum, ſunt Cameræ a die vacationis.
12 Caſus in quo adhuc non declaratus delinquens, nõ facit fructus ſuos.
13 Dominium ſpoliorum transit in cameram ſine traditione.
14 Dominium, & poſſeſſio ſpoliorum eſt penes Chriſtum, & eccleſiam.
15 Acquiſita per clericos: illicite ſunt ſpolia.
16 Non eſt neceſſaria ſententia declaratoria; quando eſt notorium, ſpolia prouenire ex beneficijs, vel ex illicite negociatis.
17 In ſpolijs non currit præſcriptio, niſi vt contra eccleſiam.
18 Præſcriptio contra eccleſiam, currit ſpatio 40. ann.
19 In rebus mobilibus eccleſia nullum habet priuilegium.
20 Poſſeſſor tenetur ad omnia ſpolia, & ad annexa.
21 Spolia ante ſententiam non poſſunt alienari.
22 In ſpolijs occultus poſſeſſor afficitur.
23 Debitores ſpoliorum, non debent ſoluere poſſeſſori, ſed cameræ.

24 Confeſſio

24 *Confeſſio circa ſpoli a facta, non poteſt reuocari,*
25 *Vbi ſententia eſt lata a lege, non poteſt reuocari confeſſio,*
26 *Spolijs alienatis non agitur reſciſſoria:ſed rei vendicatione.*
27 *Debitor ſpoliorum non poteſt purgare moram.*
28 *Cum debitore ſpoliorum confeſſio, non agitur mitius.*
29 *Vide, quando confeſſus, & conuictus parificentur.*
30 *Spolia poſſunt peti, etiam ſi conſtitutio ſpoliorum abierit in deſuetudinem.*
31 *In cauſis ſpoliorum poteſt quis allegare de iure tertij: quia conuentus poteſt dicere, quod res ſpectat ad cameram.*
32 *In ſententia excommunicationis, regulariter factum hominis requiritur.*
33 *Dictio ex tunc importat canonem latæ.*
34 *Verbum incurrat, importat pænam ipſo iure.*
35 *Camera apoſtolica poteſt cadere iura potentiori, cauſa iudicij mutandi.*
36 *In cauſis ſpoliorum, etiam mulier poteſt eſſe teſtis, procuratrix, & arbitrix.*
37 *Vbi tractatur de ſalute animarum non diſputatur de apicibus iuris.*
38 *Emens ſpolia, non tenetur ſoluere aliqua vectigalia.*
39 *Obligatus exigere ſpolia, ſi deficit tenetur de ſuo.*
40 *Spolia poſſunt exigi, etiam conditione in ſpecifica forma non adimpleta.*
41 *Reſpectu eccleſiæ, & Cameræ, attenditur leuior conditio.*
42 *Regulariter non eſt recedendum a verbis teſtatoris.*
43 *Conditio appoſita in ſpolijs, reſoluitur in modum.*
44 *Confeſſio in ſpolijs, abſente parte facta pro Camera valet.*
45 *Confeſſio prælati præiudicialis Cameræ, non valet.*
46 *Confeſſio in vltima voluntate non valet; niſi ſit iurata.*
47 *Confeſſio in teſtamento, etiam non iurata, in fauorem Cameræ valet.*
48 *Camera gaudet ſuis priuilegijs, in bonis, & in creditis.*
49 *Camera contra confeſſionem, petit reſtitutionem in integ.*
50 *Valet conſuetudo; per quam eccleſia acquirit, rerum dominium.*
51 *Dominiũ transfertur in Camerã, ex ſolo cõtractu abſque traditione.*
52 *Valet in fauorem Cameræ contractus factus calore iracundiæ.*
53 *Merita, & ſeruitia debent probari, reſpectu Cameræ.*
54 *Pro Camera valet promiſſio: ſine ſtipulatione, ſiue cauſa.*
55 *In debitis Cameræ non valet regula, de liquido ad liquidum debet fieri compenſatio.*
56 *Camera non tenetur de depoſito facto penes prælatum.*
57 *Camera poteſt agere contra illũ, qui accepit eccleſiã, nõ animo ſe promouendi*

mouendi, ſed fraudandi.
58 *Occupantes ſpolia ſunt ſuſpenſi.*
59 *Camera in ſoluendo debita habet præuentionem,*
60 *Rei empta de pecunia, eccleſia acquiritur Cameræ, ne dum dominiũ: ſed actio perſonalis:*
61 *Licet contractus, factus eccleſia vacante, ſuper rebus eccleſiæ eſt ipſo iure nullus, tamen poteſt ratum haberi, ſi ſit vtilis.*
62 *Camera poteſt opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ ſemper, & omni tempore.*
63 *Camera poteſt vti pro libito legibus ciuilibus.*
64 *Solum cedit ædificio facto de pecunia Cameræ.*
65 *In cauſis ſpoliorum, poteſt procedi etiam ferijs indictis in honorem Dei.*
66 *Mulier obligata pro ſpolijs, non iuuat ſe beneficio velleiano.*
67 *Camera agit hypothecaria contra tertium poſſeſſorem, non diſcuſſo principali, & contra fideiuſſorem non diſcuſſo principali.*
68 *Camera vtitur priuilegijs minoris.*
69 *Camera petit reſtitutionem in integ. ex duplici capite.*
70 *Contra Cameram iuſtus titulus non excuſat.*
71 *Camera non poteſt renunciare reſtitutioni in integ.*
72 *Camera læſa reſtituitur ante ſententiam.*
73 *Camera reus tenetur exhibere etiam ad fundandam eius intentionem contra ſe ipſum.*
74 *Quilibet admittitur ad intentandam interdictum, pro rebus Cameræ recuperandis.*
75 *Quilibet agit pro iniuria illata Cameræ.*
76 *Quilibet poteſt agere pro Camera, etiam ſine mandato.*
77 *Camera habet regreſſum contra male adminiſtrantes res ſuas.*
78 *Camera poteſt exigere debitum ante diem, ſoluto inter vſurio.*
79 *Camera creditrix, vel debitrix non tenetur cauere.*
80 *Verba in iudicijs interpretantur in fauorem Cameræ.*
81 *In dubio pronunciatur in fauorem Cameræ.*
82 *Camera agit de euictione ante rem euictam. 1. ad intereſſe.*
83 *Camera eligens vnam viam, illa omiſſa, diuertit ad aliam.*
84 *Inuadens ſpolia eſt ſacrilegus.*
85 *Prædia acquiſita de ſpolijs, ſunt exempta.*
86 *Pro rebus Cameræ agi poteſt ex officio, & iudex ſupplet in his, quæ ſunt facti.*
87 *Pactum, vt quis ingrediatur propria auctoritate, non ligat Camerã.*
88 *Quilibet poteſt ſtipulari pro Camera.*
89 *Pro Camera agitur ex ſola pollicitatione.*

Bb 90 *Omnes*

90 *Omnes contractus Cameræ, ſunt contractus bonæ fidei.*
91 *Impoſsibilitas non vitiat promiſsionem factam Cameræ.*
92 *Cameræ etiam per alternatiuam ſtipulationem acquiritur.*
93 *Camera læſa ex contractu, venit contra contractum.*
94 *Stantibus pluribus inſtrumentis vno tempore factis, præſumptio eſt pro inſtrumentis Cameræ.*
95 *Aedificia, habentia inſignia Cameræ, præſumuntur eſſe Cameræ.*
96 *Præſumitur in dubio pro hypotheca Cameræ.*
97 *Res inter alios acta prodeſt Cameræ, contra regulam.*
98 *Poteſt ferri ſententia pro Camera, etiam ipſa non iſtante.*
99 *Exigens plus debito a Camera, tenetur in duplum.*
100 *Camera agit ante diem, ſtante neceſſitate.*
101 *Solutum Cameræ, etiam ex falſa cauſa, non repetitur.*
102 *Camera conuenit inſolidum hæredes portionarios.*

De priuilegiis Cameræ apoſtolicæ circa ſpolia.

QVAESTIO. XVII.

QVIA multum facere ad propoſitum duxi ad cauſas ſpoliorum, & illarum expeditionem ſcire, quæ, & qualia priuilegia, vel ſingularia habeant, vel habere poſſint ſpolia: Ideo hanc de ſpoliorum priuilegijs., quæſtionem facere volui, quia vltra ſpecialia, etiam illa omnia priuilegia, & ſingularia ſpolijs, & ſpoliorum cauſis competere videntur, quæ rebus eccleſiæ, competunt, quia ſpolia relicta per clericum defunctum, acquiſita de fructibus, & emolumentis eccleſiæ, ſunt res eccleſiæ. eſt tex. in terminis in capitulo relatum. el ſecundo. de teſtamen. ibi ijs ea bona. ſicut, & alia in Dei timore diſpenſet, &c. Et paulo poſt ibi, licet autem mobilia &c. & denique facit totus ille tex. & de iure nouo, & antiquo, vti res eccleſiæ, & res ad eccleſiam ſpectantes conſeruabantur, & cuſtodiebantur eccleſiæ, vel in eccleſia, ſeu in prælatura ſucceſſori, per tex. in capitulo quia ſępe. de electio. in ſexto. vbi determinatur, quod, tam bona dimiſſa per prælatum, quam obuenientia tempore vacationis, & tempore mortis prælati, non vſurpentur modo aliquo per capitulum, conuentum collegia. vel ſingulares perſonas eorundem, ſed reſeruentur.

Item per tex. in capitulo præſenti. de off. ordin. in ſexto. vbi bona rectorum, vel miniſtrorum eccleſiæ inuenta poſt eorum mortem, ſiue eccleſiarum vacationis tempore obuenientia, quę in vtilitatem eccleſiarum

cleſiarum expendi debent, vel ſucceſſoribus in eccleſia fideliter reſeruari &c. & ante ius nouum hoc fuerat, & per iura antiqua ſtatutum per tex. in capit. illud. & capit. non liceat. xij. quęſt. ij. cum ibi glo. vbi habetur, quod bona epiſcoporum, & prælatorum decedentium, debent ſub cuſtodia fideliter reſeruari. vbi glo. tradit quomodo, & per quos debeant cuſtodiri: faciunt hic quę adduco in quæſtione. de poteſtate cler. vel præla. verſi. in acquiſitis. vbi multa deduco quod acquiſita de fructibus, & occaſione eccleſiæ, vti res eccleſiæ conſeruantur, & cuſtodiuntur, & non alienantur, vel diſtrahuntur niſi vt res eccleſiæ, & de eis mandatur, & ſtatuitur vti de rebus eccleſiæ.

Item eſt præſupponendum, & pręmittendum vnum aliud, quod in lo-
2 cum talis eccleſiæ, aut ſucceſſoris, hodie ſubrogata ſuccedit in huiuſmodi bonis dimiſſis, pleno iure, Reuerēda Camera apoſtolica, prout per conſtitutiones extrauagantes in materia ſpoliorū ęditas per Romanos Pontifices, vt per Rot. Deciſio. 855. incip. cum Camera apoſtolica. in antiquis. in rubrica de probatio.

Item eſt etiam præmittendum, quod eccleſia habet fiſcum per Bal. in
3 authen. bona damnatorum. C. de. bon. damna. & glo. ſingu. in capit. quia diuerſitatem. in verbo pręter. de conceſſ. præben. vbi Butr. & Imo. Abb. Anan. Marian. in capit. excommunicamus. de hæreticis. Card. in clem. volentes. de hære. §. j. Oldra. in conſ. 302. Alberic. de Roſa. in ſuo dictio. in verbo fiſcus. & quamuis aliqui Doctores dubitent, ſi epiſcopi fiſcum habeant, vt Bal. in authen. bona damnatorum. C. de bon. damnat. & Angel. in authen. vt nulli. iud. § vt autem. tamen nemine diſcrepante in hoc conueniunt, eccleſiam Romanam habere fiſcum, vt in locis allegatis, qui fiſcus Papæ, eſt Camera apoſtolica vt elicitur ex capit. ſecundo. §. eo tamen prouiſa. & ibi glo.
4 Doct. de elect. in clementinis.

Iſtis ita præſuppoſitis, & præmiſſis. eſt videndum, quia in bulla ſeu conſtitutione Pauli iij. facta in materia ſpoliorum, ſub Dat. Romæ tertio nonas Iannuarij anno 1541. anno Pontificatus Octauo, ad ſunt illa
5 verba videlicet, Declaramus ſpectaſſe, & ſpectare quæ important canonem latæ, non ferendæ ſententię: quia quando lex promulgatur per participium, vel per verbum temporis præteriti, regulariter eſt latæ ſententiæ glo. eſt cap. in quicunque. de hæret. lib. ſexto. facit tex.
6 in capit. ſecundo. de teſti. cogen. & per alia iura, quia dicit Abb. in cap. ſi diligenti. extra de for. compe. & iſta ſunt verba declaratoria, quæ important canonē latæ, vt per Abb. ibi ſi dicat decernimus &c. imo verbum, aut participium, etiam præſentis temporis, in dubio
7 eſt canon latæ ſententiæ, dicit glo. in. l. ſi quis maior in. § infamia. C.

de tranſac.& ibi eam ſequuntur Doct. Bar Bal. Saly.& expreſſius glo. in l. j. §. afficerentur. C. ne lic. pot. & in l. ſicut. in verbo nomine.C. de teſt. milit.& in l. ſi quis in tantam.in glo. magna. verſic.4. quęro. & ibi Bar. & Angel. C. vnde vi. Bar. in l. iubemus nulli.§.ſane ſi hoc. C. de ſacroſan. eccl.col.vltima. & ibi Alex. & authentico. qui ſemel. ante fin. C. quomodo & quan Archid. in cap. inolita. col. prima ad fi. xj.quæſt. prima. Bal.in l. ſecunda. in addit. in 3. quæſt. & ibi Saly. C. de iure emphi. Sed dubium eſt, ſi lex habeat verbum, ſpectare, quod eſt infinitum præſentis temporis, & poteſt trahi ad omnia tempora glo. Bar. in l. 2. §. ſtipulatio. in verſic. datur. ff. de verb. oblig. Io. And. in prohæmio libri ſexti. Saly. in l. vt proponis. Paulo ante fi. C. de condi. ob cau. tamen in dubio potius ferendæ eſt, quam latę glo. in. §. j. in verſic. imminere. in authen. de inceſ. nup. & in capit. primo. in verſic. ſuſtinere. ſecunda quæſt. 3. Card. Alex. in capit. j. in prin. quibus mo. feu. amit. Sed hoc dicendum eſt in dubio: ſecus in caſu noſtro, vbi verba ſunt prolata temporis præſentis expreſſe, vbi expreſſe verba ſunt declaratoria. Item in conſtitutione Pij quarti ſub Dat. Die 7. Decembris 1560.ſui Pontificatus Anno primo, ſunt iſta verba, videlicet incorporamus, & appropriamus, applicamus, illaque applicata, incorporata, appropriataque fore, & eſſe decernimus, & ſtatuimus. ideo ſpeculemur, an etiam per dicta verba Camera apoſtolica ipſo iure, an vero per ſententiam habeat ſpolia,& certe, cum ponatur verbum ſint, cum dictionibus illis incorporata, appopriata &c. con-
8 ſtitutio importat vim, quod ipſo iure ſint Cameræ apoſtolicæ, per ea, quæ dicit Alex. in additio.ad lecturam Bar.in. l. imperator. ff. de iure fiſ. vbi dicit, quod vbi ponitur verbum ſit vel erit, cum iſtis dictionibus excommunicatus,priuatus, & ſimilibus importat actum ipſo iure, nec opus eſt ſententia, allegat tex.in cap. a vobis. de ſententia excommu.& capit.fin.in fine.de tempo.ordin.in ſexto.& capit. quia in omnibus. de vſu. Bal. in l. j. C. de rit.nup. & hoc ipſe pro regula ponit, additque aliquas fallentias, quę ſunt extra noſtrum caſum ad Bar.in l. j. ff. ad l.iul.de vi. priua.apoſtillam Barba. ad lecturam Bal.in l.iubemus. §. ſane C. de ſac. ſant. eccle. in verbo. Item niſi dicatur ſit bannitus.Fely.in cap. Rodulfus in verſ. publicata ſint. de reſcript. tamen iſta intelliguntur cum modificatione, nam quamuis non requiratur ſententia diffinitiua,tamen requiretur declaratoria, Ita Maria. Soci. in capit.iudei.de iude.& Card. conſ.128.incip. habui talem punctum, a quodam Cardinali. & in conſ. 132. incip. 1. presbyrer. & Alex.in dicta apoſtilla ad Bar.in l. imperator.ff.de iure fiſci.& Bal. in l. iubemus d. §. ſane C. de ſac. ſanc. eccle. Barba. in

allegata

allegata apoſtilla. & Fel.d. cap. Rodulfus circa fin. qui multum copioſe allegat.

Et hoc erit primum priuilegiũ Cameræ apoſtolicæ circa ſpolia, ſcilicet
9 quod non requiratur diffinitiua ſententia, ſed ſolum declaratoria, ad quam tamen debet procedi rite, cũ ordine iuris, & ab illa appellatur, vt dicunt Doctor. in dictis locis allegatis, ſed appellatio hodie non admittitur, niſi facto actuali depoſito condemnationis, vt per bre-
10 ue ſanctiſſimi Pij 4. directum ſuo generali Theſaurario, quod eſt in fine præſentis tractatus deſcriptum.

Secundum priuilegium eſt: reſpectu fructuum rerum ſpoliorum, nam cum ſit facta applicatio ſpoliorum ipſo iure, nec requiratur ſententia diffinitiua, fructus ex dicta cauſa a die vacationis sũt Camerę apo-
11 ſtolicę, nec requiritur ſentẽtia, vel diffinitiua, vel declaratoria per ea quæ dicit Dominic. in .c. felicis. de pęnis. lib. 6. vbi dicit poſt Io. And. quod conſtitutio imponens pęnam ipſo iure, per hoc eſt bona, nam
12 quamuis aliquis non ſit declaratus delinquens, tamen interim non facit fructus ſuos, idem Socin. in c. iudeo. de iudeis. & Fel. c. 1. de conſtit. vbi Abb. per Bar. in l. poſt cõtractum. ff. de dona. latius Abb. in c. dilecti. de arbi.

Tertium priuilegium eſt, nam in cauſis ſpoliorũ proceditur ſummarie, de plano, ſine forma, & figura iudicij, ſed ſola facti veritate inſpecta, quæ clauſulæ quomodo intelligantur, ad nauſeam Doct. in clem. ſæpe de verb. ſign. explanant, & Bar. in extrauag. ad rep. & ſpecul. in tit. de ſumma. cogn. Par. de Puteo in tract. de ſindi. in verbo ſententia. Bar. in l. cum filius familias. ff. de donat. dicimus ſupra in q. de modo procedendi &c.

Quartum priuilegium eſt, nam dominium rerum ſub ſpolio contentarum, tranſit in Cameram ſine traditione, & hoc ita probatur, nãm in
13 iudicijs vniuerſalibus ex ſola ſentẽtia tranſit dominium. Bar. & Angel. in l. & ideo. ff. de cond. furti. & Bal. in l. 2. & 3. ff. de publ. & in l. traditionibus. C. de pactis. & in l. 1. C. commun. vtri iud. & Alex. in additione ad Bar. in l. ex hoc iure. ff. de iuſt. & iur. in verbo dictio. & etiam Bart. ibidem. ſed iudicium ſpoliorum poteſt dici iudicium vniuerſale, cum in eo contineantur actiones, iura, & corpora, per ea quæ tradunt Doct. de dote in rubrica ſolu. mat. ff. quod ſit iudicium vniuerſale, & in rub. de acqui. hære. ff. vbi diffiniunt hæreditatem eſſe ius vniuerſale, & in l. hęreditas. ff. de verb. ſigni. & in l. pecu. neque poteſt dici, quod ſententia abſit, & ideo non transferatur dominium, nam adeſt ſententia legis, quę ipſo iure transfert per Ab. & Fel. in c. 1. de conſtit. Feli. in d. c. Rodul. de reſcrip. nec opus eſt aliqua ſententia diffinitiua, vt dicũt Doct. in dictis locis, ergo requiritur neceſſario, quod

dominium transferatur ſine traditione: ſed dico melius, quod domi-
14 nium, & poſſeſſio rerum ſpoliorum, eſt ſemper penes eccleſiam, per Innocen. in capitulo cum ſuper. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. dicimus ſupra in quæſtione de probatio. & ſeu præſumptio. & ſic penes Cameram.

Quintum priuilegium eſt, nam quoad bona acquiſita intuitu eccleſiæ, Camera nanciſcitur poſſeſſionē illius rei, quæ acquiritur ſine aliqua apprehenſione, quod hoc modo iure probatur: de iure antiquo, hæc acquiſita intuitu eccleſiæ, dabātur ſucceſſori in beneficio, habetur in c. relatum. c. quia nos. c. ad hęc. c. cū in officijs. c. filius noſter. de teſta. c. quia ſępe. de electio. in 6. c. illud & c. non liceat. cum ibi glo. 12. q. 2. ſed per extrauagātes cōſtitutiones poſtea promulgatas. in iſtis acquiſitis Camera apoſtolica ſuccedit. eſt deciſ. Rotæ 855. in antiquis. incip. cum Camera apoſtolica. vnde, cū ſit ſubrogata loco eccleſiarū, iure illarum vti debet vt dicunt Doct. in l. fi. in auth. quas actiones. C. de ſac. ſan. eccle. & in l. cū filius familias. §. in hac. ff. de verb. oblig. & in l. pola. C. de his qui. vt indignis. tex. & Doct. in l. fiſcus. ff. de iure fiſ. Bal. in rub. C. de priuil. fiſ. ſed in prælatū, nomine eccleſiæ, de iure Canonum tranſit poſſeſſio. Bar. & Doct. in l. 1. in fi. ff. eodem titulo ergo eodem modo in Cameram, quæ ſubrogatur loco eccleſiæ: ſed iſtud quintum priuilegium, poſſet dici, quod locum obtinet in ſpolijs acquiſitis intuitu beneficiorum, in quibus ſuccedebat eccleſia, cuius perſona Camara fungitur, non in bonis acquiſitis, reſpectu negociorum illicitorum, quibus non ſuccedebat eccleſia: ſed cum per extrauagantem Pij quarti æditam ſuper illicitis negociationi-
15 bus, quæ eſt inſerta in ſecunda q. præſentis tractatus, hodie ſint iſta pari modo ſpolia, pariq; modo Cameræ incorporata, non deberent diuerſo iure cenſeri: quia vbi eadem ratio, idem ibi ius ſtatui debet, vulgatis iuribus.

Sextum priuilegiū eſt, nam neque eſt neceſſaria ſententia declaratoria,
16 quando eſt notorium, quod bona fuerunt acquiſita reſpectu beneficiorum, vel negotiorum illicitorum contemplatione, per ea, quæ dicit Abb. in c. cum non ab homine. verſ. ſed certe ſi ſubtiliter de iud. vbi dicit ſubſtantialiter, quod per clauſulam ipſo iure, vel æquipollentem, quando eſt notorium id ſuper quo lex diſpoſuit, nō eſt opus ſententia, nec etiā declaratoria, quia in incertis, non certis opus eſt coniecturis. c. 2. de reg. iuris. lib. 6. vnde tex. in c. cum non ab homine: non dicit aliquid de declaratoria ſententia præmittenda, traditioni curię ſeculari, quia videbatur notoria incorrigibilitas. in d. c. facit quod dicit Alber. de Roſa. in 3. par. ſtatu. quæſt. 93. nam cum ſtatutum factum eſſet, vt vulneratus cum armis ad effuſionem ſanguinis, ipſo fa-

ſto eſt in banno, & aliud ſtatutum permittebat impunem occidi bannitum, modo quidam interfecit illum, qui vulnerauerat cum armis, antequam per declaratoriam poneretur in banno; quærebatur, an gauderet beneficio ſtatuti ille interfector, & dixit, quod ſic, nec obſtabat, quod non præceſſerat declaratoria; quia factum erat notorium: quia tantum operabatur ſententia legis, quantum hominis. l. cum quaſi. §. ſi plures. ff. de fideicom. lib. Idem dicit Abb. in clem. præſenti. de cenſib. & in capit. peruenit. el primo. de appel. & ibi Philip. Franc. & ita etiam intelliguntur verba Bal. in l. iubemus. la ſecunda. in §. ſanc. ad fi. verſic. additio tamen. C. de ſac. eccle. & ita etiam intelligitur glo. in capit. commiſſa. in verſic. iuſto impedimento. de elect. lib. 6. dicens, quod in caſu capit licet canon. eodem tit. poteſt collator conferre beneficium ipſo iure vacans, abſque alia pronunciatione, ſuper priuatione, incurſa, eſt enim notorie incurſa illa pena priuationis. & idem dicit Domi. Lap. allega. 127. & Domi. in d c. commiſſa. §. 1. in fi. allegat in ſimili Io. And. in duobus locis, de quibus ibi, facit etiam glo. fi. in c. pro humani. de homic. in 6. vbi dicit quod beneficia illorum cōferuntur, nō vocato poſſeſſore: ſimilis caſus in c. vbi periculū. §. præterea. verſ. ipſos de elect. lib. 6. vt ibi Domin. in vlt. notab. & ſic per omnia dicta iſtud ſextum priuilegium manet firmum.

Septimum priuilegium eſt, nam quoad bona, intuitu beneficiorum acquiſita, non currit præſcriptio, niſi eo modo, quo currit contra eccle-
17 ſiam, ad quam de iure antiquo pertinebant illa bona, quod ita faciliter probatur. Canones dictabant, quod bona acquiſita intuitu beneficiorum, peruenirent ad eccleſiam, cuius cōtemplatione erant acquiſita, vt vnanimiter Doct. in c. relatum. & c. cum in officijs. de teſtam. dicunt cum ſimilibus: nunc per extrauagantes, & bullas poſtea emanatas, fiſcus eccleſiæ Roman. qui dicitur Camera apoſtolica ſuccedit in illis bonis, ergo, cum hodie ſit ſubrogata Camera loco, & vice eccleſiarum, priuilegijs, & prærogatiuis illarum vtitur quoad tempus decurſum, quoad decurrendum vero iure proprio, vt Bar. Bal. Sali. dicunt in l. fi. & authen. quas actiones. C. de ſac. ſanct. eccle. & Doct. in l. cum filius familias. §. in hac. ff. de verb. oblig. cum ſimilibus. ſed con-
18 tra eccleſiam non præſcribitur niſi ſpatio quadraginta annorum, vt habetur in authen. quas actiones. & ibi Iaſ. & Doct. C. de ſac. eccle. & in authen. de eccle. titu. §. pro temporalibus. 9. collat. & tex. & Doct. in c. de quartadecimæ. & c. ſanctorum patrum. & cap. ad aures. de præſcrip. ergo eodem tempore vtitur Camera apoſtolica, ad excludēdam præſcriptionem, cum loco illarum eccleſiarum quondam ſuccedentium ſit ſubrogata, vt ſupra probatum eſt: ſed hoc priuilegium limita-

tur primo,ſolum procedere, quoad tempus decurſum, non quoad
tempus decurrẽdum.vt dicunt Bart.& Bal.in dicta auth. quas actio-
nes.C.de ſac.eccle.& in l.cum filius familias.& de hoc dic, vt dixi in
q.de exceptionibus,& pręſcriptione,vbi abunde.

Secundo limita procedere, quoad res immobiles tantum, non quoad
res mobiles : nam priuilegium procedens ex dicta auth. habet lo-
cum ſolum in illis rebus, in quibus de iure communi præſcribitur
contra laicos ſpacio decem, vel viginti, vel triginta annorum,
in illis caſibus eccleſia habet priuilegium quadraginta annorum,
vt loquuntur Iaſ. & Doct. in d. authen. & Doct. in d.cap. de quarta
19 decimæ. & ſic in rebus immobilibus tantum, in rebus vero mobi-
libus nullum priuilegium habet eccleſia,ergo nec Camere,cũ in mobi
libus, ita præſcribatur contra eccleſiam triennio, ſicut contra lai-
cum Iaſ. in allegata auth. Bal. in l. 2. in prima lect. C. ne rei dom.
vel templ. Dyn. in regula poſſeſſor. de reg. iur. lib. ſexto. & amplius
in omnibus annalibus exceptionibus, ſeu præſcriptionibus, vel
ſemeſtribus, vt ſunt regulariter prætoriæ actiones, vt actio de dolo.
l. fin. C. de dol. & actio quanto minoris, & redibitoria. l. cum ſex.
ff. de ædil. edict. ita præſcribitur contra eccleſiam, ſicut contra pri-
uatum, iſtudq; ampliat Panor.in capit.cum cauſa.de emp.& vend.di-
citq; quod eſt notandum pro intellectu tituli de pręſcrip. & ita etiam
in præſcriptione quadriennij quæ ita currit cõtra eccleſiam,ſicut con
tra priuatũ quamuis hoc ſit de iure ciuili, vt in d.authen. quas actio
nes.per Iaſ.ibi in 3. nota. tamen per ius canonicum eſt ſublatum tex.
in c.quicunque militum. & ibi glo.xij.q.ij.& Doct.in c. 2. de reb. ec-
cleſ.non alien.

Tertio hoc priuilegium poſſet limitari in rebus,non prouenientibus ex
fructibus beneficiorum, ſed ex negocijs illicitis,nam in illis cum ca-
mera non ſubrogetur loco eccleſiæ,non obtinet dictũ priuilegiũ,&c.
ſed dixi ſupra,quod prouenientia ex illicitis negociationibus ſunt de
clarata eſſe ſpolia, & parimodo applicata Cameræ, vnde non debent
diuerſo iure cenſeri.

Octauum priuilegium eſt,nam propter applicationem,quæ fit ipſo iure,
ſtatim poſſeſſor in foro conſcientiæ tenetur ad omnia ſpolia,& eorũ
20 annexa Panor.in c.1.col.3. & ibi Feli.qui hoc admodum confirmat
col.13.verſ.incipit enim illa glo.de conſti. & idem Panor. in c.extir-
pandæ.§.quia vero.in rep.col.8.verſ.ex his dico. & iterũ col. ſequen-
ti verſ.& ex prædictis.de pręb.& in c.dilecti col. 3.verſ.ſi in glo. ff. de
arbit.Barba.in rep.c.Raynaldus,in col.45.& iterum col.161. de teſta
men.Card.Alex.in c.fraternitatis.col.penul verſ.noto.& glo.de teſti-
bus.Felin.in c.cum nobis,col.vlt.de reſcrip. Thom.Parpalia in repeti

l. ſi quis maior, in 9. quęſt. extra gl. C. de trãſac. Carol. Rui. conſ. 4. proponitur in Themate col. 3. nu. 2. lib. 5. Corſe. in ſuis ſingula. in verbo pæna. & iterum in eodem verbo pæna in ſingula. in foro conſcientiæ. Matth. Afflict. in conſti. regni. violentias. col. 3. q. 2. vbi reprehendit Yſern. dicentem contrarium: verum ex theologorum ſententia condemnatus ad pænam, eam debet in foro conſcientiæ, vt per diuũ Thom. 2. q. 62. artic. 3. & voluit Bal. in l. id quod pauperibus. in 9. q. verſ. ſed pone teſtator. C. de epiſc. & cleri. Petr. Anchar. in c. poſſeſſor male fidei. col. 25. verſ. 3. quæro. de reg. iur. lib. 6. & Feli. in d. c. 1. col. 14. verſ. limitatur. 2. extra de conſt.

Nonum priuilegium eſt: nam cum ſpolia, ſint ipſo iure applicata Cameræ,
21 ręe, & confiſcata, nullo modo ante ſententiam alienari poſſunt: ſi autem non eſſent confiſcata: ipſo iure, tunc ante ſententiam alienarentur, ſed propter fraudem reuocarentur: ſed ante reuocationem remaneret firmus contractus. Cyn. & Bal. in authen. incęſtas nuptias. C. de ince. nup. & Archid. Zenz. Io. And. Pet. Anch. Domin. & Phili. Franc. in c. cum ſecundum. poſt principium. de hęre. lib. 6. Bar. in l. poſt contractum. col. 4. verſ. ſecundum tempus. & ibi Paul. a Monte Pico in rep. col. 28. ver. circa ſecundum tempus. & iterum col. 2. verſ. 3. principaliter. ff. de dona. Ang. in l. ſi quis poſt hac. in col. 2. verſ. 2. limita C. de bon. præſcript. Ancha. in c. 2. in 6. notab. de pręſcrip. lib. 6. & in c. felicis. col. penul. verſ. quęro. poſt Ioan. And. & ibi etiam Phil. Fran. in §. nullus. de pen. lib. 6.

Decimum priuilegium eſt. nam eccleſia de occultis non iudicat, c. ſicut tuis. extra de ſymo. tamen propter applicationem ipſo iure, occul-
22 tus poſſeſſor afficitur, per ea, quæ dicit glo. in clem. 1. §. verum. in verbo eo ipſo. & ibi Card. tum in 12. not. tum in 7. q. de hæret. vbi dicit, quod pæna quæ imponitur ipſo iure, affligit occultum delinquentem & Pano. in c. vlt. in 2. not. & ibi etiam Ioan. Anani. & Fel. de hæret. & idem Panor. in c. ad falſariorum. col. 2. & ibi Ioan. Anan. col. 5. extra de crimin. falſi. in c. perpetuo. col. 2. verſ. ſuper dubio glo. de electio. lib. 6.

Vndecimum priuilegium eſt propter prędicta: quod debitores in ſpolijs contenti, non debent ſoluere poſſeſſori ſpoliorum, quia non libe-
23 rantur: ſed debent ſoluere Camerę apoſtolicę, per ea, quę dicit tex. in l. 3. C. ad l. iul. de vi. publ. & c. felicis, &c. vbi facta applicatione fiſco ipſo iure, debent debitores ſoluere fiſco, quod vtrum ante ſententiam declaratoriam procedat, vide Anchar. vbi ſupra, & vide Car. Flor. in clem. paſtoralis. §. verum ad finem. de ſententia & re iud.

Duodecimum priuilegium eſt. nam propter applicationem, quæ ipſo iu
24 re fit, interueniens confeſſio circa ſpolia, non poteſt reuocari, ſi eſt facta,

ſta, vel præſumpta, propter errorem allegatum, per ea, quæ dicunt Doct. in l. qui. ff. de his qui not. infa. & l. ſi tutor. C. de interdi. mat. vbi habetur, quod vbi ſententia eſt prolata a lege, non poteſt confeſſio, tãquam erronea reuocari, licet alias reuocari poſſit. l. diui. ff. de pen.
25 & in §. ſi vero. auth. de exhi. rei. hæc etiam Bal. in l. error. paulo ante finem. C. de iur. & fact. igno.

Tertiumdecimum priuilegium eſt: nam cum ſit facta incorporatio Cameræ de ſpolijs ipſo iure, & ſic tranſierit in eam dominium ſpoliorum ex prouiſione legis, vt ſupra probatum eſt, ſi hæres, vel poſſeſſor
26 ſpoliorum alienet aliquid de ſpolijs, non valet alienatio, nec opus eſt agere reuocatoria ad reſcindendum alienationẽ, ſed ſtatim poteſt intentare rei vendicationem contra poſſeſſorem, per ea, quæ habentur in l. 1. §. ſed res. tit. per quos fiat inueſt. ſecus ſi non eſſet ipſo iure. eo. tit. qual. ol. feu. alien. poterat & mar. & Card. in c. titius. tit. ſi de feu. defunc. mili. fue. cont.

Quartumdecimum priuilegium eſt: nam debitor ſpoliorum nullo mo-
27 do poteſt purgare morã, propter clauſulã ipſo iure, per ea, quæ dicit Bar. in l. ſi is cui. de lega. 2. ff. & in l. qui ob rem non defenſam. & ibidem Bar. Bal. Sali. & recentiores. ff. de condi. indebi. voluit glo. in c. vlt. quam ita intelligit & ſequitur Bal. ibi. col. 2. verſ. Bernar. tractat hic de elect. & voluit glo. in c. licet. in glo. vlt. & ibi Ant. col. 1. verſ. nota quod collatio. & iterum col. 2. verſ. oppono quod hic mora. de ſuppl. negl. præl. & glo. in c. vlt. in glo. vlt. & ibi item Ant. in 2. notat. eodem tit. & glo. in c. cupientes, §. quod ſi per viginti. in verſ. expectari. & ibi Io. Mona. Io. And. Archid. de elect. lib. 6. & glo. in c. licet canon. §. is. & in verbo priuatus in prin. & ibi Io. Mona. col. 2. paulo ante finem. & Pet. Anchar. col. 1. verſ. item nota in textu. col. vlt. verſ. 4. quæro.

Quintumdecimum priuilegium eſt: nam licet debitor ſpoliorum, debe-
28 ret mitius condemnari confeſſus, quã conuictus, per regulas, & communes doctrinas: tamen propter clauſulam ipſo iure, eſt contrarium per dicto Bar. in l. ſi id quod ſeruo. §. 1. vbi & Alex. in addi. ipſius, vbi
29 hoc reputat ſingulare. ff. de pæn. lega. vbi dicunt, quod quãdo infligitur aliquid ipſo iure, aut ius cõdemnet, tunc idem eſt ſi ſit conuictus, & ſi ſit confeſſus, & idem Bar. in l. qui ob cauſam. ff. de rit. nup. & voluit Bal. in l. ea quæ. in 2. q. C. de condi. indeb. vbi hoc vocat notabile, & in l. peculium. §. ſed & ſi. ff. de pecu. Pet. Anch. in c. perpetuo. circa medium. de elect. lib. 6. & in c. 1. col. vlt. de homi. lib. 6. Flor. vbi id dicit menti tenendum in l. aquilia. quæ eſt ſecunda. circa medium. ff. ad l. aquiliam.

Sextumdecimum priuilegium eſt: nã quando pæna, & confiſcatio ſit ipſo

iure

iure vt noſtro caſu,etiam ſi conſtitutio, vel bulla non fuiſſet recepta,
50 vel iret in deſuetudinem,tamen bona ſpoliorũ poſſunt peti per came
ram apoſtolicã,argumẽto c.veſtra.de loca.& c.2.de conſti.lib. 6. & c.
catholica.xj. diſtin.ita voluit Matth.in prohemio clem.in §.vniuerſi
tati.de quo vide Card.Foren.ibi & Io.And.& Ant.in capit.1. de treg.
& pac.Pet.Ancha.in repet.c.1.in xij.q.in prin. verſ. ſed hic quæro re-
peritur extra.de conſti. & Cępol. conſ. xiij. incipiente ſtante ſtatuto.
col.iij.verſ.& licet dictus.

Septimumdecimum priuilegium eſt: nam cum quis ipſo iure non priuatur,ſed expectatur ſententia,non impeditur interim agere, & proſequi ius ſuum:ſecus in ſpolijs, nam cum ſint applicata ipſo iure per bullam,hæres clerici, qui tenetur ad dandum ſpolia Cameræ apoſtolicæ,non poteſt,vel ante ſententiam,vel poſt aliquo modo agere, vel contra cohæredes,vel contra debitores in ſpolijs exigendis,vt diſtinguit glo. in l. his conſequenter. §. 1. in verbo. non pertinere. per tex. ibi, ad alios quos allegat, & ibi Bar. qui monet hoc eſſe multum notabile. Bal. & Flor. qui id reputat multum ſingulare. ff.fami. hær. vbi dicunt, quod cum hærereditas auferatur ab indigno ipſo iure, non poteſt aliquo modo, vel ante, vel poſt ſententiam agere contra cohæredes: ita dicendum in ſpolijs,nam cum ſint ablata ipſo iure ab hærede clerici, & applicata Cameræ, non poteſt ille hæres exercere iura in ſpolijs contenta, & Bal.in l.1.in fi.C.qui. in cau. in integ.reg.non eſt neceſſ.

Decimumoctauum priuilegium eſt: nam regulariter de iure tertij non
poſſumus opponere, vbi ſententia requiritur ad priuationem, & in-
corporationem bonorum fiſco,ſecus eſt in ſpolijs,nam cum ipſo iure
incorporẽtur,poteſt litigator,qui litigat cum hærede prælati mortui
51 dictum hęredem excludere, dicendo, quod bona non ſunt hæredis
ſed Cameræ, & ſic poteſt opponere de iure tertij, contra iuris regu-
las communes, per ea, quæ dicit Bal. in l. his conſequenter. §. 1. &
in l. cum ſeruum. col. 2. & ibi Cyn. & late Franc. Aret. C. de ſeru.
fugit.vbi dicunt, quod cum bona applicantur fiſco ipſo iure, tunc
poſſeſſor illorum bonorum agens contra aliquem, poteſt ille conuen-
tus excludere poſſeſſorem opponendo, quod bona non ſunt ſua, ſed
fiſci, & ſic opponit de iure tertij ita etiam dicendum in camera de
ſpolijs,nam camera fiſcus ſummi Pontificis eſt, vt certi iuris eſt, &
ſupra probaui.idem Bal.in l.cum mulier.col.10.verſ. de tertio dubi-
to.ff.ſolu.mat.& in l.2.poſt principium.C.quibus res iudicata non no-
cet.not.in l.indebiti.§.vlt.ff.de condi.inde.& in additione ſpeculato-
ris tit.de loca.§.nunc aliqua in 46.quæſt.& ipſe ſpecu. in eo.§. 47. q.
& iterum in 66.q.

Decimum

Decimum nonum priuilegium eſt: nam regulariter a ſententijs appellatur, vt patet per totum ius ciuile, & canonicum, exceptis quibuſdam caſibus, de quibus. C. quorum app. rec. vel non. per totum. tamen in cauſis ſpoliorum non appellatur, niſi prius facto depoſito, & hoc per bullas ſummorum Pontificum, dixi ſupra in quæſt. de modo procedendi in cauſis ſpoliorum. & talis diſpoſitio bullæ, quomodo per commune ius interpretetur, & patiatur interpretationem paſſiuam, poſſunt conſiderari dicta Bar. & Doct. in l. 1. §. interdum. ff. a quibus appell. non lic. & Doct. in c. 1. de reſcr. & in c. paſtoralis. & cap. vt debitus. de appel.

Vigeſimum priuilegium eſt: nam in ſententia excommunicationis, regu-
32 lariter requiritur factum hominis, vt per Innocen. Ioan. And. Hoſt. in rub. de ſententia excommuni. exceptis aliquibus caſibus, de quibus dicunt idem Doct. in d. rub. & in c. 1. eodem tit. & Hoſtien. in ſua ſumma. & Ioan. And. in c. eos. de ſent. excom. lib. 6. & in clem. 1. eo. tit. & forte inter iſtos caſus exceptuatos, poſſumus cõnumerare excommunicationem, quæ contra detinentes res cameræ datur, & incurritur, vt poſſumus notare ex bullis ſummorum Pontificium, contra detinẽtes res Cameræ apoſtolicæ prolatis, & poſſumus ſpecialiter hoc elicere ex bulla Pauli iiij. Incipienti. incumbentia nobis. ſub rub. contra occupatores bonorum Cameræ apoſtolicæ. nam ibi ponitur dictio, extunc, quæ dictio denotat canonẽ latæ ſententiæ Franc. Aret. in c. ſi diligenti col. 3. verſ. in glo. poſita ſuper verbo cauſam. de for. comp. & tex. in
33 c. cupientes. §. cæterum. ibi ex tunc inchoandum volumus fore ſuſpẽſos. de elect. lib. 6. & Corn. in conſi. 104. licet in hac conſultatione. col. 2. verſ. licet ergo non fuerit. lib. 1. & tex. in c. excommunicamus. §. credentes. ibi ex tũc ipſo iure ſit factus infamis. & c. cum ex eo. in fi. de elect. lib. 6. & alia ratione hoc probatur, nam in dicta bulla ponitur verbum incurrant, quod verbum ita poſitum, infert pœnam ipſo iure
34 non expectata ſententia diffinitiua, ſed ſolum debet interuenire ſententia declaratoria, per illa, quæ habentur per glo. in c. vt. verſ. pars vero. in verbo incurrat. de officio delegati. lib. 6. vbi dicit, quod verbum incurrat, importat pœnam ipſo iure, & glo. in c. eos. de ſenten. excom. dum inter caſus latæ ſententiæ excommunicationis, ponit c. 1. de religio. domi. & c. 1. de iniurijs. lib. 6. quæ cap. eodem verbo vtuntur, nec aliud addunt, quod ſignificat latam ſententiam & in clem. 1. in verbo incurrant, & ibi Pau. Lau. Imo. Card. Flo. in 27. q. de vſuris, & rurſum glo. in clem. 1. in verbo excommunicationis. de ſent. excõ. dum inter canones latæ ſententiæ allegat clem. 1. de deci. & clem. 1. de vſur. quæ eo verbo vtuntur, ſine adiectione dictionis latæ ſententiæ, & voluit etiam nuncupatim Corne. conſ. 89. viſo ſubſcripto. col.

penult.

penult. verſic. poteſt etiam lib. tertio. nec obſtat quod multi textus huic verbo, incurrat, addunt clauſulam, ipſo iure, ipſo facto, eo ipſo, & ſic videntur innuere, quod ſine illis clauſulis ſolum verbum incurrat, non importet ipſo iure pœnam, ſed per ſententiam, vt ſunt textus in authent. agri. in fin. C. quæ res obl. non poſſeſſor. & in capitulo vlt. extra, ne cle. vel monac. & cap. vbi periculum. §. nulli. & rurſum. §. quod ſi præmiſſa. de electio. lib. ſexto. & in capit. fundamenta. eodem tit. & lib. & in capit. cum ex eod. in fin. eod. tit. & lib. & in capit. indemnitatibus. §. porro. verſ. ſed procuratores eod. tit. & libro & in capitulo 2. de iud. eod. lib. & in capit. vlt. in fine. de reb. eccl. non alien. eod. lib. & in c. quamquam in fin. de cenſib. eod. lib. ſed prima eſt communis Doct. conſentientium authoritati glo. dicentis, quod importat exequutionem ipſo iure, neque ſententia diffinitiua eſt neceſſaria: non obſtant textus allegati incontrarium, nam vnica reſponſione tolluntur, ſcilicet quod ideo verbo incurrat adiungitur clauſula ipſo iure, vt magis declaret, & exaggeret voluntatem Pontificis non vt diſponant, & ſic non ſunt neceſſaria, ſed potius declaratoria,

Vigeſimum primum priuilegium eſt: quia licet regulariter, nemo cædere poſſit ſua iura in potentiorem, cauſa iudicij mutandi l. 1. 2. & 35 quaſi per totum C. de alien. iud. mut. cauſ. fac. tamen ſi Camera non valeat ſpolia recuperare a manibus potẽtis, poteſt cedere ſua iura alteri potentiori, vt ipſe recuperet, & recognoſcat, prout dicitur de eccleſia, quæ non valens recuperare feudum a manibus potentis, cædit iura ſua alteri potenti, vt ipſe recuperet, & feudum recognoſcat ab eccleſia, per tex. quem ibi ad hoc ponderat Barba. in c. ſecundo. de feud.

Vigeſimum ſecundum, eſt priuilegium: quia in cauſis ſpoliorum non appellatur, quia cum cauſa Cameræ apoſtolicæ eſt cauſa eccleſiæ, in cuius locum ſuffecta eſt Camera. & eſt cauſa pia, & debitum fiſcale, in quibus non datur appellatio, arg. eorum quæ notantur per Bar. in l. Ancilla. de alim. & cib. lega. & l. fin. de acq. poſſ. Idem in cauſis decimarum quibus debitum fiſcale æquiparatur c. ſi. Epiſcopi 2. q. v. & l. abſtinendum. quæ app. non recip. C. & ibi Bal. & capit. tua de decĩm. ſed de appellatione in cauſis huiuſmodi, dic vt per nos dicitur in q. de modo procedendi in cau. ſpoliorum. & ſupra decimononο priuilegio.

Vigeſimum tertium item habet priuilegium Cameræ in cauſis ſpoliorum: quia ſi vult petere reductionem ad arbitrium boni viri a laudo per laicũ, vel clericum, poteſt hoc facere coram iudice eccleſiaſtico per doct. in cap. cum ſit. de for. compet. iuncto cap. 2. de arb. Item habent

36 habent priuilegium ſpolia,quia in eorum cauſis etiam mulier poteſt eſſe procuratrix, & arbitrix,quia in huiuſmodi cauſis tractatur de ſalute animarum,prout in cauſis eccleſiæ,& decimarum per Archid.in c. reſcriptum. in 6.q. 3.quia vbicunque de ſalute animarum tractatur, nunquam diſputatur de apicibus iuris c.duæ ſunt 19.q.2. & iſta exceptio,tu non es procurator,eſt de apicibus iuris l.ſi fideiuſſor. §.
37 cum quædam.ff. mandati.

Vigeſimum quartũ,item poteſt dici eſſe priuilegium. quod ſi quis emat
38 ſpolia a Camera apoſtolica ,quod non teneatur ad ſolutionem aliquorum veſtigalium maxime ordinariorum.per ea, quæ dicit Bar.in l.licitatio §.mercatores.ff.de public. licet quilibet emens a priuato teneatur l. 1.& per totum.ff.de vectig.

Vigeſimum quintum . Item eſt priuilegium Cameræ circa ſpolia. quod qui tenetur exigere ſpolia,vel res ſpoliorum pro Camera,ſi ſui culpa non exigit, tenetur reficere de ſuo,reſeruata ſibi actione contra eum
39 qui tenebatur per Bar.in l.niſi.de exact.tribut.

Vigeſimum ſextum . Item eſt priuilegiũ Cameræ circa ſpolia quia ſi ſit legatum cum conditione factum,quod veniat exigendum a Camera, ratione ſpoliorum, is ab alio non poteſt exigi,niſi conditione in ſpe-
40 cifica forma adimpleta,poſſet tamen exigi a Camera,per ea,quæ dicit Lud.Rom in l.ita ſtipulatus a te.de verb.oblig.per tex. in l. pau. §.grauis. ff.de liberali cauſa.

Vigeſimũ ſeptimũ. Item licet pluribus conditionibus in legato appoſitis,vltima cõditio pro exequutione legati ſit adimplenda l.quod tra
41 dit.ff.de condi.& demonſt.tamen reſpectu eccleſiæ,& Cameræ attenditur leuior conditio tantum l.quinta,& l.vulgo.de manu miſſ.teſta.

Vigeſimum octauum,Item eſt priuilegium.quia fauore eccleſiæ, & Cameræ, etiam tempus interpellatum contra teſtatorem coniungitur l. paulus.§.Gayo.de lib. lega.alias eſt l. Aurelio & l. ſi fideicommiſſa libertas.§. fi. de fid. liber. & ſic ſi relictum ſit ſub conditione , ſi continuis annis quid fecerit , nam nihilominus tale legatum conſequitur Camera,ſi ex pluribus temporibus ad inuicem coniunctis reſultaret tempus perfectum, poſito, quod non continuaret , & regulariter non eſt recedendum a verbis teſtatoris l. non aliter . de legatis 3.

Vigeſimum nonum eſt priuilegium , quia donatio ſub modo , quæ alias modo nõ adimpleto reuocaretur,per condict.ob.cau. vel quia poſſet agi admodum implendum actione præſcrip.verbis,id,quod eſt in electione agentis l.ſi proponas.C.de condi. ob cau. & l. 1. C. de condi. ſub certo modo,non adimpleto,non agitur fauore Cameræ & eccleſiæ ad illam reuocandam, niſi in donatione id expreſſe ſit dictum .

quod modo nõ adimpleto donatio ſit nulla. tex. in c. verum. de dona. & de multis alijs priuilegijs, vide per Bal. in l. j. C. de ſac. ſanc. eccl per canoniſtas in cap. cum eſſes. de teſta. Bal. in tracta. de dote priuilegio 50.

Trigeſimo. Item fauore eccleſię, & Camerę, conditio appoſita reijcitur, & reſoluitur in modum, ſicut dicitur de libertate, 43 quæ ęquiparatur l. menia. de manum. teſta. per Barba. in capit. Raynaldus. de teſta. 16. carta. & vide de effectu, modi, & conditionis, in capit. verum. de condi. appoſit. extra. & ego dixi aliquid in meo tracta. de ſymonia. in ſymonia conuentionali. in quæſtione an ſententia committatur per modum: ſicut per conditionem vbi vide.

Trigeſimo primo, Item priuilegium eſt Cameræ apoſtolicæ & eccleſiæ: quòd confeſſio debitoris Cameræ, facta abſente parte, quæ alias non 44 valeret, valet, & probat per d. Anto. de Butr. in capit. ſi conſtiterit. de accuſa.

Trigeſimo ſecundo. Item quia ſi clericus, aut prælatus fecit confeſſionē, alias eccleſię, & cameræ pręiudicialem, illa confeſſio non afficit eccle-45 ſiam, vel Cameram. per Io. And. in capit. fin. de ſolu. niſi tamen in illis quæ ſunt ſibi permiſſa, ſecundum d. Anto. in capit. primo. de poſit. extra.

Trigeſimũ tertiũ. Item eſt priuilegium, quia licet regulariter confeſſio in vltima voluntate non inducat probationem, niſi ſit iurata, ex quo 46 tunc, quis non pręſumitur immemor ſuæ ſalutis l. Aurelius. §. fin. de lib. lega. l. Lutius. §. j. de lega. tertio. tamen ſi quis in teſtamento confiteatur ſe teneri prælato eccleſiæ, vel Cameræ, vel piæ cauſæ 47 valet, & tenet, talis confeſſio, vt ibi not. per Bal. in conſil. incip. cecus petroli. quia optima eſt ratio, quæ pro religione facit l. ſunt perſonę. de religio.

Trigeſimo quarto. Item eccleſia, & Camera habet priuilegium, quod non ſolum gaudet priuilegijs ſuis in bonis, quæ habet in dominio. 48 ſed in illis etiam, ad quæ quis confitetur ſeſe teneri eccleſiæ, vel Cameræ, dummodo confeſſio non ſit facta in fraudem, argumento eorum, quæ not. in l. in contractibus, & in l. fin. C. de dot. caut. non numerat.

Trigeſimum quintum eſt priuilegium, quod ſi eccleſia, vel Camera confiteatur aliquid in ſui præiudicium, contra talem confeſſionem poteſt 49 petere reſtitutionem in integrum infra quadriennium not. in cap. ſecundo. de integ. reſt.

Trigeſimum ſextũ eſt priuilegium, quod contra eccleſiam, & Cameram, nunquam pręſcribitur crimen falſi. dicit ſpec. in tit. de ſent. §. quoniam

niam licet.alias tale crimen regulariter præſcribatur ſpatio x. ann. l. quærelam.C.de fal.

Trigeſimum ſeptimum.priuilegium Cameræ, & eccleſiæ eſt : quod valet conſuetudo,per quam eccleſia,vel Camera,quę in ſpolijs etiam ſucce
50 dit,acquirit rerum dominium,& poſſeſſ. ſine ſolemnitate legali cap. ſecundo.extra. de conſue. Item conſuetudo inferens grauamen non valet cap.primo.eo.

Trigeſimum octauũ.eſt priuilegium:quod quando debetur aliquid eccleſiæ, Cameræ apoſtolicæ, & ſimilibus locis, dominium transfertur ex ſolo contractu abſque aliqua traditione l.fi.C. de ſac.ſanct.eccl. licet
51 ſit ſecus in contractibus aliorum : vbi ita demum transfertur dominium, ſi ſequatur traditio l. traditionibus. C. de pact.l. ſi ego C.de rei.vend.Ant.de Butr.in c.fin.de ca. poſ. & prop. 10. col. not. in c. in præſentia.de præben.vnde effectus eſt maximus,quia ſtatim agit Camera rei vendicatione.

Trigeſimũ nonũ.eſt priuilegium:quod contractus, factus calore iracundiæ, qui alias regulariter de iure non tenet, quod valeat, & teneat fauore eccleſiæ, & Cameræ cap. ſunt qui opes. 17. q. 4. vnde contrahentes cum eccleſia,vel Camera,non videntur habere exceptionem,
52 quod iracundia, & calore contraxerit. per Corſetum in ſuis not. in cip.teſtium Alex.conſ.181.quinto vol.

Quadrageſimum eſt priuilegium ſpoliorum : quia ſi clericus, vel beneficiatus donauit aliqua alicui benemerito in recompenſationem accepti ſeruitij, id quod facit prælatus per tex. in capit. relatum. el ſecundo. de teſta. dixi ego late ſupra in quæſt. de pote-
53 ſtate clerici &c. & in quæſt. de licentia teſtandi. tamen fauore Cameræ illa merita debent probari. quia in hoc non ſtatur confeſſioni prælati. per tex. d. capit. relatum credo per illa verba in tex. iuxta ſeruitij meritum &c. per d. Ant. de Butr. in capit. primo. de cauſ. poſſ. ex quo tractatur de damno eccleſiæ & Cameræ. Bald. in l.ſi donatio de collation. niſi tamen donatarius ſteriſſet diu in poſſeſſione rei donatæ,vt ibi not.& in capit.noſcitur. de his quæ fiunt a præla.

Quadrageſimum primum.Itẽ eſt priuilegium, quia alias promiſſio ſine ſtipulatione non valet, ſi cauſa, quia ſaltim tollitur ope exceptionis
54 per tex.in l. ſecunda.§. circa. de dol. excep. tamen valet fauore Cameræ,& eccleſiæ, ſicut dicitur in dote vnde multo fortius in rebus cameralibus,& eccleſiæ, cum maius ſit vinculum ſpirituale, quam carnale l. ſancymus.C.de ſac.ſan.eccl. videtur dicere Bal. in ſuo tracta.de dot.priuilegio 114.

Quadrageſimũ ſecundũ eſt priuilegium:quod temporalia collata eccle-

ſiæ,

ſiæ, vel Cameræ cenſentur pleno iure collata, licet regulariter contra per not. in c. meminimus. de accuſ. per Fel. ibi. 2. col. verſ. not. 3.

Quadrageſimũ tertiũ eſt priuilegium: quia cum regulariter de liquido
55 ad liquidum fieri debet compenſatio. l. fi. C. de compenſa. tamen fallit in debitis Cameræ apoſtolicæ, fauore ipſius eccleſiæ, per glo. in c. decimæ. 16. q. 1. exemplificat, & loquitur in caſu decimarum, per Roma. in ſingulari incip. an ſacerdoti.

Quadrageſimũ quartũ eſt priuilegium: quod fauor Cameræ, & eccleſiæ eſt iuſta cauſa abbreuiandi terminum peremptorium. l. non nunquã. in fi. ibi pro conditione eccleſia. C. de iud. licet regulariter cõtrarium ſit verum. l. ad peremptorium eo. tit.

Quadrageſimũ quintũ eſt priuilegium: quod Camera, vel eccleſia non te
56 netur de depoſito facto apud clericum, vel beneficiatum, niſi in vtilitate eccleſiæ probetur verſum. c. 1. de depo.

Quadrageſimũ ſextũ Item eſt priuilegium Cameræ: quod illa poteſt agere, vel eccleſia ad fructus perceptos, ab illo, qui non animo ſe promo-
57 uendi: ſed fraudulenter fructus percipiendi, parochialem eccleſiam accepit. tex. in c. commiſſa. de electio. lib. 6.

Quadrageſimum ſeptimum priuilegium eſt in cauſis ſpoliorum: quod illi, qui occupant bona dimiſſa a prælato, vel bona vacationis tempora obuenientia, quę itidem dicimas ſpolia, vigore extrauagantium Pij iiij. & aliorum canonum, vt dicimus ſupra in prima q. tales occu-
58 patores ſunt ſuſpenſi, vſq; quo fecerint condignam ſatisfactionem. cap. quia ſæpe. de electio. lib. 6. & c. generali, eo.

Quadrageſimũ octauum priuilegiũ eſt in cauſis ſpoliorum: quod bona acquiſita de fructibus beneficij, vel eccleſiæ, debent ad Cameram, & eccleſiam reuerti. opt. glo. in c. apoſtolicos 12. q. 2. & c. fixum. 2. q. 6. & hoc ſiue empta ſint nomine eccleſiæ, ſiue nomine alieno. c. 1 c. inquiren. de pecul. cler. extra.

Quadrageſimũ nonũ eſt priuilegium: quod res empta de pecunia eccleſiæ, non nomine eccleſiæ, ſed alieno, eſt effecta eccleſiæ: & ſic eſt hodie camerę per Doct. in c. inquiren. de pecul. cler. licet regulariter ſecus. l. ſi dominus tuo. C. de rei vend.

Quinquageſimum eſt priuilegium cameræ, & eccleſiæ: quod ſi camera vendat ſpolia diuerſis temporibus duobus, quo caſu ille præferri habet, cui primo ſit traditio, licet ſit poſterior emptor. l. quoties. de re. vend. & primus agit ad intereſſe contra vendentem: præfertur ille, qui primo emit, per Doct. in capit. contine batur. de his quæ fi. a maio. par. cap. quia in rebus eccleſiaſticis eluſio maxime reprobatur.

Quinquageſimũ primũ eſt priuilegium Camerę, & eccleſię, quod cum

in perſonalibus actionibus, non habeat locum præuentio. l. priuilegia. de priuileg. creditorum. tamen Camera, vel eccleſia, habens debi
59 torem, primo poteſt deducere ſuum per Ioan. And. in c. eam. de ętat. & qualitat.

Quinquageſimum ſecundum priuilegium eſt: quod res acquiſita de pecunia eccleſiæ, licet alterius nomine ſit acquiſita, eius fauore contra regulas communes, efficitur ipſius eccleſiæ, vel Cameræ per tex. & Doct. d. c. inquiren. de pecul. cler. tamen hoc eſt intelligendum, quando contrahens non exiſtit ſoluendo, vt per Lud. Rom. conſil. 9. incip. ſuper eo quo quæritur, an permutatio pecuniarum montis Martij, &c.

Quinquageſimũ tertiũ eſt priuilegium: quod non ſolum acquiritur dominium rei emptæ de pecunia eccleſiæ, ſed etiam acquiritur actio
60 perſonalis ex contractu per alium celebrato ſuper re ipſius eccleſię, vel Cameræ: quod intellige, vt dixi ſupra verum eſſe, ſi ille qui contraxit non ſit ſoluendo, alias ſecus not. Bal. in l. ſi vt proponis. C. de re vend.

Quinquageſimũ quartum eſt priuilegium: quod contractus geſtus ſuper rebus eccleſiæ, eccleſia vacãte, eſt nullus ipſo iure. c. ſi qua de reb. 12. q. 2. quo tempore, dicimus ſupra in q. j. quod dimiſſa per cler. & obuenientia tempore vacationis, ſpectant ad Cameram: tamen talis cõ
61 tractus, ſi ſit in vtilitatem, poteſt per Cameram, vel ſucceſſorem ratum haberi. glo. eſt in c. j. ne ſede vacan.

Quinquageſimũ quintũ eſt priuilegium: quod Camera, vel eccleſia poteſt opponere ſemper, & omni tempore exceptionem non numeratæ
62 pecunię per Bal. in authen. hoc ius porrectum. C. de ſac. ſan. eccle. quia non ſufficit ſola confeſſio, ſed expedit quod probetur verſum in vtilitatẽ eccl. cap. fi. de ſolu. quod eſt contra regulam, quia dicta exceptio non opponitur regulariter, niſi intra biennium inſtit. de literarum obli. per totum. & in l. in contractibus. C. de non nume. pecu. per Doct. d. cap. fi.

Quinquageſimũ ſextũ eſt priuilegium: quod eccleſia, ſiue Camera apoſtolica, vti poteſt pro libito ll. ciuilibus, quæ pro ſe faciant, & econtra poteſt nolle illis ſtare, quando contra ſe faciant per Innocen. in c. nouit extra. de iud. Imol. c. fi. de ſolu. vbi exceptio non numeratæ pecuniæ, opponitur etiam vltra biennium.

Quinquageſimũ ſeptimũ eſt priuilegium: quod contra miniſtrum Cameræ, vel eccleſiæ opponentem pro defenſione iuris Cameræ, & eccleſiæ exceptionem excommunicationis, nõ poteſt fieri replicatio exceptionis excommunicationis. c. dilect. extra de exceptio.

Quinquageſimũ octauũ eſt priuilegium: quod ſi ædificas ędificium in

ſolo

ſolo tuo de pecunia Cameræ, vel eccleſię, ad quam ſpectat pecunia, ſolum cadit ædificio. glo. eſt ſingularis. in c. apoſtolicos. 12. q. 2. & c. con ſequenti. 17. q. 7. Spec. in tit. de emphi. §. tertio loco. verſ. quod ſi clerici. quod eſt contra regulam iuris, quia ædificium cedit ſolo, refecta
64 ædificatione inſtit. §. cum in ſuo. de rer. diuiſ.

Quinquageſimum nonũ eſt priuilegium: quod in cauſis ſpoliorum, poteſt procedi diebus feriatis introductis in honorem Dei. c. ſi de fer. l. dies
65 feſtos. C. eo. id quod nota vltra illa quæ adduxi. in q. de modo procedendi in cauſa ſpoliorum.

Sexageſimum, item eſt priuilegium: quod ſi mulier in cauſa ſpoliorum ſe obligat, & fideiubet pro alio, non poteſt iuuare ſeſe beneficio vel-
66 leiani Senat. conſulti. l. penul. C. de velleia. vbi per Doct.

Sexageſimũ primũ eſt priuilegium Cameræ: quod poteſt agi hypothecaria contra tertium poſſeſſorem, non diſcuſſo principali, & contra fide
67 iuſſorem, non diſcuſſo principali, ſicut eſt in fiſco & republica, quibus eccleſia comparatur. l. fi. C. de ſac. ſan. eccle. not. in l. moſchis. de iu re fiſ. l. j. C. de decurio. lib. 10. in l. libertas. §. j. ad municip. in l. cum filius. de verb. oblig. & præſuppoſuimus. in principio quæſtionis, quod eccleſia habet fiſcum.

Sexageſimũ ſecundũ eſt priuilegium: quod eccleſia, & Camera vtitur iu-
68 re minoris, & reip. ita quod omnia priuilegia cõceſſa minori & reip. quę ſunt infinita, intelliguntur conceſſa ipſi eccleſiæ, vel Cameræ in locum eccleſię ſubrogatæ. c. auditis. iuncta glo. & c. j. de in integrum reſt. dummodo tamen ipſi eccleſię, vel Cameræ talia priuilegia conueniant, nam bona eccleſiaſtica dicuntur bona publica. c. quid ergo. 24. q. 4. & bona eccleſiarum ſunt bona reip. Feli. in c. nonnulli. col. 21. de reſcrip.

Sexageſimũ tertiũ priuilegium eſt: quòd Camera poteſt petere reſtitutionem in integrum contra præſcriptionem, duplici capite. 1. ex iure ſpe-
69 ciali, quo eccleſia vtitur, vt per omnes in clem. j. de in integrum reſtitutione. Item ex capite probabilis ignorantię per Alex. conſil. 168. Dec. conſ. 29. 4. col.

Sexageſimum quartum priuilegium eſt: quia Camera, & eccleſia non ſolum petit reſtitutionem in integrum, vbi eſt læſa, & vbi non habet aliud remedium. Doct. in capit. j. de in integrum reſt. ſed etiam petit d. reſtitutionem, vbi etiam competit aliud remedium, de iure communi per Abb. in capit. dilecti. de empt. & vend. 2. col. licet ſit ſecus regulariter.

Sexageſimũ quintũ priuilegiũ eſt: quia Cameræ datur reſtitutio in integrum ad appellandum, etiã aduerſus præſcriptiones iudiciales, ideſt aduerſus terminos excluſiuos probationis faciendæ, vel exceptionis

proponendæ per tex.in clem.j.cum ibi glo.de reſt. in integ. c.coram.
c.auditis.eo.tit.Abb.in c.cum inter.de re.iudi.

Sexageſimũ ſextũ eſt priuilegium Camerę:quod contra illam,iuſtus titu
70 lus non excuſat tertium poſſeſſorem a fructibus, qui percipi potue-
runt.l.fiendum.C.de rei vend.

Sexageſimũ ſeptimum:ſi eccleſia carens rectore recipiat mutuum,& de-
inde Camera,vel eccleſia petat reſt.in integ. non habet probare leſio
nem, quia præſumitur conſumpſiſſe, niſi aduerſarius probet contra-
rium:argumento,& exemplo minoris carentis curatore.l. j. C. ſi ad-
uerſus credit.iuncto.c.j.de reſt.in integr.

Sexageſimũ octauũ priuilegium eſt:quod Camera, vel eccleſia non po-
71 teſt renunciare beneficio reſt.in integ.niſi in caſibus, de quibus per
Abb.5.col.de for.compet.c.ſi diligenti.

Sexageſimũ nonũ priuilegium eſt:quia Camera,vel eccleſia probata læ-
ſione, admittitur contra ſententiam, ex cauſa rationabili etiam poſt
quadriennium per tex.& ibi glo.in c.j.de reſt.in integ. in ſexto.etiam
ſi fuiſſet ſententia Papæ.c.tum ex literis. extra.eo.

Septuageſimum Item priuilegium eſt: quod licet non detur.Cameræ,vel
eccleſiæ reſtitutio poſt peremptorium; datur tamen per beneficium
reſtitutionis in integ.capit.coram.de in integ.reſt.& ſi ſibi denegatur,
reſtituitur ad appellandum a ſententia denegationis.c.ſi.eo. tit.

Septuageſimũ primum Item eſt priuilegium eccleſiæ & Cameræ:quia re
ſtituitur aduerſum leſionem ante ſententiam, puta aduerſus proba-
72 tiones obmiſſas,etiam non probata læſione per Spec.in tit.de reſt.in
integ.§.ij.verſ.illud.

Septuageſimum ſecundum. Item priuilegium eſt : quod in iudicio,
vbi Camera, vel eccleſia eſt actrix, licet regulariter reus non tenea-
73 tur exhibere, & edere iura, ad fundandam intentionem actoris. l.ſi.
C. de ædendo. tenetur tamen ędere Cameræ actrici Anto. de Butr. in
capit.j.de præben. arguendo de fiſco ad eccleſiam, & fortius argu-
mento c.vt gentes.de hęreti.in ſexto. ſimiliter in fauorem fiſci. l.ne
quiſquam.de eden.& in caſu noſtro dicimus ſupra in prin.quod eccle-
ſia habet fiſcum.

Septuageſimum tertium priuilegium eſt: quod Camera,vel eccleſia po-
teſt ipſa agere interdicto recuperandæ, & ſimilibus interdictis: &
quilibet laicus in fauorem Cameræ, & eccleſię admittitur ad inten-
74 tandum huiuſmodi interdicta l. j. §. 2. l. interdictorum. ff. de inter-
dict.glo.in l.j.de iuſ.& iur.

Septuageſimũ quartum priuilegium eſt:quia,ſi fuit illata iniuria Came-
ræ,vel eccleſiæ,quilibet de populo poteſt pro illata iniuria Cameræ,
75 vel eccleſiæ comparere,per ea,quæ dicunt glo.& doct.in l. j. §. in ſa-

cris

erls. ff. de iuſt.& iur.

Septuageſimum quintum priuilegium eſt : quod quilibet poteſt agere pro Camera,vel eccleſia,etiam ſine mandato capit.dilecti.& ibi glo.
76 extra de maiori. & obedien. capit. cum olim. cum ibi glo. & Doct. de teſti.

Septuageſimum ſextum priuilegium eſt : quia eccleſia, vel Camera habet regreſſum contra male adminiſtrantes bona ſua : & ideo ſi in-
77 ſtantia ſit perempta,aduerſum quam non reſtituatur, recurrit contra adminiſtratores, quando tamen ſunt ſoluendo tex.in l.properan. §. fin. & ibi doct. ff. de iud. Card. in clem. j. decima quæſt. de reſtit. in integ.

Septuageſimum ſeptimum eſt priuilegium : quod licet aliquis non poſſit exigere ſuum debitorem in diem,ante diem, & ante tempus completum, not.in l. cedere diem. de ver. ſigni. tamen ipſa Camera, &
78 eccleſia exigit, dummodo deducatur interuſurium medij temporis Guilielmus de cun. in authen.hoc ius.C.de ſac.ſan.eccleſiæ.

Septuageſimum octauum eſt priuilegium : quod ſi Camera agat contra laicũ, & laicus opponat de præſcriptione,vel de conſuetudine. in tali præſcrip.& cõſuetudine, attenditur diſpoſitio iuris canonici, tamquã magis propitia,& magis fauorabilis Cameræ,& eccleſiæ glo. 3. in c. fi. de conſuet.not.capit.illud capit.ſanctorum.de præſcrip. Alex.in ſecundo conſil. ſexto vol. repeten.in clem. prima. de off. ordin. Alex. conſ.ſecundo.primo vol.

Septuageſimum nonum priuilegium eſt : quod vbi Camera, vel eccleſia conuenitur, vel eſt debitrix in aliquo,non tenetur ad cauendum,
79 nec de iudicio ſiſti, nec dare fideiuſſores Abb. capit. primo de fideiuſſo.& capit.ſecundo.de ſolut.quod notet fiſcalis reuerendæ Cameræ apoſtolicæ Neapolitanæ,pro cauſis Cameræ,quando magna curia vicaria Neapolis pro pecunijs ibi per debitores Cameræ depoſitatis, vult illum aſtringere ad fideiubendum, quod non tenetur, alij tamen bene tenentur ipſi Cameræ ſatiſdare,& ſi ſit vitioſe ſatiſdatum etiam ex integro ad ſatiſdandum cogi poſſunt per Angelum, & Doct. in l. quoties,qui ſatiſdare coga.

Octuageſimum priuilegium eſt : quod in iudicijs verba prolata contra eius intentionem, interpretantur in fauorem Cameræ, & eccleſiæ. per glo.in ver.dubium.cap.in præſentia.extra de probatio.licet,ver-
80 ba dubia in iudicijs,interpretẽtur in fauorem proferentis l. ſolemus. l. ſi quis intentione ambigua. de iud. & quando ſumus in dubio in
81 iure,vel in facto,tunc fauore eccleſiæ,& Cameræ eſt iudicandum pro ipſa,quia optima ratio eſt, & melior, quæ pro religione facit Arg. l. ſunt perſonæ.ff.de religio.Bar.in l.j.C.de iur.fiſci.

Octuageſimum primum eſt priuilegium: quod licet regulariter non agatur de euictione niſi re euicta, l. habere licere. ff. de euictio. tamen
82 eſt ſecus fauore Cameræ, vel eccleſiæ, quæ ante poteſt agere ad intereſſe particulare not. in l. credito. §. prædium eo tit. & capit. ſi. de empt. & vendi.

Octuageſimum ſecundum priuilegium eſt: quia licet alias regulariter,
83 quis eligens vnam viam, nõ poteſt illa omiſſa ad aliam diuertere, vel redire l. tertia. ff. de actio. tritic. tamen ipſa Camera, aut eccleſia id bene poteſt cap. cum olim el ſecundo, & ibi Doct. de priuil. & exceſſe. priuilegiat.

Octuageſimum tertium priuilegium eſt: quia defraudator Cameræ, vel eccleſiæ, Chriſto iudice homicida iudicatur, & ſacrilegus cap. non liceat. iuncto cap. qui Chriſti 12. q. 2.

Octuageſimum quartum priuilegium eſt: quia inuadens rem, vel bona
84 Cameræ eſt ſacrilegus, & tanquam ſacrilegus puniri debet cap. ſecundo. & ibi Docto. de rebus eccleſiæ non alien.

Octuageſimum quintum priuilegium eſt: quia dominium, & poſſeſſio ſpoliorum, & rerum eccleſiarum eſt penes Chriſtum per Abb. in cap. cum eſſes. in repet. de teſtam. Ideo caueant ſeculares, & alij ab illicitis occupationibus, & inuaſionibus ſpoliorum, aliarumque rerum eccleſiaſticarum, quia Dei ſunt, quoad proprietatem & poſſeſſionem, qui proculdubio in talibus offenditur. glo. in capit. cum ex eo. de electio. in ſexto. Innocen. in capit. cum ſuper. de cauſa. poſſeſſionis & proprie. Archid. in cap. ſecundo. de reb eccle. alien. lib. ſexto. vbi dicunt quod Chriſtus habet dominium bonorum eccleſiæ, ſed vide, quæ dico. in quæſt. de poteſtate clerici &c. in quæſt. de licentia teſtandi.

Octuageſimum ſextum eſt priuilegium: quod bona, & ſpolia eccleſia-
85 ſtica, poſſeſſiones, etiã prædia acquiſita de pecunijs eccleſiæ, ſunt exẽpta a quibuſuis collectis, & a quibuſuis exactionibus: & hoc, ſiue in acquiſitis, ſiue in acquirendis glo. notabilis in cap. primo. de immunit eccleſiæ lib. ſexto. in verſ. bonorum.

Octuageſimum ſeptimum priuilegium eſt Cameræ, vel eccleſiæ Roman. cuius ſunt omnia ſpolia eccleſiaſtica de mundo, vt dixi ſupra in q. de præſcrip. quia ſi qui ſint qui notorie bona mobilia, & ſtabilia, etiam oppida, & ciuitates illius teneant, contra detentores deuenitur ad ſententiam latam, & factam contra Romandiolas, notorie detinentes quaſdam ciuitates eccleſiæ Roman. & ſedis apoſtolicę, vt per Bal. in prohe. feu.

Octuageſimum octauum priuilegium eſt: quia licet non procedatur in cauſis ex officio, & iudex non impartiatur officium ſuum, niſi pe-

tenti

tenti l. quarta. §. hoc dictum. ff. de dam. infec. tamen fauore Came-
86 ræ, & eccleſiæ poteſt procedi ex officio pro bonis ipſi Cameræ, & ec-
cleſiæ recuperandis, & acquirendis Bar. in l. ſi quis rem. de cuſto.
& exhiben. reis.

Octuageſimum nonum priuilegium eſt: quod licet iudex regulariter non ſuppleat in facto, nec in his, quæ ſunt facti, per tex. in l. ſecunda. vt quæ deſunt aduoca. par. iud. in cauſis tamen Cameræ, & eccleſiæ iudex poteſt ſupplere not. in l. ſi dotem. §. eo autem tempore. ibi iudicis officium. ff. ſoluto mat.

Nonageſimum priuilegium eſt: quod creditor paciſcens cum Camera, vel eccleſia debitrice, vt poſſit propria authoritate intrare poſſeſſio-
87 nem rerum obligatarum, non poteſt intrare poſſeſſionem rerum Cameræ, vel eccleſiæ, nec valet talis conuentio cum Camera vel eccleſia capit. nulli liceat 12. quæſt. 2. & capit. licet. de foro compet. licet regulariter cum alia perſona tale pactum valeret l. creditores. C. de pigno.

Nonageſimum primum priuilegium eſt Cameræ, vel eccleſiæ: quod quilibet poteſt pro illa, & illi ſtipulari glo. eſt in cap cordis oculus.
88 prima q. ſeptima. l. illud. C. de ſac. ſan. eccleſ. licet quis regulariter alteri ſtipulari non poſſit l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ff. de verb. oblig.

Nonageſimum ſecundum priuilegium eſt: quia pro Camera, vel eccleſia agitur ex pollicitatione, ſicut agitur pro rep. l. j. §. j. de pollicit.
89 cum a pari procedant reſpub. & eccleſia l. fin. C. de ſac. ſanct. eccle.

Nonageſimum tertium priuilegium eſt: quod omnes contractus Cameræ, & eccleſiæ in ſpolijs, & alijs rebus eccleſiæ, ſunt contractus bonæ fidei per Bal. in cap. j. de plus peti. in fi. & in ſtipulatione interpoſita
90 pro eccleſia, & Camera, quæ eſt bonę fidei, veniunt omnia, quæ veniunt in actione bonæ fidei. Ial. in §. action. de actio. inſtituta. vbi ad longum.

Nonageſimum quartum priuilegium eſt: quod licet hæres promittentis aliquid ob cauſam finalē, & decedentis cauſa nō impleta, non teneatur, etiā ſi ſit pro parte aduerſarij poſtea impletū, tamē, ſi ſit promiſſum eccleſię, eſt ſecus, quia hęres tenetur poſt mortem eccleſia, vel Camera adimplente not. in l. ſi ego. §. j. de iure dot. iuncto textu in cap. ius publicum. prima diſtinct.

Nonageſimum quintum priuilegium eſt, quia licet impoſſibilitas ex parte promittentis regulariter vitiat ſtipulationem, not. in l. ſtipula-
91 tio iſta. §. ſi quis ita ſtipulatus. de verb. obli. tamen eſt ſecus ex parte promittentis aliquid eccleſię. vt ibidem.

Nonageſimum ſextum eſt priuilegium Cameræ, vel eccleſię: quia illi etiam per alternatiuam ſtipulationem acquiritur, not. in l. Gaius. ibi

matri, & ibi per modernos, iuncta l.ſunt perſonæ. ff. de religio. licet
92 alternatiua ſtipulatio, inter perſonas quibus acquiritur, ſit inutilis. l. item ſi ſeruus. §. fi. conſeq. ff. de ſtip. ſeruorum.

Nonageſimum ſeptimum eſt priuilegium Cameræ, & eccleſiæ: quod ſi faciat contractum, per quem ſit læſa, aut male alienaſſe rem ſuam dicatur, poteſt venire contra contractum a ſe factum, & contra factum ſuum, & eandem alienationem repetere, ſicut dicimus in marito alienante rem dotalem l. j. §. cum lex. C. de rei vxor. actio. licet regula-
93 riter, nemo veniat contra factum ſuum. l. fundum ff. de ſer. vrb. præd.

Nonageſimum octauum priuilegium eſt: quia Camera habet intentionem fundatam ſuper omnibus bonis poſſeſſis a prælato defuncto, vnde omnia bona præſumuntur eſſe eccleſiæ, niſi extraordinarie probetur illa eſſe patrimonialia. Doct in capit. primo. de teſta. per moder. capit. primo. & cap. tertio. de pecu. cler. dico ſupra in quæſt. ex quibus præſum. cler. acq.

Nonageſimum nonum priuilegium eſt. Cameræ, vel eccleſia: quod ſi reperiuntur plura inſtrumenta, omnia vno die celebrata, in dubio inſtrumentum Cameræ, & eccleſiæ: præſumitur ante factum, quia in
94 dubio, pro religione iudicamus l. quod fauore, & quod ibi not. ff. de religio.

Centeſimum priuililegium eſt: quod ſi Camera, vel eccleſia non habet inſtrumenta ſuarum poſſeſſionum, terrarum, vel prædiorum, ſufficit quod habeat famam, & communem opinionem, ſicut dicitur in ipſo imperio, cui eccleſia, vel Camera æquiparatur glo. eſt in cap. auditis. de in integ. reſt. Bal. in l. conuenticulam. C. de epiſcopis & cler. & in l. proprietatis. de probat. & in l. cum ſuper. ff. de rei vend. per Innocen. in capit. veniens. de verb. ſig. & ſi in aliqua domo. vel
95 fundo ſunt affixa arma, & inſignia eccleſiæ, vel Cameræ apoſtolicæ, illa domus, & fundus eſſe præſumūtur de domino ipſius eccleſiæ, vel Cameræ, per Io. And. in capit. eos. de immun. eccl. lib. ſexto. Bal. in l. iubemus. C. de ſac. ſanct. eccle.

Centeſimum primum eſt priuilegium eccleſiæ, vel Cameræ: quia licet alias inutilis contractus transferat dominium, & minus iuſtus titulus dedit cauſam præſcribendi prout not. in cap. ſi diligenti. de præſcrip. ex. l. eleganter. ff. de dolo. fallit tamen fauore eccleſiæ, vel Cameræ, per glo. in cap. ſecundo. verſ. præſcribendi. de rebus eccleſiaſticis alien. lib. ſexto.

Centeſimum ſecundum item priuilegium eſt: quia diſtinctio Io. And. in capit. ſecundo. de pecul. cler. quod ſi clericus habebat tempore promotionis, ille, qui agit contra poſſidentem habet probare, ſi non

habebat,

habebat, præſumitur, quod intuitu eccleſiæ nunc habeat. in dubio habet locum, etiam & intelligitur in promiſſis ipſi clerico: vt ſi tempore promotionis nihil habebat, Camera poſſit agere ad illa promiſſa poſt mortem clerici, & etiam ſic in alijs caſibus Lap. deciſio. 113.

Centeſimum tertium priuilegium eſt: quia eccleſia, vel Camera volens agere hypotecaria, non habet probare rem hypotecatam, ſicut eſt in fiſco, cui Camera apoſtolica, & eccleſia comparatur Bar. in l. j. C. de iur. fiſ. licet quilibet agens hypothecaria, probare habeat hypothecam l. de reb. C. de dona. ante nup. & ſi quis concurrat in hypothe-
96 ca cũ Camera eodem tempore pro hypotheca Cameræ præſumitur not. in l. j. circa fin. C. de his qui ſe. defe.

Centeſimum quartum eſt priuilegium: quod licet reficiens domum alterius, præferatur creditori habenti expreſſam hypotecam l. interdum. & quod ibi not. ff. qui pot. in pig. hab. tamen eſt ſecus quando Camera, vel eccleſia haberet priorem hypothecam. §. his conſequens. in fi. in authen. de æqualit dot.

Centeſimum quintum eſt priuilegium: quod licet quælibet res ſubiaceat pignori prætorio, & conuentionali, tamen eſt ſecus in re eccleſiæ, & Cameræ, quæ non poteſt pignorari indiſtincte, notat. in l. quinque legibus. de bon. damnat.

Centeſimum ſextum priuilegium eſt: quia quilibet laicus poteſt agere actione rei vend. pro rebus Cameræ prędictis, vel male alienatis c. presbyterorum vbi Abb. de reb. eccleſiæ non alienan. glo. & Doct. in l. iubemus. la ſecunda §. economus. de ſac. ſanc. eccle.

Centeſimum ſeptimum priuilegium eſt. quod Camera, vel eccleſia non cogitur admittere retentionem expenſarum, in rebus ſuis factarum, ſicuti dicitur in dote a fortiori l. vnica. §. taceat verſ. ſed nec ob impenſas. C. de re. vx. actio ſed eccleſia bene retinet ſuas impenſas Bar. l. fin. C. de pig. actio. licet regulariter admittatur pro quolibet retentio, ob impenſas factas not. in l. fin. C. de compenſatio.

Centeſimum octauum priuilegium eſt: quod licet res inter alios acta nemini noceat, vel proſit, prodeſt tamen Cameræ, vel eccleſię ſicut
97 dicimus in fiſco: quæ a pari procedunt per canoniſtas in cap. pen. de re iud. & per ciuiliſtas in l. ſecunda. de com. rer. alien.

Centeſimum nonum eſt priuilegium: quod licet non poſſit ferri ſententia pro reo, niſi petatur l. ad peremptorium. & l. poſt ædictum. de iud.
98 hoc tamẽ fallit in eccleſia rea, vel Camera ſicut dicimus in republica & fiſco, quibus eccleſia comparatur l. fi. C. de ſac. ſan. eccle l. ij. §. ſenatus conſult. de iur. fiſ.

Centeſimum decimum eſt priuilegium. quod in dubio ſemper debet

ferri

ferri ſententia pro eccleſia, & pro Camera,not.in cap. in præſentia de probatio.& Fel.in capit. fin.de iud.& ſententia lata contra eccleſiam ex falſa cauſa,vel obreptitia,eſt nulla,ipſo iure, Innocen.in cap. in præſentia .de renuntiat. eſt tex. in l.1. de ſent. aduer. fiſ.la.lib.decimo.

Centeſimum vndecimum priuilegium eſt Cameręę,& eccleſiæ:quod Camera poteſt exigere ſuum debitorem ante diem,& ante tempus, ma-
99 xime inſtante neceſſitate Cameræ,vel eccleſiæ,vel ſtāte dubio, quod debitor efficiatur non ſoluendo Bal.Cyn.in l. 1. §. exactio. C. de rei. vxor. actio.

Centeſimum duodecimum eſt priuilegium eccleſiæ, vel Cameræ : quod debitum ſemel ſolutum Cameræ, vel eccleſiæ non repetitur, etiam ſi
100 ex falſa cauſa ſit ſolutum,Bal.in l.mandatum.C.mand per l. ſi pater.de manum.vind.in l.ſicut.de actio.& oblig.refert & ſequitur Bal. nouel.in tract.de dote 45.priuilegio.

Centeſimum decimumtertium priuilegium eſt : quod Camera poteſt delegare ſuum debitorem, etiam inuitum alteri, ſicut dicitur fauore dotis, & reip. cui eccleſia, & Camera equiparantur l. fin. de ſac.ſanct. eccleſiæ. licet regulariter hoc fieri non poſſit l. 1. C. de nouat.

Centeſimum decimumquartum priuilegium eſt : quia licet alias regulariter proniores debeamus eſſe ad abſoluendum, quam ad condemnandum l. Arrianus. de actio. & obligat. & canoniſtæ in capitulo ex litteris. de præben. fallit tamen fauore Cameræ, & eccleſię, quia : ſi ſint teſtes idonei, fertur ſententia in fauorem ipſius eccleſię, vel Cameræ actricis not.in d. cap. ex litteris.& c.fin.de re. iudi.

Centeſimum decimumquintum eſt priuilegium : quia ſententia lata in fauorem Cameræ, & eccleſiæ ſine certa quantitate tenet, Bart. in l. fin. de ſenten. quæ ſine certa quantitate fer. Item ſententia poteſt ferri in fauorem eccleſiæ,& Camerę etiam de nocte, & tenet,glo. in capit. ſi imperator. 96.diſt.iuncto.capit.ius publicum. id.

Centeſimum decimum ſextum eſt priuilegium: quod ſcienter occupantes bona eccleſiarum vacantium,vt eſt in ſpolijs, ipſo facto ſunt excommunicati per Dominic. in capit. generali. de electio. lib. ſexto c. 1.de ſciſma.

De regalibus, contractibus, & decretis collectoris, & ſubcollectorum.

SOLET reuerenda Camera apoſtolica pro curis, ſolicitudinibus, & labore, quem adhibet Reuerẽdiſſ. Collector in colligendis ſpolijs, & circa illorum exactionem, & recuperationem, perſoluere illi pro regalibus (ita.n. appellant.) 10. pro omni num. centenario, quem ex ſpolijs redigit, imburſat, & incamerat, ex quibus idem Collector duo Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo Cardinali Camerario de more antiquo, & inueterato reſpondet.

Quæ decem recipit de omni ſpolio ad ſummam centum aſcendentem, vel plus, ſi tranſcendit, vel minus, ſi non aſcendit, ſemper ad ratam, & pro rata incameratæ quantitatis: modicum profecto emolumentum, & leuis admodum recompenſatio ad immenſos, & importabiles ſumptus, ac labores quos pro Camera, & ſede apoſtolica ſubſtinet Reuerendiſſimus Nuntius, & Collector Neapolis.

Verum, quia accidit vt plurimum, quod clericus prælatus, vel beneficiatus decedens, facultate teſtandi obtenta, teſtatur, & diſponit de bonis ſuis, & ſpolijs, ſuum condendo teſtamentum, & ſuam vltimã ordinando voluntatem: vel abſque ſpeciali facultate ſibi conceſſa teſtatur, & diſponit in fauorem, vel venerabilis Hoſpitalis beatę Marię annunciatæ, vel Hoſpitalis incurabilium Neapolis, vel Hoſpitalis ſancti Iacobi incurabilium de vrbe, aut alterius loci indultum, & priuilegium a ſede apoſtolica habentis, recipiendi ſpolia ſibi in teſtamento, aut alia via per pręlatos, vel beneficiatos relicta, vel relinquenda: qualia priuilegia ego temporibus meis vidi dictis locis conceſſa: vel accidit, quod Papa ſpolium, & ſpolia donat, qualiter ſæpe vidi donari a Sanctiſſimo D. N. D. Pio Papa Quinto diuerſis pauperibus epiſcopis, quę eſt eius immenſa liberalitas: in iſtis caſibus, ego vidi ſeruari, & audiui ſeruatum, quod ſi ſpolia ſint recollecta opera, medio, & diligentia, aut labore Subcollectoris, vel alterius miniſtri Collectoris, integre in totum, vel in partem, quod regalia præfatorum x. pro centenario ab hæredibus debentur in totum, vel pro rata exactorum, & recollectorum Reuerendiſſ. Collectori ad inſtar ſpoliorum: quę pro Camera colligit: in quibus, quia eſt eadem ratio, idem ius ſtatui debere videtur rationabile, vulgatis iuribus, & quando res eſt cum hæredibus, vel miniſtris locorum, quibus relinquitur diſcretis, & rationabilibus ciuiliter, ac vrbaniter agẽtibus, vidi rem ſemper peragi, abſque diſcrepantia, & differentia aliqua. Si

vero

vero ſequuta morte re integra. antequam Collector, vel Subcollector ſeſe in ſpolijs immiſceat, comparet hæres, vel hoſpitalium miniſter, qui in promptu Collectori, vel ſubcollectori de licentia, aut priuilegio teſtandi, ac de teſtamento, aut diſpoſitione doceat, ſimulque ſe offerat in ſpolio agere vices ſubcollectori, & propterea inſtat per Reuerendiſſimum d. Collectorem, vel ſubcollectorem in cauſa per eum, & eius miniſtros nihil fieri, aut innouari, attento quod ipſe de perſe cauſam, rem, ac negocium ſuum peragere intendit, ſine opera auxilio, vel medio collectoriæ: licet forſan de ſtricto iure, regalia tunc Collectori ſecundum aliquorum opinionem non debeantur, tamen pro authoritate, & facultate, quam exhibet Collector in deputando ſubcollectorem, pro parte hęredis, vel hæredum nominatorum, pro ſubſtitutione, & commiſſione, quam facit iuxta ſuas ordinarias facultates in formam ampliſſimam, cum omnibus clauſulis, & ſolemnitatibus extenſa: vt cum omni facilitate ſpolia recolligere, & negocium ſine labore peragere poſſit, attento labore in perſpiciendis, perſcrutandis, & diſcutiendis licentia, teſtamento, ſcripturis & iuribus productis, & exibitis: impartiendo ſuum nomen, & ſuam authoritatem interponendo, circa exactionem, recuperationem, & recollectionem rerum ſpoliorum, tam circa nomina debitorum, quam quaſcunque alias perſonas detinentes, occupantes, vſurpantes, occultantes, ac quomolibet obligatos, a quibus ſine Nuntij, & Collectoris authoritate, nomine, & auxilio vix exigi, & recuperari poſſent: attento quod ipſe Collector, qui eſt iudex ordinarius rerum, & cauſarum huiuſmodi, ius, & iuſticiam contra perſonas præfatas miniſtrat & miniſtrare habet, & alijs attentis, quæ in cauſis huiuſmodi diuerſimode occurrit agere, nomine, & auctoritate Collectoris. Ego vidi, & obſeruaui, licet non nomine regalium, vel pro ordinarijs regalibus, per tales hæredes, vel miniſtros in recognitionē officiorum, & ſeruitiorum præfatorum ſibi, vel locis pijs prædictis impenſorum, ſic honorifice perſolui honoraria Collectori, quæ ſufficerent pro integra ordinariorum regalium ſolutione, ſeu ſatisfactione.

Quando vero Papa ſpolia donat, ego vidi quod de taliter donatis ſpolijs, Collector ſua ſemper percipit regalia ad rationem x. pro centenario, & vidi ita ſeruari, & ſeruatum ſemper audiui. Idque merito duplici ratione: Primo quia ſpolia ſunt auctoritate ſua, & ſuorum miniſtrorum, ac ſubcollectorum opera, diligentia, & labore recollecta, & in tuto poſita. Secundo, quia Papa donando ſpolia, fuit ſemper præſumptus intelligi, quod donet illa, quæ ad ſeipſum ſpectant, & illa:

illa, quæ in eius Cameram apoſtolicam intrarent, deductis regalibus Collectoris, & ſubcollectoris, ac expenſis factis pro illis recolligendis, quę expenſæ in primis, & ante omnia debent refici, quia fructus, intelliguntur, deductis expenſis, recollectionis, exactionis, & repoſitionis, Specul. de expen. §. 1. verſ. & hæ expenſe, Nec Papa in dubio donando intelligitur, niſi de eo: quod ad ſeipſum ſpectat, nec præſumitur tollere ius tertij per Sarnen. in reg. de non tollen. iur. quæſit.

Subcollectori vidi ſemper ſolui expenſas, quas feciſſet vtiles, & neceſſarias circa ſpolia, illorumque exactionẽ, & pro laboribus, & diligentia ſua, vidi ſolui regalia videlicet 4. pro num. cuiuslibet centenarij pecuniæ: quam redigit de ſpolijs, & incamerat, & plus, & minus iuxta quantitatem redactam, & ad ratam ſummæ incameratæ ratam regalium dictorum 4. Et hoc ſi Commiſſarius colligit in ſua patria, & nõ exeundo extra patriam. Quia: ſi exit extra patriam, vel per collectorem ſit deſtinatus ad ſpolium, tunc quia indiget equis, famulis, & notario, ſiue actuario: quos ſecum ducit, vnde multas expenſas ſubſtinet, res ſe aliter habet: Quia tunc vidi, & obſeruaui, eſſe ſolitum ſolui dietas, ad rationem vnius, vel duorum ducatorum pro qualibet die, ſecundum qualitatem, conditionem, & dignitatem perſonæ ſubcollectoris arbitrio Reuerendiſſimi domini Collectoris, aut regalia ducatorum 4. ſi ſpolium eſſet notabilis valoris, ad electionẽ dicti ſubcollectoris: in vrbe vero vidi & obſeruaui, quod ſoluitur commiſſario in primis expenſa victus, deinde ſcutum vnum ad minus ſingulo die pro ſalario ſuo, & medium ſcuti pro notarij ſui ſalario, cum expenſis victus, & alias arbitrio collectoris, ſecundum qualitatem perſonæ, & negotij ſuper huiuſmodi. & de huiuſmodi non vidi bullas, ſtatutum, vel conſtitutionem apoſtolicam, vel Cameræ aliquam ordinationem, ſed vidi obſeruari, audiui obſeruatum ſemper, & eſſe hodie in viridi obſeruantia.

Solet, vt plurimum imo fere ſemper Reuerendiſſimus Collector, habita informatione capta per ſubcollectorem ſuper ſpolijs, cum hæredibus clerici defuncti vel eius conſanguineis concordare, vel tranſigere, tranſactionemque cum eis nomine Camerę facere, relinquendo, & dimittendo eis omnes res, & bona cuiuſuis generis, cedendo, & transferẽdo, eis omnia iura Cameræ apoſtolicę competentia, eoſque in ius ac locum Camere ponendo pro ſumma, & quantitate per eoſdem ſoluta, vel ſoluenda conuenta pactis, modis conditionibus, & temporibus eidem beneuiſis, qui eſt contractus frequens imo ordinarius in cauſis ſpoliorum, vſque ab antiquo celebrari ſolitus. In

qui-

quibus concordijs, & tranſactionibus faciendis obſeruaui, quod collectores mei temporis procedebant cum omni circumſpectione, vrbanitate, & charitate, benigniſſime hęredes, vel conſanguineos defuncti pertractando, ſemper eoſdem quibuſcunque perſonis etiam aliquanto plus offerentibus, ac aliquanto meliorem conditionem Cameræ offerentibus, præferendo: & inter alia vidi, & obſeruaui ſpolia, & ſpoliorum negocia bene, pie cum charitate, ac diligentia tractari tempore Santiſſimi D.N. Pij Papa v. in regno Neapolis, per Reuerē diſſimum d. meum. d. Ciprianum Pallauicinum prothonotarium prælibati Santiſſimi D.N. & ſedis eius apoſtolicæ in ciuitate, & Regno Neapolis Nuntium, & Collectore, nunc merito Archiepiſcopum Genuæ virum vti nobilitate, ita etiam animi bonitate, probitate, ingenio, prudentia, ſcientia, & moribus præditum, ac in negocijs, & rebus gerendis, miræ deſteritatis. Ita; vt non facile dignoſcas in eo, maior ne ſit diligētia, & deſteritas pro rebus Camerę, an charitas, & pietas erga defuncti hæredes, & conſanguineos. Modus profecto procedendi conueniens Nuntio Sic Pij, & Sancti Pontificis. Solet etiam aliquando Collector nolentibus ſuper ſpolijs hęredibus vel conſanguineis concordare, conuenire cum tertio extraneo, illique pro prætio conuento ſpolia, & ſpoliorum iura cedere, & vendere, ſed a talibus ſolet Collector cauere, quia, vt ego vidi, & obſeruaui tales contractus non tranſeunt cum pace, & quiete, nec bonum ſortiuntur effectum, ſed ex talibus conuentionibus cum extraneo, excluſis hæredibus, aut conſanguineis celebratis, oriri ſolent litigia, clamores, & ſæpe etiam ſcandala, ideo abſtinere vidi.

Et nolentibus hæredibus concordare imo ad cauſam ſuam, & iura ſua defendendum comparentibus, dato termino fiſco Cameræ, & parti ad docendum, ac probandum de ſibi incumbentibus, deductis, ac probatis hinc inde, ſeruatis de iure, ſtilo, ac in cauſis ſpoliorum ſeruari ſolitis, ſolet Reuerendiſſimus Collector ad determinationem cauſæ pro iuſtitia deuenire. condemnando, vel abſoluendo: condemnando videlicet applicando, & incorporando fiſco Cameræ apoſtolicæ vel declarando eſſe ſpolia, & bona cameræ relicta per defunctum: abſoluendo vero, ſi bona relicta non fuerint ſpolia, vel ſi fuerint, tantum ęs alienum ſoluendum inſurgat, quod relicta abſorbeat.

Item vidi obſeruatum, quod Reuerendiſſimus Collector, viſa cauſa coram ſe, & introducta, & vertente, vel viſa informatione capta in partibus per ſubcollectorem ſuper ſpolijs alicuius defuncti, ex qua conſtat, vel ius nō competere aliquod Cameræ ſuper bonis inuentariatis, vel ſequeſtratis, vel relictis, vel quod hæredes contra quos agi

tur

tur ſunt pauperes, egentes potius vt ſibi detur, quam quod eis aliquid auferatur, ſolet ex eiſdem actis, & ex eadem informatione capta etiam nullo termino iudiciario ſeruato, mandare quod ab impetitis per fiſcum Cameræ apoſtolicæ abſoluantur hæredes, decretum abſolutorium ad pedes proceſſus cauſæ, vel dictæ captæ informatio nis interponendo, & deſcribendo, perpetuum deſuper procuratori fiſcali ſilentium imponendo: vel per litteras ſuas ad ſubcollectorem in partibus ordinare, quod præfatos hæredes, vel abſoluat, vel eos moleſtare deſiſtat, idque facere poteſt attenta auctoritate procedendi ampliſſima, ſibi in cauſis ſpoliorum per Bullas, breuia, ac alias conſtitutiones in cauſis ſpoliorum factas conceſſa, quorum vigore poteſt procedi ſimpliciter, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, vt in quæſtione de modo procedendi diximus.

Detegentibus etiam perſonis, & reuelantibus ſpolia, bona ac iura Cameræ occulta, ſolet Reuerendiſſimus Collector promittere, ac promiſſionem facere quartę partis retractus faciēdi, rerum reuelatarū: modo ſint res, de quibus neque Collector, neque miniſtri Collectoris notitiam habeant, & modo ſint ſpolia antiqua, cum iſtis clauſulis modificatis ego vidi breue Pij iiij. R. D. Paulo Odeſcalco Nuntio, & Collectori directo, emanato in principio ſui Pontificatus.

Et ex his ſit abſolutus iſte libellus ad laudem omnipotentis Dei: in quo ſi fuerit aliquid benedictum, honor ſit eius diuinę maieſtati: ſi ſecus ſit vel aliquid ſit per quod aliquo modo aures catholicę offēdi poſſint, ſit ſemper correctioni Sanctæ Romanę Eccleſię ſubiectus, cuius cenſurę & iudicio dicta in quacunque parte libelli ſubiaceant, & remiſſa eſſe omni tempore intelligantur. Ad laudem Domini noſtri Ieſu Chriſti Amen.

MOTVS PROPRII, BVLLAE, ET breuia Sanctiſſimorum Rom. Pontificum In materiam Spoliorum Eccleſiaſticorum emanata.

MOTVS PROPRIVS S. D. N. PII PAPAE QVARTI

Quo declaratur, quod ſingula Teſtamenta, Donationes, & quæcunq; aliæ diſpoſitiones per perſonas eccleſiaſticas, facultatem a ſede apoſtolica non habentes, etiam in fauorem Piorum locorum facta, de rebus eccleſiaſticis, nulla ſint; & deputatur modernus ſpoliorum collector generalis ad illas exigendum, priuilegijs dictorum piorum locorum, cæteriſque contrarijs non obſtantibus.

Dilecto filio Franciſco Odeſcalco Cameræ noſtræ apoſtolicæ præſidenti, ac ſpoliorum quorumcunque in vniuerſa Italia Collectori noſtro generali. *Pius PP. IIII.*

DILECTE fili Salutem, & apoſt. benedictionem. Graue nobis, & moleſtum accidere ſolet, cum de perſonarum eccleſiaſticarum actionibus, quæ integritatis exemplo cęteris præſtare debent, ea nobis deferuntur, quæ & eorum famæ ſinceritatem denigrare, & Cameræ noſtræ apoſtolicę incommodum, detrimentum afferre videntur. Vnde nos vt malitioſorum prauis intentionibus occurrere valeamus, debita poſtmodum remedia in medium afferre, & pernitioſis fraudibus, prout ex vniuerſalis noſtræ Curiæ ſollicitudine tenemur, obuiare cogimur. Cum itaque (ſicut ex proborum, & fidedignorum hominium relatione nuper accepimus) quampluries prælati, presbyteri, & aliæ eccleſiaſticæ perſonæ diuerſarum prouinciarum locorum, & dominiorum, & præſertim Regni Neapolis nulla a nobis, ſeu ſede apoſtolica facultate teſtandi ſuffulti, vel muniti, ſed temeritate propria, & forſan ad ſuorum importunam ſuggeſtionem impulſi in eorum vltimis voluntatibus teſtamenta ſua condendo, ac donationes, ſeu legata, aut codicillos faciendo, de bonis ſuis diuerſimode, licet id facere nullo modo poſſint, neque debeant, diſponere, audeant, ipſaque bona ſub diuerſis confictis preteſtibus & coloribus hoſpitalib. ac pijs locis & forſan cum promiſſionibus clandeſtinis, quod eorum conſangui-

neis,

neis vel affinibus, aut aliis perſonis ab eiſdem teſtatoribus nominatis, poſt illorum obitum ab ipſis hoſpitalibus, & locis de certa, ſeu quota portione bonorum huiuſmodi ſubueniatur, teſtari, relinquere legare, codicillari, non erubeſcant, in dictæ Cameræ noſtræ graue damnum, & præiudicium maximum: dictæ Cameræ indemnitati opportune conſulere, & inconuenientibus huiuſmodi pro officij noſtri debito, congruum remedium adhibere volentes motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtra, non ad tuam, vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtātiam, auctoritate apoſtolica tenore præſentium decernimus, & declaramus omnia, & ſingula teſtamenta, donationes in illis, vel mortis cauſa factas, codicillos, legata, & quæcunque alia in vltimis voluntatibus per quoſcunque eccleſiarum prelatos, etiam ſi patriarchali, Archiepiſcopali, vel Epiſcopali præfulgeant dignitate, ac quorumuis monaſteriorum cuiuſcunque ordinis Abbates ſeu commendatarios, ac presbyteros, & alias quaslibet eccleſiaſticas perſonas prædictas, & quaſcunque alias, quæ ex bonis, & redditibus eccleſiaſticis, & beneficiorum fructus percipiunt, abſque noſtra, ſeu eiuſdem ſedis ſpeciali licentia, & facultate quomodolibet quæ in futurum ab illis quocunque pretextu, aut quæſito colore, etiam in fauorem hoſpitalium, & aliorum piorum locorum huiuſmodi de dictis redditibus fieri, condi, & teſtari, ſeu relinqui, aut quouis vltimæ voluntatis titulo diſponi contigerit, nulla, irrita, inania, inualida, ac nullius prorſus roboris, vel momenti fore, & eſſe, ac nemini, neque etiam hoſpitalibus & pijs locis præfatis cum ad Cameram ipſam ſolum fraudandum, prout ex multis fraudibus deſuper commiſſis & repertis nobis, conſtitit, premiſſa fieri clare appareat nullatenus deinceps ſuffragari, neque ſubſiſtere, aut teſtamentis ſuis huiuſmodi quemque iuuare, aut tueri, nec effectum aliquem vlla ratione habere, vel ſortiri. Quinimo te, de cuius probitate, & fide ſpecialem in domino fiduciam obtinemus, bona quæcunque poſt hac in dictis teſtamentis relicta, tamquam ſpolia ad nos, & eandem Cameram ſpectantia, & deuoluta per te, vel ſubcollectores tuos deputatos, iam, vel deputandos libere exigere, & recuperare, illorumque poſſeſſionem abſque vitio ſpolij aprehendere, ingredi, ac retinere poſſe, & debere, necnon pro tollendis omnino fraudibus prædictis quæcunque teſtamenta, donationes, codicillos, legata, & alias, quaſcunque vltimas voluntates, vt præfertur impoſterum faciendas, & facienda, atque in eis contenta, & inde ſequuta quæcunque, etiam quoad ſubſecutas dictorum bonorum poſſeſſiones, & illorum appræhenſiones huiuſmodi Motu, ſcientia, & deliberatione predictis ex nūc, prout ex tunc reuocamus, irritamus,

caſſamus, & annullamus, ac iuribus prorſus euacuamus, pro reuocatiſque, irritatis, caſſatis, annullatis, & penitus viribus omnibus euacuatis vbicunque, tam in iudicio, quam extra ab omnibus haberi debere volumus decernimus, atque mandamus, ſicque per quoſcunque etiam S. R. E. Camerarium, & alios Cardinales, ac clericos, & præſidentes eiuſdem Cameræ ceteroſque iudices, & commiſſarios, ac alios tam eccleſiaſticos, quam ſæculares quauis dignitate, & authoritate, etiã Marchionali, Ducali, & Regali fulgentes in quibuſuis cauſis, & inſtantijs, ſublata, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi, ac decidendi facultate, & authoritate iudicari interpretari, atque decidi debere: irritum quoque, & inane ſi ſecus ſuper his a quoque quauis authoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit atteſtari decernimus: non obſtan. premiſſ. ac conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, necnon prouinciarum locorum dominiorũ regni Neapolis, & quorumcunque aliorum regnorum, ac hoſpitalium, & pręſertim pauperum incurabilium, & aliorum piorum locorum cuiuſuis ciuitatis, etiam Neapol. iuramento, confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs, quoque, & indultis, & litteris apoſtolicis illis, & quibuſcunque alijs perſonis, & locis etiam actu hoſpitalitatem exercentibus ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficatioribus, & inſolitis clauſulis irritantibusque, & alijs decretis, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia per Roman. Pontifices prædeceſſores noſtros, ac ſedem apoſtolicam, aut alias etiam, per nos quomodolibet conceſſis, cõfirmatis, & innouatis, etiam ſi in illis expreſſe caueatur, quod teſtamenta clericorum, presbyterorum, vel etiam prælatorũ facultatem teſtandi, a dicta ſede minime habentium in fauorem hoſpitalium, aut aliorum piorum locorum huiuſmodi quomodolibet facta valeant, plenamque roboris firmitatem obtineant, & executioni demandare debeant. Quibus omnibus, etiam ſi pro illorum ſufficiẽti derogatione de illis, eorũque totis tenoribus, ſpeciali, ſpecificas expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quęuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & totaliter inſertis habentes, illis alias in ſuo robere permanſuris, hac vice duntaxat harum ſerie ſpecialiter, & expreſſe derogamus, illaque aduerſus pręmiſſa nullateaus ſuffragari poſſe, vel debere decernimus. cæteriſque cõtrarijs quibuſcũque. Dat. Romæ Apud ſanctũ Petrũ ſub Annulo Piſcatoris die 26. Maij. M.D.LX. Pont. noſtri Anno Primo.

Clemens

CLEMENS SEXTVS ETC. DILECTO FILIO Morerio de Morerijs canonico Agennen.

PERLATO nuper ad noſtri Apoſtolatus auditũ quod venerab. frater noſter Raimundus epiſcopus ſancti Pintij thomeriarum, adeo graui ſui corporis infirmitate, ac debilitate tenebatur oppreſſus, quod ſecundum humanum iudicium, de vita corporali deſperabatur ipſius: Nos eidem pio ſuper ijs compatientes affectu, & prouidere ne bona ipſius mobilia per aliquos occuparentur, aſportarentur indebite, aut conſumerentur inutiliter, ſed potius conſeruarentur fideliter cupientes, bonorum ipſorum diſpoſitionem nobis ex hijs, & certis alijs cauſis rationabilibus duximus ſpecialiter reſeruandam, decernentes ex tunc irritum, & inane, ſi ſecus per quoſcunque ſcienter, vel ignoranter contingeret ſuper hijs attemptari. Quocirca diſcretioni tuæ per apoſtolica ſcripta committimus, & mandamus, qnatenus per te, vel alium, ſeu alios ſi præfatus epiſcopus rebus humanis eſſet exemptus, vel ipſum migrare contingerit ab hac luce, bona huiuſmodi quęcunque ſint, & in quibuſcunque rebus conſiſtant, & per quaſcunque detineantur, vel debeantur perſonas, ſuper quibus ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ſi neceſſe fuerit te informes, petere, exigere, recipere, ac conſeruare fideliter, vt de illis ſecundum diſpoſitionem noſtram poſſit vtilius ordinari procures. Contradictores &c. Non obſtante ſi eis, vel eorum aliquibus commnniter, vel diuiſim a ſede apoſtolica ſit indultum quod interdici, ſuſpẽdi, vel excommunicari non poſſint per litteras apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem: ſummopere precauendo quod prętextu præſentium eidem epiſcopo quamdiu in humanis egerit nullam pænitus inferas ſuper bonis huiuſmodi moleſtiam, nec antè nec poſt quominus expenſe funerariæ, ac debita vera, & legalia ipſius epiſcopi rationabiliter de bonis perſoluantur prædictis: volumus autem quod eos qui tibi bona ipſa reſtituenda, vel aſſignanda, ſeu perſoluenda duxerint poſſis abſoluere plenius, & quitare de hijs quæ inde receperis ab eiſdem faciendo ſuper ſingulis aſſignationibus, inde tibi faciẽdis confici duo conſimlia pubiica inſtrumenta, quorum vno penes reſtituentes aſſignantes, vel ſoluentes dimiſſo, reliquum ad noſtram ſtudeas Camerã deſtinare. Dat. apnd Villamnouam Auinionen. dierum xiij. Kal. Iulij Anno Quarto.

INNOCENTIVS PAPA SEXTVS.

Venerabili fratri Petro Archie-
piſcopo Beneuentano ſa-
lutem &c.

OLIM in noſtri Apoſtolatus primordijs diſpoſitionem bonorum mobilium, ac debitorum, et creditorum quorumcunque Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, ac Abbatum quorumcunque mon. quorumcunque ordinum exemptorum, & non exemptorum regni Siciliæ, ſeu terræ citra farum, quę Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Abbates ipſi, tempore obitus eorum haberent, vel pertinerent quomodolibet ad eoſdem, nobis duximus ſpecialiter reſeruandam, Ideoque fraternitati tuæ per apoſtolica ſcripta mãdamus, quatenus per te vel alium, ſeu alios bona debita, & credita, huiuſmodi Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, ac Abbatum ipſorum cum obierint, quæcũque qualiacũque, & quãtacunque fuerint, & per quaſcunque perſonas detineantur, ſeu etiam debeantur petere, exigere, ac recipere cum integritate procures, faciens fieri de bonis, debitis, & creditis, ipſis cuiuslibet Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, ac Abbatum ipſorum quæ recipere te cõtinget, duo conſimilia publica inſtrumenta, quorum vno penes aſſignãtes illa demiſſo, reliquum ad Cameram noſtram mittas. Nos enim tibi abſoluendi, & quitandi eos a quibus bona, debita, & credita ipſa, receperis, plenam tibi concedimus tenore præſentium poteſtatem. Non obſtante ſi bona, debita, & credita ipſa de priuilegio, conſuetudine, vel ſtatuto capitulis, & conuentibus, eccleſiarũ, & monaſteriorum, aut quibuſuis alijs forſitan debeantur, ſeu ſi fuerint alicui, vel aliquibus operibus, vel vſibus deputata, aut ſi aliquibus communiter, vel diuiſim a ſede apoſtolica ſit indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem contradictores &c. Dat. Auinion. xij. kal. Maii Anno Primo.

VRBANVS PAPA QVINTVS.

Dilectis filijs Petro Abbati Mon. Sãcti Georgij maioris de Venetijs Caſtellan. dioc. Apoſtolicæ ſedis Nuntio, ac Collectori fructuum, prouentum, et bonorum in Aquilegen. Graden. Mediolanen. ac Rauennaten. Ciuitatibus dioc. ac prouincijs, et nonnullis, aliis partibus Apoſtolicæ Cameræ debitorum, eiuſque ſubcollectoribus vniuerſis et ſingulis ſalutem. &c. Licet nos dudum diſpoſitionem bono-

rum mobilium,ac creditorum,& debitorum,Abbatum,ac Epiſcoporum, & ſuperiorum prælatorum decedentium duntaxat, quæ ad eos ſeu ipſorum adminiſtrationem ſpectarẽt tempore mortis eorum, ſub certa forma,& moderatione, & non aliorum quorumuis clericorum inferiorum,ſeu perſonarum eccleſiaſticarum decedenti um,nobis duxerimus reſeruandam,vos tamen ſeu aliqui ex vobis,vt nuper diſplicenter audiuimus vigore cuiuſdam commiſſionis Apoſtolicæ ſedis, vt dicitur tibi fili Abbas,ſeu tuo in officio collectorie prædeceſſori factæ, bona,& credita inferiorum clericorum,& perſonarũ eccleſiaſticarum huiuſmodi,præter noſtram recipitis voluntatem, quod non habemus acceptum, immo diſplicet nobis valde: Quare diſcretioni veſtre per Apoſtolica ſcripta mandamus,quatenus nulla bona & credita, quorumcunque decedentium inferiorum clericorum & perſonarum eccleſiaſticarum huiuſmodi, ſine noſtro ſpeciali mandato, de cetero recipere præſumatis. Nos enim ſi ſecus facere præſumpſeritis præter noſtram indignationem, & etiam punitionem vobis merito inferendam,veſtros proceſſus & ſententias,ſi quos forſan ſuper his feceritis & tuleritis,ex nunc decernimus irritos & inanes. Ceterum volumus, quod per te fili Abbas tenor præſentium ſub tuo ſigillo vobis ſingulis ſubcollectoribus tranſmittatur: Data apud Monteflaſco. 4. Non. Octob. Anno ſexto.

BENEDICTVS PAPA XII.

Benedictus &c. Dilecto filio Ioanni Amalkici clerico Agatheſi. Dioc. iuriſperito Nuncio noſtro in Regno Sardiniæ & Corſicæ.

NVPER ad noſtri Apoſtolatus auditum aſſertio relationis fide digna perduxit, quod in Regno Sardiniæ, & Corſicæ quidam abuſus deteſtabilis inoleuit, videlicet, quod cum prælatos, & perſonas eccleſiaſticas dicti Rẹgni ab hacluce migrare contingit, laici & clerici,fratres,nepotes, conſanguinei,familiares, affines, & vicini prelatorum,& perſonarum prædictarũ, ad bona per ipſos prælatos & perſonas dimiſſa,& quæ de fructibus, redditibus, obuentioribus eccleſiarum,& beneficiorum eccleſiaſticorum per obitum dictorũ prælatorum,& perſonarum vacantium,tempore vacationis eorum obueniunt extendentes temerarijs auſibus manus ſuas bona ipſa,quæ futuris reſeruari ſucceſſoribus, vel in vtilitatẽ eccleſiarũ, & beneficiorum ipſorum ſalua tamen diſpoſitione ſedis Apoſtolicæ diſpenſare deberent,occupare,vſurpare,contractare,ſecũ aſportare,ac retinere in animarum ſuarum periculum,eccleſiarum, & beneficiorum ipſorum detrimentum maximum & lęſionem enormem libertatis Eccleſiaſticæ præſumpſerũt hactęnus,abſque cauſis alijs rationabilibus &

præſumunt.Cũ talia æquitati,iuri, & rationi obuia nequaquã poſſint vel debeant tolerari diſcretioni tuę per Apoſtolica ſcripta committimus & mandamus quatenus per te vel alium ſeu alios ſimpliciter,& de plano ſine ſtrepitu & figura iudicij vocatis illis, quos euocandos noueris ſolerti adhibita diligẽtia te informãs bona huiuſmodi,quę a fratribus, nepotibus, conſanguineis, familiaribus vel alijs ad quos de iure non pertinerent vſurpata,capta,contractata, & aſportata reperieris.non obſtante abuſu prædicto, qui eſt tanquam veritati & rationi contrarius abolendus, ſub manu noſtra,& Apoſtolicæ ſedis exigere,petere,recipere, ac conſeruare proueres in vtilitatem eccleſiarum & beneficiorum ipſorum, vel alias prout ordinandum duxerimus diſpenſanda contradictores &c.Non obſtantibus tam fe. re.Bonifacij Papæ viii. prædeceſſorls noſtri qua cauetur ne aliquis niſi in certis exceptis caſibus & in illis vltra vnã dietam a fine ſuæ Dioc. ad iudicium euocetur,& de duabus dietis in concilio generali,quam alij conſtitutionibus in contrarium editis quibuſcunque : ſeu ſi aliquibus communiter vel diuiſim ab eadem ſit ſede indultum quod interdici,ſuſpendi,vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Data Auinioni Idibus Aug. anno ſeptimo. M. CCCCX.

S. D. N. D. PAVLI DIVINA PROVIDENTIA PAPAE III.

BVLLA EXTRAVAGANS SVPER SPOLIIS.

Paulus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. ad perpetuam rei memoriam.

ROMAN. Pont.prouidentia circumſpecta dubia quæ litium diſpendia afferre poſſent, in ſuæ declarationis arbitrio tollit,ac deſuper ſtatuit & ordinat, prout rerum qualitate penſata, conſpicit in domino ſalubriter expedire.Cum itaque, ſicut accepimus, a nonnullis nimium curioſis, qui iura Cameræ apoſtolicæ vſurpare,ac Cameram præfatam illis defraudare vellent,in dubium redigatur,an res,& bona,ſpolia nuncupata prælatorum,etiam Põtificali, vel alia maiori dignitate fulgentium,cęterarumq;perſonarnm eccleſiaſticarum ſecularium, & regularium, tempore obitus ipſorum remanentia, ex eo ꝙ Rom. Pont.pro tempore exiſtenti,& Cameræ præfatę reſeruata fore aliqua generali apoſtolica conſtitutione, forſan non caueatur,ad Cameram prædictam iure legitimo ſpectare,& pertinere debeant.Nos & ſi ſatis euidenter conſtet, & appareat, prædeceſſorum noſtrorum

Rom.

Rom. Pont. & noſtram indubiam intentionem, & voluntatem ſemper fuiſſe, vt ſpolia huiuſmodi, ad dictam Cameram & non ad alios ſpectarent, & pertinerent, & quod pro eadem Cameræ exigerentur & recuperarentur. Cum prædeceſſores præfati, diuerſos dictorum ſpoliorum, vt ad Cameram prædictam ſpectan. & pertinentium collectores, & exactores, in varijs prouincijs & locis deputauerint, & conſtituerint, & nos deputauerimus & conſtituerimus, variæque literę ab eiſdem prædeceſſoribus, & a nobis ſuper exactione, aliquorum eorundem ſpoliorum, in quibus ſpolia huiuſmodi, ad prędictam Cameram ſpectare expreſſe continebatur, emanauerint, ac ſemper de illis, dicti prædeceſſores, per pleraſq. alias literas, tãquam de rebus ad Cameram prædictam pertinen. donando vel tranſigẽdo, aut alias diuerſimode diſpoſuerint, & nos diſpoſuerimus necnon ea ab antiquiſſimo tempore citra. dictæ cameræ noſtrę nomine exacta, & inter iura ipſius camerę connumerata fuerint. Ne tamen permiſſorum veritas deprimi, & mendacium deſuper in prędictæ Camerę præiudicium, locum ſibi vendicare, valeant. Attendentes quod iniquum eſſet, ſi ex apoſtolicę ſedis benignitate, vel alia rationabili cauſa, ad ſingula quęque loca, collectores non deſtinantur, iura ipſius Camerę propterea depereant, dubium huiuſmodi enucleare, ac in pręmiſſis opportune prouidere volentes: Motu proprio, & ex certa noſtra ſciẽtia, ac de apoſtolicæ poteſtatis plenitudine Declaramus res, & bona huiuſmodi, ſpolia, vt præfertur, nuncupata, in quibuſuis regnis, ac dominijs, tam citra quam vltra montes & maria, cõſiſtentia, quæ pro tempore poſt obitus pręlatorum, & perſonarum prædictarum, quantumcunque etiam, vt pręfertur, vel alias quomodolibet qualificatarum, etiam cardinalatus honore fulgentium, qui vel nullo condito teſtamento, vel abſque ſufficiẽti facultate, aut vltra quantitatem, de qua facultatem habuerint condito, deceſſerunt, & decedent, remanſerunt, remanent, & remanebunt, etiã quod ad illa recuperandũ, aliqui collectores deputati nõ fuerint, ad Cameram apoſtolicam, & non ad alios, etiam in quibuſuis Cathedralibus, etiam Metropolitan. & Collegiatis, ac alijs eccleſijs, monaſterijs, ceteriſque beneficijs eccleſiaſticis, cum cura, & ſine cura, ſecularibus, & quorumuis ordinum regularibus, qualitercunque qualificatis, ſucceſſores, illa in titulum, commendam, adminiſtrationem, & alias quomodolibet pro tempore obtinen. etiam ſi ad illa vigore prioris tituli, ius regrediendi ſeu accedẽdi, vel ingrediendi, conceſſum fuerit, ſpectaſſe, & ſpectare. Illaque, tanquam ad ipſam Cameram ſpectantia, perpetuo colligi, & recuperari potuiſſe & poſſe, atque debere, ac ita, vt præfertur, earundem, prędeceſſorum, & noſtram intentionem & voluntatem, ſemper fuiſſe, fi-

dem facimus, & atteſtamur per præſentes. Decernentes ſic,& non aliter per quoſcunque, tam ordinaria, quam delegata, & mixta auctoritatibus fungentes iudices,& perſonas, vbique in quacunque inſtantia, iudicari, diffiniri,& decidi debere. Sublata eis & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi, interpretandi,& decidendi facultate. Necnõ irritum & inane, quicquid ſecus ſuper his a quoquam, quauis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter, contigerit attentari. Quocirca dilecto filio Guidoni Aſcanio Sfortiæ S. Euſtachij Diacono Cardin. & in Camerariatus officio ſucceſſoribus, committimus & mandamus, quatenus exactioni & recuperationi ſpoliorum huiuſmodi incumbant, & illa ad Camerã apoſtolicam peruenire, ac præmiſſa ab omnibus inuiolabiliter obſeruari faciant, nec permittant Cameram ipſam, vel eius agẽtes deſuper modo aliquo, moleſtari, impediri, vel inquietari. Contradictores &c. compeſcendo: inuocato etiam ad hoc ſi opus fuerit, auxilio brachij ſecularis. Non obſtãtibus præmiſſis,& quibuſuis apoſtolicis, ac in prouincialibus & ſynodalibus concilijs, editis generalibus, vel ſpecialibus conſtitutionibus & ordinationibus, necnon quarumcunque eccleſiarum & monaſteriorum, etiam iuramento, cõfirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus. priuilegijs quoque indultis, & literis apoſtolicis quomodolibet conceſſis, confirmatis & innouatis. Quibus illorum tenores præſentibus, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur, pro ſufficiẽter expreſſis habentes, hac vice dumtaxat, illis ali as in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter expreſſe derogamus, cæteriſque cõtrarijs quibuſcunque. Aut ſi aliquibus communiter vel diuiſim ab apoſtolica ſit ſede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per literas apoſtolicas nõ facientes plenã & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Volumus autem, quod præſentes literæ, in Cancellaria apoſtolica, & Camera prædicta, publicentur,& inter conſtitutiones extrauagãtes, ad perpetuã rei memoriã, valituræ conſcribãtur. Nulli ergo omnino hominũ liceat hanc paginam noſtræ declarationis, atteſtationis, decreti, mandati, derogationis,& voluntatis infringere,&c. Siquis &. Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno &c. M.D.XLI. Tertio Non. Ianuarii. Pont. noſtri. Anno octauo. F. Galeanus. Collationata. Michelangelus.

ANNO a Natiuitate Domini. M.D.XLII. Die Lunę. XX. Martij. Præſentes retroſcriptæ Literæ lectę & publicatæ fuerunt, in plena Camera Apoſtolica. Et ex maturo ipſius decreto.

Regiſtrata lib. de Curia S. D. N. Pauli, Papæ. III.

Supraſcripta ex regiſtro autentico Cam. Ap. & auſcultata.

Concordat. Michelangelus.

Breue

BREVE DEPVTATIONIS DONATI MATTHAEI Minalis Theſaurarij generalis in Collectorem generalem ſpoliorum eccleſiaſticorum ad Cameram apoſtolicam pertinentium in tota Italia.

PIVS PAPA IIII.

Dilecto Filio Donato Matthæo Minali de Bellano Laico Mediolanenſis Dioc. Theſaurario noſtro generali.

Dilecte fili ſalutem & Apoſtolicam beñ. Cum ſicut accepimus nonnulli res, & bona, moblia, & immobilia, ac ſe mouentia ex fructibus beneficiorum Eccleſiaſticorum acquiſita, per obitum Prælatorum, & aliarum quaruncunque perſonarum eccleſiaſticarum ſecularium, & quorumuis ordinum regularium; quæ extra hanc almam Vrbem deceſſerunt, remanentia, & relicta, quæ tanquam ſpolia alias fe.re. Paulus Papa III. prædeceſſor noſter ad Cameram Apoſtolicam ſpectare, & pertinere decreuit, & declarauit, necnõ fructus, redditus, & prouentus menſarum Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Eccleſiarum, & Monaſteriorum in tota Italia conſiſtentium, & per obitum illorum Prelatorum vacantium, indebitè occupare, & ſpolijs, ac fructibus, redditibus & prouentibus huiuſmodi dictam Cameram defraudare præſumpſerint, & præſumant, in animarum ſuarum periculum, ipſiusq; Cameræ præiudicium non paruũ. Nos pro noſtri paſtoralis officij debito, talium perſonarum auſus temerarios reprimere, & ne ſpolia ac fructus huiuſmodi in poſterum diſſipentur opportune prouidere volentes, ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes, & quaſcunq; dictorum ſpoliorum, & fructuum per totam Italiam ad hunc vſque diem quomodolibet etiam per nos, ſeu de mandato noſtro deputatos Collectores, & Subcollectores etiam ſi S. R. E. Cardinales, & Camerarius fuerint, primum & ante omnia reuocantes, omnemq; illis deſuper attributam auctoritatem, & poteſtatem abdicantes. Te, qui coniugatus ex iſtis, & de cuius fide, integritate, & diligentia plurimum in domino confidimus, noſtrum & dictæ Cameræ in vniuerſa Italia ſpoliorum ad ipſam Cameram pertinentiũ, nec non fructuum, redditum et prouentuum menſarum huiuſmodi Collectorem generalem auctoritate Apoſtolica tenore præſentium quoad vixeris, & quandiu Theſaurariatus noſtri generalis officium obtinueris, conſtituimus, & deputamus. Dantes tibi plenam & omnimodam poteſtatẽ, & auctoritatem omnes & ſingulas res & bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac

ſe

ſe mouentia ſpolia nuncupata huiuſmodi,& etiam illa, quæ ex fructibus redditibus, & prouentibus Eccleſiaſticis empta, reædificata, refecta & reſtaurata fuerint, ſeu alias ex eiſdem fructibus, redditibus, & prouentibus quomodolibet prouenerint, per obitum quarumcunq; perſonarum eccleſiaſticarum ſecularium beneficia non ſimplicia,ſed adminiſtrationem habentia, obtinentium, & quoad beneficia, ſimplicia niſi ex priuilegio Apoſtolico eis conceſſo, ſeu ex conſuetudine legitime præſcripta in loco vigente teſtari valentium, & quorumuis ordinum regularium, quauis etiam Pontificali dignitate fulgentium, in vniuerſa Italia, extra tamen dictam Vrbem pro tempore decedentium, remanſura, & relicta, cuiuſcunque qualitatis, generis, & ſpeciei fuerint, etiam gemmas, & alia precioſa, & pecuniarum ſummas, necnon etiam fructus, redditus, & prouentus menſarum huiuſmodi, a die Eccleſiarum, & Monaſteriorum vacationis huiuſmodi, vſque ad diem præfectionis, ac prouiſionis, ſeu commendæ de illis faciendis, quos omnes & ſingulos fructus, redditus, & prouentus ad nos & dictam Cameram ſpectare & pertinere volumus, & decernimus, ac eidem Cameræ applicamus, & appropriamus, noſtro & præfatæ Cameræ Apoſtolicæ nomine colligendi, percipiendi, & recuperandi, ac tam ſuper illis, quàm aliis quibuſcunque ſpoliis, quæ hactenus in ipſa Italia per ſimilium perſonarum obitum,aut alias remanſerunt,& indebite vſurpantur,omnibus viis,& modis inquirendi, & inueſtigandi. Et pro faciliori inquiſitione quaſcunque perſonas cuiuſcunque dignitatis,ſtatus,gradus,ordinis,& preheminentiæ fuerint,etiam exemptas,ac præteritos Collectores,& Subcollectores ad coram te,vel alio, ſeu aliis a te deputandis,comparendum,necnon de adminiſtratis,exectis, & receptis per eos computum,& rationem reddendum. Illoſq; quorum teſtimonio te indigere cognoueris,ad ſe examini ſubijciendum, ac ſpoliorum, necnon fructuum, redditũum,& prouentuum huiuſmodi occupatores, & detentores ad ſpolia, fructus, redditus, & prouentus eadem relaxandum, & tibi conſignandum, & ſoluendum ſub cenſuris,& pœnis eccleſiaſticis per perſonam eccleſiaſticam a te eligẽdam infligendis,ac etiam pecuniariis tuo arbitrio moderandis,& applicandis monendi,& compellendi: Ac contradictores quoslibet, & rebelles,ac retinentes cenſuras & pœnas prædictas incurriſſe declarandi,et illas aggrauandi, reaggrauandi, interdictumque eccleſiaſticum inuiolabiliter obſeruandum apponendi, Auxiliumq; brachij ſecularis ad hoc ſi opus fuerit,inuocandi. Et ſuper iiſdem ſpolijs ac fructibus, redditibus,& prouentibus pro dicta Camera,prout tibi videbitur cõponendi, & concordandi, Soluenteſq; de compoſitis ac ſolutis per

eos,

eos, & receptis abſoluendi, & liberandi: necnon ad cor reuerſos, ſi id humiliter petierint, a cenſuris & pœnis, ſi quas inciderint, per perſonam eccleſiaſticam a te eligendam, præuia ſatisfactione abſoluendi, & liberandi. Ac in præmiſſis omnibus & ſingulis ſummarie, ſimpliciter, & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ſola facti veritate inſpecta procedendi. Vnum quoque vel plures loco tui Subcollectores, cum ſimili aut limitata poteſtate deputandi & ſubdelegandi. Illosq; quoties tibi videbitur reuocandi, cæteraq; omnia & ſingula faciendi, & exequendi, quæ in præmiſſis, & circa ea neceſſaria fuerint ſeu quomodolibet opportuna. Et inſuper vt exactio ſpoliorum, ac fructuum, reddituum, & prouentuum huiuſmodi celerius, & facilius fiat: quòd de cætero omnes, & ſingulæ lites, cauſæ & controuerſiæ ſuper quibus uis ipſorum ſpoliorum, ac fructuum, reddituum, & prouentuum negocijs, nunc & pro tempore pendentes, a nullo alio quam a te, ſeu altero ſuper dictis ſpolijs ac fructibus, redditibus, & prouentibus pro tempore deputatis Collectoribus, aut Subcollectoribus, aut particularibus delegatis cognoſci, nec alteri, niſi per commiſſionem manu noſtra ſignatam, vel per noſtras literas committi, aut delegari poſſint. Et citato mdderno, & pro tempore exiſtente dictę Cameræ Apoſtolicæ Commiſſario generali, quòdq; citationes, inhibitiones vel mandata, quæ alias, quàm ex commiſſionibus, vt præfertur mano noſtra ſignatis, eodemq; Commiſſario citato, vel litteris noſtris emanauerint, quoad earundem cauſarum introductionem, & litis pendentiam, ſeu ſuorum miniſtrorum, per ſe ad id deputandorum iuriſdictionis, et proceſſum impedimentum, vel retardationem, nullius ſint roboris vel momenti. Quodq; a ſententiis per te, ſeu tuos miniſtros præfatos ſuper pręmiſſis pro tempore latis, nullatenus appellari, ſeu earum executio differri, aut ſuſpendi nullatenus poſſit aut debeat, Niſi facto prius per condemnatos rerum de quibus condemnati fuerint in tuis, ſeu miniſtrorum prędictorum manibus actuali depoſito, dicta auctoritate per eaſdem præſentes ſtatuimus, & ordinamus, Ac quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum et inane decernimus. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, et ordinationibus Apoſtolicis, necnon Eccleſiarum, Monaſteriorum, et ordinum prædictorum etiam iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, et cõſuetudinibus, priuilegiis quoq; indultis, et litteris Apoſtolicis, Eccleſiis, Monaſteriis, et ordinibus pręd dictis, eorumq; ſuperioribus Prælatis et perſonis, ac quibuſuis alijs ſub quibuſcunque tenoribus et formis, ac cum quibus uis etiam de-

rogatoriarum derogatoriis,aliiſq; efficacioribus, et inſolitis clauſulis. irritantibusque, et aliis decretis, etiam iteratis vicibus conceſſis, confirmatis, quibus omnibus, etiam ſi de illis eorumq; totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, indiuidua, et expreſſa, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio,aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum inſererētur.præſentibus pro ſufficienter expreſſis,et inſertis habentes,illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat, ad effectum præſentium, ſpecialiter & expreſſe derogamus, cæteriſq; contrariis quibuſcunque: aut ſi aliquibus communiter vel diuiſim ab Apoſtolica ſit ſede indultum, quod interdici,ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum,de indulto huiuſmodi mentionem. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris Die xxx. Iulij. M. D. LX. Pontificatus noſtri anno primo.

Cę. Glorierius.

PIVS PAPA QVARTVS.

AD futuram rei memoriam. Cupientes malicijs nonnullorum qui fructus monaſteriorum, et aliorum beneficiorum eccleſiaſticorum, diſpoſitioni apoſtolicæ reſeruatorum vſurpare non verentur occurrere, et Cameræ noſtræ Apoſtolica indemnitati quantum cum Deo poſſumus conſulere:Motu proprio,et ex certa ſcientia,ac matura deliberatione noſtra, deq;Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine omnes,et ſingulos fructus redditus,et prouentus, ac iura, obuentiones, et emolumenta quęcunque, quomodolibet, et qualitercunque nuncupata omnium, et ſingulorum beneficiorum eccleſiaſticorum cum cura,et ſine cura ſecularium, et quorumuis ordinum regularium, et monaſteriorum,etiam conciſtorialium nobis,et ſedi Apoſtolicæ,tam per conſtitutiones apoſtolicas,quam cancellariæ Apoſtolicæ regulas æditas, et ædendas,ſeu alias quomodolibet,et ex quauis cauſa generaliter,vel ſpecialiter reſeruatorum ſeu affectorum in Regna Neapolis, et quibuſuis illius prouincijs, ciuitatibus, terris, oppidis,et locis conſiſtentium per obitum,et alias quouis modo præterquam per ceſſum illa obtinentium pro tempore vacantium, a die ipſorum beneficiorum,et monaſteriorum vacationis, pro rata temporis, vſq; ad diē quo prouiſi per nos de eiſdem beneficiis, et monaſteris vigore litterarū noſtrarum ſub plumbo, illorum poſſeſſionem de manu dilecti filij Magiſtri Pauli Odeſcalchi notarij,et in dicto Regno nūtij, et col-

lectoris

lectoris noſtri, quem per alias noſtras litteras commiſſarium ad capiendum poſſeſſionem beneficiorum, et monaſteriorum huiuſmodi deputauimus, habuerint, et acceperint, et aliter capta poſſeſſio nullius ſit roboris, vel momenti, ac prouiſis ipſis nullum ius per eam acquiri, neque eis vllatenus ſuffragari poſſit, eidem Cameræ apoſtolicæ, authoritate apoſtolica tenore præſentium applicamus, incorporamus, et appropriamus, illaque applicata, incorporata, et appropriata eſſe, et fore, et ad illam ſpectare, et pertinere, nullumque præter nos, et dictam Cameram, aut ipſum Paulum Nuncium, et Collectorem, aut ab ipſos deputatos Subcollectores, ea percipere, exigere, aut alias ſe in illis intromittere poſſe, aut debere ſtatuimus, & ordinamus: & nihilominus, ne aliquod impedimentum huic noſtræ ordinationi occurrat, quibuſuis Archiepiſcopis Epiſcopis, & alijs locorum ordinarijs in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub ſuſpenſionis a diuinis, & interdicti ingreſſus eccleſię quo ad Archiepiſcopos, & Epiſcopos, quo vero ad alios inferiores, etiam ſub excommunicationis, & alijs arbitrij noſtri, & quo ad omnes ſub priuationis facultatis conferendi beneficia in eorum menſibus pro tempore vacantia, pænis diſtrictæ præcipimus; & inhibemus, ne beneficia diſpoſitioni apoſtolicæ reſeruata, ſeu affecta prædicta quouis prætextu, cauſa, aut quæſito colore, cuiquam conferre, ſeu de illis prouidere quoquomodo audeant, vel præſumant: ſicque in pręmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcunque quauis authoritate fungẽtes iudices commiſſarios, & perſonas, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpraetandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere, irritum quoque, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari dicernimus: ac mandantes eidẽ Paulo Nuncio, & Collectori, vt noſtro, & dictæ Cameræ nomine fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta huiuſmodi exigat, percipiat, & leuet ſibique conſignari, & tradi ab omnibus, ad quorum manus peruenerit, pro rata prædicta per cẽſuras, & pęnas eccleſiaſticas, & alia oportuna iuris, & facti remedia quacunque appellatione poſtpoſita faciat, & curet: inuocato, etiam ſi opus fuerit auxilio brachij ſecularis; ſuper quibus omnibus, & ſingulis plenam, & liberam illi per præſentes concedimus facultatem, & poteſtatem; non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus, apoſtolicis, ac monaſteriorum, & illorũ ordinum, ac beneficiorũ prædictorũ, etiam iuramento, cõfirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & cõſuetudinibus priuilegijs quoq; indultis, & litteris apoſtolicis illis, & quibuſuis aliis perſonis ſub quibuſ

cunque

cunque tenoribus, eoformis, ac cum quibuſuis, etiam derogatoria-rũ derogatoriis, aliiſque efficacibus, efficaciſſimis, et inſolitis clauſu lis irritantibuſque, & aliis decretis, etiam motu, et ſcientia ſimilibus conceſſis, confirmatis, et innouatis: quibus, etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, et indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importãtes, mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda foret, tenores huiuſmodi præſentibus pro ſufficienter expreſſis, et inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat, harum ſerie ſpecialiter, et expreſſe derogamus, illaque aduerſus præmiſſa nullatenus ſuffragari poſſe, ſiue debere decernimus. Cæteriſque contrariis quibuſcunque. Volumus autem quod præſentium manu notarij publici ſubſcriptis tranſumptis, et ſigillo perſonæ in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ, ſeu curiæ eccleſiaſticæ munitis, eadem prorſus fides in iudicio, et extra adhibeatur, quæ eiſdem præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die ſeptima Decembris M.D.LX. Pontificatus noſtri Anno Primo.

BREVE DEPVTATIONIS REVEREN. PATRIS domini Hieronymi Fuſcari Epiſcopi Torcellan. Cameræ Apoſtolicæ Theſaurarii generalis in collectorem generalem Spoliorum ad dictam Cameram pertinentium in tota Italia.

PAVLVS PAPA IIII.

VENERABILIS frater ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum (ſicut accepimus) nonnulli res, & bona mobilia, & immobilia, ac ſe mouentia ex fructibus beneficiorum eccleſiaſticorum acquiſita, per obitum Prælatorum, et aliarum quarumcunque perſonarum eccleſiaſticarum ſecularium, et quorumuis ordinum regularium, quæ extra Romanam curiam deceſſerunt remanentia, et relicta quæ tanquam ſpolia alias fe. re. Paulus Papa III. prædeceſſor noſter ad Cameram apoſtolicã ſpectare, et pertinere decreuit, et declarauit, indebite occupare, et ſpoliis huiuſmodi Dictam Cameram defraudare præſumpſerint, et præſumant, in animarum ſuarum periculum, ipſiuſque Cameræ præiudicium non modicum. Nos pro noſtri paſtoralis officii debito, volentes temerarios talium perſonarũ auſus comprimere; et ne in futurum ſpolia prædicta diſſipentur opportune prouidere, Motu proprio, et ex certa noſtra ſcientia, ac de

Apoſtolicæ

Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes & quoſcunque dictorum ſpoliorum per totam Italiam hactenus quomodolibet etiam per nos, ſeu de mandato noſtro deputatos, etiam ſi S.R. E.Cardinalis, & Camerarius fuerit, Collectores, & Subcollectores primitus, & ante omnia reuocantes, omnemque illis deſuper attributam authoritatē, & poteſtatem abdicantes. Te de cuius fide, probitate, & diligentia plurimum in domino confidimus, noſtrum & dictæ Cameræ in vniuerſa Italia ſpoliorum ad ipſam Cameram pertinentium huiuſmodi, Collectorem generalem authoritate Apoſtolica tenore præſentium ad beneplacitum noſtrum conſtituimus, & deputamus: dantes tibi plenam, & omnimodam poteſtatem, & authoritatem omnia, & ſingula, res, bona quęcunque mobilia, & immobilia, ac ſe mouentia, per obitum quarumcunque perſonarum eccleſiaſticarum ſecularium, beneficia non ſimplicia, ſed adminiſtrationem habentia obtinentium, & quo ad beneficia, ſimplicia, niſi ex priuilegio Apoſtolico eis conceſſo, ſeu ex conſuetudine legitime præſcripta, in loco uigenti teſtari valentium, & quorumuis ordinum regularium, quauis etiam pontificali dignitate fulgentium in vniuerſa Italia, extra tamen hanc almam Vrbem, pro tempore decedentium remanentia, & relicta, cuiuſcũque qualitatis, generis, & ſpeciei fuerint, etiam gemmas, & præcioſa, ac pecuniarum ſummas, noſtro, & prædictæ Cameræ Apoſtolicę nomine colligendi, & recuperandi, & tam ſuper illis, quam alijs quibuſcunque ſpolijs, quæ hactenus in ipſa Italia per ſimilium perſonarum obitum remanſuerunt, & indebite vſurpantur omnibus vijs, & modis inueſtigandi, & inquirendi, ac pro faciliori inquiſitione huiuſmodi, quaſcunque perſonas, cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & præeminentiæ fuerint, etiam exemtas, ac præteritos Collectores, & Subcollectores, ac alias perſonas ad coram te comparendum, necnon de adminiſtratis, & acceptis per eos computum, & rationem tibi reddendum, illoſque quorum teſtimonio te indigere cognoueris, ad ſe examini ſubijciendum, ac ſpoliorum huiuſmodi occupatores, & detentores ad ipſa ſpolia relaxandum, & tibi conſignandum, & ſoluendo ſub cenſuris, & pænis eccleſiaſticis fulminandis, ac etiam pecuniarijs arbitrio tuo moderandis, & applicandis, monendi, & compellendi, contradictoreſque, & retinentes cenſuras, & pœnas prædictas incurriſſe declarandi, & illas aggrauandi, & reaggrauandi, Interdictumque eccleſiaſticum inuiolabiliter obſeruandum apponendi, & auxilium brachii ſecularis ad hoc, ſi opus fuerit inuocandi, & ſuper eiſdem ſpoliis, pro dicta Camera componendi, et concordandi, necnon ſoluentes, de per eos ſolutis,

ſentes ſtatuimus, et ordinamus. Decernentes ex nunc irritum, & inane quicquid aliter à quoquam cuiuſuis authoritatis & præeminentiæ, & quacunque etiam legationis de latere, vel alia dignitate, ac poteſtate fungente, quomodolibet contigerit attentari, non obſtãtibus conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cęteriſque contrarijs quibuſcunque. Dat. Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris Die xxi. Octobris. M. D. LVII. Pont. noſtri anno tertio.

Io. Barengus.

Die xij. Nouembris 1557. admiſſ. ex decreto Camerę, & regiſtrat. libro ſignaturarum Sanctiſſ. D. N. Papæ apud me notarium folio. 163. Hie. de Tarano.

BVLLA CONFIRMATIONIS, ET INNOVATIONIS Priuilegiorum Incolarum, & Curialium Vrbis ſuper libera facultate diſponendi de bonis ſuis, Necnon declarationis literarum ſuper bonis ex illicita negociatione acquiſitis editarum.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

ROMANVS Pontifex ex ſua circunſpecta prouidentia attendens ſuam Almam Vrbem Apoſtolorum Petri, & Pauli glorioſo Martyrij cruore Domino noſtro Ieſu Chriſto conſecratam, Caput Orbis exiſtere, & altiſſimum in ea ſacerdotij principatum, Chriſtianæq; Religionis caput inſtituiſſe, & ad illam tanquam communem omnium Chriſti fidelium patriam, de vniuerſis mundi partibus Chriſti fideles ipſos in copioſo numero cõfluere: Vt illa eo amplioribus pręrogatiuis decoretur, quo eſt omnium aliarum mater, cunctorumque ad eam vndequaque accedentium benigna receptrix, & alumna, ac illius Incolæ & habitatores, ac Roman. Curiam ſequentes, eo quietius & tranquillius in eà degant, quo ſe amplioribus fauoribus & gratijs nouerint communitos. Nonnunquam a ſuis prædeceſſoribus in illorum fauorem conceſſa, pro illorum ſubſiſtentia firmiori, nõ ſolum approbat, ſed etiam innouat, & quæ poſtmodum ab eo emanarunt literæ Apoſtolicæ, ne defęctu incertitudinis aliquid, quòd a mente ſua alienum ſit, oriri contingat, illas ita ſuæ declarationis adminiculo dilucidat, vt nulli hæſitationis & dubitationis ſcrupulus relinquatur, & alias deſuper diſponit, prout rerum & temporum qualitate penſata, conſpicit in domino ſalubriter expedire. Nuper ſiquidem poſt-

Ee quam

quam fe.recor. Iulius Papa III. prædeceſſor noſter,cupiens Vrbis decori,& Curię prædictarum frequentiæ,necnon Vrbem incolentium, & Curiam huiuſmodi inſequentium, indemnitati conſulere. Motu ſuo proprio quod perpetuis futuris temporibus omnes & ſinguli Vrbis Incolæ,ſeu Curiam huiuſmodi ſequentes, cuiuſcunque dignitatis ſtatus,gradus,ordinis,præeminentiæ,vel conditionis exiſterent,etiā ſi Cardinalatus, aut patriarchali, archiepiſcopali, Abbatiali, vel quauis alia eccleſiaſtica, ſeu mundana dignitate præfulgerent, ſi eos in dicta Curia ſeu eius diſtrictu decedere contingeret, de omnibus & ſingulis eorum immobilibus, mobilibus, & ſe mouentibus bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus, actionibus, & rebus alijs in dicta Vrbe, & eius diſtrictu pro tempore conſiſtentibus, & per eos etiam ex fructibus, redditibus, & prouentibus Eccleſiarum, Monaſteriorum, & beneficiorum eccleſiaſticorum cum cura, & ſine Secularium, & quorumuis ordinum Regularium, & quomodocunque, & qualitercunque qualificatorum, per eos etiam ex quibuſuis conceſſionibus, & diſpenſationibus apoſtolicis in titulum vel commendam, aut adminiſtrationem ſeu alias quomodolibet obtentorum, aut alias licite tamen acquiſitis cuiuſcunque dignitatis, quantitatis, qualitatis & ſummę valoris, & pretij ſeu conditionis exiſterent, etiam ſi talia eſſent, quæ ſub generali bonorum expreſſione non comprehenderentur,ſed ſpeciali nota digna eſſent, tam donatione inter viuos,& cauſa mortis, quam teſtamento codicillis,fidei commiſſis,Legatis & quauis alia vltima voluntate in fauorem conſanguineorum,& affinium ſuorum, ac quarumuis aliarum perſonarum, etiam penitus extranearum ,ac de iure incapaciū ſeu alias prohibitarum, etiam diuitum, & potentum, ac nothorum ſuorum, illegitimorum, ſeu ſpuriorum, ac Collegiorum, & vniuerſitatum Eccleſiarum, & piorum, & non piorum locorum diſponere, ac in eis conſanguineos affines, & quaſuis alias perſonas, ac natos etiam, vt præfertur procreatos, necnon Collegia, vniuerſitates, eccleſias, & loca, hæredes, particulares, & vniuerſales pro libito eorum voluntatis inſtituere, libere & licite valerent. Quodque Vrbis Incolæ, & curiam huiuſmodi ſequentes, ſi ab inteſtato decederent,eorum bona, pecuniæ, iocalia, iura, actiones, & res huiuſmodi non ad pro tempore exiſtentem Rom. Pont.aut Cameram apoſtolicam,ſed ad ipſorum decedentium proximiores agnatos & alios,qui eis niſi beneficiati fuiſſent,de iure ſuccedere deberent,alias iuxta iuris communis diſpoſitionem libere deuoluerentur, nec per Cameram prefatam,aut pro ea agētes, etiam prætextu quod hæredes præfati in curia tunc non exiſterent,

aut

aut quod aliquid eiſdem defunctis ſanguine cõiuncti, in ea dem Vrbe non reperirentur, vel alias temerę dilapidationis bonoru m, pecunia rum iocalium, & rerum huiuſmodi occupari, aut inuentariari poſſent, ſed ſi hæredes præfati in Curia non forẽt, aut aliqui eiſdem pro tempore defunctis ſanguine coniuncti in Vrbe nõ reperirentur, tunc & eo caſu pecuniæ, & alia bona huiuſmodi, per ad id pro tempore deputatos ſingularum nationum, quarũ ipſi defuncti eſſent, apprehenderentur, & iuxta iuris formam inuentariarentur, & ſub fideli cuſtodia pro eiuſdem hæredibus conſeruarẽtur, per quaſdã ſuas ſtatuerat & ordinauerat, diſtrictius inhibendo pro tẽpore exiſtentibus. S.R.E. Camerario, ac eiuſdem Cameræ præſidentibus & clericis, necnõ alijs Vrbis, & Curiæ prædictarum officialibus, ac eccleſiarum, Monaſteriorum, & beneficiorum prędictorum Prælatis; capitulis, Conuentibus, Rectoribus, & illa pro tempore obtinentibus quocu nque nomine nuncuparentur, ne de bonis pecuniis iocalibus iuribus actionibus & rebus per prælatos & ali os ſupradictos pro tẽpore decedentec in dicta Vrbe, & infra eius diſtrictũ, vt præfertur relictis, ſe intromittere, aut illa petere ſeu vendicare, vel hęredes, & ſucceſſores decedentium perſonarum hu iuſmodi, illorum occaſione impedire, ſeu alias quomodolibet moleſtare præſumerent. Nos ex certis tunc expreſſis cauſis Motu ſimili, & ex certa noſtra ſcientia, ac de apoſtolicæ poteſtatis plęnitudine, per alias noſtras litteras Sub dat. videlicet non. Nouem. Pont. noſtri anno primo, decreuimus, & declarauimus, omnia & ſingula, res, & bona cuiuſcunque qualitatis, & quantitatis exiſtentia, ac in quibuſuis rebus, ac regnis & dominijs, tam vltra, quam citra montes, & maria conſiſtẽtia per quoſuis clericos tam ſeculares, quam regulares, etiã ſi Epiſcopali Archiepiſcopali, vel alia maiori dignitate præfulgerẽt, ex negociatione illicita, aut alias cõtra ſacros canones, quomodolibet acquiſita, quæ pro tempore poſt obitum eorum. qui etiam ex facultate quam habuerant teſtandi condito teſtamẽto vbiuis locorum decederent, aut quibus illos etiam viuentes priuari, & eis deſtitui contingeret eatenus remãſerant, & imposterum remanerent ad eandem Cameram, & nõ alios ſpectaſſe & ſpectare, ac ſub nomine ſpoliorum venire illaq; tanquam ſpolia ad eandem Cameram pertinẽtia perpetuo colligi, & recuperari potuiſſe, ac poſſe & debere. prout in ſingulis litteris prædictis plenius continetur. Cum autem ſicut nobis innotuit a nõnullis hæſitetur, ne ex his litteris noſtris ſtatuto & ordinatione Iulij prædeceſſoris huiuſmodi, pręiudicium aliquod generatum ſit, aut dici ſeu cenſeri poſſit. Nos qui vrbis decorem, & venuſtatem, ac illius Incolarum prædictorum proſperum, & fœlicem ſucceſſum ſinceris exoptamus affectibus, quiq; il lam non mi

noribus,fauoribus quam dicti prædeceſſores proſecuti ſunt proſequi intendimus? ne propter noſtræ declarationis defectum, et veritatis ſuppreſſione,contra mentem,et voluntatem noſtras,cuiquam præiudicium generetur,quantum in nobis eſt prouidere volentes,ac dictarum noſtrarum litterarum veriorem tenorem præſentibus pro ſufficienter expreſſo habentes,necnon Motu,& ſcientia ſimilibus,litteras noſtras prædictas ad S. R.E.Cardinales, etiam vbiuis locorum decedentes,ac eorum bona vbique exiſtentia nullo pacto, ac Vrbem, & Curiam præfatas,necnõ prælatos,Officiales,ac alios ſeculares,& cuiuſuis ordinis regulares Clericos,cęteroſque tam in Vrbe,& Curia præfatis pro tempore exiſtentes, & in ea ſeu eius diſtrictu decedentes,quam alias alibi vbiuis locorum, etiam vltra mõtes,et maria exiſtentes,teſtandi tamen,codicillandi,& alias de bonis ſuis quibuſcunque quomodolibet diſponendi facultatem, ſeu etiam, quòd eis ab inteſtato decedentibus,eorum bona ad ipſorum proximiores,& qui niſi beneficiati eſſent ſuccedere deberent,deuoluantur et debeant ſpecialem ab Apoſtolica ſede,vel officiorum ſuorum ratione priuilegiorũ, aut ex alio quouis titulo pro tempore habentes cuiuſcunque ſtatus, gradus,ordinis,conditionis, et præeminentiæ perſonas minime ſe extendere,neque illos, aut eorum aliquem comprehendere: ſed ab eis penitus exceptos fuiſſe fore & eſſe, ac dici & cenſeri & alias eaſdem noſtras literas etiã abſque verbis,aut alias contra ſacros canones,in illis appoſitis,in omnibus & per omnia, ac ſi illa in eis appoſita non fuiſſent,ſeu illæ ſine eis emanaſſent ſtare,et in ſuis robore, et efficacia permanſiſſe & permanere debuiſſe et debere.

Declarantes eiſdem Motu, et ſcientia tam Iulij ſtatutum, et ordinationem huiuſmodi, quam per Sixtum IIII. & Alexandrum VI. Leonem X. et alios Rom. Pont. etiam prædeceſſores noſtros, ac etiam nos, etiam in Conclaui in quo diuina diſponente Clementia ad ſummi Apoſtolatus apicem aſſumpti fuimus, etiam in ipſius Vrbis, et eius ædificiorum Romanæq; Curiæ, et eius officialium, ac aliarum perſonarum prædictarum, etiam extra Vrbem, & in quibuſuis prouincijs, etiam vltra montes, et maria vt præfertur, in genere vel in ſpecie, circa teſtandi & ſuccedendi huiuſmodi facultatem, quomodolibet conceſſa priuilegia, & indulta, ac cum inhibitionum decretorum,& in eis contentis clauſulis Iulij prædictas,ac aliorum prædeceſſorum prædictarum, ſingulas deſuper confectas litteras, & inde ſequuta quæcũq; quorum omnium tenores, ac ſi de verbo ad verbum infererentur,pręſentibus haberi volumus pro expreſſis, etiam ad hoc vt omnes, et ſinguli ſupradicti, de omnibus & ſingulis eorum rebus & bonis, etiam nulla quantitatis & acquiſitionis

tionis ipſorum bonorum diſtinctione habita, libere diſponere valeant, ac ſi dictę noſtræ litteræ non emanaſſent, aut aliæ impoſterum emanarēt, dicta authoritate apoſtolica, tenore præſentium approbamus, confirmamus, & innouamus, necnon illis perpetuæ, & inuiolabilis firmitatis robur adijcimus. Et nihilominus pro potiori cautela, illa omnia, & ſingula eiuſdem modis, & formis quibus per dictos prędeceſſores conceſſa fuerunt, de nouo eiſdem authoritate, & tenore, ac Motu, & ſcientiā ſtatuimus, ordinamus, & concedimus, necnon illa valida, & efficacia exiſtere, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & inuiolabiliter obſeruari, ac ſingulis ſupradictis ſuffragari, ſicque in præmiſſis omnibus, & ſingulis per Camerariū, præſidentes, & clericos præfatos, ac quoſcunque alios Iudices, & Commiſſarios, quauis authoritate fungentes, etiā cauſarum Palatij apoſtolici auditores, & ipſius Eccl. Rom. Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere, ac quicquid ſecus ſuper his a quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter attentari cōtigerit irritum, & inane decernimus: non obſtantibus præmiſſis, ac quibuſuis conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, necnon Camerę, & eccleſiarum, ac monaſteriorum, & ordinum prædictorum, & quibuſuis alijs etiam iuramento, confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, necnon priuilegijs, indultis, & litteris apoſtolicis, illis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis in genere, vel in ſpecie, etiam Motu, & ſcientia ſimilibus conceſſis, & approbatis, ac innouatis: quibus omnibus illorum tenores præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſe derogamus, ac omnibus illis quæ Iulius, & alij prędeceſſores prędati, in dictis ſuis litteris voluerunt non obſtare, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Et quia difficile foret præſētes litteras ad ſingula quęque loca deferri, volumus, & etiam declaramus, quod earum tranſumptis, ſeu copijs, etiam impreſſis, manu Notarij publici ſubſcriptis, & alicuius Prælati ſigillo munitis, eadem prorſus fides in iudicio, & extra vbique adhibeatur, quæ pręſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitę, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtrarum declarationum, decretorum, approbationis, confirmationis, innouationis adiectionis, ſtatuti, ordinationis, conceſſionis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationē Omnipo-

tentis Dei, ac Beatorũ Petri, & Pauli Apoſtolorũ eius ſeu nouerit incurſurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicę Milleſimo Quinquageſimo Sexageſimo. Nonis Februarij, Pont. noſtri Anno Secundo.

FED. CARD. CAESIVS.

Cæ. Glorierius.

Barenus.

Anno natiuitate Domini Quinquageſimo Sexageſimo primo, indictione quarta die vero decimaquinta Menſis Februarij, Pontificatus Sanctiſſ. in Chriſto patris, & Domini noſtri Domini Pij diuina prouidentia Papę Quarti, Anno Secũdo, Retroſcriptæ litteræ affixæ & publicatæ fuerunt in Acie campi Floræ, & Valuis Cancellariæ Apoſtolicæ per nos Iacobum Carra, & Antonium Clerici Curſores.

Franciſcus Rogerius Magiſter Curſorum.

BVLLA GRATIOSA S. D. D. N. IVLII III. PONT. MAX.

Reuocationis, & caſſationis Gabellarum Farinæ, & contractuum, ac liberationis ab illarum ſolutione, necnon ampliſſimi priuilegij Incolarum, & Curialium Vrbis ſuper libere diſponendi de rebus ſuis, facultate, cum decreto quod Fiſcus, & Camera Apoſtolica ſuper eorũ bonis, etiam ab inteſtato decedentium ſe non intromittant, ſed illa reſeruentur ipſorum hæredibus.

IVLIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI.

Ad perpetuam Rei memoriam.

CVPIENTES, vt alma Vrbs noſtra, in qua beatus Petrus Apoſtolorum princeps ſibi, & ſuis in Chriſti Vicariatu ſucceſſoribus ſedem conſtituit, & ad quam veluti communem ciuium fidelium patriam, frequens eſt hominum acceſſus, ſpecialibus fauoribus, & prærogatiuis decoretur, & qui illam pro tempore incolunt, ſeu Ro. Curiam ſequuntur, tam in his, quæ ad victum hominis pertinent, quam in ſuorum diſpoſitione bonorum, & poſt eorum obitum hæredes ſui in eorumdem bonorum aſſecutione, plena libertate fruantur, & Vrbis decori, ac Curię prædictarum frequentiæ, necnon Vrbem incolentium, & curiam huiuſmodi inſequentium indemnitati conſulatur. Motu proprio, non ad alicuius nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de mera liberalitate, & certa ſcientia noſtris, plurium Ro. Pontificum prædeceſſorum noſtrorum, qui eandem Vrbem

diuerſis

diuerſis gratiis, & priuilegijs decorarunt veſtigijs inhęrendo, Gabellarum Farinæ, quæ dudum per fe. re. Clementem 7. impoſita, & per Paulum tertium Ro. Pontifices, etiam prædeceſſores noſtros, aucta fuit, ac innouationem, ſeu nouam impoſitionem Gabellæ contractuum, per eundem Paulum prædeceſſorem, cum adiectione certarum pænarum in illam ſoluere differentes, & mandato, vt ab omnibus rigoroſiſſime exponentur factam, & quaſcunque ſuper illis ab eiſdem Clemente, & prædeceſſoribus emanatas litteras apoſtolicas, aut alias deſuper confectas ſcripturas, auctoritate apoſtolica tenore pręſentium, ex certa ſcientia reuocamus, caſſamus, irritamus & annullamus, ac pro reuocatis, caſſis, irritis, & nullis haberi volumus: ac de cætero Farinæ nullatenus, contractuum vero Gabellas, huiuſmodi ſolum his modo, & forma quibus ante dictum Paulum prædeceſſorem exigi ſolebat, exigi poſſe volumus, ipſaſque Gabellas impoſterum per nos, aut ſucceſſores noſtros Ro. Pontifices pro tempore exiſtentes innouari, vel de nouo imponi, ſeu ampliari non poſſe, & ſi innouentur, vel de nouo imponantur, aut amplientur, earum innouationes, vel de nouo impoſitiones, aut ampliationes, nullas, irritas, & inanes, ac nullius roboris, vel momenti fore, & illis non obſtan. Gabellas prædictas nullatenus, vltra quam, vt præfertur exigi poſſe decernimus. Et inſuper authoritate, & tenore prædictis ſtatuimus, & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus, omnes, & ſinguli Vrbis incolæ, ſeu curiam huiuſmodi ſequentes, cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, præeminentiæ, vel conditionis exiſtant, etiam ſi Cardinalatus honore, aut Patriarchali, Archiepiſcopali, Epiſcopali, Abbatiali, vel quauis alia eccleſiaſtica, ſeu mundana dignitate præfulgeant, ſi eos in dicta curia, ſeu eius diſtrictu decedere contigerit, de omnibus, & ſingulis eorũ immobilibus, mobilibus, & ſe mouentibus bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus, actionibus, & rebus alijs in dicta Vrbe, & eius diſtrictu pro tempore conſiſtentibus, & per eos etiam ex fructibus, redditibus, & prouentibus eccleſiarum monaſteriorum, & beneficiorum eccleſiaſticorum, cum cura, & ſine cura ſecularium, & quorumuis ordinum regularium quomodocunque, & qualitercunque qualificatorum, per eos etiam quibuſuis conceſſionibus, & diſpenſationibus apoſtolicis in titulum, vel commendam, aut adminiſtrationem, ſeu alias quomodolibet obtentorum, aut alias licite tamen acquiſitis, cuiuſcunque quantitatis, qualitatis, ſummæ, valoris, & præcij, ſeu conditionis exiſtant, etiã ſi talia ſint, quæ ſub generali verborum expreſſione non comprehendãtur, ſed ſpeciali nota digna ſint, tam donatione inter viuos, & cau-

ſa mortis,quam teſtamento, codicillis,fideicommiſſis, Legatis,quauis alia vltima voluntate in fauorem conſanguineorum & affinium ſuorum ac quarumuis aliarum perſonarum etiam pænitus extranearum, ac de iure incapacium, ſeu alias prohibitarum, etiam diuitum, & potentium, ac natorum ſuorum illegitimorum, ſeu ſpuriorum, ac collegiorum, vniuerſitatum, eccleſiarum, & locorum piorum, & non piorum diſponere, illaque eis donare, concedere, relinquere, & erogare, ac in eis conſanguineos, affines, & quaſuis alias perſonas, ac natos etiam, vt præfertur procreatos, necnon collegia, vniuerſitates eccleſias, & loca, hæredes particulares, & vniuerſales pro libito eorum voluntatis inſtituere libere, & licite valeant. Quodque ſi vrbis incole, aut curiam huiuſmodi ſequentes, ab inteſtato deceſſerint, eorum bona, pecunia, iocalia, iura, actiones, & res huiuſmodi, non ad nos, & pro tempore exiſtentem Rom. Pontificem, aut Cameram Apoſtolicã, ſed ad ipſorum pro tempore decedentium proximiores agnatos, & alios qui eis niſi beneficiati eſſent, de iure ſuccedere deberẽt, alias iuxta iuris communis diſpoſitionem, libere deuoluantur, nec per Cameram prædictam, aut pro ea agentes, etiam prætextu quod hęredes pręfati in curia non exiſtant, aut quod aliqui eiſdem defunctis ſanguine coniuncti in eadem vrbe, non reperiantur, vel alias timore dilapidationis bonorum, pecuniarum, iocalium, & rerum huiuſmodi occupari, aut inuentari poſſint, ſed ſi hęredes præfati in curia, non fuerint, aut aliqui eiſdem pro defunctis ſanguine coniuncti in Vrbe non reperiantur, tunc & eo caſu bona, & pecunie, ac alia huiuſmodi, per ad id pro tempore deputatos ſingularũ nationum, quarum ipſi defuncti fuerint apprehendãtur, & iuxta iuris formam inuentarientur, & ſub fideli cuſtodia, & eiſdem hæredibus conſeruentur: diſtrictius inhibentes dilectis filijs moderno, & pro tempore exiſtenti Camerario noſtro, & clericis eiuſdem Cameræ præſidentibus, ac alijs noſtris, & vrbis, ac curiæ prędictarum officialibus, necnon eccleſiarum, monaſteriorum, & beneficiorum prædictorum Prælatis, Capitulis, conuentibus, & Rectoribus, ac illa pro tempore obtinentibus quocũque nomine nuncupentur, ne de bonis, pecunijs, iocalibus, iuris, actionibus, & rebus per ipſos pro tempore decedentes in dicta vrbe, vel infra eius diſtrictum, vt præfertur, pro tempore relictis ſe intromittere, aut illa petere, ſeu vendicare, vel hæredes, & ſucceſſores decedentium perſonarum huiuſmodi illorũ occaſione impetere, ſeu alias quomodolibet moleſtare præſumant. Ac decernentes ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus

conſtitu-

conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, ac Cameræ, necnon eccleſiarum, & monaſteriorum prædictorum, etiam in quibus beneficia huiuſmodi fuerint, etiam iuramento confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus priuilegiis quoque indultis, & litteris apoſtolicis eiſdem Cameræ eccleſijs, monaſterijs, & beneficiis, ac quibuſuis aliis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatoriis aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, irritantibuſque, & aliis decretis in genere, vel in ſpecie quomodolibet, etiam Motu proprio, conceſſis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis quibus omnibus etiam, ſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis eorũque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales, idem importantes mentio, ſeu quęuis alia expreſſio habenda, aut alia exquiſita forma ad hoc ſeruãda eſſet, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo, ad verbum nihil pænitus omiſſo, & formam in illis tradita, obſeruata inſerti forent præſentibus pro expreſſis habẽtes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, ſufficienter derogatum eſſe decernimus, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ reuocationis, caſſationis, annullationis, voluntatis, decreti, ſtatuti, ordinationis, inhibitionis, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo Quingenteſimo Quadrageſimo Nono, Sexto Idus Martii. Pontificatus noſtri Anno Primo.

ADVOCATIO CAVSARVM SPOLIORVM pendentium coram alijs, quam Theſaurario Sanctitatis ſuæ, & illius miniſtris & ſubſtitutis, & illarum commiſſio, eidem Theſaurario cum ſtatuto, quod de cætero alteri committi non poſſint niſi propria manu eiuſdem Sanctitatis ſuæ.

IVLIVS PAPA III.

AD Futuram rei memoriam. Vt exactio ſpoliorum, tam ſtatus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, quam aliarum partium Italiæ celerius, & facilius fiat, nec miniſtrorum multitudine confundatur, Motu pro-

tuproprio ; & ex certa noſtra ſcientia omnes,& ſingulas lites cauſas, & controuerſias, quæ coram quocunque Iudice ordinario, vel delegato,prçterquam dilecto filio Magiſtro Franciſco de Aſpra Theſaurario noſtro Generali,eorundem ſpoliorum in tota Italia Collectore Generali per nos deputato ; & illius miniſtris, ac ſubſtitutis ſuper quibuſuis ipſorum ſpoliorum negocijs indeciſę pendent, earum ſtatus, & merita, ac nomina, & cognomina Iudicium, collitigantium prçſentibus pro expreſſis habentes, quatenus inſtructæ non ſint, ad nos harum ſerie aduocamus, illaſque, ac ipſa negocia in ſtatu,& terminis in quibus reperiuntur, eidem Franciſco Theſaurario, per ſe, vel eius miniſtros, iuxta tenorem ſuarum facultatum cognoſcendas, & ſine debito terminandas Apoſtolica authoritate tenore præſentium remittimus ; & quatenus oporteat, de nouo committimus : & quod decreto lites,& cauſæ huiuſmodi,a nullo alio, quam ab eodem Franciſco Theſaurario, ſeu ab eo ſuper dictis ſpolijs pro tempore deputatis collectoribus cognoſci, nec alteri niſi per commiſſionem manu noſtra ſignatam, vel per dicti Frãciſci Theſaurarij litteras committi, vel delegari poſſint:quodque citationes,inhibitiones,vel mandata, quæ aliter quam ex commiſſionibus,vt præfertur,manu noſtra ſignatis, vel litteris prçfati Franciſci Theſaurarij emanauerint,quo ad earum cauſarum introductionem, & litis pendentiam, ſeu iuriſdictionis, ac proceſſuum prędicti Franciſci Theſaurarij, & eius miniſtrorum impedimentum,vel retardationem,nullius ſint roboris, vel momenti, dicta authoritate per eaſdem prçſentes ſtatuimus, & ordinamus: decernentes ex nunc irritum, & inane quicquid aliter a quoquam cuiuſuis authoritatis, & præeminentiæ, & quacunque etiam Legationis de latere,vel alia dignitate,ac poteſtate fungente,quomodolibet contigerit attentari, Non obſtantibus, conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cçteriſque contrarijs quibuſcunque. Datum Romæ Apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris Die X. Ianuarij M. D. LIII. Pontificatus Noſtri Anno Tertio.

BREVE DEPVTATIONIS REVERENDI D.Franciſci Odeſcalchi in Collectorem generalem ſpoliorum ad Camerã Apoſtolicã pertinentium in tota Italia,

Dilecto Filio Frãciſco Odeſcalco Camerę noſtræ Apoſtolicę Præſidenti.

PIVS PAPA IIII.

DILECTE Fili ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum ſicut accepimus,nonnulli res,& bona mobilia,& immobilia, ac ſemouentia

mouentia ex fructibus beneficiorum eccleſiaſticorum acquiſita, per obitum Prælatorum, & aliorum quarumcumque perſonarum Eccleſiaſticarum, ſecularium, & quorumuis ordinum regularium quæ extra hanc almam Vrbem deceſſerunt remanentia, & relicta, quæ tanquam ſpolia alias fe. re. Paulus Papa Tertius prædeceſſor noſter ad Cameram apoſtolicam ſpectare, & pertinere decreuit, ac declarauit: necnon fructus, redditus, & prouentus menſarum Patriarchalium, Metropolitanarum, ac aliarum Cathedralium eccleſiarum, & Monaſteriorum in tota Italia conſiſtentium, per obitum illorum Prælatorum vacantium, indebite occupare, & ſpolijs, ac fructibus, redditibus, & prouentibus huiuſmodi dictam Cameram defraudare præſumpſerint, & præſumant, in animarum ſuarum periculum, ipſiuſque Cameræ præiudicium non paruum. Nos pro noſtri paſtoralis officij debito, talium perſonarum auſus temerarios reprimere, & ne ſpolia, ac fructus huiuſmodi in poſterum diſſipentur, opportune prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes, & quoſcunque dictorum ſpoliorum, & fructuum per totam Italiam ad hunc vſque diem quomodolibet, etiam per nos, ſeu de mandato noſtro deputatos Collectores, & Subcollectores, etiam ſi Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, aut Camerarius fuerint, primum, & ante omnia reuocantes, omnemque illis deſuper tributam authoritatem, & poteſtatem adimentes, te de cuius fide, integritate, & diligentia plurimum in Domino confidimus, noſtrum, & dictæ Cameræ in vniuerſa Italia ſpoliorum ad ipſam Cameram pertinentium, necnon fructuum, redditum, & prouentuum menſarum huiuſmodi Collectorem generalem authoritate apoſtolica tenore præſentium ad noſtrum, & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum conſtituimus, & deputamus: Dantes tibi plenam, & omnimodam poteſtatem, ac authoritatem omnes, & ſingulas res, & bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac ſe mouentia, & etiam illa quę ex fructibus, redditibus, & prouentibus eccleſiaſticis empta, edificata, refecta, & reſtaurata fuerint, ſeu alias ex eiſdem fructibus, redditibus, & prouentibus, quomodolibet prouenerint, per obitum quaruncunque perſonarum eccleſiaſticarum ſecularium, beneficia etiam ſimplicia, ſed ad miniſtrationem habentia obtinentium, & quo ad beneficia ſimplicia, niſi ex priuilegio Apoſtolico, ſeu ex conſuetudine legitime præſcripta in loco vigente, teſtari valentium, ac quorumuis ordinum regularium, quauis etiam Pontificali dignitate fulgentium in vniuerſa Italia, extra tamen dictam Vrbem, pro tempore decedentium, remanſura, & relicta cuiuſcunque qualitatis generis, & ſpeciei

& ſpeciei fuerint etiam gemmas, & pretioſa, ac pecuniarum ſummas, necnon etiam fructus, redditus, & prouentus menſarum huiuſmodi a die eccleſiarum, & monaſteriorum vacationis huiuſmodi, vſque ad diem præfectionis, & prouiſionis, ſeu commendæ de illis faciendis, quos omnes, & ſingulos fructus, redditus, & prouentus, ad nos, et dictam Cameram ſpectare, et pertinere volumus, atque decernimus, ac eidem Cameræ applicamus, et appropriamus, noſtro, et præfatę Cameræ apoſtolicæ nomine colligendi, percipiendi, exigendi, et recuperandi, ac tam ſuper illis, quam alijs quibuſcunque ſpolijs, quæ hactenus in ipſa Italia per ſimilium perſonarum obitum, aut alias remanſerunt, et indebite vſurpantur, omnibus modis, et vijs inquirendi, et inueſtigandi, & pro faciliori inquiſitione, quaſcunque perſonas, cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, et præeminentiæ fuerint, etiam exemptas, ac præteritos Collectores, et Subcollectores ad coram te comparendum, necnon de adminiſtratis, exactis, et receptis per eos computum, et rationem tibi reddendum, illoſque quorum teſtimonio te indigere cognoueris, ad ſe examini ſubijciendum, ac ſpoliorum, necnon fructuum, reddituum, et prouentuum huiuſmodi occupatores, et detentores ad ſpolia, fructus, redditus, et prouentus eadem relaxandum, et tibi conſignandum, et ſoluendum ſub cenſuris, et pœnis eccleſiaſticis, ac etiam pecuniarijs, tuo arbitrio moderandis, et applicandis, monendi, et compellendi, ac contradictores quoslibet, et rebelles, ac renitentes, cenſuras, et pęnas pręfatas incurriſſe declarandi, ac illas aggrauandi, et reaggrauandi, interdictumque eccleſiaſticum inuiolabiliter obſeruandum, apponendi, auxiliumque brachij ſecularis ad hoc, ſi opus fuerit, inuocandi, et ſuper ijſdem ſpolijs, ac fructibus, et prouentibus pędicta Camera, prout tibi videbitur, componēdi, et concordandi, ſoluenteſque de ſolutis per eos, et receptis abſoluendi, et liberandi, necnon ad cor reuerſos ſi id humiliter a te petierint a cenſuris, et pœnis, ſi quas inciderint per te, ſeu aliam perſonam eccleſiaſticam præuia ſatiſfactione abſoluendi, et liberandi: ac in præmiſſis omnibus, et ſingulis ſummariæ ſimpliciter, et de plano, ac ſine ſtrepitu, et figura iudicij, ſola facti veritate inſpecta procedendi, Vnumquoque, vel plures loco tui Subcollectores cumſimili, aut limitata poteſtate ſubſtituendi, et ſubdelegandi, illoſque quoties tibi videbitur reuocandi, cęteraque omnia, et ſingula faciendi, gerendi, et exequendi, quæ in præmiſſis, et circa ea neceſſaria, fuerint, ſeu quomodolibet opportuna, Et in ſuper vt exactio ſpoliorum, ac fructuum, reddituum, et prouentuum, huiuſmodi celerius, et facilius fiat, quod de cætero omnes, et ſingulę lites,

læ lites, cauſæ, & controuerſiæ ſuper quibuſuis ipſorum ſpoliorum, ac fructuum, redditu.m, & prouentuum, negocijs, nunc & pro tempore pendentes, a nullo alio, quàm te, ſeu abs te ſuper dictis ſpolijs, ac fructibus, redditibus, & prouentibus, pro tempore deputatis Collectoribus, aut Subcollectoribus cognoſci, nec alteri, niſi per commiſſionem manu noſtra ſignatam, vel per tuas literas committi, aut delegari poſſint, & citato moderno, ac pro tempore exiſtente dictæ Cameræ Apoſtolicæ Comiſſario generali, quodque citationes, inhibitiones, vel mandata, quæ alias, quàm ex commiſſionibus, vt præfertur, manu noſtra ſignatis, eodemque Commiſſario citato, vel litteris tuis emanauerint, quoad earundem cauſarum introductionem, & litis pendentiam, ſeu tuorum miniſtrorum per te ad id deputandorum iuriſdictionis, & proceſſuum impedimentum, vel retardationem nullius ſint roboris vel momenti.

Quodq; a ſententijs per te, ſeu tuos miniſtros præfatos, ſuper præmiſſis pro tempore latis, nullatenus appellari, ſeu earum exequutio diferri, aut ſuſpendi nullatenus poſſit aut debeat, niſi facto prius per condemnatos rerum, de quibus condemnati fuerint, in tuis ſeu miniſtrorum prædictorum manibus, actuali depoſito, dicta authoritate, per eaſdē pręſentes ſtatuimus, & ordinamus, ac quicquid ſecus ſuper ijs a quoquā quauis authoritate ſciēter, vel ignorāter contigerit attētari, irritū & inane decernimus. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnō Eccleſiarū, Monaſteriorum, & ordinum prædictorum etiam iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apoſtolicis, eccleſiis, Monaſterijs, & ordinibus prædictis, eorumque ſuperioribus, Prælatis, & perſonis, ac quibuſuis alijs ſub quibuſcunque tenoribus & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & inſolicis clauſulis, irritantibuſque, & alijs decretis etiam iteratis vicibus conceſſis, cōfirmatis, quibus omnibus etiam ſi de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis ſpecifica, indiuidua, & expreſſa, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur, præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ad effectum præſentium ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſq; contrarijs quibuſcunque. Aut ſi aliquibus communiter, vel diuiſim ab Apoſtolica ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas non faciētes plenam, &

expreſſam,

expreſſam,ac de verbo ad verbum,de indulto huiuſmodi mētionem, Volumus autem quod earundem præſentium tranſumptis, manu Notarij publici ſubſcriptis,& ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, ſeu curiæ Eccleſiaſticæ munitis; eadem prorſus fides in iudicio,& extra adhibeatur, quę eiſdem præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſę. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris. Die 6. Martij. M. D. LX. Pontificatus noſtri anno primo.

Franciſcus Aragonius.

BVLLA S. D. N. PII PAPAE IIII. SVPER REDVctione facultatis teſtandi vſque ad quamcunque ſummam, alias Epiſcopis, Archiepiſcopis,& Patriarchis vigore ſcriptoriæ Apoſtolicæ per Iulium Papa III. conceſſæ, iuxta tenorem litterarum Pauli Papæ III.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI. Ad perpetuam Rei memoriam.

DECET Roman. Pont. in ſupremo Iuſtitię ſolio conſtitutum, in his per quę ius ſuum vnicuique conſeruetur, ac quorumlibet præſertim Cameræ Apoſtolicæ indemnitati conſulatur,miniſterij ſui partes,fauorabiliter interponere: ac aliquando geſta per eius prędeceſſores,ex rationabilibus cauſis moderari,ac alias deſuper diſponere, prout rerum,& temporum qualitate penſata conſpicit in Domino ſalubriter expedire. Dudum ſiquidem fæ.re.Paulus Papa III. prædeceſſor noſter,ex certis tunc expreſſis cauſis, tunc & pro tempore exiſtentibus litterarum Apoſt.Scriptoribus inter alia, vt vltra patrimonia,& alia bona de quibus de iure cōmuni,ac iuxta priuilegia, & indulta,Dilectis filijs Populo Rom.& Curialibus conceſſa teſtari, codicillari,erogare,& diſponere poterant,de alijs quibuſcunq; bonis mobilibus,& immobilibus,necnon fructibus,redditibus, prouentibus, & emolumentis Eccleſiarum etiam Cathedralium, & Metropolitan. ac Patriarchalium, & Monaſteriorum,ac aliorum beneficiorum eccleſiaſticorum per eos pro tempore obtentorum, ac alias per eos quomodolibet acquiſitis, ac penſionibus annuis ſibi ſuper quibuſuis fructibus,redditibus, & prouentibus Eccleſiaſticis Apoſt. authoritate pro tempore reſeruatis,vſque ad ſummam Sex millium ducatorum auri de Camera duntaxat,libere teſtari,& alias diſponere valerent dicta authoritate facultatem conceſſit. Et deinde piæ memoriæ Iu-

lius Papa etiam III. etiam prædeceſſor noſter, ex ſimilibus cauſis facultatem huiuſmodi, vſque ad quamcunque ſummam dicta authoritate extendit, & ampliauit prout in eorum litteris deſuper confectis, quarum veriores tenores, ac ſi de verbo ad verbum infererentur, præſentibus haberi volumus pro expreſſis, plenius continetur. Cum autem ſicut nobis innotuit, quam plures prælati eccleſias etiam pingues, & magni redditus obtinentibus, ex pręfati Iulij prædeceſſoris extenſione, occaſionē Camera, Apoſt. de eorum ſpolijs, alias ad eam deuoluendis, fraudādi arripientes, Officia Scriptoriæ huiuſmodi pro modico eorum pręcio, de facili quotidie acquirere ſtudeant, ita quod præter ipſius Iulij prædeceſſoris intentionem, ex extenſione & ampliatione huiuſmodi quoad Epiſcopos, Archiepiſcopos, & Patriarchas Officia Scriptoriæ litterarum earundem pro tempore obtinētes, qui etiam inter alia de fructibus, redditibus, & prouentibus Eccleſiarum, quibus præſunt, tam iuxta priorem facultatem, quàm illius extenſionem, & ampliationem, vſque ad quamcunque etiam notabilem ſummam diſponere poſſunt, & diſponunt, graue & intollerabile pręiudicium dictæ Camerę inferatur.

Nos attendentes Cameram ipſam propter grauia onera, quæ continuo ſupportare habet, in magnis diſpendijs verſari, ac ad illa perferenda eius facultates nullatenus ſuppetere, ac pro huiuſmodi onerum faciliori ſupportatione Spolia perſonarum eccleſiaſticarum, ad id dudum per prædeceſſores noſtros reſeruata, & deſtinata fuiſſe, necnon extenſionem, & ampliationem huiuſmodi quoad ipſos Epiſcopos, Archiepiſcopos, & Patriarchas exceſſiuas eſſe, ac Cameram Apoſt. nimium fraudandi apertiſſimam occaſionem, vt præfertur præbere. Idciro Motu proprio, non ad alicuius nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera deliberatione, & certa ſcientia extenſionem, & ampliationem, ac deſuper confectas litteras, quoad eoſdem Epiſcopos, Archiepiſcopos, & Patriarchas duntaxat, illis alias in ſuo robore permanſuris, authoritate Apoſtolica, tenore præſentium reuocamus, caſſamus, & annullamus, ac pro reuocatis, caſſis, & annullatis haberi volumus, illaſq; ad priorem facultatem teſtandi pro ſumma ſex millium ducatorum limitata huiuſmodi in omnibus & per omnia, ac ſi illę non emanaſſent reducimus & reductas eſſe, dictoſque Epiſcopos, Archiepiſcopos, & Patriarchas, iuxta prioris facultatis, ac ſecundum illam illiuſq; tenorem tantum, de eorum bonis diſponere poſſe, & ita per quoſcunque Iudices in quauis cauſa, & inſtantia ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari & diffiniri debere, necnon ſi ſecus ſuper his a quoquam quauis authoritate

ritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attemptari irritum & inane decernimus. Non obſtan. præmiſſis, ac quibuſuis alijs conſtitutionibus, & ordinationibus apoſt. ac omnibus illis, quæ dicti prædeceſſores in ſuis literis voluerũt non obſtare cęteriſque contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginã noſtræ reuocationis, caſſationis annullationis voluntatis, reductionis, & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo ſexageſimo Idus Martij. Pont. noſtri anno ſecundo.

Fed. Card. Cęſius.

BVLLA S. D. N. D. PII DIVINA PROVIDENTIA PAPA IIII. Contra quoſcunque Eccleſias, & beneficia eccleſiaſtica quæcunque in confidentiam retinentes, ſeu recipientes.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, ad perpetuam rei memoriam.

ROMANVM Pontificem in excelſa militantis Eccleſiæ ſpecula conſtitutum vigiles mentis oculos, non ſolum in abſentium extendere, ſed potiſſimum in præſentium domeſticorumque fratrum, & filiorum ſuorum mores diligenter perſcrutandos, aliquando reflectere, ac eos, præſertim quos in apoſtolicę ſolicitudinis partem euocauit altiſſimus, nedum ab omni pactionis illicitæ contagione, verum etiam ab eius omnimoda ſuſpitione, vacuos & immunes conſeruare decet, Vt qui cęteros illuſtris officijs ſublimitate antecellũt, eoſdem priſca etiam illa morũ integritate, præſtare dignoſcantur. Sane licet dudum cum certam ſymoniacæ prauitatis ſpeciem, quam beneficiorum confidentiam vocant, etiam Ro. Cu. atque adeo in ſacrum ven. fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium collegium quaſi per cuniculos irrepſiſſe, ac nonnullos ex ipſis fratribus, nimia quadam facilitate, ſeu potius importunis amicorum familiarumque precibus adductos, beneficia Eccleſiaſtica in confidentiam huiuſmodi recepiſſe, & frequenter recipere, intelleximus, hanc illicitam beneficientiæ exercendæ, ſeu amicitiæ colendæ viam, a tanto ſaltem Collegio prorſus eliminare cupiẽtes, eoſdem fratres in Conſiſtorio noſtro ſecreto, non ſemel admonuerimus, huic aliena beneficia cuſtodiendi modo

ne aſſueſcerent ne ue illa hoc pacto reciperent, vtque ſic recepta dimitterent. Nihilominus nuper ad aures noſtras peruenit, eorum aliquos, monitionis noſtræ, imo potius ſuimet oblitos, ea, quæ cuſtodiẽda receperant, beneficia, nondum tamen dimiſiſſe. Et inſuper et illos & nonnullos alios, etiam Patriarchas, Archiepiſcopos, & alios Epiſcopos, ac etiam Cameræ Apoſtolicæ Clericos, Eccleſias, Monaſteria, dignitates, & alia beneficia huiuſmodi, in ſui fauorem reſignata, ceſſa, vel alias dimiſſa, acceptaſſe, aut de illis, per obitum, vel alias vacantibus, a nobis, & prædeceſſoribus noſtris, ſeu etiam ab ordinariis, & aliis inferioribus collatoribus, etiam ad patronorum præſentationem, ad alterius commodum, ſibi prouideri obtinuiſſe, illaque, ac etiam alia aliter vacantia, ſibi in titulum, commendam, vel adminiſtrationem, aut alias dicta authoritate conceſſa, quandoq; in reſignãtium, vel cedentium, ſeu etiam aliorum fauorem ceſſiſſe, vel alias dimiſiſſe, Ac ſibi propterea penſiones annuas, ac fructus, redditus, & prouentus Eccleſiarum, Monaſteriorum, Dignitatum, & aliorum beneficiorum huiuſmodi in toto, vel in parte etiam aliquando cum facultate illas, & illos transferendi, ac etiam collationem, prouiſionem præſentationem, & aliam diſpoſitionem beneficiorum eccleſiaſticorum ad eorundem eccleſiarum, monaſteriorum, & dignitatum Prælatos pro tempore exiſtentes, ac alios huiuſmodi beneficia pro tempore obtinentes pertinentium, nec non regreſſus, ſiue acceſſus, & ingreſſus ad eccleſias, etiam Cathedrales, monaſteria, ac alia diuerſa beneficiã eccleſiaſtica, ſibi reſeruari procuraſſe, & obtinuiſſe, ad hoc videlicet, vt confidentes ſic decimarum apoſtolicarum, vel communis dicti Collegii, & annatæ aliorumque iurium dictæ Cameræ debitorum, ſolutionem eludant, integriſque beneficiorum, etiam in menſibus Apoſtolicis vacantium, aut alias diſpoſitioni ſedis Apoſtolicæ generaliter reſeruatorum, collationibus, ac interdum, vt beneficia ipſa, tempore procedente, in aliquorum, tunc forſan de iure inhabilium, & incapacium, vel nondum adhuc natorum, fauorem, cedantur, ſeu reſignentur, vel vt perſonæ inhabiles, & incapaces huiuſmodi, etiam laici, penſionibus, ac fructibus, redditibus, & prouentibus eccleſiaſticis fruantur, & gaudeant, ſeu potius illis, & facultate transferendi prædicta abutantur, in animarum ſuarum periculum, & pernicioſum exemplum. Quare nos hanc Cardinalium eorundem, in monitionibus noſtris parendo incuriam, & tam illorum, quam cæterorum Prælatorum, etiam clericorum, ac aliorum quorumcunque indignam fallaciam, conniuentibus oculis diutius minime diſſimulandã, ſed huic errori, ne radices altius agat, occurrendum tandem eſſe cenſentes,

Et quoniam hanc ipſorum, qui monitioni noſtræ non parentes, beneficia huiuſmodi in confidentiam, vt præfertur retinuerunt, & fructus ex eis indebite, vel percipiendo, vel per alios nomine ſuo, etiam per ſimulatas illorum locationes, & fictas de receptis quietantias, ac donationes, & remiſſiones percipi ſinendo, grauiter exceſſerunt Cardinalium metam, potius ex immoderata erga ſuos indulgentia, quam aliquo præceptorum noſtrorum ſpretu, proceſſiſſe facile reputamus: Idcirco omnes, & ſingulas Eccleſias, etiam metropolitanas, & alias cathedrales, ac monaſteria, etiam conciſtorialia, prioratus, præpoſituras, præpoſitatus, dignitates etiam maiores, & principales, etiam conuentuales, perſonatus, adminiſtrationes, & officia, cęteraque, beneficia eccleſiaſtica, cum cura, & ſine cura, ſecularia, & quorumuis ordinum regularia, etiam de iure patronatus, etiam laicorum, etiam nobilium, & illuſtrium, etiam ex funadtione, & dotatione exiſtentia, per eiuſdem Ro. Eccleſiæ etiam Epiſcopos Cardinales, & quoſcunque alios etiam Patriarchas, Archiepiſcopos, & alios Epiſcopos, ac etiam eiuſdē Cameræ Clericos, in titulum, commendam, vel adminiſtrationem, aut alias, in huiuſmodi confidentiam iure prohibitam, cuiuſuis perſonæ vt præfertur, contemplatione, vel intuitu, quouiſmodo recepta illorum liberam collationē, & diſpoſitionem, nobis, & ſedi Apoſtolicæ, harum ſerie reſeruantes, ipſo iure a die receptionis eorundem, vacauiſſe, & vacare, Ac fructuum, & penſionum reſeruationes, ac facultates transferēdi, & collationis beneficiorum conceſſiones, eis, vt præmittitur factas, ac regreſſus, ſiue acceſſus, & ingreſſus cōceſſos huiuſmodi, ceſſaſſe, & ceſſare, ac extinctos eſſe: Et eoſdem Cardinales, ſeu quoſuis alios, a prima die receptionis beneficiorum huiuſmodi citra fructus, redditus, & prouentus eorundem eccleſiarum, monaſteriorum, dignitatum, & aliorum beneficiorum, ac penſiones prędictas, indebite percipere, ſuoſque facere non potuiſſe, neque debuiſſe, ſed illos omnes, & ſingulos ad Cameram eandem deuolutos fuiſſe, & eſſe, illique deberi, ac ipſos Cardinales, & alios, ad quorum manus quomodolibet peruenerunt, & eorum hęredes, ad integram illorum reſtitutionem, in vtroque foro teneri, & ad id opportunis iuris remedijs compelli debere, authoritate Apoſtolica, tenore præſentium, decernimus, & declaramus: & inſuper vniuerſis, & ſingulis, tam eiuſdem Rom. eccleſiæ Cardinalibus etiam epiſcopis, quam Prælatis, & clericis, & alijs prædictis, præſentibus, & futuris, ne deinceps vllo vnquam tempore, aliquas eccleſias, monaſteria, dignitates, vel alia beneficia, etiā, de dicto iure patronatus vti præfertur exiſtentia, aut fructus, vel penſiones, aut regreſſus, acceſſus, in confidentiam prędi-

ctam

ctam, aut ad effectum reſeruationum huiuſmodi, ſibi poſtmodum cedentibus procurandarum, recipere præſumant, Cardinalibus videlicet, & alijs Prælatis huiuſmodi, in virtute ſanctæ obedientiæ, ſub interdicti ingreſſus eccleſiæ, reliquis vero ſub maioris excommunicationis latæ ſententiæ pœna, per contrafacientes eo ipſo incurrenda, a qua, niſi a nobis, aut Ro. Pontifice pro tempore exiſtente, prçterquam in mortis articulo conſtituti, abſolui nequeant, diſtrictius inhibemus, Ac quaſcunque collationes, prouiſiones, præfectiones, commendas, reſeruationes, facultates, etiam transferendi, ac regrediēdi, ſiue accedendi, & ingrediendi, ac alias diſpoſitiones de eccleſijs, monaſterijs, dignitatibus, & alijs beneficijs eorumque fructibus, & beneficiorum collationibus per nos, & alios Rom. Pontifices ſucceſſores noſtros, etiam motu proprio, ſeu cōciſtorialiter, aut etiam per ordinarios, & alios inferiores collatores, etiam ad patronorum eorūdem præſentationem; & alias quomodolibet cum interuentu confidentiæ huiuſmodi expreſſe, ſiue occulte; ac de iure præſumpta; & alias contra prçmiſſa, pro tempore factas; nullas; & inualidas, nulliuſque roboris; vel momenti fore; neque cuiquam ſuffragari; Sed eccleſias; monaſteria; dignitates; ac alia beneficia huiuſmodi; ipſo iure vacare; ac noſtræ, & Sedis Apoſtolicæ diſpoſitioni reſeruata; fructuſque; & penſiones Cameræ apoſtolicæ applicatos vt præfertur eſſe; & cenſeri. ſicque in præmiſſis omnibus & ſingulis; per quoſcunque Iudices; & Commiſſarios, etiam ipſius Eccleſiæ Rom. Cardinales; ſublata eis quauis aliter interpretandi; & iudicandi facultate; etiam per præſumptiones; & coniecturas legitimas; & eorum arbitrio (cum alias cōfidentias huiuſmodi; in lucem erui, & probari non poſſe conſtet) procedendo; iudicari; & diffiniri debere. Ac quicquid ſecus ſuper his a quoquam; quauis authoritate ſcienter; vel ignoranter attemptari contigerit; irritū, & inane ſimiliter decernimus. Non obſtantibus fec. rec Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri; de vna; & concilij generalis de duabus dietis, ac alijs conſtitutionibus apoſtolicis, necnon collegij præfati, iuramento, confirmatione apoſtolica, uel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus contraijs quibuſcunque. Aut ſi aliquibus, communiter vel diuiſim, ab eadem ſit ſede indultum, quod interdici; ſuſpendi; vel excommunicari non poſſint; per literas apoſtolicas; non facientes plenam, & expreſſam; ac de verbo ad verbum; de indulto huiuſmodi mentionem. Et ne quiſquam vllo vnquam tempore præſentium ignorantiam prætendere poſſit; Volumus, & eadem authoritate decernimus, quod ipſe præſentes litteræ ad Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, Valuas, per aliquem ex Curſoribus noſtris, illarum copia ibi affixa, et dimiſſa, et etiam in Cancellaria Apo-

ſtolica, de more publicentur, ac in eiuſdem Cancellariæ quinterno, ad maiorem partium, illas in iudicio producere volentium, commoditatem, deſcribantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginā noſtræ reſeruationis, declarationis, inhibitionis, decreti, & voluntatis, infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, et Pauli apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Dat. Romæ apud ſanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ Milleſimo Quingeſimo ſexageſimoquarto. decimoſeptimo Kal. Nouemb. Pontificatus noſtri anno quinto.

Viſa de Curia M. de Enciſo. Cę. Glorierius.
H. Cumyn.

AMPLIATIO FACVLTATVM PRO DONATO Matthæo Minali Theſaurario, Et ſpoliorum ac iurium Cameræ Apoſtolicæ in tota Italia Collectore apoſtolico generali.

PIVS PAPA IIII.

Dilecto filio Donato Matthæo Minali Theſaurario, ac ſpoliorum, & Iurium Camerę Apoſtolicæ in tota Italia Collectori generali noſtro.

DILECTE fili ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Cupientes res, & negocia Cameræ noſtræ apoſtolicæ, prout noſtro incumbit officio, recte tractari, & celeriter perfici, nec non ſpolia quæcunque ad eandem Cameram ſpectantia, ac per obitum quarumuis perſonarum eccleſiaſticarum, ad eam pro tempore deuoluta, ſublatis quibuſuis impedimētis facilius exigi, ac recuperari. Tibi vltra alias facultates, ſuper officio Collectoriæ ſpoliorum huiuſmodi, per noſtras in forma breuis litteras tibi conceſſas, omnes, & ſingulos dictorum ſpoliorum occupatores, detentores, & vſurpatores, ad coram te perſonaliter, & nō per procuratores comparendum, ſub pęnis in dictis litteris expreſſis, etiam per edictum publicum, conſtito tibi de non tuto ad eos acceſſu, per te, vel alium quemcunque Romanæ Curię Iudicem euocandi, atq; citandi, & illos quando, & quoties opus fuerit, & tibi opportunum eſſe videbitur, ad ſe examini ſubijciendum monendi, & requirendi, & ipſos ad id, ac reſtitutionem occupatorum, & vſurpatorum bonorum huiuſmodi, plenarie faciendam ciuiliter & criminaliter

liter iuris,& facti,remedijs & opportunis,cogendi,compellendi,et le gitime puniendi : nec non ſubcollectoribus tuis,ſi tibi viſum fuerit, facultatem huiuſmodi impartiendi:cæteraq;omnia,& ſingula in præ miſſis, & circa ea neceſſaria,ſeu quomodolibet opportuna faciendi, mandandi,& exequẽdi,alias iuxta dictarum literarum formam,& te norem,plenam & liberam authoritate Apoſtolica, tenore præſentiũ facultatem concedimus. Non obſtantibus fœlicis recordationis Bo nifatij Papæ viij. prædeceſſoris noſtri de vna, & Concilii generalis, de duabus dietis.dummodo vltra tres dietas aliquis authoritate pręſentium præterquam ad Romanam Curiam ad iudicium non trahatur, & quibuſuis alijs conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis,nec non omnibus illis, quæ in dictis noſtris litteris voluimus nõ obſtare,cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem quod præſentium litterarum tranſumptis manu Notarij publici ſubſcriptis, & Sigillo tuo munitis eadem prorſus fides in iudicio,& extra adhibeatur,quæ præſentibus adhiberetur ſi forent exhibite, vel oſtẽſæ. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris Die XX. Aprilis M. D. LXI. Pont. noſtri Anno Secundo.

Cæ. Glorierius.

BVLLA SANCTISS. D. N. D. PII DIVINA prouidentia Papæ Quinti ſuper ſpolijs.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI. Ad perpetuam Rei memoriam.

ROMANI Pontificis prouidentia circumſpecta, ad ea ſolicitudinis ſuæ partes potiſſimum conuertit, per quæ ſingulis eccleſijs debita obſequia, & opportuna ſubuentionis auxilia, minime ſubtrahantur. Cum itaque, ſicut accepimus nonnulli Patriarchæ, Archiepiſcopi,Epiſcopi, & Abbates, ſeu Commendatarij, ac alij beneficia Eccleſiaſtica obtinentes,proprij honoris,& ſalutis,immemores, etiam prætextu facultatum teſtandi eis per ſedem Apoſtolicam conceſſarum,in eorum vltimis voluntatibus res ſacras,ac vaſa,ornamenta,& paramenta Eccleſiaſtica,aliaque cultui diuino dicata,quãdoque ex fructibus Eccleſiaſticis per eos acquiſita,non Eccleſijs, & Monaſterijs, ac beneficijs, quibus præfuerunt, ſeu a quibus prouentus Eccleſiaſticos,& ſtipendia acceperunt,prout rationi, & honeſtati cõſentaneum foret, ſed alijs locis,etiam aliquando non pijs,

ac interdum eorum conſanguineis, & affinibus relinquere, ac Cameræ Apoſtolicæ Collectores, prætextu quod illa ſub appellatione ſpoliorum veniant, tanquam eiuſdem Cameræ ſpolia exigere, & percipere non erubeſcant, in maximum Religionis dedecus, ac Eccleſiarum, Monaſteriorum, & beneficiorum eorundem detrimentum, ac relinquentium animarum periculum, ſcandalumque plurimorum. Nos abuſibus ſcandaliſque huiuſmodi prouidere, ac ſingularum eccleſiarum, & monaſteriorum, ac beneficiorum indemnitati, animarumque quorumlibet ſaluti conſulere volentes. Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione ſtatuimus, ordinamus, decernimus, & declaramus: quod de cætero omnia, & ſingula ornamenta, & paramenta, ac vaſa, necnon Miſſalia, & gradualia, ac cantus firmi, & muſicæ, alijque quomodolibet nuncupati libri, & aliæ res ſacræ, etiam auri, & argenti, ac quæcunque alia bona, per quoſcunque Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates, ſeu Commendatarios, & alios quoſcunque, quæcunque, & qualiacunque beneficia Eccleſiaſtica, cum cura, & ſine cura, ſecularia, & quorumuis ordinum regularia, in titulum, vel Commendam, aut alias quomodolibet obtinentes, quocunque nomine, vel titulo cenſeantur: etiam ſi de illis, & eorum qualitatibus ſpecialis, & expreſſa mentio habenda foret, ad vſum, & cultum diuinum, etiam in eorum priuatis ædibus, & Cappellis, vel oratorijs deſtinata, tempore eorũ obitus ex teſtamento, vel ab inteſtato relicta, ſub quibuſuis facultatibus teſtandi, & alias diſponendi, de bonis per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquiſitis, per quoſcunque Raman. Pontifices prædeceſſores, & ſucceſſores noſtros, ac nos, ſub quibuſuis tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis, etiam Motu proprio, & alias quomodolibet conceſſis, & concedendis, minime comprehendantur, nec ſub appellatione ſpoliorum veniant, ſed ad ſingulas Eccleſias, Monaſteria, etiam Conuentu carentia, & beneficia huiuſmodi, in quibus reſederint, aut quibus præfuerint, ſeu quæ alias obtinuerint, omnino ſpectent, & pertineant, ac ſpectare, & pertinere illaque poſt eorum obitum eiſdem Eccleſijs, Monaſterijs, & beneficijs, etiam ſi in Romana Curia, & procul ab illis deceſſerint, vel ad illa nunquam acceſſerint, etiam ſi antea Eccleſiarum, & Monaſteriorum regimini ceſſerint, vel beneficia huiuſmodi renunciauerint, eo ipſo applicata, & incorporata ſint, & eſſe cenſeantur. Ita quod liceat illis defunctis, in eiſdem Eccleſiis, Monaſteriis, & beneficiis ſucceſſoribus, ac Eccleſiarum, & Monaſteriorum, huiuſmodi Capitulis, & Conuentibus;

reſpectiue

reſpectiue, illa propria authoritate, libere, apprehendere, ac eorum Eccleſijs, & Sacriſtijs applicare, & incorporare: ac quæcunque donationes, ac relicta, & legata, teſtamenta, & codicilli, & aliæ vltimæ voluntates, ſeu ſpolia deſuper contra præſentis conſtitutionis noſtræ tenorem quomodolibet pro tempore facta, quo ad præmiſſa, nulla, & in valida nulluſque roboris, & momenti exiſtant: & perſonis, etiam eccleſiaſticis, ſeu locis etiam pijs, aut eccleſiaſticis alijs quibuſcunque in quarum, ſeu quorum fauore, pro tempore facta fuerint minime ſuffragentur, nec per ea eiſdem perſonis, ſeu locis, vel alijs Eccleſijs huiuſmodi, aliquod ius in rebus prædictis, vel ad illas acquiri poſſit. Quinimo res ſacras, ac alia bona prædicta, quocunque nomine, vel titulo pro tempore detinentes, ad illa Eccleſijs, & Monaſterijs, ac beneficijs per defunctos quomodolibet acquiſitis, vt præfertur, iuxta pręſentium tenorem realiter, & cum effectu reſtituendum, & conſignandum, quibuſuis diſpoſitionibus de illis in contrarium quomodolibet factis minime attentis, omnino teneantur; & ad id per cenſuras, & pœnas, etiam furti, & ſacrilegij, ac alias iuris, & facti remedia opportuna cogi, & compelli poſſint, & debeant. Et inſuper ne deinceps contingat, inſolentia ſpoliorum Camerę Apoſtolicæ Collectorum, vel Subcollectorum, aliquas Eccleſias, nec hominum quemquam damno, & iniuria affici, nec cuiquam decetero vertatur in dubium, quæ res habendæ ſint nomine ſpolijs, ſimili modo ſtatuimus, decernimus, & declaramus: quod quæcunquę ſcamna, cathedræ, arcę, & etiam ligneæ, vel lapideæ, etiam Marmoræ Menſæ, & Tabulæ, ac quæcunque dolia, ſeu Vaſa vinaria vacua, & alia ſimilia ſuppellectilia domeſtica, per quoſuis pręſbyteros, ſeu clericos ab humanis pro tempore decedentes, tempore eorum obitus in eccleſijs, ſeu eorum domibus eccleſiarum earumdem, vel alibi vbiuis locorum relicta, etiam ſi ex fructibus, & prouentibus beneficiorum, quæ dum viuerent obtinebant, acquiſita fuerint, ſub pſoliorum appellatione minime veniant, nec pro ſpolijs vllo modo reputari poſſint, pręterea, quod nullum ſpolium Cameræ præfatæ, fieri, nec quicquã a quibuſuis ſpoliorum Cameræ huiuſmodi Collectoribus, vel Subcollectoribus exigi poſſit, per obitum illius qui dum viueret, vnum vel plura beneficia eccleſiaſtica obtinuerit, cuius, vel quorum inſimul fructus, redditus, & prouentus, Triginta ducatorum auri de Camera, ſecundum communem æſtimationem valorem annum non exceſſerunt, aut qui penſiones annuas ſuper quibuſuis fructibus eccleſiaſticis, vſque ad dictum valorem annuatim perceperit; dummodo tamen is ſe ab omni illicita negociatione, & a ſacris Canonibus

prohibita abſtinuerit. Ita quod ſi quis dictorum Collectorum aliquid ex bonis quorumuis defunctorum, qui ſimilia beneficia obtinuerint, ſeu ſimiles penſiones perceperint, prætextu ſpoliorum eiuſdem Cameræ percipere, aut alias contra præſentes noſtras litteras attentare præſumpſerit, ad totalem bonorum per eum perceptorum reſtitutionem teneantur, ac ad id via iuris, etiam per ſimiles cenſuras, & pœnas, cogi, & compelli poſſit, & debeat. Diſtrictius inhibentes quibuſuis Cameræ præfatæ ſpoliorum Collectoribus, nunc, & pro tempore exiſtentibus, ne ſub indignationis noſtrę, & priuationis eorum officiorum pœna, in ornamentis, & paramentis, ac Vaſis, & Libris præfato cultui diuino dicatis, ac alijs rebus ſacris, necnon ſupellectilibus præfatis, quomodolibet ſe intromittant, nec in eorum Inuentarijs tamquam ſpolia redigant, ſeu deſcribant: ſed ornamenta, & paramenta, necnon Vaſa, & libros, aliaque diuino cultui dicata huiuſmodi Eccleſijs, Monaſterijs, Cappellis, et alijs beneficijs huiuſmodi, eorumque Rectoribus, & alijs præfatis libere dimittant, & conſignent, ac conſignari faciant, cum effectu. Ac ſuppellectilia prędicta in locis vbi conſiſterint relinquant. Ac decernentes, ſic in pręmiſſis omnibus, et ſingulis per quoſcunque Iudices, et Commiſſarios, quauis authoritate fungentes, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, et diffiniri debere, ac irritum, et inane, quicquid ſecus ſuper ijs a quoquam, quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca dilectis filijs Curiæ cauſarum Camerę Apoſtolicæ generali Auditori, & ſingulis locorum ordinarijs, ac Maiorem dignitatem, poſt Pontificalem in vniuerſis Eccleſijs Cathedralibus, & Metropolitan. pro tempore obtinentibus, per Apoſtolica ſcripta, Motu ſimili mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut vnus eorum, præſentes litteras, & in eis contenta quæcunque, vbi, & quando opus fuerit, ac quotiens pro parte quorumcunque in præmiſſis intereſſe habentium, vt præfertur fuerint requiſiti, ſolemniter publicantes, eiſque in præmiſſis efficacis defenſionis prędidio aſſiſtentes, faciãt authoritate noſtra prę ſentes litteras, & in eis contenta, quæcunque, firmiter obſeruari. Ac ſingulos quo litterę ipſæ concernunt, illis pacifice gaudere. Non permittentes eos deſuper quomodolibet indebite moleſtari. Contradictores authoritate noſtra, appellatione poſtpoſita compeſcendo. Nõ obſtantibus Apoſtolicis, ac in prouincialibus, & Synodalibus Concilijs editis Generalibus, vel ſpecialibus, conſtitutionibus, & ordinationibus, necnon eccleſiarum, monaſteriorum huiuſmodi, Iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis,

tutis,& conſuetudinibus, facultatibus teſtandi, alijſque priuilegijs, indultis, & litteris Apoſtolicis, quibuſuis conceſſis approbatis, & innouatis,etiam ſi de illis,eorumque totis tenoribus ſpecialis, & expreſſa mentio facienda eſſet,illorũ tenores pro ſufficienter expreſſis habentes,illis in reliquis,in ſuo robore permanẽtibus,cæteriſque cõtrarijs quibuſcunq. Volumus autem quod ſi aliquis ex Patriarchis, Epiſcopis, Abbatibus, ſeu Commendatarijs, & aliis beneficiatis, præfatis,pluribus Eccleſijs, ſeu Monaſterijs,pro tempore,ſimul, vel ſucceſſiue præfuerit,ſeu plura beneficia obtinuerit,ornamenta,& paramenta, ac res, & bona prædicta,ad illa omnia,habita ratione fructuum, & temporis quo eadẽ beneficia poſſedit omnino pertineant, & proportionabiliter inter ea diuidantur,quodque præſentes litteræ in Cancellaria noſtra Apoſtolica, & Aciȩ Campi Floræ,de more publicentur, & inter Conſtitutiones perpetuo valituras deſcribantur, Et quia difficile foret præſentes ad ſingula quæque loca deferri, volumus,& etiam declaramus earum Tranſumptis,etiam impreſſis,manu Notarij publici ſubſcriptis,& ſigillo alicuius Prælati,vel alterius perſonæ in dignitate eccleſiaſtica cõſtitutæ ſigillatis,eadem prorſus fides in iudicio,& extra adhibeatur, quæ eiſdem præſentibus adhiberetur,ſi forent exhibitæ;vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ ordinationis,ſtatuti,decreti,declarationis, inhibitionis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire, Si quis autem hoc attentare præſumpſerit,indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicȩ Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo ſeptimo. Tertio Kal. Septembris. Pontificatus noſtri Anno Secundo.

Cæ. Glorierius.

H.Cumyn.

Pro Domino Summiſta Ludouicus Ripa

Regiſtrata apud Cæſarem Secretarium.

IACOBVS MISERATIONE DIVINA
tt. Sanctæ Mariȩ in coſmedim S.R.E. Presbyter
Card. Sabellus S. D. N. Papæ
Vic. Generalis.

SACROSANCTA Tridentina Synodus, probatæ eorum vitæ, & Sãctæ cõtrouerſationis exempla, qui ſe diuino miniſterio dedicarũt, preter ſacri inſtituti neceſſitatem, ad vniuerſam quoque Chriſtiani Populi reformationem plurimum prodeſſe intelligens, ſalutariter ſtatuit, vt quæ a Summis Pontificibus, & a ſacris concilijs, de honeſta clericorum, vitȩ, doctrinæ, cultuſque ratione decreta fuiſſent, per eos, ad quos ea cura pertinerent, in vſum reuocata, & in mores inducta, propagarentur. Nos igitur eiuſdem ſacri concilij iuſſa exequi cupientes, nonnulla, ſine quibus recta viuendi Clericorum diſciplina conſtare non poteſt, ex ſacris, & Canonibus, & Concilijs collegimus vel ad eorum mentem conformauimus, quæ ex authoritate Sanctiſſimi Domini Noſtri Papæ viuȩ vocis oraculo nobis conceſſa, inuiolatȩ obſeruanda proponimus.

Vt igitur, cum vitȩ, & animi clericalis integritate, externus etiam habitus, veſtitus omniſque conuerſãtio congruat.

Præcipimus omnibus, & ſingulis ſacris ordinibus initiatis, aut quæcunque beneficia eccleſiaſtica, etiam ſimplicia obtinentibus, cuiuſcunque gradus, aut dignitatis ſint, vt intra quindecim dies, a præſentiũ litterarum promulgatione numerandos, Clerici eãdem tonſuram (quæ eſt Militiæ ſpiritualis inſigne) vnius cuiuſque ordini, & gradui conuenientem, perſpicue gerant. Presbyteri vero ab ſuperiore labro Barbam ita tondeant, ne ſalutare Corporis, & Sanguinis Chriſti Domini Sacramentum ſumentibus, impedimentum afferat.

Veſtem ſuperiorem, & interiorum, ſimplicem, & talarem omnes geſtent, non reflexam, ſed compoſitæ, & apte ad collum annexam.

Pallium, quod ferraiolum dicitur, id habeant, vt Clericali decoro non ſit alienum, idque tantum in pluuiæ, & frigoris neceſſitate, ſemperque cum talari tunica induant. Quas tamen veſtes, ad longioris itineris neceſſariam commoditatem, breuiores, modo ordinis honeſtati conueniant, adhiberi permittimus.

Caligis non inflatis, nec diſſectis calceis, crepidiſue non inaniter inciſis, ſed ſimplicibus, & integris vtatur.

Camiſias ad manum, & ad collum criſpas, & (vt dicunt) lactucatas, aut arte laboratas, ne ſumant.

Pileos ne habeant, niſi valetudinis cauſa, & eos ſimplices, neque Turbinatos, quos ingredien. in Eccleſiam, vel ædes, maxime publicas, ſemper

ſemper ommittant. Neque reticulum, aut ſubbirretum, niſi valetudinis neceſſitas poſtulet, idque ſine redimiculis, Nec annulos, niſi id honoris gradus aut officij munus requirat.

Præcioſioribus pellibus, vnguentis, & alijs odorum ſuauitatibus abſtineant.

Ab omni mulæ, & æqui inſtrumento, & ornamento, aurum, argentum, vi.lutum, & omnino ſericum amoueant.

Veſtium colorem tantummodo nigrum, niſi alium magiſtratus, aut honoris ratio poſtulet adhibeant.

Veſtes holoſericas, aut ſerico ornatas, domi aut foris ne habeant.

Arma ne ferant, neue perſonati incedant.

In omni denique veſtitu nouitatem, & tam elegantiæ, & concinnitatis, quam negligentiæ, ac ſordium ſuſpitionem vitent.

Qui in aliquo horum deliquerit, præter veſtium aliarumue rerum amiſſionem, viginti quinque aureis mulctetur, locis pijs, arbitrio noſtro attribuendis, carcere etiam, ac beneficiorum priuatione, maioribuſue pęnis, pro delicti, & perſonarum genere arbitrio noſtro puniatur.

Quoniam vero qui habitant in tabernaculis Domini, non ſolum omnem impudicitię cauſam, ſed etiam occaſionem, & ſuſpitionem a ſe remouere debent, ideo præter ea, quæ de contubernio, & conſuetudine mulierum ſuſpectarum, a Sacro Concilio ſtatuta ſunt, eadem authoritate edicimus, ne in ędibus ad domicilium, & vſum Canonicorum, aliorumue miniſtrorum eccleſiæ ædificatis, fæminę, etiam cum illis quouis ſanguinis vinculo coniunctæ, vllo modo commorentur, in alijs vero Canonicali, aut Clericali, vſui non attributis, niſi ex cauſa tantum iudicio noſtro probata.

Item, ne ędes Eccleſię, aut earum partes, in quibus ipſi habitant, vel habitare debeant, laycis locent, niſi nobis locationis neceſſitas comprobetur. Quę vero ab Eccleſijs ſeiunctę, etiam ſi iuris Eccleſiæ non ſint, eas nemini, niſi is bonę exiſtimationis ſit, locare audeant.

Clerici, quos propter Chriſtum ſpectaculum fieri oportet mundo, Angelis, & hominibus, maxime debent ab ijs ſpectaculis, quæ Chriſtum non ſapiunt, abſtinere. Itaque decernimus, ne comœdias, fabulas, choreas, haſtiludia, aut ludicrum, & profanum vllum ſpectaculi genus agant, vel ſpectent.

Ne talis, teſſeris, pagellis pictis, & omnino alea, aut vllo præterea vetito, aut indecoro ludi genere ludant, neue huiuſmodi ludi ſpectatores ſint.

Non

Non canes, accipitres, aut aliud venaticum animal alant, vllumue genus venationis aduerſus ſacros canones obeant.

Ne comeſſationibus, aut minus honeſtis conuiuijs interſint, cauponaſque, aut tabernas ne ingrediantur, niſi longioris itineris cauſa, neue cuiquam propinent, aut prouocati ad bibendum reſpondeant, ſed ſobrie, & caſte ex doctrina Apoſtoli viuant.

Interdicimus autem eis procuratione, aduocatione, patrocinio, & omni actione cauſarum apud iudicem ſęcularem, exceptis cauſis iure permiſſis, quo loco, ſcripta licentia a nobis impetretur, quos præterea in rebus profanis, omni notariatus, & tabellionatus officio, nec non arte medendi, maxime chirurgica prohibemus.

Nullus tutelam, curamue, niſi pietatis cauſa, idque conceſſione noſtra ſuſcipiat.

Mercaturam ne exerceant, neue in rebus contrahendis ſe medios, vel interpraetes adhibeant, prædia ne conducant, pro nemine ſpondeant, Principium, & omnino laicorum negocia ne procurent, aut eis inſeruiant, niſi cauſa id poſtulet a ſacerdotali officio non aliena, qua in re tamen conceſſio noſtra (quam hac in re, & alijs a nobis per mittendis gratis ſemper fieri volumus) intercedat, eaque quotannis renouetur.

Ne fęminas nobiles aſſectentur, neue officij cauſa ſtent circum menſam, illis accumbentibus.

In famulatu vero Eccleſiaſticarum, perſonarum vilia officia, aut opera, quæ clericali decoro non conueniant, minime faciant.

Quicunque in ijs, quæ a nobis ſupra prohibita ſunt, delinquerit, præter mulctam viginti quinque aureorum, ob ſingula delicta exigendã, & quemadmodum duximus in pios vſus erogandam, carcere, priuatione beneficij, & grauius etiam pro perſonæ conditione, & facinoris, ac flagitij modo, arbitratu noſtro plectantur.

Mandamus autem omnibus, qui ordinis, vel beneficijs, aut alia ratione, canonicas horas recitare debent, vt eas nullo modo omittant, alioquin pęnas, in Lateranen. generali Concilio ſub Leone decimo celebrato, propoſitas, & alias, arbitratu noſtro, ſubibunt.

Inhęrentes præterea eiuſdem Concilij Tridentini decretis, per viſcera miſericordiæ Ieſu Chriſti Domini noſtri vehementer hortamur presbyteros, vt ſingulis dominicis, & alijs feſtis diebus, niſi iuſte impediantur, ſalutare miſſæ ſacrificium faciant, Diaconos, & Subdiaconos, vt bis ſingulis menſibus, & ſemper cum miſſę ſacrificio inſeruient, Clericos denique, & inferiorum ordinum gradibus initiatos, vt ſaltem ſemel ſacroſanctum euchariſtiæ ſacramentum ſumant.

Diuinam

Diuinam ſcripturam aſſiduè ſcrutentur, ſacros ſanctorum patrum libros in manibus habeant, ex quibus vitalibus, & perennibus fontibus, ſalutaris doctrinæ, & vitæ præcepta & exempla hauriant.

Præterea edicimus Clericis, aliisue aliquo inferiorum ordinum gradu initatis, ſi Clericalibus veſtibus vti voluerint, vt tonſuram quoque gerant, & reliqua, quæ præſcripta ſunt, propoſito eodem pœnæ periculo, obſeruent.

Laicis vero, qui Clericali habitu vti conſueuerunt, vt in poſterum birreti ſaltem forma, a Clericis, ſub eadem pœna, internoſcantur.

Quia autem difficile eſt propter multitudinem eorum, qui in Vrbem ex diuerſis orbis terræ partibus conuenire ſolent, Clericos a Laicis internoſcere, ideo iubemus omnes, & ſingulos Clericos, in ſacris ordinibus cōſtitutos, alioſque Beneficia Eccleſiaſtica, etiam ſimplicia, obtinentes, qui in Romana Curia commorantur, ad decem dies, ab harum literarum promulgatione, eos autem, qui poſthac in Vrbem venturi ſunt, a die eorum aduentus numerandos, ſe in curia noſtra ſiſtere & nomen, cognomen, patriam, ordines, & beneficia profiteri & literas (vt vocant) dimiſſorias oſtendere.

Qui autem aliquem eo gradu, & conditione, qua diximus, vel hoſpitii, vel famulatus, aliaue cauſa, domi habent, aut in futurum ſint habituri, illo de hac noſtra lege præmonito, ad præſtitutum tēpus ad curiam noſtram deferre.

Qui contra fecerit, vigintiquinque aureis, & carcere, aliaue pœna, iudicio noſtro irroganda, punietur.

Volumus autē, & decernimus, vt his litteris, in locis ſolitis publicatis, & affixis, ita earum quoſcunque arctet executio, perinde, ac ſi perſonaliter vnicuique intimatæ fuiſſent. In quorum fidem &c. Datum Romæ in ædibus noſtris die. xxx. Menſis Octobris. 1566. Pontificatus autem Sanctiſſ. D. N. D. Pii diuina prouidentia Papæ Quinti anno primo.

Alphonſus Binarinus Viceſgerens.

Triphon Victorellus Notarius.

F I N I S.

COMMENTARIVS
DE SPOLIIS CLERICORVM
Super cap. Non liceat Papæ. 12. quæſt. 2.

AVCTORE
MARTINO AB AZPILCVETA
DOCTORE NAVARRO.

SVMMARIVM.

1 *Spolijs definitio quid nominis, & diuiſio.*
1 *D. Ioan. Auſtriacus ſpolia opima reportauit, & victoriam naualem ter maximam obtinuit.*
1 *Pannicularia quæ dicantur.*
2 *Spoliorum definitio, & partium eius elucidatio.*
2 *Eccleſiaſticæ perſonæ dicuntur, & ſunt fori Eccleſiaſtici, Deodonati, conuerſi, &c. etiam ſi clerici non ſint.*
2 *Bona patrimonialia, vel quæſita ex eis, vel per induſtriam, contractus, &c. non dicuntur ſpolia.*
3 *Bona debita, licèt nondum ſoluta, & quærenda beneficiario poſt mortem, cenſetur ſpolia.*
Superflua non eſt repetitio claritatem augens.
3 *Bona in vita iuſtè impenſa non dicuntur ſpolia, malè autem, profanè, aut in fraudem Eccleſiæ ſic.*
3 *Bona reliquata per beneficiarium ex his, quæ in ſuos vſus decentes inſumere poterat, fiūt illi quaſi patrimonialia, nec cenſetur ſpolia.*
3 *Bona patrimonialia, vel quaſi, non ſpectant ad ſpolia, poſſuntq; clerici de iis pro libito diſponere, ſicut laici.*
4 *Bona ad ſuſtentationem beneficiarij neceſſaria non pertinent ad ſpolia neq; illa quæ ipſe dum viueret emit pro ſua Eccleſia, vel tradidit ei ſine fraude, vel alijs operibus piis.*
4 *Bona ex reditibus eccleſiaſticis nomine beneficiarij empta, etiam immobilia, pertinent ad ſpolia.*

Spolia

4 *Spolia non ſunt poſt Pij V extrauag. ornamenta, paramenta, vaſa ſacra &c. prout ante, & minus ſüt patrimonialia, vel quaſi, ſed applicantur Eccleſiis.*

4 *Spolia non ſunt ſcamna, menſa, dolia vacua, &c. etiam ex Eccleſia reditibus cõparata, alio tamen fine, quàm ornamenta, & paramenta.*

5 *Spolia nulla cenſentur relinquere beneficiarij, qui dum viuerent, nõ habuerunt beneficia, vel penſiones excedentes valorem 30. ducatorum auri de camera; ſi ab illicita negociatione abſtinuerunt.*

§. 1.

PRO fundamento in præſenti Commentario tractandorum aſſumo celebrem illum canonem Symmachi Papæ, cuius initium eſt. Non liceat Papæ. 12. q. 2. Et primum definiam quæ bona dicantur ſpolia Clericorum. Deinde ſubiiciam prædicti canonis tenorem, hauſurus ex eo quædam, ex quibus deducenda eſt vera reſolutio quatuor dubiorum. Poſtremo, proponam illa, & ſimul ſingulatim reſoluam.

1 Definiturus igitur quę appellãtur ſpolia Clericorum, dico primum verbum, ſpoliorum, ſiue ſpolia, generaliter ſumptum, ſignificare omne id quo aliquis vi vel ſponte exuitur, nudatur, vel priuatur: quia deſcẽdit à verbo ſpolio, quod ſignificat exuere, nudare, priuare, vel capere; & ita diuiditur in ſpolium violentum, & voluntarium. Violentum dicitur, quod vi, vel metu capitur, iuxta rubricam, & totum titulum de reſtit. ſpoliat. & c. reintegranda. 3. q. 1. & iuxta id quod communiter aſſeritur; ſpolia optima eſſe illa, quę dux exercitus duci aduerſario victo aufert, qualia fuerunt ea quæ primus omniũ Ioui Feretrio obtulit Romulus Rege Ceninenſium manibus proprijs in acie occiſo autore Liuio lib. 1. ab Vrbe condita. cuiuſmodi etiam ſunt illa fere, quæ me huic commẽtario manum extremã addente, reportauit huius menſis Octobris die 7. anno 1571. D. Ioãnes Auſtriacus Diuo illo Carolo V Cęſare parẽte natus, Imperatorq; glorioſus fortiſſimi ſacri fœderis exercitus, nuper inter S. D N. Pium V. Regem Catholicũ Philippũ II. & Sereniſſimã, vetuſtiſſimamq; Venetorum Remp. aduerſus coniuratum illum, atque Chriſtiani ſanguinis ſitiẽtiſſimum religionis Chriſtianę hoſtẽ Selimum icti, quando ſupra ætatem conſilio prouidus, ac manu prõptus, ſuperata in Helleſponto claſſe Turcica, totius Reip. Chriſtianæ incredibili applauſu, maximam naualium victoriarum chriſtianorum à Chriſto nato habitarum diuinitus obtinuit.

Voluntarium autem eſt, quod ſponte exuitur, & relinquitur, iuxta l. 1. ff. de donat. inter virum & vxor. ibi, *Ne mutuo amore ſe ſpolient.* & iuxta

iuxta verbum,ſpoliatorium, quod apud Plinium in Panegyri ſignificat locũ vbi loturi ſe in balneis exuunt ſponte ſe ſuis veſtibus.

Ex quibus infertur primo,eos qui dicunt ſpolia proprie dici quæ ab hoſte auferuntur,recte dicere, iuxta illud Maronis, *Egregiã vero laudẽ,& ſpolia ampla refertis*.modo nõ addant,ſola ea ſic appellari:quoniam & veſtes exuuiæ,& alia bona quibus nudamur, vel exuimur, etiã ſpõte ſic appellantur,per prædicta.Secũdo,quòd bona illa,quæ Clerici moriẽtes relinquũt inconſumpta,proprie dici poſſunt ſpolia:ſiue quod ſponte ſe illis exuunt, ſiue quod vi quadam mors exuit eos illis, qua ſignificatione generali, etiam bona patrimonialia Clericorum mortuorum poſſent appellari ſpolia eorum, partim violenta, partim voluntaria.

Secũdo dico,verbum hoc ſpolium, ſtrictius accipi ab his qui de ſpolijs Clericorũ ſcribunt,videlicet,pro ijs bonis clerici morientis,in quæ nemo ſuccedit ex teſtamento,neque ab inteſtato,communi via,ſed alia quadam particulari ratione: de quorum ſimilibus agit ſingularis lex Diuus.ff.de bon.dãn.quatenus habet,pannicularia, ideſt,veſtes viles, quas reus attullit in carcerem,& numos inueterales, cuius nominis ſignificationem dicit ibi ſe ignorare Budæus: per quos tamen Iuriſconſultus intelligit eſſe illos, quos in victum quotidianum reus affert: & gloſſa non inepte declarat, pertinere ad optiones, ſiue cuſtodes, aut cuſtodum adiutores,& ſpiculatorẽ, reo affecto ſupplicio:alia vero pretioſiora & annulos quinque aureis valẽtes ad præſidem in vſus ibi deſignatos.

De ſpolijs autem ſtricte, vt hic accipitur verbum ſpolium, tradunt præ cæteris extrauag. Pauli III. Iulij III. Pij IIII. & Pij V. quarum partes propoſito noſtro neceſſariæ infra §.5.tranſcribentur:ſecundum
2 quarum Authorum mentem ſic poſſunt definiri. Spolia ſunt bona ab Eccleſiaſtica perſona quæſita immediate, vel mediate,ex bonis eccleſiaſticis: vel reditus eorum debiti,quæ non fuerunt ante mortem eius iuſte impenſa,nec facta iure patrimonialia:nec quæſita alij irreuocabiliter:vel quę sũt ex illicita eius negotiatione cõparata.Dixi bona, pro genere,quo omnis bona definitio debet cõſtare, arg. l.1.ff. de teſt. vbi Bart. ab omnibus receptus, & l.1.ff.de dolo.& late tradidimus in rubric.de præb.& in rubr.de probat.poſt Decium ibidem: omnia enim ſpolia Clericorum ſunt bona,non cõtra, omnia bona Clericorum ſunt ſpolia.Dixi item generaliter,bona,vt comprehẽderem tam mobilia,& ſe mouentia,quàm immobilia,iura, & actiones, quocunque nomine cenſeantur: quę omnia appellatione generali bonorum continentur,l. bonorum.ff. de verbor.ſignifica. cum ei annotatis per eruditiſſimum Alciatum.Dixi, eccleſiaſticæ perſonæ,& nõ clerici,vt comprehenderẽ,

bona etiam Deo donatorum, conuerſorum, vel monachorum, & aliorũ qui ſunt fori Eccleſiaſtici; hi enim omnes etiam ſi clerici nõ ſint, dicuntur eccleſiaſticæ perſonæ, vt probat textus iuncta gloſſa in c. duo ſunt. 12. quæſt. 1. & tradit poſt alios Decius in c. eccleſia. de conſtitut. nu. 7. & probatur in cap. alia, & cap. legi. 16. q. 1. & cap. non dubium. & capit. de monialibus. de ſent. excomm. & latius tradidimus in tract. de redit. eccleſ. ſuper capit. vlt. 16. q. 1. in q. 1. mon. 55. qui poſt profeſſionem regularem poſſunt, & ſolent habere beneficia regularia in titulum iure communi, & ſecularia in commendam per diſpenſationem Apoſtolicam, iuxta cap. cum ſingula. §. prohibemus. de præb. lib. 6. & cap. poſſeſſiones. de reb. eccleſ. non alien. & iuxta latius tradita in præfato tract. de redit. eccleſ. vbi ſup. Dixi, quæſita ex bonis eccleſiaſticis: quia patrimonialia, vel quæſita ex eis, vel per induſtriam, contractus, aut vltimas voluntates, non dicuntur ſpolia ſecundum hanc ſignificationem, neque etiam quæſita ratione clericalis dignitatis, & officij, aliundè quàm ex reditibus beneficiarijs: quia illa inter patrimonialia vel quaſi patrimonialia collocantur; vt probauimus in dicto tract. de redit. eccl. quæſt. 1. mon. 19. Dixi, mediate vel immediate: vt comprehenderem, non ſolum fructus ex eis collectos extantes, & pẽſiones ob ea ſolutas, & pecunias ex locatione ſeu arrẽdatione, vel venditione illorũ acceptas, ſed & alia bona, & actiones, & iura qualiacumque per emptionem, vel alios contractus ex eis quęſita: vt clare probãt extrauagãtes Iulij III. Pauli. IIII.
3 & Pij IIII. infra. §. 5. relatæ, vt in extrauag. Iulij III. inſinuabimus. Dixi, vel reditus eorum ei debiti, vt comprehenderem bona debita mortuo non dum ab eo apprehẽſa, eo quod nondum eſſent ſoluta, vel diuiſa inter eum, & alios, ad quos eorum pars petinebat, ſed iam erant in horreum, vel cellarium importata, vel ſaltem a ſolo ſeparata, & ita iam debita ei, per adducta in dicto tract. de redit. eccle. quæſt. 2. monito 13. vel quia poſt mortẽ erãt quærenda, iuxta cõſuetudines, vel gratias, & priuilegia Papæ, quibus fructus primi, vel ſecũdi anni poſt mortẽ pertinere poſſunt ad defunctũ, iuxta cap. ſi propter. de reſcrip. lib. 6. & extrauag. ſuſcepti. ne ſede vacãte. quamuis dici poſſet, hæc ſatis cõprehendi ſub verbo illo, bona, quatenus cõprehẽdit actiones, vt prędictũ eſt: clarius tñ ſic dicitur, & q̃ repetitio claritatẽ auget non dicitur ſuperflua, iuxta gloſ. c. 1. de sũma Trinitate, & fid. cath. lib. 6. in verbo, & filio. tradit Felin. c. ſolitæ. de maiorit. colum. 3. Dixi, nondum ante mortẽ iuſte impenſa; quia quæ viuus iuſte impedit, nõ appellãtur ſpolia: illa enim non exuit per mortem, nec mors eum priuat illis. Dixi, iuſte: quia ſi profane, vel male illa donauit concubinæ, ſicario, vel hiſtrionibus, & alijs id genus nominibus, vel in fraudem eccleſiæ, vel Cameræ Apoſtolicę, vel Epiſcopali, quibus iure communi, priuilegio, vel conſuetudine, ſpolia

lia eius deberentur, merito dicuntur ſpolia, per ea quæ dicta ſunt in d. tract. de redit. q. 2. monit. 7. & probatur per extrauag. Pauli III. Iulij III. Pauli IIII. Pij IIII. & Pij V. quarum partes huc pertinentes infra à §. 5. vt dixi, tranſcribentur. Dixi, & non facta iure quaſi patrimonialia, ad excludēdum à nomine ſpoliorum illa, quæ beneficiarius reliquat ex his, quæ in ſuos vſus decentes inſumere poterat, quæ facit ſibi quaſi patrimonialia, per tradita in præfato tract. de redit. q. 1. monit. 26. quod paulo poſt in §. ſexto iterum cōprobamus per extrauag. nouam fęlicis recordat. Pij V. Dixi, nec quæſita alij irreuocabiliter, propter ea quæ beneficiarij regulares relinquunt inconſumpta, quæ licet quærantur eccleſiis eorum, nō tamen quæruntur irreuocabiliter, iuxta ea quæ infra §. 5. num. 2. dicemus. Dixi tandem, vel quæ fuit ex illicita negotiatione quæſita, ad comprehendendū illa, quę beneficiarius ſiue regularius ſiue ſecularis quęrit, negotiando contra canones negotiationem ei vetantes, etiam aliūde quàm ex reditibus eccleſiaſticis, quæ videtur ampliatio noua, introducta iure nouo extrauagantium Pij IIII. & Pij V. infra relatarum §. 6. 7. & 8.

4 Ex qua definitione ſequitur primo, non pertinere ad ſpolia bona vlla patrimonialia, vel quaſi patrimonialia clerici, de quibus pro libito in pauperes, & diuites, in pios & profanos vſus, licite, ſicut laicus, poterat in vita diſponere: quoniam omnia illa ex teſtamento vel ab inteſtato debentur hæredibus, iuxta tradita in d. tract. de redit. quęſt. 1. monito. 19.

Secundo ſequitur, quod non pertinent etiam ad ſpolia bona eccleſiæ, ex quibus beneficiarius recipit reditus ad ſui ſuſtētationem: neque illa quæ beneficiarius emit dum viueret ex reditibus pro ſua eccleſia, vel tradidit ei ſine fraude: quia non exuitur eis per mortem: imo eum reperit exutum ipſa mors: quoniam iam tempore mortis eccleſia fuit eorum domina, argum. l. an. C. de ſacr. ſanct. eccleſ. & l traditionibus. C. de pact. & §. item per traditionem. Inſtit. de rerum diuiſio.

Tertio ſequitur, quod bona empta ex reditibus eccleſiaſticis à beneficiario ſibi, & in vſus ſuos non pro eccleſia, quæ nō fiunt ipſo iure eccleſiæ, iuxta tradita in dicto tract. de redit. q. 1. monit. 47. ſiue ſint mobilia, ſiue immobilia, pertinent ad ſpolia: quod clare probatur per extrauagantes præfatas.

Quarto, quod aliqua debebāt inter ſpolia cōputari ante extrauagātē fel. me. Pij V. infra §. 8. referendā, quæ poſt eam nō ſunt illis annumeranda, puta ornamenta, paramenta, vaſa ſacra auri, & argenti, & cuiuſcumque alius materiæ, miſſalia, gradualia, libri muſicales cantus firmi, & cet. ad cultum diuinum parata, etiam ſi nondum ſint eccleſiis tradita, vt latius in eius principio continetur. Quæ tamen, vt non ſunt, nec

5 *Alienandi rem Eccleſiæ cauſa iuſta triplex.*
5 *Eccleſiæ res vendere licet pro ſoluendis illius debitis, non tamen pro debitis Rectoris.*
6 *Alienandi res Eccleſiæ facultas, quam habet Papa, diuerſa eſt à facultate inferiorum Prælatorum.*
7 *Electus electione valida iure naturali, licet inualida iure humano, tuta conſcientia dignitatem retinet.*
8 *Præſumendum non eſt iuſtam cauſam interueniſſe in alienatione rei Eccleſiæ, etiam per Papam facta, niſi de illa conſtet.*
8 *Probanda eſt illa cauſa ſine qua iuſte aliquid fieri nequit.*
9 *Intellectus clem. 1. de probatio.*

SYMMACHVS PAPA in ſynodo 3. cap. 4. & ſequentibus vſque ad 9.

NON liceat Papæ prædium Eccleſiæ alienare aliquo modo pro aliqua neceſſitate; nec in vſumfructum rura dare: niſi tantummodo domos, quæ in quibuslibet vrbibus non modica impenſa ſuſtentantur. Qua lege omnes cuſtodes adſtringantur, vt donator, accenſator, venditor honorem perdat. Et qui ſubſcripſerit, anathema ſit cum eo qui dedit, vel qui recepit, niſi reſtituatur. Liceat etiam quibuslibet eccleſiaſticis perſonis contradicere, & cum fructibus alienata repoſcere. Quod non modo in Apoſtolica ſeruandum eſt Eccleſia; verum etiam vniuerſis eccleſiis per prouincias quidem dicitur conuenire.

§. 2.

1 MVlta notabilia ex hoc canone colligi poſſent, ſed ipſe nõ tangã alia quàm quæ propoſito noſtro de ſpolijs conuenient. & primo quidem, ex eo colligitur ampliatio vel declaratio illius concluſionis, quæ habet, non licere alicui res eccleſiæ pro ſuo libito alienare, cap. nulli. de reb. eccleſ. non alien. ampliatur enim, vel declaratur per hunc canonem, vt comprehendat etiam Pontificẽ Romanum ſummũ Prochriſtum, ſiue CHRISTI Vicarium, quem appellamus Papam: habet enim, *Non liceat Papæ prædiũ eccleſiæ alienare.* Nec obſtat dicere, quòd omnes Epiſcopi appellãtur Papæ: quia de ſummo Papa intelli-

telligendus eſt eius contextus; ſecundum Archidiaconum communiter receptum & merito: quia licet Patriarchæ, Archiepiſcopi, & etiam Epiſcopi, aliquãdo appellẽtur Papæ, vt colligitur ex ſupraſcriptione, cap. abſit. 50. diſtinct. & cap. vlt. §. fi. 24. q. 2. & tradunt late citati per gloſſam prag. ſanc. Gallic. tit. de elect. §. præmiſſis. verbo Papali. & Sarnen. in cap. 1. de conſtitut. lib. 6. cuius parum circumſpectis deriuationibus huius nominis omiſſis, illud certiſſimũ deſumimus, ꝙ cõmuniter ſolus Põt. Romanus Maximus appellatur, & debet appellari Papa; quia plus ei cõuenit hoc nomen quam alijs, ſiue dicamus hoc nomen deriuari ab illo Græco Pappas, quod patrem ſignificat, eſtq; nomẽ venerationis, vt vero propius videtur; ſiue dicamus eſſe compoſitum ex illis verbis, pater & patria, vt ſignificet idẽ quod pater patriæ; ſiue ex illis, pater patrem; ſiue deriuetur ab illa interiectione Pape admirantis; ita quòd ſonet admirabilis, vt dicit gloſſ. fine. in proœmio clementinarum verb. Papa: quia licet quilibet aliorum recte dicatur pater patriæ ſuæ particularis diœceſis, & quilibet admirabilis, ob illã poteſtatem admirabilem quam habet ſuper corpus Chriſti verum & myſticum particularem in vtroque foro, & Archiepiſcopi appellari poſſint patres aliquorum patrum, etiam Epiſcoporum ſuæ prouinciæ; ipſe tamen ſolus ſummus Pontifex Romanus eſt omnium patrũ, & vniuerſalis Chriſtiani orbis, ac totius gregis dominici pater, c. cuncta per mundum. 9. q. 3. cap. 1. de conſtit. & pater omnium patrum, & maxime omnium admirabilis, iuxta illud illius Poetæ à præfata gloſ. citati.

Papa ſtupor mundi. & tandem. *Qui maxima rerũ, nec Deus es, nec homo, quaſi neuter es inter vtrũq;* cui gloſ. recte addita ſunt in libro Clemẽtinarũ noue correctiſſime Romæ nuper impreſſo hæc verba. *Palã eſſe glo. id dixiſſe ad ampliſſimã poteſtatis & dignitatis Papæ magnitudinẽ oſtẽdẽdã.* propter illã admirabilẽ poteſtatẽ, quã immediate in ipſo tẽporis momẽto, quo eſt electus canonice, accepit à Deo Optimo Maximo, ſuper totum corpus Chriſti myſticum, iuxta capit. licet. & ei annotata de elect. ex qua, veluti fonte perenni, omnium aliorum patrum poteſtas manat, capit. in nouo. 21. diſt. & cap. 1. 22. diſt. & ita per anthonomaſiam merito appellatione ſimplici Papæ, ipſe ſolus intelligitur; ſicut appellatione ſimplici Apoſtoli, intelligimus Paulum, & ſapientis, Salomonem, & Poetæ Homerum, & Virgilium, & Iuris ciuilis, Romanum, vt habetur in §. ſed ius quidem ciuile. adiuncta glo. Inſtit. de iur. nat. gent. & ciuil. Dixi ſuperius, ſupra totum corpus Chriſti myſticum: quia ſuper corpus Chriſti verum recipit mediante conſecratione, ſiue ſacramento ordinis ab alio Epiſcopo ei miniſtrato, vt ſingulariter determinat Card. de Turre crem. in lib. 2. cap. 43. de poteſta.

teſta. Eccleſ. Alia item ratione comprehendit hic tex. ſummum Pontificem: quia cum negatio præponatur verbo Papæ, perinde ſonat, ac ſi diceret, nulli Papæ, iuxta gloſ. ſingul. c. cum dilectus. de conſuetud. quæ habet negationem præpoſitam contradictorium omnium quæ ſequuntur importare: & ita, licet omnes Epiſcopi appellarêtur ex æquo Papæ, comprehenderetur ſummus: quia eſſet vnus ex eis.

2 Secundo noto ex hoc cap. adiunctis prædictis, Papam (qui Pontifex ſummus eſt) non eſſe verum & abſolutum dominum bonorum eccleſiaſticorum, ſicut Laici communiter ſunt ſuorum, & ſicut ipſemet eſt ſuorum patrimonialium, ſi alioqui non eſt religioſus: quia qui verus & abſolutus eſt dominus alicuius rei poteſt eam alienare, & donare, & ea vti pro libito. l. ſed & ſi. §. conſuluit. ff. de petit. hæred. l. in re mandata. C. de mandat. At Papa nõ poteſt id facere de bonis eccleſiaſticis, per hunc canonem. Ergo & cet. confirmatur hoc, eo quod omnium bonorum eccleſiaſticorum verus & abſolutus dominus eſt Ieſus Chriſtus D. N. non ſolum ea ratione generali qua *Domini eſt terra, & plenitudo eius.* pſal. 23. & capit. quo iure. 8. diſtin. ſed etiam ex ſpeciali diſpoſitione, cenſuraque humana: ſicut quilibet alius homo eſt rei ſuæ dominus, vt late ſimul & efficaciter authoritate Concilij Trident. & aliorum multorum, & multis rationibus efficacibus monſtrauimus, in tract. de redit. eccleſia. q. 1. mon. 40. vltra ibi dicta eſt illud S. Tho. 2. 2. q. 100. art. 1. ad 7. *Res eccleſiæ, licet ſint Papæ, vt diſpenſatoris; non tamen ſunt eius vt domini, & poſſeſſoris*. Quod intelligendum eſt de poſſeſſione nomine ſui ipſius: nã nomine Chriſti, & tanquã ſummus eius Vicarius, & procurator, ita eſt poſſeſſor eorum, ac diſpenſator.

2 Tertio noto ex eodem canone, adiunctis, prędictis, prohiberi Papæ alienationem bonorũ eccleſiæ ſine iuſta cauſa, iure diuino vel naturali, quod eſt immutabile 5. diſt. in principio, & §. ſed naturalia. inſt. de iure nat. gent. & ciuil. nam cũ Papa ſit ſummus monarcha, & princeps, cap. cuncta per mundum. 9. q. v. & conſequenter, nulla lege humana ligetur, l. princeps. ff. de legib. & cap. propoſuit. de conceſ. præb. ſaltem quoad vim coactiuam, vt declarat S. Tho. receptus in 1. 2. q. 96. art. 5. & cum ligetur hac lege de non alienãda eccleſiæ re ſine iuſta cauſa, vt hic canon probat, cõſequitur prædictam legem eſſe naturalem, vel diuinam. quod etiam ſentit Archid. in præſenti cũ communi, præſertim Bellamera qui hoc expreſſis n. 12. 13. & 14. quæ tamen ſit illa lex diuina, vel naturalis, qua hæc alienatio prohibetur, a paucis exerte declaratur: & quidem Bellamera hic ait eſſe illã legem, de qua in principio huius libri; *Quod tibi nõ vis fieri alteri ne feceris, & quod tibi vis, alteri facias.* quæ licet vtcũque applicari poſſit propoſito, tamen nõ vi-

longe aptius dici poteſt eſſe præceptũ ſeptimum Decalogi de nõ furan-do: omnia enim præcepta Decalogi ſunt iura naturalia, vt aſſerit S. Tho. receptus 1. 2. quæſt. 94. art. 1. & quæſt. 99. art. 2. & 2. 2. quæſt. 122. art. 1. & ipſemet cum alijs omnibus in 3. ſent. diſt. 37. quæſt. 1. artic. 4. præceptum autem de non furando, eſt præceptũ Decalogi, vt
4 patet Exod. 20. & gloſ. in c. quid in omnibus. 32. q. 7. quod non ſolum prohibet, ne quis rem alienam ſibi appropriet; ſed etiam ne quis rem alienam alteri tradat, vel ea vtatur contra voluntatem domini. §. furtum. & §. placuit. Inſtit. de obligat. quæ ex delict. naſcuntur. Cum ergo, vt ſupra dictum eſt bona eccleſiæ ſint bona Chriſti, qui tollit ea Chriſto, & tradit alteri contra eius mentem & voluntatem, hoc præceptum tranſgreditur: contra mentem autem & voluntatem Chriſti eſt, vt bona eius tollantur ei, & tradantur alteri ſine iuſta cauſa: quia domibus rei in dubio non præſumitur velle, vt res eius alteri tradatur. l. inter omnes. §. recte, qui vas. §. vetare. eodem tit. Et ita qui rem eccleſiam, quæ iuxta l. qui vas. §. vetare. eodem tit. Et ita qui rem eccleſiaſticam, quæ Chriſti eſt, ſibi appropriat, vel alij tradit ſine iuſta cauſa, contra voluntatem Chriſti, ſaltem præſumptam, re eius vtitur; & conſequenter tranſgreditur præceptum legis naturæ, de non furando, à qua nec Papa eſt ſolutus: ſicut & legem hanc tranſgrederetur procurator Cæſaris, qui eſt quidam Vicarius eius; velut Papa Chriſti, ſi rem Cæſaris aliter quàm de ipſius mente & voluntate alienaret, l. 2. ff. de off. de off. procu. Cæſaris. Qua ratione pulchre Guilier-mus à monte Laud. probatus ibi per Card. ait in clemen. quia contingit. de relig. domib. præfato præcepto contraire beneficiarium rebus eccleſiaſticis in vſus profanos vtentem, quod nos late confirmamus in præd. tract. de redit. q. 1. mon. 42. & 48.

Quarto noto ex prædictis, canonem hunc non continere legem purè humanam quoad prædictas tres cõcluſiones; nec Symmacchum eius authorem eo animo illum conſtituiſſe, vt ſua lege ligaret ſucceſſorem ſuum ſibi parem; cum par in parem non habeat imperium, cap. innouit. de elect. l. penult. ff. de arbit. l. ille à quo. §. tempeſtiuum. ff. ad Trebel. ſed videri habuiſſe animum declarandi legem antiquam, & naturalẽ, & per illa verba, *Non Liceat Papæ*, idem ſignificaſſe, ac ſi dixiſſet, intelligat, & conſideret Papa non licere ſibi prædium eccleſiæ alienare; aut quod in ſimili dixit Bonifacius in cap. fin. de reſcript. lib. 6. quod non patimur nobis licere, ſucceſſoribus noſtris indicamus. Dixi, quoad tres prædictas concluſiones: quoniam quoad pœnam ſpiritualem anathematis, quam ſtatuit, ius humanum continet: quandoquidem nullo iure diuino, vel naturali eiuſmodi cenſura fertur; & ita neutri eorum eſt attribuenda, arg. cap. legatur. 24. q. 2. & §. cõſide-

remus.

…nus. Aut. de trient. & ſem. coll. 3.

Quinto noto ex prædictis, licere Papæ alienare iuſta de cauſa rem eccleſiæ: quia ſecundum omnes hic tex. eſt intelligendus de alienatione ſine iuſta cauſa, & non de illa quæ cum illa fieret: nam intelligendus eſt de illa quæ fit contra mentem, & voluntatem CHRISTI, vt ſupra inſinuatum eſt, & interueniente illa, præſumitur CHRISTVS id velle; ſicut & cum intercedit iuſta cauſa credendi quod dominus alicuius rei velle debeat, vt eam alius capiat, vel ea in aliquē vſum vtatur, eo ꝙ eſt cognatus, amicus, vel de ipſo benemeritus, vel ob alias circūſtantias præſumitur in dubio velle illud: vt colligitur ex Bar. &
5 alijs, in d. l. inter omnes. §. recte. ff. de furt. qua eadem ratione, etiam quilibet Epiſcopus poteſt alienare rem eccleſiæ iuſta de cauſa, per c. ſine exceptione. infra ead. cau. & q. vbi glo. & tradimus latius in glo. ſummæ huius quæſtionis in annotatione tertia & in d. c. nulli. de reb. eccle. non alienan. ergo à fortiori Papa; quia conſtat per infra dicenda, & dicta in d. tract. de redit. q. 1. mon. 40. & in Apolog. prædicta q. 1. mon. 24. Epiſcopos hāc poteſtatem cum omni alia facultate adminiſtrandi bona eccleſiaſtica ab ipſo Papa accepiſſe; & ita penes eum eandem, imo maiorem poteſtatem reſidere, vt dicitur in ſimili in c. dudum il 2. de præb. lib. 6. Nec obſtat, quod prædictæ gloſ. receptæ. tenent, iuſtam cauſam alienandi eſſe triplicem, ſiue quadruplicem, vt tactum eſt in gloſ. ſummæ annotatione 3. ſcilicet, neceſſitatē, pietatē, & vtilitatē; & quod hic canon habet, non licere Papę alienare pro quacumque neceſſitate; quia gloſſæ illæ loquuntur de magna, ſeu iuſta neceſſitate, qualis non eſt omnis neceſſitas; vel loquuntur de neceſſitate eccleſiæ, canon autē hic, de neceſſitate, perſonæ: quamuis enim liceat rē eccleſiæ vendere pro ſoluendis eius debitis, non tamen licet idem facere pro ſoluēdis debitis, quæ Rector eius contraxit pro ſua perſona, aut pro cognatis, vel amicis ſuis, vt recte Bellam. hic tetigit nu. 14. quod ipſum omnes ſentiunt, & infra tangetur; & ita intelligendus eſt hic textus de neceſſitate perſonæ Papæ, quam haberet ad ſoluenda debita, quæ in minoribus exiſtens, bene vel male contraxit vel ad locādas diuites cognatas aliquas promiſit, vel mutuo accepit, & non ſoluit; non autem eſt intelligendus de neceſſitate ipſius met eccleſiæ Romanæ, quam haberet Papa ad eam defendendam, vel alēdam, vel ſuſtentandam, in quo fundatur extrauagās fę: re. Pij. V. ſuper affrancatione bonorum eccleſiaſticorum edita, quæ infra §. antepen. refertur, & defenditur.

6 Inter facultatem vero alienandi, quam habet Papa, & inter eā, quā habēt eo inferiores, illud diſtat, quod inferioris alienatio requirit cauſam, & ſolennitatē à iure humano ſaltē pontificio ſtatutam, vt ha

bet

bet communis reſolutio in d.cap.ſine exceptione.& in d.cap. nulli [illegible] in cap.1.de reb.eccl.lib.6.ad hoc autem vt valeat alienatio à Papa [illegible]cta ſufficit interuẽtio iuſtæ cauſæ,ſine prædicta ſolennitate: quia cum illa inducta ſit lege humana,& nulla tali lege obligetur Papa,vt ſupra dictum eſt,non tenetur ipſe ad eam ſeruandam,ſaltem ad hoc vt alienatio valeat:quàmuis etiam dici poſſit,alienationẽ ab inferiore iuſta de cauſa,ſine ſolennitate humana factam,teneri poſſe pro valida quo ad forum cõſcientiæ tantum,vt ſupra in gloſ.ſummę latę probauimus in annota. 11. argu.eorum quæ ait Inno. in c.quia plerique.de imm. Eccl.& in cap.quod ſicut. de elect.vbi nu.8.ait,ꝙ electus tali electione quę iure naturali tenet, eo quod conſenſus legitimus eligentium interuenit,licet ob defectum ſolẽnitatis iuris humani ceſſari poſſit,bona cõſcientia retinet dignitatem,donec illa caſſetur;eo quòd ſollennitates illæ ad præſumendam iuſtam cauſam inductæ, non habẽt locum in eo foro,in quo eſt ſtãdum veritati,quæ Deo patet;iuxta notata in cap.is qui.& cap.tua.de ſponſal.& arg.aliorum, quæ ſupra in ſumma in d.annota.11. nunc poſt hæc ſcripta addimus.

Id autem quod ſupra proxime dixi,non poſſe iuſta alienare Papam bona eccleſiæ ad ſoluenda debita quæ in minoribus contraxit,intelligendũ eſt,de bonis ſtabilibus,vel de mobilibus,quę illis in hoc æquãtur;non autem de fructibus,& redditibus qui ex eis percipiuntur:quoniam hos iuſte in eiuſmodi ſolutionem alienare poteſt;quã etiam alij beneficiarij licite id facere poſſint,per cap.peruenit. de fideiuſ. & ea quę ſuper illius intellectu in dicto tract.de redit.quæſ.1. mon.51. & in Apol.prædicta q.1.mon.44.tradidimus.

7 Sexto noto ex eod.cap. adiunctis prædictis,non eſſe prçſumendum iuſtam cauſam interueniſſe in eiuſmodi alienatione per Papam facta, niſi aliter de illa conſtet:contextus enim habet,alienationẽ eiuſmodi non valere:& adiectum eſt,intelligendum eſſe id de illa, quæ ſine iuſta cauſa fit,eo quòd facta cum ea valet:& conſequenter,ſi iuſta cauſa prç ſumeretur ineſſe,ſemper cenſenda eſſet valere,quod eſt contra verba, & mentem huius canonis,pro quo facit fundamentum irrefragabile communiter receptum Bart.per illum text.in l.ſi forte.ff. de caſtren.
8 pecul.& l. ſi donatione. C. de collat. quod quando aliquid non poteſt fieri ſine iuſta cauſa,debet illa probari. Non obſtat, quod Panor. in c. quę in eccleſiarum.de conſt.& alijs locis,& multi alij,quos ibi Fel.nu. 60.verſ.quinta concluſio.& Decius num.27. referunt, tenent contrariam partem. Tum quia ipſemet Panor.affirmat,non eſſe præſumendam cauſam iuſtam in principe ſuo contractui cõtrauениente:quia ſine tali cauſa ei contrauenire nõ poteſt,cap.1. de probat. cũ ei adnot. per ipſummet Panor.& alios.& eadem ratio idẽ ius perſuadet in om-

nibus

nibus alijs, quæ ſine iuſta cauſa facere nequit. Tum quia prædictus Feli. ibidem cum Cardinali conſi. 61. iuſtius tenet, id quod diximus, & Dec. ſequutus ipſos reſpondet ibidem fundamentis contrarium te nentium. Tum quia, non ſatis conſiderant, vanum fore dicere; Papã nõ poſſe illud, aut illud facere, ſine iuſta cauſa, ſi factũ fuerit: quoniã sẽper dicetur interfuiſſe iuſta cauſa vera, vel prçſumpta. Sed quia exi liter Dec. ſatisfacit clem. 1. de probat. efficacius reſponderi poteſt, ꝙ illa non prodeſt eis. Primo quia concluſio comprehendit etiam caſus in quibus Papa, & alius princeps facit aliquid, quod ſine iuſta cauſa
9 facere nequit, nõ exprimẽdo ſe ad id ex iuſta cauſa moueri: generali ter enim aſſerunt, præſumendam eſſe cauſam in principe faciente id quod ſine cauſa facere nõ poteſt. Secundo quod nõ eſt locus præfatæ clementinę niſi in caſibus in ea expreſſis & ſimilibus: quia eſt exorbi tans à iure communi, de quo in c. cum a nobis. de teſtib. & de quo per Paul. Caſt. conſil. 46. par. 2. & de ijs ſolum loquitur. At alienatio rei eccleſiæ non eſt de contentis in illa neque de ſimilibus eis, vt palam eſt. Tertio quod illi clem. non eſt locus, niſi in ijs quæ de facto ſuo proprio narrat Papa, vt latè concludit gloſ. antep. eiuſdem. At cauſa alienandi rem eccleſiæ, vt plurimum non eſt factum eius proprium. Quarto quod illi clemen. nõn eſt locus in narratis per Papam cõtra ius, iuxta cap. ſi Papa. in princ. iuncta gloſ. de priuileg. lib. 6. imo neq; in eis quæ præiudicant tertio, ſecundum Anchar. conſ. 398. prçmitto quẽ ſequitur Dec. vbi ſupra. quod ſatis planum videtur in eiuſmodi præiudicijs, cuiuſmodi eſt alienatio rei & ſublatio iuris alterius iam quæſiti, de quo loquimur. Tum quia non ſatis perpendunt, quod c. in prçſentia, de renun. quatenus habet pro iudice præſumendum ſolũ habet locum in illis, in quibus datur ei poteſtas faciendi ea abſque ne ceſſitate interuentionis iuſtæ cauſę.

SVMMARIVM.

1 *Papa ſine iuſta cauſa rẽ Eccleſiæ, ẽt inferioris alienare iuſte nequit.*
1 *Alienatio rei vnius Eccleſiæ in aliam, vel in eccleſiaſticos vſus, an Papæ licita?*
2 *Papæ, aut Monarchæ, voluntates donantium ſine iuſta cauſa mutare non licet.*
3 *Intellectus illius dicti, Papæ in beneficialius eſt pro ratione volũtas.*
4 *Beneficiorum liberam & plenariam diſpoſitionem pertinere ad Papam quomodo intelligendum.*
5 *Beneficiarium inter, & beneficium ſeu Eccleſiam, quidam contractus matrimonij eſt.*
6 *Papa cũ cauſa rationabili diuidere, & vnire Eccleſias, cõferre & au*

ferre

ferre beneficia poteſt, etiam ſine beneficiariorum culpa.

7 *Ronceuallis Prioratus quare etiam cum cauſa non fuit à domino Fraaciſco a Nauarra ablatus.*

8 *Alienatio Papæ quæ iuſta, & valida, quæ nec iuſta nec valida, & quæ valida, & non iuſta.*

9 *Beneficia Eccleſiaſtica in quo ſenſu manualia Papæ, & quæ ablatio eorum valida, & non iuſta, licet non obliget ad reſtituendum.*

§. 3.

NOTO ſeptimo, non poſſe Papam alienare ſine iuſta cauſa,
1 etiam rem Eccleſiæ inferioris. Tum quia hic canon in principio generaliter loquitur de prædio Eccleſiæ, non diſtinguendo inter prædium Eccleſiæ Romanæ, & aliarum inferiorum, & ita generaliter eſt intelligendus, c. ſolitæ. de maioritate, & l. de prætio. ff. de publici, in rē actio. Tū quia is ipſe canon in fine ait, diſpoſitionem illius non ſolum eſſe ſeruandam in Eccleſia Romana, ſed & in alijs vniuerſis. Tum quia liberiorē facultatē habet ſuper prædijs Eccleſiæ Romanæ, quorū fructus ipſe ſolus percipit, quā ſuper rebus inferiorum Eccleſiarum, quarum fructibus ipſe nō fruitur, cū liberius quis ſibi, quā alteri præiudicare poſſit, arg. l. in re mādata C. mandat. & eorum quæ late notantur in gloſ. magna. c. ſi diligenti. de foro competenti. & in l. ſi quis in conſcribendo C. de pactis. ſuper valore renunciationis, quoad præiudicium renunciantis tantū, & non quad præiudicium alterius. Et quidem non videtur dubium, de alienatione in laicum, vel laicos vſus, ſed magis dubium eſt de alienatione rei vnius Eccleſiæ in aliā, vel alios eccleſiaſticos vſus. & pro parte quidem affirmatiua facit primo, quod frequenter id facit Papa applicādo rem vnius Eccleſię alteri, imo & totam vnam Eccleſiā cū ſuis bonis per vnionem & diuiſionem, quod fecit Ioannes xxij. qui ex epiſcopatu Tholoſano fecit quatuor Epiſcopatus, & ipſum erexit in Archiepiſcopatum, vt patet extrauag. eius Saluator. tit. de prēb. inter cōmunes, & extrau. penul. & vlt. in eod. tit. inter extrauag. eiuſdē. & nuper Pius IIII. tantam partem ademit Epiſcopatui Laodien. quanta ſuffecit tribus Epiſcopatibus de nouo erigēdis. Quod iure facere potuerint, patet, per cap. ſicut vnire. de exceſſ. prælat. & c. conſtitutus. de relig. dom.

Secundo fecit, quod omnium bonorum Eccleſiaſticorū dominium eſt penes CHRISTVM, vt efficaciter probatum fuit, in tractat. de redi. eccleſ. q. 1. mon. 40. & in d. Apol. q. 1. monit. 24. & probat extraua. prædicta Saluator. & Papa habet omnium bonorum Eccleſiæ adminiſtrationem immediate ſibi ab ipſomet CHRISTO conceſſam, tan-

quam

quam ſuo ſummo vicario,& procuratori,c quãto. de tranſla. prę̃l. & c.1.de homi.lib.6.ita quod ipſe ſolus recipit immediate à CHRISTO poteſtatem adminiſtrandi ea omnia,& alij omnes prælati, & Eccleſię inferiores mediate per ipſum, vt vbi ſupra latius declaratur,& in c.1. & 2.22.diſtin.explanatur,adeo quidẽ, quod præeſt immediate omnibus Eccleſijs & Chriſtianis, vt probat S.Thom.in ſumma contra errores Gręcorum.q.66.dicens,contrarium eſſe hęreſim,& tradit Fel.in c.1.de conſt.col.2.licet aliqui recentiores habentes forte codices vitiatos,dixerint, eum non immediate, ſed mediate pręeſſe Eccleſijs inferioribus,male allegantes ad hoc Fel.vbi ſupra: et ita quaſcumque res inferiores Eccleſię habẽt,acceperunt vel accipiunt immediate,vel mediate ab ipſo Papa, qui ab initio potuit eas applicare alijs, ſicut ipſis applicauit:ergo et nũc poteſt idem facere,cũ nõ ſit ei abbreuiata manus,et poteſtas.Cumque par in parem non habeat imperium,c.innotuit.de elect.conſequenter applicatio facta per anteriorem, non pręiudicauit poſterioribus.

Tertio,quod gloſ.2.cap.ſi gratioſe.de reſcript. lib. 6. recepta dicit, quod in beneficialibus eſt Papæ pro ratione voluntas, et ante illã alia gloſ.quæ in hoc putatur ſingularis in c.per principalem.9.q.3.dixit, poſſe Papam auferre Epiſcopatum vni vel alteri Epiſcopo, licet non omnibus ſimul.

Quarto facit,quod Dominicus a multis receptus dixit in fine d. c.ſi gratioſe.per eius gloſ.præfatã omnia beneficia eſſe ei manualia,in hoc quod poteſt auferre, & conferre titulos beneficiales pro libito,per c.2.de præb.lib.6.& clem.1.vt lite pẽdẽte, vt eſt videre latius apud Fel. et citatos ab eo in cap.quæ in eccleſiarum.col.15.de conſt.et Dec.ibidem a nu.26.At bona Eccleſiaſtica fere omnia pertinent ad beneficia. ergo etiam illa erunt ei manualia,et ad libitum reuocabilia, et ijs,vel alijs, applicabilia.

Sed pro contraria parte,quã videtur tenere Fel.vbi ſupra col.17.et ſeruare ſancta ſedes Apoſtolica facit primo hoc c. quatenus generaliter habet.non licere Papæ alienare prædium eccleſiæ. et certum eſt, quod licet maior alienatio fiat,cum alienatur in laicũ vel laicos vſus, quam cum in eccleſiam;tamen etiã cum ſit in eccleſiam alienatio eſt, cap ſine exceptione.infra,ead.q.et cap.nulli.de reb.eccl. non alienandis.quatenus ſentiunt omnes pro illa prohiberi alienationẽ rei vnius eccleſiæ in aliã ſine iuſta cauſa,et ſolennitate debita:et eſt caſus in ſpecie,in c.dudum.de reb.eccl.lib.6.

Deinde facit,quod non ſolum contra legem naturalem,et diuinam Decalogi,ſcilicet præceptum ſeptimum de nõ furãdo, et decimum de non concupiſcendo rem alienam,eſt, auferre alicui dominium eo inui

to, ſed

t o,ſed etiam auferre vſumfructum, vſum, vel adminiſtrationem quam habet in ea l. 1. ff. de furtis. & conſtat eccleſiam particularem cui eſt ap plicata iuſte res aliqua per Papam, vel alium prælatum in dotem, vel in dotis augumentum ad ſui ſuſtẽtationem neceſſariam vel decoram, habere vſumfructum, vſum, vel adminiſtrationem eius in ſuam vtilitatem; licet verum dominium, quod penes Chriſtum eſt, nõ habeat. ergo auferre illud ei, & conferre alteri etiam eccleſiæ ſine iuſta cauſa, eſt cõ ra præfatam legem naturalem & diuinam Decalogi.

ꝗ Tertio, quod nõ liceat abſque iuſta cauſa vlli Monarchę & Papę mu tare voluntates eorum, qui aliqua in certum vſum donarunt & rel ique runt. l. 1. & l. Legatam. ff. de adminiſtratione rerum ad ciuit pert. quia id eſſet in effectu priuare quem re ſua, & facultate ſibi lege naturali, & diuina conceſſa: quod facere ſine cauſa non poſſunt Monarchæ, cap. 1. de probat. cap. 1. §. notandum, iuncta gloſ. qui feudum dare poſſunt, & l. id quod noſtrum. ff. de reg. iur. at omnia fere prædia eccleſiarum particularium ſunt donata vel relicta eis à Chriſti fidelibus ad earum neceſſitatem & decorem; ergo non licet Papæ dare alijs etiam eccleſiis illa ſine iuſta cauſa.

Quarto, quod gloſ. ibi recepta communiter in capit. 1. 10. diſt. ſuper verbo, diuiſionem. dixi Papam non debere Epiſcopatum diuidere inuito Epiſcopo, nec Epiſcopum parochiam, inuito rectore, & alia glo. communiter ibi recepta in capit. 1. 22. diſt. verbo, iniuſtitiam, ſic ait, *Papa non debet vni eccleſiæ detrahere, & dare alteri. 99. diſt. cap. ecce. & cap. nullus. & 25. q. 2. de eccleſiaſticis. niſi ſubſit cauſa, vt 9. q. 3. conqueſti. & cap. nunc vero. & cap. per principalem. ead. cauſa, & quæſt.*

Quinto, quod non videntur obſtare citata pro parte contraria. Non primum, quoniam Ioannes xxij. diuiſionem præfatam præfati epiſcopatus Tholoſani non fecit pro libito voluntatis ſine cauſa, ſed ob magnas cauſas quę exprimuntur in d. extrauag. Saluator. & prædictũ cap. ſicut vnire. non probat Papam poſſe iuſte diuidere, & vnire Epiſcopatus ſine cauſa, ſed ſolum cauſa rationabili id ſuadente.

Ad ſecundum reſpondetur, concedendo quod Papa recipit immediate poteſtatem à Deo adminiſtrandi omnia bona eccleſiaſtica, & vt immediate præſit omnibus eccleſijs, & Chriſtianis; negando quod ex eo ſequatur eum poſſe iuſte auferre illis pro libito voluntatis, ſine vlla cauſa, ea bona quæ iam illis iuſte applicauit per ſeipsũ, vel prædeceſſores eius immediate, vel per alios prælatos eis præfectos mediate; non enim accepit (vt Apoſtolus ait) poteſtatem in deſtructionem, ſed in ædificationem, ad vtendum ea ſecundum rectam rationem, 2. Cor. 5.

3 Ad tertium reſpondeo, quod glo. prędicti capit. ſi gratioſæ. quatenus habet, quod Papæ in beneficialibus eſt pro ratione voluntas, habet lo-

cum

cum quoad ea quæ ſunt iuris humani poſitiui, & quæ fieri poſſunt nõ contraueniendo vlli legi naturali, aut diuinæ, non autem in alijs per c. ſunt quidam. 25. q. 1. & cap. 1. de probat. & ita quando fieri poſſunt ſine præiudicio tertij, quod lege naturali fieri vetatur, per ea quę proxime in confirmatione noſtræ concluſionis citata ſunt, & per ea quæ in reſponſione ad quartum dicentur: & conſequenter nec dicit, nec ſentire præſumenda eſt, quod liceat Papæ ſine vlla cauſa priuare quem beneficio canonice obtento, per proxime dicenda.

Ad quartum reſpondeo, quod glo. illa cap. per principalem. 9. q. 3. à multis parum conſideratè citata, non ait id quod imponunt ei, videlicet Papam poſſe ſine cauſa Epiſcopum deponere, ſed tantum ſimpliciter deponere, quod intelligendum eſt, cum cauſa. quia author ipſiuſmet gloſſæ in cap. 1. 10. diſt. & in cap. 1. 21. diſt. ſe declarat, dicendo ꝙ id poteſt facere cum cauſa, ſed non ſine illa, vt ſupra pro hac parte induximus: & generale dictum vnius authoris debet intelligi ſecundũ quod ipſemet alibi ſpecialius dixit. l. hæredes palam. §. ſed & ſi notam ff. de teſta. arg. cap. generi per ſpeciem derogatur: de reg. iur. lib. 6. & l. in toto. ff. eod. cum additis ibi per Dec.

Nec obſtat clem. 2. ſub finẽ vt lit. penden. in argumento citata, licet eam in hoc plurimi faciat Ant. Burgenſis in rubrica de empt. col. 2. appellãdo eam in hoc ſingularem, vt eam meliorem iuris dixit Selua
4 de beneficio. 1. parte. q. 5. quatenus habeat, liberã diſpoſitionẽ beneficiorum pertinere ad Papam: quia verbum (*Libere*) licet ſignificet ſine licentia, & conſenſu, & non obſtante cõtradictione alterius, iuxta gloſ. celebrem in clemen. dudum. verbo *Libere*, de ſepulturis. recipit tamẽ interpretationem, & reſtrictionem per alia iura, vt colligitur ex gloſ. cap. cũ nobis. de elect. verb. *Liberam*. vt latius tradit Decius in c. quę in eccleſiarum. num. 3. de conſti. & debet intelligi ſine præiudicio tertij, vt colligit Decius ex cap. directe. de appel. num. 2. & ſignificat libertatem ab impedimento, de quo tractatur, & non ab alio, vt colligitur ex cap. de multa. de pręb. & l. ſi quando. C. de inoffi. teſt. & l. 1. C. de ſacroſanct. eccle. & ideo clem. illa quæ dat liberam beneficiorum diſpoſitionem Papæ, debet reſtringi ſecũdum alia iura, & intelligi ſine præiudicio tertij, & de libertate ab impedimento diſponendi, quod naſcitur ex pendentia litis, de quo loquitur prædicta clem. quæ eſt aptiſſima reſponſio.

Non obſtat etiam cap. 2. de præb. lib. 6. in argumento citatum, quatenus habet, plenariam diſpoſitionem beneficiorum pertinere ad Papam; quia debet interpretari & exponi, ſicut diximus exponendũ verbum, *Libere*, poſitum in clem. 2. vt lite pẽden. licet enim Papa habeat plenariam adminiſtrationem bonorum eccleſiæ, vt ſupra dictũ eſt, nõ

tamen

tamen licet ei de illis pro libito diſponere, vt probat hoc cap. & ſecundum notabile ex eo collectum.

Ad quintum negamus plane id quod ait Dominicus, cum Barbat. & alijs multis ſuis ſequacibus in d.cap.ſi gratioſe, ſcilicet, poſſe Papam licitè ſine cauſa cõferre, & auferre pro libito ſuæ voluntatis beneficia clericis. Tum quia gloſ. ex qua id infertur, non dicit nec ſentit illud, vt proxime monſtraui. Tum quia id eſſe falſum efficaciter probat Cardinalis conſilio 141. ſanctiſſimus. quem ſequitur Fel. vbi ſupra col. 16. Tũ quia, quod dicimus optime fundatur per cap. niſi cũ pridẽ. §. verũ.
5 de renun. quatenus ſingulariter probat inter beneficiariũ & beneficiũ, & Eccleſiã, contractũ matrimonij ſpiritualis fieri, ratione cuius nõ poteſt beneficiarius eã relinquere ſine ſuperioris authoritate, cap. quod in dubijs. & c. admonet. de renunciat. contractũ autem non poſſe tolli ſine cauſa per Papam, aut per alium Principem; receptum eſt per c. 1. de proba. & cap. 1. §. notandum. qui feud. dare poſſunt. quia lege naturali, qua ipſi ligantur, debet ſeruari, l. 1. ff. de pact. cum ergo inter beneficiarium, & beneficiũ, cum ei confertur, & ab eo acceptatur, contrahatur matrimonium quoddam ſpirituale interueniente cõſenſu ad id Papæ mediate vel immediate, vt habet illud cap. niſi cum pridem. & cap. 2. de translat. Epiſcop. non poteſt diſſolui ſine cauſa, & ſine vtriuſque conſenſu.

Quæ omnia, quia parum perpenſa fuerũt a multis neotericis Iuriſconſultis, contraria opinio cœpit noſtra ætate nimium valere: alijs docẽtibus illam, vt ſibi, & alijs ambientibus habere multa beneficia, placerent, alijs acceptantibus illam tamquam ſuæ ambitioni, & auaritiæ commodantem, adeo quidem vt duo viri doctiſſimi, egregia virtute alioqui præditi, alter Theologus; alter Canoniſta, quorũ nomina cauſa honoris taceo, publice docuerunt eam, dicentes ſe acceptũ in libenter omnia beneficia Regni, ſi ea Papa eis cõferret. Quod forte vel alia ſimilia, fuerunt in cauſa, quod fæl. recor. Pius V. mihi ſemel dixerit, Iuriſconſultos ſolitos eſſe plus ſatis poteſtatis tribuere Papæ, cui humiliter reſpondi, non omnes id facere; imo aliquos nimium detrahere; ſed media eademque recta via iura naturalia, & diuina cum humanis conciliando, eſſe incedendum, quod omnibus iuris vtriuſque profeſſoribus perſuaſum iri quam maxime cupio: ne dum ſola iura humana cũ deductis ex eis a Neotericis diuina ignorantibus magnificant, multa contra naturalia, & diuina reſpondeant. Et quidem Sacroſanctũ Concilium Tridentinum per ea, quæ de neceſſitate reſidendi in cap. 1. ſeſſ. 25. & de vnico tantum beneficio ſufficienti habẽdo, & de multis parochialibus & impatibilibus non habendis, etiam ſi vnum non ſufficiat ſeſſ. 24. cap. 17. & alia deducta à iure naturali & diuino ſtatuit, ſatis ſu-

perq;

perq;videtur præfatam Dominici, & quàm plurimorum qui eum magno Reip.damno ſequuti ſunt,opinionem tacite reprobaſſe.

5 Concludendum ergo eſt,poſteaquam Papa per ſeipſum immediate, vel per inferiores ſuos,qui ſunt quidam procuratores Chriſti, & eius mediate, contulerit alicui eccleſiæ in dotem pro eius ſuſtentatione aliqua bona,iuxta cap.nemo.de conſec.diſt.1.cap. cum ſicut, de conſecrat. eccleſ.quatenus cum ſuis gloſ.habent,eccleſiam non eſſet fundandam,neque conſecrandam ſine dote, non debet ſine cauſa ipſi ea tollere. Quare quoquomodo multorum iurium, rationum, & authorum,
6 maxime recentiorum allegatione res hęc ab aliquibus confundatur, veritas eſt, quod Papa iuſte quidem poteſt cum cauſa rationabili etiã ſine beneficiariorum culpa,diuidere,& vnire eccleſias,conferre,& auferre beneficia eccleſiaſtica eis,& bona eccleſiaſtica eccleſijs, ſed non pro ſolo voluntatis libito,nec ſolet id facere,imò quãdo ſubeſt aliqua cauſa rationabilis auferẽdi alicui beneficiario ſuum beneficium,ſi alioquin ipſe non peccauit,nõ aufert ei niſi cum iuſta compenſatione,ſiue cambio,iuxta dictum ſingulare Innoc. recepti in d.c. niſi cum priden. quod vidimus ad vnguẽ ſeruatum a fęlicis recordationis Adriano VI. qui rogatus à bo.me.Carolo.V.& à bona parte magnatum Hiſpanię, cum adhuc ageret in Hiſpania, & nondum ad vrbem veniſſet, vt a D.
7 Franciſco à Nauarra priore illuſtris monaſterij Roncæuallis auferret prioratum ſuum,& cõferret illum cuidam admodum nobili, eo quòd eſſet ſitus in confinio Galliæ, & frater eius Illuſtriſſimus Mariſcalus Nauarræ in Gallijs degeret,nunquã voluit annuere, niſi æqualis ei dignitas intra Hiſpaniam interius conferretur:quæ quia nõ fuit oblata, permãſit prior,donec poſt multos annos ab ipſomet Carolo V.pręſentaretur ad duos Epiſcopatus,ex quibus ad Archiepiſcopatũ Valẽtinũ translatus fuit:Adrianus enim prædictus,vt vir iuris diuini,& humani callentiſſimus,& iuſtiſſimus,conſtantiſſime reſpondebat,nullatenus ſe poſſe id aliter iuſte facere, Conſidero autem circa hæc quiddam a nemine,quod ſciam,hactenus ite exertum, nempe quòd magna eſt differẽtia inter alienationẽ Papæ,qua ſine iuſta cauſa rẽ vnius eccleſiæ ſtabilem alienat in aliã eccleſiã,vel alios pios vſus,& inter eam qua alienat in laicos,vel profanos vſus:illa enim videtur valida,licet nõ ſit iuſta,hęc autẽ neq; valida,neq; iuſta: quia hęc videtur facta cõtra legẽ diuinam, & naturalẽ,illa vero contra legem tantum humanã. cõtra legem enim naturalem, & diuinam eſt, quod res auferatur à domino contra voluntatem eius l.1.ff.de furt.l.id quod noſtrum eſt. ff. de reg. iur.& late tradunt omnes poſt Panor.in ca.quę in eccleſiarum,de conſtitutionibus, & qui Papa alienat rem eccleſiaſticã ſine iuſta cauſa in laicos,& profanos vſus,aufert rem alteri videlic. CHRISTO,ſine conſenſu eius,& dat eam alteri,per ea multa quæ adduximus in d.tract.de

redit.eccleſ.q.1.mon.40. & 48. & in d. Apolog. q. 1.mon. 24. 27. 38. & 39.per quæ probauimus efficaciter,verum dominium rerum eccleſiaſticarum eſſe penes CHRISTVM,& translationem, & applicationem earum in laicos, & vſus profanos ſine iuſta cauſa eſſe contra eius voluntatẽ. Illa vero alienatio,qua res vnius eccleſiæ alienatur in aliã, vel in alios pios vſus,eſt tãtum contra legem,& diſpoſitionem humanam: nam per eam non aufertur res CHRISTO, eius vero domino, & datur alteri, ſed ſolũ efficitur vt manẽte vtrobique dominio penes ipſum, inſeruiat ei alio in loco,vel in alios vſus, quam ante ſeruiebat: quũ data alteri eccleſię,vel alijs pijs locis,perinde maneat in dominio CHRISTI, ſicut antea, quum ipſe ſit adeo verus dominus bonorum eccleſiæ in quam transfertur,ſicut bonorum eccleſiæ,ex qua transfertur:& diſpoſitione humana tantum ſui ſummi Vicarij,vel habentis ab eo poteſtatem ſui ſummi Vicarij,& procuratoris,vel habentis ab illo poteſtatem,ſeruit potius vni eccleſię,quam alij.

Ex quo infertur primo,quod aliqua alienatio rei eccleſiæ per Papã
8 facta,eſt iuſta,& valida,aliqua valida, ſed non iuſta, aliqua vero nec iuſta, nec valida. Iuſta & valida eſt, quæ fit iuſta de cauſa: valida ſed non iuſta eſt,qua ſine iuſta cauſa res vnius Eccleſiæ in aliam,vel alios pios vſus transfertur.Illa vero neque iuſta,neque valida,qua Papa ſine iuſta cauſa rem Eccleſiæ ſtabilẽ in laicos, & profanos vſus alienat.

Secũdo infertur,quod licet ablatio beneficij eccleſiaſtici a Papa ſine iuſta cauſa facta ſit iniuſta,& eã faciendo Papa peccet contra vim ſuæ legis directiuam,vt ſentit lex digna vox.C.de legib.& c. cum omnes. de conſt. & fortius c. iuſtum. 9. diſt. & late tradit vterque Thomas 1.2.q.96.art.5 ad 3.eſt tamẽ valida,ita quod per eã perdit verũ titulũ is cui aufertur:& eũ quærit is cui cõfertur: quoniã id non facit cõtra legẽ naturalẽ vel diuinã:quum dominiũ omniũ bonorũ eccleſiaſticorum ſit penes CHRISTVM, & Papa ſit eius ſummus Vicarius, & procurator;& per eius diſpoſitionem humanam immediatam, vel mediatã ſint cõſtituta omnia beneficia pro eccleſiaſticis perſonis CHRISTO ſeruientibus, auferendo beneficium ab vna eiuſmodi perſona,& conferendo illud alij ſimili,non videtur facere contra legem,& diſpoſitionem diuinam, ſed tantum contra ſuam vel præceſſorum,quæ humana eſt; & non ligat eum quoad vim coactiuam,qua fit, vt actus factus cõtra eam valeat,licet Princeps eum faciendo maleſaciat, & peccet. l. Princeps. ff. de legib. & c. propoſuit. de conceſſ. præb. & vterq: Thomas vbi ſupra. Pro quibus facit illud ſimile,quod aliqua Papæ diſpenſatio eſt iuſta & valida,aliqua nec iuſta nec valida,aliqua valida, ſed non iuſta. Diſpenſatio enim Papæ qua iuſta de cauſa diſpenſat circa legem diuinam,& naturalem,vt in voto vel iuramento, eſt valida, & iuſta c. 1. & c. magnæ. & cap. ex multa. de vot. & c. 1. & c. verum.

rum. de iureiur.& etiam illa qua diſpenſat circa ſuam legem,cum cauſa iuſta, 1.q.7.cap.requiritis.cū gloſ.magna in §.niſi rigor.ſub eo poſito.cap.neceſſaria.& alijs cap.ſeq,diſpēſatio vero ſine iuſta cauſa.circa legē diuinam,vel naturalem nec eſt valida,nec iuſta cap.non eſt.iuncta gloſ. de vot.cap. quanto.iuncta gloſ. de iureiur. illa vero qua diſpenſat circa ſuam legem,vt ſuper impedimentis matrimonij , quæ ſunt hodie fere omnia legis canonicę;ſine cauſa valet quidem,ſed non eſt iuſta: quia licet lege ſua, vel præceſſorum ſuorum nō ligetur quoad vim coactiuam,quæ eum faciat dignum pœna humana,& quæ actum eius infirmet,iuxta prædictam legē Princeps.ff.de legib.cap.propoſuit. de conceſſ.præb.ligatur tamen quoad vim directiuam quę facit eum dignum aliqua pœna apud Deum,& actum eius minus rectum, iuxta pręfatam l.digna vox.C.de leg.& alia pręcitata,vbi Caiet.declarando profunde pręd cta,concludit.legiſlatorem ligari ſua lege quoad forum conſcientię,& quoad hoc,vt dicatur male facere,ac peccare.

Tertio infertur,quod eccleſia cui applicatur,vel vnitur per Papam, res alterius eccleſiæ,vel altera eccleſia ſine iuſta cauſa,ſalua cōſciētia, & ſine peccato eam retinere poteſt;licet Papa in vniendo & applicando peccaſſet;quia valuit vnio,& applicatio,licet eſſet iniuſta per prędicta,& per l.iuſte poſſidet qui authore Prætore poſſidet. ff. de acq. poſ.

Quarto infertur,quod laici etiam ſi ſint Comites,& maiores eis,quibus per Papam conferuntur aliqua bona eccleſiaſtica,ſine iuſta cauſa non poſſunt ea , bona conſcientia retinere quia conceſſio illa non fuit iuſta,neque valida;quia contra legem naturalem vel diuinam ſine cauſa facta,vt prædictum eſt.

Quinto,quod is cui collatum eſt beneficium eccleſiaſticum ablatum alicui per Papam ſine culpa , & ſine cauſa iuſta , abſque tamen ſurreptione,vel obreptione,bona cōſcientia poteſt illud retinere:quia ablatio illa valuit,licet fuiſſet iniuſta:& ita nō deeſt ei canonica inſtitutio, ſine qua beneficium licite obtineri nō poteſt, cap. 1.de reg.iur.lib.6.& cap.1.de eo qui mit.in poſſ.cauſa rei ſeruan.eod.lib.

Contra tamen hoc eſt argumentum fortiſſimum ſupra tactum,quod Papa non poteſt tollere contractum, qui iure naturę ſeruandus eſt l.1. ff.de pact.ſine iuſta cauſa,cap.1.de probat.& cap. 1. §. notandum. qui feud.dar.poſ.adeo quod ſublatio eius eſt iniuſta , & inualida ſecundum omnes,& inter benficiarium,& eccleſiam vel beneficium , contrahitur quoddam matrimoniū ſpirituale,cap.niſi. §. intueri. de renunt. & cap. quanto.& cap.inter corporalia.de transla.prælat.& conſequenter non valet ablatio beneficij ſine culpa,& ſine iuſta cauſa facta. Sed reſpōdetur,quod licet collatio,& acceptatio beneficij,habeat quandam ſpeciē contractus , non tamen eſt verus contractus,ſed eſt potius inſtitutio,& deputatio cuiuſdam perſonæ eccleſiaſticę ad ſeruiendum Deo in illo

 vel illo

vel illo loco pro tẽpore quo illos, vel illos reditus percipiet: & quamuis malefaciat Papa reuocando illam deputationem ſine aliqua cauſa, valet tamen reuocatio: ſicut & multi qui conſtituunt procuratores ad contrahenda matrimonia, frequenter reuocando ſine cauſa mandata malefaciunt, valet tamen reuocatio, c. fi. de procu. lib. 6. quod ad alia late declarat inter alios Fel. in c. ex parte Decani. de reſcript. & ſicut Rex deputans auditores in ſuis prætorijs, quæ cancellarias, parlamẽta, vel Rotas vocant, & Præſides ciuitatũ, & Gubernatores prouinciarum, aliquando male reuocet, propter falſas informationes, vel malos fines, reuocatio tamen tenet, & perdunt ſuos titulos, & qui eis ſubſtituuntur veros titulos accipiunt, & iuſte poſſunt eis vti, donec reuocentur, ſecundum omnes. Sicut item Papa & alii principes paſſim conſtituunt Iudices: & commiſſarios delegatos, & aliquando ſine vlla cauſa, & non ſine aliqua eorum iniuria reuocant, peccant quidem, & male faciunt, arg. c. vt debitus honor. de appella. nemo tamen dicet reuocationem non valere, iuxta l. iudicium ſoluitur. ff. de iudic.

Sexto infertur, opinionem ſupradictam Dom. in d. cap. ſi gratioſe.
9 de reſcri. lib. 6. & plurimorum eius ſequacium, nempe quod omnia beneficia eccleſiaſtica ſunt manualia Papæ: & quod poteſt auferre, & conferre illa pro libito ſuo, partim falſam eſſe, partim veram. falſam quidem, intelligendo quòd iuſte ac ſine peccato poteſt id facere. Verã tamen intelligendo quod factum tenet, ſi fecerit, quæ eſt noua, & vera reſolutio, & doctorum omnium concordia.

Septimo infertur, quod de rigore iuris Papa qui pro libito ſuo ſine culpa, & cauſa tollit beneficium alicui, & Rex qui ſine culpa, & cauſa tollit officia prædicta, non videntur teneri ad reſtituendum damnum, quod ob id patiuntur ij, quibus illa ſic tollunt, licet in eo peccent: quia non peccant cõtra leges veræ iuſtitiæ, cuius ſolius violatio obligat ad reſtituendum, vt efficaciter probauimus in præd. tracta. de redit. q. 2. mon. 2. & 3. quoniam non tollunt eis ea, quæ vere ſunt eorũ; ſed potius ea quæ ſunt ſua, vel quorum liberam adminiſtrationem habent, neque in eiuſmodi ablatione violant ius naturale, vel diuinum, ſed tãtum ſua iura humana, quibus ſtatutum eſt eiuſmodi collationes eſſe debere perpetuas, & irreuocabiles, niſi culpa, vel cauſa intercedat, cap. præcepta 55. diſt. & c. ſatis peruerſum. 56. diſt. & cap. inuentum. 16. q. 7. Dixi, de rigore: nã de æquitate, & tanquam peccantes contra leges charitatis, quibus tenemur diligere proximos, ſicut nos, & non facere alteri quod nolumus nobis fieri, 1. diſt. in princ. & c. charitas. 2. §. fi. de pæni. diſt. 2. aliquam compenſationem deberent facere. Per quod videtur ſatis reſponderi poſſe replicationibus quæ contra prædicta fieri poterant, quas breuitatis gratia non explico, ſimul differo in finem huius commentarij rationem, qua iuſtificatur Bulla ſæ. record. Pij V. nunc

hoc commentario ad finem perducto edita, ſuper venditione cenſuū & penſionum debitarum eccleſijs, ſine prælatorum earum conſenſu, ſeu ſuper affrancatione bonorum eccleſiaſticorum.

SVMMARIVM.

1 *Papa non ſolum non poteſt iuſte ſine cauſa alienare prædia Eccleſiæ Romanæ, ſed neque vſumfructum eorum.*

1 *Eccleſiaſticum prædium in emphyteoſim perpetuam dari non poteſt, neque in vſumfructum ad longum tempus.*

2 *Papa & alij beneficiarij quomodo poſſunt alienare iuſta fructus beneficiorum collectos, & colligendos ſine iuſta cauſa, & ſolennitate.*

3 *Papa ſicut non poteſt bona eccleſiarum inferiorum iuſte alienare ſine iuxta cauſa, & conſenſu beneficiariorum, ita nec reditus eorum.*

§. 4.

1 OCTAVO noto, Papam non ſolum non poſſe ſine iuſta cauſa alienare prædia eccleſiæ Romanę, & aliarum pro libito, ſed neque etiam vſumfructum eorum, per quod ampliari videtur prædictum cap. nulli. de reb. eccle. non alienan. vt non ſolum non poſſit prædium eccleſiaſticum dari in emphyteoſim perpetuam, vt ibi dicitur, ſed neque vſumfructum, quod eſt intelligendum, cum vſusfructus conceditur ad vitam, vel ad longum tempus, iuxta clem. 1. de reb. eccl. non alien. & extrauag. 1. eod. tit. ſupra citatam, & declaratam in glo. ſumme huiuſmet quæſtionis annot. 1. & annot. 10. num. 14. per quas vetatur locatio, vel venditio vltra triennium, ſed conceditur vt poſſit fieri ad triennium, & eadem ratione videtur concedendum, poſſe ad tantumdem tempus dari vſumfructum prætio vel gratuito.

2 Nono noto ex eodē canone, a cōtrario sēſu, & ex proximo notabili, poſſe Papā, & alios beneficiarios alienare fructus ſuorū beneficiorū iā collectos, & etiā colligēdos, vſq; ad modicū tēpus, iuxta prędictā clem. 1. de reb. eccl. nō alien. & præd. extrau. 1. eod. tit. ſine iuſta cauſa, & ſolēnitate per prȩfata ec. veſtra de locato, & c. querelā. ne præl. vic. ſuas. & d. clem. 1. de reb. eccl. nō alien. & prædictā extrauag. eod. tit. Tū quia ſimile facere poſſunt tutores de fructibus rerum pupillariū, qui ſeruando, ſeruari non poſſunt, l. lex quæ tutores. C. de adminiſt. tut. Tum quia iura requirentia iuſtam cauſam, & ſolennitatem in alienandis bonis eccleſiaſticis, loquuntur de bonis ſtabilibus, ſiue immobilibus, & prȩtioſis mobilibus, quæ ſeruādo ſeruari poſsūt, vt videre eſt in hoc cap. & in cap. ſine exceptione, infra eadem q. & per totam hanc quæſt. & in

Hh 3 prædi-

prædicto cap. nulli. & per totum tit. de reb. eccl. non alienan. & conſequenter à contrario ſenſu tacite ſignificant, requiri talem cauſam & ſolennitatem in fructibus eorum: quod argumentum valet l. 1. ff. de officio eius. cui man. eſt iuri. & cap. cum Apoſtolica. de his quæ fiunt à præl.

Quæ omnia vera quidẽ ſunt, & recepta, indubieq; procedunt quoad cauſam & ſolennitatem, quas iura requirũt ad hoc vt alienatio rerum eccleſiæ valeat: ad hoc tamen vt etiam illa alienatio fructuum ſine peccato fiat, ſi res altius perpẽdatur, requiritur vt ipſa actualiter vel virtualiter referatur in cauſam ſeſe honeſte ſuſtentandi, vel faciendi opera pia, præſentia, vel futura; nam ratio qua nititur hoc cap. cum alijs præcitatis, illa eſt, quod bona deputata in ſuſtentationem neceſſariam vel decoram, alicuius eccleſiæ, & beneficiariorum eius, non debet conuerti in vſus profanos. At conſtat quod fructus eccleſiaſticorum bonorum ſunt eccleſiaſtica bona, & ſacra quartæ ſpeciei ſacrorũ, vt poſt S. Tho. 2. 2. q. 99. artic. 3. late probauimus in d. tract. de redit. eccleſ. q. 1. mon. 39. & 40. & in Apolog. præfata. q. 1. mon. 23. & 24. ergo eadem rõne non debent alienari fructus prędiorum eccleſiaſticorũ ſine relatione actuali vel virtuali ad ſuſtẽtationem honeſtam, vel opera pia, præſentia, vel futura. Dixi, virtuali: quia non oportet licet eſſet melius, quod beneficiarius actualiter referat pretium fructuum ſuorum, cum eos vendit, in præfatam ſuſtentationem, & pia opera; ſed ſatis, eſt, quod ea mente id faciat, vt ſi interrogaretur, cur eos vendit, vere reſpondere poſſit, quod ad ſuam ſuſtentationem; vel ad alia opera pia, id facit, iuxta ea quæ de relatione actuali & virtuali clarius alijs nuper ſcripſimus, in comment. cap. cum miniſter. 23. q. 5. num. 18.

Non obſtat, quod iura diuina & humana permittunt venditionem, permutationem, & quãlibet aliam alienationẽ præfatorum redituum, ſine vllius cauſę requiſitione, vt ſupra eſt probatum; cum tamen eadem omnia iura vetent alienari bona ſtabilia eccleſiaſtica ſine cauſa, vt etiã ſupra eſt probatum, non, inquam, hoc obſtat: quia id procedit quo ad hoc, vt valeat vel non valeat alienatio, ſed nõ ad hoc vt ſit iuſta & ſine peccato: quia ſicut ad hoc, vt alienatio bonorum ſtabiliũ valeat, & ſit iuſta requiritur cauſa neceſſitatis, pietatis vel vtilitatis, vt habetur in gloſ. ſummæ huius quæſtionis, & in annot. 3. ſuper ea facta: ita & in alienãdis fructibus ad hoc vt iuſta ſit alienatio, requiritur, vt actualiter, vel virtualiter fiat cauſa ſuſtẽtationis honeſtę, vel alia pia; licet etiã aliter facta valeret: peccaret enim cum obligatione reſtituendi, qui venderet illos ad reponendum pretium, & reponeret in theſauro, vel impenderet in alios malos, vel profanos vſus, vt late probatum eſt in Apolog. prædicta quo ad peccatum quidem. q. 1. mon. 38. & quo ad reſtitutionẽ, q. 2. mon. 7. in d. vero tract. q. 1. mon. 48. & q. 2. mon. 7.

Ex quibus colligitur, quod ſicut datur alienatio rei eccleſiaſticę im mobilis Papæ valida, & non iuſta, vt in ſeptimo notab. dictum eſt, ita frequenter alienatio fructuum rei eccleſiaſticæ, etiam ab inferioribus facta inuenitur valida, & non iuſta.

Decimo noto, quod ex hoc canone, & proximo notabili, & alijs pręcedentibus, colligitur, radix, ex qua deducenda eſt deciſio quatuor du biorum infra de prædictis ſpolijs proponendorũ, videlicet quod ſicut Papa non poteſt bona eccleſiarum inferiorum iuſte alienare ſine iuſta cauſa, in vſus profanos; neque in pios alios ab eis in quos eis, & beneficiarijs earum ſunt conceſſa, ſine illorum conſenſu; ita non poteſt etiã reditus eorum. Tum quia in proximo, & ſeptimo notabili concluſum eſt, præfatos reditus eſſe bona eccleſiaſtica & ſacra, & deputata mediate, vel immediate ab ipſo Papa per quoſdã quaſi contractus ſuſtẽtationi decenti illarum, & earũdem beneficiariorũ. Tum quia antiquiſſima eccleſiæ Romanæ cõſuetudo habet, ne Papa accipiat, aut impendat reditus inferiorum eccleſiarum, & earum beneficiariorum in alios vſus, etiam pios, ſine cauſa, pro libito abſque illorum, ad quos pertinent, conſenſu.

SVMMARIVM.

1 *Fragmenta extrauagantium quarundam.*
2 *Bona, quæ prælati & beneficiarij regulares relinquunt inconſumpta, ſpolia ſunt.*
3 *Forſan, dictio caſualiter iuxta materiam ſubiectam ſignificat certitudinem licet proprie dubitationem importet.*
4 *Verba proprie intelligi debent, niſi aliud cõſtet de mente diſponentis.*
4 *Papæ ſemper ea mente fuerunt, vt ſpolia cederent Cam. Apoſt. & non alijs.*
5 *Spolia eccleſiarum non ſolum Italiæ, ſed et aliarum prouinciarum Papæ reſeruata.*
5 *Papa immediatius à Deo ſuã poteſtatẽ accipit, quã Principes ſeculares.*

§. 5.

HIS igitur annotatis, quatuor dubia proponam. Primum, An iure antiquo aliqua ſpolia pertineant ad Papam ſummum Chriſti Vicarium?

Secundum, An Papa potuit illa ſibi reſeruare?

Tertium, An de facto reſeruauerit, & quę ſint illa?

Quartum, An conſuetudo contraria excuſet aliquos ab eis Cameræ Papæ non ſoluendis?

1 Ad horum dubiorum reſolutionẽ, præmitto primo partes aliquas extrauagantiũ fœl.recor. Pauli III. Iulij III. Pauli IIII. Pij IIII. & Pij V. Pars extrauagantis Pauli III. date Romæ 1541. tertio non. Ianua. Pontific. anno 8. huc pertinens eſt hæc.

Cum itaque, ſicut accepimus, à nõnullis nimiũ curioſis, qui iura Cameræ Apo. vſurpare, ac Camerã præfatã illis defraudare vellent in dubiũ redigatur, an res & bona, ſpolia nũcupata prælatorũ, etiam pontificali, vel alia maiori dignitate fulgentiũ; cæterarũque perſonarũ Eccleſiaſticarum ſæculariũ & regulariũ tempore obitus ipſarũ remanẽtia, ex eo quod Rom. Pon. pro tẽpore exiſtẽti, & Cameræ præfatæ reſeruata fore, aliqua generali Apoſtolica cõſtitutione forſan non caueatur ad Camerã prædictã iure legitimo ſpectare, & pertinere debeãt. Nos et ſi ſatis euidẽter cõſtet, & appareat, prædeceſſorũ noſtrorũ Romanorũ Põt. et noſtrã indubiã intentionẽ, & voluntatẽ, ſemper fuiſſe, vt ſpolia huiuſmodi ad dictã Camerã, & nõ ad alios ſpectarent, & pertinerent: & quod pro eadẽ Camera exigerentur, & recuperarẽtur cũ prædeceſſores præfati, diuerſos dictorũ ſpoliorum, vt ad Camerã prædictam ſpect. & pertinẽtiũ, collectores, & exactores in varijs prouincijs et locis deputauerint & cõſtituerint, & nos deputauerimus, et cõſtituerimus, variæque literæ ab eiſdẽ prædeceſſoribus, et a nobis ſuper exactione aliquorum eorundẽ ſpoliorũ, in quibus ſpolia huiuſmodi ad præfatã Camerã ſpectare expreſſe cõtinebatur, emananerint, ac ſẽper de illis dicti prædeceſſores per pleraſque alias literas, tãquã de rebus, ad Camerã prædictã pertinẽtibus, donãdo, vel trãſigẽdo, aut alias diuerſimode diſpoſuerĩt, et nos diſpoſuerimꝰ, necnõ ea ab antiquiſſimo tẽpore citra dictæ Cameræ noſtræ nomine exacta, & inter iura ipſius Cameræ cõnumerata fuerint. Ne tamẽ præmiſſorũ veritas deprimi, & mẽdaciũ deſuper in præfatæ Cameræ præiudiciũ locũ ſibi vẽdicare valeãt. Attẽdẽtes quod iniquũ eſſet, ſi ex Apoſtolicæ ſedis benignitate; vel alia rationabili cauſa ad ſingula quæque loca collectores nõ deſtinãtur, iura ipſiꝰ Cameræ propterea depereãt, dubiũ huiuſmodi enucleare, ac in præmiſſis opportune prouidere volẽtes: Motu proprio, & ex certa ſciẽtia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, declaramus, res & bona huiuſmodi, ſpolia, vt præfertur, nũcupata, in quibuſcunque regnis, ac dominijs, tã citra, quã vltra mõtes, & maria cõſiſtẽtia, quæ pro tẽpore poſt obitus prælatorũ, et perſonarũ prædictarũ quãtũcũque ẽt vt præfertur, vel alias quomodolibet qualificatarũ; etiã Cardinalatus honore fulgentiũ, qui vel nullo cõdito teſtamẽto, vel abſque ſufficienti facultate, aut vltra quãtitatẽ, de qua facultatẽ habuerint, cõdito, deceſſerũt, & decedent, remanſerunt, remanent, & remanebunt, etiam quod ad illa recuperandis aliqui collectores deputati non fuerint, ad Camerã Apoſtolicam, & nõ ad alios, etiã in quibuſuis cathedralibus, etiam Metropolitanis, collegiatis, ac

alijs Eccleſijs, Monaſterijs, cæteriſque beneficijs eccleſiaſticis cũcura, & ſine cura, ſecularibus, & quorumuis ordinũ regularibus, qualitercũque qualificatis, ſucceſſores, illa in titulũ, cõmẽdã, adminiſtrationẽ, & alias quomodolibet pro tẽpore obtinẽtes, etiamſi ad illa vigore prioris tituli ius regrediendi, ſeu accedendi, vel ingrediẽdi, cõceſſum fuerit, ſpectaſſe, & ſpectare illaque tanquã ad ipſam Camerã ſpectantia, perpetuo colligi & recuperari potuiſſe, & poſſe, atque debere: ac ita, vt præfertur, eorum prædeceſſorum, & noſtram intentionẽ & volũtatem, ſemper fuiſſe, fidem facimus, & atteſtamur per præſentes. Decernẽtes ſic & nõ aliter per quoſcũque tam ordinaria, quã delegata, & mixta authoritatibus fũgẽtes iudices & perſonas, vbique in quãcũque inſtãtia, iudicari, diffiniri, & decidi debere, ſublata eis, & eorũ cuilibet quauis aliter iudicandi, interpretandi, & decidẽdi facultate. Nec non irritum, & inane, quicquid ſecus ſuper his, a quoquã, quauis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter, cõtigerit attẽtari. Quocirca, dilecto filio Guidoni Aſcanio Sfortiæ S. Euſtachij Diacono, Cardinali, & in Camerariatus officio ſucceſſoribus cõmittimus, & mãdamus, quatenus exactioni et recuperationi ſpoliorum huiuſmodi incumbat, & illa ad Cameram Apoſtolicam peruenire, ac præmiſſa ab omnibus inuiolabiliter obſeruari faciãt: nec permittant Cameram ipſam, vel eius agentes deſuper modo aliquo moleſtari, impediri, vel inquietari Contradictores. &c.

3 Primo noto in hac extrauag. illa verba, *Regularium &c.* & inferius *Quorumuis ordinũ regularibus.* per quæ probatur, quod etiam bona quæ prælati, & alij beneficiarij regulares relinquunt inconſumpta, connumerantur ſpolijs. Idem probat breue Pij IIII. datum anno 1560. infra §. 7. relatum ibi, *Quarumcumque perſonarum eccleſiaſticarũ ſecularium, & quorumuis ordinum regularium. &c.* Idem probat bulla eiuſdem Pij IIII. data eodem anno, ibi. *Et quorumuis ordinum regulariũ &c.* Idem probat bulla eiuſdem, data eodem anno, dum quæſita à religioſis per negociationem illicitã inter ſpolia computat, & paulo infra ibi. *Quorumuis ordinum regularium.* Idem probat extrauagans Pij V. §. 8. data anno 1565. ibi. *Quorumuis ordinum regularium.*

Contra hoc notabile vrget, quod omnia quæ acquirit prælatus, vel alius beneficiarius regularis, acquirit Monaſterio, vel Eccleſiæ, cuius eſt beneficiarius; quum non poſſit ſuæ perſonæ quicquã quærere, c. cũ olim. 3. de priuileg. vbi late Innoc. receptus ab omnibus. cap. in præſentia. de probat. auth. ingreſſi. C. de ſacroſ. eccleſ. cap. non dicatis. 12. q. 1. vbi glo. celeberrima, & receptiſſima habet, regularem non eſſe dominum etiam veſtis quotidianæ qua veſtitur, nec eam poſſidere nomine ſuo, inſtar ſerui, l. id veſtimentum. ff. de pecul. & l. quod ſeruus. ff. de acq. poſſ. & latius tradimus in d. tract. de redit. q. 1. mon. 7. & ſeq. & in Apolog. prædicta. quæſt. 1. mon. 9. vſque ad 18. & conſequenter omnia

nia videntur eſſe impenſa,& inſumpta ante mortem illorum, tanquam quæ ſunt quæſita monaſterijs, & eccleſiis eorum. ergo non poſſunt dici ſpolia,per definitionem ſupra dictam in §.1.num.2.

Item,ea quę pręlatus ſecularis donat eccleſię in ſua vita eo mortuo non cenſentur ſpolia:quia eo viuente iã fuerunt alij quæſita, & ea quæ beneficiarij regulares quærunt,quærũtur monaſterijs,eccleſiis,vel beneficijs eorum ante mortem illorum, vt dictum eſt : ergo non poſſunt dici ſpolia, quæ dicuntur ſola illa quæ non fuerunt impenſa,& quæſita alijs,viuentibus ipſis beneficiarijs.

Tertio,quod etiam in eccleſiis ſecularibus, in quibus prælatus & Capitulum omnia habent communia, & nullam menſam ſeparatam, & omnia regunt, & diſpendunt ſimul; ita quod ſolus prælatus ſine Capitulo,vel aliquibus deputatis ab eo, quos alibi diſcretos, alibi conſiliarios appellant,nihil inſumit,pręterquã duo,vel tria,vel quinque ſcuta, quæ poteſt dare ſingulis menſibus pauperibus, vt ſeruatur in omnibus monaſterijs S. Hieronymi in Hiſpania, & etiam in Dominicanis habẽtibus bona ſtabilia, qualia multa habent Salmanticæ in monaſterio S. Stephani, & Pinciæ S. Pauli, & collegio S. Gregorij mortuis pręlatis, nulla videntur remanere ſpolia: licet multa ſupereſſent reliqua ſuſtentatis conuentibus,& alijs omnibus oneribus, eo quod omnia illa iudicantur acquiſita talibus eccleſiis viuẽtibus adhuc prælatis,ergo à fortiori quęſita per prælatos & alios beneficiarios regulares,nõ cenſebũtur ſpolia,cum ipſo iure ante mortem illorũ ſint quæſita monaſterijs, & eccleſiis vel beneficiarijs eorum.Poſtremo quod nemo audiuit priores regulares Chartuſianorum,nec Hieronymianorum, nec Dominicanorum,nec aliorum ſimilium,qui vna cum Capitulis ſuis bona omnia monaſteriorum eo modo quo dictum eſt adminiſtrant, cenſeri relinquere aliqua ſpolia,etiamſi tempore mortis eorum multa inueniantur in arcis trinarum clauium reliquata.

Ad hæc argumenta viſum fuit primo aſpectu reſpõderi poſſe, quod extrauagãs hæc ſolum habeat locum in beneficiarijs regularibus habẽtibus menſas ſeparatas,& reditus ſeparatos à menſis, & reditibus monaſteriorum & conuentuum,& eccleſiarum ſuarum,& non in alijs:quæ tñ reſponſio,non videtur firma.Tum quia eadẽ ratio idẽ videtur cõcludere in iſtis,ſicut in illis:quia ẽt in iſtis habẽtibus mẽſas ſeparatas,& reditus ſeparatos,oĩa quæ illi quærũt quærũtur monaſterijs,vel eccleſiis per prędicta.Tũ quia cõſequeretur nulla ſpolia relinquere pręlatũ regularẽ, qui ſolus adminiſtraret aliquam abbatiã ampliſſimam, & tẽpore mortis ſuæ ſuſtentato conuentu ſuo, & omnibus oneribus,relinqueret decem millia ſcutorum reliquata.Conſequeretur item,quod commendatarius,cui commendata eſſet huiuſmodi Abbatia, quã ipſe ſolus gubernaret,nulla poſſet relinquere ſpolia:quia nullam menſam,nec redi-

tus ſeparatos à menſa, vel reditibus cõuentus & eccleſię haberet, quod videtur contraire menti huius extrauag.

Quare videtur dicendum, hanc extrauagantem intelligendam eſſe de omnibus prę latis, & beneficiarijs regularibus, tam non habentibus menſas ſeparatas, quàm habentibus, qui ſoli ſine Capitulis, & diſcretis vel deputatis ab eis conſiliarios, ſeu diſcretos eorum poſſunt diſpendere reditus ſuos abſque limitatione. Et poteſt aſſignari illa ratio diuerſitatis, quod licet quæſita per hos quærãtur monaſterijs, & eccleſiis, ſicut quæſita per illos: hi tamen poſſunt in vita pauperibus, & operibus pijs impendere illa ſoli, ſine vllius alius conſenſu, & ita ſunt reuocabiliter quæſita. Alij vero non poſſunt diſpendere illa iam quæſita; quod facit vt non cenſeantur ſpolia: ſicut in ſimili, bona ſtabilia, ſiue immobilia quæſita per beneficiarium ſecularem, & donata eccleſiæ in vita eius non cenſentur ſpolia; licet ſic quæſita & nondum donata eccleſiis, vt late concluſimus in pręd. tract. de red. quęſt. 1. mon. 47. & in Apolog. prædicta q. 1. mon. 37. ratio huius rationis eſt, quod libertas illa quam habet beneficarius regularis diſpendendi quęſita ex reditibus ſuis dũ viuit, ſine vllius alterius conſenſu, facit, vt quadamtenus non videãtur quæſita ſuis monaſterijs, & eccleſiis, quàmuis re vera ſint quæſita: ſicut & res legata nõdum acceptata, quæritur quidem legatario ipſo iure, à morte teſtatoris, ſequuta hæreditatis aditione l. a Titio. ff. de furt. ſed reuocabiliter ante acceptationem, poſt eam vero irreuocabiliter.

Secundo noto illa verba. *Forſan non caueatur.* per quæ ſignificatur, non eſſe certum, quod per aliquam conſtitutionem Apoſtolicam ad
3 Paulum vſque III. editam, clare Sedes Apoſt. reſeruauerit ſibi, & ſuæ Cameræ prædicta ſpolia: quia verbum, forſan, ſignificat dubitationem l. 1. §. 1. ff. de rei vend. adiũcta gloſſa, & quamuis reſponderi poſſit, quod caſualiter iuxta materiam ſubiectã ſignificat certitudinem, vt reſoluit Fel. in cap. accedens. 1. col. 5. vt lite non conteſt. & quod ita capitur hic iuxta illud, *Sub dubio forte reſpondent ſæpe periti.* citatum à gloſſa l. ſi duo. ff. de arbit. nõ tamen videtur occurrere hic talis materia ſubiecta, ratione cuius verbum prædictum, quod proprie dubitationem ſignifi-
4 cat, debeat impropriari, quum verba proprie debeãt intelligi, niſi quando conſtat aliud de mente diſponentis. l. non aliter. ff. de leg. 3. & capit. fi. de verbo. ſigni.

Tertio noto verba illa, *Euidenter appareat. &, illã noſtrã indubiam intentionem. &c.* per quæ ſignificatur, omnes Romanos Põtifices ſemper fuiſſe ea mente, & intentione, vt præfata ſpolia cederent Cameræ Apoſtolicæ.

Quarto noto illa verba, *& non ad alios.* per quæ ſignificatur, prædicta ſpolia ita pertinere ad Cameram Apoſt. vt ad alios nõ pertineãt, & conſequenter in eis non eſſe locum capit. quia ſæpe. de elect. lib. 6. qua-

tenus

tenus per verbum,dimiſſa, ſignificat illa eſſe reſeruanda futuro ſucceſſori,de quo infra pauca.

5 Quinto noto illa verba. *Varijs Prouincijs,& locis.* per quę docetur, non ſolum ſpolia eccleſiaſticorum Italię,ſed etiam aliarum prouinciarum,fuiſſe, ac eſſe reſeruata Papæ: quod confirmatur, eo quod eadem ratio idem iuris in omnibus ſuadet.l.illud.ff. ad legem aqui. cap.2.de transl.præl.& clarius hoc exprimitur paulo poſt ibi.*In quibuſcumque Regnis,& Dominijs,tam citra,quam vltra montes,& maria,&c.*

Sexto noto illa verba,*variaq; litteræ &c.* per quæ apparet, quod licet Romani Pontifices per conſtitutionem generalem expreſſam non reſeruauerint ſibi ſpolia,per alias tamen literas declararunt illa ad ſe pertinere, quod ſufficere videtur, arg.capit.ſi Romanorum. 19.diſtin. & §. ſed & quod Principi placuit legis habet vigorem. Inſtit. de iure natu.gent. & ciuil. qui §. tanto magis locum habet in Papa totius Eccleſiæ Romanæ Principe, quam in alijs ſecularibus Principibus,quanto immediatius accipit ipſe ſuam poteſtatem à Deo,quam illi,& quanto liberiorem,quam illi,cap.quodcumque.24.q.1.cap. in nouo. 21.diſtinct.& cap. cuncta per mundum.9.quæſt.3.cum notatis in cap. 1. de conſtitu.

Septimo noto illa verba, *Declaramus &c.* vſque in finem, per quæ palam edicitur,quod non ſolum ſtatuit,ſed ſtatutum eſſe declarat, omnia ſpolia eccleſiaſticorum non ſolum ſecularium,ſed etiam regulariũ, non ſolum minorum & maiorum, ſed etiam maximorum etiam Patriarcharum,& Cardinalium,non ſolum in Italia,ſed etiam vbique gẽtium,citra & vltra mõtes,& maria;etiam ſi relinquunt ſucceſſores per regreſſum & coadiutorias,ſpolia inquam, non ſolum futura,ſed etiam præterita & præſentia,ſpectare,ac ſemper ſpectaſſe ad S.Sedem Apoſt. & ita ſpectare, vt non ſpectent ad alios. An tamen aliqua ratione defendi poſſit illud quod contra hoc ſeruari videmus in Hiſpania in ſpolijs aliorum quàm Epiſcoporum, & in Luſitania, & Gallia, etiam in ſpolijs Epiſcoporum,in deciſione 4.dubij dicemus.

Octauo noto illa verba.*Irritum & inane.* per quæ conſtat,pręfatam extrauagantẽ munitam eſſe decreto irritante, cuius magna eſt virtus, vt traditur in capit.1.de conceſ.præb.lib.6. & in cap. cum acceſſiſſent. de conſtitu. & in capit.dilecto. de præb. & in eis declarant Doctores. Quæ an impediat conſuetudinem contrariam dicetur in prædicto quarto dubio.

SVMMARIVM.

1 *Bona immobilia ex reditibus Eccleſiæ comparata manent eiuſdem naturæ,cuius ſunt reditus.*

Bona

2 *Bona Eccleſiæ incorporata non computantur inter ſpolia, nec alia iuſte donata.*
3 *Teſtari duabus rationibus impeditur Religioſus.*
4 *Bona immobilia de reditibus eccleſiaſticis per beneficiarios empta non omnia ipſo iure fiunt eccleſiarum.*
5 *Teſtari iure nequit beneficiarius de reditibus eccleſiaſticis, ſiue ſimplicis, ſiue curati beneficij, neque ad pia, neque ad profana.*
5 *Lex maiore cum deliberatione conditur, quam fiat commiſſio.*
6 *Conſuetudinem vbique gentium eſſe, vt beneficiarij pro libito de ſuis reditibus donent, vel relinquant in vita, & in morte, vt quidam aſſerunt, verum non eſſe.*
7 *Papæ debētur fructus eccleſiarum menſarum Patriarchalium, Metropolitanarum, & cet. a die vacationis, vſque ad diem prouiſionis.*
7 *Verba (volumus) & (decernimus) ius nouum important.*
7 *Spoliorum nomine quæ veniant.*

§. 6.

IVLII vero III. extrauagantis pars huc pertinens, datæ anno 1549. ſexto Idus Martij, Pontif. anno 1. eſt hæc.

1 *Cupiētes, vt alma vrbs noſtra, in qua beatus Petrus Apoſtolorū princeps ſibi, & ſuis in Chriſti vicariatum ſucceſſoribus ſedē conſtituit, & ad quam, veluti communem ciuium fidelium patriā frequens eſt hominum acceſſus, ſpecialibus fauoribus, & prærogatiuis decoretur, & qui illam pro tempore incolunt, ſeu Romanā curiā ſequūtur, tam in his quæ ad victū pertinent, quàm in ſuorū diſpoſitione bonorū, & poſt eorū obitū hæredes ſui in eorundem bonorum aſſecutione plena libertate fruātur, & vrbis decori, ac curiæ prædictarū frequētiæ, necnō vrbem incolentium, & curiā huiſmodi inſequentiū indemnitati conſulatur, Motu proprio & cet. Et inſuper auctoritate, & tenore prædictis, ſtatuimus & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris tēporibus, omnes & ſinguli vrbis incolæ, ſeu curiā huiuſmodi inſequentes cuiuſcūq; dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, præeminētiæ vel cōditionis exiſtant, etiam ſi Cardinalatus honore, aut Patriarchali, Archiepiſcopali, Epiſcopali, Abbatiali, vel quauis alia eccleſiaſtica ſeu mūdana dignitate præfulgeāt, ſi eos in dicta curia, ſeu eius diſtrictu, decedere cōtigerit, de omnibus, & ſingulis eorum immobilibus, mobilibus & ſe mouētibus bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus, actionib⁹, et rebus aliis in dicta vrbe, & eius diſtrictu pro tēpore cōſiſtētibus, & per eos etiam ex fructibus, reditibus; & prouētibus eccleſiarū, monaſteriorū, & beneficiorū eccleſiaſticorū, cū cura, et ſine cura ſeculariū, & quorumuis ordinū regulariū quomodocūque, et qualitercūque qualificatorū, per eos etiā quibuſ-*

uis cõceſſionibus, & diſpẽſationibus Apoſtolicis in titulũ, vel cõmendã administrationẽ, ſeu alias quomodolibet obtẽtorũ, aut alias: licite tamẽ acquiſitis cuiuſcũque quantitatis, qualitatis, ſummæ, valoris & pretij, ſeu conditionis exiſtãt, etiam ſi talia ſint, quæ ſub generali verborũ expreſſione non cõprehendantur, ſed ſpeciali nota digna ſint, tã donatione inter viuos, & cauſa mortis, quam teſtamẽto, codicillis, fidei cõmiſſis, legatis, quauis alia vltima volũtate in fauorẽ conſanguineorũ, & affiniũ ſuorum, & quarũuis aliarum perſonarum, etiam penitus extranearũ, ac de iure incapacium, ſeu alias probibitarũ, etiã diuitum, & potentiũ, ac natorum ſuorum illegitimorũ, ſeu ſpuriorũ, ac collegiorũ, vniuerſitatum, eccleſiarum, & locorum piorũ, & non piorũ diſponere, illaq; eis donare, cõcedere, relinquere, & erogare, ac in eis cõſanguineos, affines, & quaſuis alias perſonas, ac natos etiam, vt præfertur, procreatos, necnon collegia, vniuerſitates, eccleſias, & loca, hæredes particulares, & vniuerſales pro libito eorũ volũtatis, inſtituere libere, et licite, valeãt. Quodq; ſi Vrbis incolæ, aut curiã huiuſmodi ſequẽtes, ab inteſtato, deceſſerint, eorũ bona, pecunia, iocalia, iura, actiones, et res huiuſmodi nõ ad nos, & pro tẽpore exiſtentẽ Romanũ Põt. aut Cameram Apoſt. ſed ad ipſorum pro tẽpore decedẽtium proximiores agnatos, & alios, qui eis, niſi beneficiati eſſẽt, de iure ſuccedere deberẽt, alias iuxta iuris cõmunis diſpoſitionẽ, libere deuoluãtur, nec per Camerã prædictam, aut pro ea agẽtes, etiã prætextu quod hæredes præfati in curia nõ exiſtãt, aut quod aliqui eiſdẽ defunctis ſanguine coniuncti in eadẽ Vrbe non reperiantur, vel alias timore dilapidationis bonorũ, pecuniarũ, iocalium, & rerum huiuſmodi occupari, aut inuẽtariari poſſint: ſed ſi hæredes præfati in Curia nõ fuerint, aut aliqui eiſdẽ pro defunctis ſanguine cõiuncti in vrbe nõ reperiantur, tũc et eo caſu, bona, et pecuniæ, ac alia huiuſmodi, per ad id pro tẽpore deputatos ſingularum nationum, quarum ipſi defuncti, apprehendantur, & iuxta iuris formam inuentarientur, & ſub fideli cuſtodia, & eiuſdem hæredibus conſeruentur. Diſtrictius. &c.

Primo noto in hac extrauag. verba principij, per quæ ſignificantur rationes ob quas magnæ curæ eſſe debet Pontificibus Romanis, eiſdẽque Maximis, Roma, & eius decor, ac frequentia, concordat cap. fundamenta. de elect. li. 6.

Secũdo noto illa verba, *Immobilibus, mobilibus, et ſe mouẽtibus*. per quæ probatur, ꝙ bona immobilia empta ex reditibus beneficiorũ à be-
2 neficiarijs nomine proprio, & nõ nomine eccleſiæ, nõ fiunt, ita ipſo iure Eccleſiæ, vt non poſſit alienari per beneficiarios, quam alia bona eccleſiæ antea incorporata: imo manent eiuſdem naturæ, cuius ſunt reditus ex quibus comparantur: ita quod perinde diſponere poteſt, de illis beneficiarius ac potuiſſet de illis reditibus: quod in præd. tracta. de redit. eccleſ. q. 1. mon. 47. & in Apolog. q. 1. mon. 37. contra N. tenuimus.

Vides

vides enim quod ſummus Pontifex cõputat illa inter ſpolia, inter quæ tamen non computantur bona eccleſiæ incorporata. Cõcordāt in hoc literę alię Pauli IIII. datæ anno 1556.8. Februarij infra relatæ, vt ibidē inſinuamus, & etiā literæ Pij IIII. datæ anno 1560. trigeſima Iulij, quibus declaratur, idem eſſe dicendū de reædificatis, refectis, & reſtauratis, quod intelligendū videtur de prætio in reędificatione, & refectione inſumpto: nam non poteſt intelligi de re principali refecta, quum potius refectio debeat cedere refecto, quā è cōtrario refectū, refectioni, arg. ſ. cum in ſuo. & ſ. cum ex aliena. Inſt. de rer. diui. per quos etiā videtur intelligēdū de refectione facta in ipſiuſmet beneficiarij bonis, vel facta in alieno ſine aīo donādi; quū donata in vita nō cedāt ſpolijs ſaltē illa quę iuſte donātur, per ea quę adduximus in pręd. trac. de red. eccl. q. 1. mo. 47. & ſeq. & in apolo. q. 1. mon. 37. quæ ampliatio, & declaratio addēda eſt p̄dictis vbi ſupra vbi etiā extrauagās hęc citata fuit.

Tertio noto ex illis verbis, *Motu proprio* &c. quæ mirabilem continent donandi, & teſtandi facultatem de reditibus eccleſiaſticis conceſſa à ſancta ſede Apoſt. concedit enim eis, ſiue ſint incolæ, ſiue aliæ Curiam ſequentes, ſiue ſint paruæ, ſiue magnæ conditionis, etiam Cardinales: et ꝙ poſſunt diſponere per donationes inter viuos, et quaſcūque vltimas volūtates, et in perſonas capaces, et incapaces, in diuites, et pauperes, in pia, et nō pia, in cognatos et extraneos, et natos ſuos ēt illegitimos, et ſpurios pro libito eorum: quamuis quod ait de natis illegitimis videretur tollendum: quia videtur præbere occaſionem delinquendi, per ea quæ adducuntur à Fel. in cap. fin. num. 13. de conſtitu. etſi vtcunque defendi poſſit, per ea quibus Philip. Dec. defendit quoddam primogenium ſiue maioratum, in quo illud inſtituens poſuit clauſulam, vt deficiētibus legitimis, ſuccederet in eo illegitimus; et ſucceſſionis alioquin in capax, de Regis licētia, et facultate ſuccedendi facta inſtituenti, vt eam apponere poſſet, in conſi. 271. col. pen. & quibus ſtatutum ſimile defendit Calder. conſi. 4. de conſti. quē ſequitur Nicol. de Vbal. in tract. de ſucceſ. ab inteſt. col. 11. num. 41. nam licet per reſpōſionem eorum, tollantur ea quæ vbi ſupra Feli. citat. quoad primogenia laicorum; tamen quoad hoc ſatis concludunt debere adimi talem facultatem eccleſiaſticis in bonis eccleſiaſticis, licet quoaduſque tollatur ſeruanda erit, per rationes Decij vbi ſupra redditas. Quam tamen ſublatā eſſe a fæl. rec. Pio V. vidi poſt hæc ſcripta in bulla eius, ſuper reuocatione facultatum relinquendi illegitimis de bonis eccleſiaſticis hoc eodem anno 1571. edita. cuius tenorem infra ſ. vltimo, cum aliquot adnotationibus de verbo ad verbum inferam.

Quarto noto illa verba, *Quorumcunque ordinū regularium.* & mo-
3 neo, quod non ſignificāt, vt quidam putant, quod regularis moriens in curia teſtari poſſit: ſed ſolum quòd prædictę perſonę poſſunt teſtari de

rediti-

reditibus beneficiorũ etiam regulariũ, & ex eis quæſitis ſublato enim impedimento vno, non tollitur aliud cap. ex tuarum.de auth.& vſu pal.l.ſi domus.ff.de ſeruit. vrban. præd. At religioſus duobus impedimentis arcetur à teſtando de reditibus Eccleſiaſticis, videlicet religionis, & naturæ redituum eccleſiaſticorum: per hanc autem extrauagãtẽ tollitur quidem poſterius, quod ex natura redituum naſcitur, nõ autẽ prius, quod ineſt religioni. Vnde alia extrauag. Pauli IIII. paulo poſt relata, expreſſe reſtringit hoc ad clericos ſeculares.

Quinto noto, quod hæc extrauagãs videtur probare quod Papa poteſt iuſte facere facultatem teſtandi pro libito beneficiarijs de ſuis ſpolijs, & reditibus eccleſiaſticis, etiam in diuites, & potentes, cognatos, & extraneos ſine vllo pietatis vel paupertatis intuitu. Cuius cõtrarium probauimus nos in dicto tracta.de red.q. 3. mon. 6. & in d.Apolog.q. 3.mon.6.nu.8.vbi & in ead. q.mon. 3.reſpondimus extrauag.Pij IIII. idipſum quod hæc formaliter continenti quã infra §. 7.refero, omiſſa parte quæ id continet. Quo eodem modo reſpondendum eſt huic, nẽpe, quod ea facultas intelligenda eſt quo ad forum exterius tantũ; quoniam facta fuit, ad tollendum grauiſſimas illas moleſtias, quæ fiebant per miniſtros à Camera deputatos, omnibus clericis ęgrotis: annotando, etiam antequam morerẽtur, bona quæ habebant vndecumq; quæſita, ne morientibus illis, cognati, hæredes, & famuli abſconderent, vel amouerent à domibus eorum, ea ſpolia, quæ poſt mortem eorum, Camerę Apoſt. deberentur. ſicut diximus vbi ſup.in d. q. 3. mon. 3 nu.6. quod lex Regia Hiſpaniæ iubet ſeruari conſuetudinem teſtandi clericorum, non quidem quoad forum conſcientiæ, quod facere nequit, ſed duntaxat quoad forum exterius; ne Remp. innumeræ lites, quæ alioquin naſcerẽtur, leui cum vtilitate grauiter inquietarent, quod paulo latius repetitur infra §.11.nu.3.

Eiuſdem Iulij III.extrauagans, data anno 1553.10.Ianuarij, pontificatus ſui anno 3.per quam cognitionem cauſarum, quæ ſuper ſpolijs vertebantur, auocauit, & theſaurario generali commiſit, quatenus huc pertinet, ſic habet. *Ad futurã rei memoriam. Vt exactio ſpoliorum, tã ſtatus ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, quam aliarũ partiũ Italiæ celerius, & facilius fiat, nec miniſtrorum multitudine cõfundatur Motu proprio &c.* Nota quod hæ literę probant declarationem præfatam Pauli III. quoad ſpolia Italiæ, non quoad aliarum gentium.

Pauli autem IIII.cuiuſdam commiſſionis datæ anno 1556. 8. Febr. Pontific. ſui anno. 1.pars huc pertinens ſic habet. *Cum (ſicut accepimus) nõnulli res, & bona mobilia, & immobilia ac ſe mouentia ex fructibus beneficiorũ eccleſiaſticorũ acquiſita, per obitum prælatorum & aliarum quarumcunque perſonarũ Eccleſiaſticarum, ſeculariũ, & quorumuis ordinũ regulariũ, quæ extra Rom. Curiã deceſſerũt, remanentia*

tia,& relicta,quæ tanquam ſpolia alias fel. recor. Paulus Papa III. prædeceſſor noſter ad Cameram Apoſtolicam ſpectare, & pertinere decreuit,& declarauit,indebite occupare, et ſpolijs huiuſmodi Cameram defraudare præſumpſerint,& præſumant in animarum ſuarum periculum,ipſiuſque Cameræ nõ modicum præiudicium.Nos pro noſtri officij paſtoralis debito,volentes temerarios talium perſonarum auſus cõprimere,& ne in futurum ſpolia prædicta diſſipentur opportune prouidere.Motu proprio &c.& inferius,*Dantes tibi plenam, et omnimodam poteſtatem,et auctoritatem,omnia & ſingula,res,bona quæcũque mobilia , & immobilia, ac ſe mouentia,per obitum quarumcũq; perſonarũ Eccleſiaſticarum ſecularium,beneficia non ſimplicia , ſed adminiſtrationẽ habentia obtinentiũ & quoad beneficia ſimplicia,niſi ex priuilegio Apoſtolico eis conceſſo,ſeu ex conſuetudine legitime præſcripta , in loco vigenti teſtari valentium,et quorumuis ordinũ regulariũ,quauis etiam Põtificali dignitate fulgentium,in vniuerſa Italia,extra tamen hanc almam vrbem,pro tempore decedentium remanentia, & relicta, cuiuſcumque qualitatis,generis , & ſpeciei fuerint etiam gemmas , & pretioſa ornamenta,ac pecuniarum ſummas; noſtro & prædictæ Cameræ Apoſtolicæ nomine colligendi,& recuperandi.& cet.*

Primo noto illa verba,& *immobilia.*ad probandũ clare id quod cõtra N. in tractat. de redit.eccl. q.1.mon. 47.& in Apol.mon.37.diximus videlicet,ꝙ non oĩa immobilia quæſita ex reditibus eccleſiaſticis empta per beneficiarios,ipſo iure fiunt eorum eccleſiarum;quia illa ſo-
4 la fiunt earum quæ nomine ipſarum emunt, aut nomine ſuo empta ipſis dono vel alio ad transferendum dominium idoneo titulo , tradunt, vt ibi latius eſt dictum, & ſupra in extrauag. Iulij III. §. 6. num. 4. tactum fuit,cum ampliatione ibi addita.

Secundo noto illa verba:*Extra Romanam curiam deceſſerunt.* per quæ ponitur differentia inter beneficiarios decedẽtes in curia,& decedentes extra eam,quæ non eſt vera iure communi ſolo attento,ſed attenta extrauag.prædicta Iulij III.quę tale priuilegium conceſſit Romę decedentibus.

Tertio noto illa verba,*Beneficia non ſimplia,ſed adminiſtrationem habentia &c.*per quæ videtur ſibi ipſi contradicere:nã primo videtur ſignificari eſſe quoad facultatem teſtandi magnam differentiam inter reditus beneficij ſimplicis,& beneficii adminiſtrationem habẽtis, quã ſignificat glo.in cap.præſenti.verbo (*Reſeruari.*) de off.ord.lib.6. quæ
5 poſt Hoſtien.in cap.fi.de pecul.cler.habet , ſimplex beneficium habentem poſſe teſtari de reditibus eius , habentem autem beneficium , cui adminiſtratio ineſt,minime:& ita videtur facere contra communem & noſtram opinionem, quæ habet, neutrum illorum poſſe iure teſtari ; quam late probauimus in dict. tract. de red.q. 3. mo. 2.& in Apolog.

ead.q. & mon. & poſtea oppoſitum ſignificat,quatenus ait, habentes ſimplicia non poſſe teſtari, niſi facultatem ſpecialem habeant ad hoc a ſede Apoſtolica,vel à conſuetudine,clare inſinuando,non poſſe id de iure facere. Quod item ait de priuilegio,alicui videri poſſet parũ caute dictum:cum negari non poſſit, vtroſque illorum priuilegio Papæ poſſe teſtari ad pia,vt probauimus vbi ſupra mon. 2.& 7. ſed quicquid ſignificet hæc bulla,quæ non continet legem, ſed quandam commiſſionem,quæ non ſolet cum tanta deliberatione componi,cum quanta ſolet lex.l.humanum C.de leg.cap.erit autem lex.4. diſt. intelligi debet ſecundum illam iuris veritatem, quæ habet, vtroſque poſſe teſtari ad pia priuilegio Papæ,& ex conſuetudine prædicta; neutros autem ſine tali priuilegio,vel conſuetudine,etiam ad pia; ad profana verò, & in diuites,neque cum priuilegio,neque cum cõſuetudine,vt probauimus vbi ſupra. Pius vero IIII. in quadam bulla motu proprio data anno 1560.26.Maij.Pont.anno 1.quo ad noſtrum propoſitum ſcribit.

Cum itaq;(ſicut ex proborum,et fide dignorum hominum relatione nuper accepim⁹)quãplures,prælati,presbyteri,et aliæ eccleſiaſticæ perſonæ diuerſarum prouinciarum,locorum,& dominiorum, et præſertĩ Regni Neap.nulla à nobis,ſeu ſede Apoſt.facultate teſtãdi ſuffulti,vel muniti,ſed temeritate propria,et forſan ad ſuorum importunam ſuggeſtionẽ impulſi,in eorũ vltimis volũtatibus teſtamenta ſua cõdendo, ac donationes,ſeu legata,aut codicillos faciẽdo de bonis ſuis diuerſimode,licet id facere nullo modo poſſint,neq;debeant,diſponere audeãt,ipſaq;bona ſub diuerſis cõfictis prætextibus et coloribus,hoſpitalibus ac pijs locis,& forſan cũ promiſſionibus clãdeſtinis,quo eorũ cõsãguineis,vel affinib⁹,aut alijs perſonis ab eiſdẽ teſtatoribus nominatis,poſt illorũ obitũ ab ipſis hoſpitalibus,et locis de certa ſeu quota portione bonorũ hmõi ſubueniatur,teſtari,relinquere, legare,codicillare nõ erubeſcãt in dictæ Cameræ noſtræ graue damnũ,& præiudiciũ maximũ,dicta Cam. indẽnitati opportune cõſulere, et incõueniẽtibus huiuſmodi pro officij noſtri debito cõgruum remediũ adhibere volentes,Motu proprio &c.

Primo noto illud verbum *(donationes)*per quod videtur ſignificare beneficiarios non poſſe donare magis quàm legare,cuius contrarium latè probauimus in dicto tract. de red. ſuper cap. ſi. 16.q. 1.mon.34. & in Apolog. ead.q.mo.81. Sed,vt iura iuribus concordem,c. cum expediat.de elect.lib.6.intelligendus eſt hic tex.de donatione cauſa mortis,vel inter viuos ad profana,& quæ nullatenus fiũt intuitu paupertatis,aut pietatis;aut fiũt ſimulatè ſub ſpecie illarũ ad profana:illa vero quę in d.mon. 81. adducũtur, intelligenda ſunt de donationibus inter viuos irreuocabilibus,& veris,quę vere intuitu earũ fiunt.quod etiam ſatis declaratum fuit in prędicto mon. & ſequen.vbi ſupra.

6 Secundo noto,claræ hinc intelligi,nõ eſſe verũ id ꝙ N. contra quẽ

prædi-

prædictā Apolog.ſcripſimus, dixit,nēpe vbique gētiū eſſe cōſuetudinē, vt beneficiarij pro libito de reditibus ſuis donent vel relinquāt in vita, & in morte cū hic Pius IIII.aſſerat vtrūque illorū male fieri,& eſſe peccatū;& ita cōfirmat quæ nos cōtra ipsū late diximus in prædicto tract. de red.q.1.mon.53.& q.3.mo.2.& 7.& in Apol.q.1.mo.50.& ſequen.

Idem Pius IIII. in quodam breui commiſſionis dat.1560. 30. Iulij Pont.ſui anno 1.ſic ait.

Cū,ſicut accepimus,nōnulli res & bona mobilia et immobilia;ac ſe mouentia ex fructibus beneficiorum Eccleſiaſticorum acquiſita per obitū prælatorum,& aliarum quarumcunque perſonarum,eccleſiaſticarum ſecularium,& quorumuis ordinum regularium,quæ extra hanc almā Vrbem deceſſerunt,remanentia,& relicta,quæ tamquā ſpolia alias fel. recor.Paulus Papa III.prædeceſſor noſter ad Cameram Apoſtolicā ſpectare,& pertinere decreuit,& declarauit,necnō fructus,reditus,et prouentus mēſarum patriarchalium,Metropolitanarum, & aliarum cathedralium,eccleſiarum,& monaſteriorum in tota Italia cōſiſtentium, & per obitum prælatorum illorū vacantium,indebite occupare,& ſpolijs,ac fructibus,& prouentibus huiuſmodi dictam Camerā defraudare præſumpſerint,& præſumant in animarū ſuarū periculum,ipſiuſq; Cameræ præiudiciū nō paruum.Nos pro noſtri paſtoralis officij debito, talium perſonarum auſus temerarios reprimere,& ne ſpolia,ac fructus huiuſmodi in poſterum diſſipētur,opportune prouidere volentes, ex certa noſtra ſcientia,ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine,omnes et quoſcūque dictorum ſpoliorū,& fructuum , per totam Italiam ad hunc vſque diem quomodolibet , etiam per nos ſeu de mādato noſtro deputatos collectores,& ſubcollectores,etiam ſi S.R.E.Cardinales et Camerarius fuerint,primum & ante omnia reuocantes, omnemque illis deſuper attributam auctoritatem, & poteſtatem abdicantes,te,qui cōiugatus exiſtis,& de cuius fide,integritate,& diligentia plurimum in domino cōfidimus,noſtrum & dictæ Cameræ in vniuerſa Italia ſpoliorū ad ipsā Cameram pertinentium,necnon fructuum,redituum & prouētuū mēſarum huiuſmodi collectorem generalem auctoritate Apoſtolica, tenore præſentiū quoad vixeris, & quādiu Theſaurarius noſtri generalis officiū obtinueris,conſtituimus,& deputamus. Dātes tibi plenā & omnimodam poteſtatem, & auctoritatē omnes & ſingulas res & bona quæcunque mobilia,& immobilia,ac ſe mouentia,ſpolia nuncupata huiuſmodi,& ēt illa,quæ ex fructibus,prouētibus,& reditibus, eccleſiaſticis empta,reædificata,refecta,& reſtaurata fuerint,ſeu alias ex eiſdē fructibus,reditibus,& prouentibus quomodolibet prouenerint,per obitum quarumcūque perſonarum eccleſiaſticarum,ſeculariū beneficia nō ſimplicia,ſed adminiſtrationē habentia obtinentiū,& quoad beneficia ſimplicia,niſi ex priuilegio Apoſtolico eis cōceſſo,ſeu ex conſuetudine legiti-

mæ præſcripta, in loco vigente teſtari valentium, et quorumuis ordinũ regulariũ, quauis ẽt Põtificali dignitate fulgentium, in vniuerſa Italia, extra tamen dictam vrbem pro tempore decedentium remãſura, & relicta, cuiuſcunque qualitatis, & ſpeciei fuerint, etiam gemmas, et alia pretioſa, & pecuniarum ſummas, nec nõ etiam fructus, reditus, et prouẽtus menſarum huiuſmodi, à die Eccleſiarum & monaſteriorum vacationis huiuſmodi, vſque ad diem præfectionis, ac prouiſionis, ſeu cõmendæ de illis faciendæ, quos omnes & ſingulos fructus, reditus, & prouẽtus ad dictã Cameram ſpectare, & pertinere volumus, et decernimus ac eidem Cameræ applicamus, & appropriamus, noſtro & præfatæ Cameræ Apoſtolicæ nomine colligendi, percipiendi, & recuperandi, ac tã ſuper illis quam aliis, quibuſcunque ſpolijs, quæ hactenus in ipſa Italia per ſimilium perſonarum obitum, aut alias remanſerunt, & indebite vſurpantur, omnibus vijs & modis inquirendi, & inueſtigandi, &c.

Primo noto, illa verba, *In tota Italia.* quæ poſſẽt ſignificare alicui ſolum in Italia deberi huiuſmodi ſpolia Papæ: quod tamen non faciũt, nec limitãt extrauag. Pauli III. quoniã hic nõ agitur de ferẽda vel declarãda lege, qua debentur ſpolia Papę, ſed de commiſſione facta Commiſſario, & collectori ſpoliorum Italiæ, quod eſt longe diuerſum, vt palam eſt, & à diuerſis non fit illatio, l. Papinianus. ff. de minor. & l. naturaliter. §. nihil commune ff. de acqui. poſſ.

Secundo illa verba, *Beneficia non ſimplicia, ſed adminiſtrationem, &c.* per quæ videtur, quoad teſtandum ſignificari differentia inter beneficia ſimplicia, & ea quibus ineſt adminiſtratio, de quo dicendum eſt idem quod ſupra diximus de ſimilibus verbis in literis commiſſionis Pauli IIII. ſupra relatis in §. 6. num. 3. in fi.

7 Tercio noto, illa verba. *Necnon fructus, reditus, & prouentus menſarum huiuſmodi à die eccleſiarum & monaſteriorum vacationis huiuſmodi vſque ad diem præfectionis, &c.* quod ſaltem in Italia nõ ſolũ debentur ſpolia beneficiariorũ Papæ, ſed etiam omnes fructus menſarum eccleſiarum Patriarchalium Metropolitanarum, Cathedralium, & monaſteriorum, qui obueniunt à die vacationis illorum, vſque ad prouiſionem eorũdem: quod videtur eſſe ius nouum. Tum quia ſupra relata extrauagans Pauli III. nil tale habet. Tum quia cap. quia ſæpe. de elect. lib. 6. & cap. præſenti. de off. ord. eod. lib. imo & cap. cum vos. de off. ord. in Decretalib. ſtatuitur illa eſſe cõuertenda in vtilitatem eccleſiarum, vel reſeruanda futuro ſucceſſori. Tum quia hæ literæ vtuntur verbo, *volumus*, & verbo, *decernimus*. per quæ introducitur ius nouũ, vt de verbo, *volumus*, ait gloſ. in clem. 1. de off. vic. & clem. 1. de rerum permutatione: de verbo vero, *decernimus*, gloſ. clem. per litteras: de præb. & aliæ 3. quas citat Fel. in cap. decernimus. nu. 10. de iudic.

Quarto noto illa verba, *etiam gemmas &c.* quod appellatione ſpoliorum

riorum veniunt non ſolum immobilia,& mobilia vulgaria,ſed etiam pecunia numerata,gemmæ,& alia pretioſa, & recte quidem:quia omnibus illis conuenit definitio ſpoliorum ſupra in principio poſita, & declarata.

SVMMARIVM.

2 *Verbum ſtatuimus,ius nouum inducit.*
3 *Beneficiorum reſeruatorum & non reſeruatorum vna differentia.*
3 *Poſſeſſio beneficiorum reſeruatorũ in Regno Neapolitano capta plumbeis bullis non expeditis perimit ius quæſitũ per ſimplicem ſignaturã.*
4 *Poſſeſſionem capiens per ſolam ſignaturam non eſt regulariter iudicandus intruſus,vt aſſeruit Fel.*
4 *Bona clericorum per negotiationem illicitam quæſita ſpectant ad ſedem Apoſtolicam.*
5 *Bona clericorum quæſita per modos à canonibus prohibitos ſunt reſeruata Papæ.*
6 *Teſtandi facultas non prodeſt,niſi teſtetur is,cui illa facta eſt.*
7 *Paulus Odeſcalcus laudatus.*

§. 7.

IDEM Pius IIII. in alia bulla dat. anno 1560.7.Decembris,Pont. ſui anno 1. ſic ait.

Cupientes malitijs nonnullorum, qui fructus monaſteriorum, & aliorum beneficiorum eccleſiaſticorum diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruatorum vſurpare non verentur , & Cameræ noſtræ Apoſtolicæ indemnitati,quantum cum Deo poſſumus,conſulere . Motu proprio , & ex certa ſcientia , ac matura deliberatione noſtra , deq; Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine,omnes & ſingulos fructus,reditus,& prouentus , ac iura obuentiones , & emolumenta quæcunque , quomodolibet & qualitercunq; nuncupata omnium , & ſingulorum beneficiorum eccleſiaſticorum , cum cura , & ſine cura ſecularium , & quorumuis ordinum regularium, & monaſteriorum , etiam conſiſtorialium nobis, & ſedi Apoſtolicæ , tam per conſtitutiones Apoſtolicas, quam cancellariæ Apoſtolicæ , regulas æditas & ædendas ſeu alias quomodolibet , & ex quauis cauſa generaliter , vel ſpecialiter , reſeruatorum , ſeu affectorum in Regno Neapolis , & quibuſuis prouincijs , ciuitatibus , terris , oppidis & locis conſiſtentium per obitum & aliàs quouis modo, præterquam per ceſſum,illa obtinentium pro tempore vacantium,à die ipſorum beneficiorum,et Monaſteriorum vacationis pro rata tẽporis, vſque ad diẽ quo prouiſi per nos de eiſdẽ beneficijs , et Monaſterijs vi-

gore literarum noſtrarum ſub plumbo, illorum poſſeſſionẽ de manu dilecti filij Magiſtri Pauli Odeſcalchi notarij, & in d. Regno d. nuntij et collectoris noſtri, quẽ per alias noſtras literas cõmiſſarium ad capiẽdum poſſeſſionẽ beneficiorum, monaſteriorum huiuſmodi deputauimus habuerint, & acceperint, et aliter capta poſſeſſio nullius ſit roboris, vel momẽti, ac prouiſis ipſis nullum ius per eam acquiri, neque eis vllatenus ſuffragari poſſit, eidem Cameræ Apoſtolicæ authoritate Apoſtolica tenore præſentiũ applicamus, incorporamus, & appropriamus, illaque applicata, appropriata, & incorporata, eſſe, & fore, & ad illum ſpectare, & pertinere, nullumque præter nos et dictam Cameram, aut ipſum Paulum nuntium & collectorem, aut ab ipſo deputatos ſubcollectores, ea percipere, exigere, aut alias ſe in illis intromittere poſſe aut debere, ſtatuimus & ordinamus, &c.

Primo noto ex hac bulla, fructus & alia omnia emolumenta beneficiorum quomodocunque reſeruatorum ſedi Apoſtolicæ vacantium aliter quam per ceſſum in toto Regno Neapolitano tempore vacationis obuenientia, ſoli ſedi Apoſtolicæ deberi, & eſſe ei reſeruata, quod videtur eſſe nouum. Tum per ea quæ ſupra citauimus ſuper breui commiſſionis eiuſdem Pij IV. paulo ante relato. Tum quia nuſquam alibi
2 hoc videtur fuiſſe ſtatutũ. Tũ quia vtitur verbo, *ſtatuimus*, ꝙ inducit ius nouum, iuxta gloſ. notab. & receptam cap. vt litigantes. de offic. ord. lib. 6. & in cle. literas. de reſcriptis. quas inter alios approbat Fel. in cap. decernimus. de iudic. num. 10. & ne putes hoc ipſum contineri in prædicto breui, conſidera quod illud ſolum ſtatuit de fructibus, & emolumẽtis patriarchalium, & aliarum eccleſiarum Cathedralium, & monaſteriorum: hæ autem litteræ ſtatuunt de fructibus omnium beneficiorum quomodocumque ſedis Apoſtolicæ prouiſioni reſeruatorum aliter quam per ceſſum vacantium in toto Regno Neapolitano. Ex
3 quo rurſus noto nouam differentiam, inter beneficia reſeruata, & non reſeruata in Regno Neapolitano, nempe quod illorum fructus tempore vacationis obuenientes ſunt reſeruati Papę, horum autem non itẽ; niſi eſſent eccleſię patriarchales, vel cathedrales, & monaſteria.

Secundo noto, quod poſſeſſio præfatorum beneficiorum reſeruatorum præfati Regni, accepta per alias litteras, quam plumbeis munitas bullis, nil valet, nec prodeſt, imo nocet: quia perimit ius per ſignaturam quæſitum: & ita hoc caſu eſſet locus opinioni Fel. affirmãtis in cap. veniens. de accuſa. iudicandum illum eſſe intruſum, qui per ſolam ſignaturam capit poſſeſſionem; contra tamen cuius opinionem eſſe tenendum regulariter monſtrauimus in repetitione c. accepta. de reſt. ſpol. oppoſ. 8. quod etiam per locum à ſpeciali, quod eſt bonum argumentum, cap. præſenti. §. loco. de præb. lib. 6. ſatis hic probatur. Admoneo tamen lectorem, quod relegenti mihi hunc Commentarium,

quo

quo extremam ei manum imponerem,caſu occurrit quædam extrauagans bonæ me.Iulij III.anno 1553.edita,per quam extendit extrauag. Iniunctæ. de elect. ad omnia etiam minora beneficia quã in dicta oppoſ.8.declarando diximus eſſe ius exorbitans, & non extendendum vltra maiora beneficia in ea contenta.Extendit,inquam, & addit ne poſſeſſio eorum virtute ſolius ſignaturæ accepta quicquam proſit eam accipienti:imo adeo ei noceat,vt perimat ius quod ei quæritur per ſignaturam,iuxta c.inſtitutionis.cum gloſ.25.quæſt. 2. & clem. dudum. de ſepult.cum gloſ.verb.ſepultura.& faciat eum inhabilem. ſuper quo dicam plura in Commentario cap.fraternitas.12.quæſt.2.quem de lege pœnali nunc vtiliter,ni fallor,compono.

Item Pius IIII.in alia bulla dat.annno 1560.nonis Februarij Pontific.anno 2.confirmat facultatem teſtandi, quam Iulius III. per extrauagantem ſuam ſupra relatam dederat omnibus incolis Vrbis,& alijs clericis Curiam ſequentibus,& decernit omnia quæſita à clericis, vel religioſis per negotiationem illicitam, quæ poſt mortem eorum remanent,vel quibus in vita priuantur,vbique gentium pertinere ad Cameram Apoſtolicam, etiamſi cum facultate teſtandi de illis teſtati fuerint,in hæc verba:

Nos ex certis tũc expreſſis cauſis motu ſimili,& ex certa noſtra ſcieñtia,ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine,per alias noſtras literas,ſub dat.non.Nouẽbr.Põtific.noſtri ann.1.decernimus,& declaram' omnia et ſingula,res et bona cuiuſcũq; qualitatis,et quãtitatis exiſtẽtia, ac in quibuſuis rebus,ac regnis,& dominijs,tã vltra,quã citra mõtes, et maria cõſiſtẽtia,per quoſuis clericos, tam ſeculares quam regulares,etiã ſi Epiſcopali,Archiepiſcopali vel ea maiori dignitate præfulgerẽt, ex negociatione illicita,aut aliàs cõtra ſacros canones,quomodolibet acquiſita,quæ pro tẽpore poſt obitũ eorũ,qui etiã ex facultate quã habuerãt teſtandi,cõdito teſtamẽto vbiuis locorum decederent,aut quibus etiã illos viuẽtes priuari,& eis deſtitui cõtingeret, eatenus remãſerãt,& in poſterum remanerẽt ad eãdem Cameram et nõ alios ſpectaſſe,et ſpectare, ac ſub nomine ſpoliorũ venire,illaque tanquã ſpolia ad eãdem Camerã pertinẽtia perpetuo colligi,& recuperari potuiſſe,ac poſſe,et debere,pro vt in ſingulis literis prædictis plenius continetur &c. & mox limita hanc ampliationem in hunc modum.

Literas noſtras prædictas ad.S.R.E. Cardinales, etiã vbiuis locorũ decedẽtes,ac eorũ bona vbique exiſtẽtia nullo pacto, ac Vrbem,& Curiã præfatas,nec nõ prælatos,officiales,ac alios ſeculares;cuiuſuis ordinis regulares clericos,cæteroſque tam in vrbe,& Curia præfatis pro tẽpore exiſtẽtes,& in ea,ſeu eius diſtrictu decedẽtes,quã alias alibi vbiuis loco rum,etiam vltra mõtes,et maria exiſtẽtes,teſtandi tamen,codicillãdi,et alias de bonis ſuis quibuſcũq. quomodolibet diſponẽdi,facul-

tatẽ,ſeu etiam,quod eis ab inteſtato decedentibus eorum bona ad ipſo rum proximiores,& qui,niſi beneficiati eſſent,ſuccedere deberẽt deuo luantur, et debeant ſpecialem ab Apoſtolica ſede,vel officiorum ſuorũ ratione priuilegiorum,aut ex alio quouis titulo,pro tẽpore habẽtes cu iuſcunque ſtatus gradus,ordinis cõditionis,et præeminentiæ perſonas, minime ſe extẽdere,neque illos aut eorum aliquem cõprehendere, &c.

Primo noto,& admoneo lectorem,quòd in d.tract.& Apolog.de redit.eccleſ.q. 3.mon.6.ſub finem citaui hanc extrauag. quo ad partem deciſam, qua facit facultatem teſtandi eccleſiaſticis perſonis reſidentibus in vrbe, etiam quoad profana, quæ non fuit hic repetenda:quia continebat idem pænitus quod extrauagans Iulij III.§.6.relata.ſuper qua notaui quæ ſuper hac me notaturum condixi in prædicto mon.

4 Secundo noto illa verba, *de negotiatione illicita* omnia quæſita per negotiationẽ illicitam clericorum,& religioſorum,quæ tempore mortis eorum manſerint inconſumpta,vel quibus in vita priuantur,pertinere ad S.Sedẽ Apoſtol.quod etiã videtur ius nouũ.Tum quia nuſquã alibi hoc videtur inueniri ſtatutum.Tũ quia vtitur verbo,*decernimus*, quod inducere ius nouũ ſupra diximus, poſt gloſ.receptam clem. per literas.de præb.& alias tres citatas à Fel.in c.decernimus. de iud. nu. 10.quo fit,vt non ſit adeo firmum,id quod quidam reſponderũt de bonis cuiuſdã religioſi apoſtatæ,qui nulla neceſſitate in id preſſus , apud Indos ad 20.millia ſcutorum negotiãdo quæſiuit:reſponderunt enim, omnia pertinere ad monaſterium,vnde iam profeſſus ſine licentia exiuit,& in Indiam ſe contulit. Nam licet ſecundum antiqua iura recte reſpondiſſent,iuxta c.cum olim.ſecundum. & ibi notata per Innocen. ab omnibus receptum de priuileg.& auth.Ingreſſi.C.de ſacroſ.eccle. & c.non dicatis.cum gloſ.12. q.1. tamen in hac bulla quam ipſi non viderunt,contrarium ſtatuitur.quod tamquam quotidianum valde videtur notandum & conſulendum eſſe monaſterijs,quorum religioſi talia taliter quæſierunt,vt ſe componerent cum Camera ſed.Apoſt.quæ in illa ius ſuum transfert , quo talia bona iure firmo petere poſſent.

5 Tertio noto illa verba,*Vel alias contra ſacros canones.*per quæ probatur,quod quæſita per perſonas eccleſiaſticas per modos eis à canonibus prohibitos,etiã aliter quã per negotiationẽ illicitam,ſunt reſeruata Papæ,ſi moriẽtes illa inconſumpta relinquãt,vel viuẽtes eis priuentur:quæ profecto magna ampliatio eſt. nam eam cõſequitur quod quæſita per quaſcunque perſonas eccleſiaſticas ex beneficijs contra iura retẽtis,ex officijs ſecularibus contra iura exercitis,ex arte medica & chirurgica,vel alia eis prohibita,ex obſequijs item indecẽter Regibus,&alijs ſecularibus perſonis cõtra ſtatuta canonũ exhibitis , ſunt reſeruata Papæ,arg.c.præterea.& cap.cum iam dudum . & c. de multa.de præb.quæ de iniuſta retẽtione beneficiorũ loquuntur. & c. 1. &

2.&

2.& cap.ſed nec procuratores villarum. & cap.ſentent iam ſanguinis. & cap.ſecundum.ne clerici,vel mona.per quæ complura officia & cõtractus,& obſequia erga laicos clericis & monachis prohibẽtur,argumento item c.tua.de homici.per quod & notata ibi vetantur eiſdem ars chirurgiæ,& medicinę,& cap.1.& 2.de poſtul.per quæ vetantur eſſe aduocati coram iudicibus ſecularibus, & aliorum,de quibus eſt armata militia c.clerici arma portantes.cum ei annotatis, de vit.& hone.cler.& tradita S.Th.2.2.q.40.art.2. Quę omnia videntur limitãda, ne procedant in clericis ſecularibus in minoribus tantũ ordinibus cõſtitutis,& carentibus beneficijs eccleſiaſticis ſaltẽ ſibi ad victum ſufficiẽtibus;ij enim videntur poſſe iuſte exercere officia,& artes,pręſtare obſequia Regibus,& alijs ſecularibus; conducere itẽ prædia,& villas, ſicut & alij laici,arg.c.1.de poſtul.quod à contrario ſenſu probat ſecundum gloſ. eius receptam poſtulare poſſe coram iudicibus ſecularibus,etiã in cauſis profanis,licet id prohibeatur cõſtitutis in ſacris,etſi non habeant beneficia,& conſtitutis in minoribus, ſi habent illa ſufficientia.Eademq; ratione videntur limitanda, ne procedant in conſtitutis in ſacris non habentibus vnde viuant,neque in habẽtibus beneficia tenuia victui ſuo imparia: quoniam etiã iſti poſſunt eiuſmodi officijs,& artibus,victum ſibi quærere.argu.glo.cap.clericus victum. 91. diſtin.& glo.cap. canonum,14.q.4.iuxta doctrinam Panor.in d. cap. 1.de poſtula. An autem prædicta limitatio habeat locum in foro conſcientiæ,dicemus in commentario c.fraternitas.12.q.2.quem nunc componimus tanquam appendicem prædicti tract.de red.ſeu commẽtarij dicti c.ſi.16.q.1.& prædictæ Apologiæ,& huius commentarij.

Quarto noto illa verba, *Literas noſtras prædictas ad S.R.E.Cardinales*,&c.quod ea quæ in præcedente notabili collegimus, nõ habẽt locum in tribus generibus perſonarum,videlicet Cardinaliũ, & decedentium in Curia,& eorum qui priuilegio ſpeciali,vel generali teſtandi ratione ſuorum,vel alias,haberẽt,etiã ſi extra Curiam decederẽt: quorum tertium intelligẽdum videretur, dummodò teſtati decederẽt, vel haberent clauſulam,qua fieri facultas cognatis eorum ſuccedendi

6 eis ab inteſtato:facultas enim teſtandi nil poteſt prodeſſe,niſi teſtetur is cui facta eſt illa,vt palam eſt,arg.l.ex imperfecto.& l. hac conſultiſſima.C.qui teſta.fac.poſſ.

Eiuſdem item Pij IIII. breue quoddam Reuerendiſſimo Franciſco Odeſcalco directum dat.anno 1560.6.Martij. Pontific. anno primo, ſic habet.

Cum ſicut accepimus nõnulli,res & bona mobilia,ac ſe mouẽtia ex fructibus beneficiorum eccleſiaſticorũ acquiſita per obitum prælatorũ et aliarum quaruncunq; perſonarum eccleſiaſticarum ſecularium, &

quo-

quorumuis ordinum regularium, quæ extra hanc almam vrbem deceſſerunt, remanentia, & relicta, quæ tanquam ſpolia alias fel. rec. Paulus Pap. III. prædeceſſor noſter ad Camerã Apoſtolicã ſpectare, et pertinere decreuit ac declarauit: nec nõ fructus, reditus, & prouentus menſarum Patriarchalium, Metropolitanarum, ac aliarum cathedralium eccleſiarum, & monaſteriorum in tota Italia conſiſtentium, per obitum illorum prælatorum vacãtium indebite occupare, & ſpolijs, ac fructibus, reditibus, & prouentibus huiuſmodi dictam Cameram defraudare præſumpſerint, & præſumant in animarum ſuarum periculum, ipſiuſque Cameræ præiudicium non paruũ. Nos pro noſtri paſtoralis officij debito, taliũ perſonarum abuſus temerarios reprimere, & ne ſpolia, ac fructus huiuſmodi in poſterum diſſipẽtur, opportune prouidere volẽtes, Motu proprio, & ex certa ſciẽtia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine omnes, et quoſcũq; dictorũ ſpoliorũ, et fructuũ per totã Italiã ad hũc vſq; diẽ quomodolibet, etiã per nos, ſeu de mãdato noſtro deputatos collectores, et ſubcollectores, etiam ſi S. R. E. Cardinales, aut Camerarius fuerint, primũ et ante omnia reuocãtes, omnẽq; illis deſuper tributã auctoritatẽ, et poteſtatẽ adimẽtes, te, de cuius fide et integritate, et diligẽtia plurimũ in Domino cõfidimus, noſtrũ et dictæ Cameræ in vniuerſa Italia ſpoliorũ ad ipſam Camerã pertinẽtiũ, nec nõ fructuũ, redituũ, et prouẽtuũ mẽſarũ huiuſmodi collectorem generalẽ auctoritate Apoſtolica tenore præſentiũ ad noſtrũ, & ſedis Apoſtolicæ beneplacitum, conſtituimus, & deputamus, Dãtes tibi plenã, & omnimodã poteſtatẽ, ac authoritatẽ, omnes, & ſingulas res, & bona quæcũque mobilia, et immobilia, ac ſe mouentia, et etiam illa quæ ex fructibus, prouẽtibus, & reditibus eccleſiaſticis empta, ædificata, refecta, & reſtaurata fuerint, ſeu alias ex eiſdem fructibus, reditibus, & prouentibus quomodolibet prouenerint, per obitũ quarumcunque perſonarũ eccleſiaſticarũ ſecularium, beneficia non ſimplicia ſed adminiſtrationem habentia obtinentium, & quoad beneficia ſimplicia, niſi ex priuilegio Apoſtolico, ſeu ex conſuetudine legitime præſcripta, in loco vigẽte teſtari valentium ac quorumuis ordinũ regularium, quauis, etiã pontificali dignitate fulgentium in vniuerſa Italia, extra tamen dictã Vrbẽ, pro tempore decedentium, remãſura, & relicta cuiuſcunq; qualitatis, generis, & ſpeciei fuerint, etiam gẽmas, ac pretioſa, & pecuniarum ſummas, nec non etiam fructus, reditus, et prouẽtus hmõi menſarum à die eccleſiarum & monaſteriorum vacationis hmõi, vſque ad diem præfectionis & prouiſionis, ſeu commendæ de illis faciendæ: quos omnes, & ſingulos fructus, reditus & prouẽtus, ad dictã Cameram ſpectare, et pertinere volumus, atq; decernimus, ac eidẽ Cam. applicamus, & appropriamus, noſtro et prædictæ Cameræ nomine, colligendi, præcipiendi, exigendi, & recuperandi, &c.

7 Primo noto illa verba, *De cuius fide integritate, & diligentia*, &c.

per

per quæ video Reuerendiſſimum Franciſcum Odeſcalcum ſcriptis fœl.rec.Pij IIII.tantopere laudari nomine fidei,diligentię & integritatis,quē iam inde à meo in Vrbem appulſu à quàm plurimis etiã multis alijs nominibus egregie commendari verbo audio, eò maiore cũ animi voluptate,quo fratrem eius perilluſtrem ac Reuerend. Epiſcopum Paulum Odeſchalcũ ob eadem nomina, lego in literis eiuſdē Pij paulo ante relatis legatum fuiſſe nuntium,& commiſſarium generalē in totum Regnũ Neapolitanum. De cuius Reuerendiſſima Dominat. in Hiſpania antequam huc venirem, & antequam ille ad pręſulatum eueheretur,ſimul ac eum de facie ac conſuetudine noui, ac fide dignã eius in Curia regis Catholici geſtorũ relationē accepi, mihi perſuaſi non ſolum eũ laude dignum ob fidem,integritatem,& diligentiam,ſed etiam ob multas alias corporis & animi dotes,ob ingenium acres,ac ad omnia verſatile,ob egregiam,eãdemq; variã eruditionem,ob euoluendi, & reſoluendi confuſa ſolertiã, & experientiam, ob dicendi facundiam,& energiam,& libertatem cum animi magnitudine coniunctam explicandi commiſſa etiam apud ſummos Monarchas:cuius virtus in exequendis nuper fæl. rec. Pij V.apud D. Ioannem Auſtriacum glorioſiſſimum ſacri fœderis exercitus Imperatorem, ac poſtmodum apud primores Italiæ Principes mandatis, maxime enituit, & è re Chriſtiana fuit.

Secundo noto illa verba *Aedificata,refecta*,&c.per quæ confirmatur id quod ſupra ex literis eiuſdem Pij IIII.collegimus,nempe nõ ſolum cedere ſpolijs ea quæ beneficiarij relinquũt ſeparatim empta; ſed etiam refectionem aliorum prædiorum ruſticorum,& vrbanorum, ſui vel aliorum patrimonij,quod intelligendum eſt vt ibi.

Tertio noto illa verba *Non ſimplicia*,&c. per quæ ſignificatur aliqua differentia beneficiorum ſimplicium & aliorum:de qua dicendum vt ſupra in literis eiuſdem Pij IIII.dat.anno 1563.3.Ianuarij.

Quarto noto illa verba, *Necnon etiam fructus*,&c per quæ confirmatur id quod ſupra in breui eiuſdem commiſſionis anno 1560. continetur;nempe fructus dignitatum,de quibus ſit hic mentio, tempore vacationis obuenientes S.Sedi Apoſt.reſeruari.

SVMMARIVM.

2 Bona aliqua empta ex reditibus eccleſiaſticis beneficiarijs morientibus non connumerantur ſpolijs neque bonis eorum patrimonialibus,aut quaſi,& quæ ſint illa.

3 Verba(ſtatuimus)&(decernimus)ius nouum important.

4 Sacræ res & religioſæ,etſi nullius hominis ſint,quoad verum dominiũ, vſus tamen earum honeſtus penes aliquem,etiam laicum eſſe poteſt.

Bono-

5 *Bonorum quorundam dominium ipſo iure tranſit in eccleſiam beneficiarij ſimul, ac ille vita perfunctus eſt.*

6 *Permittuntur multa ad ſedandas diſcordias exteriores, quæ non ſedant interiores.*

7 *Beneficiarius nullus, aut penſionarius qui dum viueret non habuit in benefiitjs, vel penſionibus reditum excedentem ſummam 30. ducatorum de Cam. cenſetur relinquere ſpolia.*

8 *Beneficia & penſiones quoad materiam ſpoliorum, & onus diſtribuendi reditus, æquiparantur.*

§. 8.

SAnctiſſimus autem fę. mem. Pius V. in quadã conſtitutione digna ſua ſumma religione, iuſtitia, prudentia, & liberalitate, condita
1 ſuper ſpolijs anno 1567. 3. Kal. Septem. Pont. ſui an. 1. ſic ſtatuit. *Cum itaque, ſicut accepimus, nonnulli Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Abbates, ſeu commendatarij, ac beneficia eccleſiaſtica obtinentes, proprij honoris, & ſalutis immemores, etiam prætextu facultatum teſtandi eis per ſedem Apoſtolicam conceſſarum, in eorum vltimis voluntatibus res ſacras, ac vaſa, ornamenta, ac paramẽta eccleſiaſtica aliaq; cultui diuino dicata, quandoq; ex fructibus eccleſiaſticis per eos acquiſita, nõ eccleſijs, et monaſterijs, ac beneficiis, quibus præfuerunt, ſeu à quibus prouentus eccleſiaſticos, & ſtipendia acceperunt, prout rationi, & honeſtati conſentaneum foret, ſed alijs locis, etiam non pijs ac interdum eorum conſanguineis, & affinibus relinquere, ac Cameræ Apoſtolicæ collectores prætextu, quod illa ſub appellatione ſpoliorũ veniunt, tanquã eiuſdẽ Cameræ ſpolia exigere, et percipere nõ erubeſcãt, in maximum religionis dedecus, ac eccleſiarum, monaſteriorũ, et beneficiorum eorundem detrimentum, ac reliquẽtium aĩarum periculum, ſcandalumq; plurimorum. Nos abuſibus, ſcandaliſq; huiuſmodi prouidere, ac ſingularium, eccleſiarũ monaſteriorum, et beneficiorum indemnitati, aĩarumq; quorũmlibet ſaluti cõſulere volentes. Motu proprio, ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine hac noſtra perpetuo valitura cõſtitutione, ſtatuimus, ordinamus, decernimus, et declaramus, quod de cætero oĩa et ſingula ornamenta, et paramenta, ac vaſa nec nõ miſſalia, & gradualia, ac cãtus firmi, & muſicæ, alijq; quolibet nuncupati libri, & aliæ res ſacræ, et auri, et argenti, ac quæcunq; alia bona, per quoſcunq; Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates, cõmendatarios, et alios quoſcumq; quæcumq; et qualiacunq; beneficia eccleſiaſtica cum cura, et ſine cura ſecularia, et quorumuis ordinum regularia in titulum, vel cõmendam, aut alias quolibet obtinentes quocunq; nomine vel titulo cenſeãtur, et ſi de illis, et eorum qualitatibus ſpecialis, et expreſſa mentio habenda foret, ad vſum, et cultum diuinũ, etiam in eorum priuatis ædibus, et cappellis, vel Oratorijs deſtinata,*

tempore

tempore eorum obitus ex teſtamento, vel ab inteſtato relicta, ſub quibuſuis facultatibus teſtandi, & alias diſponendi de bonis per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquiſitis, per quoſcumque Romanos Pōtif. prædeceſſores, & ſucceſſores, noſtros, ac nos ſub quibuſuis tenoribus, & formis, & cum quibuſuis clauſulis et decretis, etiam motu proprio, & alias quomodolibet conceſſis, & concedendis minime comprehēdantur, nec ſub appellatione ſpoliorum veniant: ſed ad ſingulas eccleſias, monaſteria, etiam conuentu carentia, & beneficia huiuſmodi, in quibus reſederint, aut quibus præfuerint, ſeu alias quæ obtinuerint, omnino ſpectent, & pertineant, ac ſpectare, & pertinere; illaque poſt eorum obitũ eiſdē eccleſiis, monaſterijs, & beneficijs, etiā ſi in Rom. Curia, & procul ab illis deceſſerint, vel ad illa nunquam acceſſerint, etiamſi antea eccleſiarum et monaſteriorum regimini ceſſerint, vel beneficia huiuſmodi renunciauerint, eo ipſo applicata, & incorporata ſint, et eſſe cenſeantur: ita quod liceat illis defunctis in eiſdem eccleſiis, monaſteriis, & beneficiis ſucceſſoribus, & eccleſiarum & monaſteriorum huiuſmodi Capitulis, conuentibus reſpectiue illa propria authoritate libere apprehendere ac eorum eccleſiis, & ſacriſtiis applicare, & incorporare: ac quæcumque donationes, ac relicta, & legata, teſtamenta, & codicilli, et aliæ vltimæ voluntates ſeu ſpolia deſuper contra præſentis conſtitutionis noſtræ tenorem quomodolibet pro tempore facta, quoad præmiſſa, nulla, & inualida, nulliuſq; roboris, & momenti exiſtant, Et perſonis etiam eccleſiaſticis ſeu locis etiam pijs, aut eccleſiaſticis quibuſcunque, in quarum ſeu quorum fauorem pro tempore facta fuerint, minime ſuffragentur, nec per ea eiſdem perſonis, ſeu locis, vel alijs eccleſiis huiuſmodi aliquod ius in rebus prædictis, vel ad illas acquiri poſſit. Quinimo res ſacras, ac alia bona prædicta quocumque nomine, vel titulo detinentes pro tempore ad illa, eccleſiis & monaſteriis ac beneficijs, per defunctos quomodolibet acquiſitis, vt præfertur, iuxta præſentium tenorem realiter, & cum effectu reſtituendum, & conſignandum quibuſuis diſpoſitionibus de illis in contrarium quomodolibet factis, minime attentis, omnino teneantur; & ad id per cenſuras, et pænas, etiam furti, & ſacrilegij, ac alias iuris, & facti remedia opportuna cogi, & compelli poſſint, et debeat. Et inſuper ne deinceps contingat, inſolentia Cameræ Apoſtolicæ collectorum, vel ſubcollectorum, aliquas eccleſias aut hominum quemquam danno, & iniuria affici; nec cuiquam de cætero vertatur in dubium, quæ res habendæ ſint nomine ſpolij, ſimili modo ſtatuimus, decernimus, et declaramus, quod quæcumque ſcamna, cathedræ, arcæ; & etiam ligneæ, vel lapideæ etiam marmoreæ menſæ, & tabulæ, ac quæcumque dolia, ſeu vaſa vinaria, vacua, & alia ſimilia ſuppellectilia domeſtica, per quoſuis presbyteros, ſeu clericos ab humanis pro tempore decedentes, tempore eorum obitus in eccleſiaſticis, ſeu eorum domibus

bus eccleſiarum earundem,vel alibi vbiuis locorum relicta,etiã ſi ex reditibus,& prouentibus,& fructibus,beneficiorum,quæ dum viuerent obtinebãt,acquiſita fuerint,ſub ſpoliorum appellatione minime veniãt, nec pro ſpolijs vllo modo reputari poſſint. Præterea quod nullum ſpolium Cameræ præfatæ fieri,nec quicquã à quibuſuis ſpoliorũ Cameræ huiuſmodi collectoribus,vel ſubcollectoribus,exigi poſſit per obitum illius qui dũ viueret vnũ, vel plura beneficia eccleſiaſtica obtinuerit cuius,vel quorum ſimul fructus,reditus,& prouẽtus 30.ducatorum auri de Cam.ſecundum communem æſtimationem valorem annuum nõ exceſſerunt,aut qui pẽſiones annuas ſuper quibuſuis fructibus eccleſiaſticis vſq;ad dictũ valorem annuatim perceperit:dũmodo tamen is ſe ab omni negociatione illicita,& à ſacris canonibus prohibita abſtinuerit. Ita quòd ſi quis dictorum collectorum,aliquid ex bonis quorumuis defunctorum,qui ſimilia beneficia obtinuerint,ſeu ſimiles penſiones perceperint,prætextu ſpoliorum eiuſdẽ Cameræ percipere,aut cõtra præſentes noſtras literas attentare præſumpſerit, ad totalem bonorum per eum perceptorũ reſtitutionẽ teneatur,ac ad id via iuris, et ẽt per ſimiles cẽſuras,& pœnas cogi,& cõpelli poſſit,& debeat. diſtrictiꝰ inhibentes quibuſuis Cameræ præfatæ ſpoliorũ collectoribꝰ, nunc & pro tempore exiſtentibus,ne ſub indignationis noſtræ,et priuationis eorum officiorum pœna,in ornamentis,& paramẽtis,ac vaſis,& libris,præfato cultui dicatis,ac alijs rebus ſacris,nec nõ ſuppellectilibus præfatis,quomodolibet ſe intromittãt, nec in eorum inuentarijs tãquam ſpolia redigant,ſeu deſcribant;ſed ornamenta,& paramenta,nec non vaſa, & libros, aliaque diuino cultui dicata,huiuſmodi eccleſiis,monaſterijs, capellis, & alijs beneficijs huiuſmodi,eorumque Rectoribus, & alijs præfatis libere dimittant,& conſignent ac conſignari faciant cum effectu,ac ſuppellectilia prædicta in locis vbi conſtiterint relinquant, decernentes. &c.

2 Primo noto illa verba, *Res ſacras, vaſa, ornamenta*, &c. ex quibus colligitur aliqua bona eſſe eccleſiaſtica empta de reditibus eccleſiaſticis,ac relicta à beneficiarijs moriẽtibus,quę nõ ſũt hodie adnumerãda ſpolijs,nec bonis eorum patrimonialibus, nec quaſi patrimonialibus. nam bona illa,de quibus hæc extrauag.loquitur,ſunt huiuſmodi: quia non ſunt nec erunt poſt hac ſpolia, neque Camera Apoſtolica,neq;collectores eius,poſſunt ea ſibi vendicare,nec beneficiarij ex teſtamento, vel ab inteſtato cuipiã illa donare,vel relinquere. Illa vero ſũt omnia, & ſingula ornamenta,& paramenta,& vaſa,necnõ miſſalia, & gradualia, ac cantus firmi,& muſicę, alijque quomodolibet nuncupati libri, & aliæ res ſacræ,etiam auri,& argenti, ac quæcumque alia bona, per quoſcumque beneficiarios ſiue regulares,ſiue titulares, ſiue ſeculares, ſiue commẽdatarij,ſiue ſint ſimplices,ſiue curati,ſiue Præſules, Archipræſules,ad vſum & cultum diuinum, etiam in eorum priuatis ædibus,

&

& capellis, vel oratorijs deſtinata, tempore eorũ obitus ex teſtamẽto, vel ab inteſtato relicta, ſub quibuſuis facultatibus, teſtandi, & aliàs diſponendi de bonis, per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquiſitis per quoſcunq. Romanos Pontif. prædeceſſores eius, & ſucceſſores, ac ipſum ſub quibuſuis tenoribus, & formis, & cum quibuſuis clauſulis, & decretis, etiam motu proprio, & alias quomodolibet conceſſis, & concedendis minime compræhendantur, quæ conſtitutio noua eſt. Tum quia nunquam antea hoc ſtatutum fuit, imo ante hac horum aliqua erant ſpolia, illa videlicet quæ erant empta ex reditibus eccleſiaſticis: quia illis conueniebat definitio ſpoliorũ ſupra poſita. Alia vero patrimonialia, vel quaſi patrimonialia, illa videlicet quę ex alijs cõparata eſſent, iuxta definitionẽ bonorũ patrimonialiũ, vel quaſi patrimonialium poſitã in præfato tract. de redit. eccleſ. q. 1. mon. 19. & in Apolo-
3 gia, q. 1. mon. 21. & 22. Tũ quia vtitur verbo, *Statuimus*, & verbo, *Decernimus*: quæ ſignificant ius nouũ, per prædictas gloſ. c. vt litigantes, de off. ord. lib. 6. clem. per litteras, de pręb. Nec obſtat etiã quod vtitur verbo *Declaramus*, quod ſignificat ius antiquũ, iuxta glo. receptam in clem. litteras, de reſcrip. quia poteſt verificari quoad aliqua, puta res cõſecratas aliqua benedictione, quæ etiã iure antiquo videbantur deberi eccleſijs; ſaltẽ ea quæ ſeruabãtur in eis, quaſi tacitè poſt mortẽ donata, nã ea quę beneficiarij tenẽt empta de ſuis reditibus patrimoniorũ, & ſeruãt in domibus ſuis, vt quum voluerint celebrẽt, vel celebrari faciant miſſas, iure antiquo, inter quaſi patrimonialia numerari poterãt, cũ etiã laici talia ſoleant habere, & in hæredes tranſmittere: nã li-
4 cet res ſacræ nullius hominis ſint, quoad verum dominiũ, iuxta, §. nullius, & §. ſacræ. Inſti. de rer. diuiſ. vſus tamen illarum honeſtus, & religioſus poteſt eſſe etiam apud laicos, ſicut & religioſa in nullius quidem bonis ſunt, d. §. nullius, & tamen vſus ſepulchri, quod eſt religioſum, ita eſt penes vnum, quod non ſit penes alium, §. religioſum. eod. tit.

Aduertendum autem, quod hæc noua diſpoſitio comprehendit præfata bona, etiam ſi non eſſent aliqua benedictione conſecrata: comprehendit enim paramẽta & miſſalia, & libros cantus firmi, & muſici, quæ nuſquam vt plurimum benedicuntur: comprehendit item illa quæ ad agẽdum officia diuina etiã extra eccleſias in oratorijs priuatis habentur, vt patet ex littera: cõprehendit etiam quæ beneficiarij relinquunt in morte, poſteaquam beneficia, ex quorum reditibus illa comparata fuerant, ante renunciauerunt, vt patet ex littera. comprehenduntur item illa, de quibus beneficiarij teſtati fuerunt, etiam cum legitima teſtandi facultate; non autem comprehendit illa quæ beneficiarij habẽt empta ad donandum alicui eccleſiæ diuerſæ a ſua, vel ad permutandũ cum aliquibus eiuſdem generis, vel alijs ſibi neceſſarijs: quoniã a iure antiquo nõ eſt recedendum, niſi quatenus iura noua exprimunt. l. præ-

cipimus.

cipimus, C. de appell. At ius hoc nouũ ſolũ excipit ab antiquo ea quæ ſunt ad vſum eccleſiaſticũ deputata. qua ratione etiam non cõprehenduntur in prædictis aulęa, & tapetes, quæ beneficiarius habet principaliter ad domum ſuam ornandam, licet non vnquam ea cõmodet eccleſiæ, vel alij ad agendum feſtiuiores dies ſacros, neque comprehẽdit ea quæ in vita poſt, vel ante renunciatum beneficium commutauit, vel donauit, quę extrauagans nullum impedimẽtum adijcit ei, quo minus in vita eis pro ſuo arbitrio, alias canonice, vti poſſit: & vt dictum eſt, a iure antiquo nõ recedimus, niſi quatenus in nouo exprimitur. Ex quibus infertur illum beneficiarium, qui in nundinis Legionis emiſſet multos calices ſacros, & multa ornamenta ad celebrandas miſſas idonea, multa itẽ miſſalia, & libros muſicos, & Metinã Hiſpaniarũ emporium traduxiſſet, quò alijs, & alijs ea venderet nõ teneri ad relinquẽdũ illa eccleſiæ ſui beneficij, ſi morte præuentus, non potuit illa vendere.

5 Secundo noto, quòd præfatorũ bonorum dominium ipſo iure tranſit in eccleſiam beneficiarij, ſimul ac ille mortuus fuerit. Tum per illa verba, *Eo ipſo applicata, & incorporata ſint, & eſſe cenſeantur*. quæ ſignificant ſententiam iuris, glo. in c. in pœnis, de reg. iur. lib. 6. & tradit Fel. poſt alios in c. Rodulphus, nu. 28. de reſcr. Tũ per illa verba, *Furti, & ſacrilegij*, quæ ſignificant eum qui talia bona occuparet, vel occupata teneret, eſſe ſacrilegum, & furem: qualis iure non eſſet, niſi prædicta bona ipſo iure pertinerent ad eccleſiam, arg. l. 1. de furt. c. quiſquis, §. ſacrilegium, & canon. ſacrilegium. 17. q. 4. Tum per illa verba, *nec per ea eiſdem perſonis*, &c. per quæ inducitur impotentia quęrendi dominium illorum, aliis quibuſcunque perſonis, ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato beneficiario mortuo ſucceſſerint: & ita præſupponit dominium quæri Eccleſiæ cum alioqui vacarent, & dominia eorum in incerto eſſent, contra l. primam. ff. de vſuca. Aduertendum item, quod per hanc extrauagantem limitatur extrauagans Iulii III. ſupra relata, per quam fit pleniſſima libertas teſtandi beneficiariis morientibus in cur a: hæc enim ſtatuit ne habeat locum in pręfatis bonis vt patet in e., nec refert in loco eccleſiarum vel procul ab eis decedant, nec an reſederint, vel nunquam ad eas acceſſerint, nec an eccleſiæ ſint collegiatæ, vel ſimplices, vt in ea exprimitur.

Tertio noto ex, §. inſuper. quod etiam ſcamna, cathedræ, arcæ, & cætera bona quæ hic nominantur, eximuntur à numero ſpoliorum: cum tamen iure antiquo debuiſſent eis annumerari, ſi fuerunt quæſita ex reditib eccleſiaſticis. & ita quoad hoc ius nouũ inducitur, licet quoad ea c ſtaret eſſe cõparata ex bonis patrimonialibus, vel quaſi patrimonialibus ius antiquũ cõtineat, & ita vtitur verbo, *Decernimus*, & *Declaramus*. quorũ prius, tanquam iuris noui ſignum, refertur ad illa,

6 poſterius vero ſcilicet, *Declaramus* quod eſt ſignũ iuris antiqui, vt ſupra

pra

prà dictum eſt refertur ad poſteriora. quæ declaratio æqua quidem eſt ac S. D.N. æquitate digna, ac tollendis murmurationibus, & moleſtijs hæredum, & cognatorum beneficiariorum tam apta, quod eorum ſublatio iuſta cauſa videri poſſit, vt huiuſmodi ſupellectilia, quæ vt plurimum non ſunt magni valoris, permittantur prædictis hæredibus, etiãſi alioqui diuites ſint. Quibus ſine iuſta cauſa non poſſe donari aliqua ex reditibus eccleſiaſticis quæſita, ſine intuitu paupertatis, definiuit Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 1. de reform. vt late probauimus in dicto tract. de red. q. 1. mon. 42. & in d. Apolog. mon. 27. 38. & 39. quamuis meo conſilio prædicti hæredes diuites impenderent in opera pia tantum, quantum prædicta ſupellectilia valerent, ſi conſtaret eis ea fuiſſe quæſita ex ſuperfluis quæ debebantur pauperibus: quoniam licet per hanc extrauag. ſint ſecuri quoad forum exterius, non tamen videntur eſſe quoad interius, cum nulla contineat verba quæ id efficaciter probet, & multa permittuntur ad ſedandas exteriores diſcordias, quæ non ſedant interiores, qualis eſt res iniuſte ſed rite iudicata. l. 1. ff. de re iud. & l. res iudicata. ff. de reg. iu. vna cum ſingulari dicto Innoc. communiter recepti in cap. quia plerique. de immun. eccleſ.

7 Quarto noto ex §. præterea. concluſionẽ fel. rec. Pij V. liberalitate digniſſimam; videlicet quod nullus beneficiarius, vel pẽſionarius, qui cũ viueret non habuit in beneficijs, vel penſionibus eccleſiaſticis maiorẽ reditum quam 30. ducat. auri de Camera, non cenſeatur in morte relinquere aliqua ſpolia. cuius ratio firma eſt concluſio illa noſtra, quam in præd. tracta. de redit. eccle. q. 1. mon. 44. & in d. Apolog. q. 1. mon. 31. cõtra N. aduerſarium late defendimus, videlicet illa quæ beneficiarius facit reliqua ex reditibus eccleſiaſticis parce viuẽdo, & ſe mortificãdo, fieri ei patrimonialia, adeo vt de illis perinde in vita, & morte diſponere poſſit, ac de patrimonialibus: ex ea enim efficaciter colligitur, quod qui beneficiarius non habet maiorem reditum quam 30. ducat. auri de Camera, nõ poteſt relinquere ſpolia: quia eget illis ad ſe honeſte ſuſtendũ: & ita quicquid reliquauerit ex eis parce viuẽdo fit patrimoniale, vel quaſi patrimoniale ipſius, quod non cedit ſpolijs, nec iure ſpoliorum capi debet. & quia collectores Cameræ Apoſtol. & aliorum qui ſibi ius ſpoliorum prætẽdunt multos beneficiarios ſine cauſa vexabãt, rem ſe dignam, & multis miſeris clericis commodam præfatus ſanctiſſimus per hanc declarationem fecit.

8 Quinto noto in eodem §. eſſe textum clare probantẽ beneficia, & pẽſionem, in hac materia ſpoliorum, & per conſequutionem oneris diſtribuẽdi reditus, æquiparari. ſi enim de penſionibus pro libito quis poſſet diſponere, ſicut & de patrimonialibus, in vita, & morte, vt aliqui dicũt nõ poſſet Camera Apoſtolica capere ſpolia penſionarium per dicta in præd. tracta. de red. q. 1. mo. 19. & ſeq. & in d. Apol. q. 1. mon. 21. & 22.

cuius contrarium hic clare inſinuatur,dum non obſcure ſignificat,iuri ſpoliorum eſſe locum in penſionarijs penſionum excedentiũ ſummam 30.ducat.auri de Cam.cui conſequens eſt,ea nõ exequari patrimonialibus,nec quaſi patrimonialibus in quibus non habet locum ius ſpolij, & cum nequeant diſponere amplius quam de reditibus beneficiorum, cõſequitur eos in hoc beneficiarijs æquiparari.quę eſt cõcluſio à nobis aſſerta vbi ſupra,vbi citauimus hanc extrauagantem,quę ſingulariter id probat.

Sexto noto,quãtopere indignẽtur maximi Pontifices in illicite] negociantes,iuxta illud B.Hieronymi,*Negociatorem clericũ tanquam peſtem fuge*.cap.negotiatorẽ.88.diſt.quũ hic excludat Pius V.à beneficio declarationis prædictæ illos, & cum per aliã extrau. ſupra relatã Pius IIII.reſeruauerit Camerę Apoſtol.omnia per religioſos illicite contra iura canonica negociantes quæſita.

SVMMARIVM.

1 *Dubij primi hoc commentario principaliter propoſitĩ ampla in partem vtramque diſcuſſio,& eiuſdem reſolutio,& toto.§.9.& 10.*

Papa non eſt bonorum eccleſiaſticorum dominus,ſed ſummus eorum adminiſtrator.

2 *Eccleſiaſticorũ fructuum plenaria adminiſtratio ad Romanum ſpectat Pont.& res omnes eccleſiæ ipſius ſunt quoad adminiſtrationem.*

2 *Priuilegio diuino ad Papam pertinet ordinatio, & iudicium de rebus ſpiritualibus,& eccleſiaſticis.*

2 *Papa non raro beneficiorum vacantium fructus vnius aut alterius anni concedit nonnullis epiſcopis debitis oneratis.*

3 *Papa paſſim concedit clericis teſtãdi facultatem de ſuperfluis redituũ beneficiorum ſuorum,quæ inteſtatis eis morientibus ſpolia remanent.*

4 *Bonorum eccleſiaſticorum dominium eſſe domini noſtri Ieſu Chriſti de fide eſſe.*

4 *Papæ & Eccleſiæ vniuerſali immediatè à Deo commiſſa bonorum eccleſiaſticorum adminiſtratio.*

4 *Bonorum eccleſiaſticorum adminiſtrationem nemo habet, niſi eam immediate,vel mediate,acceperit à Papa vel Eccleſia vniuerſali.*

4 *Spolia epiſcoporum Hiſpaniæ ſoluuntur ſedi Apoſtolicæ.*

5 *Patrum ſanctorum decretis quod non eſt conſtitutum,ſuperſtitioſis inuentionibus affirmandum non eſt.*

6 *Conſuetudo in multis Epiſcopatibus Hiſpaniæ inualuit,vt Epiſcopus mortuo beneficiario optet ſpeciem vnam rerum mobilium.*

§. 9.

1 HIS extrauagãtium præfatarum tenoris partibus præmiſſis ad primum prædictorum quatuor dubiorum, videlicet, An iure antiquo aliqua ſpolia pertineant ad Papam ſummum Chriſti vicarium? reſpõdeo, quòd pro eius parte affirmante facit primo, & plurimum extrauagans Pauli III. relata ſupra §. 5. quatenus reprehendit eos qui contrarium dixerunt: quatenus item ait, ab antiquiſſimo tempore prædicta ſpolia pertinuiſſe, pertinereque ad ſanctam Sedem Apoſtolicam: quatenus item declarat non ſolum ſpolia beneficiariorum Italiæ, ſed etiam omnium aliorum Regnorum citra & vltra montes, & maria conſiſtentia, pertinere ad eandem, etiamſi ad ea loca non conſueuerit mittere collectores eorum, & aliorum redituum ad eam pertinẽtium: quatenus etiam aſſerit, hanc eſſe fuiſſeq; ſemper Romani Pont. voluntatem, & intentionem etiam ſi forſan conſtitutione aliqua id non fuerit ab eis expreſſum.

Secundo facit, quod præfatam extrauagan. Pauli III. confirmant Iulius III. Paulus IIII. Pius IIII. & Pius V. vt per eorum extrauagantiũ ſupra relatarum tenorem conſtat.

Tertio, quod idem videtur præſupponere multi doctores antiqui, & moderni; in quibus ſunt dom. Rotæ deciſ. 41. de proba. in antiq. quę pro re confeſſa, præſupponit, eiuſmodi ſpolia per ſpecialem diſpoſitionẽ eſſe Papæ reſeruata, Calder. conſil. 1. de pecul. cler. Guid. Pap. deciſ. 110. Nicol. Boer. deciſ. 224. & Card. in cap. niſi, quum pridem. §. intueri. de renunc. & alij alibi, ex quibus eſt Gomeſ. in ſuo tract. breuium à num. 16.

2 Quarto facit, quod licet Papa non ſit dominus bonorum Eccleſiæ, eſt tamen ſummus eorũ adminiſtrator, vt ait Bernardus in fine lib. 4. de conſid. quem refert Arch. in cap. non decet. 12. diſt. quem rurſus refert & ſequitur Panor. in cap. conſtitutus, col. 3. de relig. domi. cõiter in hoc receptus. Imo & Cõcil. Lateranen. ſub Leone x. habitum ſeſſ. 9. §. & cum fructuum. de reform. habet, fructuum beneficiorum eccleſiaſticorum adminiſtrationem plenariam pertinere ad Romanum Pontific. & S. Tho. 2. 2. q. 100. articu. 1. ad 3. receptus ab omnibus, ait res omnes Eccleſiæ eſſe Papæ quoad adminiſtrationem, & Inno. receptus etiam ab omnibus dixit in cap. nouerint. de ſenten. excommun. quod priuilegio ipſiuſmet Dei pertinet ad Papam ordinatio, & iudicium de rebns ſpiritualibus & eccleſiaſticis. Quod ea ratio irrefragibili probatur, ꝙ omnia illa sũt ſolius Dei, vt efficaciter probauimus in præfato tractatu de redit. eccleſ. q. 1. mon. 40. & in Apolog. prædicta q. 1. mo. 24. & quòd eius diuina Maieſtas ſolum Papam fecit ſuum Vicarium vniuerſalem, & vnicum cap. 1. de homicid. lib. 6. & quod illi tantum, & non alij eo-

rum adminiſtrationem,& iudicium conceſſit.

Quinto, quod frequenter fructus beneficiorũ vacantium,vnius, vel alterius anni concedit aliquibus Epiſcopis debitis oneratis,cap.tua.de verb.ſign.cap.ſi propter tua debita.de reſcrip.lib.6.& quod paſſim Pa-
3 pa ſolet concedere clericis maioribus,& minoribus,teſtandi facultatẽ, de ſuperfluis redituum ſuorum beneficiorum, quæ morientibus ijs ab inteſtato manerent ſpolia; & legibus de illis loquentibus ſubiecta, id quod ab antiquiſſimo tempore facere conſueuit, vt conſtat ex licentia teſtandi conceſſa Epiſcopo Portuenſi ab Inno.II. qui fuit electus anno Domini 1198.quod ex eius regeſtis conſtat. Ad id non videtur poſſe facere niſi ſpolia eorum eſſent futura ſua.

Sexto facit,quod eiuſmodi ſpolia moriẽtibus beneficiarijs reſtãt ia ad aliquem pertinẽt de iure: & nõ videtur deſignari poſſe aliquis alius quam Papa ad quem pertineant.non enim pertinent ad hæredes,quod ipſi ordinant,quoniam deeſt eis ius de illis teſtandi.cap.ad hæc.& cap. relatum 2. de teſtam. non item ad cognatos ab inteſtato: quia illi non ſuccedunt in eis cap.fixum.12.q.5.neque ad eccleſiam vel beneficium, de cuius fructibus illa quæſita ſunt: quia poſſunt ſeruari futuro ſucceſſori,cap.cũ vos.de off.ord.& cap.præſenti.eo.tit.lib.6. & cap.generali. eod.d.lib.de elect.neque etiam videntur deberi futuro ſucceſſori: quia poſſunt impendi in eccleſiæ vtilitatem, per eadem iura. ergo pertinent ad Papam,tanquam ad ſummum adminiſtratorem, & diſpenſatorem.

4 Septimo facit,quod in dicto tract.de redit.q.1.mon. 40. & in Apolog.pręfata q.1.mon.24.concluſum fuit efficaciter, eſſe certum,imo & de fide,dominium bonorum eccleſiaſticorũ eſſe,D.N.Ieſu Chriſti, non ſolum ea ratione generali,qua domini eſt terra,& plenitudo eius, ſed etiam ſpeciali cenſura & diſpoſitione hominis,vel hominum,vt ſupra eod. cap. eſt repetitum, & adminiſtrationem eorum omnium conceſſam eſſe ab eo immediate Vicario eius ſummo, qui eſt Papa & eius Eccleſiæ,vt vbi ſupra probatum eſt; & conſequenter neminem habere vllam præfatorum bonorum adminiſtrationem, niſi eam immediate vel mediate acceperit a Papa,vel eccleſia vniuerſali,quibus eſt immediate cõceſſa.At cõſtat ſpolia prædicta eſſe bona eccleſiaſtica,& nõ cõſtat eorum adminiſtrationẽ eſſe vlli alij per S.Sedẽ Apoſt. conceſſam. ergo penes eam illa manet,& ſubinde poterit de illis Papa diſponere,ſicut de alijs bonis eccleſiaſticis, quorum adminiſtratio nemini alij eſt applicata.

Octauo facit, quod epiſcoporum Hiſpaniæ ſpolia ſoluuntur ſedi Apoſt.iam inde ab antiquiſſimo tempore, quamuis nulla conſtitutione antiquorum canonum id caueatur. facit item quod ipſa Sedes Apoſtolica in dies mandat capi poſſeſſionem beneficiorum vacantium in curia, & ſuis menſibus velut ſibi reſeruatorum,nomine Cameræ eius:

& ad-

& adminiſtrare fructus tempore vacationis obueniẽtes: & non videtur habere maiorem poteſtatem in illis quàm in præfatis ſpolijs.

Pro cõtraria tamen parte facit primo, quod nulla conſtitutio, neque vllus canon inuenitur in libris canonũ authẽticis, videlicet in Decreto, Decretalibus, Sexto, & Clemẽtinis, qui ſtatuat decernat, vel declaret
5 ſpolia prædicta pertinere ad S. Sedem Apoſtol. & quod ſanctorũ Patrũ decretis non eſt conſtitutum, non debet ſuperſtitioſis inuentionibus aſ firmari, 2.q.4.cap.conſuluiſti. & arg. §. conſideremus. in Auth. de trien. & ſemiſſ. coll. 3.

Secundo, quod id ſatis ſignificat præfatus Paulus III. in ſua prędicta extrau. quaten' ait, *In nulla cõſtitutione forſan id inueniatur ſtatutũ.*

Tertio facit, quod cap. cum vos. de off. ord. ſignificare videtur, ſpolia eſſe reſeruanda futuro ſucceſſori, aut in vtilitatem eccleſiæ conuertẽda.

Quarto, quod ſupra eod. notab. 7. collegimus Papã non poſſe iuſte, ſine iuſta cauſa, reditus, & bona, quæ vni eccleſiæ iã applicauit, auferre & applicare alij. At ſpolia quę beneficiarius relinquit, ſunt collecta ex bonis eccleſię ſuæ, vel beneficio iã applicatis. ergo non poterit ea Papa ſine iuſta cauſa ſibi, vel alij quam futuro ſucceſſori accipere, nec conſequenter dici poteſt ea ei eſſe reſeruãta.

Quinto vrget cap. 1. de ſucceſſion. ab inteſt. quatenus iuncta gloſ. & cõi doctrina doctorũ habet, bona etiã patrimonialia vel quaſi patrimonialia beneficiarij moriẽtis ab inteſtato, ſine legitimis hæredibus, deberi eccleſiæ ſuæ. ergo à fortiori ſpolia ipſius quæ ſunt bona eccleſiaſtica eius eccleſię debebuntur ei, ſi nõ ſuperſint congnati; imo etſi ſuperſint: quoniam illi non ſuccedunt in eis ipſi, cap. 1. de teſtam.

Sexto facit, quod in bona parte totius orbis Chriſtiani, exceptis epiſcopis Hiſpaniæ, & epiſcopis & alijs clericis Italiæ, omnium aliorũ beneficiariorum ſpolia capiũt epiſcopi, vel alij prælati inferiores, vel ſucceſſores eorum, ſi nullos hæredes legitimos relinquũt, nec collectores Sedis Apoſt. videntur ſe collectioni ipſorum immiſcere.

6 Septimo, quod conſuetudo habet in multis epiſcopatibus Hiſpanię, vt epiſcopus optet vnam ſpeciem rerum mobilium, vel ſe mouentium, quas beneficiarius mortuus relinquit, quam vulgus Hiſpaniæ vocat luctuoſam, quaſi quę cedat epiſcopo, in conſolationem pro luctu, qui obuenit ei ex morte ſui beneficiarij: quod etiam fit in multis Belgii locis, vbi illa ſpeties *Mortmain* vocatur, eo quod ob mortem ſubditi manu ſuperioris capiatur. Et Guido Papę in deciſ. 110. meminit cuiusdam cõcordiæ factæ inter Priores, & Vicarios perpetuos epiſcopatus Gratiopolis.

Poſtremo grauiſſime vrget, quod multis canonibus antiquis decretum eſt, huiuſmodi ſpolia pertinere ad eccleſiam illam quam rexit beneficiarius defunctus: habet enim cap. placuit. deſumptum ex Concilio

lio Carthag.& relatũ, 12.q.3.ea omnia quæ acquirit Epiſcopus poſt or dinationem ſuam, intuitu eccleſię ſuæ pertinere ad ipſam, quod antea conſtituerat Iuſtinianus Imp. in ea Nouella quæ incipit. Nos ſemper. inter conſtitutiones Græcas noue in latinum verſas. Cui cõſequens eſt eo mortuo non pertinere ad ſolum Papam,& cap. Pontifices, eadem cauſa & quæſtione. deſumptum ex Concilio Toletano probat ea quæ donantur Epiſcopo intuitu eccleſiæ pertinere ad ipſam eccleſiam eo mortuo,& cap.1.ead.cau.q.4.deſumptum ex eodem Concil.Tolet.habet, defũcto epiſcopo, qui habuerit bona patrimonialia,& ex eis et epiſcopalibus acquiſierit aliqua, debere ſuccedere ipſam eccleſiã pro rata in illis quæſitis. Cum ergo illa ſint ſpolia relicta à defuncto quoad partem quæſitam ex bonis epiſcopalibus, & pertineant per illum canonẽ ad eccleſiam, conſequitur præfata ſpolia iure canonum non eſſe Papę reſeruata. Ad quod pondera, quod Grego.relatus in cap. 1.eadẽ cauſa q.5.ſignificat, ea quæ quidam Epiſcopus cuidam Luminoſæ ancillæ reliquit, eſſe adiudicanda eccleſiæ, ſi ea de bonis eius fuerint quæſita: pondera, inquam quod Grego.qui ea ſcribit, Papa erat. & non ait, ſibi debitum illud ſpolium Epiſcopi defuncti, ſed tantum eccleſiæ ipſi, vt & in Concilio Hiſpal.relato in cap.fixum.eadẽ cauſa,& q. in hæc verba fuit ſtatutum. *Fixũ ab hinc et perpetuo manſurum decernimus, vt epiſcopus res ſui iuri, quas ante epiſcopatum, aut certe in epĩſcopatu hæreditaria ſucceſſione acquiſiuit, ſecundum authoritatem canonicã, cui vult conferat,& quicquid vult de eis faciat. Poſtquam autem epiſcopus factus eſt, quaſcũque res de facultatibus eccleſiæ, aut ſuo, aut alterius nomine comparauerit, decernimus, vt non inpropinquorũ ſuorũ ſed eccleſiæ, cui præeſt iura deueniãt.* pondera verba, *Eccleſiæ cui præeſt.* ergo non Romanæ: & ita palã conſtituit eccleſiam ſuccedere debere ſuo Rectori in eius ſpolijs, quin & Gregor.III.in cap.1.& cap. quicunque.de teſtamentis, idem omnino ſtatuit, imo & Concilium Lateran. relatum in cap.cum in officijs.eodem titulo, continet antiquis canonibus idem contineri,& recentiore iure id tenendũ per hæc verba ſta tuit. *Cum in officijs charitatis primo loco teneamur ijs obnoxij, à quibus beneficium nos cognoſcimus recepiſſe: è contra quidem clerici cum ab eccleſiis ſuis multa beneficia perceperint, bona per eas acquiſita in alios trãsferre præſumãt. Hoc igitur, quia antiquis canonibus conſtat inbibitum, nos indemnitati eccleſiarum prouidere volentes, ſiue inteſtati deceſſerint, ſiue alijs conferre voluerint penes eccleſias eadem bona præcipimus remanere.* Hæc ibi. Per quæ omnia conſtat, antiquis, et nouis canonibus ſtatutum, ea quæ de reditibus eccleſiaſticis quęſita relinquit beneficiarius, quæ appellamus ſpolia non reſeruari Sedi Apoſtolicæ, ſed fieri eccleſiæ beneficiarij defuncti.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Intellectus c. cum vos de off. ord.*
2 *Clauſula poſita in aliqua diſpoſitione, ſiue in principio, ſiue in fine, regulariter ad omnia refertur. Et quando fallat hæc regula.*
3 *Intellectus c. quia ſæpe. de elect. lib. 6. & c. præſenti. de offi. ord. eod. lib.*
4 *Diuerſum eſt frequenter id quod fit, & quod fieri debe .*
5 *Bona eccleſiaſtica deſtituta catholicis adminiſtratoribus, ſpectant ad Sedem Apoſt.*
6 *Beneficiarÿ ſucceſſor, an teneatur ad ſoluenda debita contracta per prædeceſſorem.*
7 *Beneficiarius prius eſt ſuſtentandus, quam eccleſia ipſa.*

§. 10.

HIS præconſideratis, videtur reſoluendum primo, quod nulla inuenitur conſtitutio antiqua, per quam expreſſe ſpolia beneficiariorum ſint S. Sedi Apoſt. reſeruata, quod efficaciter probat inſpectio iurium antiquorum, & prædicta extrauag. Pauli III. ſupra §. 5. relata.

Secundo poteſt dici, eſſe tacite, & implicite id conſtitutum. Tum quia, vt paulo ante dictum eſt, Concilium Lateranen. ſub Leone X. declarauit, adminiſtrationem bonorum omnium eccleſiaſticorum pertinere ad ſanctam Sed. Apoſt. idque priuilegio diuino eſſe conceſſum Papę, in magnam Eccleſiæ libertatem primus omnium affirmauit Innoc. in cap. nouerint, de ſent. excom. receptus ab omnibus ibi, & à Cardinal. in cap. perpendimus. eod. tit. à n. 12. & ab aliis alibi: ait enim ipſe Innoc. priuilegio Dei ſolum Papam, & cui ab eo fit facultas, debere adminiſtrare ſpiritualia & eccleſiaſtica iura, & de illis ſtatuere. quod maxime deberent animaduertere omnes Principes, & Primores Chriſtiani & eorum conſiliarij: & conſequenter conſulere eorum adminiſtrationem ad ſolum Vicariũ eius, qui vnicus eſt, & cui ſoli ſua adminiſtranda tradidit, & ad inſtitutos ab ipſo tantum pertinere. Tum quod præfati dicti Innoc. quod aliqui non ſatis ſuſpiciunt, & declarationis Concilii præfatæ, quam forte nondum n ouerunt, ratio irrefragabilis eſt, quod dominium omnium illorũ vere pertinet ad ipſum D. N. IESVM CHRISTVM, quod ita firmiter probauimus vbi ſupra. adeo quod qui hodie contradiceret, perfidus haberi poſſet per Concilium Trid. quod ibi citamus, & ad literam ſcribimus, & conſtat ſolum Papam Vicarium ſummum eſſe vnicum, & generalem in guaernandis omnibus pertinentibus ſpecialiter ad Chriſtum, cap. cuncta per mun-

dum.& cap.per principalem.9.q.3.& cap.1. de homici. lib. 6. ita quod nullus in illis habeat adminiſtrandi poteſtatem, niſi eam à Papa mediate, vel immediate, accipiat. at per nullam diſpoſitionem vel conſtitutionem prædictę Sedis Apoſt. conſtat prędictorũ ſpoliorum adminiſtrationem eſſe alicui alij applicatam. ergo ad eam ſolam pertinent.

Nõ obſtant pro contraria parte citata, ad quorũ primũ reſpõdetur, concedendo quidem nullam fuiſſe ante Paulum III. conſtitutionem, quæ ſpeciatim ſpolia ſedi Apoſt. reſeruaret: fuiſſe tamen legem generalem, ſcilicet præfatam diuinam, per quam ſolus Papa, vel qui ab eo mediate vel immediate habet facultatem, poteſt adminiſtrare bona eccleſiaſtica: & cum nulli alij cõceſſerit Papa adminiſtrationem ſpoliorum, neceſſario manet illa reſeruata ei.

Ad ſecundum reſpondetur eo modo, quo ad primum, per quam reſponſionem exprimitur mens Pauli ſanius forte quam ſit ab alio hactenus expreſſa.

1 Ad tertium reſpondetur, quod cap. illud cum nos. de off. ord. nõ loquitur de ſpolijs beneficiariorũ præmortuorum, ſed de fructibus & reditibus tẽpore vacationis prouenietibus, quæ longe ſunt alia, vt palam eſt: & conſtat per definitionem ſpoliorum ſupra poſitam. §. 1. Sed replicari poteſt neruoſiſſime ex cap. quia ſæpe. de elect. libr. 6. & cap. pręſenti. de off. ord. eod. lib. quæ loquuntur tam de ſpolijs, quàm de fructibus obuenientibus tempore vacationis: prædictum enim cap. quia ſæpe. loquitur etiam de dimiſſis à mortuis, & d. cap. pręſenti. de inuentis in bonis mortui, & in vtroque ſubijcitur clauſula, quæ habet ea eſſe conuertenda in vtilitatem eccleſiæ, vel reſeruanda futuro ſucceſſori, &

2 clauſula poſita in aliqua diſpoſitione ſiue in principio ſiue in fine, regulariter ad omnia refertur, cap. ſecundo requiris. de appell. cum concordãtijs citatis ibi à gloſ. & l. talis eſt ſcriptura. §. fi. ff. de leg. 1. cum citatis per gl. Bar. & alios ibi: & ita videtur clauſula præfata referẽda tã ad ſpolia mortuorum, quam ad obueniẽtia tempora vacationis. Sed reſpondetur negando quod illa clauſula referatur ad, *Dimiſſa*, & *inuenta*. quibus nominibus ſignificantur ſpolia, ſed tantum ad proxima, ſcilicet obuenientia tẽpore vacationis, quod vt clare & noue monſtrem. ſubijcio literã prędicti cap. pręſenti. quę quoad propoſitũ noſtrũ ſic habet. *Ne Epiſcopi, vel aliæ vllæ perſonæ eccleſiaſtica bona, morientibus eorũ ſucceſſoribus vel miniſtris, in ipſis inuenta, ſiue vacationis ipſorũ tempore obuenientia, quæ in vtilitatẽ eorundẽ expendi, vel futuris ſucceſſoribus debẽt fideliter reſeruari, occupare, aut in vſus ſuos cõuertere quoquo modo præſumant.* hactenus in d. cap. pręſenti. & ſimilis litera eſt, quoad hoc in d. cap. quia ſępe. pręterquam quod in illo ponitur verbum, *Dimiſſa*, & in hoc verbum, *Inuenta*: quę tamen ambo ſignificãt eiuſdẽ generis ſpolia: per quam literam oſtenditur non obſtare replicationẽ

pręſa-

præfatã. Tũ quia præfata clauſula remotior eſt ab illis verbis, *Dimiſſa*, & *Inuenta* ſignificantibus ſpolia, quam ab aliis ſignificantibus obuenientia tempore mortis: & quamuis regulariter clauſula in vltimo
3 loco poſita referatur ad omnia præcedẽtia, per iura in replicatione citata, fallit tamẽ quando non eſt eadẽ ratio, vt referatur ad remota, quę ad proxima, vt Panor. in d. cap. ſecundo requiris. receptus ab omnibus, pręſertim Decio, qui reſolutius alijs loquitur, & antea dixerat Bal. in l. in actionibus. ff. de his qui not. infam. & in noſtro caſu non eſt eadem ratio; imò diuerſa: nã nullo iure ſpolia beneficiarij præmortui debẽtur futuro ſucceſſori qui nullum ad ea titulum habet, & obuenientia tempore vacationis omni iure debentur futuro ſucceſſori Tum quia pręſata regula fallit, quando clauſula inſeritur proximiori acceſſoriè, cauſa demonſtrationis, vel alia ſimili, vt Panor. ibidem ait, quem in eo commendat Decius & nemo reprobat, & ratione firma protegitur, quòd in caſu noſtro contingit: nam relatiuum illud (quæ) parentheſim & viam demonſtrationis adiungi videtur clauſulæ ſignificanti obuenientia tẽpore vacationis: & ita nõ debet referri ad alia præſertim remotiora, & ad quæ non eſt, (vt dictum eſt,) eadem referendi ratio. Tum denique (quæ germana conſideratio eſt) quod verba illa fuerunt deſumpta ex prædicto cap. cũ vos, quod nullam de talibus inuentis vel dimiſſis mentionem facit, ſed ſolum de obuenientibus tempore vacationis, de quibus diſponit eſſe conuertenda in vtilitatem eccleſiæ, vel reſeruanda futuro ſuccęſſori: & ita apparet per pręſdicta tria cap. non applicari alicui ſpolia beneficiariorum mortuorum, ſicq; ſolutum eſt tertium argumentum pro contraria parte adductum.

Ad quartum vero reſpondetur concedendo quidem, non debere Papam ſine aliqua cauſa tollere vni eccleſiæ bona, quæ ſuſtẽtandæ illi per ſe vel alium applicauit: ſed negãdo, quod reditus bonorum applicatorum alicui eccleſiæ percepti, vel debiti beneficiario eius viuenti ſint huiuſmodi: quum omnium conſenſu poſſit ipſe illos in pauperes, & alia opera pia, etiam ſuam eccleſiam non tangentia in vita impendere, per late tradita in d. tract. q. 2. mon. 1. & 7. & in Apolog. q. & mon. eiſdem.

Ad quintum reſpondeo, concedendo quidem; eccleſiam, vel beneficium ſuccedere beneficiario in patrimonialibus in defectum cognatorum; ſed negando, idem eſſe dicendum de ſpolijs: quia ſucceſſio in illis nulli alij eſt reſeruata; ſicut in ijs, in quibus eſt reſeruata Papæ; vnde ſi Epiſcopus habens patrimonialia ſimul & ſpolia moreretur in Hiſpania, nullis cognatis qui ei ſuccederent relictis, certe eccleſia ſuccederet in patrimonialibus, & in ſpolijs Papa, & idem fieret in Italia, & in alijs Regnis, in quibus ius ſpoliorum prædictorum ſeruatur, in omnibus cuiuſque ordinis beneficiarijs.

4 Ad ſextum reſpondeo, argumentum illud fundari in eo quod ſit

nostram

noſtram autem reſolutionem in eo, quod fieri debet, quod aliquando & frequentiſſime eſt diuerſorum, cap. cum iamdudum. de pręb. & cap. denique, 4. diſtin. & late tradidimus in d. tract. de redit. eccleſ. q. 1. mo. 54. & in Apolog. ead. q. mon. 52. An autem, & quando, contraria obſeruantia poſſit huic noſtræ iuris communis reſolutioni obſtare, ſuo poſtea loco in quarto dubio tradetur.

Ad ſeptimum reſpondeo eodem modo, quo ad ſextum.

Ad octauum reſpondeo vrgere quidem illud plurimum, ſed reſponderi poſſe capitula illa omnia intelligẽda eſſe quoad eas terras, & prouincias, in quibus contraria conſuetudine iuri communi præiudicatũ eſt: vel quòd cõſenſu Papæ expreſſo vel tacito id ſpecialiter in illis terris obtinet; canoneſq; illos antiquos, de quibus meminit prædictum. cap. cum in officijs. de teſt. intelligendos eſſe ſecundum conſensũ expreſſum, vel tacitum Papæ communicantis ſibi reſeruata cum alijs eccleſijs inferioribus; quin & dici poſſet mentem prædictorum conciliorum, & canonum, non fuiſſe negare Papæ ius recipiendi ſpolia ſi vellet præferre ſe eccleſijs; ſed tãtũ quod eccleſiæ debẽt præferri cognatis, & alijs ſecularibus volentibus ſuccedere beneficarijs ex teſtamento, vel ab inteſtato, ſine pręiudicio tamen Papę, cui expreſſe vel tacite ipſe nõ conſentiret. Et ad hoc videntur tendere illa verba extrauag. prædictæ Pauli III. *Et ſi ſatis euidẽter conſtet, & appareat prædeceſſorum noſtrorum Rom. Pontif. & noſtrã indubiam intẽtionem, & voluntatẽ ſemper fuiſſe, vt ſpolia huiuſmodi ad dictam Camerã, & nõ ad alios ſpectarẽt, & pertinerẽt: & quod pro eadem Camera exigerẽtur, et recuperarẽtur,* &c. hactenus ibi. per quæ ſignificatur ſpolia quidem prædicta ſoli Papę deberi, licet aliquando ſit contentus, vt alicubi maneant beneficiariorum eccleſiis, dum ipſe non contradicit.

Ex his infertur primo, omnium bonorum eccleſiaſticorũ, & fructuũ
5 eorum adminiſtrationem quæ immediate vel mediate non eſt alij à Papa conceſſa, pertinere ad illum. ex quo ſubinfertur bonorum eccleſiaſticorum & fructuum eorum, quæ nunc inueniuntur in Anglia, & Germania deſtituta Catholicis adminiſtratoribus pertinere ad ſacroſanctam eius Maieſtatem: quoniam certum eſt illa non deberi nunc alicui alij per conceſſionem eius immediatam, vel mediatam; quum palam ſit, carere illa hæreticos qui ea male poſſident. Ex quo ſubinfertur fæl. rec. Pium V. recte nuper quibuſdam nobilibus Anglis indulſiſſe poteſtatem certis modis limitatam & oneratam adminiſtrandi bona quæ-
6 dam eccleſiaſtica per eos poſſeſſa, pertinentia iure antiquo ad quandam Abbatiam prælato & conuentu Catholicis carentem donec eos habere inciperet.

Oritur ex præcedentibus, præſertim ex reſponſione ad tertium hic quæſtio, an verum ſit, quod Panor. & frequentior ſententia videtur af

firmare

firmare in cap.1. de ſolut. & in cap. ex præſentium. de pignor. videlicet ſucceſſorem beneficij teneri ad ſoluenda debita contracta per præceſſorem, non ſolum ob neceſſitatem eccleſiæ ſuæ, ſed etiam contracta ob neceſſitatem perſonæ: addēs ſe pluries reſpondiſſe pro Rectoribus eccleſiarū, qui in ſuis infirmitatibus multa impenderunt, & debita contraxerunt, quod ſucceſſores tenentur ad eorum ſolutionem, & idem repetit in cap.ex præſentium, de pignor.nu.5.

Contra quæ facit primo prædictū c. 1.de ſolu. quatenus loquiter de debito cōtracto pro neceſſitate eccleſię, ſignificans à cōtrario ſenſu, nō eſſe idem de contracto ob neceſſitatē perſonę. Secundo, quod Innoc ibi requirit, vt probētur cōuerſa in vtilitatem eccleſiæ. ꝙ videtur verius, quam id quod ait Panor. cum Hoſtien. & Cardin. nimirum, ſufficere vt probentur contracta ob neceſſitatē eccleſiæ, niſi quādo contraherētur ab ipſamet eccleſia, ſiue à populo, vel fabricarijs, ſiue operarijs electis legitime, qui ſe nomine illius obligarent; & niſi Rector deficentibus illis authoritate Iudicis eccleſiæ nomine pro neceſſitate ipſius cōtraheret, per quod poſſent conciliari omnes: & hoc videtur ſeruare praxis: iniuſtū.n. videtur, vt Eccleſia cogatur ſoluere debita, quæ prætextu eius neceſſitatis cōtraheret Rector, & in alia impēderet, quod ſentit Innoc. Tertio, quod nulli videtur id quod Panorm. ait ſtatutū neque vlla ratio neceſſario concludit id eſſe faciendum. Quarto, quod contrarium vbique videtur habere conſuetudo. Quinto, quod prædictum cap. ex præſentium. non iubet, vt ſucceſſor beneficiarij luat data in pignus ex rebus eccleſiæ à præceſſore ſuo pro ſua neceſſitate, ſed quod hæres eius ad illorū luitionē tenetur: & nuſquā videmus cogi ſucceſſorem beneficij ad ſoluenda debita, etiam pro eccleſiæ ueceſſitate; ſed quod hæres eius ad illorum luitionem tenetur, & nuſquā videmus cogi ſucceſſorem beneficij ac ſoluenda debita etiam pro eccleſiæ neceſſitate contracta, ſi habet illa bona, & reditus ſuę fabricæ applicatos.

Quare videtur reſoluendum, primo quod ſucceſſor beneficiarij non tenetur ad ſoluenda illa debita contracta per præceſſorem ratione ſuę perſonę tantum: quia hoc nullo iure cauetur. Nec obſtat dicere, quod
7 perſona beneficiarij eſt ſuſtentanda priuſquam ipſa eccleſia, c. de his. de eccl. ędif. Et quod ad debita pro neceſſitate eccleſię contracta tenetur ſucceſſor. ergo à fortiori, ad cotracta neceſſitate perſonę. nō inquā hoc obſtat: quia non eſt eadem ratio, eo quod ad ſuſtentationem beneficiarij illi ſoli reditus ſunt deputati, qui eo viuente obueniunt, in quibus antefertur eccleſię: quia illi principalius ſunt deputati ad ſuſtētādum eum, quam ad ſuſtentandum fabricam, & pauperes. Ad ſuſtentationem autem eccleſię omnes tam qui eo viuente, quam qui poſt mortem eius obueniunt, ſaltē minus principaliter deputantur: & ideo nimirum ſi eccleſia pręferatur ei iam mortuo in reditibus poſt mortem

eius

eius obuenientibus,qui nullatenus ad eum pertinuerunt.

Secundo etiam reſoluẽdum videtur: quod ſucceſſor non tenetur ad contracta etiã ratione neceſſitatis eccleſiæ,ſi eius ſuſtẽtatio pertineat ad populum,vel ad alium de conſuetudine,vel haberet ſeparata bona, & reditus ad ſuam fabricam ſuſtentandam ſufficientia:quod ſatis colligitur ex dec.Capell. Tholoſ.499.& eius addit.& ex gloſ.optima prag mat.ſanct.in prooemio,§.nam eccleſiarum. verbo *ruunt*.

Tertio,quod per hoc eſt limitandum prædictum c. 1. vt procedat, quando eccleſia non haberet eiuſmodi bona in fabricam ſeparata,nec onus eius ſuſtentandæ pertineret ad alium:iuſte tamen,ni fallor,reſpõdi contra me pridem ſuper ſuſtentatione eccleſiæ pagi,cui nomen Portodouella, Viſienſis diœc. commendæ B. Mariæ de Luymill, quæ eſt membrũ admodum celebris Monaſterij Ronçuallis regni Nauarræ, cuius bonæ partis fabricæ ſuſtẽtatio pertinebat ad populum;ſed quia cauſa quare populus ab initio ſuſcepit illud onus,fuit grãde deſideriũ pauculorũ,qui tunc erant habendi eccleſiã ſeparatã à matrice, à qua longiſſime diſtabat,& parua quantitas decimarũ,quæ non ſufficiebant ad ſuſtentandum Vicarium,& fabricam.Quæ cauſa quum ceſſaſſet poſtea auctis parochianis,& decimas ad omnia ſufficiẽtiſſimas ſoluentibus, viſum fuit iuſtum,vt Commendatarius, qui tunc ego eram.ſuſtineret onus ſuſtentãdi totã fabricã,& ab eo liberaretur populus. Quod ipſum iuſte fieret in multis oppidulis,quæ a paruis initijs multum creuerunt: & quia principio non ſufficiebant reditus ad ſuſtentandum rectorem & fabricam,popellus recepit in ſe onus ſuſtentandi eam:quãquam ſcio id paucis rectoribus eccleſiarum gratum fore.

Quarto,quod ex æquo,& bono reſolui poſſe videtur, quod ſi eccleſia minaretur ruinam,vel aliam grãdem neceſſitatem pateretur,& reditus eius fabricæ deputati non ſufficerent ad ei ſuccurrendum,beneficiarius quidem,cui eſſent ſuperflua,compelli poſſet ad mutuandum ei ad id neceſſaria,ita vt paulatim quotãnis illa ei ſatisfaceret de fabricę reditibus; nõ tamen poſſet compelli ad ſubueniendum ei gratis,ſi nollet,& ita moderanda videntur,quæ authores Galli aiunt,nempe parlamenta Franciæ ſolita eſſe compellere Rectores eccleſiarum ad tribuẽdam pro eccleſiarum reparatione tertiã partem,vt habet additio prędicta deciſ.Capel.Tholo. 499. nimirum vt procedant quando beneficiarijs incumberet totum onus ſuſtentandi eas, vel quum bona in id dedicata,ad id non ſufficerent, & per mutuationem prędictam non eſſet ſatis eis conſultum.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Dubij 2. principaliter hoc commentario propoſiti partem in vtramque diſcuſſio, & eiuſdem reſolutio, & ſeq. ac toto §. 11. & 12.*
1 *Papa bonis eccleſiaſticis neque inter viuos, neque in vltima voluntate pro libito vti poteſt.*
2 *Donationes quædam factæ ab aliquibus maximis Pontificibus; & teſtandi facultates obreptitiæ cenſendæ.*
3 *Teſtandi facultas de ſpolijs à Iulio III. Clericis in Curia decedentibus facta, videtur temperanda.*
4 *Forum exterius multa ad euitanda maiora mala permittit, quæ conſcientia non admittit.*
4 *Bonorũ eccleſiaſticorum adminiſtratio vires humanas vnius excedit*
5 *Papa licet poteſtatis plenitudinem acceperit, ſocios tamen qui ipſum in ea exercenda iuuent, aſſumere debet.*
5 *Officia ſingula ſingulis commitenda perſonis.*
5 *Intellectus cap. mandata. de præſumpt.*
6 *Poſſumus ſolum, id quod iuſte poſſumus.*
6 *Petrus & alij Pontifices Maximi, cur bonorum eccleſiaſticorum adminiſtrationem diuiſerint.*
7 *Papæ omnes Eccleſiæ res eſſe, quomodo intelligendum.*
7 *Papa in miſſarum ſolennijs, cur vbique & ſemper pallio vtitur, alij vero Prælati minime.*
8 *Axiomata quinque magnopere notabilia.*

§. 11.

AD ſecundum dubium principale ſupra propoſitum reſpondeo, quod pro parte illius negatiua, nempe, nõ poſſe Papam
1 prædicta ſpolia reſeruare, facit primo huius c. contextus, quatenus ex eo in 7. notab. collegimus, non licere Papæ abſque aliqua cauſa, bona & reditus vnius eccleſiæ tollere illi, & illius rectori, & beneficiario, & dare alij eccleſiæ, aut rectori eius vel beneficiario.

Secundo, quòd ex hoc canone colligitur, id quod in primo notab. ſupra collegimus, & in d. tract. de redit. q. 1. mon. 48. & q. 3. mon. 6. & in Apolog. prædicta. q. 1. mon. 27. & 38. & 39. & q. 3. mon. 6. latius confirmauimus, videlicet, nõ licere Papæ vti rebus, & bonis eccleſiaſticis & ſacris pro libito ſuo, nec inter viuos, nec in vltima volũtate. Et quod cõſtat ſpolia prædicta eſſe res eccleſiaſticas, & ſacra quartæ ſpeciei, iuxta doctrinam S. Tho. 2. 2. q. 99. arti. 3. latius deductam vbi ſupra.

Pro

Pro contraria vero parte,nimirũ, poſſe Papam prædicta ſpolia ſibi reſeruare,facit primo,ꝙ plenaria diſpoſitio,& adminiſtratio omnium bonorum eccleſiaſticorum pertinet ad Papam ipſum, vt definit Concil.Lateranen.ſub Leon.X.ſeſſ.6.§.et cum fructuum.Et quod conſtat, vt proxime dicebamus,prædicta ſpolia eſſe bona eccleſiaſtica.Secũdo quod Ioan.XXII.in duabus extrau.quarum vtraque incipit.cum nonnulli.de præb.præſupponit,ſe reſeruare ſibi pro aliquot eccleſię neceſſitatibus,fructus primi anni beneficiorum in toto Orbe Chriſt.vacantium. Et declarat ſub eis quidem non cõprehendi Epiſcopos,& Abbates,cæteros autem ſic:habentes item beneficia vacantia ipſo iure,per incompatibilium aſſecutionem. Ad quam reſeruationem faciendã tãta potentia videtur neceſſaria,quãta requiritur ad ſpolia clericorum ſibi reſeruanda.Tertio,quod prędictus Papa Paulus III.reſeruauit ſibi ea vbique gentium,vt palam eſt,per partem conſtitutionis eius ſupra §.5. relatam. cuius factum expreſſe approbauerunt Iulius III. Paulus IIII.Pius IIII.& Pius V.per extrauagantes ſupra relatas.

Pro concordia horum vtrinque pugnantium dicendum primo, non poſſe quidem Papam iuſte prædicta ſpolia reſeruare ſibi,vel alij,ad finem vtendi eis pro libito,in quoſcunq; vſus etiam profanos ſine iuſta cauſa,quod efficaciter probant duo argumenta ſuperius pro parte negatiua inducta.

2 Ex quo infertur primo,ſubreptitias vel obreptitias fuiſſe donationes factas ab aliquibus Maximis Pont. quibuſdam prælatis;& alijs de aliquot ſpolijs ſuis,vel alienis,ſine vllo pietatis, vel paupertatis intuitu in finem vtendi eis in vſus,etiam non pios ſine iuſta cauſa,quarum aliquot tenores vidimus in Vrbe,dolentes quod præberent anſam detrahendi ei,quem omnes laudare,venerarique iubentur.

Secũdo infertur,adiudicãdas etiã eſſe ſurreptitias,vel certe dignas à quibus ſupplicetur,illas teſtãdi facultates,per quas cõceditur aliquibus prælatis, & alijs beneficiarijs, vt teſtari poſſint de ſuis ſpolijs in diuites,& ad vſus profanos:nam ſi Papa nõ poteſt ea in eiuſmodi vſu ſibi reſeruare,quãto minus poterit alijs cõcedere,vt eius authoritate id faciant?argumento à maiori ad minus negatiue,quod valet,c.ſi Paulus.32.q.5.& c.immitare.6.q.1.

Tertio infertur,facultatem teſtandi de ſpolijs factã a Iulio III.clericis in Curia decedentibus,cuius tenor ſupra.§.5. ponitur,eſſe tẽperãdam quo ad illam partem qua continet,vt poſſint teſtari pro libito de

3 illis etiam in diuites,agnatos,& extraneos, in pia, & non pia,ſine vllo pietatis,aut paupertatis intuitu: quia vt ibi monuimus,contrariũ efficaciter probauimus,vbi ſupra,Temperãda,inquam,eſt, vt procedat tantum quo ad forum exterius,& quo ad finem vitandi moleſtias,quibus Camerę Apoſt.miniſtri ſolebant moleſtare clericos in Curia decedentes

dentes ſuper eorum ſpolijs,etiam,antequã morerentur,partim adnotando illa,& ponẽdo cuſtodiam nocturnam,& diurnam, ne familiares eorum furarentur vel amouerent, illa e domibus,in quibus erant;partim occupando aliqua moriẽtis bona,quæ penes eum erant,tanquã ſi eſſent ſua;partim alijs modis eo quod ſi nõ fuiſſet addita ampliatio illa prædicti miniſtri dicere poterãt eſſe diuites eos,qui bus relinquebãtur ſpolia,& ita conturbare mortui funeraria, & iura iure ſuccedẽtiũ ei confundere,& litibus grauibus onerare. Quo ad forum tamen conſcientiæ,quæ veritate,& vera iuſtitia nititur, non eſt extẽdẽda,nec iure naturali,& diuino contradicente,poteſt extendi:ſicut & multa quæ ad euitanda maiora mala forum exterius permittit,quę conſciẽtia interius nõ admittit,vt latius quam alij mõſtrauimus in tractatu de redit.q.1.monit.54.& in Apolog.prædicta.q.1.mon.52.nu.1. & 3.

Secundo principaliter dico,quod non poteſt hodie Papa,neque vnquam potuit,poſteaquam mediocriter fuit aucta Eccleſia bonis tẽporalibus in varijs orbis partibus reſeruare ſibi ſoli adminiſtrationẽ illorum.Tum quia id vires humanas vnius excedit, iuxta c. 18. Exod. infra citandum.Tum quia etiã in ipſo naſcentis Eccleſiæ initio, quum adhuc parua eſſet,& pauca bona haberet,fuit neceſſariũ Petro,& alijs Apoſtolis deligere diaconos,qui ea quæ tunc obueniebant Eccleſiæ adminiſtrarent,teſte Luca Act.6.Tum quia oportet Papã,licet ei tradita ſit plenitudo poteſtatis,iuxta c.ad honorem.de vſu & auth.pal accipe
5 re ſibi ſocios,qui eũ in ea exercẽda iuuẽt, iuxta illud Gregorij in cap. *Mandata cœleſtia efficacius gerimus,ſi noſtra cũ fratribus onera partiamur* de præſum.per ꝗ ait ibi glo.partiẽda eſſe officia,iuxta illud eiuſdem, *Singula officia, ſingulis ſunt committenda perſonis.*c.ſingula 89.diſt.cui cõcordat cap.cum ſingula.de præb.lib.6.Tum quia Panor. in d.cap. mandata. ſuper gloſ.2.ait,non agere ibi,vti gloſ.illa putauit Gregorium de illo mãdato cœleſti ad Gal.6. *Alter alterius onera portate.*&c.relatum in cap.ponderet.50. diſt. ſed de mandatis cœleſtibus Papę factis circa onus paſcendi populum Dei,quę efficacius implet aſſumendo ſibi multos ſocios, ad imitationem CHRISTI, qui vltra 12. Apoſtolos,delegit 72.diſcipulos,eo quod meſſis erat multa, operarij autẽ pauci Matt.9.Tum quia Exod.18.Ietro ſocer Moſis, qui per ſeſe audiebat omnes cauſas omniũ filiorũ Iſrael,eum reprehendit,dicens, *Stulto labore conſumeris tu,& populus hic:quia vltra vires eſt hoc negotium;ſolus illud nõ poteris ſuſtinere:*& paulo poſt,*Prouidere*,ait,*de omni Plebe viros ſapientes*,&c.Inconſulte igitur,& nõ prudenter nec recte ageret nunc,& antea egiſſet Papa,ſi poſt auctam,& extenſam mediocriter Eccleſiã in perſonis,& bonis,per ſe ſolum ea omnia & ſingula adminiſtrare vellet,vel voluiſſet.Ergo nec poteſt,nec potuit illã adminiſtrationem ſibi ſoli reſeruare,quia id ſolum poſſumus, quod commode

6 mode poſſumus,cap.faciet homo.22.q.2.& l.nepos proculo. ff.de verborum ſignifica.

Tertio,quod Petrus,& alij Pontif. Max.videntes id eſſe neceſſarium diuiſerunt per ſe immediate,vel per alios mediate bonorum eccleſiaſticorum, & eorum fructuum adminiſtrationem varijs eccleſiis in varijs locis conſtitutis,deſignando diœceſes,epiſcopis & parochias presbyteris,& aſſignando eis ſuſtentãdis bona intra illas diœceſes,& parochias contenta,vt late traditur in cap.1.13.q.1. Vnde prædictum Cõcil. Lateran. ſub Leone X.ſeſſ.9. §.& cum fructuum.non cõtinet,ad ſolum Papam pertinere plenariam fructuum beneficiorum Eccleſiæ adminiſtrationẽ, ſed quod pertinet ad illum , & alios beneficia canonice tenẽtes.Vnde licèt in omniũ beneficiorũ fructuũ adminiſtratione concurrat Papa mediatè,vel immediate, directe, vel indirecte , caſualiter vel regulariter,authoritatiuè,vel miniſterialiter,& multorũ adminiſtratio ad ipſum ſolum pertineat,quàm plurimorum tamen,imò fere omnium bonorum fructuum pertinentium ad beneficia,quæ per eum, vel alios cõferũtur,vel alias dantur,adminiſtratio pertinet regulariter,&
7 immediate ad beneficiarios.Ex quo infertur modus intelligendi canonicus illius dicti,S.Thomæ, à multis laudati , in 2. 2. quæſt.100.artic. 1.ad vlt.videlicet , omnes Eccleſię res eſſe Papæ tanquam principalis diſpenſatoris, & non tamquam domini,& poſſeſſoris,quæ omnia, ſunt verba eius.Modus item intelligendi eius quod vulgus ait,declaratum eſſe in prædicto Concil. ſub Leone X. plenam adminiſtrationem omnium bonorũ Eccleſiæ pertinere ad Papam. Modus item intelligendi illius,quod habet prædictum cap.ad honorem.de auth.& vſu pal.nempe , ſolus Romanus Pontifex in miſſarum ſolennijs pallio ſemper vtitur,& vbique:quoniam aſſumptus eſt in plenitudinẽ eccleſiaſticę poteſtatis,quæ per pallium ſignificatur: alij autem eo nec ſemper,nec vbique,ſed in eccleſiis ſuis , in quibus iuriſdictionem eccleſiaſticam acceperunt,cęrtis debẽt vti diebus:quoniam vocati ſunt in partem ſollicitudinis,non in plenitudinem poteſtatis,& probatur per cap.cũcta per mundum. & cap. per principalem.9.q.3. Illius item,quod multi dixerunt,plenam,& liberam diſpoſitiõnẽ beneficiorum,& fructuum eorum pertinere ad Papam,eſſeque ipſi in eis pro ratione voluntatem,iuxta glo. ſolennem cap. ſi gratioſe. de reſcript. lib. 6. & id genus alia , quæ liberanda,& determinanda ſunt per proxime dicta , & ſupra eod. cap. notab.7.§.4.tacta,& per reſoluta in dicto tract.de redit.q. 1. mon. 40. & in Apolog.prædicta.q.1.mon.24.25.27.38.& 50.liberanda ſunt, inquam,per has veritates.

8 Prima eſt, quod verum dominium omniũ bonorum eccleſiaſticorũ eſt penes ſolum Chriſtum D.N.& non penes vllos eccleſiaſticos,etiam Pontifices Maximos , vt monſtratur , & declaratur vbi ſupra. Secun-

da q

da ꝙ ſola & tota eorum adminiſtratio eſt penes Papam immediate à CHRISTO ei tradita. Tertia quod penes ſolum Papam eſt adminiſtratio illorum fructuum,& bonorum, quorum adminiſtrandorum titulus nulli alij mediate nec immediate eſt ab eo conceſſus. Quarta ꝙ abſolutior poteſtas adminiſtrandi remanet penes eum quo ad ea,quorum adminiſtrandorum titulus canonicus nulli alij eſt tributus, quã aliorum,in quibus etiam alius habet canonicum titulum,argum.c.niſi cum pridem. §. intueri. de renun. & eorum quę per illud aſſeruit Cardinal.in conſilio 141.& nos ſupra eod.notab.7. §. 3. adduximus. Quinta, quod remanet penes eum, quoad ea quorum adminiſtrandorum titulorum etiã alij habent,ſed longe ſtrictior quã in alijs:quia licet iuſta de cauſa poſſit alienare,vel authoritatẽ id faciẽdi pręſtare, & ob delictum, & aliam iuſtã cauſam illa tollere ab eis qui ea canonice acceperunt, non tamen poteſt iuſte diſponere de fructibus & reditibus illorum,etiam in vſos pios, niſi ex aliqua grandi cauſa ſine conſenſu beneficiariorum,per ea quæ ſupra eod.c.notab.7. §. 3. adduximus.

SVMMARIVM.

1 *Ecc leſiaſticos fructus,et reditus male percipiẽtes,quid agere oporteat.*
2 *Beneficia tenentes ſine canonico titulo,quid de fructibus perceptis agere conueniat.*
3 *Fructuum eccleſiaſticorum alij obueniunt vacante beneficio de iure, & de facto,eorumque differentia.*
4 *Remedia tria obtinendi abſolutionem ab obligatione reſtituendi fructus eccleſiaſticos varijs ex cauſis male perceptos.*

§. 12.

1 EX prædictis infertur primo, non male me conſuluiſſe aliquoties quibuſdam,qui male ceperunt, vel male retinebant fructus,& reditus aliquot pertinentes ad beneficiarios aliquorum beneficiorum,videlicet, quod non ſufficeret eis componere ſe cum Camera Apoſt. vel commiſſario Cruciatę habente poteſtatem componendi de fructibus beneficiorum male perceptis, ſed oportere eos reſtituere illos male perceptos ipſis beneficiarijs; ad quos eorum diſpẽſatio,& diſpoſitio ratione titulorum ſuorum pertinebat, modo adhuc illi viuerent;imo nec ſi iam mortui eſſent, & in vita vel in morte in aliquos vſus pios,eos ſpeciatim,vel generatim donaſſent,vel iuſte ad opera pia in morte reliquiſſent vigente cõſuetudine talia re liquendi; imo nec ſi non donaſſent, neque reliquiſſent, ſed aliquo reſpectu eorum quę tanguntur in dicto tract.de redit.q.3. mon.

34.& in Apolog.prædicta ead.q.mon.vlt. eſſent facta patrimonialia, vel quaſi patrimonialia,vel talia quę bono iure ipſi potuerũt relinque re ſuis hęredibus ſine intuitu pietatis,vel paupertatis:quia tũc hęredi bus eſt ſatisfaciendum, arg. c. cum tu. de vſur. & c. ea te. de iureiur. quibus beneficiarijs,vel eorum hæredibus viuentibus, non eſt veriſi mile velle Papam quæ ipſis debentur auferre.

Secundo infertur,iuſte quoq; me conſuluiſſe beneficiarijs,qui tenue runt beneficia ſine canonico titulo ſaltem ab initio habito,ſuæ obliga tioni ſatisfacere,reſtituẽdo fructus medio tẽpore male perceptos Cameræ Apo.vel certé componendo ſe cum illa:quoniam omnium bono

2 rum eccleſiaſticorũ & fructuũ eorum adminiſtratio,quæ nõ eſt conceſ ſa alicui particulari à Papa immediate,vel mediate, pertinet ad ipſũ ſolum per prædicta.At nullo iure conceſſa videtur diſpenſatio fructuũ prædictorum vlli alij quam Papæ:quia nullus alius habet titulum canonicum.ergo pertinet ad eum ſolum.

Contra hoc tamen facit,quod videtur deberi futuro ſucceſſori,hoc eſt,illi qui primus poſt eum beneficium illud canonice adeptus fuerit; vel quod debent verti in vtilitatem eccleſiæ per c.cum vos. de offic. ord.& per c.præſenti. eodem tit.lib. 6. & c. quia ſæpe. de election.eodem libro 6. Nec ſatisfacere videtur id quod ſcio aliquando viro cuidam doctiſſimo ſatisfeciſſe, videlicet quod illa capitula non agunt de fructibus beneficiorum male a beneficiario perceptis, ſed de fructi bus obuenientibus tempore vacationis,& bene perceptis ab Oecono mo ad eorum cuſtodiã legitime deputato,vel male à raptore aliquo, vel fure,vel ab alio huiuſmodi perceptis:non,inquam,hoc ſatisfacit: quia toto tempore quo beneficium poſſeſſum eſt ſine titulo canonico, ſaltem ab initio habito,vacauit; & ita omnes fructus percepti tempore quo illa beneficia ſine canonico titulo poſſidentur,dicuntur obueni re tempore vacationis,& ita debent reſeruari futuro ſucceſſori,vel in vtilitatem eccleſiæ conuerti:& conſequenter eorum diſpenſatio ad alium quam ad Papam pertinere videtur.

3 Reſpondeo igitur ad argumentum,quod non eſt eadẽ ratio de vtriſ que:quoniam alij obueniunt vacante beneficio de iure,& de facto;alij vero tempore vacationis de iure,& non de facto:& ideo non vſq;adeo debentur futuro ſucceſſori, ac alij tempore plenæ vacationis obuenientes. Vnde arbitror,& mea ſententia, iuſte, fructus quidem illos male perceptos,conuerti poſſe in vtilitatem eccleſię,vel futuro ſucceſ ſori reſeruari,attento quod vere tempore vacationis obuenerũt.& nihilominus anteaquam in vtilitatem eccleſiæ conuertantur,& antequã inſtituatur futurus ſucceſſor,& illi tradantur,pertinere ad diſpenſatio nẽ Papę:attento quod licet illa beneficia de iure vacẽt,de facto tamẽ non vacant:& licet nemo ſit eo tempore legitimus eorum adminiſtrã

tor ob

tor ob defectũ tituli canonici; quo adminiſtratio legitima cõceditur; eſt tamen, qualis qualis, & putatiuus adminiſtrator eorum: & ita non pertinent tam pleno iure ad futurum ſucceſſorem, quam illi qui obueniunt tempore quo vacant de iure & de facto. Cui ſententiæ arridere videtur praxis Romana, qua ſummus Penitentiarius frequenter remittit huiuſmodi beneficiarios ad ſe cum Camera Apoſt. componendum; cuius ratio nunquam, quod ſciam, hactenus adeo exarte reddita eſt, nec videtur poſſe hauriri iuſtius, quam ex prædicta conſideratione.

4 Ex quibus ſubinfertur, eum qui poſſedit beneficium ſine canonico titulo, ſaltem ab initio habito, puta: quia erat irregularis, excommunicatus, vel ſuſpẽſus, vel alias inhabilis tempore collationis ei factæ per eum, qui non potuit eiuſmodi defectum tollere, vel ſaltem nõ abſtulit, habere tria remedia, quibus abſoluatur ab obligatione reſtituẽdi fructus illos male perceptos. Primum eſt cõponere ſe cum Camera Apo. Secundum conuertere illos in vtilitatẽ eccleſiæ ſuæ, vel beneficij. Tertium, tradere illos futuro ſucceſſori: & contingere poteſt, vt aliquo reſpectu vnum illorum magis cõueniat ei, quam aliud: nam per compoſitionem cum Camera, magna pars ſolet remitti, quum tamen per conuerſionem in vtilitatem eccleſiæ nihil remittatur: futurus autẽ ſucceſſor poteſt eſſe adeo amicus, quod maiorem partem remitteret quam Camera, ſed nec illa, nec ille poſſunt ei remittere iuſte ſi eſt diues, cum facultate conuertendi eos in vſus profanos, vel non pios: quoniam nec ipſi id facere poſſunt, per late adducta in tract. de rediti. q. 1. mon. 48. & q. 2. mon. 7. & in Apol. prædicta q. 1. mon. 27. & 38. & ſeq. & q. 2. mo. 7. & nemo dat quod non habet, c. quod autem. de iur. patron. & l. ſi vniuerſæ. C. de legat.

Subinfertur etiam, quod ſi quis (quod quotidie cõtingit) obtineat a ſancta ſed. Apoſt. narratis narrandis, confirmationem tituli quo beneficium poſſidet, & quatenus opus eſt, nouam conceſſionem, nihil tenebitur reſtituere, ſi facta eſt ei gratia, ſine obligatione ad ſe cũ Camera componendum, ſed ſolũ tenebitur eos ita impẽdere, ac ſi obueniſſent ei poſtea quam illam nouam conceſſionem obtinuit: & ita impendere illos in honeſtam ſui ſuſtentationem, vel in pios vſus: quoniã per obtentionem huiuſmodi gratiæ ipſe cõſtituitur primus ſucceſſor, cui fructus illi reſeruari, & tr̄adi iuſte poterãt. Nõ otioſe ſupra toties repetij illa verba (ſine canonico titulo ſaltem ab initio habito) nam maioris quæſtionis eſt, an idem ſit dicẽdũ de fructibus perceptis ſine canonico titulo ab illo, qui a principio quidẽ habuit illum, ſed poſtea per negligentiam ordines ſacros accipiendi, iuxta c. licet canon. de elect. lib. 6. vel impatibilitatem c. de multa. de præb. & extrau. execrabilis. Ioan. 22. eod. tit. vel hæreſim. c. de hæret. lib. 6. vel alias cauſas, ſeu ſtatuta, & leges particulares ipſo iure amittuntur. Et quidem quo ad forum

exterius idem omnino eſt dicendũ,& etiam quo ad forum conſciẽtiæ, ſi teneremus illas pœnas ipſo iure incurſas deberi in foro conſciẽtiæ: ſi autem contrarium teneremus, contrarium eſſet dicendum. ſed quia huius rei definitio altiorem exigit indaginẽ, ideo illam remitto in Cõmentariolum c.fraternitas.12.q.2.quo proponimus omnia, quæ frater Alfonſus Caſtrenſis in duobus libris de lege pœnali tradit,perpendere,contrahere,ac declarando definire.

SVMMARIVM.

1 *Dubij tertij principaliter hoc commentario propoſiti breuis reſolutio.*
2 *Spoliorum adminiſtratio ſoli Papæ eſt reſeruata.*

§. 13.

AD tertium dubium principale; videlicet, an Papa ſibi eiuſmodi ſpolia reſeruauerit? reſpondeo affirmatiue, vt palam conſtat ex conſtitutione præfata bonæ memoriæ Pauli III. approbata per Iulium III. Paulum IIII. Pium IIII. & Pium V. vt ſupra in §. 5. & 6. oſtendimus ex fragmentis conſtitutionum eorundem ſupra relatis. Conſtat etiam,& efficaciter colligitur, ex il-
2 la theorica ſuperius aſſerta, nempe, quod ad ſolum Papam pertinet omnium bonorum, & fructuum eccleſiaſticorum adminiſtratio, quæ nulli alij iure debetur. At prędicta ſpolia ſunt bona eccleſiaſtica, quorum adminiſtratio ad nullum alium quam ad Papam iure pertinet: ergo eorum adminiſtratio ei ſoli eſt reſeruata. Non obſtat dicere, quod ſpoliorum adminiſtratio pertinere videatur ad futurum ſucceſſorem, per c.cum vos.de off.ord. & c.præſenti.eod.tit.lib. 6. & c. quia ſępe.de elect.eod.lib.per reſponſionem,quæ data eſt ad ea ſupra §.10.

SVMMARIVM.

1 *Dubij quarti principaliter hoc commentario propoſiti reſolutio,et toto §.14.& 15.*
1 *Conſuetudo nulla contra legem naturalem vel diuinã excuſare poteſt.*
2 *Conſuetudo an induci poſſit contra legem etiam humanam decreto irritante munitam.*
2 *Decreti irritantis efficaciam.*
3 *Conſuetudo non valet contra legem humanam prohibitiuam, quæ virtualiter continet decretum irritans.*
4 *Iura quæ conſuetudinis authoritatem fouent.*
5 *Beneficiarij de ſuperfluis redituum eccleſiaſticorũ teſtari cur vetitur.*

Con-

6 *Conſuetudo, vel priuilegium Papæ teſtandi de ſpolijs ad opera pia à peccato excuſat.*
6 *Conſuetudo, & priuilegium Principis contra legem humanam valet.*
7 *Cōſtitutio Papæ poſterior; licèt deroget priori eiuſdē cōtrariæ, nō tamē derogat conſuetudinibus contrarijs, ſi rationabiles ſunt.*
7 *Conſuetudo quæ rationabilis, & quæ irrationabilis.*
8 *Legē humanā omnem, quatenus humana eſt, conſuetudo tollere poteſt.*

§. 14.

AD quartum dubium, videlicet, An conſuetudo non ſoluendi ſpolia Papæ excuſet? Reſpondeo pro eius parte negatiua facere primo, quod qui contrauenit legi, peccat. cap. nam con-
1 cupiſcentiam. de conſti. cap. qui peccat. 13. q. 4. & qui capit ſpolia ſine authoritate Papę contra prædictam legem Pauli III. relatam §. 5. facit.

Secundo, quod nulla conſuetudo poteſt quenquam excuſare contra legem naturalem, vel diuinam, cap. mala. cap. veritate. & melius in cap. ſi conſuetudinem. 8. diſt. At prædicta lex Pauli III. potius eſt lex diuina, quàm humana: quia infertur in bona conſequentia ex illa lege diuina, de qua ſupra §. 4. nimirum quod omnium bonorum eccleſiaſticorum adminiſtratio immediatè cōceditur à Deo Papę. Et nemo alium poteſt habere illorum adminiſtrationem, niſi cōcedatur illa ei à Papa mediatè, vel immediatè. & quòd vt ſupra eodem §. probatum eſt, omnia ſpolia ſunt bona eccleſiaſtica, & eorum adminiſtratio nulli alij eſt à Papa conceſſa. quæ neceſſario conſequitur lege diuina eam ad ipſum ſolum Papam pertinere.

2 Tertio, quod contra legem etiam humanam decreto irritante munitam nō videtur poſſe induci conſuetudo valida: tum per cap. ſtatutum. §. fi. de reſcriptis. lib. 6. adiuncto dicto Gulielmi à Monte Laud. in clem. ſi Romanus. ſuper verb. cura. de præben. relati à Sarnen. in regula de annali. q. 23. & in tract. gratiarum expect. nu. 19. videlicet, *Decretum irritans eſt penetrabilius omni gladio ancipiti, omnia interiora, et occultiſſima afficiens, & aſtringens: nam eſt tā malignantis naturæ, quod quicquid inuenit, deſtruit*, & in oppoſitum ducit. Vnde nec conſenſu partiū contrarium induci poſſe videtur, iuxta textum iuris optimum, vbi Panor. in cap. dilecto. de præb. & gloſ. in verb. committantur, prędicti
3 cap. ſtatutum. in princ. Tum quia etiam contra legem humanam prohibitiuam, quæ virtualiter continet decretum irritans, non valet conſuetudo, iuxta l. 1. & 2. C. ne fideiuſ. dot. dētur, vt tradit Bal. Nouel. de do-
4 te, ſexta parte. 21. priuilegio. 13. limitatione. facit lex non dubium. C de legib. cum traditis ibi per Iaſ. col. 4.

Pro contraria parte faciunt primo omnia iura, quæ cõſuetudinis au
thoritatem fouent, cap. conſuetudo. 1. diſt. l. minime. & l. de quibus. ff.
de leg. l. 2. C. quæ ſit long. conſuet. cum ſimil. Secundo, quod eum qui
contrarium tenuerit oportebit dicere, quod omnes fere eccleſiaſtici
Hiſpani, Galli, & Germani pereunt; in Regnis enim Hiſpaniæ Caſtellæ
ſubiectis, ſola Epiſcoporum ſpolia ſoluuntur Papæ, in alijs autem nul-
la: imo neque in parte Hiſpaniæ regno Portugalliæ ſubiecta.

Pro reſolutione integra dico primum, conſuetudinem quæ haberet,
vt in pręfata ſpolia ſuccederent alij quàm Papa ſine pietatis vel pauper
tatis intuitu ad effectum vtendis eis ad profana tanquã alijs profanis,
non valet: quia illa eſſet contra legem naturæ, de non furando, neq; vtẽ-
do re aliena inuito domino in alium vſum quam conceſſum, iuxta ea,
quæ allata fuerunt in pręd. tract. de reditib. q. 1. moni. 20. & ſeq. & mo-
nito 42. & in Apolog. prædicta (quorum appendix eſt iſte commen-
tarius) q. 1. mon. 27. & 38. & 39. Tum quia eadem ratio, qua vetantur
beneficiarij teſtari de ſuperfluis redituũ eccleſiaſticorum ad profana,
cõcludit, vt nemo eis iuſte poſſit in ſpolijs ſuccedere prophane, id eſt tã
5 quam in patrimonialibus profanis ad vtendum eis prophane, id ſine pie-
tatis, & paupertatis intuitu: ratio enim qua vetãtur teſtari beneficiarij
de ſuperfluis redituũ eccleſiaſticorum, eſt: quia lege naturæ vetãtur, ne
quis re aliena in alium vſum quam conceſſum vtatur, & quod ſuper-
flua redituum eccleſiaſticorum ſunt deputata in vſum pauperum, &
alia pia opera. Cum ergo ſpolia ſint illa quæ beneficiarijs ſuperfluunt,
conſequens eſt, de illis non poſſe aliter diſponi, nec in illis aliter ſucce
di, quàm in reditibus eccleſiaſticis.

Secundo dico, quod excuſaret conſuetudo legitime præſcripta, vel
priuilegium Papæ, quibus beneficiariorũ ſpolia cederent in opera pia,
ſicut & conſuetudo ad teſtandum in ea, valeret: quia id nullatenus re-
6 pugnat legi naturali, nec diuinæ, vt in Apolog. pręfata q. 2. mon. 2. & 7.
& in d. tracta. eiuſdem q. & monit. probatum fuit, licet repugnet legi
humanæ, contra quam conſuetudo, & priuilegium Principis valere po-
teſt, cap. fin. de conſuetu. & cap. propoſuit. de conceſſ. præbend. & cap.
priuilegia. 3. diſtinct. Pro hoc dicto videtur caſus in literis Pauli IIII.
datis anno 1550. 8. Februarij. & etiam Pij IIII. dat. anno 1560. 30. Iulij.
ſupra §. 6. relatis. quatenus à ſua diſpoſitione excludunt ſpolia quorun-
dam beneficiariorum, quibus priuilegio, vel conſuetudine teſtari licet.
Faciunt etiam literæ eiuſdem Pij IIII. datæ anno 1560. 26. Maii. rela-
tæ ſupra in eod. §. 6. quatenus à ſua diſpoſitione excludunt à contrario
ſenſu ſpolia beneficiariorum, quibus eſt facultas teſtandi: quæ quo ad
opera pia contingere poteſt ex priuilegio vel cõſuetudine, vt vbi ſuper
oſtenditur.

Tertio, quod prædicta extrauagãs Paulli III. licet videatur abſtuliſſe

conſuetudines oẽs,quibus ſpolia cederent in vſus profanos, non tamen videtur derogaſſe conſuetudinibus,quibus cederẽt in pios,per c. 1. de
7 cõſtitutio.lib.6. quatenus habet, quod licet conſtitutio Papæ poſterior deroget conſtitutioni eiuſdem priori contrariæ,non tamen derogat cõ ſuetudinibus contrarijs,ſi ſunt rationabiles. Cum ergo cõſuetudo,qua beneficiariorum ſpolia profanis vſibus applicantur, ſit irrationabilis, quippe quę ſit contra legem naturalem,vt monſtratum fuit in d.tract. de reditib.q. 1.mon.20.& conſuetudo qua illa cederent in pia ſit rationabilis, vt quæ ſit contra legem humanam tantum,vti in prædictis mo nit.ſatis oſtenditur,conſequens eſt,hanc non abrogaſſe, illam vero ſic.

Per quæ tria dicta,conciliari poſſunt fundamenta pro vtraque parte adducta:nam quę adducta fuerunt pro parte negatiua,videlicet, quod conſuetudo non poteſt excuſare,intelliguntur de conſuetudine irrationabili, ea vero quæ pro parte affirmatiua, de rationabili, quę definiri poteſt eſſe illa, quæ non eſt contra legem naturalem vel diuinam directe vel indirecte:licet enim recepta glo.præfati cap. 1.de conſtit. lib. 6. in verb.rationabilia.dixerit eſſe relinquendum Iudicis arbitrio,quę cõ ſuetudo dicenda ſit rationabilis & quæ irrationabilis;nullam tamẽ regulam ad id arbitrandum inuenio aptiorem & generaliorem,licet mul ta ſpeciatim congerantur à multis in l. de quibus.ff.de leg. & in l. 2. C. quæ ſit longa conſu. & in d. cap. 1. de conſt.lib.6.& in cap.fin.de conſt. pręſertim per Rochum, quam illam quæ olim viſa fuit nobis aptiſſima in d.cap.fin. videlicet, quod omnis & ſola conſuetudo quæ directe vel indirecte repugnat legi naturę,vel diuinę,eſt irrationabilis,quę nul latenus induci poteſt, quæ regula colligitur ex cap. illa. 12. diſtin.ibi. *Quod neque contra fidem Catholicã,neque contra bonos mores eſſe con uincitur indifferentes eſt habẽdum.* Colligitur & ex eo,quod quicquid & ſolum id quod lege humana ſtatui poteſt, conſuetudine quoque induci poteſt. Tum argu.cap.ius ciuile.& cap.cõſuetudo.1. diſt. adiunctis cap.erit autem lex.4.diſt.& cap. quæ contra mores. 8.diſt. Tum quia eadem poteſtate nituntur lex humana,& conſuetudo : quia ſolum differunt in eo,quod illa nititur expreſſo cõſenſu potentis facere legem, hæc vero tacito eiuſdem,d.l.de quibus ff. de leg.& d. cap. conſuetudo. 1.diſt.& tradit Innoc.in cap. ex parte. de conſuet. Tum quia id ſatis ſignificat cap. omnes. 1.diſtin.ibi, *Humanæ leges moribus cõſtant.* quo ſignificatur,morẽ qui eſt cõſuetudo. cap.mos eſt.ead.diſt. eiuſdem eſſe põtẽtię,cuius eſt lex. Cui alludit etiam id quod Gratianus ſub eod.cap. omnes.ait,quod nomine legis humanæ mores iure conſcripti, & traditi intelligantur. Tum quod multo maiore tempore ab orbe condito vixerunt homines conſuetudine,& moribus tacitè traditis,quam legibus expreſſe conſtitutis,vt ex ſacris,profaniſq;literis colligitur. Tum quod quicquid eſt quæ ſibile per priuilegium,eſt quæ ſibile per conſuetudinẽ

ſpecialem, vel generalem temporis immemorialis, vel memorialis, c. catholica. 11. diſt. cap. ſuper quibuſdam. de verb. ſig. l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quot. & æſt. & tradit Fel. in. cap. accedētes. de præſcript. citans alios, cuius dicta licèt alicui aliquid contra hoc ſignificare poſſent, re vèra tamen ad hoc reduci debent, vel ſibi contradicūt: nā etſi in aliquibus caſibus conſuetudo, præſertim memorialis, non poſſit aliquid inducere contradicente lege illius inductioni, non tamen ideo id accidit: quia conſuetudo de ſe id nō poſſit inducere: ſed quia à maiore poteſtate impeditur, ne id faciat. per quod tollitur argumētū quod ex cap. contra morem. 100. diſt. & aliquot alijs formari poteſt. Cum igitur per priuilegium ſupremi Principis poſſit induci quicquid per legem humanam induci poteſt, arg. cap. priuilegia. 3. diſt. & cap. cuncta per mundum. 9. q. 3. & cap. propoſuit. de conceſſ. præb. conſequens eſt, vt per alicuius generis conſuetudinē idem fieri poſſit. Tum denique quod per legem humanam id ſolum conſtitui non poteſt, quod eſt contra legem naturalem, vel diuinam, directe vel indirectè, arg. cap. ſunt quidam. 25. q. 1. clem. paſtoralis. de re iud. ita id ſolum non poterit induci per vllam conſuetudinem, quod contra easdem leges directe vel
8 indirectè fuerit. Vnde ſicut Princeps lege vel priuilegio iuſte poteſt priuare ſubditum re ſua ex cauſa iuxta l. item ſi verberatum. ff. de rei vend. & l. Lucius. ff. de euict. ita & conſuetudo, l. venditor. §. ſi conſtat. ff. com. præd. de quo, & alijs ſimilibus, late Fel. poſt alios, cap. quæ in eccleſiarum. de conſt. à. nu. 26.

Non obſtat huic reſolutioni, quod omnis lex iuſta eſt rationabilis cap. erit autem lex. 4. diſt. & l. inter claras. C. de ſum. Trinit. ergo omnis conſuetudo iuſtæ legi cōtraria; erit irrationabilis: quia cōtraria de contrarijs dicuntur, arg. cap. ſciendum. 8. q. 1. l. & ſi contra. ff. de vulg. Non, inquam, hoc obſtat: quoniam licet vno & eodem reſpectu nō poſſint eſſe duo cōtraria rationabilia: diuerſis tamē poſſunt eſſe talia, arg. cap. quanquam. 2. q. 1. & gloſ. notabilis in cap. deliberatione. de off. leg. lib. 6. verb. electionis. quatenus probant, quod hoc eſt eſſe vnum & idē maius & minus altero diuerſis reſpectibus. Non obſtat etiam dicere, quod omnis conſuetudo, cui ius reſiſti, eſt irrationabilis ſecundū gloſ. ſolennem & receptam cap. 1. de conſt. lib. 6. quia id procedit, quando ius reſiſtit ei declarando eam eſſe irrationabilem, & corruptelam, non autem quando ſolum reſiſtit eam tollēdo, vel iubendo ne inducatur, eo quod contrarium aliqua ratione magis placeat & rationabilius ſit, vt colligitur ex. gloſ. clem. fin. de elect. & ſatis ex Domini. in d. cap. 1. de conſt. lib. 6. nu. 30. Cum ergo præfata conſuetudo, de qua loquimur, nempe qua applicātur ſpolia pijs operibus, aut pijs viris, quo illa pijs vſibus applicent, non ſit directe, nec indirecte contraria legi naturali, vel diuinæ, poteſt eſſe rationabilis & valida. Nec obſtat, quod nos ſæ-

pe

pe diximus tam in præf.tracta. de redit.q. 1. mon.40.& in Apologia prædicta q.1.mon. 24. quam ſupra eod. reſpondendo ad primum dubium,quod tota adminiſtratio bonorum eccleſiaſticorum,& cõſequẽter ſpoliorum lege diuina ad ſolum Papam pertinet, eo quod CHRISTVS verus eorum dominus,immediate illam ei cõceſſit,& per eũ ſolum & alios quibus ille ſuam poteſtatem communicat, eſt exercẽda,& per conſequens non per illum,cui ſola conſuetudo eam concedit.Non inquam,hoc obſtat: quoniam conſuetudo rationabilis eſt iuſtum medium: per quod Papa ipſe illam communicat: nam & tota iuriſdictio eccleſiaſtica fuit data Papæ a CHRISTO, c. in nouo. 21.diſt.& c. omnes. 22. diſt. Quæ tamen non ſolum communicatur à Papa per titulos epiſcopales,& alios beneficiales, ſed etiam per conſuetudinem: nam conſuetudo iuriſdictionem dare poteſt, per tex. expreſſum in c. duo ſimul.de off.ord.& cap.cum contingat. cum glo.cui alias 5. ſimiles citat ibi Fel.de for.compet.& c.conqueſtus.9.q.3.in quibus omnibus illud adnotant doctores.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudine extante,vt fructus primi,vel ſecundi anni cedant beneficiario præmortuo,non debent cedere ſecularibus,quo ditiores fiãt.*

2 *Traditioni rei ſuæ modum quilibet addere poteſt.*

3 *Spolia per diſpoſitiones inter viuos,vel vltimas voluntates alio reſpectu quam pietatis,vel paupertatis poſſidentes, Sedi Apoſt.illa reſtituere tenentur.*

4 *Spolia poſſidentes etiam per vltimas voluntates,et intuitu pietatis,vel paupertatis,ſine priuilegio vel conſuetudine ad pia teſtandi factas, ad reſtitutionem tenentur.*

5 *Remiſſio magnæ quantitatis à quodam prælato de reditibus eccleſiaſticis cuidã diuiti ſine pietatis,vel paupertatis intuitu facta,inualida.*

5 *Remiſſio debiti eſt donatio.*

§. 15.

1 EX proxime dictis infertur, erudite admodum dixiſſe Zenzelinum in gloſ. extrau. ſuſcepti. Ioan. xxij. de elect.in verb. eccleſijs.& verbo, perſonis, quod extante conſuetudine, vt fructus primi, vel ſecundi anni cedant beneficiario præmortuo, non debent cedere ſecularibus quo ditiores fiant: ſed quo debita defuncti ſoluant, & eius funeralia peragant, vel quo in pauperes diſpendant:quoniam eiuſmodi fructus ſpolia ſunt, vt patet per definitionẽ ſupra eod. §.1.poſita:& cõſuetudo quæ haberet,vt illa

cederent

cederēt ſecularibus diuitibus, eſſet irrationabilis, per dicta in §. ſupra proximo. Conſuetudo vero, vt ea cederēt ſoluendis debitis, vel funeralibus explēdis, quę ſunt opera pia, eſſet rationabilis, per prædicta: licet ſecus eſſet de ſtatuto in fundatione à ſeculari poſito: quia id quod per illud reſeruaretur patrono, etiā laico deberetur illi, etiā ſi diues eſſet; vt ait prædicta gloſ. & probatur per c. Eleutherius. 18. q. 2. & c. prætereà. de iur. pat. cum eis adnotatis: quia quilibet poteſt adijcere mo-
2 dum ſuę rei traditioni. c. verum. de cond. appo. cum citatis ibi per glo. & Doctores.

Secundo infertur, quod excuſaret conſuetudo quæ haberet, vt ſpolia conuertantur in vtilitatē eccleſiæ cuius erat beneficiarius, imo & illa quæ haberet, vt futuro ſucceſſori reſeruarentur, ad diſpendendum in ſuos vſus decentes, vel opera pia, ſicut & fructus ſuo tempore obueniētes: quia hæ conſuetudines ſunt rationabiles, & conſequenter non videntur ſublatę, per prædictam extrau. Pauli III. per prædictum c. 1. de conſti. lib. 6.

Tertio infertur, omnes illos qui poſſident ſpolia beneficiariorum cuiuſcūque gentis per diſpoſitionē inter viuos, vel vltimas voluntates
3 alio reſpectu quam paupertatis, vel pietatis, teneri ſaltem in foro conſcientiæ ad reſtituendum ea Sedi Apoſt. quia per prædictam extrauag. ſublatę fuerunt conſuetudines priores irrationabiles ei contrarię, per prædictum c. 1. de conſt. lib. 6. quarum de numero ſunt illæ, quæ diſponunt vt in bonis eccleſiaſticis ſuccedant laici diuites ſine paupertatis vel pietatis intuitu, vt prædictum eſt.

Nec obſtat, quod rari ſunt hæredes beneficiariorū, qui extra Italiā ſpolia eiuſmodi ſedi Apoſt. reſtituant, vel reſtituere cogantur: quoniā id contingit, eo quod intuitu paupertatis illa eis relinquuntur, vel nō ſunt in illis partibus collectores ſedis Apoſt. vel ſi ſunt, non petunt: vel quia tolleratur illa conſuetudo quo ad forū exterius, ne reſpub. litium multitudine turbetur. Qua ratione diximus in prædict. tracta. de reditib. quæſt. 1. mon. 53. & quæſt. 2. mon. 3. & 6. & in Apolo. prædicta q. 1. mon. 50. & q. 2. mon. 3. & 6. apud Hiſpanos tolerari conſuetudinem beneficiariorum exceptis epiſcopis, teſtandi ad profana; quę tamen in conſcientiæ foro minime excuſat, vt ibi adiectum eſt.

Quarto infertur, etiam ad eandē reſtitutionē teneri illos qui tenēt
4 ea per vltimas voluntates etiā intuitu paupertatis, vel pietatis factas ſine priuilegio, vel conſuetudine ad pia teſtandi, debereque omnes eos componere ſe cum Camera Apoſt. quo tuta conſcientia aliqua ex eis retinere valeant, licet in foro exteriori ſuper eis non inquietētur, arg. c. ſi res aliena. 14. q. 6. & c. peccatum. de regulis iur. lib. 6. quę eſt magni momenti concluſio.

Quinto infertur quiddam pulchrum & vtile, quod poſſet addi cui-

dam reſponſo, quod nuper mihi dixit dediſſe Doctor inſignis Callandrus Luſitanus, qui multis olim annis Salmanticæ & Conimbricæ fuit auditor meus feruētiſſimus, & in præſentia eſt in vrbe aduocatus V.I. callentiſſimus & celeberrimus, in Sapientia Vrbs facultatis canonū prælector, dixit enim mihi, quod ſequutus dicta mea in meo Confeſſariorum Manuali, & in q. 1. tracta. de reditibus eccleſiaſticis, ſuper cap. fi. 16. q. 1. reſpondit, quod remiſſio quædam magnæ quantitatis de reditibus eccleſiaſticis facta cuidam diuiti, à quodam abbate, ſine pau
5 pertatis, & pietatis intuitu, nō valuit; & quidem recte: quia remiſſio debiti eſt donatio c. veniens. de teſtib. & l. ſi mulier. de condict. cau. dat. At donatio Abbatis tantæ quantitatis facta de reditibus eccleſiaſticis homini diuiti ſine paupertatis: aut pietatis intuitu, non valuit, vt nos probauimus in d. q. 1. tractat. de redi. eccleſ. mon. 20. 34. & 42. & in Apologia prædicta q. 1. mon. 27. & 38. & 39. & ſpecialius mon. 81. & 82. ergo nec remiſſio valet. quæ eſt deciſio quotidiana, nec vſquā alibi (vt opinor) ſpeciatim facta, quāuis ex dictis vbi ſupra inferri poterat, vt ipſe ſubtiliter intulit. Illud autem pulchrum, quod ex prædictis ſubinferri dixi, poſſeque addi prędicto reſponſo, eſt, quod prædictus donatarius diues, ſi non ſoluit illud debitum ſibi remiſſum Abbati dum viueret, & ita remanſit in parte ſpoliorum eius debet reſtituere Sedi Apoſt. vel ſe cum ea componere. Et ſi quis diceret quod hoc eſſet verū ſi prædictus Abbas degebat in Italia, vel alijs terris in quibus ſpolia ſoluuntur Papę, ſi tamen degebat in Prouincia in qua per priuilegiū, vel iuſtam conſuetudinem ſoluerentur alijs, eiuſmodi debitum remiſſum eis, & non Papæ eſſet reſtituendum, ei qui hoc diceret, reſponderi poteſt, id eſſe verum, vbi cōſuetudo, vel priuilegium applicaret ea pijs 1
operibus, non autē vbi applicaret ea diuitibus, vel aliis operibus profanis: quoniam eiuſmodi conſuetudines & priuilegia tanquam irrationabilia, nil valeant, & ſublata fuerunt per præfatam extrauagantem 2
Pauli III. vt prædictum eſt: & ita quū in illa Prouincia in qua degebat 3
prædictus Abbas, nō ſit vlla conſuetudo quę applicet ſpolia operibus pijs, licet permittantur hęredes accipere illa quo ad forū exterius ex teſtamēto, vel ab inteſtato, merito poſſunt dici debita in foro conſciētiæ Sedi Apoſtolicæ, quum per nullam diſpoſitionem iuridicam ſint alijs reſeruata; & omnium bonorū eccleſiaſticorū adminiſtratio quæ non eſt alij à Papa mediate, vel immediate conceſſa, ſoli Papæ debeatur, vt ſupra §. 5. probatum eſt.

Sexto ex proxime dictis infertur non videri ſatis tutos eſſe illos diuites, quibus Camera Apoſt. vel ab ea deputati remittunt ſine paupertatis, & pietatis intuitu, vel ſine alia iuſta cauſa ea quę debēt illi aliqua iuſta ratione: nam ſi nullæ perſonæ eccleſiaſticæ, etiā Papa donare poſſūt bona eccleſiaſtica, nec reditus eorū ad ſe pertinētes prolibito ſine

cederēt ſecularibus diuitibus, eſſet irrationabilis, per dicta in §. ſupra proximo. Conſuetudo vero, vt ea cederēt ſoluendis debitis, vel funeralibus explēdis, quę ſunt opera pia, eſſet rationabilis, per prædicta: licet ſecus eſſet de ſtatuto in fundatione à ſeculari poſito: quia id quod per illud reſeruaretur patrono, etiā laico deberetur illi, etiā ſi diues eſſet, vt ait prædicta gloſ. & probatur per c. Eleutherius. 18. q. 2. & c. præterea. de iur. pat. cum eis adnotatis: quia quilibet poteſt adijcere modum ſuę rei traditioni. c. verum. de cond. appo. cum citatis ibi per glo. & Doctores.
2

Secundo infertur, quod excuſaret conſuetudo quæ haberet, vt ſpolia conuertantur in vtilitatē eccleſiæ cuius erat beneficiarius, imo & illa quæ haberet, vt futuro ſucceſſori reſeruarentur, ad diſpendendum in ſuos vſus decentes, vel opera pia, ſicut & fructus ſuo tempore obuenientes: quia hæ conſuetudines ſunt rationabiles, & conſequenter non videntur ſublatę, per prædictam extrau. Pauli III. per prædictum c. 1. de conſti. lib. 6.

Tertio infertur, omnes illos qui poſſident ſpolia beneficiariorum cuiuſcūque gentis per diſpoſitionē inter viuos, vel vltimas voluntates
3 alio reſpectu quam paupertatis, vel pietatis, teneri ſaltem in foro conſcientiæ ad reſtituendum ea Sedi Apoſt. quia per prædictam extrauag. ſublatę fuerunt conſuetudines priores irrationabiles ei contrarię, per prædictum c. 1. de conſt. lib. 6. quarum de numero ſunt illæ, quæ diſponunt vt in bonis eccleſiaſticis ſuccedant laici diuites ſine paupertatis vel pietatis intuitu, vt prædictum eſt.

Nec obſtat, quod rari ſunt hæredes beneficiariorū, qui extra Italiā ſpolia eiuſmodi ſedi Apoſt. reſtituant, vel reſtituere cōgantur: quoniā id contingit, eo quod intuitu paupertatis illa eis relinquuntur, vel nō ſunt in illis partibus collectores ſedis Apoſt. vel ſi ſunt, non petunt: vel quia tolleratur illa conſuetudo quo ad forū exterius, ne reſpub. litium multitudine turbetur. Qua ratione diximus in prædict. tracta. de reditib. quæſt. 1. mon. 53. & quæſt. 2. mon. 3. & 6. & in Apolo. prædicta q. 1. mon. 50. & q. 2. mon. 3. & 6. apud Hiſpanos tolerari conſuetudinem beneficiariorum exceptis epiſcopis, teſtandi ad profana; quę tamen in conſcientiæ foro minime excuſat, vt ibi adiectum eſt.

Quarto infertur, etiam ad eandē reſtitutionē teneri illos qui tenēt
4 ea per vltimas voluntates etiā intuitu paupertatis, vel pietatis factas ſine priuilegio, vel conſuetudine ad pia teſtandi, debereque omnes eos componere ſe cum Camera Apoſt. quo tuta conſcientia aliqua ex eis retinere valeant, licet in foro exteriori ſuper eis non inquietētur, arg. c. ſi res aliena. 14. q. 6. & c. peccatum. de regulis iur. lib. 6. quę eſt magni momenti concluſio.

Quinto infertur quiddam pulchrum & vtile, quod poſſet addi cui-

dam reſponſo, quod nuper mihi dixit dediſſe Doctor inſignis Callandrus Luſitanus, qui multis olim annis Salmanticæ & Conimbricæ fuit auditor meus feruētiſſimus, & in præſentia eſt in vrbe aduocatus V.I. callentiſſimus & celeberrimusi, in Sapientia Vrbs facultatis canonū prælector, dixit enim mihi, quod ſequutus dicta mea in meo Confeſſariorum Manuali, & in q. 1. tracta. de reditibus eccleſiaſticis, ſuper cap. ſi. 16. q. 1. reſpondit, quod remiſſio quædam magnæ quantitatis de reditibus eccleſiaſticis facta cuidam diuiti, à quodam abbate, ſine pau-
5 pertatis, & pietatis intuitu, nō valuit; & quidem recte: quia remiſſio debiti eſt donatio c. veniens. de teſtib. & l. ſi mulier. de condict. cau. dat. At donatio Abbatis tantæ quantitatis facta de reditibus eccleſiaſticis homini diuiti ſine paupertatis: aut pietatis intuitu, non valuit, vt nos probauimus in d. q. 1. tractat. de redi. eccleſ. mon. 20. 34. & 42. & in Apologia prædicta q. 1. mon. 27. & 38. & 39. & ſpecialius mon. 81. & 82. ergo nec remiſſio valet. quæ eſt deciſio quotidiana, nec vſquā alibi (vt opinor) ſpeciatim facta, quāuis ex dictis vbi ſupra inferri poterat, vt ipſe ſubtiliter intulit. Illud autem pulchrum, quod ex prædictis ſubinferri dixi, poſſeque addi prędicto reſponſo, eſt, quod prædictus donatarius diues, ſi non ſoluit illud debitum ſibi remiſſum Abbati dum viueret, & ita remanſit in parte ſpoliorum eius debet reſtituere Sedi Apoſt. vel ſe cum ea componere. Et ſi quis diceret quod hoc eſſet verū ſi prædictus Abbas degebat in Italia, vel alijs terris in quibus ſpolia ſoluuntur Papę, ſi tamen degebat in Prouincia in qua per priuilegiū, vel iuſtam conſuetudinem ſoluerentur alijs, eiuſmodi debitum remiſſum eis, & non Papæ eſſet reſtituendum, ei qui hoc diceret, reſponderi poteſt, id eſſe verum, vbi cōſuetudo, vel priuilegium applicaret ea pijs 1 operibus, non autē vbi applicaret ea diuitibus, vel aliis operibus profanis: quoniam eiuſmodi conſuetudines & priuilegia tanquam irrationabilia, nil valeant, & ſublata fuerunt per præfatam extrauagantem Pauli III. vt prædictum eſt: & ita quū in illa Prouincia in qua degebat prædictus Abbas, nō ſit vlla conſuetudo quę applicet ſpolia operibus pijs, licet permittantur hęredes accipere illa quo ad forū exterius ex teſtamēto, vel ab inteſtato, merito poſſunt dici debita in foro conſciētiæ Sedi Apoſtolicæ, quum per nullam diſpoſitionem iuridicam ſint alijs reſeruata; & omnium bonorū eccleſiaſticorū adminiſtratio quæ non eſt alij à Papa mediate, vel immediate conceſſa, ſoli Papæ debeatur, vt ſupra §. 5. probatum eſt.

Sexto ex proxime dictis infertur non videri ſatis tutos eſſe illos diuites, quibus Camera Apoſt. vel ab ea deputati remittunt ſine paupertatis, & pietatis intuitu, vel ſine alia iuſta cauſa ea quę debēt illi aliqua iuſta ratione: nam ſi nullæ perſonæ eccleſiaſticæ, etiā Papa donare poſſūt bona eccleſiaſtica, nec reditus eorū ad ſe pertinētes prolibito ſine

 pauper-

paupertatis vel pietatis intuitu,vel ſine alia iuſta cauſa:& remiſſio debiti eſt donatio, conſequitur profectò nō poſſe illos facere huiuſmodi remiſſionem. Aliquando tamen iuſta cauſa eſſe poſſet, ſi per eam creſceret deuotio eius, cui fit remiſſio in ſanctam Sedem Apoſt.vel reductio ad eius obedientiam, vel alia obſequia pro CHRISTO, vel ſede Apoſt.vel Eccleſiæ defenſione præſtitiſſet,vel probabiliter præſtiturus eſſet:quę tamē omnia directe,vel indirecte cauſam pietatis reſpiciunt. Sed non quicquid horum quod ſufficit ad iuſtificandam alicuius quantitatis remiſſionem, ſufficit ad iuſtificandam quantæcumque remiſſionem. In quo quia certa regula dari non poteſt arbitrio prudentis diſpenſatoris relinquendum eſt,arg.l. 1. ff.de iure delibe.& c. de cauſis. de off.deleg. Qua ratione defendi poteſt illa grandiſſima remiſſio fructuum eccleſiæ occupatorū in Anglia per multos, quando miniſterio Catholici Regis Hiſpaniarū Philippi II. & Reginæ Mariæ Iulio III. Pontifice Max. in eius obedientiam illa reducta fuit.

Septimo infertur, quod non videntur ſatis perpenſę remiſſiones illæ quas vidi fieri à Commiſſarijs ſanctæ Cruciatæ de fructibus male perceptis,& alijs Sedi Apoſt.reſtituendis, indifferenter ſeptima parte reſtituendorū reſtituta:quoniam pro cauſarum eis remittendi varietate,alijs minoris partis, & alijs maioris facienda remiſſio videtur. quod etiam iuſte applicari poſſe videtur compoſitionibus cum Camera Apoſt.fieri ſolitis.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo qua epiſcopus ſpeciem vnam bonorum mobilium,ſeu ſe mouentium beneficiarij morientis optat,valida. & eius conſuetudinis limitationes.*

2 *Reditus annuus res immobilis cenſetur.*

3 *Mutuum nequit iuſte fieri, niſi gratis.*

§. 16.

OCTAVO infertur, validam eſſe conſuetudinem Conimbricenſis epiſcopatus Luſitaniæ, & aliorum illius prouinciæ,quæ habet,vt vna res,ſiue ſpecies bonorum mobilium, vel ſe mouentium beneficiarij morientis quam epiſcopus elegerit, cedat illi, quaſi in conſolationem damni obuenientis ei ex ſui beneficiarij morte: qua ratione vulgus appellat illam luctuoſam. Cuius conſuetudinis valor probatur,eo quod,vt ſupra diximus, omnis conſuetudo diſponens vt ſpolia beneficiarij cedant operibus pijs, vel futuro ſucceſſori,vel alicui alij eccleſiaſtico ad vtendum

eis

eis ad ſuam honeſtam, atque decentem ſuſtentationem, vel alia opera pia, valet, & excuſat. Hæc autem eſt eiuſmodi. ergo &c.

Per quam tamen rationem limitanda eſt primo, non procedere, ſaltem poſthac in beneficiario, cui non fuit in vita beneficium vel penſio maioris valoris quam 30. ducatorum annuorum, neq; exercuit negotiationem illicitam: quia per extrauag. præfatam Pij V. relatam ſupra §. 8. eiuſmodi beneficiarij relicta non debent inter ſpolia computari, vt ſuper ea eſt annotatum.

Secundo limitatur præfata conſuetudo per eandem præfatam rationem, ne epiſcopus poſſit vti ea re, vel ſpecie, per eum electa ſiue luctoſa in profana.

Tertio limitatur non procedere in vlla re ſacra, vel vllo ornamento, vel paramento, miſſali, libro cantus, vel alio, in vita morientis officijs diuinis agẽdis ab eo ante mortem ſuam deputato: hæc enim omnia extra numerum ſpoliorum conſtituit præfatus Pius V. relatus in prædicto §. non quidem, vt in eis hęredes ex teſtamento, vel ab inteſtato ſuccedãt, ſed vt ea eccleſiæ beneficiarij præmortui maneant applicata, vt ibi latius tangitur: & ita nõ poteſt epiſcopus eam ſibi deligere, cum per prædictam extrauagan. præuentus ſit epiſcopus applicando eam eccleſiæ. Et quia extrauagãs prædicta eſt ſpecialior prædicta cõſuetudine, videtur derogare illi, per regulam generi per ſpeciem. de regu. iur. lib. 6. & l. in toto. ff. eod. cum citatis vtrobique à doctoribus, præſertim à Decio in d. l. in toto.

Quarto limitatur, ne procedat in ſcamnis, mẽſis, cupis, & alijs vaſis vacuis quę beneficiarius moriens reliquit: quæ adeo non cadunt ſub numerum ſpoliorum, nec eccleſiis applicatorũ, vt hęredes tam ex teſtamento, quam ab inteſtato in illis ſuccedãt, etiã ſi ex redditibus eccleſiaſticis fuerint acquiſita, vt ſuper eadẽ extrauagãte. §. 8. annotauimus.

Nono infertur, videri poſſe alicui quod non poſſet beneficiarius relinquere vlli operi etiam pio, in quibus terris eiuſmodi conſuetudo viget, vllam rem, vel ſpeciem ſuorum mobilium, vel ſe mouẽtium, alicui ita efficaciter, vt ea cedat legatario, vel hæredi cõtradicẽte epiſcopo. Tum quia ſecundũ aliquos iure canonico non valet rei alienę legatũ, ſecundum glo. cap. filius. de teſta. per illum tex. Tum quia videtur legare per ignorantiam legis, vel conſuetudinis præfatæ, ne pręſumatur in dubio delinquere, contra cap. 2. de reg. iur. & l. merito. ff. pro ſoc. Sed contrarium videtur verius: quia recepta ſententia habet in d. cap. filius. & l. cum rem alienam. C. de legat. legatum rei alienæ ſciẽter factũ, valere ad hoc, vt hæres eam redemptam à domino, vel æſtimationem eius ſi ille nolit vẽdere, tradat, vel ſoluat legatario. At hoc legatum nõ poteſt ex alio capite infirmari, quam quod videtur per illud teſtatorẽ alteri poſt mortem ſuam debendam legare alteri. Si ergo legando rem

quam

quam ſciret eſſe ipſius epiſcopi validè legaret, à fortiori legatum rei debendę illi valebit, arg. authen. multo magis. C. de ſacroſan. eccle. cap. cum in cunctis. de elect. Nec obſtat l. 2. de opti. vel elect. leg. quatenus habet, poſſe legatarium cui generaliter eſt optio ſerui legata, quem voluerit optare: non obſtante quod hæres de illo aliter diſponat: quoniã nolumus dicere quod huiuſmodi beneficiarius præiudicare poſſit epiſcopo, ſed quòd legatarius habebit ſpeciem illam, ſi epiſcopus eam non optarit, vel æſtimationem eius, ſi eam optauerit, & noluerit hæredi eã redimenti vendere, perinde ac ſi epiſcopo legaſſet, per communiter recepta in prædictis glo.

Decimo infertur, quod Epiſcopus poſſe ſtante prædicta conſuetudine, deligere vnum numiſma, quod valeret 100. 500. vel 1000. ſcutis quia illud licet valeat multis ſcutis. eſt tamen vna res mobilis. Maioris tamen quęſtionis eſſet, an poſſet deligere loculos ſeu burſam intra arcam in qua beneficiarius haberet 100. vel 500. vel 1000. ſcuta aurea? & videtur quod non: quoniam non conſtituunt vnam rem eſſentialem nec vnam rem artificialem, de qua in l. eum qui. ff. de vſucap. & in l. qui vniuerſas. ff. de acqu. poſſ.

Vndecimo infertur, maioris eſſe quæſtionis, an extante prędicta conſuetudine poſſet Epiſcopus eligere de bonis beneficiarij ſummam illã pecuniæ, quam haberet in aliquo monte, ex qua ei aliquid annuũ rediret. nam à parte negatiua ſtat, quod illa ſumma pecuniæ nõ eſt vna res eſſentialis, nec artificalis à nummis, qui eam conſtituũt ſeparata, & ita potius eſt multæ res & ſpecies quam vna; non enim conſtituunt aliquod totum eſſentiale, vel integrale, iuxta prædictam l. eum qui. ff. de vſucap. & l. qui vniuerſas. ff. de acqui. poſſ. cum multis citatis ibi à glo. Tum quia eiuſmodi pecunia non erat prædicti beneficiarij, ſed ipſius mõtis, cui pro pretio annui reditus fuit tradita: nã licęt vulgus appellet frequenter eiuſmodi pecunias depoſitas, non tamen ſunt vere depoſitæ, alioqui grauis vſura cõmitteretur, ſed ſunt pretia verarũ emptionum redituum annuorum, cum pacto de redimendo, iuxta extrauag. 1. & 2. de emptione, & aliam Pij V. ſuper cenſibus editam, à nobis gloſ. ornatam in tract. de vſur. ſuper cap. 1. 14. quæſt. 3. Tum quia reditus an-
2 nuus, qui erat ipſius clerici nõ poteſt eligi ab Epiſcopo; quia nõ cenſetur res mobilis, ſed immobilis, clem. exiui. §. cumque annui reditus. de verbor. ſignific.

A parte vero affirmatiua ſtat, quod pecunia poſita in arca, vel ſacculo ſignato cenſetur potius ſpecies, quã quantitas, per l. talis ſcriptura. §. idem ſi legetur. & l. plane. verſ. ſed hoc ita erit. l. ſed ſi certos. ff. de leg. 1. quatenus probant differre, an quis leget certam quantitatem pecunię in genere, vel ſimpliciter, an pecuniam quam in illa, vel illa arca, vel ſacculo. quia in priore caſu non cenſetur legata vlla ſpecies, in poſteriore

vero

vero ſic: adeo quod hæres non ſatisfaceret legatario tot,& ſimiles nūmos præſtando quot,& quales teſtator habuiſſet in illo ſacculo. Ab eadem quoq; parte ſtat, quod Bart. poſt Dyn. determinat in d. l. talis ſcriptura. eum qui legat 110. quæ apud Campſorē habet, videri legare ſpeciem, quæ non poteſt ſolui in 110. ſimilibus: adeo quidem quod ſi adderet pœnam, vt perderet vineam ſi non ſolueret illa, perderet eam, ſi ea in alios vſus impenderet, etiamſi alia ſimilia ſoluere paratus ſit: vbi reſpondet l. quidam. eod. titulo; quæ contra eum facere videtur, quatenus habet ſolui poſſe legatū 400. de quibuſcunque etiamſi factum à teſtatore declarante, vt ſoluerentur illa, de illis,& de illis, quę illic, & illic, habebat.

Pro reſolutione dico primo, quod eam pecuniam non poteſt Epiſcopus pro luctuoſa eligere, ſi ex ea iuſte redibat aliquid ad beneficiariū: quia ſi iuſte aliquid ex ea redibat, nec erat beneficiarij, nec ab eo vere mutuata vel depoſita ſed in pretium iuſtum eius reditus annui, qui ad
3 eum redibat, data; iuxta præfatas extrauag. quoniam mutuum nequit iuſte fieri, niſi gratis, cap. conſuluit. de vſur. neque depoſitum rei conſiſtentis in numero, pōdere, vel mēſura; ita vt depoſitarius poſſit ea vti: quia ſimul ac vti cœperit tranſit in mutuum l. quintus. ff. depoſ. & l. die. §. qui pecuniam. & l. certi condictio. §. fin. ff. de reb. cre. & ita id quod vltra ſortem inde acciperetur, eſſet vſura, iuxta prędictū cap. conſuluit. & cap. ſi fœneraueris. 14. q. 3. At ſi pecunia erat data in pretium iuſtum reditus annui non erat beneficiarij ſed mōtis: quia pretium rei emptæ fit venditoris. §. pretium. & §. item pretium. inſtit. de empt. & vend. & conſequenter non poſſet ab Epiſcopo pro luctuoſa eligi.

Secundo dico etiam, quod non poſſet eligi ab Epiſcopo prædicta pecunia, ſi eſſet depoſita ea lege tacita, vel expræſſa, vt ea poſſint vti rectores Montis: quia tunc nō eſſet depoſita vt ſpecies, ſed vt quātitas, vnde Bar. in prędicta l. talis ſcriptura. communiter receptus, ait deciſioni eius ſuperadditę, non eſſe locum, ſi centum illa quæ teſtator habebat apud Campſorem non erant in ſacculo ſignato, ſed ita depoſita, vt liceret eis vti.

Tertio dico, quod verius videtur, quod non poſſit Epiſcopus eligere prædictam pecuniam pro ſua luctuoſa, etiam ſi eſſent depoſita in ſacculo obſignato ea lege tacita, vel expreſſa, vt Rectores Mōtis non poſſint ea licite vti, ſed manere parata ad emēdum reditum illius Montis, quum primum occurreret venatis. Tum quia illæ pecuniæ licet ſint in ſacculo incluſæ, non conſtituunt vnam rem, nec vnum totum eſſentiale, vel integrale, ſed ſolum vnum cumulū, vel aceruum, de quo agitur in l. vulgaris. ff. de furt. relata in cap. vulgaris. de pœnit. diſt. 1. quod non ſufficit; alioqui conſequeretur Epiſcopum poſſe eligere triticum, vel hordeum, quod haberet beneficiarius in granario repoſitum, quod

nuſquam eſt in vſu. Tum quia prædicta conſuetudo exorbitat à iure communi:& ita non eſt extendenda.præiudicat etiam iuſtis hęredibus beneficiarij iure communi vel particulari iuſto teſtantis: & ita veluti odioſa debet reſtringi,c.odia.de reg.iur.lib.6.& ita intelligenda eſt de re,& ſpecie quæ eſt proprie vna,qualis proprie eſt res cōtinua,& qualis non eſt illa, quæ tantum eſt vna ordine,vt familia, & ciuitas,quod luculenter docet S.Tho.in 1.Eth.lect.1. in princ.Tum quia alioqui cōſequeretur quod Epiſcopus poſſet deligere gregem ouium,& porcorū vel armentum boum,vel equorum, quę ſunt magis vel æque vna, quā pecunię in ſacculo poſitæ.Tum quia nō obſtat ſupradicta l.talis ſcriptura.cum ſuis concordantijs:primum quia non probat prædictas pecunias in ſacculo vel capſa poſitas eſſe vnam rem:& cōſuetudo de qua loquimur ſolum facit facultatem deligēdi vnam rem.Deinde quod ſolum probat pecunias in earum caſibus reputari potius ſpecies quam quantitates,quod non eſt contra id quod diximus de vera rei vnitate, quę requiritur,vt pro luctuoſa eligi poſſit, per rationem ſupradictam.

SVMMARIVM.

1 *Bulla affrancationis Pij V.quæ circunſpecte compoſita eſt.*
2 *Bullam contra præfatam 7.difficultates.*
2 *Prima,quod dat facultatem alienādi immobilia eccleſiaſtica ſine mandato ſpeciali.*
2 *Secunda quod dat facultatem alienandi non ſeruata forma iuris.*
3 *Tertia quod faciat facultatem tollendi pacta.*
4 *Quarta quod faciat facultatem tollendi dominia ſine conſenſu dominorum.*
4 *Quinta quod dat facultatem procedendi ſine citatione.*
5 *Sexta quod dat facultatem faciendi,vt eadem bona ſint eccleſiaſtica,et non eccleſiaſtica.*
Septima quod facit facultatem execrandi ſacra.

§. 17.

POſtremo omnium ex proximis corollarijs, & efficacius ex 7. notabili ſupra §.3.excerpto infertur ratio dubitandi & decidendi de iuſtitia bullæ Pij V. ſuper affrancatione bonorum eccleſiaſticorum,cuius tenor ſequitur.

PIVS

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI.

1 *VENERABILIBVS fratribus Ioanni Hoſtien. Morono, & Ioanni Albanen. Epiſcopis de Mõtepolitano, & dilectis filijs Aloyſio S. Marci, S. R. E. Camerario Cornelio, Michaeli S. Mariæ ſupra Mineruam Alexandrino, Ioanni Paulo S. Pancratij ab eccleſia, Marcoantonio S. Calixti Maffeo, Petro Donato ſancti vitalis Cæſio, Hieronymo Sãctæ Suſannæ Ruſticuccio, et Ioanni Hieronymo S. Ioannis ante portam Latinam titulorũ Albano nuncupatis presbyteris Cardinalibus, ſeu maiori parti veſtrum in Curia nunc et pro tempore exiſtentium ſalutem et apoſtolicam benedictionẽ.*

Et ſi benedictus Deus, & dominus pater miſericordiarum, et totius conſolationis, qui ſeruos ſuos ſperantes in ſe non derelinquit, nos miſericorditer eſt conſolatus, tradendo partem inimicorum ſuorũ in man⁹ ſeruorum ſuorum: dum tamen de gregis Dominici ſalute ita exactam curam gerimus, vt illius non ſolum præſentibus, verum etiam futuris periculis occurrendũ eſſe iudicemus, animaduertimus plane nobis omnino neceſſe eſſe hanc victoriã ea, qua poſſumus ratione proſequi, cũ ſi perfido Chriſtiani nominis hoſti, quieſcendi, & vires inſtaurandi, nouãq; claſſem inſtruendi, terreſtremq; exercitum comparandi ſpatiũ de derimus fructus, qui ex nuper parta victoria vberrimi ſpectãtur inanes, et vacui prorſus redderentur: quod ne fiat omni prorſus ope enitẽdũ eſt, vt nouis copijs terra mariq; inſtructis qui nuper nobis ipſis timebam⁹, & ipſius hoſtis terreſtres, quos maximos, vt accepimus, parat impetus reprimere, et eiuſdem loca inuadere, et durum ſeruitutis iugũ quam pluribus Chriſti fidelibus impoſitũ excutere, et Chriſti nomẽ propagare ſtudeamus Verũ cũ in hoc opere adimplendo multa, ac ea, quã ærarium noſtrum retro actis ſubſidijs labefactatũ nõ habet pecuniarũ ſumma ſit expediẽda, mirũ nemini videri debet, ſi pecunias vndequaq; licite tamen exquirim⁹, quibus præmiſſa exequi valeamus. Habita igitur ſuper ijs cum venerabilibus fratribus noſtris S. R. E. Card. in Cõſiſtorio noſtro ſecreto diſcuſſione, et deliberatione matura, de ipſorũ fratrum conſilio, et vnanimi aſſenſu ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aliorum Romanorũ pontificũ prædeceſſorum noſtrorum, qui ſimilibus vel alijs tunc vrgentibus neceſſitatib⁹ nõnulla bona eccleſiaſtica vendiderunt, veſtigijs inhærendo. Circunſpectioni veſtræ, quorum integritas in rebus gerendis dexteritas. nec non fides & prudentia, ac cum rerum experientia coniuncta ſolertia, nobis iamdudum perſpectæ & cognitæ ſunt, quoſque propterea ad infraſcripta omnia noſtros, & apoſtolicæ Sedis Commiſſarios & executores facimus & deputamus: quod infra annum à die publicationis præſen

Prioratus, Prepoſituras, Præpoſitatus, Plebanias, Archipresbyteratus, Præceptorias, Domos, Collegia, Capitula, Conuentus, Congregationes, Hoſpitalia, Militias, Menſas cæteraq; beneficia et loca prædicta quomodolibet deuoluta, & pleno iure iam reuerſa eſſent, ab omni & quacunq; ẽt caducitatis, deuolutionis, reuerſionis renouationis, conſenſusq; adbibitionis huiuſmodi moleſti a libera & francadimittere, & perpetuo cõcedere: nec nõ quæcunq; inſtrumenta & ſcripturas, pactis, promiſſionibus, cautelis, & alijs in ſimilibus apponi ſolitis & neceſſarijs vallata et firmata conficere & celebrare. ac quemcunque ſeu quoſcunque; Conmiſſarios tam ſpeciales quàm generales qui præmiſſa aut eorum aliqua vice noſtra ſuppleant: cum ſimili vel limitata ac vobis beneuiſa poteſtate deputare, & ſubdelegare, cæteraq; ĩ id quomodolibet neceſſaria & oportuna facere, & exequi libere & licite poſſitis & valeatis, plenam & liberã licentiã & facultatẽ, ac auctoritatẽ Apoſtolia auctoritate tenore præſentium cõcedim⁹. Necnon ſecuta liberatione hac lites & cauſas huiuſmodi & tã pendentes quã inchoandas ex nũc prout ex tũc et è cõtra harum ſerie auocamus, & penitus extinguimus, atq; perpetuũ ſilentiũ ſuper illis alijſq; præmiſſis, Præſulibus, Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Plebanis, Archipresbyteris, Preceptoribus, Commendatarijs, Collegijs, Capitulis, Cõuẽtibus, Cõgregationibus, Rectoribus, Adminiſtratoribusq; ſupradictis & alijs quibuſcunq; cuiuſuis ſtat⁹, grad⁹, ordinis, conditionis, dignitatis, & præeminentiæ, exiſtentib⁹, quorũ id quomodolibet directe, vel indirecte intereſt, vel ĩ futurũ intereſſe poterit, imponimus. Inſuper ne vllo vmquã tempore dubitari contingat, ſi liberatione et affrãcatione huiuſmodi ſecutis, priuilegia, immunitates, libertates, et exemptiones, quæ tam eccleſia ipſa quam poſſeſſiones, & alia bona ſupradicta, illaſq; ſic pro tempore titulo feudi, vſ⁹, emphytheoſis, liuelli, precariæ, ſeu alias quomodolibet obtinentes habuerunt & habẽt, perierint et expirauerint, quod eaten⁹, quaten⁹ vobis viſum fuerit, exẽptiones, immunitates, priuilegia, libertates, de quib⁹ ſupra, & præſertim quod ĩ publicatione, et cõfiſcatione, bonorũ, particulari vel vniuerſali ẽt ob quodcunq; delictum, & crimen pro tẽpore cõmiſſa, caſalia, poſſeſſiones, terræ, vineæ, domus, prædia, prata, nemora, ſiluæ, valles, paludes, tenimenta, & alia quæcũq; bona feudalia, emphyteotica, liuellaria, præcariata, cenſualia ſeu alias quomodolibet eccleſiis, monaſterijs, prioratibus, præpoſituris, præpoſitatibus, plebanijs, archipresbyteratib⁹, præceptorijs, domib⁹, collegijs, capitulis, cõuẽtibus, cõgregationib⁹, hoſpitalibus, militijs illorũue mẽſis, ceterisque beneficijs, & locis pijs, huiuſmodi obnoxia nequaquam veniant, aut comprehendantur, aut vllo modo publicari ſeu Curiæ cuiuſuis domini eccleſiaſtici vel temporalis confiſcari poſſint, vel debeant, quæ tam eccleſiæ quam eiſdem poſſeſſionibus, terris, vineis, domibus, prædijs, pratis, nemoribus, ſiluis, vallibus, paludibus, tenimentis, & alijs huiuſmodi bonis, illisque ſic ea in feudum, liuellum emphy-

teoſim

teoſim precariam, vſum, cenſũ, aut alias quomodolibet pro tempore obtinẽtibus retroactis tẽporibus de iure, priuilegio, conſuetudine ſeu alias cõceſſa fuerunt, et cõpetere dignoſcũtur; ac durante ſuperioritate, nexu, obligatione, et onere præſtationis canonis, liuelli, cenſus, præcariæ, reſpõſionis, reuerſionis, et deuolutionis, directique dominij et proprietatis ſupra dictorum vtebantur, potiebantur et gaudebãt; vtiue potiri et gaudere poterant et debebant, nequaquam ob liberationem et affrancationẽ huiuſmodi aliaue harum noſtrarum vigore quomodolibet pro tempore ſecuta expirent, aut ceſſent, ſed in ſuo priſtino robore et vigore permaneant, eiſq; obtinentibus pro tempore terras, vineas, domos, prædia, prata nemora, ſiluas, valles, paludes, tenimenta & alia bona huiuſmodi etiam vt præfertur affrãcata & liberata vt prius non ſolum pariformiter, ſed æque principaliter et abſq; vlla proꝛſ differentia, ac vere et non per fictionem perpetuo gaudeãt potiantur et fruantur in oĩbus et per omnia ſibiq; ſuffragẽtur, et ſuffragari debeant perinde ac ſi ſuperioritas, onera, nexus, et obligationes canonũ, feudi, vſuũ, emphyteoſis, liuellorum, precariæ, cenſuum, reſponſionum, reuerſionum, deuolutionum inueſtiturarũ, directi dominij ac proprietatis huiuſmodi durarent, et nullatenꝰ extincta eſſent, ſi et prout vobis cõcedere videbitur cõcedimꝰ, ſtatuimꝰ et indulgemꝰ. Ita tamen vt priuilegia, et exemptiones, huiuſmodi per vos cõcedi et reſeruari nequeant reis criminũ læſæ Maieſtatis diuinæ, vel humanæ, aſſaſſinij, et offenſionis Cardinaliũ, vel Epiſcoporũ; his enim caſibꝰ ſi alias de iure locꝰ futurꝰ ſit cõfiſcationi, priuilegia huiuſmodi cõcedi aut ſuffragari nullo modo poſſe volumꝰ. Decernẽtes affrancationes, liberationes, inueſtituras, et cõceſſiones ac alia præmiſſa per vos ſeu maiorẽ partẽ veſtrũ, aut a vobis reſpectiue deputãdũ vel deputãdos ab eis et ſingulos eorũ vt præfertur faciẽda et exequenda perpetuæ firmitatis robur obtinere debere, ac feudatarios, vſuarios, emphiteotas, liuellarios, præcarios, cenſuarios et vtiles dominos, ac alios prædictos eorumq; hæredes et ſucceſſores quoſcũq; ac alios quorum intereſt vel intereſſe poterit modo aliquo cõtra præſentiũ tenorem deſuper moleſtari, inquietari, vel impediri nõ poſſe: ſed illos ac poſſeſſiones, vineas, domos, prædia, prata, nemora, ſiluas, valles, paludes, tenimẽta, bona ac iura huiuſmodi frãca, libera, et allodialia perpetuo fore et eſſe: et vt talia ac prout alia bona mere laicalia et profana ĩ quoſcũque, ẽt penitꝰ extraneos, et incapaces, tã ex diſpoſitione inter viuos, quam cauſa mortis et ab inteſtato trãsferre, ac trãsferri et alienari libere et licite poſſe et debere. Et inſuper nõ modo eccleſias, monaſteria, prioratꝰ, præpoſituras, præpoſitatꝰ, plebanias, præceptorias, archipresbyteratꝰ, domos, collegia, capitula, cõuẽtꝰ cõgregationes; hoſpitalia, militias, menſas cæteraq; beneficia & loca prædicta eorumque præſules, abbates, priores, præpoſitos, plebanos, archipresbyteros, præceptores, commendatarios, rectores, & adminiſtratores quocunque

tium computandum, per vos vel alium ſeu alios à vobis per veſtras patentes literas deputandos, quoſcumque canones, liuellos, reſponſiones, recognitiones, & cenſus perpetuos vel tẽporales, praecariæ perpetuæ ſeu emphyteoſis, vel vſus, & quocunque alio ẽt feudi (iuriſdictione tamen tẽporali carentis) nomine nuncupatos ſub quibuſuis caducitatis, & alijs pactis, & conuentionibus, ac obligationibus, nec non modis ẽt in recognitionẽ directi dominij & proprietatis, ſeu ẽt cauſa honoris alioue iure, occaſione, vel aliter quomodolibet cõſtitutos, ſuper quibuſuis caſalibus, poſſeſſionibus, terris, vineis, domib⁹, prædijs, pratis, nemoribus, ſyluis, vallibus, paludibus, tenimẽtis, & alijs bonis immobilib⁹, cuiuſcũq; quantitatis, valoris, ac eſtimationis ẽt ſpeciali nota dignis, exiſtẽtibus, & quorum omnium & ſingulorum bonorum corpora pro expreſſis hic haberi volumus, perinde ac ſi ſingula ipſa corpora, cũ ſuis cohærentijs et qualitatibus deſcripta eſſent: quarumcunq; eccleſiarum ẽt Cathedralium, et Metropolitanarum, ac Patriarchalium, necnõ baſilicarum, et monaſteriorum, congregationum, ordinum, Hoſpitalium, ẽt actu hoſpitalitatem ſeruantium, militiarũ, & aliorum religioſorum, & piorum locorum ẽt quantuncunq; priuilegiatorum, & exemptorum, ac habentium quod in ſpeciali vel generali expreſſione, niſi certis modo, & forma ſeruatis non veniant, neq; comprehendantur, in vrbe primũ, necnõ extra illius muros, ac quibuſcunq; ciuitatibus, terris & locis per totã Italiam conſtitutis conſiſtentium; exceptis tamen dumtaxat canonibus liuellis reſponſionib. recognitionibus & cenſibus ſuper Caſtris, fortellitijs, villis & oppidis conſtitutis & aſſignatis, ad quacunq; loca ſupradicta ſpectant, per quoſcunq; tam collegia, capitula, conuentus, cõitates, vniuerſitates quarumcunq; Ciuitatum, oppidorum, terrarum caſtrorũ villarum, et locorũ, quã particulares, perſonas ẽt epiſcopali vel alia maiori eccleſiaſtica vel mundana dignitate & excellentia præditos ſolue. ſeu debitos vel debendos pro pretio ſeu pretijs quod ſeu quæ vobis vel maiori parti veſtrũ, videbitur ſeu videbuntur ẽt per interpellatas vices, nobis et Cam. apoſt. in actu extinctionis ſeu liberationis infraſcriptarum, ſeu infra tempus per uos ſtatuen. perſoluendo, ſeu perſoluẽdis: etiam ſine aliqua cauſæ cognitione, & nullis tractatibus nulliuſue ſolennitatibus deſuper habitis, & ſeruatis, & ſine requiſitione & conſenſu eorum, qui de iure uel aliter requiri deberent: ac illis etiam inuitis & reclamantibus extinguere, nec non & cum quibuſcunq; dictorũ Canonum, liuellorum, reſponſionum, & quouis alio nomine nuncupatorum cenſuum debitoribus tranſigere, & caſalia, poſſeſſiones, uineas, domos, prædia, prata, ac terras, nemora, ſyluas, ualles, paludes, tenimenta & alia bona prædicta ẽt ſi minus legitime, aut alias nulliter à principio alienata fuerint, illaue ſeu illorũ aliqua adueniente ſine certarũ linearum, et generationum quibus, ſeu temporis ad quod conceſſa ſint, vel

vel cõcedi cõſueuerũt ex forma et pactis in inueſtituris deſuper factis expreſſe appoſitis,ſeu ob canones,cenſus,vſus reſpõſiones debitos,ac loco & tẽpore cõſuetis nõ ſolutos,aut inueſtituras legitimc tempore non acceptas alienationesue de rebus ipſis tã iure proprio,quã etiã ratione vtilis dominij, eccleſia tamen irrequiſita , aut etiã contradicente factas : aliaue quauis occaſione & cauſa etiam ſpeciali mẽtione digna ad eccleſias,monaſteria,Prioratus,Plebanias,Archipresbyteratus, Præceptorias,Domos,Collegia,Capitula,Conuent',Congregationes,Hoſpitalia, Militias illorumue menſas quaſcumq;necnon cætera alia cum cura vel ſine cura ſecularia,& quorumuis ordinum regularia beneficia eccleſiaſtica qualitercunq;qualificata, & alia loca religioſa et pia huiuſmodi ſpectent aut eo ipſo & pleno iure reuerti & deuolui deberent:tã quã forſan propterea,ſeu alias quomodolibet inter quoſcunq; ĩ quauis inſtantia ligitioſa exiſterent , & pro tempore fuerint: aut inueſtituræ & conceſſiones de caſalibus,poſſeſſionibus,vineis,domibus,prædijs, pratis,nemoribus,ſyluis,vallibus, paludibus,tenimentis et alijs bonis huiuſmodi etiam ab antiquiſſimo tempore facta;pactaq; conuentiones, & promiſſiones inter dantes & recipientes in id etiam iteratis & multiplicatis vicib' appoſita,inita et iurata aliquomodo tacite vel expræſſe repugnarent ſeu obſtarent,illorumq;feudatarios,vſuarios,emphyteotas,precarios,cenſuarios,liuellarios,locatarios,conductores,ac vtiles dominos(à feudi vt præfertur iuriſdictione vacui)vſuũ, cenſuum,canonum,liuellorum,precariæ,reſponſionum,et recognitionum huiuſmodi, ac etiam laudemiorum ſeu capſoldorum in pecunia numerata,vel alia ſpecie debitorum præſtatione,onereq;nexu,et obligatione,reuerſione et deuolutione prædictis,ac renouatione inueſtiturarum,conſenſu directorum dominorum in alienationibus et trãslationibus de illis in quoſcunq;etiam penitus extraneos pro tempore factis adhibendo. necnon omni ſuperioritate et iure eccleſiaſtico, atque vexatione litiũ quarumcunq.quæ forſan ſuper inde ẽt inter ipſos directos dños ex vna et poſſeſſores bonorum huiuſmodi parte altera,nunc & ĩ futurum motæ extiterint,& indeciſæ quomodolibet ĩ quacumq;inſtantia pẽdeãt, quarum ſtatum & merita,nominaq; & cognomina Iudicum & Commiſſariorum,& delegatorum coram quibus,et collitigantium inter quos forsã ſic indeciſæ pendent:ſimulq;eorum titulos & iura,etiam nulla,& infecta pro expreſſis hic haberi volumus,perpetuo ĩ toto vel parte affrancare,& liberare:illiſq;poſſeſſiones,& alia bona huiuſmodi etiam ſi ĩ cõmiſſum:quia directum dominium et proprietatẽ eorum,quorum iuris ſunt aut eſſe prætenduntur ĩ iudicio vel extra, expreſſe etiam & pluries negauerint , recognitionemue de directis dominio,& proprietate huiuſmodi etiam requiſiti facere neglexerint;ſeu recuſauerint: vel ob canonis non ſolutionem,aut extinctã lineã,aut alienationes, vt ſupra factas,ſiue quouis alio prætextu cecidiſſent ad eccleſiasq;monaſteria,

Prioratus,Prepoſituras,Præpoſitatus, Plebanias,Archipresbyteratus, Præceptorias, Domos, Collegia,Capitula,Conuentus, Congregationes, Hoſpitalia, Militias, Menſas cæteraq; beneficia et loca prædicta quomodolibet deuoluta,& pleno iure iam reuerſa eſſent,ab omni & quacunq; ēt caducitatis,deuolutionis,reuerſionis renouationis, conſenſusq;adbibitionis huiuſmodi moleſti a libera & francadimittere,& perpetuo cōcedere:nec nō quacunq;inſtrumenta & ſcripturas,pactis, promiſſionibus,cautelis,& alijs in ſimilibus apponi ſolitis & neceſsarijs vallata et firmata conficere & celebrare. ac quemcunque ſeu quoſcunque ; Conmiſſarios tam ſpeciales quàm generales qui præmiſſa aut eorum aliqua vice noſtra ſuppleant : cum ſimili vel limitata ac vobis beneuiſa poteſtate deputare,& ſubdelegare,cæteraq;ī id quomodolibet neceſſaria & oportuna facere,& exequi libere & licite poſſitis & valeatis,plenam & liberā licentiā & facultatē,ac auctoritatē Apoſtolia auctoritate tenore præſentium cōcedim⁹.Necnon ſecuta liberatione hac lites & cauſas huiuſmodi & tā pendentes quā inchoandas ex nūc prout ex tūc et è cōtra harum ſerie auocamus,& penitus extinguimus, atq; perpetuū ſilentiū ſuper illis alijſq;præmiſſis,Præſulibus,Abbatibus,Prioribus,Præpoſitis, Plebanis,Archipresbyteris, Preceptoribus, Commendatarijs, Collegijs,Capitulis,Cōuētibus,Cōgregationibus,Rectoribus, Adminiſtratoribusq;ſupradictis & alijs quibuſcunq;cuiuſuis ſtat⁹,grad⁹,ordinis, conditionis,dignitatis,& praeminentiæ,exiſtentib⁹,quorū id quomodolibet directe,vel indirecte intereſt,vel ī futurū intereſſe poterit,imponimus.Inſuper ne vllo vmquā tempore dubitari contingat,ſi liberatione et affrācatione huiuſmodi ſecutis,priuilegia,immunitates,libertates, et exemptiones,quæ tam eccleſia ipſa quam poſſeſſiones,& alia bona ſupradicta,illasq;ſic pro tempore titulo feudi,vſ⁹,emphytheoſis,liuelli,precaria,ſeu alias quomodolibet obtinentes habuerunt & habēt,perierintet expirauerint,quod eaten⁹,quaten⁹ vobis viſum fuerit,exēptiones, immunitates,priuilegia,libertates,de quib⁹ ſupra,& præſertim quod ī publicatione,et cōfiſcatione,bonorū,particulari vel vniuerſali ēt ob quodcunq;delictum,& crimen pro tēpore cōmiſſa,caſalia,poſſeſſiones,terræ, vineæ,domus,prædia,prata,nemora,ſiluæ,valles,paludes,tenimenta,& alia quæcūq;bona feudalia,emphyteotica,liuellaria,præcariata,cenſualia ſeu alias quomodolibet eccleſiis,monaſterijs, prioratibus, præpoſituris,præpoſitatibus,plebanijs,archipresbyteratib⁹, præceptorijs, domib⁹, collegijs,capitulis,cōuētibus,cōgregationib⁹,hoſpitalibus,militijs illorūue mēſis,ceterisque beneficijs,& locis pijs, huiuſmodi obnoxia nequaquam veniant,aut comprehendantur, aut vllo modo publicari ſeu Curiæ cuiuſuis domini eccleſiaſtici vel temporalis confiſcari poſſint, vel debeant,quæ tam eccleſiæ quam eiſdem poſſeſſionibus,terris,vineis,domibus,prædijs,pratis,nemoribus, ſiluis,vallibus,paludibus , tenimentis,& alijs huiuſmodi bonis,illisque ſic ea in feudum, liuellum emphy-

teoſim

teoſim precariam,vſum, cenſũ,aut alias quomodolibet pro tempore obtinẽtibus retroactis tẽporibus de iure,priuilegio,conſuetudine ſeu alias cõceſſa fuerunt,et cõpetere dignoſcũtur;ac durante ſuperioritate,nexu, obligatione,et onere præſtationis canonis,liuelli,cenſus,præcariæ, reſpõſionis,reuerſionis,et deuolutionis,directique dominij et proprietatis ſupra dictorum vtebantur,potiebantur et gaudebãt; vtiue potiri et gaudere poterant et debebant,nequaquam ob liberationem et affrancationẽ huiuſmodi aliaue harum noſtrarum vigore quomodolibet pro tempore ſecuta expirent,aut ceſſent,ſed in ſuo priſtino robore et vigore permaneant,eiſq;obtinentibus pro tempore terras,vineas,domos,prædia,prata nemora,ſiluas,valles,paludes,tenimenta & alia bona huiuſmodi etiam vt præfertur affrãcata & liberata vt prius non ſolum pariformiter ſed æque principaliter et abſq;vlla prorsꝰ differentia, ac vere et non per fictionem perpetuo gaudeãt potiantur et fruantur in oĩbus et per omnia ſibiq;ſuffragẽtur,et ſuffragari debeant perinde ac ſi ſuperioritas,onera, nexus,et obligationes canonũ,feudi,vſuũ,emphyteoſis,liuellorum,precariæ,cenſuum,reſponſionum,reuerſionum,deuolutionum inueſtiturarũ, directi dominij ac proprietatis huiuſmodi durarent,et nullatenꝰ extincta eſſent, ſi et prout vobis cõcedere videbitur cõcedimꝰ,ſtatuimꝰ et indulgemꝰ. Ita tamen vt priuilegia,et exemptiones,huiuſmodi per vos cõcedi et reſeruari nequeant reis criminũ læſæ Maieſtatis diuinæ,vel humanæ,aſſaſſinij,et offenſionis Cardinaliũ,vel Epiſcoporũ;his enim caſibꝰ ſi alias de iure locꝰ futurꝰ ſit cõfiſcationi,priuilegia huiuſmodi cõcedi aut ſuffragari nullo modo poſſe volumꝰ. Decernẽtes affrancationes, liberationes, inueſtituras,et cõceſſiones ac alia præmiſſa per vos ſeu maiorẽ partẽ veſtrũ,aut a vobis reſpectiue deputãdũ vel deputãdos ab eis et ſingulos eorũ vt præfertur faciẽda et exequenda perpetuæ firmitatis robur obtinere debere,ac feudatarios,vſuarios,emphiteotas,liuellarios, præcarios,cenſuarios et vtiles dominos,ac alios prædictos eorumq;hæredes et ſucceſſores quoſcũq;ac alios quorum intereſt vel intereſſe poterit modo aliquo cõtra præſentiũ tenorem deſuper moleſtari,inquietari,vel impediri nõ poſſe:ſed illos ac poſſeſſiones,vineas,domos, prædia , prata, nemora,ſiluas,valles,paludes,tenimẽta,bona ac iura huiuſmodi frãca, libera,et allodialia perpetuo fore et eſſe:et vt talia ac prout alia bona mere laicalia et profana ĩ quoſcũque,ẽt penitꝰ extraneos,et incapaces,tã ex diſpoſitione inter viuos,quam cauſa mortis et ab inteſtato trãſferre, ac trãſferri et alienari libere et licite poſſe et debere. Et inſuper nõ modo eccleſias,monaſteria,prioratꝰ,præpoſituras,præpoſitatꝰ,plebanias,præceptorias,archipresbyteratꝰ,domos,collegia,capitula,cõuẽtꝰ cõgregationes; hoſpitalia, militias, menſas cæteraq; beneficia & loca prædicta eorumque præſules , abbates , priores, præpoſitos, plebanos ,archipresbyteros, præceptores,commendatarios, rectores, & adminiſtratores quocunque

Mm 3 *nomine*

nomine nuncupatos, ſed neque nos aut ſucceſſores noſtros Romanos Pō tifices aut Cameram Apoſtolicam vuo vnquam tempore præmiſſis ſe op ponere, aut ab illis reclamare, vel beneficiū reſtitutionis in integrū ſub leſionis ēt enormis; enormiſſimæ, aut ēt totalis, aut alio quocunq; pratex tu petere, vel impetrare, aut ab alio impetratis ſeu ēt motu ſimili conceſ ſis vti; minuſq; præſentes literas, ſub quibuſuis ſimilium vel diſſimi- liū alienationū, reuocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, & alijs contrarijs diſpoſitionib. cōprehendi nullatenus poſſe, ſed ſemper ab illis exceptas, et quoties illæ emanabūt, toties in priſtinum ſtatum repoſitas et plenarie ēt ſub quacunq; data per ipſos eligenda cōceſſas: vimq; validi et efficacis, ac oneroſi cōtractus inter nos et ſedem Apoſtolicam, et dictos liberatos ēt cum iuramento initi et ſtipulati ſortiori; et ita ab omnibus cenſeri atq; incōmutabilis voluntatis et intentionis noſtræ eſſe: ſicq. in præmiſſis omnibus et ſingulis per quoſcunq; Iudices, et Cōmiſſarios qua uis auctoritate fungentes, et locorum ordinarios etiā cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales vbiq; decidi cognoſci et iu dicari debere. Irritum quoq; ſi ſecus ſuper ijs à quoquam quauis aucto ritate ſcienter vel ingnoranter cōtigerit attētari. Cæterū vt indemni- tate eccleſiarum, monaſteriorum, prioratuū, præpoſiturarum, præpoſita tuum, plebaniarum, archipresbyteratuū, præceptoriarum, domorum, col legiorū, capit. plebaniarā, conuentuū, cōgregationum, hoſpitalium, mili tiarum, illorūq; menſarum cæterorumq; beneficiorum, et locorum huiuſ modi aliqua ſaltem ex parte cōſulatur, volumus quod eiſdem eccleſiis; monaſterijs, prioratibus, præpoſituris præpoſitatibus, plebanijs, archipre sbyteratib. præceptorijs, domibus, collegijs, capitulis, cōuentibus, cōgre- gationibus, hoſpitalibus, militijs, illarumq; menſis, ceterisq; beneficijs et locis prædictis quorum canones, liuellos, reſpōſiones, recognitiones, cēſus, precarias, emphyteoſes, ſeu alia quæcunq; iura per vos ſeu maiorem par- tem veſtrum liberari, affrancari alienari, et tranſigi contigerit, aliqua recōpenſa nō quidem fundo ſuper quo canones impoſiti ſunt correſpecti ua, ſed reſpectu annui reditus, ipſas eccleſias, monaſteria, prioratus, præ poſituras, præpoſitatus, plebanias, archipresbyteratus, præceptorias, do- mos, collegia, capitula, conuentus, congregationes, hoſpitalia, militias, il- lorumque menſas, cæteraque beneficia & loca huiuſmodi percipi ſoliti æquiualens, aut minor, ſi vobis aliquando viſum fuerit; ſuper alijs bo- nis ſtabilibus, ſeu tot locis montium nonvocabilium, etiam pietatis nū- cupatorum, & per ſingulas vniuerſitates, ciuitatum, oppidorum, terra- rum et locorū huiuſmodi pro tempore erectorū, & inſtitutorū, vel facto partis pecuniarum ex dicta affrancatione, liberatione, & tranſactione redigendarum vobis beneuiſa actuali depoſito, ad effectum illam ad ec cleſiarum, & locorum prædictorum cōmodū inueſtiendi aſſignetur, ip ſaq; aſſignata recōpenſa perpetuo pro euictione iurium affrancatorum

huiuſmodi

huiuſmodi remaneat: et exinde amoueri nullaten⁹ poſſit. Atq; vt eo magis ſecuritati eorum, qui vobiſcũ aut deputandis a vobis ſunt cõtractaturi prouideatur, ſtatuimus quoad ipſos affrancãtes, et liberantes, facultatem hanc affrancandi, liberandi, tranſigendi, & alienandi, vobis conceſſam, nullatenus conditionalem, aut ad certam formam & modum reſtrictam, ſed quoad validitatem contractuũ celebrandorum, ipſorũq; affrancantium et acquirentium ſecuritatem puram & liberam cẽſeri, nullamq; recompenſæ aſſignandæ rationem haberi; affrancationesq; & liberationes faciendas ſic valere ac tenere, ac ſi prædicta omnia ſine aliqua recompenſæ mentione cõceſſa eſſent. Ac inſuper affrancationes, liberationes, et tranſactiones, præfatas perpetuo effectum ſortiri: ipſosq; affrancantes, liberantes, et tranſigentes ſecuros eſſe, etiam ſi contingeret recompenſationes per vos eiſdem eccleſiis monaſterijs, prioratibus, præpoſituris, præpoſitatibus, plebanijs, archipresbyteratibus, præceptorijs, domibus, collegij, ſcapitulis, conuentibus, congregationibus, hoſpitalibus militijs illorumq; menſis, cæterisq; beneficijs & locis hũmodi vel nullo modo dari, vel dandas & aſſignandas ab eiſdem de facto, vel de iure in totum, vel pro parte euinci, eoſdemq; affrancantes, liberantes, & tranſigẽtes, nullo vnquam tempore in perpetuum teneri ad probandũ actualem pecuniarum numerationẽ, aut pecunias per eos erogatas in Sedis Apo. vtilitatẽ verſas, minuſue recõpenſam eſſe aſſignatam; cũ pro eorũ perpetua ſecuritate ſufficere velimus exhibitionẽ veſtrarum literarũ patentiũ quibus affrancatio hũmodi concedatur, ẽt ſi contingeret vllo vnquam tempore cõtrariũ probari, nihilominus vniuerſis & ſingulis perſonis in dignitate eccleſiaſt. cõſtitutis in dictis locis cõſiſtentibus motu ſimili mandamus quatenus ipſi vel duo, aut vnus eorum per ſe, vel alium ſeu alios præſentes literas, & in eis contenta quæcunque vbi, et quando, opus fuerit, & quoties pro parte alicuius fuerint requiſiti faciant auctoritate noſtra extinctiones, affrancationes, liberationes, et alia præſentiũ vigore facienda ab omnibus, quos illa concernũt inuiolabiliter obſeruari. illiſq; bonis affrancatis et liberatis hũmodi dominos & poſſeſſores, ac omnes et ſingulos quos quomodolibet cõcernũt, eorũq; hæredes et ſucceſſores quoſcunq; pacifice frui, et gaudere: nec permittãt quemquam contra præſentium, aut ipſorum inſtrumentorũ ſeu literarũ patentium tenores modo aliquo moleſtari, impediri, aut inquietari contradictores quoſlibet, et rebelles per sẽtẽtias, cẽſuras, et pœnas eccleſiaſticas aliaq; opportuna iuris et facti remedia appellatione poſt poſita compeſcẽdo, legitimiſq; ſuper his habẽdis ſeruatis proceſſibus ſentẽtias cenſuras, et pœnas ipſas ẽt iteratis vicibus aggrauando, inuocato ẽt ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis. Non obſtãtibus fel. rec. Bonifacij VIII de vna, et Cõcilij generalis de duabus dietis, et Symmachi quæ incipit. Non liceat Papa. necnõ Benedicti XII. Pauli II. et Pauli

*IV. Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorũ,necnõ de non tol
lendo cuiquã ius quæſitũ,ac alijs apoſtolicis,necnõ in quibuſuis genera
libus,prouincialibus,& ſynodalibus cõcilijs editis ſpecialibus vel gene
ralibus,cõſtitutionibus et ordinationibꝰ,ac quarumuis eccleſiarũ,Mo
naſteriorum,ordinumq;militiarum,hoſpitalium et locorum præfatorũ
ac aliorum quorumcunq; ẽt iuramento confirmatione Apoſtolica vel
quauis firmitate alia roboratis,ſtatutis,vſibus,naturis,et conſuetudi-
nibus priuilegijs quoq; indultis & literis apoſtolicis, per præfatos &
quoſcunq;alios Romanos Pont. prædeceſſores noſtros,ac nos & Sedem
Apoſt.etiam per viam generalis legis & ſtatuti perpetui,necnon motu
proprio ex certa ſcientia,ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine etiam
conſiſtorialiter,ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatoriis,
alijſque efficacioribus efficaciſſimis et inſolitis clauſulis; etiam in vim
contractus et pluries conceſſis,cõfirmatis,et innouatis: quibus omnibꝰ
ẽt ſi de illis eorumq; totis tenoribus ſpecialis,ſpecifica,expreſſa,et indi-
uidua non autem per clauſulas generales idem importantes mentio ha
benda,ſeu quæuis alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores
huiuſmodi præſentibus pro expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore
permanſuris,hac vice dumtaxat ſpecialiter et expreſſe derogamus,cæte
riſq; contrarijs quibuſcunq;aut ſi aliquibus cõiter vel diuiſim ab eadẽ
ſit ſede indultum,quod interdici,ſuſpendi,vel excõicari non poſſint per
literas Apoſt.non facientes plenam & expreſſam,ac de verbo ad verbũ
de indulto hũmodi mentionem.Et ne vllo vnquam tempore de viribus
in huiuſmodi negotio per vos gerendorum dubitari contingat, ex eo
quod ab initio non omnes in vnum conuenerit is, aut ex vobis præſen
tibus aliqui receſſerint,& ex abſentibus negotio iam inchoato alij re-
dierint, decernimus inſpiciẽdum numerum maioris partis veſtrũ præ
ſentium in Curia tempore concluſionis: ita vt quod aliqui ex vobis cœ
perint,alij libere illud proſequi valeãt,& finire,& totiens quotiens re
dierint reaſſumere; & quod circa præfatũ numerũ maioris partis præ
ſentium in curia ſtetur plenæ aſſertioni Secretarij vel Notarij veſtri
ſic in literis patentibus,vel inſtrumentis aſſerẽtis. Vt autẽ eo facilius
præſentes noſtræ literæ ad omniũ notitiã deducantur,illas in Baſilicæ
Principis Apoſtolor.de Vrbe & Cancell. apoſt.valuis,ac in acie Cam-
pi Floræ per vnũ ex Curſoribus noſtris vt moris eſt publicari et affigi
volumus,& mandamꝰ,quodq; harum exemplis ẽt impreſſis ac inſertis
manu Secretarij veſtræ cõgregationis ſubſcriptis, et ſigillo paruo alicu
ius ex vobis munitis eadem prorſus fides in iudicio et extra vbiq;loco-
rũ adhibeatur,quæ præſentibus adhiberetur ſi forẽt exhibitæ vel oſtẽ
ſæ.Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginã noſtrorum facti,
deputationis,cõceſſionũ,auocationis,extinctionis,impoſitionis, ſtatuto
rum,indulti,voluntatum,decretorum,mandatorũ,& derogationis in-*

fringere,

fringere, vel ei auſu temerario cõtraire. Si quis autẽ hoc attentare præ ſumpſerit, indignationẽ omnipotẽtis Dei, ac beatorum Petri et Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis dominicæ milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo primo. Tertio Non. Decemb. Pontificatus Noſtri anno ſexto.

2 Hæc bulla vigilanti cura, & ſtudio compoſita eſt, præſertim quoad hoc, vt liberationes, ſiue affrancationes, de quibus agit, permaneãt firmæ; & qui eas fecerint ſecuri ſint, ne ſuper eis in vllo foro moleſtari poſſint. quod circunſpecte quidem factum eſt: quoniam non deerunt, qui aduerſus eam murmurent, & iniuſtitiæ notare velint. Primo quidẽ, quod in principio commiſſionis poteſtas datur generaliter alienandi quoſcumque canones, res, penſiones, cenſus, &c. quæ reputantur immobilia iuxta c. exiui. §. cumq; annui reditus. de verb. ſig. lib. 6. non ſpecificando illa. Et quod mandatum generale alienandi non videtur ſufficere, vt alienatio illius virtute facta, etiam ſeruatis alijs ſeruandis, valeat, per c. 2. iuncta gloſ. verb. ſpeciali. quam ſequitur Philip. Franc. & communis. de reb. eccl. non alie. lib. 6.

3 Secundo, q alienatio rerum immobilium eccleſiaſticarum, debeat fieri cum iuſta cauſa, & ſolennitate ſaltem iuris Pontificij ſeruata, c. ſine exceptione. 12. q. 2. c. nulli. de reb. eccl. non alien. & per hanc bullam paulo poſt principium, vbi traditur poteſtas prędicta expreſſe cõceditur, vt Commiſſarij poſſint alienare prædicta ſine cauſæ cognitione, & nulla iuris ſolennitate obſeruata, nulliſq; tractatibus habitis.

Tertio, quod paulo infertur tollit pacta, & conuentiones poſitas in inueſtituris datis à Prælatis in conceſſionibus rerum immobilium factis laicis, quod videtur contra legem nõ ſolum humanam, ſed etiam naturalem, quæ iubet pacta ſeruari, l. 1. ff. de pact. etiam à principibus c. 1. de probat. & c. 1. §. 1. qui feud. dar. poſſ. & nullus Princeps etiam Papa videtur illa poſſe tollere, neque illis contrauenire, c. ſunt quidam. 25. q. 1. quia inferior, qualis eſt Princeps reſpectu Dei, non poteſt tollere legem ſuperioris Dei, c. inferior. 21. diſt. & c. cum inferior. de maior. & lex naturalis eſt Dei. 1. diſt. in prin. & 5. diſt. in prin.

4 Quarto, quod paulo inferius cõcedit poteſtatem prędictis commiſſarijs tollẽdi eccleſijs dominia rerũ emphyteoticarum, feudalium, & aliorum bonorum ad eas reuerſorum propter non ſolutum canonem, vel non ſeruata pacta, vel alias cauſas caducitatis, ſine conſenſu illarũ vel prælatorum earum, quod videtur eſſe contra regulam, id quod noſtrum eſt. ff. de reg. iur. imo, & contra præceptum diuinum, quod eſt in Decalogo ſeptimum de non furando, vel non capiendo rem inuito domino, Exo. 20. relatum à glo. c. quod in omnibus. 32. q. 7.

Quinto, quod in §. necnon. auocat & extinguit multas lites cum magno præiudicio eccleſiarum, & prælatorum earum, non auditis, nec citatis

tatis eis, quod videtur eſſe contra c. nos in quemquam. 2.q. 1.& magis contra c. 1. de cauſ. poſſ.& prop.& magis contra clem.paſtoralis, §.notorium.& §.cæterum.de re iud.quatenus probat non poſſe ab Imperatore tolli citationem, nec illa prius non facta ferri ſententiam.

5 Sexto, quod in §.inſuper.videtur diſponere contraria, nempe quod bona eccleſiaſtica deſinant eſſe eccleſiaſtica, & maneant eccleſiaſtica: quia diſponunt vt bona eccleſiaſtica facta laica gaudeant omnibus priuilegijs, quibus gaudent eccleſiaſtica, quod videtur contra legem.vbi repugnantia.ff.de regu.iur.&c. ſollicitudinem.de appella. imo & contra leges ſecularium Principum, quibus non placet, vt bona profana laicorum gaudeant priuilegijs bonorum eccleſiaſticorum, arg.c. quoniam.10.diſt.& c.quum ad verum.96.diſt.& c.nouit.de iud.

Septimo, quod in §.decernentes.decernit, vt bona eccleſiaſtica quorum cenſus vel penſio per hanc bullã redimentur, fiant allodialia penitus profana & laica, quod videtur eſſe contra c.*ſemel Deo dicatum nõ eſt ad vſus humanos vlterius transferendum*. de reg.iur. lib.6. cuius glo.per verbum humanos, intelligit laicos, ſiue profanos. & contra c. comperimus.4.q.6.quod habet, quod Deo conſecratum eſt, non poſſe ad vſus profanos applicari. Et S.Thom.2.2.q. 87.artic. 10.ad.1.determinat rem conſecratam non poſſe fieri profanã, per c. vlt.Leuit. qua ratione in ead.q.11. incorpore quæſtionis determinat etiã rem inanimatam Deo conſecratam nõ poſſe per aliquem Prælatum Eccleſiæ fieri profanam, & per Prelatum, intelligit etiam Papam: quia per illam rationem affirmat Papam non poſſe diſpenſare ſuper ſolenni voto cõtinentiæ. Cum ergo omnia bona eccleſiaſtica, ſint ſacra, ſaltem quartæ ſpeciei ſacrorum, vt tradit idem S.Thom.receptus in d.2.2.q. 99.articu. 3.videntur non poſſe fieri omnino profana, etiam per Papam, ſiue Pontificem Maximum.

SVMMARIVM.

1 *Intellectus c.2.de reb.eccl.non alien.*

1 *Papa non ſubeſt iuri humano.*

1 *Iure humano inducta eſt forma alienandi eccleſiaſtica bona.*

2 *Papa iure naturali tenetur ſeruare pacta iuſta, ſecum vel inter alios facta: ſed ex cauſa poteſt eis derogare. Quod ipſum dicendum eſt de dominio. nu. 3.*

3 *Pij V. benignitas quibus maxime reſplendet.*

4 *Papa plus iuris habet in clericos, & bona eorum eccleſiaſtica, quam Rex in laicos, & bona eorum laica, & ratio huius differentiæ noua.*

5 *Citatio iure naturæ requiritur, ſed ex cauſa omitti poteſt.*

5 *Citatio omitti poteſt, cum conſtat notorie nõ poſſe competere parti defenſionem.*

6 *Bona eccleſiaſtica fieri poſſunt per Papam profana, cum retentione priuilegij bonorum eccleſiaſticorum.*

Bona

7 *Bona eccleſiaſtica omnia ſunt ſacra, ſed alia alijs ſacratiora.*
7 *Bona Deo dicata benedictione cõſtitutiua ſacri nõ poßũt profanari durante forma, & eſſe artificiali eorum.*
8 *Oblationes vendi & locari poſſunt, non autem ius eas capiendi, & quid in eis locandis ſeruandum.*
9 *Benedictio duplex, altera conſtitutiua ſacri, altera inuocatiua.*
10 *Papa non poteſt conſecrata benedictione conſtitutiua ſacri profanare, antequam deſinant eſſe talia.*
10 *Bona facta ſacra ſine benedictione, vlla, vel ſolum cum inuocatiua tantum, poßunt profanari, etiam ab inferiore Papa.*
11 *Bonorum ſacratorum benedictione conſtitutiua ſacri partes an, et per quem poſſint profanari.*

§. 18.

HIS tamen non obſtantibus, iuſta, & ſuſpicienda videtur pręfata bulla. Ad primum enim reſpondetur, primo quod cap. 2. de rebus eccleſ. lib. 6. allegatum in eo non loquitur de omni alienatione, ſed tantum de illa qua res eccleſiæ immobilis ſubmittitur, ſiue ſubiicitur poteſtati laici ſine translatione dominij aut poſſeſſionis: de qua in præfata bulla nihil agitur. Secundo quod in alijs alienationibus non ſemper requiritur ſpeciale mandatum Papæ, vt Philip. Franc. recte ait in d. cap. 2. vbi ſupra. Et eſto quod mandatum generale factum à potente alienare rem eccleſiæ non ſufficeret, vt alienatio virtute illius facta valeret, id tamen iure humano, & non naturali, neque diuino eſſet inductum, & propterea poſſet derogari illi, etiam ſine cauſa, ſaltem quoad effectum vt valeret, per Papam, qui ei non ſubeſt, l. princeps. ff. de leg. 1. & ideo derogatum cautè eſt in bulla, quatenus habet, illa bona cum acceſſionibus præ ſpecificatis habere. &c. Adde quod neque hanc derogationem facit ſine cauſa, facit enim quod de prudentia, & fidelitate Commiſſariorum multorum, eorumque prudentiſſimorum, & iuſtiſſimorum confidit. Et quia tot bonorum ſpecialia nomina & confinia, non poterant, ſaltem commode, & poſſibilitate morali exprimi, eo præſertim quod antequam accederent qui vellent redimere, non poterat ſciri, quæ forent redimenda. Id autem dicitur fieri non poſſe, quod commode fieri nequit. cap. facit. 22. quæſt. 2. & l. Nepos Proculo. ff. de verb. ſig.

Ad ſecundum eodem modo reſpondetur, nempe, quod ſolennitas alienandi de qua in iuribus in argumento allegatis, eſt iure humano inducta, cui etiam ſine cauſa poteſt Papa derogare, ſaltem quo ad effectum vt valeat actus, per prædicta; quamuis id non faciat hęc bulla ſine cauſa: eadem enim fere ſeruit huic derogationi, quam ſeruire diximus præcedenti.

Ad tertium reſpondeo, concedendo quidem, Papam non poſſe tolle-

2 re pacta,& contractus,& obligationes ex eis natas ſine iuſta cauſa, vt probant allegata in eo,etiam de plenitudine poteſtatis,ſecũdum Bald. in l.princeps.ff.de legib.& alios quos refert,& ſequitur Dec.in c. 1. de prob.ſed poſſe cũ iuſta cauſa noua,qualis in noſtro propoſito occurrebat ſecundum Bald.in l.fin.ff.de ſenat.& Imol. poſt Anto. Butr. in cap. cum M.de conſtit.quos ſequitur Fel.in cap.1.de probat.nu. 6. ſicut & priuilegium remuneratorium datum ſubdito, vel etiam remuneratoriũ datum non ſubdito, non poteſt quidem reuocari iuſte à principe ſine cauſa.poteſt tamen cum illa,vt colligitur ex Innoc. Panor. & communi in cap.nouit.de iudic.quod ſatis explicat Fel.ibi.à nu.9.

Ad quartum reſpondeo concedendo quidem per hanc bullam indulgeri commiſſarijs in ea deputatis poteſtatem tollẽdi ius quæſitum, & dominium,& quaſi dominium multorum bonorum , & multorum iurium ſine conſenſu dominorum,& quod id iuſte fieri non poſſet, ſine
3 iuſta cauſa;negando tamen,quod cum cauſa id fieri nequeat, per l. itẽ ſi verberatum. ff. de rei vend.& l.Lucius.ff. de euiction. & per dicta Innoc. & omnium aliorum in cap. quæ in eccleſiarum. de conſtit. & in l. fin.C.ſi contra ius vel vtil.publ. negando item, quod illa in propoſito non occurrat,quum nõ ſolum verum, ſed etiam notorium ſit toti Orbi Chriſtiano id quod in ea narratur; nempe totam Eccleſiã Chriſtianã pręſertim Italam, quæ pars eius adeo nobilis eſt,vt ipſius Vicarium caput conſeruet,eſſe conſtitutam in maximo periculo ſubuerſionis,& captiuitatis,niſi victoriam nouam ter mirabilem, contra immaniſſimos Turcas proximis diebus cœlitus conceſſam proſequentes, eos penitus deleamus, aut certe in eum ſtatum in quo non timeantur, redigamus priuſquam vires ſuas redintegrent, & in priſtinum ſuum ſtatum nobis oppidò formidandum ſeſe reſtituant. Et quod ærarium publicũ Sedis Apoſt.eſt maxime exhauſtum,non quidem cõuiuijs & alijs malis, aut vanis ſumptibus,ſed bellis piis aduerſus infideles ſuſceptis,& alijs operibus neceſſarijs,quibus eius benignitas,pietas,& religio reſplendent.
4 Quæ confirmãtur ex eo quòd Papa plus iuris habet in clericos ſaltem quo ad bona eccleſiaſtica,quam Imperator & Reges in laicos, iuxta Panor.in cap.ex multiplici.de decimis.cõiter recept. vt poſt alios tradit Dec.in d.cap.quæ in eccleſiarum.nu.26.cuius rei efficax ratio quæ à nemine,quẽ viderim,redditur eſt illa,quæ colligitur ex notab.7.§.3. ſupra eod.adiunctis,quæ late probauimus in d.tract.de reditib. eccleſ. q.1. mon. 40.& 41.& in d.Apolog.q.1.mon.24. & 25. videlicet, quod omnia bona eccleſiaſtica ſunt ſacra, ſaltem quartæ ſpeciei, iuxta doctrinam S.Thom.in 2. 2. quæſt. 99. art. 3. & ita nullius hominis. §. nullius. §. ſacræ.inſtit. de rer.diuiſ.ſed ſolus Chriſtus D. N.habet verum dominium omnium bonorum eccleſiaſticorum. Et quod ſolus Papa,tanquam ſummus eius Vicarius & procurator,habet poteſtatem admini-

adminiſtrandi ea, receptam immediate ab eo.& quod omnes alij Prælati,& beneficiarij accipiunt à Papa mediate,vel immediate poteſtatē adminiſtrandi aliqua ex eis.Bona vero profana laicorum ſunt eorumdem quo ad dominium,& Rex,vel Imperator ſecularis non habet dominiū in eis,licet habeat iuriſdictionem & poteſtatem gubernandi ſua Regna,& Imperia,vt habet gloſ.in l.bene à Zenone.C.de quadr. præſcript.verb. principis. recepta communiter ibi. & ab Archid. in cap. per principalem.9.q.3.& in cap. quamuis. 23. quæſt. 8. & à Bart. in procem.ff.orum.& vbique , & ſubditi laici , non recipiunt dominium ſuorum bonorum,neq;adminiſtrationem eorum à Rege,vel Imperatore,ſicut clerici à Papa recipiunt adminiſtrationem bonorū eccleſiaſticorum : imo ipſi Reges, & Imperatores ab Initio ſuſceperunt iuriſdictionem,& poteſtatem gubernādi ab ipſis populis,& Regnis,l.prima, ff. de conſtit. princip. §. ſed & quod principi.Inſtit.de iur. na. gent. & ciuil.vt tradidimus pridem latius in repet.cap.nouit.de iud.nota.3.& ita eſt clarum,lōge maius ius eſſe Papæ in clericos quo ad bona eccleſiaſtica,quā Imperatori,& Regi in laicos quo ad bona profana . Qua ratione nō aſſentimur Decio,qui cōtra cōmunem conatur defendere vbi ſupra eſſe ius maius Papæ in clericos quo ad bona patrimonialia, quā Regibus in laicos,quo ad profana:quia in patrimonialibus bonis clerici habent dominium ſicut laici in ſuis,& non recipiunt dominium nec adminiſtrationem à Papa,quæ eſt ratio vera cap.cum dilectus.de iur.patr.& ibi Abb.3.notab.& latius Fel.in d.cap.quæ in eccleſiarum. nu.31.vbi hoc ſentiunt plerique omnes.facit.cap.fixum. 12.q. 5. cap. quicunque.de teſtam.cum alijs citatis in eis.

Ex quo infero, Papam ,qui clerico etiam terræ ſibi in tēporalibus ſubiectę bona patrimonialia,ſine culpa,& iuſta cauſa tolleret,perinde teneri ad reſtitutionem,ac alium quemlibet Regem,& Monarcham idem facientē laico ſibi ſubiecto.Ex quo ſubinfertur, Papam patrimonium clerico iuſte auferentem ad integriorem reſtitutionem teneri , quamſi iniuſte tolleret beneficium eccleſiaſticum:quoniam per adducta ſupra §.3.num.9.(vbi huc quoad aliqua lectorem remiſimus)Papa non tenetur omnino de rigore iuſtitiæ vere & ſpecialis ad reſtituendū beneficium iniuſte ablatum;quamuis ex bono,& æquo teneatur ad faciendam ei iuſtam compenſationem.Et ſiquis roget quoad quid tenebitur magis reſtituere , ob iniuſtam ablationem patrimonij,quam ob ablationem iniuſtam beneficij? Reſpondeo,ꝙ ablatio iniuſta patrimonij obligat ad reſtituendum id ipſum quod ablatum eſt, l. eum a quo. authen.hoc niſi.& l.manifeſti iuris.C.de ſolut.& tradimus in Manuali cap.17. nu. 24. Ablatio vero beneficij ſolum obligat ad compenſationem reſtituendi idem,vel ſimile.Ratio diuerſitatis poteſt eſſe,quod auferendo iniuſte patrimonium ab inuito non aufertur dominium cō

petens

petens ei iure naturali,nec trãsfertur in eũ cui datum fuerit iuxta,l.id quod noſtrum.ff.de reg.iur.& ita idipſum reſtitui poteſt, ſine alterius iniuria. Auferendo autem beneficium, aufertur vere, licet iniuſte ius quod in eo habet is,cui aufertur.& collatum alteri vere fit eius quoad adminiſtrationem,per adducta in d.nu.9.& ita non poteſt reſtitui ſine iniuria alterius. Quæ omnia fundantur iuribus, & rationibus ſupra proxime,& in d.§.3.citatis.Credo autẽ,ꝙ Rex,vel alius Princeps, aut dominus,qui aliquod officium vendibile,venditum, aut datum alicui, iniuſte auferret,perinde teneretur reſtituere illi,ac ſi aliquã rem vendibilem quæſitam ei per venditionem,vel donationem,vel aliàs auferret:& quod vbi ſupra dixi,non teneri Regem ad integram reſtitutionẽ ob ablationẽ officij à ſe dati,procedat in eo quod gratis dat, vſque ad ſuum beneplacitum,iuxta textũ c.ſi gratioſe.& ei notata; de reſcrip. lib. 6. qualiter vt plurimum, conferuntur in Hiſpania omnia officia Prætoriorum regiorum. quãmuis aliquo reſpectu etiam tunc dicantur perpetua,iuxta l.iuriſperitos.ff.de excuſ.tut.

5 Ad quintum reſpondeo, concedendo quidem non poſſe procedere aliquem Iudicem,etiam Principem contra aliquem etiam ſubditum, inauditum, & non citatum ſine iuſta cauſa, quod probant iura in eo allegata,ſed negando quod non poſſit exiſtẽte illa iuxta gloſ.not. l.ante pen.ff.ex quib.cau.maior.quam poſt alios ſequitur Fel.in d.cap.quæ in eccleſiarum.nu.66.in duobus locis,& Dec.nu.18.Pro ea eſt caſus in cap.cum olim.de re iud.vbi etiam id adnotat Panor.& in caſu bullæ interuenit iuſta cauſa omittẽdi citationem.tum quia illa omitti poteſt, quoties conſtat non eſſe abſenti defenſionem per tex.quem ad hoc putat eſſe ſing. Card. ibi in d. cap. cum olim. de re iud. quem ſequuntur ibidem Panor.Fel.& citati ab eis.& Dec.& citati ab eo in cap.cauſam quæ.nu.3. de reſcript.ꝙ probat poſſe pronunciari proceſſum eſſe nullum,abſente parte: quia nõ poteſt competere ei defenſio, quam Iudex non intelligat parte non vocata. & in caſu prædictę bullæ conſtat notorie Papæ,nõ poſſe beneficiarijs & eccleſijs eorum competere aduerſus volũtatem eius in ea expreſſam defenſionem aliquam,quæ eis prodeſſet, extante veritate cauſę notoria qua nititur.

6 Ad ſextum reſpondeo concedendo quidem, quod per prædictam bullam datur facultas efficiendi bona eccleſiaſtica profana cum priuilegio gaudendi bonorum eccleſiaſticorum priuilegijs, negãdo vero id continere in ſe repugnantiã,licet per accidens contredictionem Principum ſecularium in terris eis ſubiectis forte patietur, in terris autẽ ſubiectis Papę,quo ad temporalia obtinebit.Quod autem etiam Principes ſeculares compelli poſſent,facit,quod qui poteſt tollere totum, à fortiori poteſt tollere partẽ tantũ eius rei quæ diuiſibilis eſt,argu.l. quæ de tota.ff.de rei vendi.& cap.paſtoralis.§.item ſi totum.ff.de off.

deleg.

deleg & ita videtur poſſe Papam efficere, quod bona quæ in totũ ſunt eccleſiaſtica maneant quo ad aliquid talia, & quo ad reliqua profana: quum per id nihil præiudici noui fiat Principibus ſecularibus, à quibus ante prædictam bullam erant omnino exempta.

7 Ad ſeptimum reſpondeo, concedendo primum omnia bona eccleſiaſtica eſſe ſacra, nõ ſolum ob authoritatẽ S. Tho. in argum. citati; ſed etiã ob cap. nulli. & cap. prædia. 12. q. 2. & cap. ſunt qui opes. & cap. ſacrilegium. & cap. quiſquis. §. ſacrilegium. ſub eodem ſito. 17. q. 4. & alia multa, in quibus appellatur ſacrilegus is qui eccleſiaſtica bona qualiacunque etiam prædia ruſtica, vel vrbana lædit, vel damnificat, & actus quo id fit ſacrilegium. Secundo diſtinguendo, vt diſtinximus in præfa. tract. de redit. q. 1. mon. 40. & 41. in Apolog. q. 1. mon. 24. & 25. inter ſacra, quæ benedictione aliqua conſtitutiua ſacri conſecrantur, & inter ſacra quæ ſola donatione vel alia diſpoſitione deputantur ad hominũ, & rerum aliqua benedictione conſecratorum, vel conſecratarum ſuſtentationem: & concedendo quod priora, videlicet bona cõſecrata benedictione aliqua cõſtitutiua, ſacri nõ poſſunt penitus execrari durante eadem forma, & eodem eſſe artificiali antequam corrumpantur, conflentur, diſſoluantur, vel aliàs perdant prædictum ſuum eſſe artificiale, de quibus intelligẽdum cap. comperimus. 14. q. 6. & dicta S. Thom. in argu. citata, quatenus ſignificat, id non poſſe fieri etiam per Papam: negando autem, quod poſteriora, videlicet quæ ſine benedictione conſtitutiua ſacri fiunt talia, non poſſint penitus execrari, etiã per Prælatos

8 inferiores, vt quotidie execrantur: immobilia quidem quoties iuſta de cauſa, & cum ſolennitate debita venduntur laicis, vel alias commutantur cum eis, per notata in ſumma, & in cap. ſine exceptione. 12. q. 2. & in cap. nulli. & per totum titulum de reb. eccle. non alien. fructus vero eorum ſine vlla ſolennitate. iuxta cap. veſtra. de loca. & cap. querelam. ne prælat. vic. ſu. Hanc diſtinctionem ſignificat gloſ. prædicta cap. ſemel. de reg. iur. libr. 6. ſatis eam ponderanti; quam quia multi non animaduerterunt, confuſè, ac varie loquuti ſunt: vt pridem prælegendo d. cap. ſemel. adnotauimus. ob id enim Dyn. quem ſequuntur Francus & Rauen. ibi ſignificauit illi cap. non eſſe locum in Papa, quum tamen per prædictam diſtinctionem ſit locus etiam in eo quoad priora, & quoad poſteriora ſit locus etiam in alijs prælatis. ob id etiam cõiter intelliguntur eodem modo, cap. eccleſiaſticis. 12. q. 2. & cap. 3. de rer. permu. & cap. ligna. & cap. veſtimenta. de conſec. diſt. 1. & cap. quæ ſemel. 19. q. 3. & cap. comperimus. & cap. ad hæc. de relig. dom. quum tamen plurimum inter illa diſtet: nam alia illorum agunt tantum de prioribus ſacris, ſcilicet de ſacratis benedictione conſtitutiua ſacri. Alia vero de poſterioribus, ſcilicet de ſacris non benedictis, nec conſecratis, ſed ad ſuſtẽtationem ſacrorum deputatis ſine vlla

bene-

benedictione,vel ſolum inuocatiua,quæ appellauit S.Thom.vt prædi-ctum eſt,quartæ ſpeciei ſacrorum,in 2.2.q.99.art.3.Ob id etiam gl.in c.altare.1 .q.3.putata ſingularis à Ludo.Rom.in ſingu. 664. fructus. citato à multis;& in ijs à Dec.cap.2. nu.14. de iud.& conſil.148.nu.3. & à Troil.col.penul.tract.de oblat.quatenus ſenſit oblata in altari nõ poſſe vendi, eo quod viſum fuerit illis altare,& oblationes ad illud factas,eſſe eiuſdem ſpeciei ſacrorum,quum ſint longe diuerſæ; nam altare eſt de numero ſacrorum conſecratorum benedictione conſtitutiua ſacri, oblationes autem de numero ſacrorũ abſque tali; benedictione dicatorum, & ſolum deputatorum ad ſuſtẽtationem ſacrorum abſque eiuſmodi benedictione, licet aliquę dedicentur benedictione tantum inuocatiua.Quare non immerito Papa & alij prælati omnes contra dictum Ludouici faciunt, vt ait Archid.in cap.ſanctorum.10.q.1. nõ demirans hoc vt Ludoui.imponit ei,nec dubitans de valore talis conſuetudinis,vt alij dicunt,& merito:quoniam aliud eſt ius accipiendi oblationes ad altare factas, quod tanquam ſpirituale vendi non poteſt,c. quam pio.1.q.2.& aliud oblationes ipſæ temporales,quę locari,& vendi poſſunt d. c. quam pio. ipſæ tamen decimæ , ſiue fructus, vendi & locari poſſunt, per d.c. veſtra.& in hoc ſenſu prædictum cap.altare. exęquat altare & decimas,nihil exprimens de oblationibus,neque de fructibus decimarum. Et hæc concluſio certiſſima eſt,quo ad oblationes iam factas,& ſuſceptas ab eo cui ius eas capiendi eſt,quoad faciendas autem,& ſuſcipiendas,habet aliquid dubij propter ſcandalum, & occaſionem,qua diminui poſſet offerentium deuotio,eo quod videant eas laicis & profanis eſſe locatas , nec plus aut minus, eccleſiam vel eccleſiaſticos de illis habituros eo quo plus,vel minus offerant.Quare cauendum eſſe cenſuit Archi.in d. c. altare. ne conductor, ſeu arrendator oblationũ laicus capiat eas per ſe in altari, vel de illo. Propter quam eandem rationũ ſine aliqua grandi cauſa non eſſent locandę ſeu arrendandæ oblationes, quæ à fidelibus mittuntur in corbonas, quas clem.exiui.de verb. ſigni.ſoccos vocat, nec aliæ oblationes quæ in medio miſſæ fieri ſolent; imo,neque illæ quæ oſtiatim,& compitatim, vel in eccleſijs & valuis earũ fiunt,pro eccleſijs,monaſterijs hoſpitalibus & alijs pijs locis. Quod ipſum potuit eſſe vna de rationibus dubitãdi, an decimę nondum perceptæ poſſent locari,& vendi,qua non obſtãte, definitum fuit in prædictis c.veſtra.& quęrelam.poſſe illas vendi quanquam in illis non videtur eſſe tanta occaſio diminuendi deuotionem ſoluendi decimas,quanta in propoſito eſt diminuendi deuotionem offerendi. Quare reſoluendum eſt poſſe quidem illas ſtricto iure vendi & locari,etiam antequam fiant,& ſuſcipiantur, fieri tamen id debere ſecreto,aut tali modo quo non fiat notabilis deuotionis offerendi diminutio ſaltem ſine aliqua cauſa,quæ id iuſtificet.

Ex

9 Ex quibus infertur primo,quod alia eſt benedictio conſtitutiua ſacri, ideſt,qua res fit ſacra,qualis eſt bn̄dictio calicis,corporalis,eccleſiæ, & altaris.Alia benedictio inuocatiua, qua res nō fit ſacra, qualis eſt bene dictio mēſæ,nauis,ignis,domus,& ſimiliū, quæ nō benedicuntur vt ſint ſacra,ac proinde nullius,ſed vt per inuocationē Dei obtineatur aliqua aſſiſtētia eius ſpecialis,vt pulchre declarat Caiet.in 2.2.q.88.artic.11.

10 Secundo infertur,nullum prælatum etiam Papam poſſe calicem, altare vel eccleſiā,vel aliam rem benedictione conſtitutiua ſacri dicatā, ſiue ſacratā,in ſua forma,& eſſe artificiali permanētia profanare, ſiue vſibus profanis applicare, vt habet regula prædicta ſemel, & prædictū cap. comperimus. Tum quia id videtur eſſe iure diuino, vel naturali prohibitum, vt ſenſit S.Thom. in 2. 2. q. 88. artic. 10.ad primum per cap.fin.Leuit.Tum quia id clare vbi ſupra affirmat Caiet. & ſatis, licet non ita aperte,S.Thom.ibidem,& in.d.artic.10.ad primum.

Tertio,quod non ſolum per Papam,ſed etiam per alios prçlatos inferiores poſſunt profanari illa,quæ ſunt ſacra alia ratione,quam bene dictione conſtitutiua ſacri,quod,vt ſupra dictum eſt paſſim fit de bonis eccleſiarum mobilibus,& frequentiſſime de immobilibus per iura prædicta; quum tamen omnia illa ſint ſacra, vt ſupradictum, & probatum eſt.

11 Quarto,quod magna eſt quæſtio, quam non video per aliquem digne tractatam; An partes rei ſacratæ per benedictionem conſtitutiuā ſacri,quales ſunt lapides altaris,& eccleſiæ deſtructç,vel collapſæ, poſſint applicari vſibus profanis? quod enim non poſſint videtur caſus in cap.ligna.de conſecr.diſtin.1.quatenus habet, ligna eccleſiæ deſtructæ non poſſe applicari vſibus profanis.

Quod autem poſſint,facit primo,quod vaſa ſacra conflata vēdi poſſunt,cap.aurum.12.q.2.cum glo. recepta. Et conſtat argentum calicis iam conflati fuiſſe partem eiuſdem, anteaquam conflaretur, & execraretur.

Deinde,quod eccleſia pro maiore parte exuſta,vel deſtructa, deſinit eſſe conſecrata.cap.eccleſijs.& cap.de fabrica.de conſecra.diſtin. 1. & altare enomiter deformatum deſinit eſſe conſecratum, cap. 1. & cap. quod in dubijs.de conſecr.eccl.vel altar.& conſequenter,imo à fortiori videntur lapides & ligna Eccleſiç dirutæ,vel collapſæ deſinere eſſe ſacra.Et expreſſe ait Archid.ligna eccleſiæ non eſſe ſacra,in d.cap.ligna. Tum quia licet eccleſia ſit conſecrata benedictione conſtitutiua ſacri, non tamen lapides eius:quia aliud eſt eccleſia, & aliud partes ex quibus illa conſtat, l.eum qui.ff.de vſuca.& l.qui vniuerſas.ff.de acq. poſ.

Equidem in hac quotidiana quæſtione arbitror primo, iuſte poſſe Papam concedere facultatem faciendi domum laicam ex area,& lapidibus eccleſiæ deſtructæ,vel collapſæ.Tum quia Dynus, quē ibi omnes

alijs ſequuntur in d.cap.ſemel.ait,cap.illud non habere locum in ſummo Pontifice, cuius dictum licet non ſit verum quoad ea quæ ſunt dicata benedictione cõſtitutiua ſacri vt prius diximus, tamen in his lapidibus, qui non ſunt benedicti tali benedictione, habebit locum, per l. continuus.§.pen.& ibi, not. per omnes. ff. de verb. oblig. quod tamen aliquis intelligeret,quando lapides eiuſmodi nõ eſſent tales qui in ædificio domus profanæ poſiti gignerẽt ſcandalum actiuum ijs qui cognoſcerent eos fuiſſe partes eccleſiæ ſacræ: nam cum tali ſcandalo nil diſponi poſſe videtur,cap.nihil cum ſcandalo.de preſcrip. & cap. 2. de noui oper.nunt.quamuis reſpõderi poſſet,per facultatem, & licentiam à Papa conceſſam,& publicatam effici,ne tale ſcãdalum ſit actiuum:ſicut & ceſſat in matrimonio cõtracto cum cognatis intra quartum gradum cum eius diſpenſatione, quod videtur verius:quia prohibitio hæc qua prohibetur,ne res quæ fuit pars rei ſacræ profano vſui applicetur, videtur iuris humani tantum, ſupra quod eſt Papa,cap.propoſuit. de conceſſ.præb.

Secundo eiuſmodi facultatem non poteſt concedere ordinarius,per cap.ligna.& cap.veſtimenta.de conſecra.diſt. 1. non quidem quia ſunt ſacra,aut ſancta,ſanctitate benedictionis conſtitutiuæ ſacri, ſed ob reuerentiam eccleſiæ cui ſeruierunt,vt ait Archid.ibi. cum nullo iure videatur conceſſa ei ſuper hoc diſpenſandi facultas, quamuis viderim in Hiſpania ligna eccleſiæ veteris dirutæ,quæ nouæ ampliori conſtruẽdæ inepta erant,vendi plus offerenti etiam volẽti ex eis domum profanã facere,vel reficere ſine licentia etiam ordinarij,quod forte diſſimulari poſſet,in lignis non pictis,neque vllo ſigno inſignitis,quo poſita in ſtructura domus profanæ noſcerentur fuiſſe eccleſiæ, ac proinde ſcandalizarent.

Quinto infertur,S.D.N.iuſte nuper annuiſſe cuidam Anglo,vt vteretur quadam ampla domo conſtructa ex lapidibus cuiuſdam monaſterij à Lutheranis deſtructi, donec Abbas Catholicus ei ſufficeretur, vt ſupra meminimus.

Vltimo infertur,iuſte potuiſſe S.D. N. per prædictam bullam facere facultatem,prædictis Commiſſarijs profanandi bona Eccleſiaſtica in ea contenta,eo quod licet ſint ſacra quartæ ſpeciei,ſacrorum,nõ tamẽ ſunt ſacrata benedictione aliqua cõſtitutiua ſacri,imo nec partes rerũ tali benedictione ſacratarum,& conſequenter ſolutam eſſe ſeptimam difficultatem aduerſus prædictam bullam propoſitam. Per cuius ſolutionem & aliarum ſex contra eam propoſitarum,clare apparet, ipſam à nemine poſſe iniuſtitiæ redargui,ſed potius magnopere commendandam eſſe,tanquam quæ ſit è Repub.Chriſt. in magnam gloriam Chriſti,qui nos omnes ſeruet,beetque æternum.Amen.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Bulla Pij V. reuocatoria facultatum ad diſponendum in illegitimos factaruw.*
2 *Filios eccleſiaſticorum occaſionem eſſe damnorum eccleſiaſticorum.*
2 *Filios habens an poſſit in Epiſcopum eligi.*
3 *Filijs illegitimis relinquendi facultas cur ſcandoloſa.*
2 *Exempla prælatorum mala ſcandaloſa.*
4 *Eccleſiaſticos teneri ad dandum ſuperflua pauperibus.*
4 *Filios in illegitimos diſponendi omnis facultas de quibuſcunque; bonis ſublata vna cum facultate ſuccedendi ab inteſtato habentibus illos.*
5 *Statutum habilitans ſpurios ad ſucceſſionem an valeat.*
6 *Facultates concedendi facultates diſponendi in illegitimos ſublatæ.*
7 *Beneficium vtrumque incompatibile perdit, qui vtrumque retinere contendit.*
8 *Feudum, & emphiteuſim perdendi nouus modus.*
9 *Filijs ſpurijs non eſt adempta facultas ſuccedendi à iure communi conceſſa per hanc Extraua. Pij V.*
10 *Filios, & filias clericorum iuſte poſſe ab eis etiã hodie ali, & dotari.*
10 *Lex humana non poteſt tollere diuinam vel naturalem.*
11 *Duos ſuccedit loco alimentorum.*
12 *Filium habentem vnde ſe alat, nõ tenetur pater alere, nec è contrario.*

§. 19.

QVoniam ſupra *§. 6.* promiſimus nos huic Commentario bullã S.D.N. Pij V. reuocatoriam facultatum teſtandi & diſponendi de rebus eccleſiaſticis, ac etiam de bonis feudalibus, emphyteuticis in illegitimos de verbo ad verbum cum nonnonullis adnotationibus inſerturos, ideo tenorem illius nunc ſubijciemus, & illi adnotationes promiſſas obiter adiũgemus. Sic itaq; habet.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI AD PERPETVAM REI MEMORIAM.

QVAE ordini eccleſiaſtico noxia eſſe, & ſcandalum obijcere perhibentur, neceſſe eſt è medio ſubmouere. Quod nos pro noſtri muneris officio, inter alia incõmoda quæ in oculos noſtros incurrũt, de Chriſti peculio, ne ab indignis, & reiectis ignominioſe cõſumatur, neue illorũ cauſa eccleſijs & pauperib. præripiatur curã præcipuã habere volentes, De nobis attributæ poteſtatis plenitudine reuocamus, & abolemus omnia et quæcũq. priuilegia, licẽtias, diſpenſationes, et indulta faciendi teſtamẽta, donationes, ſiue inter viuos, ſiue cauſa mortis, legata, & quaſcũque alias diſpoſitiones, de Dominijs, Terris, Caſtris, Domibus, & quibuslibet alijs bonis & rebus immobilibus,

mobilibus,& ſe mouẽtibus,necnon pecunÿs,iuribus, & actionibus, ex beneficÿs, fructibus,pẽſionibus, & alÿs rebus eccleſiaſticis quibuſcũq; confectis,acquiſitis,& alias quomodocunque;prouenientibus,necnon de peculio,& alÿs etiam ſola induſtria,labore,muneribus, aut quocunque alio modo partis,cuiuſcunque qualitatis,quantitatis,ſpeciei,naturæ,& valoris exiſtentibus , in quoſcunq; illegitimos ſiue ſuos, ſiue extraneos,etiam legitimatos,eoſdemque ex toto vel in parte hæredes inſtituendi , & ſubſtituendi ,ſeu quod ipſi in prædictis ab inteſtato ſuccedant,cæteraſque huiuſmodi facultates,& permiſſiones , ac etiam habilitationes , & capacitates ſuccedendi in bonis, & rebus feudalibus, & emphyteuticis,ab eccleſiis,monaſterÿs,& Pÿs locis profectis , quibuſcunque perſonis,& ſecularibus,& quoruncunque ordinum,necnon militiarum,& hoſpitalium,regularibus,ac Romanæ Curiæ officialibus,et alÿs curialibus,Curiamque ipſam ſequentibus, & etiam Vrbis Romæ ciuibus,ac palatia,ædes,cenſus,aliaque bona, in ea eiuſq; diſtrictu habentibus,noſtris quoque;& aliorum Romanorum Pontificum familiaribus,eccleſiarũ prælatis , etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus,& alÿs cuiuſcunque dignitatis,ordinis,& conditionis , exiſtentibus,illorumque,et alÿs eccleſiis,capitulis,conuentibus ,ordinibus,militÿs,hoſpitalibus,collegÿs,officÿs, & locis,ac prædictæ vrbi , alÿſque ciuitatibus,prouinciÿs,& dominÿs, eorumque dominis,populis,ciuibus, & incolis,tam per fœl.rec. Sixtum IIII. Innocentium VIII. Alexandrum VI. Iulium II. Leonem X. Clementem VII. Paulum III. Iulium III. Paulum IIII. Pium IIII. & qui ante illos fuerunt alios quoſcunque Romanos Pontifices, ac nos, & Sedem Apoſtolicam,eiuſq; legatos,etiam de latere,nuntios,notarios,comites,collegia,officia, & loca,etiam per modum ſtatuti perpetui,generalis legis , initi & ſtipulati contractus ſeu quaſi,& alias ſub quibuſcunque tenoribus , & formis , ac cum quibuſuis , reſtitutiuis , præſeruatiuis,mentis atteſtatiuis , derogatoriarum derogatorÿs,alÿſque fortioribus,efficacioribus, & inſolitis clauſulis , necnon irritantibus,& alÿs decretis,etiam Motu proprio,& ex certa ſcientia,deque ſimili poteſtatis plenitudine;ac prædictorum Cardinalium conſilio , & matura deliberatione in Conſiſtorio habitan ec non conſideratione,intuitu,contemplatione, vel diſtantia Imperatoris,Regum , & aliorum Principum etiam ob remunerationem laborum,& obſequiorum, nobis,& dictæ Sedi impenſorum, refectionẽ damnorum,compenſationem iurium ceſſorum vel ablatorum , nauatæ militiæ contra hæreticos,& infideles,ſeu pro prædictæ vrbis ornatu,& frequentatione , ac quibuſcunque alÿs vſibus , ac etiam neceſſarÿs, & pÿs cauſis conceſſa,& multiplicatis,vicibus confirmata,innouata,extẽſa,& moderata , & quantocunque tempore pacifice obſeruata , quoad eã partem quæ illegitimos prædictos tangit duntaxat,etiam ſi illa conti

neant

neant, quod omnes Curiales curiam ſequentes, & alij ſiue eccleſiaſtici, ēt Cardinales, ſiue mūdani, qui palatia, domos, & prædia vrbana, vel ruſtica ædificauerint, aut cenſus, aliaue bona acquiſiuerint, aut alias acquiſita habuerint in dictaVrbe & circum eā ad milliaria decē, ex bonis ſeu fructibus eccleſiaſticis, hi tales de illis, necnō iuribus & iuriſdictionib⁹ omnibus in fauorē illegitimorū, ac quomodolibet inhabiliū & incapacium ſiue inter viuos, ſiue cauſa mortis diſponere, eoſq; hæredes, et ſucceſſores vniuerſales, vel particulares inſtituere, & ſubſtituere; & ſi inteſtati deceſſerint, ipſi illegitimi, & incapaces, in illis ſuccedere poſſint: quodq; per quaſcūq; reuocationes, derogationes, aut alias cōtrarias diſpoſitiones, illis quorum intereſt præiudicari nequeant: & ſi vllo unquā tēpore præiudicatū, aut derogatum quomodo apparuerit, ius quæſitū oblatum, & literæ reuocationum, & derogationum huiuſmodi, iuris quæſiti ablatiuæ cenſeantur. Sicque per quoſcunque iudices iudicari debeat, & ēt definiri. Ac pariter tollim⁹, & abrogamus omnes et quaſcūq; facultates ſimilia concedendi Legatis, Nuntij, Notarijs, Comitib⁹, Collegijs, Officijs, & alijs ſupradictis: quorū omnium tenores, ac ſi ad verbū inſererentur, habemus præſentibus pro expreſſis. Ita vt priuilegiorum, diſpenſationum, facultatum, habilitationum, capacitatum, indultorum, et aliorū ſupradictorum ſic reuocatorum, aut ēt literarū legitimationis prætextu, null⁹ omnino de hōdi bonis, rebus, pecunijs, iuribus, iuriſdictionibus, & actionibus, in cōmodū, & fauorē illegitimorū vtriuſuis ſexus: ſiue eorum filiorum, ſiue conſanguineorū, affiniumue, ſiue extraneorum, ēt in ſtatu ſeculari procreatorū, ac legitimati quacūq; auctoritate donatorū, & ad huiuſmodi res & bona, eiuſq; ſucceſſionem, teſtato, vel inteſtato idoneorum & capacium effectorū, ſiue teſtamento, ſiue donatione, ſiue legato, ſiue eleemoſyna, ſiue alio quocunq; titulo, & pio opere (exceptis in communi, ac omni fraude, conuentione, ſeu compoſitione, ceſſante hoſpitalib⁹ expoſitorū, & orphanorū) diſponere, nec illegitimi ipſi ī eis ab inteſtato ſiue protinus, ſiue per interpoſitas, perſonas ac quomodocunq; ſuccedere, aut illa alias ad eos ēt per quēcunque circuitum multiplicatarū in alios capaces ſucceſſionum, vllo tēpore deuenire poſſint. Ad hæc nulla eſſe, & pro infectis haberi volum⁹ omnia & quecūq; facta hucuſque teſtamenta, legata, donationes, & alia diſpoſita huiuſmodi, quæ viuētibus adhuc teſtatoribus, aut alias, locū non habuerunt, ac pariter ab inteſtato ſucceſſiones, non tamen litigoſas quæ plenarium non ſunt effectum ſortitæ. Dehinc vero diſtrictius prohibem⁹, ne talia ſiue ī prædictos illegitimos, vtriuslibet ſexus, ſiue ī illorum coniuges, ſiue ipſorum parentes, filios, deſcedentes aſcendentes vel alios cognatos ſiue viuentibus, ſiue defunctis ipſis illegitimis ēt paupertatis, dotis, aut alterius cuiuſcūq; pijs operis intuitu fiant, neue ipſi vnquam in rebus bonis, pecunijs, iuribus, iuriſdictionibus, & actionibus, prædictis, ſiue totis, ſiue ī parte ſuccedāt, aut illa ad ipſos quauis diſpenſatione ſuffultos,

etiam per prædictum circuitũ deueniãt, neue de eis vlla ĩ aliũ ſeu alios cõceſſio, donatio, trãſlatio, aliaue diſpoſitio fiat, vt alia bona ſimilia, vel diſſimilia, illegitimis, aut alijs ſupradictis concedantur. Quod ſi prædictorum quiſquam fuerit præſentium violator, teſtamentum, donatio, legatum, & diſpoſitio omnino non teneat, nec ẽt quo ad alios capaces, et res alias valeat, ſicq; diſponens priuilegio, diſpenſatione, facultate, et indulto prædicto, eiuſq; vſu, & commodo, ẽt ĩ cæteris omnibus ipſo ſit iure priuatus. Nemo quantũuis capax illius pretextu fructus, res, pecunas, aut prorſus alia bona ſua faciat, nec illa detinẽs vlla præſcriptione, aut vllo alio iuris pæſidio adiuuetur, ſed ad integram illorum reſtitutionẽ, quocunq; temporis lapſu non obſtante, debeat coerceri. Ita vt omnes in eccleſiis, monaſterijs & beneficijs ſucceſſores, tam coniunctim, quã diuiſim, quiſque videlicet pro rata parte ſua, illa omni tempore recuperare poſſint, & qui primus cæteris ab eo monitis, & negligentibus, iudicium intenderit, ei ſoli res tota merito vendicetur. Nullis vero huiuſmodi ſucceſſoribus, pro prædictis inſiſtentibus, ac ẽt de peculio alias quã ex rebꝰ eccleſiaſticis confecto, locorum ordinarij tam conceſſorum, & relictorũ illegitimis, eorumue cauſa quam quoruncunq; aliorũ bonorum immobilium, mobilium, & ſe mouentium, necnon pecuniarum, fructuum, rerũ, & iurium, alias ſub dictis teſtamentis, donationibus, legatis, & diſpoſitionibus comprehenſorum, corporalẽ poſſeſſionẽ, amotis inde, et expulſis quibuſcunq; detentoribus, ſiue incapacibus, ſiue capacibus, per ſe, vel alium ſeu alios, libere apprehendant, & apprehẽſa huius Sedis nõie cuſtodiãt, donec ipſa Sedes de illis, vti tum tulerit piorũ operum neceſſitas duxerit prouidendum. Bona vero, res, & iura feudalia, vel emphyteutica (alijs legitimis ad ea forte vocatis nõ exiſtẽtibus) eo ipſo deuoluta, & iuri, ac proprietati ſuarum eccleſiarum, & locorũ reſtituta, & cum reliquis eorũ bonis cõſolida eſſe declaramꝰ. Decernẽtes irritum & inane quicquid ſecꝰ per quoſcunq; ſciẽter, vel ignorãter cõtigerit attẽtari. Nõ obſtãtibus conſtitutionibus, et ordinationibus, apoſtolicis, ac ſtatutis et cõſuetudinibus eccleſiarum, capitulorum, cõuẽtuum ordinũ, militiarum, hoſpitalium, vrbium, prouinciarum, collegiorum ẽt Cardinalium, & officiorum prædictorum, iuramẽto, cõfirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia cõmunitis, et ĩ Cõſiſtorio prædicto, ſeu cõclaui habitis, alijſq; priuilegijs, indultis, & literis Apoſtolicis generalibus, & ſpecialibus, illis eorumq. et alijs quibuſcunq; perſonis, cum quibuſuis clauſulis, & decretis, ẽt ſupradictis fortioribꝰ, ac ẽt diſponentibus, quod prædicta per quaſcunq; literas nunquã, aut ſine conſenſu illorum quorum intereſt, reuocata, aut ſublata intelligantur, et alias cuiuſcunq; tenoris exiſtãt, per quæ præſentibus non expreſſa, aut omnino non inſerta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus, de verbo, ad verbum habẽda eſſet in noſtris literis mentio ſpecialis. quæ omnia, quatenus prædictis aduerſentur il-

lorumue

lorumue executionem diſturbare poſſint, viribus prorſus, et effectu carere decernimus, ceteriſq; contrarijs quibuſcunq; Quia vero difficile nimis eſſet præſentes quocunq; illis opus erit perferre, volumus vt earum exempla, etiã impreſſa Notarij publici manu, & perſonæ in dignitate eccleſiaſtica cõſtitutæ eiuſue curiæ ſigillo obſignata, eãdem illam prorſus fidem, in iudicio & extra illud, vbique gentium faciant, quam ipſæmet præſentes facerent, ſi eſſent exhibitæ, & oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ reuocationis, abolitionis, ablationis, abrogationis, voluntatis, prohibitionis, declarationis, & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ apud ſanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo primo, Kalen. Februarij, Pontificatus Anno ſexto.

Annotationes promiſſas huic extrauag. obiter adiecturus, primo noto illa verba, *Quæ noxia ſunt ordini eccleſiaſtico.* quod noxium eſt ordini eccleſiaſtico, vt filij eccleſiaſticorum illegitimi ſuccedant eis, 2 quod confirmatur ex eo quod per filios eorum ſolet periclitari ſubſtantia eccleſiarum, cap. de Syracuſanæ. 28. diſtinct. & epiſcopi ſolent eſſe cæci erga nepotes ſecundum gloſ. ſing. in cap peruenit. 1. quæſt. 3. Quibus conſonat Concil. Triden. ſeſſ. 25. cap. 1. de reform. ibi, *Vt eccleſiaſtici omnem humanum erga fratres, nepotes, propinquoſque carnis affectum vnde multorum malorum in Eccleſia ſeminarium extat, pœnitus deponant.* vnde in Authen. quomodo oportet Epiſcopos. §. 1. collat. 1. conſtituitur, ne quis habens filios, vel nepotes etiam legitimos in Epiſcopum eligatur, ſumpta voce nepotes proprie pro filijs filiorum. l. Iuriſconſultus. ff. de grad. cogn. ſecundum Panor. in d. cap. 1. de teſtamen. numero 3. Quæ conſtitutio refertur in d. cap. de Syracuſanæ. & mandatur in cap. Catinenſis. 61. diſtin. ne habens vxorem & filios in Epiſcopum eligatur. cui concordat cap. priuſquam. 28. diſtin. per quæ Innoc. in d. cap. 1. de teſtamen. defenſus ibi per Panor. num. 2. affirmat non poſſe iure communi, habentem filios eligi in Epiſcopum non obſtante cap. epiſcopus qui filios. 12. q. 2. quamuis Hoſtien. communiter receptus contrarium teneat; cuius opinionem vſu receptam eſſe arbitror, eo quod viderim multos Epiſcopos, & alios prælatos habentes filios, promotos à ſancta Sede Apoſtolica non facta mentione de illis, nec habita, vt puto, diſpenſatione ſuper hoc ab eadem. Quare non arbitror teneri ad renunciandum epiſcopatui qui habens filium etiam illegitimum præſentatur à Rege, etiam illud neſciẽte Papæ, id ipſum ignoranti. Sed negari non poteſt opinionem Innoc. iuri ſcripto eſſe conſonantiorem.

Secundo noto ex illo verbo, *Et ſcandaloſo.* quod facultas dandi, vel

relinquẽdi bona eccleſiaſtica perſonis eſt ſcandaloſa,& merito quidẽ: quia ſcandalum eſt, dictum vel factum præbens occaſionem ruinæ à S.Thom.2.2.q.43.art.1. & conſtat per huiuſmodi facultatem pręberi occaſionem ruendi in peccatum perſonis eccleſiaſticis. Primum, volẽdo, & procurando habere filios fornicarios quibus bona relinquant, quod eſt graue peccatum, cap. vouentibus. 17.q.2. & toto titulo de co ha.cleric. Deinde quærendo, & ſeruando filijs ea quæ deberent diſtribuere pauperibus, quod eſſe peccatum probat præfatum cap.1. de reform.ſeſſ.25.Concil.Triden.& præfatum c. peruenit. per quæ & alia multa id probauimus in præfato tract de redit.eccleſ.q.1.monito 42. & in d. Apologia q. 1. mon. 27. Tertio præbendo exemplum fornicandi alijs, dum memoriam ſuarum fornicationum renouant per huiuſmodi ſucceſſionem iuxta c.præcipue.11.q.3.ibi, *Tot mortibus digni ſunt prælati, quot perditionis exempla in ſubditos tranſmittunt.*

Tertio noto ex illo verbo, *Peculio.* adiunctis verbis *Eccleſiis et pauperibus præripiatur.* infra poſitis, quod peculia eccleſiaſticorum debẽtur eccleſiis & pauperibus, hoc eſt operibus pijs; ita ꝙ ea quæ ſuperſunt beneficiarijs decenter ſuſtentatis debẽt in illa diſtribui:& ita hęc extrauag. ſentit id quod late confirmauimus in d.tract.de reditib.q.1 mon.42.& 43.& in d. Apologia quæſt. 1. mon. 27. & 28. & ſequ. licet enim nõ dicat rapi, vt dixit Bernardus in epiſt.2.col.pen.& in 42.col. 3.dicit tamen præripi, quod idem, vel aliquid maius ſonat.

Quarto noto ex illis verbis; *Omnia priuilegia &c.* ꝙ omnis facultas facta quibuſcunque perſonis non ſolum eccleſiaſticis ſed etiam ſecularibus,& non ſolum ſingularibus,ſed etiam collegijs,& vniuerſitatibus, non ſolum profanis, ſed etiam pijs ad diſponendũ de rebus quibuſcunque nõ ſolum eccleſiaſticis, ſed etiam ſecularibus in filios illegitimos a quibuſcunque Romanis Pont.etiam à Iulio III. eſt iam inutilis,& conſequenter facta eſt moderatio facultatum conceſſarum ab eodem Iulio III.clericis,& Romanis curialibus teſtandi,donandi,& relinquendi ſua peculia ſuis filijs illegitimis,& ſucceſſionis incapacibus, quam deſiderauimus in §.6.ſupra eod.antequam eam videremus editam,& longe amplior:nam nos ſolum deſiderauimus prędictam moderationem, fieri quoad facultates, cõceſſas perſonis eccleſiaſticis ad diſponendum de rebus eccleſiaſticis tantũ in filios illegitimos proprios tantum, & hæc extrauag. moderatur omnes facultates Apoſtolicas etiam conceſſas laicis, etiam ad diſponendum de rebus profanis nõ ſolum in prædictos filios proprios illegitimos, ſed etiã in extraneos, & in filios, parentes,& cognatos omnes eorum,& non ſolum facultates factas ad diſponendum, ſed etiam factas ad ſuccedendum ab inteſtato & capacitates indultas ad ſuccedẽdum in rebus emphyteuticis,& feudalibus,& alijs quibuſcunque quæſitis ab eccleſiis, etiam conceſſas ec-

clefijs

cleſijs & alijs pijs locis exceptis hoſpitalibus expoſitorũ & orphanorum,& hoc in communi tantum omni fraude,conuentione, ſeu cõpoſitione ceſſante:& non ſolum facultates conceſſas à Iulio III.quod ſolum ipſe deſiderabam,ſed etiã facultates oẽs conceſſas pe ripſummet & per quoſcunq;alios Pontif. max. Quod merito à nobis deſideratum fuit, & prudentiſſime iuxta, ac ſanctiſſime, à prudentiſſimo & N. Pio V.per hãc extrauag.cumultatiſſime ſtatutum. nam omnis occaſio delinquendi eſt impedienda,ne detur,& ſi data fuerit,tollenda. 1.Tim.4. & c. nolo.12. q. 1. & c. non ſunt audiendi. 11. q. 3. & l. conueniri. ff. de pact.dot.hinc conſuetudo inuitas maritum ad diſſipanda ſua bona, & vxorem ad adulterandum reprobatur in cap. ex parte. de conſuet. hinc vetatur promiſſio beneficiorum vacaturorum, ne detur occaſio mortis alienę captandę,cap.2.de concel.pręb.& cap.ne captandę,eodem titulo lib.6.hinc lex licet ſuapte natura reſpiciat futura,c.fin.de conſt. & l. leges. C. de leg.cum tamen indulget aliquid, ſolum eſt reſtringenda ad præterita, vel præſentia tantũ,ne det occaſionem delinquendi,l.cum lex.ff.de legib.per quam ibi Bart.& Bald.cõmuniter recepti dixerunt,quod ſtatutum diſponens quod quilibet bannitus extrahatur de banno ſoluendo decem,non compræhendit poſt illud banniẽdos:hinc reſcriptum per quod pœna remittitur,ante commiſſum delictum non valere dixit Salice. in l. caſtitati. C. de adult. hinc denique in terminis noſtris Feder.conſil.275. caſus talis eſt. quem vitioſe allegando ſequitur Fel.in c.fin.nu. 13. de conſt. conſuluit quod ſtatutum non poteſt habilitare prolem ſpuriã ad parentum ſucceſſionem, etiã non extantibus legitimis;ne detur occaſio adulterandi,& fornicandi, quem ſequutus Domi.in §.1.c.2.de filijs presb.lib.6.ait,Epiſcopum non poſſe per ſuum ſtatutum filios illegitimos ſui Epiſcopatus habiles facere ad ordines minores,& ſimplicia beneficia: quia daret occaſionẽ peccandi, licet per diſpenſationẽ poſteaquã fuerint nati id facere poſſit per illum tex.Et quamuis, vt in §. 6.diximus, contrarium eius quod conſuluit Fede.tenuerit Cald.conſil.4.de conſt. & eum ſequatur Decius in conſil.271.col.5.cum quibuſdam alijs quos ibi citat,quorũ opinio in aliquot Regnis ſeruatur,& in puncto iuris verior etiã nobis videatur, ob quod vbi ſupra facultatem Iulianã ſeruandã eſſe donec reuocaretur diximus;tamen negari non poteſt multo ſanctius eſſe cõtrarium præſertim quoad eccleſiaſticos,& quoad diſpoſitionem faciẽdã de bonis & fructibus eccleſiaſticis à quibus multis canonibus arcẽ-
6 tur illegitimi,vt etiã principium huius extrauag.inſinuat. merito igitur fel.re.Pius V.reuocauit in hoc pręfatas facultates,per quas magna dabatur occaſio polluendi ſe perſonis Deo dicatis, & ſanctificatis.

Non obſtat dicere,per hanc rationem iuſtificari quidem deſiderium noſtrum,prędictum,& etiam hanc legem quatenus illud explet,ſed nõ qua-

quatenus illud cumulat tollendo facultates conceſſas collegijs, & vni uerſitatibus,quæ non ſunt filiorum capaces,quibus per illas non datur occaſio vtendi venereis, non inquam hoc obſtat: quia illum cumulum non addidit cauſa tollendi occaſionem vtendi venereis collegijs, ſed cauſa tollendi occaſionem vtendi eis ſingularibus perſonis eccleſiaſticis,quæ poterant cõuenire tacite cũ prædictis collegijs, vt bona quæ ipſis darent,vel relinquerent darentur filijs illegitimis earum aliqua parte ſibi retenta,quæ ratio inſinuatur per hanc eandem extrauag.in exceptione hoſpitalium,expoſitorum, & orphanorum; dum limitat eã vt ſolum procedat,quum datur vel relinquitur eis in cõmuni, & nulli eorum in particulari, idque omni fraude, & conuentione ceſſante. Qua eadem ratione iuſtificatur quatenus vetat diſpoſitionem in filios illegitimos extraneos & parentes,filios & cognatos eorum:id enim fecit ad obuiandum fraudi,qua clerici cõuenire poterant inter ſe, vt alij in aliorum filios illegitimos vel cognatos eorum diſponerẽt, & dicere ſibi mutuo,tu fac hæredem, legatarium vel donatarium filium meum illegitimum,vel aliquem cognatum eius, & ego faciam tuũ vel aliquẽ cognatum illius:conuentio enim eiuſmodi non poterat reprobari,tanquam ſimoniaca,arg.definitionis ſymoniæ datæ à gloſ.in ſumma.1.q.1. & à S.Tho.2.2.q.100.art.1.quia nõ fieret ſuper ſpiritualibus:& ita niſi per hanc legem alias prohibita fuiſſet, iudicanda erat valida arg. l.illam.C.de collat.& cap.legatur.24.q. 2.

Quinto noto ex verſic. *Quibuſcunq; perſonis* &c. nullam eſſe differentiam in hoc inter perſonas ſingulares,& vniuerſitates,nec inter ſeculares,& Eccleſiaſticos,nec inter pia loca,& profana,neque inter epiſcopos & ſuperiores:imo parificari, ita ꝙ per præfatas facultates non poſſunt diſponere in præfatos filios illegitimos proprios, nec extraneos nec cognatos eorum, nec præfatarum facultatum virtute ſuccedere.Ex quo ſequitur,quòd facultates,quas habent aliqua pia loca ſuccedendi clericis ab inteſtato,ſunt ablatæ per hanc reuocatoriam,quoad clericos habentes filios illegitimos,ea ratione ne vt prædictum eſt, fraus fiat legi huic,partiendo bona quæſita cum filijs illegitimis.

Sexto noto ex illo verſ. *Ac pariter* &c. quod non ſolum reuocat facultates huiuſmodi à ſe ſuiſque prædeceſſoribus datis,ſed etiam datas à ſuis legatis. Imo & facultates factas à Sede Apoſtolica eis & quibuſcunque alijs ad concedendum prædictas facultates : ita quod poſthac à nemine poſſunt concedi virtute cuiuſcumque facultatis Apoſtolicæ.

Septimo noto ex illis verbis.*Quod ſi prædictorum* &c.quod licet facultates prędictæ ſolum ſint ſublatæ quatenus tangunt illegitimos filios,& nõ quoad alios,ſi tamen habentes illas vſi fuerint eis quoad ea quæ tangunt filios illlegitimos ipſo iure ſunt reuocatę,etiam quoad cætera

tera cõtenta in eis,& quo ad omnia facta virtute illarum,ſicut in ſimili qui Epiſcopus male ordinat clericum alienũ ſine literis dimiſſorijs bene ſuſpenditur per annum à collatione ordinum, cap.eos. de temp. ordi.lib.6.& qui male retinet priorem parochialem obtenta ſecunda,
7 quam bene retinere poteſt dimiſſa illa per cap.de multa.de præb.iuſte perdit vtranque,ſi iuſte non relinquit priorem per extrauag.execrabilis.Ioan.xxij.

Octauo noto ex verſ.*Bona vero* &c. nouum modum quo cadunt in commiſſum res feudales, & emphyteuticę: nempe ſi quis illas habens
8 diſpoſuerit de illis virtute facultatum Apoſtolicarum in filios illegitimos,proprios, vel extraneos, vel cognatos eorum. quę eſt adnotatio addenda cap. potuit. de locat. & l. 2. de iure emphyteut.& cap.1.de feud.

Nono nóto & colligo ex tota extrauag. id in quo multos audio decipi, nempe quod hæc extrauag.non reuocat iura communia per quæ
9 illegitimi poſſunt habere aliqua de bonis parentũ,etiam ſi ſint ſpurij, iux.æquitatem canonicam cap.cum haberet.de eo qui du.in mat.ea quæ Panor.& alij ibidem notant:ſolum enim reuocat priuilegia, licentias, diſpenſationes, & indulta faciendi teſtamenta, donationes, &c. contra vel prætor ius commune conceſſa per ipſummet Pium V.& alios omnes prædeceſſores eius,vt ex ea patet.

Et probatur primo:quia qui de vno dicit, de alio negare videtur,l. cum prætor. ff. de iud. cap. nonne. de præſumpt. & priuilegium aliud eſt à lege,imo eſt legi contrarium.cap.priuilegia.3.diſt.cap.in his.de priuileg.Ergo per reuocationem priuilegiorum quæ fit hic non reuocatur ius cõmune, cuius nihil meminit. Secundo quia facilius tollitur ius ſpeciale quam ius commune,l.eius militis.§.militia miſſus. ff. de milit.teſtam.& l. ſi quando.C.de inoff.teſtam.Tertio, quia lege humana non poteſt tolli naturalis,cap.ſunt quidam. 25. q. 1. l. id quod noſtrum.ff.de reg.iur.& educatio liberorum iure naturalis,debetur,cap. ius naturale.1.diſt.& l.1.§.ius naturale.ff.de iuſt.& iur.Quarto,quia prędicta auth.ex complexu.C.de inceſt.nup. nullibi gẽtium ſeruatur, quatenus habet ſpurios filios non eſſe à parentibus alendos: quoniam tãquã cõtraria pietati naturali poſtponitur æquitati canonicæ prædictæ conformi iuri & pietati naturali,de qua in l.1. & 2.ff de lib. agnoſ. vt ſupra dictum eſt.Quinto, quia non eſt veriſimile, ꝙ Pius V.piẽtiſſimus,& iuris cõis obſeruantiſſimus,&morum ab exorbitantium reductionis in illud tanquam in priſtinũ,& probatiſſimũ ſtatũ amãtiſſimus intẽderit tollere legẽ tantæ pietatis,cũ ſimilis ſimilẽ quęrat & foueat iux.cap.13.Eccl. & Philoſophũ in Ethi. & facere cõtrariũ eſſet quædã crudelitas Deo & hominibus inuiſa,ſecundum Io. Baptiſt.in repet. l.ſi qua illuſtris.C.ad orfic.col.pen.Deniq;quod à iure antiquo non cenſe

tur

tur receſſum;niſi quatenus id in nouo exprimitur.l. præcipimus. C.de appell.& per hanc extrauag. nulla receſſio ab eo exprimitur. ergo.

10 Ex quo infertur iuſte poſſe & debere clericos,non obſtante hac extrauag. alere ſuos filios illegitimos etiam ſpurios nitendo iuri communi contento in d.cap.cum haberet.quod ſeruandum eſſe etiam in foro ſeculari terrarum imperij,& aliorum Regnorum, etiam non ſubiectorum Papæ affirmat communis opinio poſt Panor.in d.cap.cum haberet.& Bart.in authen.ex complexu.C.de inceſt.nupt. & videre eſt apud Decium alios citantem in cap.cleri.nu.2. de iud.cui adde Philip. Franc.in rub.de teſta. lib.6.col.28.& Io. Lupum in repet.cap. per veſtras.de donat.inter vir.& vxo.§.23.nu.12.quorũ omnium firma ratio eſt,quod vt ſupradictum eſt,humana poteſtas, quæ minor eſt,non poteſt naturali vel diuinæ,quæ maior eſt,reſiſtere,cap.inferior.21.diſtin. cap.ex inſinuatione.de appella.

Subinfertur etiam,quod clerici poſſunt, & debent filias ſuas etiam ſpurias dotare:quia qui poteſt,& debet filiam alere,poteſt & debet eã

11 dotare:quum dos ſuccedat loco alimentorum, ſecundum communem præſertim Bart.qui in his terminis hoc dicit in l.vxorem.§. pater naturalis.ff.de leg.3.quem cũ alijs refert,& ſequitur Ioannes Lupus,vbi ſupra.Quæ duo facere poteſt etiã de reditibus eccleſiaſticis,arg. text. cum gloſ.in cap.omni no.31.diſtinct.quatenus habet, quod propriam vxorem,& filios ſuſtinere debet clericus de bonis eccleſiæ: & licet loquatur de filijs ante clericatum habitis:idem eſt in filijs habitis per illicitum coitum quoad hoc;nam licet clericus malefecerit: tamen ex quo ſunt geniti non ſunt perdendi,ſed paſcendi, & tanquam pauperes iuuandi,argumen.cap.paſce.86.diſtinct.& cap.ſicut hi.& prædicti cap. cum haberet. Quæ tamen omnia limitanda ſunt procedere in filijs

12 qui aliũde non haberent quo ſe alerent: quoniam nullo iure naturali, nec humano tenetur pater alere filium habentem quo ſe alat, nec ècõtrario filius patrem idem habentem.l.ſi quis à liberis.§. ſed ſi filius. & §.ſolent ff.de libe.agnoſcen.

Quamquam autem ad alia multa adnotanda copioſam materiam hęc extrauag.ditiſſima iuxta,ac pientiſſima præſtabat. paucula tamẽ hęc breuiter noſtro propoſito magis congruentia ſufficiant adnotaſſe; ne vltra inſtitutum excreſcat præſens Commentarius;& ne iam diutius contra iuſſa, & rogatus quamplurimorum Summatum, & infimatum differamus editionem Manualis noſtri Confeſſariorum, & pœnitẽtium, quod ex ſermone Hiſpano in Latinum per nos ipſos traductũ, ac recognitum,& quam plurimis auctuum,mos(vt ſupra condiximus) euulgabimus:in gloriam Dei,qui ſua nos omnes infinita bonitate ſeruet,beetque æternum.Amen.

FINIS.

QVAESTIONES IO. AZORII LORCITANI E SOCIETATE IESV PRESB. THEOLOG. DE SPOLIIS CLERICORVM.

QVO IVRE SPOLIA CLERICORVM Romano Pontifici debeantur.

CAPVT PRIMVM.

DE Spolijs Eccleſiaſticis tractatum edidit Gulielmus Redoanus vtriuſque Iuris Conſultus in 17. quæſt. diuiſum. Nauarrus quoque de ſpolijs Clericorum Commentarium ſcripſit ſuper cap. Non liceat Papæ 12. quæſt. 11.

Primo quæritur, Quænam Clericorum bona veniant apppellatione ſpoliorum? Reſpondeo, ſpolium proprie dici apud Scriptores Latinos, quidquid hoſtibus detrahitur, vt in id Virgilianum Seruius notauit:

--Et ſpolia ampla refertis.

Vnde ſpolia opima dicuntur, quæ dux duci detrahit: cruenta, quæ non ſine ſanguine hoſtibus auferuntur, At vero ſpolia Clericorum dicta ſunt ea bona, quæ Clericis vita functis, Romani Pontificis auctoritate, Fiſcus Apoſtolicus accipit, ne ad eorum hæredes, futurosúe in beneficio ſucceſſores tranſmittantur.

Secundo quæritur, Quo modo hæc ſpolia definiantur? Difficile eſt ſane, quæ in Iure tum Ciuili, tum Canonico tractantur, velle Philoſo-

phorum

phorum more,plene ſcilicet,& exacte definire: quare potius hæc ſpolia deſcribi poſſunt,quam definiri:Itaut ſint ea bona à Clericis quibuslibet etiam Religioſis ratione,& iure Eccleſiæ acquiſita,vel ex negociatione contra Canones comparata,& poſt obitum relicta. Sic Redoan.quæſt. 1.de ſpol.Eccl.nu.7.Dicitur.[Bona]tanquam genus:ſpolia enim Clericorum,bona ſunt:non tamen è contrario, vniuerſa Clericorum bona, ſunt ſpolia. Ac bonorum nomine generatim accipiuntur bona tum mobilia,vel ſe mouentia,tum immobilia:Iura item,& actiones, & corpora,quocumque nomine cenſeantur.hæc enim omnia generali bonorum vocabulo comprehendantur.l.Bonorum, ff. de verb.ſignific.[Quæ Clericis quibuslibet etiam Religioſis:]vt comprehenduntur bona,quorumuis Monachorum,Religioſorum,etiam eorum, qui Conuerſi, vel Donati dicuntur,demum quorumcunque, qui Eccleſiaſticæ perſonæ in Iure Canonico cenſentur, hi enim omnes etiamſi Clerici non ſint, pro perſonis tamen Eccleſiaſticis habentur, vt docet Gloſſa in cap. Duo ſunt. 12.quæſt.1.& colligitur ex c.Alia,& c.Legi. 16. q.1.& c. Non dubium,& c.de Monialib.de ſent.excom.[Ratione,& iure Eccleſiæ acquiſita]hoc nimirum dicitur,ad includendum ea omnia bona, quæ Clericus ex beneficijs,vel bonis Eccleſiaſticis acquirit: neque enim ſpolia ſunt,aut vocantur,quę ex patrimonio,& hæreditate,vel ex arte, induſtria,opera,labore ſuo,vel ex donatione aliorum parta Clerici habent. [Vel ex negociatione contra Canones comparata.]Vt incluſa intelligantur ea bona, quæ Beneficiarius lucratur contra Canones negociando.

Tertiò quæritur à quibuſdam, An Iure communi ſpolia Clericorum ad Romanum Pontificem pertineant?Hoc ideo in dubium vocant,quia nullus,inquiunt, reperitur Canon, aut Conſtitutio in toto Iure Canonico, quo ſignificetur ea ſpolia ad Roman.Pon.ſpectare. Deinde in c. cũ vos,de off.Ord.& c.præſenti eo.tit. in 6. conſtitutum eſt, vt hæc de quibus agimus Clericorũ bona futuro ſucceſſori reſeruentur aut in Eccleſiæ vſus conuertantur.Nam in c.Hoc ius placuit 12.q.2.& c. Charitatem,ibidem,& c.Quoniam quidam.diſt.75.& c.Si quis Epiſcopus, 10 q.2.bona Eccleſiæ conſeruanda ſunt ſucceſſori.& ex iure ipſo communi conſtat,quando Eccleſię,& quando ſucceſſori Beneficiariorum bona etiam collecta,ſed non conſumpta, ac propterea poſt obitum relicta debeantur?nam ex c.Relatum,de teſtamen. nomine Eccleſiæ intelligitur Clericorum Collegium.Quare vbi quis eſt Beneficiarius,Cuius beneficium eſt ex communibus Collegij communis menſæ bonis, cuiuſmodi eſt Canonicus,& is qui Portionarius vocatur: bona ab eo relicta toti Collegio Clericorum debentur: vbi vero quis eſt Beneficiarius, cuius beneficium eſt per ſe diſtinctum,& ſeparatum, non ex communi Clericorum menſa,vtpote,quia eſt Rector alicuius Eccleſiæ Parochia-

lis,

lis,vel Archipresbyter,Archidiaconus Præpoſitus,vel aliam dignitatem,aut beneficium habens,à Collegio Clericorum ſeparatum per ſe tunc bona,ex eo beneficio relicta ſucceſſori reſeruantur: quia hoc beneficium non ex communibus Collegij bonis exiſtit, vt illud Abbas, & alij in cap.relatum ſupradicto.Item,ex iure etiam communi colligitur, quid de his bonis Collegium Clericorum;quid item ſucceſſor ſtatuere iure ipſo Canonico debeat:nam vt docet Abbas.c.Relatum citato,nu. 6.Collegium Canonicorum põt ea bona in communem menſam conferre,& adminiſtrare, ſicut cetera ad communem eorum menſam ſpectantia: Poteſt,& inter Canonicos diſtribuere,vti Canones permittunt, Succeſſor vero debet ea bona, ſicut reliqua Eccleſiæ, in pios vſus impendere,Si Clericus habet beneficia in multis Eccleſijs, bona ex ipſis relicta diuidentur inter ipſas Eccleſias per congruam æſtimationem: ita in eodem c.Relatum ad finem.hoc eſt (vti explicat Panormitanus) aut conſtat ex quo beneficio ea bona ſint acquiſita, aut dubitatur. Si primum,debentur illi Eccleſiæ, in qua ſitum eſt beneficium. Si ſecundum,diuiduntur inter illas Eccleſias ita vt plus ei reddatur, à qua plus Beneficiarius acceperat:vt ſi ex vna Eccleſia centum,ex alterabis centum perceperat,priori duæ partes debentur.Accedit,quod c. 1. de ſucceſſionib.ab inteſtato,Gloſ.ab omnibus recepta, tradit,bona ex patrimonio acquiſita Beneficiarij ab inteſtato morientis ſine legitimis hæredibus,Eccleſiæ deberi:ergo potiori ratione, huius generis ſpolia ad Eccleſiam pertinebunt. Poſtremo Romanus Pontifex, nequit ſine iuſta,vel rationabili cauſa,vnius Eccleſiæ bona,alteri dare; ſed quæ dixi ſpolia communi iure,futuro ſucceſſori,vel Eccleſiæ debẽtur: ergo cum ſit ius alteri quæſitum, Romanus Pontifex alteri ſine iuſta cauſa non confert.Hæc & alia quidam obijciunt contra ſpolia Clericorum, quæ ſibi Papa reſeruauit,vt propoſitæ initio quæſtioni reſpondeam,illud dico;ius ſpoliorum ab antiquo tempore eſſe introductum. Nam Cardinalis in c. Niſi cum pridem, §. Intueri, de Renuntiat. aperte teſtatur vſum, & morem in ſpolijs Prælatorum decedentium ab antiquo tempore eſſe ſeruatum. Et Calderinus conſil. 1. de peculio Clericor. refert idipſum;necnon Guido Papæ deciſ. 110. Nicolaus Boerius deciſ. 224.& in Rota Auditores deciſ.41.de probatio.in antiquis,vt certum ponunt,ſpolia Prælatorum obeuntium,per Pontificias Conſtitutiones Papæ reſeruari.Vnde Paulus III. in Conſtitutione ſua de ſpolijs Clericorum,cuius initium eſt:Itaque ſicut accepimus, reprehendit eos, qui aſſerebant,iure antiquo ſpolia ad Papam non pertinere: ſimul tradit, ab antiquo tempore ea Sedi Apoſtolicæ fuiſſe reſeruata; & non ſolum ſpolia Beneficiariorum in Italia morientium, ſed & omnium aliorum in quibuſuis Prouincijs,& Regnis citra,& vltra montes, & maria decedentium,etiamſi ad ea loca Rom.Pontifex ſpoliorum Collectores mit-

tere non conſueuerit. Dubitare igitur nemo iure poteſt iam olim Romanum Pontificem hæc ſpolia tanquam ſibi debita colligiſſe. Et quanquam ante Paulum III. nullæ Conſtitutiones Pontificiæ extent de ſpolijs Clericorum Papæ reſeruatis; merito tamen credimus, multo ante Pauli II. ætatem, iſtiuſmodi de ſpolia ab Romanis Pontificibus per Collectores ſuos percipi conſueuiſſe. Nec mirum videatur, ſi ius Canonicũ nihil de ſpolijs iſtis vſpiam inſinuauérint: nimirũ, ea paulatim (vt alia etiam non pauca) ipſo vſu Romano Pontifici reſeruari cœperunt: antea vel futuro ſucceſſori ſeruabantur; vel certe in vtilitatem Eccleſię conuertebantur. Atq; hoc eſt, quod veteres Eccleſiæ Canones ſupracitati tradidere. Vnde in locum Eccleſię, vel ſucceſſoris eſt Fiſcus Pontificius ſubrogatus. De his omnibus Redoanus. quæſt. 1. de ſpol. Eccleſ.

Quarto quæritur, Quo iure Papa potuerit reſeruare ſibi ſpolia Clericorum? Non eſt ſane dubitandum, optimo de iure Pontificem facere potuiſſe. Nam negare quidem non poſſumus, penes eum eſſe plenam, & liberam beneficiorum adminiſtrationem, vt habetur in c. licet de præben. in 6. & Clem. 1. vt lite pendente ad finem, ſed adminiſtratoris eſt, bona in domini ſui vtilitatem diſpenſare: ergo poteſt Papa ex beneficiorum fructibus aliqua ſibi ſeruare. vnde Curiæ, & Eccleſiæ Romanæ neceſſitatibus ſubuenire commode poſſit. Deinde, quis neget Clericorum ſpolia ſi futuro ſucceſſori, & Eccleſię debeantur: iure tamen Canonico Romani Pontificis auctoritate firmato deberi, non iure diuino, aut naturali; ſed Romanus Pontifex iuſtis de cauſis poteſt eos Canones, & iura mutare, & quæ futuro ſucceſſori, vel Eccleſiæ ex beneficio Clericorum debebantur, ſibi reſeruare. Vt enim vel ſucceſſori, vel Eccleſiæ ea debebantur ad neceſſitates eorum ſubleuandas; ita iuſte Romano Pontifici reſeruantur, vt habeat vnde ſibi in difficultatibus, & neceſſitatibus ſubueniat: quę quidem neque pauciores, neque minores ſolent eſſe, quam Eccleſiæ, vel ſucceſſoris, Romanus item Pontifex poteſt fructus beneficiorum ad certum tempus vacantium quibuſdam Epiſcopis iure conferre, ad eos commodo vitæ ſubſidio ſuſtentandos: cur igitur non ſibi poterint ex beneficijs aliqua retinere? Poſtremo Eccleſiæ bona, præter neceſſariam portionem ad Clericos honeſte alendos, ſecundum Canones, & Iura, in pios vſus impendi debent: ergo minime mirandum, ſi vſibus Eccleſiæ Romanę reſeruentur. nec enim Romanus Pontifex, aut eius Fiſcus is, qui Camera Apoſtolica vocatur, & Sacra Curia deterioris eſt conditionis? nec priuatorum eſt hominum iudicare indigeat necne Curia Romana, & Camera Apoſtolica his ſpolijs: Principis enim eſt reipublicę bene cõſulentis, non alterius id iudicare.

Ex his licet intelligere, in hiſce ſpolijs Clericorum pleno iure Romanum ſucceſſiſſe Pontificem, eiuſue Fiſcum, loco Eccleſię, vel futuri ſucceſſoris; ideſt dicere: Quemadmodum olim hęc bona Clericorum

quam

poſt obitum relicta debebantur Eccleſiæ,vel ſucceſſori ita modo,tanquam debita, ad Fiſcum Pontificium ſpectant: quia quemadmodum olim Canones,& Iura voluerunt,vt ea bona Eccleſiæ,vel ſucceſſori reſeruarentur;ita Conſtitutiones etiam Apoſtolicæ ſanxerunt, vt Fiſco Pontificio illa reſeruentur,debeanturque. Redoa.q.1. de ſpol.Eccleſ.

Quinto quæritur,An ſpolia Clericorum Fiſco Pontificio ſint debita ante Iudicis ſententiam? Debentur. Primo, quia vt paulo ante monui, Fiſcus ſubrogatus eſt in locum Eccleſię,vel ſucceſſoris, cui olim ea bona debebantur etiam ſecundum conſciētiam ante vllam Iudicis ſenten ciam:eodem ergo iure, & ratione, Fiſco quoque Pontificio debentur ante vllam Iudicis ſententiam. Deinde quia Conſtitutiones Apoſtolicæ,quibus hæc bona Papæ reſeruantur,in hunc modum habent:Declaramus,vel decernimus, hęc ſpolia ad Cameram Apoſtolicam ſpectaſſe,& ſpectare.Item ſic:Incorporamus ea, appropriamus, applicamus: illaque applicata,appropriata, & incorporata fore, & eſſe ſtatuimus. Hæc autem verba continent ſententiam ipſo Iure latam, non ferendam:nam vt docet Gloſſa, à qua nemo diſcrepat Canonicis iuris interpretum,in c.Quicumque,de Hæret.in 6.lex ſancita, & promulgata per participium, vel per verbum præteriti temporis, continet ſententiam non à Iudice ferendam,ſed ipſo iure latam Poſtremò,quia Romani Pontifices hæc ſibi bona reſeruarunt,ea igitur nemo ſibi tuta poteſt conſcientia retinere. Sed numquid ea ſpolia Pontifici, prius ſolui debent quam à Pontificijs Collectoribus repetantur? Conſuetudo in Eccleſia recepta,in hac parte ſeruanda eſt: nam vbi poſitum in more fuerit,vt nonniſi cum petuntur, ſoluantur, non debentur ante: alioqui vero ſolui debent antequam petantur, cum ad Fiſcum Pontificium ſpectent.

Sexto quæritur, An dominium talium bonorum tranſeat ad Fiſcum Pontificium, ſine vlla traditione rei? Tranſit: nam vt tradunt omnes; vbi eſt vniuerſitas rerum,vt ſunt actiones,iura,& corpora, dominium ſine traditione transfertur;ſed in his ſpolijs Clericorum,hæc tria conti nentur:ergo dominium ſine vlla traditione tranſit ad Fiſcum,quoniam Conſtitutiones Apoſtolicę hęc ſpolia Fiſco Pontificio reſeruantes,ipſo iure dominium ad ipſum quoque tranſtulerunt.Accedit,quod olim, cum hæc bona Eccleſiæ, vel ſucceſſori reſeruabantur ex Iure, eo ipſo dominium eorum ad Eccleſiam, vel ſucceſſorem tranſibat: ſed Fiſcus Pontificius in locum Eccleſiæ,vel ſucceſſoris eſt ſuffectus, igitur ad ipſum ſpectat. Quo fit, vt ſaltem ſpoliorum poſſeſſor, ea debeat ſecundum conſcientiam Pontificio Fiſco reddere. At pœna, dicet quiſpiam, minime debetur ante Iudicis condemnationem:ſed ſpolia Clericorum Fiſco Pontificio debentur tanquam pœna delicti, cum Beneficiarij in vſus pauperum,quod ſupererat ex beneficijs, minime impenderint, vt

debebant;aut quod contra Canones negociando,ea lucrifecerint?Reſpondeo,hæc bona non deberi Fiſco Pontificio tanquam pœnas delictorum,ſed tanquam bona,quæ Romani Pontifices ſibi reſeruarunt, & ad ſuum Fiſcum pertinere optimo iure voluerunt. Ex quo etiam perſpicitur;occultum horum ſpoliorum poſſeſſorem,in foro conſcientiæ tutum non eſſe,niſi ea Fiſco reddat Pontificio : nam licet Eccleſia de occultis non iudicet.c.ſicut tuis,de ſimonia;hæc tamen bona ante vllam Iudicis ſententiam in conſcientiæ foro debentur, quia in Fiſci Apoſtolici dominium traſierunt eo ipſo iure, quo ſunt ipſi reſeruata : quare debitores alicuius rei, quæ ad ſpolium pertinet, ſoluere minime debent ipſi ſpoliorum poſſeſſori tanquam creditori, non enim liberantur à debito, cum non ſoluant ei cui debent: nam Fiſco Apoſto lico debent,non ſpoliorũ poſſeſſori,niſi bona fide poſſeſſori ſoluerint, Item, ſi poſſeſſor ſpoliorum aliquid ex ſpolijs alienet,nullius erit momenti alienatio,& ſtatim Fiſcus Apoſtolicus id poteſt ſibi vendicare tanquam ſuum. Hæres item Clerici debet ſpolia Cameræ ſoluere Potificiæ, nec exigere poteſt contra cohæredes, vel contra debitores in ſpolijs exigendis. Hinc etiam fit,vt ipſo facto in excommunicationem incurrant,quę irrogari ſolet ijs,qui vel per vim,vel clam,vel inique detinent res Fiſco,ſiue Camerę Apoſtolicę debitas.

De ſpolijs Clericorum, ex negociatione contra Canones acquiſitis. Cap. II.

PRimo quęritur, Quę bona à Clericis ex negociatione contra Canones acquiſita, ſpolia cenſeantur?Reſpondeo, Pium IIII. Conſtitutionem promulgaſſe,quæ incipit:Decens, quam ad verbum habens apud Redoanum.q.2.de ſpol.Eccl. vbi inter alia, hunc in modum ait: Decernimus,& declaramus,omnia,& ſingula res,& bona cuiuſcumque qualitatis,& quantitatis exiſtentia,ac in quibuſuis rebus,regnis,& dominijs tam vltra,quam citra montes,& mare conſiſtentia, per quoſuis Clericos,tam,ſæculares,quam Regulares,etiam Mendicantium Ordinum,ac Militiarum, etiam in ſacris Ordinibus conſtitutos,cuiuſcũque ſtatus,Ordinis,& conditionis fuerint,etiamſi Epiſcopali, Archiepiſcopali,vel alia maiori dignitate prefulgeant,ex negociatione illicita,aut alias contra ſacros Canones quomodolibet acquiſita, pro tempore, poſt obitum eorum,qui etiam ex facultate, quam habuerint teſtandi, condito teſtamento,vbiuis locorum deceſſerint,aut quibus etiam illos viuentes priuari, aut eis deſtitui contigerit, eatenus remanſerunt, aut in poſterum remanerent,ad eandem Cameram,& non alios:etiam in quibuſuis Cathedralibus, Metropolitanis, Collegiatis, ac alijs Eccleſijs, Monaſterijs, Hoſpitalibus, Militijs,ceteriſque beneficiis Eccleſiaſticis

ſticis

ſticis, cum cura, & ſine cura, ſæcularibus, & quorumcumque Ordinum Regularibus qualitercunque qualificatis, ſucceſſores illa in titulum, commendam, adminiſtrationem, commiſſionem, ac alias quomodolibet obtinẽtes, etiamſi illa vigore prioris tituli ius regrediẽdi, vel acce dẽdi, vel ingrediendi aliquibus conceſsũ fuerit, ſpectaſſe ac ſpectare, ac ſub nomine ſpoliorũ venire: illaque tanquã ſpolia ad eandẽ Cameram pertinentia, perpetuo colligi, & recuperari potuiſſe, ac poſſe ac debere, prout in ſingulis litteris plenius continetur. Hæc ibi. Vnde omnia acquiſita à Clericis, vel Monachis, vel Religioſis per negociationem illicitam, vel alias contra ſacros Canones, quæ poſt obitum ipſorum extant, vel quibus in vita priuantur, vbique gentium pertinent ad Fiſcum Apoſtolicum, etiamſi accepta facultate teſtandi teſtati fuerint. Noluit. Pontifex, vt facultas accepta teſtandi ad huiuſmodi bona protenderetur; imo facultas data ad teſtandum intelligitur data ad teſtandum de bonis licite acquiſitis. In qua Conſtitutione, vt Nauarrus tractatu ſupracitato annotauit, conditum eſt nouum ius; ſpolia enim Clericorum antea ſolum cenſebantur bona, quæ ex beneficijs, acquiſita, poſt obitum Beneficiariorum ſupererant. Item ſecundum Canones, & Iura antiqua, ad Monaſterium pertinebant, quæcumque Monachus, vel Religioſus certam Regulam profeſſus negociando, vel alio modo acquirebat, vt colligitur ex c. Cum olim 2. de priuil. & Authen. Ingreſſi, de ſacroſan. Eccl. & c. Ne dicatis, 12. q. 1. ex quo fit, vt poſt Conſtitutionem Pontificiã Pij IV. ſi Monachus, vel Religioſus, ſine legitima faculte Monaſterium egreſſus aliquid lucretur, quod poſt obitum ipſius extet, vel quo in vita priuetur, totum id Cameræ Apoſtolicæ, non ipſi Monaſterio debeatur, quod ſi Monaſterium id ſibi vſurpauerit, reſtituere debet Cameræ Pontificiæ.

Secundo quæritur, Cui nam iure communi debeantur, quæ Clericus acquirit ex illicita contra Canones negociatione, ſi inteſtatus decedat? Hanc quæſtionem vnus propoſuit Panormitanus in cap. Relatum 2. de teſtam. refertque Hoſtienſem ſcripſiſſe, ſedandos eſſe clamores, ſi qui excitentur; quæ verba idem Panormitanus interpretatur: ſi qui ea bona repetunt, eſſe illis reddenda; ſin minus, per Epiſcopum inter pauperes diuidenda: vt poteſt colligi ex. c. Qui habetis. 12. q. 5. Ceterum ipſe cenſet, eiuſmodi bona ſi non ſint reſtituenda ei, à quo Clericus contra iuſtitiæ leges accepit, in ipſius Clerici dominium tranſiſſe, quoniam licet contra Canones negociando peccauerit, ſibi tamen acquiſiuit, quod lucrifecit; & ideo poteſt id ſuo arbitratu in quoslibet vſus inſumere, perinde, ac ſi ad ſuum patrimonium pertineret, quod ſi inteſtatus exceſſit è viuis, eius hæredibus debetur. Citat pro hac ſententia Gloſſam in c. ex tranſmiſſa, de Cœmit. & 4. q. 5. in ſumma, & 4. q. 1. c. Non eſt putanda. Vnde perſpicitur, iure optimo Romanos Pontifices ſibi hæc

bona vendicaſſe,& Fiſco Pontificio addixiſſe tanquam ſpolia.

Tertio quæritur, An quæ dixi bona ex illicita negociatione comparata, ante condemnatum crimen, vel latam à Iudice ſententiam, debeantur in foro conſcientiæ, ipſi Pontifici Romano? Quidam negant deberi, eo quod hæc ſpolia debentur tanquam pœna delicti, videlicet negociationis illicitæ: ſed pœna ante delictum ſententia Iudicis damnatum, ſolui in foro ad conſcientiam ſpectante non debet: vt eſt omnium opinio. Ceterum hęc ſententia cum Conſtitutione Apoſtolica pugnare videtur. Nam Pius IV. hæc ſpolia ad Cameram Apoſtolicam pertinere decernit, & declarat ea eſſe ſpolia, ac proinde tanquam ſpolia Cameræ Apolicæ deberi, & vt talia poſſe peti, & colligi. Peccant quidem Clerici negociantes contra ſacros Canones, ſed nihilominus lucra ex tali negociatione comparata, Papa tanquam ſpolia ſibi reſeruat, non ſolum in pœnam delicti, ſed vt ea quaſi male acquiſita Fiſcus Apoſtolicus eodem iure habeat, quo reliqua Clericorum ſpolia. Dices, in reliquis ſpolijs, Fiſcum Apoſtolicum ſuccedere in locum Eccleſiæ, vel ſucceſſoris, cui olim debebantur: at huiuſmodi lucra, ex illicita negociatione parta non debebantur Eccleſiæ, vel ſucceſſori? Reſpondeo, hoc nihil referre, quoniam Papa hęc etiam lucra ſibi reſeruauit: nam in Religioſo, Monaſterio debebantur, cuius in locum Camera Apoſtolica ſubſtituta acquirit. In Clericis vero ſęcularibus lucra huiuſmodi in ipſorum Clericorum ius, & dominium, non aliorum cedebant. At Papa in Clericorum locum, ſuum Fiſcum merito ſubrogauit.

Quarto quæritur, An ea Pij Quarti Conſtitutio ſtricte, an ample ſit interpretanda? Quæſtionem mouet quia videtur pœnam continere, & odium, & ideo ſtrictim accipienda: aufert enim à Clericorum hæredibus acquiſita per ipſos Clericos bona? Reſpondeo, eam Conſtitutionem ample eſſe intelligendam, quia pœnalis, & odioſa non eſt. Deinde, quia potius ius antiquum declarat, quam conſtituat nouum: quod & ipſe Pontifex inſinuat illis verbis: Nos omnem deſuper hæſitationis materiam ſubmouere cupientes; decernimus, & declaramus. Quare, cum in hac Conſtitutione dicitur: Et alias contra ſacros Canones comparata: vox, Canones, latius eſt explicanda, vt docet Redoan. quæſt. 2. de ſpol. Eccl. nu. 83. ita vt illo vocabulo omnis Iuris communis Canonica Conſtitutio, ſiue decretum, ſiue decretalis Epiſtola, dogma, ſanctio, interdictum, vel mandatum accipiatur. hæc enim, & ſimilia, in iure lato modo Canones ſolent appellari. Proprie autem, & ſtrictim, ita vt ſonat, Canon dicitur Conſtitutio in Concilio Generali ſancita. Gloſſa in cap. Canon. diſt. 3.

Quinto quæritur, Quænam iure veniant nomine negociationis illicitæ? Reſpondeo, à negociatione, vel mercatura Clericos arceri, ea videlicet, qua aliquid emitur, vt pro rſus non mutatum carius vendatur

datur: atque hæc proprie in hac Conſtitutione, negociatio illicita vocatur, qua eſt Clericis interdictum negociari. 14. q. 4. c. Canonum. & c. nunquam. de conſecrat. diſt. 5. Nec tamen Clerici prohibentur aliquid emere, & deinde arte, induſtria, vel alio modo mutatum vendere. in his enim non eſt negotiatio, ſed artificium. Redoan. quæſt. 2. de ſpol. Eccle. num. 15. Dubitet aliquis, An ſpolium cenſeatur, quod Clericus ſemel tantum negociando comparauerit? Reſpondeo, ſpolium cenſeri: quia licet negociatores, vel mercatores non intelligantur in Iure, qui ſemel tantum, aut iterum negociantur: attamen Pontificia Conſtitutio abſolute dicit ſpolia cenſeri, quæcumque, maxime ex illicita negociatione Clericus acquiſierit. Redoan. q. 2. de ſpol. Eccle. nu. 65. ad finem.

Sexto quæritur, Quid ſignificetur illis verbis. Vel alias contra ſacros Canones acquiſita? Reſpondeo, hæc verba fuiſſe addita à Pontifice, vt multa alia comprehenderet, præter ea, quæ ex negociatione Clericis interdicta quæruntur; huiuſmodi nimirum ſunt, quæ Clerici perceperunt ex beneficijs contra iura poſſeſſis, ex officijs ciuilibus, aut Regularibus contra Canones adminiſtratis, exercitatione Medicinæ, Chirurgiæ, aliarumue artium ad corporis curam pertinentium, quæ nimirum, ſine ſanguinis effuſione non exercentur. Nam cę Sententiam, ne Clerici, vel Monachi, dicitur: Nec vllam Chirurgi, artẽ Subdiaconus, Diaconus vel Sacerdos exerceat, quæ aduſtionem vel inciſionem inducit: & ex multis alijs obſequijs, quæ Clerici Regibus, Principibus, alijſque primarijs viris contra quam ſtatuerunt Eccleſiæ Canones, exhibere ſolent. cap. 1. & 2. & cap. Sed nec Procuratores, & cap. Sententiam ſanguinis, c. Secundum, ne Clerici, vel Monachi, multa officia, contractus, & obſequia Clericis, & Monachis interdicuntur: item c. 1. & 2. de poſtulando interdicitur Clericis munere & officio Aduocati, ac proinde etiam Procuratoris apud iudices ſæculares. cap. Clerici, de vita, & honeſtate Clericor. prohibentur Clerici arma deferre; ac proinde illis eſt interdicta venatio, vel aucupium miniſterio canum, vel armorum præſidio fieri ſolita.

Septimo quæritur, An etiam comprehendantur predictis verbis turpiter, vel male acquiſita: quæ reſtitui debent ei, a quo ſunt accepta? Reſpondeo, cum Redoano quæſt. 2. de ſpol. Eccleſ. num. 93. Minime, quia Pontifex licet generatim loquatur, non tamen videtur velle tollere ius quæſitum alteri. Item quæ reſtitui debent, in bonis Clerici non computantur: vnde Innocentius in cap. Quia plerique, de Immunita. Eccleſ. Regulam ponit generalem; hanc videlicet, reſtitutionem fieri debere, quotieſcumque fuerit commiſſum furtum, rapina, oppreſſio, dolus, vel calumnia. 14. quæſt. 5. cap. vlt. Et per hæc, inquit, comprehenduntur omnes caſus, in quibus competit repetitio,

ſiue per actionem legis: puta metus cauſa, vel de dolo, vel calumniæ, & ſimilium, ſiue Iudicis officio. Item, quod tenetur quis reſtituere, ſiue iure naturali tantum, quale eſt, quod ſeruo debetur: vel iure ciuili, vt quod bonæ fidei poſſeſſori, vel ei, qui aliquid præſcripſit: vel exceptione tantum, vt qui Senatus conſulto Macedoniano tenetur aliquid reſtituere. Pari ratione, ſi quippiam Clericus acceperit donatum a filio familias, vel minori, ſine conſenſu patris, tutoris, vel curatoris, vel decreto Iudicis inter ſpolia haberi non poteſt. Hactenus ex Innocentio. Hæc igitur inter ſpolia non computantur. Redoan. quæſt. 2. de ſpol. Eccl. num. 101. & 102. & ſeqq.

Octauo quæritur, An quę Clericus, Monachus, vel Religioſus, ex ludo ſibi comparauit, haberi inter ſpolia debeant? Debent haberi, ſi ludus ſit Clericis per ſacros Canones iuterdictus, qualis eſt aleæ luſus. monachi vero, vel Religioſi quotieſcumque citra ſuperioris cõſenſum ludunt, quidquid acquirunt. cõtra Canones intelliguntur acquirere, quia in illis velle, vel nolle, non eſt abſque ſuperioris aſſenſu. Non tamen quidquid ſæculares Clerici lucrifecerint ex ludo Synodalibus tãtummodo Conſtitutionibus interdicto, ad ſpolia pertinet; nec item, ſi quid Clericus acquiſierit, ſiue ex luſu, ſiue ex contractu, ſiue ex officio, contra ſpeciale ſolummodo, vel generale Epiſcopi mandatum, venit nomine ſpolij; hæc enim, & ſimilia nequaquam contra ſacros Eccleſiæ Canones comparantur.

Nono quæritur, An Clericorũ nomine veniant in hac etiam Conſtitutione Clerici minoribus initiati Ordinibus, omnique beneficio carentes Eccleſiaſtico? Veniunt: vt ait Redoanus, quia in Conſtitutione generatim dicitur: [Per quoſuis Clericos.] Sed animaduertendum, multa in iure Canonico, Clericis Beneficiarijs, vel in ſacris Ordinibus conſtitutis eſſe interdicta, à quibus Clerici minores non prohibentur; veluti Aduocati munere, & officio fungi coram Iudicibus ſæcularibus interdictũ eſt Clericis ſacros Ordines, vel beneficium habentibus, Clericis vero minoribus non item, & ideò multa ab illis acquiſita inter ſpolia habentur, quæ tamen ſi ab his fuerint comparata, ſpolia non erunt, quia contra ſacros Canones non ſunt acquiſita. Ego vero appellatione Clericorum intelligendos arbitror non ſolum Sacerdotes, Diaconos, & Subdiaconos, ſed etiam Clericos minores, non quidem omni ex parte, ſed ex aliqua: nam ceteris Clericis minoribus initiatos Ordinibus per Eccleſiæ Canones non eſt negociatione interdictum, niſi dum Beneficiarij, aut Penſionarij ſunt: ac proinde minores Clerici beneficia, aut penſiones Eccleſiaſticas habentes, comprehenduntur Clericorum vocabulo.

Decimo quæritur, Quot genera Clericorum per Pontificiam declarationem à præfata Conſtitutione ſint excepta? Hæc tria genera excipiuntur;

piuntur; Cardinalium ſcilicet; Habitantium in Vrbe, vel Curiam Romanam ſectantium, ac in ea morientium, & eorum, qui priuilegium ſpeciale, vel generale teſtandi ratione ſuorum, vel alias quomodocunque, habent, tametſi extra Curiam decederent, Sic enim habet declaratio Pontificis Pij V. Litteras noſtras, inquit. prædictas ad S.R.E. Cardinales, etiamſi vbiuis locorum decedentes, ac eorum bona vbique exiſtentia, nullo pacto, ac Vrbem & Curiam Præfatas, necnon Prælatos, Officiales, & alios ſæculares, cuiuſuis Ordinis Regulares Clericos, ceteroſq; tam in Vrbe, & Curia præfatis, pro tempore exiſtentes, & in ea, ſeu eius diſtrictu decedentes, quam alias, alibi, vbiuis locorum, etiam vltra montes, & maria exiſtentes, teſtandi tamen codicillandi, & alias de bonis ſuis quibuſcumque, quomodolibet diſponendi facultatem, ſeu etiam, quod eis ab inteſtato decedentibus, eorum bona ad ipſorum proximiores, & qui niſi beneficiati eſſent ſuccedere deberent, deuoluantur, & debeant ab Apoſtolica ſede, vel officiorum ſuorum ratione priuilegiorum, aut ex alio quouis titulo pro tempore habentes, cuiuſcumque ſtatus, gradus ordinis, conditionis, & pręeminentiæ perſonis, minime ſe extendere, neque illos, aut eorum aliquem comprehendere. Sic verba declarationis habent, & ante Pium IIII. Sixtus IV. Alexander VI. Leo X. eoſdem Clericos exceperant teſte Redoano. q. 1. de ſpol. nu. 48. Excipiuntur itaque Cardinales, & Vrbis incolæ, & qui Curiã Romanam ſequuntur, niſi aliud Curiæ ſtylus, & vſus habuerit, vt habere ſolet quod attinet ad Clericos Vrbis incolas, vel Curiam Romanam ſectantes. Teſte quoque Redoano, exempti ſunt milites ſacræ militię Ordinis Hieroſolymitani: horum enim militum morientium bona, ſiue ex beneficijs ſint, & adminiſtrationibus commendatis acquiſita, ſiue ex negociatione illicita ab eis parta, & cõparata, ad ipſius militiæ Ordinem pertinent; ac proinde in eiuſmodi bonis ipſa Religio ſuccedit ſtatutis Religionis ſummi Pontificis auctoritate confirmatis in quibus caput, quod incipit. Cum bona, ſic habet. Cum bona, & facultates, quæ Ordo noſter poſſidet piorum hominum liberalitate collata ſint ad ſuſtinendas hoſpitalitatis impenſas, & propulſandos Chriſtiani nominis hoſtes: certum eſt, fratres noſtros proprij in eis, aut priuati iuris nihil habere, ſed eorum verum dominium, ac proprietatem, & poſſeſſionem ad ſolum ipſum Ordinem noſtrum ſpectare. Verum cum in commune recte adminiſtrari non poſſent propter locorum diſtantiam, & diſſidentiam nationum; Maiores noſtri ea Viritim fratribus per partes regenda commendarunt. Vnde nomen Commendarum ſumpſerunt, impoſitis annuis penſionibus, quæ augerentur, & minuerentur, prout, & rei, & tempori, hoc eſt, neceſſitati conuenire viſum eſt. Etenim vt minimum quinta, ſæpe quarta fructuum pars penditur, & in commune ęra-

riū inferri iubetur:nonnumquam etiam dimidia,vel omnes etiam fructus,ſi ita à Capitulo Generali fuerit ſtatutum: penes quod vnum imponendarum,& aſſignandarum penſionum, & collationum huiuſmodi, quas Reſponſiones, & Impoſitiones vocamus,ius eſt. Id autem quod à quoquam ſit pendendum, & ſoluendum, decernit, & publice declarat decretum, & declarationem ſuam Prioribus, Caſtellano Empoſtæ, & Capitulis prouincialibus, per litteras ſuas ſignificat, mandatque, vt penſiones à ſe impoſitas exigi, perſolui ab adminiſtratoribus procurent, ſi qui fratrum noſtrorum eius mandatis, ac ſcriptis non paruerint,habitu priuentur. Et in c. Conſuetudo, decernitur ſic: Conſuetudo laudabilis,& inueterata in noſtro Ordine inoleuit, vt per obitum Priorum,Caſtellani Empoſte,Balliuorum,Commendatariorum,& aliorum adminiſtratorum bonorum noſtri Ordinis commune noſtrum ęrarium percipiat iura mortuarij, & vacantis; id eſt, pro mortuario, fructus Prioratus,Balliuiatus, & Commendæ, & adminiſtrationis, à die obitus Prioris,Balliui,aut Commendatarij vſque ad dictum feſtum Natiuitatis S.Ioan. Baptiſtæ proxime ſequentem: & pro vacante,ab eo die vſque ad alium feſtum S. Io. Baptiſtæ proxime futurum peracto anno, præter,& vltra iura ſpoliorum, quæ ad idem commune ærarium ſpectant. Quam conſuetudinem hac lege, & ſtatuto confirmamus,& pro lege haberi volumus,& obſeruari mandamus. Rurſus in cap. Omnia bona,ſic ſtatutum eſt: Omnia bona mobilia, ac ſe mouentia quorumcumque fratrum noſtrorum tam in Conuentu, quam extra decedentium,cuiuſcumque conditionis, & qualitatis fuerint. quæ ſpolia vocamus, ad commune noſtrum ærarium pleno iure pertinent, exceptis fratribus Cappellanis obedientiæ, & ſeruientibus Officij,quorum ſpolia peruenient ad illos,in quorum Prioratibus,aut commendis reſidentiam, & ſtagium habuerint. Hęc ibi.

Vndecimo quæritur, An cum dubitatur ſint necne ex illicita negotiatione acquiſita bona,quæ Beneficiarius poſt obitum relinquit,credi potius debeat ea eſſe licite comparata? Reſpondeo potius eſſe credendum fuiſſe licite acquiſita: nam negociatio eſt Clericis interdicta: ergo niſi, id conſtiterit, non eſt credendum Clericum deliquiſſe, & contra ſacros Canones negociatum fuiſſe. Vnde Panorm. in c. 1. de peculio Cleric. Prælatus,inquit,nō videtur ex negociatione acquiſiſſe: neque enim credendum eſt,eum in negociando delictum admiſiſſe, nemo enim,niſi cum manifeſte conſtat, creditur eſſe malus. Sic etiam Roman. in conſ. 159. quem & ſequitur Redoan. de ſpol. Eccl. q. 15. n. 30.

Duodecimo quęritur, An ad Fiſcum Apoſt. pertineat, *cum intendit* litem,de ſpolijs Clerici,probare, hęc aut illa bona, quæ *Beneficiarius* poſt obitum relinquit,ex illicita negociatione fuiſſe acquiſita, An vero

potius

potius ad hęredem Clerici? Reſpondet Redoanus de ſpolijs Eccle. q. 15.nu. 30.cui & ipſe aſſentior,ad Fiſcum id Apoſtolicum pertinere.quippe negociatio,res eſt facti,non iuris:at facta non præſumuntur,niſi conſtet contra communem ſententiam.l.ſciendum, ff. de verbo. oblig. nec eſt credendum, Clericum negociando deliquiſſe.

De ſpolijs Clericorum,quæ ſunt bona ex beneficiorum fructibus poſt obitum relictis. Cap. III.

SEcundum genus ſpoliorum Eccleſiaſticorum conſiſtit in bonis, quæ ex beneficijs acquiruntur,ac poſt obitum Clerici relinquuntur.

Primo quæritur, An ſpolia cenſeantur, quæcumque Beneficiarij ad ſe ſuſtentandum ex beneficijs poterant impendere, ſed non impenderunt, quia aliunde commodum vitæ ſubſidium habuerunt? Ratio huius quæſtionis eſt,quia Clerici Beneficiarij plerumque Regibus,Principibus, aut viris alijs primariis inſeruiunt, à quibus debita ſtipendia accipiunt,vnde vt par eſt, honeſte ſuſtentantur: quare ex beneficiorum fructibus nihil in victum, vel veſtitum impendunt. Sunt duæ opiniones: vna eſt affirmantium, quæ placet Redoano de ſpol. Eccl. q. 6. num.8. & ſequentib. altera negantium eſt, vti Couarruuiæ in c. Cum in officijs, de teſtam.verſic. Tertio ex eadem,quę & mihi probabilior videtur,ea ratione è natura ducta, quod Beneficiario tanquam laboranti ſtipendium, & merces debetur: ergo etiam ſi aliunde commode ſuſtētetur,nihilo tamen minus nō amittit ille ſui laboris,& operę debitum ſtipendium:eodem prorſus modo,quo licet ex ſui,quod habet patrimonij bonis alatur, tuta poteſt conſcientia ex beneficij fructibus id ſumere,quod ex patrimonio ad ſuum victum,& veſtitum impendit. Sed opponet nobis Redoanus, Beneficiarios tantum eſſe vſuarios, vt ait Gloſſa in c.vlt.de peculio Clerico. & in c. Cum olim, de rerum permut. & in cap. vlt.de pignor.tum cap. Quia nos, de teſtam. Demus id Gloſſam ſenſiſſe:at non negabit profecto Redoanus, ex beneficij fructibus poſſe Beneficiarium aliquid, licet aliunde ſe alentem, ac tuentem, vt debitam laboris ſui mercedem, optimo iure percipere. Inſtat Redoanus Eccleſia Clerico non debet beneficij fructus niſi tanquam vitæ alimenta; ſed hæc debentur ſolum indigenti, qualis procul dubio Clericus non eſt, cui aliunde ſuppetit ad vitam commode tuendam. Verum quidem id eſt, ſed quod iam ſupra diximus,Beneficiario,fructuum debetur pars, non ſolum tanquam vitæ neceſſaria,ſed etiam tanquam laboris merces, & ſtipendium, ac proinde de-

betur

betur etiam eidem quamuis patrimonium idoneum habenti ad ſuæ vitæ ſuſtentationem: Dignus enim eſt operarius mercede ſua,& cibo vti Dominus dixit;& Apoſtolus,Quis militat,inquit,ſuis ſtipendijs vnquam? Nec boui trituranti os alligatur: quare ſicut hæc bona ſibi Beneficiarius facit ſua, & iure communi ad hæredes tranſmittebat, non ad Eccleſiam, vel ſucceſſorem: ſic etiam nunc ad hæredes tranſmittit.

Secundo quæritur, An inter ſpolia cenſeri debeant quęcumque Beneficiarius parcius viuendo ſibi ſubtrahit,& reſeruat ex beneficij fructibus? Redoan.loco cit.affirmat,negat Nauar.in tract.de ſpolijs Clericorum, & meo quidem iudicio probabilius, ac verius: quam prior ille in ea fuit opinione,quæ fructus beneficij ſolum Clerico vult deberi tanquam alimenta vitę neceſſaria,cum tamen debeantur tanquam laboris ſtipendium,& merces. Operarius vero non ideo quia velit parcius viuere, amittit aliquid ex debito ſibi ſtipendio: ergo Beneficiarius, nihilominus acquirit ſibi totam fructuum partem, ſuæ vitæ neceſſariam tamquam debitam mercedem: iure igitur, ſuo arbitratu id quod ſibi ſubtrahit, in quoſuis vſus impendit, nec tanquam ſpolium, ad Fiſcum pertinet Apoſtolicum. Quemadmodum igitur Beneficiarius huiuſmodi bona poteſt cui voluerit donare, ſic in morte poteſt teſtamento legare,vt ſua.

Tertio quæritur, An Apoſtolicus Fiſcus ſoluere debeat ęs alienum, quod contraxit Clericus, cuius mortui ſpolia acquiſiuit? Reſpondeo, in hunc modum. Cum Camera Apoſtolica in Eccleſiæ, vel ſucceſſoris locum ſubrogata ſit, cogitur ea debita ſoluere, quę alioqui Eccleſia vel ſucceſſor ſoluere debebat; cetera vero debita non item: at ſucceſſor ad ſoluendum omnia Beneficiarii debita minime compellitur. Aut enim Beneficiarius, teſtibus Ioan. Andrea, & Panormitano. c. 1. de ſolutionib. & Antonio, & Imola in c. peruenit. de fideiuſ. æs alienum contraxit nomine ſuo, & ſuæ vtilitatis cauſa, aut ſuæ Eccleſiæ gratia. & nomine. Si primum, ſucceſſor non debet id alienum æs ſoluere: ſi ſecundum,debet, quia ſunt potius Eccleſiæ debita,quam Clerici. Ita ſit, vt ſi Beneficiarius æs alienum contraxerit ſuæ cauſa valetudinis tuendæ, & conſeruandæ,id ſoluendum a ſucceſſore ſit,eo iure quo Eccleſia miniſtrum ſuum alit, & ſuſtentat. Si vero Clericus ad res ſuas, vtpote,vineam, vel agrum colendum, vel domum meliorem reddendam, ęs fecerit alienum, nullo iure compellitur. Eodem iure tenetur Fiſcus Apoſtolicus,quo ſucceſſor, aut Eccleſia olim iure communi tenebatur,quoniam in eius locum ſubrogatus eſt.

Quarto quæritur, An quando dubitatur bona,quę extant,poſt obitum beneficiarij, ſintnè acquiſita ex fructibus beneficij, *An ex patrimonio*, induſtria,vel arte, in ſpolijs ſint habenda? Redoanus de *ſpolijs*

Eccleſiaſt.

Eccleſiaſt. q. 3. §. Quid dicendum, num. 1. & ſeqq. ea bona vult in ſpolijs Eccleſię computari: ob eam rationem, quod vbi nos dubij ſumus, credere potius debemus ad Eccleſiam pertinere, quia Iura, & Canones ſanxerunt, vt res Clerici manifeſte ſint ſeparatæ a rebus, & bonis Eccleſiæ; ac proinde, niſi clare conſtet ſint ne res Clerici, an Eccleſiæ, melius, & potius eſt ius Eccleſiæ, quam Clerici; ac proinde pro iure Eccleſiæ iudicare debemus.

Quinto quęritur, An empta per Clericum nomine ſuo, non Eccleſiæ, ex fructibus beneficij, vel ex bonis Eccleſiæ pertineant ad ſpoliorum bona? Hæc quæſtio pendet ex illa quæſtione; An quæ emit Beneficiarius ex fructibus ſui beneficij, vel ex bonis ſuæ Eccleſiæ, nomine ſuo non ipſius Eccleſię, debeantur Eccleſiæ, iure communi? Nam ſi Eccleſiæ debentur, ita vt facta ſint ipſius, ea Beneficiarius non facit ſua. ſi vero Eccleſiæ, minime debentur, ea ſibi Clericus acquirit: & proinde Beneficiarius ſtatuere de illis ſuo arbitratu poteſt, & ſic, poſt obitum ipſius, ad hęredem ab inteſtato tranſibunt. Quidam opinantur promiſcue, hæc bona nec ſtatim ipſo iure in Eccleſiarum dominium tranſire, nec etiam ad Fiſcũ Apoſtolicũ pertinere, ſed poſſe, per Beneficiarios, dum ipſi viuunt, alienari. Id ex Pontificijs Conſtitutionibus Iulij III. Pauli III. & IV. de ſpolijs, probare cõtẽdũt; in quibus Cõſtitutionibus habetur, immobilia bona, quę emunt Beneficiarij ſuo, non ipſius Eccleſiæ nomine ex redditibus beneficiorum, non fieri ipſo iure Eccleſię: alioqui ſi in ius Eccleſię tranſirent, prędicti Pontifices non diſtinguerent hęc bona ab ijs, quæ Beneficiarij viuentes Eccleſiæ donant, cum aiunt bona, ex redditibus beneficiorum empta, ſi fuerint Eccleſijs donata, nequaquam eſſe in ſpolijs numeranda. ergo ſignificant Pontifices, quamdiu Eccleſiæ donata non ſunt, ad eam minime pertinere, ita vt alienari per Beneficiarium queant. Sed hoc nihil ad nos in quęſtione propoſita: nam licet Beneficiarius dum viuit, ea poſſit bona in quos voluerit vſus impendere vt quæ nondum in Eccleſiæ dominium tranſierint tamen ſi poſt eius obitum ita relinquuntur; vt nihil de ipſis Beneficiarius ſtatuerit, dubię quęſtionis eſt, An in ipſis iure cõi Eccleſia ſuccedat, an potius hæres ab inteſtato. Nam ſi iure communi ad Eccleſiam pertinent; ad Fiſcum quoque Apoſtolicum ea ſpectare neceſſe eſt. Quidquid iſti dicant, diſtinguendum omnino eſt: aut enim loquimur de ijs, quæ emit Clericus ex fructibus ſui beneficij, & hęc ſibi acquirit, ſi ſuo nomine, non Eccleſiæ emit: aut loquimur de ijs, quæ emit Beneficiarius ex bonis Eccleſiæ, quamuis ſuo, non Eccleſiæ nomine emerit, & hęc Beneficiarius ſibi non acquirit; quia huiuſmodi bona empta, fiunt ipſius Eccleſiæ.

Quæſtio quidem eſt apud Iuris Canonici peritos. An huiuſmodi bona à die quo empta ſunt, in dominium Eccleſiæ transferantur, An vero

ſolum

ſolum debeantur Eccleſiæ? Intereſt enim multum, res noſtra fiat, ſed tantum nobis debeatur: nam illud actionem in rem ipſam parit, ac gignit, hoc vero actionem in perſonam nobis obligatam Sunt duæ hac de re ſententiæ, eæque à nobis fuſius ſuo loco tractatæ: Vna docet, ea bona à Clerico empta, ſtatim in Eccleſiæ ius, & dominium tranſire, quæ fuit Gloſſæ opinio, & Hoſtienſis, Io. Andreæ, Cardinalis, Barbatij: Romani, Corſetti, & aliorum, quos refert Couarruuias de teſtamen. cap. 1. nu. 5. Altera eſt ſententia; à die quo empta ſunt, deberi quidem hæc bona Eccleſię, ſed non ſtatim in eius dominium transferri; à die vero, quo Beneficiarius è viuis exceſſit, in Eccleſiæ ius, & poteſtatem tranſire, ita vt tunc Eccleſia vendicare, tanquam ſua, & ſibi capere poſſit. Nã licet res empta ex aliena pecunia fiat emptoris, non domini pecunię; aliquãdo tñ ipſius fit, cuius eſt pecunia, videlicet in ſex caſibus quos enumerat Hoſtien, in c. inquirẽdũ, de pecul. Cleric. vt res empta ex pecunia pupilli, vel minoris, fit ipſius pupilli, vel minoris. Idem iuris eſt in re empta à marito, ex pecunia ſibi data ab vxore, & in re empta à liberto, ex pecunia patroni, vel domini, & in re empta ex pecunia funebri. Sic ẽt res empta ex bonis Eccleſiæ, fit ipſius Eccleſiæ. Et quidquid ſit de quæſtione, An ſtatim, vt empta eſt, in Eccleſiæ dominiũ trãſeat, An vero potius, cũ Beneficiarius decedit, nihil attinet ad pręſentẽ quæſtionẽ de ſpolijs, qm̃ bona empta, ex rebus, vel pecunijs Eccleſię, inter ſpolia Clericorum non habentur, qm̃, vel ſtatim, vt empta ſunt, fiũt ipſius Eccleſiæ, vel ſaltem debentur illi: vnde ſiue à die quo empta ſunt, ſiue, à die quo Beneficiarij moriuntur, ad Eccleſiam pertinẽt ſi loquamur de ijs, quæ emit Clericus ex fructibus ſui beneficij ea ſunt eiuſdem conditionis vnius, ſicut fructus ipſi. Nam quemadmodum de beneficij fructibus poteſt Beneficiarius, dum viuit ſuo arbitratu ſtatuere; ita tñ, vt quod ſibi ſupereſt, in pios vſus impendat; & nihilominus fructus poſt eius obitum remanentes, Eccleſiæ, vel ſucceſſori, communi iure debentur, pari quoque ratione, bona quæ emunt Clerici, ex fructibus ſuorum beneficiorum poſſunt Beneficiarij, dum viuunt, & valent in quos voluerint, vſus inſumere: at poſt obitum relicta, cum nihil de illis in vita ſtatuerint, ſpectant iure communi ad Eccleſiam vel ſucceſſorem. Quare ſequitur, vt ſicut Fiſcus Pontificius loco Eccleſiæ, vel ſucceſſoris ſibi ſumit fructus beneficiorum à Clericis vita functis relictos, ita quoque ſuccedit in bonis per Beneficiarium ex redditibus beneficij emptis, & poſt obitum remanentibus: vtraque enim inter ſpolia computantur. Neque vero illæ Pontificum allatæ Conſtitutiones negant in vniuerſum, bona empta per Beneficiarios, ex fructibus beneficiorum inter ſpolia cenſeri: ſed ea ſolummodo, quæ Beneficiarij viuentes, Eccleſiæ tradiderint, ſiue donauerint, quia ante obitum, ad Eccleſię ius, & dominium, deuenerũt: quamuis Pius V. quędã ex illis etiã Eccleſijs nõdũ donata

& tradita ab ſpolijs excluſerit, vt quæſtione proxime ſequēti dicetur.

Sexto quæritur, Quæ bona ex fructibus beneficiorum, empta ab Beneficiarijs, minime in ſpolijs computentur? Reſpondeo, Pium V. edidiſſe Conſtitutionem anno 1567. in qua ſic decernit: Cum itaque ſicut accepimus, nonnulli Patriarchæ, Epiſcopi & Abbates, ſeu Commendatarij, & beneficia Eccleſiaſtica obtinentes proprij honoris, & ſalutis immemores etiam prætextu facultatum teſtandi eis per ſedem Apoſt. conceſſarū, in eorū vltimis voluntatibus res ſacras, ac vaſa, ornamēta ac paramenta Eccleſiaſtica aliaq. cultui Diuino dicata, quandoque ex fructibus Eccleſiaſticis per eos acquiſita, non Eccleſiis, & Monaſteriis, ac beneficiis quibus præfuerunt, ſeu à quibus prouentus Eccleſiaſticos, & ſtipiendia acceperunt, prout rationi & honeſtati conſentaneum foret: ſed alijs locis etiam non pijs, ac interdum eorum conſanguineis & affinibus reliquerunt, ac Cameræ Apoſtolicæ Collectores, prætextu quod illa ſub appellatione ſpoliorum veniunt, tanquam eiuſdem Cameræ ſpolia exigere, & percipere non erubeſcunt in maximum religionis dedecus, ac Eccleſiaſticorum beneficiorum, & beneficiariorum eorundem detrimentum, ac relinquentium animarum periculum, ſcandalumque plurimorum: Nos abuſibus ſcandaliſque huiuſmodi prouidere, ac ſingularum Eccleſiarum, Monaſteriorum, & beneficiorum indemnitati, animarumq. quarumlibet ſaluti conſulere volentes. Motui proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuo valitura Conſtitutione, ſtatuimus, ordinamus, quod de cetero omnia & ſingula ornamenta & paramenta, ac vaſa, necnon Miſſalia & Gradualia, ac cātus firmi, & Muſici, alijq. quolibet nuncupati libri, & aliæ res ſacræ, etiā auri & argenti, ac quæcūq. alia bona per quoſcūq. Patriarchas Archiepōs, Epōs, Abbates, ſeu Commendatarios, & alios quoſcunque, quæcunque, & qualiacumque beneficia Eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, ſæcularia, & quorumuis Ordinum Regularia, in titulum, vel Commendam, aut alias quomodolibet obtinentes, quocumque nomine, vel titulo cenſeanur, etiamſi de illis & eorum qualitatibus ſpecialis & expreſſa mentio habenda foret ad vſum & cultum diuinum, etiam in eorum priuatis ædibus, & Cappellis vel Oratorijs deſtinata, tempore eorum obitus ex teſtamento, vel ab inteſtato relicta ſub quibuſuis facultatibus teſtandi, & alias diſponendi de bonis per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquiſitis, per quoſcumque Romanos Pontifices prædeceſſores & ſucceſſores noſtros, ac nos ſub quibuſuis tenoribus & formis, & cum quibuſuis clauſulis, & decretis, etiā motu proprio, & alias quomodolibet conceſſis & concedendis minime comprehendantur; nec ſub appellatione ſpoliorum veniant, ſed ad ſingulas Eccleſias, Monaſteria, etiam Conuentu carentia. Et beneficia huiuſmodi, in quibus reſederint, aut quibus præfuerint, ſeu qui obtinuerint,

rint omnino ſpectent & pertineant ac ſpectare & pertinere,illaq. poſt eorum obitum eiſdem Eccleſijs, Monaſterijs & beneficijs, etiamſi in Romana Curia, & procul ab illis, vel ad illa nunquam acceſſerint, etiamſi antea Eccleſiarum & Monaſteriorum regimini ceſſerint, vel beneficia huiuſmodi renuntiauerint, eo ipſo applicata & incorporata ſint,& eſſe cenſeantur. Ita vt liceat illis defunctis in eiſdem Eccleſiis, Monaſteriis, & beneficiis ſucceſſoribus, & Eccleſiarum, Monaſteriorum eiuſdem Capitulis,Conuentibus reſpectiue illa propria auctoritate libere apprehendere,ac eorum Eccleſijs & Sacriſtiis applicare & incorporare.Ac quæcumque donationes,& relicta,vel legata, teſtamenta,& codicilli,& alię vltimæ voluntates,ſeu ſpolia deſuper contra præſentis Conſtitutionis noſtræ,quomodolibet pro tempore facta,quo ad præmiſſa,nulla,& inualida,nulliuſque roboris & momenti exiſtant, & perſonis etiam Eccleſiaſticis, ſeu locis etiam piis, aut Eccleſiaſticis quibuſcumque, in quarum, ſeu quorum fauorem pro tempore facta fuerint,minime ſuffragentur:nec per ea eiſdem perſonis, ſe locis, vel aliis Eccleſiis huiuſmodi aliquod ius in rebus prædictis,vel ad illas acquiri poſſit.Quinimo,res ſacras,ac alia bona prædicta quocunque nomine, vel titulo pro tempore detinentes illis Eccleſiis & Monaſteriis ac beneficiis per defunctos quomodolibet acquiſitis, vt præfertur, iuxta præſentem tenorem realiter,& cum effectu reſtituendum,& cõſignandum quibuſuis diſpoſitionibus de illis in contrarium quomodolibet factis,minime attẽtis,omnino teneãtur,&ad id per cenſuras & pęnas, etiam furti & ſacrilegii, ac alias, iuris & facti, remediis opportunis cogi,& compelli poſſint & debeant. Et inſuper ne deinceps contingat inſolentia ſpoliorum Cameræ Apoſtolicæ Collectorum, vel Subcollectorum aliquas Eccleſias, vel hominum quenquam damno, vel iniuria affici, nec cuiquam de cetero vertatur in dubium, quæ res habendæ ſint nomine ſpolii. Simili modo ſtatuimus, & declaramus,quod quæcumque ſcamna,cathædræ, arcæ,& etiam ligneæ,vel lapideæ,& etiam marmoreæ, menſe, & tabulæ, ac quæcumque dolia, menſa vinaria, & alia ſimilia ſupellectilia domeſtica per quoſuis Presbyteros, ſeu Clericos ab humanis pro tempore decedentes, tempore eorum obitus in Eccleſiis, ſeu eorum domibus Eccleſiarum eorundem, vel alibi vbiuis locorum relicta, etiamſi ex fructibus & prouentibus beneficiorum,quæ dum viuerent, obtinebant, acquiſita fuerant, ſub ſpoliorum appellatione minime veniant, nec pro ſpolijs vllo modo reputari poſſint. Præterea quod nullum ſpolium Cameræ pręfatæ fieri, nec quiſquam à quibuſuis ſpoliorum Cameræ huiuſmodi Collectoribus vel Subcollectoribus exigi poſſit per obitum illius,qui dum viueret, vnum, vel plura beneficia Eccleſiaſtica obtinuerat: cuius,vel quorum ſimul fructus,redditus & prouentus triginta duca-

ducatorum auri de camera ſecundum communem æſtimationem, valorem annuum non exceſſerunt, aut qui penſiones annuas ſuper quibuſuis fructibus Eccleſiaſticis vſque ad dictum valorem annuum perceperit: dummodo tamen is ſe ab omni negociatione illicita, & a ſacris Canonibus prohibita abſtinuerit. Ita quod ſi quis dictorum Collectorum aliquid ex bonis quorumuis defunctorum, qui ſimilia beneficia obtinuerint, ſeu ſimiles penſiones perceperint prætextu ſpoliorum eiuſdem Cameræ percipere, aut contra præſentes noſtras litteras attentare præſumpſerit, ad totalem bonorum per eum perceptorum reſtitutionem teneatur, & ad id iuris, & etiam per ſimiles cenſuras & pœnas cogi & compelli poſſit, & debeat. Diſtrictius inhibentes quibuslibet Cameræ præfatæ ſpoliorum Collectoribus, nunc, & pro tempore exiſtentibus, ne ſub indignationis noſtræ & priuationis eorũ officiorum pœna, in ornamentis & paramentis, ac vaſis, & libris præfato cultui dicatis, ac alijs rebus ſacris, nec non ſupellectilibus præfatis quomodolibet ſe intromittant: nec in eorum Inuentarijs tanquam ſpolia redigant ſeu deſcribant: Sed ornamenta, & paramenta, nec non vaſa, libros, aliaq: Diuino cultui dicata huiuſmodi Eccleſiis, Monaſteriis, Cappellis, & alijs beneficiis huiuſmodi, eorumq. Rectoribus, & aliis pręfatis libere dimittant, & conſignent, ac conſignari faciant cum effectu ac ſupellectibili prædicta in locis vbi conſtiterint, relinquant. Hactenus Conſtitutio.

Septimo quæritur circa prædictam Pij Quinti Conſtitutionem, An in ſpoliis cenſeantur pręd ctæ res ſacræ, & Diuino cultui dicatæ, quas beneficiarius emerit ex ſui patrimonii pecuniis, vel ex bonis arte, doctrina, & induſtria ſua comparatis? Ratio dubitandi eſt ex vna quidem parte, quia videntur ad hæredem beneficiarii ab inteſtato ſuccedentem pertinere, propterea quod ſint res emptæ ex propriis beneficiarii bonis, in quibus hęres ſucedit: ex altera vero parte vidẽtur ad Eccleſiã, cuius emptor eſt beneficiarius, ſpectare: quia in ea Conſtitutione id videtur eſſe ſancitũ? Reſpõdet; Nauarrus de ſpoliis Cleric. §. 8. nu. 2. & 3. hęc bona iure quidẽ antiquo ad hæredem beneficiarii pertinere, ob rationem ſuperius aſſignatam: ſed iure nouo per prædictam Conſtitutionem ſpectare ad Eccleſiam, in qua eſt emptor Beneficiarius. Nam Pontifex generatim loquitur: Omnia, inquiens, & ſingula ornamenta, paramenta, vaſa, necnon Miſſalia, & Gradualia, & Cantus firmos, & muſicos, alioſque quomodolibet nuncupatos libros, & alias res ſacras etiam auri, & argenti, ac quæcumque alia bona per quoſcumque Beneficiarios ſiue Regulares, ſiue Sacerdotes, ſiue titulares, ſiue commendatarios; ſiue ſimplices, ſiue curam habentes, ſiue Pręſules ſiue Archipræſules, ad vſum & cultum diuinum, etiam in præfatis eorum ædibus vel Cappellis, vel Oratoriis deſtinata tempore eorum

obitus

obitus ex teſtamento, vel ab inteſtato relicta, ſub quibuſuis facultatibus teſtandi & alias diſponendi de bonis per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquiſitis per quoſcumque Romanos Pontifices prædeceſſores eius, & ſucceſſores: ac ipſum ſuper quibuſuis tenoribus, & formis, & cum quibuſuis, clauſulis, & decretis, etiam Motu proprio, & alias quomodolibet conceſſis & concedendis, minime ſpoliorum nomine venire, nec ad hæredes beneficiorum teſtamento, vel ab inteſtato, tranſmitti, ſed illi Eccleſiæ Monaſteio, vel Cappellę deberi, in qua qui emerat, beneficium obtinuerat. Ipſe enim Pontifex huiuſmodi Eccleſiis vel Monaſteriis ea bona addicit. Quare obitu beneficiarii, in ipſarum Eccleſiarum vel Monaſteriorum ius & dominium tranſeunt; & ideo Pontifex tribus verbis vtitur, quorum duo illa, [ſtatuimus, & decernimus,] ius nouum ſignificant, vt Gloſſa annotauit cap. Vt litigantes de officio Ordin. in 6. & Clem. Per litteras, de Præben. Ius autem nouum eſt, vt hæc bona ex patrimonio, vel quaſi patrimonio per beneficiarium empta, ipſius Eccleſiæ, vel Monaſterio debeantur. Tertium eſt verbum. [Declaramus,] quod ſignificat ius antiquum, vt ait Gloſſa recepta ab omnibus in Clementina. Litteras, de Reſcri. Antiquo vero iure res ſacræ per beneficiarium ex beneficii fructibus emptæ, ipſius Eccleſiæ & Monaſterio debebantur.

Dices, hæc bona empta per Beneficiarium ex patrimonio, vel quaſi patrimonio, in ipſius Beneficiarii bonis connumerari; quo ergo iure Pontifex ea Eccleſiæ vel Monaſteri o addixit? Deinde Laici ſolent etiã ſimilia bona ſacra in ſuis ædibus habere, vt cum voluerint, rem diuinã priuatim faciendam curent: cum tamen ad ſuos hæredes teſtato vel ab inteſtato tranſmittant. Ait Nauarrus, Iure ciuili communi res ſacras in nullius, priuati hominis eſſe dominio, cap. Nullius, & §. Sacræ Inſtit. de rerum diuiſ. quamuis earum rerum vſus religioſus & ſacer penes Laicos eſſe poſſit. Nihil igitur, inquit, mirum eſt, ſi Pontifex ſacras eiuſmodi res per Beneficiarios emptas, & ad vſum & cultum diuinum deſtinatas Eccleſijs attribuerit. Nec eſt, ait ille, quod Laici Beneficiariorum hæredes conquerantur, quod ſibi ſint erepte, quia cum fuerint à Beneficiarijs emptæ, & ſacræ redditæ, & diuino cultui mancipatæ, optimo iure ſunt Eccleſijs attributę. Alii tamen cenſent, quæ diximus bona eadem Pontificia Conſtitutione non contineri, ac proinde niſi ea Beneficiarii ſuis Eccleſiis donauerint, ad hæredes tranſire, quoniam à Iure cõmuni non recedimus, niſi quando expreſſim abrogatur. l. Præcipimus. C. De Appellat. Sed iure communi hęc bona ad hæredes pertinent. Nauarrus putat, talia bona eo ipſo quod ſunt ſacris vſibus alicuis Eccleſiæ deſtinata, intelligi donata Eccleſiæ. Sed quænam bona ſacra includuntur dicta Conſtitutione, quę vero ab illa excluduntur? Vt diſtincte, ac in promptu ea diſcernamus? Reſpondeo, hac Conſtitutione

tione comprehendi prædicta bona ſacra, empta, tametſi nulla ſint conſecratione affecta. Nam cõprehenduntur paramenta, & Miſſalia, ſacri cantus muſici, & firmi, quę ſacrari non conſueuerunt. Satis igitur eſt ſi ſint ad diuinum cultũ & vſum deſtinata, etiamſi extra Eccleſias in Oratorijs priuatis, vel Beneficiariorum ædibus contineantur. Comprehenduntur etiam, quæ Beneficiarij poſt obitũ relinquunt, empta ſcilicet ex redditibus Beneficiorum, licet poſtea ipſum beneficium dimiſerint: itẽ, & illa, de quibus Beneficiarij teſtati fuerũt, etiam cum legitima teſtãdi facultate: Tum & ſcamna, cathedræ, arcę, & cætera, quæ in conſtitutione ipſa exprimuntur ac nominantur, quę ante Pium Quintum in ſpolijs computabantur, cum ex beneficij fructibus fuerant comparata. Non tamen Conſtitutio comprehendit ea, quę Beneficiarij poſſidebant, empta ad donandum alteri Eccleſiæ, vel ad permutanda cum alijs bonis eiuſdem generis, vel alijs ſibi neceſſarijs: non enim eſt à Iure antiquo recedendum, niſi quatenus nouæ leges illud abrogant. l. Præcipimus. C. De Appellationi. Sed hæc Conſtitutio ſolum excipit ab antiquo Iure, quæ ſunt cultui diuino dicata. Non item eadem includit Conſtitutio aulæa, vaſa aurea, vel argentea, quæ habent Beneficiarij ad ſuarum ædium ornatum, quamuis ea conſueuerint commodato dare Eccleſiis ad diuinos vſus. Nec etiam ea, quæ Beneficiarius dum vixit, poſt, vel ante beneficium dimiſſum cum alijs commutauit, vel alijs donauit; nam hæc Conſtitutio non prohibet, quo minus beneficiarius dum viuit, poſſit ea bona donare, & alienare. Ex eadem Conſtitutione etiam liquet, nullum Beneficiarium, vel Penſionarium, cuius beneficium, vel penſio maiorem fructum annuum non affert, quam triginta ducatorum aureorum, iuxta æſtimationem communem Cameræ Apoſtolicæ, inter ſpolia cenſeri, quia Pontifex iudicauit, totum huiuſmodi beneficium vel penſionem eſſe neceſſarium, ad honeſtam Beneficiarij ſuſtentationem:

Octauo quæritur, An penſiones quas penſionarij poſt obitum relinquunt, in ſpolijs, computentur, vt computantur fructus beneficiorum poſt Clerici obitum relicti: An vero tranſeant ad hæredes? Duæ ſunt opiniones: Vna eſt negantium, quia penſiones ex teſtamento, vel ab inteſtato ad hæredem Clerici pertinent, penſio ſiquidem non eſt Eccleſiaſticum beneficium, & ſolum datur ad ſubſidium vitæ tanquam alimentum: ſed is cui legatum eſt alimentum moriens tranſmittit ius exigendi alimenta percepta & ſoluta ad ſuos hęredes. l. Vti, §. vlt. ff. Vſusfructus. Item penſio conceditur etiam Laicis auctoritate Romani Pontificis. Ad hæc Penſionarius ſimilis eſt vſufructuario: extinguitur enim penſio morte Penſionarij; ſicut vſusfructus vſufructuarij morte finitur. §. Finitur autem, Inſtit. de Vſufruct. at vſufructuarius fructus iam ante acquiſitos ad hęredes tranſmittit. l. Defuncta. ff. de Vſu-

 fructus:

fructu: Ergo Penſionarius tranſmittit etiam ad hæredes penſiones ante perceptas. Præterea inquiunt, Gigas de Penſionibus. quæſt. 52. docet, penſiones non ſolum in vita Penſionarij perceptas. ſed etiam debitas, & nondum ſolutas, de quibus inferius dicam, ad hæredes ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato tranſire, quam ſententiam probat auctoritate Alexandri in conſil. 40. ad finem volum. 3. eamque ſequitur Couarruuias de Teſtamen. c. Cum in officijs, num. 6. ad calcem. Caccialupus eandem citat. ſententiam & approbat. Gigas itaque de penſion. quæſt. 53. vult, penſionem deberi hęredibus Penſionarij, ſi tempore quo moritur, ſunt percepti fructus, in quibus eſt penſio conſtituta: immo etiam quando ſunt per debitorem penſionis collecti, quãuis nondum dies ſoluendæ penſionis aduenerit, de qua re poſtea. Item Auditores in Rota, teſte Redoano quæſt. 3. §. & in hac materia, num. 12. de ſpol. iudicarunt penſiones pręteritas, & non ſolutas, inter ſpolia non computari, ſed ad hæredes tranſire, ſecluſis Conſtitutionibus Pontificijs Pauli III. & Iulij III. & vſu Cameræ Apoſtolicæ. Ergo & penſiones à penſionario perceptæ & poſt obitum relictæ ad hæredes tranſeunt iure communi. Altera eſt opinio aſſerentium, penſiones in ſpolijs reponendas eſſe. Eam probat & amplectitur Redoanus de ſpol. Eccleſia. quæſt. 8. num. 32. & quæſt. 3. §. & in hac materia, num. 12. Quam opinionem arbitror, inquit, eſſe veriorem, vtpote cum iure nouo Conſtitutionum Pontificiarum, non cum Iure antiquo communi congruentem. Hæc opinio eſt vera attentis conſtitutionibus Pauli III. & Iulij III. & Pij V. & vſu Cameræ Apoſtolicę. Nam licet penſio, beneficij nomine Eccleſiaſtici non veniat, & in vitæ ſubſidium conferatur: eſt tamen portio quædam ex fructibus beneficij detracta, ac proinde in bonis & fructibus ex Eccleſia prouenientibus cenſetur. Et quia beneficiorum fructus poſt obitum Beneficiarij ſine teſtamento decedentis relicti, ad ſpolia ſpectant: ideo voluerunt Pontifices vt penſiones inter ſpolia haberentur. ac teſte Redoano, Conſtitutiones Pauli III. & Iulij III. ſignificant, penſiones ad Cameram Apoſtolicam pertinere. Deinde Pius Quintus in Conſtitutione ſuperius allegata declarat annuam penſionem, quando non excedit quantitatem triginta nummorum aureorum, non eſſe in ſpolijs habendam; ſignificat ergo, penſionem dictam ſummam excedentem, in ſpoliis eſſe ponendam. Dices, poſſe Penſionarium de penſionibus perceptis ſuo arbitratu ſtatuere, & eas quibus maluerit in teſtamento relinquere: ergo ſi inteſtatus decedat, eas ad hæredes tranſmittit? Reſpondeo, id in Iure cõmuni locũ habere, ſed non in iure nouo Pontificio. Deinde quemadmodum Beneficiarius poteſt, dum viuit, fructus beneficii in quos voluerit ipſos vſus inſumere, & nihilominus ſi nihil de illis ſtatuerit, eos poſt obitum relictos, ad hæredes non tranſmittit; ac ideo tanquam

ſpolia

ſpolia ſibi debita Fiſcus Apoſtolicus capit; ita & Penſionarius poteſt vt vult,de penſionibus ſtatuere:Sed penſiones poſt eius obitum relictę tanquam ſpolia ad Cameram Apoſtolicam ſpectant. Nec idem eſt iuris de penſione,omni ex parte,quod de vſufructu,vel alimento legato: Nam penſio ex bonis Eccleſiæ, & fructibus beneficii percipitur: ſed vſusfructus,vel alimentum ex patrimonii bonis conceditur,ſiue legatur, ac propterea Pontifices ad ſpolia penſiones pertinere voluerunt. Cæterum conſtitutiones Pontificiæ Pauli III. Iulii III. & Pii V.volunt vt penſiones inter ſpolia habeantur,nec tranſeant ad hæredes, niſi vbi contrarium conſuetudine pręſcripta receptum fuerit.

Nono quæritur, An diſtributiones quotidianæ, quas ſolent Canonici percipere, pertineant ad heredes,An potius tanquam ſpolia, ad Fiſcum Pontificis, cum Canonici inteſtati decedunt? Conuenit inter omnes harum diſtributionum Canonicos dominium acquirere, & de eis poſſe ſtatuere quicquid voluerint etiam per teſtamentum, quando non dantur ratione tituli, aut loco beneficii: ſed ratione præſentiæ & miniſterii in officiis diuinis, vt colligitur ex cap.1. de Cleric.non reſid.in 6.Sic Geminianus ibidem,& Boerius conſil.280.Pariſius conſil. 33.num.8. lib.4.deciſ.340. ad finem.Couarruuias lib.3.variarum reſolutio.cap.13.Iulius Clarius lib.3.receptar.ſentent.§.Teſtamentum, nu. 5. Redoanus de ſpoliis q.3. §. Stantibus his. n.18.q.1.n. 17. & 18. Operarius enim ſuam facit mercedem labori debitam.Hinc colligunt communiter prædicti auctores diſtributiones huiuſmodi in ſpoliis non haberi,& ad hæredes pertinere. Sed aliorum eſt opinio, haſce diſtributiones Canonicis ſine teſtamento decedentibus, tanquam ſpolia Fiſco Pontificis deberi. Nam Gloſſa in cap.Præſenti,de officio Ordin. & Hoſtienſis in cap. vlt. de Peculio Clerico. in fructibus ex beneficio ſimplici acquiſitis, ſi Beneficiarius inteſtatus exceſſerit, Eccleſia ſuccedit iure communi:Sed quotidianæ diſtributiones ſunt fructus ex beneficiis percepti, ergo in eis Iure communi ſuccedit Eccleſia, ſi Beneficiarii abſque teſtamento deceſſerint,& in locum Eccleſiæ Fiſcus Pontificis eſt ſubrogatus, ergo ipſe ſuccedit.

Primam opinionem exiſtimo probabiliorem,& magis cum ſententia & Iure communi conuenientem. Nam Beneficiarius harum diſtributionum dominium acquirit,quoniam tanquam ſui laboris & operę mercedem debitam percipit: & ideo poteſt tuta conſcientia in quos maluerit vſus impendere: & vel in vita donare quibus voluerit, & in morte legare teſtamento condito, quod ſi inteſtatus deceſſerit,ad hęredes tranſmittit. Hæc enim tradit prima, quæ eſt communis opinio. Sed nihilominus cum Eccleſiæ bona cenſeantur, & ſint vere; idcirco nihil de ipſis Beneficiario ſiue Clerico ſtatuente,tanquam ſpolia poſſunt ſi velint, Pontifices, ſibi iure optimo reſeruare.

Decimo quæritur, An quæ Beneficiarii lucrifaciunt, munera & officia aliqua obeuntes, vel obſequia præſtantes, in ſpoliis numerentur, An vero potius ad hæredes ab inteſtato pertineant? Reſpondet, Redoanus de ſpol. Eccleſ. quæſt. 8. num. 55. cui & aſſentior ipſe, ad hęredes ſpectare: non enim ſunt fructus ex beneficio acquiſiti, cuius ſententiæ idem Auctor dicit fuiſſe Abbatem, Petrum Ancharanum, Ioannem Imolenſem, Antonium Butrium, & alios. At ſi quæras, quæ bona inter iſta recenſentur? In primis quæcumque Clericus acquirit, quia ſacrificia offert, vel preces fundit, vel aliter certe in Eccleſia inſeruit. Item quæcumque lucratur ratione alicuius legationis, aut muneris quo fungitur, aut alicuius alterius adminiſtrationis tum Clericis, tum Laicis communis; immo etiam ratione muneris, quod obeat, ad Clericos tantummodo ſpectantis: cuiuſmodi ſunt in Curia Romana Vicecancellarius, Camerarius, Maximus Pœnitentiarius; qualia etiam ſunt in eadem Curia qui vocantur Protonotarii, Scriptores, & alii generis eiuſdem. Tales item ſunt Vicarii & Officiales in ſpiritualibus Epiſcoporum: nam quicquid ratione muneris & officii acquiritur, eſt ſtipendium & merces laboris, non beneficii Eccleſiaſtici fructus. Si roges, talia ne etiam cenſentur bona a Clericis acquiſita, eo quod Cappellani ſint Regis, Principis, vel alterius magni & primarii viri? Vtique cenſentur, & in his locum habent, vti de ceteris ſupradictis diximus, quandocumque tales Cappellaniæ non ſunt beneficia. Idem quoque iuris eſt de iis bonis, quæ quis parocho relinquit, vt pro mortuis ſacrificia offerēda, & preces fundēdas curet, eodē teſte Redoano.

Vndecimo quæritur, An pro ſpoliis habenda ſint, quæ Clericus ex patrimonio, vel arte, vel induſtria comparata relinquit, ſine hæredibus extantibus hoc eſt, nullo hærede, vel ex aſcedentibus, vel ex deſcendentibus, vel alio quouis extante? Reſpondeo, certi iuris eſſe, in his bonis Clericorum hæredes ſuccedere, vt colligitur ex cap. Sint manifeſtæ, 12. quæſt. 1. de Succeſſionib. ab inteſtato. Si nulli prorſus hæredes extiterint intra decimum gradum, Iure communi ſuccedit Eccleſia, vt colligitur ex c. vlt. 12. quæſt. 5. Vbi ſunt hęc verba: Quicumque ex gradu Eccleſiaſtico ſine teſtamento, & ſine cognatione deceſſerit; hæreditas eius ad Eccleſiam, vbi deſeruiuit, deuoluatur. Et in Authen. de Eccleſia titu. Collatio. 9. §. Interdicimus, verſicu. ſi quis autem Epiſcopus, Imperator ait: Si quis autem Epiſcopus aut Clericus, aut cuiuslibet Eccleſiaſtici gradus miniſter, aut Eccleſię Diaconiſſę moriantur ſine teſtamentis & legitimis ſucceſſoribus: horum ſucceſſio Eccleſię competat, in qua conſtituti fuerint. Idem colligitur ex cap. Presbyteri, de pœnis, & cap. 1. & c. Cum dilectus, de ſucceſſio. ab inteſtato, vt ibi Gloſſa annotauit. Sed quid ſi Clericus nulli erat Eccleſiæ adſciptus? Bona eius ad Epiſcopum deueniunt, de quibus ſtatuet corā

Deo,

Deo, quod pium eſſe crediderit. Abbas cap. 1. de ſucceſſ.ab inteſta. Et quia in locum Eccleſiæ Fiſcus Pontificis eſt ſubſtitutus: ſequitur vt in his bonis tanquam ſpoliis ſuccedat, aut ſuccedere merito poſſit.

Duodecimo quæritur, An quãdo dubitatur, num bona, quæ Prælatus vel alius Beneficiarius, cum moritur ſine teſtamento relinquit, ſint acquiſita ex patrimonio, arte, doctrina, induſtria, munere aliquo, & officio, An vero ex bonis Eccleſiæ, pro ſpolijs habeantur? Scribit Couarruuias de Teſtamen. cap. 1. nu. 6. quem & ſequor, quandocunque res eſt dubia, omnia bona iudicari tanquam acquiſita ex bonis Eccleſiæ, & proinde in illis omnibus Eccleſiam ſuccedere excluſis hæredibus. Nam eadem ratione ex l. Quintus, ff. de Donationibus inter virum & vxorẽ, & l. Etiam, C. eod. titu. Bona quæ penes vxorem mortuo marito reperiuntur, ipſius mariti eſſe creduntur; & ideo oportet vxorem contrarium oſtendere. Et quia locum Eccleſiæ ſubijt Fiſcus Pontificius, inde fit, vt in his omnibus bonis quando dubia res eſt, ſuccedat; nam tunc merito credimus ea bona eſſe ex bonis Eccleſiæ acquiſita, ac propterea ad Beneficiarij hæredem pertinet oppoſitum probare. Immo omnia bona, quæ Beneficiarius poſt obitum relinquit, fuiſſe acquiſita ex bonis Eccleſiæ creduntur, niſi hæres Beneficiarij probauerit fuiſſe ex patrimonio, vel aliunde comparata.

Decimotertio quæritur, An fructus Beneficij Beneficiario debiti, ſed ante obitum, non percepti, ad hæredes, An vero ad ſpolia pertineant? Explico rem quęſitam: Petrus Beneficiarius moritur poſt menſem Septembrem, vel Octobrem, cum fructus beneficij maturati iam erant: immo etiam à ſolo ſeparati, & nondum Petro redditi & ſoluti, ſed ſolũ debiti, quia eos, præuentus morte, exigere & percipere nequiuit: Iam quæritur, An hi fructus, de quibus nihil Petrus ante obitum conſtituit, eius hæredi, An potius Camerę Pontificis tanquam ſpolia debeantur? Hanc quæſtionem tractauit Redoanus de ſpolijs Eccleſiæ, quęſt. 5. & meo iudicio recte ſoluit; iſtiuſmodi fructus inter ſpolia computandos. Nam vt Hoſtienſis, Calderinus, Ioan. Andreas & alij quos citat ille docuerunt, hi fructus iure communi Eccleſiæ debebantur, cum non penderent ex ſolo; ſed vel erant collecti, vel ſaltem ſeparati à ſolo, non pendentes: ſed Fiſcus Pontificius loco Eccleſiæ ſuccedit, ergo ad eum, non ad hæredes pertinent. Præterea extant de hac re duę Conſtitutiones Iulij III. In quarum vna, declarat Pontifex, fructus beneficiorum per ipſos Beneficiarios tempore quo obeunt, nondum exactos ſine perceptos, deberi videlicet, Iure communi, ſucceſſoribus in beneficijs, & non hæredibus ipſorum beneficiariorum: & declarat inſuper nummos aureos quingentos, & reliqua per mortem S.R.E. Cardinaliũ Cameræ, & Cappellæ Apoſtolicæ debita, eidem eſſe ſoluendæ, nec de eiſdem prędictos Cardinales teſtari potuiſſe.

In altera conſtitutione declarat Pontifex, prædictam conſtitutionẽ de fructibus beneficiariorum non exactis, nec perceptis ſucceſſori in beneficio ſoluendis, vim & locum habere in locis, vbi Collectores Cameræ Apoſtolicæ eſſe non conſueuerunt. Priori igitur illa Conſtitutione excluſit Pontifex Beneficiariorum hæredes ab huiuſmodi fructibus beneficiorum & voluit eos fructus ad ſucceſſores in ipſis beneficijs vel Eccleſijs pertinere; in poſteriori vero excludit etiam ab eorum fructuũ perceptione ſucceſſores. nam eius mens Pontificis fuiſſe videtur, vt in his locis prædicti fructus ad Cameram Apoſtolicam pertinerent; ea tamen conditione, ſi nulla in ijs locis conſuetudo contraria, priuilegiũ, vel ſpeciale ius obſtiterit.

Decimo quarto quæritur, An fructus Eccleſiarum Cathedralium à die vacationis earum vſque ad legitimam earundem vacantium ſucceſſorem prouenientes, in ſpolijs comprehendantur? Reſp. iure cõi ad Eccleſias ipſorum beneficiorum, vel ad ſucceſſorem in ipſis pertinuiſſe. cap. Quia ſæpe, de Elect. in 6. & cap. Præſenti, de offi. Ord. in 6. Sed quia in locũ Eccleſiarum, vel ſucceſſorum ſuffectus eſt Fiſcus Pontificis; ſequitur vt eiuſmodi fructus Camerę Apoſtolicæ debeantur. Nam Pius IV. anno 1560. die 30. Iulij anno primo ſui Pontificatus mandatum dedit Theſaurario Generali, in quo ei poteſtatem & auctoritatem concedit colligendi bona quęcumque mobilia & immobilia, & ſe mouentia, ſpolia, nuncupata; & ea quæ ex fructibus, prouentibus, & redditibus Eccleſiaſticis empta, reædificata, refecta & reſtaurata fuerint, ſeu alias ex eiſdem fructibus, redditibus & prouentibus quomodolibet prouenerint per obitum quarumcumque perſonarum Eccleſiaſticarum, ſęcularium, beneficia, non ſimplicia, ſed adminiſtrationem habentia, obtinẽtium: & quod beneficia ſimplicia niſi ex priuilegio Apoſtolico eis conceſſa, ſeu ex conſuetudine legitime præſcripta in loco vigente, teſtari volentium, & quorumuis Ordinum Regularium; quamuis etiam Pontificali auctoritate fulgentium in vniuerſa Italia extra Almam Vrbem pro tempore degentium, remanſura & relicta, cuiuſcumque qualitatis & ſpeciei fuerint, etiam gemmas, & alia pretioſa, & pecuniarum ſummas, necnon & fructus, redditus, & prouẽtus menſarum Patriarchaliũ, Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Eccleſiarum & Monaſteriorum in tota Italia conſiſtentium, à die vacationis prædictarum Eccleſiarum & Monaſteriorum, vſque ad diem prouectionis, & prouiſionis, ſeu Commendæ de illis faciendæ. Quos omnes fructus, redditus, & prouentus, ad Cameram Apoſtolicam ſpectare & pertinere vult, & decernit ei eſſe applicata, & appropriata: & Theſaurario facit poteſtatẽ exigendi, percipiendi, & recuperandi, Sic Pontifex in ea Conſtitutione. Vbi eſt annotandum cum Nauarro de ſpolijs Cleric. §. 6. num. 6. illud. In tota Italia,] non ſignificare ſpolia ſolum in tota Italia, Pontificis

Fiſco

Fiſco deberi, nam Paulus III. edita Conſtitutione, manifeſte decreuerat, & declarauerat Papæ ſpolia reſeruari, non ſolum in Italia, ſed vbique locorum & gentium.

Quia vero Pius Quartus in prædicto mandato loquitur cum Generali Theſaurario à ſe in Italia cõſtituto ideo dicit, ſin vniuerſa Italia. Idem Pontifex in alio Mandato, quod dedit anno 1560. die 7. Decembris anno primo ſui Pontificatus ſic ait: Motu proprio, & ex certa ſciẽtia omnes & ſingulos fructus, redditus, & prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta quæcumque quomodolibet, & qualitercũque nuncupata, omniũ & ſingulorum beneficiorũ Eccleſiaſticorum cũ cura, & ſine cura, ſæcularium, & quorumuis Ordinum Regularium & Monaſteriorum, & Conſiſtorialium, Sedi Apoſtolicæ tam per Conſtitutiones Apoſtolicas, quam Cancellariæ Apoſtolicę Regulas editas, & edendas, ſeu alias quomodolibet ex quauis cauſa, generaliter, vel ſpecialiter, reſeruatorum, ſeu affectorum in Regno Neapolis, & quibuſuis Prouincijs, Ciuitatibus, Terris, Oppidis, & Locis conſiſtentium, per obitũ, & alias, quouis modo, præterquam per ceſſum illa obtinentium pro tempore vacantium à die ipſorum beneficiorum, & Monaſteriorum vacationis, pro rata temporis, vſque ad diem, quo prouiſi per nos de ijſdem Beneficijs & Monaſterijs, vigore litterarum noſtrarum ſub plumbo, illorũ poſſeſſionem de manu dilecti filij Magiſtri Pauli Odeſcalchi Notarij, & in dicto Regno Nuncij, & Collectoris noſtri, vel per alias noſtras litteras ad Commiſſarium, quem ad capiendam poſſeſſionem Beneficiorum, & Monaſteriorum, huiuſmodi deputauimus, habuerint, & acceperint: & aliter apprehenſa poſſeſſio nullius ſit roboris, vel momenti: aç prouiſis ipſis nullũ ius per eam acquiri, neq; eis vllatenus ſuffragari poſſit. Cameræ Apoſt. auctoritate Apoſt. tenore præſentiũ applicamus incorporamus, & appropriamus, & ad prædictã Camerã ſpectare ſtatuimus, & ordinamus. Vbi eſt annotãdũ, hoc Mandatũ in hoc a ſuperiore mandato differre; ꝙ illud ſolũ ſtatuit, fructus, & emolumenta vacantiũ Patriarchalium, Metropolitanarum, & Cathedralium Eccleſiarum, & Monaſteriorum vbique conſiſtentium, Pontificis Fiſco deberi; hoc autem Mandatum, declarat, fructus omnium beneficiorum quomodocumque Sedi Apoſtolicæ reſeruatorum, & affectorum aliter quam per reſignationem vacantium in toto Regno Neapolitano, ad Fiſcum Pontificis pertinere. Aliorum igitur beneficiorum vacantium non reſeruatorum fructus in Regno Neapolitano, Papæ minime debentur.

Extat & Gregorij XIII. Conſtitutio, hoc initio: Cum ſicut accepimus; in qua omnes fructus Eccleſiarum Patriarchalium, Metropolitanarum, Cathedralium, & Monaſteriorum vacantium, à die vacationis, vſque ad diem earum conceſſionis, Cameræ Apoſtolicæ reſeruat; & illa bona, quę ex fructibus Eccleſiaſticis profecta refecta & reſtaurata fuerant.

fuerant. Extat alia etiam Conſtitutio Pij IV. cuius exordium eſt: In ſupremo; in qua decernit, tanquam ſpolia, habenda bona non reſidentium in ſuis Eccleſijs, non obſtante teſtandi facultate Romani Pontificis beneficio conceſſa.

Decimoquinto quæritur, An ſpoliorum nomine veniant quæcumque bona Religioſorum extra Monaſteria ſiue ſuorum ſuperiorum conceſſu, ſiue ſine illo degentium, & decedentiū? Reſpondeo, Paulum iiij. Conſtitutionē edidiſſe incipientem: Poſtquā diuina: in qua decernit, bona Religioſorum, qui egrediuntur, vel eiiciūtur, vel ad alium Ordinem tranſeunt, vel etiam ſuorum ſuperiorum conſenſu extra Cœnobia & Clauſtra commorantur, vndecumque, vel quomodocumque fuerint acquiſita, ſiue ex teſtamento, ſiue ex beneficiis, ſiue induſtria, arte, mercatura, negociatione, ſiue aliorum donatione, ipſis Monaſteriis deberi, in quibus illi primo profeſſionem emiſerant. Extat alia tamen Conſtitutio Gregorii XIII. quæ incipit: Officii noſtri vbi definit, dicta bona Religioſorum ad Cameram Apoſtolicam tanquam ſpolia pertinere.

Sciendum eſt, iure quidem communi hæc bona Religioſorum ad Monaſteria, ſiue Cœnobia, in quibus primo fuerant Religionem profeſſi, ſpectare: quod Ius commune ſeruari voluit Paulus IV. ſtatuens; vt egreſſi, eiecti, & ad alium Ordinem præter Canones & Iura translati Monachi, & Religioſi facilius in ſua Monaſteria reciperentur: Sed quia ea Conſtitutio vſu recepta non fuit: ideo Gregorius XIII. conſtituit vt id ſeruaretur, quod lōge ante Pauli IV. tempora ſeruari cœptum erat, videlicet vt hæc Religioſorum bona pro ſpoliis haberentur, & ad Fiſcum Pontificis pertinerent.

Decimoſexto quęritur, An penſiones debitæ, penſionario, ſed non ſolutę, pertineant ad hæredes penſionarii, An vero potius inter ſpolia habeantur. Superius, quæſt. 8. dixi opinionem eſſe cōmunem penſiones perceptas & poſt obitum penſionarii relictas, ad eius hæredes pertinere, ſi loquamur ſecluſis cōſtitutionib. Pauli iij. Iulii iij. & Pii v. Et vſu ac more Curiæ Romanæ, idem iuris eſt de penſionibus debitis penſionario & non ſolutis: quare inter ſpolia cenſentur vſu Curiæ Romanæ.

An conſuetudine fieri queat, vt ſpolia Fiſco Apoſtolico minime debeantur. Cap. IIII.

PRimo quęritur, In quibuſnam prouincijs & locis ſpolia Clericorū Cameræ Apoſtolicæ tanquam debita ſoluantur? Reſpondet Nauarrus, & recte, de ſpolijs Clerico. §. 14. in tota Germania, Gallia, Luſitania vſu eſſe receptum, vt nulla Beneficiariorum etiam Epiſcoporum bona tanquam ſpolia, ad Cameram Apoſtolicam pertineant. In Regno vero Caſtellæ in Hiſpania, ſola Epiſcoporum ſpolia, Papæ ſoluuntur: aliorum

aliorum vero Beneficiariorũ non item. In Italia vero, tum Epiſcoporũ, tum aliorum quorũlibet Beneficiariorum ſpolia Cam. Apoſt. debentur.

Secundo quæritur, Quam iuſtam excuſationem habeant prædictæ prouinciæ, in quibus aut nulla Beneficiariorum ſpolia, aut ſola Epiſcoporum, Romano Pontifici debentur? Reſpondeo, Regum vel Principum ſolam actoritatem per ſe dare iuſtam excuſationem non poſſe, quoniam penes eos poteſtas non eſt aliquid de bonis Eccleſiarum ſtatuendi: Sed ſpolia ex bonis Eccleſiarum ſoluuntur, ergo de ipſis nihil poſſunt Laici conſtituere. Quamuis quidam dicant, in prouincijs præfatis ſpolia Cameræ Apoſt. denegari, quia fortaſſe Principes earũ iudicarũt populis ſibi ſubiectis nocere non parũ, ſi tot pecuniæ ex beneficijs & Eccleſijs in ipſorum Regno conſiſtentibus in Italiam exportarentur: & iudicarunt pariter id expedire, ne à Collectoribus Pontificijs ſubditi populi litibus, alijsq. rationibus, & frequenti ſpoliorum collectione vexarentur: Neque tam vrgentem, & grauem eſſe Cameræ Apoſtolicæ neceſſitatem, vt id permittere deberent. Sed difficile eſt dicere, Reges & Principes potuiſſe ſtatuere ne ſpolia Clericorum Romani Pontifici darentur, non enim id eſt Laicorum. Et quamuis beneficia in eorum ditione, Imperio & Prouincijs conſtituta ſint, nihilominus ſunt Eccleſiarum bona, ac proinde liberæ Romani Pontificis adminiſtrationi ſubiecta, & in communem Ro. Eccleſiæ vtilitatem & neceſſitatem impendi iure & poſſunt, & debent. Ius quidẽ habent Reges & Principes imperandi, ne pecuniæ ex eorũ prouinciis extrahantur: Sed quis dicat ea lege Ro. Pontificem teneri, aut beneficiorum fructus, aut Eccleſiarũ bona, hiſce Laicorum legibus ſubijci? Quod ſi Pontificij Collectores in exigendis, & colligendis ſpolijs Eccleſiaſticis forſan plus æquo vexant, eorum eſt culpa, non Romanorum Pontificum. Et abuſus ſi qui irrepſerit, præcidendi ſunt reſeruato iuris ordine, non Canones & Iura damnanda, improbandaue. Nec noſtrum eſt iudicare, egeat nec ne Camera Apoſtolica: nam huiuſmodi bona, quæ ad ſpolia pertinent, iure communi & antiquo Eccleſijs, & ſucceſſoribus reſeruabantur: at in eorum locum iure optimo Fiſcus Pontificius ſuppoſitus eſt: nec enim minus indiget, quam olim Eccleſia & ſucceſſores. Et certe melioris eſt conditionis, quam illi: nam Pontifex circa omnem bonorum Eccleſiaſticorum plenam adminiſtrationem, & ſalutem omnium Eccleſiarum curam habet. Quare ſi in Gallia, Germania, Polonia, Luſitania nulla Clericorum ſpolia, & in Caſtellæ Regno tantum Epiſcoporum ſpolia Pontifici ſoluuntur: id non eſt quia Reges & Principes decreuerunt, ſed quia cum Ro. Pontificibus ita cõuenerunt. Vt enim Paulus quãuis merito poſſet ſibi victum debitum exigere ob laborẽ prædicationis; iure tamen ſuo ſponte ceſſit; ſic Romani Pontifices ſuo iure cedere voluerunt.

Tertio quæritur, An contra ſpolia Apoſtolica vlla poſſit præſcriptio

vale-

valere? Reſpondeo, in ſpolijs Pontifici Romano non ſoluendis, poteſt conſuetudo legitime præſcripta locũ habere nam pari ratione decima fructuum pars conſuetudine multis in locis non ſoluitur. In exigenda item & percipienda decima poteſt vna Eccleſia contra alteram ius acquirere, ergo etiam Eccleſiæ contra Cameram Apoſtolicam ius obtinere, vt Epiſcoporum, & aliorum beneficiariorum ſpolia ſucceſſoribus, non Fiſco Pontificio debeantur. Item, bona ex beneficijs relicta, olim Iure communi Eccleſijs, vel ſucceſſoribus reſeruabantur: in quorum locum Pontificiæ Conſtitutiones Cameram Apoſtolicam ſubrogarunt: ergo fieri poteſt, vt alicubi Ius antiquum commune retentum ſeruetur, Conſtitutionibus Pontificijs nequaquam vſu receptis, aut conſuetudine abrogatis.

Quarto quæritur, An conſuetudine fieri queat, vt bona ex beneficiorum fructibus relicta, ad hæredes Clericorum teſtamento vel ab inteſtato transferantur? Hæc quæſtio pendet ex illa: An conſuetudine poſſint Clerici ex fructibus beneficiorum teſtari? de qua quæſtione ſuperiori libro ſatis ſuperque locuti ſumus. In præſenti loco ſufficit dicere, in Gallia & Hiſpania communi vſu eſſe receptum, vt Beneficiarij teſtentur: nec eſt cur ea conſuetudo damnetur, cum ſit ab antiquo tempore, cuius initij memoria non extat, vſu recepta: & Cõſtitutiones ipſę Pontificię ſpolia Clericorum Camerę Apoſtolicę reſeruantes vſum contrarium ibi vigentem non damnant, immo potius ſeruandum eſſe decernunt. Eadem ratione, vbicumque conſuetudine talia bona Beneficiariorum, ab inteſtato decedentium ad hæredes tranſeunt, minime Camerę Apoſtolicę debentur: noluerunt enim Romani Pontifices hiſce conſuetudinibus locorum derogare, quare locum habent, cum derogatæ non ſint. Nauarrus probat quidem conſuetudinem teſtandi Beneficiarijs: ſed negat poſſe eos teſtari in quolibet vſus, præterquam pios: at negari non poteſt, vſu eſſe alicubi receptum, vt in quoſuis vſus Beneficiarij teſtentur: immo à Romano Pontifice ſolet Cardinalibus & Epiſcopis ampla concedi facultas, vt in quos voluerint vſus, de redditibus Eccleſiaſticis teſtentur.

Vt hæc omnia breuiter intelligantur, animaduertendum eſt, in cap. Relatum 2. de Teſtamen. conſuetudinem approbari, qua permittitur Beneficiarijs teſtari de bonis ex beneficijs acquiſitis in vſus pios, vel ad eos remunerandos, qui ipſis viuentibus inſeruierunt: Vnde, vt ait Couarruuias cap. Cum in officijs, de Teſtamen. num. 9. conſtans omnium opinio conſuetudinem non improbat, quę permittit Clericis de his bonis teſtari arbitratu ſuo in quoslibet vſus. Ita Panormitanus, Cardinalis, Aluarus, Pelagius, Archidiaconus, Ioannes Maior, Silueſter, Angelus, & alij, quos citat ibi Couarruuias. Gloſſa vero in cap. Præſenti, de offic. Ordin. in 6. Hoſtienſem ſecuta, ſenſit, Beneficiarium ſui beneficij

vel

vel Eccleſiæ adminiſtrationem habentem, dum viuit & valet, eſſe vſufructuarium, ac proinde de his bonis donare poſſe cui voluerit, dummodo id moderate faciat: dum vero ægrotat, aut eſt morti vicinus, eſſe tantum vſuarium, & ideo nihil iuris habere in ijs bonis, niſi vſum; ac idcirco de ijs teſtari iure non poſſe, Beneficiarium autem adminiſtrationem non habentem, hoc eſt, poſſidentem beneficium ex communi Collegij menſa, qualis Canonicus eſt, & ceteri ſimiles, ſiue dum viuit, & valet, ſiue dum incipit ægrotare, etiam grauiter & periculoſe, vſufructuarium eſſe, & ideo poſſe teſtari. Si tamen inteſtatus decedat, ſuccedere illi Eccleſiam, hoc eſt, Clericorum Collegium. Sed profecto, vt loco ſupradicto teſtatur Couarruuias, in Hiſpania generalis conſuetudo obtinuit, vt de his bonis Beneficiarij arbitratu ſuo teſtētur, & in ipſis hæredes ſuccedant, ſi inteſtati moriantur. Eandem conſuetudinem in Gallia vigere, tradit Coſmas in Pragma. Sāctio. tit. de Annatis §. Itē quod, verbo, acquiſitos: quam conſuetudinem valere docent Faber Inſtit. de Rerum diuiſ. §. His vero, Guido Papæ deciſ. 115. & alij, quos refert Philippus Probus cap. præſenti, de offic. Ordin. in 6. & hāc conſuetudinē in Hiſpania legibus Regiis approbarunt Carolus V. & Philippus II. eius filius: ille anno ſalutis humanę 1523. hic anno 1566. vt refert idem Couarruuias. Redoanus de ſpol. Eccl. quæſt. 4. nu. 16. ait, huiuſmodi morem non valere, nec ſatis eſſe, ſi pragmaticis in Hiſpania ſanctionibus confirmetur: quoniam Laici nihil de his bonis conſtituere poſſunt. Verumtamen cum hæc conſuetudo non ſit Iuri naturali, vel diuino, ſed tā-tum Canonico contraria, & ſit vſu longo recepta, non eſt cur damnari debeat: Et pragmaticæ ſanctiones in Hiſpania nihil aliud conſtituunt, niſi, vt huiuſmodi conſuetudo ab antiquo tēpore introducta & præſcripta ſeruetur, ſiquidem Ro. Pontifices eam non dānant, ſed permittunt.

Ex his intelligitur, ea conſuetudine in Hiſpania vigente, bona Beneficiarii inteſtato morientis, hæredibus deberi, non Fiſco Pōtificio: quoniam ſicut conſuetudo alicubi recepta introduxit, vt fructus primo anno, immo etiam ſecundo colligendi ad Canonicum demortuum pertineant, Extrauag. Suſcepti. de Elect. Ioannis 22. Sic etiam vſu introduci potuit, vt hæc bona quę Beneficiarius relinquit inteſtatus decedens, ad hæredes tranſmittantur: Sicut enim conſuetudo præſcripta ſucceſſoris iuri potuit derogare, ſic etiam iuri Eccleſiæ, & Fiſci Pontificii. Nec verum eſt quod Nauarrus tradit de ſpol. §. 14. num. 4. & 5. & §. 15. num. 3. & 4. non poſſe conſuetudine induci, vt in ſpoliis Clericorum ſuccedant alii, pręterquā Papa, niſi iure & titulo paupertatis & pietatis: hoc enim ille ideo dixit, quia fuit ſemper in ea opinione; videlicet, quod ſupereſt ex beneficiorum fructibus, lege iuſtitiæ eſſe in pios vſus erogandum: de qua ſententia ſuo loco tractauimus lib. 7. Inſti. moral. Sicut enim cō-ſuetudine recepta de his bonis Beneficiarii in quos voluerint vſus, te-

ſtari

ſtari queunt;ita quoq.ſi inteſtati decedant,ad ſuos hæredes ſimpliciter de more tranſmittunt.

Quinto quæritur,An iure probari queat conſuetudo, quæ in quibuſdam prouinciis viget,qua Epiſcopus rem vnam mobilem, ſiue ſe mouẽtem,ex iis bonis,quæ Beneficiarius vita functus relinquit,ſibi ſumit, & vendicat,quam vulgus luctuoſam appellat?Reſpõdet,Nauarrus(atque ego etiam)de ſpol.Clerico.§.16.eam conſuetudinem non eſſe damnandam,quippe quæ ſolũ Iuri Canonico derogat,non diuino,aut naturali, & poteſt conſuetudo Beneficiarii bona alteri quam Eccleſiæ,aut ſucceſſori addicere.Sed quęrit Nauarrus, An poſt Conſtitutionẽ editã à Pio Quinto de ſpol.Clericorum, poſſit Epiſcopus eam conſuetudinem ſeruare,cum Beneficiarius demortuus beneficiũ habebat, cuius redditus annui 30.ducatorum quantitatem non excedebant. Et reſpondet,non poſſe, quia Pontifex pręcipit ne bona ab huiuſmodi Beneficiario relicta inter ſpolia habeantur. Mihi certe res dubia videtur: nam Conſtitutione Pii V.ſolum ſtatuitur,ne Collectores Pontificii ea bona tãquam ſpolia Fiſco Apoſtolico debita capiant. Alias vero nõ videtur ius conſuetudine acquiſitum, derogatum, ſiquidem illud Conſtitutio non tollit. Addit etiã Nauarrus,non licere Epiſcopo ea re vti niſi vſus pios.Sed probabilius puto, poſſe eum rem illam in quos voluerit vſus impendere. Vbi tamen recepta fuerit eiuſmodi cõſuetudo,poterit Epiſcopus rem quam maluerit,eligere, dummodo non fuerit Eccleſiæ ante donata vel promiſſa,nec fuerit res immobilis, cuiuſmodi redditus ſiue cenſus annuus iudicetur;& dummodo vna tantum res ſit,qualis non eſt pecunia in crumena contenta, vel res in arca incluſa, ſiue vinum in dolio ſeruatum,ſi continens & res contenta ſimul capiantur: nec tale eſt armentum boum,aut grex porcorum.

Multę fraudes committuntur ab hæredibus beneficiariorum, aut penſionariorum,vt ſpolia Cameræ Apoſtolicæ debita ſibi retineant:In primis fingunt ſe empta ex fructibus beneficii,vel penſionis,donatione accepiſſe in vita à Beneficiario,vel penſionario, cum tamen non acceperint niſi in morte, vel ægritudine, aut ſaltem cum Beneficiarius, vel penſionarius poſtquam dederat,non vixerit viginti diebus,vt donatio valeret.Item fingunt Beneficiarii vel penſionarii ſe donaſſe, & tamen apud ſe retinere,vt commodata à donatario, cũ tamen nulla donatio vera extiterit.Aliquando contingit vt plures à Beneficiario vel penſionario donata acceperint,quæ vt ſpolia Camerę Apoſtolicę debebãtur, & vnus eorum cum Camera Pontificia conuenit,& ab ea abſolutionẽ & debiti remiſſionem impetrat: Cęteri niſi cum Camera conueniant, reſtituere debent, quod acceperunt,aliter ab excommunicatione abſolui nequeunt.

FINIS.

CONSVLTATIO HIERONYMI MAINATIAE BRIXIENSI

Aduocati in foro Eccleſiaſtico verſatiſsimi.

De Spolijs, ſeu De Fructibus Beneficiorum inexactis, & De Extantibus tempore mortis Beneficiariorum, Iuxta quam extat res iudicata.

Explicantur Conſtitutiones Iulij III. in hac materia æditæ, & plures Quæſtiones exinde ortæ; Cum Deciſionibus Rotæ Romanæ poſtmodum ſequutis. Acceſſerunt Additiones ex opinionibus Modern. & Antiq. Et Notabilia de mobilibus diuerſi generis, quæ relinquuntur à Beneficiario tempore mortis. Et quoad Extrauag. Ambitioſæ, Paulinæ nuncupatæ De reb. Eccleſ. non alienandis.

Summarium Notabilium contentorum in hac Conſultatione, & Additionibus.

E*XTRAVAGANS Iulij III. Conſtitutio declarat quod fructus beneficiorum tempore obitus beneficiatorum inexactis debentur ſucceſſoribus in beneficijs, & non hæredibus beneficiarij, num.* 1.

Siue ex teſtamento, etiam vigore facultatum quarumcumque in ſpecie, vel in genere ipſis beneficiatis conceſſarum. num. 1. *Siue ab inteſtato capiant. num.* 1. *Etiam ſi pro tempore ante obitum ipſorum beneficiatorum decurſo debeantur, & eorum ſolutionis dies aduenerit. ibid.*

Et etiam ſi per ipſos non ſteterit quominus exegerint. ibid.

Quæ

Quæ conſtitutio incipit Cum ſicut nobis innotuit, Et fuit publicata anno Domini ab Incarnat. 1550. 26. Iunij. Et eſt ſub num. 9. inter ipſas Iulij Tertij, in Bullario magno fol. mihi 504.

Et iſta conſtitutio bis fuit declarata ab eodem Papa, num. 2. Prima declaratio eſt diei 4. Auguſti dicti anni. Secunda eſt diei 18. Iunij 1551. Quæ ambæ ſubſequuntur dictam conſtitutionem. Ex prima limitatur ipſa conſtitutio, vbi fit mentio de ſolutione debitorum facienda ex illis fructibus, ſiue pecunijs quorum ſolutionis dies ante obitum ipſorum beneficiatorum aduenerit, ſi aliunde ex alijs eorumdem beneficiatorum bonis ſolui non poſſint.

Quod ſcilicet in hac parte comprehendat ſolũ legata ad pias cauſas per ipſos Beneficiarios, dũ in ſanitate conſtituti fuerint, facta, & ad debita, quæ occaſione beneficiorum ad quæ fructus ac pecunia, & res inexactæ pertinuerint, contracta extiterint, de quibus ſucceſſores informationem veriſimiliter habere poſſint, nec aliter intelligi, extendive poſſe prout videre eſt ſub num. 3,

De ſolutione facienda debitorum contractorum per beneficiatos defunctos videre eſt latiſſime tradita per Redo. & Nauarr. locis hic rela. ſub num. 4.

Nauar. hallucinatum fuiſſe quoad intellectum ipſius conſtitutionis prout videre eſt, num. 5. & 6.

Ex ſecunda declaratione decerni quod dicta conſtit. comprehendat tantum loca vbi non ſunt collectores ſpoliorum, & iurium Cam. Apoſtolicæ, & quod in dictis locis ſuum effectum ſortiri debeat non autem vbi ſint vel eſſe conſueuerint, num. 7.

Et in locis vbi ſint collectores, voluit quod circa iſtos fructus, & pecunias inexactas habeant locum conſuetudo, priuilegia, & iura particularia, ibidem. Redoan. retulit dictas declarationes locis hic alleg. num. 8.

Nauar. hallucinatum fuiſſe quoad dictam ſecundam declarationem, prout videre eſt, num. 9.

Iulius Papa Tertius edidit dictam conſtitutionem de fructibus inexactis ad dirimendas lites, tollendaſq; controuerſias inter hæredes beneficiatorum, & ſucceſſores in beneficijs, num. 10. & adde, num. 28.

Redoan. ſic atteſtatur loco hic relato, num. 11.

Clauſulæ, motu proprio, & aliarum huiuſmodi clauſularum de effectu videre eſt doct. hic rela. num. 12.

Clauſula ſublata quauis aliter iudicandi facultate, cuius ſit effectus, nu. 13.

Clauſula, decreti irritantis quanti ſit effectu, num. 14.

Conſtitutio quælibet recipit hanc conditionem ſi moribus vtentium recipiatur, num. 15.

Idq;

Idq; procedit etiam ſi clauſulam annullatiuam habeat, num. 16. Et circa hoc videre eſt addit. 18. vbi latius,

Conſtitutio prouin. ſynodi Mediolan. loco hic relato dicit dictam Iulij 3. conſtitutionem, non reperiri vſu receptam in hac prouincia, & ideo ſtandum eſſe Iuris communis diſpoſitioni, vtpote ſit ei contraria, n. 17.

Sed quod imo ſit ei conformis vide inf. nu. 25. & ſeq. & ſucceſſiue per totam conſultationem, & ſub nu. 155. cum duobus ſeq. Quodq. eam ſeruet Rota Romana videre eſt inferius in additione 12. incipien. poſt num. 212. vſq; ad fi. addit.

Decreti irritan. effectus vide limit. num. 18. Et de communi in contrarium, ibidem. Conſtitutio habens decretum irritans ligat etiam ante illius publicationem ſecundum magis com. opin. num. 19.

Quod tamen intelligitur quoad actorum annullationem ſecus vero quoad pœnarum incurſum, ibidem.

Conſtitutio non tollitur per non vſum. ſed abrogatur, num. 20.

Vt tollatur, oportet dare contrarium vſum, num. 21.

Et vt detur contrarius vſus quid aliud requiratur, num. 22. Et latius in Addit. 18.

Deciſ. nou. Pedemont. in recollect. per Foſſanen. quoad hanc Iulij Tertij conſtitutionem, num. 23.

Sententiæ plures ſequutæ in caſibus huiuſmodi qui euenerunt in ſtatu Mediolani, ibidem.

Conſtitutio ipſa de fructibus inexactis nunc reperitur in 7. decretalium vt hic, num. 24.

Et quod nihilo diſcrepat a iuris communis diſpoſitione, num. 25.

Sic quoq; affirmante Redoan. loco hic relato, num. 26. & Borgn. nu. 156. Caroc. nu. 157. & Rot. nouiſſima in deciſ. ſequuta de anno 1593. quæ ſequitur in calce additionum.

Quia illud ipſum iam prius ſancitum fuiſſe reperitur per tex. cano. memoratos, nu. 26. atq; per alios tex. & ſcriben. num. 27.

Sed tamen propter diuerſitatem opin. doct. qui ad interpretationem ipſorum text. indiſtincte ſcripſerunt tam quoad fructus collectos quam quoad aliter obuenien. & inexactos, editam fuiſſe dictam Iulij Tertij conſtitutionem, nu. 28. & ſeq. vbi etiam memorantur doct. apud quos reperiuntur huiuſmodi diuerſæ opin.

Quæſtio de poteſtate circa fructus, & res Eccleſiæ clericis, vel prælatis conceſſa apud Redoan. loco hic relato, num. 30.

Columb. tract. de eccl. reddi. orig. & iur. retulit tres prin. diuerſas opin. num. 31.

Et doct. ad ſingulas eiuſmodi opin. num. 32.

Vna eſt doct. opinio, quæ multum reſtringit poteſtatem clericorum, quæ conſtituit Clericos Beneficiatos eſſe duntaxat vſuarios, hisque nihil licere

licere vltra victum, & veſtitum,nu. 33. *&* 173. *Et hanc eſſe veriorem,& receptiorem tenuerunt Redo.num.* 34.*& alÿ inferius relat.*

Altera eſt, quæ dat largam poteſtatem quod beneficiatus indiſtinctè ſit dominus fructuum perceptorum, ita quod de illius potuerit diſponere in vita, & hanc eſſe magis receptam, tenuit Colum. & in quantum conſuetudine adiuuetur quod ſit omnium receptiſſima,nu. 35. 115. *& in* 4.9.*&* 20.*Addit.*

*Alia eſt, quæ mediam viam eligendo diſtinguit inter clericum ſimpliciter, & perſonaliter beneficiatum, & illum habentem adminiſtrationem,num.*36.239.260.*vbi quod Rota hanc ſequitur.*

Glo.c.præſenti de off.ord.in 6. *in verb.reſeruari ſequitur dictam diſtinctionem. Et atteſtatur d.generali illius obſeruantia,ibid. Et iſti eſſe adhærendum nu.* 261. *nihilo repugnan. conſtit. Iulÿ iÿ. Quæ glo. eſt communiter recepta,& ad eam fere omnes recurrunt, & de communi vſu,& conſuetudine atteſtantur, num.* 37.

*Et hanc nouiſſime ſequitur Rota Rom. prout vide in addi.*16. *Redoan. affert ſub diſtinctionem pro qualitate fructuum vt in loco hic relato, num.*38.

*Canonici,Capellani,& alÿ ſimiles dicuntur perſonaliter, & ſimpliciter beneficiati,nu.*39.*Sed aduertendum ad declarationem ſub num.*105. *&* 107. *Vſufructuario æquiparatur omni tempore perſonaliter, & ſimpliciter beneficiatus,nu.*40.47.98.197.

Et iſte tranſmittit fructus perceptos ad hæredes nu. 41.

*Item & ius exigendi affictus ratione fructuum locatorum, & tempore mortis perceptorum debitos,num.*42.

*Etiam quod dies ſolutionis non veniſſet,*43.

*Solutionis terminus apponitur, & conſideratur pro commodo conductoris,num.*44.

*Opinionem illorum,qui reprobando diſtinctionem ſupra relatam volunt quod beneficiatus ſiue habeat adminiſtrationem, ſiue non habeat, indiſtinctè prohibeatur de fructibus beneficÿs etiam perceptis teſtari, eſſe crebriorem,num.*45.171.*& ſeq.*

*Quoad beneficiatos cum adminiſtratione tranſeundum eſſe in deciſiuis cum iſta opin. negatiua monuit Viui. loco relato ſub nu.*45.*& tenuit Rota prout in deciſ. quæ immediate ſequitur poſt additiones.*

Opin. negatiuam indiſtinctè vt ſup.receptam non procedere quandoquidem ſit in contrarium conſuetudo, num. 46. *& in* 9. *Addit. atq; in* 20.

Quia tanquam rationabilem eſſe tenen. tenuit Clar.nu. 47.
Et Molin.prout in 9. *Addit.& in* 20.

*Eam tamen damnari ex magis recepta doct.ſententia atteſtatur Couaru. num.*48.

Et

Et nihilominus paſſim, & vbique eam obſeruari, num. 49.
Redoan. contra num.50.& ſeq.
Quæſtio de conſuetudine teſtandi,vel diſponendi de fructibus beneficij, num.51.
Doct.qui pro conſuetudine tenent memorantur per Redoan.loco relato, num. 51. & ſeq.
Nicola.de Vbal fundatur in opin. doct. reprobat. a Nauarr. num. 53.
Conſuetudinem vigere in aliquibus locis quod beneficiati tranſmittant ad hæredes fructus ex Prabendis etiam poſt eorum obitum per aliquod tempus colligendos, nu.54.
Opin. eſſe communem,quod valeat conſuetudo, quod hæredes beneficiat. habeant fructus illius anni,quo beneficiatus moritur ſub,num.53.& 201. 202. facit addit. xx. Vide tamen quartam Additionem per totam.
Redoan.tenuit locum eſſe non poſſe huiuſmodi conſuetudini,nu.55.Vide rationem,num.56.
Doct. de conſuetudine atteſtan.in eorum lecturis non eſſe credendum, num.57.vbi quod illis tantum datur iura interpretari,& nu.58.
Relligioſis ſine iuramento non eſſe credendum,num. 58.
Conſuetudinem allegare non ſufficit niſi probentur requiſita, de quibus infra,num.59.
Conſuetudo iuri communi contraria ad hoc vt præiudicet,quæ requirantur, nu.60.
Fructus beneficijs ad ſucceſſorem ſpectare aliqua conſuetudine, in contrarium non obſtante tenuit Rober.de Mon.nu.61.
Conſuetudinem teſtandi nullatenus concedi poſſe tenuit Nauarr. num. 63.& ſeq.
Niſi quoad pios vſus, nu.65.
Intellect.extrau.ſuſcepti de elect. num. 66.
Nauar.impugnat.Couaru.& ſeq.Redoan.nu.67.& ſeq.
Conſuetudinem etiam immemorabilem contrariam non prodeſſe tenuit Nauar.nu.69. contrarium vero tenuit Molin. prout vidi in addi.9. nu.216.& facit addit.xx.
Doct.tenentes pro conſuetudine intelligunt de perſonaliter,& ſimpliciter beneficiatis num.70.
Et ita per Redoan.nu.71.& ſeq.ſed indiſtincte per Molin.prout in ix. addit & per Rot.in 20.addit.
Clericum æquiparari vſufructuario,in diſtributionibus quotidianis,et in fructibus penſionum.nu.73.
Itidem de bonis acquiſitis ex fructibus ſimplicis beneficij,prout in n.74.
Adducta per Ferret. & doct.ab eo rela.ſcilicet Bart. Alber. & alios ex l. defuncta, & l. diuortio ſupra alleg.non procedunt in hiſce benefi-

num. 92.

Alber. opin. in l. diuortio, ff. ſolu. matr. cui adhæret. Didac. repellitur tanquam contra communem, num. 93.

Nauar. Impugnat. Didac. ibidem.

Succeſſorem in beneficio curato, cui prædeceſſor per ſe, vel alium inſeruiuit, & ante fructus collectos obiit, ſoluere teneri quantum ad honeſtam ſuſtentationem indiguit, etiam iure naturali, ſecundum Nauar. num. 94. Et ſic quoq; procedere quoad alium beneficiarium, qui nihil de redditibus perceperit, nu. 95. & vide nu. 185.

Alber. opin. quibus caſibus procedere poſſit, nu. 96. Et quibus caſibus intelligi debeat, num. 97 & ſeq.

Beneficiati ſimpliciter, & perſonaliter dicuntur vſufructuarii ſecũdum com. opin. & conſuetudinem, nu. 98 & ſup. 40. & 73. Et ſic quod ratione perſonarum ſuarum fiat diuiſio pro rata anni, ibid.

Diſtributiones quotidianas lucrantur Canonici præbendati pro rata temporis, quo inſeruiunt, & eas ad hæredes tranſmittunt ex conſuetudine, 99.

Capitulum tamen poſſet prætendere in contrarium, num. 100.

Fructus vltimi anni poſſeſſore beneficii defuncto diuidendos eſſe pro rata temporis int. Eccleſiam: & ſucceſſores clerici, hanc eſſe opin. orig. Hoſt. nu. 101. facit ſup. nu. 89 & in addit. 3. Et de ver. ſucceſſores quod non ſit intelligen. pro hæredib. proprie, & quomodo alias capien. ſit expoſitio iſtius ver. ſub num. 101.

Fructus beneficiorum vacantium conuerten. eſſe in Eccl. vtilitatem, vel futuro ſucceſſori reſeruari debere per tex. hic relatos. ibi.

Conſtitutiones,)
Statuta, &)prouintiæ ſeruari debent, num. 102.
Conſuetudines)

Intellectus glo. c. præſenti de off. ord. 6. 103.

Beneficiatus ad hoc, vt teſtari poſſit, quæ requirantur, num. 104.

Beneficium cui ſit aſſignata certa dos dicitur cum adminiſtratione. Idq; procedit quantumcunq; ſit beneficium ſimplex, nu. 105. & ſeq.

Canonicus habens præbendam ab aliis diſtinctam dicitur habere adminiſtrationem, nu. 107.

Et talis teſtari non poteſt de fructib ipſius præbendæ, 108. 110.

Beneficia ſine adminiſtratione, quæ ſint. num. 109.

Columin. reiicit diſtinct. de qua ſupra, num. 112.

Impugnat opin. Archid. num. 113.

Refert rationes ex quibus fulciatur illa opinio, quæ tribuit dominium Clericis beneficiatis, num. 114.

Concluſio ipſius Colum. in hoc propoſito, num. 115. & ſub num. 116. cum qua videtur concordare Molin. inferius in 9. addit.

Colum.reprobat differentiam inter diſtributiones, & alterum fructuum genus,num. 116.

*Intellect.Conc.Trid.ſeß.*24.*cap.*12.*de refor.& ſeſſ.*23.*c.*1.*& ſeſ.* 25.*c.*1. *ſimiliter de refor.ibidem.*

Beneficiarios facere fructus ſuos, atq; de ijs pro ipſorum voluntat.libere diſponere poſſe. ibidem.

Sed voluntatem eorum certis regulis,modiſq; reſtrictam eſſe, neque inordinatam eſſe debere. ibidem.

Doct.qui iu ſequuntur opin. Archid. num. 117.

Dominium, iſtud verbum, quomodo in hoc propoſito habeat intelligi. 118.

Doct. tenentes opin.contra illam Archid. 119.

Beneficiarios vocari vſufructuarios in ratione tantumdem concludit, quod Dominos 120.

*Doct.huius opin.eſſe in nu.*72.*dato caſu conſuetudinis.* 121.

Quorum aliqui etiam morientibus dominium tribuunt ita vt de redditibus Eccleſiaſticis teſtari illos poſſe concedunt 122.

Sed aduertendum, quia doct.ibi relati,& præcipue hic relati,qui de communi teſtantur, intelligunt concluſionem prædictam ſub diſtinctione de perſonaliter beneficiatis, 123.

*Opin. eiuſmodi non diſcrepat ab alia ſuperiori data conciliatione ſenſus prout hic,nu.*124.

*Iura quæ habent quod fructus Eccleſiæ ſunt Chriſti quomodo intelligi habeant,*125.

*Et quomodo illa,quæ habent,quod ſint beneficiariorum,*126.

Et quomodo illa,quæ habent,quod ſint pauperum, Eccleſiarum, vel piorum locorum, 127.

*Opinio illorum, quod beneficiariorum facultas ſit maior quam vſuarijs, & minor quam fructuarijs vera eſt,et recepta ſecundum Nauar.*128. *Et ibi vide rationem.*

Conc.Trid.intellect.ſecundum Nauar.ad eadem c.adducta per Columm. ibidem Et ſic aduertentes ab vtroq; ipſorum Nauarr. & Columm. referri diſpoſitionem Conc.Trid.& in diuerſum intellect. alter ab altero.

Beneficiarius ſecularis ex redditibus beneficij non ita ſibi acquirit vt fiat Dominus integer,& perfectus ,ſed ſolum ſecundnm quid vt hic refertur ſecundum Nauar.ibidem.

*Bona Eccleſiæ quomodo dicantur eſſe Rectoris,ſecund.opin.Bero.*129.

*Prælati,& Rectores quandoq;appellantur Domini rerum Eccl. & quare,nu.*130.*& ibi ante.*

Adminiſtratores legitimi cum bene adminiſtrant loco Dominorum habentur,ſi vero male loco prædonum,ibidem.

Bene-

*Beneficiarios non eſſe veros dominos etiam ſecundum opin. Colum. niſi vt hic, num.*131.

Beneficiarios teneri ad reſtitutionem,in quantum abutuntur,ſecundum Nauar. etiam ex decreto Concil. Trident. num. 132.*Contra opin. Colum.affert reſponſiones,ibidem.*

Molin. opin.quod lætaliter peccent,prout vide inferius,nu. 219.

Qui & ipſe affert illud ipſum decretum Conc.Trid.

Colum.opin.melius declarata,nu. 134.*vbi quod beneficiarij ſint Domini in vita,& ſanitate,non autem tempore mortis .*

Iura loquentia quod beneficiarius non habens adminiſtrationem æquiparetur vſufructuario quomodo intelliguntur, nu. 135.

Quæſtio Redoan.An clericus de fructibus beneficij non conſumptis, qui decurrerunt in vita ipſius , & remanſerunt in exacti poſſit pro libito decedendo diſponere , 136.

Et ibi vide concluſionem,quæ eſt,vt infra ſeq.

*Portio de redditibus Eccl.aſſignata beneficiario eſt ſua ipſius ,ſi ea vtatur, & non aliter . quia ſibi ad talem vſum aſſignata videtur , vnde ſi per eum non expendatur,vel alias præſeruetur,non intelligi eius hæredibus præſeruata,ſed Eccl.cuius eſt proprietas,ibidem,& num.*173. *vide tamen ſextam Addit.*

Fructus a prælato percepti,qui in bonis eius eſſe cœperunt , & tempore mortis extant,atq; ij,qui tempore vacationis obuenerunt debent futuro ſucceſſori reſeruari,ibidem,& nu. 173.

*Teſtari non poſſunt beneficiarij de ſuperfluo reddituum beneficiorum , neq;ad pia pro eorum libito,ibidem,& num.*173.

*Columm. adhæret Iulij iij. conſtitutioni ponderando an tempore mortis fructus ſint exacti;vel non,& ex ea concludendo,quod hæc quæ a iure vel conſuetudine deciſa reperiuntur, in dubitationem non veniunt , num.*137.

Fructus Eccleſiæ emi , & contractari poſſunt à Laicis , quia non ſunt , nec poſſunt dici ſpiritualitati annexi, num. 138.

*Spolia quatenus à fructibus beneficiorum prouenientia eſſe bona Eccleſiaſtica,num.*139.

*Acquiſita de fructibus Eccleſ. vel occaſione Eccleſiæ debent eſſe Eccleſiæ, vel in ea ſucceſſoribus reſeruari.*140.& 341.

*Et abſq;debitis ſolennitatib.& ſine cauſa non poſſe alienari.*141.

*Venditio,vel locatio fructuum fact.per Prælatum non extenditur vltra illius vitam niſi interueniat authoritas ſuperioris.*142.

*Fructus beneficijs alienari poſſunt in præiud.ipſius beneficiarij,non autem ſucceſſoris.*143.

Alienatio de iure percipiendi fructus fieri non poteſt in præiud.ſucceſſoris abſq;dicta ſolemnitate, 144.

Verba Iulij iij.in d.conſt.ponderanda 145.& ſeq.vſq.per nu.149.

Commixtio fructuum Eccleſiæ cum cæteris beneficiat.bonis operatur, vt non vlterius pro Eccleſiaſticis,ſed potius ipſorum beneficiatorum proprijs iudicari debeant,nu.146.& 229.cum plur ſeqq.

Et quod de eis diſponendi facultas per Sedem Apoſtolicam concedatur prout,& concedi conſueuit,num.147.

Fructus Eccleſiæ donec ad manus beneficiati non peruenerint,& cũ alijs eorum bonis,commiſcuerint cenſeri debere verè Eccleſiaſticos, num. 228.229.cum ſeq.Et propterea de eis non licere diſponi in eorum vlti ma voluntate,num.149.

Conſtitut.Iulij III.conſtituit differentiam quoad fructus,res,& pecunias exactas, & cum alijs ipſorum beneficiatorum bonis incorporatas, Et quoad exigen.& nondum realiter incorporatas,num.150.& 229.vbi vide ſequelam,& in deci.quæ ſeq.additiones.

De exactis,& incorporatis ex ſpeciali licentia PP.poſſe diſponi in vltima voluntate,num.151.Vel etiam data conſuetudine præſcripta prout in 4.& 20.additionibus.

De inexactis nequaquam,num.152.

Opinio Doct.quod beneficiatus ſit Dominus diſponendi ad ſui beneplacitum non procedit,in morte,ſed duntaxat in vita,& ſanitate, 153. & facit deciſ.Rotæ in fine additionum.

Diuerſitas rationis quoad fructus exactos,& extantes penes beneficiariũ tempore ſui obitus,& quoad inexactos, & nondum cum cæteris illius bonis incorporatos,154.& 229.cum ſeq.

De exactis,& extan.cadit diſputatio ſecundum illas tres diuerſas princi pales opin.doct.ſupra relat.155.

De inexactis tantum procedere conſtit.Iulij III.& ea atq; iuris communis diſpoſit.attenta non contingit dubitari,ibid.

Quæſtionem de fructibus Eccleſiæ locatis edidit Borgnin.156.

Affictus inexactos pertinere ad ſucceſſorem non ad hæredes tenuit etiam Caroc.tam ex d.Iulij III.conſtitut.quam iuris diſpoſit. num. 157. & extant deciſ.Rotæ prout in addit.xij.

Pecuniæ inexactæ,quæ debentur ratione expenſarum fact. a prædeceſſore,in lite pro exemptione iuriſdictionis,quamuis dubitari poſſit,an de bonis patrimonialibus,an ex prouectibus Eccl.fact.fuerint debentur ſucceſſori ſecund.deciſ.Rot.num.158.

Deciſ.Rot.Rom.habentur pro comm.opin. 159.

Opinio communis non eſt ſequen.quotieſcunq; reperitur falſa,vel probabili ratione poſſit conuinci,num.160.

Neque attendenda eſt,quando in iuribus non probatur,num.244.

Neque quando opinio contra communem melioribus rationibus fulcita reperitur,num.245.

Ca-

Cætera in hoc propoſito vide in xv. addi. a num. 244. vſq. per num. 259.
Rota opiniones eſſe ſequendas, num. 161.
Sed aduertendum quod Rota multoties variauit opin. vide num. 303.
Succeſſorem in beneficio ſuccedere, etiam eo caſu quod prædeceſſor potuerit diſponere, & non diſpoſuerit, 162.
Et hanc eſſe doct. receptam ſententiam, 163.
Beneficiarium poſſe diſponere in vita de fructibus, iſtud procedit, quandoquidem diſpoſuerit, quia ſi moritur diſpoſit. non facta fructus reſeruantur Eccl. & remanent futuro ſucceſſori, num. 164. vſque per num. 168. vbi quod etiam column. non diſſentit ab iſta opin.
Conſuetudo in contrarium procederet quoad perſonaliter, & ſimpliciter beneficiatos, num. 169.
Conſuetudinem, neq. ſtylum introduci poſſe vbi lex, vel ſtatutum eam annullat, vel prohibet, 170.

Ex Additionibus.

Beneficiarium dici vſufructuarium, in vita & vſuarium in morte, nu. 171. Et hanc eſſe magis comm. opin.
Siue habeat adminiſtrationem, ſiue non, 172.
Concordant trad. ſub num. 45. contrarium in 9. Addit.
Beneficiarium habere tantum viuere de redditibus quantum indigeat, & eſſe dumtaxat adminiſtratorem, non autem verum Dominum, num. 173. contrarium vbi ſupra.
Fructus beneficii diuidendum eſſe inter hæredes defuncti, & ſucceſſorem pro rata temporis hanc eſſe magis receptam opin. nu. 174.
Et hanc eſſe tenendam admonuit Guttierez per plura loco hic allegato, num. 175.
Itidem in caſu penſionarii defuncti, num. 176.
Veruntamen in caſu penſionarii recurrendum eſſe ad conſultationes authoris, num. 177.
Sed quod imo diuidi debeant eo modo, quo ſit inter vſufructuarium, & Dominum non autem ſicut inter maritum, & vxorem tenuerunt Nauar. Gabriel. & Rot. locis hic relatis, num. 178.
Et ab iſta opin. non eſſe recedendum tenuit Nauar. impugnando, Didac. recedentem, num. 179.
Idque procedere etiam ſi non eſſent in horreo reconditi tenuerunt Nauar. & Didac. & Rot. num. 180.
Contrarium tenuit Calder. & conſtitutio Iulii III. num. 181.
Et retenta iſta opin. intelligi debere prout hic, num. 182. & ſeq.
Non tamen ſeruari, num. 184.
Opinio conſultoris in hoc, num. 185.
Fructus beneficiorum ſemper ſunt obnoxii pro alimentis, & oneribus anni ſequentis collectionem fructuum, num. 186.

Alimenta Rectoris prius eſſe deducenda,atq; cætera onera Eccl. incumbentia,nu. 187.
Et ſolui debere per eum,qui fructus perceperit, ibidem .
Præſuppoſito tamen quod fructus ſuppetant,ibidem .
Beneficium in dubio non præſumi tenue, nu. 188.
Probatio valoris beneficij quomodo facientes num. 189.
Sanctio Eccleſiæ Mediolanenſis quoad fructus extantes tempore mortis beneficiarij,& quoad deductionem faciendam, num. 190.
Mediolani in ſtatu fructus beneficiorum collecti , & affictus etiam non exacti ſunt beneficiarij mortui , & ſic illius hæredum deducto tamen pro ſucceſſore,& oneribus,nu. 191.
Et hoc ex indulto Iulij iij. de anno 1553.*confirmato à Sixto V. de anno* 1585.*attenta inueterata eiuſmodi conſuetudine, ibid.*
Adhærendo autem opin. de diuiſione facientes pro rata temporis, vt in 3. *addi.quomodo fieri debeat,num.* 192.*in* 5. *addit.*
Fructus beneficij a morte Prælati citra ſpectant ſucceſſori, & ſubiacent ad ratam omnibus oneribus,& alimentis vſq; ad nonum annum ,nu. 193.*vide limi.in* 6.*addi.*
*Errare , qui putant,quod fructus inſeruiant pro eo anno , quo colliguntur,nu.*194.
*Fructus quando non excedunt alimenta,& onera,tunc eſſe ipſius beneficiarij,& tranſire ad illius hæredes,nu.*195.*vſq;per num.*197.
Et ad ſuſtinen.huiuſmodi opin.videre eſt comment.Nauar.ad Extraua. Pij v.de ſpolijs hic rela.nu. 198.
*Penſionem excedentem ſummam duc.*30. *æquiparari fructibus Eccleſ.ſecundum Nauar nu.*199.
*Ideo de ea diſponi non poſſe ſicut nec de redd.benefi.dictam ſummam excedem.nu.*200.*ſed tamen in praxi non ſeruari .*
*Succeſſor in beneficio non poteſt prætendere niſi in fructibus illius anni quo beneficiarius moritur,num.*201.
*Sed indiſtincte loqui conſtit. Iulij iij.nu.*202.*Et in facto obtentum fuiſſe , etiam pro annis præteritis , ibidem.*
Succeſſorem in beneficio non eſſe dominum fructuum in exactorum qui ad eum perueniunt , & quomodo de eis diſponere habeat , num. 203.
*Molin.opin.quoad fructus beneficiorum,nu.*204.*& ſeq.*
Clericorum bona diuerſi generis explicat Molin.loco relato.num. 206.
*Hodie controuerti duntaxat de redditibus beneficij vtrum de illis beneficiarij comparent dominium eo ipſo,quod in ipſorum poteſtate deueniunt,& prout hic,nu.*207.
Molin.recenſet diuerſa tempora, quibus de ijs vario modo diſpoſitum fuit, nu. 208.
Beneficiarium hodie comparare dominium redituum ſui beneficij non
tamen

tamen religioſum, num. 209. *ſecundum Molin.*
Et hoc indiſtincte, 210.
Beneficiatus perſonaliter dicitur, qui ratione perſonæ ſuæ non autem ratione beneficij acquirit, 211.
Et hæc quaſi patrimonialia appellari, num. 212.
Et de ijs diſponi poſſe extra omnem difficultatem, 213.
Molin. verba ex quibus non intellexit, quod beneficiarius comparet dominium redituum inexactorum, num. 214.
Beneficiarij quouſq; teſtari poſſint, num. 215.
Conſuetudo legitimo tempore præſcripta, vt beneficiarij de reditibus beneficij ad libitum teſtentur poteſt efficere validam quamcunque vltimam voluntatem ſecundum Molin. loco hic relato, num. 216.
Conſuetudinem validam eſſe vt ſi beneficiarij inteſtati decidant, bona eorum omnia pertineant ad hæredes, ſecundum Molin. & Rot. hic alleg. num. 217. *& prout in add.* 20.
Papam poſſe condere legem, vt beneficiarij teſtari nequeant nihil impediente conſuetudine præſcripta, num. 218.
Beneficiarios letaliter peccare, qui vel de notabili quantitate redituum beneficij teſtantur ad vſus propbanos eoſve relinquunt conſanguineis diuitibus, vel abſq; fortuito caſu decedentes inteſtati in cauſa ſunt, vt deueniant ad eorum conſanguineos diuites, num. 219. *&* 222.
Conc. Trid. diſpoſitio circa hoc, num. 220.
Beneficiarios obligari tam in vita, quam in morte ex eiuſmodi præcepto ſecundum Molin. num. 221.
Extrauag. Iulij ij. conſtit. de fructibus inexactis vtrum ad alios vacationis caſus præterquam mortis extendatur, num. 223. *in x. addi. vbi refertur deciſ. Borgn. in affir. par. ſed negatiuam eſſe veriorem, & iuxta illam iudicatum ex conſult. autoris.*
Fructus recuperati per prædeceſſorem, & conuerſi in vtilitatem Eccleſiæ vna cum expenſis pro eorum recuperatione factis æquiparantur melioramentis factis in reb. Eccl. num. 224.
Et de ijs teſtari non licet, ibidem.
Affictus bonorum Eccl. tempore obitus beneficiarij maturatos non tamen exactos adiudicatos fuiſſe ſucceſſori, & hæredem fuiſſe declaratum excommunicatum propter illorum reſtitutionem denegatam, nu. 225. *& ſeq. &* 228.
Et appellatione interpoſita cauſam fuiſſe commiſſam cum clauſula parito iudicato. num. 227.
Rotam ſæpius iudicaſſe in fauore ſucceſſoris ante dict. conſtitutione Iulij ij. num. 228.
Differentiam conſtituit Iulius ij. inter fructus beneficiorum iam perceptos,

ceptos,& illos realiter non exactos, nu.229.& 150.vbi vide ſequentem.

Exactos merè laicales,quando cum cæteris bonis commixti, & incorporati reperiuntur,num.23.

Inexactos autem mere Eccleſiaſticos Rota cenſuit,num.31.& ibi ponderantur verba extrauagantis.

Fructus percepti a locatore dicuntur etiam a beneficiario locatore percepti,ſed hoc non procedere ſtante conſtit. Iulii III. quæ requirit commixtionem,& incorporationem,num.232.

Commixtio fructuum quando dicatur facta,num.233.

Fructus quando incorporati dicantur cum cæteris bonis, nu.234.

Pecunias inexactas dici fructus pendentes,num.235.

Fructus beneficii quando cum cæteris bonis beneficiarii non ſunt commixti pertinent ad ſucceſſorem,quia cenſentur fructus Eccleſiaſtici, num.236.

Signatura iuſt.ſequta fuit auctoritatem tribun.Rot.nu.237.

Card.Tuſch.nullum verbum fecit in eius concluſ. de iſta Extrau. Iulii III.num.238.

Adhæret tamen ipſe diſtinct.glo.inter perſonaliter,& cum adminiſtratione beneficiatum,num. 239.

Fructus beneficiorum perceptos in tantum eſſe Prælati,vt etiam affictus quorum ſolutionis dies nondum venerit debeantur hæredibus ipſius prælati,quando ſcilicet de eis potuerit teſtari,num.240.

Et ſub iſto numero referuntur tradita per Cardinal. Tuſch. atque in ſequen.

Beneficiarium teſtari non poſſe de fructibus Eccleſiæ,etiam quod ſint in horreo reconditi,niſi de licentia Papæ retulit Cardin.Tuſch.concl.hic relatis,num.241.

Fructus pendentes,qui dicantur,num.242.

Fructus eo tunc quod a ſolo ſunt ſeparati dicuntur collecti,& ſic eo tunc debentur etiam quod dies ſolutionis non venerit,num.243. vbi etiam vide Apoſtill.& facit inf.num.294.

Sed iſtud non procedere in beneficialibus ſtante conſtit.Iulij III. quæ requirit quod fructus beneficii realiter,non autem iuris fictione ſint percepti,ibid.& num.232.

Niſi beneficiarius diſpoſuiſſet cum licentia Papæ,ibidem,vel prout in addi.17.& 20.

Gloſſ.ver.reſeruari,cap.præſenti de off.ord.6.hodie ſequitur Rota, & ab iſta non eſſe receden. & iſti non repugnare extrauag. Iulii III. num. 260.cum duob.ſeq.

Affictus bonorum Eccleſiæ debentur hæredibus beneficiarii duobus concurren.quod fructus locati fuerint percepti in vita ipſius beneficiarii loca-

locatoris, & quod de eis teſtatus fuerit ex facultate Papæ, num. 263. in 17. addi.

Quod ſi conductor affictum ſoluiſſet anticipatum pro fructibus nondum in vita beneficiarii perceptis tenetur eandem ſummam ſoluere ſucceſſori, num. 264.

Vide Fallen. num. 265. & ſeq.

Affictus bonorum Eccleſiaſticorum poſt perceptionem fructuum locatorum (quamuis ante diem ſolutioni præſtitutam) benè ſoluuntur beneficiario locatori, ita vt ſucceſſor vendicare nequeat, num. 266.

Fructus beneficiorum recollectos ad hæredes tranſmitti in ſtatu Mediolani attenta conſuetudine, cenſuit Rota, num. 292. cum ſeq. & facit ſupra num. 190. & 191. & vtrobique vide quod tamen fieri habet deductio alimentorum, & onerum, vt ibi.

Ex quo ſtatim a ſolo ſunt ſeparati dicuntur a beneficiario percepti, num. 294. ſed in contrarium, vide ſupra num. 232.

Et ita tenuit Rota ad excluſionem fundamenti in d. conſtitutione Iulii III. num. 295.

Ex quo ſequeretur bene ſancitum in Concil. Prouinc. Mediolanen. ſupra alleg. num. 16. ibidem.

Sed adhuc firmiter tenendum, vt hic num. 296. per ea, quæ ſucceſſiue explicantur vſque per num. 304.

Illationem fieri non poſſe a fructibus perceptis ad affictus ſiue penſiones inexactas, in materia baneficiorum ſecus in prophanis, num. 298. cum ſeq.

Neque de penſione ad fructus beneficii, num. 300. cum ſeq.

Concedi poſſe, quod fructus realiter percepti tranſmittantur ad hæredes data conſuetudine, non tamen exigendi, num. 302. & ex hoc non excludi diſpoſitionem Iulii III. num. 304.

Rotam multoties variaſſe opin. vt hic refertur ſub num. 303.

Quinimò neque quoad extantes tranſmiſſionem concedi poſſe, niſi vt repetitur ſub num. 303. verſ. Quinimò.

Alimenta beneficiarii, qua ratione ſint taxanda, vide in addit. xix. incipien. a nu. 289. vſq; per num. 291.

Mobilibus de bonis, quæ a beneficiario relinquũtur tempore mortis quid agendum, & de quibus diſponere valeat, de quibus minime.

Quæ Eccleſiæ omnino remanere habent, Quæ ad hæredes tranſmitti poſſunt, vide Notabilia incipien. poſt num. 305. vſq. ad num. 344. vbi eſt finis.

Extrauagans conſtitut. Pii Quinti quoad iſta diuerſi generis mobilia, num. 305.

Quæ ad vſum, & cultum diuinum deſtinata tempore mortis ex teſtamento, vel ab inteſtato relicta omnino ſpectent Eccleſiis, &c. vt hic

ſub

ſub num.306.& ſeq.
Etiam, quod in priuatis ædibus, capellis, vel oratorijs deſtinata fuiſſent, ibidem.
Etiam quod ad illas Eccleſias, quibus præfuerint nunquam acceſſiſſent, ibidem.
Et ſucceſſoribus in dictis Eccleſiis licere propria auctoritate dicta bona hic explicata ante num. 308. *libere apprahendere, & retinere, num.* 308.
Nec de illis diſponere liceat vigore cuiuſuis facultatis, neq. ſub appellatione ſpoliorum veniant, num. 309.
Et quæcunq; donationes relicta, vel diſpoſitiones de eis facta ſint nullius momenti, num. 310.
Etiam quod perſonis Eccleſiaſticis, pijs locis, vel alijs Ecclesijs eſſent relect. num. 311.
Et illa detinentes teneantur omnino ad earundem reſtitutionem, num. 314.
Alioquin contra eos procedi poſſe, vt hic num. 313.
Mobilia alterius generis hic memorata ſub ſpoliorum appellatione minime veniant, num. 314.
Etiam ſi ex reditibus Ecclesijs acquiſita fuiſſent, num. 315.
Collectores mobilia vtriuſque generis explicata dimittere habent, num. 316.*& ſeq.*
Conſtitutionem hanc Pij V. eſſe nouiſſimam quoad primum bonorum genus, num. 318.
Nam illa, quæ ex redditibus Eccleſiaſticis comparata erant ſub ſpolijs comprahendebantur, num. 319.
Alia verò aliter acquiſita quaſi patrimonialia dicebantur, & de eis diſponere licebat, num. 320.*&* 321.
Sacræ res, quamuis nullius ſint, vſus tamen illarum honeſtus, & religioſus poteſt eſſe etiam apud laicos, num. 322.
Mobilia primi generis memorata comprahendi in dict. Extrauag. Pij Quinti, etiam quod non reperiantur aliqua benedictione conſecrata, num. 323.
Non tamen comprahendi illa explicata, num. 324.
Et a iure antiquo, quæ excipiat ipſa conſtitutio, num. 327.
Quæ comprahenſa non intelliguntur in d. Extrauag. 324.*& num.* 326. *cum duob. ſeq.*
Mobilia ſecundi generis quæſita ex reditibus Eccleſ. debuiſſent nominari inter ſpolia ex iure antiquo, num. 331.*& ſeq.*
Et ſic quoad hæc ius nouum induci, num. 331.
Licet quoad ea comparata ex bonis patrimonialibus ius antiquum contineat, num. 332.

Suppellectilia huiuſmodi indiſtincte permittuntur hæredibus etiam ſi alioqui diuites ſint, num.333.& ſeq.
Conc.Trid.diſpoſitionem vide hic num.335.
Conſ.Nauar.erga hæredes ſic capientes, num.336.Et num.ſeq.vbi quod alioqui non ſint tuti in conſcientia..
Opin. authoris circa hoc,num.338.& ſeq.
Acquiſita ex fructibus Eccleſiæ,ſunt Eccl num.340.
Et de ijs teſtari non licere beneficiario,num.341.
Acquiſita per Prælatum præſumuntur acquiſita de bonis Eccl. nu. 342.
Acquiſita poſt beneficium adeptum præſumuntur intuitu Eccleſ.& de reditibus Eccl.acquiſita, num.343.
Et in tantum valere hanc præſumptionem, quod ex ea ferentes ſit ſententia pro Eccl.num.344.
Extrauagantem abrogari poſſe per binum actum contrarium cum ſcientia,& patientia ſuperioris, num.267.
Aut eo ignorante, cum curſu decennij,num 268.
Hoc autem procedere quando manifeſte conſtat,vt hac num. 269.
In dubio autem præſumi, quod fuerit vſu recepta præſertim, ſi ſit præcepti, & rebelles compeſcat,num.270.& 272.
Superioris iuſſa ſeruare tenemur quando ſunt præcepti, & qui illa non ſeruat,peccat, num. 270.& ſeq.
Tempus xl.ann.requiritur ad hoc vt lex ſublata dicatur, quæ ab initio præſumitur vſu recepta,num.273.
Veruntamen iſtud non procedit in conſtitut. quæ reperiatur in corpore iuris inſerta, quia de illius non vſu dari non poteſt, num. 285. cum ſequen.
Extrauag.Ambitioſæ Paulinæ nuncupatæ de rebus Eccleſ.non alienandis notabilia vide poſt addit.18.poſt.num. 273.
Plures tenuerunt non obſtare quoad pœnas extrinſecas, & hic memorantur, num.274.
Beneficiarium propter conceſſionem in emphyteuſim inconſulto Papa factam incidiſſe in pœnam priuationis beneficij,præſuppoſito tamẽ quod d.Extrau.eſſet vſu recepta,deciſum fuit a Rota,nu.275.
Præſumptionem eſſe pro illius vſu, ita vt contrarium aſſerenti onus incumbat probandi,num. 276.vbi memorantur Docto. qui receſſerunt a prima. opin.
Rota tenuit admittere ad probandum quod eſſet vſus in Ciuitate,& Diæceſi Brix.faciendi locationes ad duo diſtincta triennia,vnico contextu num.277.vide rationem,nu.ſeq.
Extrauagans iſta eſt in corpore iuris inſerta,nu.278.
Et facit ius nouum, & recedit a iure communi antiquo,nu.279.
Et eſt præcepti cum prohibendo diſponat,num.280.

Et præ

Et pro illius obſeruantia in dies pronunciat Romana curia, num. 281.

Nauarr. tenuit habere locum, etiam quoad priuationem in caſu alienationis fact. in conſ. Pap. num. 282.

Put. deciſ. 281. lib. 1. adduci non poſſe in contrarium, nu. 283.

Extrauagantis non notæ probabilis eſt ignorantia, num. 284.

Extrau. Ambitioſæ non poſſe dari de ignorantia, quia eſt in corpore iuris, nu. 285.

Alienationis bonorum Eccl. contractus in conſ. Papa fact. ſuſtineri dummodo vtiles, & Eccl. parata ſit adhiberi facere decretum. nu. 287.

Non tamen excuſari alienantes ab incurſus pœnarum, & ita fuiſſe reſolutum per DD. de Rota, nu. 288.

CONSVLTATIO AFFICTVVM inexactorum præbendæ canonicalis.

DEVS VERITAS MIHI ADSIT.

OBijt mortem de menſe Aprilis prox. præteriti hoc anno labenti 1592. Ill. & Admod. R. D. Antonius Aueroldus Canonicus Eccl. Brixienſi; de menſe autem Maij prox. ſubſequti deſtinata erat. Solutionis dies pro 2. & vlt. term. affictuum bonorum illius præbendę Canonicalis ad eius commodum locatorum; ante cuius diei ſiue vltimi termini aduentum prouiſus fuit de dict. Canonicatu & Præbenda M. R. D. Guidus Ant. de Guidis, qui cum petat ſibi reſponderi de dict. Affictibus repelli videtur per excep. quod ſua non interſit, quodq; de eis facta fuerit, & fieri potuerit ſolutio hæredibus dicti prædeceſſoris.

Quæritur quid Iuris.

Et pro reſolutione ſufficeret adducere conſt. fel. rec. Iulij PP. iij. de fructib.
1 inexactis, quia per cā† declaratur fructus beneficiorū inexactos deberi ſucceſſoribus in beneficijs, & non hæredibus, ſiue ex teſtamento, etiam vigore facultatum quarumcunq; in ſpecie, vel in genere. Ipſis beneficiariis conceſſarum ſiue ab inteſtato capiant, etiam ſi pro tempore ante obitum ipſorum beneficiatorum decurſo debeantur, & eorum ſolutionis dies aduenerit, & etiam ſi per ipſos non ſteterit, quominus exegerint, quodq; hæredes ipſi quoquomodo exigere aut etiam ſponte oblatos percipere nequeant, & prout legitur in ea, quæ incipit: Motu propio, &c. Cum ſicut nobis, &c. Publicata anno Domini ab Incarnatione 1550. 26. Iunij.

Quam

Quam conſtitutionem repetiuit etiam in aliis † duabus ſimili motu pro-
2 prio editis conſtitutionibus, altera ſcilicet ſub die 4. Auguſti dicti anni, & altera ſub die 18. Iunii 1551.

Ex † illa autẽ 4. Aug. limitatur primo dicta vbi fit mentio de ſolutione
3 debitorum fien. ex illis fructibus, ſiue pecuniis, quorum ſolutionis dies ante obitum beneficiatorum aduenerit, etiam ſi aliunde ex aliis ipſorũ beneficiariorum bonis ſolui nequeant, quod ſcilicet compræhendat ſolum legata ad pias cauſas per ipſos beneficiarios, dum in ſanitate conſtituti fuerint, facta & ad bebita, quæ occaſione beneficiorum ad quæ fructus, ac pecuniæ, & res inexactæ pertinuerint, contracta extiterint, de quibus ſucceſſores informationem veriſimiliter habere poſſint, nec aliter intelligi extendi vè poſſe.

Qua in re de † ſolutione debitorum facienda videre eſt latiſs. trad. per
4 Redoa. tract. de ſpol. q. x. quæ eſt ſpecialis de debitis clerici, vel Prælati ſoluen. incipien. ibi §. ſtan. iſtis repugnantijs vſq; ad fi. vbi diſtinguit, & concordat, & ita quoq; per eum tract. de reb. eccl. non alie. q. 57. n. 10. nec non & Nau. conſ. 14. Quidam Archiep. de regul. poſt trad. per ipſum in Apolog. de red. Eccl. q. 1. moni. 46. nu. 4. quæ hic pertranſeo, quia non eſt præſentis ſpeculationis.

Moneo tamen † erratum fuiſſe per ipſum Nauar. tract. eo. q. 2. ad fi. & in
5 apolog. q. eadem 2. moni. 26. verſ. 4. Infertur fuiſſe per quam duram Iulii iij. Extrauag. prohibentem. debita Epiſcoporum, & aliorum beneficiariorũ non ſoluta ſolui ex fructibus, aut redditibus ipſorum beneficiariorum nondum exactis, quod etiam repetiuit in eius conſ. 4. de ſucceſs. ab inteſt.

Etenim † ipſa conſtit. non prohibet ſolutiones ex fructib. nondum exactis,
6 ſed ex fructibus, quorum ſolutionis dies tempore obitus ipſorum nõdũ aduenerit ſi aliunde ex aliis eorumdem beneficiatorum bonis fieri nõ poſſit ipſa debitorũ ſolutio, quod cum longe inter ſe differat, animaduertere mihi bene viſum fuit, remittendo tamen in cæteris ad concluſionem trad. per ipſos Redoan. & Nauar. locis ſupracit. in omnem euentum veritatis indagan.

Ex illa vero 3. edita conſtitut. præd. diei 18. Iunii 1551. † declaratur, quod
7 primo dicta conſtit. comprehendat tantum loca, vbi non ſunt collectores ſpoliorum, & iurium Cameræ Apoſtolicæ, & quod in dict. locis ſuũ effectum ſortiri deberet, non autẽ vbi eſſent, & eſſe conſueuerint, & in locis vbi eſſent collctores, voluit quod circa iſtos fructus, & pecunias inexactas haberet locum conſuetudo, priuilegia, & iura particularia, per quam vltimo dictam conſtit. ipſo Papa adimendo illos fructus inexactos a ſucceſſoribus in beneficiis in locis tantum, in quibus adſint collectores ſpoliorum, & iurium Camer. Apoſt. voluit & intellexit ipſos applicare iuribus ipſius Cameræ, & vt bona Cameræ per collectores

colligi

8 colligi in dictis locis, prout & ſic formaliter † declarauit etiã Rodoa. de ſpol.q.v. verſ. quod tandem ergo & in verſ. per hęc ergo dicebam, &c. cum ſeq.

Et in hoc † quoq; errauit Nauarr.ſup.cit.conſ.4.n. 2. & 3. cum dixerit ex
9 iſta 3.conſtit. limitari alias duas ne haberent locum in terris, vbi non conſueuerunt poni collectores, quia imo, vt præmittitur, limitatio procedit, vt non habeant locum, vbi deputantur collectores.

Quam primo dictam conſtitutionem edidit ipſe Papa † ad ditimen.litis
10 tollendaſque controuerſias inter hæredes beneficiatorum, ac ſucceſſores in beneficiis, vt ex tenore ipſius conſtitut. depræhenditur, prout etiam ſic atteſtatur ipſe Redoan.eo.tract.q.1.ſub num.14.

Et ſtante clauſula † illa motu proprio, de cuius & aliarum clauſularum
11 clauſularum eiuſmodi vi, & effectu poſt Celſ.Hugo.tract. clauſul.tit.de clauſ.reſcrip.& Anto.Gabriel.Int.comu.concluſ.tit.de clauſu.concl.2. vbi latius, no.etiam per eundem Rodoa.d.q.1.num.44.cum ſeq.

Maxime vero ſtante clauſula † illa ſublata &c. cum decreto irritan. quæ operatur, vt Iudices careant iuriſdictione, quatenus velint iudicare contra formam, & tenorẽ ipſius conſtit. vt eſt dec.Put.50.n.5.l.1.& claudit os cuicunque, vt non poſſint in contrarium audiri quouſq; ei per Papam aperiatur os, vt eſt deciſ.Caputaquen.134.par.3.

Et ſtante quod clauſula decreti † irritan. tanti eſt effectus vt liget etiam
13 ignorantes, quinimo magis etiam ipſum Papam, ita vt quicquid fiat contra huiuſmodi decretum pro infecto habeatur ſecundum pleniſſime trad.per Gabriel.eo loc.ſup.cit.concl.3.in prin.& nu.4.& 57.& per tot.
14 necnon etiam conſuetudinem † tollat nedum in præteritum, ſed etiam in futurum, vt ex communi tradidit. Id Gabriel.d.concl.n.39.cum ſeq. verſ.tertius effectus eſt, non video quomodo validi recedendum ſit, ab ipſis ſpecialibus conſtitutionib.Apoſt.

Nam etſi quælibet conſtitutio † ſiue diſpoſitio, etiã quod clauſulã annul
15 latiuã habeat, iſtã recipiat conditionẽ, ſi moribus vtẽtiũ recipiatur, ad no.per Fely.c.1.de treg.& pac.& alios relatos per Put.dec.1.n.1.lib.1.

16 Et ſic † obſtare videretur conſtit.Prouincialis Synodi Mediol. v.tit. de Eccl.earum ſuppellectili, & fructib. verſ. vt litibus, vbi quod ſæpe dicta Iulii iii.conſtit.in hac prouintia nunquam fuit in vſu recepta, & ideo ius commune omnino ſeruari debere ſancitur ſublata quacunq; conſuetudine, & ſtylo, etiam quamuis Epiſcopali, & Archiepiſcopali auctoritate confirmato.

Ex quo etiam in hoc limitari † videretur effectus dicti decreti irritantis
17 per doct.rela.per eund.Gabriel.vbi ſupra num.47. verſ.2.limita.

Tamen aduertendum eſt ſecundum trad.per eund, Gabriel.ibid.ſuceſ-
18 ſiue, verſ.contrarium † videntur tenere communiter doct.& ibi ſub nu.
19 45. in verſ.quintus effectus, &c. vbi quod † conſtit. In qua eſt adiectum decretum

decretum irritans, ligat etiam ante eius publicationem ſecundum magis com.opin.vt ibi videre eſt (quod tamen ſane intelligitur quoad actorum annullationem, ſecus vero quoad pœnarum incurſurum, vt eſt deciſ.Put.281.lib.1.)& ideo.

Vlterius quoq;ſciendum eſt,quod conſtit. † non tollitur,quamuis abroge
21 tur per nõ vſum, quodque oportet dare † cõtrarium vſum ſecundum no.per Fely.d.c.1.in 4.declara.num. 10.de treg. & pac. & alios ibi rela. & per Put. d. deciſ. 1. Et vt detur contrarius vſus requiritur, etiam
22 † ſcientia ſuperioris,& quod non ſufficiat probare vnum actuum ſciente, & patiente ſuperiore, ſed plures requiri cum curſu decennij,& tunc ſufficere, vt in ea. deci. Put.prima ad fi. & licet pars aduerſa nequaquam probare poſſet de contrario vſu,quia imo ad ſunt ſententiæ, & res Iud. ſecundum dictam conſtit. & in hac Ciuitate, & Diœc. quæ
23 mihi in facto ſupponuntur,& ſic quoq;in facti contingentia † alibi locorũ,(Prȩcipuè in ſtatu Mediolani,in cauſa Illuſt.Pallauicini,in qua penſiones non exactas,licet maturatas obtinuit Illuſtriſſ.Cardinalis Albanus ſucceſſor, Idemque iuris ſeruatum ad fauorem Collegij Ghiſlerij contra Reuerendiſſimum Epiſcopum Papienſem in cauſa fructuum Abbatiæ Lardiraghi,necnon & idem obtinuerit Illuſtriſſ.Cardin. Cropellus vti ſucceſſor Præpoſituræ omnium Sanctorum contra Magnificum Dom.Ennium Rituum hæredem Præpoſiti prædefuncti.) iudicatũ extat,vt in deciſ.nou.Pedem.143.ſucceſſor in beneficio, in recollect.per Foſſan. quæ loquitur de affictibus maturatis ante mortem Prædeceſſoris,& facit ſpecialem mentionem de ipſa Bulla Iulij iij.prout & ſic in fortioribus facit deci.nouiſſ.dd.de Rot.inferius allegan.ſub num. 158. Nihilominus ne tempus ſuperinde conteratur, & inanibus ſumptibus & expenſis diu ſe, & alteram partem fatiget, in probando quod aliter ſe habeat conſuetudo loci ſeu Prouinciæ, quæ tamen ſi extaret ſublata eſſet per dictum decretum, atq; etiam ceſſan. dicto decreto, & conſtitut. nihil releuaret ſtan. infra not. Aduertendum eſt dict. conſtitut.
24 † hodie inſertam reperiri in vij. decret. lib. 1. tit. xvj. de fruct.benef. reſtitu.c.3.

Et vlterius operæ prætiũ fore duxi in oſtẽdẽdo quod etiã nihilſo † diſcre
52 pat a iuris & ſuc. cano. diſpoſitione, circa quod prius animaduertendum eſt ad verba illa in primo d. conſtitutione contenta, quæ ſunt ſub illo verſ. nihilominus donec in manibus eorum ibi, & propterea iuri non congruere itidem ad illa in 3. edita conſtitutione, quæ ſunt ibi. Et circa ea, quæ ius commune ſeruari debet, prouidere intel-
26 lexerimus,ſic quoque Redoan.† animaduertit, & affirmat eo.loci ſup. cit.q.1.de ſpol.ſub nu. 14. ibi diſpoſitioni iuris communis adhȩrendo, & ex mente canonum ſanciendo,atq; ibi ſucceſſiue, id quod fuerat per prius ſancitum per tex.ca.quia ſæpe & c.ſtatutum de elect.6. & c.præ-

ſenti de off.ord.eo.quib.addo c.fin.& ibi glo.ver. obitus de pec. cler.c. relatum el 2. de teſta.cum aliis pluribus rela.vbiq. dictorum locorum & etiam perſcribentes, atq;per Rot.deci.41.de proba.in antiq. & per eund.Redoan.q.5.poſt num. 9. in verſ. item ex eo quia in prima conſtitutione,vel motu proprio a talibus fructibus vti a rebus Eccleſiaſticis excluduntur omnino hæredes,& illi conceduntur ſucceſſoribus in beneficio(ibi)ad quos ſpectant de iure.Videantur deinceps & perpen-
27 dantur tex. locis ſuper & inf.citatis, & patebit † cauillari non poſſe, quin ab eiſdem ſancitum fuerit quod & per ipſam conſtitutionem
28 poſtmodum ſancitum fuit,non tamen † ſuperflue, ſed fere neceſſario
28 propter conflictum opinion.† doct.deſuper ſcriben. & de † quibus vi-
29 dere eſt Io.de Ana.c.fin.de pecul.cler.& latiſſime collecta, & tradita
30 per Redoan. tractat. eod. q. 3. quæ eſt ſpecialis † de poteſtate circa fructus, & res Eccleſ. clericis, vel prælatis conceſſa, vbi per vnum
31 quemq; referuntur tres † principales opin.itidem per Colum.tract.de Eccle.reddi.orig.& Iur.3.par.incipien.c.21. poſt num. 26. vbi & ipſe
32 refert eaſdē tres princip.opin.& in trib.ſubſeq. cap.† refert opin.doct. tex. & glo. ad ſingulas ipſarum facien.

Et quas tres princip. opin. placet hic referre ſub iiſdem verbis, quibus relatæ reperiuntur per Redoan. vbi ſup. in verſ. & ex prædictis habes
33 tres prin.opin (& ibi ſucceſſiue) quarum vna † multum reſtringit poteſtatem clericorum,& fuit Inno.c. indecorum de ætate, & qualitate cler.Archid.c.ſtatutū §. aſſeſſorē de reſcrip.in 6.Abb in c.cum eſſes in repet.de teſta.& aliorum ibi relatorum hanc poſuit in 2. loco Marſ.d. tract.vbi dicit, altera conſtituit clericos tantum vſuarios Eccleſiaſticorum prouētuum,iiſque nihil licere vltra victum,& veſtitum ſumere.
34 Et hanc† eſſe in iure veriorem, & à doct. magis receptam aſſeruerunt Redoan.& alii;prout infra referam.

Altera & 2.eſt,† quæ dat largam poteſtatem, quod clericus indiſtincte ſit
35 Dominus fructuum beneficii perceptorum,& quod de illis poterit pro quacunq;quantitate in vita diſponere, Hæc eſt Floren. & hanc ſequutus fuit.Colum.affirmando quod ſit ſupra omnes alias receptam quodq; in quantum conſuetudine adiuuetur, ſit omnium receptiſſima, prout inferius vltimo loco referam.

Alia & 3. eſt, quæ † mediam viam eligendo diſtinguit inter clericum
36 ſimpliciter, & perſonaliter beneficiatum, & illum habentem adminiſtrationem, vt ſcilicet in primo caſu ſit Dominus fructuum, & de illis habeat plenam diſpoſitionem in vita, & in morte, in ſecundo autem quod in vita tantum,& dum ſanus eſt poſſit de eis diſponere, etiam donādo moderate tamen,& iſta eſt opinio Hoſtien.c.fin. de pecul.cler. quam refert,& tenet glo.d.c.præſenti in ver. reſeruari de offi. ord. in texto, quæ atteſtatur etiam de generali obſeruantia ipſius diſtinctio-

nis.

nis. Et hanc ſequitur Rota nouiſſima, vt videndum eſt in deciſionibus, quæ ſequuntur in fine Additionum.

37 Quæ glo. eſt †cõmuniter recepta, & ad eam omnes communiter recurrunt, & de communi vſu, & conſuetudine atteſtatur, vt videre eſt apud Clar. §. teſtamentum q. 27. verſ. 4. videndum &c. vbi Butr. Corn. Imol. Calder. Bellon. atq; Boer. ſic de communi opin. & conſuetudine atteſtantes refert & ita quoq; affirmat Redoan. d. q. 3. de ſpol. pluribus in locis, & præcipue in §. & in hac materia; vbi videre eſt propter ſub

38 diſtinctionem †quam facit pro qualitate fructuum, redditaum, & prouentuum qui percipiuntur ab Eccleſia, & qui percipiuntur occaſione Eccleſiæ, & ſic quoq; de communi atteſtantur Kirchou. inter com. opin. cent. 1. concluſ. 34. in verbo clericus, vel Prælatus & poſt eum latius per Vin. Silu. com. opin. li. 1. opin. 101. in ver. clericus num. 1. & 6. & ibi relatis addo Ferre. conſ. 256. caſus eſt ſub num. 3. verſ. ſed ſecus eſt in fructibus clericorum, qui ſun , ſimpliciter, & perſonaliter beneficiati,

39 †vt ſunt Canonici, Capellani, & alij ſimiles &c. vt ibi ſequitur, & ita quoque per eum conſ. 372. ſub num, 2. verſ. ſecundo ad idem facit gloſ. magna, & de communi opin. & conſuetudine atteſtatur vtrobique dictorum locorum.

Ex qua eiuſmodi communi opinion. & obſeruantia videretur, etiã procedere aliam concluſionem, quod talis perſonaliter, & ſimpliciter benefi-

40 ciatus, ſtante quod † omni tempore æquiparatur vſufructuario, ideo

41 † tranſmittat fructus iam perceptos etiam extantes tempore mortis

42 ad hæredes, ſicq; † & ius exigẽdi affictus ratione fructuum locatorum,

43 & perceptorum debitos etiam quod † dies ſolutionis nõdum veniſſet,

44 quia terminus ſolutionis † apponitur, & conſideratur per commodo conductoris & hoc ſecũdũ Ferret. conſ. 118. n. 3. & 4. & conſ. 151. ſub nu. 5. vſq; ad fi. atq; in conſ. 256. ſub nu. 7. verſ. modo arguitur ſic ſucceſſor in Canonicatu non vẽdicat fructus iam perceptos etiam extantes (ſubiungens ibi infra, neq; affictum, ex cauſa iſtorum debitum licet non exactum, necnon & in ſupracit. conſ. 372. nu. 2. verſ. 1. per glo. fi. & vbiq; de communi affirmat, & ita quoq; ante eum tenuit Didac. lib. 1. var. riſolut. c. 15. ſub num. 12. verſ. ſic etiam ſi agri &c. quod etiam ſenſiſſe videtur Gamb. de pot. leg. li. 6. poſt num. 467. in 5. fall. iuncto nu. ſeq. verſ. origo. n. oneris cenſetur à tempore fructuum collectorum, & hoc per legem defuncta vſufructuaria, ff. de vſufr. quam omnes ſupradict. referunt, prout & Redoan. d. q. 1. num. 49. ſub verſ. ad contraria vero 2. loco adducta quod fructus inexacti, & ſpolia relicta per defunctum vadant ad hæredes ſuos, &c. ibi, item de bonis acquiſitis ex fructibus ſimplicis beneficij, de quo per glo. c. præſenti, &c.

Sed aduertendum præmiſſa minime procedere & ſic neque obſtare poſſe in præſenti caſu queſtionis controuerſæ ſtante infra not. Etenim &

primo quia conſtat crebriorem, & magis receptam quinimo receptiſ-
45 ſimam † eſſe opin. illorum, qui reprobant eiuſmodi diſtinctionem, volentes quod clericus beneficiatus, ſiue habeat adminiſtrationem, ſiue non habeat, indiſtincte prohibeatur de fructibus beneficij, etiam perceptis & recōditis teſtari, ſiue ei ſuccedat Eccl. ſiue ſucceſſor prout per Clar. & Viu. eiſdem ſup. cit. locis, & præcipue per Viu. ſub nu. 2. & 3. ſub num. 6. in fin. Addo hic doct. relatos in prius. Addit. nu. 172. vbi de magis communi affirmatur.

Et quoad beneficiatos cum adminiſtratione in ſequen. opin. Redoa. ibi ſub nu. 2. in fine dixit in deciſiuis tranſeund. eſſe cum iſta opinione negatiua tanquā ſacroſancta, & in practica receptiſſima, atq; per Couaru. c. cū in officijs de teſt. verſ. octauo poteſt ex his, &c. & latius atq; latiſſime per Redoa. q. 1. eo. loco ſup. vltimo relato ante num. 50. ibi, quod vero non ſit bona opinio, & ibi infra verſ. & hanc opin. dicunt eſſe veriorem, &c. & etiam d. q. 3. verſ. iſta diſtinctio, glo. & Hoſt. non placet, &c.

Qui tamen Clar. Viu. & Couar. dictiſmet locis ſublimitant † dictam con-
46 trariam negatiuam non procedere quandoquidem ſit in contrarium
47 conſuetudo, quia tanquam † rationabilem dixit Clar. omnino eſſe tenendam.

Verum eſt, quod eiuſmodi conſuetudinem † damnari ex magis recepta
48 doct. ſententia atteſtatur ipſe Couaru. vbi ſup. nu. 9. verum moribus, &c. ibi, hāc tamen conſuetudinem, &c. licet ibidem ſubiūgere videatur
49 paſſim † & vbiq. locorum recipi, & ſeruari dict. conſuetudinē, ſed cōtra
50 ipſum ſic ſubiungentem † videre eſt Redoa. eo. tract. de ſpol. q. 4. quæ
51 † eſt ſpetialis de conſuetudine teſtandi, vel diſponendi de fructibus, & ſignanter ſub nu. 23. ibi per quæ adducta optime apparet, quod non poteſt eſſe locus allegatæ conſuetudini, & ibi videre eſt, quia præallega
52 uit opin. illorū † qui pro conſuetudine inſiſtunt, & inter alios Nicol. de Vbaldis in finalibus verbis, eius tractatus. vbi tamen limitatiue lo-
52 quitur, & eius dictum † fundatur in docto. reprobatis per Nauar. vt infra, refert etiam poſt alios Bellon. conſ. 4. nu. x. affirman. de communi opin. quod valeat conſuetudo quod hæredes beneficiati habeāt fructus illius anni, quo beneficiatus moritur (prout refert etiam. Ioan. Andr. c.
54 non plus de reg. iur. 6. atq; alios † teſtantes conſuetudinem vigere in aliquibus locis quod clerici decedentes tranſmittant ad hæredes fructus, de prębendis, etiam poſt eorum obitum per aliquod tempus colligendis per extrauagan. ſuſcepti de elect.

Et nihilominus ipſe Redoan. finaliter concludit † per illa verba quod per-
55 eum adducta optime apparet, quod non poteſt eſſe locus allegatæ con
56 ſuetudini addendo etiam illam rationem † quia in hiſce non poteſt dari ſucceſſio, & eidem adſtipulatur Viu. vbi ſup. ſub num. 11. in fin. &

optime

optime facit, nu. 4. verſ. quam clericus ex redditibus ſui beneficii eccleſiaſtici vltra honeſtũ victum ſibi quicquam attribuere non poteſt &c. prout ibi ſucceſſiue tradidit adducendo rationes & iura.

Quibus addo cõſ. Rober. de Mon. 25. Int. cõſ. Gigan. col. fi. verſ. nõ obſtat conſuetudo allegata per doct. & ibi ex doct. Alex. in l. poſt dotem col. penul. verſ. ſed puto indiſtincte ff. ſolu. matr. admonet, quod etiam ſi
57 plures † doct. in eorum lecturis affirmarent ita eſſe de conſuetudine, & obſeruari, quod illis non creditur, quia illis eſt conceſſum iura tantum interpretari & æque ex doctr. Aret. conſil. 132. col. 2. verſ. ſed tamẽ,
58 aduertit, quod ſicuti † non creditur etiam religioſis ſine iuramento eo minus credendum eſſe Doct. affirmanti conſuetudinem ſic eſſe, & cum iſta opin. tranſire Deci. conſ. 372. num. 17. 3. col. & 3. vol.

Plus etiam ſubiungit idem Rober. quod quoties dicta conſuetudo allega-
59 retur per partem non † tamen prodeſſet.

Quia † ad hoc vt conſuetudo iuri cõmuni præiudicet, Primo requiritur
60 quod ſit rationabilis, & præſcripta per tex. c. fi. de conſue. Secundo quod ex certa ſciẽtia, & nõ per errorem ſit inducta l. quod non ratione ff. de legi. Tertio, quod ſit introducta ſciente illo, qui poteſt ius condere l. de quibus, in fi. eo. ſubiungens ſub his verbis. Quæ requiſita cum in præſenti caſu adeſſe non poſſint, potius corruptela cẽſenda eſſet, ſi probaretur, ita per Robert. d. conſ. quod ſpetiale eſt de fructibus inexactis beneficij ſimplicis, etiam ante mortem beneficiarij maturatis, & con-
61 cludit † omnino ad ſucceſſorem ſpectare aliqua conſuetudine in con-
62 trarium non † obſtante.
63 Sed latius † per Nauar. trac. de redd. Eccl. q. 1. n. 76. corol. 23. & q. 2. corol. 25. verſ. octauum &c. & q. 3. a 3. vſq; ad x. corol. & ſignanter num.
64 10. verſ. & reſpondemus † nullam omnino conſuetudinem concedere
65 poſſe teſtandi facultatem, & ibi conciliando † opinionem improbantium iſtam conſuetudinẽ declarat eã procedere poſſe quoad pios vſus, cum hoc lege humana tantum prohibeatur, nequaquam vero in profanos, quia hoc lege diuina, & naturali prohibetur, & prout ibi admodum exacte, & ſucceſſiue ibidem ſub n. 12. eiuſd. q. in 9. corol. verſ. ad primum horum &c. reſpondit impugnatiue ad trad. per Io. And. d.
66 reg. nemo plus, & elucidat † verum intellectum d. extrauag. ſuſcepti adducendo etiam glo. ibi trad. per Zenzel. & ad contraria quęcunque affert ſolutionem, itidem per eundem Nauar. in apolog. eiuſdem tract.
67 q. 1. moni. 50. & ſeq. vbi ſignanter † impugnat Couarru. vbi ſup. & inſe-
68 quitur † Redoa. d. tract. de ſpol. atq; etiam in moni. 53. necnon & in
69 q. 2. d. apolog. moni. 22. vbi quod † non prodeſſet conſuetudo etiam immemorabilis contraria ſtantibus ibi adductis & in quæſtion. 3. d. apolog. in 2. moni. num. 2. & 3. & in moni. 3. poſt nu. 3. verſ. 2. reſpõdeo, &c. & in moni. 5. per totum, vbi repetit concordiam inter negantes &

affirmantes conſuetudine induci poſſe,vt beneficiarij teſtentur.
Sed hoc ex abundanti, tum quia quando eſſemus in caſu, quod eiuſmodi
conſuetudo procedere poſſet,non tamen probari poſſet, cum immo de
contraria conſtet,vt mihi ſupponitur tum etiam quia & ſi probaretur
70 non tamen reperimur in caſu,quo † loquuntur Doctor.quia ſupponũt
in Clerico perſonaliter, & ſimpliciter beneficiato, prout & ipſe Re-
doan.ſupra cita.q.1.eo loco ſupra alleg.num.49.verſ. ad cõtraria vero
71 &c.vbi declarat,quod id † eſt verum & procedit ſecundum opi. com.
ipſorum doc.vt ſup.ex magis communi reprobatam, ſcil. in illis caſi-
72 bus,† in quibus clericus facit fructus ſuos, & quorum acquirit domi-
nium,ſubiungendo declaratiue,veluti in diſtributionibus quotidianis,
73 & in fructibus penſionum,& huiuſmodi, in quibus † diximus clericum
74 æquiparari vſufructuario, & acquirere dominium. Item † de bonis
acquiſitis ex fructibus ſimplicis beneficij,de quo per glo.c.pręſenti in
ver.reſeruari de off. ord.6. & prout per eund.d.q. 3.verſ. credo quod
per hæc ſit dictum,&c.& in verſ.de diſtributionibus, ibi circa medium
verſ.ſed hoc intellige,&c.

Secundo etiam quia adducta per Ferret.& doct. ab eo relatos in conſiliis
ſup.ci.quibus ipſi innituntur,ſ.per Bart.Alber.& alios d.l.defuncta, &
75 l.diuortio, & ſimilibus ibi relatis † non procedunt in hiſce beneficia-
libus prout eleganter facit reſponſum Calyxti 24.inter cõſ.Gigan.col.
76 penult.verſ.4.non obſtat l.defuncta,& l.diuortio.&c.quod † reſponſum
eſt ſpeciale pro confutatione illius Ferret.256. vt videre eſt, & faciunt
trad.per ipſum Ferret.conſ.372.col.4.in prin.verſ.nõ obſtat ſi dicatur,
&c.atq;per Redoan.de ſpol. d.q. v. poſt num.18. verſ.non obſtat quod
pari modo adduxi de Bart. in l.diuortio, &c. quia ipſe Bartol. non
firmat ibi eam opin.ſed dicit quod contrarium tenent Canoniſtæ
77 † quibus in hoc eſt ſtandum,ita Redoan. vbi ſup. facit etiam Rober.d.
conſ.25.nu.24. (ibi) Alber. qui videbatur in contrarium allegari in l.
diuortio &c. non firmat pedes & tandem ſe reportat ad quandam
æquitatem,quę haberet locum in dubio, ſed nos ſumus in caſu claro,
&c.ita per ipſum Robertum, ibidem.

Faciuntq; demum & omnino tradita per eundem Ferret. conſ.235. præ-
ſupponitur in facto,&c.num.8.verſ.ex quibus ſequitur concluſio quod
78 † fructus inuenti, apud prædeceſſorem tempore obitus ſui ſpectent
ſucceſſori non hæredibus,& ibi infra ſub nu.10.verſ.ſed hæredes occu-
pantes fructus, qui debentur ſucceſſori in beneficio, & in quibus non
datur ſucceſſio iure ſanguinis ab inteſtato,nec ex teſtamento, & etiam
ibi infra ſub num.11.

Et ad hæc Gig.de penſ.q.52.ad fi.verſ. ad allegata in contrarium reſpon-
79 detur,quod procedunt in clerico beneficiato, qui † fructus beneficij
80 etiam quæſitos non tranſmittit ad hæredes, penſio, autem † eſt pars
fructuum prius à beneficio ſeparata,Ideo de beneficio ad penſionem

non

81 † non bene infertur,&c.& prout latius infra magis conprobabitur.
Vlterius quoq;aduertendum quod Ferret.† in conſ. ſup. cit. 118. & 151.
82 loquitur quod beneficiatus diſpoſuerit de ipſis fructibus, ſeu affictibus in vim gratiæ Pontificis ſibi conceſſæ, quo caſu non reperimur, &
83 in d.conſ.256.facit †ſuppoſitum in Canonico,qui ſit ſimpliciter,& perſonaliter beneficiatus(quod & nos concedimus ſub diſtinctione tamen infraſcripta,per quam tollitur omnino eiuſmodi fundamentũ)&in illo
84 272. †loquitur de penſione ſuper fructibus, beneficij reſeruata, quæ conſiſtit in mere temporali ſecundum Gig. vbi ſup. et prout omnes tenent,ſic atteſtante. etiam ipſo Ferret. ibidem in ſup. alleg. verſ. nec obſtat ſi dicatur,&c.& ſic non loquitur de penſione,quæ alias,& improprie dicitur affictus proueniens ex bonis Eccl.locatis,in quibus vt premittitur,non datur ſucceſſio quamuis ſecundum eo.opinionem potue-
85 rit † Papa concedere licentiam diſponendi de eis,vt per Redo.de ſpol.
86 q.7. quæ tamen licentia regulariter non † extenditur ad prophanos vſus ſecundum Nauar.tract.vbi ſup.
Ex his quoq; animaduerten.quod ſi opponeretur aliam mediam viam
87 †eligendam eſſe. ſ. quod fructus beneficij diuidantur inter hæredes beneficiati,& ſucceſſorem,aut Eccleſiam pro rata temporis, quo beneficiatus in illo anno,quo deceſſit inſeruiuit Eccleſiæ ſecundum Couaru. ſup.cit.li.1.var.reſol.c.15.ſub num.12.verſ.ſed in hac ipſa quæſt.cum
88 apud me compertum ſatis ſit † non eſſe æqualem vſufructuarium cle-
89 rico habẽti Eccleſiaſt.beneficium,&ibi infra exiſtimo æquius † & iure verius eſſe fructus eius anni,quo mortem clericus obierit, indiſtincte pro rata temporis ad defuncti hæredes pertinere,atq;ibi inferius,verſ. rationi igitur conueniens eſt pro rata temporis fructus Eccleſiaſtici beneficij diuidendos eſſe inter defuncti hæredes, & ipſam Eccleſiam.
Quod procedere † cenſuit etiam in renunciante (ſed de hoc videre eſt
90 Pariſ.de reſigna.beneſi.lib.1.q.6.in fin.)Quam opin.tenuit ipſe Didac. adhæren.Alber.ſup.ci.l.diuortio num.12.itidem,& ex ea ratione quam
91 tradidit tex. glo. & Gemin. d. c. præſenti §. pono vbi quod † fructus agrorum,& prædiorum ipſius Eccleſiaſtici beneficij eiuſq; redditus conſtituti &deſignati reperiũtur a canonibus pro oneribus ſubſtinẽdis totius anni vſq; ad aliam nouam collectionem fructuum inter quę Ec-
92 cleſiæ onera † connumerantur ſtipendia ipſis miniſtrantibus ſiue ſeruientibus debita.
Ad hæc reſponderetur eiuſmodi opin.Alber.d.l.diuortio†haud recipi,ſed
93 prorſus repelli per ſup.not.quibus addo Nauar.apolog.q.2. num.13. vbi in ſpecie reſpondit eidem Didac. confutando eiuſmodi opin. tanquam contra communem ſupra vltimo loco memoratam etiam ab ipſomet Didaco relatam ibid.ſup.verſ.prius tamen,& ibi, & quidem parem eſſe cenſentes,&c.& de qua ſup. ſatiſdixit & finaliter ſubiunxit
94 ipſe Nauar.certum ſibi eſſe quod † ſucceſſor in parochiali, cui prædeceſſor per ſe vel alium inſeruiuit, & ante vllos fructus perceptos obijt

debet ſoluere illi tantum quantum ad honeſtam ſuſtentationem inſer-
95 uiendo indiguit etiam iure naturali; Et ſic† quoq. procedere quoad a-
lium beneficiariū, qui nihil de redditibus percepit, prout ibi videre eſt
pag. fi. verſ. nec videtur obſtare &c. vſq. ad fi. Quod nempe non ſonat in
diuiſionem fructuum, ſed in ſolutionem tanquam pro ſtipendio ad ſu-
ſtentationem per text. ſup. citat. §. porro, & ita quoque per Ferret.
conſ. 372. colum. final. verſic. non obſtant allegata, &c. ibi, quia opinio
96 iſta, & diuiſio fit, & procedit † quando ſoluitur penſio reſpectiue ad
certum quid puta propter onera matrimonij in caſu d. l. diuortio, &
ſimiliter in caſu quando vixit Sacerdos, cui debentur fructus ex cauſa
ſeruitij per eum impenſi Eccl. vt conſiderant Philip. Alber. & Alex. Et
prout ibi late declarat, quem videre eſt etiam ibi ſub nu. 6. vbi dicit
97 quod † Alber. & alij doct. loquuntur ibidem de Canonicis præbēdatis,
98 & alijs Eccleſiaſticis ſimpliciter beneficiatis, quia † tales dicuntur
fructuarij ſecundum com. opin. & conſuetudinem ſup. alleg. & ſic quod
ratione perſonarum ſuarum fiat diuiſio pro rata anni pro parte qua
ſuperuixerunt in ſeruitio Eccl. (quod & nos concedimus ſeu ſaltem
non controuertimur, quia non reperimur in caſu de ſimpliciter benefi-
99 ciatis, neq; loquimur quoad diſtributiones quotidianas † quas cano-
nici prębendati lucrantur pro rata temporis quo inſeruiunt, & ex con-
ſuetudine ad hæredes tranſmittunt ſecundum trad. per Redoan. d. q. 3.
in §. Et in hac materia ante n. 4. & ſub nū. 21. atq; in fi. verſ. & de diſtri-
100 butionibus, (quamuis capitulum † ipſius Eccleſiæ poſſet prætendere
in cōtrariū ſecūdū no. per Nauar. q. 1. n. 74.) adeo vt fruſtra fieret oppo
ſitio eiuſmodi de diuiſione facienda quoad fructus ſiue affictus præ-
bendæ, quia de eis non poteſt procedere ſtan. ſup. notat. & tanto
minus, quia affictus huiuſmodi reſpiciunt onera anni laben. vſque
ad nouam collectionem per ſup. not. atq; etiam minus quia termi-
num Natalis proxim. tunc antea decurſum ipſemet R. Aueroldus
exegerat, itidem, & quia ponderando ad hæc annot. fin. ad ſup. cit. c. 3.
quod eſt fin. li. 1. vij. decr. quæ eſt ex opin. orig. Hoſtien. per eandem
101 ſupracit. l. diuortio, vt defuncto poſſeſſore † beneficij fructus vltimi
anni diuidi debeant pro rata temporis int. Eccleſ. & ſucceſſores clerici
aduertendum eſt quod huiuſmodi annotatio fit ad ver. decurſo. quo
caſu non reperimur quia ante obitum d. beneficiati tempus ſoluendi
non erat decurſum vt in præmiſſo themate, & ideo non debebantur,
item aduertendum cum dicat ſucceſſores nō intelligi pro hæredibus,
ſi animaduertimus ad anno. ibi præcedentem, quę eſt ſub iſtis ver. quod
vacantium beneficiorum fructus debent conuerti in Eccleſiæ vtilita-
tem, vel reſeruari futuro ſucceſſori per text. c. quia ſæpe de elect. in 6.
& c. ſi propter de reſcrip. eo ſed quoad iſtud ver. ſucceſſoris videre eſt
Corn. conſ. 97. vol. 1. & latius ad alios, ſecundum Alber. dictio. ſub iſto.
verbo ſucceſſor. Et quicquid ſit circa huiuſmodi diuiſionem obſtant
ſuperius

ſuperius allegata,& infra alleganda.

Tertio, & vltimo(quod vnũ ſufficit, & animaduertendum eſt;)quia vt ſupra ſæpe dixi non reperimur in caſu,quo loquitur d.gloſ. c.præſenti,ad quam,vt præmittitur, omnes recurrunt, nam millies dato non tamen cõceſſo procedere dict.diſtinct.Hoſtien.receptam per glo.d.c.prȩſenti, & communiter per omnes ſcriben.necnon & illius aſſertam cõmunem, & generalem obſeruantiam, quinimo etiam magis dato quod in hac
102 prouincia ſic vſu recepta eſſet (ſiquidem cõſtitutiones † ſiue ſtatuta, & conſuetudines Prouintiæ ſeruari debeant ad no. c. cum omnes de conſti.& l.omnes populi ff.de iuſt.& iur.(verum eſt quod ſtan.dict.decreto irritan.ſtanteq;d.conſtit.ſynodi prouinc. ſtandum eſſet duntaxat iuris communis diſpoſitioni quacunq;conſuetudine non obſtante.)

Dico concluſiue verum intellectum † d. glo. comuniter receptæ talem
103 eſſe prout declarat Gemin. ibidem num. 16. verſ. ſed dico quod iſta
104 glo.hoc non dicit,ſed requiritur ad hoc,† vt beneficiatus teſtari poſſit,quod tria concurrant, primo quod non habeat adminiſtrationem. Secũdo quod beneficium ſit ſimplex. Tertio, quod illud ſibi obueniat perſonaliter tantum, et ſicut tales fructus ſunt ſibi conceſſi ratione ſtipendii perſonalis, his concurrentibus poterit teſtari. Hæc ſunt formalia verba Gemin.vbi ſup.et eund.ſequutus fuit Franc.ibidem col.5. verſ.Ideo intelligit Domi.hanc glo.procedere tribus concurrentibus, ita quoq;Nicol.Delphin.tract.de iure patr.lib.1.nu.83.verſ. et breuiter ſi concurrant tria &c.et late per Redoan.de ſpol.d.q.1.ſub n.51.ibi, ſed glo.recte intellecta etc.et q.3.ſub num.14.in §.ſtantibus iſtis repugnantijs verſ.ſuper qua materia, vide, quæ dixit Gemi. et §.et in hac materia pro declaratione etc. nu. 35. et per eundem in tract. de reb. eccl.non alien.q.53.c.3.num.6.

Quæ omnia requiſita deficiunt in præſenti caſu,ita vt extra omnem difficultatem reperiamur,quod de dictis affictibus inexactis diſponere non potuiſſet, ipſe prȩdeceſſor, quatenus diſpoſuiſſet ſicq; et eo minus ab inteſtato tranſmittere.

Quod autẽ deficiant eiuſmodi requiſita cõſtat apertiſſime ex no. per Io. de Anan.c.fi.de pecul.cler.ibi,et dicitur quod ille, qui habet beneficiũ
105 in titulum † cui ſit aſſignata certa dos, dicitur beneficium cum
106 adminiſtratione alias non procedit † quantumcunq; tale beneficium ſit ſimplex ad no. per Gemin. quem et alios ſupra cit. doct. ſ.Franch. Nicol.Delphi.et Redoan.videre eſt, quia deſcendunt ad hoc particu-
107 lare, de quo agitur,quod ſi Canonicus habeat præbendam† dictinctã ab aliis, tunc dicatur habere adminiſtrationem ex no. per Inno. c. ex
108 literis de proba.etc. tranſmiſſam de elect. adeo vt nequaquam † de fructibus talis prȩbendæ poſſit teſtari per tex.cap. relatum el. 2. de teſt.ita Gemin.eo loci ſup.cit.ſub n. 14.verſ.Idẽ dicit Inn.de Canonico habente præbendam diſtinctam in Eccl.et ibi infra num. 17. verſ.et ex

iſto

iſto infero, quod ſi Canonicus habeat præbēdā diſtinctā in Eccl. cū talis dicatur habere adminiſtrationem non poterit etc. Franch. ibid. in ſequen. Gemi. verſ. vnde ſi Canonicus haberet præbendam diſtinctam etc. Nicol. Delph. de iure patro. poſt nu. 82. verſ. ſed quæro quæ ſunt
109 † illa beneficia de quorum bonis clericus adminiſtrationem non habeat ibi dic breuiter eſſe Canonicos non habentes præbendas diſtinctas, ſed duntaxat habentes bona adminiſtrata, per Capitulum, aut per deputatos ab ipſo, de quibus ſoluuntur diſtributiones quotidianæ, &c. ita quoq; per Redoa. d. q. 1. ſub nu. 15. & q. 3. nu. 17. & 18. incipien. ibi verſ. & pro intelligentia etc. iuncto verſ. ſeq. et ibidem quoq; in §. et in hac materia poſt num. 4. verſ. ſubdens idem de Vbal. et ibi, quia Ca-
110 nonicus habent prębendam diſtinctam † non poteſt de illis fructibus teſtari nec diſponere ſecus ſi præbendæ non ſunt diſtinctæ, ſed quia omnia veniunt in communi, et poſtea diſtribuuntur, atq; ibi inferius ſub num. 35. vbi ſimiliter refert, et ſequitur Gemi. vbi ſup. ita quoq. per eund. tract. de reb. Eccl. non alien. q. 53. cap. 5. nu. 22.

Ex quibus reſultat finalis concluſio quod quando etiā dicta opin. Hoſtien. et gloſſ. ac. ſequen. alias late et ſimpliciter intelligeretur ſcilicet vt nec omnia tria requiſita haberent concurrere, ſed illud vnum, quod beneficium, de cuius fructibus agitur, ſit abſque adminiſtratione, ad hoc vt beneficiatus poſſit de eis diſponerere, ſtante, quod hoc principaliter deficiat. Ideo nequaquam potuerit dictus predeceſſor de dict. affictibus ipſius præbendæ inexactis diſponere, etiam quod fructus iam collecti eſſent, et etiam ſi dies ſolutionis aduenisset, nedum cum nondum aduenisset ſtante ſup. not.

Quibus † non vtiq; aduerſantur latiſſime trad. per Colum. eo. loci ſup. ci.
111 c. 22. vbi ſub nu. 6. et 9. † reijcit eiuſmodi diſtinctionem trad. per
112 Hoſtien. de qua ſup. et in c. 23. ibi ſeq. diſputat, et impugnat † opin.
113 Archi. et in alio cap. ſubſeq. ſcil. 24. memorat. rationes † ex quibus
114 ſecundum ipſum fulciatur alia opinio, quæ tribuit dominium clericis
115 beneficiatis, et in alio c. ſubſeq. ſ. 25. facit concluſionem † ibi ad fi. nu. 49. ſub his verbis, ſed ne diutius in re aperta cōmoremur iam tandem concludamus poſt conſtituta beneficia, reddituum Eccleſiaſticorum dominium nouo ex tit. nullæq; legi obnoxia in clericos translatum fuiſſe, ac propterea illos conceſſione Apoſtolica tutos eſſe, ita vt ad ad eorum reſtitutionem nullo iure compelli poſſent, quaſi hoc ſibi tit. poſſeſſionis cauſam iuſte mutauerint, & hanc concluſionem comprobauit ſiue repetiuit etiam in ſubſeq. c. 26. in princ. vbi ſub num. 7.
116 reprobat † etiam differētiam datam inter diſtributiones, & aliorum fructuum genus, & prout ibi nu. 18. & in ibi quoq. incipiente ſub. nu. 42. affert. decret. Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 12. de refor. & ſeſſ. 23. c. 1. refor. & ſeſſ. 25. cap. 1. ſimiliter refor. pro comprobatione quod beneficiarij faciant fructus ſuos, atq; etiam de ijs pro ipſorum voluntate libere

diſponere

diſponere poſſe, ſed volũtatem illam certis regulis modisq; reſtrictam eſſe neq; inordinatam eſſe debere, & rurſus eiuſmodi concluſionem retulit in c. ſubſeq. 27. in prin. et fi. necnon et in prin. alterius ſubſequen. c. 28. et in fi ca. 31. atq; in c. 32. in prin. et ſub n. 14. et in fi. et in c. 34.
117 Incipien. num. 18. † memorat doct. qui inſequuntur opin. Archid. aſſerendo non excedere n. 34. quorum ex canoniſtis non excedere nu. x.
118 reliquos eſſe Theol. et ibi illud ver. Dominium † declarat intelligi ratione diſpenſationis, quia proprietate careant, quæ eſt penes cõitatem Eccl. et quatenus Theologi vocẽt beneficiarios diſpenſatores haud differre in ſenſu; Et in c. 35. adnumerat doct. qui contrarium tenent †
119 eſſe num. 55. videlicet canoniſtas 39. et Theolog. 16. referen. in num. Theol. et Canon. Turrecr. et Alex. et ſic ſuperare in nũ contrariã partẽ
120 de votis xxj. et ibi admonet † non differre quod aliqui ex dictis doct. vocauerint beneficiarios eſſe vſufructuarios, quia in ratione tantundẽ
121 concludit, quod Dominos, et in c. 36. affert, quod † data cõſuetudine
122 ad ſunt in nu. 72. quorum aliqui nedum viuentibus, ſed † etiam morienti bus dominium tribuũt, ita vt de redditibus Eccleſiaſticis teſtari illos poſſe concedant prout ibi ſub num. 1. et ſub num. 5.

Sed aduertendum quia doct. † ibi relati prout gloſſator Io. de Ana.
123 Kircho. qui de communi teſtatur, & alij intelligunt concluſionem prædictam ſub diſtinctione Hoſtien. ſ. de perſonaliter, & ſimpliciter beneficiatis.

Itidem aduertendum quod eiuſmodi opinio † non diſcreparet omnino
124 data conciliatione ſenſus illorum verborum quod ſint Domini ratione diſpenſationis tantum prout tenuit Redoan. vbi ſup. & infra cit. & ſignanter quoq; ad fin. quæſt. 10. de ſpol. verſ. & quod clerici ſint domini fructuum intellige &c. & Viu. d. opin. 101. ſub num. 4. verſ. & hinc eſt &c. ibi, & licet dicatur Dominus eorũ hoc intelligitur, quoad fidelem diſpenſationem faciendam ſibi, & ſuis, Quod etiam videtur ſenſiſſe Nauar. apol. q. 1. mon. 24. ſub n. 11. verſ. ex quibus omnibus coligi
125 tur ipſiſſima veritas videlicet quod † iura, quæ habent illa eſſe Chriſti, vel Dei intelligenda ſunt quoad verum & perfectum dominium &
126 † illa quæ inſinuant eſſe Eccleſiaſticorum prælatorum, aut beneficiariorum intelligẽda ſunt quoad gubernationem, vel adminiſtrationẽ
127 illorum, & illa † quæ habent eſſe pauperum, Eccleſiarum, vel piorum operum intelligenda ſunt quoad eorum ſuſtentationem & prout ibi
128 ſequitur ſub num. 12. vbi quod vera, † & recepta eſt illa ſententia, ſcilicet quod maior eſt illis facultas quam vſuarijs quoniam poſſunt in ſuos, & alios pios vſus de omnibus redditibus beneficiorum diſponere, & minor quam fructuarijs quia illi poſſunt donare, & relinquere in vita, & in morte licite ſuos fructus quibuſcunq; voluerint ſine vllo paupertatis, aut pietatis intuitu, beneficiarij vero minime, & ibi addu-

cit

cit auctoritatem Conc. Trid. ſup. alleg. ca. 1. de refor. ſeſſ. 25. quod etiam repetiuit loco infra prox. allegan. & eleganter quoq; per eum in ſup. cit. conſ. 14. num. 2. & 12. de regular. vbi ſub num. 2. ſunt hæc formalia verba Nec etiam Clericus beneficiarius ſæcularis acquirit, ita ſibi ex redditibus beneficij vt fiat Dominus integer, & perfectus, ſed ſolum ſecundũ quid, hoc eſt, ad hoc vt poſſit ex ijs decenter viuere, & reliqua impendere pauperibus vel alijs pijs operibus, et ita neq; poteſt diſponere de illis donando inter viuos diuitibus, et operibus, prophanis, neq; in morte teſtari de illis, ſub nu. autem 12. reſpondendo ad arg. et iura ibi per eum ante in contrarium adducta, dixit, concedo quod etiam clericus ſecularis beneficiarius non quærit ex reddibus ſui beneficij ita ſibi vt fiat perfectus, et integer Dominus, et conſequenter quod non poteſt de illis teſtari, nec inter viuos donare cognatis, vel alijs diuitibus, negando tamen quod non poſſit diſpendere iam quæſita in ſuos, et ſuorum decentes vſus per contractus inter viuos non gratuitos emendo videlicet, et vendendo, locando, conducendo, et permutando, immo, et gratuitos donando ob cauſam remunerationis, paupertatis, vel pietatis, etc. vt ibi remittendo ſe ad trad. per eum d. tract.

Ad hæc conferunt elegantiſſime trad. per Bero. rub. de reb. eccl. non
129 alienan. num. 19. et ibi ante, verſ. quantum † vero ad vſum diſpenſationem procurationem, et adminiſtrationem ſpectat, bona Eccleſię dicuntur eſſe Rectoris, & ſic clericorũ particularium & miniſtrorum
130 Eccleſiæ, (Et ibi ſucceſſiue) Et his reſpectibus † quandoque Prælati, & Rectores appellantur Domini rerum Eccleſ. quia adminiſtratores legitimi cum bene adminiſtrant loco dominorum habentur, ſi vero male loco prædonum & prout ibi ſequitur.

Et quod † non ſint veri Domini fatetur ēt ipſe Columna, vt ſup. dixi, niſi
131 quoad illud vt ad ſui beneplacitum diſponere poſſint de fructibus
132 Eccleſ. abſq; onere reſtitutionis, quod tamen † non conceditur per Viu. d. opin. 101. in verſ. & hinc eſt &c. ex doct. Fely. ibi in fine alleg. & & eo minus conceditur per Nauar. qui vult ipſos teneri ad reſtitutionem, in quantum abutuntur comprobando hoc ex memorato decreto Trid. Conc. c. 1. in apolog. q 2. moni. 7. ſub nu. 14. & in monit. 21. vbi
133 affert reſponſiones † ad argum. adducta per Columŋ.

Hæc profecto nihil obſtant in præſenti quæſtione, quia etiam quod aliqui ex ipſis doctor. relat. per Colum. in caſu conſuetudinis tribuant faculatem beneficiarijs quicunque ſint ſcilicet etiam adminiſtrationem habentibus diſponendi etiam tempore mortis in prophanos vſus (quod tamen vt ſupra docui, ex receptiſs. doctor. ſententia reijcitur) adhuc tamen obſtaret non conſtare poſſe de huiuſmodi conſuetudine, quia immo de contraria conſtat, & de

vſu

vſu dict. conſtitutionis Iulij 3. Itidem quia ſi conſtaret, non valeret ſtan. ſup. not. per Redoa. & Nauar. vbi conciliat. opin. contrarias, atq; per alios ſup. rela. ſtanteſq; decreto irritan.

Verum & vlterius moneo dictam concluſ. Colum. ex alio nobis † non
134 obſtare, quia in d. c. 22. poſt reiectã opin. Hoſtien. ibi ſub nu. 13. ſe declarauit ſub illis verbis: Quærimus. n. vtrũ beneficiarij Domini ſint an vſufructuarij, vel vſuarij, cui quidem dubitationi viuentibus illis tantũ locus eſſe poteſt, & ibi infra, non pugnant inuicem, clerici Domini ſint, nec tamen teſtari poſſint, quia tantum in mortis, vel infirmitatis euectum Canones dominium reuocant. Ex quibus verbis aperte declaratur haud quicquam nobis officere eiuſmodi concluſ. quod in vita ſit Dominus, & idem in alio c. 23. ſub nu. 25. facit in verſ. confirmantur prædicta fideicommiſſarij exemplo, qui quamuis rerum, quas alteri reſtituere tenetur, Dominus ſit, nihil tamen ex eis in vltima voluntate relinquere poteſt ſubdens, ſic & beneficiarij, quamuis Domini ſint, illis teſtandi licentiam interdictam fuiſſe non eſt abſurdum, & verum
135 † intellectum tradidit Redoan. d. q. 3. verſ. & ex his, & alijs ſupra adductis, & in verſ. vnde pro recõciliãdis &c. cũ ſeq. vſque ad fi. vbi quod iura loquentia quod beneficiarius non habens adminiſtrationem ſit vſufructuarius, & vſufructuario æquiparetur. Intelliguntur quoad hoc, vt morte finiatur, quod etiam tenuit Butr. d. c. præſenti col. 3. nu. 7. in glo. reſeruari, ibi, ſed ſic vſufructuarius etiam finito vſufructu percipit fructus collectos, & etiam illos, qui pro collectis habetur ergo idem in clerico, qui finito clericatu fructus in Eccleſia repertos percipit, ſub iungens cõtrarium eſt verũ, & ita conſului, & ſic fuit tentum, per But.

Et hiſce accedant trad. per Redoan. d. q. 6. quæ eſt ſpecialis ſuper eo, † An
136 clericus de fructibus beneficij non conſumptis, qui decurrerunt in vita ipſius beneficiati, & remanſerunt inexacti, poſſit pro libito decedendo diſponere, vbi poſt prę miſſas opin. quod clerici de portione tantum ſibi pro victu, ſuo & ſuorũ de fructibus beneficij debitam faciunt acquiſitionem, ita vt de eis tam in vita quam in morte poſſint diſponere, & tam ad hæredes, ex teſtato quam ab inteſtato taliter acquiſita tranſmittere ſubnectit ibi concluſionem, quam concordat cum ſupra relata in q. 3. eo. loco ſup. prox. cit.

Hæc eſt quod portio de redditibus Eccl. Aſſignata beneficiario eſt ſua ipſius, ſi ea vtatur, & non aliter, quia ſibi ad talem vſum aſſignata videtur vnde ſi per eũ nõ expendatur, vel alias præſeruetur non intelligi ſibi vel hæredib. præſeruata, ſed Eccl. cuius eſt proprietas, & ſic in eiuſmodi relictis ſuccedere Eccleſiam, ſiue ſucceſſorem in ea, & loco illius Cam. Apoſt. in locis. ſ. in quibus adſunt collectores ex conſtit. Iulij. 3. & ibi ad contraria reſpondet late, & quantum ſufficit vt videre eſt, quam concluſionem repetiuit etiam pluribus in locis, eius fere

omnium

omnium quæſtionũ videlicet q.7. ſub n.9.cum ſeq. & ſimiliter in q.6. quæ eſt de ſucceſſione clerici ab inteſtato in deueniendo ad clericos ſeculares,verſ.& in 1.ſpecie,& in q.x.in §.ſtantibus iſtis repugnantijs &c.cum ſequent.& ante eum ita tenuit Ioa. Cop. tractat. de fructibus lib.4.titu.3.cap.2.vbi quod tam fructus a prælato præcepti,qui in bo nis eius eſſe cæperunt, & mortis tempore extant, quam & ij,qui tempore vacationis obuenerunt, debent futuro ſucceſſori reſeruari, prout & ſic eundem retulit Redoan.quæſtione quinta ante num. 4. verſ. Et dicit Io.Cop. quibus addo Nauar.apolog.q.3.vbi quod beneficiarij, nec pro libito nec ad pia teſtari poſſunt de ſuperfluo redditũm beneficiorum,& rationem ibi reddit,quare in vita erogare poſſint ſu perflua pauperibus, & non per vltimas voluntates,cuius opinio licet videatur reiecta a Column.tamen ſimul patitur, quia non dicit in morte, & ſi perpendantur verba ipſius Colum.c.25.num.75.verſ. At ſi conſumpti ſunt fructus a clerico illi nullo modo vendicari poſſunt, non video quod ipſe aliud ſenſerit niſi quod quatenus non fuiſſent per ipſum beneficiarium conſumpti,ſpectent ad ſucceſſorem,& ab eo ven dicari poſſint,non autem ab hæredibus, & ad punctum quæſtionis no
137 ſtræ,ipſe quoq; in c.22.num.14.†retulit deciſ.per ipſam Iulij 3.con ſtitutionem ſub illis verbis, Illud etiam quod a multis animaduertitur in his, quę idem Hoſtien. docuit. ſ. in caſu mortis an fructus ſint exacti vel non iux.trad.c.præſenti de off.ord.6.plerunq; eſt deciſum, et apud nos aperte Iulii 3.conſtitut. eſt diffinitum, vt ex eiuſdem diplomate latius licet videre, ſubiungens,quo fit,vt hæc a iure,vel conſuetudine deciſo in dubitationem non veniant.

Demum quoq;quicquid in præmiſſis vnicuiq; pro capite ſuo ſentire pla ceat, hoc tamen tergiuerſari non poteſt, hoc eſt quod licet fructus Eccleſ. emi, et contractari poſſint a laicis quia non ſunt,nec poſſunt dici ſpiritualitati annexi ad no.per Gig.de penſ.q.87.nu.2. cui adſtipulatur Redoan.de ſpol.q.34. ſub num.14.ſicque et multo magis ſpo lia de fructibus acquiſita,et a fructibus prouenientia, quia ſunt temporalia,contractare non ſit de genere prohibitorum, (Quam concluſionem huiuſmodi quod fructus Eccl. habeantur pro re temporali, & ſic nõ prohibita in diſpoſitione beneficiati ꝓ libito ſuo tenuitColum. pluribus in locis d.3.par. & quod inter ſpolia comprehenduntur fructus eiuſmodi inexacti etiam quod dies ſolutionis venerit,prout ſcriptum reliquit ipſe Redoa.eo tract.de ſpol.d.q.1.incipien.ſub num.7. cum ſeq.& prout expreſſe declaratur per eandem Iulij 3.conſtitut.)
139 Tamen negari † non poteſt (prout & ipſemet Redo. affirmat d.q. 14.ante num.37.verſ. Item poteſt dici alia ratione &c.)quin ſpolia quatenus a fructibus beneficiorum prouenientia ſint bona Eccle-
140 ſiaſtica, & de fructibus Eccleſ.vel occaſione Eccl.acquiſita†debent

eſſe

141 eſſe Ecclеſ. vel in ea ſucceſſoribus reſeruari, Et † quę abſque debitis ſolemnitatibus, & ſine cauſa alienari non poſſunt, Quibus congruunt trad.per eundem Redoa. de reb eccl.non alien.quęſt.51.c.2. vbi quod
142 venditio, vel locatio fructuum facta per Prælatum † non extenditur vltra vitam ſuam niſi interueniat authoritas ſuperioris.

Et quod fructus † beneficij alienari poſſunt in præiuditium ipſius bene-
143 ficiarij, non autem ſucceſſoris.

Quodq;nec † de iure percipiendi fructus fieri poteſt alienatio in præiu-
144 ditium ſucceſſoris abſq;debita ſolennitate.

Et ad hæc † omnino ponderanda ſunt formalia verba expreſſa per Papã
145 in pri. dicta eius conſtitutione, quæ ſunt: Nos attendentes fructus, &c.& pecunias, ac res alias occaſione Eccleſiarum, & beneficiorum Eccleſiaſticorum pro tempore prouenientes, licet poſtquam ad manus beneficiatorum peruenerunt & cum alijs ipſorum beneficiatorum fructibus, &c. pecunijs & rebus commixti ſeu ipſis beneficiatis incor-
146 porati ſint † non vlterius in eccleſiaſticis, ſed potius ipſorum beneficiatorum proprijs, & ab eis acquiſitis bonis iudican. & propterea
147 quod modo pro ſecularibus, & profanis haberi, & † de eis teſtamento, aut alias diſponendi facultas eiſdem beneficiatis per Sedem Apo-
148 ſtolicã concedi conſueuerit, nihilominus donec † in manibus eorũ, qui illos tanquam Eccleſiaſticos, ſeu ex eccleſijs, & beneficijs prouenien. & pro talibus conſeruant, aut vt tales detinent, ipſiq;beneficiati pecunias hmõi realiter non exegerint, ſequitur clauſula ad pręſentẽ quæſtionẽ adnotandã, & fructus &c.non perceperint, necnon alijs eorum bonis commiſcuerint, & ſibi incorporauerint, ſemper ipſarum Eccleſiarũm, quarum ipſi beneficiati ſunt, ac vere eccleſiaſticos eſſe, & cenſeri debere et propterea Iuri non congruere, vt ipſi beneficiati de rebus
149 certis ipſarum Eccleſiarum, quæ omni iure alienari prohibentur, diſponere etiam in eorum vltima voluntate poſſint, etc. prout ibi ſequitur.

Ex quibus profecto habemus ſenſum apertum pro elucidatione promiſ-
150 ſorum, et pro † diuerſitate rationis, quoad fructus res et pecunias exactas, et cum alijs ipſorum beneficiatorum bonis incorporatas, et
151 quoad exigendas, et nondum realiter incorporatas, vt ſcil. de † exactis, & incorporatis ex ſpeciali licentia ſedis Apoſtolicæ, (quæ concedi conſueuit, etiam limitate, & reſtricte ſub clauſulis memoratis, per Redoa.d.q.7.) diſponere præſertim in vltima voluntate per teſtamen-
152 tum, vel aliter de alijs vero † nequaquam liceat.

Concluſiue itaq;patet ex tribus ſup. cit. prin. opin. cuiuis adhærere velimus, aliquam huic quęſtioni minime obſtare poſſe, nam quoad illã ſub diſtinctionẽ, quæ magis approbata, & practicata dicitur, oſtenſum eſt, quod iſte Canonicus non eſt de illis perſonaliter et ſimpliciter beneficiatis

153 ciatis, & quoad illam † quod beneficiatus ſit Dominus diſponendi
ad ſui beneplacitum,oſtenſum eſt non procedere in morte,ſed dũtaxat
in vita,Quo vero ad illam & tertiam quod ſit vſuarius tantum , non
154 habet opponi,Prętereaq; aliud † eſſe de exactis , & extantibus apud
beneficiarium tempore obitus ſui, aliud autem de inexactis , & nondũ
155 cum cæteris eius bonis incorporatis, Quippe in primo , caſu † cadit
diſputatio principalis ſecundum illas tres prin.opin.In 2. autem , quo
vertitur præſens queſtio ,reperimur extra difficultatẽ tam ex ipſa Iulij
iij. conſtitutione, quam ex eadem iuris communis diſpoſitione,ita vt
de hoc quicquam vlterius hæſitari non contingat,& eo minus, quia vl
tra ſuper alleg.deciſ.Pedemon.quæ innititur coniunctim in iuris communis & d.Iulij couſtitutionis diſpoſitione habemus quoq;dec.Borgn.
xv.de contract.alias 44.par.1. nu.4.verſ.2.quia fructus omnes percepti , & penſiones pro fructibus perceptis, non ſolutæ,&c.& eſt ſpecialis de fructibus Eccl.locatis,vbi & ipſe inſequitur hanc Iulij 3.conſti-
156 tutione m affirmando † eſſe iuri communi conſonam, inſequitur etiã
Nauar.& plures alios ſuperius a me relatos & alias deciſ.& hoc latius
tenuit in eius Indice d.1. par.in verſ.fructus percepti, vbi adduxit pleniſſimam additionem, & facit ibi per totum vſq;ad verſ. fructus computantur, & eund. Borgn. nouiſſime ſequtus eſt Caroc. tract. de loca.
par. v. tit. de 6. gradu acciden. quæſt. x. nu. 17. verſ. ſimiliter penſio-
157 nes † nondum exactæ ex bonis locatis pertinent ad ſucceſſorem, non
ad hæredes &c.amplectẽdo dictam Iulij 3.conſtitut.& adden.Zabarell.
conſ.79.Anchar.conſ.116.& Port.conſil.104.& 161.

In fortioribus autem termin. Rot.Rom.terminauit de anno 1584.
158 xv.Nouemb. in vna Burgen. expenſarum quod † pecuniæ inexactæ ,
quæ debentur ratione expenſarum fact. a prędeceſſore in quadam lite
pro exemptione iuriſdict.in quibus altera pars fuerat condemnata ,
quamuis dubitari poſſit,an de bonis patrimonialibus, an verò ex prę-
uentibus Eccleſ.factæ fuerint per ipſum beneficiarium defunctum ,
quod nihilom.tranſeant ad ſucceſſorem , & eidem debeantur , quia
etiam ſi exactæ fuiſſent pertinerent ad ipſum , nam & ſi habeantur
pro fructibus collectis, non tamen poteſt dari quod ſint conſumpti, &
ideo &c, Hæc eſt deciſ. 809. Domini receſſerunt vol.1.diuerſ.

Deciſ.aut Rot.Rom.pro † com.opin.habentur ad trad.per Imol.& Bar-
159 ba.cap.olim el 1.de lit.conteſt. Sarnen.in prohem. reg. canc. quæſt.
2.in 4.fund.& per Vant.ti. de nul.ex defec.iuriſd. deleg.num.20.

Et licet communis opin.ſequenda † non eſt quotieſcunq; reperitur falſa,
160 vel probabili ratione poteſt conuinci , vt latè per Doct. relat. per
Marth.tract.de tribu.Vrb.cap.5. num.23. & ſeq.

161 Tamen quod potiſſimum opin.Rot. Ro.ſint † & amplectendæ , probauit Id.Mart.ibidem num. 25. cum plurib. ſeqq. per plura ibi addu-
cta,

cta, quæ hic omittam, quia ex ſuperius forſan nimis prolixè deductis patet, quod opin. eiuſmodi non ſunt falſæ, neq; probabilibus rationibus poſſunt conuinci, & eo minus ſtante d. conſtitutione pontificia, de cuius concordantia cum ipſius iuris communis diſpoſitione ſatis conſtare ex præmiſſis cenſeo, adeo vt etiam ipſa ceſſante, nihilom. reperiamur in eiuſmodi diſpoſitione per eandem ſup. cit. iuris communis diſpoſitionem.

Quibus ſic ſtan. & attentis ſuperuacaneum fore exiſtimabo per plura comprobare hanc concluſionem quod affictus huiuſmodi tempore mortis dicti prædeceſſoris inexacti, quinimmo & quorum ſolutionis dies nondum aduenerat, debeantur præf. Mag. & M. Reuer. D. Guido Antonino immediatè ſucceſſori in d. canonicatu, & præbenda.

Nam & ſi concederemus (quod nequaquam ſtan. d. conſtit. pontificia, & alijs ſup. not. concedere poſſumus) hoc eſt, quod ipſe beneficiatus defunctus habuiſſet factionem teſtamenti de ipſis inexactis (niſi eam ex ſpeciali indulto Papæ habuiſſet) adhuc tamen opponi poſſet non conſtare de indulto, ſiue licentia huiuſmodi, & quod ex faculta-
162 te eiuſmodi de eis diſpoſuerit, quo † caſu, etiam ſucceſſor in beneficio ſuccederet ab inteſtato in eiſdem ſecundum Hoſtien. & gloſ. dict. cap.
163 præſenti, & ibi Ancha. colum. 2. & prout † omnes conueniunt ſic atteſtante Nicol. de Vbald. de ſucceſſ. ab inteſtato clericorum in 6. quæſt. ſub num. 15. verſ. In hoc nihilominus, quem etiam poſt Hoſtien. retulit Redoan. dict. quæſt. 3. poſt num. 16. in verſ. Si verò clericus non habet adminiſtrationem, & ibi quoque inferius, §. & in hac materia, poſt num. 34. vbi alios quoque de communi opin. & obſeruantia atteſtantes refert, & idem in quæſt. 1. ſub num. 15. verſ. Si vero clericus ſit, & etiam in quæſt. 8. §. de ſucceſſione clericorum ſecul. ſub num. 18. vbi poſt conſtitutum caſum huiuſmodi (ſed de canonico præbendato, ſcilicet perſonaliter, & ſimpliciter beneficiato) ſubiunxit, ſed hoc hodie fuit deciſum per Conſtitutionem Iulij Tertij, idem quoque in quæſtione nona, ſub numerum quinquageſimum ſecundum, ibi. hæc quæ dixi, beneficiatum poſſe diſponere in vita de fructibus, &c.
164 procedunt † quando diſpoſuit de eis, ſed ſi moritur diſpoſi-
165 tione non facta † fructus reſeruantur Eccleſię, & remanent futuro ſucceſſori. Hoc etiam affirmauit Calix. dicto conſilio vigeſimo quarto, ſub numerum trigeſimum primum, verſiculo Quic-
166 quid autem ſit de illis varijs opinionibus † an beneficiati fa-
167 ciant fructus ſuos vel ne, illæ varietates † procedunt quando
168 Prælatus diſpoſuit de fructibus, ſed quando non diſpoſuit, † tunc fructus reſeruantur ſucceſſori, ita etiam per Rober. d. conſ. 25. verſ. Ex quibus omnibus &c. ibi, & multo magis ſi non diſpoſuit, & ex conſ. Card. Floren. quem ibi refert, & ſequitur, Incipien. Tria ſunt, &

prout ibi ad ſi.d. conſ.

Quod vtiq;magis, & a fortiori procedere habet conſtituendo caſum de beneficiato cum adminiſtratione, & ſic quoad fructus, ſiue affictus præbendæ diſtinctæ iuxta diſtinctionem, quam ipſe Redoan. repetiuit etiam in d.q. 8. d.§.de ſucceſſ. clerici nu. 19. verſ. in fructibus præbendæ diſtinctæ, &c. & per ea, quæ ſuperius ſatis abunde deduxi, a qua ſententia non video, quod diſſenſerit Colum. in eo quod referat beneficiatos eſſe Dominos ita vt ſecundum aliquos etiam morientes teſtari poſſint, nam ex ijs aperte colligitur concluſio, de qua ſupra.

Et quod in hiſce fructibus inexactis dari non poſſit de aliqua prętenſa conſuetudine in contrarium ſupra onerosum fuit ex pluribus, &
169 inter cætera † quia procederet quoad perſonaliter, & ſimpliciter beneficiatos, Item, quia reijcitur, & aufertur omnino, Tertio, quia ſublata fuit per d. conſtitutionem, & per illud decretum irritans.

Et vbi lex, vel ſtatutum annullat, vel prohibet ſtylum, vel conſuetudinem
170 † tunc illa non poteſt introduci, neq; allegari, vt latiſſime & ex multorũ doct. opi. multiſq; ex dec. affirmauit Borg. dec. 14. ſub n. 71. de contract. p. 1. Quarto, quia alias procederet, quoad fructus extantes penes beneficiariũ tempore mortis, & cũ cæteris eius bonis incorporatis, ſecus vero quoad inexactos, Quare huic reſponſo tandem finem impono nempe prolixiorem, quam voluerim, ſed tum clariorem, & magis enucleatum quam alibi inuenerim iux. vires ingenij mei de quibus gratias ago Domino Deo N. cui ſit ſemper laus, & gloria. Amen.

Hieronymus Mainatia Aduoc. &c.

MDXCIV. xviij. Ianuarij.

Excellentiſſimus I. C. Parnumia Vic. Prætorius, Coram quo cauſa iſta pendebat, viſa præſenti conſultatione ſententiam protulit diſſinitiuam in fauorem d. ſucceſſoris contra hæredes prædeceſſoris, non obſtantibus per eos allegatis. quæ tranſitum fecit in iudicatum, & eſt in Actis D. Hectoris Oldofredi.

ADDI-

ADDITIONES EIVSD. CONSVLT.

DOcto.tenen. clericũ dici vſufru.in vita,& vſuarium in mor
171 te † addo Caroc.deci.ſeu caſ. 52. num.2.& 3. verſ. & cle-
ricus dicitur vſufructuarius in vita, nec vltra diſponere
poteſt,in hoc inſequitur Abb.c.cum eſſes,nu. 24.de teſta.
& in verſ. ibi ſub ſeq.ſub his verbis, & vſuarius in morte ſecundum
glo.c. præſenti ver.reſeruari,de off.ord.6.ſubiungens ibi Caroc. quod
Barba.dixit hanc glo.ſingularem in c.requiſiuiſti,nu. 34.de teſta. & in
c.venerabili col.70.de off.de leg.& de præſtan.Card.par.1.q.3. col. 5.
atq; Didac.c.cum in officijs,num.1.de teſta.
172 Et hanc opin. † eſſe magis communem firmauit Caroc. ibid.ſiue ha-
beat adminiſtrationem, ſiue non,allegat Iaſ.conſ.75.vol.3. & faciunt
trad. ſuperius ſub nu. 45.

Secunda Additio.

Et illis doct. tenen.quod beneficiarius habeat tantum viuere de redditi-
173 bus beneficij quantũ indigeat quodq; ſit tantum adminiſtrator† non
autem Dominus addo hic latiſſime trad. per Lamberteng.de iure par.
in 7.art.q.8.par.1.lib.1.nu.5.cum plurib. ſeq.vbi plur.tex.& doct. cu-
mulat.quibus addo Io. Coraſ.paraphr. ſacer.c.2.a num.9.vſq; ad fi.in
par.1.

Tertia Additio.

Ad illud trad.nu.89.quod defuncto poſſeſſore beneficij fructus collecti
ante eius mortem penes eum extantes diuidi debeant pro rata tem-
poris inter illius hæredes, & ſucceſſorem in beneficio addo hic Pariſ.
174 de confiden. q.35.ſub nu.48.vbi affirmat hanc eſſe magis receptam,
& Guttierez in pri.can.quæſt.c. 33. poſt relatam comu.contrariam,
175 & doct. eam tenentes, eam impugnauit & hanc † eſſe tenendam ad-
monuit per plura ibi viden.(quibus magis adhæren. eſſe videtur) ad-
176 dendo etiam in caſu † penſionarij defuncti, veruntamen in caſu pen-
177 ſionarij videre eſt†trad.in alijs meis conſult. & præſertim in illa pro
Illuſtriſſ.& Reuerend.D.meo Marino Georgio Brix. Epiſc. occaſione
mortis Illuſtriſſ.Cardinalis de Verona,atque in alia pro hæredibus Il-
luſtriſſ. Co. Alphonſi de Gambara.

Quarta Additio.

Sed quod imo diuidi debeant inter hæredes defuncti, & ſucceſſorem eo
178 modo † quo fit inter vſufructuarium, & Dominum, non autem eo
modo,quo fit inter marit.& vx.tenuit Nauar.de red. Eccl. q. 2. moni.
13. in princip. & in moni. ſeq. atq; in eius conſil. 61. de præben. Ga-
briel. conſil.191.ſub num.14. vol.2. & Rot.deci. 761.nu. 4. vol. 1. di-
uerſ. id quoq; tenuit Rota, in vna Mediolanen. fructuum die-

per Borg. deciſ. 32. num. 35. part. 3. & deciſ. 8. num. 80. ea.part. 3. facit etiam deciſ. 37.num.89. par.2.vbi quod alimenta Rectoris ſunt
187 † in primis detrahenda, & ſic quoque onera Beneficij, & quod ſolui debent per eum, qui percepit fructus, quod tamen ſemper habet intelligi ſi fructus ſint ſufficientes, & hoc ſuppetant ad trad. per eundem Borgn. deciſ. 27. num. 23. part. 3. vbi ſubiungit, quod in dubio
188 † Beneficium non præſumitur tenue, nec habere exiguos redditus, & ideo hoc probari debere per aſſerentem ex deciſ. Caputaquen. 359. num. 3. lib. 3. quam tamen non inueni in libro meo, ſed eſt deciſ.62.
189 par.1 Hoc autem probari † poſſe producendo liſtam omnium bonorum ipſius Beneficij cum redditu, prouentu, & oneribus, & qui voluerint dicere alia bona extare, vel maiores fructus eſſe recollectos, probare debere ita per Borg.ſup.alleg.deciſ.8. ante num. 36. incipien.ibi verſ.quo fit vt ei qui percepit.

Et quoad huiuſmodi deductionem vt præmittitur faciendã optime
190 congruit quod elicitur ex † Actis Eccleſiæ Mediolanen. decr. 39. par.2.fol.mihi 143.vbi ſunt hæc formalia verba. Quoniam in noſtra & Vrbe, & Diœceſi eſt quidem Canonum rationi alienus admodum, ac plene repugnans vſus, vt ſi fortè cuiuſuis Eccleſię Rector menſe Auguſto, aut poſt eodem anno moritur, is qui in eius locum vacante Eccleſia præficitur (etiam ſi qui obijt, vel paucos dies Eccleſiæ operam nauaſſet,) ne vllam quidem partem habeat cenſuum, fructuum, aut emolumentorum, quæ eo item anno ex illius Eccleſ. prædiis percipiuntur, quę res iure non introducta Eccleſijs cum maxime pernicioſa ſit ijs præſertim, in quibus animarum cura exercetur, quoniam non facile quiſpiam ſacerdos illius Eccleſiæ curationem ſuſcipit, vnde ne victum quidem vſque ad ſequens anni initium ſperare poſſit. Nos propterea ſac. Can. auctoritatem ſequuti, illud edicimus, vt ſi poſt Kal. Auguſti Eccleſiæ Rector deceſſerit, is, qui illius Eccleſiæ fructus ad ſe pertinere aſſerit, ære alieno, ſi quod Eccleſia habet, perſoluto, & detractis fructibus, qui ipſius Eccleſiæ Rectori, & miniſtris ad victum, atque ad reliqua onera præſtanda neceſſarij erunt, quoad alii ſequenti anno percipientur, qui ex iis reliqui fructus erunt, eos ſolum ſibi retineat. Eccè quod hoc decretum omnino eſt conſonum ſupr. allegat. §. porro. capit. præſenti, de offic. ordinar. in 6.

Et ab is non diſcordant trad. per Borg.ſupr. alleg. deciſ. 32.part. 3.
191 num. 35. vbi refert † quod virtute indulti a Iulio PP. 3.in toto ſtatu Mediol. ob illius inueteratam conſuetudinem de anno 1553. conceſſi, & a Sixto V.de anno 1587. confirmat. fructus Beneficiorum collecti (quamuis in horreo nõ reconditi) & ſic affictus ẽt non exacti ſunt ipſius Rectoris præmortui, ſicut ſunt vſufructuarii, & eius hæredis,

& venientium ab inteſtato ; non autem Eccleſiæ, nec ſucceſſoris in ea. & ſi ſolum pro parte ſunt recollecti, & pro parte colligendi, qui ſunt collecti tantum ſunt ſui, vt præmittitur, ſed quod hæres tenetur de illis perceptis ſoluere onera incumbentia beneficio vſq; ad nouam fructuũ collectionem, & ſic ad alimenta noui Rectoris & ei ſeruien. in eccleſia & ad expenſas ſeminis ſi quidem fructus hoc ſupportarent.

Quinta Additio.

192 Et adhæren. opin. de diuiſione facienda aduertendum eſſet † quod Beneficiarius defunctus, & ſic eius hæredes lucrantur fructus ad ratam temporis illius anni, quo vixit incipiendo annum a menſe Auguſti vel Octobris citrà, & inantea ſi excedunt alimenta, & onera illius temporis, & reſiduum eſt ſucceſſoris, vel Eccleſiæ, aut ſaltem obnoxium pro alimentis ſucceſſoris, & oneribus futuris intra illum annum vſque ad nouos collectus, adeo vt ſi Beneficiarius percepiſſet fructus de menſe Auguſti, Septembris, & Octobris, & moreretur de Menſe Februarij, Aprilis, vel Maij, & fructus non eſſent tenues, ſed excederent alimenta, tali caſu ad ratam temporis, quo vixit a menſe Auguſti, vel Octobris vſque ad menſem quo obijt, & non vltra debent hæredes Beneficiarij retinere fructus, & pro alijs menſibus vſque ad nouos fru-
193 ctus debent reſtituere ſucceſſori, quia & a morte Prælati citra † ſpectant ſucceſſori, & ſubiacent ad ratam omnibus oneribus, & alimentis vſque ad nouum annum Auguſti, & Octobris ſecundum Borg. dec. 37. a nu. 48. vſq; poſt nu. 57. par. 2. animaduertens in hoc plures errare
194 † qui putant Beneficiarium eſſe Dominum fructuum poſteaquam ſunt a ſolo ſeparati, & eos inſeruire pro oneribus præteritis, cum imo reſpicere habeant tempus futurum, & non præteritum.

Sexta Additio.

195 Quam concluſionem limitauit † non procedere, quando fructus eſſent tenues, & non excederent alimenta, & onera, quia tunc eſſe
196 Rectoris, & etiam † non exactos iſto caſu non tranſire ad ſucceſſorem, ſed ad hæredes etiam ab inteſtato, ſecus ſi excedant, quia illud plus acquiratur Eccleſiæ, tenuit, & tradidit idem Borg. decil. 8. num. 72. & 76. part. 3. & facit in deciſ. 27. num. 20. & 23. ea. par. 3. adeo vt ſi de ipſis fructibus ipſe Beneficiarius arctaſſet ſuum victum,
197 & eius alimenta neceſſaria, & ordinaria pro illis ſuperlucrandis † tali caſu vti ſua propria non poſſet ſucceſſor nouus, nec Eccleſia in illis habere aliquod ius, ſed ad hæredes ſuos tranſirent, vt idem aduertit ſupra alleg. deciſ. 37. num. 58. par. 2.

Quæ tamen opinio non caret difficultate, ſtante quod non ita loquitur ipſa Conſtit. ſed ad eam ſuſtinendam recurrendum eſt ad ea, quæ tradidit Nauarr. de reddit. Eccl. apolog. quæſt. 1. moni. 31. & poſtmodum in comment. ad cap. non liceat 12. quæſt. 2. in defin.

ſpol.

ſpol. in 6. not. quod eſt vltimum, & in §. 8. vbi declarat extrauagan. Pij V. de ſpolijs ibi ſignanter ad §. præterea num. 7. in 4. notab. vbi
198 adnotat, quod cum in ipſa extrauagan. ſancitum reperiatur, † quod nullus beneficiarius, vel penſionarius, qui dum viueret non habuerit in beneficijs, vel penſionibus Eccleſiaſticis maiorem redditum quam triginta ducatorum auri de Camera non cenſeatur in morte relinquere ſpolia, exinde fiat, quod ſi beneficiarius parce viuendo ex illis redditibus aliquid tempore mortis relinquat, id omne tranſeat ad eius hæredes, quia illud efficitur quaſi patrimoniale quod non cedit ſpolijs, nec iure ſpoliorum capi poteſt.

Ex quo etiam ſucceſſorine ibidem in 5. notab. admonet penſionem dictam ſummam ducatorum triginta de Camera excedentem æquipa-
199 rari † fructibus Eccleſ. ita vt de ea non liceat pro libito diſponere,
200 ſicut neque † de redditibus beneficij, qui in hac materia ſpolijs æquiparantur per Pium Quintum in d. extrauag.

Quod tamen nunquam vidi in praxi.

Septima Additio.

Aliud notabile in hac materia fructuum inexactorum tradidit idẽ
201 Borgnin. hoc eſt quod ſucceſſor in Beneficio non † poſſit prætendere in fructibus annorum præteritorum, ſed dumtaxat pro illo anno, quo beneficiarius moritur, vt in dicta deciſ. 27. num. 19. par. 3. ſed
202 de hoc cogitandum, quia Iulij Tertij conſtitut. loquitur † abſque huiuſmodi diſtinctione, & ſic habet intelligi etiam pro annis præteritis, & ego vidi in facto ſic obtentum per ſucceſſorem.

Octaua Additio.

Succeſſor in beneficio non eſt Dominus fructuum huiuſmodi ine-
203 xactorum, qui ad eum perueniunt † ſed deductis alimentis iuxta qualitatem, & conditionem ipſius, quod ſupereſt conuertere tenetur in vtilitatem Eccleſiæ, alioquin in augmentum dotis ipſius Beneficii, non autem in proprios eius vſus, & eo caſu quo in proprios vſus cõuertiſſet teneretur de illis facere reſtitutionem Eccleſiæ, & ſucceſſori ſecundum tradita per Borgnin. reper. ver. fructus percepti nu. 7. verſ. Vnde clara elicitur concluſio, &c. vt ibi ſequitur.

Nona Additio.

Adductis ſuperius ex Colum. num. 114. cum ſeq. quod poſt conſtituta beneficia, beneficiarii habeant eorum dominium, ita vt ad onus
204 reſtitutionis fructuum non teneantur, † addo Molin. de iuſt. diſpu. 143. vbi contra Nauarr. & Maior. explicat Concil. Tridentin. loco ſuperius ſæpe citato, & adhæren. opin. Sot. Couarruu. Ledeſm. Adrian. D. Thom. & Caietan. locis ibi relatis comprobat hanc opinio-
205 nem, quod hodie † beneficiarij habeant dominium reddituum ſuorum beneficiorum, & in diſpu. ibi ſubſequen. 144. latius, & latiſſime,

206 & aduertendum, quia in diſputat. 142. recenſuit † de varijs Clericorum bonis, & quorum conſtet eos habere, vel non habere dominium, & de quibus ſit controuerſum, & ibi poſt relata tria bonorum genera ſubiunxit quartum, quod eſt de redditibus Beneficij Eccleſia-
207 ſtici, & de his tantum dixit controuerti; † vtrum hodie Clerici obtinentes Beneficia, quorum illa ſunt redditus, comparent eorum bonorum dominium eo ipſo quòd in ipſorum poteſtate deueniunt, an verò ſolum ſint eorum adminiſtri, & diſpenſatores, cum facultate ſumendi de illis competentem ſuſtentationem, & cum onere inſumendi reliqua in operibus pijs, ſubiunxit quoque ibidem diuerſa tempo-
208 ra anteacta † quibus de ijs vario modo diſpoſitum fuit, & quod ho-
209 die † poſt diuiſionem illam in quatuor partes in eadem diſputatione memoratam, & ſtante quod beneficia cum portione cuique deputata inſtituta reperiuntur; Ideo vnumquemque Beneficiarium, qui Religioſus non ſit, dominium comparare redditum ſui Beneficij concluſiuè tenuit, & comprobauit ſupra citat. duabus alijs diſp. & hoc indi-
210 ſtincte † nam diſtinctionem bonorum prius retulit, & in ſecundo genere dixit de illis, quæ mihi videntur applicari debere perſonaliter
211 Beneficiatis, ſcilicet † quæ ratione perſonæ acquiruntur, & hæc
212 quaſi † patrimonialia appellauit, affirmando de illis extra omnem
213 difficultatem † diſponi poſſe, & de illis non controuerti, adeo, vt eius concluſio procedat de fructibus Beneficiarij cum adminiſtratione.

Verumtamen ponderandũ, vbi in d. diſputat. dixit ſupra memora-
214 ta verba, eo ipſo quòd in eorum poteſtate deueniunt, † nam ex ijs patet ipſum non intellexiſſe, nec habere intelligi de inexactis, & ideo de ijs bene procedere conſtitut. Iulij 3. ſuper memoratam, ponderando etiam maxim. adducta per ipſum Molin. diſput. 147. quæ eſt ſpecialis
215 quouſque Beneficij teſtari poſſint † vbi præmiſſis opinionibus in vtramque partem circa conſuetudinem, & illius validitatem, plures facit, & conſtituit concluſ. incipien. ibi verſiculo Quid de hac re ſentiamus, &c. & poſtquam in ſeptima concluſione dixit, quod conſue-
216 tudo legitimo tempore præſcripta † vt Beneficiarij de huiuſmodi bonis ad libitum teſtentur etiam ad non pios vſus poteſt efficere validam quamcunque vltimam voluntatem eorum, & in 8. ſucceſſi-
217 uè oſtendidit validam † quoque eſſe conſuetudinem, vt ſi Beneficiarii inteſtati decedant, bona eorum omnia, nihil impediente, quod ex Beneficiis ſint comparata, pertineant ad eorum hæredes ab inteſtato, in decima concluſione declarauit ſummum Pontificem condere
218 poſſe legem † ſi id expedire iudicet, vt neque in poſterum poſſint Beneficiarii teſtari de bonis, de quibus dixit in præceden. diſputation. Et ita fuit reſolutum per DD. de Rota, in vna Mediolanen. Fructuum

nona

nona Martii 1592. coram Reueren. Pat. Domin. Orano ſup. alleg. in quarta Addition. ſub num. 78. & in vigeſima addition. Et quod neque ſuccedant in eis hæredes ab inteſtato nihil impediente conſuetudine præſcripta, vt vel Beneficiarii ad quoſcunque vſus teſtentur, vel ſi inteſtati decedant, hæredes eorum in omnibus ipſorum bonis ſuccedant, quia ſummus Pontifex pleniſſimam habet poteſtatem diſponendi de bonis reddituum Beneficiorum, vt expedire iudicauerit, & abrogandi conſuetudines omnes introductas, & præſcriptas.

Subiunxit quoque in vndecima concluſione nihil impedientibus con-
219 ſuetudinibus introductis lætaliter peccare † Beneficiarios, qui vel de notabili quantitate bonorum, & de quibus eſt ſermo teſtentur ad vſus prophanos, eamue relinquunt conſanguineis diuitibus, vel abſque fortuito euentu decedentes inteſtati in cauſa ſunt, vt deueniant ad eorum conſanguineos diuites, & ibi ad hoc maximum iſtud affert notabile ſub his formalibus verbis (Neque vſque ad hanc diem vlla poteſt eſſe præſcriptio aduerſus illud intelligen. de Concil. Tridentin. ſup. citat. capitulo primo de reformation. ſeſſion. vigeſima quinta,
220 quo Beneficiariis omnino interdicit † ne conſanguineos, ac familiares ſuos augere ſtudeant de redditibus Eccleſiaſticis, ſed ſi pauperes ſint, illis vt pauperibus illos diſtribuant.

Quòd ſanè præceptum æque obligare in Beneficiariorum morte † atque
221 in vita per donationem inter viuos animaduertit ibi Molin. &
222 exinde infert lætaliter † peccare qui ad illos, aut ad alios deteriores vſus prophanos teſtantur, vel inteſtati decedentes in cauſa ſunt, vt deueniant ad conſanguineos diuites, intelligendo tamen de notabili quantitate.

X. Additio.

**Vtrum Iulii Tertii ſæpe dicta conſtitutio de fructibus inexactis, quod
223 ad ſucceſſorem ſpectent extendatur† ad alios vacationis caſus præterquam mortis, de quo tantum ipſa conſtitut. loquitur, videre eſt tradita in alio meo reſponſo pro M. R. D. Horatio Zecchio contra R. de Bertazzolis illius mediatum ſucceſſorem in Beneficio Curato de Caſalimauro, vbi pro affirmatiua opinion. retuli. Caualcan. & alios ab eo relatos deciſion. 44. par. prima, & deciſion. vigeſima ſeptima, num. vigeſimo, parte tertia, ſed negatiuam opinionem veriorem eſſe oſtendidi, & iuxta eam iudicatum fuit Veronæ, & Romæ, quæ in iud. tranſiuit.**

XI. Additio.

**Fructus recuperati per prædeceſſorem, & conuerſi in vtilitatem
224 Eccleſiæ vna cum expenſis pro eorum recuperatione factis † æquiparantur**

parantur melioramentis factis per Prælatum, vel Clericum in rebus Eccleſiæ, quæ ſunt ſuæ in vita, ſed de illis teſtari non poteſt Rot. deciſio. 761. part. 1. diuerſ. quę concordat cum illa 809. eiuſdem par.

XLI. Additio.

Hæc oſtendit vigere Conſtit. Iulij. 3. de qua in hac conſtit.

Beneficio per Papam collato, & dato Breui de capien. poſſeſſione nomine Cam. Apoſtolicæ cum clauſula (faciendo eidem prouiſo de prędicto Benef. vel Canonicatu, atq; annexis &c. eorum fructibus redditibus, & prouentibus iuribus, & obuentionibus vniuerſis integre reſponderi.) Euenit caſus, quod tempore obitus maturati erant affi-
225 ctus, † ſed non exacti, Illoſq; exegit teſtamenti exequutor, ſeu hæredes dicti defuncti, Prouiſus Apoſtolicus egit coram A. C. & obtinuit in forma litteras pro exequutione prouiſionis, & ſic pro poſſeſſione
226 Beneficij, renitenteq; hærede reſtituere fructus perceptos fuit † declaratus excommunicatus, vnde appellauit, porrectaq; commiſſione appellationis cauſam ſimpliciter petebat a ſignatura iuſtitię committi vni ex Auditorib. Sac. Palatij, Tamen Domini. 29. Aprilis 1599. in vna Gerunden. fructuum R. P. D. Dominico Marino proponente
227 reſcribendum eſſe duxerunt † cum clauſula parito iudicato, eo quia bis in Rota 1. coram Illuſtriſſ. Card. Blanchetto, in vna Romana, ſiue nullius pecuniaria Veneris 4. Iunij 1593. & poſtea in eadem cauſam coram R. P. D. Seraphino Decano Lunæ 20. Iunij 1594. reſolutum fuerit (quamuis in iure articulus difficultate non careret ex conſ.
228 Anchar. 193.) nihilominus ſucceſſori † deberi vigore d. Conſtit. Iulij
229 3. quæ primo in prohemio differentiam conſtituit † inter fructus Beneficiorum iam perceptos & cum alijs bonis ipſorum Beneficiatorum incorporatos, & illos fructus realiter non exactos, neq; illorum bonis
230 commixtos, & incorporatos; & primos vti fructus mere † laicales, &
231 iſtos vti † mere Eccleſiaſticos eſſe Rota declarauit. Secundo vt in diſpoſitiua ipſius conſtitutionis expræſſe dicitur, quod fructus inexacti, etiamſi pro tempore decurſo debeantur ante obitum Beneficiati, ac diſſolutionem prouenientes ceſſerint etiam adhibitis ab ipſo diligentiis pro eorum exactione, ſucceſſoribus nihilominus debeantur, eiſq. fore adiudicandos.

232 Nec facit † quod ſtante locatione dicantur percepti mediante perſona conductoris ab ipſo Beneficiato, quia Bulla Iulij requirit commixtionem, & incorporationem, quæ commixtio dicitur facta
233 † quando diſcerni non poteſt vnde proueniant l. ſi alieni. ff. de ſolu. &
234 incorporati dicuntur † quando ſunt diſcerpti inter res proprias beneficiati l. ſi quando vbi Bart. C. de bon. vacan. li. x. Pecunias vero
235 ita inexactas † eſſe fructus pendentes, Domini in 2. deci ſup. cit. coram Seraphino dixerunt, ac dictam Bullam, etiam illas comprehendere

dere maxime ex ver. ibi, ac pecunias, & res alias occaſione Eccleſia-
236 rum, &c. Vnde † quando fructus non ſunt commixti, nec incorporati cum alijs bonis ipſius Beneficiati defuncti ſunt fructus Eccleſiaſtici cenſendi, et conſequenter ad ſucceſſorem in Beneficio pertinent vt latius in ſupra cit. deciſionibus, quas ob maximam illarum tantiq;
237 primarij orbis Tribunalis auctoritaté † ſecuta fuit ſignatura Iuſtitiæ, et ſequitur reſcriben. cum dict. clauſula parito prius, etc. ita vt ſup. per Marcheſa. Tract. de commiſſ. par. 1. in ea de commiſſ. appell. ab exequ. breu. et liter. Apoſtolic. cap. 13. num. 85. per totum.

XIII. Additio.

238 De hac Iulij 3. conſtitutione nullum † verbum fecit Illuſtriſſimus Cardinalis Tuſchus in eius concluſionibus, quas edidit, altera de fructibus beneficiorum Eccleſiaſticorum, quando ſpectant ad Eccleſias, et ſucceſſorem, et quando ad hæredes defuncti, & eſt concluſione 515. in verbo Fructus, quæ incipit Regula eſt, neque in duabus alijs ſubſequ. de fructibus inexactis, vbi in vtranq; partem
239 retulit opin. doct. adhæret, † tamen ipſe diſtinctioni communiter receptæ, et ſuperius relatæ inter Beneficiatum cum adminiſtratione, et illum, qui eſt perſonaliter Beneficiatus, et ſic quod Beneficiatus ſine adminiſtratione fructus, recollectos faciat ſuos tanquam vſufructuarius, et ideo tranſmittat ad hæredes penſionem, ſiue verius dicatur affictus per eis quatenus fuiſſent tempore eius mortis percepti debitos, cuius dies nondum veniſſet, ex conſ. Bello. 3. nu. 12. verſ. non obſtat ſecundum &c. quem ipſe retulit in d. concluſ. 517. nu. 4. verſ. declara, et in eius concluſ. 497. ſub ver. fructus quando dicantur percepti etiam ſi dies ſolutionis nondum venit magis declarauit ſe non recedere a diſpoſitione d. conſtitutionis Iulij 3. (quamuis de ea nullam mentio-
240 nem fecerit) quia ibi nu. 6. verſ. extende, tenuit † quod fructus beneficiorum percepti intantum ſint Prælati, vt etiam affictus, quorum dies nondum venerat debeantur hæredibus Pręlati defuncti, quando ſcilicet de eis potuerit teſtari, ex conſ. Ferret. 118. a me ſuperius relato Addidit quoq; Alex. conſ. 15. vol. 2. & Gig. de penſ. q. 53. (qui retulit d. conſ. Alex.) necnon & apoſtill. ad conſ. Rom. 10. in ver. veritas; corrupte retulit etiam Couar. loco ibi alleg. (qui tamen Gig. ibidem loquitur de penſione, quę ſoluitur penſionario & eſt quid diuerſum, vt ſuperius retuli num. 80. ex opin. quoq. ipſius Gig. neque illa apoſtilla loquitur in caſu de fructibus, ſeu affictibus beneficij Eccleſiaſtici, & Couar. eo. loco ſuperius a me ſæpe cit. non loquitur in caſu factionis teſtamenti) Et quoad doct. relatos ab ipſo Illuſtriſſ. Domino iam prius, & magis abundæ fuerunt, & reperiuntur relati à Redoan. de ſpol. quæſtionibus ſuperius relatis cum alijs in vtramque partem quampluribus fere innumeris, adeo vt mihi ſuperuacaneum ſit alios recenſere, quia abiſ-

ſus

ſus abiſſum inuocat, De ipſo tamen Illuſtriſſ.D. in huiuſmodi additionibus facienda erat mentio,cum illius concluſiones nouiſſime fuerint editæ, & ſit opus tam vtile,& omni laude digniſſimum.

Et vt videar deprehendiſſe eius opinionem non eſſe repugnantem d.conſtitutioni Iulij 3. hic ſubiungam, quod licet in ſup.cit.concluſ.ſe retulerit ad aliam eius concl.145.in ver.Teſtandi facultas de fructibus Eccleſiaſticis,& ibi ſub num.4,ſub verſ.Amplia,dixerit,quòd hæredes habentis facultatem in fructibus perceptis,& penſionibus,quæ debentur propter fructus perceptos, ſuccedunt de iure non ex facultate teſtandi, quia fructus recollecti ſpectant ad ipſos hæredes referendum ad hoc Doct. ſup.rela.(qui tamen loquuntur,vt proximè dixi)& ibi quoque per extenſionem ſubiunxerit huiuſmodi opin.in tantum procedere, quod ſi fructus fuiſſent exacti,a ſucceſſore, poſſent eum conuenire, & ab eo repetere, ſtandum conſ. Alex.ſup.citat. (qui tamen loquitur duntaxat in terminis quando Beneficiatus habuit facultatem teſtandi) In alia tamen eius concluſ.104.verſicul.Teſtari qui non poſſunt ſine ſua culpa ibi.num.fin. referen.Iaſ.conſ.75. lib.primo, de quo ſupe-
241 rius memini relatum a Caroc.num.172.dixit† quod Clericus non poteſt teſtari de fructibus Eccleſ.etiam quod ſint in horreo reconditi (ſubiungendo declarationem) niſi de licentia Papæ, idque eleganter comprobauit in alia eius concluſ.396.etiam ibi relata, quæ eſt, Clericus de quibus teſtari poſſit,vel non, vbi negatiuè concluſionem conſtituit,quoad fructus bonorum Eccleſiaſticorum niſi de accedente licentia Papæ,cum ampliationibus prout ibi,ad quam recurrere ſufficit poſt pleniſſime congeſta per Redoan. vbi ſupra.

XIV. Additio.

242 Fructus pendentes dicuntur† penſiones, credita,pecuniæ, ſiue debitorum nomina, quæ debentur ex alia cauſa,& occaſione quam fructuum naturalium,antequam fuerint exacta, ſecus autem quando oc-
243 caſione fructuum naturalium debentur,quia eo tunc † quod fructus ſint a ſolo ſeparati, dicuntur collecti, & ſic eò tunc debentur quamuis dies ſolutionis non venerit Soci.conſ.c.in cauſa Baptiſtæ, & Surd. deciſ.88.nu.9.vbi alios refert,& ſequitur. Et ita ſenſit Rota in illa memorata ſub num.217. & 178.

Hæc tamen concluſio non procedit in caſu, de quo loquitur conſtit. Iulij 3.ſtan.ſup.not.præcipuè in add. xij.& xx. niſi Beneficiatus diſpoſuiſſet cum licentia Papæ,vel prout in addit.17.

XV. Additio.

Opinionem communem non eſſe attendendam,quotieſcunq reperitur falſa, vel probabili ratione poteſt conuinci dictum fuit ſuperius n.
244 160.Hic addo neq;† attendendam eſſe,quando iuribus non probatur ad trad. per Lambert. de iure pat. 28.art.7.quæſt.2.p.2. lib... num. 5.
neq;

245 neq; † cum opinio contra communem melioribus, & validioribus rationibus fulcita reperitur, ſecundum plene trad. per Menoch. præſum. 71. num. 24. lib. 2. & ibi ante aduertit ipſe Menoc. quod opinio alicuius
246 ſancti † munita auctoritate noui, vel veteri Teſtamenti præfertur, communi opinioni. Et ad eundem Menoch. ibidem recurrendũ eſt vbi
247 † latiſſime animaduertit, quando cõis ſit amplectenda, quando mi-
248 nime itidem ad Corat. tract. de com. opi. lib. 2. tit. ix. per totũ, † vbi attulit quinquaginta cauſus, in quibus non ſit attenden.

249 Regulariter tamen eſt ſciendum, quod illa opinio † quæ fundatur, meliori, & ſubtilliori ratione ſequenda, & amplectenda eſt, non habito reſpectu ad qualitatem authoris, nec ad communem.

250 Quodq; opin glo. † in quantum fieri poteſt, ſuſtineri debet, & illi adhærens non errabit vt admonet Pet. Rauen. tit. de cohab. cler. & mulier. fol. mihi 32. col. 2. & in tit. de fer. col. 2. ver. ſcias &c. & Goſm.
251 Guymier. ad prag. ſanct. in ver. opinionum, vbi † vide plura notabilia.

252 Opinionem, vel auctoritatem doct. non eſſe attendendam, † ſed ad
235 rationem quam affert, & hinc eſſe licitum † in iudicando recedere a communi opin. quę poteſt probabili ratione conuinci, quam bonus iudex acuti ingenij arbitrabitur, ita, & ſub his formalibus verbis animaduertit Prob. ac Io. Menoch. c. vni. de conſue. 6. num. fi. vbi etiam ſubiunxit bene verum eſſe, quod opinio. doct. qui maioris ponderis, &
254 auctoritatis ſunt † debet cęteris præualere, Et idem ibidem aduertit,
255 quod quando plures opin. & variæ reperiuntur in eodem. facto † adhęrendum eſt illi, per qua conſuetudo laborat, ita etiam per Bero. conſ. 87. vol. 3. quem refert, & ſequitur Mar. Anto. lib. 2. var. reſol. in reſol. 38. num. 19.

257 Opinionibus pluribus relatis in dubio † vltimam eſſe ſequendam aduertit Lambert. de iure pat. 16. art. 2. q. 2. p. 1. lib.... nu. 13. & 29. art. d. 2. q. num. 33.

258 Opiniones cum habeamus duas, & diuerſas, quarum altera ſit communis, altera minus communis, ſed tamen magis æqua, † quod iſtam magis æquam amplecti debeamus in iudicando in foro canonico quia æquitas in eo attenditur ſcripſit Borg. deciſ. 44. num. 44. par. 1.

259 Demum ad hoc propoſitum moneo reccurren. eſſe † ad Vin. Silu. com. opin. in opin. 398. verſ. Iudex in iudicando non poteſt recedere a communi opin. vbi hanc concluſionem latius quam per alios inuenies diſcuſſam.

XVI. Additio.

Dixi ſuperius num. 36. cum ſequen. & 239. glo. in ver. reſeruari cap. præſenti de off. ord. 6. eſſe communiter receptam, quæ facit differentiam inter Beneficiatum cum adminiſtratione, & Beneficiatum ſine admini-

adminiſtratione ita vt in primo caſu æquiparetur vſufructuario, & ideo poſſit per actum inter viuos de fructibus beneficij diſponere. Hic
260 modo refero dict. glo nouiſſime fuiſſe receptam, & approbatam † per DD. de Rota, prout in deciſ. ſequuta in vna Vaſſallen. ſpoliorum, ſeu donationis Veneris, 13. Februarij 1609. coram Ludouiſio, in qua fuit reſolutum, quod Epiſcopus Vaſſallen. qui prius erat profeſſus ord. Carmelitani, de fructibus ipſius Epiſcopatus potuerit emere pro ſe vti perſona priuata, & pro ſuis hæredibus, ac pro quibus dediſſet quædã ſtabilia bona, & illa ſucceſſiuè donare inter viuos quibuſdam eius neptibus pro ipſarum dotibus, ſtan. ſup. alleg. glo. & aliis deciſ. & doctr. in ea alleg. & prout latius in ea, quæ hic regiſtrabitur propter alia quamplura notabilia in ibi relata.

Quare ab ipſa glo. nequaquam eſſe recedendum mihi videtur, ſed ei
261 † omnino eſſe adhærendum, & iuxta illam fore pronunciandum, &
262 huic † non repugnat Iulij 3. conſtit. imo conſonat, & de auctoritate glo. vide trad. num. 250.

XVII. Additio.

Fructibus Beneficii Eccleſiaſtici perceptis in vita Beneficiarii, quod eos locauit, & poſtmodum deceſſit antequam dies ſoluendi affictum
263 venerit affictus ipſi debentur illius hæredib. † quatenus de eis teſtatus fuerit ex facultate Papæ.

Quod ſi conductor ſoluiſſet fictum anticipatum pro fructibus non-
264 dum in vita Beneficiarii perceptis † tenetur eandem ſummam ſolue
265 re ſucceſſori, præterquam † ſi illa pecunia ſoluta conuerſa fuiſſet in vtilitatem Eccleſiæ, ita per Redoan. de reb. Eccl. non alien. quæſt. 57. ſub num. 64. verſ. quod intellige, &c. ex conſ. Ferre. 151. ibi relato.

Ex quo arguitur, quod ſi affictum ſoluiſſet poſt perceptionem fru-
266 ctuum (quamuis ante diem præſtitutam) bene † ſoluiſſet, & tunc non teneretur eandem ſummam ſoluere ſucceſſori, nec ipſe eam conſequi poſſet, quia legitime fuiſſet ſoluta ipſi prædeceſſori in huiuſmodi caſu.

XVIII. Additio.

Dixi ſuperius incipiendo num. 15. vſque per num. 22. de conſtit. Extrauag. quod non ligat ſi moribus vtentium non fuerit recepta, & pro-
267 pterea ſecundum magis comm. opin. abrogari poſſe per † binum actum contrarium cum ſcientia tamen, & patientia ſuperioris aut eo
268 ignorante † cum curſu decennij per gloſ. & doct. cap. 1. de treg. & pac. & per Put. deciſ. 1. ſub num. fi. lib. 1.
269 Hic addo hoc procedere † quando manifeſte conſtat, quod a principio non fuerit moribus vtentium comprobata, nec deinceps ea homines vſi fuerint, iſto enim caſu non ligat, & lapſo decennio abrogatur.

Verum cum dubitari contingat, an ab initio fuerit comprobata, tunc

270 tunc † præſertim ſi ſit præcepti, & compeſcat, re belles, ex quo ſu-
271 perioris iuſſa ſeruare † tenemur, & qui illa non ſeruat † peccat,
272 pręſumitur, quod fuerit vſu recepta, & deinceps obſeruata, quo caſu
273 † ad effectum vt ſublata dicatur, requiritur ſpatium xl. annorum per tex. cap. fin. de conſue. & ita elicitur ex deciſ. Beninten. 13. ſub nu. 9. & 10. vbi de Extrauag. Ambitioſæ, atque ex trad. per Couar. lib. 2. var. reſol. cap. 16. ſub num. 6. in verſ. 5. ſunt, &c.

DE EXTRAVAGANTI AMBITIOSAE Notabilia.

ET poſtquam incidit ſermo de Extrauag. conſtit. quando liget quando non, non extra rem erit ſubnectere hic quædã notabilia de Extrauag. Ambitioſæ ſup. cit. quæ nuncupatur
274 Paulina, de reb. eccl. non alien. plures enim tenuerunt † non obſtare quoad pœnas extrinſecas niſi probetur vſu eſſe receptam, quia paucis in locis, neque in totum fuit receptam, ſic referente Nau. man. cap. 27. ſub num. 150. Moheda. deciſ. 1. alias 6. de conſtit. & deciſ. 8. alias 249. de loca verſ. & Paulina, Red. de reb. eccl. non alien. quæſt. 36. num. 21. & ſeq. & facit Rot. diuerſ. par. 3. lib. 3. dec. 896. vbi propter conceſſionem in Emphiteuſim factam inconſulto Papa deciſum fuit
275 † Beneficiarium incidiſſe in priuationem beneficij quatenus tamen conſtet dict. Extrauag. vſu fuiſſe receptam.

Verumtamen, quod dict. Extrauag. imo præſumatur vſu recepta
276 † ita vt contrarium alleganti onus incumbat probandi tenuit id. Red. eo. tract. quæſt. 58. ſub num. 25. & ſic receſſit ab eius primo dicta opin. & Rota Rom. ſimiliter receſſit ab ead. prim. opinione reprobando illam relatam a Mohedan. vt ſignanter & ad litteram fuit dict. in vna Brix. locationis coram Pegna 5. Decembris 1594. in fi. Quin imo in eadem ſucceſſiue coram Orano cum altera pars vellet probare in materia locationis eas paſſim fieri in hac Ciuit. & Diœc. ad duo diſtincta triennia diuerſis perſonis vnico contextu ad effectum ſuſtinendi il-
277 lam pro primo Rota tenuit † admittere ad probandum tanquam
278 abuſum ex hac ratione, quia d. Extrauagans reperitur † in corpore iuris inſerta nempe inter comu. & quod ideo facit ius commune nouũ
279 † & recedit a iure com. antiquo prout & ita affirmat Caſ. de Graſ. deciſ. 4. in fi. de reb. eccl. non alien. & Rot. diuerſ. par. 3. lib. 3. dec. 262. ſub nu. 6. atq; Mandoſ. ad reg. de non tollen. iur. quæſi. quæſt. x. num. 5. verſ. ad prim. facit etiam late Benin. dec. 13. nu. 9. & 10. vbi addit hanc
280 aliam rationem, quia ſit præcepti † cum prohibẽdo diſponat, & quod ideo cẽſetur neceſſaria, & importat pœnam, ex quo ſequitur quod etiã

in

in dubio præſumatur vſq;ab initio vſu fuiſſe receptam quia ob non obſeruantiam mandatorum eiuſmodi quiſq; peccat, ſubiungens etiam
281 quod in dies Rom.Cur.† pro illius obſeruantia pronunciat, quibus
282 addo.Nau.in terminis quoad pœnam priuationis † propter alienationem factam inconſulto Papa, vt in eius conſ.5.num.2. de reb.eccl. non alienan.
283 Et ex his tollitur in contrarium † adduci non poſſe Put. deciſ. 281. lib.1.vbi loquitur de extrauag.Iulij de Annatis,quod illius ignorantia excuſauerit Patriarcham Conſtantinopol.quoad poenas cen. & priuationis beneficiorum, quia non conſtabat de illius publicatione, & ſic
284 quia extrauag.non notę † probabilis eſt ignorantia, etenim ex præmiſſis liquet ex illa Iulij non inferri poſſe ad iſtam Pauli, quia iſta re-
285 peritur in corpore iuris inter com. cuius † ignorantiam non datur, & ex hoc quoque infertur allegata in addit. 18. non habere locum
286 † niſi quoad illas extrauagantes, quæ non ſunt in corpore iuris.
Et quia pro excuſatione alienantis in conſ. Papa videretur adduci
287 poſſe arg.in contrarium,cur ergo ſuſtineatur† contractus alienationis(quamuis careat debitis ſolemnitatibus)dummodo ſit vtilis Eccleſiæ, & ipſa Eccleſia parata ſit eas adhiberi facere? ad hoc reſp. non
288 † tamen tolli quin alienantes incidant in poenas dic.Extrauag.Ambitioſæ,& ita fuiſſe reſolutum in vna Romana Domus coram Mantica 4.Decemb.1592.verſ.& quamuis Eccl. & de hoc latius in conſultatione mea in hac materia alienationis edita, vbi etiam habetur iſta deciſio Rotæ.

XIX. Additio.

Quoad alimenta pro ſuſtentatione Beneficiarij aduertendum eſt,ra-
289 tionem habendam eſſe † iux.qualitatem, & dignitatem perſonarum ad trad.per Redoa.de ſpol.quæſt.3.incipien.a nu.13.verſ.per quæ adducta,&c.& prout ibi ſucceſſ.verſ.atq;in tali ſuſtentatione,quod etiam repetiuit eleganter in quæſt.1x.§.fiet ergo nu.18.verſ.& in tali ſuſtentatione,Menoc.de incompatib.benef.par.1.quæſt.19.nu.35.verſ.præterea,&c.cum pluribus ſeqq.& ita Menoch.de arbitr.caſ.216. nu.12.vbi
290 ex doctr.Gemi.Rip.& Tiraq.dixit iudicis arbitrio † relinquendam eſſe,an & quando beneficium dicatur tenue vel ſufficiēs inſpecta qualitate perſonarum,& ob varietatem perſonarum,& rerum. Hoc quoq; tenuit Borg.in reperto.deciſ.in verb.fruct.percepti ſub nu.7. adheren. Menoch.loco ſupra cit.quamuis aliter tenuerit in eius deciſ.8. nu.78. par.3.& in deciſ.27.ſub num.19.ead.par.3. vbi quod alimenta benefi-
291 ciario debentur † ſecundum quod natura,& dignitas illius beneficij requirit,non autem attenta qualitate perſonæ,quod tamen non comprobauit,imo ab illa receſſit,vt prȩmittitur,quia hęc eſt receptiſſima.

Fru-

XX. Additio.

Fructus beneficiorum recollectos, & ſic a ſolo ſeparatos ad hæredes
292 † non autem ad ſucceſſores tranſmitti tenuit Rota in vna Mediol.
fructuum ſub die Lunæ 9. Martii 1592. coram Orano, de qua ſuperius
293 memini ſub num. 178. & in apoſtill. ad num. 217. præſuppoſita † tamen conſuetudine eiuſmodi in illa Ditione Mediol. ex doctr. gloſ. & ſcriben. c. ſi propter de reſcrip. 6. præſertim Gemin. de cõi atteſt. ibid. nu. 9. & ex Couarr. & Nauar. locis ſuperius a me relatis in 4. addit. eo. nu. 178. ob hanc rationẽ inibi ſub his formalibus verbis adductam (ex
294 quo ſtatim, atque fuerunt a ſolo ſeparati † dicuntur a beneficiato percepti ex doctr. Tiraquel. & Dida. locis ibi relatis) ſed quod magis
295 refert, ſubiungit Rota, quod ita tenet † ad excluſionem fundamenti, quo innititur ſucceſſor nempe in extrauag. Iulii 3. ſæpe memorata, de cuius vſu non recepto quod excipere ſufficiant hæredi, & ita probaſſe tenuit eadem Rota, vt in ea ex qua profecto videretur bene fuiſſe ſancitum in Conc. Prou. Mediol. loco ſup. alleg. num. 16.
296 Sed adhuc firmiter † tenendum aliud eſſe quod fructus fuerint a ſolo ſeparati, & ſeu aliter exacti aliud vero quod affictus eorum ratione & ex cauſa debiti, aliiue beneficiorum fructus tempore obitus
297 beneficiatorum remanſerint inexacti, de ijs enim † tantum inexactis loquitur ipſa extrauágans, & illius verba ſunt adeo clara, quod fruſtra cauillari poſſunt, prout videre eſt ſuperius ſub num. 1. & a num. 145. vſque ad num. 152. prout etiam ponderauit Rota memorata ſuperius in addi. xii. pluribus in deciſionibus ſequutis poſt iſtam 1592. inibi me
298 moratis adeo vt de fructibus collectis non † bene poſſit inferri ad affictus ex cauſa ipſorum perceptorum debitos, ſiue quæſitos, alioſue fructus realiter non exactos, quamuis aliter quæſitos ſiue
299 debitos in hac inquam materia beneficiali, quamuis † ſecus in prophanis ex l. defuncta, ff. de vſufruct. per ea, quæ ſuperius abunde reperiuntur tradita præcipuè num. 75. & ex doctri. Gig. de
300 penſ. quæſt. 52. ad fi. vbi dicit non bene inferri † de penſione, ad fructus beneficii, quia illa cum ſit quid temporale nihil ſpiritualitatis
301 habens tranſmittitur ad hæredes, † ſecus vero fructus beneficii quamuis quæſitos (quod tantundem importat, ac ſi diceretur affictus ex cauſa fructuum perceptorum quæſitos) & prout ſatis enucleatè conſiderauit Rota in dict. addit. xii. præcipuè num. 232. vſque per num. 236. & prout videre eſt in deciſ. Rot. 1593. memorata in d. addit quę ſequitur in fi. addit. ad quam, & ad ipſa extrauag. verba, vbi ſupr. dictura fuit relata recurrere ſat erit, & ſic concedi poteſt, quod extãte cõſuetudine ad hæredes traſmittãtur fructus, qui realiter
302 tempore mortis beneficiariorũ exacti reperiũtur † non autẽ exigendi quamuis ratione perceptorum dicantur quæſiti, & ſic iuris fictio-

ne percepti,quia iſtud non admittit dict. extrauagans,neq;tex.& doct.
303 ſup. alleg.neq; eadem Rota nouiſſima, † quæ etiam tum in materia penſionis hæredibus debendæ an pro rata temporis an pro rata fructuum perceptorum debeatur nunc in vna,nunc in altera fuit ſententia ſic referente Gabriel.conſ.191.vol. 2.tum etiam in materia Extrauag. ambitioſæ de reb. eccl. non alien. nouiſſime tenuit ſentent.diuerſam a priori, vt retuli ſuperius poſt 18.Addit in Notabil.ibi adductis, Quinimo neq; quo ad extantes tranſmiſſionem fieri poſſe ſine mortali prædicto ad hæredes diuites tenuit Conc. Trid.& Molin. eidem adhæren.vt ſuperius dixi in 9.addi. nu. 219. cum ſeq. & eo caſu quo tranſmittantur rationem haben. eſſe ad deductionem pro alimentis ſucceſſoris, & onerum Eccleſiæ incumben. vſq; ad nouos collectus, ſecundum declarationem, & limitat. ſuperius adduct. prout in addition. quarta, verſiculo Et retenta, & ſucceſſiue prout in addition.quinta, & ſexta.

Et ſic conceſſo, vt præmittitur quod fructus recollect. & a ſolo ſeparati (vt ſunt formalia verba dict. deciſ. Rot. 1592.) ad hæredes tranſmittantur, quodque etiam ſtatim, atque fuerunt a ſolo ſeparati dicantur
304 a beneficiato percepti,non † tamen ex hoc excluditur diſpoſitio d. extrauag.Iulij 3. de fructibus inexactis, vt ex præmiſſis ſatis ſuperq: liquet,& ex ſæpe d.deciſ.Rot.quarta Iunij 1593. coram Blanchetto liquebit.

NOTABILIA DE MOBILIBVS DIVERSI generis.

Quæ relinquuntur a Beneficiatis tempore mortis Ex Bulla Pii V. Ex commentariis Nauarri, et ex aliis.

CVM hactenus de fructibus beneficiorum inexactis, atq.de exactis tempore obitus beneficiariorum extantibus ſcripſerim, operæ pretium fore duxi hic quoq. ſubiungere quid de mobilibus diuerſi generis, quæ relinquuntur ab ipſis Beneficiarijs decedentibus, Et in primis moneo recurren. eſſe ad Extrauag. Pij V.
305 † in hac materia occaſione ſpoliorum editam anno 1567.Kal.Septembris Ponti. ann. 1. quæ incipit Romani Pontificis prouidentia la prima,& eſt in num.conſtit.ipſius Pontif.xliiij. In Bullario magno fol. mihi 995.& in lib. Red. de ſpol. in calce ipſius Tract. fol. mihi 449.& apud Nauar.com.tit.de ſpol. ad c.non liceat 12.q.2.§.8.fol. mihi 45. & nouiſ-

& nouiſſime in ſumm. Bull. pag. 461. ſub. tit. ſpolia. cleric. vbi etiam in fi. addit.

Subinde refero continentiam ipſius Extrauag. cum diſtinctione mobilium, quæ eſt.

Primum genus. Quod omnia, & ſingula ornamenta, & paramenta, ac vaſa, nec non Miſſalia, & Gradualia, ac cantus firm. & Muſicæ, alijq; quomodolibet nuncupati libri, & aliæ res ſacrę etiam auri, & argenti, ac quæcunq; alia bona per quoſcunq; Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates, ſeu Commendatarios, & alios quoſcunq; quæcunque, & qualiacumq; beneficia Eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, ſecularia, & quorumuis ordinum regularia in tit. vel commendam aut alias quomodolibet obtinentes quocunq; nomine, vel tit. cenſeantur etiam ſi de illis, & eorum qualitatib. ſpecialis & expreſſa mentio
306 habenda foret, ad vſum † & cultum diuinum etiam in eorum priuatis ædibus, & capellis, vel oratoriis deſtinata tempore eorum obitus ex teſtamento, vel ab inteſtato relicta omnino ſpectent, & pertineant, ac ſpectare, & pertinere cenſeantur ad ſingulas Eccl. monaſteria etiam conuentu carentia, & Beneficia huiuſmodi, in quibus reſederint, aut quibus præfuerint, ſeu alias quæ obtinuerint.

Illaq; poſt eorum obitum eiſdem Eccleſijs, monaſteriis, & Benefi-
307 ciis eo ipſo applicata, & incorporata ſint & eſſe cenſeantur † etiamſi in Romana Curia & procul ab illa deceſſerint, vel ad illa nunquam
308 acceſſerint, ita † vt liceat illis defunctis in eiſd. Eccleſiis, Monaſterijs, & beneficiis ſucceſſoribus, ac Eccleſiarum, & Monaſteriorum huiuſmodi capitulis, conuentibus reſpectiue illa propria auctoritate libere apprehendere, ac eorum Eccleſiis, ac ſacriſtiis applicari, & incorporari.

309 Nec † ſub quibuſuis facultatibus teſtandi & alias diſponendi de bonis per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquiſitis per quoſcunq; Rom. Pontif. prædeceſſores & ſucceſſores d. Pij. V. ac per ipſum ſub quibuſuis tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis etiã motu proprio, & alias quomõdolibet conceſſis, & conceden. comprehendantur, neq; ſub appellatione ſpoliorum veniant.

Ac quæcunq; donationes relicta, & legata, teſtamenta, & codicilli, & alię vltimę voluntates, ſeu ſpolia deſuper contra d. conſtit. tenorem
310 quomodolibet pro tempore facta quoad præmiſſa † nulla, & inualida nulliuſq; roboris, & momenti exiſtant.

Et perſonis etiam Eccleſiaſticis, ſeu locis etiam piis, aut Eccleſiis quibuſcunque in quorum, ſeu quarum fauorem pro tempore facta
311 fuerint † minime ſuffragentur, nec per eiſdem perſonis, ſeu locis, vel aliis Eccleſiis huiuſmodi aliquod ius in rebus prædictis, vel ad illas acquiri poſſit.

Quinimo res ſacras, ac alia bona prædicta quocunq; nomine, vel
312 titulo pro tempore detinentes † ad illa cum effectu reſtituendum, & conſignandum Eccleſijs, & Monaſterijs, ac beneficijs per defunctos quomodolibet acquiſitis, minime attentis quibuſuis diſpoſitionibus de illis in contrarium quomodolibet factis, omnino teneantur,& ad
313 id † per cenſuras,& pœnas etiam furti, & ſacrilegii, ac alia iuris, & facti remedia opportuna cogi,& compelli poſſint, & debeāt,Sm̄ genus.

Quodq;ſcamna quæcunq;cathedræ,Arcæ, & etiam ligneæ, vel lapideę,etiam marmoreæ menſæ,& tabulæ, ac quæcunque dolia ſeu vaſa
314 vinaria vacua, & alia ſimilia † ſupellectilia domeſtica per quoſuis Presbyt. ſeu Clericos ab humanis pro tēpore decedētes tēpore eorum obitus. In Eccleſijs,ſeu eorū domibus Eccleſiarū earundē,vel alibi vbi uis locorū relicta ſub ſpoliorū appellatione minime veniāt,nec pro ſpo
315 lijs vllo modo reputari poſſint etiāſi†ex redditibus,& prouentibus, ac fructus beneficiorū, quæ dū viuerent obtinebant acquiſita fuerint.
316 Et ideo collectores † relinquant ornamenta,& paramenta,necnon vaſa,& libros,aliaq;diuino cultui dicata huiuſmodi Eccleſiis monaſteriis,cappellis,& aliis,beneficiis huiuſmodi eorumq; Rectoribus,& aliis præfatis libere dimittant & conſignent, ac conſignari faciant cum ef-
317 fectu,ac† ſupellectilia prædicta locis vbi conſtiterint relinquant.

Hæc eſt continentia d.Extrau.hic diſtincte,vt præmittuntur,relata. Subnectam modo notabilia trad.per Nauar.vbi ſup.

Et primo,quoad primū genus bonorū ſupramemoratorū animad-
318 uertit†huiuſmodi conſtitutionē eſſe nouiſſimā,quippe nunquā antea
319 hoc ſtatutum,imo ante hac horū aliqua fuiſſe ſpolia,illa valet † quæ erant empta ex redditibus Eccleſiaſticis,alia vero,quę ex alijs compa
320 rata eſſent† patrimonialia,vel quaſi,de quibus diſponere eis licebat,
321 & vt ibi dixit, ea†quæ beneficiarij tenēt empta de ſuis redditibus patrimoniorū,& ſeruant in domibus ſuis,vt cū voluerint celebrēt,vel celebrari faciant miſſas iure antiquo inter quaſi patrimonialia annumerari poterant,cū etiā laici talia ſoleāt habere,& in hęredes tranſmitte
322 re,ſubiungens,quod licet res ſacræ nullius hominis ſint,† vſus tamen illarum honeſtus, & religioſus poteſt eſſe etiam apud Laicos.

Secundo, aduertit præfata bona comprehendi in d. Extrauag.
323 ſi etiam ſi non eſſent aliqua benedictione conſecrata.
324 Non tamen comprehendi illa, quæ Beneficiarii habent empta ad donandum alicui Eccleſiæ diuerſæ a ſua, vel ad permutandum cum aliquibus eiuſdem generis,vel aliis ſibi neceſſariis.
325 Et quod hæc noua conſtitutio excipit † a iure antiquo ſolum, ea, quæ ſunt ad vſum Eccleſiaſticum deſtinata,ſeu deputata.
326 Hinc eſſe. Quod non compræhendit in prædictis aulea, & tapetes, quę Beneficiarius habet principaliter ad domum ſuam

ornandam

ornandam, licet nonnunquam ea commodet. Eccleſiæ, vel alijs ad agen
dum feſtiuiores dies ſacros.

327 Neq; † comprehendit ea quæ in vita poſt vel ante renunciatum
beneficium commutauit, vel donauit.

328 Faciens quoq; illationem † quod ſi quis Beneficiarius in nundinis
emiſſet multos calices ſacros, & multa ornamenta ad celebrandas
miſſas idonea, multa etiam miſſalia, & libros muſicos quo alijs, & alijs
ea venderet non teneri ad relinquendum illi Eccl. ſui beneficij, ſi morte
præuentus non potuiſſet illa vendere.

In tertio Notabili, quod eſt ſpeciale ad §. inſuper, aduertit.

Quod etiam ſcamna, cathedræ, arcæ, & cætera bona, quæ ſecundo
329 genere, ſiue 2. loco vt ſupra nominantur † eximuntur a numero ſpo-
330 liorum quamuis ex iure antiquo † debuiſſent nominari ſi fuerunt
331 quæſita ex redditibus Eccleſiaſticis. Et ita † quoad hæc ius nouum
332 induci, licet quoad ea † quæ conſtaret eſſe comparata ex bonis pa-
trimonialibus, vel quaſi ius antiquum contineat.

333 Et ſic quod huiuſmodi ſuppellectilia indiſtinctè † permittantur
334 hæredibus etiam ſi alioqui † diuites ſint: quibus † ſine iuſta cauſa
335 non poſſe donari aliqua ex redditibus Eccleſiaſticis quæſita, ſiue
intuitu paupertatis ſanciuerit Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 1. refor.

336 Subiungens tamen ſe † conſulere huiuſmodi hæredibus diuitibus,
quod tantundem in opera pia impendant quantum prædicta ſuppelle-
ctilia valere poſſunt, ſi eis conſtaret ea fuiſſe quæſita ex ſuperfluis, quæ
337 debebantur pauperibus, alioquin † eos non fore ſecuros quoad
forum interius, cum ipſa extrauag. nulla contineat verba, quæ id effi-
caciter probent.

338 Ego autem in hac ſententia manerem † quod etiam hæredes hu-
iuſmodi ſuppellectilia locis, vbi conſtiterint relinquant, & talem fuiſſe
339 mentem illius Summi Pontificis, præterquam † eo caſu, quo ipſi
compertum haberent ea fuiſſe a Beneficiario aliter quam ex fructibus
ipſius Beneficij comparata, & acquiſita, quia certiſſimi iuris eſt
340 † quod acquiſita ex fructibus Eccleſiæ ſunt Eccleſiæ, vel ſucceſſoris,
341 & de illis teſtari † non poſſe Beneficium obtinentem cum admini-
ſtratione, niſi ex licentia Papæ ſic affirmante Redoan. de ſpol. q. 7. n.
16. & ſeq. per plur. tex. ibi rela.

342 Et quod acquiſita per Prælatum † præſumuntur acquiſita de bonis
Eccleſiæ ad trad. per eundem Redoan. q. 9. num. 33. & ſequen. (vbi ta-
men videre eſt propter diſtinctiones ibi ad plures caſus relatas) & facit
343 in xv. q. nu. 4. vbi quod acquiſita † poſt beneficium adeptum præſu-
muntur intuitu Eccleſiæ, & de redditibus Eccleſiæ acquiſita, & in tan-
344 tum valere iſtam præſumptionem † quod ex ea ſententia ferenda ſit
pro Eccleſia & prout ibi late proſequitur, & comprobat.

FINIS.

S. D. N PAVLI DIVINA PROVIDENTIA Papæ Quinti.

DECLARATIO

Quod Curiales, & Incolæ Vrbis, ac Ciues Romani originarii in Vrbe, & eius Diſtrictu intra decem milliaria decedentes, non faciant ſpolia de bonis in dicta Vrbe, & eius diſtrictu prædicto exiſtentibus.

Paulus Papa V. Ad perpetuam rei memoriam.

IN eminenti Apoſtolicæ dignitatis ſpecula, meritis licet imparibus, ſuperna diſpoſitione conſtituti, inter cæteras curas, quæ ex iniuncto Apoſtolicæ ſeruitutis officio nobis incumbunt, illa præcipua eſt, vt Alma Vrbs noſtra Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum martyrio conſecrata, ad quam omnes Chriſtifideles ex vniuerſis Mundi partibus tanquam ad communem Patriam, & Portum cunctarum gentium, & nationum, atque adeo ad Magiſtram Veritatis, & Religionis confluunt, ijs demum gratijs, & priuilegiis exornetur, per quæ omnes, qui ad eam vndiq. veniunt, illamq. incolunt, nunc, ac perpetuis futuris temporibus ſine vlla animi moleſtia in illa ſtare, & permanere, & Romanę Eccleſię, Sediq. Apoſtolicę adiumento eſſe poſſint, ac animaduertentes alias fel. rec. Sixtum Quartum, Iulium Tertium, Pium Quartum, & nonnullos alios Prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices, vt eiuſdem Vrbis decori, illamq incolentium, & Curiã præfatam ſequentium indemnitati conſulerent, Curialibus, & Incolis prædictis diuerſa præſertim de eorum bonis teſtandi, ſeu alias diſponendi priuilegia, facultates, & indulta conceſſiſſe, prout in eorundem Prędeceſſorum literis deſuper expeditis latius continetur. Quę temporum fortaſſe iniuria, diuerſas ob cauſas imminuta, aut alias abrogata dicuntur. Volenteſq. Nos, qui in eadem Vrbe nati ſumus, Curialium, & Incolarum prædictorum indemnitati, & tranquillitati conſulere, ac tã eos, quam Romanos Ciues originarios pari fauoris, & gratiæ prærogatiua proſequi, eorundem Prædeceſſorum veſtigijs inhærẽdo, Motuproprio, & ex certa ſcientia, matura deliberatione, & mera liberalitate noſtris, deq. Apoſtolicæ nobis attributæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione ſtatuimus, decernimus, & declaramus, quod poſt hac perpetuis futuris temporibus omnes, & ſinguli Romanam Curiam ſequentes, ſeu ipſam Vrbem incolentes, necnon ipſi Romani Ciues originarij nunc & pro tempore exiſtentes, etiam Clerici, & in Sacris, etiam Præsbyteratus ordinibus conſtituti, cæteræq. omnes, & quæcunq. alię perſonæ Eccleſiaſticæ cuiuſcunque

ſta-

ſtatus,gradus,ordinis, & conditionis, etiam Abbatiali, Epiſcopali, Archiepiſcopali, Patriarchali, & etiam maiori,& quauis alia Eccleſiaſtica, vel mundana dignitate fulgentes,& quęcunque beneficia Eccleſiaſtica, ſæcularia, & quorumuis ordinum regularia,aut alias quomodolibet qualificata, & ſpeciali nota digna obtinentes, necnon quaſcunque penſiones annuas ſuper quarumuis Mẽſarum Patriarchalium, Archiepiſcopalium, Epiſcopalium, Abbatialium, ac dignitatum, Canonicatuum, & aliorum beneficiorum eccleſiaſticorum, vt præfertur, vel alias quomodolibet qualificatorum fructibus redditibus, & prouentibus, aut ipſos fructus, redditus, & prouentus loco penſionum annuarum ſibi Apoſtolica auctoritate quomodolibet reſeruatas, & aſſignatas, ac reſeruatos,& aſſignatos habentes, & obtinentes, qui in dicta Vrbe,vel eius Diſtrictu intra decem milliaria ab ipſa Vrbe nõ tamen extra debitam reſidentiam deceſſerint, de omnibus ſuis bonis mobilibus, & immobilibus, ac ſe mouentibus, iuribus, & actionibus quibuſcunque necnon iocalibus, & pecunijs, ac rebus alijs in dicta Vrbe,& eius Diſtrictu intra decem milliaria huiuſmodi conſiſtentibus & ſeu exiſtentibus, ac etiam prouenientibus ex quibuſcunque fructibus redditibus, & prouentibus,ac iuribus, obuentionibus, & emolumentis, etiam decimalibus dictarum Eccleſiarum, & beneficiorum,vt præfertur, quomodolibet qualificatorum, quæ in titulum, vel commendam, aut adminiſtrationem, vel alias quomodolibet, etiam ex quibuſuis conceſſionibus,& diſpenſationibus Apoſtolicis obtinent, & ſeu antea obtinuerunt, vel in poſterum obtinebunt, necnon etiam ex quibuſuis fructibus,redditibus, prouentibus,iuribus,obuentionibus, & emolumentis Eccleſiaſticis, atque penſionibus annuis ſuper ſimilibus fructibus redditibus, prouentibus, ac etiam diſtributionibus quotidianis ſibi reſeruatis,conceſſis,conſtitutis,& aſſignatis, necnon ex emolumentis quorumcunque Romanæ Curiæ officiorum, etiam adminiſtrationem habentium, & locorum Montium, vel cenſuum, ac alias prouenien. quæ ipſi pro tempore habuerunt, & obtinuerunt, ac habent, & obtinent, habebuntq. & obtinebunt in futurum, cuiuſcunque qualitatis, quantitatis, & ſummæ, ac pretij, & valoris exiſtant, per eos, & eorum quemlibet acquiſitis,& acquirendis,& in eadem Vrbe,& illius Diſtrictu infra decem milliaria vt ſupra conſiſtentibus, diſponere, & tam donatione inter viuos, vel cauſa mortis ſeu teſtamento, legato, & fideicommiſſo, quam alia quauis diſpoſitione inter viuos, ſeu vltima voluntate in fauorem conſanguineorum, & affinium ſuorum, Collegiorumq; Vniuerſitatum, & locorum piorum, ac quarumuis aliarum perſonarum, etiam penitus extranearum diſponere, & ordinare, ac in eiſdem rebus, & bonis conſanguineos, & affines, Collegia, & Vniuerſitates, ac loca, & perſonas præfatas, hæredes vniuerſales, vel particulares pro eorum libito

voluntatis facere,de illiſq; liberè, & licitè pro libito voluntatis diſpo nere poſſint, & valeant plenam, & liberam eis, & cuilibet eorum licentiam, & facultatem omnimodam concedimus, & impartimur. Declarantes, quod ſi contingat, dictos Clericos, & alias Eccleſiaſticas perſonas præfatas, diſponere de ipſorum bonis in fauorem illegitimorum, (non tamen ex eorum proprio corpore procreatorum) tunc, & eo caſu quoad bona, & iura, & alias res ipſorum diſponentium mere patrimonialia, & laicalia in dicta Vrbe, & illius Diſtrictu, vt ſupra cōſiſtentia,nec Camera, nec ipſi illegitimi in illis vllo modo ſuccedant,ſed ad venientes ab inteſtato iuxta iuris diſpoſitionem ſpectent, & pertineant, quauis alia conſtitutione forſan contrarium diſponente non obſtan. Præterea motu, ſcientia, & poteſtate ſimilibus decernimus, & ordinamus, quod ſi dicti Curiales, ſeu Incolæ Vrbis, Romaniq; Ciues originarij, alijq; prædicti in Vrbe, & Diſtrictu prædictis,nō tamen extra eorum debitam reſidentiam, ab inteſtato deceſſerint, eorum bona,pecuniæ, iocalia, iura actiones, & res huiuſmodi,etiam ex bonis,& redditibus Eccleſiaſticis ſupradictis prouenientia per eos,vt ſupra acquiſita in dicta Vrbe, & eius Diſtrictu intra decem milliaria, vt præfertur,conſiſtentia ad eorum hæredes ab inteſtato venientes liberè deueniant, nec illa ad Romanum Pontificem, aut Sedem, & Cameram Apoſtolicam ſpectare, & pertinere dici, vel prætendi poſſit, minuſq; miniſtri, vel Agentes dictæ Cameræ, etiam ſub prętextu quod dicti hęredes in Vrbe non reperiantur,dictorum bonorum poſſeſſionem apprehendere, vel ſequeſtrare, aut de illis inuentaria conficere,aut in illis quouis modo ſe intromittere valeant. Diſtrictius inhibentes modernis, & pro tempore exiſtentibus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Camerario, & dictæ Cameræ generalibus Theſaurario, Commiſſario, necnon Præſidentibus Clericis nunc, & pro tempore exiſtentibus, omnibuſque, & ſingulis Spoliorum, & Iurium Cameræ Apoſtolicæ Collectoribus,vel Subcollectoribus,ac alijs Miniſtris quocunque nomine nuncupatis, ne hæredes, & ſucceſſores quoſcunque etiam ab inteſtato dictorum Carialium, ac Incolarum, & Ciuium Romanorum, in Vrbe, ac illius Diſtrictu præfato pro tempore decedentium ſuper prædictis bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus actionibus, & rebus quibuſcunque per dictos Curiales, Incolas, Romanoſque Ciues originarios, pro tempore in Vrbe prædicta, & infra illius Diſtrictum huiuſmodi deceden.vt præfertur, acquiſitis, contra præſentium noſtrarum literarum formam, etiam ſub prætextu, ſeu cauſa illicitæ negotiationis moleſtare, perturbare, inquietare, & ſe in hæreditatibus,& bonis præfatis quouis modo immiſcere, aut illa petere, ſeu ſibi,aut Cameræ præfatæ vendicare,ſeu de illis inuentarium conficere audeant, ſeu præſumant. Decernentes ſic noſtræ mentis, & immutabilis voluntatis exiſtere, ac ita,& non aliter per Camerarium,

The-

Theſaurarium, Commiſſarium, Præſidentes, & Clericos præfatos, ac alios quoſcunque Iudices Ordinarios, & Delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales quauis auctoritate fungentes ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi,& interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, ac irritum prorſus, nullum, & inane, quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter,vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtan. conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non Cameræ præfatæ, & Eccleſiarum in quibus dicta beneficia forſan fuerint, aut Monaſterium,& Ordinum,quorum illa extiterint, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis,& ſtatutis,& conſuetudinibus,necnon priuilegijs,& conceſſionibus, indultis, & literis Apoſtolicis, illis necnon Camerario, Theſaurario, Commiſſario Cameræ Præſidentibus, & Clericis, alijſq; prędictis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis derogatoriarum derogatorijs, aliiſq; efficacioribus, & inſolitis clauſulis, ac irritantibus, & aliis decretis per quoſcunque Romanos Pontifices, etiam prædeceſſores noſtros in genere,vel in ſpecie,etiam motu ſcientia,& Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ſimilibus aut alias quomodolibet,etiam conſiſtorialiter,conceſſis,& approbatis,ac innouatis;Quibus omnibus,& ſingulis,etiam ſi de illis,eorũq.totis tenoribus ſpecialis,ſpecifica,& ad verbum expreſſa mẽtio, ſeu quæuis alia expræſſio habenda aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret,tenores huiuſmodi,ac ſi de verbo ad verbũ infererẽtur præſentibus pro ſufficiẽter expreſſis habẽtes ad effectũ præſentiũ illis alias in ſuo robore permãſuris,hac vice dumtaxat ſpecialiter,& expreſſe derogamus, ac ſuos effectus aduerſus declarationẽ, voluntatem,ſtatutũ, & ordinẽ noſtras huiuſmodi ſortiri,aut vendicari non poſſe,neq;debere volumus, & decernimus, ceteriſq; contrariis quibuſcunque. Cęterum quia difficile foret, præſentes noſtras literas ad ſingula quæque loca deferri volumus,& declaramus,quod illarum tranſumptis, etiam impreſſis manu Notarii publici ſubſcriptis, & alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ ſigillo munitis,eadem prorſus fides in iudicio, & extra vbique adhibeatur,quæ eiſdem præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris,die 8. Aprilis 1606. Pontificatus Noſtri Anno Primo.

M. Veſtrius Barbianus.

Anno à Natiuitate D. N. Ieſu Chriſti 1606. Indictione quarta, die vero quarta menſis Aprilis, Pontificatus autem Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D. N. D. Pauli diuina prouidentia Papæ Quinti,Anno eius Primo; Retroſcriptæ litteræ affixæ,& publicatę fuerunt in valuis Baſilicę Principis Apoſtolorum,& Baſilicæ Sancti Ioannis Lateranen.ac Cancellariæ Apoſtolicę,& in Acię Campi Floræ,vt moris eſt per me Chriſtophorum Fundatum Apoſtolicum Curſ.

Io: Baptiſta Bagni Magiſter Curſ.

DECI-

DECISIONES ROTAE ROMANAE.

R. P. D. SERAPHINO.

Romana ſeu Vercellen. pecuniaria.
Die Mercurij 15. Decembris. 1582.

SVMMARIVM.

1 *Fructus beneficij vacantis deſtinati in Vrbe cadunt ſub ſpolijs, & ſpectant ad Cameram Apoſtolicam.*

2 *Deſtinatio ſolutionis facta in vno loco facit, quod res dicatur eſſe eius loci, in quo eſt deſtinata, & num. 21. quod etiam procedit ratione fiſci, vt num. 3.*

4 *Iura & actiones clerici defuncti veniunt ſub ſpolijs, declara, vt num. 16. & 17.*

5 *Fructus beneficiorum remanent Eccleſiæ, et non fiunt beneficiatorum nec de eis diſponere poſſunt; niſi in ea parte quam in vſus proprios conſumunt, & num. 8.*

6 *Diſtributiones quotidianæ defuncto beneficiato non remanent Eccleſiæ ſed beneficiati, & ei ita acquiruntur, vt ad hæredes quoſcumq; tranſmittantur ſecundum communem opinionem.*

7 *Beneficiarius in vita comparatur vſufructuario, in morte vero vſuario, & num. 19.*

9 *Bona acquiſita ex redditibus Eccleſiæ regulariter non ſunt beneficiatorum, ſed ad Eccleſiam pertinent, quod procedit etiam in fructibus ſimplicium beneficiorum, ſecundum magis communem opinionem.*

10 *Bulla Pij IV. ſuper ſpolijs fructuum beneficiatorum defunctorum quomodo intelligatur, & quos liget.*

11 *Materia reſeruationis eſt ſtricte intelligenda.*

12 *Reſeruatio, quæ ponitur in litteris Apoſtolicis deputationum Collectorum generalium ſpoliorum dicitur ius nouum.*

13 *Bulla Pauli iv. ſuper ſpolijs quomodo intelligatur.*

14 *Bulla Iulij III. ſuper fructibus beneficiorum inexatis declaratur, & num. 20.*

Spolia

15 *Spolia ſunt rerum ad beneficiatum ſpectantium, & quæ in eius peculio, & bonis tempore mortis reperiuntur.*
17 *Iura illa & actiones veniunt in ſpolijs, quæ in hæreditate clerici defuncti ſunt remanſura; ſecus eſt in illis iuribus & actionibus, quæ morte extinguuntur.*
18 *Fiſcus non poteſt capere bona fideicommiſſo ſubiecta, quamuis eſſent in dominio defuncti.*
21 *Deſtinatio ſolutionis fructuum beneficij, quæ fit in vno loco, fit pro commoditate clerici, & ipſo mortuo ceſſat eius effectus, & Eccleſia non tenetur, ſi nolit, vti tali commoditate.*
22 *In deſtinatione animus deſtinantis, inſpici debet.*
23 *Deſtinatio ſolutionis in alio loco in fraudem Cameræ nihil operatur, idem eſt in fraudem Eccleſiæ.*
25 *Cauſa Eccleſiæ eſt fauorabilior, quam cauſa fiſci.*
27 *Fiſcus eſt vltimus priuilegiatorum, & in dubio contra eum fit interpretatio.*
26 *Actiones loco non circumſcribuntur ſicut fructus.*

PRopoſui iterum cauſam ſuper difficultate reſeruata ratione deſtinationis ſolutionis hîc in Vrbe, & nonnullis ex Dominis placebat,
1 † huiuſmodi deſtinationem facere, vt iſti fructus caderent ſub ſpolijs per regul. quæro. de ſolution. l. 3. in fin. de bon. auctor. Iud. poſſ. l. contraxiſſe. de iudic. l. ex facto §. iterum de hæred. inſtit. Lap. alleg. 91. num.
2 8. cum ſimilib. † facit enim deſtinatio, vt res dicatur eſſe eius loci, in quo eſt deſtinata, & ita fuiſſe deciſum in vna Roman. à Bordeſia coram bo. me. Domino Oradino, & in alia Romana de Soderinis coram me,
3 & ita paſſim à Doctorib. tradi, † quod huiuſmodi bona capiantur à fiſco illius loci, in quo eſt facta deſtinatio, Tiraquel. de iure primogen.
4 q. 49. & hanc rationem confirmabant, ex eo quod † cum in ſpolij veniant iura & actiones clerici defuncti, vt tradit Nauar. de ſpol. §. 1. nu. 3. & licet ad iſtos fructus recuperandos eſſet quæſita bon. mem. Commendatario defuncto actio, eam tamen cadere ſub ſpolijs, attẽto quod Reu. Dominus Theſaurarius generalis deputatus per totam Italiam Collector degit in Vrbe, & ibidem exigit iura Cameræ Apoſtolicæ. Contrariã tamen ſententiam ſeptem ex Dominis amplexi ſunt; nempe quod deſtinatio non faciat, vt iſti fructus pertineant ad Cameram
5 Apoſtolicam: nam pro fundamento deciſionis repetendum eſt, † fructus beneficiatorum eſſe ipſius Eccleſiæ non autem beneficiatorum,
6 niſi in ea parte quam in vſus proprios conſumunt, † exceptis tamen diſtributionibus quotidianis, quæ ijs ita acquiruntur vt ad hæredes quoſcumq; eas tranſmittant, vt ex communi Doctorum ſententia tradit Couar. in c. cum in officij. num. 4. de teſtam. & hæc ſententia probatur

batur in d.c.cum in officij.& in cap.ad hæc. de teſtam. c. expedit.& ibi
7 gloſ.12.q.1.eamq; amplectuntur paſſim Doctor. † beneficiarium com-
parantes in vita vſufructuario, in morte vero vſuario, vt ibid. tradit
Couar.in princ.& gloſ.pragmat.tit. de annat. Item quid ſi Eccleſia.in
verb.acquiſitos.Immo plures ex Doctoribus abſolute comparant be-
neficiarios vſuarijs, quod licet improbetur per Couar. tamen in hoc
conſentiunt omnes,vt in morte pro vſuarijs habeantur: vnde ſequitur,
8 † fructus non conſumptos remanere in dominio Eccleſiæ, vnde fit, vt
de eis diſponere non poſſint, vt per gloſ.in cap. præſenti.de off.ordin.
quam ſequitur Rota apud Pute.deciſ. 315. Ioannes Valdes lib. 2. quod
9 adeo verum eſt,vt † neq;etiam bona acquiſita ex redditibus Eccleſia-
ſticis regulariter ſint ipſorum beneficiatorum, ſed ad Eccleſiam perti-
neant,d.c.cum in officij.& ibi Couar.n.6. extendit hanc concluſionem
etiam ad bona acquiſita ex redditibus ſimplicium beneficiorum, con-
tra opinionem gloſ. in c. præſenti.de off. ord. lib. 6. quam improbant
Archid.Innoc.Abb.Imol.Dominic.Franc.& Bertrand. per eum relati,
& hanc magis communem opinionem teſtatur.Iaſ.in conſ.75.col. vlt.
lib.3.Neq;obſtat quod multi Doctores poſt.d.gloſ.in c.expedit 12.q.1.
dicunt dominium eſſe penes Chriſtum; quia prætcrquam quod idem
reſultat effectus reſpectu quæſtionis, quam tractamus, hoc dominium
non impedit dominium particulare eccleſiarum; vt optime aduertit
Sarmient.in tractat.de reddit.eccleſ.par.1.c.1.nu.22.Hoc itaq;conſti-
tuto fundamento,aut Camera prætendit hos fructus vti reſeruatos, &
10 de huiuſmodi reſeruatione nullibi apparet;nam † Bulla fel. re. Pij. IV.
ſub die 27.Decembris 1560.quam alias informãtes ex aduerſo allega-
bant,eſt reſtricta ad Regnum Neapolitanum,& eius prouincias, vltra
quod reſeruantur tantummodo in ea fructus beneficiatorum reſerua-
torum,ſeu affectorum à die vacationis, eorum vſq; ad diem captę poſ-
ſeſſionis per prouiſos,nulla autem fit mentio decurſorum in vita bene
11 ficiati,& per eum non exactorum; Ideo cum ſimus † in materia reſer-
12 uationis,ea eſt ſtricte intelligenda,& † huiuſmodi reſeruatio, quæ paſ-
ſim inſeritur in litteris Apoſtolicis,in quibus deputantur Collectores
generales ſpoliorum per Italiam eſt ius nouum,vt tradit Nauar.dicto
tractat. de ſpol. §. 6. nu. 7. Neq;etiam talis reſeruatio continetur in
13 Conſtitutione fel.re.Pauli IV. † nam in ea ſolum cauetur ſpolia per-
tinere ad Cameram Apoſtolicam in quibuſcumq; Regnis ac dominijs
exiſtant,non tamen explicant,quæ veniant ſpoliorum appellatione, &
quamuis ea videatur tollere eam differentiam, quæ fit inter loca, in
quibus ſolent deputari Collectores,& alia,ad quæ Collectores non de-
ſtinantur;tamen huiuſmodi diſpoſitio numquam fuit recepta in locis,
in quibus, non deputantur Collectores: quia non ſolum conſuetudo
14 optima legum interpres declarauit,ſed etiam † expreſſe cauit fel.rec.
Iulius

Iulius III. in quadam ſua declaratione Conſtitutionis per eum editæ ſuper fructibus non exactis,publicata de anno 1551. 18. Iunij, & hanc diſtinctionem et admittit Nauar.in d.tract.de ſpol.§.10.nu.3.verſ. ad quintū.& §.14.n.7.ſola ergo ſupereſt reſeruatio,quæ ex huiuſmodi declaratoria Iulii III.colligi poteſt,dum declarat fructus inexactos ex beneficiis ſitos in locis,in quibus deputantur Collectores,non cōprehēdi in Conſtitutione,quam prius ediderat & publicata fuerat 6.Iunii 1550 nā in his vult reſeruare conſuetudines & particularia iura;conſuetudines vero & particularia iura ſunt, vt hæc tanquam ſpolia à Camera Apoſtolica vindicentur,adeo quod tota hæc reſeruatio pendet à conſuetudine,quæ circumſcribitur in his locis,in quibus deputantur Collectores:& ideo non extenditur vltra hæc loca: Aut Camera prætendit fructus huiuſmodi inexactis eſſe ſpolia,& hoc nulla ratione dici po
15 teſt ſecundum regulas iuris communis; † ſpolia enim ſint rerum ad beneficiatos ſpectantium,& quæ in eorum peculio reperiuntur; vnde ſequitur,cum Conſtitutione prædicta Iulii III.caueatur, redditus inexactos ad Eccleſiam pertinere,ſi proueniunt ex beneficiis ſitis in locis, in quibus non ſolent deputari Collectores, cum in his ius commune ſeruari debeat, quod iſti fructus non pertineant ad Cameram, cum nunquam fuerint incorporati in peculio bon. mem. Commendatarii defuncti inſpecta diſpoſitione iuris communis,& ideo ex eius perſona non poſſe dici ſpolia, quæ non reperiuntur in eius bonis tempore
16 mortis. Neq; obſtat, quod † iura & actiones veniant in ſpoliis, hoc enim procedere poteſt in locis, in quibus adſunt Collectores propter conſuetudinem ſupradictam, ſed vbi ceſſat hæc conſuetudo, ſecus eſt
17 dicendum; nam † hæc regula procedit in iuribus & actionibns, quæ ſunt remanſura in hæreditate defuncti; ſecus ſi morte extinguantur;
18 nam † neq; fiſcus capit ea, quæ non remanent in hæreditate, veluti bona fideicommiſſo ſubiecta,quamuis eſſent in dominio defuncti, late Benedict.in repet..c.Raynutius.n.280.cum ſeq.de teſtam.Neq.obſtat, quod tempore mortis bo. me. Commendatarij iſti fructus iam eſſent decurſi, & per conductorem recollecti; & ideo videatur habere locum
19 tex.in l.defuncta.de vſufr.quia, vt ſupra dictum eſt, † beneficiarius in morte comparatur vſuario,non autem vſufructuario; & ideo locum non habet in eo textus dictę.l.defuncta.quæ procedit in vſufructuario, ſed ſeruandæ leges de vſuario loquentes,quæ facultatem alteri locandi non concedunt,neq;quicquam ad compendium tribuunt,l. plenum. §. 1. & §.operas. de vſu & habitat. ſed omnem tollit difficultatem Con-
20 ſtitutio Iulij III.de qua ſupra facta eſt mentio, † quæ differte diſponit hos fructus ad Eccleſiam ſpectare, etiam quod dies ſolutionis viuente beneficiario venerit, & per ipſum non ſteterit, quo minus illos exegerit;quinimmo pro eorum exactione neceſſariam diligentiam etiam

indi-

R. P. D. SERAPHINO.

Romana de Soderinis.
Die Veneris 29. Nouembris 1577.

SVMMARIVM.

1 *Actiones cenſentur eſſe in loco, in quo fieri debet exactio, ſecundum veriorem opinionem.*
2 *De actione iudicatur prout de re, ad quam competit.*
3 *Quando actio eſt ad quantitatem in genere, nullo loco circumſcripta cenſetur, nec computatur inter immobilia, ſed facit tertiam ſpeciem.*
4 *Quando fit mentio de bonis exiſtentibus in certo loco, non veniunt iura & actiones. Idem quando ſucceſſio eſt limitata ad certum locum, vt num. 7.*
5 *Dominus ſuccedens vaſſallo in nominibus creditorum, etiam in iis, quæ ſint extra ſuum territorium, ſuccedit.*
6 *Succeſſio eſt ius vniuerſale.*
8 *In deciſoriis attenditur ſtatutum loci, in quo eſt celebratus contractus.*

IVlius Soderinus agebat contra Paulum Antonium pro conſequutione quartæ partis cuiuſdam cedulæ ſcutorum vigintimillium vel circa, cuius ſummæ Glor. mem. Franciſcus Primus Galliarum Rex agnoſcebat ſe eſſe debitorem bon. mem. Cardinalis Volaterrani ratione ſimilis quantitatis per ipſum Cardinalem Romæ diuerſis perſonis in pluribus partitis pro ipſius Regis negociis ſolutæ, & mandabat Theſaurariis generalibus finantiarum, vt de dicta ſumma præfato Cardinali ſatisfacerent, & alias prout in ea, & fuerat hæc cedula confecta apud S. Germanum en Laye. Excipiebat Paulus Antonius de quadam ceſſione ſimili à Reu. Camera Apoſtolica facta de dicta ſumma tanquam de ſpoliis dicti Cardinalis Volaterrani. Replicabat Iulius hanc ſummam non cadere ſub ſpoliis Cameralibus propter Bullas Summorum Pontificum Sixti & Leonis, in quibus conceduntur facultates teſtādi, & ſuccedendi in bonis ſitis in Vrbe, & prope eam ad decem milliaria. Duplicabat Paulus Antonius hoc creditū non cadere ſub prædicta diſpoſitione. Quare propoſui dubium, an ſumma contenta in dicta cedula cenſeretur comprehenſa ſub dictis priuilegiis,

riuntur,& non ſequuntur perſonam,contra eundem Baldum ſibi contrarium,& hanc opinionem veriorem eſſe teſtatur tam ipſe, quam additio ſub littera B. Neque ab hac opinione diſcrepat Salicet. in l.cunctos populos.col. pen. verſ. ſin autem eſſent iura. C. de Summ. Trin. & fid cath. prout etiam eam ponderat Tiraqu. d. §. 36. gloſ. 3. num. 17.& idem in effectu cenſere videtur Rube.Alex.conſ.136.num. 1.verſ. ſuadetur. vbi conſiderat vltra locum contractus locum exactionis. Nec ſupradictis obſtat conſideratio, quæ fit ex aduerſo per Dominos
8 Aduocatos, quod † in deciſorijs attendimus locum, in quo eſt celebratus contractus per l.ſi fundus. de euiction. Doctor. in l. 1. C. de Summ.Trin.cum alijs, quia hic ſubeſt manifeſta fallacia, cum non agamus de quæſtione aliqua emergente circa ſubſtantiam ipſius contractus, quo caſu attendenda eſſent ſtatuta loci,in quo eſt celebratus, ſed agimus de re ipſa in contractu contenta,& quærimus, an ſit in loco, & in quo. Et ex his ſublata ſunt ea, quæ circa hunc articulum in contrarium deducuntur; ommiſſo articulo fideicommiſſi,de quo tanquam non neceſſario actum non fuit. Quæ deducuntur de capitulis Conclauis non fuerunt examinata;& videndum erit,An quod pro Paulo Antonio allegatur, ſit verum, quod hæc diſputatio alias in Rota fuerit coram Guidobono ventilata & reſoluta.

R.P.D. LVDOVISIO
Vſſellen. ſpoliorum, ſeu Donationis.

Die Veneris 13. Februarij. MDCIX.

DONATIONEM INTER VIVOS DE BONIS STABILIBVS emptis de fructibus Eccleſiæ factam per Epiſcopum, qui erat religioſus eius neptibus pro dotibus eiſdem promiſſis validam fuiſſe,reſolutum fuit per DD. de Rota.

SVMMARIVM.

Prælatum habentem adminiſtrationem in vita æquiparari vſufructuario, vt poſſit per actum inter viuos de fructibus beneficij diſponere,num.1.

Gloſ. cap. præſenti ver. reſeruari de off.ord.6.eſſe communiter receptam,& Rota eam ſequitur, nu. 2.

Prælatus habens adminiſtrationem nonſolum poteſt,ſed etiam tenetur dotare eius conſanguineas pauperes,num.3.

Vu *Dotem*

Dotem deberi iure conſanguinitatis a Prælato adminiſtrationem habente,nu.4.

Atq;ex cauſa remunerationis propter ſeruitia recepta,nu.5.

Donare licet Prælato ex cauſa remunerationis,nu.6.

Dotem deberi iure actionis cum fuerit promiſſa,ibidem.

Prælatum conueniri poſſe ratione promiſſionis dotis ab eo factæ,nu.7.

Prælatum ſoluere teneri eius debita de fructibus, & redditibus Eccleſiæ,num.8.

Parſimonia Prælati in parte fructuum ad ſuum victum,& vſum deſtinata operatur, vt de ea poſſit Prælatus diſponere .ſ. de fructibus ſic partis prout & de bonis proprijs, quia eorumdem eſt eadem ratio,num.9.& 10.

Regularis effectus Epiſcopus facit fructus ſuos in vita,& de eis diſponere poteſt non minus quam ſecularis,nu.11. & 12.

Et ita ſeruari ex praxi totius Chriſtiani orbis,nu.13.

Prælatum donare poſſe fructus,vel pecuniam ex eis redactam ſecus autem de rebus ex dicta pecunia emptis,nu.14.& 15.

Niſi ipſæ res, vel bona ex d. pecunia empta fuiſſent ad eundem effectum acquiſita quia tunc edem iudicari debet quod de ipſis redditibus,nu.16.

Emptio facta per Prælatum regularem dicitur facta Eccleſiæ etiam ſi pro ſe ſit ſtipulatus,num.17.

Fallit vt in caſu hic relato,num.18.

Verba ex quibus dignoſcatur Prælatum voluiſſe acquirere alteri quã Eccleſia,hic referuntur,nu.19.

Verbis ex præcedentibus,& ſequentibus colligitur meus contrahentis, & ementis,nu.20.

An ſcilicet ſibi,vel Eccleſiæ,aut alteri voluerit acquirere, ibidem.

Etiam ſi acquirens nomen proprium exprimat,nu. 21.

Regularem non poſſe acquirere ſibi,nec etiam tertio ex defectu poteſtatis,nu.22.ſecundum opin.aliquorum Doct.hic relator.

Id tamen procedere ſecundum naturam ſtipulationis, vt hic,nu.23.

Eccleſiæ vt non dicatur res acquiſita quid ſufficiat,nu. 24.

Dotationis in caſu Dominium rei emptæ per Prælatum poſſe dici acquiſitum Eccleſ.reuocabilitier,nu.25.

Fraudulenter factum dici illud non poteſt quod fuit factum lege permittente,nu.26.

Nec etiam quod potuit fieri citra fraudem,nu.27.

Simulandi cauſa non extante quid cum ſimulatione geſtum dici non poteſt,nu.28.

Et quando non ſufficiat pro ſimulatione emptionis rem emptam poſſideri a Prælato acquirente vna donatarijs,nu.29.

Dona-

Donatio & Dos, an immoderata dici poſſit attendi debere.
Donatio, et dos, Facultates donantis, necnon etiã merita, ac qualitates.
Donatio & dos Donatarij ſecundũ quas arbitrari debet Iudex, nu. 30.
Donationes factas in vita reſeruato vſufructu Epiſcopo Donanti inualidas declarari ex conſtitutione Clementis VIII. qua viuentibus donatarijs non ſunt effectum ſortita, nu. 31.
Conſtitutio dat formam futuris non præteritis negotijs, num. 32.
Neq; ſe extendit ad ea, ſuper quibus lis pendet, num. ſin.

PETRVS Clement. Profeſſus Ordinis Carmelitani promotus ad Epiſcopatum Vſſellen. emit die 5. Martij 1594. dum eſſet Epiſcopus quaſdam domos in Ciuitate Calaritana pro ſe vti perſona priuata, & laica, pro ſuis hæredibus, et ſucceſſoribus, ac pro quibus dediſſet, 22. eiuſdem menſis eaſdem domos donauit Ioſephe, et Marianæ eius Neptibus pro ipſarum dotibus. Mortuo Epiſcopo orta fuit lis inter Capitulum Eccleſiæ Vſſellen. et donatarias ſuper dictis domibus in partibus, vbi Capitulum ſententiam fauorabilem obtinuit, a qua pro parte mulierum fuit appellatum, et cauſa appellationis, commiſſa Illuſtriſſimo Camerario, qui dictam ſententiam reuocando pronunciauit ad fauorem donatariarum, et cauſa ad Signaturam Sanctiſſimi delatã, placuit, quod videretur in Rota de iuſtitia vltimæ ſententiæ, et propterea dedi dubium an ſententia illuſtriſſimi Camerarij eſſet confirmanda, vel infirmanda, quod fuit reſolutum pro confirmatione. Quia cum Prẹlatus habens adminiſtrationem in vita
1 ẹquiparetur vſufructuario, vt poſſit per actum inter viuos de fructibus
2 beneficij diſponere, iuxta gloſ.† communiter receptam in c. præſenti in verb. reſeruari, de off. ord. in 6. Rot. deciſ. 41. num. 2. de probat in
3 antiq. ex ipſis non ſolum poteſt, † ſed etiam tenetur dotare conſanguineas pauperes. Abb. in c. peruenit ſub nu. 1. verſ. et credo quod bona conſcientia de arbitr. Alex. in l. 1. num. 24. ff. ſol. matr. Capel. Thol. deciſ. 290. nu. 9. Boer. deciſ. 129. num. 8. Campeg. de dot. p. 1. q. 23. Sum. Silueſtri. in verb. clericus, il 4. nu. 11. q. 15. late Marſil. de reddit. eccl. c. 32. nu. 8. et 9. Surd. de alim. tit. 8. priuileg. 92. nu. 5. Chiſſan. dec. 181.
4 Maxime quia dos in caſu iſto erat debita † non ſolum iure conſangui-
5 nitatis, ſed etiam ex cauſa remunerationis † propter plurima ſeruitia recepta, vt cantat donatio, et abunde probant teſtes, licet autem Præ
6 lato donare † ex cauſa remunerationis, vt per Nauar. conſ. 6. num. 3. de donat. li. 1. Immo etiam iure actionis debita, quia illis fuerat promiſſa ab Epiſcopo, cuius promiſſionis intuitu fuerant dic. neptes ex regionibus Hiſpaniar. ad Regnum Sardiniæ auocatæ, et cum ex iſta
7 promiſſione † potuiſſet Epiſcopus conueniri cap. quicunque ſuffragio, et ibi gloſ. in verb. promiſerint iuncto cap. ſeq. 12. queſt. 2. clarum

21 rum † etiam ſi acquirens nomen proprium exprimat.& licet Innocen.
22 & alij ſupracitati dicant, quod nec † etiam tertio acquirit ex defectu
23 poteſtatis,id tamen † dicunt propter naturam ſtipulationis ſecundum quam alteri quis ſtipulari non poteſt.l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ff. de
24 verb.oblig.ſed quicquid,ſit ſufficit † quod non fuerint domus per emptionem acquiſitæ Eccleſiæ, & quod quando illas donauit,non donauit rem Eccleſiæ.

Dicebant etiã aliqui ex Dominis,quod vbi fuiſſet acquiſitum domi-
25 nium Eccleſiæ,fuiſſet acquiſitum reuocabiliter † in caſu dotationis, & quod ſicut Epiſcopus potuiſſet non emere & non acquirere, potuit etiam acquirere cum iſta qualitate reuocabilitatis.

Quæ dicuntur de fraude,ſunt, bene ſublata per informantes, nec
26 poteſt dici factum fraudulenter † quod fuit factum lege permittente l.Grachus.C.de adult. Pariſ.conſ. 72. in fine lib. 3.Nec etiam
27 † quod potuit fieri citra fraudem Surd. qui alios allegat deciſ. 30. num.38.

28 Ceſſant etiam, quæ de ſimulatione dicuntur † tum quia non adeſt cauſa ſimulandi Bar.conſ.65.nu.4.Anchar.conſ.227.n.7. & fuit ſæpius reſolutum, tum etiam quia coniecturæ adductæ pro ſimulatione viſæ fuerunt Dominis leues. Reſeruatio enim vſufructus in donatione fuit facta, donec nuberent, & illa quæ in inſtrumento dotali ad vitam facta legitur,vel eſt intelligenda ſecundum eam, quæ facta fuit in inſtrumento donationis propter verba relatiua appoſita, vel præiudicare potuit iuri neptibus quæſito per donationem.Et licet Epiſcopus habi-
29 tauerit domũ cum neptibus, hoc tamen ſolum † non ſufficit pro ſimulatione, vt fuit dictum in Beneuentana donationis 27. Nouembris 1585.coram Gipſio,& id factũ fuit iure familiaritatis.Quando autem in eis fabricabat, palam, & publicæ profitebatur ſe id facere in domibus neptum, vt dicunt Teſtes. Quamuis etiam exegerit penſionem vnius apothecæ,hoc potuit eſſe, quia in multis ipſis neptibus auxiliabatur, & præſertim in eis alendis, quando in dicta domo morabatur.

Non obſtat quod dicitur de immoderata donatione,& dote, quia attentis facultatibus donantis, qui ampliſſimum ſpolium reliquit,
30 necnon meritis, & qualitate donatarium, ſecundum † quæ arbitrari debet Iudex,vt in his terminis dixit Iaſ.conſ.73. in fine. verſ. non obſtat.lib.3.& ante eum Hoſt.in ſum.de donat.§.& quid.num.6. in fine, & facit gloſ.in l.ſed & ſi ſuſceperit,quam ſequuntur ibi omnes. C.de iud. & habita ratione, quod domus inſeruire debebant pro dotibus duarum neptum, nequaquam videtur conſiderari poſſe exceſſiuitas, & ſi aliqua eſſet, oriretur ex augumento dotis,poſtea per Epiſcopum facto.

Breue fel. rec. Clementis viij. inualidans donationes factas in vita
31 reſeruato vſufructu Epiſcopo donanti non obſtat,quia inualidat eas,† quæ viuentibus donatarijs non ſunt effectum ſortitæ, vnde non comprehendit iſtam,in qua poſſeſſio fuit infra quinq; dies tradita, & ſi illam poſſet comprehendere,non afficeret, quia emanauit non ſolum poſt obitum Epiſcopi,ſed etiam hac lite pendente, conſtitutio enim
32 † dat formam futuris non præteritis negotiis l.leges C.de legibus, &
33 non ſe † extendit ad ea ſuper quibus pendet lis auth. in med. lit. non fieri ſac.for.§. ideoq.

R. P. D. BLANCHETTO

Nullius ſeu Roman. Pecuniaria.

Veneris 4. Iunij. MDXCIII. Vbi declaratur Bulla Iulij III.

SVMMARIVM.

1 *Affictus inexacti quorum ſolutionis dies ceſſerat ante obitum beneficiati, & alij qui occaſione fructuum perceptorum a coadiutore debebantur non hæredi ſed ſucceſſori in beneficio.*

2 *Bulla Iulij 3.in proœmio conſtituit differentiam inter fructus Beneficiorum incorporatos, & fructus realiter non exactos, illos enim mere laicales iſtos vti Eccleſiaſticos.*

3 *Declaratur quod fructus inexacti ſuo tempore decurſo ante obitum Beneficiatorum & ipſis viuentibus dies ceſſerit etiam adhibitis diligentijs pro exactione ſucceſſoribus adiudicandi ſunt.*

4 *Commiſtio dicitur facta quando diſcerni non poteſt vnde fructus prouenerint.*

5 *Verba proprie & cum effectu ſunt intelligenda non autem ficte, & idem iudicandum de fructibus ciuilibus ſicut de naturalibus tam fructus ciuiles,quam naturales.*

6 *Ex Opinione nonnullorum exDominis & iuris communis diſpoſitione debentur ſucceſſori.*

7 *Declaratur differentia inter vſufructuarium, & eius hæredum, & Beneficiarium in vita, & poſt mortem, qui a beneficiarius poſt mortem æquiparatur.*

8 *Beneficiatus quando habet facultatem teſtandi æquiparat beneficiatum vſufructuario.*

Do-

1 DOmini concorditer in eam deſcenderunt ſententiam, vt affictus inexacti quorum ſolutionis dies ceſſerat ante obitum D.Bernardini,& alij qui occaſione fructuum perceptorum a conductore debebantur, non hæredi, ſed ſucceſſori in beneficio debeantur.

2 Conſtitutio enim Iulij 3.hunc caſum apertiſſimis verbis determinat. Primo dum in prohœmio differentiam conſtituit inter fructus beneficiorum incorporatos cum alijs bonis ipſorum beneficiatorum, & fructus realiter non exactos,& illorum bonis non commixtos, & incorporatos, illos enim fructus mere laicales, iſtos vero vti Eccleſiaſticos cenſendos eſſe declarat.

3 Secundo in diſpoſitione expreſſe decreuit quod fructus inexacti, & ſi debeātur pro tempore decurſo ante obitum beneficiatorum,ac dies ſolutionis pro viuente ceſſerit adhibitis ab eo ipſo diligentiis pro illorum exactione ſucceſſoribus nihilominus eſſe ad iudicandos. Non obſtat quod ſtante locatione ipſi fructus dicantur percepti d. Galeotto mediante perſona ſui conductoris, quia extrauagans Iulii Tertii, vt dict. fuit ad hunc effectum requirit commixtionem, & incorporationem.

4 Commixtio autem vera dicitur facta quando diſcerni non poteſt vnde fructus prouenerint l.ſi alieni ff.de ſolut. & incorporati tunc cenſendi ſunt quando ſunt deſcripti inter res proprias beneficiati l. ſi quando vbi Bart.C.de bon.vacan.lib.x.Ideo intelligendum eſt de vere,

5 & realiter exactis, verba enim proprie, & cum effectu non autem ficte ſunt intelligenda,& idem iudicandum de fructibus ciuilibus ſicut de naturalibus l.diuortio ff.ſolut.matr. Quare ſicut ſi D.Galeottus dimiſiſſet fructus naturales penes colonum, nec illos bonis ſuis commiſcuiſſet, vel incorporaſſet eſſet locus Bullæ, ita etiam hoc caſu,quo ipſe non exegit affictus ſibi debitos occaſione dictor. fructuum, & ex hoc capite apud DD.cauſa nullam habuit difficultatem.

6 Aliqui etiam ex Dominis ipſis addebant ex iuris communis diſpoſitione,quod iſti fructus debeantur ſucceſſori,c.relatum el. 2. de teſta. cap.quia ſæpe de elect. & cap.præſenti de off. ord. 6. glo.in cap. expedit.17.quæſt.1.Couarr.in cap.cum in officiis num.4.de teſta.Iaſ.conſ. 75.col.2.verſ.ſuper eſt ergo reſpondendum lib.3.

7 Nec huic caſui applicatur tex.l.defuncta ff.de vſufr. Paul. de Caſtr. conſ.214.lib.2.cum aliis alleg.quia loquuntur in vſufructuario,& ejus hæredibus,Beneficiarius autem in vita vſufructuario aſſimilatur, cum moritur tamen æquiparatur vſuario gloſ.dict. cap. præſenti Rot. dec. 41.de proba.in antiq.Put.deciſ.317. lib.2. & ideo vt dicit Iaſ. vbi ſup. ipſe beneficiarius non poteſt diſponere de beneficii ſui fructibus ad fauorem ſuorum hæredum.

7 Quibus nõ obſtant Alex.conſ.xv.in iij.dub.li.2.Couar.li.1.var.reſol. c.15. num. 12.quia loquuntur in caſu in quo beneficiatus habebat ampliſſimam facultatem teſtandi quo in caſu æquiparat beneficiatum vſufructuario cui repugnant omnia ſupradicta.

Et hæc fuerunt ex abundanti dicta cum ex conſtitut. Iulij iij. caſus hic dicatur deciſus.

R. P. D. P V T E O.

Quibus debeantur fructus beneficij ſimplicis in ſubrogato ad actionem ſpolij.

S V M M A R I V M.

1 ***Surrogatus ad actionem ſpolij an teneatur ad fructus præſtantiarum decurſos, quibus cedens alterum ſpoliauit. & nu. 2.***

3 ***Cedente ab inteſtato mortuo fructus debentur eccleſiæ, ſi beneficium ſit ſimplex, vel etiam ad Pontifices deuoluuntur.***

1 IOANNES Baldes † poſſederat certa præſtantia, de quibus fuerat ſpoliatus de anno 1535. quæ ceſſit in fauorem D. Alphonſi Diaz qui fuit ſurrrogatus etiam quoad actionem ſpolij; vigore cuius ſurrogationes obtinuit in ſpolio cum eadem ratione fructuum etiam in liquidatione eorum; fuit dubitatum in vna Carthagin. beneficiorum, coram Do. Fabio, an à ceſſionario ſurrogato etiam quoad actionem ſpolij deberentur fructus decurſi poſt ſpolium, & ante ceſſionem mortuorum ſe dati, & fuit concluſum, quod vigore
2 † ſurrogationis nihil deberetur; quia in ea nulla mentio de fructibus; ſed quia beneficia erant ſimplicia, quod licet cedens ipſos tutare non
3 potuiſſet &c. quia † ab inteſtato erat mortuus, qui fructus eſſent eccleſiæ, ſecundum gloſſ. in c. præſenti. de offic. ord. in 6. & ideo deberentur ceſſionario tanquam ſucceſſori in ipſis beneficijs; vel potius iſti fructus ex Bulla Pauli ſuper ſpolijs etiam eſſent Pontificis; quia in iſtis ſimplicibus non proprie dicitur ſucceſſor in beneficio.

F I N I S.

INDEX PRAECIPVARVM MATERIARVM QVÆ IN HIS TRACTATIBVS de Spolijs continentur.

Ordine Alphabetico digeſtus.

Prior numerus Paginam indicat, Secundus vero numerum marginalem denotat.

A

ABBAS ſtante conſuetudine, poteſt dare etiam puellæ maritandæ. pag.82.num.7
Acquiſita ex illicita negociatione tenemur in pauperes, & pios vſus erogare. 63.79
Acquiſita per clericum ex iniunctione pœnitentiarum, ſunt eccleſiæ. 89.34
Acquiſitum ex cauſa ſimoniæ, turpiſſime acquiſitum. 159.13
Acquiſita parce viuendo, ſunt eccleſiæ. 193.16
Acquiſita de fructibus eccleſiæ, ſunt ſucceſſoris. 203.17
Acquiſita ex artificio, tranſmittuntur ad hæredes ab inteſtato. 264.33
Acquiſita ex doctrina, & patrimonialia æquiparantur quoad ſucceſſionem. 266.47
Acquiſita ex ſeruitijs, & officijs vadunt ad hæredes ab inteſta. 267.55
quia ſunt acquiſita intuitu perſonæ.
Acquiſita ex officijs per clericum, ſunt quaſi caſtrenſia, & vadunt ad conſanguineos. 268.60
Acquiſitum ex penſione, non dicitur acquiſitum ex beneficio. 267.25
Acquiſita per clericum beneficiatum, acquiſita eccleſiæ præſumuntur. 28.31
Acquiſita poſt conſecrationem præſumuntur acquiſita eccleſiæ. 284.1
Acquiſita per clericum per laborem, ſunt ſua. 322.31

Ac-

Acquiſita de bonis eccleſiæ, eccleſia vendicat. 344.7
Acquiſita de illicite negociatis, pari modo ſunt ſpolia. 348.16
Acquiſita tempore beneficij præſumuntur eccleſiæ. 385.2
Acquiſita poſt beneficium adeptum, præſumuntur eccleſiæ. 386.4
Acquiſita ob ſeruitia ſunt clerici. 391.21
Acquiſita per clericum nunquam præſumuntur ex negociatione. 398.31
Acquiſita per clericos illicite ſunt ſpolia. 410.15
Actiones loco non circumſcribuntur ſicut fructus. 693.26
Actio rei perſequutoria competit ad ſpolia. 343.1
Actor probat intentionem ſuam, niſi ſit pro eo præſumptio. 284.1
Actus odioſus extinguitur morte concedentis. 212.25
Actus Papæ, ſemper in bonam partem interpretatur. 216.50
Ad Deum ſolum ſpectat iudicare de Papa. 217.52
Ad damnum illatum eccleſiæ per clericum, tenetur hæres. 313.13
Ad debita contracta pro ſuſtentatione, tenetur ſucceſſor. 323.33
A diffinitione eſt ſumendum principium. 4.2
Adminiſtrator perpetuus præſumitur acquiſiſſe ex adminiſtratione. 393.24
Ad quem pertineant fructus eccleſiæ, ſtari ſolet conſuetudini. 283.48
Ad quid Apoſtolus manibus victum quærebat. 299.7
Ad recuperandam bona eccleſiæ, competunt plures actiones. 113.22
Aedificia habentia inſignia cameræ, præſumuntur eſſe cameræ. 428.95
Agitur contra hæredem prælati pro eo, quod prælatus fecit gratiam, de rebus eccleſiæ. 347.13
Alienandi rem eccleſiæ cauſa triplex. 499.5
Alienandi res Eccleſiæ facultas quam habet Papa diuerſa eſt a facultate inferiorum Prælatorum, 499.6
Alienatio rei vnius Eccleſiæ in aliam, vel in eccleſiaſticos vſus, an Papæ licita. 502.1
Alienatio Papæ, quæ iuſta, & valida, quæ nec iuſta, nec valida, & quæ valida, & non iuſta. 508.8
Alienatio bonorum eccleſiæ, videtur penitus interdicta ſine cauſa. 207.50
Alijs cibis veſcuntur nobiles, alijs pauperes. 301.19
Alimenta non ſoluta in vita, ſoluuntur hæredibus. 117.11
Aliquando quis ordinatur ad titulum patrimonij. 390.20
Allegans iudicem ſuſpectum, proponat in ſcriptis cauſam ſuſpicionis. 254.22
Alteri per alterum iniqua conditio afferri non debet. 311.17
An Camera ſcienter occupans bona hæredis, incidat in conſtitutionem, l. ſi quis. 396.26
An Epiſcopus ex induſtria acquirat ſibi. 298.64

An ciſtercienſes poſſint poſſidere. 249.66
An,& quando contrafaciens legi,incurrat peccatum mortale. 60.70
An,& quomodo clericus habens ſufficiens patrimonium, poſſit habere beneficium. 278.18
Anima eſt cunctis rebus præferenda. 244.33
An ſpolia poſſint præſcribi. 364.9
Artificia licita clericis pro ſui ſuſtentatione. 36.8
Arcta eſt via quæ ducit ad vitam æternam,& lata quæ ducit ad perditionem. 402.15
Aſſumptio non liberat quem a voto. 242.23
Axiomata quinque magnopere notabilia. 554.8

B

Benedictio duplex, altera conſtitutiua ſacri, altera inuocatiua. 585.18
Beneficia tenentes ſine canonico titulo;quid de fructibus perceptis agere conueniat. 556.2
Beneficiarij de ſuperfluis redituum eccleſiaſticorum teſtari cur vetentur. 560.5
Beneficiarius prius eſt ſuſtentandus,quam Eccleſia ipſa. 549.7
Beneficiarius nullus,aut penſionarius,qui dum viueret non habuit in beneficijs, vel penſionibus reditum excedentem ſummam 30. ducatorum de Came.cenſetur relinquere ſpolia. 539.7
Beneficiarium inter,& beneficium ſeu Eccleſiam,quidam contractus matrimonij eſt. 506.5
Beneficiarij ſucceſſor,an teneatur ad ſoluenda debita contracta per prædeceſſorem. 548.6
Beneficiarius rebus Eccleſiaſticis in vſus profanos vtens violat præceptum de non furando. 498.4
Beneficiorum reſeruatorum, & non reſeruatorum, vna differentia. 528.3
Beneficiorum liberam,& plenariam diſpoſitionem,pertinere ad Papam, quomodo intelligendum. 505.4
Beneficia eccleſiaſtica in quo ſenſu manualia Papæ,& quæ ablatio eorum valida,& non iuſta,licet non obliget ad reſtituendum. 510.9
Beneficia & penſiones quoad materiam ſpoliorum, & onus diſtribuendi reditus,æquiparantur. 539.8
Beneficiarios non eſſe veros dominos etiam ſecundum opin. Colum. niſi vt hic. 639.131
Beneficiarios teneri ad reſtitutionem,in quantum abutuntur, ſecundum Nauar.etiam ex decreto Concil.Trident. num. 132. Contra opin.Colum.

lum. affert reſponſiones. ibid.

Beneficium vtrumque incompatibile perdit, qui vtrumque retinere contendit. 587.7

Beneficialia ſunt de iure poſitiuo introducta. 208.1

Beneficiatus non eſt dominus in rebus eccleſiæ. 279.26

Beneficiarius in vita comparatur vſufructuario, in morte vero vſuarius 692.7

Beneficiorum genus multiplex. 111.17

Bona acquiſita per clericum defunctum ſpectant regulariter ad ſucceſſorem in beneficio. 9.11

Bona acquiſita per vxorem, præſumuntur acquiſita, de bonis mariti. 208.33

Bona acquiſita per prælatum, præſumuntur acquiſita de bonis eccleſiæ. 208.34

Bona eccleſiarum ſunt Chriſti patrimonium. 277.6

Bona eccleſiæ ſunt bona Dei. 206.4

Bona eccleſiæ ſunt prælati, quoad gubernationem, pauperum quoad ſuſtentationem. 204.31

Bona ſunt diuiſa eccleſiis diuerſorum locorum, pro communi vtilitate. 125.20

Bona Deo dicata benedictione conſtitutiua ſacri non poſſunt profanari durante forma, & eſſe artificiali eorum. 585.7

Bona patrimonialia, vel quaſi, non ſpectant ad ſpolia, poſſuntq; clerici de ijs pro libito diſponere, ſicut laici. 492.3

Bona reliquata per beneficiarum ex his quæ in ſuos vſus decentes inſumere poterant, ſiunt illi quaſi patrimonialia; nec cenſentur ſpolia. 492.3

Bona immobilia ex reditibus Eccleſiæ comparata manent eiuſdem naturæ, cuius ſunt reditus. 520.2

Bona debita, licet nondum ſoluta, & quærenda beneficiario poſt mortem cenſentur ſpolia. 492.3

Bona eccleſiaſtica deſtituta catholicis adminiſtratoribus, ſpectant ad Sedem Apoſtolicam. 548.5

Bona ad ſuſtentationem beneficiarij neceſſaria non pertinent ad ſpolia, neque illa quæ ipſe dum viueret, emit pro ſua Eccleſia, vel tradidit ei ſine fraude, vel alijs operibus pijs. 493.4

Bona quæ prælati & beneficiarij regulares relinquunt inconſumpta, ſpolia ſunt. 515.2

Bona in vita iuſte impenſa non dicuntur ſpolia; male autem, profane, aut in fraudem eccleſiæ ſic. 492.3

Bona Eccleſiæ incorporata non computantur inter ſpolia, nec alia iuſte donata. 520.2

Bona

Bona clericorum per negociationem illicitam quæſita, ſpectant ad ſedem Apoſtolicam. 530.4
Bona patrimonialia, vel quæſita ex eis, vel per induſtriam, contractus, & c. non dicuntur ſpolia. 491.2
Bona aliqua empta ex reditibus eccleſiaſticis beneficiarijs morientibus non connumerantur ſpolijs, neque bonis eorum patrimonialibus, aut quaſi, & quæ ſint illa. 536.2
Bona acquiſita ex redditibus Eccleſiæ regulariter non ſunt beneficiatorum, ſed ad Eccleſiam pertinent, quod procedit etiam in fructibus ſimplicium beneficiorum, ſecundum magis communem opinionem. 692.9
Bona fides ſemper præſumitur. 374.48
Bona eccleſiaſtica fieri poſſunt per Papam profana, cum retentione priuilegij bonorum eccleſiaſticorum. 584.6
Bona eccleſiaſtica omnia ſunt ſacra, ſed alia alijs ſacratiora. 585.7
Bona facta ſacra ſine benedictione vlla, vel ſolum cum inuocatiua tantum, poſſunt profanari, etiam ab inferiore Papa. 587.10
Bona clericorum quæſita per modos a canonibus prohibitos ſunt reſeruata Papæ. 530.5
Bona ex reditibus eccleſiaſticis nomine beneficiarij empta, etiam immobilia, pertinent ad ſpolia. 493.4
Bona immobilia de reditibus eccleſiaſticis per beneficiarios empta, non omnia ipſo iure fiunt eccleſiarum. 523.4
Bonæ fidei poſſeſſor, fructus a ſolo ſeparatos, facit ſuos. 284.54
Bonorum quorundam dominium ipſo iure tranſit in Eccleſiam beneficiarij, ſimul ac ille vita perfunctus eſt. 538.5
Bonorum eccleſiaſticorum dominium eſſe Domini Noſtri Ieſu Chriſti de fide eſſe. 542.4
Bonorum ſacratorum benedictione conſtitutiua ſacri, partes an, & per quem poſſint profanari. 587.11
Bonorum eccleſiaſticorum verus, & abſolutus dominus, eſt Chriſtus; & qua ratione. 497.2
Bonorum eccleſiaſticorum adminiſtrationem nemo habet niſi eam immediate, vel mediate acceperit a Papa vel eccleſia vniuerſali. 542.4
Bonorum eccleſiaſticorum adminiſtratio, vires humanas vnius excedit. 553.4
Bonorum eccleſiæ adminiſtratio, authoritate Papæ prælatis conceſſa. 125.21
Bulla Pij IV. ſuper ſpolijs fructuum beneficiatorum defunctorum quomodo intelligatur, & quos liget. 692.10
Bulla affrancationis Pij Quinti, num. 1. quæ circumſpecte compoſita eſt. 573.2

Bul-

Bullam contra præfatam 7.difficultates.
Prima,quod dat facultatem alienandi immobilia eccleſiaſtica ſine mandato ſpeciali.
Secunda quod dat facultatem alienandi non ſeruata forma iuris.
Tertia quod faciat facultatem tollendi pacta.
Quarta quod faciat facultatem tollendi dominia ſine conſenſu dominorum.
Quinta quod dat facultatem procedendi ſine citatione.
Sexta quod dat facultatem faciendi vt eadem bona ſint Eccleſiaſtica, & non Eccleſiaſtica.
Septima quod facit facultatem execrandi ſacra.
Bulla Pij V.reuocatoria facultatum ad diſponendum in illegitimos factarum. 589.1
Bulla Pij V.edita ſuper ſpolijs. 27.53
Bulla Pij IV.ſuper illicitis negociationibus,comprendit clericos etiam in minoribus. 57.67
Bulla eadem eſt iuris antiqui declaratiua. 66.85
Bulla eadem non compræhendit acquiſita,quæ ſunt reſtituenda. 68.93
Bulla auferens male acquiſita clericis,eos punit in eo,in quo delinquunt. 69.99
Bulla comprehendit clericos cuiuſuis generis. 72.106
Bulla eſt male vitæ correctiua,& excitatiua virtutis. 73.108
Bulla compræhendit acquiſita cuiuſuis temporis. 73.109
Bulla impedit clericum teſtari,de illicite acquiſitis. 73.110
Bulla Pij IV.qua eximit Curiales,Cardinales,Prælatos,& Officiales, & habentes facultatem teſtandi a generalitate bullæ ſuper illicitis negociationibus. 74.113
Bulla Pauli V. quod Curiales,& incolæ Vrbis,ac Ciues Romani originarii in Vrbe, & eius diſtrictu intra decem milliaria decedentes nõ faciant ſpolia de bonis in dicta Vrbe,& eius diſtrictu prædicto exiſtentibus.

C

CAmera Apoſtolica poteſt cedere iura potentiori,cauſa iudicij mutandi. 417.35
Camera agit ante diem ſtante neceſſitate. 429.100
Camera conuenit inſolidum hæredes portionarios. 429.102
Camera gaudet ſuis priuilegijs in bonis,& in creditis. 419.48
Camera contra confeſſionem petit reſtit.in integ. 419.49
Camera non tenetur de depoſito facto penes prælatum. 421.56
Camera poteſt agere contra illum,qui accepit eccleſiam non animo ſe promouendi,ſed fraudandi. 421.57

Camera apoſtolica ſubrogata eſt in ſpolijs loco eccleſia. 407.2
Camera in ſoluendo debita habet præuentionem. 422.59
Camera poteſt opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ omni tempo re. 422.62
Camera poteſt vti pro libito legibus ciuilibus. 422.63
Camera agit hipotecaria contra tertium poſſeſſorem, non diſcuſſo principali, & contra fideiuſſorem non diſcuſſo principali. 423.67
Camera vtitur priuilegijs minoris. 423.68
Camera non poteſt renuntiare reſtit. in integ. 424.71
Camera læſa, reſtituitur ante ſententiam. 424.72
Camera habet regreſſum contra male adminiſtrantes res ſuas. 425.77
Camera poteſt exigere debitum ante diem, ſoluto interuſurio. 425.78
Camera creditrix, vel debitrix non tenetur cauere. 425.79
Camera agit de euictione ante rem euictam, id eſt ad intereſſe. 426.82
Camera eligens vnam viam, illa omiſſa diuertit ad aliam. 426.83
Camera læſa ex contractu, venit contra contractum. 428.93
Camera etiam per alternatiuam ſtipulationem acquiritur. 428.92
Camera reus tenetur exhibere, etiam ad fundandam eius intentionem, contra ſeipſum. 424.73
Canonici, Capellani, & alii ſimiles dicuntur perſonaliter, & ſimpliciter beneficiati. 653.39
Caſus in quibus prælatus, aut hæres tenetur eccleſia. 313.14
Caſus in quo, adhuc non declaratus delinquens, non facit fructus ſuos. 409.12
Caſus in quibus tenemur eſſe ſolliciti, vt res vertatur in vtilitatem eccleſiæ. 325.35
Cauſa appellationis eſt vna cum principali. 341.27
Cauſæ ſpoliorum, non poſſunt regulariter cognoſci ab alio, quam a theſaurario. 341.26
Cautela pro hærede ſe ſe immiſcente, in bonis clerici defuncti. 397.29
Citatio omitti poteſt, cum conſtat notorie non poſſe competere parti defenſionem. 580.18
Citatio eſt de ſubſtantia circa abſentem. 335.5
Citatio iure naturæ requiritur, ſed ex cauſa omitti poteſt. 580.5
Clauſula poſita in aliqua diſpoſitione, ſiue in principio, ſiue in fine, regulariter ad omnia refertur, num. 2. Et quando fallat hæc regula. 547.3
Clauſula motu proprio facit præſumi principem velle. 22.44
Clauſula ex certa ſcientia idem operatur. 22.45
Item, facit præſumi vti, abſoluta poteſtate.
Item ſupplet defectum ſolemnitatum.
Item æquiparatur clauſulæ, de plenitudine poteſtatis.
Item ſupplet defectus inductos a iure poſitiuo.

Item

Item plus operatur, quam clauſula motu proprio.
Clauſula de plenitudine poteſtatis, includit defectum ſolemnitatis, & æquiparatur.
Clauſula non obſtante, facit præſumi velle prout in reſcripto continetur 22.46
Item ſi ſit omiſſa facit præſumi de contrario.
Item facit præſumi contra ius commune.
Item facit valere reſcriptum contra teſtamentum.
Item tollit ius tertij.
Clauſula decreti irritantis, quanti ſit effectus. 650.14
Clauſula ſumariæ, in cauſis magni præiuditij, admittit probationes plene, in alijs ſemiplene. 336.10
Et quid importet, vide a nu. 10. *vſque ad nu.* 15.
Clauſula ſimpliciter, remouet ſubtilitates, difficultates, duplicitates, ambiguitates. 337.16
Clauſula de plano, importat quòd poteſt procedi ſine proceſſu, & quid importet. 337.17
Clauſula inſpecta veritate, quid importet. 340.23
Clauſula ſine figura iudicii, quid importet. 339.21
Clerici in minoribus non habentes beneficia ad victum, indiſtincte aduocant. 40.25
Clerici non indigentes, non poſſunt exercere etiam honeſtas negociationes. 47.51
Clerici ſeculares de conſuetudine eccleſiæ, poſſunt exigere pro patrocinijs. 38.21
Clericis eſt interdicta negociatio ſub anathemate. 44.34
Clericis agricultura premiſſa. 35.4
Clerico iniuſta tantum negocia ſunt interdicta. 37.17
Clericum negociatorem veluti peſtem fuge. 31.1
Clericus artificiolo, & agricultura ſibi victum parat. 35.5
Clericus de acquiſitis ex aduocatione, diſponit vti de patrimonalibus. 40.26
Clericus eſt conſilium exercere manualia. 35.3
Clericus habens beneficium ad ſui ſuſtentationem, prohibetur aduocare, ſecus ſi non habet. 39.23.
Clericus habet cauere & negociatione, de qua in c. fi. de vſur. 43.3
Clericus monitus tertio, vt a negociationibus abſtineat perdit priuilegium clericale quo ad bona, ſi non conſiſtat. 44.35
Clericus mercator Deo placere non poteſt. 31.2
Clericus negociator peſtis. 43.32
Clericus poteſt vendi facere vinum in domo, dummodo ipſemet non exerceat. 50.47

Cle-

Chriſtus,& eccleſia ſemper poſſident res eccleſiæ. 369.27

Clericus poteſt locare animalia, & eadem emere ad paſcendum paſcula, quæ ipſe habet ad ſui ſuſtentationem. 37.14

Clericus poteſt incumbere artificijs, dummodo non ſe ſubtrahat a diuinis. 36.9

Clericus poteſt emere equum pullum nutriendum, & rem,vt melioratam vendat carius. 37.15

Clericus poteſt eſſe iudex etiam in cauſa criminali, licet generalis officialis eſſe non poteſt. 42.28

Clericus ſiue in minoribus, ſiue in ſacris, ſi non habet beneficiatum ad ſufficientiam ſui victus,poteſt eſſe tabellio. 42.30

Clericus poteſt teſtari de fructibus penſionum. 13.20

Clericus expendens male fructus eccleſiæ,tenetur reſtituere de ſuo. 16.26

Clericus,in teſtamento non poteſt diſponere de rebus,occaſione eccleſiæ acquiſitis. 19.33

Clericus habet cauere & negociatione,de qua in cap.fin.de vſur. 43.3

Clericus negociator peſtis. 43.32

Clericis eſt interdicta negociatio ſub anathemate. 44.34

Clericus monitus tertio, vt a negociationibus abſtineat perdit priuilegium clericale quo ad bona,ſi non conſiſtat. 44.35

Clerici non indigentes,non poſſunt exercere etiam honeſtas negociationes. 47.41

Clericus poteſt vendi facere vinum in domo,dummodo ipſemet non exerceat. 47.41

Clericus poteſt emere victualia tempore famis, pro ſe & alijs, pro abundantia. 51.48

Clerici in minoribus non beneficiatis, non prohibentur negocia licita. 57.60

Clerici in minoribus poſſunt,redire ad ſeculum, & apoſtaſiam non faciunt. 57.61

Clericus in minoribus habens, beneficium, eſt apoſtata ſi dimittat habitum,& tonſuram. 57.62

Clerici eo ipſo quod contrahunt matrimonium, ſunt priuati priuilegio clericis circa bona conceſſo. 60.72

Clerici ordinati ſine beneficio poſſunt, agere contra promouentem pro victu. 61.73

Clericus negocians monitus,non ceſſans,ſpoliatur clericatu,& beneficio, & traditur curiæ ſeculari. 61.74

Clericus de fructibus ſuæ præbendæ,poteſt dare cui vult. 82.5

Clericus de fructibus remunerat ſeruitia. 82.3

Clericus poteſt paſcere filios de fructibus eccleſiæ. 83.13

Clericus ita acquirit diſtributiones quotidianas, quod de illis diſponit,

vti ruſticus,de operis diurni denario. 86.24
Clericus quæ acquirit in ſeruiendo pro capellano, ſibi acquirit. 88.32
Clericus poteſt vendere,& obligare fructus beneficij ad modicum tempus ſine conſenſu epiſcopi. 90.37
Clericus non debet habere de fructibus beneficij vltra neceſſaria. 90.1
Clericus de fructibus beneficij, non poteſt vendere nec teſtari nec donare. 92.5
Clericus capiens de bonis eccleſiæ vltra neceſſaria, aliena capit. 93.10
Clericus eſt pars domini. 278.17
Clericus poteſt facere donatioaem,de rebus eccleſiæ, in remunerationem accepti ſeruitij. 92.7
Clericus tenetur ad reſtitutionem fructuum eccleſiæ voluptuoſe conſumptorum. 93.11
Et ad idem ſi expendit vltra debitum. 93.12
Clericus debet habere beneficium quod ſufficit ſibi,& ſuis. 94.18
Clericus non facit fructus beneficij ſuos. 96.23
Clericus de fructibus eccleſiæ,non acquirit ſibi. 96.24
Clericus de fructibus beneficij habent ſolum ius canonicæ diſpenſandi. 97.25
Clericus poteſt diſpenſare ad libitum,de fructibus ſibi pro victu debitis. 97.26
Clericus diſponens de fructibus contra, ius punitur. 98.27
Clericus non poteſt vſurpari fructus eccleſiæ quamuis eoſdem in alios diſpenſare poſſit alioquin fur. & ſacrilegus. 98.28
Clericus non bene miniſtrans res eccleſiæ, habetur loco prædonis. 160.33
Clericus de meliorationibus factis per eum in rebus eccleſiæ, non poteſt pro libito diſponere. 101.35
Clericus non poteſt ſibi fructus conſeruare, nec ex eis ſibi acquirere. 112.18
Clericus de iure antiquo non poterat habere bona particularia. 127.25
Clericus poteſt tantundem, de bonis eccleſiæ relinquere, quantum de ſuo contulit eccleſiæ. 128.28
Clericus poteſt teſtari, de expenſis factis per eum cauſa eccleſiæ. 128.29.
Clericus teſtari poteſt,de diſtributionibus quotidianis. 133.35
Clericus teſtari poteſt, de fructibus cappellaniæ, ad nutum amouibilis, 134.36.

Clericus

Clericus fructus eccleſiæ quos potuit, & voluit conſumere, non poteſt legare etiam terræ ſanctæ. 135.2
Clericus ex ſua induſtria acquirit ſibi, non ſuæ eccleſiæ. 136.9
Clericus fructus ſibi pro victu aſſignatos, facit ſuos. 189.3
Clericus fructus eccleſiæ videtur poſſe proijcere ſecundum glo. 189.4
Clericus de fructibus eccleſiæ participat, quatenus indiget. 191.9
Clericus fructus pro victu debitos facit ſuos, ſi illis vtatur. 191.11
Clericus partem fructuum, quam potuit, & noluit conſumere facit ſuam ſecundum aliquos. 201.9
Clericus de fructibus eccleſiæ, non poteſt donare. 203.18
Clericus non poteſt erogare conſanguineis, niſi in ſubuentionem. 204.23
Clericus de fructibus, poteſt alere conſanguineos. 216.44
Clericus agens iuſtas negociationes agere poteſt. 265.39
Clericus in minoribus non habens beneficium ſufficiens, poteſt per aduocationem ſibi acquirere. 266.48
Clericus in minoribus beneficiatus, æquiparatur clerico in ſacris. 267.50
Clericus vti capellanus, & pro miſſis dicendis, ſibi acquirit. 268.57
Clericus diuerſimode facultates acquirere poteſt. 276.1
Clericus manibus acquirere poteſt, & de acquiſitis teſtari. 276.4
Clerico doctori conuenit habere famulum. 96.20
Clerici legantes nepotibus, & conſanguineis, committunt ſæpe fraudes. 107.10
Clerici ſunt domini fructuum perceptorum, quo ad debitam diſpenſationem. 120.13
Clerici poſſunt aliqua in eleemoſina erogare, non cauſa teſtamenti. 127, 26
Clerici poſſunt pro ſeruitio recepto moderate donare. 128.27
Clerici de acquiſitis ex litteratura, aut alias licite, libere diſponunt in teſtamento & ab inteſtato. 136.7
Clerici vltra neceſſaria non poſſunt fructus eccleſiæ in ſe ipſos conuertere. 165.7
Clerici ſeculares magis poſſunt diſponere de rebus, quam regulares. 210.11
Clerici poßunt habere bona, multiplici modo. 255.1
Clerici poſſunt contrahere matrimonium ante, & poſt ordines minores. 256.8.
Clerici habent bona triplicis generis. 259.15
Clerici non ſufficienter beneficiati, poſſunt eſſe tabelliones. 92.53
Clericus habens beneficia, licite exercet etiam artificium, & doctrinam. 267.92.

Clericus in profanos vſus redditus eccleſiæ expendens, peccat mortaliter, & tenetur ad reſtitutionem. 277.7
Clericus de altari debet viuere,non luxuriari. 277.8
Clericus in bonis eccleſiæ,habet vſum tantum. 279.23
Clerico eſt delictum negociari. 281.38
Clericus poteſt diſponere tantumdem de fructibus,quantum de ſuo impendit in eccleſia. 282.44
Clericus fructus recollectos videtur facere ſuos. 283.47
Clericus poteſt in vita donare ſecundum aliquos. 283.52
Clerici non prælati, præſumuntur acquirere intuitu perſonæ. 286.12
Clericus qui non intereſt diuinis,non facit ſuas diſtributiones quotidianos. 299.4
Clerici habent viuere de patrimonio Ieſu Chriſti. 299.5
Clerici diuites,licite ſtipendia ab eccleſia accipiunt. 305.35
Clericus non conuenitur,vltra quam facere poteſt. 320.24
Clericus ſuſpenſus debet habere moderatam ſuſtentationem. 320.25
Clericus habens patrimonium,licite viuit ab eccleſia. 320.26
Clericus non poteſt diſponere de rebus eccleſiæ ſubtrahendo, vel donando. 344.4
Clericus luxurioſe expendens:tenetur reſtituere. 344.5
Clerici ſimplices, non præſumuntur acquirere niſi intuitu perſonæ. 389.14.
Clerici in minoribus, poſſunt exercere quæcunque negocia licita. 389.15.
Cogitatio cordis prona ad malum. 403.19
Competit actio clerico pro victu contra eum, qui illum ordinauit ad eccleſiam non ſufficientem. 189.2
Competenter quis debet beneficiari, vt poſſit commode ſuſtentari. 300.13
Communis opinio, quod hodie clerici approprient ſibi omnes fructus. 313.12
Communis vſus inualuit,quod hodie omnes clerici,approprient ſibi omnes fructus. 113.3
Concubinatus magis prohibitus clericis, quam laicis. 256.6
Conditio appoſita in ſpolijs, reſoluitur in modum. 419.43
Confeſſio prælati præiudicialis cameræ non valet. 419.45
Confeſſio in vltima voluntate non valet,niſi ſit iurata. 419.46
Confeſſio in teſtamento,etiam non iurata,in fauorem Cameræ valet. 419.47
Confeſſio circa ſpolia facta non poteſt reuocari. 413.24
Confeſſio in ſpolijs abſente parte facta,pro camera valet. 419.44
Conſtitutio contra ius naturale,non ſeruatur. 70.103

Con-

Conſtitutio prouin. Synodi Mediolanen. 650.17
Conſtitutio Iulij tertij applicat fructus inexactos cameræ Apoſtolicæ. 176.6
Conſtitutio qualibet recipit bene conditionem ſi moribus vtentium recipiatur. 650.15
Conſtitutis in ſacris, eſt interdictum matrimonium. 256.9
Conſuetudinem clericorum, diſponendi de rebus eccleſiæ, approbat rex Carolus. 167.15
Conſuetudo ſacris obuians canon non debet attendi. 165.8
Conſuetudo dat iuriſdictionem, non habenti. 167.12
Conſuetudo immemorabilis idem efficit, quod principis licentia. 168.17
Conſuetudo diſponendi de rebus eccleſiæ, ſe extendit ad immobilia. 168.19.
Conſuetudo diſponendi de rebus eccleſiæ, intelligitur ad modica, nec ſe extendit ad magna. 168.18
Conſuetudo non debet afferre grauamen eccleſiæ. 169.21
Conſuetudo de fructibus percipiendis videtur approbata per extrauagan. ſuſcepti. 169.22
Conſuetudo in aliquibus eccleſiis regni neapolis. 171.22
Conſuetudo in regno neapolis, quod fructus inexacti pertinent ad capitulum. 175.5
Conſuetudo loci dat iuriſdictionem. 101.6
Conſuetudo attenditur in diſpoſitione fructuum eccleſiæ. 131.34
Conſuetudo irrationabilis, non eſt attendenda. 164.3
Conſuetudo obuians canoni, eſt irrationabilis. 247.54
Conſuetudo valet derogare iuribus. 278.14
Conſuetudo non efficit, quin pars debita pauperibus ſoluatur. 278.15
Conſuetudinem allegare non ſufficit niſi probentur requiſita. 655.59
Conſuetudo iuri communi contraria ad hoc vt præiudicet, quæ requirantur. 655.60
Conſultatio affectuum inexactorum præbendæ canonicalis. 648.42
Contra illud quod lex iubet, aut prohibet, nihil eſt faciendum. 66.83
Contra agentem, datur conuento exceptio. 350.1
Contra Romanam eccleſiam, præſcribitur centum annis. 365.11
Contra cameram iuſtus titulus non excuſat. 424.70
Contrariorum incluſio vnius, eſt excluſio alterius. 177.9
Conuentuales poſſunt habere propria. 245.37
Conuerſi poſſunt ſibi acquirere. 249.67
Cum debitore ſpoliorum confeſſo, non agitur mitius. 414.28
Cum mortali peccato nemo introibit in gloriam Dei. 60.71
Curia ſeruat quod clericus cedit fructus ſui beneficij creditoribus, deductis ſibi neceſſarijs. 90.29

Conſtitutio Papæ poſterior licet deroget priori eiuſdem contrariæ, non tamen derogat conſuetudinibus contrarijs, ſi rationabiles ſunt. 561.7

Conſuetudo non valet contra legem humanam probibitiuam, quæ virtualiter continet decretum irritans. 559.3

Conſuetudinem vbique gentium eſſe, vt beneficiarij pro libito de ſuis reditibus donent, vel relinquant in vita, & in morte, vt quidam aſſerunt, verum non eſſe. 524.6

Conſuetudo nulla contra legem naturalem vel diuinam excuſare poteſt. 559.1

Conſuetudo qua epiſcopus ſpeciem vnam bonorum mobilium, ſeu ſe mouentium beneficiarij morientis optat, valida, & eius conſuetudinis limitationes. 566.1

Conſuetudo an induci poſſit, contra legem etiam humanam decreto irritante munitam. 559.2

Conſuetudo quæ rationabilis, et quæ irrationabilis. 561.7

Conſuetudo in multis Epiſcopatibus Hiſpaniæ inualuit, vt Epiſcopus mortuo beneficiario optet ſpeciem vnam rerum mobilium. 543.6

Conſuetudo vel priuilegium Papæ teſtandi de ſpolijs ad opera pia a peccato excuſat. 560.6

Conſuetudo & priuilegium Principis contra legem humanam valet. 560.6

Conſuetudine extante, vt fructus primi, vel ſecundi anni cedant beneficiario præmortuo, non debent cedere ſecularibus quo ditiores fiant. 563.1

D

DAtum ex cauſa ſimoniæ, non reſtituitur danti, ſed in eleemoſinam erogari poteſt. 67.88

Datum ſacerdoti pro miſſis dicendis, acquiritur eccleſiæ, ſi intuitu eccleſiæ ſit datum. 159.20

Debeo potius præſumere, quod quis fecerit, quod ius præcipit, quam contra ius. 287.24

Debita contracta pro ſuſtentatione prælati, debent ſolui. 310.4

Debitores ſpoliorum, non debent ſoluere poſſeſſori, ſed cameræ. 413.23

Debitor ſpoliorum non purgat moram. 414.27

Decedens, tranſmittit ad hæredes, ius exigendi alimenta non ſoluta. 263.30

Decimæ ſoluuntur clericis, ſiue ſint diuites, ſiue pauperes. 290.36

Decima datur pro miniſtris eccleſiæ, & pauperibus alendis. 277.12

Decima fructuum datur pro alendis clericis, & pauperibus. 25.1

De conſuetudine, poſſumus ſuccedere clerico in acquiſitis intuitu eccleſiæ. 269.63
De diſtributionibus quotidianis diſponit clericus, velati laborator diſponit, de operis diurni denario. 18.30
Defenſio nec per reſcriptum, nec per ſtatutum tollitur. 351.10
De fructibus eccleſiæ, eſt aſſignata certa portio pro victu clerici. 189.1
De fructibus eccleſiæ poſſumus alere, & dotare conſanguineas filias & ſorores. 190.6
De fructibus beneficiorum, non diſponit clericus niſi de neceſſarijs 277.5
De fructibus eccleſiæ habet viuere prælatus, & qui ei ſeruiunt. 94.13
De fructibus eccleſiæ datur victus clerico commode. 94.17
De fructibus penſionum videtur clericus pro libito poſſe diſponere. 116.7
De fructibus eccleſiarum diſponit Papa pro libito voluntatis. 214.40
De fructibus eccleſiæ fiunt quatuor partes. 21.41
De illicite quæſitis non diſponet clericus, quia ſunt ſpolia. 136.8
Delegatus a principe ſuſpectus, recuſatur de iure ciuili, & canonico 353.17
Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, æquiparatur ordinario. 355.26
De quibus fructibus eccleſiæ poſſit teſtari clericus. 134.1
Deficientibus deſcendentibus, aſcendentibus, & collateralibus ad decimum gradum, clerico ſuccedit eccleſiam. 257.11
De redditibus eccleſiaſticis clerici diſponunt pro victu tantum. 15.24
De redditibus eccleſiæ illud tantum eſt clericorum, quod probabili ratione conſumuntur. 91.3
De ſpolijs Clericorum ex negociatione contra canones acquiſitis. 604
De ſpolijs Clericorum quæ ſunt bona ex beneficiorum fructibus poſt obitum relictis. 611
Detentores ſpoliorum, ſunt excommunicati. 372.39
Detractis neceſſarijs, cæteri fructus debentur pauperibus. 278.16
Detrahitur primo quantum veriſimiliter potuit expendere clericus, de bonis eccleſiæ. 288.28
Deus peccare non poteſt. 206.46
Dictio ex tunc importat canonem latæ. 416.33
Differentia inter negociationem, & artificium. 46.36
Differentia inter bo. fid. poſſeſſ. & vſufructuarium, quo ad fructus. 284.55.
Diffinitio penſionis. 20.36
Diffinitio ſpoliorum eccleſiaſticorum. 5.7
Digniora ſemper ſunt præferenda. 180.15
Dignitas non liberat a ſubſtantialibus regulæ. 242.19
Dimittens debita Dei ſine cauſa, Deum offendit. 206.42

Diſpenſatio de rebus eccleſiæ, eſt conceſſa magis lata clericis ſecularibus, quam regularibus. 159.16
Diſpenſatus ad ſuccedendum, videtur tam ex teſtamento, quam ab inteſtato. 243.27
Diſtinctio pro facienda præſumptione. 285.6
Diſtinctio doctorum, circa occupationem bonorum clerici defuncti. 346.10
Diſtinctio doctorum pro præſumptionibus faciendis, circa ſpolia. 391.22
Diſtributiones quotidianæ acquiruntur percipientibus, etiam quoad dominium. 17.27
Diſtributiones quotidianæ in aliquibus locis diſtribuuntur in potu, in pane, & pecuniale, & bladis. 17.28
Diſtributiones quotidianæ dantur propter ſeruitium alteri. 86.26
Diſtributiones quotidianæ non computantur in valore benefitij, nec ſunt de corpore beneficij. 115.5
Diſtinctio ad quem ſpectent fructus eccleſiæ. 174.2
Diſtributiones quotidianæ acquiruntur clerico, etiam quoad dominium 196.18
Diſtributiones quotidianæ, efficiuntur clerici. 281.43
Dominis non currit præſcriptio. 370.31
Dominium rei legatæ, tranſit recta via in legatarium. 12.16
Dominium rerum eccleſiæ eſt proprie apud Chriſtum. 20.39
Dominium rerum vniuerſitatis eſt apud ciues. 204.27
Dominium & poſſeſſio rerum eccleſiæ, eſt apud quamlibet eccleſiam. 205.38
Dominium rerum eccleſiæ, eſt penes Chriſtum, & Papam eius vicarium. 208.4
Dominium rerum eccleſiæ, pertinet ad Deum. 280.30
Dominium eſt cauſa directa actionis. 343.2
Dominium ſpoliorum tranſit in cameram, ſine traditione. 409.13
Dominium, & poſſeſſio ſpoliorum, eſt penes Chriſtum, & eccleſiam. 410.14
Dominium transfertur in cameram ex ſolo contractu, abſque traditione. 420.51
Dominus eiecit mercatores de templo. 44.33
Dominus rei in dubio non præſumitur velle vt res eius alteri tradatur. 497.3
Donationes quædam factæ ab aliquibus maximis Pontificibus, & teſtandi facultates obreptitiæ cenſendæ. 552.2
Dos ſuccedit loco alimentorum. 598.11
Dubij primi hoc commentario principaliter propoſiti ampla in partem

vtranque diſcuſſio, & eiuſdem reſolutio. nu. 1. ac ſequen. & toto. 541.9
Dubij ſecundi principaliter hoc commentario propoſiti partem in vtramque diſcuſſio,& eiuſdem reſolutio,nu. 1. & ſeq. ac toto 541.11
Dubij tertij principaliter hoc commentario propoſiti breuis reſolutio. 558.1
Dubij quarti principaliter hoc commentario propoſiti reſolutio. nu. 1. & toto. 558.14.
Duobus modis Camera facit ſpolia. 385.1
Duplex ratio quare ad relicta fratrum minorum ſubuenitur officio iudicis. 244.32

Duplex ratio quare ad relicta fratrum minorum ſubuenitur officio iudicis. 244.32

Durum eſt coram ſuſpecto iudice litigare. 352.15

E

Eccleſiaſticorum fructuum plenaria adminiſtratio ad Roman. ſpectant Pont.& res omnes Eccleſiæ ipſius ſunt quo adminiſtrationem. 541.2
Eccleſiaſticos teneri ad dandum ſuperflua pauperibus. 595.4
Eccleſiaſticum prædium in emphyteoſim perpetuam dari non poteſt,neque in vſumfructum ad longum tempus. 411.1
Eccleſiaſticos fructus & reditus male percipientes, quid agere oporteat. 555.1
Eccleſiæ res vendere licet, pro ſoluendis illius debitis, non tamen pro debitis Rectoris. 399.5
Eccleſia alit clericos ad ſui decorem. 317.18
Eccleſia tenetur contribuere in alimoniam clericorum, non in aliam cauſam. 202.12
Eccleſia non tenetur ſoluere condemnationes clericorum. 202.11
Eccleſia fidelium congregatio. 204.3
Eccleſia habet intentionem fundatam ſuper bonis poſſeſſis a clerico defuncto. 280.32
Eccleſia ſuccedit clerico decedenti ſine hærede ad ſeptimũ gradũ. 287.19
Eccleſia vniuerſalis,indiget viris litteratis. 301.21
Ecce,quod in victu clerico ſua miniſtrando,attenditur nobilitas,dignitas & ſcientia. 95.19
Eccleſia habet fiſcum. 407.3
Eccleſia inferior præſcribit contra Papam. 367.20
Eccleſia vel camera petit ſpolia vti domina. 346.11
Electus electione valida iure naturali,licet inualida iure humano, tuta con-

conſcientia,dignitatem retinet. 500.7
Eccleſia in fructibus eccleſiæ, habet poſſeſſionem, & proprietatem. 344.6
Eccleſia ſuccedens in re priuati vtitur ſuo non priuati priuilegio. 378.62
Effici ſacerdotem eſt quid facti. 401.10
Electus electione valida iure naturali, licet inualida iure humano, tuta
Elemoſinam debet facere prælatus, de rebus eccleſiæ. 82.9
Emptum de pecunia aliena, acquiritur ementi. 110.15
Emens ſpolia, non tenetur ſoluere aliqua vectigalia. 418.38
Emens pro ſuo vſu, poteſt vendere propter aliquam neceſſitatem pro maiori præcio. 51.49
Emptum de pecunia aliena, ementi regulariter acquiritur. 346.9
Epiſcopi poſſunt teſtari de illis, quæ ſibi offeruntur pro ordinationibus. 158.12.
Epiſcopus rem Eccleſiæ, iuſta de cauſa alienare poteſt, & à fortiori Papa. 499.5
Epiſcopus regularis, non poteſt diſponere de rebus, poſt epiſcopatum acquiſitis etiam intuitu perſonæ. 159.14
Epiſcopus tenetur prouidere clerico, quouſque ei detur beneficium. 299.6
Equus emptus de pecunia eccleſiæ, eccleſiæ eſt. 91.4
Eſt bona ſimilitudo de vxore ad eccleſiam. 386.8
Etiam dos eccleſiæ poteſt præſcribi. 368.24
Eſt ſancitum a Papa, de quanta parte fructuum eccleſiæ, diſponat clericus. 19.32
Eſt inherendum ſemper opinioni, quæ fauet Papæ. 217.60
Eſſe non dicitur, quod non durat. 246.46
Eſt licitum clerico negociari neceſſitate ſuadente. 266.44
Eſt ſtandum conſuetudini in diſpoſitione fructuum eccleſiæ. 164.1
Eſt vtendum contra impetrantem iure, quod impetrauit. 341.28
Exceptio ſuſpicionis, tollitur per conſenſum procuratoris. 353.19
Exceptio ſuſpicionis propoſita, impedit procedi in cauſa. 354.23
Exceptio ſolutionis, elidit actionem. 358.34
Exceptio compenſationis tollit obligationem naturalem, & ciuilem. 358.36
Exceptione præſcriptionis tollitur ciuilis, & ellidítur naturalis obligatio. 367.1
Exceptio habuit ortum in Paradiſo, ab Adam peccante. 351.9
Exceptio peremptoria non tollitur per reſcriptum, de certa ſcientia. 352.13
Exceptiones ſunt comparatæ gratia defenſionis reorum. 350.2
Exceptiones ſunt de iure naturali. 351.8

Exem-

e

Exempti non veniunt in generalitate comprenſi. 359.36
Exempti non tenentur ad collectas Papæ. 359.40
Exempla prælatorum mala ſcandaloſa. 794.3
Exemptio conceſſa curialibus a ſpolijs per Xiſtum, Alex. & alios. 8.10
Exigens plus debito a Camera, tenetur in duplum. 429.99
Ex leui cauſa remouetur iudex ſuſpectus. 353.16
Expenſas pro expeditione bullarum factas, repetit idem. 328.37
Expenſæ fueris concernentes animam, fiunt a camera, concernentes ſolatium viuorum fiunt ab hæredibus. 329.38.
Expenſæ, quæ fiunt in recolligendis fructibus, in primis deduci debent. 303.27
Expenſas factas per prælatum de ſuo patrimonio, pro eccleſia repetiuit hæres. 325.36.
Expreſſe cauetur, quod Papa non alienet bona eccleſiæ. 206.47
Ex quibus cauſis alienentur res eccleſiæ. 206.49
Extrauagans Iulij iij. Conſtitutio declarat, quod fructus beneficiorum tempore obitus beneficiatorum inexactis debentur ſucceſſoribus in beneficiis, & non hæredibus beneficiarii. 648.1
Ex coniecturis coniicitur per arbitrarium iudicis, an acquiſierit clericus intuitu eccleſiæ, vel perſonæ. 290.39

F

FAcultates concedendi facultates diſponendi in illegitimos, ſublatæ; 596.6
Facta Papæ excuſantur, licet videantur iniuſta. 217.53
Factum Papæ eſt iuſtum, licet videatur iniuſtum. 217.54
Feudum, & emphyteuſim perdendi nouus modus. 597.8
Figura iudicij, & verum iudicium, quid ſit. 335.2
Filium habentem vnde ſe alat, non tenetur pater alere, nec e contrario. 599.12
Filij ex concubina non ſuccedunt clericis in illis vncijs inductis de iure ciuili. 256.7
Filiis ſpuriis non eſt adempta facultas ſuccedendi a iure communi conceſſa per hanc Extrauag. Pii Quinti. 597.9
Filiis illegitimis relinquendi facultas cur ſcandaloſa. 499.3
Filios habens an poſſit in Epiſcopum eligi. 593.2
Filios Eccleſiaſticorum occaſionem eſſe damnorum Eccleſiaſticorum. 593.2
Filios in illegitimos diſponendi omnis facultas de quibuſcunque bonis ſublata vna cum facultate ſuccedendi ab inteſtato habentibus illos, 594.4

Fi-

Filios, & filias clericorum, iuſte poſſe ab eis, etiam hodie, ali & dotari. 598.10
Fiſcus ſaccus male ablatorum. 69.97
Fiſcus eſt vbique præſens. 382.66
Fiſcus Papæ, eſt camera apoſtolica. 407.4
Forma licentiæ teſtandi per viam ſacræ pœnitentiariæ. 221
Forma licentiæ teſtandi per viam literarum Apoſtolicarum. 223
Porma licentiæ teſtandi per viam breuis. 229
Forma profeſſionis fratrum Prædicatorum. 246.42
Forſan, dictio cauſaliter iuxta materiam ſubiectam ſignificat certitudinem? licet proprie dubitationem importet. 417.3
Forum exterius multa ad euitanda maiora mala permittit, quæ conſcientia non admittit. 553.4
Frater de iure ciuili tenetur dare dotem ſorori, non habenti, item & ale re. 83.11
Frater clericus poteſt dotare ſororem, aut aliam conſanguineam, de fructibus eccleſiæ. 83.12
Frater minor habetur pro mortuo. 242.11
Frater minor eſt ſucceſſionis incapax, ſicut damnatus in metallum. 242.13
Frater minor poteſt accipere legatum annuum pro expenſis ſtudij. 242.17
Frater minor non eſt capax acquiſitionis, etiam ſi promoueatur ad epiſcopatum, aut alias dignitates. 242.18
Frater minor aſſumptus acquirit eccleſiæ, ad quam eſt aſſumptus. 242.20
Frater minor aſſumptus ad Cardinalatum, ſibi non acquirit. 242.21
Frater minor ſibi non acquirit, etiam translatus ad monaſterium capax. 242.22
Frater minor aſſumptus, poteſt acquirere ex priuilegio Papæ. 245.24
Frater minor bene poteſt diſpenſari ad ſuccedendum. 245.26
Fratres ſeruorũ S. Mariæ non connumerantur inter mendicãtes. 240.5
Fratres conuentuales, & de obſeruantia differunt. 245.39
Fratres minores non poſſunt eſſe pro aliqua re in iudicio. 242.15
Fratres minores non poſſunt accipere legatum annuum quia habet aliquid proprietatis. 242.14
Frat r es minores poſſunt capere legata pro alimentis. 242.10
Fratres prædicatores, ſunt mendicantes. 246.4
Fratres Prædicatores, de conſuetudine poſſunt acquirere non vt retineant. 246.41
Fratres Prædicatores poſſunt ex conſuetudine habere bona in communi, & ex priuilegio. 246.43
Fratres Carmelitæ habent idem priuilegium, quod heremitani. 248.57

Fra-

INDEX.

Fratres prædicatores,ſunt incapaces ad acquirendum,& ad retinendum. 245.39
Fratres Prædicatores non habent actionem,ſed imploratur officinm iudicis. 247.48
Fratres Prædicatores poſſunt ſuccedere in bonis temporalibus priuilegio Clementis quarti. 247.51
Fratres Hæremitani ſunt mendicantes, ſed poſſunt in communi acquirere ex priuilegio Alex. quarti. 247.52
Fratres Hæremitani non poſſunt ſuccedere in bonis feudalibus. 247.53
Fratri minori ſuccedunt conſanguinei ſtatim facta profeſſione, non expectata morte.
Fructum eccleſiaſticorum alij obueniunt vacante beneficio de iure,& de facto,eorumque differentia. 550.3
Fructuum eccleſiæ male, & voluptuoſe conſumptorum reſtitutio,non eſt neceſſaria ſecundum aliquos. 90.39
Fructuum eccleſiæ plura genera. 113
Fructus percepti,debentur hæredibus vſufructuarij. 12.17.
Fructus percepti ex præbenda clerici,tranſeunt ad hæredes. eo.18.
Fructus penſionum lucrati,donari poſſunt. 13.19
Fructus penſionum etiam non exactorum,tranſmitti poſſunt ad hæredes 18.31
Fructus ſeparati,& reconditi ſunt clerici,non ſeparati,vel reconditi eccleſiæ. 83.22
Fructus recollecti mortuo vſufructuario,vadunt ad illius hæredes, non ad proprietarium. 86.25
Fructus penſionum exacti,vel decurſi acquiruntur taliter clerico, quod illos in teſtamento,vel ab inteſtato tranſmittit ad hæredes. 87.27
Fructus beneficij,poſſunt dari creditoribus in cauſam iudicati. 88.31
Fructus beneficij ad ſucceſſorem ſpectare aliqua conſuetudine in contrarium, &c. 655.61
Fructus agrorum, & prædiorum beneficij Eccleſiaſtici conſtitutos referiri pro oneribus ſuſtinendis vſq. ad nouam collectionem. 657.91
Fructus penſionum lucrati, dicuntur proprij,& poſſunt donari. 87.28
Fructus eccleſiæ poſſunt locari,vendi,& obligari. 88.33
Fructus clerico pro victu debiti ſunt ſui,ſi in vſum ſuũ cõuertet. 94.13
Fructus pro victu debentur clerico,licet abunde victum habeat. 14
Fructus eccleſiarum debent diſtribui in ſtipendia miniſtrorum. 165.6
Fructus ſolo cohærentes,ſunt pars fundi. 175.4
Fructus lucrati per penſionarium,ſunt proprij. 264.32
Fructus eccleſiæ in quatuor partes diuiduntur. 278.13
Fructus beneficiorum,non habent inſeruire pro theſaurizando. 279.19
Fructus eccleſiæ non ſunt ſpiritualibus annexi. 366.15

Fru-

Fructus eccleſiæ, & inde acquiſita ſpectant ad eccleſiam iure dominij. 344.3
Fructus percepti de rebus ſpoliorum, ſunt cameræ a die vacationis 409.11
Fructus pro pēſione aſſignati percepti tempore mortis penſionarij, remanet ad eccleſiam grauatam. 11.14

G

GRATIA *Papæ nunquam expirat.* 213.34
Geſta a Papa, ſancta geſta præſumuntur. 215.43
Genera, & qualitates fructum eccleſiaſticorum. 257.12

H

HAbens *patrimonium, non poteſt petere aliquid ab eccleſia vniuerſali, ſed bene a particulari cui ſeruit.* 299.9
Habens licentiam teſtandi, non videtur poſſe codicillari. 203.20
Habens beneficium, licite exercet etiam aliquod artificium. 265.36
Habens patrimonium poteſt viuere de beneficio. 303.29
Habitus non facit monachum. 400.6
Hæredes poſſidentes res mobiles modicas, ſunt tuendi in poſſeſſione. 285.10
Hæredes clerici licite occupant bona poſt mortem. 286.13
Hæredes habent probare ſi eccleſia poſſidet, & e contra. 388.13
Hæreditas delata eccleſiæ, intelligitur inquantum non ſit oneroſa. 310.3
Hæreditas vacans obtinet vicem perſonæ. 204.28
Hæreditas non delata, nec repudiata tranſmittitur per monachum morientem ad monaſterium. 249.64
Hæreditas delata monaco, aditur per monaſterium inuito monacho. 249.63.
Heremitæ poſſunt ſibi acquirere. 250.69
Hæres licet ſit dominus rei fideicommiſſæ, non poteſt alienare. 82.4
Hæres repertus in poſſeſſione, ſtat quouſque de coniecturis dignoſcatur. 289.34
Hæres capiat poſſeſſionem hæreditatis clerici, ſaluo iure eccleſiæ. 293.50
Hodie beneficia ſunt principaliter deputata pro clericis. 304.32
Hodie bona eccleſiarum, ſunt principaliter deputata ad vſum miniſtrorum. 299.8
Hodie clerici habent viuere commode, ſine penuria. 299.10
Hodie clerici non debent viuere ita ſtricte. 301.16
Hodie clericus licite viuet de beneficio, & conſeruat patrimonium hæredibus. 306.37

Hodie eſt difficile dicere quot fructus ſufficiant beneficiato, quia plus vni, & minus alteri. 301.17
Hodie inoleuit, quod clerici appropriant ſibi omnes fructus eccleſiæ. 190.7.
Hodie inualuit, quod clerici appropriant ſibi fructus eccleſiæ. 282.46
Hodie non debent viuere clerici ita ſtricte, ſicut olim. 96.21
Hodie ſacerdotes per contrariam conſuetudinem, poſſunt petere ſalarium. 39.22
Hodie eſt difficile dicere quot fructus ſufficiant beneficiato, quia plus vni, & minus ſufficit. 96.22
Homines offerentes eccleſiæ, habent reſpectum ad Deum. 206.39

I

ID ſolum eſt clericorum, quod probabili ratione conſumunt. 298.3
Ignoranti, & abſenti, non currit præſcriptio. 373.42
Ignorantiæ eſt ſubueniendum. 373.43
Illa forma nunquam debet omitti, ſine qua negotium non poteſt expediri. 342.30
Illa quæ ſunt pro vſu publico, nunquam præſcribuntur. 368.22
Illa præſumitur eſſe cauſa finalis, quæ eſt poſita in lege. 178.11
Illicite acquiſitum dicitur tripliciter. 66.87
Illicite acquiſita reſtituenda, non comprenduntur in bulla. 71.105
Illud quod facti eſt, non præſumitur. 401.11
Immobilia acquiſita per clericum, præſumuntur eccleſiæ. 386.6
Imputetur ſacerdoti, qui acceptauit eccleſiam minus potentem. 317.21
Impoſſibilitas non vitiat promiſſionem factam cameræ. 427.91
In acquiſitis ex doctrina, ſucceditur clerico per ab inteſtato. 266.46
In acquiſitis ex illicite negociatis, ſuccedit camera. 269.64
In acquiſitis ex beneficijs, & ex illicite negociatis per quemuis regularem, ſuccedit camera. 253.81
In adminiſtrvtoribus quales ſunt clerici, potentius eſt ius in vita, quam in morte. 135.4
In æthimologia vocabuli conſiſtit ſubſtantia. 4.1
In beneficialibus Papa eſt dominus quantum ad vſum. 208.3
In beneficialibus Papa poteſt præiudicare ſine cauſa. 14.21
In beneficialibus præſumptio non eſt ſufficiens ad iudicandum. 402.14
In cauſis appellationis ſpoliorum quomodo proceditur. 340.25
In cauſis ſpoliorum quomodo procedatur. 336.8
In cauſis ſpoliorum verbum ſummariæ reijcit ſolemnitates. 336.9
In cauſis ſpoliorum poteſt procedi etiam criminaliter. 340.24
In cauſis ſpoliorum admittitur appellatio facto depoſito. 342.32

In

In cauſis ſpoliorum proceditur ex forma reſcriptorum. 350.3
In cauſis ſpoliorum admittuntur exceptiones releuantes. 351.7
In cauſis ſpoliorum non requiritur ſententia diffinitiua, ſed declaratoria. 409.9
In cauſis ſpoliorum admittitur appellatio facto depoſito. 409.10
In cauſis ſpoliorum poteſt quis allegare de iure tertij, quia conuentus poteſt dicere, quod res ſpectat ad cameram. 415.31
In cauſis ſpoliorum etiam mulier poteſt eſſe teſtis, procuratrix, & arbitrix. 418.36
In cauſis ſpoliorum, poteſt procedi ferijs in dictis etiam in honorem Dei. 423.65
In caſu neceſſitatis, eſt licitum clerico negotiari. 37.16
In debitis cameræ, non valet regula de liquido, ad liquidum. &c. 421.55
In diſtributionibus quotidianis videntur ſuccedere conſanguinei etiam ab inteſtato. 261.25
In diſtributionibus quotidianis, bene poſſunt ſuccedere hæredes. 17.29
In dubio prælatus præſumitur acquirere eccleſiæ. 386.2
In dubio quis præſumitur vti priuilegio. 213.29
In dubio pronuntiatur in fauorem cameræ. 425.81
In dubio de acquiſitis per clericum æquali fit diuiſio inter eccleſiam, & hæredem. 279.22
In feudalibus religioſi non ſuccedunt. 248.60
In forma licentiæ ponitur clauſula toties quoties.
In fructibus penſionum, et fructibus reſeruatis, ſuccedunt conſanguinei. 263.24
In fructibus non conſumptis, ſuccedit eccleſia. 192.13
In fructibus nõ cõsũptis, ſuccedit cõſanguineus, ſi adſit cõſuetudo. 192.14
In fructibus eccleſiæ, vel in acquiſitis de fructibus, ſuccedit ſucceſſor regulariter in beneficio. 258.13
In fructibus non recollectis ſuccedit eccleſia. 259.16
In fructibus maturatis a die mortis, vſque ad apprenſam poſſeſſionem beneficiorum reſeruatorum, ſuccedit camera. 173.1
In hæredibus præſumitur continuari dominium. 11.15
In hoſpitalitate exercenda, habetur reſpectus ad ſitum beneficij. 500.14
In illis, quæ ſunt de iure poſitiuo, Papa poteſt omnia. 208.2
In illis in quibus tractatur de animæ periculo, non currit præſcriptio. 372.40
In illis quæ poſſunt poſſideri iure communi, ſufficit bona fides ſine titulo. 376.56
In illicite per clericũ acquiſitis, non eſt præſumptio pro camera. 398.30
In licentia teſtandi habet clericus, quod poteſt teſtari, & codicillari. 103.22
In

Induſtria æquiparatur patrimonio clerici. 392.23
In locum ſucceſſoris, & eccleſiæ, in ſpolijs hodie eſt ſuffecta Camera Apoſtolica. 259.14
In materia ſpoliorum ſtricte eſt, non late interpretandum. 8.8
In redditibus eccleſiaſticis clerici habent illud ius, quod eſt ſibi a Papa & canone conceſſo. 15.23
In ſcripturis ſanctis, piſcatores inueniuntur ſancti, non venatores. 36.7
In quibus caſibus tenetur ludo lucrans reſtituere. 67.90
In reſcriptis Papæ, ſemper intelligitur appoſita clauſula, modo non ſit alteri ius quæſitum. 69.95
Intentio Papæ non præſumitur de eo, quod verba non important. 70.101
Intellectus ad glo. in cap. præſenti, de off. ord. in 6. 133.35
Improbatur conſuetudo per quam diſtributiones dantur non intereſſentibus diuinis. 165.4
In redditibus eccleſiaſticis tantum habent iuris clerici, quantum ſibi a canone permittitur. 172.24
Inſpicimus ſemper illud, quod eſt magis veriſimile. 180.14
Item clauſula per plura teſtamenta.
Item per codicillos.
Item quandocunque tibi placuerit. 213.32
In quibus caſibus poſſit clericus diſponere de fructibus eccleſiæ. 282.45
In rebus mobilibus poſſeſſor eſt tuendus in poſſeſſione. 285.5
In præſumptionibus faciendis circa acquiſita per clericum, iudex arbitrabitur. 286.14
In rem quam poſſidet eccleſiam per clericum defunctum, ius ſibi dicit. 287.21
In ſingulis clericis præſumitur pro eccleſia, ſed magis pro Prælatis. 290.36
In notorijs non eſt locus ſuſpicioni. 354.24
In hoſpitalitate exercenda, habetur reſpectus ad ſitum beneficij. 300.14
In ſubminiſtratione victus clerico, habetur conſideratio ad qualitatem perſonæ. 301.18
In quot partes diuidantur fructus eccleſiæ. 318.23
In ſpolijs fuit datus certus modus procedendi. 336.7
In ſpectantibus ad Papam principaliter, currit centenaria. 378.61
Intereſt cameræ, quod quis potius ſit ſacerdos, quam clericus. 400.1
In ſacerdotio plura requiruntur. 402.13
In ſpolijs non currit præſcriptio, niſi vt contra eccleſiam. 411.17
In rebus mobilibus, eccleſia nullum habet priuilegium. 412.19
In ſpolijs occultus poſſeſſor afficitur. 413.22
In ſententia excommunicationis, regulariter factum hominis requiritur. 416.32

Inuadens ſpolia eſt ſacrilegus. 425.81
Intellectus illius dicti, Papæ in beneficialibus eſt pro ratione voluntas. 505.3
Intellectus cap. non liceat Papæ. 12. quæſt. 2. 495.1
Intellectus cap. cum vos. de off. ord. 546.1
Intellectus cap. quia ſæpe, de elect. lib. 6. & cap. præſenti. de off. ord. eo. lib. 547.3
Intellectus cap. mandata, de præſump. 553.5
Intellectus cap. 2. de reb. eccl. non alie. 581.1
Intellectus clem. 1. de probat. 501.9.
D. Ioan. Auſtriacus ſpolia optima reportauit, & victoriam naualem ter maximam obtinuit. 490.1
Iudex ſupplet pro reo non opponente exceptionem ſolutionis de qua conſtat. 358.35
Iudex in cauſis ſpoliorum, poteſt procedere in domo, & alias. 338.19
Iudex in præſumptione, & computatione facienda circa bona acquiſita, deducet expenſas victus ſemper de bonis eccleſiæ. 286.15
Iudex vanas, & delicatas expenſas deducet de bonis clerici. 286.16
Iudex non poteſt aliquid immutare, vbi ius eſt alteri quæſitum. 351.12
Iudicium redditur in inuitum. 311.8
Iulij III. bullæ ſpolia concernentis fragmentum. 519.1
Aliud eiuſdem Iulij III. bullæ fragmentum. 519
Iura prohibentia clericum teſtari de fructibus beneficij, loquuntur indiſtincte. 24.50
Iura quæ conſuetudinis authoritatem fouent. 559.4
Iura quæ habent quod fructus Eccleſiæ ſunt Chriſti, quomodo intelligi habeant. 661.125
Iuramentum, & tranſactio a pari procedunt. 356.29
Iure humano inducta eſt forma alienandi eccleſiaſtica bona. 581.1
Iuſtitia perdit cultum ſuum per turbam obſtrepentium. 550.5
Ius præſcriptionis fuit inductum auctoritate principis. 352.14

L

LAbores, & ſeruitia debent recompenſari. 200.4
Laicus percipiens decimas, ſi ſpoliatur a rectore, non intentat ſpolium. 376.57
Licet clerici non poſſunt conducere, poſſunt tamen in conducta in qua ſuccedunt remanere. 37.12
Licet clericus poſſit facere artificium, tamen non poteſt ſi eccleſia ei ſufficit ad victum. 47.39

Le-

Legata, & hæreditates relicta fratribus minorum, ſoluuntur officio iudicis. 248.31
Legatum factum religioſo, præſumitur intuitu monaſterij factum. 296.58
Legem humanam omnem, quatenus humana eſt, conſuetudo tollere poteſt. 562.8
Legitima per patrem, vel filium profeſſum, debetur emiſſa profeſſione. 252.75
Legitima ſemper admittitur exceptio, licet Papa aliquid mandet præciſe fieri. 342.29
Lex promulgata per tempus præteritum, importat canonem latæ ſententiæ. 407.6
Lex debet conuenire tempori. 69.96
Lex non debet habere ſuperfluam ſillabam. 181.18
Lex naturalis, qua bonorum Eccleſiæ alienatio prohibetur, quæ ſit. 499.3
Lex humana non poteſt tollere diuinam vel naturalem. 598.10
Lex maiore cum deliberatione conditur, quam fiat commiſſio. 523.5
Libello euidenter inepto, non eſt reſpondendum. 338.18
Licentia teſtandi a ſede apoſtolica obtenta, habet clauſulam de licite acquiſitis. 74.111
Licentia teſtandi ſolet impetrari ab Epiſcopis, non a clericis, quia clerici beneficiati ſecundum aliquos libere diſponunt, de fructibus eccleſiæ ſine licentia. 160.19
Licentia teſtandi conceditur per viam iuſtitiæ, & per viam gratiæ. 199.18
Licentia teſtandi per viam gratiæ. 202.15
Licentia teſtandi eſt indultum odioſum. 203.19
Licentia concedi ſolet in forma, etiam ſuccedenti ab inteſta. 204.25
Licentia teſtandi conceditur a Papa, ſine expreſſa cauſa. 210.14
Licentia teſtandi conceſſa Cardinali Seripando. 211.17
Licentia teſtandi, ſeruatur inuiolabiliter a collectoribus ſpoliorum. 211.18
Licentia teſtandi, non extenditur ad codicillandum. 212.22
Licentia teſtandi, non amittitur etiamſi quis non teſtetur per decennium. 214.36
Licentia teſtandi ex regeſtris Innocentij iij. 231.7
Licet clericus non reſidens priuetur beneficio, non tamen tenetur reſtituere fructus. 65.81
Licet eccleſia vacet eius, poſſeſſio non vacat. 204.37
Licet fructus eccleſiæ non obligantur per clericum, obligantur tamen per iudicem. 311.7

Longa interpretatio doctorum non eſt mutanda. 99.32

Luxuriantes in bonis eccleſiæ, tenentur ad reſtitutionem. 279.29

Licet contractus factus eccleſia vacante ſuper rebus eccleſiæ, eſt ipſo iure nullus tamen poteſt ratum haberi ſi ſit vtilis, 422.61

M

Male acquiſita, prudenter facimus ſi in eleemoſinam damus. 62.78

Maius bonum eſt in ſacerdotio, quam in aliÿs ordinibus. 401.7

Magis lucroſa magis deſiderabilia. 401.9

Melioramenta facta in rebus eccleſiæ de ſuo patrimonio, clericus repetit. 101.37

Meliorationes factæ per prælatum in rebus eccleſiæ, ſunt eccleſiæ. 101.37

Merita, & ſeruitia probari debent reſpectu cameræ. 420.53

Minus peccatum dare conſanguineis, quam extraneis. 83.14

Minores non poſſunt acquirere, nec in communi, nec in particulari. 241.10

Miles ſeculi, & miles cæleſtis æquiparantur. 311.9

Moriente prælato proprietas, & poſſeſſio eccleſiæ, remanet penes Chriſtum. 205.35

Monaci non habet velle, nec nolle. 210.13

Monaci non poſſident, ſed poſſidentur. eo.13

Monaci in ſuo ingreſſu, dedicant ſe, & ſua Deo. 219.69

Monaci ſunt dicti ab vnitate. 241.7

Monaci regulariter intelliguntur Sancti Benedicti. eo.8

Monaſterium ſuccedit profeſſo. 246.47

Monaci poſſunt acquirere in communi. 248.54

Monaſterium ſuccedit in illis, quæ tenentur extra ſanguinem. 249.62

Monaſterium habetur loco filÿ. eo.65

Monaſteria ſuccedunt in bonis delatis conuerſis. 250.68

Monacho non tacite, nec expreſſe profeſſo, ſuccedunt conſanguinei. eo.71

Monachus vagans apoſtatando, non recuperat bona monaſterio acquiſita eo.71

Monaſterium debet reuocare vagantem. 252.78

Mulier acquiſitum ex meretricio retinere poteſt. 67.89

Multis modis quid poteſt dici proprium. 110.15

Mulieribus non conueniunt negociationes. 280.34

Multum differunt viuere commode, & ſine penuria. 300.15

Mulier obligata pro ſpolÿs non iuuat ſe beneficio velleiani. 423.66

Mutum nequit iuſte fieri niſi gratis. 569.3

N

Negotia lucri, & cupiditatis ſunt interdicta monachis, & clericis. 48.43

Negociatio quæ non ſit cauſa lucri,non eſt probibita. 50.45
Negocium ſeculare non poteſt diffiniri,quia multiplex. 52.52
Nihil habens nihil dat. 243.28
Negociatio quæ ſit non lucri cauſa,non eſt prohibita. 266.42
Nihil habens,dare non poteſt. 276.27
Nemo debet proprijs expenſis militare. 304.32
Negociator clericus,vt peſtis vitandus. 387.9
Negocia ſunt prohibita tantum beneficiatis. 398.32
Negocians intendens principaliter ad lucrum, eiicitur de templo paradiſi. 53.54
Negocia ſecularia prouenientia ex carnis concupiſcentia,ſunt prohibita. 57.59.
Non eſt curandum de verbis,quia ſunt accommodanda materiæ. 59.68
Nullus niſi pro peccato mortali excommunicatur. 59.69
Nihil tam naturale, quam rem acquirere de voluntate tradentis. 63.80
Negociationes ſunt interdictæ clericis omni iure. 66.86
Non reperitur iure cautum,quod elricus ſatiſdet. 88.32
Non eſt probibitum vendere fructus decimarum,& oblationum. 90.36
Nihil debet ab eccleſia accipere,qui habet aliunde vnde viuat. 92.2
Nullus clericus dicitur habere dominium ſui beneficij. 92.6
Nomine cibariorum,non veniunt veſtimenta. 94.15
Nomine alimentorum veniunt veſtes,& habitatio. eo.16
Nullus eſt proximior clerico,quam eccleſia. 101.36
Non eſt aliquod dominium, vel poſſeſſio clericorum in rebus eccleſiæ. 111.17.
Non valet ſtatutum per quod minuitur cultus diuinus. 165.5
Non poteſt Papa ab vna eccleſia auferre,& dare alteri ſine cauſa. 208.7.
Non poteſt fieri exequutio pro debitis clerici in fructibus pro victu aſſignatis. 191.10
Non conſumpta per clericum,reſeruantur eccleſiæ. 192.12
Non reperitur iure cautum, quod clericus præſeruet ſibi portionem pro victu aſſignatam,non conſumptam, 194.19
Non valet diſponi niſi facta mentione de licentia,ſecundum aliquos. 212.25
Non valet diſpoſitio Papæ contra legem, niſi de lege faciat mentionem. 00.39
Non ſufficit habere authoritatem gerendi, niſi quis gerat eo modo, quo poteſt. 214.26
Non poſſumus de actis Papæ iudicare. 217.51
Nō valet cōſuetudo cōtra canones præceptiuos,vel probibitiuos. 248.56
Non medicantes,non poſſunt acquirere ſibi in particulari. 238.58
Non valet ſtatutum excludens clericos a ſucceſſione. 255.4

Non exiſtentibus deſcendentibus ſuccedunt aſcendentes, & collaterales. 257.10
Non eſt licitum artificium clerico, quando ei eccleſia ſufficit. 265.39
Non eſt prohibitum lucrum, quod prouenit ex opera, & rebus clerici. eo.43
Non ſunt mutanda, quæ certam ſemper habuerunt conſuetudinẽ. 269.62
Non eſt facienda præſumptio captioſa alicui. 288.28
Non arctatur hæres ad probandum bona eſſe ex induſtria acquiſita. 292.48
Non poteſt clericus de fructibus eccleſiæ ſibi acquirere. 283.51
Non eſt præſumendum hæredem velle poſſidere alio nomine, quam vt defunctus. 397.28
Non eſt neceſſaria ſententia declaratoria, quando eſt notorium ſpolia prouenire ex beneficijs, vel ex illicite negotiatis. 410.16
Nulla antiqua poſſeſſio iuuat mala fide poſſidentem. 373.44
Nullus niſi prælatus habet officium acquirendi pro eccleſia. 299.37

O

OBlata eccleſiæ, Deo oblata dicuntur. 125.18
Oblata eccleſiæ, Deo ſunt oblata. 369.29
Obligatus exigere ſpolia, ſi deficit tenetur de ſuo. 418.39
Occultos peccaeor, non tenetur reſtituere fructus medij temporis. 62.77
Occupantes ſpolia, ſunt ſuſpenſi. 421.58
Odioſa conceſſio, reſpicit primum actum tantum. 212.19
Omne peccatum, quod eſt contra præceptum legis naturalis, & diuinæ mortale eſt. 59.67
Omnes contractus cameræ, ſunt contractus bonæ fidei. 427.90
Omnis lis finitur iuramento. 356.28
Oportet fieri traditionem a viuente illarum rerum qnas donat clericus. 107.11

P

PAnnicularia quæ dicantur. 490.1
Papa ſine cauſa, poteſt imponere penſionem in beneficijs. 15.22
Papa eſt dominus omnium beneficiorum. 20.35
Papa pro neceſſitatibus ſedis apoſtolicæ, ſolet reſeruare fructus beneficiorum. 20.37
Papa vtitur prouentibus beneficialibus, vti vult. eo.28
Papa Chriſti vicarius cum omnimoda poteſtate. 20.40
Papa poteſt tollere ius quæſitum ex lege ſua. 21.42

Papa concedit, & concedere ſolet monachis licentiam teſtandi de fructibus eccleſiarum. 21.43
Papa poteſt reuocare gratiam, poſt ius alteri quæſitum. 24.49
Papa, & Imperator non poteſt diſponere, quod ſtetur dicto vnius teſtis in præiudicium tertij. 70.102
Papa concedit licentiam teſtandi, de acquiſitis parce viuendo. 193.15
Patrimonium eccleſiæ eſt commune, & propterea nullus ſibi appropriet. 205.33.
Papa Vicarius Chriſti, non habet diſſipare bona Dei. 206.43
Papa in beneficialibus, & in bonis beneficiorum dominus. 207.51
Papa in beneficialibus, poteſt quem ſuo iure priuare ſine cauſa. 208.52
Papa Vicarius Chriſti cum omnimoda poteſtate in terris. 208.5
Papa habet plenitudinem poteſtatis. 208.6
Papa in bonis beneficiorum, habet omnimodam poteſtatem. 289.8
Papa poteſt ſubijcere eccleſiam alteri, & iura vnius alteri dare 209.9
Papa facit monachum profeſſum teſtabilem. 209.10
Papa concedit quotidie priuilegium teſtandi, etiam collegijs Rom. Cur. 214.41
Papa ſi non poſſet concedere licentia teſtandi, non concederet. 216.44
Papa præſumitur motus ex cauſa rationabili. 216.45
Papa faciens ad ſupplicationem, ſi non apparet cauſa, præſumitur motus ad importunitatem. 216.46
Papa concedit licentiam ex certa cauſa. 216.47
Papa poteſt facere de vno aliud. 217.55
Papa Chriſti Vicarius, & Dei locumtenens. 217.56
Papa omnia diſponit, & iudicat. 217.57
Papa non eſt, qui dicat cur ita facis. 217.58
Papa diſpenſat in omnibus, in quibus non reperitur expreſſe prohibitum. 217.59
Papa poteſt aſſignare penſionem etiam laico, etiam ſine cauſa. 217.61
Papa in beneficialibus dominus. 218.62
Papa ſanctus reputatur. 218.63
Papa regulariter non diſpenſat ſupra ius diuinum. 218.65
Papa in licentia teſtandi, diſpenſat ſine cauſa. 218.66
Papa quotidie concedit monachi, licentiam teſtandi. 219.68
Papa non eſt verus, & abſolutus bonorum Eccleſiaſticorum dominus 499.2
Papa eo temporis momento, quo electus eſt, accipit a Deo poteſtatem ſuper totum corpus Chriſti myſticum. 499.2
Papa & alij beneficiarij quomodo poſſunt alienare iuſte fructus beneficiorum collectos, & colligendos ſine iuſta cauſa, & ſolennitate. 611.2
Papa non ſubeſt iuri humano. 581.1

Papa cum cauſa rationabili diuidere, & vnire, Eccleſias conferre, & auferre beneficia poteſt, etiam ſine beneficiariorum culpa. 507.6

Papa plus iuris habet in clericos, & bona eorum eccleſiaſtica, quam Rex in laicos, & bona eorum laica, & ratio huius differentiæ noua. 592.4

Papa non poteſt conſecrata benedictione conſtitutiua ſacri profanare, antequam deſinant eſſe talia. 587.10

Papa non eſt bonorum eccleſiaſticorum dominus, ſed ſummus eorum adminiſtrator. 541.2

Papa iure naturali tenetur ſeruare pacta iuſta, ſecum, vel inter alios facta, ſed ex cauſa poteſt eis derogare. nu. 2. Quod ipſum dicendum eſt de dominio. 582.3

Papa bonis eccleſiaſticis neque inter viuos, neque in vltima voluntate pro libito vti poteſt. 551.1

Papa paſſim concedit clericis teſtandi facultatem de ſuperfluis redituum beneficiorum ſuorum, quæ inteſtatis eis morientibus ſpolia remanent. 542.3

Papa lege naturali prohibetur alienare bona Eccleſiaſtica ſine cauſa. 499.2

Papa non ſubeſt iuri humano. 581.1

Papa ſicut non poteſt bona eccleſiarum inferiorum iuſte alienare ſine cauſa, & conſenſu beneficiariorum, ita nec reditus eorum. 513.3

Papa licet poteſtatis plenitudinem acceperit, ſocios tamen qui ipſum in ea exercenda iuuent, aſſumere debet. 551.5

Papa non ſolum non poteſt iuſte ſine cauſa alienare prædia Eccleſiæ Romanæ, ſed neque vſum fructum eorum. 511.1

Papa non rarò beneficiorum vacantium fructus vnius, aut alterius anni concedit nonnullis Epiſcopis debitis oneratis. 541.2

Papa in miſſarum ſolemniјs, cur vbique & ſemper pallio vtitur, aliј vero Prælati minime. 554.7

Papa immediatus a Deo ſuam poteſtatem accipit, quam Principes ſeculares. 512.5

Papa ſine iuſta cauſa rem Eccleſiæ etiam inferioris alienare iuſte nequit. 502.1

Papa nulla lege humana ligatur, ſaltem quo ad vim coactiuam. 499.2

Papa qui ſine cauſa patrimonium, vel beneficium alicui adimit an peccet, & reſtituere teneatur. 582.4

Papæ omnes eccleſiæ res eſſe, quomodo intelligendum. 554.7

Papæ nomen, & ſi Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis conueniat; antonomaſticè tamen ſoli Romano Pontifici attribuitur. 498.1

Papæ, & eccleſiæ vniuerſali immediate a Deo commiſſa bonorum eccleſiaſticorum adminiſtratio. 542.4

Papæ, aut Monarchæ, voluntates donantium ſine iuſta cauſa mutare non licet.

licet. 504.2

Papæ debentur fructus eccleſiarum menſarum Patriarchalium, Metropolitanarum, &c. a die vacationis, vſque ad diem prouiſionis. 526.7

Papæ ſemper ea mente fuerunt, vt ſpolia cederent Cameræ Apoſt. & non alijs. 517.4

Patrum ſanctorum decretis quod non eſt conſtitutum, ſuperſtitioſis inuentionibus affirmandum non eſt. 543.5

Paria ſunt non teſtari, & inutiliter teſtari. 213.30

Paria iudicantur non fieri, & fieri non recte. 71.62

Pars ſuper abundans de fructibus eccleſiæ, erogatur in pauperes. 277.6

Pariſicantur in acquiſitis per clericum patrimonium, & induſtria. 288.30

Pactis, & conuentionibus eſt ſtandum. 356.30

Pauper non tenetur vltra, quam facere poteſt. 360.41

Paulus Odeſchalcus, & Franciſcus fratres laudati. 532.7

Pauli iij. Bulla concernens ſpolia. 514.1

Pauli iv. Bullæ de ſpolijs fragmentum. 522.6

Peccatum mortale notorium, inducit ſuſpenſionem, vt quis non exerceat officium ſuum. 62.75

Peccatum tale eſt, qualis eſt finis per quem fit. 53.53

Penſio eſt quid prophanum. 116.8

Penſio eſt pars fructuum prius a beneficio ſeparata. 656.80

Penſio aſſignatur cauſa alimentorum. 117.10

Penſionarius tranſmittit terminos penſionis non exactos, ad hæredes ex teſtamento, & ab inteſtato. 135.6

Penſiones etiam laico aſſignari ſolent. 117.9

Penſio poteſt aſſignari etiam laico. 263.26

Penſionarius non tenetur dicere officium. 263.27

Penſio videtur aſſignata pro alimentis. 263.29

Penſiones decurſæ non ſolutæ in vita, tranſmittuntur ad hæred. etiam ab inteſtato. 117.12

Penſiones ſunt quid profanum. 322.29

Penſiones non exactæ, traſmittuntur ad hæredes ab inteſtato. 322.30

Permittuntur multa ad ſedandas diſcordias exteriores, quæ non ſedant interiores. 538.6

Perſonæ quibus creditur, quod lenitate potius, quam liberalitate vendant 54.58

Perſona hæredis, cenſetur vna cum perſona defuncti. 375.53

Perſona litterata prodeſt eccleſiæ vniuerſali. 301.22

Perſonæ incapaci regulariter legari non poteſt. 204.24

Per artificium clericus, licite ſibi victum parat. 264.34

Per canones antiquos non poterat clericus habere propria. 202.16

Per

Per paupertatem actum redditur inanis. 360.42
Petrus,& alij Pontifices Maximi,cur bonorum eccleſiaſticorum administrationem diuiſerint. 554.6
Pœna clerici negociatoris. 58.66
Pii iv.bullæ fragmentum. 524.5
Alia bulla eiuſdem. 525.527.529
Eiuſdem breue quoddam. 529
Pii v.bulla de ſpoliis clericorum. 534.1
Pii v.benignitas quibus maxime reſplendet. 582.3
Pium eſt illius adimplere voluntatem,qui loqui non poteſt. 244.34
Poſſeſſio beneficiorum reſeruatorum in Regno Neapolitano capta plumbeis bullis non expeditis perimit ius quæſitum per ſimplicem ſignaturam. 528.3
Poſſeſſionem capiens per ſolam ſignaturam non eſt regulariter iudicandus intruſus,vt aſſeruit Fel. 528.3
Poſſumus ſolum,id quod iuſte poſſumus. 551.6
Poteſt clericus dare conſanguineis ad ſubueniendum, non ad illos ditandum. 190.8
Poteſt ferri ſententia pro camera,etiam ipſa non iſtante. 429.98
Præbendarius poſſidet bona nomine eccleſiæ. 388.12
Præbendæ ad quid dentur canonicis. 279.27
Præcepta Decalogi omnia ſunt naturalia. 499.3
Prædia acquiſita de ſpolijs ſunt exempta. 426.85
Prædium emptum de pecunia eccleſiæ,efficitur eccleſiæ. 11.13
Prælatus poteſt alienare mobilia eccleſiæ,quæ ſeruando non poſſunt ſeruari. 81.1
Prælatus habet liberam diſpenſationem in fructibus. 81.3
Prælatus in diſponendo de rebus eccleſiæ,debet habere Deum ante oculos. 82.8
Prælatus tenetur de fructibus eccleſiæ,alere conſanguineos. 83.10
Prælatus tenetur de culpa per eum in rebus eccleſiæ commiſſa. 86.24
Prælatus regularis,non poteſt teſtari etiam ſi ſit Cardinalis. 83.15
Prælatus ſecularis intuitu perſonæ acquirens,ſibi acquirit,regularis vero acquirit eccleſiæ. 84.17
Prælatus habet viuere cum ſuis famulis,de bonis eccleſiæ. 201.6
Prælatus licite remunerat de bonis eccleſiæ illum,qui inſeruit eccleſiæ. 201.7
Prælatus emens nomine eccleſiæ,acquirit eccleſiæ dominium, & poſſeſſionem. 293.49
Prælatus tenetur ſoluere omnia debita ſui prædeceſſoris,ſi non fecit inuentarium,ſi fecit,tenetur pro viribus hæreditarijs ſecundum aliquos. 309.2

Prælati, & Rectores quandoque appellantur Domini rerum eccleſ. & quare. 662.130
Prælatus non præiudicat eccleſiæ, ſi poſſeſſionem legat aut dimittit. 389.16.
Prælatus tenetur acquirere eccleſiæ. 385.3
Prælatus habet interdictum vnde vi ad bona eccleſiæ. 387.11
Prælatus poſſidet nomine eccleſiæ, & vt commodatarius. 347.13
Prælatus pro ſua ſuſtentatione poteſt pignorare rem eccleſiæ, quam ſucceſſor tenetur reluere. 310.6
Præſcribuntur etiam patrimonialia cæſaris. 368.23
Præſcriptio operatur vti decretum. 363.4
Præſcriptio eſt ſimilis ſolutioni. 364.5
Præſcriptio prodeſt fideiuſſori. 364.6
Præſcriptio contra eccleſiam currit ſpatio 40. annorum. 411.18
Præſcriptione firmatur, quod alias eſt inualidum. 26.47
Præſumendum non eſt iuſtam cauſam interueniſſe in alienatione rei Eccleſiæ, etiam per Papam facta, niſi de illa conſtet. 500.8
Præſumere negocium in clerico, eſt præſumere delictum in eo. 389.16
Præſumitur contra prælatum, qui non fecit inuentarium. 285.7
Præſumitur eſſe eccleſiæ illud, quod poſſidet prælatus poſt adeptam prælaturam. 88.33
Præſumitur teſtator voluiſſe vti facultate quam habet. 213.28
Præſumitur quis facere actum, ex capite quo ſibi eſt vtile. 213.31
Præſumitur ſemper pro eccleſia, niſi hæres probauerit. 285.8
Præſumitur in dubio pro hipoteca cameræ. 429.96
Pretium non prædium, vſu conſumitur. 246.45
Principes ſeculares, non poſſunt conſtituere legem in rebus eccleſiæ. 172.25
Principes non tollit, quæ ſunt de iure naturali, vel gentium. 351.11
Primogenitum auctoritate Regia inſtitui poſſe cum clauſula, vt deficientibus legitimis, illegitimi ſuccedant. 521.2
Priuilegio diuino ad Papam pertinet ordinatio, & iudicium de rebus ſpiritualibus, & eccleſiaſticis. 541.2
Priuilegium teſtandi, eſt priuilegium aliquid faciendi. 214.37
Priuilegium faciendi, nunquam perditur. 214.38
Priuilegio dubio, inſpicitur intentio concedentis. 177.7
Probanda cauſa eſt ſine qua iuſte aliquid fieri nequit. 500.9
Pro camera agitur ex ſola pollicitatione. 428.98
Pro camera valet promiſſio ſine ſtipulatione, ſine cauſa. 420.54
Pro communi vtilitate datum, vſibus particularibus non eſt applicandum. 205.44
Pro eccleſia, ſemper benigna ſit interpretatio. 101.2

Pro rebus cameræ agi poteſt ex officio, & iudex ſupplex in his, quæ ſunt facti. 427.86
Pro remunerationem ſeruitij eccleſiæ impenſi, poſſunt alienare res eccleſiæ. 201.8
Pro ſuſtentatione clerici, non poſſunt vendi res eccleſiæ. 317.20
Probibitum alienari, eſt probibitum vſucapi. 372.37
Probat camera ſi prætendat fuiſſe acquiſitum ex negociatione. 389.16
Probibitio teſtandi, eſt de iure poſitiuo. 164.14
Probibitio teſtandi clericis, eſt de iure poſitiuo. 218.64
Profeſſo habenti filios, ab inteſtato ſuccedit monaſterium, filijs legitima remanente. 251.73
Propter culpam prælati defertur eccleſiæ iuramentum in litem. 291.42
Poteſt fieri alienatio de rebus eccleſiæ, pro ſolutione debitorum. 312.10
Poſſeſſor tenetur ad omnia ſpolia, & ad annexa. 412.20
Punitur clericus male diſpenſans. 283.50

Q

QVando liceat monachis conducere terras, & habere ad firmam. 36.10
Quatuor requiſita ad validitatem contractus emptionis. 54.57
Quantitas rei, facit donum licitum, & illicitum. 83.15
Quatuor caſus in quibus clericus diſponit, de rebus eccleſiæ. 106.8
Quando permixtim eſt facta acquiſitio per clericum, iudicis eſt arbitrium quantum de patrimonialibus, de artificio, aut doctrina, & de eccleſiaſticis ſit acquiſitum. 130.32
Quando ſit ſumendum argumentum a contrario ſenſu. 178.10
Quare licentia conceſſa teſtandi per pœnitentiariam dicatur per viam iuſtitiæ. 199.2
Quare in licentia ponitur clauſula, parce viuendo acquiſitis. 202.13
Quare bona eccleſiarum, ſunt diuiſa eccleſiis diuerſorum locorum. 213.32
Quare bonorum eccleſiæ gubernatio ſit prælatis conceſſa. 213.34
Quare clericus non poteſt locare operam ſuam per totum diem. 265.35
Quando ſit licitum clerico negociari. 266.45
Quando relictum clerico, aut parocho intelligitur relictum intuitu eccleſiæ, vel perſonæ. 268.59
Quale ſit peculium aduenticium clericorum. 276.2
Quando mulier præſumatur acquiſiſſe de bonis ſuis. 279.37
Quas ex penas factas per clericum approbet iudex. 286.17
Quando præſumatur pro eccleſia. eo.18
Quando rector eccleſiæ, præſumitur acquiſiſſe de bonis eccleſiæ. eo.47

Quan-

Quando legatum factum canonicis, præſumitur factum eccleſiæ, vel ſingulis. eo.59
Quando conſtat clericum ante beneficia habuiſſe patrimonium, agens probet. 289.33
Quando iudex delegatus poſſit recuſari. 353.20
Quando de iure canonico, vel ciuili ordinarius poteſt recuſari. eo.21
Quando eccleſia tenentur ad expenſas litis facta pro ipſa. 317.19
Quando clericus habet ſatisfacere debita de patrimonio. 321.27
Quando intelligatur illud, quod eccleſia habent ſufficere clerico & ſuis. 302.23
Quando officialis præſumitur acquiſiſſe de bonis reipublicæ. 297.61
Quando tutor præſumatur acquiſiſſe de bonis pupilli, eo.62
Quando hæres inſtitutus, occupantes relicta per clericum, incidat in pœnam. 292.44
Quando vicarius eccleſiæ, præſumitur acquiſiſſe de bonis eccleſiæ. 292.46
Quando ſit licitum clerico negociari. 266.45
Quæ vagans acquirit monachus, acquirit monaſterio. 252.77
Quæ expenſæ deducantur, de fructibus eccleſiæ. 84.93
Quæ interuenire debent in alienatione rerum eccleſiæ. 101.1
Quæ ſint illa, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt. 102.5
Quæ dicatur minima, vel modica quantitas. 106.7
Quæ venatio ſit permiſſa, & interdicta clericis. 36.6
Quæ ſint perſonæ miſerabiles. 38.20
Quæ concurrere debent, vt religioſus, & monachus aduocare poſſit. 41.27
Quæ bona defuncti clerici occupet eccleſia, & quæ hæres. 287.33
Quæ ſcientia requiritur in epiſcopo, & alijs inferioribus. 303.26
Quæ requiruntur ad ſubſtantiam præſcriptionis. 365.12
Quæ actiones competunt contra inuadentem ſpolia. 374.46
Quæ eccleſiæ hodie gaudent centenaria. 376.64
Quæcunque acquiſita ex officijs, vadunt ad conſanguineos. 269.61
Quæſita de rebus eccleſiæ, eccleſia vendicat. 98.29
Qui ſint perſonaliter, & ſimpliciter beneficiati. 84.18
Qui poteſt teſtari, poteſt codicillari. 203.21
Qui & quales ſint mendicantes. 240.4
Qui ſint regulares non mendicantes. 241.6
Quicunque poſſideat, præſumptio eſt pro eccleſia. 284.
Quid ſit adminiſtrationem habere in eccleſia. 295.33
Quid ſit prælationem habere in eccleſia. 296.54
Quid importet verbum ſine ſtrepitu. 350.13
Quid importat clauſula ſola facti veritate inſpecta eo.6
Quid ſit tranſactio. eo.21

Quid ſit quaſi figura iudicij. 335.3
Quid ſit ſtrepitus iudicij. 339.20
Quid importet clauſa vocatis vocandis. 342.31
Quid importet clauſula appellatione remota. 60.34
Quid continetur appellatione fructuum. 303.28
Quid ſit artificium. 46.37
Quid ſit proprie negociatio. 46.38
Quid ſit mercator. 47.40
Quid ſit beneficium habens adminiſtrationem. 84.18
Quid ſit luxuria. 277.9
Quid ſit ſpoliam in ſingulari prolatum. 4.6
Quid ſit res iudicata. 357.33
Quid ſint ſpolia. 365.13
Quidquid habent clerici, ſunt bona pauperum. 277.10
Quidquid plus iuſto pretio appetit homo, turpe lucrum eſt. 52.50
Quibus modis negociatio licita ſit illicita. 52.51
Quilibet de populo agere poteſt ad legata ad pias cauſas. 244.35
Quilibet laicus poteſt agere pro recuperatione ſpoliorum nomine cameræ. 347.14.
Quilibet præſumitur negociari cauſa cupiditatis, non neceſſitatis. 57.64.
Quilibet præſumitur eſſe talis, qualem habitum portat. 400.5
Quilibet admittitur ad intentandum interdictum pro rebus cameræ. 424.74
Quilibet agit pro iniuria illata cameræ. 424.75
Quilibet poteſt ſtipulari pro camera. 427.88
Quilibet pro camera agit ſine mandato. 425.76
Quilibet ordinari debet ad beneficium. 368.7
Quis dicatur honeſte, vel inhoneſte negociari. 252.40
Quis præſumitur talis eſſe, qualem eſſe requirit qualitas beneficij. 400.3
Quo iure ſpolia clericorum Romani Pontifici debeantur. 599.74
Quod in vno eſt prohibitum, in cæteris videtur permiſſum. 81.2
Quod clericus poſſit alienare de rebus eccleſiæ, ſi tantundem de ſuo contulit, intellige ſi contulit ante alienationem. 216.48
Quod dicitur, quod acquiſita per prælatum, præſumuntur eccleſiæ acquiſita, intellige quando contentio eſt cum eccleſia, ſecus ſi cum alio. 296.60
Quod illicite acquiſita ſpectent ad cameram declarat bulla Pauli IIII. 74.112
Quod in licentia teſtandi apponitur in pios, & non pios vſus. 210.15
Quod in laico eſt aduenticium, in clerico eſt quaſi caſtrenſe. 276.3
Quod non mutatur ſtare non pohibetur. 335.1

Quod

Quod non eſt ex fide, peccatum eſt. 374.47
Quodlibet beneficium præſumitur habere reddituum pro victu duorum. 390.19
Quomodo intelligatur beneficium ſufficiens clerico. 300.12
Quomodo iudicatur ſufficientia beneficij. 302.24
Quomodo intelligatur bona fides. 374.48
Quomodo probetur centenaria. 376.65
Quomodo intelligatur regula, qui poteſt teſtari poteſt codicillari. 212.21
Quotidianæ diſtributiones acquiruntur clerico. 303.28
Quotidie per quemlibet obtinetur licentia teſtandi pro qualibet ſumma a Papa. 211.16

R

RATIO quare clerici ſeculares, poſſunt neceſſitate inſtante, habere res conductas eorum nomine, monachi vero non. 36.10
Ratio quare non licet epiſcopis aduocare. 38.18
Ratio quare clericus acquiſitum promiſſis, faciat ſuum. 268.58
Ratio quare clericus magis poſſit donare, quam legare. 135.5
Ratio quare in rebus eccleſiæ alienandis, non requiritur ſubcriptio, niſi in caſibus expreſſis. 101.2
Rector patiens rem eccleſiæ præſcribi, tenetur eccleſiæ. 365.16
Reditus annus res immobilis cenſetur. 568.16
Redditus futuri beneficiorum pro eccleſia obligantur. 312.11
Regularium, alij mendicantes, alij non mendicantes. 240.2
Regularibus mendicantibus habare propria regula prohibet. eo. 3
Regula fratrum Minorum eſt fundata in arctiſſima paupertate. 241.9
Regula fratrum minorum non poteſt gloſari. 244.30
Regulariter non eſt recedendum a verbes teſtatoris. 418.42
Regulariter currit annus ad faciendum ſe promoueri. 400.4
Rei emptæ de pecunia eccleſiæ, acquiritur cameræ nedum dominium, ſed & actio perſonalis. 422.60
Rei eccleſiæ poſſeſſio nunquam vacat, nec etiam per mortem prælati. 369.26
Rei vendicatio competit dominium habenti. 247.49
Rei vendicatio competit eccleſiæ, contra quaecunque. 113.21
Relictum clerico adminiſtrationem non habenti, videtur relictum intuitu perſonæ. 279.24
Relictum intuitu perſonæ, non acquiritur eccleſiæ. eo.25
Relictum eccleſiæ, Deo relictum cenſetur. 369.28
Religioſus non habet velle neque nolle. 49.44
Religioſus profeſſus tria ſubſtantialia prohibetur teſtari, ſecus ſi non

pro-

profitetur. 168.18
Religioſus regulariter non dicitur poſſe habere propria. 296.57
Religio clericorum ſocietatis Ieſu inter mendicantes computatur. 240.5
Religioſi non ſuccedunt in illis, quæ non poſſunt pertinere niſi ad hæredes ſanguinis. 248.61
Religioſi non aduocant, nec procurant. 267.54
Remedia tria obtinendi abſolutionem ab obligatione reſtituendi fructus eccleſiaſticos varijs ex cauſis male perceptos. 557.4
Remiſſio magnæ quantitatis a quodam prælato de redditibus Eccleſiaſticis cuidam diuiti ſine pietatis vel paupertatis intuitu facta inualida. 565.5
Remiſſio debiti eſt donatio. 565.5
Reprobatio glo. in c. præſenti, de offi. ordin. quæ diſtinguit inter fructus ſimplicis beneficij, & habentis adminiſtrationem. 25.51
Requiritur centenaria in rebus vicariorum Rom. eccleſiæ. 376.55
Res empta de pecunia aliena nomine ſuo, eſt ementis. 19.34
Res quæ proueniunt de fructibus eccleſiæ, vendi non poſſunt. 89.35
Res eccleſiæ ſunt prælatorum quoad adminiſtrationem, pauperum quoad ſuſtentationem. 125.19
Res de quibus dubitari poteſt, an ſint eccleſiæ, occupabit eccleſia. 281.19
Res relictas per clericum non petit eccleſia vt hæres, ſed vt domina. 287.22
Res eccleſiæ, vel principaliter, vel ſecundario ad Papam ſpectantes, præſcribuntur. 367.17
Res fiſci tam vacantes, quam denuntiatæ præſcribuntur. 368.21
Res eccleſiæ non poſſunt præſcribi, ſine titulo, & bona fide. 374.51
Res eccleſiæ alienantur cum ſolennitatibus. 377.58
Reſpectu eccleſiæ, & cameræ, attenditur leuia conditio. 418.41
Res inter in acta, prodeſt cameræ contra regulam. 429.97
Rex poteſt donare de rebus regni moderate. 84.16
Roncæuallis Prioratus quare etiam cum cauſa non fuit a domino Franciſco Nauarra ablatus. 507.7
Romani curiales exempti a ſpoliis. 23.48

S.

SAcerdotes in multis caſibus licite aduocant. 38.19
Sacræ res & religioſæ, & ſi nullus hominis ſint, quoad verum dominium, vſus tamen earum honeſtus penes aliquem, etiam laicum eſſe poteſt. 490.1
Sacerdos habet ſemper viuere de fructus beneficij. 298.1
Semper præſumitur pro eccleſia. 291.40

Sex

Sex caſus in quibus res empta de pecunia alterius, ſit illius cuius eſt pecunia. 345.8
Scientia requiritur ſecundum locum, dignitatem, & ordinem ad quem quis ſumitur. 302.25
Secundum canones, omnes profeſſi habent ſeruare, vel regulam ſancti Benedicti, vel ſancti Auguſtini. 247.55
Secundum Abb. licentia teſtandi, non datur ſine magna cauſa. 206.40
Semel Deo dicatum, non reuertitur ad vſus prophanos. 372.41
Semper præſumitur ignorantia, niſi probetur ſcientia. 374.50
Sententia plures ſequutæ in caſibus huiuſmodi quæ euenerunt in ſtatu Mediolani. 651.23
Seruitium impenſum prælato, dicitur impenſum eccleſiæ. 200.5
Seruatur conſuetudo, quæ non eſt grauis cameræ. 174.3
Seruat curia, quod clerici cedunt fructus creditoribus. 322.22
Seruitus eſt contraria naturæ. 402.12
Si decedat clericus poſt menſem Aug. & ante calen. Martij, fructus anni ſequentis ſunt eccleſiæ. 83.2
Si ædificas de rebus eccleſiæ in ſolo tuo, ſolum cedit ædificio. 98.30
Si prælatus confert res eccleſiæ in conſanguineos, fur eſt. eo.31
Si clericus diſtrahit fructus beneficij, & donat pecuniam amico valet donatio. 111.16
Si monaſterium negligit reuocare vagantem, interim acquiſita per eum non cedunt monaſterio. 252.79
Si res relictæ per clericum, ſint in alium translatæ, competit eccleſiæ, rei vendicatio. 287.21
Si patrimonium eſt ſufficiens ad acquiſita, eccleſia vero non, nec in totum, nec in partem, tunc præſumitur pro hærede. 288.26
Si patrimonium, & eccleſia eſt ſufficiens in totum, vel in partem, tunc acquiſita diuiduntur ſecundum quantitatem vtriuſque. eo.77
Si dubium ſit vtrum bona ante, vel poſt ſint acquiſita, defenditur poſſeſſor in poſſeſſione. 289.32
Sine ſcientia mundus regi non poteſt. 301.20
Si clericus nõ habet eccleſiã ſufficientem, ſupplet epiſcopus eidem. 332.39
Si frater obſeruantiæ tranſeat ad conuentuales, non gaudet priuilegio conuentualium. 245.38
Solum cedit ædificio facto de pecunia cameræ. 423.64
Solutum cameræ etiam ex falſa cauſa, non repetitur. 429.101
Solutionis terminus apponitur, & conſideratur per commodo conductoris. 653.44
Spolia ſunt res eccleſiæ. 406.8
Spolia ſunt applicata cameræ ipſo iure. 408.1
Spolia ante ſententiam non poſſunt alienari. 413.21

Spolia qui beneficiarij non relinquunt abſtinentes hoc. 444.5
Spolia Epiſcoporum Hiſpaniæ ſoluuntur ſedi Apoſtolicæ. 542.4
Spolia per diſpoſitiones inter viuos, vel vltimas voluntates alio reſpectu quam pietatis, vel paupertatis poſſidentes, Sedi Apoſt. illa reſtituere tenentur. 564.3
Spolia poſſidentes etiam per vltimas voluntates, & intuitu pietatis, vel paupertatis, ſine priuilegio, vel conſuetudine ad pia teſtandi factas, ad reſtitutionem tenentur. 564.15
Spolia non ſunt ſcamna, menſæ, dolia vacua, &c. etiam ex Eccleſiæ reditibus comparata, alio tamen fine, quam ornamenta, & paramenta. 493.4
Spolia non ſunt poſt Pij v. extrauag. ornamenta, paramenta, vaſa ſacra, &c. prout ante, & minus ſunt patrimonialia, vel quaſi, ſed applicantur Eccleſiis. 493.4
Spolia Eccleſiarum non ſolum Italiæ, ſed & aliarum prouinciarum Papæ reſeruare. 518.5
Spolia poſſunt peti etiamſi conſtitutio ſpoliorum abierit in deſuetudinem. 415.30
Spolia poſſunt exigi etiam conditione in ſpecifica forma non adimpleta. 418.40
Spolia bene poſſunt præſcribi. 376.54
Spolia præſcribuntur centenaria præſcriptione. 377.59
Spolia ſunt eximiæ. 4.5
Spolia ſunt bona temporalia. 364.10
Spolia non ſunt res ſacræ. 366.18
Spolia ſunt de pertinentibus ad Papam principaliter, non ſecundario.
Spolij definitio quid nominis, & diuiſio. 490.1
Spolijs alienatis non agitur reſciſſoria, ſed rei vendicatione. 414.24
Spoliorum nomine quæ veniant. 526.7
Spoliorum adminiſtratio ſoli Papæ eſt reſeruata. 558.13
Spoliorum definitio, & partium elucidatio. 441.2
Stantibus pluribus inſtrumentis vno tempore factis, præſumptio eſt pro inſtrumentis cameræ. 428.94
Statutum habilitans ſpurios ad ſucceſſionem an valeat. 595.5
Statutum excludens fœminas, non excludit, ſi maſculus ſit de ordine minorum. 241.12
Stipendium datur clerico non propter indigentiam, ſed propter ſeruitium 305.34
Stipendia miniſtrorum Eccleſiæ connumerantur inter Eccleſiæ. 657.62
Subtrahens bona eccleſiæ, videtur necari pauperes. 206.45
Subſtantialia iudicij. 335.4
Subſtantialibus iudicij non poteſt renuntiari. 336.6
Succedens in bonis tenetur ad debita. 209.1

Succe-

Succedens, vel iure inſtitutionis, vel ab inteſtato, licite occupat, quod a camera eſt poſſeſſum. 292.45
Succeſſor vniuerſalis, non præſcribit mala fide ſui authoris. 3,9.52
Sufficit licentiam ſuperuenire monaco poſt conditum teſtamentum. 219.70
Sunt prius ſoluenda debita, quam beneficia præſtanda. 314.15
Superioris iuſta ſeruare tenemur quando ſunt præcepti, & qui illa non ſeruare peccat. 681.270
Suppellectilia huiuſmodi indiſtincte præmittuntur hæredibus etiamſi alioqui diuites ſint 681.333
Superflua non eſt repetitio claritatem augens. 493.3
Suſpicio turpis quæſtus eſt euitanda, tam in vxore, quam in prælato. 280.35
Suum videtur illud, quod poteſt vendicari. 189.5

T

Tabellionatus officium vile. 42.29
Tenere non debent ea, quæ fiunt contra ius, habens perpetuam prohibitionis cauſam. 164.2
Terminum penſionum non exacti, exiguntur ab hæred. ab inteſtato. 263.31
Tenet alienatio tutoris, in illis, quæ ſeruari non poſſunt. 283.49
Tenetur clericus reſtituere expenſum de fructibus eccleſiæ, vltra debitum. 317.22
Tenemur alere, & veſtire illum cuius opera vtimur. 324.34
Tempus 40. annorum requiritur ad hoc vt lex ſublata dicatur, quæ ab initio præſumitur vſu recepta. 682.273
Tempus non eſt cauſa entis, nec priuationis. 363.3
Tempus non eſt modus præbendæ poſſeſſionis. 370.33
Tempus finitum, importat canonem latæ. 379.63
Teſtandi facultas de ſpolijs a Iulio ij. Clericis in curia decedentibus facta videtur temperanda. 552.3
Teſtandi facultas non prodeſt, niſi teſtetur is, cui illa facta eſt. 531.6
Teſtari duabus rationibus impeditur religioſus. 521.3
Teſtari iure nequit beneficiarius de reditibus eccleſiaſticis, ſiue ſimplicis ſiue curati beneficij, neque ad pia, neque ad profana. 521.5
Tollitur præſumptio pro eccleſia, ſi probetur patrimonium, induſtria, vel artificium, 288.35
Tractus ad ludum lucrans, non tenetur reſtituere lucrum, 67.9
Translato monaco ad aliud monaſterium, quando quæſita remaneant ad primum, & quando vadunt ad ſecundum. 252.8

Traditioni rei ſuæ modum quilibet addere poteſt. 564.2
Tres opiniones diuerſæ, pœnes quem ſit dominium rerum eccleſiæ. 204.26
Triplex diſtinctio præſumptionis, circa bona relicta per clericum. 285.9
Turpia, & illicita lucra fiſcus aufert. 69.97
Tutor præſumitur acquiſiſſe ex propria induſtria, non ex bonis pupilli. 279.20.
Tutor, & prælatus regulariter æquiparantur. eo.21
Tutus præſcriptione triginta annorum ſoluens repetit. 363.2

V

VAne, & delicata expenſæ per clericum non deducuntur de fructibus eccleſiæ. 93.8
Valet conſuetudo, quod propinqui ſuccedant clerico ab inteſtato, in rebus per eccleſiam acquiſitis. eo.10
Valet conſuetudo, quod fructus pertineant ad defunctum per aliquod tempus. 167.16
Valet conſuetudo, quod canonicus poſſit teſtari de fructibus percipiendis anno ſequenti. 168.20
Valet diſpoſitio, licet non ſit facta mentio de licentia. 212.27
Valet conſuetudo per quam eccleſia acquirit rerum dominium. 420.50
Valet in fauorem cameræ contractus factus furore iracundiæ. eo.52
Vbi ratio legis reddi poteſt vnica, habetur pro expreſſa. 179.12
Vbi eadem ratio, ibi idem ius ſtatuitur. 243.25
Vbi non apparet de tempore, & titulo acquiſitionis, præſumitur pro eccleſia. 291.43
Vel eccleſia, vel hæres poſſideat, tuenda eſt poſſeſſio poſſidenti. 284.2
Vendere fructus, & locare idem eſt. 89.34
Verba reſcripti ſunt impropriąnda, vt alteri non præiudicetur, etiam ſi reſcriptum ſit in fauorem piæ cauſæ. 10.12
Verba reſcripti ſunt potius impropriąnda, quam intelligenda in præiuditium tertij. 68.94
Verba bullæ illa, contra ſacros canones, ſunt ſublata per aliam bullam Pij quarti. 69.100
Verbum aliquid, demonſtrat modicitatem. 107.9
Verba debent aliquid operari. 181.17
Verba dubia interpretatur ſecundum, quod expedit proferenti. 179.13
Verbum prolatum a Papa interpretatur ſecundum ius canonicum. 213.35
Verba proprie intelligi debent, niſi aliud conſtet de mente diſponentis. 517.4
Verba (volumus) & (decernimus) ius nouum important. 526.7

Verba

Verba in iudicijs interpretantur in fauorem cameræ. 425.80
Verba (ſtatuimus) & (decernimus) ius nouum important. 537.3
Verbum victus, etiam veſtimenta comprendit. 298.2
Verbum ſpectare importat principaliter. 367.19
Verbum pertinere, & ſpectare eſt vnius ſignificati. 371.34
Verbum pertinere, importat dominium, & poſſeſſionem. eo. 35
Verbum alienationis, continet vſucapionem. 372.38
Verbum pertinet, importat principaliter. 378.60
Verbum ſpectaſſe, importat canonem latæ. 407.5
Verbum præſentis temporis, in dubio eſt canon late. eo.7
Verbum incurrat, importat pœnam ipſo iure. 416.34
Vendi & locari poſſunt oblationes, non autem ius eas capiendi, & quid in eis locandis ſeruandum. 585.8
Vide quæ honeſtæ, & inhoneſtæ negociationes. 48.42
Vide multas circumſtantias, quæ faciunt negociationem illicitam. 53.55
Vita hominis eſt prona ad malum. 57.65
Vide remiſſiue quomodo, & quando illicite acquiſitum reſtituatur. 67.92
Vide caſus in quibus illicite acquiſitorum ſit reſtitutio. 71.104
Vide quid veniat appellatione clericorum. 73.107
Vide caſus quibus licet vendere carius. 54.56
Vide quando, & in quibus caſibus prælatus diſponat de fructibus eccleſiæ. 90.38
Victus melior, & peior datur ſecundum qualitatem perſonæ. 94.14
Vide vbi requiratur ſubſcriptio. 101.3
Vide tres opiniones diuerſas doctorum, de poteſtate clericorum circa fructus, & res eccleſiæ. 112.19
Vide an condemnato clerico, poſſit fieri exequutio in fructibus pro victu debitis. 129.31
Vide quid importet dictio et. 180.16
Vide de clauſulis, quæ ponuntur in licentia teſtandi ſacræ penitentiariæ. 200.3
Videtur verius, quod clericus partem fructuum non conſumptam faciat ſuam, ſi vtatur. 201.10
Vide quid importet verbum quandocunque. 313.33
Vide an moniales poſſunt acquirere. 250.70
Vide per quinque caſus, quis ſuccedat clerico poſt fructus a ſolo ſuperatos. 260.17
Vide conſtit. Iulij ſuper fructibus inexactis. eo.18
Vide quis ſuccedat in fructibus commendæ. eo.19
Vide quis ſuccedat in diſtributionibus quotidianis. 261.21

Vide de bonis clerici, quæ vadunt ad hæredes, & quæ vadunt ad eccleſia. 286.11
Vide quando adminiſtrator præſumitur acquiſiſſe ex induſtria, & quando ex adminiſtratione. 288.31
Vide quando legatum factum Titio epiſcopo, intelligatur factum contemplatione eccleſiæ, vel perſonæ. 296.55
Vide de cauſis ſuſpitionum, quæ ſunt. 355.26
Vide de effectu tranſactionis. 357.32
Vide de effectu exceptionis compenſationis. 358.37
Vide de effectu, ac de priuilegijs paupertatis. 360.43
Vide quando confeſſus, & conuictus parificentur. 60.29
Vna præſumptio elidit aliam. 290.38
Vnde dicatur verbum ſpoliatum. 3.4
Vnius rei poſſeſſio, pœnes duos inſolidum eſſe non poteſt. 370.28
Vniuerſalis eccleſia nunquam moritur. 205.36
Vſuarius, tantum facit ſuum, quantum conſumit. 135.3
Vſucapio, & præſcriptio ſunt inducta in fauorem publicum. 36.43
Vſufructuarius fructus quæſitos ad hæredes tranſmittit. 263.28
Vſufructuarius fructus reconditos facit ſuos. 284.53
Vſus precij, non vſus prædij, & ſtat cum mendicitate. 246.44

X

Xyſtus & alij Pontifices concedunt curialibus poſſe diſponere de rebus eccleſiæ. 125.22

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

FINIS.

REGESTVM.

† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy Zz.

Omnes ſunt quaterniones, præter, † Zz, quę ſunt duerniones.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google